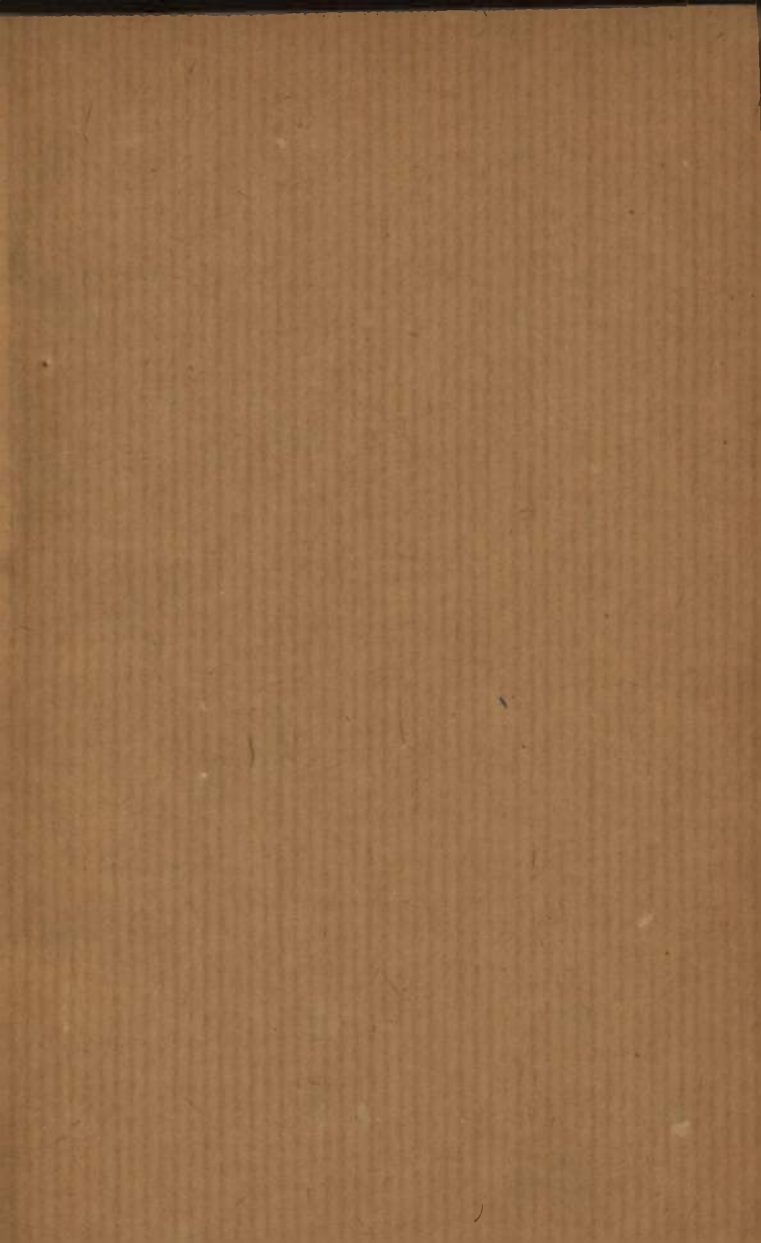
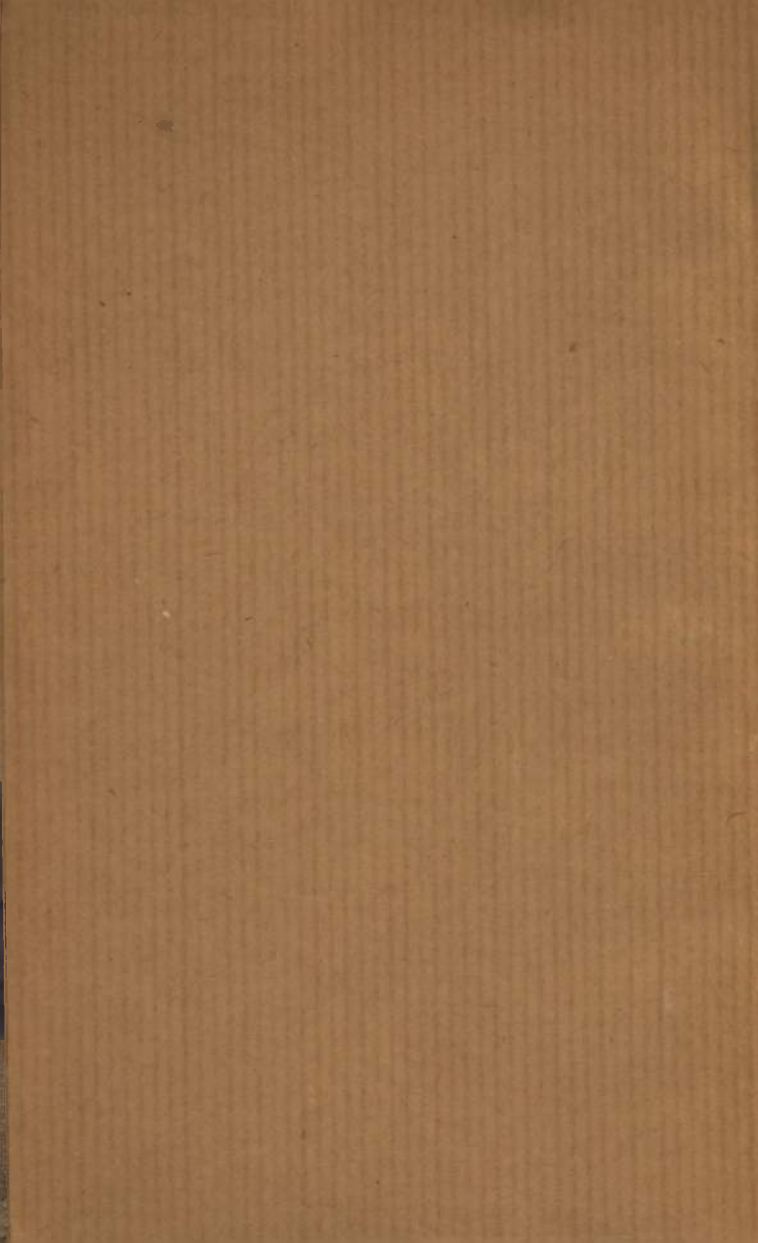

Kraków
Księgarnia L. Frommera

131
USTAWA
O POSTĘPOWANIU KARNEM
Z DNIA 23 MAJA 1873 R.

RAZEM

Z ODNOSZĄCEMI SIĘ DO NIEJ USTAWAMI
I ROZPORZĄDZENIAMI

WYDANIE PIERWSZE

PROF. DRA JÓZEFA ROSENBLATTA

WYDANIE DRUGIE I TRZECIE

PROF. DRA JULIUSZA MAKAREWICZA

KRAKÓW

NAKŁADEM LEONA FROMMERA

DRUKARNIA UNIW. JAGIELL. POD ZARZĄDEM J. FILIPOWSKIEGO

1911.

A-19430

1000173369

LIBRARY
JMCS
LUBLIN

Grab

K 1160 | 56 | 5348

Przedmowa do pierwszego wydania.

Wydając niniejszem ustawę o postępowaniu karnem z dnia 23 maja 1873 razem z odnoszącemi się do niej ustawami i rozporządzeniami, tuszę sobie, że niniejsze wydanie procedury objaśnionej jurysprudencją Trybunału kasacyjnego (O. Nr. 1—1050) jak i licznemi uwagami wydawcy, przydatne będzie tak dla praktyków jak i dla teoretyków, a mianowicie także dla uczącej się młodzieży.

Za wszelką krytykę jak i za zwrócenie uwagi na pomyłki lub opuszczenia prawdziwie będę wdzięcznym; na paszkwile jednak pisane przez znane nadto w Krakowie osobniki odpowiadać nie myślę i nie będę.

Kto zna się nieco na prawie, wie jaką wartość mają liche pod każdym względem wydawnictwa tak zwanej Biblioteki prawniczej Himmelblaua.

Wydawca ich, odbijając dosłownie tłumaczenia Dziennika ustaw państwa (do czego się co do procedury karnej przyznaje), nie zadał sobie nawet tyle pracy, ażeby poprawić owe rażące, bo sens ustawy zmieniające błędy, jakie zaszły w tłumaczeniu urzędowem n. p. w §§ 201, 227, 283, 294, 308, 371, 393, 411 i t. d. (w wydaniu Himmelblaua napisano w przytoczonych paragrafach albo

wprost niedorzeczność, albo też zmieniono dowolnie autentyczny tekst ustawy); a co więcej przedrukował nawet bez zmiany owe błędy językowe które go niby tak rażą w mojem wydaniu ustawy karnej, a mianowicie owe »wraz« zamiast razem (por. §k 178, 268, 446 pr. i § 34 rozp. wykon. w wydaniu Himmelblaua!).

Tyle odpowiedzi raz na zawsze. *Sapienti sat!*

Kraków, w czerwcu 1888.

Prof. Dr Józef Rosenblatt.

Przedmowa do drugiego wydania.

Podjąwszy się, na życzenie nakładcy, drugiego wydania »Ustawy o postępowaniu karnem« z objaśnieniami, uważałem sobie nietylko za obowiązek uzupełnienie wydania pierwszego nowemi orzeczeniami Trybunału kasacyjnego, których od r. 1889 (daty wyjścia pierwszego wydania) znaczna ukazała się liczba, tudzież nowemi ustawami i rozporządzeniami ministeryalnemi. ale nadto uważałem za właściwe poddanie całego wydawnictwa gruntownej rewizyi.

Rewizyi uledez musiał układ wydawnictwa, tekst tłumaczenia, a wreszcie brzmienie objaśnień.

Biorąc za wszelkie zmiany zupełną i wyłączną odpowiedzialność winien jestem zdać z nich sprawę.

1) W dodatku do ustawy o postępowaniu karnem należało zamieścić: ustawę z dnia 16 marca 1892 dz. u. p. nr. 64 o wynagrodzeniu szkody z powodu bezzasadnego zasądzenia, rozporządzenie minist. sprawiedliwości z 15 kwietnia 1902 dz. u. p. nr. 74 dotyczące się doręczania aktów sądowych w sprawach karnych przez pocztę, nakoniec cykl rozporządzeń ministeryalnych z r. 1902 i 1903, dotyczących ułaskawiania młodocianych przestępców.

Długoletnie doświadczenie sędziowskie zwróciło moją uwagę na potrzebę synoptycznego zestawienia zawiadomień urzędowych, do których obowiązane są sądy karne na podstawie §§ 83, 399 p. k. i specjalnych rozporządzeń.

Zasadniczym zmianom uległo w drugim wydaniu rozporządzenie wykonawcze z r. 1873, którego przepisy częścią uchylili, częścią zmienili: nowa instrukcja sądowa i nowe rozporządzenia.

Uwzględniłem nakoniec życzenia czytelników zamieszczając dla orientacyi abecadłowy spis rzeczy.

II. Tekst tłumaczenia uległ zmianom w następujących kierunkach:

1) w niektórych miejscach wypadało zaznaczyć, że odnośny przepis ustawy już nie obowiązuje np. część III-go ustępu § 49 p. k. część § 219 p. k. lub część II-go ustępu § 298 p. k. a to już od r. 1878 (nowela z 31 grudnia 1877 l. 3 d. u. p. z r. 1878), w innem miejscu należało tekst ustawy uzupełnić jak przy § 447 (II-gi ustęp zawdzięcza swe powstanie noweli z 17 kwietnia 1902 l. 79 d. u. p.);

2) tam gdzie należało użyć wyrażenia technicznego uważałem za właściwe stosować się do utartego i powszechnie przyjętego słownictwa; najgłówniejsze zmiany skutkiem tego wynikłe są następujące:

I. wydanie:	II. wydanie:
odwołanie się (Berufung §§ 283, 467 i t. d.)	odwołanie
założyć opozycję (§§ 210, 493 itd.)	wnieść sprzeciw
wywód uciążliwości (np. § 285)	wywód zażalenia
zarządzić śledztwo wstępne (np. § 96)	wdrożyć śledztwo wstępne
uczynić wnioszek (np. § 91)	stawiać wnioszek

na wolnej nodze (np. § 194) (auf freiem »Fusse« a nie »Beine«)	na wolnej stopie
w obrębie sądu (Sprengel. §§ 27, 85, 362, 406, 419, 485; itd.).	w okręgu Sądu
akta przezierać (np. § 46, 47, 123)	akta przeglądać
osoba, której się to tyczy (Betheiligte § 141)	interesowany
zdanie (Gutachten np. § 124, 126, 129 itd.)	orzeczenie
postępowanie uprzednie (§ 40 itd.)	postępowanie wstępne
właściwe usposobienie osobiste (§ 129)	wyjatkowa osobista właściwość
zagłada wyrządzonej obrazie (§ 369)	zadośćuczynienie z powodu obrazie
szkodę zniżyć (§ 369)	szkodę niżej ocenić
wezwanie wręczać (§ 427)	wezwanie doręczać
udzielenie zdania (§ 384)	wydanie orzeczenia
wyżywne (§ 386)	strawne
kara wolność odejmująca (§ 398, 405—406)	kara ścieśnienia wolności
prawo doraźne (§ 446)	Sądy doraźne

3) niejednokrotnie wypadało zdaniem mojem zmienić tłumaczenie ze względu na ścisłość wyrażenia np.

I. wydanie:

poświadczenie (Befund § 136)
 upoważnienie (Befugniss § 480 II)
 wyrok (Erkenntniss końcowy u-
 stęp § 373)
 pobudki orzeczenia (Entschei-
 dungsgründe § 472)
 prawo do własności (Eigentums-
 anspruch § 375)
 uprzedza (§ 493 vorgegriffen wird)
 spółnik (Mitschuldige § 389)
 jeżeli wypada (nöthigenfalls § 466)
 oskarżyciel (Anzeiger § 68 rozp.
 wyk.)

II. wydanie:

orzeczenie
 uprawnienie
 orzeczenie
 powody rozstrzygnięcia
 pretensya do własności
 przesądza
 współwinny
 jeżeli trzeba
 donosiciel

4) niemniej znaczne zmiany wypadło, mojem zdaniem, poczynić ze względu na poprawność wyrażen. Przedewszystkiem należało unikać tak sprzecznego z duchem języka polskiego trybu biernego, dalej w miejsce »gdy« (w znaczeniu warunkowem) wprowadzić »jeżeli«, zmienić szyk zdań względnych i pobocznych, które w wydaniu I-em zawierają orzeczenie na końcu zdania, usunąć wyrażenie »takowy« (zamiast »ten«) tak trafnie potępione znany okólnikiem kraj. Dyrekcyi Skarbu (por. także artykuł p. Henryka Kopii w Przeglądzie Prawa i admin. XXII 485 sq.) usunąć imiesłowową formę, jak »wezwać się mający«, zmienić cały szereg wyrażen, jak »sprawić przyczynę« (§ 128) »pamiętać na to«, współdziałać do wykrycia (§ 87) »ważne pod względem następstw«, »zażówno (zamiast na równi) z każdym innym« (np. § 19) bierne imiesłowy od słów niedopuszczających trybu biernego jak »nastąpione zatrzymanie« (§ 148), »mają być przejrzone« (§ 145), »będą wniesione do kasy rządowej« (§ 193 ust. III), »czyn doniesiony« (§ 102 rozp. wyk.), »nastąpione zarządzenie« (§ 100 rozp. wyk.).

III. W objaśnieniach należało uwzględnić przepisy nowej instrukcyi i organizacyi sądowej, nowej instrukcyi dla żandarmeryi, postanowienia proceduralne ustaw karnych dodatkowych, wreszcie szereg nowych rozporządzeń ministeryalnych, które cytuję bądź na podstawie Dziennika rozporządzeń min., bądź zbioru normaliów c. k. Sądu kraj. wyższego w Krakowie, bądź t. zw. Zbioru czerwonego wydanego przez Prezydium c. k. Sądu kraj. wyższego we Lwowie.

W objaśnieniu do § 59 p. k. podaje II-gie wydanie brzmienie traktatów extradycyjnych z Rosyą i państwem

niemieckiem wraz z uwagami, bądź płynącemi z własnej praktyki, bądź opartemi na nieogłoszonych po największej części drukiem rozporządzeniach ministerjalnych.

Mając na oku potrzeby sądownictwa galicyjskiego uwzględniłem szereg rozporządzeń mających zastosowanie wyłącznie do sądów pomieszczonych w obu okręgach wyższosądowych galicyjskich. np. o bezpośredniej korespondencyi z władzami rosyjskimi (przy § 26 p. k.).

Wydanie II-gie pomieszcza także nową taryfę należytości lekarzy jako znawców z r. 1901, tudzież obowiązujący w okręgu wyższosądowym krakowskim układ z chemikami sądowemi (przy § 384 p. k.).

IV. Co do samego charakteru wydawnictwa zwrócić muszę uwagę, że wydanie ustawy z objaśnieniami nie zmierza do współzawodnictwa z komentarzem, zakres działania jednego i drugiego jest zupełnie odmienny. Wydanie ustawy ani nie może uwzględniać wszystkich kwestyi kazuistycznie się nasuwających, ani całej literatury przedmiotu, jak to czyni np. w zakresie procesu karnego doskonały komentarz Stebelskiego, lub choćby nieco przestarzały — Mayera.

Zadaniem wydania ustawy jest tylko stworzenie źródła natychmiastowej orientacyi w przypadkach najczęstszych, codziennych, życia praktycznego. Do tego celu się ograniczając, nie mogąc cytować literatury całej, nie podajemy jej zupełnie, a z kwestyi spornych zaznaczamy tylko najważniejsze.

J. Makarewicz.

Przedmowa do trzeciego wydania.

Jako nowość wprowadziłem tekst niemiecki obok polskiego, ma to znaczenie podwójne, może posłużyć czytelnikowi do lepszego zrozumienia przepisu, pozatem odbiera ostatni pozór uzasadnienia nabywania niemieckich wydawnictw.

Szczególną uwagę poświęciłem przepisom dotyczącym młodocianych, wytworzył się z nich w Austrii w ostatnich czasach osobny dział ustawodawstwa.

J. Makarewicz.

Skrócenia:

- pk. = ustawa o postępowaniu karnem.
- prk. wojsk. = Zbiór ogłoszony rozp. minist. wojny z 12 czerwca 1884: Amtliche Znsammenstellung der über das Strafverfahren bei den Gerichten des stehenden Heeres und der Kriegs-Marine bestehenden Gesetze und Vorschriften.
- zb. = zbiór Nowaka orzeczeń Najw. Trybunału.
- zb. S. W. = zbiór normaliów Sądu kraj. Wyższego w Krakowie.
- zb. czerw. = zbiór czerwony (Normalia Sądu kraj. Wyższego we Lwowie za lata 1897—1900).
- rozp. min. = rozporządzenie ministeryalne.
- Dz. r. min. = Dziennik rozporządzeń ministeryalnych.
- instr. sąd. = instrukcja sądowa (rozp. min. z 5 maja 1897 l. 112 D. u. p.).
- instr. sąd. karn. = instrukcja dla sądów karnych (rozp. min. z 16 czerwca 1854 l. 165 D. u. p.).
- instr. żand. = instrukcja dla żandarmeryi (dodatek do dz. rozp. min. z r. 1895 str. 65).
- instr. prokur. = instrukcja dla prokuratorów (rozp. min. z 3 sierpnia 1854 l. 201 D. u. p.).
-

Treść:

	Str.
Ustawa z dnia 23 maja 1873 zaprowadzająca ustawę o postępowaniu karnem	1
Ustawa o postępowaniu karnem	
Rozdział 1. przepisy ogólne	14
Rozdział 2. O sądach	28
I. Sądy powiatowe	29
II. Trybunały pierwszej instancyi	30
III. Sądy przysięgłych	34
IV. Trybunały drugiej instancyi	34
V. Sąd najwyższy jako Trybunał kasacyjny	36
VI. Skład grom sędziowskich i głosowanie tychże	36
VII. Osoby podrzędne w sądach	42
VIII. Stosunek sądów karnych do władz innych	43
Rozdział 3. O prokuratoryi państwa	52
Rozdział 4. O obwinionym i jego obronie	61
Rozdział 5. O oskarżycielu prywatnym i stronie cywilnej	71
Rozdział 6. O właściwości sądów karnych i łączenie spraw karnych	84
I. Sądy poszczególne	84
Rozporządzenie Ministeryum spraw zewnętrznych z 5 kwiet. 1854 l. 76 D. u. p. obowiązujące w krajach koronnych cesarstwa austriackiego, należących do związku niemieckiego, którem ogłasza się uchwałę związkową z 20 stycznia 1854, co do extradycyi wzajemnej pospolitych przestępców	99

Traktat państwowy z 15/3 października 1874 l. 128 D. u. p. ex 1875, między monarchią austro-wę- gierską i cesarstwem rosyjskiem odnośnie do wzajemnego wydawania przestępców	104
II. Sądy szczególne	116
III. Prawo delegowania	125
IV. Spory o właściwość Sądów	127
V. Czynności urzędowe Sądów niewłaściwych	128
Rozdział 7. O wyłączeniu i uchylaniu osób sądowych, tudzież prokuratorów państwa	129
I. Wyłączenie osób sądowych	129
II. Uchylanie osób sądowych	135
III. Wyłączenie prokuratorów państwa	137
Rozdział 8. O oznajmianiu postanowień sądowych i o ze- woleniu na przeglądanie aktów	138
Rozdział 9. O śledzeniu przestępstw tudzież o docho- dzeniach przygotowawczych tyczących się zbro- dni i występków	166
Rozdział 10. O śledztwie wstępnem tyczącem się zbro- dni i występków i w ogólności	156
I. Wdrożenie śledztwa i stanowisko sędziego śled- czego w śledztwie	166
II. Tok czynności w śledztwie wstępnem	172
III. Zaniechanie albo zakończenie śledztwa wstępnego	183
IV. Środki prawne przeciw postanowieniom sędziego śledczego i Izby Radnej	187
Rozdział 11. O oględzinach i znawcach	191
I. O oględzinach i przybraniu znawców w ogólności	191
II. Postępowanie w śledztwach tyczących się zabój- stwa lub uszkodzenia cielesnego w szczególności	201
III. Postępowanie w przypadku wątpliwości co do zboczeń umysłowych lub poczytalności	208
IV. Sprawdzanie pism	209
V. Postępowanie w dochodzeniu fałszowania lub po- drabiania publicznych papierów kredytowych i fałszowania monety	210
VI Postępowanie w dochodzeniu podpalenia	212

	Str.
VII. Postępowanie w dochodzeniu innych uszkodzeń	213
Rozdział 12. O rewizyi domu i osoby, jakoteż o zatrzymaniu przedmiotów	213
I. Rewizya domu i osoby	213
II. Zatrzymanie rzeczy	219
III. Przetrząsnięcie i zatrzymanie papierów	221
IV. Zatrzymanie i otwieranie listów i innych przesylek	222
Rozdział 13. O przesłuchaniu świadków	225
Rozdział 14. O wezwaniu, dostawieniu, przytrzymaniu tymczasowem i o areszcie obwinionego	254
I. Wezwanie	254
II. Dostawienie, przytrzymanie tymczasowe lub zwyyczajny areszt śledczy	255
III. Obchodzenie się z aresztowanymi podczas śledztwa	266
IV. Zabezpieczenie, uchylenie przytrzymania tymczasowego i aresztu śledczego	270
Rozdział 15. O przesłuchaniu obwinionego	277
Rozdział 16. O oddaniu pod oskarżenie	283
Rozdział 17. O przygotowaniach do rozprawy głównej	296
Rozdział 18. O rozprawie głównej przed Trybunałami pierwszej instacyi i o środkach prawnych przeciw wyrokom tychże	305
I. Jawność rozprawy głównej	305
II. Czynności urzędowe przedwodniczącego i Trybunału podczas rozprawy głównej	308
III. Rozpoczęcie rozprawy głównej	315
IV. Przesłuchanie oskarżonego	321
V. Postępowanie dowodowe	322
VI. Wywody stron	334
VII. Wyrok Trybunału	337
VIII. Ogłoszenie i wygotowanie wyroku	357
IX. Spisywanie protokołu	361
X. Odroczenie rozprawy głównej	363
XI. Przypadki wpadkowe	366
XII. Środki prawne przeciw wyrokowi	368

	Str.
1. Postępowanie w razie wniesienia zażalenia nieważności	388
2. Postępowanie w razie odwołania	403
Rozdział 19. O sądach przysięgłych	405
I. O Sądzie przysięgłych w ogólności	405
II. Tworzenie ławy przysięgłych	411
III. Rozprawa główna przed sądem przysięgłych	418
1. Rozpoczęcie rozprawy głównej i odebranie przysięgi od przysięgłych	418
2. Postępowanie dowodowe	421
3. Układanie pytań dla przysięgłych	422
4. Wywody stron i przewodniczącego	440
5. Narada i uchwała przysięgłych	443
6. Orzeczenie przysięgłych	450
7. Dalsze postępowanie i wyrok trybunału	458
IV. Środki prawne przeciw wyrokom sądów przysięgłych	464
Rozdział 20. O wznowieniu postępowania karnego i o przywróceniu do pierwotnego stanu z powodu upływu terminu	480
I. wznowienie postępowania	480
II. O przywróceniu do pierwotnego stanu z powodu przekroczenia czasokresu	497
Rozdział 21. O orzeczeniach i postanowieniach sądu karnego co do roszczeń prywatnych	499
Rozdział 22. O kosztach postępowania karnego	510
Rozdział 23. O wykonaniu wyroku	539
Rozdział 24. O postępowaniu przeciw nieznanym, nieobecnym i zbiegłym	557
I. Postępowanie przeciw nieznanym, nieobecnym i zbiegłym podczas śledztwa wstępnego	557
II. Postępowanie przeciw nieobecnym i zbiegłym po zamknięciu śledztwa wstępnego	564
III. Postępowanie zaoczne przeciw nieobecnym i zbiegłym	566
Rozdział 25. O postępowaniu doraźnym	573
I. Zarządzenie postępowania doraźnego	573

	Str.
II. Postępowanie przed sądem doraźnym	579
III. Odwołanie postępowania doraźnego	584
Rozdział 26. O postępowaniu w sprawach o przekro-	
nia	585
I. Oskarżenie	587
II. Postępowanie zwyczajne przed sądami powiato-	
wymi	588
III. Postępowanie nakazowe	598
IV. Środki prawne przeciw wyrokom sądów powia-	
towych	601
V. Wykonanie kary	623
Rozdział 27. O postępowaniu karnem w sprawach dru-	
kowych	624

Dodatek.

I.

Tabela zawiadomień przesyłanych przez sądy karne na podstawie § 83, 399 p. k. i specjalnych rozporządzeń	638
--	-----

II.

Ustawa z dnia 23 maja 1873 l. 120 D. u. p. o czasowem zawieszeniu sądów przysięgłych	681
--	-----

III.

Ustawa z dnia 23 maja 1873 l. 121 D. u. p. o układaniu list przysięgłych	683
--	-----

IV.

Rozporządzenie ministra sprawiedliwości z dnia 19 listopada 1873 l. 152 D. u. p. zawierające przepisy o wykonaniu ustawy o postępowaniu karnem z dnia 23 maja 1873 a wydane za porozumieniem się z ministrem spraw zewnętrznych	695
Przepisy o wykonaniu procedury karnej z d. 23 maja 1873	697
Część 1. Przepisy o urzędowaniu sądów sprawach kar-	
nych	697
I. Co do ustroju sądownictwa	697

	Str.
II. Co do załatwiania czynności w Izbie Radnej . . .	699
III. Co do szczególnych działań urzędowych w postępowaniu karnem	700
Część 2. Przepisy o czynnościach urzędowych prokuratorów	719
Oddział I. O czynnościach urzędowych prokuratorów przy Trybunałach	719
Oddział II. O czynnościach urzędowych zastępców prokuratorów przy sądach powiatowych	725

V.

Ustawa z dnia 31 grudnia 1877 l. 3 D. u. p. z r. 1878, uzupełniająca postanowienia procedury karnej o zażaleniach nieważności	735
--	------------

VI.

Ustawa z dnia 16 marca 1892 l. 64 D. u. p. o wynagradzaniu szkody z powodu bezzasadnego zasądzenia	740
Ustawa z dnia 12 lipca 1872, l. 112 D. u. p. w wykonaniu artykułu 9 ustawy zasadniczej państwa z dnia 21 grudnia 1867 (l. 144 Dz. u. p.) o władzy sędziowskiej, regulująca prawo powództwa stron z tytułu naruszenia prawa przez urzędników sądowych w wykonaniu czynności urzędowych	745

VII.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 15 kwietnia 1902, l. 74 D. u. p. dotyczące się doręczenia aktów sądowych w sprawach karnych przez pocztę	747
--	------------

VIII.

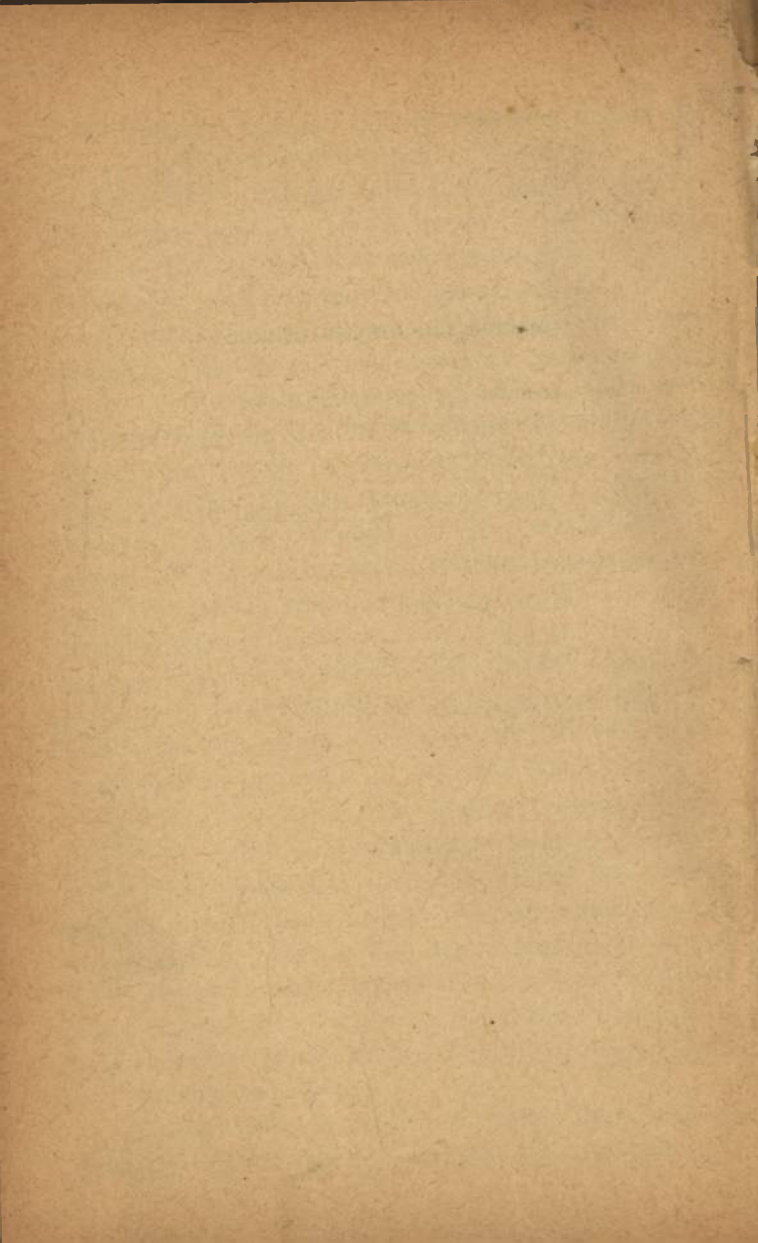
Postępowanie karne w stosunku do nieletnich	755
A. Przesłuchiwanie nieletnich jako świadków w postępowaniu karnem	756
B. Zmiany w postępowaniu	758
C. Ułaskawienie młodocianych przestępców	766

Ważniejsze omyłki druku:

str. 65	u góry	zamiast § 8—9,	czytaj: § 40.		
» 283	wiersz 18	od góry	zamiast	Rozdział IX	czytaj: XVI
» 308	» 11	» »	»	I.	» II.
» 334	» 16	» »	»	IV.	» VI.
» 191	» 8	» »	»	Rozdział IX	» XI.

**Zmiany w przepisach ustawy o postępowaniu kar-
nem względnie w jej stosowaniu**

dokonane przez :

1. nowelę z 20. lipca 1912. l. 141 Dup. zmieniającą ustawę karną z 27. maja 1852 nr. 117 Dup.
2. nowelę z 20. lipca 1912 l. 142 Dup. w sprawie zmiany niektórych postanowień procedury karnej.

Nowe brzmienie § 6.

Czasokresów podanych przez ustawę o postępowaniu karnem nie można przedłużać, chyba wyraźnie ustawa na to zezwalała. O ile czasokresy bieżą mają począwszy od pewnego dnia, należy przy obliczaniu dzień ten pominąć.

Niedziela lub święto nie stoi na przeszkodzie rozpoczęciu i biegowi danego czasokresu. Jeżeli koniec czasokresu przypada na niedzielę lub święto, należy najbliższy dzień powszedni uważać za ostatni dzień czasokresu. Rozporządzenie oznaczy, które dni uważać należy za świąteczne w rozumieniu ustawy.

Do czasokresu nie wlicza się dni biegu pocztowego.

Podania pisemne wnosić można do sądu także w drodze telegraficznej, w szczególności można wnieść telegraficznie środek prawny. Bliższe szczegóły co do załatwienia urzędowego telegraficznego wpływu podać rozporządzenie.

Zmiana na korzyść zachodzi w stosunku do stanu dotychczasowego:

a) co do obliczania czasokresów — wyłącza się z obli-

---

§ 6. Die in diesem Gesetze anberaumten Fristen können, wenn das Gegenteil nicht ausdrücklich verfügt ist, nicht verlängert werden. Wenn dieselben von einem bestimmten Tage an zu laufen haben, sind sie so zu berechnen, dass dieser Tag nicht mitgezählt wird.

Der Beginn und Lauf einer Frist wird durch Sonn- und Feiertage nicht behindert. Fällt das Ende einer Frist auf einen Sonntag oder Feiertag, so ist der nächste Werktag als letzter Tag der Frist anzusehen. Welche Tage im Sinne des Gesetzes als Feiertage zu gelten haben, wird durch Verordnung bestimmt.

Die Tage des Postenlaufes werden in die Frist nicht eingerechnet.

Schriftliche Eingaben an das Gericht können auch im telegraphischen Wege erfolgen; insbesondere kann die Erhebung eines Rechtsmittels telegraphisch geschehen. Die näheren Vorschriften über die geschäftliche Behandlung solcher telegraphischer Eingaben werden durch Verordnung erlassen.

czenia dni biegu pocztowego, ponadto niedziela lub święto nie może być ostatnim dniem czasokresu; skutkiem tych zmian *via facti przedłuża się czasokres*.

b) zmodernizowanie technicznej strony środków prawnych — w miejsce dotychczasowej formy ściśle pisemnej wstępuje nowa: *telegraficzna*. Zmiana oczywiście na korzyść załęczego się wychodząca — zachodzi bowiem możliwość korzystania z ostatniej chwili czasokresu. Jak postępować należy ze środkami prawnymi wnoszonymi telegraficznie, wyjaśnia rozporządzenie ministeryalne z dnia 17 sierpnia 1912 nr. 46. a mianowicie stosować należy analogicznie §§ 97 i 98 instrukcyi sądowej, dotyczące podań telegraficznych w sprawach cywilnych.

Do § 260 proc. karnej.

Po myśli nowych §§ 55 a, 226 a. ustawy karnej w brzmieniu podanem nowelą z dnia 20 lipca 1912 nr. 141 D. u.*) p. należy przy wymiarze kary policzyć na jej poczet czas trwania przytrzymania tymczasowego i aresztu śledczego (w ogóle zatem przewencyjnego ścieśnienia wolności). Warunkiem tego policzenia jest, by to przewencyjne ścieśnienie wolności nie było *zawinione*. Ponadto odnosi się to tylko do ścieśnienia wolności przewencyjnego, wyprzedzającego wyrok pierwszej instancji; w drodze interpretacji logicznej należy uważać, że przepis noweli obejmuje także i ten areszt, który trwa po wniesieniu środka prawnego, o ile skutkiem tegoż przyjdzie do uchylenia wyroku, ponowienia rozprawy i wydania nowego wyroku «pierwszej instancji». Natomiast a contrario nie policza się aresztu trwającego po wyroku pierwszej instancji, jeżeliby nawet środek prawny spowodował pewną zmianę na lepsze, ale bez ponownego wyrokowania w pierwszej instancji np. skutkiem wniesionego zażalenia nieważności od wyroku trybunału pierwszej instancji, trybunał kasacyjny orzeka o sprawie (§. 288. l. 3 p. k.) lub stosuje rewizję nadzwyczajną (§ 362 pk) i wymierza karę łagodniejszą — czasu od wyroku pierwszej instancji aż do prawomocności wyroku nie wliczy się.

Kiedy przewencyjne ścieśnienie wolności jest *zawinionem*? Oczywiście nie wtedy, kiedy sprawcy nic innego nie można zarzucić jak tylko dopuszczenie się przestępstwa, za które został skazanym. Musi tu zachodzić wina niezawisła od przestępstwa głównego. Będzie nią takie *zachowanie się* sprawcy, które zniewala władze do ograniczenia jego wolności: stwierdzony fakt wpływania na świadków i znawców uzasadnia stosowanie §§ 180. 175 ust. 3.; oczywiście, stwierdzone urzędownie przygotowania do ucieczki wykazują uzasadnienie aresztu śledczego z § 180. 175 2. pk. Niezawinionem będzie zatem ście-

*) Die Verwahrungshaft und Untersuchungshaft, die der Verurteilte vor der Verkündung der Urteils erster Instanz erlitten hat, ist auf Freiheitsstrafen und Geldstrafen anzurechnen, soweit der Verurteilte sie nicht verschuldet hat.

śnienie wolności prewencyjne tylko w takim razie, jeżeli zachodziły obawy władz o matactwo lub ucieczkę a obawy te nie były uzasadnione.

Zastosowanie policzenia jest *obligatoryjnym*, nie jest pozostawionem swobodnemu uznaniu sądu. Ale sąd ma możliwość swobodnej oceny, czy ścieśnienie wolności prewencyjne -- nie było zawinionem.

Skutkiem instytucji policzania takiego odpada zasadniczo uwzględnianie aresztu śledczego niezawinionego jako okoliczności łagodzącej. Nowela uchyla wyraźnie § 46. lit. k. ustawy karnej.

Nowela przewiduje policzenie także także przy *grzywnie*, w takim razie za podstawę brać należy subsydyarną karę ścieśnienia wolności (§ 266 p. k.).

Możliwym jest takie policzenie aresztu śledczego na poczet kary, że odrazu sąd uzna karę za odcierpianą.

Nowe brzmienie trzeciego ustępu § 284 pk.

Zapowiedzenie zażalenia nieważności ma skutek zawieszający. Wypuszczenie z aresztu oskarżonego od zarzutu uwolnionego wstrzymuje tylko zażalenie nieważności zapowiedziane przez prokuratora i to tylko wtedy, gdy tenże zaraz po ogłoszeniu je zapowiedział, *a nadto na podstawie towarzyszących okoliczności uzasadnionem jest przypuszczenie, że oskarżony drogą ucieczki uniknąć chce postępowania. Przeciw wypuszczeniu nie ma środka prawnego.*

Nowe zdanie zawiera broń przeciw bezzasadnemu wstrzymywaniu natychmiastowego uwolnienia uwolnionego od zarzutu oskarżonego tylko dlatego, że prokurator zgłosił zażalenie nieważności, które w kilka dni później cofnął. Obecnie trzeba więcej: muszą zachodzić okoliczności, których stwierdzenie należy do trybunału, dowodzące, że oskarżony mógłby uciec z obawy przed ponownem postępowaniem (na wypadek zniesienia wyroku pierwszej instancji przez trybunał kasacyjny). Wobec faktu, że prokurator nie ma odrębnego środka prawnego do zaczepienia odmownej uchwały trybunału, w rękach trybunału jest wolność oskarżonego uwolnionego od zarzutu. Wobec okoliczności, że nowela domaga się koniecznie, obawy ucieczki wyciągnąć należy wniosek, że ilekroć obawa taka nie zachodzi — nie może być mowy o areszcie prewencyjnym — a więc areszt tzw. *kategoryczny* (§ 175 ust. ostatni § 180 ust. II) *nie ma zastosowania.*

Por. także rozp. min. z 3 września 1912. nr. 49.

---

§ 284. Die Anmeldung der Nichtigkeitsbeschwerde hat aufschiebende Wirkung. Die Entlassung eines freigesprochenen Angeklagten aus der Haft darf nur wegen einer Nichtigkeitsbeschwerde des Staatsanwaltes, und zwar bloss dann aufgeschoben werden, wenn diese sogleich bei Verkündung des Urteils angemeldet wird und nach den Umständen die Annahme begründet ist, dass sich der Angeklagte dem Verfahren durch die Flucht entziehen werde. Gegen die Entlassung aus der Haft ist ein Rechtsmittel nicht zulässig.

Nowe brzmienie pierwszego zdania § 285.

Żalący się ma prawo w przeciągu dni ośmiu od zapowiedzenia środka prawnego a o ile przed lub przy zapowiedzeniu zażądał odpisu wyroku po doręczeniu go wnieść w sądzie wywód przyczyn nieważności, wygotowanie wyводу przedłożyć należy w dwu egzemplarzach.

Dotychczas doręczenie odpisu wyroku było obligatoryjnym przy zażaleniu nieważności. Nowela liczy się z możliwością (mało prawdopodobną), że żalący się nie zażąda odpisu wyroku. Motywem głównym tego przepisu było zrównanie postępowania przy zażaleniu nieważności z nowo skodyfikowanym postępowaniem przy odwołaniach (por. niżej § 294).

Wygotowanie wyvodu w dwu egzemplarzach [wprowadzone przez praktykę *via facti*] przyspiesza postępowanie i uwalnia kancelaryę od przepisywania wyvodu dla użytku przeciwnika procesowego.

---

§ 285. Der Beschwerdeführer hat das Recht, innerhalb acht Tagen nach der Anmeldung des Rechtsmittels und, sofern er vor oder bei derselben eine Abschrift des Urteils verlangt hat, nach der Zustellung eine Ausführung seiner Beschwerdegründe bei dem Gerichte zu überreichen, die in zweifacher Ausfertigung vorzulegen ist.

Nowe brzmienie drugiego i trzeciego ustępu § 294.

Żalący się ma prawo w przeciągu dni ośmiu po zapowiedzeniu środka prawnego a o ile przed lub przy zapowiedzeniu zażądał odpisu wyroku po doręczeniu go wnieść w sądzie wywód powodów odwołania; *wygotowanie wywodu przedłożyć należy w dwu egzemplarzach.* Żalący się musi albo w tem piśmie, albo przy zapowiedzeniu *dokładnie podać powody* mające uzasadnić odwołanie, w przeciwnym razie bowiem nie uwzględni jego odwołania trybunał drugiej instancyi. *Zapowiedzenie zawierające powody odwołania względnie wywód wniesiony w należytych czasie należy udzielić przeciwnikowi z tem pouczeniem, że w ciągu dni ośmiu może wnieść wywód wzajemny.*

Po wniesieniu tego *wywodu wzajemnego* lub po upływie czasu na to przeznaczonego należy wszystkie akty przedłożyć trybunałowi drugiej instancyi, który odwołanie rozstrzygnie na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu prokuratora starszego.

§ 295. Der Beschwerdeführer hat das Recht, innerhalb acht Tagen nach der Anmeldung des Rechtsmittels und, sofern er vor oder bei derselben eine Abschrift des Urteils verlangt hat, nach der Zustellung eine Ausführung der Gründe seiner Berufung bei dem Gerichte zu überreichen, die in zweifacher Ausfertigung vorzulegen ist. Er muss entweder in dieser Schrift oder bei der Anmeldung die Umstände, welche die Berufung begründen sollen, bestimmt angeben, widrigens auf seine Berufung vom Gerichtshofe zweiter Instanz keine Rücksicht zu nehmen ist. Die Anmeldung, welche die Berufungsgründe enthält, oder die rechtzeitig eingebrachte Ausführung ist dem Gegner mit dem Bedeuten mitzuteilen, dass er binnen acht Tagen seine Gegenausführung überreichen könne.

Nach Überreichung dieser Gegenausführung oder nach Ablauf der hiezu bestimmten Frist sind alle Akten dem Gerichtshofe zweiter Instanz vorzulegen, der über die Berufung in nichtöffentlicher Sitzung nach Anhörung des Oberstaatsanwaltes entscheidet.

Widoczną jest tendencya zrównania odwołania z zażaleniem nieważności (możliwość zażądania doręczenia odpisu wyroku, ułatwiającego uzasadnianie odwołania, wywód wzajemny przeciwnika). Wnoszenie w dwu egzemplarzach por. wyżej przy § 285. (Konieczność podania powodów jest skodyfikowaniem zasady przyjętej przez praktykę od czasu judykatu nr. 25 z r. 1875). Zwrócić należy uwagę na domaganie się noweli, by prócz «punktów» właściwych, przeciw którym się odwołano podano «okoliczności uzasadniające» odwołanie. W praktyce ocena, czy te »okoliczności« podano jest trudną: jeżeli ktoś twierdzi, że kara jest za surową, podaje już »okoliczności«, czy też musi powoływać się na okoliczności łagodzące nie uwzględnione?

Por. także rozp. min. z 3 września 1912 nr. 49.

Zmiany §§ 352 i 357.

W §§ 352 i 357 należy w miejsce wyrazów: „w przeciągu dni trzech“ wstawić wyrazy; „w przeciągu dni ośmiu“.

Nowe brzmienie § 401.

Rozpoczęcie wykonania kary ścieśnienia wolności nie przekraczającej *jednego roku* można odroczyć na czas krótki, o ile w razie natychmiastowego wykonania kary zarobkowanie skazanego lub utrzymanie jego niewinnej rodziny byłoby narażeniem na niebezpieczeństwo, lub też *o ile odroczenie okazuje się koniecznem dla uporządkowania spraw rodzinnych*.

Odroczenie takie przyznać może trybunał pierwszej instancyi po wysłuchaniu prokuratora na czas najwyżej *trzech miesięcy po prawomocności wyroku*. Dłuższe odroczenie może przyznać tylko trybunał drugiej instancyi z powodów szczególnie ważnych. Podanie o takie odroczenie kary należy wnieść w trybunale pierwszej instancyi, który *je przedłoży ze swą opinią*.

Odroczenie może trybunał uczynić zawisłem od zabezpieczenia (§ 193 ust. I. pk). *W razie zgody przewodniczącego i prokuratora na udzielenie odroczenia lub na przedłożenie podania trybunałowi drugiej instancyi z poparciem nie potrzeba uchwały senatu*.

---

§ 401. Der Beginn des Vollzuges einer Freiheitsstrafe, welche ein Jahr nicht übersteigt, kann auf kurze Zeit aufgeschoben werden, wenn durch die unverzügliche Vollstreckung der Strafe der Erwerb des Verurteilten oder der Unterhalt seiner schuldlosen Familie gefährdet würde oder ein Aufschub zur Ordnung von Familienangelegenheiten dringend geboten erscheint.

Diesen Aufschub kann der Gerichtshof erster Instanz nach Vernehmung des Staatsanwaltes für eine Zeit von höchstens drei Monaten nach Rechtskraft des Urteils bewilligen. Ein längerer Aufschub kann nur vom Gerichtshofe zweiter Instanz aus besonders wichtigen Gründen bewilligt werden. Das Ansuchen um einen solchen Strafaufschub ist bei dem Gerichtshofe erster Instanz anzubringen, der es mit seinem Gutachten vorlegt.

Die Bewilligung kann an die Leistung einer Sicherheit (§ 193. Absatz 1) geknüpft werden.

Stimmen der Vorsitzende und der Staatsanwalt überein, den Aufschub zu bewilligen oder das Ansuchen dem Gerichts-

Przeciw tym rozstrzygnięciom nie ma środka prawnego.

Sąd orzeknie przepadek zabezpieczenia (§ 193. ust 3.) jeżeli skazany nie rozpocznie kary we właściwym czasie z własnej winy.

Postanowienia powyższe są nowością w następujących kierunkach:

1. liberalizm w kierunku odroczenia kary — co do wysokości kary ulegającej odroczeniu (rok zamiast sześć miesięcy), co do czasokresu odroczenia: trzy miesiące (zamiast sześciu tygodni) już na mocy uchwały trybunału pierwszej instancyi, nowy powód odroczenia: uporządkowanie stosunków rodzinnych, niemożność odrzucenia przez Trybunał pierwszej instancyi podania o dłuższe odroczenie wniesionego do Trybunału drugiej instancyi.

2. uproszczenie postępowania: do powzięcia uchwały powołanym jest trybunał pierwszej instancyi bez dodatku »w gronie czterech sędziów« a więc jako tzw. senat mały (§ 13 ust. konc. pk.) w gronie trzech sędziów. Ale i to nie jest koniecznem. Jeżeli zachodzi zgoda między przewodniczącym a prokuratorem co do sposobu załatwienia kwestyi — nie potrzeba uchwały senatu. Jestto pierwszy krok na drodze do wprowadzenia w miejsce utrudniającej postępowanie karne i usuwającej odpowiedzialność indywidualną systemu kolegialności. Nowy ten prąd spotykamy w tej samej noweli jeszcze w § 401 a. 409.

3. wprowadzenie systemu zabezpieczenia na wzór praktykowany dotychczas przy areszcie śledczym. Ułatwi to niewątpliwie trybunałowi swobodę decyzyi, gdy zrównoważy się w ten sposób obawa ucieczki prawomocnie zasądzonemu.

hofs zweiter Instanz befürwortend vorzulegen, so bedarf es keiner Beschlussfassung im Senate.

Gegen die Entscheidungen findet kein Rechtsmittel statt.

Die bestellte Sicherheit ist vom Gerichte für verfallen zu erklären, wenn der Verurteilte die Strafe aus seinem Verschulden nicht rechtzeitig antritt (§ 193, Absatz 3).

Nowy § 401 a.

Wykonania kary ścieśnienia wolności nie wolno przerywać w regule.

Jeżeli z powodu wypadku śmierci lub koniecznej i ważnej sprawy rodzinnej niezbędną jest na łonie rodziny obecność skazańca, który ma odbyć karę ścieśnienia wolności nie przekraczającego jednego roku, może trybunał pierwszej instancyi (§ 401) zezwolić na przerwę wykonania kary a to na przeciąg najwyżej ośmiu dni. Sąd może ewentualnie zażądać zabezpieczenia lub zarządzić co innego dla zapewnienia dalszego wykonania kary.

W razie zgody przewodniczącego i prokuratora na przerwę nie potrzeba uchwały senatu.

Od rozstrzygnięć w tej sprawie nie ma środka prawnego.

Jestto przełamanie dotychczasowej zasady wypowiedzianej w końcowym ustępie § 401: wykonania kary ścieśnienia wolność nie można przerywać. Koncesya na rzecz pewnego liberalizmu i uwzględnienia interesów rodziny skazańca.

§ 401 a. Die Vollstreckung der Freiheitsstrafe darf in der Regel nicht unterbrochen werden.

Wenn ein Todesfall oder eine dringende und wichtige Familienangelegenheit die Anwesenheit eines Sträflings, der eine ein Jahr nicht übersteigende Freiheitsstrafe zu verbüßen hat, bei seiner Familie notwendig macht, kann der Gerichtshof erster Instanz (§ 401) die Unterbrechung des Vollzuges für die Dauer von höchstens acht Tagen bewilligen. Das Gericht kann allenfalls eine Sicherheitsleistung fordern oder andere Vorkehrungen zur Sicherung des weiteren Vollzuges der Strafe treffen.

Stimmen der Vorsitzende und der Staatsanwalt überein, die Unterbrechung zu bewilligen, so bedarf es keiner Beschlussfassung im Senate.

Gegen die Entscheidung findet kein Rechtsmittel statt.

Uproszczenie postępowania zaznacza się: uchwałą w gronie trzech sędziów por. powołanie § 401 obecnie w zmienionem brzmieniu [z opuszczeniem wyrazów: w gronie czterech sędziów], ponadto możliwością uniknięcia traktowania kolegialnego (por. uwagi przy § 401).

Nowy § 401 b.

Wykonanie kary ścieśnienia wolności na osobie stanu wojskowego względnie należącej do obrony krajowej, o ile kara nie przekracza sześciu miesięcy należy odroczyć lub przerwać na żądanie właściwej komendy (władzy) wojskowej lub obrony krajowej — na wypadek powołania skazanego do pełnienia służby.

Jestto koncesya dla długoletnich żądań administracyi wojskowej.

---

§ 401 b. Der Vollzug der gegen eine Militär- (Landwehr-) Person verhängten Freiheitsstrafe welche sechs Monate nicht übersteigt, ist auf Verlangen der zuständigen Militär- (Landwehr-) Behörde zu verschieben oder zu unterbrechen, wenn der Verurteilte zur Dienstleistung einberufen wird.

Nowe brzmienie § 409.

Jeżeli skazany nie składa grzywny zaraz przy ogłoszeniu wyroku, wzywa się go po prawomocności tegoż do zapłaty w przeciągu dni ośmiu pod rygorem egzekucyi.

Trybunał pierwszej instancji (§ 401) ma prawo *termin zapłaty przedłużyć na czas odpowiedni, najwyżej do sześciu miesięcy* po prawomocności wyroku lub też zezwolić na *splacanie grzywny ratami w obrębie tego czasokresu. W razie zgody przewodniczącego i prokuratora na odroczenie lub spłatę ratami, nie potrzeba uchwały senatu.* Od rozstrzygnięć w tej sprawie nie ma środka prawnego.

Grzywnę lub ratę nie złożoną na czas należy ściągnąć według dotychczasowych przepisów.

Ściąganie kosztów postępowania (§ 381) następuje według przepisów w tej mierze obowiązujących.

Ułatwienie w składaniu grzywny: odroczenie długoterminowe (sześć miesięcy) i upłata ratami umożliwiają także ludziom, niezamożnym uniknięcie subsydyarnie orzeczonego aresztu. Por. nadto uw. 2. przy § 401.

§ 409. Wenn der Verurteilte die Geldstrafe nicht bei der Urteilsverkündung sofort erlegt, so wird er nach Rechtskraft des Strafurteils aufgefordert, sie binnen acht Tagen zu bezahlen, widrigens sie zwangsweise eingenommen werde.

Der Gerichtshof erster Instanz (§ 401) ist befugt, die Zahlungsfrist auf eine angemessene Zeit, jedoch höchstens bis zu sechs Monaten nach Rechtskraft des Urteils zu verlängern oder die Entrichtung der Geldstrafe in Teilbeträgen innerhalb dieser Frist zu gestatten. Stimmen der Vorsitzende und der Staatsanwalt überein, den Aufschub oder die Zahlung in Teilbeträgen zu bewilligen, so bedarf es keiner Beschlussfassung im Senate. Gegen die Entscheidungen findet kein Rechtsmittel statt.

Eine Geldstrafe oder ein Teilbetrag, die nicht rechtzeitig erlegt wurden, sind nach den bestehenden Vorschriften einzutreiben.

Die Eintreibung der Kosten des Strafverfahrens (§ 381) erfolgt nach den dafür bestehenden Vorschriften.

Uwaga do §§ 410 i 411.

Aczkolwiek nowela wyraźnie tego nie podnosi, należy także odnośnie do §§ 410 i 411. wyciągnąć konsekwencye ze zmienionego brzmienia § 401. Oba te paragrafy bowiem powołują się na § 401 mówiąc o trybunale -- dając przez to do zrozumienia, że obrady toczą się w gronie czterech sędziów. Wobec zmiany § 401. także uchwały przewidziane w §§ 410 i 411 przychodzą do skutku odtąd w gronie trzech sędziów.

Nowe brzmienie § 466 ust. V.

Wypuszczenie z aresztu oskarżonego uwolnionego od zarzutu tylko wtedy z powodu odwołania prokuratora wstrzymać można, jeżeli je zaraz po ogłoszeniu wyroku zapowie *a nadto na podstawie towarzyszących okoliczności* uzasadnionem jest przypuszczenie, że oskarżony drogą ucieczki uniknąć chce postępowania. Przeciw wypuszczeniu nie ma środka prawnego.

Por. uwagi przy § 284 p. k.

---

§ 466. Die Entlassung eines freigesprochenen Angeklagten aus der Haft darf nur wegen einer Berufung des Staatsanwaltes, und zwar bloss dann aufgeschoben werden, wenn diese sogleich bei Verkündung des Urteils angemeldet wird und nach den Umständen die Annahme begründet ist, dass sich der Angeklagte dem Verfahren durch die Flucht entziehen werde. Gegen die Entlassung aus der Haft ist ein Rechtsmittel nicht zulässig.

Ustawa z dnia 23 maja 1873, zaprowadzająca ustawę o postępowaniu karnem.

Umieszczona w Dzienniku ustaw państwa, w zeszycie XLII
Nr. 119 wydanym i rozesłanym w dniu 30 czerwca 1873.

Za zgodą obu Izb Rady Państwa postanowiłem
i stanowią, co następuje:

Art. I. Poniżej zamieszczona ustawa o postępowaniu karnem wchodzi w wykonanie po upływie sześciu miesięcy od jej ogłoszenia, we wszystkich Sądach dla osób cywilnych, jako jedyny przepis postępowania co do zbrodni, występków i wszystkich innych przestępstw, które Sądom do sądenia poruczono.

Skazanie przez Sądy cywilno-karne osoby podlegającej orzecznictwu Sądów karnych wojskowych, stanowi nieważność orzeczenia z powodu pogwałcenia § 1 ustawy

---

Mit Zustimmung beider Häuser des Reichsrathes finde ich anzuordnen, wie folgt:

Art. I. Die nachfolgende StPO. tritt mit dem Ablaufe von sechs Monaten nach der Kundmachung bei allen Civilgerichten als alleinige Vorschrift für das Verfahren wegen Verbrechen, Vergehen und aller anderen, den Gerichten zur Aburtheilung zugewiesenen strafbaren Handlungen in Wirksamkeit.

z dnia 20 maja 1869 l. 78 D. u. p., tudzież §§ 1 i 60 pr. k. i art. I. ustawy wprov. proc. k. — (O. plen. z dnia 25 stycznia 1875 l. 13466 Nr. 45).

Art. II. Z chwilą, w której niniejsza ustawa o postępowaniu karnem zacznie obowiązywać, stosować można dotychczasowe ustawy o postępowaniu karnem tylko wedle artykułów następujących.

»Dotychczasowe« ustawy o postępowaniu karnem są:

ustawa o post. k. 29 lipca 1853 l. 151 D. u. p. ces. roz. z 3 maja 1858 l. 68 D. u. p. ust. o post. w sprawach drukowych z 17 grudnia 1862 l. 8 D. u. p. ex 1863 r. i ust. z 9 marca 1869 l. 32 D. u. p. o sądach przysięgłych w sprawach drukowych.

Art. III. Jeżeli uchwała zaniechania albo uchwała oskarżenia lub orzeczenie ostateczne zapadły pierwiej, zanim niniejsza ustawa o postępowaniu karnem zaczęła obowiązywać, Trybunały drugiej instancji i Trybunał najwyższy rozstrzygną wniesione przeciw nim środki prawne według ustaw dotychczasowych.

Art. IV. Jeżeli na podstawie uchwały oskarżenia, przed chwilą wspomnianą według § 200 ustawy o postępowaniu karnem z dnia 29 lipca 1853 zapa-

Art. II. Nach Beginn der Wirksamkeit dieser StPO. können die bisherigen Gesetze über das Strafverfahren nur nach Massgabe der folgenden Artikel Anwendung finden.

Art. III. Wenn ein Einstellungs- oder Anklagebeschluss oder ein Enderkenntniss vor Beginn der Wirksamkeit dieser Strafprocess-Ordnung ergangen ist, so entscheiden die Gerichtshöfe zweiter Instanz und der oberste Gerichtshof über die dagegen ergriffenen Rechtsmittel nach den bisherigen Gesetzen.

Art. IV. Wenn in Folge eines vor dem erwähnten Zeitpunkte nach § 200 der Strafprocess-Ordnung vom 29 Juli

dłej, odbyć się ma rozprawa ostateczna, stosować należy do niej i do postępowania następnego ustawy dotychczasowe. Gdyby zaś później należało wydać uchwałę oskarżenia nową na zasadzie §§ 220 i 251 ustawy o postępowaniu karnem z dnia 29 lipca 1853, wówczas postępowanie dalsze stosuje się do ustawy nowej.

W sprawach drukowych postępować należy według dotychczasowych ustaw, jeżeli rozprawa główna już zarządzoną została wedle § 12 ustawy z dnia 9 marca 1869 l. 32 D. u. p., w przypadku zaś innym według niniejszej ustawy o postępowaniu karnem.

Art. V. Czy wznowienie postępowania karnego i ściganie z powodu przestępstwa nowo wykrytego nastąpić mają, wtedy tylko oceniać należy według niniejszej ustawy o postępowaniu karnem, gdy ustawa dawniejsza, według której postępowanie poprzednie ukończono nie jest dla obwinionego korzystniejszą.

1853 gefällten Anklagebeschlusses eine Schlussverhandlung stattzufinden hat, so sind für diese und für das nachfolgende Verfahren die bisherigen Gesetze massgebend.

Wäre jedoch später auf Grund der §§ 220 und 251 der Strafprocess-Ordnung vom 29 Juli 1853 ein neuer Anklagebeschluss zu fällen, so richtet sich das weitere Verfahren nach dem neuen Gesetze.

In Presssachen ist, wenn die Hauptverhandlung nach § 12 des Gesetzes vom 9 März 1869, Nr. 32 R. G. B. bereits angeordnet ist, nach den bisherigen Gesetzen, sonst aber nach der gegenwärtigen Strafprocess-Ordnung weiter zu verhandeln.

Art. V. Die Statthaftigkeit der Wiederaufnahme des Strafverfahrens und der Verfolgung wegen einer neu hervorgekommenen strafbaren Handlung ist nur dann nach dieser StPO. zu beurtheilen, wenn nicht das ältere Gesetz, nach welchem das frühere Verfahren zu Ende geführt wurde, dem Beschuldigten günstiger ist.

Do orzeczenia o wznowieniu właściwemi są te Sądy, które wstępują w miejsce dotychczasowych Sądów karnych.

Wznowione zaś postępowanie przeprowadzić mają według niniejszej ustawy o postępowaniu karnem te Sądy, które według tejże są właściwiwe.

Art. VI. Z chwilą, w której niniejsza ustawa zacznie obowiązywać, należy przed Sądy Przysięgłych rozprawa główna co do wszystkich oskarżeń:

A) O zbrodnie i występki popełnione osnową pisma drukowego;

B) O zbrodnie i występki następujące:

1) o zdradę główną (§§ 58—61 ustawy karnej z dnia 17 maja 1852 l. 117 D. u. p. i Art I. ustawy z dnia 17 grudnia 1862 r. l. 8 D. u. p. z 1863 r.);

2) o zaburzenie spokojności publicznej (§§ 65 i 66 ust. kar. i Art. II. ustawy z dnia 17 grudnia 1862 l. 8 D. u. p. z 1863 r.);

Die Zuständigkeit zur Entscheidung über die Wiederaufnahme kommt jenen Gerichten zu, welche an die Stelle der bisherigen Strafgerichte treten.

Das wiederaufgenommene Verfahren dagegen ist nach dieser StPO. zu führen und kommt den nach derselben zuständigen Gerichten zu.

Art. VI. Vom Beginne der Wirksamkeit der gegenwärtigen StPO. gehört vor die Geschwornengerichte die Hauptverhandlung über alle Anklagen:

A) wegen der durch den Inhalt einer Druckschrift verübten Verbrechen und Vergehen,

B) wegen nachbenannter Verbrechen und Vergehen;

1. Hochverrath (§§ 58—61 des StG. v. 27. Mai 1852 RGB. 117, und Art. I. des Ges. v. 17. Dec. 1862 RGB. 1863/8);

2. Störung der öffentlichen Ruhe (§§ 65 und 66 StG. und Art. II. des Ges. v. 17. Dec. 1862 RGB. 1863/8);

- 3) o bunt i rozruch (§§ 68—73 i 75);
- 4) o gwałt publiczny;
- a) przez działanie gwałtowne przeciw zgromadzeniu, powołanemu przez Rząd do załatwiania spraw publicznych, przeciw Sądowi lub przeciw innej władzy publicznej (§§ 76, 77 i 80);
- b) przez działanie gwałtowne przeciw korporacyom prawnie uznanym albo przeciw zgromadzeniom odbywającym się za współudziałem albo pod nadzorem Władzy publicznej (§§ 78, 79 i 80);
- c) przez złośliwe uszkodzenie cudzej własności (§§ 85 i 86), albo przez inne złośliwe działania lub opuszczenia wśród szczególnie niebezpiecznych okoliczności (§§ 87 i 88); wszakże w tych przypadkach wszystkich wtedy tylko, gdy albo zaszła jedna z okoliczności wymienionych w § 86 ustępie 2 ust. k., albo gdy w przypadkach § 85 lit. b) i c) i § 87 wyraźny w akcie oskarżenia

3. Aufstand und Aufruhr (§§ 68 bis 73 und 75);

4. öffentliche Gewaltthätigkeit:

a) durch gewaltsames Handeln gegen eine von der Regierung zur Verhandlung öffentlicher Angelegenheiten berufene Versammlung, gegen ein Gericht oder eine andere öffentliche Behörde (§§ 76, 77 und 80);

b) durch gewaltsames Handeln gegen gesetzlich anerkannte Körperschaften oder gegen Versammlungen, die unter Mitwirkung oder Aufsicht einer öffentlichen Behörde gehalten werden (§§ 78, 79 und 80);

c) durch boshafte Beschädigung fremden Eigenthums (§§ 85 und 86), oder durch andere boshafte Handlungen oder Unterlassungen unter besonders gefährlichen Verhältnissen (§§ 87 und 88); jedoch in allen diesen Fällen nur dann, wenn entweder einer der im § 86, Abs. 2 StG. bezeichneten Umstände eingetreten ist, oder wenn in Fällen des § 85 lit. b) und c) und des § 87 in der Anklageschrift aus-

uczyniono wniosek, aby z powodu wielkiej złośliwości albo niebezpieczeństwa skazano na większą niż pięcioletnią karę więzienia;

d) przez porwanie człowieka (§§ 90 i 91);

e) przez trudnienie się ciągłym handlem niewolnikami (ustęp końcowy § 95);

f) przez uwieszenie (§§ 96 i 97) jednak tylko wtedy gdy według ustawy skazać należy najmniej na pięcioletnią karę więzienia:

5) o nadużycie władzy urzędowej (§§ 101—103);

6) o fałszowanie publicznych papierów kredytowych (§§ 106—117);

7) o fałszowanie monety (§§ 118—121);

8) o obrazę religii (§§ 122 i 123), jednak tylko wtedy, gdy w akcie oskarżenia wyraźny uczyniono wniosek, aby według § 123 z powodu wielkiej złośliwości albo niebezpieczeństwa wymierzono karę większą niż pięcioletniego więzienia;

drücklich beantragt ist, wegen der Grösse der Bosheit oder Gefahr auf eine mehr als fünfjährige Kerkerstrafe zu erkennen;

d) durch Menschenraub (§§ 90 und 91);

e) durch Betreibung eines fortgesetzten Verkehrs mit Sklaven (Schlussabsatz des § 95);

f) durch Entführung (§§ 96 und 97), jedoch nur dann, wenn nach dem Gesetze mindestens auf fünfjährige Kerkerstrafe zu erkennen ist;

5. Missbrauch der Amtsgewalt (§§ 101—103);

6. Verfälschung der öffentlichen Creditpapiere (§§ 106 bis 117);

7. Münzverfälschung (§§ 118—121);

8. Religionsstörung (§§ 122 und 123), jedoch nur dann, wenn in der Anklageschrift ausdrücklich beantragt ist, nach Massgabe des § 123 wegen grosser Bosheit oder Gefährlichkeit auf eine mehr als fünfjährige Kerkerstrafe zu erkennen;

9) o zgwałcenie (§§ 125—127);

10) o shańbienie (§ 128), jeżeli nastąpił jeden ze skutków wspomnianych w § 126 ust. k., albo jeżeli w akcie oskarżenia wyraźny uczyniono wniosek, aby z powodu nader obciążających okoliczności wymierzono karę większą niż pięcioletniego więzienia;

11) o nierząd naturze przeciwny (§ 129), jednak tylko wśród okoliczności w § 130 ustępie 2 wymienionych;

12) o morderstwo i zabójstwo (134—143);

13) o spędzenie płodu wbrew wiedzy i zezwoleniu matki (§§ 147 i 148), jeżeli według ustawy karę więzienia wymierzyć należy między pięciu i dziesięciu latami;

14) o porzucenie dziecka (§§ 149 i 150), jeżeli według ustawy karę więzienia wymierzyć należy między pięciu i dziesięciu latami;

15) o ciężkie uszkodzenie ciała (§§ 152—157),

9 Nothzucht (§§ 125—127);

10. Schändung (§ 128) wenn eine der im § 126 StG. erwähnten Folgen eingetreten ist, oder in der Anklageschrift ausdrücklich beantragt wird, wegen besonders erschwerender Umstände auf eine mehr als fünfjährige Kerkerstrafe zu erkennen;

11. Unzucht wider die Natur (§ 129), jedoch nur unter den im § 130, Abs. 2, bezeichneten Umständen;

12. Mord und Todtschlag (§§ 134—143);

13. Abtreibung der Leibesfrucht wider Wissen und Willen der Mutter (§§ 147 und 148), wenn nach dem Gesetze auf Kerkerstrafe zwischen fünf und zehn Jahren zu erkennen ist;

14. Weglegung eines Kindes (§§ 149 und 150) wenn nach dem Gesetze auf Kerkerstrafe zwischen fünf und zehn Jahren zu erkennen ist;

15. schwere körperliche Beschädigung (§§ 152—157),

jeżeli według ustawy karę więzienia wymierzyć należy między pięciu i dziesięciu latami;

16) o pojedynk (§§ 158—162), jeżeli według ustawy wymierzyć należy karę najmniej pięcioletniego więzienia;

17) o podpalenie (§§ 166—169), jeżeli według ustawy wymierzyć należy karę najmniej pięcioletniego więzienia;

18) o kradzież (§§ 171—176), jeżeli według § 179 karę więzienia wymierzyć należy między pięciu i dziesięciu latami;

19) o sprzeniewierzenie (§§ 181—184), jeżeli według ustawy wymierzyć należy karę najmniej pięcioletniego więzienia, albo jeżeli w akcie oskarżenia na zasadzie § 184 ust. kar. uczyniono wnioski, aby z powodu szczególnie obciążających okoliczności wymierzono karę większą niż pięcioletniego więzienia;

20) o rabunek (§§ 190—195);

21) o oszustwo (§§ 170, 197 do 204), jeżeli we-

wenn nach dem Gesetze auf Kerkerstrafe zwischen fünf und zehn Jahren zu erkennen ist;

16. Zweikampf (§§ 158—162), wenn nach dem Gesetze mindestens auf fünfjährige Kerkerstrafe zu erkennen ist;

17. Brandlegung (§§ 166—169), wenn nach dem Gesetze mindestens auf fünfjährige Kerkerstrafe zu erkennen ist;

18. Diebstahl (§§ 171—176), wenn nach dem § 179 auf Kerkerstrafe zwischen fünf und zehn Jahren zu erkennen ist;

19. Veruntreuung (§§ 181—184), wenn nach dem Gesetze mindestens auf fünfjährige Kerkerstrafe zu erkennen ist, oder in der Anklageschrift auf Grund des § 184 StG. beantragt wird, wegen besonders erschwerender Umstände auf eine mehr als fünfjährige Kerkerstrafe zu erkennen;

20. Raub (§§ 190—195);

21. Betrug (§§ 170, 197—204), wenn nach dem Gesetze mindestens auf fünfjährige Kerkerstrafe zu erkennen ist;

dług ustawy skazać należy najmniej na pięcioletnią karę więzienia;

22) o oszczerstwo (§§ 209 i 210), jeżeli w akcie oskarżenia wymieniono jedną z okoliczności w § 210 lit. a) do c) podanych, i z tego powodu uczyniono wnioski, aby skazano na karę większą niż pięcioletniego więzienia;

23) o zbrodnię dania pomocy zbrodniarzom, jednak tylko w tym przypadku, gdy według § 218 wymierzyć należy karę więzienia między pięciu i dziesięciu latami;

24) o znieważenie rozporządzeń władz i o podburzanie (§§ 300 ust. kar. i Art. III i IV ustawy z dnia 17 grudnia 1862 r. l. 8. D. u. p. z 1863);

25) o podżeganie do kroków nieprzyjacielskich § 302 ust. kar.

Za zbrodnie, co do których według poprzednich przepisów Sądy Przysięgłych nie są właściwe, Sądowi wyrokującemu nie wolno w żadnym przypadku większej rozciągać kary jak pięcioletnie więzienie.

22. Verleumdung (§§ 209 und 210), wenn in der Anklageschrift einer der im § 210, lit. a—c bezeichneten Umstände angegeben und deshalb beantragt wird, auf eine mehr als fünfjährige Kerkerstrafe zu erkennen;

23. Verbrechern geleisteter Vorschub, jedoch nur in dem Falle, wenn nach § 218 auf Kerkerstrafe zwischen fünf und zehn Jahren zu erkennen ist;

24. Herabwürdigung der Verfügungen der Behörden und Aufwiegelung (§ 300 StG. und Art. III und IV des Ges. v. 17. Dec. 1862 RGB. 1863/8);

25. Aufreizung zu Feindseligkeiten (§ 302 StG.).

Wegen jener Verbrechen, bei welchen nach den vorstehenden Bestimmungen die Zuständigkeit des Geschwornen-

Co należy rozumieć przez pismo drukowe por. ustawy karne dodatkowe str. 5.

Do uzasadnienia właściwości Sądu przysięgłych potrzeba, ażeby w treści samego pisma drukowego mieściły się wszystkie znamiona danego czynu karygodnego a więc nie jest wymuszeniem, popełnionem osnową pisma drukowego, rozesłanie wezwania do prenumeraty, zawierającego dorozumianą pogroźkę, gdyż wymuszeniem staje się ta pogroźka dopiero z chwilą skierowania jej do danej osoby po zaadresowaniu koperty i przesłaniu (por. orz. z 6 maja 1892, l. 1120, nr. 1574) nie jest zbrodnią z § 222 u. k. popełnioną osnową pisma drukowego zamieszczenie artykułu pisanego przez wojskowego a podburzającego przeciw porządkowi w armii, gdyż pomocy do zbrodni wojskowej udziela się w tym razie przez czynność zamieszczenia.

Również z tego względu nie podlegają kompetencji Sądów przysięgłych występki z art. VII, VIII i IX noweli z 17 grudnia 1862 r. l. 8 D. u. p. ex 1863, przedwczesne ogłoszenie aktu oskarżenia, omawianie postępowania karnego i publikacya wiadomości o ruchu armii, gdyż w osnowie danego artykułu nie ma nic karygodnego, karygodnem jest zamieszczenie. (Por. orz. z 3 kwietnia 1897, l. 2128, nr. 2073, z 26 stycznia 1894, l. 13850 zb. l. 1742, z 6 listopada 1896, l. 8846, zb. l. 2634,) również występki popełnione przeciw postanowieniom ustawy drukowej z 17 grudnia 1862 nie należą przed Sądy przysięgłych, lecz przed Trybunały pierwszej instancji (§ 13 l. 1 proc.)

Przed Sądy Przysięgłych należą także zbrodnie objęte §§ 4, 5, 6 i 8 ustawy z z 27 maja 1885 l. 134 D. u. p. wydanej przeciw używaniu dynamitu i innych materyi eksplodujących, (zob. § 13 powołanej ustawy).

ad 4c 8. 10. 19. 22.

O tem, czy zachodzą warunki kary wyżej 5 lat a zatem także właściwości trybunału sądu przysięgłych, może rozstrzygać trybunał zwyczajny, przed którym sprawa się toczy

---

gerichtet nicht eintritt, darf das erkennende Gericht in keinem Falle eine mehr als fünfjährige Kerkerstrafe verhängen.

(§ 261 p. k.) bez względu na o'pinie' prokuratora (orz. z 28 maja 1889, l. 6184, nr. 1265).

Art. VII. Jeżeli w danym okręgu działalność Sądów Przysięgłych w sposób zgodny z ustawami zasadniczymi państwa ulegnie czasowemu zawieszeniu, wówczas przepisy XVIII rozdziału, następnie przepisy § 338 ustępu 2 i 3, tudzież §§ 339 i 341 ustawy o postępowaniu karnem, stosować należy do rozprawy głównej i do środków prawnych przeciw wyrokom na niej zapadłym.

Przepisy o zawieszeniu sądów przysięgłych zawiera ustawa z dnia 23 maja 1873 l. 120 D. u. p. (por. Dodatek).

Art. VIII. Postępowanie co do przekroczeń przewidzianych w ustawie karnej z 27 maja 1852, jakoteż co do wszystkich innych przekroczeń wyraźnie Sądom do sądenia przydzielonych, tudzież wyrokowanie o nich, należy do Sądów powiatowych.

1) Sądom powiatowym do osądenia przekazane są jeszcze następujące przekroczenia nie objęte kodeksem karnym (tekst odnośnych ustaw wraz z objaśnieniami por. Makarewicz ustawy karne dodatkowe). 1) Przekroczenia przeciw pat. z 24 października 1852 l. 223, D. u. p. (§§ 28—35, 36 i 39), o posiadaniu i noszeniu broni bez upoważnienia; — 2) Przekroczenia przeciw ustawom wydanym w celu ochrony osobistej

Art. VII. Wenn auf verfassungsmässig zulässige Weise in einem bestimmten Gebiete die Wirksamkeit der Geschwornengerichte zeitweilig eingestellt wird, so finden rücksichtlich der Hauptverhandlung und der Rechtsmittel gegen die in derselben gefällten Urtheile die Bestimmungen des XVIII. Hauptstückes, dann des § 338, Abs. 2 und 3 und der §§ 339 und 341 der StPO. Anwendung.

Art. VIII. Hinsichtlich aller im StG. vom 27. Mai 1852 vorgesehenen, sowie aller anderen ausdrücklich den Gerichten zur Aburtheilung zugewiesenen Uebertretungen steht das Verfahren und die Urtheilsfällung den Bezirksgerichten zu.

wolności i prawa domowego z dnia 27 października 1862 l. 87 i 88 D. u. p.; — 3) Przekroczenia popełnione przez pisma drukowe, (ustawa drukowa z 17 grudnia 1862 nr. 8 D. u. p. ex 1863, z 12 października 1868 l. 142 D. u. p. i § 484 pr. k.; — 4) Przekroczenia przeciw ustawom o prawie stowarzyszania się i o prawie odbywania zgromadzeń z dnia 15 listopada 1867 l. 134 i 135 D. u. p.; — 5) Przekroczenia przeciw ustawie o ochronie tajemnicy listów i pism z dnia 6 kwietnia 1870 l. 42 D. u. p. — 6) Przekroczenia przeciw ustawie o znowie robotników i najmujących ich do roboty z dnia 7 kwietnia 1870 l. 43 D. u. p. — 7) Przekroczenia przeciw ustawom o próżniakach i włóczęgach z dnia 10 maja 1873 l. 108 D. u. p. i z dnia 24 maja 1885 l. 89 D. u. p.; — 8) Przekroczenia przeciw ustawie o nierzetelnem postępowaniu w czynnościach kredytowych z dnia 28 maja 1881 l. 47 D. u. p. (§ 15); — 9) Przekroczenia przeciw ustawom, wydanym dla zapobieżenia chorobom zaraźliwym i szerzeniu się księgosuszu u zwierząt, z dnia 29 lutego 1880 l. 35 D. u. p. (por. także art. I ustawy z 24 maja 1882 l. 51 D. u. p.); — 10) Przekroczenia przeciw ustawie o udaremnieniu egzekucyi z dnia 25 maja 1883 l. 78 D. u. p.; — 11) Przekroczenia przeciw t. zw. ustawie dynamitowej z dnia 27 maja 1885 l. 134 D. u. p. — 12) Przekroczenia przeciw ustawie o pijaństwie z dnia 19 lipca 1877 l. 67 D. u. p. obowiązującej tylko w Galicyi łącznie z Krakowem i na Bukowinie; — 13) Przekroczenia przeciw ust. z 30 marca 1888, l. 41 D. u. p. o ochronie kablu podmorskiego; — 14) Przekroczenia z § 52 ust. z 26 grudnia 1895 l. 197 D. u. p. o prawie autor.; — 15) Przekroc. § 242, 246, 248 ust. z 25 października 1896, l. 220 D. u. p. o bezpośr. podatkach osobistych; — 16) Przek. z ust. z 21 stycznia 1897, l. 27 D. u. p., o emigracyi; — 17) Przekr. ust. z 16 stycznia 1896, l. 89 D. u. p. ex 1897 o środkach spożywczych, ust. z 25 października 1901, nr. 26 ex 1902 o margarynie (§§ 15—17) por. także ust. z 12 kwietnia 1907 nr. 210 D. u. p. o handlu winem; — 18) Przekr. § 12, rozp. ces. z 21 paźdz. 1899, l. 176 D. u. p. o walucie koronowej; — 19) Przekr. z ust. z 26 stycznia 1907 l. 18 D. u. p. o ochronie wolności wyborów i zgromadzeń.

Art. IX. Ministrowi sprawiedliwości porucza się wykonanie niniejszej ustawy. Tenże ma wydać w porozumieniu z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych potrzebne w tej mierze rozporządzenia.

Rozporządzeniem ministra sprawiedliwości z 19 listopada 1873 l. 152 D. u. p. wydano przepisy wykonawcze do procedury karnej z 23 maja 1873.

Art. IX. Der Minister der Justiz ist mit der Vollziehung dieses Gesetzes beauftragt. Derselbe hat im Einvernehmen mit dem Minister des Innern die hiezu erforderlichen Verordnungen zu erlassen.

Ustawa o postępowaniu karnem.

ROZDZIAŁ I.

Przepisy ogólne.

§ 1. Ukaranie za czyny przydzielone Sądom do sądzenia może nastąpić tylko po poprzednim postępowaniu karnem, przeprowadzonym według przepisów ustawy o postępowaniu karnem i w skutek wyroku wydanego przez właściwego sędziego.

Właściwy sędzia.

Nikt nie może być pozbawiony swego sędziego ustawowego (§ 1 ust. z 27 października 1862, l. 87 D. u. p.). Sądy wyjątkowe są dopuszczalne tylko wypadkach przewidzianych z góry w ustawach (art. 2 ust. zasadn. państw. z 21 grudnia 1867, l. 144 D. u. p.) por. ust. z 5 maja 1869 l. 66 D. u. p. o prawie odpowiedzialnej władzy do zarządzania wyjątków od ustaw zasadniczych. (Ustawy karne dodatkowe str. 396 sq). § 8 ust. z 25 lipca 1867, l. 101 D. u. p., o odpowiedzialności ministrów (ib. str. 390) i § 7 ust. z 20 maja 1869. nr. 78 D. u. p., co do jurysdykcji sądów wojskowych w czasie wojny. (zbrodnie z §§ 67, 92 i 222 u. k.).

---

§ 1. Eine Bestrafung wegen der den Gerichten zur Aburtheilung zugewiesenen Handlungen kann nur nach vorgängigem Strafverfahren in Gemässheit der Strafprocessordnung und in Folge eines von dem zuständigen Richter gefällten Urtheiles erfolgen.

Występki i przekroczenia popełnione przez skazańców w zakładach karnych (nie zaś domach kary trybunalskich rozp. min. sprawiedl. z 13 stycznia 1882. l. 264) podlegają wyłącznie władzy dyscyplinarnej zarządu zakładu (rozp. min. spraw wewn. z 4 lipca 1860 l. 173 D. u. p.) Gdyby Sąd przy wyrokowaniu skutkiem oskarżenia skazańca o zbrodnię, był zdania, że zachodzą tylko znamiona występkę lub przekroczenia ma odstąpić akta zarządowi zakładu. (orz. z 2 paźdz. 1900. l. 13546, zb. nr. 2525) Zarząd zakładu karnego jest jedynie właściwym do rozstrzygnięcia o występkę lub przekroczeniu popełnionych przez skazańca a to nawet w takim razie, jeżeli zachodzi zbieg ze zbrodnią, zastrzeżoną (według ogólnych zasad) rozstrzygnięciu przez Sądy (orz. z 1 czerwca 1903 zb. nr. 2862). Z natury rzeczy do kompetencji zarządu więzień zakładu należą wszelkie występki i przekroczenia popełnione przez skazańca w czasie odbywania kary choćby poza murami zakładu np. w czasie odstawienia do sądu celem przesłuchania (orz. z 23 czerwca 1903 zb. nr. 2852).

Postępowanie ustawowe.

Przepisy ust. o post. k. należą do prawa publicznego, nie można ich zmieniać układem stron (orz. z 2 maja 1881. l. 2452 zb. nr. 331).

Nietykalność poselska.

Z wyjątkiem wypadku schwywania na gorącym uczynku nie można żadnego członka Rady Państwa lub Sejmów krajowych, w czasie trwania sesji aresztować ani sądownie ścigać, z powodu czynu karygodnego bez zezwolenia Izby. Nawet w razie schwywania na gorącym uczynku winien sąd natychmiast zawiadomić prezydenta Izby o dokonaniem aresztowania. Jeżeli Izba tego zażąda, należy areszt uchylić lub ściganie na cały czas trwania okresu sesyjnego odroczyć. To samo prawo przysługuje Izbie odnośnie do aresztowania i wdrożenia śledztwa zarządzonego przeciw jej członkowi poza okresem sesyjnym (§ 2 ust. z 3 października 1861. l. 98 D. u. p. i § 16. ust. z 21 grudnia 1867. l. 141 D. u. p.).

Delegaci Rady Państwa jako tacy cieszą się tą samą nietykalnością i nieodpowiedzialnością, która im służy jako członkom Rady Państwa na mocy § 16. ust. zasadn. o reprezentacji państwa. Uprawnienia przyznane w tym paragrafie dotyczącej Izbie, przysługują odnośnie do delegatów, o ile Rada Państwa równocześnie nie jest zebraną — delegacyi. (§ 23. ust. z 21 grudnia 1867. l. 146. D. u. p.)

Sesya trwa od zarządzonego przez cesarza otwarcia aż do jej zamknięcia (orz. z 14 grudnia 1883. l. 10272. zb. nr. 602) odroczenie nie jest jej zakończeniem (orz. plen. z 25 listopada 1886. l. 12192, zb. nr. 992). Sesya rozpoczyna się nie z chwilą ukazania się cesarskiego patentu zwołującego Radę Państwa (Sejmu) lecz z dniem, w którym stosownie do tego zwołania zbiera się Rada Państwa (Sejm) orz. plen. z 2 listopada 1898, l. 14632. zb. nr. 2265).

Słuchanie w charakterze świadka posła, którego w myśl § 38 ust. p. k. uważać należy za obwinionego jest niedopuszczalne (orz. plen. z 21 listopada 1893. l. 13770. nr. 1732).

Bezkarność sprawozdań z obrad Rady Państwa i Sejmów krajowych por. § 28 u. druk. (Ustawy karne dod. str. 30 sq i uwagi).

§. 2. Ściganie sądowe przestępstw następuje tylko na wniosek oskarżyciela.

Co do czynów, które według ustaw karnych tylko na żądanie strony interesowanej ścigane być mogą, jest jej rzeczą wystąpić z oskarżeniem prywatnem.

Wszystkie inne przestępstwa są przedmiotem oskarżenia publicznego, które przedewszystkiem wnosić ma Proku-

Art. 2. Die gerichtliche Verfolgung der strafbaren Handlungen tritt nur auf Antrag eines Anklägers ein.

Wegen Handlungen, die nach den Strafgesetzen nur auf Begehren eines Betheiligten verfolgt werden können, kommt diesem die Anstellung der Privatanklage zu.

Alle anderen strafbaren Handlungen sind Gegenstand der öffentlichen Anklage, deren Erhebung zunächst der

ratorya Państwa, a zamiast niej wziąć je może na siebie strona cywilna, o ile niniejsza ustawa o postępowaniu karnem na to zezwala (§ 48).

Oskarżenie publiczne ustaje, skoro Cesarz nakaze, aby co do pewnego przestępstwa nie rozpoczynano postępowania karno-sądowego, albo rozpoczęte zaniechano.

(Przestępstwo prywatno-skargowe, ścigane z upoważnienia i na żądanie strony).

Na żądanie strony interesowanej ścigane (prywatno-skargowe, *Privatanklagedelikte*) są w prawie austr. następujące przestępstwa:

- a) występki przeciw bezpieczeństwu czci (§ 493 u. k.):
- b) przekroczenia kradzieży i przemieszczenia w gronie rodziny popełnione (§ 463 u. k.); por. orz. z 17 czerwca 1887 l. 4274 zb. nr. 1072.
- c) przekroczenia przeciw bezpieczeństwu czci z §§ 487—492. 496 i 497 u. k.).
- d) przekroczenie cudzołostwa (§§ 502 i 503 u. k.);
- e) pijaństwo z § 524 kod. (czy też ścigane „na wniosek?”);
- f) przekroczenia przeciw obyczajności z §§ 504, 505 i 525 u. k. por. orzec. z 17 czerwca 1887 l. 4278 zb. nr. 1072.
- g) przekroczenie tajemnicy listowej z § 1 ust. 2, ustawy z dnia 6 kwietnia 1870 roku.
- h) występki przeciw ustawie o markach ochronnych z dnia 6 stycznia 1890 nr. 19 D. u. p.;
- i) występki i przekroczenia zawarte w §§ 51 i 52 ustawy o prawie autorskiem z 26 grudnia 1895 l. 197 D. u. p.
- k) występki naruszenia patentu zawarty w § 97 ustawy z 11 stycznia 1897 nr. 30 D. u. p.

Staatsanwaltschaft zukommt, statt derselben aber nach Massgabe dieser Strafprozessordnung von den Privatbetheiligten übernommen werden kann (§ 48).

Die öffentliche Anklage erlischt, sobald der Kaiser anordnet, dass wegen einer strafbaren Handlung ein strafgerichtliches Verfahren nicht eingeleitet oder das eingeleitete wieder eingestellt werden soll.

l) w pewnych wypadkach przekroczenie z § 21 ust. drukowej.

Prócz przestępstw ściganych z urzędu i ściganych na podstawie skargi prywatnej zna ustawodawstwo austriackie α) przestępstwa, które ścigać ma z urzędu prokurator, do których ścigania jednak poprzednio musi zasięgnąć przyzwolenia władzy lub osoby bezpośrednio obrażonej. (Przestępstwa ścigane z upoważnienia *Ermächtigungsdelichte*); β) przestępstwa ścigane przez prokuratora na żądanie strony (*Antragsdelichte*)

ad α) Według art. V. ust. z 17 grudnia 1862 l. 8 D. u. p. ex 1863:

Występki i przekroczenia przeciw bezpieczeństwu czci, [zawarte w §§ 487—491 i 496 u. k. ścigać należy z urzędu, jeżeli skierowane są przeciw jednej z Izb Rady Państwa, przeciw Sejmowi krajowemu, przeciw władzy publicznej, przeciw armii lub flocie cesarskiej lub ich samoistnemu oddziałowi. Do ścigania obrazy armii, floty lub ich oddziałów należy jednak zasięgnąć zezwolenia ministra wojny lub marynarki. Występki przeciw bezpieczeństwu czci z § 493 kod. k. ścigane być mogą, jeżeli obraza skierowaną jest przeciw urzędnikowi lub słudze publicznemu, lub też przeciw osobie wojskowej lub duchownej odnośnie do ich czynności urzędowych, nie tylko na żądanie obrażonego, lecz także na żądanie prokuratora w interesie publicznym, a to w terminie określonym w § 530 kod. k. Prokurator ma jednak postarać się poprzednio o przyzwolenie obrażonego lub, jeżeli tenże przesłuchany być nie może, o przyzwolenie tegoż przełożonego lub przełożonej władzy. Obrażony ma każdego czasu prawo przyłączenia się do skargi prokuratora.

ad β) Przekroczenia przewidziane w § 5 l. 1 i 2 ustawy z dnia 24 maja 1885 l. 89 D. u. p. (nierząd mimo policyjnego ukarania i wbrew policyjnym zakazom) ścigane być mają na żądanie władzy bezpieczeństwa.

Ściganie występków przewidzianych w art. 4 aktu bankowego (ust. z 2 maja 1887 l. 51 D. u. p.) i w art. VIII. pier-

wszego rozdziału, IV. części rozp. ces. z 21 września 1899 l. 176 D. u. p. dotyczącego przedłużenia przywileju banku austro-węgierskiego ma miejsce tylko na żądanie banku austro-węgierskiego.

Ściganie występku z § 246 ust. z 25 października 1896 l. 230 D. u. p. o bezpośrednich podatkach osobistych następuje tylko na wniosek rządu, od osobnego podatnika lub członka komisji podatkowej.

Prawo skargi. Jeżeli obraza skierowaną jest przeciw ogółowi urzędników pewnej kategorii, natenczas każdemu z nich służy prawo skargi prywatnej. — (O. z 18 stycznia 1884 l. 12628 nr. 610).

Jeżeli w enuncyacji przeciw urzędowi (art. V noweli) obok urzędu obwinia się fałszywie o czyn niehonorowy także urzędników tegoż urzędu (§ 488 u. k.) w sposób nie dający poznać imiennie ich może każdy urzędnik wystąpić ze skargą (orz. plen. z 12 marca 1895 l. 2894 zb. nr. 1853).

Na podstawie skargi, wniesionej przez naczelnika gminy o obrazę swojej osoby, nie może nastąpić zasądzenie za obrazę gminy. — (O. plen. z 15 maja 1884 l. 1858 nr. 638).

Małoletni może wystąpić ze skargą prywatną lub ją cofnąć tylko przez swego ustawowego zastępcę (orz. plen. z 20 lutego 1890 l. 13480 zb. nr. 1334).

Imieniem żony może wystąpić ze skargą prywatną mąż, jako zastępca ustawowy o ile nie zachodzą wątpliwości co do jej zezwolenia. Może jednak żona sama ze skargą wystąpić (orz. z 26 listopada 1895 l. 14107 zb. nr. 1919).

(Termin skargi. Termin 6 tygodniowy zakreślony w myśl § 530 u. k. do wniesienia skargi prywatnej, liczyć należy według dni, nie zaś *a momento ad momentum*. Dzień, w którym oskarżyciel dowiedział się o czynie karygodnym nie wlicza się do tego terminu. — (O. z 28 lutego 1879 l. 14512 Nr. 192).

Przy przestępstwach prywatno-skargowych — powtarzanych zyskuje poszkodowany z każdego faktu powtórzenia nowe prawo skargi (orz. z 18 czerwca 1887 l. 3700 zb. nr.

1099 i z 14 maja 1897 l. 3063 zb. nr. 2096), natomiast nie powstaje nowe prawo skargi z faktu, że przy rozprawie, przy sposobności, przeprowadzenia dowodu prawdy (§ 490 k. k.) powtórzył oskarżony obraźliwe wyrażenie (orz. plen. z 20 października 1891 l. 12446 zb. nr. 1495). W terminie 6 tygodni należy wnieść skargę do sądu, czy dany sąd jest właściwym, jest obojętne, (orz. plen. z 7 grudnia 1897 l. 14650 zb. nr. 2170) ale nie do sądu zagranicznego (orz. z 9 grudnia 1898 l. 11783 zb. nr. 2312). Dla krewnych wnoszących lub podtrzymujących skargę po myśli § 495 u. II. u. k. zaczyna biedz termin z § 530 u. k. z chwilą śmierci zmarłego (orz. z 6 listopada 1891 l. 11353 zb. nr. 1516).

Termin 6 tygodniowy w § 530 u. k. zakreślony nie ma jednak zastosowania do tych czynów karygodnych, które według art. V. ustawy z dnia 17 grudnia 1862 l. 8 D. u. p. z r. 1863 z urzędu ścigane być mają. (Por, wyżej O. plen. z 22 czerwca 1882 l. 1047 Nr. 462).

Wystąpienie ze skargą prywatną dopiero na rozprawie apelacyjnej, odbywającej się wskutek oskarżenia publicznego, nie jest dopuszczalnem. (O. plen. z 11 marca 1880 l. 290 Nr. 234). Podobnie Trybunał apelacyjny nie może na rozprawie apelacyjnej uznać oskarżonego winnym przekroczenia ściganego z urzędu, jeżeli przed sądem powiatowym występował ze skargą jedynie oskarżyciel prywatny. — (O. plenar. z 9 marca 1887 l. 1529 ex 1886 l. 35 nr. 1039).

Forma skargi. Samo tylko doniesienie o przestępstwie nie jest jeszcze oświadczeniem, że obrażony chce wystąpić jako oskarżyciel prywatny. — (O. z 18 marca 1886 l. 13835 nr. 900 por. orz. plen. z 25 listopada 1886 l. 11824 zb. nr. 991), natomiast nie potrzeba do zachowania terminu z § 530 u. k. w skardze wymieniać osoby oskarżonego (orz. z 18 czerwca 1887 l. 3200 zb. nr. 1099). Doniesienie karne może stać na przeszkodzie utracie prawa skargi (§ 530 u. k.), jeżeli donoszący mylnie uważał czyn karygodny za publiczno-skargowy (orz. plen. z 7 marca 1894 l. 2899 zb. nr. 1766).

(Do art. V.) Jeżeli obraza czci osób w ustępie 2 artykułu V. ustawy z 17 grudnia 1862 l. 8 D. u. p. z r. 1863 wymie-

nionych stanowi jedynie przekroczenie podpadające karze z § 493 u. k., natenczas dochodzenie sądowe nastąpić może tylko wskutek skargi prywatnej, chociażby obraza odnosiła się do czynności urzędowych obrazonego: Prokurator może w takim razie jedynie przyjąć zastępstwo obrazonego stosownie do § 46 proc. — (O. z 18 stycznia 1884 l. 12628 nr. 610 i 27 września 1886 l. 3861 nr. 964).

Przestępstwa wspomniane w ustępie 1 artykułu V ustawy z 17 grudnia 1862 przeciw władzy publicznej popełnione, nie mogą być przedmiotem skargi prywatnej (§ 46 pr.), jeżeli zatem prokurator odmówi ścigania, obrażony postąpić może tylko według § 48 proc.; oskarżonego o występki z §§ 488 i 493 u. k. popełniony względem wydziału rady powiatowej, uwolnić przeto należało od oskarżenia, albowiem, skoro prokurator odmówił ścigania, obrażony wydział nie był uprawnionym do wniesienia skargi prywatnej, a gdy skarga tegoż nie mogła być także uważana za skargę subsydyarną, przeto brakowało oskarżenia w ustawie wymaganego. — (O. z 19 czerwca 1886 l. 4467 nr. 943).

§ 3. Wszystkie władze, działające w postępowaniu karnem, uwzględniać mają z równą starannością tak okoliczności do potępienia jak i do obrony obwinionego służące, i są obowiązane pouczyć obwinionego o jego prawach nawet wtedy gdy wyraźnie nie przepisano.

W paragrafie tym wyrażona jest zasada dochodzenia t. zw. prawdy materialnej w postępowaniu karnem, polegającej na tem, że Sąd z urzędu ma zbadać wszystkie okoliczności za oskarżonym i przeciw niemu przemawiające, chociażby się nawet oskarżony sam na pewne okoliczności uniewinniające go nie powołał.

Art. 3. Alle in dem Strafverfahren thätigen Behörden haben die zur Belastung und die zur Vertheidigung des Beschuldigten dienenden Umstände mit gleicher Sorgfalt zu berücksichtigen, und sie sind verpflichtet, den Beschuldigten auch, wo es nicht ausdrücklich vorgeschrieben ist, über seine Rechte zu belehren.

Zasady procesu cywilnego odnośnie do ciężaru dowodowego nie mają zastosowania w procesie karnym. Sąd nie ograniczając się do wniosków stron, winien zbadać samodzielnie czyn zarzucony przez oskarżenie — w wszystkich kierunkach ważnych dla zastosowania ustawy (orz. z 15 stycznia 1892 l. 14544 zb. nr. 1491 i 27 listop. 1891 l. 11282 zb. nr. 1535 por. także orz. plen. z 18 marca 1886 l. 14305 zb. nr. 1901). Sąd nie może uchylać się od obowiązku przeprowadzenia dowodu z przyczyny niestawienia się oskarżonego przy rozprawie, bo § 396 pr. cyw. nie ma tu zastosowania (orz. z 10 września 1901 l. 12196 zb. nr. 2635).

Z powyższej w § 3 proc. wyrażonej zasady wynika, że dopuszczenie nowych środków dowodowych w instancji apelacyjnej w przekroczeniach nie zależy od tego, czy je wprowadził odwołujący się lub tegoż przeciwnik, lecz jedynie od ważności dowodu dla ocenienia sprawy. — (O. plen. z 9 marca 1887 l. 1752 nr. 251 Dz. rozp.) § 3 również nie dozwala, by trybunał apelacyjny zatwierdził wyrok co do winy z pominięciem środków dowodowych ważnych po myśli § 490 u. k. a w odwołaniu ofiarowanych (orz. plen. z 8 listopada 1898 l. 15219 zb. nr. 2284).

Sędzia nie może odrzucać wniosku na przeprowadzenie środków dowodowych z tego powodu, że dostarczone mu środki dowodowe, wystarczają mu do nabrania przekonania o winie oskarżonego (orz. z 29 września 1898 l. 12876 zb. nr. 2251 i orz. z 4 marca 1884 l. 1898 zb. nr. 617).

Z tego też powodu i przedawnienie w postępowaniu karnem z urzędu uwzględnić należy. — (Por. O. plen. z 23 listopada 1875 l. 10857 nr. 90 i orz. z 25 maja 1883 l. 723 nr. 558).

Również z urzędu należy zbadać okoliczności podniesione, jako przeszkodę przysięgi (orz. z 26 czerwca 1888 l. 7433 zb. nr. 1167).

W związku z § 3 także § 34 w ustępie 2, nakłada na prokuraturę państwa obowiązek baczenia, aby należyście korzystano z wszelkich do wyświecenia prawdy służących środków.

Pouczenie obwinionego jest wyraźnie nakazanem w §§ 41, 208 i 209, 245, 268, 397, 403, 440, 461 ust. 4 i 467 pr.

§ 4. Na wnioszek poszkodowanego roszczenia cywilne z przestępstw wynikłe razem załatwiane być mają w postępowaniu karnem, chybaby potrzeba dalszego wyводу nieodzownie wymagała odesłania ich przed Sądy cywilne.

Por. rozdział XXI. o orzeczeniach i zarządzeniach Sądu karnego odnośnie do roszczeń prywatno-prawnych.

Sformułowanie roszczenia cywilnego w procesie karnym jest warunkiem przyznania tegoż w t. zw. postępowaniu przydatkowym (*Adhäsionsverfahren*). — (O. z 5 listop. 1883 l. 8653 nr. 599).

Publiczno-prawne żądanie władzy wojskowej zwrotu przedmiotów, do skarbu wojskowego należących, nie może być odesłane do drogi prawa cywilnego, tak jak roszczenia strony cywilnej (366 pr. k.), gdyż żądanie takie uzasadnione jest w przepisach politycznych. — (O. plen. z 2 kwietnia 1875 l. 1517 nr. 56).

§ 5. Dochodzenie i ocenienie karno-sądowe rozciąga się także do pytań uprzednich z prawa prywatnego.

Sędzia karny nie jest związany orzeczeniem sędziego cywilnego w tej mierze zapadłem, o ile chodzi o ocenienie karygodności obwinionego.

§ 4. Privatrechtliche Ansprüche aus strafbaren Handlungen sind auf Antrag des Beschädigten im Strafverfahren mit zu erledigen, wenn nicht die Nothwendigkeit weiterer Ausführung eine Verweisung derselben vor die Civilgerichte als unerlässlich erscheinen lässt.

§ 5. Die strafgerichtliche Untersuchung und Beurtheilung erstreckt sich auch auf die privatrechtlichen Vorfragen.

An das über eine solche ergangene Erkenntnis des Civilrichters ist der Strafrichter, soweit es sich um die Beurtheilung der Strafbarkeit des Beschuldigten handelt, nicht gebunden.

Nur wenn die Vorfrage die Giltigkeit einer Ehe betrifft, ist das Erkenntnis des hiefür zuständigen Civilrichters der strafgerichtlichen Entscheidung zu Grunde zu legen.

Tylko jeżeli pytanie wstępne tyczy się ważności małżeństwa, orzeczenie właściwego w tej sprawie sędziego cywilnego służyć ma za podstawę rozstrzygnięcia karno-sądowego.

Jeżeli orzeczenie takie jeszcze nie zapadło, ale sprawa już jest w toku, albo jeżeli sędzia karny sam je wywołał, ponieważ okazały się fakty stanowiące przeszkodę małżeństwa, którą z urzędu uwzględnić się powinno, wówczas należy czekać na rozstrzygnięcie właściwego sędziego cywilnego, a w razie potrzeby nalegać na przyspieszenie tegoż.

Sędzia karny nie potrzebuje orzeczenia sędziego cywilnego przy stwierdzeniu wierzytelności w razie oskarżenia o lekkomyślną krydę (orz. z 21 grudnia 1889 l. 10442 zb. nr. 1289) może samoistnie stwierdzać stan czynny i bierny krydataryusza (orz. z 12 maja 1890 l. 968 zb. nr. 1347).

Również kwestye prawa administracyjnego może sędzia karny oceniać nie będąc wiązany orzeczeniem władz administracyjnych (orz. z 2 lipca 1886 l. 5748 zb. nr. 945) może badać w wypadku § 323 i 324 u. k. uzasadnienie ustawowe (pod względem formalnym, nie zaś o ile chodzi o dostateczną podstawę faktyczną dla wydania orzeczenia co do wydalenia (orz. plen. z 13 maja 1896 l. 5642 zb. nr. 1960 i orz. z 16 grudnia 1902 zb. nr. 2787. por. rozp. min. sprawiedl. z 18 grudnia 1887 l. 14181) może badać w wypadku § 48 ust. z 11 kwietnia 1889 nr. 41 D. u. p. czy obowiązanemu do służby wojskowej przysługują uprawnienia z §§ 25–34 tejże ustawy, o które podstępnie się stara (orz. z 3 marca 1894 l. 14899 zb. nr. 1754). Wyjątek w tym względzie stanowią: kwestya, czy ko-

Ist ein solches Erkenntnis noch nicht ergangen, die Verhandlung aber bereits anhängig, oder hat der Strafrichter selbst eine solche veranlasst, weil sich Thatsachen ergaben, welche ein von amtswegen zu berücksichtigendes Ehehinderniss begründen: so ist die Entscheidung des zuständigen Civilrichters abzuwarten und nöthigenfalls auf deren Beschleunigung zu dringen.

muś służy wyłączne prawo używania marki ochronnej, kwestya pierszeństwa względnie przeniesienia tego prawa, kwestya czy danej marki może użyć osoba trzecia dla innych towarów. W tych przypadkach rozstrzyga minister handlu (§ 30 ust. z 6 stycznia 1890 l. 19 D. u. p.) a sędzia nie ma prawa badania słuszności rozstrzygnięcia (orz. 29 stycznia 1892 zb. nr. 1510).

(Ważność małżeństwa). Celem postanowienia ustępu 3 § 5 jest zapobieżenie kolizyom, jakieby powstać mogły w sporach małżeńskich pomiędzy wyrokami sądów cywilnych a karnych.

Pytaniem uprzedniem w sprawie o dwużeństwo jest jedynie ważność pierwszego małżeństwa; jeżeli nie jest zaczepioną ani wątpliwą, natenczas nie ma pytania uprzedniego, któreby według § 5 proc. przed sędzię cywilnego odesłać należało. — (O. z 12 kwietnia 1880 l. 977 nr. 237). Nie ma podstawy do wywołania orzeczenia sędzię cywilnego, jeżeli oskarżony zaczepia ważność pierwszego małżeństwa jedynie na podstawie faktów, stanowiących przeszkodę małżeńską prywatną, do zarzucenia której oskarżony nie ma prawa. — (O. z 11 grudnia 1880 l. 10953 nr. 302).

Przepis § 5 ust. III p. k. ma na oku stwierdzenie ważności małżeństwa, o ile od tego zależy karygodność oskarżonego, nie ma zastosowania do wypadkowych kwestyi karno-procesowych jak §§ 152 i 153 p. k (orzecz. z 11 listop. 1889 l. 7949 zb. nr. 1314).

(Prawo formalne). Nie ma zastosowania § 5, jeżeli chodzi o ocenienie orzeczenia cywilnego, jako faktu uzasadniającego pewne prawa i obowiązki. Sędzia karny obowiązany jest bronić prawa formalnego, ustalonego orzeczeniem sądu cywilnego, chociażby materyalnie na błędnej podstawie polegało. — (Orzeczenie z 22 listopada 1884 l. 8057 nr. 703). Podobnież ugodę, przed sądem zdziałaną, uwzględnić należy jako fakt, uzasadniający pewne prawne obowiązki, chociażby roszczenie, podstawą ugody będące, prawnie nie mogło się ostać. — (O. z 21 czerwca 1880 l. 4575 nr. 268).

§ 6. Terminów zakreślonych w niniejszej ustawie nie można przedłużać, chybaby ustawa wyraźnie inaczej postanowiła. Jeżeli upływać mają od jakiegoś dnia oznaczonego, obliczać je należy w ten sposób, iż się tego dnia nie liczy. Niedziele i dnie świąteczne, jakoteż te dnie, w których pismo jakieś przeznaczone dla Sądu było w drodze, należy wliczać.

We wszystkich tych przypadkach, w których zarządzenie sądowe zależy od upływu terminu, należy go mieć dokładnie w ewidencji (§ 14 rozp. wykon.).

Przywrócenia spóźnionego bez winy terminu dozwala pod pewnemi ograniczeniami § 364 proc.

Na czasie jest wniesione zgłoszenie lub zapowiedzenie środka prawnego, jeżeli je wniesiono w ostatnim dniu terminu do sądu, gdyby nawet z powodu zamknięcia dziennika podawczego, weszła do tegoż dopiero dnia następnego (uchw. z 28 sierpnia 1889 l. 9712 zb. nr. 1287, por. 151 rozp. min. z 16 czerwca 1854 nr. 165 D. u. p., jak również wtedy, jeżeli je przyjął po godzinach urzędowych naczelnik sądu lub tegoż zastępca poza gmachem sądowym (uchw. z 8 maja 1894 l. 5419 zb. nr. 1780).

§ 7. Kary pieniężne, postanowione w niniejszej ustawie, których ściągnąć nie można od skazanych, zamienione być powinny na karę aresztu, licząc po jednym dniu za każde pięć złotych. Na prośbę skazanego według tej samej miary

§ 6. Die in diesem Gesetze anberaumten Fristen können, wenn das Gegentheil nicht ausdrücklich verfügt ist, nicht verlängert werden. Wenn dieselben von einem bestimmten Tage an zu laufen haben, sind sie so zu berechnen, dass dieser Tag nicht mitgezählt wird. Sonn- und Feiertage sowie diejenigen Tage, während welcher eine für das Gericht bestimmte Schrift sich auf dem Wege befand, werden eingerechnet.

§ 7. Die in diesem Gesetze ausgesprochenen Geldstrafen, welche von dem Straffälligen nicht eingebracht werden können, sind in Arreststrafen, von je einem Tage für fünf Gulden umzuwandeln. Nach demselben Masstabe sind Geldstrafen auf Ansuchen des Straffälligen in Arrest umzuwandeln, wenn

zamienić należy na areszt kary pieniężne, jeżeliby jego położeniu majątkowemu, albo jego zarobkowi, z którego się utrzymuje, dotkliwy sprawiały uszczerbek. Wszystkie kary pieniężne użyte być mają na wsparcia więźniów ubogich w chwili ich uwolnienia z więzienia, szczególnie w tym celu, aby im dopomódz do zajęcia się jakimś uczciwym zarobkiem. Użycie ich uregulują rozporządzenia.

Postanowienie § 7 ust. 3 pr. o użyciu kar pieniężnych odnosi się wyłącznie do kar wspomnianych w pierwszych dwu ustępach § 7. Nie należą tu zatem grzywny jako kary z ustawy karnej (§ 240, 241 u. k.). Co do sposobu ściągania i użycia zob. jeszcze §§ 50—54 rozp. wykon. tudzież rozp. min. z dnia 11 lutego 1855 l. 30 D. u. p. i rozp. min. z 13 lipca 1886 l. 11199 nr. 33. Dz. rozp. min., tudzież uwagę przy § 108 p. k.

Ust. z 2 sierpnia 1892 nr. 126 i 127 D. u. p., tudzież ces. rozp. z 21 września 1899 nr. 176 D. u. p. przepisują, że od 1 stycznia 1900 wstępuje w miejsce waluty austriackiej waluta koronowa, i że stosunki wartości zawarte w istniejących ustawach i rozporządzeniach należy odtąd rozumieć w walucie koronowej przy uwzględnieniu stosunku 1 złr = 2 koronom, 1 cent = 2 halierzom.

Co do utrzymywania ścisłej ewidencji funduszu grzywn z § 7 p. k. por. reskr. S. kr. W. Krak z 25 lutego 1896 l. 1409.

dieselben seinen Vermögensumständen oder seinem Unterhaltserwerbe zum empfindlichen Abbruche gereichen würden. Alle Geldstrafen sind zur Unterstützung dürftiger Gefangener bei ihrer Entlassung aus der Haft, insbesondere zum Zwecke ihrer Unterbringung in einem ehrlichen Erwerbe, zu verwenden. Die Regelung dieser Verwendung erfolgt auf dem Verordnungswege.

ROZDZIAŁ II.

O sądach.

§ 8. Do orzecznictwa w sprawach karnych są powołane:

- 1) Sądy powiatowe,
- 2) Trybunały pierwszej instancji,
- 3) Sądy Przysięgłych,
- 4) Trybunały drugiej instancji,
- 5) Sąd najwyższy jako Trybunał kasacyjny.

Orzecznictwo każdego Sądu karnego rozciąga się na cały jego okręg i obejmuje wszystkie tamże znajdujące się osoby, co do których w niniejszej ustawie wyraźnego nie uczyniono wyjątku. Każdy jest obowiązany stawić się na wezwanie przed Sądem karnym, temuż na wszystko odpowiadać i poleceniom onegoż ulegać.

Por. §§ 159, 160, 182 i 242 proc. wyjątki od zasady ustępu ostatniego § 8 zawarte są w §§ 152, 154 i 155 pr.

Sędziami w rozumieniu ustawy zasadniczej (z 21 grudnia 1867 nr. 144 D. u. p.) są: prezydenci i wiceprezydenci trybunałów, radcy i inni członkowie trybunału mający głos stanowczy, sędziowie powiatowi (naczelnicy sądu pow.) i sędziowie samoistni ustanowieni przy sądach powiatowych (§ 2 ust. o org. sąd. z dnia 27 listopada 1896 l 217 D. u. p.).

---

§ 8. Zur Gerichtsbarkeit in Strafsachen sind berufen:

1. die Bezirksgerichte;
2. die Gerichtshöfe erster Instanz;
3. die Geschwornengerichte;
4. die Gerichtshöfe zweiter Instanz;
5. der Oberste Gerichtshof als Cassationshof.

Die Gerichtsbarkeit eines jeden Strafgerichtes erstreckt sich auf dessen ganzen Bezirk und umfasst alle darin befindlichen Personen, hinsichtlich welcher nicht in dem gegenwärtigen Gesetze eine Ausnahme ausdrücklich angeordnet ist. Jedermann ist schuldig, auf die an ihn ergangene Vorforderung vor dem Strafgerichte zu erscheinen, demselben Rede und Antwort zu geben und seinen Verfügungen zu gehorchen.

(Sądy przysięgłych). Przysięgli są sędziami także w kwestyach prawnych, nie tylko faktycznych (orz. z 24 lutego 1877 l. 8332 zb. nr. 142), pytania zadane potwierdzając lub zaprzeczając decydują o istnieniu ustawowej istoty czynu, gdyż ich werdykt obejmuje całą kwestyę winy (orz. z 20 sierpnia 1874 l. 5215 zb. nr. 19). W charakterze sędziego przysięgły jest urzędnikiem po myśli § 101 ust. 2 u. k. (orz. z 24 lutego 1877 l. 8332 zb. nr. 142) z chwilą wciągnięcia go na listę urzędową danej kadencji, staje się ewentualnym przedmiotem zbrodni z § 105 u. k. (orz. z 15 czerwca 1891 l. 5151 zb. nr. 1458).

(Język urzędowy dla galicyjskich sądów por. rozp. min. z 9 lipca 1860 l. 10340 rozp. min. z 21 kwietnia 1861 l. 3297 i rozp. min. z 5 czerwca 1869 l. 2354 (nr. 24 Dz. u. kr.). tekst powyższych rozporządzeń: Stebelski. Komentarz 28—29.

I. Sądy powiatowe.

§ 9. Do Sądów powiatowych, jako sądów pojedynczych, należą:

- 1) postępowanie karne względem przekroczeń, poruczonych im do osądzenia ustawą wprowadczą;
- 2) ~~współdziałanie według przepisów niniejszej ustawy o postępowaniu karnem w dochodzeniach przygotowawczych i w śledztwach wstępnych, tyczących się zbrodni występów.~~ *w sprawach o zbrodniach wstępnych*
według niniejszej ustawy o postępowaniu karnem
oraz według ustawy o postępowaniu przygotowawczym z 21. 12. 1877.

§ 9. Den Bezirksgerichten als Einzelgerichten liegt ab:

1. Das Strafverfahren rücksichtlich der ihnen durch das Einführungsgesetz zur Aburtheilung zugewiesenen Uebertretungen;

2. die Mitwirkung bei Vorerhebungen und Voruntersuchungen wegen Vergehen in Gemässheit dieser StPO.

Sind in derselben Stadt mehrere Bezirksgerichte aufgestellt, so wird die Gerichtsbarkeit in Strafsachen ausschliesslich von demjenigen oder denjenigen derselben aus-

Jeżeli w tem samym mieście więcej ustanowiono Sądów powiatowych, ten albo te z pomiędzy nich wyłącznie wykonywują orzecznictwo w sprawach karnych, które osobnemi rozporządzeniami do tego zostaną przeznaczone.

Według rozporz. minist. sprawiedl. z dnia 5 listop. 1873 l. 155 D. u. p. mają także po dniu 1 stycznia 1874 sprawować orzecznictwo karne też same sądy deleg. miejskie względnie te ich sekcyje, które je dawniej sprawowały. Nazwę sądów powiatów miejsko-delegowanych uchyliła norma jurysdykcyjna w § 5.

Postępowanie w sprawach o przekroczenia por. art. VIII. ust. wpraw. §§ 447—483 p. k. i § 484—485 p. k. (sprawy drukowe). Co do udziału w postępowaniu wstępem por. §§ 81, 84, 86, 88 ust. I i II, 89, 93, 95, 156 i 415 p. k. por. także § 220 p. k. dotyczący postępowania przejściowego.

II. Trybunały pierwszej Instancyl.

§ 10. Trybunały pierwszej instancyi wykonywują orzecznictwo:

- 1) jako Sądy śledcze (§ 11);
- 2) jako Izby Radne co do dochodzeń przygotowawczych i śledztw wstępnych (§ 12);
- 3) jako Sądy wyrokujące (§ 13 l. 1);
- 4) jako sądy apelacyjne w sprawach o przekroczenia

Qwestarische
 (§ 13 l. 2). i o postępowaniu uprzedzonym
 w sprawach o abradule i nytephli (§ 13 l. 2)
 geübt, welche durch besondere Verordnungen hiezu bestimmt werden.

§ 10. Die Gerichtshöfe erster Instanz üben ihre Gerichtsbarkeit aus:

1. als Untersuchungsgerichte (§ 11);
2. als Rathskammern über Vorerhebungen und Voruntersuchungen (§ 12);
3. als Erkenntnisgerichte (§ 13, Z. 1);
4. als Berufungsgerichte in Übertretungsfällen (§ 13, Z. 2).

Por. niżej, co do nazwy »Trybunały pierwszej instancji« § 1 rozp. wykonawczego do p. k. i co do wykazów czynności §§ 395—396 rozp. min. z 5 maja 1897 nr. 112 D. u. p. (instrukcja sądowa) w miejsce uchylonych §§ 64—65 rozp. wykon.

§ 3 k. instr. dla sądów karnych przepisuje: prawo nadzoru władz wyższych nad władzami sądowemi I. instancji rozciąga się także na ich działalność w sprawach karnych i utrzymania porządku w więzieniach. Nad sądami śledczemi w obrębie trybunału pierwszej instancji prowadzić ma nadto nadzór przełożony trybunału.

§ 11. W każdym Trybunale pierwszej instancji ustanowić należy jednego, lub kilku tegoż członków sędziami śledczymi.

Do sędziego śledczego należy przeprowadzenie śledztwa wstępnego co do wszystkich zbrodni i występków.

Czynności sędziego śledczego samoistnego, delegowanego lub rekwirowanego (pomoc prawna) nie wolno poruczać auskultantom (§ 3 ust. z 27 listop. 1896 l. 217 D. u. p. o organ. sąd.).

Por. co do stanowiska urzędowego sędziego śledczego § 7, 27 i 37 inst. sąd. S. śl. ma mieć swój oddział kancelaryjny (§§ 32--33 instr.) co do przesłuchań por. § 115 instr. sąd.

§ 12. Wydział trybunału pierwszej instancji dozoruje jako Izba Radna stosownie do § 9 l. 2 i § 11 nad wszystkimi do jego obrębu należącemi śledztwami wstępnemi tudzież dochodzeniami przygotowawczemi i wpływa na nie w sposób zakreślony niniejszą ustawą o postępowaniu karnem.

§ 11. Bei jedem Gerichtshofe erster Instanz werden ein oder mehrere Mitglieder desselben als Untersuchungsrichter bestellt.

Dem Untersuchungsrichter liegt die Voruntersuchung wegen aller Verbrechen und Vergehen ob.

§ 12. Eine Abtheilung des Gerichtshofes erster Instanz führt als Rathskammer die Aufsicht über alle nach Massgabe des § 9 Z. 3, und des §§ 11 in seinen Sprengel fallenden

Izba Radna może w szczególnych przypadkach, wysłuchawszy wniosków oskarżyciela, należące do sędziego śledczego przedsięwzięcie dochodzeń przygotowawczych albo i śledztwo wstępne co do zbrodni i występków, przenieść i to całkiem albo w części na Sąd powiatowy w obrębie Trybunału się znajdujący. Może ona jednakże każdego czasu czynności te znowu odebrać a czynić to jest obowiązana, jeżeli oskarżyciel albo obwiniony wniosek w tej mierze uczynią.

Uchwały Izby Radnej zapadają w gronie trzech sędziów.

Szczegółowe przepisy pod względem załatwiania czynności w Izbie Radnej zawarte są w §§ 5—8 i 59 rozp. wykon.

Co do agendy Izby Radnej por. §§ 48 ust. I. 49, 64, 74, 92 ust. III. 97, 109 ust. II. 113, 126, 145 ust. II. 147, ust. I. 192, 196, 208, 225, 227, 352, 416 ust. 425 p. k.

Co do wykazów miesięcznych sądów powiatowych z delegowanych śledztw i dochodzeń por. § 95 p. k.: i § 63 rozp. wyk.

Sędzia śledczy ma w Izbie Radnej głos doradczy. (*votum informativum*).

§ 13. Do Trybunałów pierwszej instancji należy:

- 1) rozprawa główna i orzekanie o wszystkich zbrodniach i występkach nie należących przed Sądy Przysięgłych;

Voruntersuchungen und Vorerhebungen und nimmt auf dieselben den in dieser StPO. ihr zugewiesenen Einfluss.

Die Rathskammer kann in einzelnen Fällen nach Anhörung des Anklägers die dem Untersuchungsrichter zukommende Vornahme von Vorerhebungen oder die Voruntersuchung wegen Verbrechen und Vergehen, und zwar ganz oder theilweise, an ein im Sprengel des Gerichtshofes gelegenes Bezirksgericht übertragen. Sie kann jedoch diese Geschäfte jederzeit wieder an sich ziehen und ist dazu verpflichtet, sobald es der Ankläger oder der Beschuldigte beantragt.

Die Rathskammer fasst ihre Beschlüsse in Versammlungen von drei Richtern.

§ 13. Den Gerichtshöfen erster Instanz liegt ob:

1. die Hauptverhandlung und Entscheidung hinsichtlich

2) rozprawa i orzekanie ^{o/} ^{ach)} co do środków prawnych, wnie-
sionych ^{od} ^{osobników} przeciw orzeczeniom i postanowieniom Sądów
powiatowych w sprawach o przekroczenia.

W obu tych przypadkach (1 i 2) wykonują swe czynności
W gronie ~~trzech~~ sędziów, *ile nie przepisano inaczej*

We wszystkich przypadkach, kiedy w postępowaniu,
tyczącym się zbrodni lub występku Trybunał pierwszej in-
stancji według niniejszej ustawy o postępowaniu karnem wy-
wną, uchwała ta zapada, jeżeli nie innego wyraźnie nie prze-
dać ma uchwałę poza rozprawą *głópisano*, w gronie trzech
sędziów.

»Wyraźnie przepisuje ustawa«, że poza rozprawą
główną przed trybunałem zwyczajnym zapadć ma uchwała
w gronie czterech sędziów (t. zw. Senat Większy): w §§ 357
(odroczenie) 401. (odroczenie kary) 410 (złagodzenie kary) 411
(umocowienie) 435 (sądy doraźne).

LUBLIN Regułą jest, że uchwały poza rozprawą główną zapadać
mają w gronie trzech sędziów (t. zw. senat mniejszy) w szcze-
gólności należą tu: sprzeciw od orzeczenia co do grzywny za
niestawiennictwo świadka lub znawcy na rozprawie (§ 243
p. k.) wnioski dotyczące § 28 ust. o markach ochr. z 6 stycz.
1890 l. 19 D. u. p. (plen. o. z 4 lutego 1897 l. 621 zb. nr. 2054,
por. Ustawy karne dodatkowe str. 356) i § 59 ust. o prawie

aller nicht vor die Geschwornengerichte gehörigen Verbrechen
und Vergehen;

2. die Verhandlung und Entscheidung über Rechtsmittel,
welche gegen die Erkenntnisse und Verfügungen der Bezirks-
gerichte in Uebertretungsfällen ergriffen werden.

In beiden Fällen (1 und 2) üben sie ihre Thätigkeit in
Versammlungen von vier Richtern.

In allen Fällen, wo nach dieser StPO. vom Gerichts-
hofe erster Instanz im Verfahren wegen eines Verbrechens
oder Vergehens ausserhalb der Hauptverhandlung ein Beschluss
zu fassen ist, erfolgt derselbe, soweit nicht etwas Anderes
ausdrücklich vorgeschrieben ist, in einer Versammlung von
drei Richtern.

autorskiem z 26 grudnia 1895 l. 197 D. u. p. (por. Ustawy karne dodatk. str. 225), początek terminu, od którego należy liczyć karę ścieśnienia wolności (orz. plen. z 14 lutego 1893 l. 1430 zb. nr. 1636) i kwestya wliczenia aresztu śledczego (orz. z 13 czerwca 1895 l. 4359 zb. nr. 1896). We wszystkich tych wypadkach (prócz przypadku § 243 p. k.) służy zażalenie do Sądu Wyższego z § 15 p. k.

III. Sądy Przysięgłych.

§ 14. Do Sądów Przysięgłych, złożyć się mających według przepisu rozdziału XIX., należy rozprawa główna i orzekanie o zbrodniach i występkach, przydzielonych im ustawą wprowadzącą.

Zob. art. VI ustawy wprov. i § 30 ust. ost. ust. z 27 listopada 1896 l. 217 D. u. p.

W razie zawieszenia czasowego Sądów przysięgłych, rozprawa główna w sprawach o zbrodnię zagrożoną karą śmierci lub karą więcej niż pięcioletniego więzienia, odbywać się ma przed sześciu sędziami, z k'órych jeden ma przewodniczyć (por. § 3 ust. z 23 maja 1873 l. 120 D. u. p.)

IV. Trybunały drugiej instancyi.

§ 15. Trybunały drugiej instancyi rozstrzygają zażalenia przeciw uchwałom Izby Radnej (§ 114), sprzeciwy przeciw oddaniu pod oskarżenie tudzież odwołania o ile według

§ 14. Den nach Vorschrift des XIX Hauptstückes zusammensetzenden Geschwornengerichten kommt die Hauptverhandlung und Entscheidung über die durch das Einführungsgesetz ihnen zugewiesenen Verbrechen und Vergehen zu.

§ 15. Die Gerichtshöfe zweiter Instanz entscheiden über Beschwerden gegen Beschlüsse der Ratskammer (§ 114), über Einsprüche gegen die Versetzung in den Anklagestand und

§§ 283 i 345 są dopuszczalne; mają następnie sprawować nadzór nad czynnościami Sądów karnych w swym obrębie i rozstrzygać zażalenia przeciw tymże, jeżeli droga prawna wyraźnie nie jest wykluczona lub inaczej urządzona.

Uchwały Trybunałów drugiej instancyi zapadają w ^{Kompletach} ~~gromnie~~ ² pięciu sędziów, *o ile nie przepisano innego.*

§ 15 zna a) Zażalenie z tytułu prawa nadzoru (*Aufsichtsbeschwerde*) mające charakter administracyjny (donosi się o istnieniu wadliwej praktyki, przewłocę i t. p. Sąd Wyższy załatwia takie zażalenie przez ogólne pouczenie, wytknięcie i t. d. nie rozstrzygając in merito) tudzież b) zażalenie jako środek prawny, a to może mieć miejsce tylko w wypadkach tych, przy których dalsza droga prawna wyraźnie nie jest wykluczona lub inaczej urządzona. [W tych przypadkach rozstrzyga Sąd Wyższy in merito (por. uw. przy § 13 p. k.)]. Z tego powodu trybunał drugiej instancyi nie jest uprawniony do zmieniania lub uchylania na zasadzie § 15 pr. wyroków, wydanych przez Trybunał pierwszej instancyi jako sąd apelacyjny w sprawach o przekroczenia. (Orz. plen. z dnia 7 stycznia 1887 l. 12895 zb. nr. 1006). Za to może trybunał drugiej instancyi rozstrzygać na podstawie zażalenia z § 15 p. k. konflikt kompetencyjny negatywny między sądem cywilnym i wojskowym odnośnie do przekroczeń pomimo wyczerpania wzgl. zaniedbania zażalenia z § 481 p. k., gdyż § 481 ani nie zakazuje ani inaczej nie urządza dalszej drogi prawnej (orz. plen. z 3 paźdz. 1899 l. 14465 zb. nr. 2390). Z tego samego powodu może Sąd Wyższy uchylić uchwałę Trybunału I instancyi, którą środek prawny ustawowo wniesiony przeciw rozstrzygnięciu Sądu powiatowego odrzucono, wychodząc z mylnego na przeoczeniu opartego za-

über die nach Massgabe der §§ 283 und 345 zulässigen Berufungen; sie haben ferner die Aufsicht über die Wirksamkeit der Strafgerichte ihres Sprengels zu führen und über die Beschwerden gegen dieselben zu entscheiden, soweit nicht der Rechtszug ausdrücklich untersagt oder anders geordnet ist. Die Gerichtsföfe zweiter Instanz fassen ihre Beschlüsse in Versammlungen von fünf Richtern.

łożenia, że środek ten zapóźno wniesiono (orz. plen. z 28 listopada 1893 l. 13886 zb. nr. 1743). Nie jest uprawnionym Sąd Wyższy rozstrzygać jako władza nadzorująca, merytorycznie zażalenia przeciw uchwałom Izby Radnej poza przypadkami wyliczonymi wyczerpująco w § 114 p. k. (orz. plen. z 28 czerwca 1899 l. 9725 zb. nr. 2358).

Do Sądu Wyższego należy z tytułu prawa nadzoru badanie prawowitości postępowania przy układaniu listy przysięgłych (orz. plen. z 29 stycznia 1895 l. 1195 zb. nr. 1859).

V. Sąd najwyższy jako Trybunał kasacyjny.

§ 16. Sąd najwyższy jako Trybunał kasacyjny orzeka o wszystkich zażaleniach nieważności, według niniejszej ustawy o postępowaniu karnem dopuszczalnych. Uchwały jego zapadają w gronie siedmiu sędziów.

Zakres działania Trybunału kasacyjnego określa procedura karna ściśle, rozstrzygnięcia jego zasięgać należy tylko w wypadkach wyraźnie ustawą przewidzianych (uchw. z 15 czerwca 1897 l. 6825 zb. nr. 2098). Są to przypadki w §§ 34, 54, 63, 64, 74, 341, 362, 364, 410, 411, 427 p. k. wymienione.

Skutkiem tego zażalenia z tytułu prawa nadzoru (§ 15 przewidziane odnośnie do Sądów Wyższych) są odnośnie do Najwyż. Trybunału niedopuszczalne (orz. z 15 czerwca 1897 l. 6825 zb. nr. 2098).

VI. Skład gron sędziowskich i głosowanie tychże.

§ 17. Przy rozstrzyganiu spraw karnych liczba głosujących w collegium sędziowskim łącznie z przewodniczącym,

§ 16. Der Oberste Gerichtshof hat als Cassationshof über alle in dieser StPO. für zulässig erklärten Nichtigkeitsbeschwerden zu entscheiden.

Er fasst seine Beschlüsse in Versammlungen von sieben Richtern.

nie powinna być ani większą ani mniejszą od tej, jaką postanowiono w §§ 12 do 16.

Por. § 292 p. k. i § 3 ust. z 23 maja 1873 nr. 120 D. u. p. (o czasowem zawieszeniu Sądów przysięgłych).

Urzednicy sędziowscy mający głos stanowczy por. § 30 i 32 ust. z 27 listopada 1896 l. 217 D. u. p.

§ 18. Przełożeni Trybunałów powinni z początkiem każdego roku na cały jego przeciąg złożyć stale te senaty Trybunałów, które przeznaczone są w sprawach karnych do rozpraw i rozstrzygnięć wymienionych w §§ 12, 13 (l. 1 i 2) i 15 a zarazem mają dla każdego z tych senatów sądowych wyznaczyć stale zastępców, tak przewodniczącego jakoteż członków, tudzież ustanowić kolej ich zastępstwa. Jeżeli istnienie jednego lub kilku tych senatów sądowych wskutek zmian zaszłych w składzie osobowym Trybunału, stało się niemożliwe, wolno przełożonemu Sądowi na pozostałą część roku poczynić zmiany niezbędne w składzie tych senatów.

Motywa rządowe do procedury przywiązują wielką wagę do stale złożonych senatów.

§ 17. Bei Entscheidungen in Strafsachen darf die Zahl der Stimmführer der Richtercollegien mit Einschluss der Vorsitzenden weder grösser noch kleiner sein, als sie in den §§ 12 bis 16 festgesetzt ist.

§ 18. Diejenigen Abteilungen (Senate) der Gerichtshöfe, welche zu den in den §§ 12, 13 (Z. 1 und 2) und 15 bezeichneten Verhandlungen und Entscheidungen in Strafsachen bestimmt sind, müssen von den Vorstehern dieser Gerichte am Anfange eines jeden Jahres für die Dauer desselben bleibend zusammengesetzt werden, wobei zugleich für jede dieser Gerichtsabteilungen die Ersatzmänner sowohl für die Vorsitzenden, als für die Mitglieder und die Reihe ihres Eintrittes bleibend zu bestimmen sind. Ist durch Veränderungen in dem Personalstande eines Gerichtshofes der Bestand einer oder mehrerer dieser (ständigen) Gerichtsabteilungen unmöglich geworden, so ist dem Gerichtsvorsteher gestattet, die unerlässlichen Veränderungen in der Zusammensetzung dieser Abteilungen für den Rest des Jahres vorzunehmen.

Por. § 2 rozp. wykon. do p. k. §§ 32—35 i 41 ust. z 27 listopada 1896 nr. 217 D. u. p. (organizacja sądowa) i §§ 7, 9, 21 rozp. min. z 5 maja 1897 nr. 112 D. u. p. (instrukcja sądowa).

§ 19. Na wszystkich zebraniach sędziowskich przed głosowaniem odbywa się narada. Sprawozdawca, jeżeli według ustawy jest ustanowiony, najpierw głosuje; przewodniczący zaś, który na równi z każdym innym sędzią głosować powinien, na ostatku. Zresztą głosują sędziowie stopniem starsi przed młodszymi.

Por. §§ 122 i 184—185 rozp. min. z 5 maja 1897 l. 112 D. u. p. (instrukcyi sądowej).

Sprawozdawca funkcyonuje przy rozprawach przed Trybunałem kasacyjnym (§§ 287, 292 p. k.) i przed Trybunałem pierwszej instancyi jako apelacyjnym dla spraw o przekroczenia (§ 472 p. k.).

§ 160 instr. dla sądów karnych przepisuje: W przypadkach, w których zachodzi potrzeba przyzwania prokuratora, należy wysłuchać jego zdania zaraz po przedstawieniu faktycznem referenta. Po zapadłej uchwale przewodniczący ma prawo oznaczyć, który ze zgromadzonych sędziów ma opracować orzeczenie wraz z powodami, tudzież ewentualne inne uchwalone wygotowania.

§ 20. Gdzie ustawa wyraźnie nie stanowi nic innego, wymaga się do każdej uchwały bezwzględnej większości głosów, t. j. więcej niż połowę wszystkich głosów.

Jeżeli głosy podzielone są na więcej niż dwa różne

§ 19. Bei allen Richtercollegien geht der Abstimmung eine Berathung voraus. Der Berichterstatter, wenn ein solcher nach dem Gesetze bestellt ist, gibt seine Stimme zuerst, der Vorsitzende, welcher sich an der Abstimmung gleich jedem anderen Richter zu betheiligen hat, gibt die seine zuletzt ab. Ausserdem stimmen die dem Dienstrange nach älteren Richter vor den jüngeren.

§ 20. Wo das Gesetz nicht etwas Anderes ausdrücklich anordnet, wird zu jedem Beschlusse absolute Stimmenmehrheit, d. i. mehr als die Hälfte sämtlicher Stimmen, erfordert.

zdania tak, iż żadne z tych zdań nie ma za sobą wymaganej większości, natenczas przewodniczący będzie usiłował osiągnąć bezwzględną większość przez rozdzielenie pytań i przez powtórne zbieranie głosów.

Jeżeli i to usiłowanie pozostanie bez skutku, wówczas głosy dla obwinionego najniekorzystniejsze do głosów mniej niekorzystnych dolicza się tak długo, dopokąd się nie okaże bezwzględna większość głosów.

W razie równości głosów zapada uchwała zawsze po dług zdania, które jest dla obwinionego korzystniejsze.

Jeżeli pod względem pytania, które z dwojga zdań dla obwinionego jest mniej niekorzystne, zdania są różne, należy nad tem osobno głosować, jako nad pytaniem wstępnem.

Gdyby się zdania w tem głosowaniu równo podzieliły, wówczas pod względem pytania wstępnego rozstrzyga to zdanie, do którego przewodniczący przystąpił.

Głosowanie odbywa się zatem nad kwestyą winy według rezultatu (»winien czy nie winien«), nie zaś według motywów; jeżeli pod względem motywów zdania w Kollegium są różne, głosować nad niemi należy osobno po zapadłej już uchwale co do winy. Por. reskrypt. min. sprawiedl. z dnia 31 grudnia 1858 l. 24969, objaśniający § 22 procedury z r. 1853.

Theilen sich die Stimmen in mehr als zwei verschiedene Meinungen, so dass keine dieser Meinungen die erforderliche Mehrheit für sich hat, so versucht der Vorsitzende, ob sich durch Theilung der Fragen und Wiederholung der Umfrage eine absolute Mehrheit erzielen lasse. Bleibt dieser Versuch erfolglos, so werden die dem Beschuldigten nachtheiligsten Stimmen den zunächst minder nachtheiligen solange zugezählt, bis sich eine absolute Stimmenmehrheit ergibt.

Bei Stimmengleichheit ist der Beschluss in jedem Falle nach der dem Angeklagten günstigeren Meinung zu fassen.

Entsteht eine Verschiedenheit der Ansichten darüber, welche von zwei Meinungen für den Beschuldigten minder nachtheilig sei, so ist darüber, als über eine Vorfrage, besonders abzustimmen. Sind bei dieser Abstimmung die Meinungen gleichgetheilt, so gibt für die Vorfrage die Stimme des Vorsitzenden den Ausschlag.

Jednomyślności wymaga się w §§ 332 (suspensya werdyktu przysięgłych) 362 (nadzwyczajna rewizya) i 442 (wyrok śmierci w post. doraźnem) proc. k. jakoteż w § 4 ust. 2 noweli z 21 grudnia 1877 (odrzućenie zażalenia nieważności na posiedzeniu niejawnem).

Większości dwu trzecich głosów wymaga ustawa w § 329 przy werdykcie przysięgłych odnośnie do pytania głównego lub ewentualnego, co do winy i dodatkowego co do okoliczności obciążających.

Mniej niekorzystnem jest rozstrzyganie sprawy o występki z § 486 u. k. przez trybunał zwyczajny, niż uznanie przez trybunał niewłaściwości ze względu na znamiona zbrodni zastrzeżonej trybunałowi Sądu Przysięgłych. (por. orz. z 9 czerwca 1903 zb. nr. 2853.).

§ 21. Zawsze najpierw głosować należy nad tem, czy Sąd jest właściwy, czy zachodzi potrzeba uzupełnień postępowania i nad innemi pytaniami wstępnemi. Jeżeli się zgodzi większość głosów na to, iż pomimo wątpliwości wszczętych co do pytania wstępnego, przystąpić należy do rozstrzygnięcia w przedmiocie głównym, wówczas sędziowie, którzy pozostali w mniejszości, również są obowiązani głosować w przedmiocie głównym.

Sądy z urzędu są obowiązane przestrzegać swej właściwości mają więc z urzędu przedsięwziąć odnośne dochodzenia (orz. plen. z 18 kwietnia 1899 l. 5695 zb. nr. 2347).

Według patentu o broni z 24 paźdz. 1852 l. 223 D. u. p. (§ 40), do orzekania o niektórych czynach karygodnych (§§ 36, 39 p. k.) właściwym jest Sąd w razie związku z innym

§ 21. Ueber die Zuständigkeit des Gerichtes, über die Nothwendigkeit von Ergänzungen des Verfahrens und andere Vorfragen muss immer zuerst abgestimmt werden. Entschidet sich die Mehrheit der Stimmen dahin, dass ungeachtet der über die Vorfrage erhobenen Zweifel zur Hauptentscheidung zu schreiten sei, so sind auch die in der Minderheit gebliebenen Richter verpflichtet, über die Hauptsache mit abzustimmen.

czynem karygodnym. Sąd przed merytorycznym załatwieniem musi rozstrzygnąć kwestyę, czy związek ten zachodzi. (§ 21 i 447 p. k.) kompetencyę swą zaś zachowuje co do przekroczenia patentu nawet w razie, gdyby od owego zbiegającego się przestępstwa uwolnił (orz. z 28 listopada 1900 l. 15748 zb. nr. 2532).

§ 22. Rozstrzygając przedmiot główny, zawsze odłączyć należy pytanie, czy oskarżony jest winien zarzuczonego mu czynu, od pytania co do kary, i przed niem oddać pod głosowanie. Jeżeli oskarżony zostaje pod zarzutem kilku przestępstw, wówczas co do każdego szczególnego czynu odrębna zapaść powinna uchwała, czy oskarżony jest winien czy nie winien. Naradzanie się nad karą ogranicza się do tych przestępstw, których oskarżonego winnym uznano. Sędziom, którzy oskarżonego nie uznali winnym zarzuczonego mu przestępstwa, wolno na podstawie uchwały, zapadłej co do winy, głosować nad karą lub też wstrzymać się od głosowania. W ostatnim przypadku ich głosy w ten sposób liczone będą, jak gdyby przystąpili byli do zdania dla oskarżonego najkorzystniejszego między zdaniem, wypowiedzianem przez innych głosujących.

Bliższe szczegóły, co do dyskusyi przed wyrokowaniem i co do stanowiska przewodniczącego zawiera § 184 a co do

---

§ 22. Bei der Entscheidung der Hauptsache ist der Frage, ob der Angeklagte der ihm zur Last gelegten Handlung schuldig sei, immer von der Frage über die Strafe zu sondern und von dieser Frage zur Abstimmung zu bringen. Liegen dem Angeklagten mehrere strafbare Handlungen zur Last, so muss rücksichtlich jeder einzelnen That ein eigener Beschluss über die Schuld oder Nichtschuld des Angeklagten gefasst werden. Die Berathschlagung über die Strafe hat sich auf jene strafbaren Handlungen zu beschränken, deren der Angeklagte für schuldig erklärt worden ist. Hiebei steht es den Richtern, welche den Angeklagten wegen einer ihm zur Last gelegten strafbaren Handlung nicht schuldig gefunden haben, frei, auf Grund der über die Schuldfrage gefassten Beschlusses ihre Stimme über die Strafe abzugeben

protokołu obrad § 188 rozp. min. z 6 maja 1897 l. 112 D. u. p. (instrukcyja sądowa) por. także § 161—162 instrukcyi dla sądów karnych.

VII. Osoby podrzędne w Sądach.

§ 23. Na każdym posiedzeniu sądowem obecnym być musi protokolant, którego zadaniem jest spisanie protokołu. Tak ci protokolanci, jakoteż osoby, które użyte być mają do spisywania protokołów przy dochodzeniach przygotowawczych i śledztwach wstępnych w sprawach o zbrodni i występki, powinni składać przysięgę na uależyte spisywanie protokołów.

Por. §§ 67, 68, 70, 72, 101, 104, 142, 270, 327, 404, 435, 444, 452 p. k.

Protokolantem może być także członek personalu kancelaryjnego (§ 57 ust. z dn. 27 listop. 1896 l. 217 D. u. p. o organ. sądowej). Protokół narad por. §§ 186—188 inst. sąd.

VIII. Stosunek Sądów karnych do Władz innych.

§ 24. Władze bezpieczeństwa, do których należą także naczelnicy gmin, mają śledzić wszystkie zbrodnie i występki o ile się ich nie dochodzi wyłącznie na żądanie strony intere-

oder sich der Abstimmung zu enthalten. In letzterem Falle sind ihre Stimmen so zu zählen, als ob sie der für den Angeklagte günstigsten unter den von den übrigen Stimmführern ausgesprochenen Meinungen beigetreten wären.

§ 23. Jeder Gerichtssitzung muss ein Schriftführer beiwohnen und das Protokoll darüber aufnehmen. Sowohl dieser Schriftführer, als die zur Führung der Protokolle bei Vorhebungen und Voruntersuchungen wegen Verbrechen und Vergehen zu verwendenden Personen müssen zur Führung der Protokolle beeidigt sein.

sowanej, a jeżeli nie da się sprawić, aby sędzia śledczy niezwłocznie do działania przystąpił, powinni poczynić zarządzenia przygotowawcze zwłoki nie cierpiące, które mogą służyć do wyjaśnienia rzeczy albo zapobiedz zatarciu śladów przestępstwa lub ucieczce sprawcy. Władzom bezpieczeństwa i ich podwładnym wolno w celach sprawiedliwości karnej przedsiębrać bez wezwania rewizye domowe i tymczasowe przytrzymanie osób tylko w przypadkach przewidzianych niniejszą ustawą o postępowaniu karnem, a jest ich obowiązkiem o swem wkroczeniu i tegoż skutku natychmiast zawiadomić właściwego prokuratora państwa albo sędziego śledczego.

Obowiązki władzy bezpieczeństwa pełni policya rządowa w Krakowie i Lwowie (siedziby Dyrekcji) tudzież w Podgórzu, Oświęcimiu, Szczakowie, Nadbrzeziu, Przemyśle, Podwołoczyskach, Brodach, Majdanie Sieniawskim, Bełzcu, Jarosławiu. Husiatynie, Uhrynowie (Expozytury).

Badanie kwestyi reputacyi obwinionego należy w pierwszej linii do władz gminnych, w wyjątkowych tylko przypadkach używać można żandarmeryi. Stałe używanie żandarmeryi do tego celu sprzeciwia się § 1 ust. dla żandarm.

---

§ 24. Die Sicherheitsbehörden, unter welchen auch die Gemeindevorsteher begriffen sind haben allen Verbrechen und Vergehen, soferne sie nicht bloss auf Begehren eines Beteiligten untersucht werden, nachzuforschen, und wenn das unverzügliche Einschreiten des Untersuchungsrichters nicht erwirkt werden kann, die keinen Aufschub gestattenden vorbereitenden Anordnungen zu treffen, welche zur Aufklärung der Sache dienen, oder die Beseitigung der Spuren der strafbaren Handlung oder die Flucht des Thäters verhüten können. Hausdurchsuchungen und vorläufige Verwahrung von Personen dürfen die Sicherheitsbehörden und deren Organe zum Zwecke der Strafgerichtspflege nur in den in dieser StPO. vorgesehenen Fällen unaufgefordert vornehmen, und sie haben von ihrem Einschreiten und dessen Ergebnisse dem zuständigen Staatsanwälte oder Untersuchungsrichter sogleich Mittheilung zu machen.

i §§ 40—41 instr. dla żandarmów (reskr. min, spraw. z 22 kwietnia 1898 l. 8607 zb. czerw. nr. 63).

Rewizya por. §§ 141 p. k. i uwagi tamże.

Przytrzymanie por. § 177 p. k. i uwagi tamże.

§ 25. Zakazuje się pod najsurowszą karą tak władzom bezpieczeństwa, jakoteż wszystkim publicznym urzędnikom i sługom, celem pozyskania poszlaków albo dowodów przeciw podejrzanemu, skłaniać go do przedsięwzięcia, do dalszego wykonywania lub do dokonania działania karygodnego, albo wyłudzać od niego, za pośrednictwem osób tajemnie podstawionych, wyznania, aby następnie Sądowi uczynić o nich doniesienie.

Por. także § 202 pr.

§ 25 zawiera między innymi zakaz używania agentów prowokacyjnych (*agents provocateurs*) skłaniających do przedsięwzięcia czynu karygodnego powtórzenia tegoż lub dalszego wykonywania a to celem uzyskania środków dowodowych przeciw sprawcy.

Por. § 77 instr. dla żandarm.

§ 26. Sady karne mają prawo we wszystkim, co do ich postępowania należy, znosić się bezpośrednio przez odezwy ze wszystkimi władzami rządowymi, krajowymi i gminnymi, znajdującymi się w krajach reprezentowanych w Radzie Pań-

§ 25. Es ist den Sicherheitsorganen, sowie allen öffentlichen Beamten und Dienern, bei strengster Ahndung untersagt, auf die Gewinnung von Verdachtsgründen oder auf die Überführung eines Verdächtigen dadurch hinzuwirken, dass derselbe zur Unternehmung, Fortsetzung oder Vollendung einer strafbaren Handlung verleitet oder der durch insgeheim bestellte Personen zu Geständnissen, welche sodann dem Gerichte hinterbracht werden sollen, verlockt wird.

§. 26. Die Strafgerichte sind in Allem, was zu ihrem Verfahren gehört, berechtigt, mit allen Staats-, Landes- und Gemeindebehörden der im Reichsrathe vertretenen Länder unmittelbares Vernehmen und Ersuchschreiben zu pflegen. Alle Staats-, Landes- und Gemeindebehörde sind verbunden, den Strafgerichten hilfreiche Hand zu bieten und den an sie

stwa. Wszystkie władze rządowe, krajowe i gminne są obowiązane dawać pomoc skuteczną Sądom karnym i jak można najrychlej czynić zadość ich wezwaniom, albo też natychmiast zawiadomić Sądy karne o trudnościach na przeszkodzie stojących. Również z władzami królewsko-węgierskimi, jakoteż z władzami państw obcych znosić się mogą Sądy karne bezpośrednio, jeżeli pod tym względem osobnemi przepisami inaczej nie postanowiono.

Sądy powinny używać władz bezpieczeństwa do przeprowadzenia dochodzeń w przypadkach cielesnego uszkodzenia (doniesienia wniesionego przez szpitale, kolejowe urzędy i t. p.) por. rozp. min. z 24 kwietnia 1906. nr. 10 D. r. min.

Co do stosunku oddziałów: cywilnego do karnego tego samego Sądu por. § 85, co do formy korespondencji z innymi władzami §§ 192, 199 sq i § 284 instrukcyi sądowej (rozp. min. z 5 maja 1897 l. 112 D. u. p.

Bezpośrednia korespondencya z władzami państw obcych jest możliwą odnośnie do Niemiec (rozp. min. z 17 stycznia 1857 l. 15 D. u. p. pisma odnośnie należy jednak frankować por. rozp. min. z 13 lutego 1890 nr. 10 Dz. r. m. i z 3 sierpnia 1891 nr. 28 Dz. r. m. reskr. min. z 30 maja 1892 l. 10120 i reskr. S. kr. W. w Krakowie z 14 czerwca 1892 l. 9133 zb. Sw.) Szwajcaryi (rozp. min. z 8 marca 1900 l. 14 D. r. m.) i po części do Włoch (rozp. min. z 23 sierpnia 1872 l. 131 D. u. p.

Co do korespondencji bezpośredniej sądów galicyjskich z władzami rosyjskimi stanowi układ międzynarodowy z 2 kwietnia 1884 l. 134 D. u. p.

Artykuł I. Sądy i prokuratorye rządowe w okręgach c. k.

gelangten Ersuchen derselben mit möglichster Beschleunigung zu entsprechen, oder den Strafgerichten die entgegenstehenden Hindernisse sogleich anzuzeigen. Auch mit den kön. ungarischen Behörden, sowie mit denen fremder Staaten können die Strafgerichte in unmittelbarem Verkehr treten, sofern darüber nicht durch besondere Verschriften etwas Anderes festgesetzt ist.

Sądów krajowych wyższych lwowskiego i krakowskiego istniejące z jednej strony, tudzież Sądy i prokuratorye rządowe okręgu jurysdykcji warszawskiej z drugiej strony, korespondować będą odtąd ze sobą bez pośrednictwa Władz dyplomatycznych co do wszelkich żądań, tyczących się pomocy prawnej w sprawach cywilnych i karnych, o ile do żądań takich nie odnoszą się przepisy artykułów IX, X i XIII Traktatu z dnia $\frac{3}{15}$ października 1874, tyczącego się wydawania zbrodniarzów.

Art. IX. X. i XIII. traktatu ekstradycyjnego por. przy § 59.

Artykuł II. Do utrzymywania korespondencji bezpośrednio upoważnione są ze strony Austrii: Sądy krajowe wyższe lwowski i krakowski, Sądy krajowe lwowski, krakowski i czerniowiecki, Sądy obwodowe przemyski, złoczowski, samborski, tarnopolski, stanisławowski, kołomyjski, tarnowski, rzeszowski, nowo sandecki, nadwicki, ck. Sądy powiatowe w okręgach powyższych Trybunałów, prezesi tych Trybunałów, prokuratorowie starsi lwowski i krakowski i prokuratorowie przy powyższych sądach krajowych i obwodowych.

Ze strony Rosyi: Izba sądowa warszawska, Trybunały warszawski, kaliski, kielecki, łomżyński, lubeecki, piotrkowski, plocki, radomski, suwalski i siedlecki; kolegia sędziów pokoju powyższych okręgów a za ich pośrednictwem sędziowie pokoju ich okręgu; prezesi tych trybunałów, prokurator przy Izbie sądowej w Warszawie i prokuratorowie przy powyższych Trybunałach.

Gdyby nazwy powyższych Sądów i Władz uległy zmianie, Wysokie strony rokujące nie omieszkają przesłać sobie nawzajem uwiadomienia o tem, dla zapobieżenia nieporozumieniom, któreby stąd mogły wyniknąć.

Artykuł III. Przedmiotem bezpośrednio korespondencji pomiędzy powyższemi Sądami i Władzami, będą:

- a) żądania tyczące się dochodzeń przygotowawczych i śledztw z powodu zbrodni i występków popełnionych w obszarach obu Państw, przesłuchiwania, oględzin miejscowych, rewizyi domu, zabrania w przechowanie sądowe, wywodów lekarskich i t. d.;
- b) żądania tyczące się przesłania środków dowodowych, przed-

miotów wartościowych i dokumentów, będących w związku ze sprawami, toczącemi się przed Sądem;

- c) sprawy więźniów, wymagające korespondencyi prokuratorów;
- d) przesłanie pozwów, wezwań, rezolucyj, uwiadomień i wszelkich innych aktów, których wymaga postępowanie w sprawach tak cywilnych jak i karnych;
- e) odbieranie przysięgi od stron w sprawach cywilnych, wywody znawców i przesłuchanie świadków pod przysięgą lub bez tejże.

Dowody doręczenia pozwów, rezolucyi, uwiadomień i innych aktów, wzajemnie sobie przesyłane, należy opatrzyć potrzebnemi uwierzytelnieniami.

Artykuł IV. Wysokie strony rokujące, zobowiązują się żądaniom i zleceniom Sądów i Władz, stosownie do umowy niniejszej do bezpośredniej korespondencyi upoważnionych o tyle czynić zadość, o ile nie sprzeciwiają się ustawom tego kraju, w którym mają być spełnione.

Artykuł V. Żądania, które Sądy i Władze w artykule II. Umowy niniejszej wzmiankowane, będą sobie wzajemnie nadsyłały, spisane być mają przez Sądy i Władze austriackie w języku niemieckim, a przez Sądy i Władze rosyjskie, w języku rosyjskim.

Odpowiedzi na takie żądania, pisane będą w Rosyi w języku rosyjskim, w Austrii w języku niemieckim.

Artykuł VI. Gdyby ze względu na szczególne okoliczności bezpośrednia korespondencya w jakiejś sprawie okazywała się niewłaściwą, wolno będzie Wysokim Stronom rokującym przesłać sobie odnośne żądania sądowe drogą dyplomatyczną.

Artykuł VII. Koszta doręczenia aktów sądowych i pozwów jakoteż wykonania poruczonych zleceń, ponosić będzie Państwo przesyłające żądanie.

Artykuł VIII. Wszelkie korespondencye i posyłki, wysyłane przez Sądy i Władze na zasadzie Umowy niniejszej, będą frankowane, a koszta opłaty pocztowej ponoszą te Sądy i Władze, które dają zlecenie, korespondencye i posyłki be-

dące odpowiedziami na takie żądania. frankować mają Sądy i Władze, do których żądanie wystosowano.

Według rozp. min. z 18 grudnia 1884, l. 20666 (Zb. s. W.), należy do adresów niemieckich dodawać nazwy rosyjskie literami łacińskimi:

Gerichtskammer — Sudebnaja Pallata.

Gerichtshof — Okružnyj Sud.

Collegien der Friedensrichter — Sjezd mirowych sudej.

Friedensrichter — mirowi sudja.

Prokurator d. Warschauer } Prokurator Warszawskoj su-
Gerichtskammer } debnoj Pallati.

Prokurator bei dem Ge- }
richtshofe } Prokurator okružnego suda.

Untersuchungsrichter — Sudebnyj sljedowatel.

Rozporządzenie minist. z 28 kwietnia 1890, l. 5289, Dz. r. min. nr. 22, rozszerza postanowienia art. II. traktatu powyższego z 2 kwietnia 1884 na Trybunał wojskowy w Warszawie i Prokuratora przy tymże Trybunale, a rozp. min. z 18 maja 1899, Dz. r. min. nr. 22, na trybunały w Łucku, Żytomierzu, Kiszyniewie, i Kamieńcu podolskim, prokuratorów przy tych Trybunałach, kollegia sędziów pokoju w tych okręgach i wreszcie w sprawach z tych okręgów pochodzących na izby sądowe w Kijowie i Odessie wraz z prokuratorami tychże.

Bezpośrednia korespondencyja z władzami włoskimi (rozp. min. z 23 sierpnia 1872, l. 131 Dup.) nie ma obejmować przesłania aktów karnych w innych sprawach, jak przestępstw politycznych. Jeżeli sąd tutejszy ma wątpliwości w tym względzie winien zasięgnąć opinii ministerjum sprawiedliwości (§ 36, ust. z 16/IV. 1854, l. 165 Dup.), (rop. min. 25/IV 1881, l. 6221.) zb. S. W. ^{18/81}.

Reskryptem z dn. 27/III, 1892, l. 1536 do Sądu kraj. wyż. w Krakowie Ministerjum Sprawiedl. zaleciło aby w razie zawezwania tutejszego poddanego jako świadka do stawienia się w sądzie rosyjskim, poprzednio zażądano od wezwanego świadka wyraźnego oświadczenia, czy tenże czyni stawiennictwo swoje przed Sądem rosyjskim za-

wisłem od udzielenia mu zaliczki na podróż a w razie twierdzącym w jakiej wysokości, aby następnie do wypłaty zaliczki jedynie w tym wypadku przystąpiono, jeżeli ze strony Cesarско-Rosyjskiego Rządu a wzgl. odnośnej cesarsko-Rosyjskiej Władzy zavezwanie do wypłaty zaliczki nadejdzie i zwrot jej Rząd Rosyjski przyrzeknie.

Koszta pomocy prawnej. Wydatki i należitości z powodu pomocy prawnej w stosunku do państwa niemieckiego ponosić należy z funduszu urzędowego a nie żądać zwrotu od sądu rekwirującego (rozp. min. z 16 listop. 1900. Dz. r. m. nr. 41).

Pomoc prawną w stosunku do Wielkiej Brytanii i Irlandyi, reguluje obszerne rozp. min. z 12 grudnia 1900. Dz. r. m. nr. 46. W sprawie o doręczenie należy zwracać się do c. i k. austriackich urzędów reprezentacyjnych (według form. z rozp. min. z 25 stycz. 1890 l. 4, Dz. r.m.). Przesłuchanie obwinionego i każde przesłuchanie w sprawach politycznych wykluczone. Rekwizycye adresować należy do c. i k. ambasady w Londynie (przez minist. spraw.). Dołączyć należy uchwałę sądową na przesłuchanie, opatrzoną pieczęcią sądową i legalizowaną z dodatkiem, że sąd ma prawo zarządzenia postępowania dowodowego.

Co do prośby o przesłuchanie świadka w Stanach Zjednoczonych Ameryki por. rozp. min. z 31 stycznia 1897 nr. 4. Dz. r. min. tudzież uwagi w Dzienniku rozp. min. ex 1894. str. 178 sq. 183, 185, ex 1895. str. 106. ex 1907. str. 234.

Zasadą poza powyższymi wyjątkami jest znoszenie się z władzami zagranicznymi w drodze dyplomatycznej t. j. sąd tutejszy wygotowuje odezwę zwyczajną w języku niemieckim, przyczem podpis sędziego legalizuje przelożony sądu (przy przyłożeniu pieczęci sądowej) odezwę tę przesła się do Sądu Wyższego z prośbą o dalsze przesłanie w drodze dypl. Sąd Wyższy legalizuje podpis przelożonego Sądu i przedkłada Ministerium sprawiedliwości, które udziela akta Minist. spraw zewn. a to odnośnej ambasadzie w Wiedniu.

Co do korespondencji z władzami węgierskimi przepisuje rozp. min. sprawiedl. z 25 lipca 1894 l. 15536 nr.

29 Dz. rozp. min. w art. V oedzwy należy redagować w języku niemieckim a załączniki ich, jeżeli opiewają w innym języku niż węgierskim lub niemieckim należy zaopatrzyć w niemieckie tłumaczenie.

Na podstawie § 26 p. k. obowiązane są gminy do zajmowania się doręczeniami w sprawach karnych. Obowiązku tego nie naruszył § 348 instr. sąd. por. reskr. min. z 21 stycznia 1899 l. 504 (zb. czerwony nr. 127), przypominający sądom ten obowiązek gmin.

§ 27 Jeżeli Sąd karny dostrzeże opieszałość lub zwłokę w wykonaniu wezwania swojego do innej władzy wystosowanego, wówczas albo zawiadomić ma o tem władzę bezpośrednio nad nią przełożoną, albo uczynić doniesienie Trybunałowi drugiej instancyi, do którego okręgu sam należy, by w właściwej drodze temu zaradzono. Gdyby sąd karny obowiązku tego nie dopełnił, opieszałością władzy innej nie będzie się mógł zasłaniać.

Powyższy przepis ma zastosowanie w szczególności także i wtedy, kiedy prokuratora państwa w przypadkach, w których według ustawy jest obowiązana uczynić w terminie oznaczonym oświadczenie lub wniosek, obowiązku tego ściśle nie wypełnia.

§ 27. Bemerket ein Strafgericht eine Nachlässigkeit oder Verzögerung in Erfüllung eines von ihm an eine Behörde gerichteten Ersuchens, so hat es diesen Umstand entweder zur Kenntniss der der letzteren zunächst vorgesezten Behörde zu bringen oder dem Gerichtshofe zweiter Instanz, zu dessen Sprengel es gehört, die Anzeige zu erstatten, damit im geeigneten Wege Abhilfe verschafft werde. Sollte das Strafgericht diese Pflicht ausser Acht lassen, so kann ihm die Saumseligkeit einer anderen Behörde zu keiner Entschuldigung dienen.

Vorstehende Vorschrift findet insbesondere auch dann Anwendung, wenn die Staatsanwaltschaft in jenen Fällen, wo sie nach dem Gesetze verpflichtet ist, innerhalb einer bestimmten Frist eine Erklärung oder einen Antrag anzubringen, dieser Pflicht nicht pünktlich nachkommt.

Por. § 14 rozp. wykon.

W razie jeżeli zastępca prokuratora nie jawi się przy rozprawie głównej mimo doręczonego wezwania stosować należy § 27 p. k. nie należy zaś przyjąć w drodze presumcyi (ograniczonej po myśli § 46. p. k. do oskarżyciela prywatnego, iż odstąpił od oskarżenia por. orz. 6 września 1904. zb. nr. 2975).

§ 28. Sądy karne mają prawo w razie potrzeby wzywać wprost siłę zbrojną na pomoc, bez pośrednictwa innej władzy.

Ustawa o żandarmeryi z dnia 25 grudnia 1894 nr. 1 D. u. p. z r. 1895, stanowi:

§ 7. Sądy i prokuratorye państwa mają prawo żądać wprost pomocy żandarmeryi. Rozporządzenie osobne wskaże, w jaki sposób żądania przez te władze do żandarmeryi wy-stosowane, podawane będą do wiadomości władzy służbowej.

Inne władze cywilne i wojskowe, tudzież władze gminne o pomoc żandarmską udawać się mają do władzy służbowej żandarmeryi, a tylko wtenczas, gdy zwłoka grozi niebezpieczeństwem, żandarmerya na bezpośrednie wezwanie udzieli pomocy.

§ 9. Żandarmerya otrzymane polecenia bezwzględnie ma wykonać, nie wdając się w ich ocenianie. Ma ona prawo także w tych przypadkach, w których ustawa nie poleca, aby nakaz na piśmie był wydany, żądać tegoż jeżeli zwłoka nie grozi niebezpieczeństwem. Za osnowę nakazu odpowiada władza udzielająca tegoż. Co do reszty żandarmerya odpowiada za przestrzeganie przepisów ustawowych i zachowanie się wedle instrukcyi służbowej podczas czynności służbowych.

Do posterunków żandarmeryi wysyłać mają sądy nie odezwy, lecz zwyczajne urzędowe wezwania (§ 199 u. III. instr. sąd. rozp. min. z 5 maja 1897, l. 112 D. u. p.).

Zlecenia udzielane przez prezydentów sądu, prokura-

§ 28. Die Strafgerichte sind befugt, erforderlichen Falles die bewaffnete Macht unmittelbar, ohne Dazwischenkunft einer anderen Behörde, zum Beistande aufzufordern.

torów, sędziów powiatowych i śledczych mogą być ustne (nawet nakazy aresztowania § 73 instr. żand.). Na żądanie należy je żandarmowi poświadczyć (§ 35 instr. żand.). Zlecenia te mają dotyczyć oznaczonej sprawy karnej, po za tem mogą być ogólne (np. wyszukanie świadków czynu por. § 40 instr. żand.). O rezultacie czynności należy natychmiast składać sprawozdanie (§ 44) ewentualnie ustnie (§ 39). Żandarmów używać można do asystencyi przy czynnościach urzędowych, jeżeli sądowi grozi opór (§ 45); do strzeżenia aresztowanych i czynności przy rozprawach sądowych, należy używać tylko wyjątkowo, w razie potrzeby koniecznej i przy niebezpiecznych zbrodniarzach (§ 42).

ROZDZIAŁ III.

O prokuratoryi państwa.

§ 29. Przy każdym Trybunale pierwszej instancji ustanawia się prokuratora państwa, przy każdym Trybunale drugiej instancji prokuratora starszego, a przy Sądzie najwyższym, jako Trybunale kasacyjnym, prokuratora jeneralnego z potrzebną liczbą zastępców. Zastępcy prokuratorów tudzież prokuratorów starszych i prokuratora jeneralnego mają prawo z ustawy do wszystkich czynności bezpośrednich przełożonych swoich, gdziekolwiek zamiast nich występują.

Por. § 80 rozp. wykon. i § 1 i 2 instr. dla Prokuratoryi.

Przy sądach powiatowych ustanowieni są w myśl § 448 proc. k. §§ 87—96 rozp. wykon. urzędnicy pełniący czyn-

---

§ 29. Bei jedem Gerichtshofe erster Instanz wird ein Staatsanwalt, bei jedem Gerichtshofe zweiter Instanz ein Oberstaatsanwalt und bei dem Obersten Gerichtshofe als Cassationshof ein Generalprocurator mit der erforderlichen Anzahl von Stellvertretern bestellt. Die Stellvertreter der Staatsanwälte und Oberstaatsanwälte, sowie des Generalprocurators sind, wo sie für die letzteren auftreten, zu allen Amtshandlungen derselben gesetzlich berechtigt.

ności prokuratoryi państwa t. zw. »funkcjonaryusze prokuratoryi«, dla których wydano szczegółową instrukcję reskrypt. ministra sprawiedl. z dnia 14 lutego 1874 l. 2191, por. także wydane przez Ministerjum zestawienie przepisów ustawowych »Der staatsanwaltschaftliche Dienst bei den Bezirksgerichten. Wien. 1900«. Funkcjonaryuszem prokuratoryi nie może być dyetaryusz zajęty przy tym samym sądzie powiatowym (reskr. min. z 20 paźdz. 1899. Zb. czerw. 188).

Spór o właściwość zachodzący między dwoma prokuratorami co do ścigania czynu karygodnego rozstrzyga wspólna przełożona władza (orz. z 31 lipca 1890 l. 7716, zb. nr. 1356).

§ 30. Członkowie prokuratoryi państwa bronić mają interesu państwa, w poruczonem sobie zakresie działania; w swych czynnościach urzędowych są oni niezawisli od Sądów, przy których są ustanowieni.

Prokuratorowie państwa przy trybunałach pierwszej instancji podlegają prokuratorom starszym przy Trybunałach drugiej instancji, a ci, jakoteż prokurator generalny przy Trybunale kasacyjnym, podlegają bezpośrednio ministrowi sprawiedliwości.

Co do stosunku urzędowego do Sądów por. § 92, ust. III. instrukcyi sądowej (z 13 maja 1897 l. 112 D. u. p.).

Bezpośredni nadzór nad prokuratorami przy trybunałach pierwszej instancji mają wykonywać prokuratorowie starsi. Bezpośredni nadzór nad prokuratorami starszymi, prokuratorą generalną, należy do ministra sprawiedliwości (§ 74 ust. z 27 listopada 1896 l. 217 Dup., por. także § 73 i 76).

---

§ 30. Die Mitglieder der Staatsanwaltschaft haben in dem ihnen angewiesenen Wirkungskreise das Interesse des Staates zu wahren; sie sind in ihren Amtsverrichtungen unabhängig von den Gerichten, bei welchen sie bestellt sind.

Die Staatsanwälte bei den Gerichtshöfen erster Instanz sind den Oberstaatsanwälten bei den Gerichtshöfen zweiter Instanz und diese, sowie der Generalprocurator am Cassationshofe, dem Justizminister unmittelbar untergeordnet.

§. 31. Do zakresu działania prokuratora państwa przy Trybunale pierwszej instancji należy udział we wszystkich ^{o lub w jego adwogu monarchoyckim} ~~Trybunale~~ ^o ~~należących~~ ^o dochodzeniach przygotowawczych, śledztwach wstępnych i rozprawach głównych, których przedmiotem są zbrodnie i występki, jakoteż w rozprawach odbywających się w Trybunale pierwszej instancji ^o ~~z powodu~~ ^o odwołania się od ~~orzeczeń~~ ^o ~~Sądów powiatowych~~ ^o, tudzież udział w posiedzeniach Sądu przysięgłych, odbywających się w ~~ob~~ ^o ~~re~~ ^o ~~bie~~ ^o Trybunału pierwszej instancji. Ma on także prawo brać udział osobiście albo przez zastępcę w czynnościach należących przed Sądy powiatowy.

Składa on co miesiąc prokuratorowi starszemu sprawozdania o sprawach karnych załatwionych, jakoteż o wiszących jeszcze i o ich stanie. Do tegoż odnosić się on ma także w przypadkach wątpliwych, gdy się rozchodzi o rozpoczęcie lub zaniechanie śledztwa, albo także tylko o poszczególne ważne czynności śledcze i według jego poleceń postąpić powinien.

Prokuratorowie mają brać udział w posiedzeniach niejawnych Trybunału pierwszej instancji, odbywających

§ 31. Zu dem Geschäftskreise des Staatsanwaltes bei dem Gerichtshofe erster Instanz gehört die Betheiligung an allen dem letzteren zustehenden Vorerhebungen, Voruntersuchungen und Hauptverhandlungen wegen Verbrechen und Vergehen, sowie an den beim Gerichtshofe erster Instanz stattfindenden Berufungsverhandlungen über Entscheidungen der Bezirksgerichte und bei den im Sprengel des Gerichtshofes erster Instanz abzuhaltenden Sitzungen des Geschwornengerichtes. Er ist befugt, sich auch bei den vor die Bezirksgerichte gehörigen Verhandlungen persönlich oder durch einen Stellvertreter zu betheiligen.

Er hat über die erledigten, sowie über die noch anhängigen Strafsachen und den Stand der letzteren dem Oberstaatsanwalte monatlich Bericht zu erstatten.

An deselben hat er auch in zweifelhaften Fällen, wenn es sich um die Einleitung oder Einstellung einer Untersuchung oder auch nur um einzelne wichtige Untersuchungsschritte handelt, zu berichten und dessen Weisungen zu befolgen.

się wskutek odwołania się od orzeczeń sądów powiatowych (§ 469 proc.), chociażby chodziło tylko o wyrok zapadły wskutek oskarżenia prywatnego (Reskr. min. spraw. z 6 stycznia 1874, l. 16812).

Sposób składania sprawozdań, o których w § tym mowa, objaśnia szczegółowo § 82 rozp. wykon.

Ogólne wskazówki dla Prokuratury zawiera reskrypt minist. z 25 listopada 1873, l. 14956 (por. Stebelski Komentarz str. 58–59).

Urzędnicy Prokuratury obowiązani są wykonywać zlecenia przełożonych i zdawać sprawę z wszelkich czynności urzędowych (§ 17 instr. dla prok.). Prokuratorowie są obowiązani donosić starszym prokuratorom o każdym wypadku zdrady głównej, obrazy majestatu i członków domu cesarskiego, zakłócenia spokoju publ., powstania, rozruchu, przy podaniu zarządzeń sądowych i własnego zapatrywania (§ 19 ib.). O innych ważniejszych zbrodniach należy wspomnieć w sprawozdaniu miesięcznem (§ 20 ib.). Prokurator odpowiada za wypracowania i czynności substytutów, o ile im udzielił odpowiedniej instrukcyi (§ 31 ib.).

§ 32. Prokurator starszy przy Trybunale drugiej instancji pełni swój urząd w czynnościach przed tymże sądem się odbywających.

Oprócz tego ma nadzór nad wszystkimi członkami Prokuratury państwa, ustanowionymi w obrębie tegoż Sądu przy Trybunałach pierwszej instancji i przy Sądach powiatowych. Ma on prawo osobiście albo przez zastępcę brać udział w każdej sprawie karnej, należącej do ich zakresu działania.

§ 32. Der Oberstaatsanwalt bei dem Gerichtshofe zweiter Instanz hat sein Amt bei den vor diesem Gerichte vorkommenden Verhandlungen auszuüben.

Ausserdem steht ihm die Aufsicht über alle im Sprengel des letzteren bei den Gerichtshöfen erster Instanz und bei den Bezirksgerichten bestellten Organe der Staatsanwaltschaft zu. Er ist berechtigt, sich bei jeder zu deren Geschäftskreise gehörigen Strafsache persönlich oder durch einen Stellvertreter zu betheiligen.

Por. §§ 294, 410 i 411 proc. k. tudzież § 81 rozp. wykon.

Do Prokuratorów starszych należą funkcyje oskarżyciela publicznego w postępowaniu dyscyplinarnem przeciw: 1) urzędnikom sędziowskim ust. z 21 maja 1868 nr. 40 D. u. p.) 2) nie sędziowskim sądowym urzędnikom i sługom (ust. z 27 listopada 1896, l. 217 Dup.) 3) notaryuszom i kandydatom notaryalnym (ord. notar. z 25 lipca 1871 nr. 75 Dup.) 4) adwokatom i kandydatom advokatury (ust. 1 kwietnia 1872, l. 40 Dup.) Sprawozdanie ze swego udziału w sprawach dyscyplinarnych, winni dołączać do rocznych wykazów czynności (rozp. min. z 4 kwietnia 1896 l. 11 Dz. r. m. i 19 maja 1899 l. 23 Dz. r. m.).

[§ 33. Czynności przed Trybunałem kasacyjnym należą do zakresu działania ustanowionego przy tymże prokuratora jeneralnego albo jego zastępców.

Prokurator jeneralny przy Trybunale kasacyjnym może z urzędu lub wskutek nakazu ministra sprawiedliwości wystąpić z zażaleniem nieważności w obronie ustawy przeciw wyrokom Sądów karnych, które zawierają porwałcenie lub mylnie zastosowanie ustawy, jakoteż przeciw każdej do jego wiadomości doszłej bezprawnej uchwale lub takimuz postąpieniu Sądu karnego, a to nawet i wtedy, gdy oskarżony albo oskarżyciel nie korzystali w terminie ustawowym ze środka prawnego zażalenia nieważności. Obowiązkiem jest prokuratorów państwa przedkładać prokuratorom starszym

§ 33. Die Verhandlungen vor dem Cassationshofe gehören in den Geschäftskreis des bei demselben angestellten Generalprocurators oder seiner Stellvertreter.

Der Generalprocurator am Cassationshofe kann von Amtswegen oder im Auftrage des Justizministers gegen Urtheile der Strafgerichte, welche auf einer Verletzung oder unrichtigen Anwendung des Gesetzes beruhen, sowie gegen jeden gesetzwidrigen Beschluss oder Vorgang eines Strafgerichtes, welcher zu seiner Kenntniss gelangt, eine Nichtigkeitsbeschwerde zur Wahrung des Gesetzes, und zwar auch dann noch erheben, wenn der Angeklagte oder der Ankläger in der gesetzlichen Frist von dem Rechtsmittel der Nichtigkeitsbe-

te przypadki, które według ich zdania mogą dać powód do takiego zażalenia nieważności, a ci mają oceniać, czy o nich donieść należy prokuratorowi jeneralnemu przy Trybunale kasacyjnym.

Dla Prokuratorji jeneralnej ustanowiono naj. postan. z dnia 15 listopada 1873 trzech adwokatów jeneralnych jako zastępców Prokuratora jeneralnego.

W razie zażalenia nieważności w obronie ustawy — Trybunał kasacyjny może uchylić na korzyść oskarżonego uchwałę, którą uzna za bezprawną, i zarządzić, co wypadnie w sprawie samej (O. plen. z 11 grudnia 1874 l. 10776, nr. 37), może nadto zlecić Sądowi, który uznał się niewłaściwym i odstąpić akta władzy administracyjnej, zlecić podjęcie czynności urzędowych (orz. z 12 grudnia 1900 l. 16553 zb. nr. 2530).

Jeneralna Prokuratorja bierze udział w pracach senatu dyscyplinarnego Najw. Trybunału w sprawach przeciw sędziowskim urzędnikom, niesędziowskim urzędnikom sądowym i sługom, notaryuszem i kandydatom notaryalnym, adwokatom i kandydatom adwokatury (por. uw. przy § 32).

Postępowanie w razie zażalenia nieważności w obronie ustawy określa § 292 proc. Zob. także § 479 proc.

§ 34. Prokuratorowie państwa mają ścigać z urzędu wszystkie przestępstwa, o których się dowiedzą, a które nie wyłącznie tylko na żądanie strony interesowanej dochodzone i karane być winny, a zatem mają zarządzić co należy, aby sądy właściwe ich dochodziły i karę wymierzyły.

schwerde keinen Gebrauch gemacht hat. Den Staatsanwälten liegt ob, diejenigen Fälle, welche sie zu einer solchen Nichtigkeitsbeschwerde für geeignet halten, den Oberstaatsanwälten vorzulegen, welche zu beurtheilen haben, ob dieselben dem Generalprocurator am Cassationshofe anzuzeigen seien.

§ 34. Die Staatsanwälte haben alle strafbaren Handlungen, welche zu ihrer Kenntnis kommen und nicht bloss auf Begehren eines Betheiligten zu untersuchen und zu bestrafen sind, von Amtswegen zu verfolgen und daher wegen deren Untersuchung und Bestrafung durch das zuständige Gericht das Erforderliche zu veranlassen.

sób podają swe oświadczenia na wnioski obwinionego, albo na zapytanie sądu.

Mogą być obecni na naradzie Trybunału, o ile jej przedmiotem nie jest orzeczenie, które zapaść ma na rozprawie głównej albo na rozprawie wyznaczonej w przedmiocie odwołania lub zażalenia nieważności; nie mają jednak prawa być obecnymi podczas głosowania i wydawania uchwały.

Zob. § 106 rozp. wykon. § 381, 410 i 411 pk.

§ 13 instrukcyi dla prokuratorów przepisuje: Urzędnik Prokuratoryi przy posiedzeniach sądowych ma własne miejsce zaraz obok przewodniczącego bez względu na rangę, na rozprawie przy osobnym stoliku na prawo od stołu sądowego. Przy naradach ma głos zaraz po referencie, może jednak także później głos zabierać i zwalczać przeciwne zapatrywanie, nie może jednak wywodów przerywać i pozwalać sobie na obraźliwe uwagi o wypowiedzianych zdaniach.

§ 36. Prokuratorowie państwa mają prawo znosić się bezpośrednio z władzami bezpieczeństwa tudzież innemi władzami rządowemi, krajowemi albo gminnemi i żądać od nich poparcia jakoteż w razie potrzeby wzywać siłę zbrojną na pomoc bez pośrednictwa innej władzy. Władze bezpieczeństwa i podwładni tychże służy, obowiązani są wykonywać ich zlecenia.

gleicher Weise geben sie über Anträge des Beschuldigten oder über Anfragen des Gerichtes Erklärungen ab.

Sie können der Berathung des Gerichtshofes beiwohnen, sofern dieselbe nicht eine Entscheidung, die in der Hauptverhandlung oder bei dem über eine Berufung oder Nichtigkeitsbeschwerde angeordneten Gerichtstage zu fällen ist, zum Gegenstande hat; sie haben jedoch kein Recht, bei der Abstimmung und Beschlussfassung anwesend zu sein.

§ 36. Die Staatsanwälte sind befugt, sich in unmittelbare Verbindung mit Sicherheits- oder anderen Staats-, Landes- oder Gemeindebehörden zu setzen und deren Unterstützung in Anspruch zu nehmen, sowie auch erforderlichen Falles die bewaffnete Macht, ohne Dazwischenkunft einer anderen Behörde, zum Beistande aufzufordern. Die Sicherheitsbehörden

*poranej prywatnej madrup § 48, 49: 449. ni alegaj; zidnej
umianie statkiem tyk postawowien.*

Prawo bezpośredniego wzywiania pomocy siły zbrojnej nie służy jednak zastępcom Prokuratury państwa, urzędującym przy sądach powiatowych, tak zw. »funkcjonariuszom prokuratury« (Reskrypt min. sprawiedl. z 8 listopada 1878, l. 15474, Stebelski komentarz str. 65), por. także § 7 i 9 ust. o żandarmeryi z dnia 25 grudnia 1894 l. 1 ex 1895 D. u. p.

Zob. jeszcze §§ 70 i 72 rozp. wykon. i uwagi do § 28.

§ 37. Prokurator generalny przy Trybunale kasacyjnym i prokuratorowie starsi mają składać ministrowi sprawiedliwości z upływem każdego roku sprawozdanie o sprawach karnych w ciągu tegoż roku załatwionych i o jeszcze wiążących, o stanie i biegu wymiaru sprawiedliwości, jakoteż o usterkach spostrzeżonych w ustawodawstwie i postępie czynności.

Zob. § 86 rozp. wykon. Por, § 82 ust, z 27 listopada 1896, l. 217 Dup. i § 395 i 396 instr. sądowej.

Prokurator starszy winien co roku przedkładać ministrowi oprócz wykazu rocznego co do czynności nadprokuratury i biegu wymiaru sprawiedliwości: 1) wykaz udziału w postępowaniu dyscyplinarnem (por. uw. przy § 32) 2) wykaz ostateczny na podstawie wykazów poszczególnych prokuratury (§ 85 rozp. wyk. i § 23 instr. dla prok. z 3 sierpnia 1854, l. 201 Dup.) 3) Statystyczne tabele na podstawie tabel statystycznych przedłożonych przez prokuratorów (§ 27 instr. dla prok.).

und deren untergeordnete Diener haben ihren Anordnungen Folge zu leisten.

§ 37. Der Generalprocurator am Cassationshofe und die Oberstaatsanwälte haben dem Justizminister nach Ablauf jedes Jahres über die im Laufe desselben erledigten und über die noch anhängigen Strafsachen, über den Zustand und Gang der Rechtspflege, sowie über die wahrgenommenen Gebrechen der Gesetzgebung und des Geschäftsganges Bericht zu erstatten.

ROZDZIAŁ IV.

O obwinionym i jego obronie.

§ 38. Ten, na kogo pada podejrzenie o przestępstwo, wtedy dopiero może być za obwinionego uważany, gdy przeciw niemu wniesiono akt oskarżenia, albo uczyniono wniosek rozpoczęcia śledztwa wstępnego.

Za oskarżonego ten będzie uważany, przeciw któremu rozprawę główną zarządzono.

O ile jednak przepisy niniejszej ustawy tyczące się obwinionego, z natury swej nie ograniczają się do śledztwa wstępnego, stosują się także do oskarżonego tudzież do tego, którego przesłuchano jako podejrzanego o przestępstwo, albo jako takiego do przesłuchania wezwano, przytrzymano lub uwięziono.

Wprawdzie § 38 w ustępie I. stanowi, że ten, na kogo pada podejrzenie o przestępstwo, wtedy dopiero za obwinionego może być uważany, jeżeli przeciw niemu wniesiono akt oskarżenia, lub uczyniono wniosek zarządzenia śledztwa wstępnego, ale tenże sam paragraf w ustępie trzecim rozciąga przepisy procedury karnej, a więc także i przepisy o obchodzeniu się z »obwinionym«, także do podejrzanego o przestępstwo, przytrzymanego lub uwięzionego. Por. §§ 45, 88,

---

§ 38. Derjenige, welchen der Verdacht einer strafbaren Handlung trifft, kann als Beschuldigter erst dann angesehen werden, wenn gegen ihn die Anklageschrift oder der Antrag auf Einleitung der Voruntersuchung eingebracht wurde.

Als Angeklagter ist derjenige anzusehen, gegen welchen eine Hauptverhandlung angeordnet worden ist.

Soweit indes die den Beschuldigten betreffenden Vorschriften dieses Gesetzes nicht als ihrer Natur nach auf die Voruntersuchung beschränkt erscheinen, finden sie auch auf denjenigen Anwendung, welcher als einer strafbaren Handlung verdächtig vernommen oder als solcher zur Vernehmung vorgeladen oder in Verwahrung oder in Haft genommen wurde.

ust. 2. 90, 177—180 i 363 pr. (Orzec. z 14 lipca 1881 l. 1927, nr. 364).

Wezwanie do sądu w charakterze podejrzanego, już w chwili wygotowania a nie w chwili doręczenia przerywa przedawnienie (orz. plen. z 24 maja 1899 l. 7795 zb. nr. 2360) pod tym względem na równi z wezwaniem stoi rekwizycya sędziego śledczego do innego sądu o przesłuchanie jako podejrzanego (orz. z 19 maja 1899, l. 3635 zb. nr. 2361). Obojętnym jest, czy wezwanie wysłał sędzia zgodnie z wnioskiem prokuratora czy bez tegoż (§ 89 pk) obojętną również jest kwalifikacya czynu karygodnego (orz. plen. z 7 grudnia 1897 l. 14649, zb. nr. 2167).

§ 39. Obwiniony może we wszystkich sprawach karnych używać obrońcy i wybrać każdego, kto wpisany jest do wykazu obrońców w jednym z krajów reprezentowanych w Radzie Państwa. Małoletniemu albo w pieczę oddanemu może ojciec, opiekun albo kurator ustanowić obrońcę, nawet wbrew jego woli.

Każdy Trybunał drugiej instancyi ma ułożyć wykaz obrońców w obrębie swoim, odnawiać z początkiem każdego roku i doręczać wszystkim sądom karnym gdzie ma być publicznie wywieszony, aby go każdy mógł przejrzeć. Do tego wykazu w pisani być mają najprzód wszyscy adwokaci rze-

§ 39. Der Beschuldigte kann sich in allen Strafsachen eines Vertheidigers bedienen und dazu jeden wählen, der in die Vertheidigerliste eines der im Reichsrathe vertretenen Länder eingetragen ist.

Für einen Minderjährigen oder Pflegebefohlenen kann der Vater, Vormund oder Curator selbst wider den Willen desselben einen Vertheidiger bestellen.

Jeder Gerichtshof zweiter Instanz hat für seinen Sprengel eine Vertheidigerliste anzulegen, mit Anfang eines jeden Jahres zu erneuern und allen Strafgerichten zuzustellen, bei welchen sie zu Jedermanns Einsicht offen zu halten ist. In diese Liste sind vorerst alle im Sprengel des Gerichtshofes zweiter Instanz die Advocatur wirklich ausübenden Advocaten aufzunehmen. Auf ihr Ansuchen sind aber auch für das Richter-

czywiście trudniący się adwokaturą w obrębie Trybunału drugiej instancyi. Na żądanie zaś wpisani być mogą także prawnicy, którzy złożyli egzamin sędziowski, adwokacki albo notaryalny, jakoteż wszyscy doktorzy prawa, którzy są członkami ciała nauczycielskiego w Wydziale prawa i administracyi, jeżeli nie zachodzą okoliczności, które według ustawy pociągają za sobą wykluczenie od urzędu sędziowskiego, adwokatury albo notaryatu. Kto mniema, że jest pokrzywdzonym pominięciem w tym wykazie, może się o to zalić u ministra sprawiedliwości.

Urzednicy rządowi natenczas tylko wpisani być mogą do wykazu obrońców, gdy wykażą pozwolenie przełożonej swej władzy służbowej.

Docenci prywatni na wydziale prawa i administracyi są według § 2 ustawy o organizacyi władz akademickich z dnia 27 kwietnia 1872 l. 63 D. u. p. członkami grona nauczycielskiego tegoż wydziału. (Reskr. min. nauki i ośw. z 22 września 1877 l. 15458).

Okoliczności wykluczające od urzędu sędziego adwokatury lub notaryatu podane są odnośnie do sędziów w §§ 2—4 ces. patentu z dnia 3 maja 1853 l. 81 D. u. p. por. § 4 ust. 27 listop. 1896 nr. 217 D. u. p.; odnośnie do adwokatów i kandydatów advok. w statucie dyscyplinarnym advok. z dnia 1 kwietnia 1872 l. 40 D. u. p.; odnośnie do nota-

---

amt, die Advocatur oder das Notariat geprüfte Rechtsverständige, sowie alle Doctoren der Rechte, welche Mitglieder des Lehrkörpers einer rechts- oder staatswissenschaftlichen Facultät sind, aufzunehmen, sofern nicht Umstände vorliegen, welche nach dem Gesetze die Ausschliesung von dem Richteramte, der Advocatur oder dem Notariate zur Folge haben. Wer sich durch die Ausschliesung aus dieser Liste gekränkt erachtet, kann darüber bei dem Justizminister Beschwerde führen.

Staatsbeamte können nur dann in die Vertheidigerliste aufgenommen werden, wenn sie die Bewilligung ihrer vorgesetzten Dienstbehörde beibringen.

ryuszów w ustawie notaryalnej z dnia 25 lipca 1871 l. 75 D. u. p.

Oskarżony może używać obrońcy na rozprawie głównej, chociażby sam na rozprawie się nie stawił (§ 427 pr.) — (O. z 18 października 1881 l. 11023 nr. 373).

Do wylegitymowania się obrońcy wystarcza, jeżeli w aktach sprawy karnej, o którą chodzi, znajduje się podanie w obronie oskarżonego wniesione przez oskarżonego i obrońcę wspólnie podpisane. (O. z 1 kwietnia 1884 l. 3384 nr. 628).

Zastępca strony nieobecnej musi wylegitymować się w tym samym terminie, jaki jest zakreszony do skutecznego przedsięwzięcia pewnej czynności procesowej, zwłaszcza jeżeli prawna skuteczność czynności procesowej zawisła jest od dokonania tejże w pewnym terminie. — (O. z 3 grudnia 1884 l. 13315 nr. 707).

Dlatego tylko, że imieniem strony procesowej zastępca zgłosił zażalenie nieważności bez równoczesnego złożenia wymaganego pełnomocnictwa nie można natychmiast odrzucać zgłoszenia, należy przedtem wyznaczyć krótki termin do doniesienia pełnomocnictwa (uchw. z 13 stycznia 1897 l. 185 zb. nr. 2051).

§ 40. Bronić nie mogą na rozprawie głównej ci, których jako świadków do niej wezwano. Izba Radna osądzi, o ile w postępowaniu wstępnem pewne osoby wyłączone być mają od obrony z tej przyczyny, że je jako świadków słu-

§ 40. Ausgeschlossen von der Vertheidigung bei der Hauptverhandlung sind Diejenigen, welche als Zeugen zu derselben vorgeladen wurden. In wieferne in dem vorausgehenden Verfahren bestimmte Personen deshalb von der Vertheidigung auszuschliessen seien, weil sie als Zeugen genommen wurden, oder weil ihre Vorladung zur Hauptverhandlung beantragt ist, hat die Rathskammer zu beurtheilen.

Dem Beschuldigten ist auch gestattet, mehrere Vertheidiger beizuziehen; doch darf hiedurch eine Vermehrung der für den Angeklagten in der Hauptverhandlung gestatteten Vorträge nicht herbeigeführt werden.

chano, lub czyniono wnioszek, aby je do rozprawy głównej wezwano.

Obwinionemu wolno jest także przybrać sobie kilku obrońców, ale nie wolno w skutek tego pomnażać wywodów oskarżonemu na rozprawie głównej dozwolonych.

Motywe do przepisu § 40 ust. I. jest wzgląd, by dany świadek (obrońca) nie miał wiadomości o zeznaniach innych świadków przed swem przesłuchaniem (orz. z 9 lipca 1887 l. 4750 zb. nr. 1080) por. zresztą § 241 p. k.

Do ust. II. Także przy wnoszeniu środków prawnych nie jest wykluczonym współdział kilku obrońców obwinionego byle nie przekroczyć ustawowo przepisanej liczby pism (uchw. z 5 lipca 1893 l. 7160 zb. nr. 1724).

Oskarżyciela prywatnego może zastąpić także i ten, kto jako świadek do rozprawy wezwany został, albowiem przepisy §§ 40 i 75 pr. nie mogą być stosowane analogicznie do oskarżyciela prywatnego lub jego doradcy prawnego. — (O. z 9 lipca 1887 l. 4750 zb. nr. 1080).

§ 41. Udzielając akt oskarżenia obwinionemu, należy go pouczyć, że ma prawo przybrania sobie obrońcy.

Do rozprawy głównej przed Sądem Przysięgłych ustanowić należy oskarżonemu obrońcę z urzędu, jeżeli sam nie chce go sobie ustanowić.

Jeżeli obwiniony, według swych Sądowi znanych stosunków, nie jest w stanie ponosić kosztów obrony z własnego majątku, wówczas Sąd powinien mu przydać na jego żądanie obrońcę ubogich do wyvodu dokładnie oznaczonych a przez niego zapowiedzianych środków prawnych, do uza-

§ 41. Bei der Mittheilung der Anklageschrift ist der Beschuldigte über sein Recht, sich eines Vertheidigers zu bedienen, zu belehren.

Für die Hauptverhandlung vor dem Geschwornengerichte ist dem Angeklagten ein Vertheidiger von Amtswegen zu bestellen, wenn er sich eines solchen nicht bedienen will.

Ist ein Beschuldigter nach seinen dem Gerichte be-

sadnienia zapowiedzianego sprzeciwu przeciw aktowi oskarżenia, jakoteż do rozprawy głównej.

Obrońcę z urzędu wyznaczyć należy także do rozpraw toczących się na zasadzie § 3 z ust. 23 maja 1873 nr. 120 D. u. p. (o zawieszeniu sądów przysięgłych) przed sześciu sędziami, choćby obwiniony nie chciał. Uchw. z 28 maja 1889 l. 6380 zb. nr. nr. 1280). W przypadku »czterech sędziów« t. zn. tych czynów karygodnych, które nie są zagrożone karą więcej, niż pięcioletniego więzienia (np. występki z § 300, 302 u. k. występki osnową pisma drukowego popełnione, zbrodnie z §§ 65, 78 i t. p.) nie ma potrzeby interwencji obrońcy »koniecznego«, gdyż przepisy odnośne nakazujące wyznaczenie tegoż przed Trybunałem sądu przysięgłych miały na oku nie wielkość grożącej kary, lecz naturę postępowania.

Co do obrony koniecznej por. jeszcze §§ 44°, 347 a także § 421 u. k.

Do rozprawy przed Sądem przysięgłych ustanowić należy obrońcę z urzędu także temu oskarżonemu, który tylko o przekroczenie ma odpowiadać. — (O. z 22 marca 1875 l. 1022 nr. 54) por. motywa: rodzaj postępowania.

Procedura rozróżnia w § 41 obrońcę z urzędu (ustęp 2) i obrońcę ubogich (niepłatnego — ustęp 3). Nazwy te należy ściśle odróżniać i w każdym konkretnym wypadku uwzględniać, czy obrońcę ustanowić należy na podstawie ustępu II. czy III. § 41 czy obu. Rozróżnienie to należy uwidocznnić w pismach do Izby adwokackiej, wzywających o wyznaczenie obrońcy i zarazem zaznaczyć, czy rozprawa ma odbywać się przed Trybunałem Sądu Przysięgłych, czy zwyczajnym. Pisma te należy tak wcześnie wygotowywać, by do rozprawy głównej

---

kannten Verhältnissen nicht im Stande, die Vertheidigungskosten aus Eigenem zu tragen, so ist ihm auf sein Verlangen zur Ausführung bestimmter, von ihm angemeldeter Rechtsmittel, zur Begründung des von ihm angemeldeten Einspruches gegen die Anklageschrift, sowie für die Hauptverhandlung vom Gerichte ein Armenvertreter beizugeben.

wnej był wolny odpowiedni okres czasu (rozp. min. z 6 czerwca 1888 l. 7880 nr. 26 Dz. rozp.).

Praktyka wyklucza obronę ubogich przy rozprawach przed Sądem powiatowym.

§ 42. We wszystkich przypadkach w których Sąd ustanawia obrońcę, wybrać go ma, o ile to być może, z grona obrońców (§ 38) mieszkających w siedzibie Sądu.

W miejscach, w których się znajduje Izba adwokacka, do niej należy wymienienie obrońców, ustanowić się mających z pomiędzy adwokatów i kandydatów adwokackich.

Dla kilku równocześnie obwinionych, ustanowić można wspólnego obrońcę, jednakowoż na wniosek jednego z obwinionych albo obrońcy, a nawet z urzędu, postarać się należy o zastępstwo osobne tych obwinionych, których interesy okazują się sprzeczne.

Ustanowionemu przez sąd (§§ 42 i 347 pr. k.) obrońcy oskarżonego nie przysługuje prawo wysłania zastępcy do rozprawy przed Trybunałem kasacyjnym odbyć się mającej. — (O. plen. z 30 czerwca 1875 l. 3043 nr. 31 zb. judykatów).

Gdyby postawiono wniosek na ustanowienie odrębnych obrońców dla każdego oskarżonego, odrzucenie takiego wniosku uzasadnia nieważność z § 344 ust. V. p. k., natomiast jeżeli wniosku takiego nie postawiono, oskarżeni zatem milcząco

§ 42. In allen Fällen, in welchem von dem Gerichte ein Vertheidiger zu bestellen ist, hat es denselben soweit thunlich aus der Zahl der am Orte des Gerichtes wohnhaften Vertheidiger (§ 39) zu nehmen.

An Orten, wo sich ein Advocatenausschuss befindet, steht diesem die Benennung der aus dem Stande der Advocaten und Advocaturscandidaten zu bestellenden Vertheidiger zu.

Für mehrere gleichzeitig Beschuldigte kann ein gemeinschaftlicher Vertheidiger bestellt werden; doch ist auf Antrag eines der Beschuldigten oder des Vertheidigers und selbst vom Amtswegen für abgesonderte Vertretung derjenigen Beschuldigten Sorge zu tragen, bezüglich welcher sich ein Widerstreit der Interessen zeigt.

się zgadzają na ustanowienie wspólnego obrońcy nie ma nieważności z § 344 ust. II. p. k.

Sąd obrońcę z urzędu wyznaczając powinien zwracać uwagę na to, by tenże znał język, w którym toczy się postępowanie karne, gdyż inaczej nie może ten mieć dostatecznych wiadomości dla obrony (por. orz. z 22 grudnia 1903 zb. nr. 2898).

§ 43. Każdy do wykazu obrońców zapisany, jest obowiązany przyjąć obrony poruczone mu w miejscu swego zamieszkania, chyba by przytoczył powody, dla których się usuwa; o ich ważności rozstrzyga Izba radna.

Urzednicy sądowi do urzędu sędziowskiego uzdatnieni podjąć mają obrony, które im przełożony Sąd w braku innych obrońców zleci, chociażby nie byli zapisani do wykazu obrońców.

§ 44. Obrońca raz ustanowiony nie potrzebuje szczególnego pełnomocnictwa do przedsięwzięcia szczególnych czynności procesowych, ani nawet do uczynienia wniosku, aby wznowiono postępowanie karne.

Obwiniony każdego czasu odebrać może obronę wybranemu przez siebie samego obrońcy i powierzyć ją innemu.

§ 43. Jeder in die Vertheidigerliste Eingetragene ist verpflichtet, in seinem Wohnorte die ihm übertragene Vertheidigung zu übernehmen, sofern er nicht für die Ablehnung Gründe geltend macht, über deren Erheblichkeit die Ratskammer entscheidet.

Die bei Gericht angestellten, zum Richteramte befähigten Beamten haben Vertheidigungen, welche ihnen der Gerichtsvorsteher in Ermanglung anderer Vertheidiger aufträgt, auch dann zu übernehmen, wenn sie nicht in die Vertheidigerliste eingetragen sind.

§ 44. Der einmal bestellte Vertheidiger bedarf zur Vornahme einzelner Processhandlungen keiner besonderen Vollmacht, selbst nicht zur Stellung des Antrages auf Wiederaufnahme des Strafverfahrens.

Der Beschuldigte kann die Vertheidigung von dem durch ihn selbst gewählten Vertheidiger jederzeit auf einen

Zlecenie dane ustanowionemu z urzędu obrońcy gaśnie także, jeżeli obwiniony innego ustanowi obrońcę. Atoli w takich wypadkach z powodu zaszłej zmiany w osobie obrońcy, postępowania wstrzymać nie wolno.

Obrońca ma zupełną swobodę w zrzekaniu się dowodu ze świadków, którzy do rozprawy się nie stawili w zrzekaniu się zaprzysiężenia innych, w cofaniu niektórych ustępów zażalenia nieważności przed Najwyższym Trybunałem.

W razie sprzeczności między oświadczeniami, wnioskami oskarżonego a obrońcy ma Sąd w wypadku obrony z urzędu (koniecznej) uwzględniać i brać pod rozwagę oświadczenie i wnioski obrońcy (orz. z 14 września 1895 l. 7629 zb. nr. 1900).

Natomiast wolno oskarżonemu przyjąć wyrok nawet wbrew woli obrońcy, choćby z urzędu dodanego (§ 397 i arg. z § 282 p. k.).

§ 45. Obwiniony może także podczas dochodzeń przygotowawczych śledztwa wstępnego przybrać sobie z grona obrońców doradcę prawnego celem przestrzegania praw swych w tych czynnościach sądowych, które się tyczą bezpośrednio ustalenia istoty czynku a później powtórzone być nie mogą, jakoteż do wywodu dokładnie oznaczonych, przez siebie zapowiedzianych środków prawnych, a jeżeli jest uwięziony, rozmawiać z nim w obecności osoby sądowej. O ile sędzia śledczy, a w przypadku zażalenia Izba

Radna uznają to za zgodne z celem postępowania, dozwolcie

Anderen übertragen. Auch der Auftrag des von Amtswegen bestellten Vertheidigers erlischt, sobald der Beschuldigte einen anderen Vertheidiger bestellt. Doch darf in solchen Fällen durch den Wechsel in der Person des Vertheidigers das Verfahren nicht aufgehoben werden.

§ 45. Auch während der Vorerhebungen und der Voruntersuchung kann der Beschuldigte sich eines Rechtsbestandes aus der Zahl der Vertheidiger zur Wahrnehmung seiner Rechte bei jenen gerichtlichen Acten, welche unmittelbar die Feststellung des Thatbestandes betreffen und eine spätere Wiederholung nicht zulassen, sowie zur Aus-

można doradcy prawnemu także ~~przejrzania aktów~~ ^{przejrzenia} ~~wszyst-~~ ^{przejrzenia} ~~kich lub ich części;~~ ^{przejrzenia} w każdym zaś razie udzielić mu na-
^{żądania} ~~leży na jego~~ ^{żądania} zadanie odpis nakazu ~~przyaresztowania~~ ^{instrukcja} i jego
^{orzeczenia} ~~powodów, jakoteż~~ ^{orzeczenia} odpis tego zarządzenia sądowego, przeciw
^{zgodnie} ~~któremu obwiniony~~ ^{zgodnie} zapowiedział środek prawny.

Po udzieleniu zaś aktu oskarżenia może obwiniony rozmawiać z obrońcą bez obecności osoby sądowej i obaj mają prawo, akta z wyjątkiem protokołów obrad Trybunału pod dozorem przeglądać i odpisywać. Na żądanie udzielić im należy bezpłatnie odpisów protokołów oględzin, zdań znawców i dokumentów oryginalnych, które stanowią przedmiot przestępstwa.

Obrońca ma zatem prawo interweniować przy: 1) oględzinach (§ 116 p. k.), 2) rewizyi domu i osoby (§ 139 sq.), 3) przetrząsaniu papierów (§ 145), gdyż są to czynności sądowe, tyjące się ustalenia istoty czynku a nie dające się powtórzyć, por. § 97 p. k.

Obrońca nie jest uprawniony do zapowiedzenia środków

führung bestimmter, von ihm angemeldeter Rechtsmittel bedienen, und sich, wenn er verhaftet ist, mit demselben im Beisein einer Gerichtsperson besprechen. Sofern es der Untersuchungsrichter und, im Falle der Beschwerde, die Rathskammer mit dem Zwecke des Verfahrens vereinbar findet, kann dem Rechtsbeistande auch die Einsichtnahme aller Acten oder eines Theiles derselben gestattet werden; jedenfalls aber ist demselben auf Verlangen vom Verhaftsbefehle und von dessen Gründen, sowie von jener gerichtlichen Verfügung, gegen welchen der Beschuldigte ein Rechtsmittel angemeldet hat, Abschrift zu ertheilen.

Nach Mitteilung der Anklageschrift dagegen kann sich der Beschuldigte mit dem Vertheidiger ohne Beisein einer Gerichtsperson besprechen, und haben beide das Recht, die Acten, mit Ausnahme der Berathungsprotokolle des Gerichtshofes, unter Aufsicht einzusehen und von denselben Abschrift zu nehmen. Von den Augenscheinsprotokollen, den Gutachten der Sachverständigen und von Originalurkunden, welche den Gegenstand der strafbaren Handlung bilden, sind ihnen auf Verlangen unentgeltliche Abschriften zu ertheilen.

prawnych w toku śledztwa, lecz tylko do wywodu środków prawnych, przez obwinionego zapowiedzianych.

ROZDZIAŁ V.

O oskarżycielu prywatnym i stronie cywilnej.

§ 46. Jeżeli chodzi o przestępstwo, które według ustaw karnych tylko na żądanie osoby pokrzywdzonej w swem prawie, sądownie ścigane być może, służy teŹe jako oskarżycielowi prywatnemu prawo, żądać od Sądu karnego pi-semnie lub ustnie ścigania karnosądowego.

Oskarżyciel prywatny ma prawo dostarczać Sądowi podczas dochodzeń przygotowawczych i śledztwa wstępnego wszystkich środków, które wesprzeć mogą jego oskarżenie, ma prawo przeglądać akta i wszelkie do przeprowadzenia swej skargi w Sądzie poczynić kroki, jakie zwykle prokurator państwa przedsiębrać jest upoważniony.

Jeżeli oskarżyciel prywatny nie wniósł w terminie ustawowym aktu oskarżenia, albo nie uczynił innych wniosków potrzebnych do utrzymania oskarżenia w swej mocy, jeżeli do rozprawy głównej nie stanął, albo w czasie teŹe nie uczynił wniosków końcowych, przypuścić należy, iż od ścigania odstąpił.

§ 46. Handelt es sich um ein Vergehen, das nach den Strafgesetzen nur auf Begehren eines in seinem Rechte Verletzten strafrechtlich verfolgt werden darf, so steht diesem das Befugnis zu, bei dem Strafgerichte als Privatankläger schriftlich oder mündlich das Begehren um strafrechtliche Verfolgung zu stellen.

Der Privatankläger ist berechtigt, während der Vor-erhebungen und der Voruntersuchung dem Gerichte alles an die Hand zu geben, was seine Anklage unterstützen kann, von den Acten Einsicht zu nehmen und zur Geltendmachung

Na życzenie oskarżyciela prywatnego prokurator państwa może wziąć na siebie jego zastępstwo.

Oskarżyciel prywatny małoletni może występować samoistnie bez zastępcy ustawowego (orz. z 25 stycznia 1904 zb. nr. 2912), w razie zaś, jeżeli mianuje zastępcę prawnego (por. § 50 p. k.), pełnomocnictwo to nie potrzebuje zatwierdzenia ze strony zastępcy ustawowego (por. orz. z 7 marca 1905 zb. nr. 3044).

Oskarżyciel prywatny nie ma prawa stawiania wniosku na przeprowadzenie »dochodzeń przygotowawczych«, gdyż prawo to ma wyłącznie prokurator Państwa (§ 87 sq.). Natomiast w razie, jeżeli Izba Radna uzna (§ 92 ust. III. p. k.), że śledztwo jest przedwczesnem i poleci przeprowadzenie dochodzeń, ma osk. pryw. prawa z § 46 ust. II. także w tych dochodzeniach. Sędzia śledczy wnioski oskarżyciela pryw. w dochodzeniach może odrzucać a limine w razie bezcelowości. Osk. pryw. może się przeciw temu żalić do Izby Radnej (§ 113 p. k.). Praktyka odmienna (sędzia śledczy analogicznie do § 97 ust. I. p. k. sprzeciwia się wnioskom w Izbie Radnej) jest błędną, gdyż § 97 ust. I. ma wyłączne zastosowanie do śledztwa a na § 88 ust. II. powoływać się nie można, gdyż ma on inne znaczenie (por. uwagi przy § 88).

Oskarżyciel pryw. ma dostarczać środków dowodowych, nie jest zadaniem Sądu udzielać mu w tem dyrektyw lub wzywać do dostarczania dowodów.

Jeżeli ten sam czyn karygodny uzasadnia skargę prywatną ze strony kilku osób, to osoby, które nie przyłączyły

seiner Anklage alle Schritte bei Gericht einzuleiten, zu welchen sonst der Staatsanwalt berechtigt ist.

Hat der Privatankläger unterlassen, innerhalb der gesetzlichen Frist die Anklageschrift oder die sonst zur Aufrechterhaltung der Anklage erforderlichen Anträge einzubringen, ist er bei der Hauptverhandlung nicht erschienen, oder hat er bei derselben unterlassen, die Schlussanträge zu stellen, so wird angenommen, dass er von der Verfolgung zurückgetreten sei.

Auf den Wunsch des Privatanklägers kann der Staatsanwalt dessen Vertretung übernehmen.

się do procesu karnego wdrożonego przez jedną z nich i nie postawiły wniosku końcowego tracą prawo skargi (orz. z 29 września 1903 zb. nr. 2882).

Przypuszczenie z § 46 ust. III. p. k., co do odstąpienia od ścigania nie dopuszcza ani przeciwdowodu ani wznowienia postępowania karnego (orz. plen. z 7 marca 1899 l. 3370 zb. nr. 2319), z tego powodu też udowodnienie, że oskarżyciel pryw. spóźnił się do rozprawy nie uzasadnia wznowienia ani z § 352 ani z § 363 ust. II. p. k.

Ustawowy zastępca (np. ojciec) oskarżyciela prywatnego (małoletniego) nie potrzebuje pełnomocnictwa z jego strony — prawo wniesienia skargi w imieniu tegoż wynika z przepisów prawa cywilnego §§ 147, 152, 187, 243 por. orz. z 4 czerwca 1903 zb. nr. 2851.

(Nieobecność oskarżyciela pryw.). W procesie karnym nie służy ani oskarżycielowi prywatnemu ani oskarżonemu t. zw. *hora legalis*. Jeżeli po zagajeniu rozprawy głównej nieobecność oskarżyciela została stwierdzoną należy oskarżonego wyrokiem uwolnić od oskarżenia. — (O. z 22 czerwca 1882 l. 3197 nr. 464.).

Jeżeli oskarżyciel pryw. do rozprawy nie stanął, można także zamiast wydawać wyrok uwalniający § 259. ust. II. p. k. rozprawy nie przeprowadzać i postępowanie zaniechać.

(Wniosek końcowy). Oskarżyciel prywatny, oświadczający w chwili, w której wniosek końcowy uczynić należy, iż sprawę pozostawia uznaniu sędziego, nie uczynił żadnego wniosku końcowego, zaczem oskarżonego uwolnić należy. — (O. plen. z 23 kwietnia 1885. l. 13601 nr. 775). Za odstąpienie od oskarżenia uważać należy brak wniosku końcowego, według § 46 pr. wymaganego, także i w tym przypadku, jeżeli dla przekroczenia, będącego przedmiotem skargi prywatnej (np. dla obrazy czci), wyznaczono rozprawę główną wskutek skargi publicznej (np. z § 312). — (O. plen. z 18 marca 1886 l. 13835 nr. 900).

(Termin). Wnosząc oskarżenie o obrazę czci, popełnioną przez oskarżonego względem oskarżyciela prywatnego pod-

czas rozprawy głównej oskarżyciel prywatny związany jest terminem trzechdniowym w § 263 ust. IV. pr. k. zakreślonym. — (O. z 2 listopada 1883 l. 5135 nr. 583). Nie wystarcza »zastrzeżenie ścigania« przewidziane w § 263 ust. II. p. k. koniecznym jest także wniesienie skargi wzgl. postawienie odpowiednich wniosków w dniach trzech (orz. z 3 października 1905 zb. nr. 3112).

Wniesienie aktu oskarżenia w właściwym czasie do Sądu powiatowego nie delegowanego do przeprowadzenia śledztwa (§ 12 p. k.) nie wystarcza do ochrony przed rygorem § 46 ust. III. p. k. (orz. z 28 paźdz. 1899 l. 7422 zb. nr. 2411).

(Zastępstwo oskarżyciela prywatnego). Prokurator, który w myśl ostatniego ustępu § 46 pr. przyjął zastępstwo oskarżyciela prywatnego, nie jest jeszcze przez to samo upoważniony do wniesienia środków prawnych przeciw wyrokowi zapadłemu na niekorzyść oskarżonego. — (O. z 20 stycznia 1886 l. 679 nr. 873, por. orz. z 16 kwietnia 1901 zb. nr. 2598).

Prokurator w razie zastępstwa oskarżyciela prywatnego ma prawo wykazać się ze zezwolenia tegoż aż do chwili wydania wyroku (orz. plen. z 16 stycznia 1900 l. 525 zb. nr. 2426).

Funkcyjnarjusz Prokur. Państwa przy Sądzie powiatowym winien w razie, jeżeli chce objąć zastępstwo oskarżyciela pryw. postarać się o zezwolenie ze strony Prokuratora Państwa (arg. ex § 96 rozp. wykon.).

Jeżeli sierżant lub inny żołnierz stopniem od niego niższy obrażeni zostaną przez osobę podlegającą Sądowi cywilnym w ten sposób, iż według zdania dowódcy posiadającego prawo karania i ułaskawiania, naruszony został honor stanu wojskowego, wówczas dowódca żądać może ścigania obrażającego a wymienić ma Sądowi władzy śledczej oficera, któremu służą prawa poszkodowanego wzgl. obrażonego. — (Rozp. ces. z 27 października 1853 l. 228 D. u. p.).

Rozporządzenie to ma zastosowanie nie tylko do wypadków naruszenia honoru stanu wojskowego, ale w ogóle obrazy żołnierza (orz. z 16 stycz. 1900 nr. 2426).

Ponieważ według ust. z 15 grudnia 1894 l. 1. D. u. p. ex 1895 (§ 1) żandarmerya stanowi ciało wojskowo zorganizowane, przeto rozp. ces. z r. 1853 ma zastosowanie także do żandarmeryi. Ponieważ według § 20 ust. dla żandarm. z r. 1895 nie może żandarm obrazy darować, musi zażądać decyzji przełożonej komendy (krajowej). Termin § 530 u. k. liczyć należy od dnia zawiadomienia komendy krajowej, (por. orz. z 29 paźdz. 1901 l. 14819).

§ 47. Każdy pokrzywdzony w swych prawach zbrodnią albo występkiem z urzędu ściganym, może się aż do rozpoczęcia rozprawy głównej przyłączyć do postępowania karnego celem dochodzenia swych pretensyi cywilnych i staje się przez to stroną cywilną.

Stronie cywilnej służą prawa następujące:

- 1) Może dostarczyć prokuratorowi państwa jak i sędziemu śledczemu wszystkich środków, które przydać się mogą do przekonania obwinionego, albo do uzasadnienia roszczonego wynagrodzenia.
- 2) Może przeglądać akta i to, jeżeli szczególniejsze powody nie stoją na przeszkodzie, już w czasie dochodzeń przygotowawczych i śledztwa wstępnego.
- 3) Do rozprawy głównej wzywa się stronę cywilną z tym dodatkiem, iż gdyby się nie stawiła, rozprawa pomimo to się odbędzie, a wnioski jej z aktów się odczyta. Może zadawać pytania oskarżonemu, świadkom i znawcom, albo celem czynienia innych uwag zabierać głos

§ 47. Jeder durch ein Verbrechen oder durch ein von Amtswegen zu verfolgendes Vergehen in Seinen Rechten Verletzte kann sich bis zum Beginne der Hauptverhandlung seiner privatrechtlichen Ansprüche wegen dem Strafverfahren anzuschliessen und wird hiedurch Privatbetheiligter.

Dem Privatbetheiligten stehen folgende Rechte zu:

1. Er kann dem Staatsanwalte und dem Untersuchungsrichter alles an die Hand geben, was zur Überweisung des Beschuldigten oder zur Begründung des Entschädigungsanspruches dienlich ist.

już podczas rozprawy. W końcu rozprawy otrzymuje głos bezpośrednio po uczynionym i uzasadnionym przez prokuratora państwa wniosku końcowym, ażeby swoje roszczenia wywiodła, uzasadniła i te poczyniła wnioski, które według jej życzenia orzeczenie główne ma rozstrzygnąć.

Pokrzywdzenie w prawach nie musi bezpośrednio wynikać z czynu karygodnego, wystarcza, jeżeli w swych następstwach czyn ten może prowadzić do szkody prywatno-prawnej (orz. z 27 paźdz. 1899 l. 8582 zb. nr. 2406). Szkody nie musi pokrzywdzony likwidować, nie przestaje być stroną cywilną nawet w takim razie, jeżeli nie mogąc na razie oznaczyć cyfrowo szkody, z góry to oświadcza zastrzegając sobie dochodzenie tejże w drodze procesu cywilnego (or. orz. z 28 grudnia 1904 zb. nr. 3022). Natomiast idealna szkoda (nie majątkowa) nie nadaje pokrzywdzonemu charakteru strony cywilnej (orz. plen. z 28 czerwca 1899 l. 9725 zb. nr. 2358). Korzyść, której się ktoś spodziewa z tego, że oskarżony zostanie wykluczonym od dziedziczenia z powodu przestępstwa oskarżeniem objętego, nie daje mu prawa przyłączenia się do postępowania karnego w charakterze pokrzywdzonego w swych prawach. — (Orz. z 17 listopada 1877 l. 10187 zb. nr. 162).

2. Er kann von den Acten, und zwar, falls nicht besondere Gründe entgegenstehen, schon während der Vorhebungen und der Voruntersuchung Einsicht nehmen.

3. Zur Hauptverhandlung wird der Privatbetheiligte mit dem Beisatze geladen, dass im Falle seines Nichterscheins die Verhandlung dennoch vor sich gehen werde, und dass seine Anträge aus den Acten vorgelesen werden würden. Er kann an den Angeklagten, an Zeugen und Sachverständige Fragen stellen oder, um andere Bemerkungen zu machen, schon während der Verhandlung das Wort erhalten. Am Schlusse der Verhandlung erhält er unmittelbar, nachdem der Staatsanwalt seinen Schlussantrag gestellt und begründet hat, das Wort, um seine Ansprüche auszuführen und zu begründen und diejenigen Anträge zu stellen, über die er im Haupteckenntnisse mitentschieden haben will.

Prawo postępowania w charakterze strony cywilnej może być zaczepionem na rozprawie głównej przez oskarżonego, który może żądać w tej mierze decyzji Trybunału, chociażby w postępowaniu wstępnem Izba Radna lub Trybunał drugiej instancji prawo to pokrzywdzonemu przyznały. — O. z 17 listopada 1877 l. 10187 nr. 162). Prawa strony cywilnej (§§ 47—49) nabywa pokrzywdzony jedynie przez przyłączenie się do postępowania karnego w celu wywieńdzenia swych roszczeń prywatno-prawnych i przez wyraźnie wskazanie tegoż celu swojego; przyłączenie się do postępowania karnego jedynie w celu ścigania karnego bez celu powyższego nie nadaje pokrzywdzonemu praw strony cywilnej. — (O. z 1 marca 1886 l. 15260 nr. 893). Czy jednak należy dopuścić stronę, jako rzekomo w swych prawach pokrzywdzoną, do wykonywania praw strony cywilnej ocenić ma Trybunał według tego punktu widzenia, z jakiego akt oskarżenia czyn inkryminowany przedstawił. Nie wymaga się do pojęcia do pokrzywdzenia, ażeby ustawa nadawała prawo skargi o wynagrodzenie szkody. — O. z 17 grudnia 1886 l. 12352 zb. nr. 1011).

(Termin przyłączenia się). Warunkiem współdziałania strony cywilnej na rozprawie głównej jest oświadczenie tejże przed rozpoczęciem się rozprawy głównej iż się do postępowania karnego przyłącza. Czy zaś strona cywilna chce zadowolnić się odczytaniem jej wniosków z akt, czy też chce korzystać z praw przyznanych sobie w § 47 ust. 3 proc., zależy od jej woli; nie ma jednak przepisu, któryby wymagał obecności strony cywilnej podczas całej rozprawy. (O. z 30 września 1878 l. 7896 nr. 180). Przez oświadczenie przed rozpoczęciem się rozprawy głównej rozumieć należy oświadczenie złożone przez pokrzywdzonego przed pierwszą rozprawą główną. Gdyby Trybunał kasacyjny uchylił wyrok i polecił przeprowadzenie ponownej rozprawy, to pokrzywdzony nie będący dotychczas stroną cywilną, nie może się stać nią, ani tem mniej oskarżycielem subsydyarnym (orz. z 22 grudnia 1903 zb. nr. 2899).

W postępowaniu przed Trybunałem przysięgłych

zyskuje pokrzywdzony prawa strony cywilnej nawet wtedy, jeżeli przyłączy się do postępowania bezpośrednio przed utworzeniem ławy przysięgłych. (Orz. z 2 kwietnia 1898 l. 2429 zb. nr. 2179).

Orzeczenie Sądu karnego o roszczeniach prywatnych może zapaść tylko na podstawie wniosku strony uprawnionej, nigdy zaś z urzędu. — (O. plen. z 28 czerwca 1882 l. 5247 nr. 466).

Wierzycieli dłużnika popadłego w konkurs, jako stronę interesowaną prywatną zastępuje zarządca masy konkursowej (orz. z 2 grudnia 1891 l. 13788 zb. nr. 1521).

§ 48. Oprócz tego służy stronie cywilnej prawo, wnieść i popierać oskarżenie publiczne zamiast prokuratora państwa, a to według przepisów następujących:

- 1) Jeżeli prokurator państwa odrzuci doniesienie pokrzywdzonego i uchyli się od ścigania sądowego, bądź to zaraz, bądź po przedsiębiorzonych dochodzeniach przygotowawczych (§ 90), powinien go o tem zawiadomić.

Jeżeli pokrzywdzony w tym przypadku oświadcza iż do postępowania karnego się przyłącza, wówczas ma prawo uczynić wniosek w Izbie Radnej, aby rozpoczęto śledztwo wstępne, a ta na wniosek ten po zarządzeniu dochodzeń, jeżeli je uzna za potrzebne, wyda uchwałę.

- 2) Jeżeli prokurator państwa odstępuje od ścigania prze-

§ 48. Ausserdem ist der Privatbetheiligte berechtigt, nach Massgabe der folgenden Bestimmungen statt des Staatsanwaltes die öffentliche Anklage zu erheben und durchzuführen:

1. Wenn der Staatsanwalt die Anzeige des Verletzten zurückweist und die gerichtliche Verfolgung, sei es sofort, sei es nach Vornahme von Vorerhebungen (§ 90) ablehnt, so hat er jenen davon zu verständigen.

Der Verletzte ist in diesem Falle, in soferne er sich dem Strafverfahren anzuschliessen erklärt, berechtigt, den Antrag auf Einleitung der Voruntersuchung bei der Rathskammer einzubringen, welche über diesen Antrag nach allenfalls gepflogenen Erhebungen Beschluss zu fassen hat.

stępstwa, zanim obwinionego prawomocnie o nie oskarżono, wówczas zawiadomić o tem należy stronę cywilną, która ma prawo, w przeciągu dni trzech po nastąpieniem zawiadomieniu sędziemu śledczemu oświadczyć, ustnie albo pisemnie, iż utrzymuje ściganie w swej mocy. Gdyby pokrzywdzonego przestępstwem nie zawiadomiono urzędownie o odstąpieniu prokuratora, oświadczenie to uczynić może w przeciągu trzech miesięcy po zaniechaniu postępowania.

W obu przypadkach oświadczenie to, w którym tak obwiniony, jakoteż czyn jemu zarzucony dokładnie ma być oznaczony, przedłożyć należy wraz ze wszystkimi aktami Trybunałowi drugiej instancyi, a ten, jeżeli uzna, iż jest podstawa do dalszego ścigania obwinionego, postanowi rozpocząć albo wznowić śledztwo wstępne. Jeżeli obwinionego już przesłuchano, co do wniesionego przeciw niemu obwinienia, wówczas Trybunał drugiej instancyi może już na zasadzie oświadczenia strony cywilnej natychmiast orzec oddanie pod oskarżenie.

- 3) Jeżeli prokurator państwa odstępuje od oskarżenia, wtedy, gdy oddanie pod oskarżenie jest już prawomocnem, zawiadomić o tem należy stronę cywilną z tym dodatkiem, iż ma ono prawo utrzymać oskarżenie w swej

2. Wenn der Staatsanwalt von der Verfolgung einer strafbaren Handlung zurücktritt, ehe der Beschuldigte wegen derselben rechtskräftig in Anklagestand gesetzt ist, so ist der Privatbetheiligte hievon in Kenntniss zu setzen, und ist berechtigt, binnen drei Tagen nach erfolgter Verständigung mündlich oder schriftlich beim Untersuchungsrichter die Erklärung abzugeben, dass er die Verfolgung aufrecht erhalte. Wenn der durch die strafbare Handlung Verletzte von dem Rücktritte des Staatsanwaltes nicht ämtlich verständigt wurde, so kann er diese Erklärung binnen drei Monaten nach der Einstellung des Verfahrens abgeben.

In beiden Fällen ist die Erklärung, in welcher sowohl der Beschuldigte, als die ihm zur Last gelegte That genau bezeichnet sein muss, sammt allen Acten dem Gerichts-

mocy ale oświadczyć to powinna w przeciągu dni trzech Trybunałowi pierwszej instancji. Oświadczenia późniejszego uwzględnić nie można.

Por. §§ 37–39 rozp. wykon. tudzież § 227 proc. k. Do postawienia wniosku z § 48 potrzeba koniecznie by wnioskodawca był stroną cywilną w rozumieniu § 47 p. k. w chwili stawiania wniosku, jeżeli szkodę tegoż przed tą chwilą wynagrodzono, przestaje być »pokrzywdzonym« a tem samem tracąc prawa strony cywilnej traci także prawo z § 48 p. k. (orz. z 17 stycznia 1903 zb. nr. 2801).

Jeżeli oskarżyciel publiczny odstąpił od oskarżenia na rozprawie i skutkiem tego zapadł wyrok uwalniający, skarga subsydyarna jest wykluczoną (orz. plen. z 6 września 1904 zb. nr. 2975 por. orz. plen. z 22 grudnia 1903 zb. nr. 2899).

§ 48 l. 1 ma zastosowanie i wtedy, kiedy dochodzenia przygotowawcze na wniosek prokuratora przeprowadzał sędzia śledczy. — (O. z 15 września 1885 l. 9687 nr. 818).

Po śmierci oskarżyciela subsydyarnego skargi nie mogą dalej popierać ani tegoż spadkobiercy ani członkowie rodziny, ani też ustanowiony pełnomocnik, chociażby nawet tenże był ustanowionym także na przypadek śmierci. — (O. z 17 listopada 1884 l. 661 nr. 680).

hofe zweiter Instanz vorzulegen, welcher, soferne er nicht erachtet, dass kein Grund zur weiteren Verfolgung des Beschuldigten vorliege, die Einleitung oder Wiederaufnahme der Voruntersuchung verfügt. Ist der Bechuldigte über die gegen ihn erhobene Anschuldigung bereits vernommen worden, so kann der Gerichtshof zweiter Instanz auch auf Grund der Erklärung des Privatbetheiligten sofort die Versetzung in den Anklagestand aussprechen.

3. Tritt der Staatsanwalt von der Anklage zu einer Zeit zurück, wo die Versetzung in Anklagestand bereits rechtskräftig ist, so ist dies dem Privatbetheiligten mit der Eröffnung mitzuthemen, dass er berechtigt sei, die Anklage aufrecht zu erhalten, dies jedoch binnen drei Tagen beim Gerichtshofe erster Instanz zu erklären habe. Auf eine später abgegebene Erklärung kann keine Rücksicht genommen werden.

Pokrzywdzony nie może stać się oskarżycielem subsydarnym na rozprawie apelacyjnej z powodu, że prokurator nie popiera odwołania od wyroku sędziego powiatowego, gdyż odstąpienie od odwołania nie jest odstąpieniem od skargi. Pokrzywdzony odwołać się może od wyroku Sądu powiatowego tylko co do roszczeń prywatnych (orz. plen. z 13 lutego 1900 l. 2004 zb. nr. 2428).

Strony cywilnej nie należy wzywać do rozprawy kasacyjnej (uchw. z 21 sierpnia 1901 l. 12262 zb. nr. 2632).

W sprawach o przekroczenia nie ma formalności badania wstępnego przez sąd uzasadnienia skargi subsydarnej, wystarczy oświadczenie ze strony cywilnej (por. § 449 p. k).

§ 49. Także wtenczas, gdy strona cywilna występuje jako oskarżyciel, wolno prokuratorowi państwa zasięgać wiadomości o biegu postępowania karnego i służy mu prawo każdego czasu podjąć znowu ściganie sądowe. Zresztą przepisy niniejszej ustawy o postępowaniu karnem, które się tyczą oskarżyciela prywatnego, stosują się także do strony cywilnej, popierającej oskarżenie zamiast prokuratora państwa, z następującymi ograniczeniami:

- 1) nie pozostawia się jej uznaniu wnieść akt oskarżenia, bez poprzedniego śledztwa wstępnego.
- 2) przeciw uchwałom Izby Radnej nie służy jej żaden środek prawny, wyjąwszy zażalenia przeciw zaniechaniu śledztwa wstępnego.
- 3) nie ma prawa wnosić zażalenia nieważności *przeciw*

---

§ 49. Auch wenn der Privatbetheiligte als Ankläger einschreitet, steht es dem Staatsanwälte frei, von dem Gange des Strafverfahrens Kenntnis zu nehmen, und ist derselbe jederzeit berechtigt, die gerichtliche Verfolgung wieder zu übernehmen.

Im Übrigen finden die den Privatankläger betreffenden Bestimmungen dieser StPO. auf den statt des Staatsanwaltes die Anklage führenden Privatbetheiligten mit folgenden Einschränkungen Anwendung:

uchwałom Trybunału drugiej instancji ani przeciw wyrokowi, zapadającemu na rozprawie głównej; może jedynie od wyroku odwołać się o tyle, o ile odwołanie w ogóle stronie cywilnej jest dozwolono (§§ 283, 345, 465). Nie ma prawa czynić wniosku, aby postępowanie karne wznowiono.

- 4) prawo służące stronie cywilnej według § 48 l. 2, nie powinno wstrzymywać wypuszczenia obwinionego na wolność.

W przypadku § 48 l. 3 rozstrzyga Izba Radna według swego uznania, czy wypuszczenie na wolność oskarżonego, który zostawał w areszcie, ma być wstrzymane.

Ustęp drukowany kursywą jest dziś bezprzedmiotowy w obec § 8, noweli z 21 grudnia 1877 nr, 3 D. u. p. ex 1878, znoszącego zażalenie nieważności od uchwały Trybunału II instancji orzekającego z powodu sprzeciwu od aktu oskarżenia (§§ 216—217 p. k.), gdyż innych zażaleń nieważności od uchwał Trybunału II instancji procedura karna w ogóle nie znała.

1. Es ist seinem Ermessen nicht anheimgestellt, ohne vorausgegangene Voruntersuchung die Anklageschrift einzubringen.

2. Gegen die Beschlüsse der Rathskammer steht ihm ausser der Beschwerde gegen die Einstellung der Voruntersuchung kein Rechtsmittel offen.

3. Er ist nicht berechtigt, die Nichtigkeitsbeschwerde gegen *Beschlüsse des Gerichtshofes zweiter Instanz* oder gegen das in der Hauptverhandlung ergehende Urtheil zu ergreifen; die Berufung gegen das letztere steht ihm nur insoweit offen, als sie dem Privatbetheiligten überhaupt eingeräumt ist (§§ 283, 345, 465). Er ist nicht berechtigt, auf Wiederaufnahme des Strafverfahrens anzutragen.

4. Die Versetzung des Beschuldigten auf freien Fuss soll wegen des nach § 48, Z. 2, dem Privatbetheiligten zustehenden Rechtes nicht aufgehoben werden.

Im Falle des § 48, Z. 3, hat die Rathskammer nach ihrem Ermessen zu entscheiden, ob die Entlassung der verhafteten Angeklagten aufzuschieben sei.

Zob. §§ 39 i 75 rozp. wykon., które polecają prokuratorowi, zasiękanie wiadomości o stanie spraw karnych, prowadzonych na podstawie skarg subsydyarnych a to właśnie w tym celu, ażeby ewentualnie mógł korzystać z prawa służącego sobie w myśl § 49 ust. 1 proc.

Prokuratorya państwa nie może odzyskać prawa ścigania obwinionego, które dla niej z powodu zaniechania tegoż zagasło, przez to, że w myśl § 49 ust. 1 proc. podejmuje oskarżenie subsydyarne, ze względów procesowych niedopuszczalne. (O. z 1 marca 1886 l. 15260 nr. 893).

Skutkiem zrównania stanowiska oskarżyciela subsydyarnego z oskarżycielem prywatnym przysługują mu następujące prawa: wglądu w akta (§ 47 l. 2) domagania się odstąpienia sprawy sądowi popełnienia czynu (§ 52) rozszerzenia rozprawy (§ 263 p. k. (por. nadto § 46 ust. III. 383, 450, 456, 487 p. k. W sprawach o przekroczenie nie może oskarżyciel subsydyarny wnosić odwołania w innych przypadkach, jak tylko kiedy chodzi o roszczenia prywatne (§ 465 p. k.) natomiast odwołanie z powodu nieważności wyroku lub wymiaru kary ma trybunał apelacyjny odrzucić na posiedzeniu niejawnem (§ 469 p. k.) orz. plen. z 13 lutego 1907 zb. nr. 3304.

§. 50. Oskarżyciel prywatny i strona cywilna, tudzież ustawowi ich zastępcy mogą sprawę swoją popierać sami albo przez pełnomocnika i przybierać sobie doradcę prawnego z grona zapisanych w wykazie obrońców.

Jeżeli Sąd uzna za rzecz stosowną, może polecić nieobecnym w siedzibie Sądu oskarżycielowi prywatnemu albo stronie cywilnej, aby wymienili zamie-zkałego tamże pełno-

§ 50, Der Privatankläger und der Privatbetheiligte sowie deren gesetzliche Vertreter können ihre Sache selbst oder durch einen Bevollmächtigten führen und sich eines Rechtsbeistandes aus der Zahl der in die Vertheidigerliste Eingetragenen bedienen.

Das Gericht kann, wenn es ihm angemessen erscheint, dem vom Gerichtsorte abwesenden Privatankläger oder Privatbetheiligten die Namhaftmachung eines daselbst wohnhaften

mocnika, a również jednemu i drugiemu nakazać, aby sobie przybrali doradcę prawnego z grona zapisanych do wykazu obrońców.

Ustawa czyni tu różnicę między zastępcami ustawowymi, pełnomocnikami a doradcami prawnymi; zastępcami ustawowymi są ojciec, opiekun i kurator. Por. §§ 39 i 455 ust. 3 pr.

Pełnomocnictwo ogólne do zastępstwa w sprawach prawnych i politycznych uprawnia do wniesienia doniesienia karnego i do wniesienia skargi prywatnej imieniem pokrzywdzonego, nie trzeba specjalnego pełnomocnictwa wyszczególniającego ten rodzaj czynności (§ 1008 u. cyw.) (orz. z 30 stycznia 1892 l. 15135 zb. nr. 1497) Pełnomocnik nie potrzebuje być pełnoletnim (orz. z 5 stycznia 1904 zb. nr. 2905).

Zadaniem sędziego jest badać z urzędu czy pełnomocnictwo dostarczone na zasadzie § 50 pk. jest odpowiedniem. W postępowaniu wywołanem środkami prawnymi nie można go już zaczepiać, jeżeli żalący się nie uczynił tego w pierwszej instancji (orz. z 3 lipca 1891 l. 4691 zb. nr. 1468).

Oskarżyciela prywatnego zastępować przy rozprawie może także osoba wezwana jako świadek do rozprawy (orz. z 9 lipca 1887 l. 4750 zb. nr. 1080). Ustawa mówi wprawdzie o doradcy prawnym w liczbie pojedynczej, nic nie stoi jednak na przeszkodzie, by np. oskarżyciel prywatny użył ich dwu równocześnie, byle zasada równości stron (por. § 255 pk.) na tem nie ucierpiała (orz. z 25 września 1903 zb. nr. 2877).

ROZDZIAŁ VI.

O właściwości Sądów karnych i łączeniu spraw karnych.

I. Sądy poszczególne.

W §§ 51—59 proc. mowa jest o właściwości sądów powszechnej (*forum commune*) w §§ 60 i 61 o t. zw. właści-

Bevollmächtigten auftragen und den einen wie den anderen anweisen, sich eines Rechtsbeistandes aus der Zahl der in die Vertheidigerliste Eingetragenen zu bedienen.

wości szczególnej (*forum privilegiatum*); w § 62 in. o właściwości nadzwyczajnej czyli wyjątkowej (*forum extraordinarium*).

§ 51. Postępowanie karne należy zwyczajnie do tego Sądu, w którego obrębie przestępstwa dokonano, a to nawet wtedy, gdy skutek do istoty czynu należący, gdzieindziej nastąpił.

Jeżeli przestępstwo popełniono w kilku okręgach, albo na granicy dwu okręgów sądowych, albo jeżeli nie ma pewności, w którym z kilku oznaczonych okręgów sądowych je popełniono, wówczas z pomiędzy Sądów, o które tu chodzi, ten jest właściwym, który inne wyprzedził.

Wyprzedził zaś Sąd, który najprzód przedsięwziął działanie śledcze.

Gdyby niepewność co do miejsca popełnienia czynu usunięto jeszcze przed oddaniem pod oskarżenie, dalsze postępowanie karne należy do Sądu miejsca popełnionego czynu.

Postępowanie i wyrokowanie co do występków z art. IV. aktu bankowego z 21 maja 1887 l. 5 Dup. i art. VIII. I. rozdziału IV. części rozp. ces. z 21 września 1899 l. 176 Dup. dotyczącego przedłużenia przywileju Banku austro-wę-

§ 51. Das Strafverfahren steht in der Regel demjenigen Gerichte zu, in dessen Sprengel die strafbare Handlung begangen wurde, und zwar auch dann, wenn der zum Thatbestande gehörige Erfolg an einem anderen Orte eingetreten ist.

Wurde die strafbare Handlung in mehreren Bezirken oder auf der Grenze zweier Gerichtsbezirke begangen, oder ist es ungewiss, in welchem von mehreren bestimmten Gerichtsbezirken sie begangen worden sei, so entscheidet unter den dadurch in Frage kommenden Gerichten das Zuvorkommen.

Dasjenige Gericht ist zuvorgekommen, welches zuerst eine Untersuchungshandlung vorgenommen hat.

Wird die Ungewissheit über den Ort der begangenen That noch vor der Versetzung in den Anklagestand behoben, so steht die Fortsetzung des Strafverfahrens dem Gerichte des Thatortes zu.

gierskiego — przysługuje Sądowi krajowemu dla spraw karnych we Wiedniu.

Co do czynów karygodnych przeciw ust. o kablu podmorskim por, § 11 ust. z 30 marca 1888 l. 41 Dup.

W przypadkach tych w których działanie z kilku aktów wykonania złożone, w kilku miejscach następuje, uważać należy za miejsca popełnienia zbrodni to miejsce, w którym akt dokonywujący działania nastąpił (Orz. z 24 sierpnia 1883, l. 7785 nr. 564). A więc przy fałszowaniu publicznego dokumentu (§ 199 d) decyduje nie miejsce podrobienia lub fałszowania, lecz zrobienia użytku (§ 197). Przy ciężkim uszkodzeniu ciała lub uśmierceniu wywołanem błędną konstrukcją maszyny sprowadzonej z zagranicy, miejscem dokonania nie jest miejsce budowy i ekspedycji maszyny, lecz to miejsce, gdzie bezpieczeństwo ciała na szwank było narażone a więc miejsce rzeczywistego użycia maszyny (orz. z 6 paźdz. 1887, l. 10969 por. zb. nr. 1210).

Jeżeli jeden z przedmiotów wyliczonych w § 3 ust. z 27 maja 1885. l. 134 Dup. uległ rzeczywistemu zniszczeniu skutkiem zaniedbania przepisów wydanych dla opakowania i rozsełki inateryi wybuchowych § 2 ust. II. dyn. to miejscem dokonania jest miejsce uszkodzenia (uchw. z 17 listop. 1888 l. 13810 zb. nr. 1219).

Przy przestępstwach dystansowych decyduje miejsce, gdzie czynność krzywdząca dotyka swego przedmiotu (np. miejsce doręczenia pisma obraźliwego (o. plen. z 25 kwietnia 1899, l. 5130 zb. nr. 2334; por. także nr. 1684).

Przy usiłowaniu wyst. z § 45 ust. wojsk. z 11 kwietnia 1889 l. 41 Dup. decyduje miejscu, w którym rozpoczęto kroki w celu opuszczenia granic monarchii austro-węg. (uchw. z 12 lipca 1892 l. 8410, zb. nr. 1599).

Miejsce popełnienia czynu, jest zarazem miejscem współwiny (orz. z 27 kwietnia 1892 l. 2610, zb. nr. 1782). Por. § 55 pk.

Wyprzedzenie uzasadnić mogą także dochodzenia przygotowawcze, które miały miejsce przed wniesieniem aktu oskarżenia lub przed uczynieniem wniosku rozpoczęcia śledz-

twa wstępno (orz. z 2 marca 1885 l. 2153 nr. 751). por. także uchwałę z 5 czerwca 1903 zb. nr. 2841 w teorii sporne: na stanowisku N. T. stoją: Krall, Waser, Rulf, Mayer, Storch, contra: Mitterbacher, Ullmann, Vargha.

§ 52. Gdyby o przestępstwie uczyniono doniesienie w Sądzie, w którego obrębie obwiniony mieszka albo przebywa, lub ujęty został, wówczas tenże Sąd jest właściwym, jeżeli go już nie wyprzedził Sąd, w którego okręgu czyn popełniono. Jednakowoż sprawę tę odstąpić należy temu ostatniemu Sądowi, gdyby tego, żądał prokurator państwa jednego lub drugiego okręgu, oskarżyciel prywatny albo obwiniony, a gdyby ich było więcej, choćby jeden z nich.

Jeżeli postępowanie karne, rozpoczęte o zbrodnię lub występki przeciw obwinionemu, który jest aresztowany, zaniechano przed rozprawą główną, wówczas co do przestępstw jemu jeszcze zarzucanych, a przez Sąd powiatowy należących, właściwym jest ten Sąd powiatowy, w którego okręgu obwiniony zostaje w areszcie. Wszelako i w tym przypadku tak oskarżyciel jakoteż obwiniony żądać mogą odstąpienia sprawy Sądowi miejsca popełnienia czynu.

§ 52. Wird die Anzeige wegen einer strafbaren Handlung bei dem Gerichte gemacht, in dessen Sprengel der Beschuldigte seinen Wohnsitz oder Aufenthalt hat oder betreten wird, so ist dasselbe zuständig, sofern nicht das Gericht des Bezirkes der begangenen That bereits zugekommen ist. Doch ist die Sache an dieses letztere Gericht abzugeben, wenn es der Staatsanwalt des einen oder des anderen Sprengels, der Privatankläger oder der Beschuldigte, und falls deren mehrere sind, wenn auch nur einer derselben es verlangt.

Wird das gegen einen verhafteten Beschuldigten wegen eines Verbrechens oder Vergehens eingeleitete Strafverfahren vor der Hauptverhandlung eingestellt, so ist, hinsichtlich der ihm noch zur Last liegenden, vor das Bezirksgericht gehörigen strafbaren Handlungen jenes Bezirksgericht zuständig, in dessen Bezirk er sich in Haft befindet. Doch kann auch in diesem Falle sowohl der Ankläger als auch der Beschuldigte die Abtretung an das Gericht des Thatortes verlangen.

Stałe miejsce zamieszkania ma dana osoba tam, gdzie osiadła w dowiedzionym lub z okoliczności wynikającym zamiarze trwałego pobytu (§§ 66 normy jurysd.).

§ 53. Do sądu karnego, który się najprzód dowie o przestępstwie popełnionem w krajach reprezentowanych w Radzie Państwa, należy postępowanie co do tegoż przestępstwa tak długo, dopokąd nie wyśledzi się okoliczności, z której wypływa według przepisów §§ 51 i 52 właściwość Sądu innego.

Zawsze zatem właściwym jest przedewszystkiem sąd miejsca popełnienia czynu (*forum delicti commissi*), któremu na żądanie którejkolwiek ze stron interesowanych, sprawę odstąpić należy. por. jeszcze §§ 208 i 212 proc.

§ 54. Jeżeli przestępstwa dokonano poza krajami w Radzie Państwa reprezentowanymi, wówczas właściwym jest ten Sąd, w granicach tychże krajów się znajdujący, w którego okręgu obwiniony mieszka albo przebywa, a w braku takiego ten Sąd, w którego okręgu ujęto go.

Gdyby państwo zagraniczne albo władza w krajach, należących do korony węgierskiej, oświadczyły gotowość wydania obwinionego, albo gdyby wydania dopiero żądać się miało, a właściwość Sądu tutejszego jeszczeby uzasadniona

§ 53. Demjenigen Strafgerichte, welches zuerst von einer in den im Reichsrathe vertretenen Ländern verübten strafbaren Handlung Kenntniss erlangt, steht das Verfahren wegen derselben so lange zu, bis ein Umstand erhoben ist, welcher nach einer der Bestimmungen der §§ 51 und 52 die Zuständigkeit eines anderen Gerichtes begründet.

§ 54. Ist eine strafbare Handlung ausserhalb der im Reichsrathe vertretenen Länder begangen worden, so ist dasjenige innerhalb derselben gelegene Gericht zuständig, in dessen Sprengel der Beschuldigte seinen Wohnsitz oder Aufenthalt hat, in Ermanglung eines solchen dasjenige. in dessen Sprengel er betreten wird.

Wird von einem auswärtigen Staate oder von einer Behörde der zur ungarischen Krone gehörigen Länder die

nie była, właściwym będzie ten Sąd, który po wysłuchaniu prokuratora jeneralnego, przeznaczy Trybunał kasacyjny.

Okręty austriackie uważa się za terytorium austriackie, a to okręty wojenne wszędzie, okręty zaś kupieckie na morzu otwartem, do żadnego państwa nie należącym (Dekr. nadw. z 12 sierpnia 1826, nr. 2215 zb. u. s. i art. II. *Editio polit. di navigazione* z 25 kwietnia 1774).

Co do Węgier ogłoszono rozporządzeniem ministerstwa sprawiedliwości z dnia 8 sierpnia 1864 l. 1359 pr. następujące dosłanowienia:

Król-węg. kancelarya nadworna według zawiadomienia uczynionego w dniu 23 lipca 1864 l. 13146, pragnąc usunąć pomiędzy c. k. Sądami karnymi w krajach niemiecko-słowiańskich, a sądami węgierskimi, wydarzające się na zasadzie § 38 (teraz 51) proc. kar. spory o właściwość co do zbrodni, występków i przekroczeń popełnionych poza Królestwem węg., uznała w zasadzie właściwość c. k. sądów tak co do sprawców bezpośrednich, jakoteż co do współwinnych na wyżej powołanym przepisie polegającą, jednak tylko tymczasowo, a mianowicie aż do dalszego rozporządzenia, na drodze ustawodawczej i pod warunkiem zupełnej wzajemności, a przeto też podlegającym sobie władzom sądowym poleciła dekretem nadwornym z dnia 23 lipca 1864 l. 13146, aby każde wezwanie c. k. Sądów o wydanie obwinionych, należących do rodzaju powyżej wymienionego, bezwzględnie i bezzwłocznie wykonywały, zażalenia zaś swe, gdyby jakie przeciw podobnym wezwaniom wniesć chciały, dopiero po nastąpieniem wydaniu zносиły, albo przez naczelników komitałowych albo w przypadkach bardzo nagłych wprost do kancelaryi nadwornej, zostawiając obwinionemu prawo upraszać kancelaryę nadworną, aby za porozumieniem się z c. k. Sądem najwyższym wydelegowano jeden ze sądów węgierskich.

Auslieferung eines Beschuldigten angeboten, oder soll die Auslieferung erst begehrt werden, und ist nicht bereits die Zuständigkeit eines hierländigen Gerichtes begründet, so wird dasjenige Gericht zuständig, welches der Cassationshof nach Anhörung des Generalprocurators hiefür bestimmt.

O tem zawiadania się c. k. Sądy krajowe wyższe tak dla ich wiadomości, jakoteż celem uwiadomienia podwładnych Sądów karnych z tem poleceniem, iżby Sądom zarazem oznajmiły, aby we wszystkich przypadkach, w których twierdzą, że mają prawo zarządzić uwięzienie obwinionego na ziemi węgierskiej a zarazem jego dostawienie, udawały się do władzy sądowej karnej, w której okręgu obwiniony się znajduje, a gdyby robiono jakie trudności, odnosiły się o ich usunięcie do przełożonego Sądu krajowego wyższego; że zaś w tych przypadkach, w których chodzi o uwięzienie tylko zapobiegawcze bez równoczesnego dostawienia, albo, o powtórne uwięzienie osoby która już zostawała w areszcie śledczym według ustawy na nią rozciągniętym, ale z tegoż uciekła, również na przyszłość udawać się mogą wprost do władz egzekucyjnych.

Zarazem należy polecić Sądom, aby także w sposób tenże sam uznawały i zachowywały według zasad właściwości co do miejsca popełnionego czynu, właściwość karnej władzy sądowej węgierskiej i wezwaniem o wydanie obwinionego do siebie nadeszłym, zadość uczyniły, jak można najrychlej, tudzież aby w razie jakichś wątpliwości szczególnych, nie dających się usunąć przez korespondencyę z władzą wzywającą, niezwłocznie zdawały sprawę przełożonemu Sądowi krajowemu wyższemu, który wątpliwości rozstrzygnie albo sam we własnym zakresie działania, albo też do c. k. Sądu najwyższego uczyni wniosek poparty swem zdaniem.

Rozporządzeniem minist. sprawiedl. z dnia 6 października 1869 l. 12131 oznajmiono, iż umowa zawarta z Węgrami, a podana do wiadomości w poprzedzającym rozporządzeniu ministerstwa sprawiedliwości wskutek zmiany stosunków prawno-politycznych z krajami należącymi do korony węgierskiej, ze stanowiska wzajemności o tyle uległa zmianie, iż na teraz obywatele austriackich za przestępstwa w Węgrzech popełnione, nie należy wydawać tamtejszym Sądom karnym, lecz Sądy karne austriackie przeprowadzić powinny przeciw nim postępowanie.

Rozporządzeniem c. k. minist. sprawiedl. z dnia 26 maja

1875 l. 6742 tyczącem się wydania Węgrom osób skazanych lub w śledztwie zostających, postanowiono co następuje:

Królewsko-węgierski minister sprawiedliwości z powodu przypadku szczególnego oświadczył, że umowa między c. k. ministerstwem sprawiedliwości a była królewsko węgierską kancelaryą nadworną zawarta. rozporządzeniem ministra sprawiedliwości z dnia 8 sierpnia 1864 l. 1359 Prez. wszystkim c. k. Sądom krajowym wyższym i Prokuratorjom państwa starszym do wiadomości podana, we Węgrzech wprawdzie we wszystkich punktach nie obowiązuje, lecz pomimo to na zasadzie wzajemności i nadal wydają Sądy węgierskie takie osoby, które za zbrodnie lub występki popełnione nie w Węgrzech, i które, jako nie będące obywatelami węgierskimi, Sądy austriackie skazały lub ścigają; że jednak wydanie nastąpić nie może za takie działania, które są tylko przekroczeniami. O tem oświadczeniu zawiadamia się c. k. Sąd krajowy wyższy (c. k. Prokuratorję państwa starszą) odnośnie do rozporządzenia ministerstwa sprawiedliwości z dnia 6 października 1869 l. 12131 z tem dołożeniem, że na teraz tak długo, dopokąd wzajemna pomoc prawna w stosunku do Węgrów w umowie stanowczo uregulowaną nie będzie, w razie wydawania uchwały (czynienia wniosku) w myśl § 59 proc. kar. według tychże samych zasad postępować należy. Podwładne Sądy (Prokuratorje państwa) należy uwiadomić, aby według tego rozporządzenia postępowały.

Orzekanie o zbrodniach popełnionych przez poddanych austriackich na ziemi tunezyjskiej, tudzież orzekanie o przekroczeniach ustaw policyjnych i innych rozporządzeń poruczone było konsulowi austr. za porozumieniem się z bejem według art. XV. umowy handlowej z 17 stycznia 1856 nr. 91 D. u. p. 1857; obecnie jednak rzecz ta uległa zmianie, albowiem na zasadzie ustawy z 30 sierpnia 1891 nr. 136 Dup. (§ 17) i rozp. c. i k. wspólnego ministerstwa dla spraw zewn. z 10 sierpnia 1900 l. 137 Dup. zniesiono wykonywanie jurysdykcji konsularnej w Tunisie.

Sądownictwo karne, które wykonywały c. k. konsulaty w Egipcie, przeniesiono aż do dnia 1 lutego 1889 na nowe

sądy (mieszane) międzynarodowe, tamże zorganizowane, a to na mocy ustawy z 20 stycznia 1875 l. 12 D. u. p. (Zob. ces. rozp. z 18 grudnia 1875, l. 153 D. u. p. i z 21 stycznia 1884, l. 14 D. u. p.). Ustawami z 16 grudnia 1890 l. 218 D. u. p. i 30 sierpnia 1891 l. 136 D. u. p. nastąpiło ograniczenie sądownictwa konsularnego, a rozp. min. spraw zewn. z d. 30 stycznia 1900 l. 21 Dup. przedłużono ten stan do 1 lutego 1905.

C. k. konsulatom w Turcyi, Bułgaryi i Rumunii przysługuje sądownictwo karne tylko w sprawach o przekroczenia, w sprawach o zbrodnie i występki mają ograniczyć się do przeprowadzenia dochodzeń, a po zakończeniu tegoż odstawić przestępcę do właściwego Sądu krajowego. Jeżeli chodzi o czyn przez poddanego węgierskiego popełniony, uwzględnić należy kod. karny węgierski z r. 1878. (Reskr. min. sprawiedl. z 7 lutego 1885 l. 1156).

Co do sądownictwa karnego względem poddanych austr. w Chinach, Japonii, Persyi i Siamie zob. odn. umowy międzynarodowe z lat 1869, 1870 i 1872.

W Korei na podstawie traktatu z 23 czerwca 1892 l. 156 Dup. z r. 1893 wykonują jurysdykcyę karną nad poddanymi austriackimi wyłącznie c. i k. austriackie władze.

W Tangerze (Marokko) na podstawie rozp. min. z 20 grudnia 1899 l. 252 Dup. wykonuje jurysdykcyę nad poddanymi austr. sąd konsularny w Tangerze.

Austriackie statki, przydybane na handlu niewolnikami odstawić należy do Sądu krajowego w Tryeście (Traktat z dnia 10 grudnia 1841 nr. 578 Zb. u. s.). por. art. V, LIV i LV aktu jeneralnego konferencyi antyniewolniczej w Brukseli z 2 lipca 1890, nr. 63 ex 1892.

Korsarze ujęci przez c. k. okręty wojenne, podlegają orzecznictwu Sądów wojskowych (§ 1 ust. 5 ustawy z 20 maja 1869 nr. 78 D. u. p.).

Reskryptem min. sprawiedl. z d. 10 czerwca 1885 l. 10320 (Dz. rozp. z roku 1885 nr. 44) polecono Sądom, ażeby w tych przypadkach, w których zbrodniarz Sądom naszym wydać się mający ma być przewiezionym przez terytoryum obcego

(trzeciego państwa), lub przez kraje korony węgierskiej, dołączyły do relacyi, przedkładanych ministrowi sprawiedliwości w celu wyjednania wydania, dokumenta, na których się żądanie wydania opiera, jak list gończy, wyrok i t. p. w dwu egzemplarzach.

§ 55. Właściwość Sądu co do sprawy uzasadnia także właściwość co do wszystkich współwinnych i uczestników.

Do uczestników (*Theilnehmer*) w rozumieniu tego paragrafu, należą według motywów rządowych także obwinieni o uczestnictwo z §§ 109, 120, 163, 164, 185 i 196 kod. k.

§ 56. Jeżeli ten sam obwiniony zostaje pod zarzutem kilku przestępstw, albo jeżeli więcej osób miało udział w tem samem przestępstwie, albo jeżeli jedna z tych ostatnich popełniła także jeszcze przestępstwo w połączeniu z innymi osobami wówczas należy zwyczajnie przeciw wszystkim tym osobom i co do wszystkich tych przestępstw przeprowadzić postępowanie karne równocześnie w tym samym Sądzie i wydać na wszystkie zbiegające się sprawy karne jeden wyrok ostateczny.

Do tego postępowania z pomiędzy Sądów, o które tu chodzi, jest ten właściwym, który inne wyprzedził. Wszakże gdyby jedna ze zbiegających się spraw karnych należała

§ 55. Die Zuständigkeit eines Gerichtes über den Thäter begründet auch die Zuständigkeit über alle Mitschuldigen und Theilnehmer.

§ 56. Liegen demselben Beschuldigten mehrere strafbare Handlungen zur Last, oder haben sich an derselben strafbaren Handlung mehrere Personen betheiligt, oder hat eine dieser letzteren auch noch in Verbindung mit anderen Personen strafbare Handlungen begangen: so ist in der Regel das Strafverfahren gegen alle diese Personen und wegen aller dieser strafbaren Handlungen bei demselben Gerichte gleichzeitig zu führen und über alle zusammentreffenden Strafsachen ein Endurtheil zu fällen.

Zu diesem Verfahren ist dasjenige unter den dabei in Frage kommenden Gerichten, welches den anderen zuvor gekommen ist, zuständig. Gehört jedoch eine der zusammen-

przed Sąd przysięgłych, według niej rozstrzyga się właściwość, chociażby wyprzedził Sąd w innej sprawie karnej właściwy. Podobnie stosuje się właściwość według zbrodni albo występku przed Trybunał należących, chociażby Sąd powiatowy wyprzedził co do przestępstwa pod jego orzecznictwo należącego.

Do połączenia spraw po myśli § 56 p. k. w stadium postępowania wstępnego nie potrzeba uchwały Izby Radnej, (w praktyce sporne).

Jeżeli oskarżenie o przekroczenie wniesionem będzie ze względu na związek spraw przed Sąd przysięgłych lub Trybunał pierwszej instancji, natenczas oskarżony o przekroczenie ma prawo żądać, ażeby i co do niego przestrzegano przepisów procedury, tyczących się ułożenia i doręczenia aktu oskarżenia, opozycji przeciw temuż, terminu rozprawy głównej itd. (O. 26 marca 1884 l. 2470 nr. 625).

Jeżeli rozprawa główna ma być powtórzoną z powodu, że Trybunał kasacyjny uchylił wyrok Sądu przysięgłych, sprawa jednak, która ma być przedmiotem ponownej rozprawy, sądzoną była przez Sąd przysięgłych jedynie z powodu związku z inną przed tenże Sąd należącą sprawą, obecnie uchyloną, natenczas zasada właściwości Sądu przysięgłych już odpada. — (O z 26 listopada 1880 l. 9707 nr. 295).

Jeżeli powód do połączenia spraw karnych (§ 56) z czasem odpadnie, nie wpływa to na właściwość Sądu zajętego danym kompleksem spraw; niekorzystnym konsekwencyom tej zasady zapobiedz można tylko zastosowaniem §§ 57 i 58 (rozłączenie spraw), które nie ograniczą się do pewnych tylko stadyów procesowych, (uchw. z 19 paźdz. 1897 l. 12644 zb. nr. 2150).

treffenden Strafsachen vor das Geschwornengericht, so gibt sie für die Zuständigkeit den Ausschlag, wengleich ein für eine andere Strafsache zuständiges Gericht zuvorgekommen wäre. Ebenso richtet sich die Zuständigkeit nach dem vor einen Gerichtshof gehörigen Verbrechen oder Vergehen, wengleich ein Bezirksgericht rücksichtlich einer vor dasselbe gehörigen strafbaren Handlung zuvorgekommen wäre.

Jeżeli chodzi o występki lub przekroczenia, które nie tylko na żądanie ze strony interesowanej bywają ścigane żądać należy w każdym razie także oświadczenia Prokuratora państwa.

Patrz §§ 13 i 15 rozp. wykon. i §§ 213 l. 3, 259 l. 3, i 317 proc. k. tudzież o. z 1 kwietnia 1881 l. 11466 nr. 327.

Jeżeli względem którego ze zbiegających się przestępstw postępowanie przeciw obwinionemu przeprowadzono osobno, jednak nie na podstawie uchwały sądowej, lecz tylko faktycznie, prokurator, chcąc ścigać przestępstwa oskarżeniem nie objęte, nie potrzebuje uczynić zastrzeżenia, o jakim mowa w § 57 ustęp 2, pr. — (O. z 27 listopada 1886 l. 9465 zb nr. 994).

W razie faktycznego odrębnego postępowania, ma obwiniony żądać, by wezwano oskarżyciela do oświadczenia w oznaczonym terminie (§ 15 rozp. wyk.). W razie bezskutecznego upływu terminu gaśnie prawo ścigania (orz. z 30 czerwca 1893 l. 4184 zb. ne. 1703).

Sąd powiatowy, prowadzący postępowanie karne o zbrodnię i występki, będące w związku z przekroczeniem, postępując po myśli § 450 p. k. ma wyłączenie przekroczenia pozostawić Trybunałowi. Do wyrokowania o przekroczeniu przystąpić może tylko w razie, jeżeli Trybunał mu je przekaże (orz. z 24 kwietnia 1894 l. 4918 zb. nr. 1803).

Jeżeli po ukończeniu śledztwa (§ 111 p. k.) wyjdą na jaw nowe poszlaki przeciw obwinionemu, może prokurator na ich podstawie dalsze poczynić kroki nawet, gdyby nie uczy-

aufnahme eines vor der Hauptverhandlung eingestellten Strafprocesses zulässig ercheint.

Lässt diese Erklärung eine strafbare Handlung, welche Gegenstand gerichtlicher Vorerhebungen oder einer Voruntersuchung war, unberührt, so kann der Beschuldigte verlangen, dass der Ankläger sich auch darüber erkläre, widrigens anzunehmen wäre, dass er auf die Verfolgung verzichtet habe.

Handelt es sich um Vergehen oder Uebertretung, die nicht bloss auf Begehren eines Betheiligten verfolgt werden, so ist jedenfalls auch dem Staatsanwälte eine Erklärung abzufordern.

nił zastrzeżenia z § 57 p. k. (orz. z 21 czerwca 1889 l. 5324 zb. nr. 1291). Szczególnym tytułem do wyłączenia danej sprawy jest wiek młodociany niektórych obwinionych, z powodu którego sprawa toczyć się powinna przed senatem (sędzią) »młodocianych« (por. rozp. min. z 21 paźdz. 1908 nr. 13 Dz. r. min. l. 4).

§ 58. Jeżeli zarządzono, że w jednej ze spraw w związku będących osobno odbędzie się rozprawa główna, albo że co do jednego z obwinionych śledztwo wstępne będzie osobno przeprowadzone, wówczas sprawę karną wyłączoną odstąpić można temu Sądowi, który byłby dla niej właściwym bez względu na zbieg z innemi sprawami karnemi.

Por. § 264 proc. oraz § 13 rozp. wykon.

§ 59. Jeżeli obwinionego ma się wydać władzy królewsko-węgierskiej albo władzy zagranicznej, wówczas ocenie i znoszenie się z władzą ową należy do Trybunału pierwszej instancyi, w którego okręgu wydać się mający mieszka albo przebywa, a w braku miejsca zamieszkania lub pobytu do owego Trybunału, w którego okręgu został ujęty. Na takie żądanie wydania, albo wskutek rozpisania listów gończych, należy wprawdzie zarządzić, co wypadnie, aby zapobiedz ucieczce obwinionego; jednak co do wydania jego wtedy tylko Izba Radna, wysłuchawszy prokuratora państwa,

§ 58. Ist die Verfügung getroffen, dass eine der zusammengehörigen Strafsachen abgesondert zur Hauptverhandlung gebracht, oder das rücksichtlich eines der Beschuldigten die Voruntersuchung abgesondert geführt werde, so kann die ausgeschiedene Strafsache an dasjenige Gericht abgegeben werden, welches für dieselbe, abgesehen vom dem Zusammenreffen anderen Strafsachen, zuständig wäre.

§ 59. Wenn ein Beschuldigter an eine königlich ungarische oder an eine ausländische Behörde auszuliefern ist, so steht die Beurtheilung und die Verhandlung mit jener Behörde demjenigen Gerichtshofe erster Instanz zu, in dessen Bezirk der Auszuliefernde seinen Wohnsitz oder Aufenthaltsort hat, und in Ermanglung eines solchen demjenigen, in dessen Bezirke er betreten wird. Auf ein solches Verlangen

uczyni wniosek po Trybunału drugiej instancyi, gdy władza żądająca wydania zaraz lub w czasie odpowiednim dostarczy takich dowodów albo poszlaków, względem których obwiniony przy przesłuchaniu swoim natychmiast usprawiedliwić się nie może. Trybunał drugiej instancyi uchwałę swoją, zapadłą po wysłuchaniu starszego prokuratora państwa, przedłoży zawsze pierwszej ministrowi sprawiedliwości do zatwierdzenia.

Po myśli rozp. min. z 19 lipca 1879 l. 11440 należy państwowym, z którymi łączą Austryę umowy ekstradycyjne ofiarowywać wydanie przestępcy z wyraźnem wezwaniem, że »na wypadek, jeżeli zachodzą warunki umowy międzynarodowej, ma obcy sędzia postawić żądanie w odpowiednim czasie i stosownie do umowy«. Jeżeli w sprawie ekstradycyi postępowanie ma nastąpić w drodze dyplomatycznej należy łądzym razem natychmiast złożyć ministerstwu sprawiedliwości bezpośrednio sprawozdanie (kto spowodował przytrzymanie, z powodu takiego czynu karygodnego). Sprawozdanie takie odpada a) jeżeli istnieje formalne żądanie wydania wzgl. w drodze dyplomatycznej postawiony wniosek na tymczasowe przyaresztowanie, b) w stosunku do tych krajów, z którymi korespondencyę prowadzi się wprost (bez drogi dyplomatycznej por. uwagi do § 26 p. k.) por. rozp. min. z 5 maja 1903 nr. 13 Dz. r. min.

Co do ekstradycyi osób, które pozostają jako skazańcy

---

der Auslieferung oder auf erlassene Steckbriefe ist zwar gegen die Entweichung des Beschuldigten die nöthige Vorkehrung zu treffen; auf seine Auslieferung aber hat die Ratskammer nach Vernehmung des Staatsanwaltes nur dann beim Gerichtshofe zweiter Instanz anzutragen, wenn von der die Auslieferung verlangenden Behörde sogleich oder in einem angemessenen Zeitraume solche Beweise oder Verdachtsgründe beigebracht werden, worüber sich der Beschuldigte bei seiner Vernehmung nicht auf der Stelle auszuweisen vermag. Der Gerichtshof zweiter Instanz hat seinen, nach Anhörung des Oberstaatsanwaltes gefassten Beschluss jederzeit vorläufig dem Justizminister zur Genehmigung vorzulegen.

w jednym z krajowych zakładów karnych por. rozp. min. sprawiedl. z 25 kwietnia 1906 Dz. rozp. min. nr. 11.

Co do wzajemnego wydawania sobie zbrodniarzy zob. umowy międzynarodowe przytoczone przy § 41 kod. karnego. Umowy te obok warunków wydawania zbrodniarzy zawierają także zasady postępowania w podobnych przypadkach jak i w ogólności zasady wzajemności w sprawach procesu karnego.

Z umów ekstradycyjnych międzynarodowych aktualnymi dla Sądów galicyjskich są: uchwała związku niemieckiego z 26 stycznia 1854 dotycząca stosunku wzajemnego państw należących do związku niemieckiego i traktat z 15 paźdz. 1874 z cesarstwem rosyjskiem; ekstradycye inne należą do niezwykłych rzadkości, z tego względu podajemy brzmienie dosłowne tylko obu traktatów austro-niemieckiego i austro-rosyjskiego przy odpowiedniem uzupełnieniu i objaśnieniu późniejszymi rozporządzeniami.

Rozporządzenie Ministeryum spraw zewnętrznych z 5 kwiet. 1854, l. 76 D. u. p. obowiązujące w krajach koronnych cesarstwa austriackiego, należących do związku niemieckiego, którem ogłasza się uchwałę związkową z 20 stycznia 1854, co do ekstradycyi wzajemnej pospolitych przestępców.

Art. I. Pod warunkiem trwałego obowiązywania rozporządzeń objętych uchwałą związkową z 18 sierpnia 1836 odnośnie do wydawania politycznych przestępców, do których wykonania zmiierzają także następujące artykuły, zobowiązują się państwa związkowe wydawać osoby, za zbrodnię lub występki (z wyjątkiem defraudacyi celnych i przekroczeń ustaw policyjnych i skarbowych) przed sąd państwa, w którym lub przeciw któremu zbrodnię popełniono, skazane, postawione w stan oskarżenia lub objęte uchwałą sądową aresztowania a to w razie, jeżeli według ustaw państwa wezwanego od-

nośny czyn karygodny również za zbrodnię lub występpek uważać należy a kara jeszcze się nie przedawniła.

Wyjątki zachodzą tylko:

- 1. jeżeli odnośna osoba jest poddanym państwa wezwanego o wydanie,*
- 2. jeżeli ten sam czyn karygodny, który wywołał żądanie ekstradycyi, uzasadnia według ustaw państwa o wydanie wezwanego właściwość sądów tegoż.*
- 3. jeżeli osoba, którą ma się wydać w państwie wezwanem o wydanie podlega śledztwu lub zamknięciu karnemu z powodu innych czynów, lub aresztowi z powodu innych zobowiązań prawno-prywatnych.*

Rozp. min. z 9 lipca 1855 l. 124 D. u. p. zawiadomiono, że po myśli układu rządu austriackiego z rządami związkowemi niemieckimi, rozciąga się postanowienia uchwały związkowej z 26 stycznia 1854, także na kraje koronne austriackie nie należące do związku niemieckiego.

Rozporządzeniem ministerstwa sprawiedliwości z 7 grudnia 1870, l. 14158, oznajmiono wyższym Sądom krajowym i starszym prokuratorom rządowym, że wedle zgodnego zdania Ministerstwa sprawiedliwości i Ministerstwa spraw zagranicznych, uchwała rzeszy niemieckiej z 18 sierpnia 1836, a ogłoszona mocą patentu z 24 października 1837, nr. 236 Z. U. S. już nie ma mocy obowiązującej w myśl artykułu XIII pragskiego traktatu pokojowego z 23 sierpnia 1866, nr. 103 D. u. p. Wobec tego niema już mowy o wzajemnem wydawaniu przestępców w politycznych, i nadal wydanie popolitych przestępców nastąpić może jedynie na podstawie uchwały rzeszy niemieckiej z 26 stycznia 1854 (Rozp. min. z 5 kwietnia 1854, nr. 75 D. u. p.), ponieważ postanowienia tej uchwały rzeszy niemieckiej nie doznały w istocie swojej żadnej zmiany pomimo przeobrażenia politycznych stosunków w Niemczech, a zatem i nadal pomieniona uchwała rzeszy niemieckiej obowiązuje jako międzynarodowy układ państw w nim udział mających.

Odnośnie do pierwszego wyjątku (Art. I. l. 1.) wydało Ministerstwo sprawiedliwości rozporządzenie z 7 sierpnia 1871

l. 8828 następane objaśnienie: po dokonaniem zjednoczeniu państw niemieckich cesarstwo niemieckie mocą ogólnego uznania weszło do rzędu indywidualności międzynarodowych nacechowanych jednolitą reprezentacją na zewnątrz i wspólnem ustawodawstwem. Przynależni zatem do składowych części cesarstwa niemieckiego są wobec zagranicy przynależnymi do jednej wielkiej całości, co już wspólne ustawodawstwo cesarstwa niemieckiego wyraziło dostatecznie. Dlatego z odmówienia przez prokuraturę rządową w Berlinie wydania obywatela królestwa saskiego, przy powołaniu się na powyższą ustawę karną cesarstwa niemieckiego nie należy wywodzić jeszcze, że tu zachodzi naruszenie ustępu pierwszego z artykułu pierwszego, a mianowicie postanowień zawartych w uchwale rzeszy niemieckiej z 26 stycznia 1854 r., ponieważ wskutek zaszłego zjednoczenia przynależności państwowej wszystkich mieszkańców pojedynczych państw niemieckich w jedno obywatelstwo cesarstwa niemieckiego, wyż przytoczone prawidło (z uchw. z 26 stycznia 1854) ma obecnie zastosowanie tylko do obywateli państw nienależących do składu cesarstwa niemieckiego, a zatem Saksończyk wobec Prusaka już nie uważa się w stosunkach zagranicą za obywatela obcego, lecz za obywatela jednej i tej samej państwowej całości międzynarodowej, której częstką jest każda jednostka. Podobnie oznajmiło Ministerstwo sprawiedliwości d. 19 września 1874 l. 12804, że przepis wyjątkowy zawarty w pierwszym ustępie artykułu pierwszego na rzecz własnych poddanych każdego państwa niemieckiego z osobna, obecnie ma zastosowanie do wszystkich obywateli cesarstwa niemieckiego (por. także §§ 8 i 9 pow. kodeksu karnego niemieckiego), zatem żadne z państw składających cesarstwo niemieckie, nie może wydać obywatela niemieckiego.

Art. II. W razie przewidzianym pod l. 3 w pierwszym artykule wydanie nastąpić może dopiero po orzeczeniu niewinności lub po wycierpieniu kary a względnie po uchyleniu aresztu.

Art. III. Razem z osobą należy oddać wszystkie przed-

mioty znajdujące się w jej posiadaniu jak i inne, które mogą służyć jako dowód czynu karygodnego.

Art. IV. Extradycya następuje na żądanie właściwej władzy sądowej lub jeżeli chodzi o schwytanie zbiegłego więźnia na żądanie władzy administracyjnej odnośnego zakładu karnego. Żądanie wystosować należy do władzy sądowej lub policyjnej tego okręgu, w którym znajduje się obwiniony.

W żądaniu podać należy zbrodnię lub występpek, o które obwiniono odnośną osobę lub z powodu których ją skazano, czas dokonania czynu karygodnego przy podaniu w razie skazania sądu skazującego i głównej treści wyroku.

Władza wezwana o extradycyę winna wydać potrzebne zarządzenia przepisane ustawami danego państwa dla zbadania i załatwienia żądania, a wydanie przyznane nastąpi w miejscu granicznym leżącym najbliżej aresztu.

Artykuł IV. zawiera bardzo doniosły wyjątek od zasady prawa międzynarodowego, że żądanie extradycyi stawia się w drodze dyplomatycznej. Odnośnie do Niemiec, drogi tej nie potrzeba. W razie żądania ze strony Niemiec postawionego i przesłanego wprost np. przez odnośnego »pierwszego prokuratora« poweźmie Izba Radna uchwałę i przedłoży za pośrednictwem Sądu wyższego. — Ministerjum sprawiedliwości (§ 59 ust. ost.).

Art. V. Gdyby ze strony kilku państw nadeszło żądanie o wydanie zbiegłego, wyda się go temu państwu, które najpierw wystąpiło z odnośnem żądaniem.

Art. VI. Koszta przytrzymania i utrzymania osoby przyaresztowanej, jak i przedmiotów, które wraz z nim należy wydać, ma zwrócić państwu wydającemu sąd wzywający o extradycyę natychmiast po przedstawieniu wyszczególnienia kosztów, a mianowicie licząc od dnia przyaresztowania, a w wypadkach z art. I. ust. 3, od dnia uwolnienia lub ukończonego zamknięcia jako kary lub aresztu śledczego włącznie do dnia wydania.

Państwo proszone o wydanie ponosi wszelkie koszta extradycyi w szczególności utrzymania i przewiezienia win-

nego, w obrębie danego państwa, gdyż art. 5 umowy z 4 stycz. 1851, l. 37 D. u. p. nie został uchylony przez art. 10 uchwały związkowej z 26 stycznia 1854 l. 76 D. u. p. (Reskr. min. z 20 lutego 1884 l. 2453).

Art. VII. Transport takich osób, które ma się wydać z niemieckich krajów związkowych lub innych krajów ma się odbywać bez przeszkody przez te państwa związkowe, które dotyczą ich jako terytorjum przejściowe; obowiązek ten jednak do przewiezienia podlega wyjątkom i ograniczeniom ustalonym w art. I. l. 1 i 3 dla obowiązku ekstradycyi.

Art. VIII. Aresztowanych i przedmioty razem z nim wydawane należy po drodze do państwa związkowego, na którego rzecz ma nastąpić wydanie, tak samo traktować wzgl. żywić i w równej mierze za to wynagradzać, jak to jest przepisane dla własnych poddanych w tych państwach, które wydają, lub przez które transport się odbywa.

Art. IX. Władza wydająca ma wygotować wykaz transportowy i wydać wraz z aresztowanym. Te państwa, przez które odbywa się transport, mają płacić sposobem zaliczki koszta powstałe na ich terytorjum, kazać sobie kwitować na wykazie transportowym, następnie policzać je najbliższemu państwu, które przy wydaniu władzy wzywającej otrzyma od niej pełną wypłatę.

Art. X. Przez ten traktat uchyla się traktaty ekstradycyjne istniejące między pojedynczemi państwami niemieckimi o tyle, o ile zawierają postanowienia stojące w sprzeczności z wzajemnemi zobowiązaniami, uzasadnionemi niniejszym traktatem lub zawierają osobne przepisy o wykonaniu ekstradycyi i kosztach tejże. Odnowienie traktatów ekstradycyjnych istniejących w stosunku do państw zagranicznych będzie staraniem dalszych traktatów zgodnych z niniejszym.

Art. XI. Uchwała ta związkowa nie ma zastosowania do terytorjum księstwa Limburskiego,

Po myśli rozp. min. z 12 lutego 1900 l. 10 D. r. m. w razie jeżeli życzeniem władz tutejszych jest, by wydany nie poniósł kary z powodu pewnych przestępstw zbiegających się

z temi, z powodu których ma nastąpić wydanie wypada to zaznaczyć w uchwale zezwalającej na extradycję. Natomiast w razie, jeżeli się tego nie zaznaczy, w obec braku w traktacie z Niemcami t. zw. zasady specyfikacji (*Specialitäts-princip*) państwo odbierające przestępcę ma zupełną swobodę (por. rozp. min. z d. 15 grudnia 1901 l. 25404 do S. kr. wyższ. w Krakowie).

Co do wydawania władzom pruskim por. rozp. min. z 2 września 1891, l. 33, Dz. r. min. z 14 lutego 1893 l. 2457 nr. 12 Dz. r. m. z 16 maja 1893, l. 9624 nr. 19 Dz. r. m. władzom saskim por. rozp. min. z 6 czerwca 1893 l. 9212 nr. 12 Dz. r. m. władzom bawarskim por. rozp. min. z 26 kwiet. 1892, l. 3814 nr. 15 Dz. r. m.

Traktat państwowy z 15/3 października 1874 l. 128 D. u. p. ex 1875, między monarchią austro-węgierską i cesarstwem rosyjskiem odnośnie do wzajemnego wydawania przestępców.

Art. I. Wysokie strony kontraktujące zobowiązują się wzajemnie wydawać z wyjątkiem własnych poddanych te osoby, które ścigają władze sądowe jednego z państw kontraktujących lub, które skazaniem przez nie uległy za jeden z czynów karygodnych, wymienionych w art. II. a zbiegły na terytorjum innego państwa.

Art. II. Wydanie następuje tylko w przypadkach skazania lub ścigania za takie rozmyślne czyny karygodne, które popełniono poza obszarem państwa wezwanego o wydanie i które według ustawodawstwa państwa wzywającego i wezwanego o wydanie mogą pociągnąć za sobą cięższą karę, niż więzienia jednorocznego.

Z tem ograniczeniem nastąpi extradycja z powodu następujących czynów karygodnych, wliczając tu przypadki usiłowania i udziału w przestępstwie, a mianowicie:

- 1. Wszelkie rodzaje rozmyślnego zabicia, rozmyślne zranienie lub uszkodzenie na ciele.*
- 2. Dwużeństwo, uwiedzenie, zgwałcenie niewiasty, spędzenie płodu, zamach na wstydlivość z przemocą, zamach na*

wstydliność bez przemocy, ale na osobie lub przy użyciu osoby chłopca lub dziewczyny niżej lat 14, wystawianie na nierząd lub uwiedzenie do tegoż osób małoletnich przez krewnych lub jakiegokolwiek inne osoby, którym poruczono dozór nad niemi.

3. Porwanie dziecka, ukrywanie, uchylene, zamienienie lub podsunięcie dziecka, porzucenie lub opuszczenie dziecka.
4. Podpalenie.
5. Umysłne uszkodzenie kolei żelaznych, telegrafów, kopalni, grobli i wszelkich budowli wodnych, okrętów, tudzież wszelkie takie czyny umysłne, przez które używanie lub eksploatacja tychże może stać się rzeczą niebezpieczną.
6. Wymuszenie, stowarzyszenie się zbrodniarzów, rabunek, kradzież.
7. Podrabianie, wprowadzanie, puszczanie w obieg monet fałszywych lub sfalszowanych, jakoteż fałszywych lub sfalszowanych pieniędzy papierowych, podrabianie zapisów renty lub długu państwa, papierów bankowych i papierów wartościowych publicznych jakiegokolwiek rodzaju: wprowadzanie i używanie takich papierów.

Podrabianie aktów rządowych, pieczęci państwa, cech, stempli i znaków państwa lub władz administracyjnych, publicznych i używanie takich przedmiotów sfalszowanych.

Falszowanie dokumentów publicznych lub uwierzytelnionych, prywatnych, handlowych lub bankowych i używanie dokumentów sfalszowanych.

8. Fałszywe świadectwo przed sądem, fałszywy wywód oględzin ze strony biegłych, namawianie świadków i znawców do fałszywych sądowych zeznań, oszczerstwo.
9. Przeniewierzenie (*Unterschlagung, Veruntreuung*) ze strony publicznych urzędników lub publicznych zachowawców. nadużycia władzy urzędowej, przekupstwo publicznych urzędników.
10. Bankructwo oszukańcze.
11. Nadużycia zaufania.
12. Bezprawne przynależczenie, oszustwo.
13. Barateria.

14. *Bunt na statku, jeżeli osoby należące do załogi zawładną okrętem podstępem lub gwałtem lub wydadzą piratom.*
15. *Ukrywanie przedmiotów nabytych zapomocą zbrodni lub występków w traktacie wyliczonych.*

Baraterya jestto dokonanie wszelkiej rozmyślnej majątkowej szkody właścicielowi okrętu wzgl. przewoźnikowi przez kapitanów okrętu n. p. przez złe prowadzenie tegoż przez sprzedaż niżej wartości i t. p. por. traktat austriacko-francuski z dnia 13 listopada 1855 l. 12 D. u. p., art. 2, ust. X.

Czy wyliczenie przestępstw w art. II zawiera *minimum*, do którego państwa kontraktujące się zobowiązują, i czy jest wykluczonem wydanie z powodu przestępstwa nie wymienionego w art. II jest spornem. Praktyka dopuszcza extradycyi z powodu przestępstw pokrewnych. Wydanie może nastąpić, np. z powodu złośliwego uszkodzenia cudzej prywatnej własności, (bez kwalifikacyi z § 85 ust. c. u. k.) dokonanego zapomocą materyi wybuchowych, pomimo, iż traktat zna tylko zbliżone przestępstwa: podpalenie i złośliw. uszkodz. kolei, telegrafów i t. p. (Por. uchw. Izby Radnej Sądu krak. z dnia 1 sierp. 1901 Vr. XIII 1461/1 zatwierdzoną decyzją mini-

17

steryalną z dn. 10 sierpnia 1901 l. 16861).

Art. III. Wysokie strony kontraktujące nie są obowiązane wydawać własnych poddanych.

Zobowiązują się ścigać na żądanie zbrodnie i występki popełnione przez własnych poddanych przeciw ustawom drugiej strony stosownie do własnych ustaw, jeżeli zbrodnie te i występki przedstawiają się jako wyliczone w art. II.

Jeżeli na podstawie ustaw państwa, do którego obwiniony przynależy, ulega tenże ściganiu z powodu przestępstwa popełnionego na terytoryum innego państwa, to rząd tego państwa obowiązany jest dostarczać informacyi, aktów śledztwa sądowego wraz z licami czynu i wszelkich innych wyjaśnień potrzebnych dla przeprowadzenia postępowania karnego.

Art. IV. Zbrodnie i występki polityczne, jakoteż działania lub zaniechania, będące w związku z temi zbrodniami i występkami nie są przedmiotem niniejszej umowy.

Osoby wydanej za inne przestępstwo przeciw ustawom karnym nie można w żadnym przypadku sądzić lub karać za zbrodnię lub występki polityczny, popełniony przed wydaniem, ani za żaden inny czyn, będący w związku z taką zbrodnią lub takim występkiem.

Również osoby takiej nie można ścigać ani karać za żadne inne przekroczenie ustaw popełnione przed wydaniem: chyba, że osoba taka, odsiedziawszy karę za ten czyn karygodny, za który była wydana, lub zostawszy stanowczo uwolnioną, zaniedba opuścić kraj przed upływem trzech miesięcy lub później tam wróci.

Zamachu na osobę obcego monarchy, albo na osobę członka jego rodziny nie będzie się uważać za przestępstwo polityczne ani za czyn będący w związku z takim przestępstwem, jeżeli zamach ten będzie stanowił morderstwo, skrytobójstwo, lub otrucie.

Art. V. Wydanie nie nastąpi:

1. Jeżeli zażądano wydania za to samo przekroczenie ustaw, za które w kraju o wydanie proszonym osoba ścigana, odbywa karę lub też ją odbyła lub była w śledztwie, które następnie zaniechano,
2. jeżeli odnośnie do przestępstwa, z powodu którego żąda się wydania, postępowanie karne lub wykonanie kary według ustaw państwa wezwanego jest wykluczone z powodu przedawnienia.

Art. VI. Jeżeli poddany wysokich stron kontraktujących popełniwszy w trzecim państwie jedną ze zbrodni lub występków wyliczonych w art. II. schroni się na terytoryum drugiego państwa dozwoli się wydania, jeżeli według ustaw tego państwa, gdzie się schronił, nie podlega osądzeniu przez sądy tego państwa i jeżeli także ani jego wydania nie domaga się kraj, gdzie czynu karygodnego dokonał ani zasądzenie lub ukaranie jeszcze nie nastąpiło. Postanowienia te mają zastosowanie do obcych, którzy w warunkach w powyższym ustępie przyto-

czonych popełniają takie czyny karygodne przeciw poddanemu jednej ze stron kontraktujących.

Art. VII. Jeżeli skazany lub obwiniony nie jest poddanym stron kontraktujących, rząd, który ma pozwolić na wydanie, może uwiadomić urząd tego państwa, którego poddanym jest ścigany, że zażądano wydania, a jeżeli rząd ten zażąda, by jemu wydano oskarżonego lub obwinionego, dla oddania go pod sąd w kraju ojczystym, natenczas rząd, od którego żądano wydania, może wydać go podług własnego wyboru albo temu państwu, w którego krajach zbrodnię lub występki popełnił, albo temu, którego jest poddanym. Jeżeli skazany lub obwiniony, którego wydania na mocy niniejszej umowy, zażądała jedna z stron kontraktujących, jest reklamowany jeszcze przez inny rząd lub inne rządy, za inne zbrodnie lub występki, które także popełnił, natenczas wyda go się rządowi tego państwa, w którego krajach popełnił cięższe przekroczenie ustawy, a jeżeliby wszystkie owe czyny karygodne były równie ciężkie, wyda się go rządowi tego państwa, którego żądanie ma datę najdawniejszą, w końcu wyda go się rządowi tego państwa, którego jest poddanym, jeżeli zachodzą okoliczności wzmiankowane w artykule VI. umowy niniejszej.

Art. VIII. Jeżeli osoba reklamowana jest ścigana lub aresztowana za inną zbrodnię lub występki przeciwko ustawom państwa wezwanego o wydanie, odłoży się wydanie aż do jej uwolnienia lub wykonania kary, co ma zastosowanie także w razie nakazu aresztowania lub innego orzeczenia egzekucyjnego z powodu długów lub innych prywatno-prawnych zobowiązań wydanego przez właściwą władzę przed żądaniem extradycyi.

Z wyjątkiem tego ostatniego przypadku należy na wydanie zezwolić nawet wtedy, gdyby dana osoba przez to nie mogła wypełnić swych zobowiązań w obec osób prywatnych, które zachowują jednak prawo dochodzenia swych praw przed właściwymi władzami sądowymi.

Art. IX. Wydanie następuje na podstawie żądania postawionego w drodze dyplomatycznej przez jedną ze stron

kontraktujących wobec drugiej, przy przedłożeniu wyroku karnego, aktu oskarżenia, nakazu aresztowania lub innego aktu temu równającego się, w którym podać należy istotę i ciężkość czynu karygodnego zarzuconego, nazwę tegoż i odnośny przepis obowiązującej w kraju żądającym wydania ustawy karnej.

Dokumenta te ma wygotować Trybunał lub inna do tego uprawniona władza kraju żądającego wydania w oryginalne lub wierzytelnym odpisie.

Dołączyć do tego także należy, o ile możliwości, opis osoby obwinionego lub jego szczególne znaki, potrzebne do stwierdzenia tożsamości osoby.

Dla zapobieżenia ucieczce ma oczywiście rząd wezwany o wydanie, jeżeli mu dostarczono powyższych dokumentów, zarządzić natychmiast przyaresztowanie, zastrzegając sobie jednak na przyszłość stanowczą decyzję co do żądania extradycyi.

Zasadnicza różnica w stosunku do extradycyi austro-niemieckiej zachodzi zatem: 1) w użyciu drogi dyplomatycznej (por. uw. przy § 26 str. 36), 2) w szeregu formalności przy extradycyi austro-rosyjskiej: przesłanie aktów sądowych i wypisu z ustawy karnej (zamiast podania tylko przestępstwa lub co najwyżej treści wyroku porównaj artykuł IV. uchw. związ. z roku 1854 str. 72).

Co do tymczasowej korespondencji bezpośredniej z władzami rosyjskimi por. układ z $\frac{2}{4}$ 1884 l. 134 D. u. p. przy § 26 p. k. (wyżej str. 33 nast.).

Art. X. Tymczasowe przytrzymanie osobnika ściganego z powodu czynów wyliczonych w art. II. następuje nie tylko na podstawie okazanego dokumentu z art. IX. lecz także skutkiem zawiadomienia pocztowego lub telegraficznego o wydaniu nakazu przyaresztowania, jednakże pod warunkiem, że wiadomienie to przeszło się w drodze dyplomatycznej do ministerjum spraw zagranicznych tego państwa, na którego terytoryum znajduje się obwiniony.

Przyaresztowanie jest fakultatywnem, jeżeli żądanie, pochodzące od sądu jednej ze stron przesłano wprost do wła-

dzy sądowej i administracyjnej drugiej strony. Władza ta jednak musi bez zwłoki przedsięwziąć wszelkie przesłuchania i badania prowadzące do stwierdzenia tożsamości lub dowodów zbrodni w grę wchodzącej, a jeżeliby zachodziły trudności należy ministerjum spraw zewnętrznych podać powody, które ją skłoniły do odłożenia żądanego przyaresztowania,

Aresztowanie tymczasowe utraci moc swoją, jeżeli w przeciągu miesiąca, licząc od dnia, w którym nastąpiło, wydania przytrzymania nie zażąda się drogą dyplomatyczną i z zachowaniem form umową niniejszą przepisanych.

Art. XI. Przedmioty skradzione lub odebrane skazanemu lub obwinionemu, przybory lub narzędzia, które służyły do popełnienia zbrodni lub występku, jakoteż wszelkie inne środki dowodowe, wydać należy w tym samym czasie, co aresztowanego a to nawet w takim razie, jeżeli pozwolone już wydanie do skutku przyjść nie może z powodu śmierci lub ucieczki obwinionego.

Wydać należy także wszelkie tego samego rodzaju przedmioty, które obwiniony ukrył lub złożył w kraju, do którego się schronił, gdyby później je znaleziono.

Waruje się jednak prawo trzecich osób do tych przedmiotów, które też należy im zwrócić bez żądania zwrotu kosztów, gdy się skończy postępowanie karne.

Waruje się także rządowi, od którego zażądano wydania, prawo zatrzymania tymczasowego rzeczonych przedmiotów, gdyby były potrzebne do przeprowadzenia postępowania karnego z przyczyny tego samego czynu, który był powodem, iż wydania zażądano, lub z przyczyny jakiegokolwiek innego czynu.

Art. XII. Koszta aresztowania, żywienia i odesłania osoby, na której wydanie zgodzono się, jakoteż koszta wydawania i odesłania przedmiotów, które na mocy powyższego artykułu należy zwrócić lub oddać, ponosi każda ze stron kontraktujących w obrębie swoich krajów.

Jeżeli uzna się za stosowne odesłanie morzem, osobę wydać się mającą odstawić należy do tego portu, które wskaże rząd, wydania żądający i on poniesie koszta podróży morskiej.

Rozumie się, że port ten powinien znajdować się w obrębie krajów tej strony kontraktującej, od której zażądano wydania.

Art. XII. Jeżeli w śledztwie z powodu sprawy karnej, nie politycznej, będącej w związku z żądaniem wydania, jeden z rządów kontraktujących uzna za potrzebne przesłuchać świadków, zamieszkałych w krajach drugiej Wysokiej strony kontraktującej, lub wykonać jaką inną czynność śledczą sądową; nadesłać należy drogą dyplomatyczną żądanie, ułożone w formie, którą przepisują prawa obowiązujące w kraju, gdzie świadkowie mają być przesłuchani a żądaniu temu stanie się zadość według ustaw kraju, gdzie ma nastąpić przesłuchanie.

Por. uwagi przy § 26 p. k.

Ar. XIV. Jeżeli w sprawie karnej nie politycznej potrzeba osobistego stawienia się świadka, rząd, którego tenże jest poddanym, wezwie go, aby się nie omieszkał stawić stosownie do otrzymanego od drugiego rządu wezwania. Jeżeli wezwani świadkowie zgadzają się na to, by odpowiedzieć wezwaniu, należy im natychmiast wydać potrzebne paszporta, tudzież kwotę przeznaczoną na koszta podróży i pobytu w miarę odległości i czasu na podróż potrzebnego tudzież przepisów i taryf tego kraju, gdzie mają zeznawać.

W każdym razie świadków tych nie wolno ani aresztować ani niepokoić z powodu czynu dokonanego przed wezwaniem a to tak przez cały czas pobytu w siedzibie sędziego przesłuchującego tak i w czasie podróży tam lub z powrotem.

Co do zaliczki wypłacanej świadkom polecił Sąd kraj. Wyższy w Krakowie dnia 5 kwietnia 1892 l. 8455, aby w razie zawezwania tut. poddanego jako świadka do stawienia się w Sądzie rosyjskim, poprzednio zażądano od wezwanego świadka wyraźnego oświadczenia, czy czyni on stawiennictwo swe przed Sądem rosyjskim zawisłem od udzielenia mu zaliczki na podróż, w razie twierdzącym w jakiej wysokości, aby następnie do wypłaty zaliczki jedynie w tym wypadku przystąpiono, jeżeli ze strony Rządu cesarsko-rosyjskiego lub ces.-rosyjskiej odnośnej władzy wezwanie do wy-

płaty zaliczki nadejdzie i zwrot jej Rząd wzgl. Władza przyrzeknie.

Art. XV. Jeżeli podczas śledztwa karnego, nie politycznego, toczącego się w jednym z państw kontraktujących, okaże się rzeczą potrzebną stawienie do ócz obwinionego z osobami aresztowanymi w drugim państwie albo przedłożenie dowodów lub aktów sądowych, zażądać tego należy drogą dyplomatyczną i wyjąwszy przypadek, w którymby szczególne względy temu się sprzeciwiały, żądaniu takiemu stać się ma zawsze zadosyć, atoli pod warunkiem odesłania jak będzie można najprędzej, aresztowanych i zwrócenia wyżej wymienionych dowodów i dokumentów.

Koszta posłania z jednego państwa do drugiego osób aresztowanych i przedmiotów powyżej wzmiankowanych, jakoż koszta dopełnienia formalności, wyrażonych w powyższych artykułach, z wyjątkiem przypadków nadmienionych w artykułach XII. i XIV., ponosić ma rząd, który wyraził żądanie, w granicach własnego kraju.

Jeżeli się uzna za stosowne odesłanie morzem, osoby rzeczono odstawić należy do portu, który wskaże agent dyplomatyczny lub konsularny strony reklamującej, i na tejeż koszt osoby owe oddać należy na okręt.

Art. XVI. Wysokie strony kontraktujące zobowiązują się udzielać sobie nawzajem wyroków karnych z powodu zbrodni i występków wszelkiego rodzaju, które wydadzą sądy jednej strony na podanych drugiej strony. Udzielać ich mają sobie drogą dyplomatyczną, posyłając wyrok prawomocny Rządowi, którego skazany jest poddanym.

Każdy z dwu rządów wyda w tym celu potrzebne polecenia do władz właściwych.

Art. XVII. Wszelkie akta i dokumenty, które rządy oba mają sobie wzajemnie udzielać, należy zaopatrzyć w tłumaczenie niemieckie lub francuskie.

Rządy zrzekają się wzajemnie zwrotu kosztów narosłych z wypełnienia art XIII. i XVI.

Art. XVIII. Obecna umowa w obrębie swych postanowień

uznaje istniejące w obu państwach ustawy regulujące dalszy bieg ekstradycyi.

Art. XIX. Umowa obowiązuje aż do upływu sześciu miesięcy po wypowiedzeniu przez jedną stronę.

Przy sposobności pewnej sprawy o wydanie zbrodniarza władzom rosyjskim uznał c. k. Sąd krajowy wyższy w Krakowie za stosowne przedstawić c. k. Ministerstwu sprawiedliwości, że w latach ostatnich postanowień art. II. IX. i X traktatu austro-rosyjskiego z ¹⁵/₂ października 1874 Nr. 128 Dz. u. p. z r. 1875 władze rosyjskie nie dosyć przestrzegają, że władze te opóźniają nadesłanie dowodów, żądane wydanie poprzeć mających, nadsyłają te dowody w tłumaczeniu niemieckiem nader wadliwym, nie dołączają odpisu odnośnych ustaw rosyjskich, a wszelkie rekwizycye sądów austriackich, nawet w sprawach z aresztowanymi — miesiącami wyczekują tam załatwienia, tamując rażąco bieg spraw karnych, przyczem też poruszono kwestyę w pierwszej linii władz bezpieczeństwa i Prokuratorji Państwa dotyczącej, że rekwizycye władz rosyjskich o tymczasowe aresztowania obwinionego osiagają często skutek, choć nie odpowiadają warunkom art. X. rzeczzonego traktatu, tudzież kwestyę, czy w obec istnienia tegoż traktatu, w wypadkach nienastąpnego wydania Prokurator Państwa w myśl § 40 u. k. ściganie obwinionego objąć musi, czyli też w myśl § 41 u. k. od tego obowiązku jest zwolnionym, i dalsze postąpienie co do zbrodniarza władzom administracyjnym pozostawić może.

Reskryptem z 11 października 1894 l. 21260 wypowiedziało c. k. ministerstwo sprawiedliwości swe zapatrywanie w tym przedmiocie w sposób następujący:

Odnośnie do anormalności polegających na niedokładnem stosowaniu artykuł IX. traktatu ekstradycyjnego austro-rosyjskiego zwraca się równocześnie Ministerjum sprawiedliwości do c. i k. Ministerjum Spraw zagranicznych z prośbą o zwrócenie uwagi ces. rosyjskiego rządu na częste przypadki niepełnych i w sposób niedokładny tłumaczonych dokumentów ekstradycyjnych i o usilne staranie się o zmianę i pomoc w interesie gładkiego załatwiania spraw ekstradycyjnych. Ministe-

ryum sprawiedliwości zwraca też uwagę Ministerstwa spraw zagranicznych, że jeżeli w poszczególnych wypadkach, pomimo późnego nadejścia dokumentów. extradycya skutkiem ścigania tutejszego, wdrożonego na podstawie § 40 u. k. jeszcze była możliwą, na przyszłość w obec różnego sposobu interpretacyi §§ 40 i 41 u. k. nie można ręczyć za podobne postępowanie sądów i równie pomyślny skutek.

Oдноśnie do niezwykle długiego trwania aresztu, na który są narażeni poddani rosyjscy z powodu zbrodni dokonanej w Rosyi należy przedewszystkiem przeprowadzić rozróżnienie między 1) tymczasowym aresztem orzeczonym na podstawie art. X. umowy extradycyjnej skutkiem prośby wniesionej przez władze rosyjskie a 2) aresztem śledczym rozciągniętym na obcokrajowca na zasadzie § 39 uk, z powodu zbrodni za granicą dokonanej.

I. Jeżeli areszt ma nastąpić wyłącznie po myśli art. X, to należy zwracać uwagę na okoliczność, iż zasadniczym jego warunkiem jest istnienie nakazu aresztowania, o czym w odezwie proszącej o przyaresztowanie wyraźnie należy uczynić wzmiankę, zaś co do trwania aresztu orzeczonego tylko na podstawie art. X. należy pamiętać, iż obowiązek zatrzymania w areszcie ustaje, jeżeli w przeciągu miesiąca nie nadejdą dokumenty extradycyjne. W ten sposób wyczerpuje się międzynarodowe zobowiązanie, a danemu sądowi pozostaje tylko przed uwolnieniem z aresztu zapewnienie się w drodze telegraficznej w Ministerjum sprawiedliwości, czy dokumenta extradycyjne także nie nadeszły do Ministerstwa spraw zewnętrznych w okresie jednomiesięcznym. W każdym razie mogą zachodzić inne jeszcze umowy extradycyjne nie objęte powody przedłużenia aresztu z powodu czynu karygodnego popełnionego za granicą poza przeciąg jednego miesiąca, o ile na podstawie § 40 u. k. w razie nie nadejścia do tutejszego sądu dokumentów extradycyjnych, dalsze ściganie w kraju ma się prowadzić, przy czem odnośnie do dopuszczalności aresztu oczywiście przepisy austriackiej ustawy o post. karn. mają rozstrzygać. Czy to ma jednak nastąpić, jestto pytanie, którego rozstrzygnięcie

uchyla się z pod wpływu Ministerstwa sprawiedliwości, gdyż należy do judykatury sądów (stosunek § 40 do 41 u. k.). W takich razach uwzględniać należy konkretny wypadek, czy jest ważniejszym czy mniej ważnym, czy zachodzą wystarczające poszlaki, czy nie.

II. Co się zaś tyczy aresztu orzeozonego na podstawie § 39 u. k., to rozstrzygnięcie kwestyi, kiedy areszt ten należy zastosować, również usuwa się z pod wpływu Ministerjum.

Co należało uczynić dla możliwego skrócenia tego aresztu stanowiącego częstszy wypadek, już uczyniono przez pouczenie sądów, by donosiły o każdym przyaresztowaniu tego rodzaju natychmiast bezpośrednio Ministerstwu sprawiedliwości i przez wprowadzenie praktyki, że władzom rosyjskim ofiarowuje się ekstradycję tylko przy oznaczeniu odpowiedniego czasokresu, po którego bezskutecznym upływie dalsze postępowanie pozostawia się uznaniu sądu.

Postępowanie przy ekstradycyi na granicy austriacko-szwajcarskiej reguluje rozp. min. z 19 stycznia 1899, l. 1076 nr. 5 Dz. r. min.

Cesarko-austriacki rząd zezwala w razie wydawania sobie zbrodniarzy pomiędzy Bawaryą i Włochami, aby ich przez Austryę za zwrotem kosztów przeprowadzano, jeżeli wydać się mający nie jest poddanym Monarchii austriacko-węgierskiej i jeżeli działanie, za które ma być wydany, nie należy pod orzecznictwo Sądów austriackich, ani też Sądy austriackie nie mają go pociągać do odpowiedzialności. (Reskr. min. spraw. z dnia 28 kwietnia 1869 l. 4456)

Rozporządzeniem ministerstwa sprawiedliwości z dnia 1 lutego 1876 l. 1280 postanowiono co do żądania wydania zbrodniarza, który zbiegł do połączonych królestw Wielkiej Brytanii i Irlandyi, co następuje:

Według postanowień umowy z dnia 3 grudnia 1873 nr. 34 D. u. p. zawartej co do wzajemnego wydawania sobie zbrodniarzy, między austriacko-węgierską Monarchią a połączonemi królestwami Wielkiej Brytanii i Irlandyi, do każdego wniosku wydania obwinionego, bądź, że wniosek ten według art. IX. umowy uczyniony był przed uwięzieniem, bądź też

według art. XI w 14 dniach po tymczasowem uwięzieniu, jeżeli tylko nie chodzi o osobę już skazaną, dołączyć należy zawsze oprócz nakazu uwięzienia także takie dowody, któreby według ustaw miejsca, gdzie uwięzienie ma nastąpić, uwięzienie to usprawiedliwiały. Ponieważ c. k. Sądy przeoczyć mogą te postanowienia umowy z Anglią zawartej, gdyż z innymi państwami zawierane umowy, takich postanowień nie obejmują i raczej poprzestają na złożonym nakazie uwięzienia albo na innym akcie sądowym z tamym na równi będącym, w którym wskazane jest przestępstwo i kara mająca być zastosowana, uprasza się c. k. Sąd krajowy wyższy, aby w szczególności zwrócił uwagę podwładnych c. k. Trybunałów na rzeczne postanowienie tej, między austriacko-węgierską Monarchią a Wielką Brytanią zawartej umowy i poleci im, iżby we wszystkich przypadkach, w których czynią wnioski o wydanie zbrodniarza zbiegłego do połączonych królestw Wielkiej Brytanii i Irlandyi, jeśli ten wniosek nie opiera się na wyroku skazującym, oprócz nakazu uwięzienia, dołączały zarazem jeszcze takie zawsze dowody, (zeznania świadków lub tym podobne akta sądowe i prawnicze środki dowodowe) w odpisie wierzytelnym, któreby stwierdzały zbrodnię ściganemu zarzuconą i zarzuty przeciw niemu wiarygodnymi czyniły. W przypadkach art. XI, z powodu nader krótkiego tam wyznaczonego terminu, wniosek postarania się o wydanie przedłożyć należy z największym pośpiechem razem ze wszystkimi wyżej wspomnianymi środkami dowodowymi. Por. rozp. min. z 2 września 1882 l. 13534 (zb. Sądu kr. Wyższ. Krak. 23).

II. Sądy szczególne.

§ 60. Postępowanie karne przeciw osobom, które według ustawy podlegają w sprawach karnych orzecznictwu Sądów wojskowych, zastrzega się i nadal Sądom wojsko-

---

§ 60. Das Strafverfahren gegen Personen, die nach dem Gesetze in Straffällen der Militärgerichtsbarkeit unterstehen, bleibt auch fernerhin den Militärgerichten vorbehalten. Die

wym. Jednakowoż sprawdzenie istoty czynku w takich przestępstwach, które podług ustaw karnych powszechnych sążone być powinny, należy wtedy tylko do Sądów wojskowych, gdy obwiniony podlega niewątpliwie orzecznictwu Sądów wojskowych. Gdyby się to okazało dopiero w ciągu śledztwa, prowadzonego przez Sąd karny dla osób cywilnych, wówczas Sąd ten postępowanie przerwie i Sądowi wojskowemu odstąpi.

Por. 21 pr. k. wojsk. według którego analogicznie postąpić ma Sąd wojskowy w razie, jeżeli się okaże, że obwiniony podlega jurysdykcji sądu stanu cywilnego.

W razie, jeżeli z samego doniesienia karnego wynika niewątpliwie, iż obwiniony podlega kompetencji sądu wojskowego należy natychmiast przerwać postępowanie a nie rozpisywać rozprawy (orz. z 1 lutego 1905 zb. nr. 3030).

Nawet w razie rozpoczęcia rozprawy głównej przeciw obwinionemu, podlegającemu jurysdykcji sądów wojskowych, zarządzenie zawarte w § 60 p. k. nie następuje w formie wyroku lecz w formie uchwały. W postępowaniu o zbrodnie i występki żalić się należy do Sądu Wyższego (§ 15) (uchw. z 17 września 1895 l 8979 zb. nr. 1909).

Por. uwagę przy art. I ustawy wprowadzczej.

Ustawa z dnia 20 maja 1869 nr. 78 D. u. p. o zakresie działania Sądów wojskowych stanowi co następuje:

§ 1. Orzecznictwu Sądów wojskowych w sprawach karnych podlegają:

- 1. Osoby zostające w służbie czynnej w armii stałej i w marynarce wojennej;*

Erhebung des Thatbestandes rücksichtlich solcher strafbarer Handlungen, welche nach den allgemeinen Strafgesetzen zu beurtheilen sind, steht jedoch den Militärgerichten nur dann zu, wenn der Beschuldigte offenbar der Militärgerichtsbarkeit untersteht. Ergibt sich dies erst im Laufe einer vor dem Civilstrafgerichte geführten Untersuchung, so ist die Verhandlung von dem Civilstrafgerichte abubrechen und dem Militärgerichte zu übergeben.

2. osoby przytoczone w spisie umieszczonym na końcu niniejszej ustawy, które w administracyi wojskowej zajmują posady lub pełnią tam obowiązki, a w czynnej zostają służbie, jeżeli oddanie ich pod orzecznictwo Sądów wojskowych nie ma być ocenione wyłącznie według tych postanowień, które się odnoszą do osób w ustępie poprzedzającym (l. 1) przytoczonych (§ 53 ustawy o służbie wojskowej z dnia 5 grudnia 1868 nr. 151 E. u. p.).
3. wszystkie osoby, które się znajdują w orszaku, na stopie wojennej stojącego albo poza granicami Monarchii zostającego oddziału wojskowego, albo które należą do załogi okrętu wojennego;
4. jeńcy i zakładnicy zostający pod dozorem wojskowym;
5. korsarze (rozbójnicy morscy) ujęci przez marynarkę wojenną.

Por. § 62 ust. wojsk. z 11 kwietnia 1889 l. 41 Dup. i rozp. z 28 listopada 1890 l. 207 Dup, (co do trwale urlopowanych, rezerwistów, członków obrony krajowej i rezerwy uzupełniającej nie będących w czynnej służbie).

W czynnej służbie będący pomocnicy c. i k. zakładów wojskowych z lekami podlegają w sprawach karnych jurysdykcyi wojskowej (orz. plen. z 8 listopada 1899 l. 16149 zb. nr. 2412) także oficerowie urlopowani z należytością za czekanie (*Wartegebür*) (orz. 7 listopada 1889 zb. nr. 1283).

§ 2. Oficerowie, którzy, zatrzymując stopień wojskowy, występując z armii stałej lub marynarki wojennej, czy pobierają płacę, czy jej nie pobierają, tudzież oficerowie rezerwy, którzy nie zostają w służbie czynnej, podlegają co do zbrodni i występków wojskowych orzecznictwu Sądów wojskowych, jeżeli w czasie popełnienia takich czynów karygodnych nosili mundur wojskowy.

Osoby te, w tym czasie, w którym noszą mundur wojskowy, ulegają również przepisom dyscyplinarnym wojskowym.

Zresztą podlegają w sprawach karnych wyłącznie powszechnej ustawie karnej i orzecznictwu Sądów cywilnych.

§ 3. *Urlopnicy, oficerowie rezerwy, nie będący w służbie czynnej, jakoteż żołnierze rezerwy i rezerwy uzupełniającej podlegają orzecznictwu sądów wojskowych od dnia doręczenia lub należytego ogłoszenia nakazu zwołującego ich, lub, jeżeli zwołanie na pewien dzień opiewało, od dnia tego: jeżeli jednak stawienie się (die Präsentirung) wcześniej nastąpiło, od tegoż dnia.*

Od tej chwili postąpić z nimi należy według ustaw wojskowych, jeżeli pierwszej poza służbą czynną popełnili wojskową zbrodnię lub takiż występki dezercyi lub kalectwa własnowolnego (§§ 183—215 i 293—298 ustawy kar. wojsk.).

Jeżeli osoba wojskowa, należąca do wojska liniowego lub do rezerwy, popełni w czasie służby czynnej jakąbądź zbrodnię wojskową lub takiż występki (§§ 142—403 ust. kar. wojsk.) które wyszły na jaw dopiero po odejściu na urlop, albo po wstąpieniu do rezerwy, choćby powtórnem, wówczas Sądy wojskowe co do tego czynu karygodnego działać mają przeciw tej osobie wojskowej według ustaw karnych wojskowych, lecz dopiero wtedy, gdy po zwołaniu jej oddaną została pod orzecznictwo Sądów wojskowych.

Obecne brzmienie ustępu I. § 3. opiera się na ustawie z 11 czerwca 1884 l. 98 D. u. p.

Por. ust. z 28 czerwca 1890 l. 137 Dup. o karach za nie zastosowanie się do wojskowego nakazu powołującego.

Ustawa z 11 czerwca 1884 l. 98 D. u. p. co do zakresu działania sądów wojsk. ma zastosowanie także do członków wojska stacyonowanego w Bośni i Hercegowinie (orz. plen. z 8 listopada 1898 l. 15146 zb l. 2289).

§ 4. *Co do przestępstw nienależących do zbrodni lub występków wojskowych, a popełnionych w czasie, gdy sprawa podlegała orzecznictwu Sądów wojskowych, jeżeli te czyny wyszły na jaw po wystąpieniu ze służby czynnej i przed powtórnem wstąpieniem do niej, albo po zupełnem wystąpieniu z armii stałej lub marynarki, Sądy cywilne mają sądzić. Sądy te stosować mają ustawy karne powszechnie, jeżeli nie są surowsze od ustaw karnych wojskowych, w innych zaś przypadkach ustawy karne wojskowe,*

Sąd stanu cywilnego nie może uznać się za niewłaściwy dlatego, że dowiedział się o czynie karygodnym zanim obwiniony wystąpił z czynnej służby (orz. z 4 kwietnia 1888 l. 3997 zb. l. 1134).

§ 5. Jeżeli ktoś popełnił przestępstwo przed chwilą, w której się dostał pod orzecznictwo Sądów wojskowych, dochodzenie czynu tego należy do Sądów cywilnych.

Jednak jeżeli z tem przestępstwem schodzi się przestępstwo popełnione już po tej chwili, wówczas śledztwo, które Sąd wojskowy ma przeprowadzić, co do czynu ostatniego, przeprowadzone być powinno przed śledztwem należącym do Sądu cywilnego, chyba przestępstwo, popełnione w czasie podlegania Sądowi cywilnemu, zagrożone było karą śmierci lub więzienia dożywotniego, a przestępstwo popełnione w czasie podlegania Sądowi wojskowemu, karą łagodniejszą od tamtej.

Jeżeli ktoś w przypadku takim tak przez Sąd wojskowy, jak przez Sąd cywilny, uznany będzie winnym przestępstwa, wówczas ten z tych dru Sądów karnych, który późniejszy wydaje wyrok, wymierzając karę, powinien należały mieć wzgląd na karę, na którą skazano wyrokiem poprzednim.

§ 6. W przypadku § 5 według przepisu ustawy o postępowaniu karnem do przeprowadzenia śledztwa, należącego do orzecznictwa Sądu cywilnego, delegowany być może inny Sąd cywilny znajdujący się w tej samej połowie państwa co Sąd cywilny właściwy.

Jeżeli obwiniony tak przez Sąd cywilny jak przez Sąd wojskowy, skazany został na karę, natenczas ta kara najprzód ma być wykonana, na którą skazał ten Sąd, który pierwiej orzekał.

§ 7. Śledztwo co do zbrodni szpiegostwa i innych porozumień z nieprzyjacielem (§ 67 ust. kar.), co do werbunku nieuprawnionego (§ 92 u. k.) i uwodzenia żołnierza do naruszenia obowiązków służby wojskowej, lub pomocy do zbrodni wojskowych (§ 222 u. k.), przeciw osobom podlegającym orzecznictwu Sądów cywilnych, należy do Sądów cywilnych.

Karą na te zbrodnie jest więzienie ciężkie od roku jednego do lat pięciu.

W przypadku wojny wypowiedzianej lub wybuchłej, podlegają także osoby cywilne za te zbrodnie orzecznictwu Sądów wojskowych. Dzień, w którym to rozszerzenie właściwości nastąpi lub ustanie, minister sprawiedliwości oznaczy i urzędownie ogłosi.

§ 9. *Postanowień ustawowych o rozciągnięciu postępowania doraźnego w Sądzie cywilnym, na osoby wojskowe nie zmienia się ustawą niniejszą.*

§ 14. *Z dniem wejścia w wykonanie niniejszej ustawy Sądy cywilne wstępują w miejsce Sądów wojskowych, jeżeli orzecznictwo tychże według ustawy niniejszej nie ma trwać dalej, a wyjąwszy przypadki wymienione w ustawie niniejszej, działać powinny według ustaw o właściwości i postępowaniu obowiązujących w Sądach cywilnych.*

(Inne paragrafy należą albo do sądownictwa wojskowego albo jako przejściowe, utraciły znaczenie).

Wykaz osób należących do administracji wojskowej obejmuje: I Duchowieństwo wojskowe, II Auditorów; III Lekarzy wojskowych; IV Rachmistrzów wojskowych; V Urzędników intendantury; VI Urzędników zaopatrzenia wojska; VII Urzędników Weterynaryi; VIII Urzędników technicznych w artyleryi, inżynieryi, i oddziale powózek; IX Służbę dozorczą w wojskowych zakładach karnych; X Pomocników technicznych.

Ustawa z dnia 2 kwietnia 1885 l. 93 D. u. p. o wykonywaniu władzy sądowej nad obroną krajową.

§ 1. *Z osobami, należącemi do obrony krajowej, które służą czynnie w obronie krajowej, lub nie będąc w służbie czynnej, do odbywania służby stosownie do ustawy o obronie krajowej powołane zostały, postępować należy w sprawach karnych według ustaw wojskowych. Jednakowoż te postanowienia, które zagrażały ograniczeniem praw i zdolności do działań cywilnych lub przedłużeniem ustawowego czasu służby, nie będą do nich stosowane. Nadto w razie skazania za zbrodnie i występki niewojskowe, skutki wyroków wspomnianych*

w §§ 45 do 48, 50 i 87 ustawy karnej wojskowej, przytoczone w § 45 lit. b) i c), tudzież i w §§ 50, 54 i 87 tylko o tyle i tak długo dotykać ich będą, jakby to nastąpiło także według ustaw karnych dla osób stanu cywilnego.

Po myśli § 10 ust. z 25 grudnia 1894 l. 1 Dup. ex 1895 podlega żandarmerya wojskowym ustawom na równi z obroną krajową.

§ 2. Z osobami do obrony krajowej należącymi, które nie służą czynnie, postępować należy według ustaw karnych wojskowych z powodu przestępstw wojskowych, które popełniły:

- 1) podczas zebrania kontrolnego (raportu głównego),
- 2) w charakterze oficerów a to w mundurze wojskowym.

§ 4. Stosowanie ustaw wojskowych zaczyna się w razie powołania i uruchomienia zarządzonego na rozkaz cesarza z dniem doręczenia rozkazu powołania, lub ustawą przepisane ogłoszenia tegoż, we wszystkich innych przypadkach z dniem osobie powołanej do stawienia się wyznaczonym, a jeżeli stawienie się tegoż pierwszej nastąpiło z tymże dniem.

Stosowanie ustaw wojskowych ustaje z chwilą przeniesienia napowrót do stanu nieczynnego lub wystąpienia ze służby. Procesy karne, które w Sądach obrony krajowej są w toku, mają jednak te Sady do końca przeprowadzić.

Z osobami należącymi do obrony krajowej od chwili, w której podlegają sądownictwu wojskowemu, postąpić należy według ustaw wojskowych także z powodu zbrodni wojskowych dezercyi i okaleczenia się, któreby przedtem popełniły.

§ 5. Władzę sądową wojskową w sprawach karnych nad osobami należącymi do obrony krajowej, wykonywują w pierwszej instancji Sady wojskowe, które należy ustanowić według przepisów dla armii stałej obowiązujących i złożyć z członków obrony krajowej; w razie potrzeby, jakoteż dla Sądów podczas wojny urzędujących, mogą być także złożone z osób należących do armii stałej (marynarki). Sądom obrony krajowej podczas wojny urzędującym można poruczyć także prowadzenie śledztw przeciw osobom podlegającym sądownictwu wojskowemu według ustawy z 20 maja 1869 o zakresie

działania Sądów wojskowych. Do aresztu śledczego i do wykonania kar więziennych służyć mają zakłady karne wojskowe.

§ 6. *W instancji drugiej i trzeciej sądzą sprawy karne wojskowe osób należących do obrony krajowej sądy drugiej i trzeciej instancji istniejące dla armii stałej i dla marynarki.*

§ 7. *Jeżeli osoba należąca do obrony krajowej popełniła zbrodnię wojskową lub występki wojskowy, w czasie gdy podlegała sądownictwu wojskowemu, ale przestępstwo to zostało odkryte dopiero po jej wyjściu z pod władzy sądowej wojskowej, natenczas Sądy wojskowe (§ 5) wtedy dopiero postępować mają przeciw tej osobie, gdy powróci pod władzę wojskową (§ 4).*

§ 8. *Z powodu przestępstw nienależących do rzędu zbrodni i występków wojskowych, a popełnionych przez osobę należącą do obrony krajowej, w czasie gdy osoba ta pod względem tych czynów podlegała sądownictwu wojskowemu, ale odkrytych dopiero wtedy, gdy przynależność do wojskowej władzy sądowej już ustała, postępowanie mają prowadzić zawsze Sądy cywilne. Sądy cywilne mają w tych przypadkach stosować ustawy karne powszechne, o ile te nie są surowsze od ustaw karnych wojskowych, w którym to razie stosowane będą ustawy karne wojskowe.*

§ 9. *Jeżeli osoba należąca do obrony krajowej popełniła przestępstwo przed czasem wejścia pod wojskową władzę sądową, natenczas postępowanie karne należy do Sądów cywilnych (wyjąwszy przypadki przewidziane w § 4 ustęp 3 i § 2).*

§ 10. *Gdy przestępstwo należące do sądów cywilnych, zejdzie się z przestępstwem, które należy do Sądów wojskowych, natenczas postępowanie, które Sądy wojskowe z powodu ostatniego czynu przeprowadzić mają, powinno nastąpić przed postępowaniem należącym do Sądu cywilnego, jeżeli zbrodnią należącą pod jurysdykcję Sądu cywilnego nie jest zagrożona karą śmierci lub więzienia dożywotniego czyn zaś, który mają sędzić Sądy wojskowe, mniejszą karą jest zagrożony. Jeżeli Sądy karne tak cywilny jak wojskowy, uznają obwinionego*

winnym przestępstwa, natenczas ten z tych dwóch Sądów kar-
nych, który później wyrok wydaje, powinien przy wymiarze
kary uwzględnić karę, na którą winnego skazano wyrokiem
poprzednim. Ta kara ma być wykonana pierwszej, która pier-
wej zawyrokowaną została.

§ 11. W przypadku §§ 9 i 10 można dla przeprowa-
dzenia postępowania karnego delegować według przepisów po-
wszechnej procedury karnej inny Sąd cywilny.

§ 12. Ustawa niniejsza nie narusza postanowień pra-
wnych co do rozciągania na osoby wojskowe postępowania
doraźnego zaprowadzonego w sądzie cywilnym.

§ 15 Wykonanie niniejszej ustawy, która w chodzi w ży-
cie w dniu jej ogłoszenia, uchylając zarazem ustawę z 23
maja 1871 l. 45 D. u. p., porucza się ministrom sprawie-
dliwości i obrony krajowej.

(§§ 13 i 14 jako dla nas obojętne opuściliśmy).

Według rozp. minist. obrony krajowej z 20 grudnia 1889
l. 193 D. u. p. podlegają osoby, które na zasadzie § 6 ustawy
z 6 czerwca 1886 l. 90 D. u. p. o ruszeniu krajowem (*Land-
sturm*) do pospolitego ruszenia należą, od chwili powo-
łania ich, wojskowym ustawom karnym i dyscyplinarnym tak
samo jak osoby do obrony krajowej należące.

W razie konfliktu kompetencyjnego między Są-
dem wojskowym a karnym stanu cywilnego stosować należy
§ 22 pr. k. wojskowej, według którego załatwia go Sąd woj-
skowy wyższy w porozumieniu z Sądem krajowym wyższym;
w razie jeżeli nie przyjdzie między niemi do porozumienia,
załatwiają spór Najwyższy Sąd wojskowy w porozumieniu
z Najwyższym Trybunałem, jeżeliby i tu nie przyszło do zgo-
dnego załatwienia, rozstrzyga Ministerjum Wojny.

Polakij § 61. Posłowie zagraniczni, uwierzytelnieni ^{Przez poselstwo} przy dwo-
~~rze austryacko-węgierskim~~ i właściwy poczet osób ^{ich} posel-
stwa nie ^{nie} delegują ^{nie} orzecznictwa ^{nie} władz krajowych. Podob-

§ 61. Die am österreichisch-ungarischen Hofe beglaubigten
auswärtigen Gesandten und das eigentliche Gesandtschafts-
personale derselben stehen nicht unter der Gerichtsbarkeit

niez nie ^{pod tym} ulegają ^{pod tym} sądom austriackim domownicy i służy
 tych ^{ka} posłów, ^{lub} tudzież ^{albo} przebywających w ^{państwie} i obcych
 panujących, jeżeli są zarazem poddanymi tego państwa, do
 którego panujący albo poseł należy. Gdyby więc z takimi
 osobami ^{nie miało być przyjeżdżających} miało przyjsię do ^{czynności} czynności urzędowej z powodu
^{czym karygodnego} ~~państwa~~ władza ^{zawinna} wprawdzie zapewnić sobie ~~powinna~~
 w miarę okoliczności osobę obwinionego, ^{ale koniecznie o tem} jednakowoż natych-
 miast ^{Ministrowi Sprawiedliwości} ~~ma o tem donieść najwyższemu urzędowi~~ ~~marce~~ I.
~~kowakiemu~~, celem dalszego ^{zarządzenia} oznajmienia panującemu albo
~~posłowi~~, ^{Decyzja Komisji Sprawiedli} ~~aby obwinionego odebrano.~~ ^{niez i tym wyjątku}

Także wezwanie posła zagranicę do rozprawy głównej
 w charakterze pokrzywdzonego może nastąpić jedynie za po-
 średnictwem urzędu marszałkowskiego. (Reskrypt min. spra-
 wiedl. z 28 stycznia 1874 l. 1289). Por. rozp. min. z 11 maja
 1892 l. 8879 nr. 16 Dz. r. min.

Urzednicy konsulatów nie mają charakteru dyploma-
 tycznego. Podlegają zatem orzecznictwu tego kraju, w którym
 urzędują, o ile odnośne umowy międzynarodowe nie czynią
 pewnych wyjątków. Konsulom jeneralnym, konsulom i vice-
 konsulom przyznano w umowach międzynarodowych z gło-
 wniejszymi państwami Europy zawartych osobistą nietykal-
 ność, o ile są poddanymi tego państwa, które ich zamiano-
 wało, i o ile nie chodzi o zbrodnię popełnioną w kraju,
 w którym urzędują.

III. Prawo delegowania.

§ 62. Ze względu na bezpieczeństwo publiczne albo
 z innych ważnych powodów, Trybunały drugiej instancji

der Landesbehörden. Auch die Haus- und Dienstleute dieser
 Gesandten und der in Österreich sich aufhaltenden fremden
 Souveräne, welche zugleich Unterthanen des Staates sind,
 welchem der Souverän oder Gesandte angehört, unterstehen
 den österreichischen Gerichten nicht. Hätte daher mit solchen
 Personen eine Amtshandlung wegen einer strafbaren Handlung
 einzutreten, so hat die Behörde sich zwar nach Umständen
 der Person des Beschuldigten zu versichern, jedoch sogleich

mają prawo, wysłuchawszy wniosków starszego prokuratora państwa, odbierać wyjątkowo sprawy karne Sądowi właściwemu i przydzielać je w swoim okręgu innemu takiemu samemu Sądowi.

Wyrok Trybunału kasacyjnego znoszący wyrok I instancji i polecający przeprowadzenie nowej rozprawy temu samemu sądowi (§ 288 l. 1 p. k.) nie stoi na przeszkodzie prawu delegacji Sądu Wyższego, jeżeli zachodzą warunki § 62 p. k, (uchw. z 13 listopada 1894 l. 13387 zb. l. 1833).

Względy na wojskowych por. § 6 ust. z 20 maja 1869 l. 78, Dup. § 11 ust. z 2 kwietnia 1885 l. 93 Dup. (obie przy § 60 p. k.) i *Dzien. rozp. minist. z r. 1899 str. 264.*

Przeciw odmówieniu delegacji nie ma środka prawnego.

§ 63. Toż samo prawo ma także Trybunał kasacyjny na cały obszar krajów reprezentowanych w Radzie państwa.

Przeciw delegacji innego Sądu przez Trybunał drugiej instancji według § 62 zarządzonej, wniesć mogą zażalenie tak oskarżyciel jakoteż oskarżony do Trybunału kasacyjnego. Zażalenie to wniesione być powinno w Sądzie oznajmiającym, w przeciągu trzech dni po oznajmieniu uchwały.

die Anzeige davon an das Obersthofmarschallamt zur weiteren Eröffnung an den Souverän oder Gesandten wegen Übernahme des Beschuldigten zu machen.

§ 62. Die Gerichtshöfe zweiter Instanz sind berechtigt, nach Anhörung des Oberstaatsanwaltes aus Rücksichten der öffentlichen Sicherheit, oder aus anderen wichtigen Gründen ausnahmsweise dem zuständigen Gerichte Strafsachen abzunehmen und sie einem anderen Gerichte derselben Art in ihrem Sprengel zuzuweisen.

§ 63. Dasselbe Recht hat auch der Cassationshof für den ganzen Umfang der im Reichsrathe vertretenen Länder.

Gegen die in Gemässheit des § 62 vom Gerichtshofe zweiter Instanz verfügte Delegirung eines anderen Gerichtes kann sowohl der Ankläger, als der Beschuldigte beim Cassationshofe Beschwerde führen. Dieselbe ist binnen drei Tagen nach der Eröffnung des Beschlusses bei dem eröffnenden Gerichte anzubringen.

Jeżeli Trybunał kasacyjny, mając wydać orzeczenie o właściwości pewnego Sądu dla pewnej sprawy, uznaje, że postępowanie karne w tejże sprawie w myśl przepisów ustawy jest wykluczone, wolno mu natychmiast postanowić, że dalsze postępowanie karne ma być zaniechane. — (O. z 15 września 1885 l. 9687 nr. 818).

Trybunał kasacyjny przy delegowaniu nie jest ograniczonym do zażaleń przeciw zarządzeniu delegacyi przez Sąd Wyższy, lecz może delegować samodzielnie nawet w wypadku odmówienia delegacyi ze strony Sądu Wyższego (a więc w wypadku, w którym strona nie ma środka prawnego).

IV. Spory o właściwość Sądów.

§ 64. Jeżeli właściwość jest sporna między Sądami powiatowymi, które podlegają temu samemu Trybunałowi pierwszej instancyi, rozstrzyga Izba Radna tegoż Trybunału. Gdyby się zgodzić nie mogły dwa Trybunały pierwszej instancyi co do właściwości swojej, albo co do właściwości dwu im podlegających Sądów, rozstrzygnie Trybunał drugiej instancyi. Spór o właściwość między Sądami, które nie podlegają tem samemu Trybunałowi drugiej instancyi, jakoteż spór między dwoma Trybunałami drugiej instancyi, rozstrzyga Trybunał kasacyjny. Rozstrzygnięcia takie nastąpić mogą tylko po wysłuchaniu Prokuratorji państwa, a przeciw nim nie służy żaden środek prawny.

W międzyczasie każdy ze Sądów spór wiodących przedsiębrać ma w swoim okręgu działania potrzebne do rozpoczęcia śledztwa i ustalenia istoty uczynku, a w szcze-

---

§ 64. Ist die Zuständigkeit zwischen Bezirksgerichten streitig, welche unter demselben Gerichtshofe erster Instanz stehen, so entscheidet die Rathskammer des letzteren. Können sich zwei Gerichtshöfe erster Instanz über ihre Zuständigkeit oder über die zweier ihnen unterstehenden Gerichte nicht einigen, so entscheidet der Gerichtshof zweiter Instanz. Ist die Zuständigkeit zwischen Gerichten, welche nicht unter demselben

gólności poczynić ma te wszystkie kroki śledcze, które nie cierpią zwłoki.

Jeżeli właściwość jest sporną pomiędzy dwoma sądami, które nie podlegają temuż samemu Trybunałowi drugiej instancyi Trybunał kasacyjny rozstrzyga o właściwości, chociażby Trybunały drugiej instancyi zgodziły się pomiędzy sobą co do rozstrzygnięcia w przedmiocie właściwości sądu (O. z 3 marca 1885, l. 2153, nr. 751).

Spory o właściwość między sądem konsularnym a sądem lub władzą jednej lub drugiej połowy monarchii mają rozstrzygać sądy obu połów monarchii po porozumieniu się i zasięgnięciu opinii wspólnego ministerstwa spraw zagranicznych (§ 13 ust. z 30 sierpnia 1891, l. 136 D. u. p.).

§ 64 niema zastosowania do sporu o właściwość między Sądem cywilnym a wojskowym (uchw. z 17 paźdz. 1894, l. 12145, zb. nr. 1817) por. uwagi przy § 15 i str. 124.

Jak długo nie ma wniosku oskarżyciela na ściganie, nie ma kwestyi właściwości wyjąwszy przypadki § 65 pk. (uchw. z 31 lipca 1890 l. 7716, zb. nr. 1356). Spór o właściwość dwu prokuratoryi por. uw. przy § 39.

V. Czynności urzędowe Sądów niewłaściwych.

§ 65. Wszystkie Sądy, choćby niewłaściwe, w których okręgu znajdują się ślady zbrodni albo występku, mają prawo a nawet są zobowiązane, jeżeli zwłoka grozi niebezpieczeń-

Gerichtshofe zweiter Instanz stehen, oder zwischen zwei Gerichtshöfen zweiter Instanz streitig, so entscheidet der Cassationshof. Entscheidungen dieser Art können nur nach Anhörung der Staatsanwaltschaft erfolgen, und es findet gegen dieselben kein abgedondertes Rechtsmittel statt.

In der Zwischenzeit hat jedes der streitenden Gerichte die zur Einleitung der Untersuchung und Herstellung des Thatbestandes in seinem Bezirke nöthigen Handlungen und insbesondere alle jene Untersuchungsschritte vorzunehmen, bei welchen Gefahr auf dem Verzuge haftet.

§ 65. Alle, auch die nicht zuständigen Strafgerichte, in deren Bezirk sich Spuren eines Verbrechens oder Vergehens

stwem, przedsiębrać te czynności, które służyć mogą do zbadania istoty czynku albo do ujęcia obwinionego. Wszelakoż mają o tem natychmiast zawiadomić Sądy właściwe albo Prokuratorów państwa i tymże przesłać uskutecznione przez siebie dochodzenia.

§§ 65—66 traktują o niewłaściwości miejscowej sądów, oczywiście z wykluczeniem rekwizycyi (§ 26, 93 pk.) przez którą sąd niewłaściwy zresztą staje się właściwym do przedsięwzięcia odnośnej czynności i nie potrzebuje się ograniczać do warunków § 65 p. k.

§ 66. Czynności śledcze, które przedsięwziął Sąd karny niewłaściwy w przypadku innym, a nie tym, o którym wspomina paragraf poprzedzający, z tego tylko powodu nie są jeszcze ważne, jeżeli się tylko odnoszą do śledztwa wstępnego atoli sąd właściwy oceni, czy i o ile zarządzić należy powtórzenie albo uzupełnienie tychże czynności.

Z § 66 wynika, że tylko czynności śledcze (por. § 89, 61, 54 pk.) jako takie mogą zachować swą ważność, mimo przedsięwzięcia przez sędziego niewłaściwego, natomiast nigdy rozprawa główna.

ROZDZIAŁ VII.

O wyłączeniu i uchylaniu osób sądowych, tudzież prokuratorów państwa.

I. Wyłączenie osób sądowych.

§ 67. Każdy sędzia i protokolant wyłączony jest od przedsięwzięcia czynności sądowych w sprawach karnych,

finden, sind, wenn Gefahr auf dem Verzuge haftet, berechtigt und verpflichtet, jene Handlungen vorzunehmen, die zur Erhebung des Thatbestandes oder zur Festhaltung eines Beschuldigten dienen können. Sie müssen jedoch die zuständigen Gerichte oder Staatsanwälte davon alsbald in Kenntniss setzen und denselben die von ihnen aufgenommenen Verhandlungen übersenden.

§ 66. Untersuchungshandlungen, welche ein nicht zuständiges Strafgericht ausser dem Falle des vorhergehenden

jeżeli on sam przestępstwem jest pokrzywdzony, albo jeżeli osoba obwiniona lub pokrzywdzona zostaje z nim w związku małżeńskim, albo jeżeli obwiniony, pokrzywdzony, prokurator państwa, oskarżyciel prywatny lub obrońca są z nim spokrewnieni lub spowinowaceni w linii wstępnej lub zstępnej albo są jego krewnymi w stopniu dzieci rodzeństwa albo jeszcze bliżej z nim spokrewnieni lub w takimże stopniu spowinowaceni, albo jeżeli zostają z nim w stosunku przysposobicieli lub wychowawców, albo przysposobieńców lub wychowañców, opiekunów lub pupilów.

Po myśli § 45 ust. z 27 listop. 1896 l. 217 D. u. p. przepisy o wykluczeniu i wyłączeniu osób sądowych i prokuratorów (§ 67—76 pk.) mają także zastosowanie do urzędników sędziowskich pomocniczych, o ile im poruczono czynności wymienione w § 3 ust. 2 tejże ustawy.

Zawarte w § 67 powody wyłączenia mają zastosowanie do sędziów i protokolantów wszystkich instancyi (uchw. z 8 kwietnia 1895 l. 1726. zb. nr. 1809).

Wyrażenie „dzieci rodzeństwa» oznacza krewnych w linii bocznej w czwartym stopniu (orz. z 30 września 1890, l. 10190, zb. nr. 1365).

Paragraphen vorgenommen, sind deshalb allein noch nicht ungiltig, soferne sie sich nur auf die Voruntersuchung beziehen; doch liegt dem zuständigen Gerichte ob, zu beurtheilen, inwieferne eine Wiederholung oder Ergänzung dieser Handlungen einzuleiten sei.

§ 67. Jeder Richter und Protokollführer ist von der Vornahme gerichtlicher Handlungen im Strafverfahren ausgeschlossen, wenn er selbst der durch die strafbare That Verletzte, oder wenn die beschuldigte oder verletzte, Person mit ihm durch das Band der Ehe verbunden, oder wenn der Beschuldigte, der Verletzte, der Staatsanwalt, der Privatankläger oder der Vertheidiger mit ihm in auf- oder absteigender Linie verwandt oder verschwägert, sein Geschwisterkind, oder noch näher mit ihm verwandt, oder in gleichem Grade verschwägert ist, oder zu ihm in dem Verhältnisse von Wahl- oder Pfllegeeltern oder Kindern, eines Vormundes oder eines Mündels steht.

§ 68. Wyłączonym jest następnie we wszystkich instancjach jako sędzia lub protokolant, kto

- 1) poza obrębem swoich czynności służbowych był świadkiem czynu, o który chodzi, albo w tej sprawie był słuchany jako świadek lub znawca;
- 2) w tej sprawie współdziałał jako obrońca, jako zastępca oskarżyciela prywatnego lub strony cywilnej, albo jako prokurator państwa.

Od współdziałania i orzekania na rozprawie głównej wyłączony jest, kto w tejże sprawie był czynnym jako sędzia śledczy, albo miał udział w rozstrzygnięciu sprzeciwu przeciw oddaniu pod oskarżenie (§§ 211 do 214). Jeżeli wskutek odwołania lub wskutek zażalenia nieważności rozprawa główna ma być powtórzona, od nowej rozprawy głównej wyłączeni są ci sędziowie, którzy w pierwszej udział mieli.

Powody wyłączenia z § 68 nie pozwalają analogicznego stosowania, ustawa wylicza je wyczerpująco (orz. z 7 czerwca 1886 l. 239, zb. l. 933).

Wyłączenie sędziego po myśli § 68 ust. 2 pk. nie zależy od

§ 68. Ausgeschlossen von der Wirksamkeit als Richter oder Protokollführer in allen Instanzen ist ferner derjenige, welcher:

1. ausserhalb seiner Dienstverrichtungen Zeuge der in Frage stehenden Handlung gewesen oder in der Sache als Zeuge oder Sachverständiger vernommen worden ist;
2. welcher in dieser Sache als Vertheidiger, als Vertreter des Privatanklägers oder Privatbetheiligten, oder als Staatsanwalt mitgewirkt hat.

Von der Mitwirkung und Entscheidung bei der Hauptverhandlung ist derjenige ausgeschlossen, welcher in derselben Sache als Untersuchungsrichter thätig gewesen ist, oder an der Entscheidung über der Einspruch gegen die Versetzung in den Anklagestand (§§ 211—214) theilgenommen hat. Muss eine Hauptverhandlung in Folge einer Berufung oder Nichtigkeitsbeschwerde wiederholt werden, so sind von der neuen Hauptverhandlung jene Richter ausgeschlossen, welche an der ersten theilgenommen haben.

materyalnego znaczenia czynności, przy której funkcyonował jako prokurator, czy czynność bardziej lub mniej jest ważną (orz. z 22 lutego 1898, l. 2152, zb. nr. 2177).

Okoliczność, że sędzia brał udział w uchwale Izby Radnej, zapadłej w myśl § 48 l. 1 pr. k., nie jest przyczyną wyłączającą sędziego. Strony mogą jednak żądać na tej podstawie uchylenia sędziego (§ 72 proc.) jeżeli fakt ten podaje w wątpliwość zupełne nieuprzedzenie sędziego w pewnym przypadku (Orz. z 28 października 1884 l. 11878 nr. 698).

Jeżeli rozprawę przed sądem powiatowym przeprowadzoną uchylono z powodu, że czyn, za przekroczenie uważany stanowi zbrodnię (§ 475 ust. 2 proc. k.), wówczas ci sędziowie, którzy brali udział w tem rozstrzygnięciu sądu apelacyjnego, wyłączeni są od udziału w następnej rozprawie głównej o zbrodnię (Orz. 21 stycznia 1882, l. 12300, nr. 408 tudzież orz. 13 sierpnia 1903 zb. nr. 2865.).

Taż sama przyczyna, która wyłącza sędziego śledczego od udziału w rozprawie głównej, wyłącza zarówno i sędziego, który przeprowadził dochodzenia przygotowawcze, gdyż cel obydwu rodzajów postępowania jest ten sam (Orz. z 2 czerwca 1886, l. 6402, nr. 932).

Od współudziału i wyrokowania na rozprawie głównej nie wyłącza sędziego okoliczność, że jako referent w tej samej sprawie po myśli § 208 p. k. załatwił akt oskarżenia i po wejściu sprzeciwu przedłożył akta Sądowi wyższemu (Orz. z 2 czerwca 1886, l. 4367, zb. nr. 928).

Sędzia, który prowadził dochodzenia w sprawie o zbrodnię, może wyrokować w sądzie powiatowym, w razie, jeżeli prokurator nie dopatrzwszy się znamion zbrodni, odstąpił sprawę Sądowi powiatowemu (Orz. z 30 kwietnia 1901 l. 5553 zb. nr. 2591).

Por. jeszcze § 332 tudzież §§ 281 l. 1 i 344 l. 1 pk.

§ 69. Członkowie sądów instancyi wyższych wyłączeni są także a mianowicie:

---

§ 69. Mitglieder von Gerichten höherer Instanzen sind insbesondere auch ausgeschlossen:

- 1) od rozpoznawania wszystkich spraw karnych, w których byli czynni jako sędziowie śledczy;
- 2) od rozpoznawania środków prawnych przeciw wszystkim tym rozstrzygnięciom, w których sami w instancji niższej głosowali;
- 3) od zdawania sprawy i przewodniczenia w sprawie karnej w której sędzią śledczym lub sprawozdawcą w Sądzie podporządkowanym była osoba, zostająca do nich w jednym ze stosunków w § 67 wymienionych.

Nie jest wyłączonym a) od rozstrzygania odwołania co do kary (§ 283) kto rozstrzyga o sprzeciwie od aktu osk. (§ 210 b) od rozstrzygania o środkach prawnych w tej samej sprawie, w której głosował w niższej instancji, ale nie przeciw temu samemu rozstrzygnięciu c) od głosowania jako zwykły członek senatu w przypadkach § 69 ust. 3.

§ 70. Sędzia jest obowiązany donieść bezzwłocznie przełożonemu Sądowi, którego jest członkiem o tym stosunku, który stanowi powód jego wyłączenia. Wyłączony naczelnik Sądu powiatowego uczynić powinien doniesienie naczelnikowi Trybunału pierwszej instancji.

1. von der Verhandlung über alle Strafsachen, bei welchen sie als Untersuchungsrichter thätig waren;

2. von der Verhandlung über Rechtsmittel gegen alle diejenigen Entscheidungen, bei welchen sie selbst in einer unteren Instanz an der Abstimmung theilgenommen haben;

3. von der Führung des Referates und von dem Vor-sitze bei einer Verhandlung in Strafsachen, in denen als Untersuchungsrichter oder Referent bei einem untergeordneten Gerichte eine Person thätig war, welche mit ihnen in einem der im § 67 bezeichneten Verhältnisse steht.

§ 70 Der Richter ist schuldig, das Verhältniss, welches den Grund seiner Ausschliessung bildet, unverzüglich dem Vorsteher des Gerichts, dessen Mitglied er ist, anzuzeigen. Der ausgeschlossene Vorsteher eines Bezirksgerichtes hat die Anzeige an den Vorsteher des Gerichtshofes erster Instanz zu machen.

Der Protokollführer hat diese Anzeige dem Richter zu machen, bei welchem er das Protokoll führen soll.

Protokolant donieść ma o tem sędziemu, przy którym spisywać ma protokół.

§ 22 ust. z 27 listopada 1896 l, 217 D. u. p. przepisuje: Sędzia lub sędziowski urzędnik pomocniczy, który dowie się o stosunku, który go ewentualnie wyłącza od pełnienia obowiązków sędziowskich winien przełożonemu Sądowi o tem donieść bezwłocznie. Jeżeli przełożony Sądowi ma się wyłączyć, winien o tem zawiadomić swego zastępcę, w braku tegoż, lub gdyby Sąd przez wyłączenie przełożonego nie był zdolnym do powzięcia uchwały ma zawiadomić o tem przełożonego zwierzchniczego sądu. Skutkiem tego zawiadomienia należy zarządzić zastępstwo albo wywołać sądowe rozstrzygnięcie co do istnienia przyczyny wyłączenia lub uchylecia (§ 74 pk.).

§ 71. Każda osoba sądowa od chwili, w której się dowiedziała o przyczynie ją wyłączającej, wstrzymywać się ma od wszystkich czynności sądowych pod tychże nieważnością. Tylko gdy zwłoka grozi niebezpieczeństwem, a wyznaczenie innego sędziego lub protokolanta natychmiast nastąpić nie może, powinna też osoba sądowa, przedsięwziąć czynności sądowe nie cierpiące zwłoki, wyjąwszy, gdyby działać należało przeciw małżonce sędziego, albo przeciw osobom z nim spokrewnionym lub spowinowaconym (§ 67), w którym to razie czynność urzędową niezwłocznie odstąpić należy najbliższemu sędziemu.

---

§ 71. Jede Gerichtsperson hat sich von dem Zeitpunkte, in welchem ihr ein Ausschliessungsgrund bekannt geworden, aller gerichtlichen Handlungen bei sonstiger Wichtigkeit dieser Acte zu enthalten. Nur wenn Gefahr auf dem Verzuge haftet, und die Bestellung eines anderen Richters oder Protokollführers nicht sogleich bewirkt werden kann hat eine solche Gerichtsperson die dringend nöthigen gerichtlichen Handlungen selbst vorzunehmen, ausgenommen, wegen gegen die Ehegattin des Richters oder gegen Personen, welche mit ihm verwandt oder verschwägert sind (§ 67), einzuschreiten wäre, in welchem Falle unverzüglich die Amtshandlung an den nächsten Richter abzutreten ist.

Czynności przedsięwzięte przez sędziego, który nie wiedział o przyczynie wyłączającej go, są ważne. Uwagę sędziego lub przełożonego sądu na powyższą okoliczność mogą zwrócić osoby z § 72 pk.

II. Uchylenie osób sądowych.

§ 72. Prokurator państwa, strona cywilna, oskarżyciel prywatny i obwiniony, mogą uchylić członków Sądu i protokolantów jeżeli oprócz przypadków w §§ 67—69 wymienionych podać i wykazać mogą inne przyczyny, które są zdolne podać w wątpliwość zupełne nieuprzedzenie tego, który ma być uchylony.

Sędzia może sam zgłosić do przełożonego przyczyny wykluczające go po myśli § 72 pk O doniosłości takich przyczyn rozstrzyga przełożona władza (§ 74 pk.) według swobodnego uznania.

§ 73. Prośba strony, która chce uchylić sędziego, podana albo do protokołu wniesiona być powinna zawsze w tym sądzie, do którego uchylony należy, a mianowicie, jeżeli chodzi o wykluczenie członka Sądu orzekającego, najpóźniej w dwudziestu czterech godzinach przed rozpoczęciem rozprawy, a gdyby chodziło o uchylenie całego Trybunału najpóźniej w przeciągu dni trzech po wezwaniu do rozprawy. W prośbie tej powinny być przyczyny do uchylenia dokładnie wymienione i o ile można poparte dokumentami piśmennymi.

---

§ 73. Der Staatsanwalt, der Privatbetheiligte, der Privatankläger und der Beschuldigte können Mitglieder des Gerichtes und Protokollführer ablehnen, wenn sie ausser den in den §§ 67—69 bezeichneten Fällen andere Gründe anzugeben und darzuthun vermögen, welche geeignet sind, die volle Unbefangenheit des Abzulehnenden in Zweifel zu setzen.

§ 73. Das Gesuch, womit ein Betheiligter die Ablehnung eines Richters geltend machen will, ist jederzeit bei dem Gerichte, welchem der Abgelehnte angehört, und zwar, wenn es sich um die Ablehnung eines Mitgliedes des erkennenden

Uchylenie sędziego śledczego nie jest związane żadnym terminem.

Słuszność wymaga, aby uwzględnić prośbę strony wniesioną po terminie z § 73 pk. jeżeli dowiedziała się o zachodzących podstawach wykluczenia już po upływie czasokresu.

§ 74. O tem, czy do uchylenia osoby sądowej przychylić się można, stanowi zwyczajnie przełożony Sądu, do którego ona należy.

Jeżeli sędzia powiatowy ma być uchylony, rozstrzyga Izba Radna Trybunału pierwszej instancji; jeżeli cały Sąd pierwszej instancji albo jego naczelnik mają być uchyleni, rozstrzyga Trybunał drugiej instancji, a jeźliby Trybunał drugiej instancji albo jego prezydent mieli być uchyleni, rozstrzyga Trybunał kasacyjny.

Przeciw tym rozstrzygnięciom nie służy żaden środek prawny. Jeżeli naczelnik, a względnie Trybunał, rozstrzygając co do uchylenia, zezwoli na nie, wówczas wyznaczyć po-

Gerichts handelt, längstens binnen vierundzwanzig Stunden vor Beginn der Verhandlung, und wenn es sich um die Ablehnung eines ganzen Gerichtshofes handelt, längstens binnen drei Tagen nach der Vorladung zu der Verhandlung zu überreichen oder zu Protokoll zu geben. In diesem Gesuche müssen die Gründe der Ablehnung genau angegeben und so viel als möglich bescheinigt sein.

§ 74. Über die Zulässigkeit der Ablehnung einer Gerichtsperson entscheidet in der Regel der Vorsteher des Gerichtes, zu welchem sie gehört.

Wird ein Bezirksrichter abgelehnt, so entscheidet die Rathskammer des Gerichtshofes erster Instanz; wenn ein ganzes Gericht erster Instanz oder dessen Vorsteher abgelehnt wird, so entscheidet der Gerichtshof zweiter Instanz, und wenn ein Gerichtshof zweiter Instanz, oder dessen Präsident abgelehnt wird, so entscheidet der Cassationshof.

Gegen diese Entscheidungen findet kein Rechtsmittel statt. Der Vorsteher, beziehungsweise der Gerichtshof, welcher über die Ablehnung entscheidet, hat zugleich, falls derselben stattgegeben wird, denjenigen Richter oder das Gericht zu bezeichnen, welchem die Sache zu übertragen ist.

winien zarazem tego sędziego albo ten Sąd, któremu sprawa ma być poruczona.

Jeśliby cały Sąd powiatowy miał być uchylony, rozstrzygać by musiał Trybunał 2 instancji, któryby w takim razie wyznaczył inny Sąd powiatowy, w miejsce uchylonego.

Uchylenie sędziego samoistnego może sędzia powiatowy po myśli § 28 ust. z 27 listopada 1896 l. 217 D. u. p. załatwić w ten sposób, że nie zasięgając decyzji przełożonego Trybunału I-ej instancji poruczy sprawę innemu sędziemu samoistnemu, co do którego nie zachodzi żadna przeszkoda. Podobnie prezydent przełożonego Trybunału w razie wykluczenia sędziego powiatowego, przekaże sprawę tegoż zastępcy.

III. Wyłączenie prokuratorów państwa.

§ 75. Od działania w sprawach karnych wyłączeni są ci członkowie Prokuratorji państwa, do których obwiniony lub jego obrońca, albo osoba pokrzywdzona zbrodnią lub występkiem albo prywatny oskarżyciel, zostają w jednym ze stosunków, w § 67 wymienionych; następnie ci, którzy w sprawie słuchani byli jako świadkowie albo jako znawcy, albo byli czynni jako obrońcy, jako zastępcy oskarżyciela prywatnego lub strony cywilnej, albo jako sędziowie.

Por. Orz. podane w uwadze III do § 40 pk.

Od funkcji prokuratorowskiej wyłączonym jest każdy, kto bądź w charakterze sędziego orzekającego bądź sędziego śledczego w danej sprawie miał udział.

---

§ 75. Von dem Einschreiten in Strafsachen sind diejenigen Mitglieder der Staatsanwaltschaft ausgeschlossen, mit welchen der Beschuldigte oder dessen Vertheidiger oder der durch das Verbrechen oder Vergehen Verletzte oder der Privatankläger in einem der im § 67 erwähnten Verhältnisse steht; ferner Diejenigen, welche in der Sache als Zeugen oder Sachverständige vernommen worden, oder als Vertheidiger, als Vertreter des Privatanklägers oder Privatbetheiligten, oder als Richter thätig gewesen sind.

§ 76. Każdy członek Prokuratury państwa jest obowiązany wstrzymać się od działania w sprawie, w której jest wyłączony, a to od chwili, w której się dowie o przyczynie wyłączenia, i powinien ją pozostawić swemu zastępcy, donosząc o tem bezpośrednio swemu przełożonemu. Zażalenia stron przeciw działaniu prokuratora państwa, który według ustawy powinien się być wstrzymać od działania, nie wstrzymują postępowania.

Stronom nie służy zatem prawo uchylania (§§ 72—74) członków Prokuratury państwa.

Jeżeli prokurator się nie wyłączy, udział jego nie pociąga za sobą nieważności czynności sądowej, a zażalenie do władzy przełożonej wniesione, nie wstrzymuje postępowania.

ROZDZIAŁ VIII.

O oznajmianiu postanowień sądowych i o zezwoleniu na przeglądanie aktów.

§ 77. Postanowienia sądowe oznajmia się, ogłaszając je albo ustnie w Sądzie, albo doręczając je w oryginale lub w odpisie, którego zgodność z oryginałem urzędownie stwierdzono.

§ 76. Jedes Mitglied der Staatsanwaltschaft ist verpflichtet, sich von dem Zeitpunkte, in welchem, ihm ein Ausschließungsgrund bekannt geworden, des Einschreitens in der Sache, für die er als ausgeschlossen erscheint, zu enthalten, dieselbe seinem Stellvertreter zu überlassen und davon seinem unmittelbaren Vorgesetzten die Anzeige zu erstatten. Durch Beschwerden von Parteien gegen das Einschreiten eines Staatsanwaltes, welcher sich nach dem Gesetze des Einschreitens hätte enthalten sollen, darf das Verfahren nicht aufgehalten werden.

§ 77. Die Bekanntmachung gerichtlicher Verfügungen geschieht entweder durch mündliche Verkündung vor Gericht, oder durch Zustellung der Urschrift oder einer amtlich beglaubigten Abschrift derselben.

Ogłoszenie ustne należy protokolarnie stwierdzić. Temu, komu postanowienie ustnie ogłoszono, udzielić należy na żądanie odpis tegoż.

Por. § 20 sq. i 348 instr. sąd. z 5 maja 1897 l. 112 D. u. p.

Publiczne ogłoszenie decyzji sądowej por. § 127, 301, 359, 360, 377 sq., 404, 417, 418, 421, 422 sq., 427. 431 sq.. 493 pk., § 20, 36 i 39 u. druk., § 20 ust. z 16 stycznia 1896, l. 89 D. u. p. z r. 1897 (o środkach spożywczych) § 27 ust. z 6 stycznia 1890, l. 19 D. u. p. (o markach ochr. § 58 ust. z 26 grudnia 1895 l. 197 D. u. p. (o prawie autorskiem) i § 104 ust. z 11 stycznia 1897 l. 30 D. u. p. (ochrona patentu).

§ 78. Postanowienia sądowe doręcza się Prokuratorowi państwa udzielając jej oryginał. Urzędnik prokuratorowi państwa potwierdza na oryginale, że go przejrzał i kładzie datę. Na żądanie wydać mu należy odpis.

Termin do wniesienia środka prawnego rozpoczyna się dla Prokuratorowi z chwilą wpłynięcia decyzji sądowej do dziennika podawczego Prokuratorowi a nie z chwilą wglądu. W razie, jeżeli przed oryginałem doręczono odpis liczy się termin od doręczenia odpisu (orz. z 24 marca 1896, l. 3329, zb. nr. 1968).

§ 79. Pozew do rozprawy głównej pierwszej instancji doręczony być musi obwinionemu samemu.

Die mündliche Verkündung muss durch ein Protokoll beurkundet werden. Auf Verlangen ist Demjenigen, welchem eine Verfügung mündlich verkündet wird, eine Abschrift derselben zu ertheilen.

§ 78. Die Zustellung der gerichtlichen Verfügungen an die Staatsanwaltschaft geschieht durch Mittheilung der Urschrift. Der Beamte der Staatsanwaltschaft setzt auf die Urschrift die Bestätigung der Einsichtnahme unter Beifügung des Datums. Auf Verlangen ist ihm eine Abschrift zu ertheilen.

§ 79. Die Vorladung zur Hauptverhandlung in erster Instanz muss dem Beschuldigten selbst zugestellt werden.

Die Zustellung dieser Vorladung an den Privatankläger und Privatbetheiligten, sowie die aller Actenstücke, von deren

Pozew taki przeznaczony dla oskarżyciela prywatnego i strony cywilnej, tudzież wszystkie akta, od których doręczenia liczy się stronie termin do założenia środka prawnego lub do opozycji przeciw oddaniu pod oskarżenie, doręczone być powinny albo stronie samej, albo ustanowionemu jej zastępcy.

Jeżeli strona unika doręczenia osobistego, pomimo iż jej pobyt jest wiadomym, rozporządzenie które ma być doręczonem, oddać należy naczelnikowi gminy, a stronę zawiadomić o tem obwieszczeniem, przybitem na jej mieszkaniu i na domu gminnym.

Sądy mogą i w innych przypadkach, oprócz tych, o których mowa w § 79 pk., zażądać pośrednictwa gmin, celem doręczenia aktów karnych (orz. Trybunału administracyjnego z d. 25 listopada 1886 l. 3682, podane w Dz. rozp. z r. 1887 nr. 11, według orzeczenia Tryb. admin. z 1 maja 1901 l. 24902 obowiązek ten gmin jest bezwzględny, bynajmniej niezawisłym od tego, czy gminy wzgl. wydział powiatowy uznaje go lub nie, tudzież, czy gminy rozporządzają odpowiednim organem, czy za dobre wykonanie doręczeń uchwał sądowych ręczyć mogą). Por. ost. uw. do § 26, str. 37., tudzież rozp. min. z 24 lipca 1901 l. 15464 i reskr. S. k. W. w Krakowie z 13 stycznia 1902 l. 13570.

Co do doręczania pocztą por. rozp. min. z 7 grudnia 1893, l. 10154 ex 1892, nr. 33. Dz. r. min. ex 1893 i § 348 sq. instr. sąd. z 5 maja 1897, l. 112 Dup.

Zgłoszenie środka prawnego może skutecznie nastąpić także telegraficznie. Sąd z urzędu ma przedsięwziąć ba-

---

Behändigung für einen Beteiligten die Frist zur Ergreifung eines Rechtsmittels oder des Einspruches gegen die Verurteilung in Anklagestand läuft, muss entweder an die Partei selbst oder an ihren bestellten Vertreter erfolgen.

Sucht sich der Beteiligte, obgleich dessen Aufenthalt bekannt ist, der persönlichen Zustellung zu entziehen, so ist die zuzustellende Verfügung dem Gemeindevorsteher zu behändigen und der Beteiligte hievon durch Anschlag an seiner Wohnung und am Gemeindehause in Kenntnis zu setzen.

danie co do osoby nadającego lub jego legitymacyi. Przepisy jednak § 89 org. sąd. z 27 listop. 1896 l. 217 D. u. p. i § 97—98 instr. sąd. z 5 maja 1897, l. 112 D. u. p. nie mają zastosowania w postępowaniu karnem (uchw. z 16 lutego 1897, l. 2385, zb. nr. 2184).

»Ustanowionym zastępcą« jest tylko osoba, która może się wykazać przed sądem pełnomocnictwem wystawionem przez interesowanego w formie bez zarzutu.

Wezwań i aktów z ust. 3 § 79, nie można doręczać personalowi kancelaryjnemu zastępcy strony (orz. z 3 lip. 1901 l. 9483 zb. 2631).

Przy wezwaniach, które mają doręczać konsulatory austro-węgierskie w Rosyi dla poddanych austriackich nie mieszkających w siedzibie konsulatu należy uwzględniać trudności wynikające ze stosunków panujących w Rosyi — i wyznaczać odległe terminy (samo uzyskanie gubernatorskiego zezwolenia na wyjazd wymaga najmniej trzech tygodni czasu por. od. namiestn. z 6 grud. 1888, l. 13020 i reskr. S. w. krak. z 18 grud. 1888, l. 20645, zb. S. W.).

§ 80. Jeżeli chodzi o doręczenie w innych przypadkach nie wspomnianych w § 79, a tego, któremu postanowienie sądowe wręczyć należy, w jego mieszkaniu nie zastano, wówczas doręcza się je dorosłemu jego domownikowi. Gdyby takiego nie było, dokument doręczyć się mający oddaje się sąsiadowi, a jeżeliby się nikt nie znalazł, toby dokument ten chciał przyjąć, złożyć go należy u naczelnika gminy, a zawiadomienie o tem pozostawić w mieszkaniu, na jakimś łatwo wpadającym w oczy miejscu. albo gdyby mieszkanie było zamknięte, na drzwiach je przybić.

§ 80. Soll eine Zustellung in anderen als die im § 79 erwähnten Fällen stattfinden, und wird Derjenige an welchen sie gerichtet ist, in seiner Wohnung nicht angetroffen, so wird die gerichtliche Verfügung an einen erwachsenen Hausgenossen desselben übergeben. In Ermanglung eines solchen ist die zuzustellende Urkunde einem Nachbar einzuhändigen, oder wenn sich Niemand findet, der sie übernehmen will, beim Gemeidevorsteher niederzulegen und eine Benachrichtigung

Jeżeli nie można wyszukać mieszkania osoby, której doręczyć należy, doręczenie uskutecznia się przez przybycie na domu gminnym, a jeżeli Sąd uzna za rzecz odpowiednią, przez ogłoszenie w gazetach.

Przybycie na domu gminnym wtedy tylko zastępuje doręczenie, jeżeli jedynie mieszkanie, nie zaś pobyt adresata jest nieznan (orz. plen. z 29 marca 1883 nr. 532).

§ 81. Jeżeli strona, której doręczyć należy znajduje się poza okręgiem Sądu który wydał postanowienie, wezwać należy o doręczenie Sąd powiatowy miejsca doręczenia. Podobnie postępuje się z postanowieniami Trybunału pierwszej instancji jeżeli mają być doręczone poza okręgiem Sądu powiatowego, znajdującego się w siedzibie Trybunału.

W tych przypadkach służy stronie prawo w Sądzie powiatowym o doręczenie wezwanym, wnieść środki prawne w sposób przepisany niniejszą ustawą o postępowaniu karnem.

Uchwały i akta, które doręczone być mają osobom, jurysdykcyi wojskowej w obrębie c. i k. komendy jeneralnej w Serajewie podlegającym, przesłać należy wprost do tejże komendy, która zarządzi doręczenie i prześle sądowi odnośny

in der Wohnung an einer leicht in die Augen fallenden Stelle zurückzulassen oder, wenn die Wohnung verschlossen ist, an der Thür anzuheften.

Kann die Wohnung Desjenigen, an welchen eine Zustellung erfolgen soll, nicht ermittelt werden, so geschieht dieselbe durch Anschlag, am Gemeindehause und, wenn das Gericht es angemessen findet, durch Bekanntmachung in den öffentlichen Blättern.

§ 81. Belindet sich der Betheiligte, an den die Zustellung zu erfolgen hat, ausser dem Bezirke des Gerichtes, von welchem die Verfügung ausgeht, so ist das Bezirksgericht des Zustellungsortes um die Zustellung zu ersuchen. Dasselbe geschieht mit Verfügungen des Gerichtshofes erster Instanz, welche ausser dem Bereiche des am Sitze desselben befindlichen Bezirksgerichtes zuzustellen sind.

In diesen Fällen steht es dem Betheiligten frei, bei dem um die Zustellung ersuchten Bezirksgerichte die Rechtsmittel nach Vorschrift dieser StPO. anzubringen.

arkusz doręczenia (Reskr. min. spraw. z 29 maja 1880, l. 7510).

Ustęp drugi § 81 ma zastosowanie także do zapowiedzenia i wyvodu środków prawnych przeciw wyrokowi ostatecznemu (Orz. plen. z 25 czerwca 1884, l. 7080). Nie ma jednak zastosowania do zapowiedzenia środków prawnych przeciw wyrokom, co do których termin do zapowiedzenia środka prawnego liczy się od dnia ustnego ogłoszenia wyroku (Orz. z 12 listopada 1884, l. 12737 nr. 677).

Co do doręczania osobom bawiącym za granicą por. rozp. min. z 25 stycznia 1890, l. 101, nr. 4 Dz. r. m. i uwagi do § 26.

§ 82. Pozostawia się ocenieniu Sądów, czy uznają za stosowne zezwolić stronie lub jej legitymowanemu zastępcy także w innych przypadkach oprócz wyszczególnionych w tej procedurze karnej, na przeglądanie aktów karno-sądowych, albo na wydanie ich odpisów, jeżeli osoby te wiarygodnie wykazują, iż im to jest potrzebne do wyvodu roszczonego sobie wynagrodzenia, albo w celu żądania wznowienia, albo z innych powodów.

Por. § 45 proc. i § 189 i 288 instr. sąd. z 5 maja 1897 l. 112 D. u. p. tudzież § 8 rozp. wyk. w uwadze do § 95 i § 6 ust. z 16 marca 1882 l. 64 D. u. p.

Po myśli § 10 ust. 3 rozp. z 28 listop. 1890 l. 207 Dup., należy akta sprawy karnej prowadzonej przez sądy stanu cywilnego przeciw żołnierzowi nie pozostającemu w czynnej służbie udzielić po ukończeniu władzom wojskowym do wglądu. Także krewnym skazańca można wydawać odpisy

---

§ 82. Der Beurtheilung der Gerichte ist es überlassen, ob es zulässig erscheine, einer Partei oder ihrem ausgewiesenen Vertreter auch ausser den in dieser StPO. insbesondere bezeichneten Fällen die Einsicht in strafgerichtliche Acten oder die Ausfolgung von Abschriften aus solchen zu bewilligen, sofern diese Personen glaubwürdig darthun, dass ihnen dieselbe zur Ausführung eines Entschädigungsanspruches oder zum Zwecke des Begehrens um Wiederaufnahme, oder aus anderen Gründen nothwendig sei,

wyroków dla wniesienia podań o łaskę (rozp. min. z 20 maja 1891, l. 9737 Dz. r. m., nr. 21).

§ 83. O rozpoczęciu i ukończeniu postępowania karnego przeciw osobom wojskowym i do obrony krajowej należą- cym jakoteż przeciw osobom które zostają w służbie rządo- wej, albo w innej służbie publicznej, a zatem też w urzędzie krajowym lub gminnym, lub w takiejże służbie, przeciw członkom reprezentacyi gminnej lub też innej powołanej do zawiadywania sprawami publicznymi, albo przeciw osobom, które posiadają tytuły publiczne, ordery lub oznaki hono- rowe krajowe albo zagraniczne, zawiadomić należy przelo- żoną ich władzę, względnie naczelnika ciała reprezentacyj- nego, tudzież urzędy dworskie albo kancelarye orderów, któ- rych się to tyczy.

Co do osób wojskowych stanowi rozp. min. sprawiedl. z 5 maja 1876 l. 5535, co następuje:

Jeżeli przeciw osobie należącej do armii stałej, marynarki wojennej lub obrony krajowej rozpoczęto śledztwo wstępne, lub wniesiono wprost akt oskarżenia lub rozciągnięto na nią areszt śledczy, wówczas powołaną do utrzymywania ewidencji powiatową komendę uzupełniającą zawiadomić o tem należy przez tę władzę administracyjną powiatową, w której okręgu znajduje się Sąd karny. Władzę tę zawiadomić należy także o ukończonem postępowaniu karnem, udzielając jej osnowę prawomocnego orzeczenia, jeśli takie zapadło, a gdyby roz-

§ 83. Von der Einleitung und von der Beendigung des Strafverfahrens gegen Militär- und Landwehrpersonen sowie gegen Personen, welche in einem Staats- oder anderen öffent- lichen, daher auch in einem Landes- oder Gemeindeamte oder Dienste stehen, Mitglieder einer Gemeinde- oder einer anderen zur Besorgung öffentlicher Angelegenheiten berufenen Vertretung sind, oder welchen öffentliche Titel, oder in oder ausländische Orden oder Ehrenzeichen verliehen sind, ist ihrer vorge- setzten Behörde, beziehungsweise dem Vorstande des Ver- tretungskörper und den betreffenden Hofämtern und Ordens- kanzleien Mittheilung zu machen.

ciągnięto karę więzienia, również o jej rozpoczęciu i miejscu jej wykonania.

Jeżeli kara wskutek odbywania jej w celi samotnej albo wskutek najwyższego ulaskawienia skróconą zostanie, wówczas z końcem czasu kary również i o tem donieść należy. Oprócz nazwiska strony, której się to tyczy, oznaczyć należy także jej przymiot (czy jest urlopnikiem, rezerwistą, czy należy do obrony krajowej lub jest nieprzydzielonym jeszcze rekrutem) i to jeśli można, podając ten korpus armii lub zakładu wojskowego, do którego ona należy. Na żądanie po ukończonem śledztwie udzielić należy odnośnej i przełożonej władzy wojskowej (obrony krajowej) akta tej sprawy karnej.

Dodatkowo zarządzo reskryptem minist. sprawiedliw. z d. 6 sierpnia 1880, l. 11357 w porozumieniu z min. obrony krajowej, że zawiadomienia poprzednim reskryptem postanowione tyczą się także osób należących do stanu rezerwy uzupełniającej, ewidencji rezerwy lub do obrony krajowej, tudzież że zawiadomienia te wystosować należy do władzy politycznej, nie zaś do gminy.

Por. § 10 rozp. min. z 28 listopada 1890 nr. 207 III. cz. i rozp. min. z 3 listopada 1899, l. 44.

Oдноśnie do gażystów i żołnierzy należących do obrony krajowej nieczynnej należy o rozpoczęciu śledztwa, przy oskarżeniach bezpośrednich — bezpośrednio o prawomocnem oskarżeniu, o areszcie śledczym, prawomocnym wyroku, przy skazaniu na karę ścieśnienia wolności o miejscu i dniu rozpoczęciu kary jak i o ewentualnem późniejszym skrócenia kary zawiadamiać władzę polityczną powiatową, w której okręgu sąd się znajduje. Podobnie należy postępować odnośnie do gażystów i żołnierzy węgierskiej obrony krajowej (rozp. min. z 26 marca 1896 l. 5853 nr. 10 Dz. r. m.).

Co do osób pobierających dodatek z tytułu medalu waleczności należy zawiadamiać o śledztwie, areszcie śledczym i skazaniu najbliższą komendę wojskową wzgl. obrony krajowej (rozp. min. z 11 czerwca 1899, l. 27 Dz. r. m.).

Do osób będących w wieku popisowym por. rozp. min.

z d. 27 września 1889, l. 15749 nr. 49 Dz. rozp. min., które przepisuje:

Poleca się Sądom, aby:

1. *We wszystkich sprawach karnych, tyjących się zbrodni i występków, jeżeli obwiniony w dniu, w którym zarządzono śledztwo wstępne, lub wprost wniesiono akt oskarżenia liczył lat 20, 21 i 22, o zakończeniu tej sprawy karnej zawiadamiały administracyjną władzę powiatową, podając dzień rzeczony. Jeżeli nie rozciągnięto kary uwięzienia, zawiadomić należy w każdym przypadku osobno, jeżeli zaś wyrokiem skazano na karę uwięzienia, zawiadamia się w ten sposób, iż dzień rzeczony zapisze się do tabeli wykazawczej, którą według rozp. z 15 czerwca 1888 l. 91 D. u. p. przesłać należy administracyjnej władzy powiatowej.*
2. *Jeżeli skazany za przekroczenie na karę więzienia w czasie kiedy go skazano, liczył lat 20, 21 i 22 bez względu na rodzaj przekroczenia i na czas kary przesłać należy tabelę wykazawczą władzy administracyjnej.*

Podobnie należy postąpić odnośnie do osób nie będących w wieku popisowym, co do których wyszło na jaw, że obowiązкови służby wojskowej nie uczyniły zadość.

Tabele wykazawcze zniesiono, wprowadzając na ich miejsce tabele karne (*Strafkarten*) por. uw. do § 33 rozp. wykonawczego.

Co do oficerów, którzy, zatrzymując stopień wojskowy bądź z płacą bądź bez płacy, wystąpili z armii stałej lub marynarki wojennej, tudzież co do oficerów rezerwy nie zostających w służbie czynnej zawiadomić należy komendę jeneralną względnie wojskową (Rozp. min. sprawiedl. z 12 stycznia 1870, l. 215).

Jeżeli podoficer traci, wskutek karnosądowego zasądzenia, uzasadnione w ustawie z 19 kwietnia 1872 l. 60 D. u. p. prawo do otrzymania posady dla wysłużonych podoficerów zastrzeżonej, sędzia karny ma po prawomocności wyroku przesłać odpis tegoż wraz oryginalnym certyfikatem bezpo-

średnio do odnośnego ministryum (wojny lub obrony kraj. (Rozp. min. z 12 lipca 1872, nr. 98 D. u. p., ust. 15).

I. O rozpoczęciu postępowania karnego należy dalej zawiadomić:

- 1) co do urzędników rządowych, krajowych lub gminnych, jakoteż co do sług takichże, dalej co do publicznych nauczycieli, urzędników sędziowskich, adwokatów i kandydatów adw., notaryuszów i kandydatów not., naczelników gmin i wydziałowych, bezpośredniego przełożonego albo władzę, która ma nad nimi władzę dyscyplinarną (zob. Rozp. min. z 8 listopada 1858 l. 207 D. u. p., § 30 ust. z 21 maja 1868 l. 46 D. u. p.; § 18 statutu dyscyp. adw. z 1 kwietnia 1872, l. 49 D. u. p. i § 167 ust. notar. z 25 lipca 1871, l. 75 D. u. p.

Co do niesędziowskich urzędników sądowych i sług należy zawiadamiać przełożonego odnośnego sądu, przy którym są zajęci (§ 68 ust. z 27 listop. 1896, l. 217 D. u. p.), tak samo co do praktykantów kancelaryjnych (§ 31 rozp. min. z 18 lipca 1897, l. 170 D. u. p.).

- 2) o zarządzeniu śledztwa wstępnego jakoteż o prawomocnem oddaniu pod oskarżenie c. k. radców tajnych, podkomorzych i stolników zawiadomić należy odnośny urząd nadworny. (Rozp. min. sprawiedl. z dnia 24 czerwca 1852 l. 8902, z 4 kwietnia 1853 l. 202, z 2 lutego 1858, l. 2130 i reskrypt min. sprawiedl. z 5 sierpnia 1876 l. 9253). Co do kawalerów orderów austriackich zaś odnośną kancelaryę order. (Rozp. min. sprawiedl. z 21 lutego 1863 l. 195 praes.).
- 3) Okażdem postąpieniu karnem zarządzone przeciw członkowi Rady państwa lub Sejmu krajowego zawiadomić należy bezpośrednio ministra sprawiedl. (Rozp. min. sprawiedl. z 9 października 1861 l. 9361 § 2 ust. z 3 października 1861 l. 98 Dup. i § 16 ust. z 21 grudnia 1867 l. 141 Dup., por. uw. przy § 1).
- 4) Jeżeli Sąd pociąga księdza katolickiego do śledztwa o zbrodnię, występki lub przekroczenie, obowiązany jest

zawiadomić o tem przełożonego kościelnego powołanego do wykonywania kościelnej władzy porządkowej nad księdzem. Temuż przesłać należy także wyrok wraz z powodami (§ 29 ust. z 7 maja 1874 l. 50 D. u. p.). Co do duchownych wyznania ewangelickiego zawiadomić należy Superintendanturę (§ 15 pat. z 8 kwietnia 1861 l. 41 Dup.). Nadto o zarządzeniu śledztwa przeciw duchownemu jakiegokolwiek wyznania prawnie uznanego, jak i o uwięzieniu tegoż zawiadomić należy polityczną władzę krajową. (Reskr. min. sprawiedliwości z dnia 25 stycznia 1880 l. 1091).

- 5) O rozpoczęciu śledztwa przeciw stręczycielowi handlowemu zawiadomić należy, jeżeli tenże jest ustanowiony na giełdzie, odnośną izbę giełdową, zresztą zaś odnośną władzę przemysłową. (Art. 84 c) ust. z 4 kwietnia 1875 l. 68 D. u. p.).
- 6) O zarządzeniu śledztwa przeciw uczniom jakiegobądź zakładu publicznego zawiadomić należy przełożёнство zakładu (Rozp. min. z 27 lutego 1855 l. 39 D. u. p.); co do słuchaczy uniwers. zawiadomić należy senat akademicki. (Rozp. min. sprawiedl. z 19 grudnia 1878 l. 17159).
- 7) O wszystkich wypadkach zarządzenia karnosądowego dochodzenia w kierunku § 6 ustawy wydanej w obronie wolności osobistej lub § 4 ustawy wydanej w ochronie prawa domowego donieść należy ministerstwu sprawiedl. (Reskr. min. sprawiedl. z dnia 5 lutego 1864 roku l. 210 praes.).
- 8) Po myśli rozp. min z 30 września 1890 l. 17625 nr. 47 Dz. r. min. z 28 października 1893 l. 20246 nr. 27 Dz. r. min. należy o każdym wypadku, skutkiem którego osoba stojąca pod opieką ustawy z 28 grudnia 1887 l. 1 D. u. p. ex 1888 uległa uszkodzeniu lub zabiciu zawiadamiać odnośny zakład asekuracyjny a po myśli rozp. min. z 3 sierpnia 1898 l. 24 D. u. p. Kasę chorych.
- 9) O konfiskacie podejrzanego bydła (ust. z 29 lutego 1880 l. 35 D. u. p. i 24 maja 1882 l. 51 D. u. p.) zawiadamiać

należy odnośną polityczną władzę powiatową (rozp. min. z 31 grudnia 1892 l. 20646 nr. 2 Dz. r. m. z r. 1893).

II. O wyniku postępowania karnego należy zawiadomić:

- 1) Co do c. k. radców tajnych, podkomorzonych lub stolników w przesłać należy zapadłe orzeczenie wraz z poprzedniem wyjaśnieniem odnośnemu najwyższemu urzędowi nadwornemu, t. j. co do tajnych radców urzędowi marszałkowskiemu (*Obersthofmarschallamt*), co do podkomorzonych najwyższemu urzędowi podkomorskiemu (*Oberstkämmereramt*), co do stolników najw. mistrzowi dworu (*Obersthofmeisteramt*). (Reskr. min. sprawiedl. z dnia 24 czerwca 1852 l. 8902 i z 5 sierpnia 1876 l. 9253).
- 2) Orzeczenie zapadłe w śledztwie przeciw urzędnikom rządowym, krajowym lub gminnym, takiemuż słudze lub urzędnikowi gminnemu, przeciw publicznemu nauczycielowi, adwokatowi, notaryuszowi, naczelnikowi gminy lub wydziałowemu, przesłać należy w odpisie wierzytelnym z powodami bezpośrednio przełożonemu lub właściwej władzy nadzorczej. Mają oni prawo przejrzania aktów. (Rozp. ministr. z dnia 8 listopada 1857 nr. 207 D. u. p. a co do notaryuszów § 167 ustawy z dnia 25 lipca 1871 nr. 75 D. u. p., co do adwokatów § 18 ustawy z dnia 1 kwietnia 1872 nr. 40 D. u. p).
- 3) Jeżeli urzędnik sądowy lub sługa popadnie w śledztwo, przesłać należy akta po ukończeniu śledztwa, bez względu na jego wynik, prezydentowi przełożonej władzy sądowej, a względnie sądowi dyscyplinarnemu (§§ 75 i 76 patentu z dnia 23 maja 1853 l. 81 tudzież § 33 ustawy z dnia 21 maja 1868 l. 46 D. u. p).
- 4) W przypadkach wszystkich, w których wytoczono śledztwo o zbrodnię, występki lub przekroczenie przeciw urzędnikom kolei żelaznej rządowej lub prywatnej, lub przeciw komukolwiek o przestępstwo przeciw bezpieczeństwu publicznemu na kolejach żelaznych rządowych lub prywatnych, zawiadomić należy o prawomocnem orzeczeniu ostatecznem nietylko c. k. inspekcję generalną kolei że-

laznych austriackich, lecz także odnośną dyrekcją kolei. (Rozp. min. sprawiedl. z dnia 31 maja 1856 l. 10624).

- 5) O skazaniu urzędników i sług leśnych, jakoteż o skazaniu wszystkich osób ustanowionych do ochrony lasów bez względu na to, czy zostają w służbie publicznej czy prywatnej, zawiadomić należy władzę przełożoną. (Rozp. min. z dnia 24 sierpnia 1859 l. 157 D. u. p.).
- 6) O wyrokach zapadłych przeciw duchownym katolickim lub ewangelickim obu obrządków zawiadomić należy przełożoną władzę kościelną, udzielając jej odpis wyroku z powodami. Patent z dnia 8 kwietnia 1861 l. 41 D. u. p. § 16, tudzież § 29 ust. z 7 maja 1874 l. 50 D. u. p.). Wyroki zapadłe przeciw duchownym jakiegobądź prawnie uznanego wyznania udzielić należy politycznej władzy krajowej. (Reskrypt min. sprawiedl. z 25 stycznia 1880 l. 1091).
- 7) Orzeczenia, mocą których osoby trudniące się przedsiębiorstwem handlowem lub przemysłowem skazane zostały za zbrodnię w ogólności, za występki pochodzący z chęci zysku, lub wykraczający przeciw obyczajności publicznej albo za przekroczenie takie na karę pozbawiającą wolności najmniej przez pół roku, udzielić należy z urzędu izbie handlowej lub przemysłowej, w której okręgu skazany mieszka. (Rozp. min. sprawiedl. z dnia 9 maja 1860 l. 552). Por. reskr. S. kr. W. krak. z 21 sierpn. 1894 l. 12101 i 17 marca 1896 l. 3947.

O wyrokach skazujących księgarzy, drukarzy, lub innych posiadaczy przemysłu prasowego z § 15 ustawy z 15 marca 1883 l. 39 D. u. p. za czyn karygodny z § 5 tejże ustawy wyrażony, zawiadomić należy władzę przemysłową, w której okręgu skazany przemysł ten wykonuje. (Rozp. min. sprawiedl. z 7 lutego 1885 l. 1476. — Dz. rozp. z r. 1885 l. 14). Por. także § 30 kod. kar.

Jeżeli ogłoszono konkurs do majątku obnoścy a tenże w śledztwie karnem nie będzie uznany za niewinnego, wówczas o wyniku śledztwa zawiadomić na-

leży tę władzę administracyjną, która dała pozwolenie na handel obnośny. (Rozp. min. z 28 września 1853 nr. 187 D. u. p.).

- 8) O wyniku postępowania karnego przeciw stręczycielom handlowym należy zawiadomić zarząd giełdy, względnie władzę przemysłową (art. 84 c ust. z 4 kwietnia 1875 l. 68 D. u. p.). Jeżeli członek zarządu stowarzyszenia zarobkowego lub gospodarczego zostanie zasądzony za występek z § 88 ustawy o stow. zar. i gosp. z 9 kwietnia 1873 l. 70 D. u. p. należy wyrok karny, jeżeli stanie się prawomocnym, przesłać krajowej władzy politycznej (§ 37 powoł. ustawy).
- 9) O wyroku prawomocnie zapadłym przeciw uczniowi publicznego zakładu naukowego, nie wstrzymując wykonania, zawiadomić należy przełożonego zakładu, załączając wierzytelny odpis prawomocnego wyroku z powodami. (Rozp. min. z 27 lutego 1855 nr. 39 D. u. p.).
- 10) Sądy karne powinny odpis wyroku prawomocnego, mocą którego skazany został inwalida patentowy na karę więzienia ciężkiego, dołączając patent jego, przesłać władzy wojskowej krajowej, w której okręgu skazany mieszka. (Rozp. min. z 13 listopada 1854 nr. 291 D. u. p.). Co do inwalidów straży policyjnej wojskowej odesłać należy patent do tej władzy administracyjnej krajowej, w której okręgu znajduje się ostatnie w patencie uwidocznione miejsce zamieszkania skazanego. (Rozp. min. z 26 stycznia 1864 l. 678).
- 11) O wyniku postępowania karnego przeciw poddanemu austriackiemu, którego odstawić kazał, lub o którym doniósł c. k. konsul w państwie otomańskim, zawiadomić należy także konsul, przesyłając mu odpis wyroku prawomocnego. (Rozp. min. sprawiedl. z 4 września 1863 l. 7741). Postanowienie to ponowiono rozp. min. spraw. z 23 stycznia 1872 l. 693 i dodano, aby o wyroku prawomocnym lub uchwale zaniechania doniesienie uczyniono władzom administracyjnym w tym celu, aby umożliwić władzom administracyjnym porozumienie się z kon-

sulatem na ten wypadek, gdy osoby te żądają paszportów, chcąc wrócić do państwa otomańskiego. (Rozp. min. spraw. z 3 kwietnia 1872 l. 3632).

- 12) Wyrok zapadły na poddanego bawarskiego za zbrodnię lub występki, przesłać należy władzy nadzorczej bawarskiej w miejscu tem, do którego skazany przynależy. (Rozp. min. spraw. z 13 stycznia 1859 l. 165).

Jeżeli poddany państwa francuskiego skazany zostanie prawomocnie za zbrodnię lub występki przesłać należy Sądowi krajowemu wyższemu w każdym przypadku z osobną odpis tabeli wykazawczej, uwidoczniając miejsce urodzenia skazanego. i departament, w którym miejsce to leży. (Rozp. min. spraw. z 28 marca 1857 l. 6696 i z 21 grudnia 1867 l. 14008).

O wyroku prawomocnie zapadłym za zbrodnie lub występki przeciw poddanemu państwa włoskiego zawiadomić należy przez Sąd krajowy wyższy ministra sprawiedl. według osobnego wzoru tabeli wykazawczej. (Rozp. min. spraw. z 28 maja 1872 l. 4850).

O wyrokach prawomocnych zapadłych przeciw poddanym rosyjskim za zbrodnie lub występki zawiadomić należy w drodze dyplomatycznej władze rosyjskiej przy dołączeniu francuskiego lub niemieckiego tłumaczenia zapadłego wyroku. (Art. XVI i VII umowy austro-rosyjskiej z dnia 15 października 1874 l. 128 Dup. z r. 1875).

Tożsamo postanowiono w umowie z Serbią co do poddanych tegoż państwa. (Art. XIX odnośnej umowy z 6 maja 1881 l. 90 D. u. p. z r. 1882).

- 13) W przypadkach, w których chodzi o fałszowanie publicznych papierów w kredytowych, Sądy pierwszej instancji o wyniku śledztwa donieść powinny ministrowi skarbu, przesyłając wprost odpis wyroku z powodami, a na żądanie nawet akta śledcze. (Rozp. min. z 16 maja 1855 nr. 89. D. u. p. z 24 października 1866 l. 10432). W śledztwach, które mają za przedmiot podrabianie papierów

kredytowych za pomocą fotografii, przesłać należy przez prezydium Sądu krajowego wyższemu ministrowi sprawiedl. odpis orzeczenia z powodami, tudzież tę część aktów, z których powziąć można wiadomość o technicznej stronie podrabiania i użytych w tym celu środkach. (Rozp. min. spraw. z 24 maja 1854 l. 8082). W przypadkach, w których chodzi o fałszowanie papierów kredytowych, względem których opinią składał bank austro-węg., zawiadomić go należy o wyniku postępowania karnego, powołując odezwę, w której nadesłał opinię swoją. (Rozp. min. spraw. z 4 stycznia 1867 l. 931). Por. § 136 proc.

- 14) W przypadkach oporu przeciw żandarmeryi i obrażenia tejże, donieść należy komendzie pułkowej o wypadku postępowania karnego. (Rozp. min. spraw. z 12 listopada 1851 l. 13373 tudzież z 30 kwietnia 1856 l. 7650). Akta śledcze jednak tylko wtedy udzielić należy, jeżeli żandarmerya dopuściła się nadużyć. (Rozp. min. spraw. z 12 grudnia 1852 l. 18719).
- 15) Jeżeli osoba skazana za przestępstwa z §§ 122 i 304 ustawy karnej lub rozp. z 5 kwietnia 1859 nr. 53 D. u. p. (za sekiarstwo), własne ma dzieci lub obce na wychowaniu, odpis wyroku z powodami przesłać należy władzy opiekuńczej. (Rozp. min. spraw. z d. 24 maja 1859 l. 7058).
- 16) Orzeczenia opiewające na karę pieniężną przesłać należy przełożonemu zakładu dla ubogich, oczywiście w tych tylko przypadkach, w których kara pieniężna idzie na fundusz ubogich (§ 7 rozp. min. z 11 lutego 1855 nr. 30 D. u. p.
- 17) Jeżeli Sąd na zasadzie ustawy z 24 maja 1885 i. 89 D. u. p. orzeknie, iż dopuszczalnem jest oddanie zasądzonego do zakładu pracy przymusowej lub zakładu poprawczego, natenczas należy udzielić wyrok politycznej władzy pierwszej instancji, w której okręgu urzędowym Sąd się znajduje. (Rozp. min. sprawiedl. z 18 lipca 1885 l. 13069, Dz. rozp. z r. 1885 nr. 48).

Jeżeli Sąd orzeknie o dopuszczalności oddania do zakładu pracy przymusowej osoby takiej, która nie ma prawa swojszczyzny w tym kraju koronnym, w którym Sąd ma swoją siedzibę, zawiadomić należy zwierzchność miejsca urodzenia. (Rozp. min. spraw wewnętrznych z dnia 28 lutego 1874 l. 234).

- 18) We wszystkich przypadkach, w których żądano zdania wydziału lekarskiego wiedeńskiego, a tenże wydział upraszał, aby go zawiadomiono o prawomocnem zakończeniu tej sprawy karnej, trybunał pierwszej instancji zawiadomienie to uczyni, skoro sprawa prawomocnie zostanie ukończona. (Rozp. min. spraw. z 6 lutego 1855 l. 1595).
- 19) Sądy są obowiązane donosić co miesiąc komendzie skrzydła żandarmeryi o złoczyńcach przez żandarmeryę dostawianych i na karę skazanych, a w doniesieniach tych uwidocznic należy przestępstwo, karę, na którą skazano, przyczynę uwięzienia, tudzież wzmiankę, czy było usprawiedliwione. W tym wykazie wymienić należy także te osoby ścigane listami gończemi, które dostawiła żandarmerya. (Rozp. min. z 28 lipca 1851 nr. 185, 24 stycznia 1854 nr. 20, 12 kwietnia 1856 nr. 56 D. u. p. tudzież rozp. min. spraw. z 24 kwietnia 1873 l. 4512, które zawiera nowy wzór tych wykazów).
- 20) Trybunały pierwszej instancji mają przedkładać ministrowi sprawiedl. za pośrednictwem Trybunału drugiej instancji z końcem każdego roku, a najdalej do końca stycznia, wykazy osób ulaskawionych, które, w ciągu roku za zbrodnie lub występki zasądzone zostały. Jeżeli taka recydywa nie nastąpiła, należy to w odnośnej rubryce uwidocznic. (Reskr. min. sprawiedl. z 2 maja 1866 l. 725 praes. i z 21 kwietnia 1868 l. 454).
- 21) W razie postępowania karnego przeciw cyganom, należy po ukończeniu bez względu na rezultat tegoż odpowiednie poczynić zarządzenia, by ich natychmiast po wypuszczeniu z sądowego zamknięcia przyjęła polityczna władza celem przeprowadzenia dalszego postępowania

- (oddanie do domu pracy przymusowej, wydalenie, wyszupasowanie) por. rozp. min. z 30 maja 1889 l. 5737 nr. 34 Dz. rozp. min.
- 22) O zasługach żandarmów celem przyznania im wynagrodzenia za schwytanie przestępców należy zawiadamiać komendę oddziału żandarmeryi (rozp. min. z 23 kwietnia 1898 l. 6745 Dz. r. min. nr. 10) por. §§ 79, 97 ust. org. sądowej.
- 23) O rezultacie postępowania w wypadkach z ust. o fałszowaniu środków żywności z 16 stycznia 1896 l. 89 D. u. p. ex 1897 należy zawiadamiać zakład dla badania środków spożywczych, ewentualnie dołączyć przyznaną i ściągniętą należność (rozp. min. z 19 maja 1899 Dz. r. min. nr. 24).
- 24) W przypadku skazania za występki z ust. o markach ochr. z dnia 6 stycznia 1890 l. 19 D. u. p. należy po prawomocności przesłać odpis wyroku bezpośrednio do Ministerjum handlu (rozp. min. z 20 marca 1890 l. 3632 nr. 16 D. r. m. z 6 września 1891 l. 16988 nr. 36 i z 4 marca 1898 l. 3460 nr. 7 D. r. m.) również tak samo należy postępować z wyrokami uwalniającymi. W razie zmiany wyroku skutkiem odwołania należy dołączać decyzję apelacyjną. Najw. Trybunał ma przesłać odpisy swych wyroków bezpośrednio (rozp. min. z 15 maja 1894 l. 7062 nr. 18 Dz. r. m.).
- 25) Wyroki w sprawach patentowych należy przesłać w uwierzytelnionym odpisie do Urzędu patentowego (§ 107 ust. z 11 stycznia 1897 l. 30 D. u. p.).
- 26) O wyrokach skazujących za zbrodnie wszystkie i przekroczenia z chęci zysku robotników salinarnych zawiadomić należy odnośną administrację salin. (por. od kraj. Dyr. Skarbu we Lwowie z 9 czerwca 1898 l. 75637 zb. czerw. nr. 93).

Co do wygotowania przepisanych uwiadomień por. § 59 ust. o organ. sąd. z 27 listop. 1896 l. 217 D. u. p. i § 317 inst. sąd. z 5 maja 1897 l. 112 Dup.

Tabelę przeg ądow ą w ładz, które zawiadamiać należy po myśli § 83 p. k. podajemy niżej w dodatku.

ROZDZIAŁ IX.

O śledzeniu przestępstw tudzież o dochodzeniach przygotowawczych tyczących się zbrodni i występków.

§ 84. Wszystkie władze i urzędy publiczne są obowiązane donieść natychmiast prokuratorowi państwa przy sądzie właściwym urzędującemu o przestępstwach, które albo same dostrzegły, albo o których się dowiedziały skądinąd, jeżeli nie ma się ich dochodzić wyłącznie tylko na żądanie strony interesowanej.

Gdyby zwłoka groziła niebezpieczeństwem, doniesienie o popełnionem przestępstwie uczynić można także w Sądzie powiatowym, w którego obrębie władza donosząca się znajduje.

W szczególności nakazanem jest jeszcze zawiadomienie prokuratorowi państwa lub Sądu karnego w następujących przypadkach:

Dekretem nadw. z 6 marca 1821 l. 1743 zb. u. s. postanowiono, że Sądy cywilne mają wstrzymać się od postępowania i przesłać akta Sądowi karnemu, jeżeli w toku sporu cywilnego, która strona obwinioną zostanie o przestępstwo w taki sposób, że wynik śledztwa wywrzećby mógł wpływ na rozstrzygnięcie sporu cywilnego. Gdyby to nie zachodziło

---

§ 84. Alle öffentlichen Behörden und Ämter sind schuldig, die entweder von ihnen selbst wahrgenommenen, oder sonst zu ihrer Kenntniss gelangten strafbaren Handlungen, welche nicht bloss auf Begehren eines Beteiligten zu untersuchen sind, sogleich dem Staatsanwalte des zuständigen Gerichtes anzuzeigen.

Bei Gefahr am Verzuge kann die Anzeige einer verübten strafbaren Handlung auch an jenes Bezirksgericht erstattet werden, in dessen Sprengel sich die Behörde befindet.

należy w każdym razie zawiadomić Sąd karny o zachodzących poszlakach przestępstwa. Por. § 22 org. sąd. z 27 listop. 1896 l. 218 D. u. p. i §§ 191 i 431 proc. cyw. Co do przesłania aktów cywilnych do prokuratury por. rozp. min. z 3 maja 1899 nr. 16 Dz. r. m.

Sąd dyscyplinarny co do urzędników sędziowskich, notaryuszów i kandydatów notaryalnych, jak i rada dyscyplinarna adwokacka co do adwokatów i kandydatów adwok. mają uczynić doniesienie do Sądu karnego, jeżeli uważają, że czyn, o który chodzi podpada pod powszechną ustawę karną (§ 33 ust. z 21 maja 1868 nr. 46 D. u. p. § 167 ust. not. § 16 stat. dyc. adwok.) Por. co do niesędziowskich urzędników sądowych i sług § 65 ust. o org. sąd z 26 listop. 1896 nr. 217 D. u. p.

O każdym wypadku na kolejach żelaznych zawiadomić mają tak zarząd kolei, jak i jeneralna inspekcya kolei żelaznych właściwy sąd karny. (Reskr. min. spraw. z 13 sierpnia 1856 l. 18247 i z 27 kwietnia 1181 l. 6108). Por. Dz. r. m. str. 62 ex 1898.

Sądy defraudacyjne jak i urzędy wymierzające opłatę skarbową od aktów prawnych mają zawiadomić Sąd prawny o zachodzących poszlakach czynu karygodnego. (Reskr. min. sk. z 8 lutego 1852 l. 30287 tudzież §§ 649, 650 i 805 ust. o przest. defraud. z r. 1835). Por. rozp. min. z 24 kwietnia 1897 nr. 109 D. u. p.

Jeżeli z powodu braków w przesyłce pocztowej zachodzi podejrzenie zbrodni, dyrekcyja poczt winna uczynić doniesienie Sądowi karnemu, bez zarządzenia dochodzenia dyscyplinarnego. (Reskr. min. sprawiedl. z 12 stycznia 1858 l. 29325).

Członkowie wojskowych komisji poborowych mają uczynić doniesienie właściwemu Sądowi karnemu o wszystkich przypadkach usiłowanego przekupstwa § 87 l. 7 instr. do ust. wojsk. z r. 1889.

O wszystkich przypadkach podejrzonej śmierci należy zawiadomić Sąd karny. W szczególności obowiązane są akuszerki donieść natychmiast miejscowej władzy bezpieczeń-

stwa, jeżeli mają podejrzenie, że zaszło dzieciobójstwo, spę-
dzenie płodu, lub inne przestępstwo. (Rozp. min. z 8 kwietnia
1857 l. 73 D. u. p. § 13 rozp. min. z 4 czerwca 1881 l. 54 D. u. p.)

O każdym wypadku fabrycznym nadającym się do
stosowania ustawy o ubezp. robotników od wypadków winny
władze polityczne, jeżeli nie jest wykluczoną wina osób trze-
cich donosić prokuratorowi (rozp. min. z 10 czerwca 1897 l. 5978
nr. 20 Dz. r. min.).

Zakłady dla badania środków spożywczych
stosować się mają do § 28 ust. z 16 stycznia 1896 l. 89 ex
1897 D. u. p. i § 11 rozp. min. z 13 października 1897 l. 240 Dup.

Co do oglądania zmarłych por. instrukcyę dla le-
karzy gminnych i okręgowych w Galicyi (z wyj. Lwowa
i Krakowa) z dnia 31 grudnia 1891 l. 83 Dz. u. kr. (por. rozp.
namiestnictwa z 17 czerwca 1897 l. 36 Dz. u. kr.) dla lekarzy
miejskich w Krakowie z dnia 24 lipca 1893 l. 46776 nr. 43
D. u. kr. dla lekarzy miejskich we Lwowie z dnia 3 stycznia
1894 l. 68099 nr. 1 Dz. u. kr. ex 1894.

Co do akuszerok por. § 359 u. k. i § 12 i 34 instr.
z 10 września 1897 nr. 216 D. u. p.

§ 85. Sąd, który ogłasza konkurs, albo który postana-
wia, iż upadłości nie ogłasza tylko z powodu, że majątek
jest nieznaczny, albo tylko z tego powodu, iż tylko jeden
jest wierzyciel osobisty, zawiadomić ma natychmiast proku-
ratora państwa przy trybunale pierwszej instancji, w któ-
rego okręgu dłużnik ma swoją siedzibę; Sąd cywilny nadto
jest obowiązany prokuratorowi państwa jakoteż sędziemu
karnemu wszystkich potrzebnych dostarczyć wyjaśnień i udzie-

---

§ 85. Das Gericht, welches einen Conkurs für eröffnet
erklärt oder entscheidet, dass die Concurseröffnung nur wegen
Geringfügigkeit des Vermögens oder nur deshalb nicht statt-
finde, weil nur ein einziger persönlicher Gläubiger vorhanden
ist, hat sofort den Staatsanwalt an jenem Gerichtshofe erster
Instanz, in dessen Sprengel der Schuldner seinen Wohnsitz
hat, in Kenntniss zu setzen; das Civilgericht ist ferner ver-
pflichtet, dem Staatsanwälte sowie dem Strafgericht alle noth-
wendigen Aufklärungen zu ertheilen, und die Acten, deren

lić aktów, których potrzebują, albo w oryginale, albo w odpisie wierzytelnym.

Ustawa konkursowa z 15 grudnia 1868 l. 1 D. u. p. z r. 1869 nakazuje nadto sądowi konkursowemu, zawiadomienie prokuratoryi o następujących wypadkach: *a)* jeżeli dłużnik w konkursie będący usuwa się od złożenia przysięgi manifestacyjnej w §§ 66 i 96 ust. konk. przewidzianej, *b)* jeżeli uchylono areszt z powodu obawy ucieczki przeciw temuż zarządzony (§ 101).

Przepis § 85 proc. zbacza o tyle od zasady § 84 pr., że nakazuje zawiadomienie prokuratoryi państwa tego okręgu, w którym dłużnik ma siedzibę; a skoro zdarzyć się może, że dłużnik nie mieszka w miejscu, gdzie była siedziba upadłej firmy jego, t. j. nie mieszka w okręgu sądu konkursowego, przeto właściwość sądu może wskutek postanowienia § 85 pr. uleść niekiedy zmianie (por. orz. z 14 października 1882 l. 5180 nr. 487 objaśniające szczegółowo przepis § 85 proc. odnośnie do występku z § 486 kod. k.).

Reskr. min. sprawiedl. z 26 kwietnia 1874 l. 2835 polecono prokuratoryi państwa bardzo ściśle dochodzenie w przypadkach upadłości, ułatwione nową procedurą karną.

§ 86. Ktokolwiekbądź dowie się o przestępstwie, które z urzędu należy ścigać, ma prawo zrobić doniesienie. Doniesienie przyjąć jest obowiązany nie tylko prokurator państwa, ale także sędzia śledczy, sędzia powiatowy i władza bezpieczeństwa, którzy doniesienie przesłać mają prokuratorowi państwa.

Według § 57 p. k. wojsk., każdy, kto dowie się o ja-
 ~~~~~  
 sie bedürfen, in der Urschrift oder in beglaubigter Abschrift mitzuthemen.

§ 86. Wer immer von einer strafbaren Handlung, welche von Amtswegen zu verfolgen ist, Kenntniss erlangt, ist berechtigt, dieselbe anzuzeigen. Zur Annahme der Anzeige ist nicht bloss der Staatsanwalt, sondern es sind dazu auch der Untersuchungsrichter, der Bezirksrichter und die Sicherheitsbehörde verpflichtet, welche die Anzeige dem Staatsanwälte zu übermitteln haben.

kiejkolwiek zbrodni lub występku ściganym z urzędu ma prawo donieść o niem najbliższej władzy wojskowej lub cywilnej, władza ta o ile nie jest uprawnioną do ukarania obwinionego, ma przesłać doniesienie Sądowi karne mu właściwemu.

Por. §§ 9, 56 i 58 rozp. wykon. i § 57 instr. sąd, z r. 1897.

Kodeks karny nakłada w niektórych przypadkach na osoby prywatne obowiązek donoszenia władzy o przestępstwie; por. mianowicie §§ 61, 67, 92, 287 l. g, 349 ust. 2, 359, 372, 442, 443, 473—477 kod. k.

Kto w dobrej wierze podaje w doniesieniu fakt zgodny z rzeczywistością zdolny rzucić na kogoś podejrzenie popełnienia czynu karygodnego, nie odpowiada za to, choć się pokaże, że podejrzenie nie było uzasadnionem (orz. plen. z 15 maja 1884, l. 13780, zb. nr. 640). Natomiast, jeżeli widocznem jest, że uczynił to ze złośliwości lub karygodnego niedbalstwa odpowiada za to stosownie do przepisów ustawy karnej (orz. plen. z 6 paźdz. 1896 l. 11677, zb. nr. 1991 i orz. plen. z 17 maja 1892, l. 6038, zb. nr. 1528).

**§ 87. Prokurator państwa jest obowiązany badać wszystkie do niego nadchodzące doniesienia o przestępstwach, które z urzędu ma ścigać, jakoteż iść za śladami tych przestępstw podawanych do jego wiadomości. Winien także przyczyniać się do wykrycia niewiadomych sprawców, przez śledzenie za poszlakami, do tego celu wiodącemi.**

Jeżeli doniesienia bezimiennie, lub pochodzące od osoby zupełnie nieznaney, zawierają okoliczności dokładnie określone przestępstwo w sposób wiarygodny oznaczające, trzeba je wprawdzie zbadać, jednak należy unikać wszelkiego rozgłosu i ochraniać o ile tylko można cześć osób obwinionych.

Jeżeli dojdzie do prokuratora państwa pogłoska o prze-

---

§ 87. Der Staatsanwalt ist verpflichtet, alle an ihn gelangten Anzeigen über strafbare Handlungen, welche von amtswegen zu verfolgen sind, zu prüfen, sowie die zu seiner Kenntniss gelangenden Spuren solcher strafbaren Handlungen zu verfolgen. Er hat auch zur Entdeckung unbekannter

stępstwie, którego nie wyłącznie na żądanie strony interesowanej należy dochodzić, jest obowiązany zarządzić przesłuchanie osób, które pogłoskę rozsiewały, śledzić ją za pomocą władz bezpieczeństwa aż do jej źródła i przekonać się, o ile tylko można, czy jest uzasadnioną, czy też bezzasadną.

Władze państwowe i gminne nie są obowiązane wymienić sądom karnym nazwiska osoby, która w zaufaniu o przestępstwie doniosła, chyba gdyby osoba ta dopuściła się oszczerstwa, lub gdy chodzi o zbrodnię zdrady głównej (§ 61 kod. k.). (Rozp. min. z 8 listopada 1855, l. 194 D. u. p.). Por. § 151, l. 2 proc. (»konfidencja« agentów policyjnych, żandarmów).

Jeżeli postępowanie karne zarządzono wskutek denuncyacji świadomie fałszywej, denuncyant ponosi kosztą postępowania (§ 390 ust. 4 proc.).

§ 88. W ogóle prokurator ma prawo wzywać sędziego śledczego, Sądy powiatowe albo władze bezpieczeństwa o prowadzenie dochodzeń przygotowawczych w tym celu, aby uzyskać podstawę do zarządzenia postępowania karnego przeciw pewnej osobie, albo do odłożenia doniesienia.

Thäter durch Erforschung dahin führender Verdachtsgründe mitzuwirken.

Wenn namenlose Anzeigen, oder solche, die von einem völlig Unbekannten herrühren, bestimmte, die strafbare Handlung glaubwürdig bezeichnende Umstände enthalten, so ist zwar zur Erhebung dieser Umstände zu schreiten, doch ist dabei mit Vermeidung alles Aufsehens und mit möglicher Schonung der Ehre der beschuldigten Personen vorzugehen.

Wenn der Ruf von einer strafbaren Handlung, die nicht bloss auf Begehren eines Beteiligten zu untersuchen ist, an den Staatsanwalt gelangt, so ist er verpflichtet, die Vernehmung der Personen, durch welche der Ruf fortgepflanzt wurde, zu veranlassen, demselben unter Mitwirkung der Sicherheitsbehörden bis zu seinem Ursprunge nachzugehen und sich, so viel als möglich, von dessen Grunde oder Ungrunde zu überzeugen.

§ 88. Überhaupt ist er berechtigt, durch den Untersuchungsrichter, durch die Bezirksgerichte oder durch die Sicherheitsbehörden Vorerhebungen zu dem Zwecke führen zu lassen, um die nöthigen Anhaltspunkte für die Veranlas-

Sędziowie śledczy i sędziowie powiatowi mają ta że w tych dochodzeniach przygotowawczych te same prawa i obowiązki, które ma sędzia śledczy w śledztwie wstępnem.

Prokurator państwa może żądać od władz bezpieczeństwa, aby bez odbierania przysięgi przesłuchały osoby, które mogłyby dać wyjaśnienia co do popełnionych przestępstw, i może także być obecnym podczas takiego przesłuchiwania. Odbycia oględzin i rewizji domowej wtedy tylko od nich żądać może, gdyby, pod nieobecność osoby sądowej, do urzędowego działania powołanej okazała się potrzeba bezzwłocznego działania; przy tych czynnościach śledczych, w których przestrzegane być mają wszystkie dla tego rodzaju czynności sądowych przepisane formalności może on także sam być obecnym. Spisanych w tej mierze protokołów można jednak pod nieważnością wtedy tylko używać jako środków dowodowych, jeżeli bezzwłocznie je przesłano sędziemu śledczemu, który powinien ich formę i dokładność zbadać, a w razie potrzeby czynność tę powtórzyć albo uzupełnić.

~~~~~  
 sung des Strafverfahrens wider eine bestimmte Person oder für die Zurücklegung der Anzeige zu erlangen.

Die Untersuchungsrichter und Bezirksrichter haben auch bei diesen Vorerhebungen jene Rechte und Obliegenheiten, welche dem Untersuchungsrichter in der Voruntersuchung zukommen.

Durch die Sicherheitsbehörden kann der Staatsanwalt Personen, welche Aufklärungen über begangene strafbare Handlungen zu ertheilen im Stande sein dürften, unbeeidigt vernehmen lassen und diesen Vernehmungen auch selbst beiwohnen. Augenschein und Hausdurchsuchung kann er durch sie nur dann vornehmen lassen, wenn sich in Abwesenheit einer zur Amtshandlung berufenen Gerichtsperson die Nothwendigkeit eines unverzüglichen Einschreitens herausstellt; er kann diesen Untersuchungshandlungen, bei welchen alle für gerichtliche Acte dieser Art vorgeschriebenen Förmlichkeiten zu beobachten sind, auch selbst beiwohnen. Die hierüber aufgenommenen Protokolle können jedoch bei sonstiger Nichtigkeit nur dann als Beweismittel benützt werden, wenn sie unverweilt dem Untersuchungsrichter mitgetheilt worden sind, welcher deren Form und Vollständigkeit zu prüfen und

Czy sędziowie śledczy mają także w dochodzeniach przygotowawczych prawo sprzeciwiania się wnioskowi prokuratury państwa (§ 88 ust. 2, § 92 ust. 3 i § 97 proc.) jest wątpliwe.

Wnioski Prokuratora państwa w dochodzeniach przygotowawczych mają charakter rekwizycji (powinny też być dokładnie sprecyzowane, t. zw. ogólne wnioski są wadliwe), sędzia może badać tylko ich ustawową dopuszczalność, lecz nie celowość; § 88 ust. 2 mówi o »równych prawach« ze względu na środki dowodowe i sposób ich gromadzenia inny przed sądem niż przed władzami administracyjnymi (przeciwstawienie do ust. 3 tegoż paragrafu).

Por. § 281 l. 2 i § 344 l. 3 proc.

W razie, jeżeli zwłoka grozi niebezpieczeństwem, może wkroczyć żandarmeria (§ 38 ust. z 3 marca 1895).

Władze polityczne w sprawach z ust. o zabezpieczeniu robotników winny protokół oględzin spisywać tak, by po myśli § 88 ust. 3 pk. sądy mogły z nich korzystać (rozp. min. z 10 czerwca 1897, l. 5978, nr. 20 Dz. r. m.). W sprawach doniesień o uszkodzeniu cielesnem (nadsyłanych przez szpitale, urzędy ruchu, kolejowe i t. p.) należy używać do dochodzeń władz bezpieczeństwa. (rozp. min. z 24 kwietnia 1906 nr. 10 Dz. r. min.).

§ 89. Dopóki nie ma wniosku prokuratury państwa, sędzia śledczy w Trybunale pierwszej instancji te tylko przedsięwzięcie czynności urzędowe, których bez narażenia celu na niebezpieczeństwo, albo bez przekroczenia terminu ustawowego, odkładać nie można. O tem, co działał, zawiadomić ma prokuratora państwa i oczekiwać następnie jego wniosków.

nöthigenfalls die Wiederholung oder Ergänzung der Verhandlung zu bewirken hat.

§ 89. Der Untersuchungsrichter am Gerichtshofe erster Instanz nimmt, solange kein Antrag des Staatsanwaltes vorliegt, nur diejenigen Amtshandlungen vor, welche ohne Gefährdung des Zweckes oder ohne Überschreitung einer gesetzlichen Frist nicht aufgeschoben werden können. Von dem

Sądy powiatowe zaś powinny wprowadzić także donosić niezwłocznie prokuratury państwa o zbrodniach i występach z urzędu ściganych, o których się dowiedzą, ale zarazem nie czekając na jego wnioski, mają przedsięwziąć dochodzenia przygotowawcze (§ 88 ustęp 1 i 2). Wszelakoż czynności śledcze, któreby zatrzeć mogły ślady przestępstwa i usunąć je z pod obejrzenia powtórnego, wtedy tylko mają przedsięwziąć, gdy zwłoka grozi niebezpieczeństwem; zresztą powinny tylko w doniesieniu uczynić się mającym zwrócić uwagę na konieczność takiej czynności śledczej i starać się o to, aby ślady czynu zachowano tak długo, dopokąd sędzia śledczy nie przybędzie, albo nie zażąda przedsięwzięcia tych czynności śledczych.

Protokoły spisane względem tych dochodzeń przygotowawczych przesłać ma Sąd powiatowy jak można najspieszniej, a w razie, jeżeli aresztowanie nastąpiło, najpóźniej w przeciągu dni ośmiu prokuratorowi państwa, który w przypadku ostatnim najpóźniej, w trzech dniach po nadejściu

---

Vorgenommenen hat er den Staatsanwalt in Kenntnis zu setzen und sodann dessen Anträge abzuwarten.

Bezirksgerichte dagegen haben zwar ebenfalls die zu ihrer Kenntnis kommenden Verbrechen und von amtswegen zu verfolgenden Vergehen unverweilt dem Staatsanwälte anzuzeigen, zugleich aber, und ohne die Anträge des letzteren abzuwarten, die Vorerhebungen (§ 88, Absatz 1 und 2) zu führen. Untersuchungshandlungen jedoch, durch welche die Spuren der strafbaren Handlung verwischt und einer wiederholten Besichtigung, entzogen werden könnten, haben sie nur dann vorzunehmen, wenn Gefahr am Verzuge haftet; ausserdem haben sie nur in der zu erstattenden Anzeige auf die Nothwendigkeit einer solchen Untersuchungshandlung aufmerksam zu machen und dafür zu sorgen, dass die Spuren der That erhalten werden, bis entweder der Untersuchungsrichter oder das Verlangen desselben um Vornahme der Untersuchungshandlungen eintrifft.

Die über die Vorerhebungen aufgenommenen Protokolle hat das Bezirksgericht mit grösster Beschleunigung und, falls eine Verhaftung vorgenommen wurde, längstens binnen

ich uwolni aresztowanego od ścigania, albo poczyni swe wnioski u sędziego śledczego co do osoby i postępowania. (§ 27 ust. 2).

Zob. §§ 10, 27, 81 i 101 rozp. wyk.

W razie przyaresztowania przez sędziego powiatowego (§ 89 ust. 3), ma obwiniony prawo zażalenia w Izbie Radnej (§ 113). Sędzia powiatowy winien w takim razie akta przedłożyć Izbie Radnej natychmiast nie wyczekując owych ośmiu dni z ust. 3.

Po myśli § 106 pk. wojsk., winien Sąd karny stanu cywilnego, wykonujący jurysdykcję na miejscu czynu w tych wypadkach, w których władza wojskowa z powodu swego oddalenia nie mogłaby z należytą szybkością przedsięwziąć dochodzeń co do kwalifikacji czynu karygodnego, w ogóle w wszystkich wypadkach, w których zwłoka grozi niebezpieczeństwem, zarządzić wszystko co potrzeba do bezwłocznego wyjaśnienia. O wykonanie odnośnych czynności może się ewentualnie zwrócić komenda wojskowa do władzy cywilnej w drodze rekwizycji.

§ 90. Jeżeli prokurator państwa, zbadawszy doniesienie lub akta dochodzeń przygotowawczych, które w razie potrzeby na jego żądanie uzupełnić należy, znajdzie dostateczne podstawy do zarządzenia postępowania karnego przeciw pewnej osobie, uczyni wniosek, aby rozpoczęto śledztwo wstępne (§ 91), albo wniesie akt oskarżenia. W przeciwnym razie odłoży przesłane sobie doniesienie, skreślając w krótkości te pobudki, które go do tego skłoniły i prześle sędziemu

acht Tagen an den Staatsanwalt einzusenden, welcher in dem letzteren Falle längstens binnen drei Tagen nach deren Einlangen den Verhafteten ausser Verfolgung zu setzen oder seine Anträge bezüglich der Person und des Verfahrens bei dem Untersuchungsrichter anzubringen hat (§ 27, Absatz 2).

§ 90. Findet der Staatsanwalt nach Prüfung der Anzeige oder der Acten der, nöthigenfalls auf seine Veranlassung zu ergänzenden, Vorerhebungen genügende Gründe, um wider eine bestimmte Person das Strafverfahren zu veranlassen, so bringt er entweder den Antrag auf Einleitung der Vor-

śledczemu akta dochodzeń przygotowawczych z tym dodatkiem, iż nie znajduje podstawy do dalszego ścigania. Sędzia śledczy ma w tym przypadku zaniechać dochodzeń przygotowawczych, a obwinionego, jeżeli był aresztowany, natychmiast wypuścić na wolność.

Por. §§ 69, 80 rozp. wyk.

Prokurator może zatem na podstawie przeprowadzonych dochodzeń wnieść wprost do Izby Radnej akt oskarżenia, chociażby obwiniony nie był wcale słuchany (*unmittelbare Ladung citation immediate*), z wyjątkiem jednak przypadków podanych w § 91 proc., por. rozp. min z 12 grudnia 1900, l. 45, Dz. r. min.

Jeżeli Sąd powiatowy przeprowadzał dochodzenia przygotowawcze, temuż przesłać należy akta w razie zaniechania dalszego ścigania (Reskr. min. sprawiedl. z 18 maja 1874, l. 6096). W razie zaś wniesienia aktu oskarżenia lub wytoczenia śledztwa, należy je zawiadamiać w krótkości (rozp. min. z 27 stycznia 1899, l. 1854. Dz. r. m. nr. 7).

O odrzuceniu doniesienia i zaniechaniu dalszych dochodzeń winien prokurator zawiadomić stroną cywilną (§ 48 l. 2 i § 102 rozp. wykon.).

ROZDZIAŁ X.

O śledztwie wstępnem tyczącem się zbrodni i występków w ogólności.

I. Wdrożenie śledztwa i stanowisko sędziego śledczego w śledztwie.

§ 91. Przed oddaniem pod oskarżenie (XVI rozdział), przeprowadzone być musi śledztwo wstępne, gdy chodzi

untersuchung (§ 91) oder die Anklageschrift ein. Im entgegengesetzten Falle legt er die an ihn gelangte Anzeige mit kurzer Aufzeichnung der ihn dazu bestimmenden Erwägungen zurück und übersendet dem Untersuchungsrichter die Acten der Vorerhebungen mit der Bemerkung, dass er keinen Grund zur weiteren Verfolgung finde. Der Untersuchungsrichter hat in diesem Falle die Vorerhebungen ein-

o zbrodnię, której osądzenie należy do Sądu Przysięgłych, albo gdy postępowanie karne należy wdrożyć przeciw nieobecnemu. We wszystkich innych przypadkach pozostawia się uznaniu prokuratora państwa, względnie oskarżyciela prywatnego, czy chcą postawić wniosek na przeprowadzenie śledztwa wstępnego.

Śledztwo wstępne ma na celu poddać uprzedniemu rozpoznaniu obwinienie wniesione przeciw pewnej osobie o przestępstwo i wyjaśnić stan rzeczy o tyle, o ile potrzeba, aby ustalić te okoliczności, które mogą pociągnąć za sobą zaniechanie postępowania karnego, albo przygotować oddanie pod oskarżenie i przeprowadzenie dowodu na rozprawie głównej.

Nie tylko prokurator państwa, ale i oskarżyciel prywatny może zatem w myśl § 91 pr. wnieść bezpośrednio akt oskarżenia bez poprzedzającego śledztwa wstępnego (por. zresztą uwagę pierwszą do § 46).

§ 88 pr. określa cel dochodzeń przygotowawczych; § 91 zaś w związku z §§ 96 i 111 cel śledztwa wstępnego.

Co do postępowania wstępnego w sprawach o krydę i udaremnienie egzekucyi por. rozp. min. z 21 marca 1900 l. 17 Dz. r. m., a co do spraw z ust. o środkach żywności por. rozp. min. z 19 maja 1899 l. 24 Dz. r. m.

~~~~~
 zustellen und den etwa verhafteten Beschuldigten sofort auf freien Fuss zu setzen.

91. Der Versetzung in den Anklagestand (XVI. Hauptstück) muss eine Voruntersuchung vorangehen, wenn es sich um ein Verbrechen handelt, dessen Aburtheilung dem Geschwornengerichte zukommt, oder wenn gegen einen Abwesenden das Strafverfahren eingeleitet werden soll. In allen anderen Fällen bleibt es dem Ermessen des Staatsanwaltes, beziehungsweise des Privatanklägers anheimgestellt, ob eine Voruntersuchung zu beantragen sei.

Die Voruntersuchung hat den Zweck, die gegen eine bestimmte Person erhobene Anschuldigung einer strafbaren Handlung einer verläufigen Prüfung zu unterwerfen und den Sachverhalt soweit ins Klare zu setzen, als es nöthig ist, um jene Momente festzustellen, welche geeignet sind, entweder

§ 92. Sędziemu śledczemu wolno rozpocząć śledztwo wstępne tylko o takie czyny karygodne i tylko przeciw tym osobom, względem których uprawniony oskarżyciel w tej mierze uczynił wnioszek.

Jeżeli prokurator państwa czyni wnioszek, aby rozpoczęto śledztwo wstępne, powinien udzielić sędziemu śledczemu doniesienie, jakoteż środki dowodowe, o których ma wiadomość, tudzież wyniki dochodzeń przygotowawczych, jeżeli je przeprowadzono.

Jeżeli sędzia śledczy ma wątpliwości czy zgodzić się należy z wnioskiem rozpoczęcia śledztwa wstępnego, poddać powinien rzecz pod uchwałę Izby Radnej. Sędzia śledczy będzie miał udział w naradzie, ale nie będzie głosował. O takich naradach zawsze poprzednio zawiadomić należy prokuratora państwa, aby mógł swe zdanie objawić pisemnie lub ustnie.

Por. §§ 10, 11, 77 rozp. wyk.

Sędzia śledczy jest zresztą związany wnioskiem oskarżyciela co do osoby, przeciw której śledztwo ma być rozpoczęte i co do czynu karygodnego, o który śledztwo ma prowadzić.

Por. § 96.

Sporną jest kwestya, czy sędzia śledczy zanim poweźmie decyzję w sprawie wytoczenia śledztwa wstępnego może przeprowadzić krótkie dochodzenia przygotow. w każdym razie

die Einstellung des Strafverfahrens herbeizuführen oder die Versetzung in Anklagestand und die Beweisaufnahme in der Hauptverhandlung vorzubereiten.

§ 92. Der Untersuchungsrichter darf bei Voruntersuchung nur wegen solcher strafbarer Handlungen und nur gegen diejenigen Personen einleiten, bezüglich welcher ihm ein darauf abzielender Antrag eines berechtigten Anklägers vorliegt.

Beantragt der Staatsanwalt die Einleitung einer Voruntersuchung, so hat er die Anzeige, sowie die zu seiner Kenntnis gelangten Beweismittel und die Ergebnisse der etwa veranlassten Vorerhebungen dem Untersuchungsrichter mitzuteilen.

Findet der Untersuchungsrichter Bedenken, einem Antrage auf Einleitung der Voruntersuchung beizutreten, so ist darüber der Beschluss der Rathskammer einzuholen. Der

w sprawach skargowo-prywatnych, w których stanowisko sędziego śledczego jest bardziej samodzielne (por. uw. przy § 46) prawo to należy mu przyznać.

Sędzia śledczy na posiedzeniach Izby Rządnej – (§ 92 ust 3, § 94; § 97 ust. 1 i t. d.; uwagi przy § 12) ma głos doradczy.

§ 93. Śledztwo wstępne przeprowadza zwyczajnie sędzia śledczy osobiście lub bezpośrednio. Jednakowoż może on upraszać sądy powiatowe, tak w obrębie jakoteż poza obrębem swego Trybunału się znajdujące, o przedsięwzięcie szczególnych czynności sądowych.

Sądy powiatowe winny czynić zadość wezwaniu, przestrzegając przepisów obowiązujących sędziego śledczego, a jeźliby się okazała potrzeba jeszcze dalszych czynności śledczych mających się odbyć w ich okręgu, przedsięwziąć je natychmiast.

§ 93 pk. zawiera przepisy dotyczące t. zw. pomocy prawnej (*Rechtshilfe*). Do załatwiania jej powołuje wyraźnie ustawa sędziego powiatowego, a więc także sądy powiatowe znajdujące się w siedzibie Trybunału. Praktyka jednak wprowadziła osobne biura pomocy prawnej przy Trybunałach, względnie rozdziela agendę odnośną między wszystkich sędziów śledczych. Praktyka ta doczekała się uznania ze strony nowej instrukcyi sądowej z r. 1897, gdyż ta w § 224, ust. 2, (por. także § 27) wyliczając rejestra Trybunałów pierwszej instancyi, wymienia wyraźnie: «Hs dla spraw pomocy prawnej w sprawach karnych».

Untersuchungsrichter nimmt an der Berathungen, aber nicht an der Beschlussfassung theil. Von solchen Berathungen ist der Staatsanwalt jedesmal vorher zu benachrichtigen, damit er seine Ansichten schriftlich oder mündlich vortragen könne.

§ 93. Die Voruntersuchung wird in der Regel von dem Untersuchungsrichter persönlich und unmittelbar geführt. Doch kann derselbe die Bezirksgerichte sowohl innerhalb als ausserhalb des Sprengels seines Gerichtshofes um die Vornahme einzelner gerichtlicher Handlungen ersuchen.

Die Bezirksgerichte haben dem Ersuchen unter Beachtung der für den Untersuchungsrichter geltenden Vorschriften zu entsprechen, und wenn sich hieraus die Noth-

Sędzia powiatowy może załatwiać rekwizycje na wyrokach sądowych (§ 57 instr. sąd.).

Czy także sądy wojskowe mogą zwracać się do sądów stanu cywilnego z wezwaniem o pomoc prawną w szczególności słuchania świadków i to bez ograniczenia jest kwestyą wątpliwą.

Wprawdzie § 7 pk wojsk. przepisuje, że sądy wojskowe we wszystkim, co odnosi się do postępowania ich, mają prawo w drodze rekwizycyi znosić się z wszystkimi władzami cywilnymi monarchii, jednak przepis ten jest zbyt ogólny (odpowiada § 26 p. k.) by stąd odnośne wyciągać wnioski.

§ 106 pk. wojsk. (cytowany przy § 89 pk. por. wyżej str. 165) odnosi się wyraźnie do wypadków nie cierpiących zwłoki. Z § 113—114 pk. wojsk. wynikałoby, że regułą jest przesłuchiwanie świadków przez te sądy, którym ze względu swój stan (np. cywilny) podlegają (por. wyrażenia Gerichtsbarkeit w § 113) obok tego możliwem jest wzywianie osób cywilnych do Sądu wojskowego (ewent. za pośrednictwem Sądu cywilnego) w razie zaś, gdyby to zbyt wielkie koszta miało za sobą pociągnąć, lub ze zbyt wielkimi było połączone trudnościami, ma sąd wojskowy świadka przesłuchać komisyjnie.

Jako ogólną regułę uważać należy zatem: Sądy cywilne obowiązane są: 1) doręczać na żądanie wezwania przed sąd wojskowy 2) przedsiębrać czynności sądowe w sprawach wojskowych w razie niebezpieczeństwa zwłoki nie tylko z własnej inicjatywy, ale także na żądanie władzy wojskowej. Kiedy zachodzi niebezpieczeństwo zwłoki jest quaestio facti. 3) przesłuchiwać osoby stanu cywilnego na żądanie władz wojskowych. W każdym razie zdarzające się w praktyce rekwizycje Sądu wojskowego do Sądu cywilnego w siedzibie tegoż się znajdującego nie dadzą się uzasadnić dostatecznie względami na właściwe forum osób stanu cywilnego.

§ 94. Sędzia śledczy zdaje sprawę ustnie Izbie Radnej

wendigkeit weiterer, in ihren Sprengel fallender Untersuchungs-handlungen ergibt, dieselben sofort vorzunehmen.

§ 94. Der Untersuchungsrichter erstattet der Rathskammer

o stanie wszystkich wiszących śledztw wstępnych raz w miesiącu, albo także w ciągu miesiąca, jeżeli to uważa za potrzebne ze względu na ważność sprawy, albo ma poddać rzecz pod rozstrzygnięcie Izby Radnej. Na posiedzeniach, na których Izba Radna słucha tych sprawozdań, obecny jest prokurator państwa i ma prawo czynić wnioski.

Po myśli § 163 instr. z 1854, należy w protokole Izby Radnej zaznaczać pokrótce te śledztwa, których dotyczy sprawozdanie.

§ 94 nie ma zastosowania do dochodzeń przygotowawczych, nad którymi jako załatwieniem rekwizycji (por. uw. przy § 88) ma nadzór prezydent Trybunału § 31 org. sąd.), do którego wnosić należy ewentualne zażalenia z powodu opieszłości sędziego śledczego.

§ 95. Jeżeli Izba Radna postanowi poruczyć (§ 12) Sądowi powiatowemu przeprowadzenie śledztwa wstępnego, tenże przestrześć ma wszystkich przepisów obowiązujących sędziego śledczego. Sąd powiatowy składa sprawozdanie miesięczne o stanie wszystkich wiszących śledztw wstępnych na piśmie; w tenże sam sposób żąda rozstrzygnięcia Izby Radnej. Ustne sprawozdanie na posiedzeniach Izby Radnej porucza się w tych przypadkach jednemu z jej członków. Także na tych posiedzeniach obecnym być ma prokurator państwa.

über den Stand aller anhängigen Voruntersuchungen monatlich einmal oder auch während des Monats, wenn er dies wegen der Wichtigkeit einer Sache für nöthig erachtet oder die Entscheidung der Rathskammer einzuholen hat, mündlich Bericht. Die Sitzungen, in welchen die Radtskammer diese Berichte entgegennimmt, wohnt der Staatsanwalt bei, und er ist berechtigt, Anträge zu stellen.

§ 95. Beschliesst die Rathskammer, die Führung einer Voruntersuchung einem Bezirksgerichte zu übertragen (§ 12), so hat dieses alle für den Untersuchungsrichter geltenden Vorschriften zu beobachten. Den monatlichen Bericht über den Stand aller anhängigen Voruntersuchungen erstattet das Bezirksgericht schriftlich; in gleicher Weise holt es die Ent-

W razie takiej delegacji Sąd powiatowy, przeprowadzający śledztwo wstępne, wstępuje w miejsce sędziego śledczego, zaczem do Sądu powiatowego wystosować należy wszelkie wnioski, a w szczególności także oświadczenie zaniechania dalszego ścigania (Reskr. mln. sprawiedl. z 1 grudnia 1874, l. 15722).

Izba Radna może polecić Sądom powiatowym, którym poruczono przeprowadzenie dochodzeń lub śledztwa wstępnego, przedłożenie aktów także w tym celu, aby zastępcy oskarżyciela lub obwinionego ułatwić przeglądanie aktów w przypadkach w których im prawo to przysłuża (§ 8 rozp. wykon.).

Zob. §§ 12 i 63 rozp. wykon.

Izba Radna ma nadzór tylko nad śledztwami i dochodzeniami, do których przeprowadzenia Izba Radna delegowała (§ 12) Sąd powiatowy, nie zaś także nad dochodzeniami prowadzonymi przez Sąd pow. na podstawie wniosku prokuratora. Nadzór nad temi dochodzeniami prowadzi prokurator sam (§ 12 rozp. wyk.) por. rozp. min. z 14 maja 1899, l. 18 Dz. r. m.

II. Tok czynności w śledztwie wstępnem.

§ 96. Jeżeli wdrożono śledztwo wstępne, sędzia śledczy, nie czekając na dalsze wnioski oskarżyciela, — postępuje z urzędu w celu stwierdzenia istoty uczynku, wyśledzenia sprawcy, oraz w celu ustalenia środków dowodowych, służących do przekonania lub do obrony obwinionego o tyle, o ile tego wymaga cel śledztwa wstępnego.

scheidungen der Rathskammer ein. Die mündliche Bericht-
erstattung in der Sitzung der Rathskammer wird in solchen
Fällen einem Mitgliede derselben übertragen. Auch diesen
Sitzungen wohnt der Staatsanwalt bei.

§ 96. Ist die Voruntersuchung eingeleitet, so schreitet
der Untersuchungsrichter vom Amtswegen, und ohne weitere
Anträge des Anklägers abzuwarten, ein, um den Thatbestand
zu erheben, den Thäter zu ermitteln und die zur Über-
führung und Vertheidigung des Beschuldigten dienenden Be-
weismittel soweit festzustellen, als es der Zweck der Vor-
untersuchung erfordert.

Swoboda sędziego śledczego ograniczona jest wnioskiem prokuratora państwa o tyle, że działalność jego obracać się ma w granicach oznaczonego czynu karygodnego, zarzuczonego oznaczonej osobie. Nie jest jednak wykluczonem, że sędzia śledczy natrafiwszy na ślad innego czynu karygodnego lub na udział innej osoby, przedsięwznie konieczne czynności (analogia § 89 ust. pk.).

§ 97. Oskarżyciel ma prawo czynić sędziemu śledczemu także wnioski przedsięwzięcia szczególnych czynności śledczych, które sędzia, gdyby miał wątpliwości, czy się do nich przychylić wypada, poddać powinien pod rozstrzygnięcie izby radnej (§ 94).

Czynności śledczych nie wykonywa prokurator państwa pod nieważnością aktu. Ani oskarżycielowi, ani obrońcy nie wolno być obecnym podczas formalnego przesłuchania obwionego albo świadków przez sędziego śledczego. Mają oni jednak prawo uczestniczyć w oględzinach, w rewizyi domowej i przetrzysaniu papierów, tudzież wskazywać przedmioty, do których te czynności śledcze rozciągnąć należy. Sędzia śledczy powinien w tym celu zwykle naprzód zawi-

§ 97. Der Ankläger ist berechtigt, auch hinsichtlich der Vornahme einzelner Untersuchungshandlungen Anträge an den Untersuchungsrichter zu stellen, über welche dieser, falls er Bedenken findet, ihnen beizutreten, die Entscheidung der Rathskammer einzuholen hat (§ 94).

Untersuchungshandlungen nimmt der Staatsanwalt bei sonstiger Nichtigkeit des Actes nicht vor. Weder der Ankläger, noch der Vertheidiger dürfen bei der förmlichen Vernehmung des Beschuldigten oder der Zeugen durch den Untersuchungsrichter gegenwärtig sein. Sie sind aber berechtigt, dem Augenscheine, der Hausdurchsuchung und der Durchsuchung von Papieren beizuwohnen und die Gegenstände zu bezeichnen, auf welche diese Untersuchungshandlungen auszudehnen sind. Der Untersuchungsrichter soll den Ankläger zu diesem Behufe in der Regel von der Vornahme dieser Handlungen vorher benachrichtigen, kann sie aber auch, wenn Gefahr am Verzuge haftet, ohne vorausgegangene Verständigung desselben vornehmen.

Jeżeli pomiędzy znalezionemi przedmiotami znajdują się rzeczy poświęcone służbie Bożej, sąd postarać się powinien o to, aby je od wszystkich innych przedmiotów oddzielono i w sposób odpowiedni przechowano.

Por. § 32 rozp. wyk.

Przedmioty wartościowe przechowuje się w depozycie sądowym, podlegającym komisji depozytowej; zanim komisja depozytowa weźmie lico czynu w przechowanie, składa się je w depozycie podręcznym prowadzonym przez urzędnika kancelaryjnego, prowadzącego fundusz podręczny inkwizycyjny i księgę pieniężną. Por. § 103 i 113 sq. instr. karn. i § 68 instr. sąd, lica czynu inne, przechowuje się o ile nie sprzeciwiają się temu rozmiary lub inne względy, w biurze sędziego śledczego, inne wreszcie przedmioty w zarządzie więzień lub u specjalnego urzędnika kancelaryjnego n. p. w magazynie przy biurze podawczem. Por. §§ 104—105 instr. karn. por. zresztą § 407 instr. sąd.

§ 99. Jeżeli zrządzonej zbrodnią lub występkiem szkody albo utraconego zysku nie można oznaczyć w sposób pewny na podstawie zeznań poszkodowanego, albo jeżeli uzasadnieniem jest domniemanie, iż poszkodowany swą szkodę za wysoko ocenia, wówczas wysokość jej w tych przypadkach, w których wywiera ona wpływ na poczytanie czynu za zbrodnię, na wymiar kary, albo na przyznanie wynagrodze-

Befinden sich unter den vorgefundenen Gegenständen zum Gottesdienste geweihte Sachen, so hat das Gericht für deren Absonderung von allen übrigen Gegenständen und für deren entsprechende Aufbewahren zu sorgen.

§ 99. Kann der durch ein Verbrechen oder Vergehen verursachte Schade oder entgangene Gewinn durch die Aussage des Beschädigten nicht zuverlässig erhoben werden, oder ist mit Grund zu vermuthen, dass derselbe seinen Schaden zu hoch schätze, so ist die Grösse desselben in jenen Fällen, in welchen sie auf die Zurechnung der That als Verbrechen, auf das Strafmass oder auf die Zuerkennung der Entschädigung vor Einfluss ist, durch Vernehmung von Zeugen oder durch Sachverständige zu ermitteln.

nia, zbadać należy przez wysłuchanie świadków lub znawców.

Por. §§ 4 i 365 proc. Zasada jest, że sędzia polega na oszacowaniu podanem przez poszkodowanego, a tylko wyjątkowo zasięga opinii świadków lub znawców, jeżeli nasuwa mu się poważne wątpliwości (orz. z 29 lutego 1887 l. 13688 zb. nr. 1030). Znawców przesłuchiwać można na wysokość szkody nawet w takim razie, jeżeli nie można okazać przedmiotu uszkodzonego, byleby można przez zeznania świadków lub w inny sposób uzyskać podstawę dla orzeczenia znawców.

§ 100. Pisma spisane w języku w Sądzie nieużywanym, a w śledztwie ważne, sędzia śledczy każe przysięgiemu tłumaczowi przetłumaczyć i razem z przekładem złoży je do aktów.

Por. § 163 proc. Do tłumaczenia używać należy, o ile możliwości, urzędników sądowych. (Reskr. min. spraw. z 29 listopada 1853 l. 20064).

Czy do rozprawy głównej należy przybrać tłumacza a w szczególności, czy pytania dla przysięgłych ułożyć należy w kilku językach zależy od potrzeby zachodzącej w szczególnym przypadku. — (O. z 29 listopada 1884 l. 9188 nr. 705. Trybunał wzgl. sędzia śledczy nie musi wzywać tłumacza do języka wprawdzie nie będącego sądowym, lecz zrozumiałego dla członków Trybunału wzgl. sędziego śledczego. Ustawa nie nakazuje stosowania się do § 100. pod nieważnością.

Do przekładu pism węgierskich nie należy używać tłumacza, lecz przesłać do Ministeryum sprawiedliwości w Wiedniu wprost (bez odezwy) w stosownych kopertach (rozp. min. z 1 marca 1897 l. 2225 nr. 8 Dz. rozp. min. i reskr. min. z 24 kwietnia 1897 l. 2225 zb. S. W.)

---

§ 100. Schriften, die in einer nicht gerichtsblichen Sprache geschrieben und für die Untersuchung erheblich sind hat der Untersuchungsrichter durch einen beeideten Dolmetsch übersetzen zu lassen und sammt der Übersetzung zu den Acten zu bringen.

§ 101. Co do wszystkich czynności sądowych do śledztwa należących spisać należy protokół; oprócz urzędnika, który czynności przedsięwzięje lub nią kieruje, zawsze obecny być powinien zaprzysiężony protokolant.

Por. § 16 rozp. wyk.

Protokolant może odmówić spisania protokołu niezgodnego z rzeczywistością.

§ 102. Jeżeli do czynności śledczej przybrać potrzeba świadków sądowych, to powinni być nimi pełnoletni, nieposzlakowani, w sprawie nieinteresowani mężowie, którzy albo w ogólności, albo w tym szczególnym przypadku podaniem ręki ślubowali, iż dla złożenia w razie potrzeby przed Sądem świadectwa, zwracać będą pilną uwagę na wszystko, co w ich obecności przedsięwzięć lub mówić się będzie, iż będą czuwać nad wiernem zapisaniem tego do protokołu, tudzież iż wszystko, o czem się z powodu czynności śledczej dowiedzą aż do rozprawy głównej w tajemnicy zachowają.

Przybranie świadków sądowych jest nakazane: 1) przy przedsięwzięciu oględzin (§ 116 pr.), — 2) przy rewizji (§ 142 pr.), — 3) wreszcie przy przesłuchaniu obwinionego w przypadkach przewidzianych w § 198 proc.

O ustanowienie świadków sądowych w ogólności starać się ma prełożony sądu (§ 19 rozp. wykon.).

§ 101. Über alle gerichtlichen, zur Untersuchung gehörenden Handlungen sind Protokolle aufzunehmen; es muss ausser dem Beamten, welcher die Handlung vornimmt oder leitet, stets ein beeideter Protokollführer gegenwärtig sein.

§ 101. Ist bei einer Untersuchungshandlung die Zuziehung von Gerichtszeugen erforderlich, so müssen diese volljährige, unbescholtene, bei der Sache unbetheiligte Männer sein und entweder allgemein oder für den einzelnen Fall mittelst Handschlages angelobt haben, dass sie, um möglicherweise Zeugnis vor Gericht abzulegen, auf Alles, was vor ihnen vorgenommen oder ausgesagt wird, volle Aufmerksamkeit verwenden, über die getreue Protokollirung desselben wachen und bis zur Hauptverhandlung über Alles, was ihnen bei Gelegenheit der Untersuchungshandlung bekannt geworden, Stillschweigen beobachten werden.

§ 103. Spełnianie bezpłatne obowiązku świadka sądowego w czynnościach śledczych, jest powszechną powinnością obywatelską. Obowiązek ten ciąży przede wszystkim na mieszkańcach gminy, w której czynność śledcza ma być przedsięwzięta.

Uwolnieni są:

- 1) duchowni stowarzyszeń religijnych, prawnie uznanych;
- 2) osoby wojskowe i do obrony krajowej należące, jeżeli zostają w służbie czynnej, tudzież w rzeczywistej służbie zostający publiczni urzędnicy i słudzy;
- 3) nauczyciele publiczni, osoby należące do służby zdrowia, a wykonywujące rzeczywiście swe powołanie, adwokaci, notaryusze, osoby pełniące służbę na kolejach żelaznych i przy żegludze parowej, tudzież wszyscy, których służba zawodowa bez naruszenia interesu publicznego przerwana być nie może, nakoniec,
- 4) osoby, które żyją z zarobku dziennego lub tygodniowego.

Por. § 19 rozp. wyk.

§ 103 wylicza tylko osoby uwolnione od obowiązku świadka sądowego w przeciwieństwie do § 102 zawierającego

§ 103. Es ist eine allgemeine Bürgerpflicht, sich bei Untersuchungshandlungen unentgeltlich als Gerichtszeuge verwenden zu lassen. Diese Pflicht trifft zunächst die Bewohner jener Gemeinde, in welcher die Untersuchungshandlung vorzunehmen ist.

Befreit sind:

1. die Seelsorger der gesetzlich anerkannten Religionsgesellschaften;
2. Militär- und Landwehrpersonen in activer Dienstleistung und wirklich dienende öffentliche Beamte und Diener;
3. öffentliche Lehrer, die ihren Beruf wirklich ausübenden Sanitätspersonen, Advocaten, Notare, bei Eisenbahn- und Dampfschiffahrten beschäftigte Personen, sowie Alle, deren Berufsdienst ohne Verletzung des öffentlichen Interesses nicht unterbrochen werden kann, endlich
4. Personen, welche vom Tag- oder Wochenlohn leben,

warunki zdolności a zatem pośrednio wyliczenie osób niezdolnych do tego urzędu. Wobec tego osoby z § 103 p. k., jeżeli chcą się zrzec dobrodziejstwa ustawowego mogą być świadkami sądowymi.

W jednej i tej samej sprawie należy używać tych samych świadków sądowych (§ 20 ust. II. instr. sąd. karn.). Za niestawienie się należy świadkowi sąd. wymierzyć grzywnę z prawem rekursu do Sądu Wyższego (§ 20 ust. IV instr. sąd. karn.).

§ 104. Protokoły czynności sądowych spisuje się zaraz w czasie ich przedsięwzięcia, a jeżeli to jest niemożliwem bezpośrednio potem.

Każdy protokół zawierać ma podanie miejsca, roku i dnia spisania, tudzież osób obecnych.

Pytania o tyle tylko zapisywać należy, o ile tego potrzeba do zrozumienia odpowiedzi. Odpowiedzi zapisane być mają zwyczajnie tylko według istotnej swej treści i to sposobem opowiadającym. Tylko tam, gdzie to ważnem jest dla ocenienia sprawy, albo gdzie spodziewać się należy, iż trzeba będzie protokół na rozprawie głównej odczytać, przytoczyć należy własne wyrazy przesłuchanego w taki sposób, jak mówił.

Sędzia dyktuje protokół głośno, tak iżby go obecni sły-

§ 104. Die Protokolle über gerichtliche Verhandlungen werden gleich bei Vornahme derselben, und wo dies nicht thunlich ist, unmittelbar nachher aufgenommen.

Jedes Protokoll enthält die Bezeichnung des Ortes, Jahres und Tages der Aufnahme und der gegenwärtigen Personen.

Die Fragen sind nur so weit niederzuschreiben, als es zum Verständnis einer Antwort erforderlich ist. Die Antworten sind in der Regel bloss ihrem wesentlichen Inhalte nach erzählungsweise aufzunehmen. Nur wo es für die Beurteilung der Sache wichtig oder wo zu erwarten ist, dass die Verlesung des Protokolles in der Hauptverhandlung erforderlich sein werde, ist der Vornommene unter Beibehaltung seiner eigenen Ausdrücke redend anzuführen.

szeli. Słuchany ma jednak prawo podyktować swe odpowiedzi protokolantowi do protokołu. Jeżeli słuchany prawa tego nadużywa, sędzia może mu je odjąć.

Por §§ 16—18 rozp. wykon.

W protokole należy zatem tylko treść zeznań zapisać, a nie całe zeznania *per longum et latum*.

Wadliwym jest używane za panowania procedury z roku 1853 spisywanie dosłowne pytań i odpowiedzi — czynić to należy tylko wyjątkowo (§ 104 ust. III), również wadliwym jest spisywanie w postępowaniu wstępnem protokołu zeznań w trzeciej osobie: »świadek zeznaje, że nie widział...« itd.

Sędzia może przyjąć także zeznania spisane pozasądownie przez świadka lub obwinionego, byle tylko po ich odczytaniu protokolarnie je potwierdził. Odnośne pisma, zawierające zeznania, dołączyć należy do protokołu. Przy rozprawie głównej można je odczytać pod temi samemi warunkami, co protokół (§ 252 p. k.).

Co do protokółów spisanych pozasądownie por. Reskr. S. kr. Wyższ. krak. z 14 lipca 1896 l. 10205.

§ 105. Każdy protokół osobom słuchanym albo innym przybranym należy odczytać, a nawet na żądanie do przeczytania podać, w protokole zaś wzmiankę uczynić należy o jego odczytaniu lub przedstawieniu tudzież o jego przyjęciu. Następnie podpisują protokół osoby słuchane, kładąc na każdym arkuszu podpis lub znak swej ręki, a na

Der Richter hat das Protokoll laut so dass es die Anwesenden hören, zu dictiren. Doch steht am Vernommenen frei, seine Antworten dem Protokollführer in die Feder zu dictiren. Missbraucht der Vernommene dieses Recht, so kann es ihm vom Richter entzogen werden.

§ 105. Jedes Protokoll ist den vernommenen oder sonst beigezogenen Personen vorzulesen, auch auf Verlangen zum Durchlesen vorzulegen und die geschehene Verlesung oder Vorlegung, sowie die Genehmigung im Protokolle zu bemerken. Dasselbe ist sodann von den vornommenen Personen durch Beisetzung der Unterschrift oder des Handzeichens auf jedem Bogen und am Schlusse von den anwesenden Beamten, dem

końcu podpisują się urzędnicy obecni, protokolant i przybrani świadkowie sądowi. Jeżeli słuchany podpisu odmówi, zapisać to należy w protokole, podając zarazem przyczynę odmówienia.

Przesłuchanie świadka kończy się dopiero z odczytaniem protokołu. potwierdzeniem i podpisaniem tegoż przez świadka (§§ 105, 106 i 150 proc.); do tej chwili wolno świadkowi bezkarnie odwołać zeznania i sprostować. — (O. z 1 kwietnia 1887 l. 685 nr. 1048).

Zob. § 17 rozp. wykon.

§ 106. W tem, co raz spisano, nie wolno nic ważnego wymazać, dodać lub zmienić. Ustępy przekreślone powinny być jeszcze czytelne. Dodatki ważne albo sprostowania, które słuchany do swych zeznań dodaje, zapisane być mają na brzegu protokołu albo w dopisku i powinny być potwierdzone i podpisane w sposób w § 105 podany.

Nie wolno niczego przemazywać w protokole w taki sposób, by uczynić dane miejsce nieczytelnem.

§ 107. Jeżeli protokół składa się z kilku arkuszy, wszystkie trzeba zeszyć nitką, a końce tejsze pieczętką sądową przytwierdzić.

Sędzia śledczy utrzymywać winien dziennik, w którym

Protokollführer und den beigezogenen Gerichtszeugen zu unterschreiben. Verweigert der Vernommene die Unterschrift, so ist dies nebst dem Grunde der Weigerung im Protokolle zu bemerken.

§ 106. In dem einmal Niedergeschriebenen darf nichts Erhebliches ausgelöscht, zugesetzt oder verändert werden. Durchstrichene Stellen müssen noch lesbar bleiben. Erhebliche Zusätze oder Berichtigungen, die ein Vernommener seiner Aussage beifügt, sind am Rande des Protokolles oder in einem Nachtrage zu bemerken und auf die im § 105 bezeichnete Art zu genehmigen und zu unterschreiben.

§ 107. Besteht das Protokoll aus mehreren Bogen, so müssen diese sämtlich mit einem Faden zusammengeheftet und die Enden des Fadens mit dem Gerichtssiegel befestigt werden.

dokładnie należy zapisywać wszystkie akta śledztwa wstępnego.

O sposobie utrzymywania dziennika śledztw zob. § 13 rozp. wykon. i § 281 instr. sąd.

W razie rozłączenia spraw. (§§ 57 i 58 p. k.) należy dla każdej osobny założyć dziennik (§ 13 r. wyk.) w razie połączenia (§ 56 p. k.) akta przyłączone stają się częścią aktów głównych (por. § 56 ust. II p. k.), wciąga się każde jako jeden numer dziennika sprawy głównej, wszelkie dalsze wpływy wciąga się odtąd wyłącznie do dziennika sprawy głównej.

§ 108. Tych, którzy pomimo uprzednich upomnień zachowują się burzliwie lub w sposób ubliżający podczas jakiegokolwiek czynności urzędowej sędziego śledczego, skazać może sędzia śledczy na karę pieniężną aż do pięćdziesięciu złotych austriackich albo na karę aresztu aż do dni ośmiu. Jeżeli zaś osoba na karę zasługująca i tak już pozostaje w zamknięciu, na twarde łoże, na zatrzymanie w celi odosobnionej, na zamknięcie samotne w ciemnicy (przestrzegając ograniczeń nakazanych w §§ 255—257 ust. kar.) albo na odjęcie ciepłej strawy przez tydzień. Świadców sądowych, znawców i prawnych doradców stron skazać można tylko na karę pieniężną.

Der Untersuchungsrichter hat ein Tagebuch zu führen, in welchem alle Acten der Voruntersuchung genau zu verzeichnen sind.

§ 108. Gegen Diejenigen, welche sich ungeachtet vorausgegangener Ermahnungen bei irgend einer Amtshandlung des Untersuchungsrichters ein ungestümes oder beleidigendes Betragen zu Schulden kommen lassen, kann der Untersuchungsrichter eine Geldstrafe bis zu fünfzig Gulden oder eine Arreststrafe bis zu acht Tagen, und insolange der zu Bestrafende ohnehin verhaftet ist, Anweisung eines harten Lagers, Anhaltung in Einzelhaft, einsame Absperrung in dunkler Zelle, (mit Beobachtung der in den §§ 255—257 des Strafgesetzes angeordneten Einschränkungen) oder Entziehung der warmen Kost während einer Woche verhängen. Gegen Gerichtszeugen,

Każde takie postanowienie uwidocznic należy w aktach i podać natychmiast do wiadomości izby radnej, której służy prawo, kary przez sędziego śledczego rozciągnięte nawet z urzędu znieść albo złagodzić (§ 113).

Kary dyscyplinarne wymierzane przez sędziego śledczego są zatem:

- a) areszt do 8 dni — dla świadków, obwinionych odpowiadających z wolnej stopy, oskarżyciela prywatnego, subdyarnego, osób, u których przedsiębierze się rewizyę.
- b) grzywna do 100 koron dla poprzednich tudzież świadków sądowych, znawców i doradców prawnych stron. Grzywna ta w razie nieściągalności ulega zamianie na areszt (za 10 koron dzień aresztu § 7 p. k.).
- c) zaostrenia aresztu śledzego, aresztu lub więzienia (jeżeli obwiniony odbywa karę).

Ściąganie grzywn odbywa się w ten sposób, że organ wykonawczy egzekutowi zabiera tyle ruchomości u niego znalezionych, ile trzeba do pokrycia grzywny. Przedmioty te składa się w sądzie lub osoby trzeciej, przyczem przy najbliższej sądowej licytacji sprzedaje (art. XIII ust. 4 ust. wpraw. do ord. egz. § 2 rozp. min. z dnia 5 listop. 1852 l. 227 Dup. §§ 3—4 rozp. minist. z dnia 11 lutego 1855 r. l. 30 D. u. p. § 111 instr. sąd. rozdz. III § 1 instrukcyi dla org. wykon. (rozp. min. z 12 lipca 1897 l. 26 Dup.) W razie braku ruchomości a istnienia nieruchomości zawiadomić należy prokuratorę Skarbu (§ 5 rozp. min. z r. 1855).

III. Zaniechanie albo zakończenie śledztwa wstępnego.

§ 109. Śledztwo wstępne należy zaniechać postanowieniem sędziego śledczego, skoro oskarżyciel cofnie żądanie

Sachverständige und Rechtsbeistände der Parteien können nur Geldstrafen verhängt werden.

Jede solche Verfügung ist in den Acten ersichtlich zu machen und der Rathskammer sogleich anzuzeigen, welcher die Befugniss zukommt, diese vom Untersuchungsrichter verhängten Strafen auch von Amtswegen aufzuheben oder zu mildern (§ 113).

karno-sądowego ścigania, albo uczyni wniosek zaniechania śledztwa wstępnego, lub też oświadczy, iż nie znajduje podstawy do dalszego sądowego ścigania (§ 112).

Oprócz tych przypadków zaniechanie śledztwa wstępnego nastąpić może tylko na podstawie uchwały izby radnej, albo uchwały trybunału drugiej instancji.

Jeżeli śledztwo wstępne przeprowadzał Sąd powiatowy ma mu prokurator przesłać swe oświadczenie; Sąd powiatowy zaś ma postanowić zaniechanie śledztwa i zdać o tem sprawę trybunałowi. (Reskr. min. sprawiedl. z 1 grudnia 1874 l. 15722).

Izba radna może zaniechać śledztwa wskutek zażalenia w myśl § 113, przy sposobności sprawozdania sędziego śledczego w myśl § 94, lub też w przypadku § 92 ust. 3

Trybunał II instancji może zaniechać śledztwo na podstawie sprzeciwu od aktu oskarżenia (§ 213 p. k.).

§ 110. Jeżeli śledztwo wstępne zaniechano, zawiadomić o tem należy oskarżyciela, stronę cywilną i obwinionego, którego, jeżeli był aresztowany, natychmiast należy uwolnić.

Na jego żądanie wydać mu należy świadectwo urzędowe, iż żadnej nie ma podstawy do dalszego jego ścigania sądowego.

§ 109. Die Voruntersuchung ist durch Verfügung des Untersuchungsrichters einzustellen, sobald der Ankläger das Begehren nach strafgerichtlicher Verfolgung zurückzieht oder auf Einstellung der Voruntersuchung anträgt, oder erklärt, dass er keinen Grund zur weiteren gerichtlichen Verfolgung finde (§ 112).

Ausserdem kann die Einstellung der Voruntersuchung nur durch Beschluss der Rathskammer oder des Gerichtshofes zweiter Instanz erfolgen.

§ 110. Wird die Voruntersuchung eingestellt, so sind der Ankläger, der Privatbetheiligte und der Beschuldigte hievon zu verständigen, und Letzterer ist, wenn er verhaftet war, sogleich freizulassen.

Auf sein Verlangen ist ihm ein Amtszeugniss darüber auszufertigen, dass kein Grund zur weiteren gerichtlichen Verfolgung gegen ihn vorhanden sei,

Jeżeli pokrzywdzony w swem prawie zbrodnią albo występkiem do postępowania się nie przyłączył, wydać mu należy na jego prośbę poświadczenie, że nastąpiło zaniechanie.

Spornem jest w praktyce, czy można wystawiać świadectwa z § 110 p. k. także podejrzanym w razie zaniechania dochodzeń przygotowawczych (§ 90). Ustawa stanowczo ogranicza przypadki te do śledztwa wstępnego, odpowiada to też duchowi postępowania; tylko w śledztwie mamy do czynienia z dokładnie oznaczonym obwinieniem tak pod względem osoby jak i czynu karygodnego. Jeżeli jednak wyjątkowo, ze względów słuszności świadectwo takie, także w przypadku zaniechania dochodzeń ma sąd wystawić — należy postępować z wielką ostrożnością co do stylizacji.

§ 111. Śledztwo wstępne zamyka się, jak tylko przeprowadzone dochodzenia dostateczną dają podstawę do zarządzenia rozprawy głównej, i skoro zarazem wyrobiono sobie pogląd na środki dowodowe, potrzebny do dokładnego ich rozwinięcia na rozprawie głównej.

Postanowienie sędziego śledczego zamknięcia śledztwa powinno być w jakiegokolwiek formie wyraźnie zaznaczone. Przeciw temu postanowieniu jako takiemu niema środka prawnego (§ 113), gdyż oskarżyciel, jeżeli niem czuje się dotkniętym, ma prawo postawienia wniosku na uzupełnienie (§ 112 ust. III p. k.).

Przy ocenie, czy są dostateczne podstawy do zamknięcia winien sędzia śledczy zwracać uwagę nie na to, czy wyczerpano wszystkie (nawet małej doniosłości) środki dowodowe,

---

Hat sich der durch das Verbrechen oder Vergehen in seinem Rechte Verletzte dem Verfahren nicht angeschlossen, so ist ihm auf sein Ansuchen die Bestätigung der erfolgten Einstellung zu ertheilen.

§ 111. Die Voruntersuchung wird geschlossen, sobald die gepflogenen Erhebungen zureichen, um die Anordnung der Hauptverhandlung zu begründen, und zugleich die zur vollständigen Vorführung der Beweismittel in der Hauptverhandlung erforderliche Übersicht über dieselben erlangt ist.

lecz czy dostarczają podstawy do rozprawy głównej (przyczem jednak uwzględnić należy ewentualny odwód).

§ 112. Po zamkniętem śledztwie wstępnem sędzia śledczy udziela akta prokuratorowi państwa. Ten jest obowiązany (§ 27) w ośmiu dniach po otrzymaniu aktów, albo wnieść do sędziego śledczego akt oskarżenia, albo zwrócić mu akta z tem oświadczeniem, iż nie znajduje podstawy do dalszego sądowego ścigania.

Oskarżyciela prywatnego zawiadomić należy o zamknięciu śledztwa wstępnego z wezwaniem aby w czternastu dniach wniósł akt oskarżenia i pouczeniem, iż niedopilnowanie tego terminu znaczy tyle, co odstąpienie od oskarżenia (§ 109).

W terminie zakreślonym do wniesienia aktu oskarżenia, uczynić można także wniosek uzupełnienia śledztwa wstępnego. Jeżeliby się do tego wniosku nie przychyłono, nowy termin do wniesienia aktu oskarżenia upływać zaczyna od zawiadomienia o odnośnej uchwale izby radnej.

Termin zakreślony dla oskarżyciela prywatnego jest zatem prekluzyjny (§ 46 proc. por. uwagi przy tym para-

§ 112. Nach geschlossener Voruntersuchung theilt der Untersuchungsrichter die Acten dem Staatsanwälte mit. Dieser ist verpflichtet (§ 27), binnen acht Tagen nach Empfang der Acten entweder die Anklageschrift bei dem Untersuchungsrichter einzubringen oder die Actem demselben mit der Erklärung zurückstellen, dass er keinen Grund zur weiteren gerichtlichen Verfolgung finde.

Der Privatankläger ist von dem Abschlusse der Voruntersuchung mit der Aufforderung zur Einbringung der Anklageschrift binnen vierzehn Tagen und mit der Belehrung in Kenntnis zu setzen, das die Nichteinhaltung dieser Frist dem Rücktritte von der Anklage gleichkomme (§ 109).

Innerhalb der zur Einbringung der Anklageschrift bestimmten Frist kann auch der Antrag auf Ergänzung der Voruntersuchung gestellt werden. Wird dieser Antrag abgelehnt, so läuft die neue Frist zur Einbringung der Anklageschrift von der Bekanntmachung des bezüglichen Beschlusses der Rathskammer.

grafie; tożsamo tyczy się oskarżyciela pomocniczego (§ 49 pr.); nie tyczy się jednak prokuratora, którego tylko według § 27 proc. przynaglić można.

W razie odrzucenia przez Izbę Radną wniosku na uzupełnienie śledztwa, nie można ani stawiać nowego wniosku, ani wnosić zażalenia przeciw uchwale Izby Radnej (por. § 114). Wniosek oskarżyciela prywatnego na odstąpienie aktów Prokuratury Państwa ze względu na znamiona przestępstwa ściganego z urzędu nie jest wnioskiem objętym § 112 ust. III pk. (por. orz. 25 stycznia 1907 zb. nr. 3316).

IV. Środki prawne przeciw postanowieniom sędziego śledczego i Izby Radnej.

§ 113. Wszyscy, którzy bądź w czasie dochodzeń przygotowawczych, bądź w czasie śledztwa wstępnego, bądź w postępowaniu następującem po wniesieniu aktu oskarżenia, sądzą, iż są uciążeni postanowieniem lub zwłoką sędziego śledczego, mają prawo żądać w tej mierze rozstrzygnięcia izby radnej i wnieść swe żądanie albo pisemnie albo ustnie do sędziego śledczego lub też bezpośrednio do izby radnej. Zażalenie takie wstrzymuje wykonanie postanowienia sędziego śledczego jedynie w przypadkach w § 108 wymienionych.

Izba radna rozstrzyga na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu sędziego śledczego i prokuratora państwa.

§ 113. Alle, welche sich während der Vorerhebungen, der Voruntersuchung oder in dem der Einbringung der Anklageschrift nachfolgenden Verfahren durch eine Verfügung oder Verzögerung des Untersuchungsrichters beschwert erachten, haben das Recht, darüber eine Entscheidung der Rathskammer zu verlangen und ihr Begehren entweder schriftlich oder mündlich bei dem Untersuchungsrichter oder unmittelbar bei der Rathskammer anzubringen. Eine solche Beschwerde hemmt den Vollzug der Verfügung des Untersuchungsrichters nur in den im § 108 erwähnten Fällen.

Die Rathskammer entscheidet in nicht öffentlicher Sitzung nach Anhörung des Untersuchungsrichters und des Staatsanwaltes.

Do wyvodu zażalenia może obwiniony użyć obrońcy. Por. § 45 proc. tudzież § 8 rozp. wykon. w uwadze 1 do § 95).

§ 113 p. k. obejmuje także zażalenie osoby przyaresztowanej na własną rękę przez sędziego powiatowego w dochodzeniach prowadzonych bez wniosku Prokuratury Państwa (por. uwagę przy § 89 p. k.).

Zażalenie z § 113 nie jest związane ani formą (można zgłosić protokolarnie u sędziego śledczego, nie potrzeba motywować) ani czasokresem.

Prokuratora Państwa wysłuchać należy nawet w sprawie skargowo-prywatnej.

W razie zarekwirowania Sądu powiatowego (§ 93 ust. II p. k.) podlegającego innej Izbie Radnej (§ 12 ust. I), wszelkie zażalenia od postanowień tegoż Sądu rozstrzyga ta właśnie Izba Radna (§ 12 ust. I i § 9 ust. II) a nie Izba Radna Sądu rekwirującego, chybaży z istoty swej zażalenie skierowane było przeciw postanowieniu sędziego rekwirującego.

§ 114. Przeciw temu orzeczeniu izby radnej zwyczajnie nie ma dalszego środka prawnego. Jednakże żalić się mogą na nie w trybunale drugiej instancji tak prokurator państwa, albo oskarżyciel prywatny, jakoteż obwiniony, jeżeli zażalenie to tyczy się wyłączenia poszczególnych spraw karanych z postępowania karnego, które łącznie prowadzić się powinno albo rozciągnięcia lub uchylecia aresztu, albo oznaczenia wysokości kaucyi. Następnie żalić się mogą w trybunale drugiej instancji prokurator państwa lub oskarżyciel prywatny na rozstrzygnięcia, któremi odrzucono wnioski

---

§ 114. Gegen diese Entscheidung der Rathskammer findet in der Regel ein weiterer Rechtszug nicht statt. Doch kann gegen dieselbe sowohl der Staatsanwalt oder Privatankläger, als auch der Beschuldigte beim Gerichtshofe zweiter Instanz Beschwerde führen, wenn sie die Ausschcheidung einzelner Strafsachen aus dem gemeinsam zu führenden Strafverfahren, die Verhängung oder Aufhebung der Haft oder die Bestimmung der Versicherungssumme betrifft. Ferner steht dem Staatsanwälte oder Privatankläger die Beschwerdeführung an den Gerichtshof zweiter Instanz gegen jene Entscheidungen offen, durch

rozpoczęcia śledztwa wstępnego albo postanowiono śledztwo wstępne zaniechać.

Zażalenie to zwyczajnie (§ 197) nie ma skutku zawieszającego. Należy je wnieść do izby radnej w przeciągu dni trzech po oznajmieniu uchwały, przeciw której jest wymierzzone. Trybunał drugiej instancyi rozstrzyga to zażalenie ostatecznie na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu starszego prokuratora państwa.

Trybunał rozstrzygając takie zażalenia, nie może nigdy zmienić na niekorzyść obwinionego postanowień i uchwał, na które się nie żalono; co do reszty jednak ma on prawo zarządzić usunięcie spostrzeżonych usterek postępowania nawet wtedy, gdy przeciw nim zażalenia wnieść nie było można, albo nie wniesiono.

Jeżeli uzna, że zażalenie przeciw zaniechaniu śledztwa wstępnego jest uzasadnione, wówczas może natychmiast o takie czyny, których ścigania żądał (§ 92) uprawniony oskar-

welche ein Antrag auf Einleitung der Voruntersuchung abgelehnt oder die Einstellung der letzteren ausgesprochen wird.

Diese Beschwerde hat in der Regel (§ 197) keine aufschiebende Wirkung. Sie ist binnen drei Tagen nach Eröffnung des Beschlusses, gegen welchen sie gerichtet ist, bei der Rathskammer anzubringen. Der Gerichtshof zweiter Instanz entscheidet über die Beschwerde endgiltig in nicht öffentlicher Sitzung nach Anhörung des Oberstaatsanwaltes.

Bei der Entscheidung über solche Beschwerden kann der Gerichtshof niemals zum Nachtheile des Beschuldigten Verfügungen und Beschlüsse abändern, gegen welche nicht Beschwerde geführt wird; im Übrigen aber ist er berechtigt, die Beseitigung wahrgenommener Gebrechen des Verfahrens auch dann, anzuordnen, wenn eine Beschwerde gegen dieselben nicht ergriffen werden konnte oder nicht ergriffen ward.

Findet er die Beschwerde gegen die Einstellung einer Voruntersuchung begründet, so kann er wegen solcher Handlungen, deren Verfolgung von einem berechtigten Ankläger verlangt wurde (§ 92) und wegen welcher der Beschuldigte bereits vernommen wurde, sofort dessen Versetzung in Anklagestand aussprechen.

życiel, i względem których obwiniony już był słuchany, postanowić oddanie pod oskarżenie.

Oskarżyciel może się żalić do Sądu Wyższego także z powodu odrzucenia wniosku na rozciągnięcie (lub uchylene) aresztu śledczego (orz. plen. z dnia 7 maja 1895 r. l. 5600 zb. nr. 1886).

Obwinione mu służy po myśli § 114 zażalenie do Trybunału drugiej instancyi przeciw uchwałom Izby radnej jedynie w trzech przypadkach w § 114 ust. 1 wymienionych. Nie służy mu w szczególności zażalenie Trybunału do 2 inst. przeciw uchwałom izby radnej, postanawiającym rozpoczęcie śledztwa wstępnego.

Oskarżycielowi subsydjarnemu służy zażalenie przeciw zaniechaniu śledztwa wst., nie służy jednak żaden środek prawny przeciw odrzuceniu wniosku rozpoczęcia śledztwa wst. (§ 48 l. 1 i § 49 l. 2).

Sąd Wyższy nie może uchylić się od rozstrzygania o zażaleniu przeciw odrzuceniu wniosku na wytoczenie śledztwa, motywując tem, że wniosek uważa za zbyteczny lub niewłaściwy — ma w każdym razie stosownie do ustawy wdać się w załatwienie merytoryczne (orz. plen. z 9 kwietnia 1893 l. 4018 zb. nr. 1887).

§ 48 l. 2 i 114 ust. 4 proc. zawierają jedyne dwa przypadki wyjątkowe, w których Trybunał 2 inst. postanowić może oddanie pod oskarżenie bez aktu oskarżenia uprawnionego oskarżyciela.

Według § 46 ust. z 29 lutego 1880 l. 35 i § 39 ust. z tejże daty l. 37 D. u. p. orzeka izba Radna także o przepadku bydła i produktów bydłowych, które były przedmiotem przekroczenia zakazu wprowadzenia ich do kraju, o ile orzeczenia o przepadku nie można połączyć z wyrokiem przeciw obwinionemu zapadłym. Od tej uchwały Izby Radnej przysługuje zażalenie do Sądu Wyższego po myśli § 114 p. k. W razie postępowania z ust. o fałszowaniu środków spożywczych z 16 stycznia 1896 l. 89 ex 1897 może Izba Radna orzec przypadek towarów i sprzętów stanowiących przedmiot postę-

powania (§ 30 ust.). Od uchwały Izby Radnej żalić się można po myśli § 114 p. k. do Sądu Wyższego.

§ 115. O ile możności starać się o to należy; ażeby przedkładanie aktów z powodu wniesionych środków prawnych biegu postępowania nie wstrzymywało; w razie potrzeby odpisać należy te pisma, które są niezbędne do dalszego postępowania.

ROZDZIAŁ IX.

O oględzinach i znawcach.

I. O oględzinach i przybraniu znawców w ogólności.

§ 116. Oględziny przedsięwziąć należy, ilekroć to potrzebnem się okaże, w celu wyjaśnienia ważnej dla śledztwa okoliczności. Przybrać należy zawsze dwu świadków sądowych; a jeżeliby to uznano za stosowne ze względu na potrzebę uznania tożsamości przedmiotów, które trzeba rozpoznać, albo dla otrzymania wyjaśnień, przybrać należy także obwinionego. Obrońcy obwinionego nie można zabronić brania udziału w przedsięwzięciu oględzin; obrońcę już ustanowionego należy zawiadomić o postanowieniu przedsięwzięcia

§ 115. Es ist nach Möglichkeit dafür zu sorgen, dass durch die wegen Ergreifung von Rechtsmitteln erfolgende Vorlegung der Acten der Gang des Verfahrens nicht aufgehalten werde; nöthigenfalls sind von Actenstücken, welche zur Fortführung desselben unentberlich sind, Abschriften zu machen.

§ 116. Der Augenschein ist vorzunehmen, so oft dies zur Aufklärung eines für die Untersuchung erheblichen Umstandes nothwendig erscheint. Es sind stets zwei Gerichtszeugen, und wenn sich dies wegen Anerkennung der zu untersuchenden Gegenstände oder zur Erlangung von Aufklärungen als zweckdienlich darstellt, ist auch der Beschuldigte zuzuziehen. Dem Vertheidiger des Beschuldigten kann die Betheiligung bei der Vornahme des Augenscheines nicht versagt werden; auch ist ein bereits bestellter Vertheidiger, wenn kein besonderes Be-

ogłędzin, jeżeli szczególna jaka wątpliwość nie stoi na zawadzie.

Por. § 45 proc.

W razie wypadku na kolei żelaznej przed zbadaniem istoty czynku nie należy nic uprzątać, ani usuwać śladów, o ile to bez szkody nastąpić może, pod ewentualną odpowiedzialnością za zbrodnię § 214 ust. karn. (Rozp. min. spraw. z 23 sierpnia 1856 l. 18247).

Tożsamo tyczy się wypadków w razie eksplozyi kotła parowego (Rozp. min. z 7 lipca 1871 l. 113 D. u. p.

Kiedy w szczególności do ogłędzin przybrać należy obwinionego zob. o. z 17 listopada 1877 l. 10187 Nr. 162.

W przypadkach z ust. o przymusowym ubezpieczeniu robotników od wypadków należy zawiadomić o ogłędzinach zakłady asekuracyjne (§§ 45 i 47 cyt. ust.).

Nie przybranie świadków sądowych nie pociąga za sobą nieważności ogłędzin.

§ 117. Protokół ogłędzin spisać należy tak dokładnie i szczegółowo, iżby przedstawiał zupełny i wierny obraz oglądanych przedmiotów.

W tym celu należy dołączyć do niego, w razie potrzeby rysunki, plany lub szkice; przy podawaniu miar, wag, wielkości i stosunków miejscowych stosować należy oznaczenia znane i niebudzące wątpliwości.

Rysunki, plany, szkice dołączone do protokołu ogłędzin nie potrzebują odpowiadać regułom sztuki, wystarcza, jeżeli zdolne są wytworzyć taki zupełny i jasny obraz przedmiotów

denken dagegen obwaltet, von der Vornahme des Augenscheines in Kenntnis zu setzen.

§ 117. Das über den Augenschein aufzunehmende Protokoll ist so bestimmt und umständlich abzufassen, dass es eine vollständige und treue Anschauung der Besichtigten Gegenstände gewähre. Es sind demselben zu diesem Zweck erforderlichenfalls Zeichnungen, Pläne oder Risse beizufügen, Masse, Gewichte, Grössen und Ortsverhältnisse sind nach bekannten und unzweifelhaften Bestimmungen zu bezeichnen.

oglądanych, jaki jest potrzebny wzgl. użyteczny dla sędziowskiego rozstrzygnięcia (orz. z 18 marca 1887 l. 15335 zb. nr. 1042).

§ 118. Jeżeli do oględzin potrzeba znawców, sędzia śledczy przybierze zwyczajnie dwu.

Wystarczy przybranie jednego znawcy, jeżeli chodzi o przypadek mniejszej wagi, albo jeżeliby oczekiwanie na przybycie drugiego znawcy cel śledztwa naraziło na niebezpieczeństwo.

Czy do oględzin potrzeba znawców rozstrzyga sędzia na podstawie swej władzy dyskrecyjonalnej.

Reskr. min. spraw. z 26 marca 1886 l. 1817 (Dz. rozp. z r. 1886 nr. 11) polecono Sądom, by celem oszczędzenia kosztów tylko wtedy zarządzały przybranie znawców do oględzin, jeżeli istotna tego zachodzi potrzeba.

Zbadanie stanu umysłowego obwinionego zarządzić należy zawsze przez dwu lekarzy (§ 134).

§ 119. Wybór znawców należy do sędziego śledczego. Jeżeli do pewnego zawodu znawcy są stale w sądzie ustanowieni, wtedy tylko innych wzywać należy, jeżeli zwłoka grozi niebezpieczeństwem, albo tamci doznają przeszkód, albo podejrzani są o stronnicość, w szczególnym przypadku.

§ 118. Sind bei einem Augenscheine Sachverständige erforderlich, so soll der Untersuchungsrichter in der Regel deren zwei beiziehen.

Die Beziehung eines Sachverständigen genügt, wenn der Fall von geringerer Wichtigkeit ist oder das Warten bis zum Eintreffen eines zweiten Sachverständigen für den Zweck der Untersuchung bedenklich erscheint.

§ 119. Die Wahl Sachverständigen steht dem Untersuchungsrichter zu. Sind solche für ein bestimmtes Fach bei dem Gerichte bleibend angestellt, so soll er andere nur dann zuziehen, wenn Gefahr am Verzuge haftet, oder wenn jene durch besondere Verhältnisse abgehalten sind oder in dem einzelnen Falle als bedenklich erscheinen.

Wenn ein Sachverständiger der an ihn ergangenen Vorladung nicht Folge leistet, oder seine Mitwirkung bei der

Jeżeli znawca nie stawi się na wezwanie, lub odmówi udziału w oględzinach, sędzia skazać go może na karę od pięciu do stu złotych.

Przy rozprawie decyzya co do wyboru znawców należy do Trybunału.

Stałe ustanowienie znawców należy do zakresu działania Sądu, dla którego mają być ustanowieni. (Reskrypt min. sprawiedl. z 1 czerwca 1858 l. 9744).

Lekarze powiatowi rządowi jak i weterynarze pow. rząd. obowiązani są na wezwanie Sądu współdziałać w charakterze znawców sądowych (§ 8 lit. d. ust. z 30 kwietnia 1870 l. 68 D. u. p. i § 8 rozp. min. z d. 21 czerwca 1882 l. 91 D. u. p.).

Profesorów wydziału lekarskiego jak i profesorów chemii (wydz. filozof.) nie należy wzywać jako znawców, chybaży ważność przypadku lub inne szczególne okoliczności tego wymagały. (Rozp. min. z d. 21 października 1853 l. 219 D. u. p. i reskr. min. spraw. z 24 marca 1855 l. 2115). W sprawie badania krwi sposobem biochemicznym należy się zwracać do zakładu medycyny sądowej przy Uniwersytecie w Krakowie, Łwowie itd. (rozp. min. z 23 marca 1907 D. r. min. nr. 14).

Jeżeli chodzi o zbadanie marki stemplowej Sądy udać się mają do c. k. drukarni nadwornej i rządowej w Wiedniu (Rozp. min. z 3 stycznia 1856 l. 66 D. u. p.).

W razie wątpliwości, czy środek jaki uważać należy za środek leczniczy t. j. za środek w austr. farmakopeji uznany, udać się należy do polit. władzy krajowej (Rozp. min. z 19 czerwca 1855 l. 107 D. u. p.).

Odnośnie do dowodu ze znawców co do jakości zakwestyonowanych środków żywności mają zastosowanie przepisy XI rozdziału p. k. łącznie z przepisami §§ 26 i 30 ust. z 16 stycznia 1896 l. 89 Dup. ex 1897 (orz. z 6 lutego 1900

Vornahme des Augenscheines verweigert, so kann der Untersuchungsrichter eine Geldstrafe von fünf bis einhundert Gulden gegen ihn verhängen.

l. 854 zb. nr. 2432). Por. nadto rozp. min. z 13 października 1897 l. 240 Dup. (Ustawy karne dodatki. str. 267 i nast.).

Co do kwestyi prawa autorskiego por. rozp. min. z 3 lipca 1896 l. 151 Dup. (Ustawy karne dodatki. str. 234 sq.).

W kwestyach dotyczących kolei państwowych do udzielenia fachowych opinii powołaną jest jeneralna inspekcya c. k. kolei państw. (r. m. z 23 lipca 1892 l. 14703. nr. 7 Dz. r. m.),

Ściąganie grzywny por. uwagę przy § 108 p. k.

§ 120. Osób, których w śledztwie nie wolno ani słuchać jako świadków, ani od nich przysięgi odbierać albo które z obwinionym lub pokrzywdzonym zostają w jednym ze stosunków w § 152 l. 1 określonych nie należy przybierać jako znawców, a to pod nieważnością aktu. O wyborze znawców zwyczajnie zawiadomić należy przed oględzinami tak oskarżyciela, jak obwinionego; jeżeli wniesiono ważne zarzuty, a zwłoka nie grozi niebezpieczeństwem przybrać należy innych znawców.

Strony mogą także czynić wnioski co do wyboru znawców; decyzja należy jednak do sędziego śledczego, ewentualnie (§ 113) do izby radnej.

Por. §§ 281 l. 3 i 344 l. 4 pr. k.

Zaniechanie zawiadomienia obwinionego nie pociąga za sobą nieważności.

§ 121. Znacem stale ustanowionym, którzy jako tacy

§ 120. Personen, welche in einem Untersuchungsfalle als Zeugen nicht vernommen oder nicht beeidet werden dürfen, oder welche zu dem Beschuldigten oder dem Verletzten in einem der im § 122, Z. 1 bezeichneten Verhältnisse stehen, sind bei sonstiger Nichtigkeit des Actes als Sachverständige nicht beizuziehen. Von der Wahl der Sachverständigen sind in der Regel sowohl der Ankläger, als der Beschuldigte vor der Vornahme des Augenscheines in Kenntnis zu setzen; werden erhebliche Einwendungen verbracht und haftet nicht Gefahr am Verzuge, so sind andere Sachverständige beizuziehen.

§ 121. Diejenigen Sachverständigen, welche vermöge ihrer bleibenden Anstellung schon im Allgemeinen beeidiget

ogólną już przysięgę złożyli, sędzia śledczy przypomnieć ma przed rozpoczęciem czynności urzędowej świętość złożonej przez nich przysięgi.

Inni znawcy przed przystąpieniem do oględzin złożyć mają przysięgę, że przedmiot tychże starannie zbadają, poczynione spostrzeżenia wiernie i dokładnie opiszą, tudzież, iż wywód oględzin i zdanie swoje z całą sumiennością według najlepszej swej wiedzy i stosownie do zasad swej umiejętności lub sztuki udziela.

Rota przysięgi znawców przepisana jest w § 1 ust. z 3 maja 1868 l. 33 D. u. p. podanej w uwadze do § 171.

Znawców przesłuchiwać i zaprzysięgać może także sąd wezwany w drodze rekwizycji.

Jeżeli znawca ma zeznawać także jako świadek lub odwrotnie należy albo odebrać dwie odrębne przysięgi (§ 121 i 169 p. k.) lub jedną wspólną.

§ 122. Znawcy obejrzą i zbadają przedmioty oględzin w obecności osób sądowych, wyjąwszy, gdyby te ze względów przyzwoitości uznały za stosowne oddalić się lub gdyby potrzebnych spostrzeżeń, jak n. p. przy badaniu trucizny, nie można czynić inaczej jak tylko przy pomocy ciągłej obserwacji lub dłużej trwających doświadczeń.

sind, hat der Untersuchungsrichter vor dem Beginne der Amtshandlung an die Heiligkeit des von ihnen abgelegten Eides zu erinnern.

Andere Sachverständige müssen vor der Vornahme des Augenscheines eidlich verpflichtet werden, dass sie den Gegenstand desselben sorgfältig untersuchen, die gemachten Wahrnehmungen treu und vollständig angeben und den Befund sowie ihr Gutachten nach bestem Wissen und Gewissen und nach den Regeln ihrer Wissenschaft oder Kunst abgeben wollen.

§ 122. Die Gegenstände des Augenscheines sind von den Sachverständigen in Gegenwart der Gerichtspersonen zu besichtigen und zu untersuchen, ausser wenn letztere aus Rücksichten des sittlichen Anstandes für angemessen erachten, sich zu entfernen oder, wenn die erforderlichen Wahrnehmungen, wie bei der Untersuchung von Giften, nur durch

Za każdym takim oddaleniem się znawców z miejsca oględzin należy jednak w sposób odpowiedni postarać się o to, aby wiarygodność badań przez znawców czynionych nie podpadała wątpliwości.

Jeżeli przedmiot badania znawców może uległ zniszczeniu lub zmianie wskutek użytego sposobu badania, należy pozostawić część tegoż, o ile to jest możliwem, w przechowaniu sądowem.

Świadków sądowych, którzy wraz z sędzią i protokolan-tem ze względów przyzwoitości oddalają się, należy mimo to wezwać do obecności przy spisaniu protokołu oględzin. (Por. § 102 p. k.).

§ 123. Oględzinami kieruje sędzia śledczy. Uwzględniając, o ile można, wnioski przez oskarżyciela i obwinionego lub jego obrońcę czynione, wskazuje przedmioty, na które znawcy uwagę zwracać mają i zadaje pytania, których załatwienie za potrzebne uważa. Znawcy mogą żądać, aby im z aktów lub za pomocą przesłuchania świadków, udzielono co do punktów, przez nich dokładnie określonych, tych wyjaśnień, które za potrzebne do złożenia opinii uważają.

fortgesetzte Beobachtung oder länger dauernde Versuche gemacht werden können.

Bei jeder solchen Entfernung der Gerichtspersonen von dem Orte des Augenscheines ist über auf geeignete Weise dafür zu sorgen, dass die Glaubwürdigkeit der von den Sachverständigen zu pflegenden Erhebungen sichergestellt werde.

Ist von dem Verfahren der Sachverständigen die Zerstörung oder Veränderung eines von ihnen zu untersuchenden Gegenstandes zu erwarten, so soll ein Theil des letzteren, insoferne es thunlich erscheint, in gerichtlicher Verwahrung behalten werden.

§ 123. Der Untersuchungsrichter leitet den Augenschein. Er bezeichnet mit möglichster Berücksichtigung der von dem Ankläger und dem Beschuldigten oder dessen Vertheidiger gestellten Anträge die Gegenstände, auf welche die Sachverständigen ihre Beobachtung zu richten haben, und stellt

Jeżeli znawcy dla wypowiedzenia gruntownego zdania uznają za niezbędnie potrzebne przeglądnięcie aktów śledczych, można im ich udzielić, jeżeli nie nasuwają się szczególne wątpliwości.

Kierownictwo oględzinami zasadza się na zwróceniu uwagi znawców na okoliczności rozstrzygające i pytania, na które oczekuje sąd odpowiedzi, tudzież na zachowaniu przepisanych formalności. Jeżeli aktów nie można dać znawcy do przeglądnięcia, winien sędzia należycie sam z nimi się zapoznać, by bez straty czasu krótko znawcy stan sprawy przedstawić (rozp. min. z 16 lipca 1906 Dz. r. min. str. 210).

§ 124. Podania znawców, co do poczynionych przez nich spostrzeżeń. powinien natychmiast protokolant spisać. Orzeczenie razem z powodami mogą albo zaraz podać do protokołu, albo zastrzedz sobie wydanie orzeczenia na piśmie, do czego należy stosowny termin wyznaczyć.

Znawców, którzy nie są stale ustanowionymi (§ 121 p. k.) należy przesłuchać *ad generalia* (ze względu na § 120 p. k.).

Wywód oględzin i orzeczenie znawców są w regule (§§ 125—126) wspólne. W razie, jeżeli orzeczenie wydano na

die Fragen, deren Beantwortung er für erforderlich hält. Die Sachverständigen können verlangen, dass ihnen aus den Acten oder durch Vernehmung von Zeugen jene Aufklärungen über von ihnen bestimmt zu bezeichnende Punkte gegeben werden, welche sie für das abzugebende Gutachten für erforderlich erachten.

Wenn den Sachverständigen zur Abgabe eines gründlichen Gutachtens die Einsicht der Untersuchungsacten unerlässlich erscheint, können ihnen, soweit nicht besondere Bedenken dagegen obwalten, auch die Acten selbst mitgetheilt werden.

§ 124. Die Angaben der Sachverständigen über die von ihnen gemachten Wahrnehmungen (Befund) sind von dem Protokollführer sogleich aufzuzeichnen. Das Gutachten sammt dessen Gründen können sie entweder sofort zu Protokoll geben oder sich eine Abgabe eines schriftlichen Gutachtens vorbehalten, wofür eine angemessene Frist zu bestimmen ist.

podstawie badań systemem Röntgena należy do orzeczenia dołączyć oprócz kopii oryginalne klisze, których nie wolno retuszować (por. opinię Najw. Rady zdrowia w Dz. rozp. min. z r. 1907 str. 148).

§ 125. Jeżeli w podaniach znawców o spostrzeżonych przez nich faktach znacznie się od siebie różnią, albo jeżeli ich wywód oględzin jest ciemny, niepewny, sam ze sobą albo z okolicznościami faktycznymi, już sprawdzonemi sprzeczny, a wątpliwości tych nie można usunąć przez ponowne przesłuchanie znawców, wówczas należy, jeżeli można, powtórzyć oględziny za przybraniem tych samych lub innych znawców.

Co do stanowiska Sądu mającego ocenić orzeczenie znawców por. orz. z 23 grudnia 1881 l. 1061 Nr. 404.

§ 125 mówi o sprzecznościach i usterkach co do spostrzeżeń znawców, § 126 o sprzecznościach i usterkach w orzeczeniu.

§ 126. Jeżeli takie sprzeczności lub usterki okażą się w orzeczeniu samem, albo jeżeli się okazuje, iż orzeczenie zawiera wnioski, które z przytoczonych założeń nie wypływają jako konieczne następstwa logiczne, a wątpliwości nie dadzą się usunąć przez ponowne przesłuchanie znawców, zasięgnąć należy zdania innego lub kilku innych znawców.

§ 125. Weichen die Angaben der Sachverständigen über die von ihnen wahrgenommenen Thatsachen erheblich von einander ab, oder ist ihr Befund dunkel, unbestimmt, im Widerspruche mit sich selbst oder mit erhobenen Thatumständen, und lassen sich die Bedenken nicht durch eine nochmalige Vernehmung der Sachverständigen beseitigen, so ist der Augenschein, soferne es möglich ist, mit Zuziehung derselben oder anderer Sachverständigen zu wiederholen.

§ 126. Ergeben sich solche Widersprüche oder Mängel in Bezug auf das Gutachen, oder zeigt sich, dass es Schlüsse enthält, welche aus den angegebenen Vordersätzen nicht folgerichtig gezogen sind, und lassen sich die Bedenken nicht durch eine nochmalige Vernehmung der Sachverständigen

Jeżeli znawcami są lekarze lub chemicy, w takich razach można zasięgnąć zdania jednego z wydziałów lekarskich krajów w Radzie państwa zastępowanych. Tak samo się postąpi, jeżeli izba radna uważa za potrzebne zasięgnąć zdania wydziału lekarskiego ze względu na ważność lub trudność przypadku.

Nie tylko więc w razie usterek lub sprzeczności w zdaniu znawców, ale w ogólności w przypadkach ważnych lub trudnych należy zasięgnąć zdania wydziału lekarskiego. Reskryptem min. sprawiedl. z 18 maja 1874 l. 648 polecono jednak Sądom, ażeby w kwestyach podrzędnych nie udawały się do wydziałów lek. i nie przysparzały tymże zbytecznej pracy.

Wydział lekarski składa opinię w komisji, złożonej według przepisu dekr. kancel. nadw. z 15 sierpnie 1846 l. 929, w której przewodniczy dziekan wydziału lekarskiego (Rozp. min. spraw. z 2 lutego 1852 l. 637 i reskr. min. oświaty z 19 grudnia 1851 l. 12604).

Krytyczne badanie orzeczenia wydziału lekarskiego przez lekarzy, wezwanych do rozprawy głównej, nie jest dopuszczalnem. — (O. z dnia 15 października 1875 l. 5093 Nr. 84).

Okoliczność ta, że lekarze słuchani jako znawcy odstępują na rozprawie głównej od zdania złożonego w śledztwie, nie wystarcza do tego, by koniecznie już innych wezwano lekarzy. — (O. z 17 listopada 1877 l. 10187 Nr. 162).

Zaniechanie zasięgnięcia opinii wydziału lekarskiego nie uzasadnia nieważności.

Nawet, w razie, jeżeli zachodzą usterki lub sprzeczności

digen beseitigen, so ist das Gutachten eines anderen oder mehrerer anderer Sachverständigen einzuholen.

Sind die Sachverständigen Aerzte oder Chemiker, so kann in solchen Fällen das Gutachten einer medicinischen Facultät der im Reichsrathe vertretenen Länder eingeholt werden. Dasselbe geschieht, wenn die Rathskammer die Einholung eines Facultätsgutachtens wegen der Wichtigkeit oder Schwierigkeit des Falles nöthig findet.

w orzeczeniu wydanem przez znawców (lub chemików) mogą władze sądowe po myśli § 126 ust. I p. k. zamiast zasięgać opinii wydziału lekarskiego, zasięgnąć zdania jednego lub więcej innych znawców (O. z dnia 5 września 1887 l 4598 zb. nr. 1092).

II. Postępowanie w śledztwach, tyczących się zabójstwa lub uszkodzenia cielesnego w szczególności.

§ 127. Jeżeli w jakim przypadku śmierci zachodzi podejrzenie, że nastąpiła wskutek zbrodni lub występku wówczas przed pogrzebaniem należy przystąpić do oględzin pośmiertnych i do otwarcia zwłok.

Jeżeli trupa pogrzebano trzeba go w tym celu odgrzebać, gdy według okoliczności jeszcze spodziewać się można po odgrzebaniu ważnego skutku, a nie zagraża bliskiem niebezpieczeństwem dla zdrowia osób, do udziału w oględzinach trupa powołanych.

Przed przystąpieniem do otwarcia zwłok, należy je dokładnie opisać i przez przesłuchanie osób, które zmarłego znały, wszelką wątpliwość co do ich tożsamości usunąć.

---

§ 127. Wenn sich bei einem Todesfalle Verdacht ergibt, dass derselbe durch ein Verbrechen oder Vergehen verursacht worden sei, so muss vor der Beerdigung die Leichenbeschau und Leichenöffnung vorgenommen werden.

Ist die Leiche bereits beerdigt, so muss sie zu diesem Behufe wieder ausgegraben werden, wenn nach den Umständen noch ein erhebliches Ergebniss davon erwartet werden kann und nicht dringende Gefahr für die Gesundheit der Personen, welche an der Leichenbeschau Theil nehmen müssen, vorhanden ist.

Ehe zur Oeffnung der Leiche geschritten wird, ist dieselbe genau zu beschreiben und deren Identität durch Vernehmung von Personen, die den Verstorbenen gekannt haben ausser Zweifel zu setzen. Diesen Personen ist nöthigenfalls vor der Anerkennung eine genaue Beschreibung des Verstorbenen abzufordern. Ist aber der letztere ganz unbekannt,

Osoby te, jeżeli potrzeba, wezwać należy przed rozpoznaniem, aby zmarłego dokładnie opisały. Jeżeli zaś zmarły jest całkiem nieznanym, ogłosić należy dokładny opis trupa w piśmie publicznym.

Podczas oględzin zwłok dopilnuje sędzia śledczy, aby dokładnie opisać położenie i stan trupa, miejsce, gdzie i odzież w której go znaleziono, i aby nic takiego nie uszło uwagi, co według okoliczności dla śledztwa mogłoby być ważnym. W szczególności należy spisać dokładnie, według liczby i jakości, rany i inne zewnętrzne ślady doznanego gwałtu, podać środki i narzędzia, któremi je prawdopodobnie zadano, i porównać z zachodzącymi obrażeniami narzędzia, znalezione a ewentualnie użyte.

Rozporządzeniem ministr. spraw. wewnątrz. i sprawiedl. z 28 stycznia 1855 l. 26 D. u. p. ogłoszono instrukcję dotyczącą się oględzin pośmiertnych i otwierania zwłok. Wobec tego, że niektóre przepisy tegoż rozporządzenia są już zawarte w procedurze samej, inne dotyczą się głównie lekarzy (znawców) sądowych, przeto podajemy tu tylko (w streszczeniu) te najważniejsze przepisy, których znajomość prawnikowi zwłaszcza sędziemu śledczemu jest potrzebna:

§ 2. Sądowe oględziny t. j. obejrzenie i otwarcie zwłok należy skutecznić przed pogrzebaniem zmarłego w każdym

---

so ist eine genaue Beschreibung der Leiche durch öffentliche Blätter bekanntzumachen.

Bei der Leichenbeschau hat der Untersuchungsrichter darauf zu sehen, dass die Lage und Beschaffenheit des Leichnams, der Ort, wo, und die Kleidung, worin er gefunden wurde, genau bemerkt, sowie Alles, was nach den Umständen für die Untersuchung von Bedeutung sein könnte, sorgfältig beachtet werde. Insbesondere sind Wunden und andere äussere Spuren erlittener Gewaltthätigkeit nach ihrer Zahl und Beschaffenheit genau zu verzeichnen, die Mittel und Werkzeuge, durch welche sie wahrscheinlich verursacht wurden, anzugeben und die etwa vorgefundenen, möglicherweise gebrauchten Werkzeuge mit den vorhandenen Verletzungen zu vergleichen.

przypadku śmierci nienaturalnej, chyba by wnosić można z pewnością, że śmierć nastąpiła przypadkiem lub wskutek samobójstwa, a nie z powodu przestępstwa.

§ 3 wylicza szczegółowo przypadki, w których oględziny zwłok przedsięwziąć należy.

§ 4 uchylony przepisem § 89 proc.

§ 5. Oględziny sądowe zwłok zawsze skuteczniczyć winny dwie osoby lekarskie (*Sanitätspersonen*).

Wyjątki od tego np., gdy w razie rozwiniętej już bardzo zgnilizny, lekarza z powodu większego oddalenia nie można było dość szybko powołać lub gdy jedna z osób nie stawiała się lub chodzi tylko o przekroczenie i t. p., jak i w przypadku, gdy nie przywołano drugiej osoby lekarskiej, należy w protokole zawsze szczegółowo uzasadnić.

§ 6 zalicza do osób lekarskich:

- a) lekarza sądowego lub przydzielonego władzy administr.;
- b) oglądającego zmarłych, który przysięgę złożył i jest zarazem lekarzem lub chirurgiem gminy.

§ 9. Przełożony gminy odpowiedzialny jest za przechowanie zwłok i ma wystarać się przed przybyciem komisji o wszystko, czego do przedsięwzięcia oględzin potrzeba.

§ 11. Przed przystąpieniem do otwarcia zwłok należy stwierdzić tożsamość przez osoby, które zmarłego znalazły, jako też ewentualnie także przez obwinionego. Jeżeli zmarły jest nieznan, należy opisać osobę, suknie i znalezione przy nim przedmioty.

§§ 12, 13 i 17—19 tyczą się osób lekarskich, które oględziny skuteczniczą.

§§ 14—15 przepisują sposób spisania protokołu sekcyjnego.

§ 20 odpowiada przepisowi § 123 ust. 2 proc.

§§ 21—25 tyczą się znawców i są w części zmienione przez §§ 125 i 126 proc.

§ 26 tyczy się znawców wezwanych do rozprawy głównej.

§ 98 poleca, aby w przypadkach śmierci, w których zachodzi podejrzenie otrucia, do zbadania istoty uczynku przywołano prócz lekarzy. jeszcze jeżeli można, dwóch chemików.

§ 101 wreszcie przepisuje, jeżeli sąd jużto na podstawie zeznań czynionych przez zmarłego przed śmiercią, jużto zeznań świadków zrobił jeszcze inne istotę czynu wyjaśniające odkrycia, natenczas należy je także lekarzom sądowym udzielić. Wszystkie te okoliczności, o których się dowiedziano, przytoczyć należy w protokole sekcyjnym

Dalsze §§ dla nas mniej ważne opuszczamy. (Por. zresztą Stebelski str. 212 sq.).

Co do obowiązków żandarma w razie znalezienia trupa por. §§ 99—100 instr. dla żand. z r. 1895.

§ 128. Oględziny i otwarcie zwłok skuteczniają według istniejących w tej mierze przepisów dwaj lekarze, z których jeden może być tylko chirurgiem.

Jeżeli zmarły przed śmiercią chorował, należy lekarza, który go w tej chorobie leczył, wezwać do obecności przy oględzinach, jeżeli to do wyświecenia stanu rzeczy przyczynić się a bez przewłoki nastąpić może.

Lekarz, który zmarłego leczył, może tylko być obecnym przy oględzinach, nie może brać udziału w sekcji, ani wydawać orzeczenia jako znawca. Sędzia śledczy ma go przesłuchać jako świadka i ewentualnie zaprzysiądz (§ 169 p. k.); gdyby się nie stawił i nie chciał zeznawać (§ 159) podlega ogólnym przepisom (§§ 159—160).

§ 129. Orzeczenie znawców ma podać, co było w danym przypadku najbliższą przyczyną śmierci i co tę przyczynę wywołało.

§ 128. Die Leichenbeschau und Leichenöffnung ist durch zwei Ärzte, wovon der eine auch nur ein Wundarzt sein kann, nach den dafür bestehenden besonderen Vorschriften vorzunehmen.

Der Arzt, welcher den Verstorbenen in der seinem Tode allenfalls vorhergegangenen Krankheit behandelt hat, ist, wenn es zur Aufklärung des Sachverhaltes beitragen und ohne Verzögerung geschehen kann, zur Gegenwart bei der Leichenbeschau aufzufordern.

§ 129. Das Gutachten hat sich darüber auszusprechen, was in dem vorliegenden Falle die den eingetretenen Tod

Jeżeli spostrzedz można obrażenia należy wyszczególnić:

1) czy zadano je zmarłemu przez czyn innej osoby, a jeżeli na to pytanie nastąpi odpowiedź twierdząca.

2) czy ten czyn

- a) już z natury swojej w ogólności,
- b) wskutek wyjątkowej osobistej właściwości lub szczególnego stanu obrazonego,
- c) wskutek przypadkowych okoliczności wśród których go dokonano lub
- d) wskutek przyczyn pośrednich, które wprawdzie przypadkowo do niego się przyłączyły ale które czyn spowodowały lub z niego wynikły, śmierć sprowadził — nakoniec
- e) czy można było zapobiedz śmierci przez wczesną i stosowną pomoc.

O ile orzeczenie nie obejmuje wszystkich ważnych dla sędziego wyrokującego okoliczności, sędzia śledczy powinien znawcom szczegółowe zadać pytania.

zunächst bewirkende Ursache gewesen und wodurch dieselbe erzeugt worden sei.

Werden Verletzungen wahrgenommen, so ist insbesondere zu erörtern:

1. ob dieselben dem Verstorbenen durch die Handlung eines Anderen zugefügt wurden, und falls diese Frage bejaht wird;

2. ob diese Handlung:

- a) schon ihrer allgemeinen Natur wegen,
- b) vermöge der eigenthümlichen persönlichen Beschaffenheit oder eines besonderen Zustandes des Verletzten,
- c) wegen der zufälligen Umstände, unter welchen sie verübt wurde, oder
- d) vermöge zufällig hinzugekommener, jedoch durch sie veranlasster oder aus ihr entstandener Zwischenursachen den Tod herbeigeführt habe, und ob endlich
- e) der Tod durch rechtzeitige und zweckmässige Hilfe hätte abgewendet werden können.

Insoferne sich das Gutachten nicht über alle für die Entscheidung erheblichen Umstände verbreitet, sind hierüber

Wskazówki dla orzeczenia z § 129 p. k. ułożono według znamion § 134 u. k. por. przeto co do »przyczyn pośrednich« i »przypadkowych okoliczności« uwagi przy § 134 ust. karn.

§ 130. Jeżeli zachodzi podejrzenie dzieciobójstwa, wówczas oprócz dochodzeń poprzedzającymi przepisami wskazanymi, należy nadto wysledzić, czy dziecko urodziło się żywe.

Medycyna sądowa przepisuje dla tych celów przede wszystkim próbę płucną a także żołądkowo-jelitową Breslau'a.

§ 131. Jeżeli zachodzi podejrzenie otrucia, natenczas do zbadania istoty czynu, przybrać należy oprócz lekarza, jeżeli można, jeszcze dwu chemików. Samo zaś badanie trucizn mogą według okoliczności chemicy sami jedni przedsiębrać w miejscu do tego sposobnem.

Przy wyborze chemików sądowych i ich ustanawianiu jako rzeczoznawców sądowych, należy postępować z możliwą ostrożnością (rozp. min. z 31 października 1895 l. 22688 nr. 21 Dz. r. m.).

Sposób przesyłania przedmiotów, celem ich zbadania przez chemików określa rozp. min. z 2 sierpnia 1856 l. 145 D. u. p., które nakazuje użyć do opakowania celem ich przesyłki -- znawcy lub doświadczonego chemika.

Przepisy rozporządzenia tego zaostrza rozp. min. z 16 września 1896 l. 17927 nr. 30 D. r. m. nowe przepisy co do przesyłek części ciała (trupów) zawiera rozp. min. z 29 kwietnia 1897 l. 8887 nr. 12 Dz. r. m.

von dem Untersuchungsrichter besondere Fragen an die Sachverständigen zu stellen.

§ 130. Bei Verdacht einer Kindestödtung ist nebst den nach den vorstehenden Vorschriften zu pflegenden Erhebungen auch zu erforschen, ob das Kind lebendig geboren sei.

§ 131. Liegt der Verdacht einer Vergiftung vor, so sind der Erhebung des Thatbestandes nebst den Ärzten nach Thunlichkeit noch zwei Chemiker beizuziehen. Die Untersuchung der Gifte selbst aber kann nach Umständen auch von den Chemikern allein in einem hiezu geeigneten Locale vorgenommen werden.

§ 132. Również w razie uszkodzeń cielesnych, obejrzenia pokrzywdzonego dokonają dwaj znawcy, którzy opisaawszy dokładnie obrażenia mają także w szczególności orzec, które z pomiędzy istniejących obrażeń ciała lub nadwreżeń zdrowia same przez się lub w związku z innemi, bezwzględnie lub ze względu na szczególne okoliczności przypadku uważać należy za lekkie, ciężkie lub śmiertelne; jakie skutki uszkodzenia takie zwykle za sobą pociągają, a jakie w obecnym szczególnym wypadku stąd wynikły, tudzież jakimi środkami i narzędziami i w jaki sposób uszkodzenia te zadano.

§ 132 dotyczy oględzin przeprowadzonych na osobach żyjących. Lekarze winni oświadczyć się przy uszkodzeniu lekkim czy nie zadano go takim narzędziem i w taki sposób, z którym zazwyczaj łączy się niebezpieczeństwo śmierci (§ 155 a. u. k.).

§ 133. Jeżeli potrzeba przystąpić do obejrzenia ciała kobiety, wówczas czynność tę można według okoliczności zamiast lekarzom i chirurgom, poruczyć także akuszerom a w przypadkach mniej ważnych akuszerkom.

§ 132. Auch bei körperlichen Beschädigungen ist die Besichtigung des Verletzten durch zwei Sachverständige vorzunehmen, welche sich nach genauer Beschreibung der Verletzungen insbesondere auch darüber auszusprechen haben, welche von den vorhandenen Körperverletzungen oder Gesundheitsstörungen an und für sich oder in ihrem Zusammenwirken, unbedingt oder unter den besonderen Umständen des Falles, als leichte, schwere oder lebensgefährliche anzusehen seien; welche Wirkungen Beschädigungen dieser Art gewöhnlich nach sich zu ziehen pflegen, und welche in dem vorliegenden einzelnen Falle daraus hervorgegangen sind, sowie durch welche Mittel oder Werkzeuge und auf welche Weise dieselben zugefügt worden seien

§ 133. Ist die körperliche Besichtigung einer Frauensperson nöthig, so können nach Umständen auch Geburtshelfer, oder in minder wichtigen Fällen Geburtshelferinnen statt der Ärzte oder Wundärzte damit beauftragt werden.

Akuszerka ma według swej najlepszej wiedzy podać co przy oględzinach spostrzegła (§ 33 ust. II rozp. minist. z 10 września 1897, l. 216 D. u. p.).

Do poddania się oględzinom sądowym można zmusić nawet osoby, uwolnione od obowiązku świadczenia.

III. Postępowanie w przypadku wątpliwości co do zbroczeń umysłowych lub poczytalności.

§ 134. Jeżeli zachodzi wątpliwość co do tego, czy obwiniony posiada pełnię władz umysłowych lub cierpi na zbroczenie umysłowe, przez co by poczytalność jego mogła być wykluczona, wówczas badanie stanu ducha i umysłu obwinionego należy zawsze skutecznie przez dwu lekarzy.

Lekarze mają zdać sprawę o wyniku swoich spostrzeżeń, zestawić wszelkie okoliczności faktyczne mogące wpływać na ocenienie stanu ducha i umysłu obwinionego, zbadać ich znaczenie tak każdą z osobna, jak i w związku ze sobą, a jeżeli mniemają, że zbroczenie umysłowe rzeczywiście istnieje, określić naturę choroby, rodzaj i stopień jej i tak na podstawie aktów, jak i na mocy własnego spostrzegania, wypowiedzieć zdanie swoje o wpływie, jaki ta choroba na

---

§ 134. Entstehen Zweifel darüber, ob der Beschuldigte den Gebrauch seiner Vernunft besitze, oder ob er an einer Geistesstörung leide, wodurch die Zurchnungsfähigkeit desselben aufgehoben sein könnte, so ist die Untersuchung des Geistes- und Gemüthszustandes des Beschuldigten jederzeit durch zwei Ärzte zu veranlassen.

Dieselben haben über das Ergebniss ihrer Beobachtungen Bericht zu erstatten, alle für die Beurtheilung des Geistes- und Gemüthszustandes des Beschuldigten einflussreichen That-sachen zusammenzustellen, sie nach ihrer Bedeutung sowohl einzeln als im Zusammenhange zu prüfen und, falls sie eine Geistesstörung als vorhanden betrachten, die Natur der Krankheit, die Art und den Grad derselben zu bestimmen, und sich sowohl nach den Acten, als nach ihrer eigenen Beobachtung über den Einfluss auszusprechen, welchen die Krank-

wyobrażenia, popędy i czyny obwinionego wywierała i dotąd wywiera, oraz czy i jak dalece ten chorobliwy stan umysłowy już istniał w czasie popełnionego czynu.

Zbadanie stanu umysłowego należy zatem zawsze przez dwu lekarzy zarządzić; chirurgów do tej czynności przybierać nie można. Lekarze mają orzec, czy zachodzi zбочzenie umysłowe lub nie; poczytalności zmniejszonej procedura obecna nie zna.

IV. Sprawdzanie pism.

§ 135. Jeżeli zachodzą wątpliwości co do prawdziwości dokumentu, albo jeżeli wypada stwierdzić z czyjej ręki pismo jakieś pochodzi wówczas można zarządzić porównanie pisma przez znawców z pismami niewątpliwie prawdziwymi.

Ustawa nie nakazuje przeto zarządzenia tego porównania pism, pozostawia je uznaniu sędziego śledczego, względnie izby radnej (można zarządzić).

Tak sędzia śledczy, jak i sędzia orzekający może nie zasięgając opinii znawców wytworzyć sobie zdania własne w kwestyi autora pisma na podstawie własnego spostrzeżenia.

W wypadku podejrzenia sfałszowania północno-amerykańskiego paszportu zwracać się należy do najbliższego urzędu konsularnego amerykańskiego a w razie poważnych poszlaków bezpośrednio donieść o tem c. i k. Ministerstwu spraw zagranicznych. (Dz. r. min. str. 212--213 z r. 1900).

heit auf die Vorstellungen, Triebe und Handlungen des Beschuldigten geäußert habe und noch äussere und ob und in welchem Masse dieser getrübe Geisteszustand zur Zeit der begangenen That bestanden habe.

§ 135. Entstehen Zweifel über die Echtheit einer Urkunde, oder soll ermittelt werden, von wessen Hand eine bestimmte Schrift herrühre, so kann eine Vergleichung mit unzweifelhaft echten Schriftstücken durch Sachverständige vorgenommen werden.

V. Postępowanie w dochodzeniu fałszowania lub podrabiania publicznych papierów kredytowych i fałszowania monety.

§ 136. W przypadkach podrabiania lub fałszowania publicznych papierów kredytowych, sędzia śledczy powinien w regule przesłać ministerstwu skarbu okazy będące przedmiotem śledztwa, a to w tym celu, aby uzyskać orzeczenie co do ich prawdziwości lub nieprawdziwości, tudzież dalsze objaśnienia w jaki sposób sfalszowanie nastąpiło, czy użyto przysposobionych narzędzi do powielania, nakoniec, czy i gdzie takie fałszywe okazy już się pojawiły.

Także po zupełnie skończonem postępowaniu karno-sądowem należy przesłać tamże okazy sfalszowane razem z wszelkimi z karygodnego czynu pochodzącymi narzędziami, materiałami i innemi do tego należącemi przedmiotami. Skoro tylko te przedmioty będą potrzebne do nowej czynności urzędowej w postępowaniu karnem, należy zażądać ich zwrotu.

W przypadkach fałszowania biletów lub papierów kredytowych uprzywilejowanego austriackiego banku narodowego, sędziowie śledczy udawać się mają wprost do tegoż

§ 136. In Fällen der Nachmachung oder Verfälschung von öffentlichen Creditpapieren hat der Untersuchungsrichter die Stücke, welche den Gegenstand der Untersuchung bilden, in der Regel an das Finanzministerium einzusenden, um den Befund über ihre Echtheit oder Unechtheit und die weitere Auskunft zu erhalten, in welcher Art die Fälschung geschehen sei, ob vorbereitete Werkzeuge, welche die Vervielfältigung erleichtern, benützt worden, endlich ob und wo solche gefälschte Stücke bereits vorgekommen seien.

Ebendahin sind auch nach gänzlich beendigtem strafgerichtlichen Verfahren die Falsificate sammt allen von der strafbaren Handlung herrührenden Werkzeugen, Materialien und anderen dazugehörigen Gegenständen einzuschicken. Sobald diese Gegenstände zu einer neurlichen strafgerichtlichen Amtshandlung nöthig werden, sind sie zurückzuverlangen.

Bei Fälschungen von Noten oder Creditpapieren der privilegirten österreichischen Nationalbank haben sich die Unter-

banku, a w przypadkach fałszowania krajowych pieniędzy kruszcowych do przeznaczonego ku temu nrzędu mennicznego i tamże przesyłać mają fałsyfikaty po ukończonem postępowaniu.

W celu otrzymania orzeczenia co do fałszowania pieniędzy zagranicznych, lub takichże papierów kredytowych, sędzia śledczy udać się ma wprost do ministerstwa sprawiedliwości.

Zakwestyonowane bilety państwowe po 1 złr., 5 złr i 50 złr. przesłać należy wspólnemu minist. skarbu; bilety zaś bankowe po 10 złr., 100 złr. i 1000 złr. dyrekcyi austr. węg. banku (Reskr. ministr. sprawiedl. z 11 sierpnia 1843 l. 10221). Zobacz także uwagę II 13 przy § 83.

Orzeczenie o prawdziwości biletów banku aust.-węg. nie jest związane formalnościami procedury karnej; lecz wystawia je — bez interwencji urzędnika sądowego — »komisyja dla badania zakwestyonowanych biletów« przy tymże banku istniejąca, a potwierdza Dyrekcyja banku. (Reskr. min. spraw. z 5 listopada 1878 l. 15363).

W krajach reprezentowanych w Radzie państwa powołany jest do orzeczenia o prawdziwości monety kruszcowej jedynie c. k. główny urząd menniczny w Wiedniu, (rozp. min. skarbu z 15 lutego 1873 l. 22 D. u. p.); nawet dla monet mających stempel węgierski (Reskrypta min. spraw. z 21 listopada 1877, 18 grudnia 1881 i 9 maja 1885 l. 8249, Dz. rozp. z r. 1885 Nr. 37 przepisujące, że co do monet węgierskich orzekać ma król. węg. urząd menniczny w Kremnitz uchylił ust. z d. 2 sierpnia 1892 l. 127 D. u. p. (rozp. min. sprawiedl. z 27 czerwca 1894 l. 13540 Dz. r. min. nr. 25). Sądy mają obo-

---

suchungsrichter unmittelbar an die letztere, bei Fälschungen von inländischem Metallgeld an das hiefür bestimmte Münzamt zu wenden und ebendahin nach beendigtem Verfahren auch die Falsificate einzusenden.

Wegen Erlangung des Befundes über gefälschtes ausländisches Geld oder solche Creditpapiere hat sich der Untersuchungsrichter unmittelbar an das Justizministerium zu wenden

wiązek we wszystkich przypadkach zażądać opinii c. k. urzędu menniczego we Wiedniu co do przypuszczalnego falsyfikatu natychmiast, a nadto po ukończeniu ostatecznem postępowania natychmiast nadesłać falsyfikaty wraz z narzędziami czynu karygodnego i innymi przedmiotami pozostającymi w związku z nim. (rozp. min. z 28 lutego 1906 zb. nr. 5 Dz. rozp. min.).

VI. Postępowanie w dochodzeniu podpalenia.

§ 137. W sprawach o podpalenie należy w szczególności dochodzić, w jaki sposób ogień podłożono, czy do tego użyto podpałki i jakiej; wysledzić miejsce, gdzie i czas, kiedy podpalenie nastąpiło, czy za dnia czy w nocy, i czy wśród takich okoliczności, że stąd rzeczywiście powstał pożar w endzej własności albo przynajmniej wynikło niebezpieczeństwo tegoż albo życie ludzkie na niebezpieczeństwo narażone było, i czy ogień w razie wybuchnięcia byłby łatwo mógł się rozszerzyć; nakoniec, gdy pożar rzeczywiście wybuchnął, należy zbadać wielkość zrządzonej przez tenże szkody.

Kwestye podniesione w § 137 ważne są dla wysokości kary. Por. § 167 ust. karnej.

Władze administr. i gminne mają swe dochodzenia policyjnie przeprowadzone w przypadkach podpalenia przesyłać sądom, celem uniknięcia niepotrzebnych oględzin sądowych (Rozp. min. spraw. z 20 czerwca 1871 l. 6932).

---

§ 137. Bei Brandlegungen ist insbesondere zu ermitteln, auf welche Weise der Brand gelegt, ob dazu ein Zündstoff und welcher verwendet worden; ferner der Ort, wo, und die Zeit zu erforschen, wann die Brandlegung, ob bei Tag oder Nacht, und ob sie unter solchen Umständen geschehen, dass daraus wirklich eine Feuersbrunst an fremdem Eigenthume bewirkt oder doch die Gefahr einer solchen herbeigeführt, oder das Leben eines Menschen einer Gefahr ausgesetzt worden sei, und ob dass Feuer bei dem Ausbruche sich leicht hätte verbreiten können; endlich ist bei einem wirklich ausgebrochenen Brande die Grösse des dadurch verursachten Schadens zu erheben.

VII. Postępowanie w dochodzeniu innych uszkodzeń.

§ 138. W zbrodniach i występkach, z których w sposób od wspomnianego odmienny, szkoda lub niebezpieczeństwo dla życia lub mienia wynikły, należy za pomocą oględzin dochodzić przede wszystkim, jaki był rodzaj użytego gwałtu lub podstępu, jakich użyto środków lub narzędzi, jak wielką jest zrzadzona lub zamierzona szkoda i utracony zysk, oraz jak wielkie było niebezpieczeństwo dla życia, zdrowia lub cielesnego bezpieczeństwa ludzkiego, jakoteż dla cudzego mienia.

Badanie wielkości wyrządzonej szkody zasadzać się może na przesłuchaniu poszkodowanego, lub ewentualnie na zbadaniu jej przez rzeczoznawców, co szczególnie wskazanem jest w tych przypadkach, w których od wielkości szkody zależy kwalifikacya czynu karygodnego.

ROZDZIAŁ XII.

O rewizyi domu i osoby, jakoteż o zatrzymaniu przedmiotów.

I. Rewizya domu i osoby.

§ 139. Rewizyę domu to jest przeszukanie mieszkania lub innych do gospodarstwa domowego należących ubikacyi,

§ 138. Bei Verbrechen oder Vergehen, durch welche auf andere, als die eben erwähnte Weise, ein Schade oder eine Gefahr für Leben oder Eigenthum herbeigeführt wurde, ist durch den Augenschein vorzüglich die Beschaffenheit der angewendeten Gewalt oder List, der gebrauchten Mittel oder Werkzeuge und die Grösse des verursachten oder beabsichtigten Schadens und des entgangenen Gewinnes oder der Gefahr für das Leben, die Gesundheit oder körperliche Sicherheit von Menschen und für fremdes Eigenthum zu erheben.

§ 139. Eine Hausdurchsuchung, das ist die Durchsuchung der Wohnung oder sonstiger zum Hauswesen gehöriger Räum-

wolno wtedy tylko przedsięwziąć, jeżeli uzasadnione zachodzi podejrzenie, że się tam ukrywa osoba podejrzana o zbrodnię lub występki, albo że się tamże znajdują przedmioty, których posiadanie lub oglądnięcie dla danego śledztwa może być ważnem.

U osób, co do których zachodzi wielkie prawdopodobieństwo, że przedmioty takie posiadają, albo które są podejrzane o zbrodnię lub występki lub zresztą osławione może także nastąpić przeszukanie osoby i ich odzieży.

Ustawy z 27 października 1862 l. 87 i 88 D. u. p, stanowiące część integralną ustaw zasadniczych, biorąc w ochronę nietykalność osoby i domu. Bezprawne ograniczenie wolności osobistej lub naruszenie prawa domowego, może podpadać albo pod zbrodnię z § 101 albo pod przekroczenie z § 331 kod.

U osób będących pod dozorem policyjnym można każdego czasu odbyć rewizję mieszkania i osoby § 9 ust. z 10 maja 1873.

Oględzin lub rewizji na okrętach handlowych nie wolno zwyczajnie przedsięwziąć bez poprzedniego zawiadomienia władzy konsularnej tego państwa, do którego okręt należy. (Zob. odnośne umowy konsularne zawarte z Francją, Włochami, Stanami półn. Ameryki, Niemcami, Belgią, Holandją i t. d.).

Przeszukać, rewidować (*perquirere*) jakąś przestrzeń oznacza przedsięwziąć oględziny pojedynczych jej części i znajdujących się w nich przedmiotów a to w tym celu, by stwier-

lichkeiten, darf nur dann vorgenommen werden, wenn gegründeter Verdacht vorliegt, dass sich darin eine eines Verbrechens oder Vergehens verdächtigen Person verborgen halte, oder dass sich daselbst Gegenstände befinden, deren Besitz oder Besichtigung für eine bestimmte Untersuchung von Bedeutung sein könne.

Gegen Personen, bei welchen eine hohe Wahrscheinlichkeit für den Besitz solcher Gegenstände spricht, oder welche eines Verbrechens oder Vergehens verdächtig oder sonst übel berüchtigt sind, kann auch die Durchsuchung der Person und ihrer Kleidung stattfinden.

dzić, czy w tej przestrzeni i na tem miejscu znajduje się dany przedmiot. Nie ma zatem mowy o rewizyi domu, jeżeli do mieszkania trzeciej osoby wchodzi się tylko w tym celu, by wejść w posiadanie przedmiotu, którego znajdowanie się na oznaczonym miejscu z góry jest pewnem lub przynajmniej się przypuszcza (orz. plen. z 6 grudnia 1898 l. 16374 zb. nr. 2285).

Zastosowania §§ 139—142 p. k. nie wyklucza § 28 ust. z 6 stycznia 1890 l. 19 D. u. p. (konfiskata wytworów naruszających markę ochronną), gdyż przepis § 28 ma być uzupełnieniem ochrony poszkodowanego w przypadkach, w których nie mogą znaleźć miejsca przepisy o rewizyi (orz. z 4 czerwca 1901 l. 8268 zb. 2608, por. orz. z 4 lutego 1897 l. 621 zb. 2054).

§ 140. Rewizya następuje zwyczajnie tylko po poprzednim przesłuchaniu osoby, u której lub około której ma być przedsięwzięta i to tylko o tyle, o ile przez przesłuchanie ani dobrowolnego wydania przedmiotów poszukiwanych, ani usunięcia przyczyn, które rewizyę wywołały, nie osiągnięto.

Przesłuchanie takie można pominąć, jeżeli chodzi o osobę osławioną, jakoteż wtenczas, jeżeli zwłoka grozi niebezpieczeństwem, lub jeżeli odbywa się rewizya ubikacyi dla publiczności przystępnych.

---

§ 140. Eine Durchsuchung findet in der Regel nur nach vorausgegangener Vernehmung desjenigen, bei oder an welchem sie vorgenommen werden soll, und nur insoferne statt, als durch die Vernehmung weder die freiwillige Herausgabe des Gesuchten, noch die Beseitigung der die Durchsuchung veranlassenden Gründe herbeigeführt wird.

Von dieser Vernehmung kann Umgang genommen werden bei übelberüchtigten Personen, sowie auch dann, wenn Gefahr im Verzuge ist, oder wenn die Durchsuchung von dem Publicum offenstehenden Räumlichkeiten vorgenommen wird.

In der Regel darf die Durchsuchung nur kraft eines mit Gründen versehenen richterlichen Befehles unternommen werden. Dieser Befehl ist dem Betheiligten sogleich oder innerhalb der nächsten vierundzwanzig Stunden zuzustellen.

Zwyczajnie rewizye odbywać wolno tylko na zasadzie nakazu sędziowskiego z powodami. Nakaz ten należy udzielić stronie interesowanej natychmiast lub przynajmniej w następnych dwudziestu czterech godzinach. O rewizyach domowych z powodu zbrodni lub występków, co do których dalsze policyjne poszukiwania lub zarządzenia w interesie bezpieczeństwa publicznego mogą być potrzebne, należy zawiadomić wprzód, o ile to bez zwłoki stać się może, najbliższą władzę bezpieczeństwa, ażeby delegat tejże mógł być przy tem obecny i aby, nie wpływając na akt śledczy, mógł nabyć wiadomości potrzebnych do dalszych zarządzeń, jakieby były potrzebne.

Jeżeli rewizya domowa odbyć się ma w gmachu wojskowym lub przez wojsko (obronę krajową), zajęтым, doniesić o tem należy komendantowi i przybrać dodaną przez tegoż osobę wojskową (z obrony krajowej).

Po myśli § 106 ust. III p. k. wojsk. sędzia karny stanu cywilnego, który przedsięwzie w sprawie o czyn karygodny podlegający kompetencji sądów wojskowych, czynności nie cierpiące zwłoki bądź to z własnej inicjatywy (§ 106 ust. I), bądź na wezwanie komendy wojskowej (§ 106 ust. II) i winien, o ile czynności te mają się odbyć w kasarni lub innych wojskowych zabudowaniach przybrać dwu świadków stanu wojskowego.

Von Hausdurchsuchungen wegen Verbrechen oder Vergehen, rücksichtlich welcher weitere polizeiliche Nachforschungen oder Vorkehrungen im Interesse der öffentlichen Sicherheit erforderlich sein können, ist, sofern dies ohne Verzögerung geschehen kann, die nächste Sicherheitsbehörde vorläufig in Kenntnis zu setzen, damit ein Abgeordneter derselben hiebei anwesend sein und, ohne auf den Untersuchungsact Einfluss zu nehmen, sich die nöthigen Kenntnisse zu den weiter erforderlichen Vorkehrungen verschaffen könne.

Ist eine Hausdurchsuchung in einem militärischen oder von Militär (Landwehr) besetzten Gebäude vorzunehmen, so ist dies dem Commandanten anzuzeigen und eine von ihm beigegebene Militär- (Landwehr-) Person beizuziehen.

§ 141. Jeżeli zwłoka grozi niebezpieczeństwem mogą urzędnicy sądowi lub urzędnicy władz bezpieczeństwa zarządzić rewizję domową w celu karno-sądowym, nawet bez nakazu sędziowskiego. Delegowany do odbycia jej ma mieć upoważnienie pisemne, które winien okazać osobie interesowanej.

Nawet organa władzy bezpieczeństwa mogą w tymże celu odbyć rewizję domu z własnej mocy, gdy przeciw komu wydano już nakaz dostawienia lub aresztowania, albo gdy kogo na uczynku schwytano, gdy przez pogoń publiczną lub przez głos publiczny o przestępstwo posądzono, albo gdy w jego posiadaniu znaleziono przedmioty, które na udział w niem wskazują.

W obu przypadkach osobie interesowanej doręczyć należy na żądanie natychmiast a przynajmniej w ciągu najbliższych dwudziestu czterech godzin poświadczenie pisemne, że nastąpiła rewizja domu i z jakich powodów.

Jeżeli zwłoka grozi niebezpieczeństwem, może i żandarmerya rewizję domową przedsięwziąć, winna jednak niezwłom-

---

§ 141. Zum Zwecke der Strafgerichtspflege kann bei Gefahr am Verzuge auch ohne richterlichen Befehl eine Hausdurchsuchung von Gerichtsbeamten oder Beamten der Sicherheitsbehörden angeordnet werden. Der zur Vornahme Abgeordnete ist mit einer schriftlichen Ermächtigung zu versehen, welche er dem Betheiligten vorzuweisen hat.

Zu demselben Zwecke kann eine Hausdurchsuchung auch durch die Sicherheitsorgane aus eigener Macht vorgenommen werden, wenn gegen Jemanden ein Vorführungs- oder Verhaftbefehl erlassen, oder wenn Jemand auf der That betreten, durch öffentliche Nacheile oder öffentlichen Ruf als einer strafbaren Handlung verdächtigt bezeichnet oder im Besitze von Gegenständen betreten wird, welche auf die Betheiligung an einer solchen hinweisen.

In beiden Fällen ist dem Betheiligten auf sein Verlangen sogleich oder doch binnen der nächsten vierundzwanzig Stunden die Bescheinigung über die Vornahme der Hausdurchsuchung und deren Gründe zuzustellen.

cznie o rezultacie zawiadomić prokuraturę i Sąd powiatowy (§ 38 instr. dla żand. z 3 marca 1895).

Do rewizyi przedsięwziętej samodzielnie winien żandarm przybrać członka naczelnictwa gminy lub co najmniej organ gminy (§ 61 ib.).

Rewizya w sprawach o fałszowanie środków żywności por. § 3 ust. z 16 stycznia 1895 l. 89 D. u. p. ex 1897. (Ustawy karne dodat. str. 242 sq.).

§ 142. Rewizye domu i osoby odbywać się powinno w każdym razie w taki sposób, aby nie robić niepotrzebnego rozgłosu, aby, o ile możności unikać wszystkiego, coby mogło sprawić przykrość lub niedogodność osobom, których się to tyczy, aby osłaniać jak najstaranniej ich dobre imię i ich tajemnice prywatne nie mające związku z przedmiotem śledztwa, jakoteż aby zachować wszelkie względy stosowności i przyzwoitości.

Zajmującego miejsce, które ma uleż rewizyi wezwać należy, aby był obecny podczas tej czynności; jeżeli on doznaje przeszkody lub jest nieobecny, wezwanie należy wy stosować do dorosłego członka jego rodziny, w braku zaś takiego do domownika lub sąsiada.

Oprócz tego do przeszukania przybrać należy każdym razem protokolanta i dwu świadków sądowych.

Spisać się mający protokół rewizyi podpiszą wszyscy

§ 142. Haus- und Personsdurchsuchungen sind stets mit Vermeidung alles unnöthigen Aufsehens, jeder nicht unumgänglich nöthigen Belästigung oder Störung der Betheiligten, mit möglichster Schonung ihres Rufes und ihrer mit dem Gegenstande der Untersuchung nicht zusammenhängenden Privatgeheimnisse, sowie mit sorgfältigster Wahrung der Schicklichkeit und des Anstandes vorzunehmen.

Der Inhaber der Räumlichkeit, welche durchsucht werden soll, ist aufzufordern, der Durchsuchung beizuwohnen; ist er verhindert oder nicht anwesend, so muss die Aufforderung an ein erwachsenes Mitglied seiner Familie oder in dessen Ermanglung an einen Hausgenossen oder Nachbar ergehen.

obecni. Jeżeli nie znaleziono nic podejrzanego, wówczas na żądanie strony interesowanej, należy jej to poświadczyć.

Podobnie, jak w przypadku § 110 proc. można zatem i tu żądać urzędowego poświadczenia.

Jeżeli rewizya ma się odbyć w miejscu służbie Bożej poświęconem, postępować należy z największem poszanowaniem Domu Bożego (Rozp. min. ośw. z dnia 25 stycznia 1856 l. 1371).

Przepisy co do przybrania protokolanta i dwu świadków sądowych nie mają zastosowania do rewizyi przedsięwziętej samodzielnie (§ 141 p. k.) przez władze bezpieczeństwa (orz. z 18 lutego 1893 l. 15411 zb. nr. 1666).

II. Zatrzymanie rzeczy.

§ 143. Jeżeli ^{rzeczy} znaleziono przedmioty, które ^(mogą mieć znaczenie) dla śledztwa mogą być ważne, ^{lub} należy je ^{zabrać} spisać i wziąć w przechowanie sądowe ^{albo} przynajmniej pod dozór sądowy albo je ^{zabrać} skonfiskować (§ 98).

Każdy jest obowiązany przedmioty takie a w szczególności także dokumenta na żądanie wydać. Gdyby odmówiono wydania przedmiotu, którego posiadanie przyznano lub w in-

Auserdem sind bei der Durchsuchung stets ein Protokollführer und zwei Gerichtszeugen beizuziehen.

Das über die Durchsuchung aufzunehmende Protokoll ist von allen Anwesenden zu unterfertigen. Ist nichts Verdächtiges ermittelt worden, so ist dem Betheiligten auf sein Verlangen eine Bestätigung hierüber zu ertheilen.

§ 143. Werden Gegenstände gefunden, welche für die Untersuchung von Bedeutung sein können, so sind dieselben in ein Verzeichniss zu bringen und in gerichtliche Verwahrung oder doch unter gerichtliche Obhut oder in Beschlag zu nehmen (§ 98).

Jedermann ist verpflichtet, solche Gegenstände, insbesondere auch Urkunden, auf Verlangen herauszugeben. Wird die Herausgabe eines Gegenstandes, dessen Innehabung zugestanden oder sonst erwiesen ist, verweigert, und lässt sich die Abnahme nicht mittelst Hausdurchsuchung bewirken, so

ny sposób udowodniono, a odebranie tegoż przez przeszukanie domu skutecznic by się nie udało, wówczas posiadacza, jeżeli sam nie jest o przestępstwo podejrzany, albo od obowiązku składania świadectwa na mocy ustawy uwolniony, można do tego zagnić grzywną do pięćdziesięciu złotych, a w razie dalszego wzbraniania się w przypadkach ważniejszych aresztem do sześciu tygodni.

Z zasady procesu skargowego, przyjętej przez naszą procedurę karną, wynika, że podejrzany o przestępstwo nie może być zniewolonym do dostarczania dowodów przeciw sobie.

Osoby uwolnione na mocy § 152 względnie § 153 od obowiązku świadczenia, nie mogą także być zniewolone do dostarczania innych dowodów przeciw obwinionemu, w szczególności do wydawania poszukiwanych przedmiotów. Nie wynika stąd jednak, by, jeżeli osoba taka dobrowolnie dany przedmiot wyda a następnie przy przesłuchaniu skorzysta z dobrodziejstwa prawa (§ 152—153), nie można było z tego środka dowodowego żadnego proceduralnego robić użytku.

Konfiskata w sprawach o marki ochronne (§ 28 ust. z 6 stycznia 1890 l. 19 D. u. p.) por. ustawy karne dodat. str. 355 sq) w sprawach o prawo autorskie (§ 59 ustawy z 26 grudnia 1895 l. 197 D. u. p. por. ib. str. 225) w sprawach o fałszowanie środków w spożywczych (§ 3 ust. z 16 stycznia 1896 l. 89 D. u. p. ex 1897 por. ib. str. 242 sq).

§ 144. Jeżeli podczas rewizyi domu lub osoby znaleziono przedmioty, z których wnosić można o popełnieniu in-

kann der Besitzer, falls er nicht selbst der strafbaren Handlung verdächtig erscheint oder von der Verbindlichkeit zur Ablegung eines Zeugnisses gesetzlich befreit ist, durch Verhängung einer Geldstrafe bis zu fünfzig Gulden und bei fernerer Weigerung in wichtigeren Fällen durch Arrest bis zu sechs Wochen dazu angehalten werden.

§ 144. Werden bei einer Haus- oder Personsdurchsuchung Gegenstände gefunden, welche auf die Begehung einer anderen strafbaren Handlung, als derjenigen, wegen welcher die

nego przestępstwa, choć nie tego, z powodu którego rewizya się odbywa, wówczas przedmioty te, jeżeli przestępstwo to z urzędu należy ścigać, trzeba wprawdzie zabrać, jednako-
 woż spisać należy osobny protokół zatrzymania i przesłać go natychmiast prokuratorowi. Jeżeli prokurator nie zażąda rozpoczęcia postępowania karnego, rzeczy zabrane bezwzględnie trzeba zwrócić.

III. Przetrząsnięcie i zatrzymanie papierów.

§ 145. Przetrzęsając papiery należy starać się o to, aby ich osnowa nie doszła do wiadomości osób, które nie są do tego uprawnione.

Jeżeli posiadacz papierów na przejrzenie ich zezwolić nie chce, należy je opieczetować i w sądzie złożyć, tudzież natychmiast odnieść się do izby radnej, która rozstrzygnie, czy można je przejrzeć lub czy należy je zwrócić.

I w innych także przypadkach papiery, wzięte w przechowanie sądowe, których nie można zaraz spisać, należy

---

Durchsuchung vorgenommen wird, schliessen lassen, so werden sie, wenn jene von amtswegen zu verfolgen ist, zwar mit Beschlag belegt; es muss jedoch hierüber ein besonderes Protokoll aufgenommen und dieses sofort dem Staatsanwalte mitgetheilt werden. Beantragt dieser nicht die Einleitung des Strafverfahrens, so sind die in Beschlag genommenen Gegenstände unverzüglich zurückzugeben.

§ 145. Bei der Durchsuchung von Papieren ist dafür zu sorgen, dass deren Inhalt nicht zur Kenntnis unbefugter Personen gelange.

Will der Inhaber von Papieren deren Durchsuchung nicht gestatten, so sind dieselben versiegelt zu Gericht zu hinterlegen, und es ist sofort die Entscheidung der Rathskammer einzuholen, ob sie durchsucht oder zurückgegeben werden sollen.

Auch ausserdem sind Papiere, welche in gerichtliche Verwahrung genommen wurden und welche nicht sofort verzeichnet werden können, in einen mit dem Gerichtssiegel zu verschliessenden Umschlag zu bringen. Auch dem bei der

obwinać i pieczęcią sądową opieczętować. Jeżeli osoba interesowana obecną jest podczas przetrząsania, należy jej dozwolnić wyciśnięcia także swojej pieczętki. Gdy się przystępuje do odpieczętowania, wezwać należy osobę interesowaną, aby przy tem była obecną. Jeżeli na takie wezwanie nie stawi się albo wezwania z powodu nieobecności nie można jej doręczyć, odpieczętowanie mimo to należy przedsięwziąć.

Por. § 63 instr. dla żandarm. 3 marca 1895.

Umowy konsularne stanowią, że archiwa konsularne są nienaruszalne, a władzom miejscowym nie wolno takowych przetrząsać.

IV. Zatrzymanie i otwieranie listów i innych przesyłek.

§ 146. Jeżeli obwiniony o zbrodnię lub występki jest już aresztowany albo jeżeli z powodu takiego przestępstwa nakaz dostawienia lub aresztowania go wydano, wówczas sędzia śledczy wysyłane przez obwinionego lub do niego nadchodzące telegramy, listy lub inne przesyłki może zatrzymać i żądać wydania sobie ich od urzędów pocztowych, telegraficznych lub innych zakładów, trudniących się przesyłką.

Nadto zakłady te obowiązane są na żądanie prokuratora zatrzymać przesyłki takie aż do nadejścia postanowie-

---

Durchsuchung etwa anwesenden Beteiligten ist die Beidrückung eines Siegels zu gestatten. Wird eine Entsiegelung vorgenommen, so ist der Beteiligte aufzufordern, derselben beizuwohnen. Erscheint er auf eine solche Aufforderung nicht, oder kann ihm dieselbe wegen seiner Abwesenheit nicht zugestellt werden, so ist die Entsiegelung dennoch vorzunehmen.

§ 146. Befindet sich der Beschuldigte bereits wegen eines Verbrechens oder Vergehens in Haft, oder ist wegen eines solchen ein Vorführungs- oder Verhaftsbefehl gegen ihn erlassen, so kann der Untersuchungsrichter Telegramme, Briefe oder andere Sendungen, welche der Beschuldigte abschickt, oder welche an ihn gerichtet werden, in Beschlag nehmen und von den Post- oder Telegraphenämtern und sonstigen Beförderungsanstalten deren Auslieferung verlangen.

nia sądowego; wszelako jeżeli sędzia śledczy nie wyda postanowienia takiego w dniach trzech, nie wolno im przesłania dłużej odwlekać.

Por. uwagi przy § 5 ust. z 6 kwietnia 1870. (Ustawy karne dodat. str. 101 sq.).

Postanowienie § 136 pr. zawiera zatem wyjątek od zasady uszanowania tajemnicy listów i pism, uświęconej w art. 19 ustawy zasadniczej z dnia 21 grudnia 1867 l. 142 D. u. p. (o ochronie tajemnicy listów i pism), według którego każde umyślne naruszenie tajemnicy listów i innych pism, opieczęto- wanych stanowi przekroczenie, (ścigane z urzędu i karane aresztem do 6 miesięcy, jeżeli je w wykonaniu urzędu lub służby popełniono).

Otwieranie listów z urzędu celem desinfekcyi tychże w przypadkach grożącego zawleczenia zarazy nie podpada pod § 1 powołanej ustawy z 6 kwietnia 1870. (Ust. z 26 maja 1879 l. 79 D. u. p.).

Areszt położony przez prokuratora na przesyłki obwinionego może zatem trwać tylko przez dni trzy; termin ten obliczyć należy według przepisu § 6 proc.

§ 147. Zatrzymane przesyłki otworzyć może tylko sędzia śledczy, i to zaraz, jeżeli obwiniony się na to zgadza. Jeżeli zaś obwiniony na to nie przystaje, sędzia śledczy powinien się postarać o zezwolenie izby radnej, chyba że zwłoka grozi niebezpieczeństwem.

Diese sind ferner verpflichtet, auf Verlangen des Staatsanwaltes solche Sendungen bis zum Eintreffen einer gerichtlichen Verfügung zurückzuhalten; erfolgt jedoch eine solche Verfügung von Seite des Untersuchungsrichters nicht binnen drei Tagen, so dürfen sie die Beförderung nicht weiter verschieben.

§ 147. Die Eröffnung der mit Beschlagnahme belegten Sendungen kann nur durch den Untersuchungsrichter, und zwar mit Zustimmung des Beschuldigten ohne weiters geschehen. Wenn der Beschuldigte nicht zustimmt, hat der Untersuchungsrichter, sofern nicht Gefahr am Verzögerung haftet, vorläufig die Genehmigung der Rathskammer einzuholen.

Otwarcie, co do którego spisać należy protokół, uskuteczniomem będzie w ten sposób, aby nienaruszyć pieczęci; okładki i adresy należy zachować.

Zatrzymanie i otwarcie przesyłek jako czynność śledcza nadzwyczajna należy do sędziego śledczego lub sędziego powiatowego (w razie delegacyi § 12 ust. II albo w wypadku dochodzeń z §§ 88—89 p. k.) Wyjątek od reguły § 147 stanowi § 187 p. k. według którego sędzia śledczy przesyłki dla lub od aresztowanego, jeżeli zachodzi obawa niebezpieczeństwa dla śledztwa bada i czyta a więc i otwiera nie pytając o zezwolenie aresztowanego.

§ 148. O zatrzymaniu przesyłek należy zawiadomić obwinionego, albo gdy on jest nieobecny, członka jego rodziny, a to zaraz lub najdalej w dwudziestu czterech godzinach. Jeżeli otwarcie przesyłek nastąpiło, wówczas należy listy lub telegramy, o ile nie ma obawy, by udzielenie ich osnowy szkodliwie wpływało na śledztwo, udzielić obwinionemu lub temu, dla kogo są przeznaczone, a to w oryginale lub w odpisie, w całości lub w wyciągu. Jeżeli obwiniony jest nieobecny, udzielić należy ich jednemu z jego krewnych. Jeżeli nie ma krewnych obwinionego, list należy zwrócić wysyłającemu, gdy sędzia uważa, że tego wymaga interes wysyłającego, lub też donieść mu o dokonaniem zatrzymaniu

---

Bei der Eröffnung, über welche ein Protokoll aufzunehmen ist, dürfen die Siegel nicht verletzt werden; Umschläge und Adressen sind aufzubewahren.

§ 148. Die Beschlagnahme von Sendungen ist dem Beschuldigten, oder, wenn er abwesend ist, einem seiner Angehörigen sogleich und längstens binnen vier und zwanzig Stunden bekannt zu machen. Ist die Eröffnung der Sendungen erfolgt, so sind Briefe und Telegramme, sofern mit der Mittheilung ihres Inhaltes kein nachtheiliger Einfluss für die Untersuchung zu besorgen ist, dem Beschuldigten oder Demjenigen, an welchen sie gerichtet sind, in Urschrift oder Abschrift, ganz oder auszugsweise mitzutheilen. Ist der Beschuldigte abwesend, so geschieht die Mittheilung an einem seiner Angehörigen,

w przypadku, gdy list lub telegram w aktach pozostawić trzeba.

Obwinionego należy zawiadomić o zatrzymaniu przesyłek, nie wynika stąd, że ma być obecnym przy otwarciu lub że ma prawo tego żądać.

§ 149. Przesyłki zatrzymane, których otwarcia nie uznano za potrzebne, bezwłocznie wydać należy tym, dla których są przeznaczone, lub też zwrócić zakładowi przesyłającemu.

Odnosi się przepis ten tak do przesyłek zatrzymanych z rozkazu sędziego śledczego, jak i na żądanie prokuratora (§ 146 ust. II). W piowszym razie wyda odnośne polecenie sędzia śledczy (§ 149) w drugim winien odnośny zakład po upływie trzech dni (§ 146 ust. II) sam dalszą ekspedycję zarządzić.

ROZDZIAŁ XIII.

O przesłuchaniu świadków.

§ 150. Każdy, kogo jako świadka wezwano obowiązany jest w regule stawić się na wezwanie i zeznawać w Sądzie co mu o przedmiocie śledztwa wiadomo.

Sind keine Angehörigen des Beschuldigten vorhanden, so ist der Brief, wenn der Richter es im Interesse des Absenders erachtet, diesem zurückzuschicken oder demselben, falls der Brief oder das Telegramm bei den Acten bleiben muss, die erfolgte Beschlagnahme anzuzeigen.

§ 149. In Beschlag genommene Sendungen, deren Eröffnung nicht für nöthig erachtet wurde, sind ohne Verzug Denjenigen, an welche sie gerichtet sind, auszufolgen oder der Beförderungsanstalt zurückzugeben.

§ 150. In der Regel ist Jeder, der als Zeuge vorgeladen wird, verpflichtet, der Vorladung Folge zu leisten und über dasjenige, was ihm von dem Gegenstande der Untersuchung bekannt ist, vor Gericht Zeugnis abzulegen.

Przymus świadczenia (*Zeugnisszwang*) obejmuje obowiązek stawienia się w Sądzie, zeznawania i składania przysięgi na treść zeznań. Por. § 160 pr. Osoby mające prawo zakrajowości (eksterritoryjalne) przymusowi temu nie ulegają. Zob. § 61 pr.

Świadków wezwać należy wcześniej, mając wzgląd na oddalenie ich od miejsca pobytu.

Izraelitów w dni świąteczne wzywać nie należy, wyjąwszy w przypadkach nagłych.

Świadków mieszkających w miejscu od Sądu oddalonym należy przesłuchać, o ile można natychmiast, chociażby się stawili w innym czasie a nie w oznaczonym (§§ 18 i 19 instr. z r. 1854).

Immunitet posłów do Rady państwa i Sejmu (§ 1 ust. z 3 października 1861 l. 98 D. u. p. i § 16 ust. II ust. z 21 grudnia 1867 l. 141 D. u. p.) nie rozciąga się na obowiązek świadczenia co do treści mów wypowiedzianych w ciałach reprezentacyjnych pod ochroną immunitetu. Czy poseł powołać się może na dobrodziejstwo § 153 p. k. jest kwestyą oceny sędziego przesłuchującego. Nawet zastosowaniu środków przymusowych (§ 160 p. k.) nie stoi na przeszkodzie, byle tylko w czasie trwania sesyi nie stosować środka egzekucyjnego a resztu, bez zgody Izby, do której poseł należy (opinia Najw. Trybunału por. Dz. rozp. min. z r. 1896 str. 130 sq.).

Ustawa o bezpośr. podatkach osobistych z 25 października 1896 l. 220 Dup. zna w §§ 239, 240, 243, 247 możliwość słuchania świadków, informatorów i znawców przez sąd (por. ustawy karne dodatkowe str. 360 sq.).

Komenda wojskowa wezwana o doręczenie wezwania osobie wojskowej w czynnej służbie, winna zawczasu Sąd karny stanu cywilnego zawiadomić o zachodzącej przeszkodzie (rozp. min. wojny z 25 listopada 1898 l. 2313 por. Dz. r. min. z r. 1899 str. 264).

Jeżeli sędzia już przed przesłuchaniem ma silne podejrzenie, że osoba, która ma zeznawać co do czynu karygodnego, sama go dokonała lub brała w nim udział, nie

może go traktować jako świadka (orz. z 28 października 1892 l. 9671 zb. nr. 1632). Gdyby ją sędzia przesłuchał mimo to jako świadka zeznania jej nie odpowiadają wymogom zeznań świadka (ib).

Jeżeli w trakcie postępowania przeciw kilku osobom, zeznają te osoby jako podejrzane nawzajem niekorzystnie dla siebie, nie można z tego tytułu żadnej z nich uważać za świadka (orz. z 18 grudnia 1886 l. 9633 zb. nr. 1014). Współoskarżonego nie można słuchać jako świadka nawet co do czynu, co do którego przeciw temuż oskarżenia nie ma. Oskarżyciel może wywołać zeznania te w drodze § 57 p. k. (orz. z 30 stycznia 1895 l. 509 zb. nr. 1862).

Zeznania małoletniego niżej lat 14 (§§ 269 lit b 273 ustawy kar.) ze względu na współwinnego w wieku wyżej lat 14, który nakłaniał do fałszywych zeznań, można co do tego czynu karygodnego (§ 199 lit. a u. k.) uważać za zeznania świadka (orz. z dnia 12 listopada 1896 r. l. 9693 zb. nr. 2015).

§ 151. Nie mogą być słuchani jako świadkowie pod nieważnością zeznania:

- 1) duchowni względem tego, co im powierzono na spowiedzi lub w inny sposób pod warunkiem milkliwości urzędu duchownego;
- 2) urzędnicy państwowi, gdyby nie mogli zeznawać bez zdradzenia tajemnicy urzędowej, do której przestrzegania są obowiązani, chyba że przez swoich przełożonych od tego obowiązku zwolnieni zostali;

§ 151. Als Zeugen dürfen, bei sonstiger Nichtigkeit ihrer Aussage, nicht vernommen werden:

1. Geistliche in Ansehung dessen, was ihnen in der Beichte oder sonst unter dem Siegel geistlicher Amtsverschwiegenheit anvertraut wurde;

2. Staatsbeamte, wenn sie durch ihr Zeugnis das ihnen obiegende Amtsgeheimnis verletzen würden, insoferne sie dieser Pflicht nicht durch ihre Vorgesetzten entbunden sind;

3. Personen, die zur Zeit, in welcher sie das Zeugnis

- 3) osoby, które w czasie, kiedy zeznawać mają, z powodu stanu swego ciała lub umysłu, nie są w możności zeznania prawdy.

W sprawach przeciw ministrom, toczących się przed Trybunałem Stanu urzędnicy uwolnieni są od obowiązku zachowania tajemnicy urzędowej (§ 17 ust. z dnia 25 lipca 1867 l. 101 D. u. p.).

Oдноśnie do przeszkody przesłuchania z § 151 l. 3 stanowczą jest zatem chwila przesłuchania świadka, a nie chwila poczynienia spostrzeżeń; można zatem słuchać i dzieci na fakta dawniejsze, o ile przeszkoda ta nie zachodzi. Por. o. nr. 278, jakoteż § 170 l. 5 i uwagi tamże podane. Nie jest również wykluczonem słuchanie obłąkanych, o ile natura ich psychozy na to pozwala.

§ 152. Uwolnieni są od obowiązku składania świadectwa:

- 1) krewni i powinowaci obwinionego w linii wstępnej i zstępnej, jego małżonek i tegoż rodzeństwo, jego własne rodzeństwo i tegoż małżonkowie, rodzeństwo jego rodziców oraz dziadków i babek, jego bratanki i siostrzeńce, bratanice i siostrzenice, krewni w stopniu dzieci rodzeństwa, przysposobiciele i wychowawcy, przysposobienci i wychowankowie, jego opiekun i pupil;
- 2) obrońcy względem tego, z czem obwiniony przed nimi jako obrońcami zwierzył.

ablegen sollen, wegen ihrer Leibes- oder Gemüthsbeschaffenheit ausser Stande sind, die Wahrheit anzugeben.

§ 152. Von der Verbindlichkeit zur Ablegung eines Zeugnisses sind befreit:

1. die Verwandten und Verschwägerten des Beschuldigten in auf- und absteigender Linie, sein Ehegatte und dessen Geschwister, seine Geschwister und deren Ehegatten, die Geschwister seiner Eltern und Grosseltern, seine Neffen, Nichten, Geschwisterkinder, Adoptiv- und Pflegeeltern, Adoptiv- und Pflegekinder, sein Vormund und Mündel;

2. Vertheidiger in Ansehung desjenigen, was ihnen in dieser Eigenschaft von dem Beschuldigten anvertraut worden ist.

Jeżeli osoba wezwana jako świadek do jednego tylko z pomiędzy obwinionych zostaje w którym ze stosunków wyżej wymienionych, wówczas od świadectwa co do innych obwinionych, tylko wtedy uchylić się może, gdyby odłączenie zeznań, które się tych ostatnich tyczą, było niemożliwe.

Jeżeli osoby pod 1) wymienione wezwano jako świadków, sędzia śledczy przed ich przesłuchaniem, lub jak tylko się dowie o ich stosunku do obwinionego, powinien im oznajmić, że mają prawo uchylić się od świadectwa i ma zapisać do protokołu oświadczenie ich w tej mierze uczynione. Jeżeli świadek nie zrzekł się wyraźnie prawa uchylenia się od świadczenia, zeznanie jego jest nieważne.

Ograniczeniem pewnem zasady § 152 l. 2 (obrońcy) jest przepis § 40 p. k. (nie może być obrońcą na rozprawie, kto otrzymał wezwanie jako świadek) nie można się uchylić od świadectwa o fakcie karygodnym przez to, że się objęło obroną (por. orz. z 3 kwietnia 1906 zb. nr. 3180).

Adwokat obowiązany jest w myśl § 9 ordynacyi adwokackiej z 6 lipca 1868 do zachowania tajemnicy w sprawach sobie powierzonych. Reskr. min. sprawiedl. z 1 czerwca 1882 l. 7440 polecono prokuratorjom, aby, o ile by chodziło o zastosowanie postanowienia § 152 l. 2 przestrzegały w odnośnych wnioskach następujących zasad: a) uwolnienie obrońcy

Steht eine als Zeuge vorgeladene Person nur zu einem von mehreren Beschuldigten in einem der vorstehend erwähnten Verhältnisse, so kann sie sich des Zeugnisses hinsichtlich der anderen nur dann entschlagen, wenn eine Sonderung der Aussagen, welche die letzteren betreffen, nicht möglich ist.

Der Untersuchungsrichter hat die unter 1. bezeichneten Personen, wenn sie als Zeugen vorgerufen werden, vor ihrer Vernehmung oder doch, sobald ihm ihr Verhältniss zu dem Beschuldigten bekannt wird, über ihr Recht, sich des Zeugnisses zu entschlagen, zu belehren und ihre darüber erfolgte Erklärung in das Protokoll aufzunehmen. Hat der Zeuge auf sein Recht, sich des Zeugnisses zu entschlagen, nicht ausdrücklich verzichtet, so ist seine Aussage nichtig.

od obowiązku świadczenia o tem, co mu w tym charakterze przez obwinonego w zaufaniu zeznano, nie jest zawisłem od tego, aby przeciw obwinionemu proces karny był w toku już w czasie zwierzenia się obrońcy; *b*) wiadomości, z jakimi zwierzyły się ustanowionemu przez obwinionego obrońcy osoby trzecie w interesie obwinionego, oceniać należy tak samo, jak gdyby je sam obwiniony był obrońcy powierzył. Podobnie orzekł T. K. w O. z d. 14 marca 1883 l. 1004 Nr. 531, że opieki ustawy z § 152 l. 2 doznają także wiadomości udzielone przez obwinionego obrońcy, do którego się udał o poradę jeszcze przed rozpoczęciem postępowania karnego. Z dobrodziejstwa tego korzysta także koncypient tego adwokata, który objął objął obronę (orz. z 3 kwietnia 1906 zb. nr. 3180).

Oświadczenie, że korzysta z § 152 może świadek uczynić także w podaniu pisemnem do Sądu wniesionem; ścisła forma oświadczenia takiego nie jest przepisana. — O. z 19 lutego 1886 l. 14803 Nr. 886).

Na dobrodziejstwo § 152 może powołać się świadek, chociażby sam był podejrzany o to, że w czynie karygodnym brał udział. — (O. z 18 lipca 1882 l. 7804 Nr. 468).

Przepis § 152 nie stoi na zawadzie temu, aby pozasądowe zeznania osób uwolnionych od obowiązku świadczenia, podobnie jak inne fakta uczyniono przedmiotem dowodu i korzystano z nich przy wydaniu wyroku. (O. z 25 września 1880 l. 7102 Nr. 278 i z marca 1886 l. 14458 Nr. 891). Również można użyć jako środków dowodowych przeciw obwinionemu pisemnych dokumentów pochodzących od jego krewnych uwolnionych od obowiązku świadczenia (orz. z 26 lutego 1892 l. 387 zb. nr. 1515).

Okoliczność, że świadek korzystał z dobrodziejstwa § 152 w postępowaniu wstępnem, nie stoi na przeszkodzie dopuszczeniu go do świadectwa na rozprawie głównej. (O. z 2 marca 1877 l. 12399 Nr. 143). Jeżeli świadek, w postępowaniu wstępnem przesłuchany, na rozprawie z § 152 korzysta, nie wolno odczytywać ani protokołu zeznań świadka, ani też uwag sędziego śledczego tyczących się świadka a zamieszczono-

nych w protokole onegoż przesłuchania (O. z 27 września 1884 l. 8265 Nr. 674. por. z 4 listopada 1893 l. 1893 l. 10968 zb. nr. 1696)

Jeżeli świadek korzysta z § 152, to i motywa tego kroku przez niego podanego nie mogą być uwzględnione przy ocenieniu dowodów, albowiem zeznań jego w ogólności uwzględnić nie należy. (O. z 8 maja 1884 l. 1324 Nr. 693).

Świadek może korzystać częściowo z dobrodziejstwa § 152 p. k. t. zn. zeznawać wprawdzie, lecz ze względu na stosunki z § 152 p. k. na niektóre pytania odmawiać odpowiedzi (orz. z 6 marca 1907 zb. nr. 3326).

Jeżeli świadek, który korzystał z § 152 p. k. następnie zrzeka się tego dobrodziejstwa i zeznawać chce, oskarżony nie ma prawa uznawać tego zrzeczenia się za niedopuszczalne (orz. z 16 lutego 1889 l. 14007 zb. nr. 1247). Jeżeli świadek w postępowaniu wstępnem zrzekł się dobrodziejstwa § 152 p. k. i zeznawał, nic nie stoi na przeszkodzie odczytaniu protokołu jego zeznań. jeżeli przesłuchanie osobiste jest uniemożliwione (§ 252, l. 1 p. k.) orz. z dn. 22 grudnia 1902 zb. nr. 2783.

Oskarżony względem współoskarżonego, przeciw któremu równocześnie odbywa się rozprawa główna, nie może powołać się na dobrodziejstwo § 152 l. 1 (O. z 9 września 1875 l. 7364 Nr. 79). Oskarżony może jednak w myśl § 255 pr. wszelkiej odpowiedzi odmówić.

§ 152 p. k. na rozprawie głównej dotyczy tylko stosunku do oskarżonego, niebezpieczeństwo obciążenia zeznaniami krewnych nie objętych aktem oskarżenia uwzględnić można tylko w ramach § 153 p. k. (orz. z 22 czerwca 1895 l. 3992 zb. nr. 1895).

Po postanowiona w ostatnim zdaniu § 152 nieważność zeznań świadka tyczy się tak śledztwa, jak i rozprawy; odczytanie zeznań świadka, który się nie zrzekł wyraźnie prawa § 152, pociągnęłoby za sobą nieważność rozprawy. Jeżeli jednak świadek prawa § 152 się zrzekł, zeznanie jego może być odczytanem na rozprawie, jeżeli warunki § 152 l. 1 zachodzą. (O. z 10 sierpnia 1876 l. 6650 Nr. 118). Na nieważność z § 152

(§ 281 l. 3 i § 344 l. 4) może jednak skutecznie powołać się tylko ten oskarżony, względem którego świadkowi prawo uchylenia się od świadectwa w myśl § 152 służyło, nie zaś współoskarżony.

Jedynie stosunek opiekuńczy faktycznie jeszcze istniejący daje prawo uchylenia się w myśl § 152 l. 1 od oświadczenia przeciw pupilowi, były opiekun nie jest do tego uprawnionym. (O. z 9 listopada 1885 l. 8305 Nr. 839).

Do protokołów zeznań świadka w procesie cywilnym złożonych, a na rozprawie bez opozycji stron odczytanych, zdanie ostatnie § 152 nie ma zastosowania. (O. z 28 marca 1887 l. 13292 Nr. 1043).

Zob. jeszcze § 205 ust. 2 pr.

§ 153. Gdyby złożenie świadectwa lub odpowiedź na zapytanie pociągało za sobą bezpośrednią a znaczną stratę majątkową świadka, lub narażało na hańbę jego samego lub kogo z jego rodziny (§ 152 l. 1.), a świadek z tego powodu świadectwa by odmawiał, nie może być do świadectwa zniewolonym. chyba tylko w nader ważnych wypadkach.

Dobrodziejstwo z § 153 p. k. mają także osoby, których z tytułu § 170 ust. I p. k. nie można zaprzysięgać (orz. z 28 października 1892 l. 9671 zb. nr. 1632 i z 15 października 1892 l. 9859 zb. nr. 1621).

Ażali należy pouczyć świadka o dobrodziejstwie prawnem z § 153 pr. k. i przyznać mu je, rozstrzyga Sąd według swego uznania. — (O. z 30 sierpnia 1886 l. 6057 Nr. 957), jak również słuszność twierdzeń. na które się świadek powołuje (orz. z 29 listopada 1895 l. 4274 zb. nr. 1929).

Sąd nie jest obowiązany z góry świadka pytać, czy złożenie świadectwa lub odpowiedź na pytanie ściągnie na niego lub na jego rodzinę skutki z § 153. Jest rzeczą świadka o przyznanie dobrodziejstwa z § 153 p. k. prosić.

§ 153. Wenn die Ablegung des Zeugnisses oder die Beantwortung einer Frage für den Zeugen einen unmittelbaren Schaden bringen würde, und er deshalb das Zeugnis verweigert, so soll er nur in besonders wichtigen Fällen dazu verhalten werden.

Przepis § 153 p. k. jest przywilejem świadków, nie stron procesowych, które nie mają prawa stawiać w tym kierunku wniosków, ani w razie ich odrzucenia lub przychylenia się uzasadniać tem zażalenie nieważności (orz. z 20 stycznia 1896 l. 14287 zb. nr. 2041).

W razie, jeżeli sędzia śledczy odmówi dobrodziejstwa z § 153 p. k. strona żalić się może do Izby Radnej (§ 113). aczkolwiek sędziogo śledczego nie krępuje zażalenie takie w zasadzie, to jednak winien się wstrzymać z przesłuchaniem, gdyż wobec okoliczności, że przesłuchanie wbrew § 153 p. k. nie jest nieważnem (por. § 281 ust. 3 p. k.) zażalenie miałyby znaczenie czysto teoretyczne.

§ 154. Osoby, które z powodu choroby lub ułomności nie mogą stawić się przed sądem, można przesłuchać w ich mieszkaniu.

Jeżeliby przesłuchać wypadało osoby zostające w publicznych szpitalach, sędzia śledczy udać się ma w krótkiej drodze do Dyrekcyi Zakładu po wyjaśnienie, czy przesłuchanie może nastąpić; gdyby zaś sędzia powątpiewał o prawdziwości odmownego oświadczenia Dyrekcyi, zarządzić ma sądowno-lekarskie dochodzenie (Rozp. min. spraw. z 22 września 1857 l. 19666).

§ 155. Członków Domu Cesarskiego jako świadków słuchać będzie Najwyższy Marszałek Dworu, a poza Wiedniem, Prezydent Trybunału pierwszej instancji miejsca ich pobytu i to w ich mieszkaniu.

Wobec tego, że członków Domu cesarskiego według § 30 statutu famil. tylko przez Najwyższy Urząd Marszałkowski a przez inne władze sądowe, tylko w drodze delegacyi w imieniu tegoż Urzędu przesłuchać można, przeto Przewodni Trybunałów

§ 154. Personen, welche durch Krankheit oder Gebrechlichkeit vor Gericht zu erscheinen verhindert sind, können in ihrer Wohnung vernommen werden.

§ 155. Mitglieder des kaiserlichen Hauses werden als Zeugen durch den Obersthofmarschall oder ausser Wien durch den Präsidenten des Gerichtshofes erster Instanz ihres Aufenthaltsortes in ihrer Wohnung vernommen.

w przypadkach takich wyraźnie nadmienić powinni tak w odezwie wystosowanej do członka Domu Ces., w której upraszają o oznaczenie czasu i miejsca przesłuchania, jak w akcie przesłuchania, iż następuje to tylko w drodze delegacyi i w imieniu Najw. Urzędu Marszałkowskiego. (Rozp. Min. spraw. z 14 maja 1854. l. 8346).

§ 156. Jeżeli miejsce pobytu świadka leży poza obrębem sądu powiatowego, który urzęduje w siedzibie sędziego śledczego, o przesłuchanie świadka wezwać należy w regule ten Sąd powiatowy, w którego okręgu świadek się znajduje. Jeżeli jednak sędzia śledczy sądzi, że dla uzyskania wyczerpującego zeznania lub dla przyspieszenia sprawy, zachodzi potrzeba, iżby go sam przesłuchał, wówczas może go wezwać bądź bezpośrednio, bądź przez sąd powiatowy, któremu świadek podlega, ażeby się osobiście stawił. Gdyby stawienie się świadka przed sędzią śledczym połączone było ze zbyt wielkimi trudnościami lub zbyt wielkimi kosztami, wówczas może go nawet sam przesłuchać w miejscu jego pobytu, wszelako, jeżeli to miejsce nie leży w obrębie trybunału, do którego sędzia należy, powinien równocześnie zawiadomić o tem trybunał właściwy.

Jeżeli sędzia śledczy zamierza przedsięwziąć czynność urzędową poza siedzibą Sądu, powinien, wyjąwszy przypadki nadzwyczajnie nagłe, uzyskać przyzwolenie Przełożonego Trybunału (§ 21 instr. z r. 1854 i rozp. min. spr. z 6 maja 1874 l. 5560 utrzymujące w mocy postanowienie powyższe).

§ 156. Ist der Aufenthaltsort eines Zeugen ausserhalb des Sprengels des am Sitze des Untersuchungsrichters befindlichen Bezirksgerichtes gelegen, so ist die Vernehmung in der Regel durch jenes Bezirksgericht, in dessen Bezirk sich der Zeuge befindet, zu veranlassen. Hält jedoch der Untersuchungsrichter es zur Erlangung einer erschöpfenden Aussage oder zur Beschleunigung der Sache für nothwendig, den Zeugen selbst zu vernehmen, so kann er denselben unmittelbar oder durch das Bezirksgericht, welchem der Zeuge untersteht, zum persönlichen Erscheinen vorladen. Ist die Stellung des Zeugen vor den Untersuchungsrichter mit zu grosen Schwierigkeiten

Jeżeli przesłuchanie świadka, o ile przewidzieć można, nastąpi w języku nieużywanym w tym Sądzie, który o przesłuchanie uprasza i jeżeli w tymże Sądzie nie ma tłumacza, ani urzędnika znającego tenże język, wówczas żądać można, aby przesłano tłumaczenie wierzytelne, któremu to żądaniu zadosyć uczynić należy; koszta tłumaczenia ponosić ma Sąd wezwany z funduszu podręcznego (Rozp. min. spraw. z 15 kwietnia 1858 l. 25948).

§ 157. Jeżeli wypadka ^{Gdy trzeba} przesłuchać świadków ^{znajdujących} się poza granicami krajów zastępowanych w Radzie państwa, ^(z tego powodu a nie z powodu) ~~zawracają się w~~ ^{nie należy właściwego sędziego} ~~temuż udzielić należy przedmioty i pytania, na~~ ^{temuż udzielić należy przedmioty i pytania, na} które świadkowie mają być słuchani, i upraszać zarazem o przesłuchanie ich według okoliczności także i na takie okoliczności, które się nasunąć mogą z treści zeznań przez świadka poczynionych. Gdyby zaś osobiste stawienie się takiego świadka przed sądem karnym było koniecznym, a świadek nie chciał się dobrowolnie stawić, należy o tem donieść ministrowi sprawiedliwości.

Poddanych węgierskich w Węgrzech zamieszkałych nie można wzywać pod zagrożeniem przymusowego do-

oder mit zu grossen Kosten verbunden, so kann er ihn an dessen Aufenthaltsorte auch selbst vernehmen, hat jedoch, wenn dieser nicht in dem Sprengel des Gerichtshofes liegt, welchem er angehört, den zuständigen Gerichtshof davon gleichzeitig zu benachrichtigen.

§ 157. Sind Zeugen zu vernehmen, die sich ausser dem Gebiete der im Reichsrathe vertretenen Länder befinden, so ist in der Regel um deren Vernehmung der zuständige fremde Richter zu ersuchen. Demselben sind die Gegenstände und Fragen mitzutheilen, worüber die Vernehmung stattzufinden hat, und es ist zugleich das Ersuchen zu stellen, nach Beschaffenheit der Umstände die Vernehmung auch auf solche Fragepunkte auszudehnen, die sich aus dem Inhalte der von dem Zeugen abgelegten Aussage ergeben werden. Stellt sich aber das persönliche Erscheinen eines solchen Zeugen vor dem Strafgerichte als notwendig dar, so ist, wenn der Zeuge sich nicht freiwillig einfindet, darüber dem Justizminister Bericht zu erstatten.

stawienia i t. p., w odnośnych blankietach należy przeto opuścić zagrożenie skutków (Reskr. min. spraw, z dnia 26 listopada 1877 l. 15928).

O sposobie słuchania świadków w Stanach Zjednoczonych północnej Ameryki zamieszkałych zob. Dz. rozp. z r. 1887 Nr. VI.

Jeżeli chodzi o przesłuchanie świadków mieszkających w Rosyi, wysłać należy drogą dyplomatyczną ułożoną według ustaw kraju upraszającego prośbę o przesłuchanie, której uczynić należy zadosyć według ustaw tego kraju, w którym świadkowie mają być przesłuchani. Wezwanie do rozprawy świadków w Rosyi zamieszkałych również drogą dyplomatyczną ma nastąpić (Art. XIII i XV umowy Austr.-ros. z 15 października 1874 l. 128 D. u. p. z r. 1875). Co do bezpośredniej korespondencji z władzami rosyjskimi por. umowę austr.-ros. z 2 kwietnia 1884 l. 134 D. u. p. tekst przy § 26 pk. i uwagi tamże.

§ 158. Jeżeli osoba, którą należy przesłuchać piastuje publiczny urząd lub pełni publiczną służbę, a celem przestrzegania bezpieczeństwa publicznego lub innych interesów publicznych na czas jej nieobecności zastąpić ją wypada wówczas o jej zawezwaniu zawiadomić należy jednocześnie bezpośredniego jej przełożonego.

Przepis ten i wtenczas także ma zastosowanie, jeżeli wypada wezwać osoby będące w służbie dróg żelaznych lub statków parowych albo robotników kopalń, hut, kuźnic i walcowni, albo osoby, które zostają w publicznej lub gminnej służbie zdrowia, lub w publicznej lub prywatnej służbie leśnej.

§ 158. Steht die zu vernehmende Person in einem öffentlichen Amte oder Dienste und muss zur Wahrung der öffentlichen Sicherheit oder anderer öffentlicher Interessen eine Stellvertretung während ihrer Verhinderung eintreten, so ist der unmittelbare Vorgesetzte von deren Vorladung gleichzeitig zu benachrichtigen.

Diese Vorschrift hat auch dann zu gelten, wenn Angestellte von Eisenbahnen und Dampfschiffen, Berg-, Hütten-,

Zawiadomienie to jest rzeczą kancelaryi sądowej § 317 rozp. min. z 5 maja 1897 l. 112 D. u. p.)

Oдноśnie do rewizorów bydła por. rozp. min. z 15 września 1890 l. 15767 i reskr. S. W. z 30 września 1890 l. 15409 i z 25 listopada 1890 l. 18980 zb. S. W.

§ 159. Jeżeli świadek nie stanie na wezwanie, wzywa się go ponownie pod zagrożeniem kary pieniężnej aż do stu złotych w razie nie stawiennictwa, oraz przy zagrożeniu, że przeciw niemu wydn się nakaz dostawienia. Jeżeli świadek mimo to bez żadnych usprawiedliwiających go przyczyn, nie staje, sędzia śledczy rozciągnie na niego karę pieniężną i wyda rozkaz dostawienia. W przypadkach nagłych może sędzia śledczy zaraz po pierwszym nieusprawiedlionem nie-stawieniu się świadka, wydać przeciw niemu nakaz dostawienia. Koszta dostawienia zwrócić ma świadek.

Stosownie do § 117 pk. wojsk. może Sąd wojskowy zażądać od Sądu stanu cywilnego doprowadzenia świadka (stanu cywilnego), który mimo doręczonego wezwania (przez Sąd wojskowy lub cywilny por. § 114 ib.) nie stawił się przed Sądem wojskowym. Sąd cywilny ma postąpić według § 159 p. k. t. zn. ewentualnie, zanim zarządzi doprowadzenie, zagrozi grzywną — której § 117 p. k. wojsk. nie przewiduje. Sędzia cywilny ma prawo grzywnę nałożyć z tego powodu, że swia-

Hammer- und Walzwerkerarbeiter, im Staats- oder Gemeindedienste stehende Sanitätspersonen, im öffentlichen oder Privatforstdienste stehende Personen vorzuladen sind.

§ 159. Wenn ein Zeuge der ihm zugestellten Vorladung nicht Folge leistet, so geschieht seine neuerliche Vorladung unter Androhung einer Geldstrafe bis zu hundert Gulden für den Fall des Nichterscheinens und unter der fernerer Drohung, dass ein Vorführungsbefehl gegen ihn werde erlassen werden. Bleibt der Zeuge ohne gültige Entschuldigungsgründe dennoch aus, so hat der Untersuchungsrichter die Geldstrafe wider ihn zu verhängen und den Vorführungsbefehl auszufertigen. In dringenden Fällen kann der Untersuchungsrichter schon nach dem ersten nicht gerechtfertigten Ausbleiben gegen ihn einem Vorführungsbefehl erlassen. Die Kosten der Vorführung hat der Zeuge zu vergüten.

dek nie stający mimo wezwania doręczonego przez sąd cywilny, okazuje nieposłuszeństwo wobec sądu cywilnego).

Ściąganie grzywny por. uwagi przy § 108.

§ 160. Jeżeli świadek staje, lecz bez przyczyny prawnej wzbrania się złożyć świadectwo lub wykonać przysięgę dla świadków przepisaną, może go sędzia śledczy zniewolić do tego grzywną aż do stu złotych, a gdyby się dalej wzbraniał, w przypadkach ważniejszych, aresztem do sześciu tygodni, co jednak nie będzie wstrzymywało ani dalszego toku ani ukończenia śledztwa wstępnego.

Osoby cywilne odmawiające przed sądem wojskowym zeznań, winien sąd wojskowy odnośnemu sądowi powiatowemu cywilnemu podać celem ukarania według przepisów obowiązujących dla sądów karnych stanu cywilnego (§ 118 pk. wojsk.).

Celem zagrożonego tu aresztu jest zniewolenie świadka do zeznań: jeżeli więc świadek przed upływem 6 tygodni t. j. najdłuższego wymiaru tego środka egzekucyjnego, oświadcza, że zeznawać chce, dalszy areszt należy wstrzymać. Po upływie 6 tygodni świadka uwolnić należy.

Członkowie Domu Cesarskiego uwolnieni są od obowiązku składania przysięgi; zapewnienie pisemne, uczynione zamiast przysięgi znaczy według § 31 statutu famil. tyle co przysięga. (Rozp. min. sprawiedl. z dnia 14 maja 1854 l. 8346).

Areszt egzekucyjny z § 160 p. k. wykonywany w czasie przesłuchania nie stanowi zakończenia, lecz przerwę przesłuchania. Świadek, który z powodu przymusu oświadcza gotowość wykonania obowiązku zeznawania lub złożenia

§ 160. Erscheint der Zeuge, verweigert er aber ohne gesetzlichen Grund ein Zeugniß abzulegen oder den Zeugeneid zu leisten, so kann ihn der Untersuchungsrichter durch eine Geldstrafe bis zu hundert Gulden, und bei fernerer Weigerung in wichtigeren Fällen durch Arrest bis zu sechs Wochen dazu anhalten, ohne dass deshalb die Fortsetzung oder Beendigung der Voruntersuchung aufgehalten werden muss.

przysięgi może w dalszym ciągu bezkarnie odwołać poprzednio złożone fałszywe zeznania (orz. z 14 grudnia 1896 l. 6675 zb. nr. 2027).

§ 161. W ciągu śledztwa wstępnego świadków podlegających sądownictwu wojskowemu, sędzia śledczy według swego uznania albo sam przesłucha tak jak innych świadków, albo o przesłuchanie ich zawezwie ten sąd wojskowy, którego jurysdykcji podlegają. W pierwszym przypadku o doręczenie wezwania udać się ma sędzia śledczy do przełożonej komendy świadka albo do najbliższej komendy wojskowej, w drugim przypadku ma prosić sąd wojskowy, któremu świadek podlega o przesłuchanie tegoż.

Jeżeli członków żandarmerji, straży policyjnej wojskowej i straży bezpieczeństwa należy słuchać jako świadków, należy z nimi zawsze tak postępować, jak z osobami stanu cywilnego. Wszelako wezwania, które się ich tyczą, tylko samodzielnym komendantom bezpośrednio doręczać należy, innym zaś członkom tych korpusów zawsze doręczać należy za pośrednictwem ich przełożonych, którzy obowiązani są zarządzić, aby się wezwany stawił przed władzą cywilną.

---

§ 161. Im Laufe der Voruntersuchung sind Zeugen, welche der Militärgerichtsbarkeit unterstehen, nach dem Ermessen des Untersuchungsrichters entweder gleich anderen Zeugen von diesem selbst oder durch dasjenige Militärgericht, welchem über sie die Gerichtsbarkeit zusteht, zu vernehmen. Der Untersuchungsrichter hat sich im ersteren Falle wegen Zustellung der Vorladung an das vorgesetzte Commando des Zeugen oder an das nächste Militärstationscommando zu wenden, im letzteren Falle aber das Militärgericht, dem der Zeuge untersteht, wegen dessen Vernehmung anzugehen.

Die Mitglieder der Gendarmerie, Militär-Polizeiwache und Sicherheitswache sind rücksichtlich ihrer Vernehmung als Zeugen immer wie Personen aus dem Civilstande zu behandeln. Die Vorladungen an dieselben sind jedoch nur den selbständigen Commandanten unmittelbar, den übrigen Mit-

Gdyby świadek podlegający sądownictwu wojskowemu wzbraniał się stanąć przed sędzią śledczym, lub nie chciał zeznawać, lub złożyć przysięgę dla świadków przepisaną, wówczas sędzia śledczy udać się ma bezpośrednio do jego przełożonego, który ma obowiązek zniewolić świadka, aby się do ustawy zastosował.

Sąd cywilny nie może zwracać się o przesłuchanie osoby podlegającej sądownictwu wojskowemu do innego Sądu cywilnego w siedzibie Sądu wojskowego położonego, lecz albo ma ich sam przesłuchać, lub o przesłuchanie wezwać Sąd wojskowy.

Wezwania dla oficerów, urzędników i werkmistrzów wojskowej inżynierii, doręczać należy przez Dyрекcyę inżynierii (k. u. k. Genie- und Befestigungs- Bau Direction) por. od. Dyr. inż. z d. 22 listopada 1884 l. 18512 do Sądu kraj. k. w Krakowie.

W wezwaniach sądowych dla osób wojskowych należy podawać: jakiej sprawy dotyczą, tudzież dzień stawiennictwa. Jeżeli wiadomem jest do jakiego oddziału wojska (Truppenkörper) należy wezwany, przysyłać wezwanie przez odnośną komendę oddziału a tylko w razie, jeżeli okoliczność ta nie jest znana, przez komendę twierdzy (Festungs-Commando). (Reskrypt prez. S. kr. w. krak. z dnia 15 stycznia 1891, l. 102, zb. S. w.).

W razie niestawiennictwa świadka podlegającego sądownictwu wojskowemu lub odmówienia czynności wymienionych w § 161 ust. ost. mają zastosowanie §§ 117—118 pk. wojsk. i § 72 k. k. wojsk.

gliedern dieser Körper aber immer durch ihre Vorgesetzten zuzustellen, welchen es obliegt, das Erscheinen des Vorgehenden vor der Civilbehörde anzuordnen.

Sollte ein der Militär-Gerichtsbarkeit unterstehender Zeuge sich weigern, vor dem Untersuchungsrichter zu erscheinen oder die abgeforderte Aussage oder den Zeugeneid abzulegen, so hat sich der Untersuchungsrichter unmittelbar an den Vorgesetzten des Zeugen zu wenden, welchem es obliegt, denselben zur Befolgung des Gesetzes zu verhalten.

Sądy wojskowe stosują analogię § 161 pk. do Sądów cywilnych i żądają niejednokrotnie przesłuchania w drodze rek wizycyi osób cywilnych jako świadków. Do żądania tego nie uprawnia ich analogia ta, gdyż stosowanie analogii § 161 pk., a więc zupełnie innej ustawy sprzeciwia się ogólnym zasadom interpretacyi, natomiast rek wizycya odnośna może powołać się na § 113 p. k. wojsk. (por. uwagi przy § 93 wyżej).

§ 162 Sędzia śledczy przesłucha każdego świadka osobno, i to w nieobecności oskarżyciela, strony cywilnej, obwinionego lub innych świadków. Świadkowi dozwolnić należy, aby podczas przesłuchania siedział.

Por. § 88 ust. 3.

Nie tylko obwiniony nie może być obecnym przy przesłuchaniu świadka, ale nawet jego obrońca.

§ 163. Jeżeli świadek nie zna języka sądowego, przesłuchanie jego bez tłumacza tylko wtedy nastąpić może, gdy tak sędzia śledczy, jak protokolant, język jego dostatecznie znają; jeżeli potrzeba, dołączyć należy do aktów uwierzytelniony przekład protokołu na język sądowy.

W innych zaś przypadkach przesłuchanie świadka nastąpi za przybraniem tłumacza przysięgłego, a zeznania zapisać należy do protokołu tak w tym języku w którym świadka

§ 162. Jeder Zeuge wird von dem Untersuchungsrichter ohne Beisein des Anklägers, der Privatbetheiligten, Beschuldigten oder anderer Zeugen einzeln vernommen. Es ist ihm während seiner Vernehmung ein Sitz zu gestatten.

§ 163. Ist ein Zeuge der Gerichtssprache nicht kündig, so kann die Vernehmung desselben ohne Dolmetsch nur dann geschehen, wenn sowohl der Untersuchungsrichter, als der Protokollführer seiner Sprache zureichend kündig sind; nach Erforderniss ist den Acten eine beglaubigte Übersetzung des Protokolles in der Gerichtssprache beizulegen.

Ausser diesem Falle aber hat die Vernehmung mit Zuziehung eines beeidigten Dolmetsches stattzufinden und es muss das Verhör sowohl in der Sprache, in welcher der Zeuge vernommen wird, als auch in der Übersetzung in die Gerichtssprache zu Protokoll gebracht werden. Der Dol-

słuchano, jak i w przekładzie na język sądowy. Tłumacza użyć można zarazem za protokolanta.

Gdyby nie można znaleźć tłumacza, któryby był zarazem w stanie spisać zeznania w języku obcym, protokół spisać należy jedynie w języku sądowym i zauważyć przyczynę dla której to nastąpiło (Reskr. min. sprawiedl. z dnia 6 stycznia 1874, l. 17063). Por. także uwagi przy § 100 i przy § 198.

Ustawa nie przepisuje roty przysięgi dla tłumaczy sądowych. Według § 356 ustawy z r. 1903 opiewała tak: »przysięgam, iż wszystkie pytania z ust Sędziego i odpowiedzi z ust pytanego, pochodzące, bez zmiany wiernie i dokładnie przetłumaczę i nic nie opuszczę, ani dodam, lecz wszystko tak podam, jak słyszałem«.

§ 164. Jeżeli świadek jest głuchy, należy mu przedłożyć pytania na piśmie, a jeżeli jest niemy, wzywa się go, aby odpowiadał na piśmie. Jeżeli ani ten, ani tamten sposób przesłuchania nie da się zastosować, wówczas przesłuchanie świadka nastąpi za przybraniem jednej lub więcej osób, które z nim na znaki rozmawiać umieją, lub skądinąd mają wprawę w porozumieniu się z głuchoniemymi, a które przedtem jako tłumacze przysięgę złożyć powinny.

Jako tłumaczy przybierać należy osoby najbliższego otoczenia, co do których ma się gwarancję, że rozumieją dokładnie znaki świadka, a o tem, co świadek ma zeznawać o ile możliwości nie wiedzą z własnego spostrzeżenia (a zatem nie

metsch kann auch zugleich als Protokollführer verwendet werden.

§ 164. Ist ein Zeuge taub, so werden ihm die Fragen schriftlich vorgelegt. und ist er stumm, so wird er aufgefordert schriftlich zu antworten. Wenn die eine oder die andere Art der Vernehmung nicht möglich ist, so muss die Vernehmung des Zeugen unter Zuziehung einer oder mehrerer Personen geschehen, welche der Zeichensprache desselben kundig sind, oder sonst die Geschicklichkeit besitzen, sich mit Taubstummen zu verständigen, und welche vorher als Dolmetsche zu beeidigen sind.

należy używać słuchanych jako świadków co do tych samych okoliczności, gdyż zachodzi obawa, iż w razie kolizyi zeznań, tłumacz przemilczy lub źle przetłumaczy zeznania świadka) i które nie są interesowane (obwiniony, oskarżyciel prywatny, strona cywilna lub osoby pozostające z nimi w stosunku § 152 u. 1).

§ 165. Przed przesłuchaniem należy upomnieć świadka, aby na zadane sobie pytania według najlepszej swej wiedzy i sumienia zupełną zeznał prawdę, aby niczego nie zamilczał, zgola w taki sposób zeznawał, żeby mógł w razie potrzeby zeznania swoje przysięgą stwierdzić.

Pod pojęcie fałszywego świadectwa (§ 199 a. u. k.) podpada także rozmyślne zatajenie pewnych okoliczności (orz. z 18 stycznia 1886 l. 12382 zb. nr. 872).

§ 166. Następnie zapytać należy świadka o imię i nazwisko, wiek, miejsce urodzenia, religię stan, sposób zarobkowania lub zatrudnienie, miejsce zamieszkania, a jeżeli potrzeba i o inne stosunki osobiste, mianowicie zaś w jakich stosunkach zostaje do obwinionego lub innych osób, których śledztwo się tyczy. Gdyby sędzia śledczy uważał, że ze względu na szczególne okoliczności przypadku zachodzi tego konie-

---

§ 165. Der Zeuge ist vor seiner Vernehmung zu ermahnen, dass er auf die an ihn zu richtenden Fragen nach seinem besten Wissen und Gewissen die reine Wahrheit anzugeben, nichts zu verschweigen und seine Aussage so abzulegen habe, dass er sie erforderlichenfalls eidlich bekräftigen könne.

§ 166. Sodann ist der Zeuge um Vor- und Zunamen, Alter, Geburtsort, Religion, Stand, Gewerbe oder Beschäftigung, Wohnort und erforderlichenfalls über andere persönliche Verhältnisse, insbesondere über sein Verhältniss zu dem Beschuldigten oder zu anderen bei der Untersuchung Beteiligten zu befragen.

Erscheint es dem Untersuchungsrichter nach den besonderen Umständen des Falles unumgänglich nothwendig, so kann der Zeuge auch darüber gefragt werden, ob er schon einmal in einer strafgerichtlichen Untersuchung gestanden, und welches Ergebnis dieselbe hatte.

czna potrzeba, może zapytać świadka o to, czyli był już kiedy pod śledztwem karno-sądowem i jaki skutek śledztwo to odniosło.

Zapytanie co do poprzedniego ukarania tylko w wyjątkowych przypadkach można stawiać.

Odpowiedź co do generaliów stoi pod sankcją § 199 a uk. (orz. z 6 września 1886 l. 5407 zb. nr. 958) okoliczność, że zeznający nie przywiązywał do nich znaczenia jest obojętną (orz. z 27 lutego 1891, l. 13681, zb. nr. 1403).

Również świadek zaprzeczający bezprawnie pytanie co do poprzedniego ukarania nie może się tłumaczyć tem, że w chwili zeznawania skutki prawne skazania zgasły po myśli ustawy z 15 listop. 1867, l. 131 D. u. p. (orz. z 18 maja 1893, l. 3094, zb. nr. 1840).

Fakt, czy świadek był poprzednio karany ma znaczenie doniosłe o ile chodzi o ocenę jego prawdziwości, z tego względu szczególną doniosłość przedstawia kwestya, czy poniósł karę za fałszywe zeznania. W każdym razie należy ograniczać te pytania do wypadków koniecznej potrzeby.

§ 167. Słuchając świadka co do rzeczy samej, skłonić go należy naprzód do zwięzłego opowiedzenia faktów stanowiących przedmiot świadectwa, a następnie do uzupełnienia tegoż i do wyjaśnienia zachodzących niejasności lub sprzeczności. W szczególności należy nalegać na świadka, aby podał źródło swej wiadomości. Unikać należy, ile tylko można, zadawania pytań, w którychby mu przedstawiono okoliczności, które dopiero z jego odpowiedzi wypływać powinny,

§ 167. Bei der Vernemung über die die Sache selbst ist der Zeuge zuvörderst zu einer zusammenhängenden Erzählung der den Gegenstand des Zeugnisses bildenden Thatsachen, sodann aber zur Ergänzung derselben und zur Hebung von Dunkelheiten oder Widersprüchen zu veranlassen. Der Zeuge ist insbesondere aufzufordern, den Grund seines Wissens anzugeben. Fragen, durch welche ihm Thatumstände vorgehalten werden, welche erst durch seine Antwort festgestellt werden sollen, sind möglichst zu vermeiden, und wenn sie gestellt werden müssen, im Protokolle ersichtlich zu machen.

a jeżeli już takie pytania konieczne zadawać wypada, należy uczynić wzmiankę o nich w protokole.

Jeżeli jest pewnem, że świadek fałszywie zeznał co do źródła swych wiadomości (*ratio scientiae*) dla zastosowania § 199 *a* u. k. obojętnem już jest, czy sam fakt w ogóle miał miejsce (orz. z 3 grudnia 1886, l. 10838, zb. nr 999).

§ 168. Gdy zachodzi potrzeba, aby świadek rozpoznał osoby lub rzeczy, należy mu je w stosowny sposób przedstawić lub przedłożyć, wszelako świadek pierwaj wezwany być powinien, aby dokładnie opisał i podał odróżniające znamiona.

Jeżeli zeznania świadków nie zgadzają się między sobą co do ważnych okoliczności, wolno sędziemu śledczemu zarządzić stawienie ich sobie do oczu. Zwyczajne stawienie do oczu odbywać się powinno jednocześnie między dwiema osobami. Stawających do ócz należy każdego z osobna słuchać co do każdej szczególnej okoliczności, względem której między sobą się różnią i obustronne odpowiedzi zapisywać należy do protokołu.

Zarządzenie konfrontacyi nie jest zatem koniecznem, lecz zależy od uznania sędziego śledczego (»sędzia może...«).

Jeżeli chodzi o przedłożenie, rzeczy znajdującej się

§ 168. Wird es notwendig, die Anerkennung von Personen oder Sachen durch den Zeugen zu erlangen, so ist die Vorstellung oder Vorlegung in angemessener Weise zu veranlassen; jedoch ist der Zeuge vorher zur genauen Beschreibung und Angabe der Unterscheidenden Kennzeichen aufzufordern.

Stimmen Aussagen von Zeugen unter einander in erheblichen Umständen nicht überein, so kann der Untersuchungsrichter deren Gegenüberstellung veranlassen.

Die Gegenüberstellung soll in der Regel nicht zwischen mehr als zwei Personen zugleich geschehen. Die Gegenübergestellten sind über jeden einzelnen Umstand, in Beziehung auf welchen sie von einander abweichen, besonders zu vernehmen und die beiderseitigen Antworten zu Protokoll zu bringen.

w c. k. urzędzie zastawniczym, żądać należy jej wydania od tegoż urzędu, a jeźliby żądaniu temu odmówiono, udać się należy przez Sąd wyższy do Władzy przełożonej nad urzędem zastaw., ewentualnie do min. sprawiedl. (rozp. min. sprawiedl. z 23 lutego 1857 l. 2395).

§ 169. Odebranie przysięgi od świadków w śledztwie wstępem wtedy tylko może mieć miejsce, gdy zachodzi obawa, że świadek nie będzie mógł stawić się na rozprawie głównej z powodu choroby, nieobecności jego dłużej potrwać mogącej, z powodu, że nie ma stałego pobytu lub z innych przyczyn, gdy oskarżyciel lub obwiniony uczynią wnioszek odebrania od świadka przysięgi dla ważnych przyczyn lub gdy sędzia śledczy mniema, że nie inaczej, tylko żądając od świadka przysięgi na zeznanie, zdoła od niego zupełnej do wiedzieć się prawdy.

Odebranie od świadków przysięgi w śledztwie następuje zatem tylko wyjątkowo i to zwyczajnie dopiero po złożeniu zeznań (*Nacheid*) na rozprawie głównej zaś przeciwnie § 247.

§ 170 Przysięgi pod nieważnością nie można odbierać od osób następujących:

- 1) od tych, którym udowodniono albo które są podejrzane, że same popełniły przestępstwo, względem którego są słuchane, lub że w niem udział brały;

§ 169. Die Beerdigung von Zeugen darf in der Voruntersuchung nur dann stattfinden, wenn bei einem Zeugen wegen Krankheit, längerer Abwesenheit, wegen des Mangels eines bestimmten Aufenthaltsortes oder aus anderen Gründen zu besorgen ist, dass er bei der Hauptverhandlung nicht werde gegenwärtig sein können, wenn der Ankläger oder der Beschuldigte die Beerdigung eines Zeugen aus wichtigen Gründen beantragt, oder wenn der Untersuchungsrichter nur durch die Forderung der eidlichen Bestätigung der Zeugenaussage die volle Wahrheit erfahren zu können glaubt.

§ 170. Folgende Personen dürfen bei sonstiger Nichtigkeit des Eides nicht beerdigt werden:

1. Welche selbst überwiesen sind oder in Verdacht

- 2) które zostają pod śledztwem o zbrodnię lub za nią skazane zostały na karę uwięzienia, której jeszcze nie odcierpiały;
- 3) które już raz były skazane za fałszywe świadectwo lub fałszywą przysięgę;
- 4) które w czasie przesłuchania nie skończyły jeszcze czternastego roku życia;
- 5) których władza spostrzegania lub przypominania sobie jest nader słaba;
- 6) które zeznając przeciw obwinionemu, żyją z nim w takiej nieprzyjaźni, iż ta z uwagi na jakość osób i ze względu na okoliczności zdolną jest wykluczyć zupełną wiarygodność świadków;
- 7) które w zeznaniach swych przytoczyły okoliczności ważne, a nieprawdziwość tychże jest udowodniona, jeżeli nie mogą wykazać, że to się stało tylko przez prostą pomyłkę.

Odebranie przysięgi wbrew przepisom § 170 pociąga za sobą jedynie nieważność przysięgi; zeznanie świadka.

stehen, dass sie die strafbare Handlung, wegen welcher sie abgehört werden, begangen oder daran theilgenommen haben;

2. die sich wegen eines Verbrechens in Untersuchung befinden oder wegen eines solchen zu einer Freiheitsstrafe verurtheilt sind, welche sie noch abzubüssen haben;

3. diejenigen, welche schon einmal wegen falschen Zeugnisses oder falschen Eides verurtheilt worden sind;

4. die zur Zeit ihrer Abhörung das vierzente Lebensjahr noch nicht zurückgelegt haben;

5. welche an einer erheblichen Schwäche des Wahrnehmungs- oder Erinnerungsvermögens leiden;

6. die mit dem Beschuldigten, gegen welchen sie ausagen, in einer Feindschaft leben, welche nach Massgabe der Persönlichkeiten und mit Rücksicht auf die Umstände geeignet ist, die volle Glaubwürdigkeit der Zeugen auszuschliessen;

7. welche in ihrem Verhöre wesentliche Umstände angegeben haben, deren Unwahrheit bewiesen ist und worüber sie nicht einen blossen Irrthum nachweisen können.

od którego przysięgi odebrać nie należało, można zatem uwzględnić, jako zeznanie niezaprzysiężone. Nieważność przysięgi zależy od stanu rzeczy i wiadomości o nim w chwili odbierania przysięgi. Nieważność przysięgi może jednak pociągnąć za sobą nieważność całego postępowania a mianowicie w takim razie, jeżeliby można skonstruować związek między pogwałceniem przepisu z § 170 pk. a wynikiem rozprawy. Szczególnie aktualnem będzie to w razie zaczepienia wyroku skazującego przez oskarżonego gdyż w tym razie po myśli § 281 ust. ost. zażalenie nieważności będzie uzasadnionem już, jeżeli nie można wykluczyć wpływu naruszenia ustawy na rozstrzygnięcie.

Jeżeli przeszkoda odebrania przysięgi dopiero po odebraniu tejże na jaw wyszła, okoliczność ta nie pociąga za sobą nieważności przysięgi (orz. z 28 maja 1883 l. 15124, zb. nr. 552).

Jeżeli wbrew postanowieniom § 170 od świadka w śledztwie przysięgę odebrano, rzeczą strony jest zarzucić to na rozprawie głównej i zarządzić orzeczenia sądowego (*Interlocut*) uznającego przysięgę za nieważną, inaczej bowiem zażalenie nieważności oprzecz na tem nie można (orz. z 7 czerwca 1886, l. 2239, nr. 931).

Potwierdzenie zeznań przez podanie ręki, o którym mowa w § 453 odnośnie do postępowania w przekroczeniach, nie równa się złożeniu przysięgi (Orz. z 11 września 1885, l. 7158, nr. 816).

Ust. 1. Podstawą przeszkody odebrania przysięgi z § 170 l. 1 może być jedynie taki udział w czynie objętym oskarżeniem, który podpada pod kodeks karny, nie zaś jakikolwiek udział niedozwolony (orz. z 27 grudnia 1886 l. 12352 nr. 215 D. r.).

Osobą, której udowodniono udział w danym czynie karygodnym jest także ta, którą już prawomocnie za ten czyn skazano i która odbywa karę, zeznaje zaś w sprawie karnej po myśli § 57 pk. wyłączonej (por. orz. z 17 grudnia 1904 zb. nr. 3020).

Czy zachodzi podejrzenie, rozstrzyga o tem sąd przy swobodnem uwzględnieniu stosunków a orzeczenia sądu nie

można zaczepiać żadnym środkiem prawnym, chyba by polegało na błędzie prawnym (orz. z 3 grudnia 1887 l. 9405, zb. nr. 1115 i z 28 paźdz. 1892, l. 9256, zb. nr. 1578) jednakowoż trybunał obowiązany jest swe stanowisko uzasadnić (analogia § 270 l. 7 pk.), w braku takiego uzasadnienia można zaczepić ustawową podstawę orzeczenia z tytułu nieważności np. z § 281 l. 3 lub 344 l. 4 p. k. (orz. z 21 grudnia 1905 zb. nr. 3144).

Przeszkodę z § 170 l. 1 niekonicznie uważać należy za usuniętą przez zaniechanie śledztwa, jakie przeciw świadkowi zostało przeprowadzone (orz. z 18 maja 1885, l. 14072, nr. 795). Nie jest ona także usuniętą przez to, że współwinny jest już prawomocnie zasądzony lub karę odcierpiał (orz. z 9 września 1898, l. 11495, zb. nr. 2257).

Okoliczność, że oskarżyciel prywatny w sprawie o cudzołóstwo odstąpił na rozprawie od oskarżenia przeciw jednemu z oskarżonych, nie może uzasadnić tego, by od tegoż oskarżonego jako świadka w dalszym ciągu rozprawy odebrać przysięgę (orz. z 20 lipca 1882 l. 2692, nr. 469).

Świadek zeznający fałszywie przed sądem skutkiem nawiązania (podżegania) wziął udział (§ 170, l. 1) w czynie karygodnym § 199 a u. k.) popełnionym przez podżegacza, a więc gdyby nawet co do niego ścigania karnosądowego nie było, nie może zeznawać jako świadek przeciw podżegaczowi (orz. z 9 sierpnia 1894, l. 9383, zb. nr. 1836).

Ust. II. Przeszkoda z § 170 ust. 2 nie zachodzi z powodu śledztwa wdrożonego za granicą o czyn, który tam kwalifikuje się jako zbrodnia, a według tutejszego prawa jest przekroczeniem (orz. z 20 stycznia 1899 l. 14694, zb. nr. 2317).

O przeszkodzie tej rozstrzyga chwila zaprzysiężenia, czy toczące się śledztwo jest uzasadnione, czy może uleść zaniechaniu jest obojętnem (orz. z 31 marca 1896, l. 3637, zb. nr. 1967).

Czy wystarcza już fakt, iż kogoś przesłuchano jako podejrzanego w ciągu dochodzeń przygotowawczych? jest sporne

(Storch odpowiada twierdząco, Trybunał kasacyjny przecząco por. orz. 4 listopada 1903 zb. nr. 2891).

Ust. III. obejmuje nie tylko sam fakt fałszywego świadectwa lub fałszywej przysięgi, zdaniem N. T. należy interpretować § 170 III pk. extenzywnie i objąć wszystkie przypadki przewidziane w § 199 a uk. a więc takie staranie się o fałszywe świadectwo por. orz. z 17 maja 1905 zb. nr. 3081.

Ust. V. Przeszkodą w odebraniu przysięgi § 170 l. 5, jest stan trwający jeszcze w chwili, kiedy przysięga ma być odebrana; nie odnosi się zaś przepis ten do stanu, który tylko przemijająco istniał w czasie spostrzeżenia będącego przedmiotem zeznania (orz. z 29 maja 1886. l. 4160, nr. 942).

Ust. VI. Pod l. 6 nie wymaga ustawa takiej nieprzyjaźni, któraby wiarygodność świadka w zupełności wykluczała, lecz tylko takiej, któraby wykluczała wiarygodność zupełną („*die volle Glaubwürdigkeit*”), to znaczy nieprzyjaźni, któraby wiarygodność świadka osłabiała.

Nieprzyjaźń ta musi być różną od uczucia wstrętu lub niechęci wywołanej przez czyn karygodny o który chodzi (orz. z 6 paźdz. 1893, l. 5407. zb. nr. 1677, por. orz. z 23 marca 1898, l. 3489, zb. nr. 2181).

Ust. VII. Ustęp 7 § 170 nie ma zastosowania do przysięgi przed zeznaniem złożyć się mającej (*promissor. Eid*). (orz. 7 maja 1875, l. 2379 nr. 62). Por. § 247 proc., który powołuje się jedynie na § 170 l. 1 do 6. Jeżeli jednak odebranie przysięgi na rozprawie głównej wstrzymano aż do przesłuchania świadka, można nie odbierać przysięgi z powodu § 170 l. 7 (orz. z 24 paźdz. 1883, l. 9335, nr. 581).

Do zaistnienia przeszkody odebrania przysięgi z § 170 l. 7, wymaga się, ażeby udowodnioną była nieprawdziwość zeznań istotnych. Chociaż zeznania świadka później przesłuchanego różnią się nieco od zeznań świadka wcześniej przesłuchanego, to jednak okoliczność ta nie przeszkadza odebraniu przysięgi od świadka późniejszego (orz. z 2 czerwca 1877 l. 4188 nr. 152).

§ 171. Sędzia śledczy odbiera od świadka przysięgę

dopiero po jego przesłuchaniu przy uwzględnieniu ustawy z dnia 3 maja 1868 l. 33 D. u. p.

Ustawa z 3 maja 1868, o ile tyczy się procesu karnego, stanowi co następuje:

§ 1. Rota przysięgi przed sądem złożyć się mającej opiewać ma bez względu na wyznanie przysięgającego jak następuje — „dla świadków“: „Przysięgam Panu Bogu Wszemocnemu i Wszechwiedzącemu szczerze, iż na wszystko, o co w Sądzie pytany byłem (pytany będę) szczerą i zupełną zeznałem (zeznam) prawdę i nic jak tylko prawdę; tak mi Panie Boże dopomóż“; „dla znawców“: „Przysięgam Panu Bogu Wszemocnemu i Wszechwiedzącemu szczerze, iż spostrzeżenia, (wywód oględzin) i zdanie swoje według najlepszej wiedzy i sumienia i według zasad nauki (sztuki, przemysłu) udzielię; tak mi Panie Boże dopomóż“.

§ 3. Przed złożeniem przysięgi Sędzia powinien temu, kto ją ma składać, w sposób odpowiadający jego wykształceniu i zdolności pojmowania, przypomnieć świętość przysięgi ze stanowiska religijnego, ważność jej dla porządku prawnego, kary za krzywoprzysięstwo doczesne i wieczne oraz zwrócić jego uwagę na to, iż przysięga ma być złożoną w rozumieniu sądu, zatem bez wszelkiego zastrzeżenia i bez dwuznaczności.

§ 4. Osoby, wyznające religię „chrześcijańską“, o ile nie zachodzą wyjątki podane w § 5, powinny przysięgając podnieść w górę wielki palec i dwa pierwsze palce ręki prawej i składać mają przysięgę przed krucyfiksem i dwoma palcami się świecami. „Izraelici“, składając przysięgę, mają głowę nakryć i prawą rękę położyć na torę (drugą księgę Mojżesza, 20 rozdz., 7 wiersz).

§ 5. Ustawa niniejsza nie zmienia postanowień dekr. nadw. z 10 stycznia 1816 l. 1201 zb. u. s. co do osób, którym według ich religii „przysięgi“ składać „nie wolno“; dekr. nadw. z d. 21 grudnia 1832 l. 2582, zb. u. s. co do

---

§ 171. Vor dem Untersuchungsrichter erfolgt die Beidigung des Zeugen erst nach der Abhörung desselben unter Beobachtung des Gesetzes von 3 Mai 1868 (RGB. 33).

składania przysięgi przez osoby należące do wyznania „helweckiego“; nakoniec dekr. nadw. z 26 sierpnia 1826. l. 217 zb. u. s. co do przysięgi „Mahometan“, jakoteż postanowień ustawowych o składaniu przysięgi przez „niemych i głuchoniemych“. Wszystkie inne ustawy, tyżące się formy odbierania przysięgi, a w szczególności dekr. nadw. z 1 paździer. 1996. l. 987, zb. u. s. o przysiędze żydowskiej, uchyla ustawa niniejsza.

Postanowienia utrzymane poprzednią ustawą w mocy opiewają:

- a) U osób, które na zasadzie religii swej składanie przysięgi uważają za niedozwolone, uroczyste zaś zapewnienie za tak święte mają, jak inne wyznania przysięgę, np. Mennonici, poprzestać należy, po poprzednim upomnieniu do zeznania prawdy, na zapewnieniu uczynionem przed Sądem i potwierdzonem przez podanie ręki (dekr. nadw. z 10 stycznia 1816 l. 1201, zb. u. s.).
- b) Przepis, według którego w czasie składania przysięgi postawić należy krucyfiks z dwoma palącemi się świecami woskowemi, nie tyżyczy się przysięgi osób należących do wyznania helweckiego (dekr. nadw. z 21 grudnia 1832 l. 2582 zb. u. s.).
- c) Świadkom wyznającym religię mahometanńską ma Sędzia przypomnieć uroczyście przed odebraniem przysięgi, ważność aktu, wszechwiedzę Boga, przed którym składać mają przysięgę i karę za krzywoprzysięstwo. Następnie świadek powtórzyć powinien za Sędzią ogólną rotę przysięgi, iż na wszystko, co był pytany, szczerą i zupełną zeznał prawdę i nie jak tylko prawdę. Potem pyta się Sędzia: »przysięgasz przed Bogiem?« przysięgający odpowiada: »Jemin ederim« (przysięgam), dodając jedną z formulek następujących, albo i wszystkie razem: »Billihi Taala« (przed Bogiem Najwyższym (albo Wallahi (przed Bogiem), albo Bismillahi (w imię Boga). Celem wzmocnienia przysięgi dodać może przysięgający jeszcze jedną lub drugą własność Boską, np. miłosiernego, litościwego i może powiedzieć: Bismillahi Erahman Erahim-

Do ważności przysięgi wystarcza jednak wypowiedzenie jednej z formułek powyższych, mianowicie: Bismillahi, Taala albo Wallahi.

Jeżeli Sąd posiada k o r a n, polecić może przysięgającemu, aby w czasie składania przysięgi prawą rękę na koranie położył; do ważności przysięgi użycie koranu nie jest jednak potrzebne. W żadnym razie nie należy zezwolić przysięgającemu, aby w czasie składania przysięgi palec wskazujący u jednej ręki trzymał do góry (dekr. nadw. z 26 sierpnia 1826 l. 2227 zb. u. s.).

- d) Jeżeli przysięgać ma niemy, należy najpierw polecić mu spisać formułkę przysięgi, gdyby mu to jednak trudnem było, spisać ją ma ktoś trzeci; następnie należy, przestrzegając formalności zwyczajnych, odczytać rotę przysięgi w obecności dwóch świadków, rozumiejących znaki niemego; przy każdym ustępie należy zażądać od niego znaku potwierdzającego, a w końcu żądać podpisania całej rotę przysięgi z dodatkiem, że akt rotę przysięgi obejmujący jako prawdziwy przysięgą stwierdza, »tak mi Boże dopomóż« (dekr. nadw. z 28 września 1842, l. 644 zb. u. s.). Por. także § 164.
- e) Co do głuchoniemych postąpić należy w sposób następujący: jeżeli świadek umie czytać i pisać, podać mu należy rotę przysięgi do odczytania, którą po poprzednim upomnieniu pisemnem co do krzywoprzysięstwa podpisać winien. Jeżeli można porozumieć się z nim przez tłumacza przysięgłego za pomocą znaków, należy go w ten sposób upomnieć i objaśnić mu formułkę, przysięgi i w ten sam sposób odebrać od niego przysięgę. Jeżeli żaden z tych sposobów nie jest możliwy, przysięgi odbierać nie można (rozp. min. sprawiedl. z 23 września 1850, l. 12926).

Co do osób d u c h o w n y c h upomnienie ograniczyć należy do krótkiej wzmianki o skutkach krzywoprzysięstwa zagrożonych w ustawie karnej, dodając, iż znaczenie religijne i świętość przysięgi znane są mającemu przysięgać już na mocy stanowiska jego; przepisu tego przestrzegać należy zwłaszcza

jeżeli przysięgę odbiera osoba sądowa innego wyznania (rozp. min. sprawiedl. z 18 lipca 1857 l. 14748).

§ 172. Jeżeli ten, kto zbrodnią lub występkiem w swych prawach jest pokrzywdzony, ma być słuchany jako świadek, zapytać go należy w szczególności, czy się do postępowania karnego przyłącza.

Także w tym przypadku, jak i wtedy, gdy występuje jako oskarżyciel, wszystkie przepisy o słuchaniu świadków stosują się i do niego.

Jedynie pokrzywdzonemu w swych prawach, który się do postępowania karnego przed rozpoczęciem rozprawy głównej (§ 47) przyłączył, służą prawa strony cywilnej z §§ 47 i 48.

Z ustępu 2 wynika niewątpliwie, że tak oskarżyciel prywatny jak i subsydyarny mogą być słuchani na rozprawie głównej w charakterze świadków, w którym to przypadku stosują się do nich wszystkie postanowienia §§ 247—253 proc.

ROZDZIAŁ XIV.

O wezwaniu, dostawieniu, przytrzymaniu tymczasowem i o areszcie obwinionego.

I. Wezwanie.

§ 173. Obwiniony powinien być naprzód wezwany tylko w celu przesłuchania, chyba, że ustawa co innego przepisuje.

§ 172. Der durch ein Verbrechen oder Vergehen in seinem Rechte Verletzte ist bei seiner Vernehmung als Zeuge insbesondere darüber zu befragen, ob er sich dem Strafverfahren ausschliesse.

Auch in diesem Falle, und wenn er als Ankläger auftritt, finden alle über die Zeugenvernehmung ertheilten Vorschriften auch auf ihn Anwendung.

§ 173. Der Beschuldigte wird, wo das Gesetz nichts anderes vorschreibt, zuerst nur zur Vernehmung vorgeladen.

Wezwanie skutecznia się przez doręczenie pisemnego i opieczętowanego, do osoby wezwać się mającej wystosowanego, a przez sędziego śledczego podpisanego, pozwu.

Ma on wyrażać nazwę Sądu i nazwisko wezwanego, ogólne wymienienie przedmiotu śledztwa, miejsce, dzień i godzinę stawienia się z tym dodatkiem, że wezwany będzie słuchany jako obwiniony, i że w razie nie stawienia się osobiście przed Sąd przyprowadzonym zostanie.

Nakazując. aby pozew do obwinionego wystosowany, był opieczętowany, ustawa bierze w opiekę obwinionego, chcąc zapobiedz przedwczesnemu rozgłosowi sprawy. Osoby niepowołane o obwinieniu go wiedzieć nie powinny.

Wysłanie wezwania do obwinionego należy w aktach uwidocznić (§ 21 rozp. wykon.). Kwestya bardzo doniosła dla przerwy przedawnienia. Ponieważ o przerwie rozstrzyga już sam fakt wysłania wezwania a nie dopiero doręczenie, tegoż (orz. z. 24 maja 1899 zb. nr. 2360) przeto odnośna notatka w aktach może mieć znaczenie rozstrzygające.

II. Dostawienie, przytrzymanie tymczasowe lub zwyczajny areszt śledczy.

§ 174. Jeżeli wezwany nie stanie, nie doniósłszy o przyczynie dostatecznie go tłumaczącej, wydać należy przeciw niemu na piśmie nakaz dostawienia.

Diese Vorladung geschieht durch Zustellung einer von dem Untersuchungsrichter unterzeichneten, an den Vorzuladenden gerichteten schriftlichen und verschlossenen Ladung. Diese muss den Namen des Gerichtes und des Vorgeladenen, die allgemeine Bezeichnung des Gegenstandes der Untersuchung, den Ort, den Tag und die Stunde des Erscheinens und den Beisatz enthalten, dass der Vorgeladene als Beschuldigter vernommen werden solle und im Falle seines Ausbleibens persönlich werde vor Gericht geführt werden.

§ 174. Ercheint der Vorgeladene nicht, ohne eine hinreichende Entschuldigungsursache angezeigt zu haben, so ist ein schriftlicher Vorführungsbefehl gegen ihn auszufertigen

O dostatecznie tłumaczącej przyczynie należy donieść za-
wczasu, przed wydaniem nakazu dostawienia.

O dostateczności tłumaczenia rozstrzyga sędzia śled-
czy na podstawie swej władzy dyskrecyjnalnej.

§ 175. Sędzia śledczy nawet bez poprzedniego wezwa-
nia może zarządzić dostawienie i przytrzymanie tymczasowe
podejrzanego o zbrodnię lub występki, a to wtenczas:

- 1) Jeżeli został schwytanym na gorącym uczynku, albo
zaraz po czynie pogoń urzędowa lub głos publiczny
wskazują go jako podejrzanego o zbrodnię lub wystę-
pek, albo też, gdy go ujęto z bronią lub innymi przed-
miotami, które ze zbrodni lub występków pochodzą lub
skądinąd wskazują, że miał w nich udział.
- 2) jeżeli do ucieczki czynił przygotowania, albo jest o ucieczkę
podejrzany, ze względu na wielką czekającą go praw-
dopodobnie karę, z powodu włóczęgostwa, z powodu,
iż jest nieznany w okolicy, z powodu, iż nie może się
wylegitymować, iż nie ma stałego zamieszkania, albo
też z innych ważnych przyczyn.
- 3) jeżeli w sposób przeszkadzający, wykryciu prawdy sta-
rał się wpływać na świadków, znawców lub współob-
winionych, lub utrudnić śledztwo przez zatarcie śla-
dów zbrodni lub występków, lub jeżeli zachodzi uzasa-
dniona obawa, że to stać się może.
- 4) jeżeli szczególne okoliczności usprawiedliwiają obawę,
że obwiniony powtórzy czyn dokonany lub wykona
czyn usiłowany lub groźbą objęty.

§ 175. Der Untersuchungsrichter kann auch ohne vor-
gängige Vorladung die Vorführung und vorläufige Verwah-
rung des eines Verbrechens oder Vergehens Verdächtigen
anordnen:

1. Wenn er auf frischer That betreten, oder unmittelbar
nach der That als des Verbrechens oder Vergehens verdächtig
durch amtliche Nacheile oder öffentlichen Nachruf be-
zeichnet oder mit Waffen oder mit anderen Gegenständen,
die von dem Verbrechen oder Vergehen herrühren oder

Jeżeli jednak chodzi o zbrodnię, na którą ustawa karę śmierci lub najmniej dziesięcioletniego więzienia naznacza, sędzia śledczy przeciw podejrzanemu o taką zbrodnię wyda natychmiast nakaz aresztowania.

O każdym dostawieniu należy natychmiast dać znać Naczelnikowi Sądu jak i sędziemu śledczemu, który ma sobie poruczone prowadzenie tej sprawy. O każdym przyjęciu do aresztu należy zawiadomić prokuratora (§ 23 rozp. wykon.).

Nawet członków Rady Państwa i sejmów krajowych wolno aresztować w przypadku ujęcia na gorącym uczynku; należy jednak Prezydenta Izby natychmiast o tem zawiadomić, a na żądanie Izby, areszt uchylić. (Ust. zasadnicza z 21 grudnia 1867 l. 141 D. u. p. § 16; ust. z 3 października 1861 l. 98 D. u. p. § 2).

Prosta obawa, że obwiniony może uciec albo zwichnąć śledztwo, nie jest dostateczną do zarządzenia aresztu w myśl § 175 l. 2 i 3; ustawa wymaga bowiem albo faktów doko-

sonst auf seine Theilnahme an demselben hinweisen, betreten wird.

2. Wenn er Anstalten zur Flucht gemacht hat, oder wenn er wegen der Grösse der ihm muthmasslich bevorstehenden Strafe, wegen seines herumziehenden Lebenswandels, oder als in der Gegend unbekannt, als ausweis- oder heimatlos, oder aus anderen triftigen Gründen der Flucht verdächtig ist.

3. Wenn er auf eine die Ermittlung der Wahrheit hindernde Art auf Zeugen, Sachverständige oder Mitbeschuldigte einzuwirken oder sonst durch Vernichtung der Spuren des Verbrechens oder Vergehens die Untersuchung zu erschweren gesucht hat, oder wenn gegründete Besorgniss vorhanden ist, dass dies geschehen könne.

4. Wenn besondere Umstände die Befürchtung rechtfertigen, dass der Beschuldigte die vollendete That wiederholen oder eine versuchte oder angedrohte That ausführen werde.

Wenn es sich aber um ein Verbrechen handelt, bei welchem nach dem Gesetze auf die Todesstrafe oder auf mindestens zehnjährige Kerkerstrafe zu erkennen ist, hat der Untersuchungsrichter gegen den eines solchen Verbrechens Verdächtigen sogleich einen Haftbefehl zu erlassen.

nanych, albo uzasadnionej obawy, że jedno lub drugie nastąpi.

O areszcie z powodu obawy ucieczki nie rozstrzyga sama zmiana miejsca pobytu i obawa utrudnienia postępowania, lecz taka zmiana, która wyklucza skuteczność dalszego postępowania karnego (reskr. min. z r. 1899 druk. w zbiorze czerwonym nr. 122).

Areszt z powodu obawy powtórzenia czynu ma nastąpić tylko w razie »szczególnych okoliczności« a zatem zupełnie wyjątkowo (por. powyższy reskrypt).

Co do ujęcia na gorącym uczynku zob. jeszcze § 278 i 437.

Ustęp ostatni traktuje o wypadku analogicznym do kategorycznego aresztu śledczego (por. § 180 ust. II). Różnica zachodzi w tem, że przy areszcie śledczym kwalifikuje czyn karygodny prokurator a sędzia śledczy, jeżeli z wnioskiem się nie zgadza ze względu na mylną kwalifikację czynu i mylne wynikające stąd wnioski co do kary, podać musi sprawę decyzji Izby Radnej (§ 97 ust. I ewent. łącznie z § 92 ust. III). Przy przytrzymaniu tymczasowem (§ 175 ust. ost.) sędzia śledczy ma władzę dyskrecjonalną w ocenie kwalifikacji czynu.

§ 176. W powyższych przypadkach (§ 175) sędzia śledczy wydać powinien nakaz aresztowania na piśmie wraz z pobudkami, który to nakaz doręczyć należy obwinionemu zaraz przy jego aresztowaniu, albo przynajmniej w najbliższych dwudziestu czterech godzinach.

Jeżeli aresztowaną zostaje jedna z osób w § 158 wymienionych, należy o tem niezwłocznie zawiadomić jej bez-

§ 176. Der Untersuchungsrichter hat in diesen Fällen (§ 175), einen mit Gründen versehenen schriftlichen Verhaftsbefehl zu erlassen, welcher dem Beschuldigten sogleich bei seiner Verhaftung oder doch innerhalb der nächsten vierundzwanzig Stunden zuzustellen ist.

Wird eine der im § 158 erwähnten Personen in Haft genommen, so ist deren unmittelbarer Vorgesetzter hiervon

pośredniego przełożonego, o ile nie zachodzą szczególne wątpliwości, jeszcze przed wykonaniem nakazu aresztowania. Jeżeli areszt zostaje uchylonym i o tem natychmiast zawiadomić należy.

O przyaresztowaniu urzędnika sędziowskiego należy zawiadomić bezpośredniego jego Przełożonego (§ 30 ust. z 21 maja 1868 l. 46 D. u. p.): o przyar. adwokata lub kandydata adwok. właściwą Radę dyscyplinarną (§ 80 ust. z 1 kwietnia 1872 l. 40 D. u. p.); o przyar. notaryusza właściwą Izbę notar. i Sąd wyższy (§ 167 ust. notar. z 25 lipca 1871 l. 75 Dup.); o przyar. nrzędnika lub sługi leśnego i t. p. władzę przełożoną (rozp. min. z 24 sierpnia 1859 l. 157 D. u. p.). Zob. także uwagi przy §§ 61 i 83 podane.

Nakaz aresztowania wydany żandarmeryi por. § 7 ust. z 25 grudnia 1894 l. 1 Dup. ex 1895 i §§ 30, 34, 45, 73 instr. dla żandarm.

§ 177. Ściganie przez pogoń, jakoteż tymczasowe przytrzymanie podejrzanego o zbrodnię lub występki w celu stawienia go przed sędzią śledczego, mogą przedsiębrać wyjątkowo także sędziowie niewłaściwi i urzędnicy władzy bezpieczeństwa bez nakazu pisemnego;

1) w przypadku paragrafem 175 l. 1 i

2) w przypadkach § 175 l. 2, 3 i 4 objętych, jeżeli z powodu niebezpieczeństwa zwłoki nie można postarać się poprzednio o nakaz sędziowski.

unverzüglich und, soferne keine besonderen Bedenken entgegenstehen, noch vor dem Vollzuge des Verhaftsbefehles in Kenntnis zu setzen. Wird die Haft wieder aufgehoben, so ist auch dieses sofort mitzuteilen.

§ 177. Ausnahmsweise kann eine Verfolgung durch Nacheile und die vorläufige Verwahrung des eines Verbrechens oder Vergehens Verdächtigen zum Behufe der Vorführung vor den Untersuchungsrichter auch durch zur Untersuchung nicht zuständige Richter und durch Organe der Sicherheitsbehörden ohne schriftliche Anordnung vorgenommen werden:

Przytrzymanego sędzieja lub władza policyjna niezwłocznie powinni przesłuchać, a jeżeli się okaże, że nie ma przyczyny do dalszego przytrzymania, natychmiast go uwolnić, w przeciwnym zaś razie odstawić go w dwudziestu czterech godzinach do sędziego śledczego.

Postępowanie żandarmeryi w przypadku aresztowania określa bliżej instr. dla żandarm. z r. 1895, której § 73 stanowi: jeżeli na zasadzie § 177 proc. k. należy aresztować lub tymczasowo przytrzymać osobę, która piastuje urząd publiczny lub takąż pełni służbę a na wypadek, gdy ją zajdzie przeszkoda, zarządzone być ma zastępstwo celem przestrzegania bezpieczeństwa publicznego lub innych interesów publicznych, albo jeżeli w ogólności chodzi o aresztowanie osób zajmujących posady przy kolejach żelaznych lub na okrętach parowych, robotników w kopalniach, hutach lub walcowniach, osób zostających w służbie zdrowia rządowej lub gminnej, lub w służbie leśnej, zawiadomić o tem należy bezpośrednio ich Przełożonego, o ile ważniejsza nie zachodzi wątpliwość, jeszcze przed wydaniem nakazu aresztowania, a zarządzić tylko, co potrzeba, by zapobiedz ucieczce.

Straży skarbowej wolno osoby, które jej czynnościom urzędowym opór stawiają, jej grożą albo słownie lub czynnie ją obrażają, aresztować i odstawić do najbliższej władzy sądowej celem urzędowego postąpienia (§ 12 instr. dla straży skarbowej granicznej z 30 października 1868 l. 195 Dup. i rozp. min. skarbu z 27 lipca 1864 l. 64 D. u. p.).

Straż ustanowiona w celu ochrony pojedynczych gałęzi kultury krajowej ma prawo aresztować

1. im Falle des § 175, Z. 1, und

2. in den Fällen des § 175, Z. 2, 3 und 4, sofern die vorläufige Einholung des richterlichen Befehles wegen Gefahr am Verzuge nicht thunlich ist.

Der in Verwahrung Genommene ist durch den Richter oder die Polizeibehörde ungesäumt zu vernehmen, und wenn sich dabei ergibt, dass kein Grund zu seiner weiteren Verwahrung vorhanden sei, sogleich frei zu lassen, sonst aber binnen vierundzwanzig Stunden an den Untersuchungsrichter abzuliefern.

w celu odstawienia do władzy powołanej do dalszego postępowania:

1) Jeżeli osoba ujęta w czasie spełnienia przestępstwa na przedmiocie, jego straży powierzonym, strażnikowi jest nieznana albo nie mieszka stale w tej gminie lub w tych gminach, na które rozciąga się jego nadzór, albo sprzeciwia się jego wezwaniu służbowemu, obraża go, albo się na niego targnie albo znaczną wyrządza szkodę lub z wielką działa złośliwością; 2) jeżeli osobę nieznaną, przydybie na obcym gruncie albo w pobliżu przedmiotów straży jego powierzonych wśród takich okoliczności, które wzbudzają uzasadnione podejrzenie, iż popełniła albo usiłowała popełnić przestępstwo na rzeczonych przedmiotach. Przytrzymanie tych osób nie powinno nigdy przekraczać terminu 48 godzin, określonego w § 4 ust. z 27 października 1862 l. 87 D. u. p.

Straż polowa i leśna ma również prawo aresztowania szkodników nieznanymi lub opór stawiających, albo ją znieważających (§ 57 pat. z d. 3 grudnia 1852 l. 250 D. u. p. i § 14 rozp. min. 30 stycznia 1860 l. 28 D. u. p.).

W końcu prawo przytrzymania w celu oddania władzy służy także osobom w służbie kolei żelaznej ustanowionym (§§ 101 i 102 instr. kolej. z 16 listopada 1851 l. 1 D. u. p. z r. 1852).

§ 178. Jeżeli na obwinionym nawet po przesłuchaniu go ciąży podejrzenie o czyn mu zarzucony, a zachodzi jeden z przypadków w § 175 wymienionych. wówczas sędzia powiatowy (§ 89), właściwy do dochodzeń przygotowawczych

§ 178. Der für die Vorerhebungen zuständige Bezirksrichter (§ 89) kann, wenn der Beschuldigte nach seiner Vernehmung der ihm zur Last gelegten That verdächtig bleibt, und einer der im § 175 erwähnten Fälle vorhanden ist, beschliessen, dass der Beschuldigte bis auf weitere Weisung des Untersuchungsrichters in Verwahrung zu bleiben habe.

Dieser Beschluss sammt Gründen ist dem Beschuldigten mündlich zu eröffnen; diese Mittheilung ist im Protokolle zu bemerken. Verlangt jedoch der Beschuldigte, vor den Untersuchungsrichter gestellt zu werden, so ist er längstens binnen achtundvierzig Stunden an ihn abzuliefern.

może postanowić przytrzymanie obwinionego, aż do dalszego zarządzenia sędziego śledczego.

Postanowienie to razem z pobudkami należy ustnie oznajmić obwinionemu i uczynić o tem wzmiankę w protokole. Jeżeli jednak obwiniony domaga się, aby go stawiono przed sędziem śledczym, odstawić go do tegoż należy najpóźniej w czterdziestu ośmiu godzinach.

Sędzia powiatowy może poruczyć przedsięwzięcie czynności urzęd. w postępowaniu karnem sędziowskim urzędnikom pomocniczym; uchwały rozciągające lub znoszące areszt należy jednak zawsze podawać sędziemu powiatowemu do zatwierdzenia (§ 4 rozp. wykon.).

§ 179. Sędzia śledczy powinien przesłuchać w przeciągu dwudziestu czterech godzin każdego, do sądu dostawionego lub na rozkaz sędziego śledczego doprowadzonego. Jeżeli to nastąpić nie może, wówczas można wprawdzie obwinionego tymczasowo zatrzymać, jednakowoż należy go o ile możliwości najprędzej, a najpóźniej w przeciągu trzech dni przesłuchać i podać w protokole przyczynę, dla której to pierwszej nie nastąpiło.

Po przesłuchaniu sędzia śledczy natychmiast postanowi, czy należy obwinionego na wolność wypuścić, czy też rozciągnąć na niego zwyczajny areszt śledczy.

Por. § 23 rozp. wykon.

§ 179. Jeder dem Gerichte Eingelieferte oder auf Befehl des Untersuchungsrichters Vorgeführte ist durch den Untersuchungsrichter binnen vierundzwanzig Stunden zu vernehmen. Wäre dies nicht möglich, so kann der Beschuldigte zwar einstweilen in Verwahrung gehalten werden, es ist jedoch dessen Vernehmung so bald als möglich, und zwar längstens innerhalb drei Tagen einzuleiten, und der Grund, warum dieselbe nicht früher stattfinden konnte, im Protokolle anzumerken.

Nach der Vernehmung hat der Untersuchungsrichter sofort zu beschliessen, ob der Beschuldigte wieder auf freien Fuss gestellt oder wider ihn die ordentliche Untersuchungshaft verhängt werden solle.

Sędzia śledczy ma natychmiast (zaraz po przesłuchaniu) rozstrzygnąć kwestyę aresztu śledczego, nie jest jednak wykluczonem przedsięwzięcie między przesłuchaniem a decyzją pewnych czynności ważnych dla rozstrzygnięcia kwestyi, a które w bardzo krótkim czasie (tego samego dnia) przeprowadzić można (np. informacye telefoniczne, telegraficzne itp.)

§ 180. Zwyczajny areszt śledczy można rozciągnąć tylko na takiego obwinionego, na którym, nawet po przesłuchaniu go przez sędziego śledczego, ciąży podejrzenie o zbrodnię lub występki, i względem którego zachodzi jedna z okoliczności w § 175 l. 2, 3 i 4 podanych.

Areszt śledczy musi być rozciągnięty, gdy chodzi o zbrodnię, na którą ustawa przepisuje karę śmierci, lub najmniej dziesięcioletniego więzienia.

Postanowienie sędziego śledczego, rozciągające areszt śledczy, oznajmić należy obwinionemu razem z powodami i o oznajmieniu uczynić wzmiankę w protokole Na żądanie obwinionego postanowienie to razem z powodami udzielić mu należy na piśmie w dwudziestu czterech godzinach.

Na osoby należące do wojska (lub do obrony krajowej), które podczas pokoju powołane są do wyćwiczenia rekrutów lub do ćwiczeń wojskowych, wolno Sądom karnym dla osób cywilnych w ciągu czasu, na który powołane zostały, wtedy tylko rozciągnąć areszt śledczy, gdy chodzi o zbrodnię, albo gdy zajdzie jeden z przypadków w § 175 l. 3 wymienionych. Jeżeli nastąpiło wypowiedzenie wojny lub wojna już wybu-

§ 180. Die ordentliche Untersuchungshaft kann nur gegen einen Beschuldigten verhängt werden, welcher auch nach seiner Vernehmung durch den Untersuchungsrichter eines Verbrechens oder Vergehens verdächtig bleibt, und bei welchem einer der im § 175 Z. 2, 3 und 4 bezeichneten Umstände eintritt.

Die Untersuchungshaft muss verhängt werden, wenn es sich um ein Verbrechen handelt, bei welchem nach dem Gesetze auf die Todesstrafe oder auf mindestens zehnjährige Kerkerstrafe zu erkennen ist.

chła, wówczas areszt śledczy wymienionych osób, jeżeli je do służby powołano, wtedy tylko ma miejsce, gdy chodzi o zbrodnię zagrożoną karą śmierci lub więcej niż pięcioletniego więzienia.

§ 180 w ust. II traktuje o tzw. kategorycznym areszcie śledczym. W razie jeżeli zachodzą warunki tegoż (poszlaki zbrodni zagrożonej co najmniej dziesięcioletniem więzieniem) areszt musi się stosować choćby zresztą nie było wymogów z § 175 ust. II, III, IV p. k. Obwiniony (§ 113 p. k.) lub sędzia śledczy (§ 97 ust. I) kwestyonować mogą tylko czy zachodzą wymogi § 180 ust. II p. k.

Reskryptem min. sprawiedl. z 30 września 1882 l. 14737 polecono sądom, ażeby także z powodów ekonomicznych ze względu na rosnące ustawicznie koszta sądownictwa karnego w każdym przypadku, tak rozciągając areszt śledczy, jak i zastanawiając się nad dalszem jego trwaniem, dokładnie badały, ażali ustawowe warunki aresztu śledczego istotnie zachodzą.

Jeżeli na obwinionego rozciągnięto areszt śledczy i pouczono go o środku prawnym, jaki mu przeciw temu służy, należy w protokole uczynić wzmiankę, iż się to stało (§ 25 rozp. wykon.).

Der Beschluss des Untersuchungsrichters auf Verhängung der Untersuchungshaft ist sammt der Begründung dem Beschuldigten mündlich zu eröffnen, die geschehene Eröffnung ist in dem Protokolle zu bemerken. Auf Verlangen ist dem Beschuldigten dieser Beschluss sammt Begründung binnen vierundzwanzig Stunden auch schriftlich mitzuthemen.

Militär- (Landwehr-) Personen, welche im Frieden zur Recrutenausbildung oder zu den Waffenübungen/einberufen sind, dürfen während der Dauer der Einberufung von dem Civilstrafgerichte nur dann in Untersuchungshaft genommen werden, wenn es sich um ein Verbrechen handelt, oder wenn einer der im § 175, Z. 3, erwähnten Fälle eintritt. Ist eine Kriegserklärung erfolgt oder ein Krieg ausgebrochen, so findet die Untersuchungshaft gegen die genannten Personen, wenn sie zur Dienstleistung einberufen sind, nur dann statt, wenn es sich um ein mit der Todesstrafe oder mit mehr als fünfjähriger Kerkerstrafe bedrohtes Verbrechen handelt.

Oдноśnie do żołnierzy nie pozostających w służbie czynnej por. § 25 rozp. min. obr. kraj. z 28 listopada 1890 i rozp. min. sprawiedl. z 2 listop. 1899 l. 44 Dz. r. m.

§ 181. Jeżeli w przypadku buntu lub rozruchu, gwałtu publicznego lub innego przez wiele osób popełnionego przestępstwa, nie można winnych natychmiast wysledzić, wolno tymczasowo przyaresztować wszystkich, którzy byli obecni podczas zajścia, a nie są zupełnie wolni od podejrzenia o udział.

Wszelako sędzia właściwy powinien przesłuchać ich najdalej w dniach trzech, dłużej zaś przytrzymać ich nie wolno, wyjąwszy tych, na których zwyczajny areszt śledczy można było rozciągnąć.

Por. § 23 rozp. wykon.

§ 182. Jeżeli sędzia śledczy zaraz po popełnieniu zbrodni lub występku udaje się na miejsce, dla sprawdzenia istoty czynu, może nakazać każdemu, względem kogo uzna to za stosowne, aby przez ten dzień lub też jeszcze i przez dzień następnny nie oddalał się z miejsca swego pobytu. Wy-

§ 181. Wenn es bei einem Aufstande oder Aufruhre, bei einer öffentlichen Gewaltthätigkeit oder bei einer anderen, von einer grossen Anzahl von Personen begangenen strafbaren Handlung nicht möglich ist, die Schuldigen sogleich auszumitteln, so können alle, welche dem Vorgange beigewohnt haben und von dem Verdachte der Theilnahme nicht völlig frei sind, einstweilen festgenommen werden.

Sie müssen jedoch binnen längstens drei Tagen von dem zuständigen Richter vernommen und dürfen nicht länger in Gewahrsam behalten werden. Diejenigen ausgenommen, wider welche bereits die ordentliche Untersuchungshaft verhängt werden konnte.

§ 182. Begibt sich der Untersuchungsrichter gleich nach Verübung eines Verbrechens oder Vergehens an Ort und Stelle, um den Thatbestand zu erheben, so kann er Jedem, bei dem er es nothwendig findet, verbieten, während desselben oder auch noch während des folgenden Tages seinen Aufenthaltsort zu verlassen. Wer diesem Befehle zuwider handelt

kraczącego przeciw temu nakazowi, może sędzia śledczy skazać w miarę okoliczności na grzywnę do pięćdziesięciu złotych, a nawet wydać można przeciw niemu nakaz aresztowania.

Zaraz po przyaresztowaniu oznacza krótki upływ czasu (kilkugodzinny) od wypadku.

Nakaz musi być indywidualny, nie może być ogólnym, obejmować np. wszystkich mieszkańców danego miejsca.

Areszt (§ 182 ust. ost) trwać może tak długo, jak oznaczenie rozkazu niewydalania się a więc przez dany dzień, najwyżej także przez następny.

III. Obchodzenie się z aresztowanymi podczas śledztwa.

§ 183. Areszt śledczy, jak i przytrzymanie tymczasowe obwinionego, wykonać należy z największą, ile tylko można, poszanowaniem dla jego osoby i czci. Aresztowany takim tylko ma podlegać ograniczeniom, jakie są potrzebne dla zapewnienia się o jego osobie i dla zapobieżenia znowom śledztwu szkodliwym.

Ograniczenia uwięzionego zastosować należy do przyczyny, dla której go aresztowano; innym zatem ograniczeniom ulegać powinien aresztowany z powodu obawy ucieczki, a innym aresztowany z powodu obawy zwichnięcia śledztwa. Por. zresztą §§ 23—28 rozp. wykon.

---

kann von dem Untersuchungsrichter nach Umständen zu einer Geldstrafe bis zu fünfzig Gulden verurtheilt, und es kann gegen ihn ein Verhaftsbefehl erlassen werde.

§ 183, Die Untersuchungshaft sowie die vorläufige Verwahrung eines Beschuldigten ist mit möglichster Schonung der Person und der Ehre desselben zu vollziehen. Der Gefangene soll nur jene Beschränkungen erleiden, welche erforderlich sind, um sich seiner Person zu versichern und für die Untersuchung nachtheilige Verabredungen zu verhindern.

§ 184. Każdego aresztowanego należy, ile możności trzymać w odosobnieniu. Gdzie takie osobne zamknięcie jest niemożliwe, sąd ma baczyć na to, aby osoby różnej płci, tacy, co brali udział w tej samej zbrodni lub w tym samym występku, niewprawni lub młodociani przestępcy z wprawnymi lub dorosłymi, nie osadzać razem w jednym areszcie. Rozmieszczając aresztowanych, którzy zostają pod śledztwem, należy także uwzględnić stopień ich wykształcenia i rodzaj zarzuconych im zbrodni lub występków.

Por. §§ 58 i 59 instr. z r. 1854.

Zadaniem przelożonego Sądu mającego nadzór nad inkwizytem (§ 98) względnie komisarza więziennego (§ 99 instr. sądów karn) jest baczyć szczególnie na to, by małoletni a zwłaszcza ci, których wiek (wyżej lat 14) nie jest pewnym o ile możności w zupełnem byli odosobnieniu. Również wskazanem jest, by nie pomieszczać osobników znajdujących się pod obserwacją lekarską ze zdrowymi lub w ogóle z innymi.

Co do małoletnich por. reskr. min. z 10 listopada 1893 l. 19162 zb. S. W.

§ 185. Aresztowanemu wolno postarać się swoim kosztem o wygody i zatrudnienia odpowiadające jego stanowi i mieniu, o ile to pogodzić można z celem aresztu i o ile nie

§ 184. Die Verhafteten sollen, so viel möglich, jeder allein verwahrt werden. Wo diese abgesonderte Verwahrung jedes Verhafteten nicht thunlich ist, hat das Gericht dafür zu sorgen, dass nicht Personen verschiedenen Geschlechtes, Teilnehmer an demselben Verbrechen und Vergehen, ungeübte oder jugendliche Verbrecher mit geübten oder erwachsenen zusammen in ein Gefängnis gebracht werden. Auch ist bei dieser Vertheilung der Untersuchungsgefangenen auf deren Bildungsstufe und auf die Art der ihnen zur Last liegenden Verbrechen oder Vergehen Rücksicht zu nehmen.

§ 185. Bequemlichkeiten und Beschäftigungen, die dem Stande und den Vermögensverhältnissen des Gefangenen entsprechen, darf er sich auf seine Kosten verschaffen, insoferne sie mit dem Zwecke der Haft vereinbar sind und weder

nadweryżają porządku domowego ani nie zagrażają bezpieczeństwu.

Nie wolno ani pozostawiać, ani dawać aresztowanym gotówki (pieniędzy). Przełożony sądu stanowi, ażali i pod jakimi ostrożnościami odzież, pościel, żywność i inne przedmioty aresztowanym w ogóle z poza więzienia dostarczać można. W razie przyniesienia, przedmioty te, przed ich oddaniem, należy ściśle zbadać. Obwinionemu o zbrodnię zagrożoną karą śmierci lub najmniej 5-letniego więzienia podawać wolno tylko potrawy w zakładzie więziennym przyrządzone (§ 29 rozp. wykon.).

§ 186. Jeżeli uwięziony żąda, aby go odwiedził lekarz lub duchowny jego wyznania, których sam sobie wybrał, albo gdy go chcą odwiedzić krewni lub osoby zostające z nim w interesach lub takie, z którymi on chce się naradzić, należy mu tego dozwolnić, przestrzegając warunków postanowionych w porządku domowym. Odwiedziny takie odbywać się będą tylko w obecności osoby sądowej, a sędzia śledczy może ich zupełnie zakazać, jeżeli w danych warunkach uzasadniają obawę szkodliwego na śledztwo wpływu.

Szczególną ostrożność zachowywać należy co do odwiedzin w wypadkach aresztu śledczego z powodu obawy matactwa (§ 180, 175 ust. III p. k.) jak długo obawa ta trwa (por. 190 ust. II).

die Ordnung des Hauses stören, noch die Sicherheit gefährden.

§ 186. Wenn der Gefangene den Besuch eines Arztes oder eines Geistlichen seiner Confession nach eigener Wahl verlangt, oder wenn ihn Verwandte oder Personen, die mit ihm in Geschäftsverhältnissen stehen oder mit welchen er sich zu berathen wünscht, besuchen wollen, so ist die Erlaubniss hiezu unter den durch die Hausordnung gebotenen Bedingungen nicht zu verweigern Solche Besuche finden nur in Gegenwart einer Gerichtsperson statt und können, wenn nach den Umständen des Falles aus denselben Nachtheil für die Untersuchung zu besorgen ist, von dem Untersuchungsrichter endlich untersagt werden.

Obrońcę, celem omówienia kwestyi pozostających w związku z śledztwem zawsze (pod warunkiem § 186 ust. II) należy dopuścić (§ 45 ust. I).

§ 187. Aresztowany może tylko z wiedzą sędziego śledczego telegramy, listy i podobne przesyłki odbierać, i wysyłać do innych osób, a jeżeli przesyłki wznecają obawę szkodliwego wpływu na śledztwo, tylko wtenczas, jeżeli sędzia śledczy przeczytawszy je, uzna, że wysłanie ich lub wręczenie aresztowanemu bez obawy nastąpić może. Nie wolno nigdy odmawiać aresztowanemu pozwolenia na wysyłanie pism do wyższych władz sądowych.

Por. § 30 rozp. wykon. i § 69 instr. z r. 1854 i uwaga przy § 146 p. k.

Jeżeli sędzia śledczy uzna, że wysłanie przesyłki aresztowanego lub doręczenie mu przesyłki od innej osoby jest dla śledztwa niebezpiecznem może przesyłkę przytrzymać (§ 146), wziąć w zachowanie sądowe (§ 143 i 98 ust. II) i ewentualnie do aktów dołączyć (§ 148 ust. III p. k.).

§ 188. Okucie w kajdany uwięzionego w areszcie śledczym może nastąpić tylko w razie, gdyby jego zachowanie się było nader krnąbrne, gwałtowne lub innych podburzające, jakoteż dla usiłowanej lub przygotowywanej ucieczki; może ono nastąpić tylko na czas pewien, a nigdy dłużej, jak tego konieczna wymaga potrzeba.

§ 187. Der Verhaftete darf nur mit Vorwissen des Untersuchungsrichters Telegramme, Briefe und ähnliche Sendungen empfangen oder an Andere absenden, und wenn Nachtheile für die Untersuchung zu besorgen sind, nur nachdem der Untersuchungsrichter dieselben gelesen und deren Absendung oder Aushändigung an den Verhafteten unbedenklich gefunden hat. Die Erlaubniss zur Absendung von Schreiben an höhere Justizbehörden darf dem Gefangenen nie verweigert werden.

§ 188. Die Fesselung eines Untersuchungs- Gefangenen darf nur bei einem besonders widerspänstigen, gewalthätigen oder Andere aufreizenden Benehmen, sowie wegen Versuchs oder Vorbereitung zur Flucht zeitweilig und nie durch längere Zeit, als das strengste Bedürfniss es erfordert, in Anwendung gebracht werden.

Przepisy odnoszące się do okucia w kajdany aresztantów, utrzymane w mocy według § 4 noweli z 15 listopada 1867 l. 131 D. u. p., zawarte są w dekrete nadw. z 13 lipca 1834, w rozp. minist. z 22 listopada 1855 l. 201 D. u. p. i w § 3 rozp. min. z 28 czerwca 1876 l. 97 D. u. p.

§ 189. Tak sędziowie powiatowi jak przełożeni trybunałów pierwszej instancji obowiązani są przynajmniej raz w tydzień, za przybraniem osoby sądowej, zwiedzać niespodzianie areszta nadzorowi swemu podległe, wypytać się aresztowanych w nieobecności dozorców więziennych, o ich zaopatrywanie jakoteż i o obchodzenie się z nimi, a następnie zarządzić co potrzeba, celem usunięcia spostrzeżonych usterków.

Por. §§ 98—99 instr. sąd. k. i § 31 rozp. wykon.

Komisya sądowa prowadzi nadzór nad więzieniami i wydaje zarządzenia, które bezwzględnie nawet w razie kolizji z poleceniem sędziego śledczego wykonać należy.

IV. Zabezpieczenie, uchylenie przytrzymania tymczasowego i aresztu śledczego.

§ 190. Tak areszt śledczy, jak i przytrzymanie tymczasowe należy natychmiast uchylić, skoro tylko ustaną ich przyczyny. Wszystkie władze biorące udział w postępowaniu karnem, obowiązane są przyczyniać się do tego, aby areszt trwał jak najkrócej.

§ 189. Die Bezirksrichter sowie die Vorsteher der Gerichtshöfe erster Instanz sind verpflichtet, wenigstens einmal in jeder Woche, unter Zuziehung einer Gerichtsperson, die ihnen unterstehenden Gefängnisse unvermuthet zu besuchen, die Verhafteten in Abwesenheit der Gefangenwärter über ihre Verpflegung und Behandlung zu befragen und wegen Abstellung der entdeckten Gebrechen das Nöthige zu verfügen.

§ 190. Die Untersuchungshaft sowie die vorläufige Verwahrung sind sofort aufzuheben, sobald die Gründe derselben entfallen. Sämmtliche am Strafverfahren betheiligten Behörden

Jeżeli obwiniony zostaje w areszcie jedynie z powodu w § 175 l. 3 wymienionego, areszt ten nie może zwyczajnie trwać dłużej nad dwa miesiące. Wyjątkowo tylko może być przedłużony najdalej do trzech miesięcy, licząc od dnia przyaresztowania, a to za uchwałą trybunału drugiej instancji, z nader ważnych powodów i w bardzo rozwickłych śledztwach na wniosek prokuratora lub sędzię śledczego, zapadłą.

Sędzia śledczy powinien utrzymywać osobne zapiski tyczące się osób aresztowanych z powodu obawy zwicłnienia śledztwa i o każdym przypadku rozciągnięcia lub uchylenia aresztu donosić Naczelnikowi sądu. Naczelnik czuwać ma nad tem, ażeby nie przekroczyć najdłuższego trwania aresztu takiego w § 190 pr. oznaczonego (§ 26 rozp. wykon.).

§ 191. Jeżeli obwinionego wypuszcza się i na wolnej stopie pozostawia, sędzia śledczy może żądać od niego, aby przyrzekł, iż bez jego zezwolenia ani nie wydali się z miejsca swojego pobytu aż do prawomocnego ukończenia postępowania karnego, ani też nie będzie się ukrywał, ani usiłował śledztwa udaremnić. Niedotrzymanie tego przyrzeczenia

~~~~~
sind verpflichtet, auf die möglichste Abkürzung dieser Haft hinzuwirken.

Ist der Beschuldigte bloss aus dem im § 175, Z. 3 erwähnten Grunde in Haft, so darf diese in der Regel nicht über zwei Monate ausgedehnt werden. Eine Ausnahme hievon, jedoch auch nur in der Ausdehnung bis auf höchstens drei Monate, vom Tage der Verhaftung angefangen, kann auf Antrag des Staatsanwaltes oder des Untersuchungsrichters von dem Gerichtshofe zweiter Instanz aus sehr wichtigen Gründen und bei besonders weitwendigen Untersuchungen bewilligt werden.

§ 191. Wird ein Beschuldigter entlassen und auf freien Fuss gesetzt, so kann ihm der Untersuchungsrichter das Gelöbniss abfordern, dass er sich bis zur rechtskräftigen Beendigung des Strafverfahrens ohne Genehmigung des Untersuchungsrichters von seinem Aufenthaltsorte nicht entfernen, noch sich verborgen halten, noch auch die Untersuchung zu

pociąga za sobą zarządzenie aresztu śledczego przeciw obwinionemu.

Przyrzeczenie z § 191 odebrać wolno tylko od obwinionych, których się na wolność wypuszcza; odebranie nie jest koniecznem, lecz zależy od uznania sędziego śledczego („wird ein Beschuldigter entlassen, und auf freien Fuss gesetzt, so kann der Untersuchungsrichter etc.“).

Ubogim obwinionym, zostającym na wolnej stopie a nie mieszkającym w siedzibie Sądu, można przyznać na czas koniecznego ich pobytu w siedzibie sądu karnego, na utrzymanie dziennie kwotę 5 kr. mon. konw. (Dekret nadw. z 16 kwietnia 1831 l. 2511 zb. u. s. i rozp. min. z d. 28 listopada 1850 l. 15867).

§ 192. Jeżeli nie chodzi o zbrodnie, ^{za należy orzec} na którą ^{karę} ustaw ^{dyktuje} przepisuje karę śmierci lub ^{zasadniczo} najuźnij pięcioletniego więzienia, ^{go} na aresztu z powodu obawy ucieczki ^z rozemniętego na ^z żądanie nie wykonać się lub uchylić ^z za kaucya lub za poręczeniem kwoty którą oznaczy Izba radna, ^{niezależnie} mając ^z wzgląd na skutki ^{na} ~~przebiegu~~ ^{na} stosunki osobiste aresztowanego i ^{na} majątek dającego zabezpieczenie, tudzież za złożeniem przyrzeczenia w § 191 określonego, ^{takiego aresztu należy na żądanie} w razie zawieszenia ^z ustaw ^{zasadniczych} w myśl ust. z d. 5 maja 1869 l. 66 D. u. p. wypuszczenie za kaucya lub poręczeniem nie ma miejsca, jeżeli chodzi o jedno z przestępstw w dodatku do teje ustawy wymienionych.

vereiteln suchen werde. Der Bruch dieses Gelöbnisses zieht die Verhängung der Untersuchungshaft wider den Beschuldigten nach sich.

§ 192. Sofern es sich nicht um ein Verbrechen handelt, bei welchem nach dem Gesetze auf die Todesstrafe oder auf eine mindestens fünfjährige Kerkerstrafe zu erkennen ist, muss die wegen des Verdachtes der Flucht verhängte Haft gegen Cautio oder Bürgschaft für eine von der Rathskammer mit Rücksicht auf die Folgen der strafbaren Handlung, die Verhältnisse der Person des Verhafteten und das Vermögen des Sicherheit Leistenden zu bestimmende Summe und gegen Ablegung des im § 191 erwähnten Gelöbnisses auf Verlangen unterbleiben oder aufgehoben werden.

Obwinia nie jest sagrana karą śmiercią, a pięcioletniego więzienia.

Wobec tego, przy oznaczeniu kaucyi uwzględnić należy także majątek tego, który kaucyę ustanawia, przeto w podaniu o uwolnienie obwinionego za kaucyą należy wymienić osobę dającą zabezpieczenie.

Do podania o wypuszczenie z aresztu śledczego lub nie rozciągnięcie tegoż za kaucyą dołączyć należy poświadczenie urzędowe przez władzę gminną wystawione dotyczące stosunków majątkowych dającego zabezpieczenie. Podań bez takiego poświadczenia sąd nie uwzględnia. W razie, jeżeli ustawa przepisuje karę najmniej jednego roku, dopuszczając jednak wymiar wyższy 5—10 lub do 20 lat (np. § 168 u. k.) to mimo to zachodzi obowiązek trybunału I instancyi wypuszczenia na wolność pod warunkami § 192 pk. a nie zachodzi przypadek § 194 pk. (orz. z 27 stycznia 1904 zb. nr. 2901).

§ 193. Kaucyę lub sumę poręczenia złożyć należy w sądzie bądź w gotowiznie bądź w takich papierach wartościowych, które stosownie do ustaw obowiązujących mogą służyć do umieszczenia korzystnego kapitałów, będących własnością małoletnich lub w pieczy zostających, licząc je podług kursu giełdowego, jaki mają w dniu złożenia, albo też zabezpieczyć ją należy przez ustanowienie zastawu na nieruchomościach lub przez zdatnych ręczycieli (§ 1374 powszechnego kodeksu cywilnego), którzy się zarazem jako płatnicy zobowiązują.

Sąd uzna sumę daną na kaucyę lub poręczenie za przepadłą, jeżeli obwiniony bez zezwolenia wydali się z miejsca

§ 193. Die Cautions- oder Bürgschaftssumme ist entweder in baarem Gelde oder in solchen Werthpapieren, welche nach den bestehenden Gesetzen zur Anlegung der Gelder von Minderjährigen oder Pflegebefohlenen verwendet werden dürfen, nach dem Börsencourse des Erlagstages berechnet, gerichtlich zu hinterlegen oder durch Pfandbestellung auf unbewegliche Güter oder durch taugliche Bürgen (§ 1374 BGB.), welche sich zugleich als Zahler verpflichten, sicherzustellen.

Die Cautions- oder Bürgschaftssumme ist vom Gerichte

swego zamieszkania, albo w dniach trzech nie stawi się w sądzie na wezwanie, które w razie nie zastania go w mieszkaniu, na domu przybić należy.

Orzeczenie to może być po prawomocności tak, jak każdy wyrok egzekwowane. Przepadłe kwoty zabezpieczenia wpłynąć mają do kasy rządowej, wszelako poszkodowany przestępstwem ma prawo żądać, aby z nich przedewszystkiem jego roszczenia zaspokojono.

Jakich papierów wartościowych można użyć na zabezpieczenie pupilarne, stanowią § 194 pat. ces. z 9 sierpnia 1854 l. 208 D. u. p. i odnośne rozporządzenie późniejsze.

Ręczyciele ręczą również pewną sumą, którą muszą zapłacić, jeżeli zajdzie jeden z przypadków § 193 ust. 2.

Jeżeli wynagrodzenie szkody przywróconemu przyznano w wyroku karnym, może wprost od sądu karnego żądać wydania odpowiedniej części kaucyi, którą za przepadłą uznano; inaczej musi poprzednio uzyskać w sądzie cywilnym wyrok uznający jego roszczenia za rzetelne.

Uwiedomienie o przepadku kaucyi na rzecz skarbu należy przysyłać do krajowej Dyrekcyi Skarbu (depart. rachunkowy) powołanej do wydawania asygnaty przyjęcia (reskr. Sądu kr. Wyższ. w Krakowie z 7 października 1892 l. 6859 Zb. S. Wyższ. por. reskr. Najw. Izby obrachunk. z 10 maja 1892 l. 1076 rozp. min. skarb. z 17 sierp. 1877 l. 22711 i reskr. S. kr. Wyższ. w Krakowie z 25 paźdz. 1892 l. 16190 zb. S. W.).

§ 194. Trybunał drugiej instancji może przestrzegając

für verfallen zu erklären. wenn sich der Beschuldigte ohne Erlaubniss von seinem Wohnorte entfernt oder über die an ihn ergangene Vorladung, welche im Falle seiner Nichtauffindung in seiner Wohnung anzuschlagen ist, binnen drei Tagen vor Gericht nicht erscheint.

Dieses Erkenntniss ist, sobald es rechtskräftig geworden, gleich jedem Urtheile executionsfähig. Die verfallenen Sicherheitsbeträge sind an die Staatscasse abzuführen; doch hat der durch die strafbare Handlung Beschädigte das Recht, zu verlangen, dass vor Allem seine Entschädigungsansprüche daraus befriedigt werden.

§ 194. Der Gerichtshof zweiter Instanz kann unter Be-

z kar umiarkowanych

~~powyższych przepisów o kaucyi i poręczeniu, zezwolić, aby obwiniony pozostał na wolnej stopie lub na wolności, wypuszczony został, ^{albo aby wypuszczonego} ~~uwet~~ ^{jeżeli nie} wtenczas, gdy chodzi o zbrodnię, na którą ustawa przepisuje karę najmniej pięcioletniego więzienia.~~

zagrożona kara śmierci lub wygnania
dotychczasowego więzienia.

Czy prawo to służy Trybunałowi drugiej inst także w przypadkach, gdzie chodzi o karę c. więzienia od lat 10 do 20, jest wątpliwem ze względu na przepis § 180 ust. 2; z motywów rządowych procedury wynikałoby potwierdzenie tego pytania; takiego też zdania jest większość komentatorów.

§ 195. Jeżeli obwiniony po wypuszczeniu na wolność robi przygotowania do ucieczki, albo gdy zajdą okoliczności nowe, które wymagają jego aresztowania, wówczas należy go uwięzić, mimo danego zabezpieczenia; jeżeli aresztowanie w tych przypadkach nastąpiło, suma dana na kaucyę lub poręczenie staje się wolną.

Tożsamo będzie i wtedy, gdy postępowanie karne przez uchwałę zaniechania lub wyrok ostateczny prawomocnie zostanie ukończone.

Okolicznością nową, może być wyjście na jaw znamion przestępstwa wyższą karą zagrożonego (§ 180 ust. II p. k.) niedopuszczającego (por. uw. przy § 194) wypuszczenia na wolność za kaucyą.

obachtung der vorstehenden, die Cautions- und Bürgschaftsleistung betreffenden Vorschriften die Belassung des Beschuldigten auf freiem Fusse oder die Versetzung auf denselben auch bei einem Verbrechen bewilligen, bei welchem nach dem Gesetze auf mindestens fünfjährige Kerkerstrafe zu erkennen ist.

§ 195. Wenn der Beschuldigte nach gestatteter Freilassung Anstalten zur Flucht trifft, oder wenn neue Umstände vorkommen, die seine Verhaftung erfordern, so hat ungeachtet der Sicherheitsleistung die Verhaftung desselben einzutreten; ist die Verhaftung in diesen Fällen erfolgt, so wird die Cautions- oder Bürgschaftssumme frei.

Dasselbe ist der Fall, sobald das Strafverfahren durch Einstellung oder durch Endurtheil rechtskräftig beendet ist.

§ 196. Wyjawszy przypadki zabezpieczenia i upływu terminu w § 190 ustęp 2 oznaczonego, postanawia sędzia śledczy za zgodą prokuratora uchylić areszt śledczy. Jeżeli sędzia śledczy i prokurator różnego są w tej mierze zdania, rozstrzyga izba radna.

W przypadkach zabezpieczenia i upływu terminu w § 190 zakreślonego areszt śledczy uchylonym zostanie już na mocy ustawy w chwili upływu terminu, a sędzia śledczy obowiązany jest, nie czekając oświadczenia prokuratora, obwinionego natychmiast uwolnić. Por. § 26 rozp. wykon. w u-wadze do § 190.

§ 197. Zażalenie prokuratora przeciw uchwale izby radnej, uchylającej rozciągnięty areszt śledczy za zabezpieczeniem lub bez tegoż wtedy tylko ma skutek wstrzymujący, gdy tenże zaraz w chwili oznajmienia uchwały zażalenie zapowie i najdalej w dniach trzech wywód tegoż wniesie.

Por. § 49 ustęp ostatni.

Prokuratorowi państwa przysługuje także pod warunkami § 197 zażalenie od uchwały Izby Radnej uchylającej przytrzymanie tymczasowe zarządzone przez sędziego powiatowego (§ 89, 175 p. k.).

§ 196. Ausser den Fällen der Sicherheitsleistung und des Ablaufes der im § 190 Abs. 2 festgesetzten Frist wird die Aufhebung der Untersuchungshaft von dem Untersuchungsrichter mit Zustimmung des Staatsanwaltes verfügt. Sind der Untersuchungsrichter und der Staatsanwalt hierüber verschiedener Meinung, so hat die Ratskammer zu entscheiden.

§ 197. Die Beschwerdeführung des Staatsanwaltes gegen den Beschluss der Rathskammer, wodurch die verhängte Untersuchungshaft gegen Sicherheitsleistung oder auch ohne dieselbe aufgehoben wird, hat nur dann aufschiebende Wirkung, wenn derselbe seine Beschwerde gleich bei Eröffnung jenes Beschlusses anmeldet und längstens binnen drei Tagen ausführt.

ROZDZIAŁ XV.

O przesłuchaniu obwinionego.

§ 198. W śledztwie wstępnem sędzia śledczy powinien przesłuchać obwinionego w nieobecności oskarżyciela lub innych osób według ustawy do tego nie powołanych. Przesłuchanie to przedsiębrać należy z zachowaniem przyzwoitości i łagodności. Obwiniony zwyczajnie zeznawać ma ustnie, jeżeli jednak chodzi o okoliczności zawile, sędzia śledczy może dozwolić mu odpowiadać i na piśmie. Świadców sądowych tylko wtedy przybierać należy, gdy sędzia śledczy uzna to za potrzebne, albo obwiniony się tego domaga.

Jeżeli obwiniony jest okuty w kajdany, należy mu zdjąć je przed przesłuchaniem, jeżeli to stać się może bez niebezpieczeństwa. Każdemu obwinionemu dozwolić należy siedzieć podczas przesłuchania.

Jeżeli obwiniony nie zna języka sądowego, albo jest głuchy lub głucho-niemy, zastosować należy przepisy §§ 163 i 164.

Obwiniony ma więc prawo żądać, aby podczas jego przesłuchania obecni byli świadkowie sądowi (§ 102), którzy za-

---

§ 198. Der Beschuldigte ist in der Voruntersuchung, ohne Beisein des Anklägers oder anderer hiezu gesetzlich nicht berufenen Personen, von dem Untersuchungsrichter zu vernehmen. Diese Vernehmung muss mit Anstand und Gelassenheit vorgenommen werden. Sie findet in der Regel mündlich statt, doch kann der Untersuchungsrichter bei verwickelten Punkten auch eine schriftliche Beantwortung gestalten. Gerichtszeugen sind der Vernehmung des Beschuldigten nur dann beizuziehen, wenn der Untersuchungsrichter es für nöthig erachtet oder der Beschuldigte es verlangt.

Ist ein Verhafteter mit Fesseln belegt worden, so müssen ihm dieselben vor seiner Vernehmung abgenommen werden, sofern dies ohne Gefahr geschehen kann. Auch ist jedem Beschuldigten während seiner Vernehmung ein Sitz zu gestatten.

stępują poniekąd w takim przypadku brakującą w śledztwie jawność postępowania. Nie mogą jednak być obecni podczas przesłuchania obwinionego ani oskarżyciel, ani obrońca. Por. także § 88 ust. 3 i 162.

W razie przybrania tłumacza, na jednej stronie protokołu należy napisać naprzód pytanie w języku sądowym, a pod niem dosłowny tegoż przekład: następnie na drugiej stronie odpowiedź w języku słuchanego, a pod nią dosłowny jej przekład (§ 18 rozp. wykon.), oczywiście o ile pytania trzeba zapisywać (§ 104 ust. III p. k.), zresztą zastosować można analogicznie § 163 ust. II.

Czy zeznania uważać należy za zeznania świadka, czy tłumaczenie się obwinionego, rozstrzyga się według charakteru, w jakim zeznającego przesłuchano (orz. z 10 czerwca 1886 l. 4286 zb. nr. 936).

§ 199. Przed rozpoczęciem przesłuchania sędzie śledczy powinien upomnieć obwinionego, ażeby na wszystko, o co będzie pytany, odpowiadał stanowczo, jasno i zgodnie z prawdą.

Przesłuchawszy obwinionego co do jego stosunków osobistych, sędzie śledczy oznajmić mu powinien w ogólności, o jaką zbrodnię lub występek jest obwiniony, i wezwać go, aby opowiedział zwięźle i szczegółowo fakta stanowiące przedmiot obwinienia. W dalszych pytaniach należy, unikając wszelkiej, niepotrzebnej rozwlekłości, zmierzać do tego, aby obwiniony uzupełnił swoje opowiadanie, aby wyjaśnił

Ist der Beschuldigte der Gerichtssprache nicht kundig, oder ist er taub oder stumm, so sind die Vorchriften der §§ 163 und 164 zu beobachten.

§ 199. Der Untersuchungsrichter hat vor dem Beginne der Vernehmung den Beschuldigten zu ermahnen, dass er die ihm vorzulegenden Fragen bestimmt, deutlich und der Wahrheit gemäss beantworte.

Nach der Vernehmung über die persönlichen Verhältnisse des Beschuldigten hat ihm der Untersuchungsrichter das Verbrechen oder Vergehen, dessen er beschuldigt ist, im allgemeinen zu bezeichnen und ihn zu veranlassen, dass er

niejasności i sprzeczności, a w szczególności, aby dowiedział się o wszystkich przeciw niemu zachodzących poszlakach, i aby podano mu wszelką sposobność do ich odparcia i usprawiedliwienia się. Jeżeli obwiniony przytacza fakty lub środki dowodowe ku uniewinnieniu swemu, należy je sprawdzić, chyba, że je oczywiście tylko dla przewłoki podał.

W myśl zasady procesu skargowego powinien sędzia obwinionemu z góry oznajmić w ogólności, o co jest obwiniony, nie zaś sposobem podchwytliwym wypytać go, czy wie, o co jest podejrzany i t. p.

Jeżeli obwiniony podczas przesłuchania zacznie opowiadać lub wyznawać przestępstwa, o których sąd nie wiedział, zeznanie obwinionego co do tych okoliczności spisać należy (§ 22 rozp. wykon.).

Przesłuchanie obwinionego w myśl § 199 pr. uskutecznioue przerywa przedawnienie, choćby nastąpiło w toku dochodzeń przygotowawczych. -- (O. z 14 lipca 1881 l. 1927 Nr. 364), lub choćby kwalifikacya prawna była mylną (orz. z 14 lipca 1881 l. 1927 zb. nr. 1766).

§ 200. Pytania zadawane obwinionemu nie powinny być niedokładne, niejasne, wieloznaczne lub podchwytliwe

sich über die den Gegenstand der Anschuldigung bildenden Thatsachen in einer zusammenhängenden, umständlichen Erzählung äussere. Die weiteren Fragen sind, mit Vermeidung aller unnöthigen Weitläufigkeit, auf die Ergänzung der Erzählung, auf die Entfernung von Dunkelheiten und Widersprüchen zu richten und insbesondere so zu stellen, das der Beschuldigte alle gegen ihn vorliegenden Verdachtsgründe erfahre und vollständige Gelegenheit zu deren Beseitigung und zu seiner Rechtfertigung erhalte. Gibt er Thatsachen oder Beweismittel zu seiner Entlastung an, so müssen dieselben, sofern sie nicht offenbar nur zur Verzögerung angegeben wurden, erhoben werden.

§ 200. Die an den Beschuldigten zu richtenden Fragen dürfen nicht unbestimmt, dunkel, mehrdeutig oder verfänglich sein; sie müssen eine aus der anderen nach der natürlichen Ordnung fliessen. Es ist daher insbesondere die Stellung solcher Fragen zu vermeiden, in welchen eine von dem Be-

powinny się jedne z drugich naturalnym porządkiem wysnuwać. Unikać przeto należy w szczególności takich pytań, w których okoliczność przez obwinionego nie przyznaną uważa się już za przyznaną.

Pytania przedstawiające obwinionemu okoliczności, które dopiero przez jego odpowiedź stwierdzone być mają, albo wskazujące mu, z nazwiska lub z innych łatwych do poznania znamion, poszukiwanych współników, dopiero wtedy zadawać wolno, gdy w inny sposób niepodobna było obwinionego do tego naprowadzić, aby o nich zeznawał. W takich przypadkach pytania dosłownie zapisać należy do protokołu.

Zabronione są przeto pytania podchwytliwe; pytania poddawcze (*Suggestiv-Fragen*); wyjątkowo tylko są dopuszczalne.

§ 201. Przedmioty, które się odnoszą do zbrodni lub występku, albo służą do przekonania obwinionego, należy mu po uprzednim ich opisaniu przedłożyć do rozpoznania, a jeżeli przedłożenie ich nastąpić nie może, trzeba go do nich zaprowadzić, aby je poznał. Jeżeli chodzi o usunięcie

---

schuldigten nicht zugestandene Thatsache als bereits zugestanden angenommen wird.

Fragen, wodurch dem Beschuldigten Thatumstände vorgehalten werden, die erst durch seine Antwort festgestellt werden sollen, oder wodurch ihm die zu erforschenden Mitbetheiligten durch Namen oder andere leicht kennbare Merkmale bezeichnet werden, dürfen erst dann gestellt werden, wenn der Beschuldigte nicht in anderer Weise zu seiner Erklärung über dieselben geführt werden konnte. Die Fragen sind in solchen Fällen wörtlich in das Protokoll aufzunehmen.

§ 201. Gegenstände, die sich auf das Verbrechen oder Vergehen beziehen oder zur Überweisung des Beschuldigten dienen, sind ihm nach vorläufiger Beschreibung derselben, zur Anerkennung vorzulegen und er ist, soferne eine Vorlegung derselben nicht möglich ist, zu diesen Gegenständen zum Behufe ihrer Anerkennung zu führen. Der Beschuldigte

wątpliwości co do prawdziwości pisma, o które obwiniony jest posądzony, można go zawezwać, aby wobec sądu kilka słów lub zdań napisał, jeżeli się zdaje, że to do celu doprowadzi; nie wolno jednak używać środków przymusowych.

Z zasady skargowej wynika konsekwencya, że obwinionego nie można zniewolić do dostarczania środków dowodowych przeciw sobie samemu.

§ 202. Nie wolno używać ani obietnic ani złudnych przedstawień, ani gróźb, ani środków przymusowych dla nakłonicenia obwinionego, aby się przyznał, lub aby pewne zeznanie uczynił. Nie wolno również przewlekać śledztwa wstępnego przez usiłowania czynione w tym celu, aby osiągnąć przyznanie się.

Wymuszenie przyznania się może stanowić zbrodnię wymuszenia z § 98 kod. k. — (O. z dn. 24 stycznia 1885 l. 12607 Nr. 735).

Por. także § 25 proc. Wybrana przez sędziego forma przesłuchania jako świadka i sankcyja § 199 a nie ma stanowić środka do obejścia § 202 p. k. (orz. z 4 marca 1893 l. 15353 zb. nr. 1635) por. orz. z 19 listop. 1904 zb. nr. 3007.

§ 203. Jeżeli obwiniony odmawia odpowiedzi w ogóle, lub na pewne pytania, albo udaje, iż jest głuchy, niemy, obłąkany, lub niedołężny, a sędzia śledczy w przypadkach

kann wenn dies zur Beseitigung von Zweifeln über die Echtheit eines ihm beigegebenen Schriftstückes dienlich scheint, veranlasst werden, einige Worte oder Sätze vor Gericht niederzuschreiben, ohne dass jedoch deshalb Zwangsmittel angewendet werden dürfen.

§ 202. Es dürfen weder Versprechungen oder Verspiegelungen noch Drohungen oder Zwangsmittel angewendet werden, um den Beschuldigten zu Geständnissen oder anderen bestimmten Angaben zu bewegen. Auch darf die Voruntersuchung durch das Bemühen, ein Geständnis zu erlangen, nicht verzögert werden.

§ 203. Verweigert der Beschuldigte die Antwort überhaupt oder auf bestimmte Fragen, oder stellt er sich taub, stumm, wahnsinnig oder blödsinnig, und ist der Untersuchungsrichter in den letzteren Fällen entweder durch seine eigenen

ostatnich bądź to na podstawie własnych spostrzeżeń bądź to na podstawie przesłuchania świadków lub znawców przekonany jest, że to jest tylko udane, wówczas zwrócić ma jedynie uwagę obwinionego na to, że takie jego zachowanie się nie wstrzyma śledztwa, i że on przez to może się pozbawić podstaw do obrony.

Obwiniony tak w śledztwie, jak i na rozprawie głównej, (§ 245), ma prawo odpowiadania i bronięcia się: wolno mu przeto odmówić odpowiedzi w ogólności lub na pewne pytania, a nie potrzebuje usprawiedliwiać odmowy.

§ 204. Jeżeli późniejsze zeznania obwinionego nie zgadzają się z poprzednimi a w szczególności, jeżeli tenże odwołuje poprzednie wyznania, zapytać go należy, o powody tej niezgodności i o przyczyny odwołania.

Zadaniem § 204 p. k. jest danie obwinionemu sposobności do usprawiedliwienia się przez wyjaśnienie sprzeczności.

§ 205. Jeżeli zeznania obwinionego różnią się w stanowczych punktach od zeznań świadka, lub współnika, którzy przeciw niemu zeznają, stawić ich należy obwinionemu do ócz w ciągu śledztwa wstępnego tylko wtedy, gdy sędzia śledczy uzna to za konieczne do wyjaśnienia sprawy. W takich przeciwstawieniach postępować należy podług przepisów

Wahrnehmungen oder durch Vernehmung von Zeugen oder Sachverständigen von der Verstellung überzeugt, so ist der Beschuldigte lediglich aufmerksam zu machen, dass sein Verhalten die Untersuchung nicht hemmen, und dass er sich dadurch seiner Vertheidigungsgründe berauben könne.

§ 204. Weichen spätere Angaben des Beschuldigten von den früheren ab, widerruft er insbesondere frühere Geständnisse, so ist er über Veranlassung zu jenen Abweichungen und die Gründe seines Widerrufs zu befragen.

§ 205. Wenn die Aussagen eines Beschuldigten in erheblichen Punkten von den Angaben eines wider ihn ausagenden Zeugen oder Mitbetheiligten abweichen, so sind ihm diese im Laufe der Voruntersuchung nur dann gegenüberzustellen, wenn es der Untersuchungsrichter zur Aufklärung der

w § 168 ustęp 3 zawartych. Osoby wymienione w § 152 l. 1, które nie usunęły się od składania świadectwa, mogą się uchylić od przeciwstawienia obwinionemu, wyjąwszy, gdy on sam tego żąda.

Dopuszczalną jest także konfrontacya w dochodzeniach przygotowawczych (§§ 88, 89 ust. II, § 38 ust. III p. k.).

§ 206. Przyznanie się obwinionego nie uwalnia sędziego śledczego od zbadania istoty czynu, o ile to tylko nastąpić może. Jeżeli wyznanie jest szczegółowe i innymi wynikami śledztwa wstępnego poparte, wówczas przedsiębranie dalszych dochodzeń zależy od osobnych wniosków oskarżyciela.

Przyznanie się obwinionego samo przez się aczkolwiek uchodziło dawniej za najpewniejszy środek dowodowy (*regina probationum*), nie uwalnia oskarżyciela od przeprowadzenia dowodu istoty czynu; zwłaszcza zaś t. zw. przedmiotową istotę czynu należy stwierdzić, mimo przyznania się obwinionego.

ROZDZIAŁ IX.

O oddaniu pod oskarżenie.

§ 207. Oddanie pod oskarżenie wprowadzić ma oskarżyciel, a to w ten sposób, iż wniesie akt oskarżenia.

Sache für nothwendig hält, Bei solchen Gegenüberstellungen ist das in dem § 168 Abs. 3 vorgeschriebene Verfahren zu beobachten.

Die im § 152 Z. 1. aufgeführten Personen dürfen, wenn sie sich als Zeugen abhören lassen, die Gegenüberstellung mit dem Beschuldigten ablehnen, ausser wenn sie dieser selbst verlangt.

§ 206. Geständnisse des Beschuldigten entbinden den Untersuchungsrichter nicht von der Pflicht, den Thatbestand soweit als möglich zu ermitteln. Ist das Geständniss umfassend und durch die übrigen Ergebnisse der Voruntersuchung unterstützt, so hängt die Vornahme weiterer Erhebungen von den besonderen Anträgen des Anklägers ab.

§ 207. Dem Ankläger liegt ob, die Versetzung in den

Akt oskarżenia zawierać powinien:

- 1) **nazwisko obwinionego;**
- 2) **oznaczenie zarzuczonego mu przez oskarżyciela czynu karygodnego lub czynów karygodnych, z wszelkimi znamionami ustawowemi, od których zastosowanie pewnego wymiaru kary, a nadto przytoczenie szczególnych okoliczności miejsca, czasu, przedmiotu i t. d. o tyle, o ile to jest potrzebne do wyraźnego określenia czynu;**
- 3) **ustawową nazwę przestępstwa lub przestępstw, do których się oskarżenie odnosi, tudzież przytoczenie tych ustępów kodeksu karnego, których zastosowania się żąda, jakoteż i inne okoliczności, potrzebne do uzasadnienia właściwości sądu ze względu na przedmiot sprawy;**
- 4) **wymienienie sądu, przed którym odbyć się ma rozprawa główna.**

~~~~~

Anklagestand durch Einbringung der Anklageschrift einzuleiten.

Die Anklageschrift muss enthalten:

1. den Namen des Beschuldigten;
2. die Angabe der ihm von dem Ankläger zur Last gelegten strafbaren Handlung oder Handlungen nach allen ihren gesetzlichen, die Anwendung eines bestimmten Strafsatzes bedingenden Merkmalen, wobei die besonderen Umstände des Ortes, der Zeit, des Gegenstandes u. s. f. soweit hinzuzufügen sind, als dies zur deutlichen Bezeichnung der That nothwendig ist;
3. die gesetzliche Benennung der strafbaren Handlung oder Handlungen, worauf die Anklage gerichtet ist, sowie die Anführung jener Stellen des Strafgesetzes, deren Anwendung beantragt wird, und die sonst zur Begründung der sachlichen Zuständigkeit erforderlichen Angaben;
4. die Angabe des Gerichtes, vor welchem die Hauptverhandlung stattfinden soll.

Der Anklageschrift ist eine kurze, aber erschöpfende Begründung beizufügen, in welcher der Sachverhalt, wie er sich aus der Anzeige oder aus den Acten der Vorerhebungen

Do aktu oskarżenia dołączyć należy krótki, ale wyczerpujący wywód pobudek, który obejmować ma zwięzłą opowieść stanu rzeczy, jaki okazuje się z doniesienia albo z aktów dochodzeń przygotowawczych lub też ze śledztwa wstępnego.

Oprócz tego należy zamieścić w akcie oskarżenia lub dołączyć do niego spis świadków i znawców, którzy mają być wezwani, tudzież innych środków dowodowych, jakich oskarżyciel na rozprawie głównej użyć zamierza.

Oskarżyciel może także uczynić w akcie oskarżenia wnioski, aby obwinionego aresztowano.

Akt oskarżenia wnieść należy w tylu egzemplarzach, aby można było każdemu obwinionemu doręczyć po jednym egzemplarzu, a jeden pozostał u sędziego śledczego.

Reskryptem min. sprawiedl. z 9 lutego 1880 l. 1693 polecono prokuratoryom, aby układając akt oskarżenia, we formulce oskarżenia zamieszczały tylko te okoliczności, których ustawa w § 207 l. 2 ściśle wymaga t. j. istotne znamiona przestępstwa, które jedynie o tyle należy indywidualizować, o ile tego potrzeba do dokładnego oznaczenia czynu; nie należy jednak zamieszczać we formulce oskarżenia wszystkich konkretnych okoliczności faktycznych, w których ustawowe znamiona są zawarte, albowiem to należy już do motywów oskarżenia. W szczególności zbyteczną a nawet niewłaściwą

---

oder Voruntersuchung ergibt, zusammenhängend zu erzählen ist.

Ausserdem ist das Verzeichniss der vorzuladenden Zeugen und Sachverständigen sowie der anderen Beweismittel, deren sich der Ankläger in der Hauptverhandlung zu bedienen gedenkt, in die Anklageschrift aufzunehmen oder derselben beizulegen.

Der Ankläger kann in der Anklageschrift auch den Antrag auf Verhaftung des Beschuldigten stellen.

Die Anklageschrift ist in so vielen Ausfertigungen zu überreichen, dass jedem der Angeklagten ein Exemplar zugestellt und eines bei dem Untersuchungsrichter zurückbehalten werden kann.

jest rzeczą zamieszczać we formulce oskarżenia o krzywoprzysięstwo całą rotę przysięgi i t. p.

Powyższe wskazówki dla Prokuratury ponowiono w reskr. min. spraw. z 15 lutego 1883, l. 1254.

Tak samo orzekł Tryb. kasac. w orz. z 24 maja 1880, l. 1128 nr. 252, że nie odpowiada to przepisowi § 207 l. 2, jeżeli prokuratora zamieszcza we formulce oskarżenia całą faktyczną osnowę obwinienia, której przedstawienie należy do powodów oskarżenia.

Przepis § 165 instr. z r. 1854 (stanowiący, że w przypadkach, w których chodzi o ocenienie wyrażen obwinionego, bezwstydných, obraźliwych, nieobyczajnych lub nieprzyzwoitych lub faktów, których bliższa znajomość mogłaby się stać niebezpieczną ze względów publicznych, należy w powodach uchwał i orzeczeń karnych uczynić o tem wzmiankę jedynie w ogólnych wyrazach), o tyle tylko może mieć zastosowanie do układu aktu oskarżenia (§ 207 l. 1), o ile przepis ten da się pogodzić z zasadą indywidualizowania czynu karygodnego (Orz. z 20 września 1886 l. 4679 nr. 956).

Reskryptem min. spraw. z 7 kwietnia 1877 l. 1528, polecono prokuratorom, ażeby nie wzywały w akcie oskarżenia, jeżeli się bez tego obejść można, do rozprawy głównej poza siedzibą sądu orzekającego zamieszkałych lekarzy, którzy skuteczniali sekcyą i objawili zdanie swe w śledztwie, albowiem ich wywód oględzin może być na rozprawie odczytany, a na jego podstawie mogą wydać orzeczenie lekarze miejscowi.

Skutkiem doręczenia spisu środków dowodowych połączonych z aktem oskarżenia ma oskarżony możność w sprzeciwie albo jeżeli nie chce go wnieść, zażądać w obrębie terminu § 222 p. k. osobistego stawiennictwa i bezpośredniego przesłuchania świadków, których protokoły w myśl wniosku prokuratora miano odczytać. Jeżeli zaniecha tego, należy przypuścić, że zrzekł się opozycji przeciw odczytaniu protokołów orz. z 28 kwietnia 1882, l. 425 zb. nr. 444).

Akt oskarżenia wnieść można w jednym tylko egzemplarzu we wypadku przewidzianym w § 74 rozp. wyk.

§ 208. Akt oskarżenia wnieść należy do sędziego, który prowadził śledztwo wstępne, a jeżeli śledztwa wstępnego nie było, do przewodniczącego izby radnej.

Jeżeli sędzia śledczy (przewodniczący izby radnej) ma wątpliwość, czy należy się przychylić do wniosku aresztowania obwinionego, przedstawi rzecz izbie radnej do rozstrzygnięcia. Jeżeli wątpliwość taka nie zachodzi, albo rozstrzygnięciem izby radnej usuniętą została, sędzia śledczy udzieli akt oskarżenia razem z załącznikami obwinionemu i objaśni, że może wnieść przeciw aktowi oskarżenia opozycję i żądać, aby trybunał drugiej instancyi rozstrzygnął, czy sąd wymieniony w akcie oskarżenia jest właściwy i czy oskarżenie ma być dopuszczone.

Sędzia, który akt oskarżenia załatwił stosownie do przepisu § 208 p. k. a następnie opozycję obwinionego razem z aktami przedłożył sądowi wyższemu, nie jest jeszcze przez to samo wyłączony od udziału w rozprawie głównej (orz. z 2 czerwca 1886 l. 3367 nr. 928): również sędzia, który w zastępstwie przedkłada akta Trybunałowi po prawomocności aktu oskarżenia (por. § 68 p. k.).

§ 209. Jeżeli obwiniony jest już aresztowany, należy

§ 208. Die Anklageschrift ist bei jenem Richter, welcher die Voruntersuchung geführt hat, und falls eine Voruntersuchung nicht stattgefunden hat, bei dem Vorsitzenden der Ratskammer einzubringen.

Hat der Untersuchungsrichter (Vorsitzende der Ratskammer). Bedenken, dem Antrage auf Verhaftung des Beschuldigten stattzugeben, so holt er die Entscheidung der Ratskammer ein. Ist ein solches Bedenken nicht vorhanden, oder ist es durch die Entscheidung der Ratskammer beseitigt, so theilt der Untersuchungsrichter die Anklageschrift sammt Beilagen dem Beschuldigten mit und belehrt denselben darüber, dass der gegen die Anklageschrift Einspruch erheben und die Entscheidung des Gerichtshofes zweiter Instanz über die Zuständigkeit des in der Anklageschrift genannten Gerichtes und über die Zulässigkeit der Anklage begehren könne.

§ 209. Befindet sich der Beschuldigte bereits in Haft, so

mu doręczyć akt oskarżenia najpóźniej w 24 godzinach, jeżeli zaś aresztowanie jego zarządzono na podstawie aktu oskarżenia, wówczas doręczyć mu należy akt oskarżenia razem z nakazem aresztowania.

Oskarżonemu wolno zapowiedzieć opozycją w terminie dwudziestu czterech godzin, który w ostatnim przypadku zaczyna upływać od chwili dostawienia go; wywód zaś opozycyi może wnieść bądź do protokołu u sędziego śledczego, bądź na piśmie w przeciągu następnych dni ośmiu.

Jeżeli na żądanie jego akt oskarżenia obrońcy doręczonym zostaje, termin do wyvodu zapowiedzianej opozycyi upływa od doręczenia obrońcy.

Jeżeli obwiniony pozostaje na wolnej stopie, akt oskarżenia doręczyć mu należy z tem pouczeniem, że mu wolno przeciw temuż w dniach ośmiu u sędziego śledczego zapowiedzieć i wywieść opozycyę ustnie lub pisemnie.

Jeżeli obwiniony, będący w areszcie oświadczy przed sądem, iż zrzeka się doręczenia aktu oskarżenia i poprzestaje

---

ist ihm die Anklageschrift längstens binnen vierundzwanzig Stunden, wird aber dessen Verhaftung auf Grund der Anklageschrift verfügt, so ist sie ihm zugleich mit dem Haftbefehle zuzustellen.

Zur Anmeldung des Einspruches steht dem Verhafteten eine Frist von vierundzwanzig Stunden offen, welche im letzteren Falle vom Zeitpunkte seiner Einlieferung zu laufen beginnt; die Ausführung derselben kann er bei dem Untersuchungsrichter zu Protokoll oder schriftlich binnen den nächsten acht Tagen anbringen.

Wird auf sein Verlangen die Anklageschrift seinem Vertheidiger zugestellt, so läuft die Frist zur Ausführung des angemeldeten Einspruches von der Zustellung an den Vertheidiger.

Bleibt der Beschuldigte auf freien Füsse, so ist ihm die Anklageschrift mit der Belehrung zuzustellen, dass er den Einspruch dagegen binnen acht Tagen bei dem Untersuchungsrichter mündlich oder schriftlich anmelden und ausführen könne.

na jego odczytaniu, można mu nie doręczać tegoż: stwierdzić jednak należy w protokole odczytanie, które zastępuje doręczenie (§ 74 rozp. wykon.).

Zaniechanie wniesienia sprzeciwu nie przesądza wyniku sprawy, ani nie ukróca praw obrony.

§ 210. Jeżeli sprzeciwu nie zapowiedziano w terminie ustawowym, albo obwiniony wyraźnie się go zrzekł, sędzia śledczy przedłoży akta trybunałowi pierwszej instancji, który natychmiast ma zarządzić rozprawę główną. W przeciwnym razie sędzia śledczy po wniesionym wywodzie lub po upływie terminu do wyводу przeznaczanego, przesyła akta trybunałowi drugiej instancji, zawiadamiając jednocześnie oskarżyciela.

Trybunał drugiej instancji rozstrzyga sprzeciw na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu prokuratora starszego.

Tak samo postąpić należy, jeżeli obwiniony żali się tylko na areszt rozciągnięty przeciw niemu bądź przez sędziego śledczego, bądź przez izbę radną (§ 208); także i w tym przypadku trybunał drugiej instancji tak samo ma postąpić, jak w przypadku sprzeciwu przeciwko aktowi oskarżenia wniesionego.

---

§ 210. Ist der Einspruch innerhalb der gesetzlichen Frist nicht angemeldet worden, oder hat der Beschuldigte ausdrücklich darauf verzichtet, so legt der Untersuchungsrichter die Acten dem Gerichtshofe erster Instanz vor, welcher sofort die Hauptverhandlung anzuordnen hat.

Im entgegengesetzten Falle sendet der Untersuchungsrichter nach Einbringung der Ausführung oder nach Ablauf der dafür offenstehenden Frist die Acten dem Gerichtshofe zweiter Instanz unter gleichzeitiger Benachrichtigung des Anklägers.

Der Gerichtshof zweiter Instanz entscheidet über den Einspruch nach Anhörung des Oberstaatsanwaltes in nicht öffentlicher Sitzung.

In gleicher Weise ist vorzugehen, wenn der Beschuldigte nur gegen die, sei es vom Untersuchungsrichter, sei es von der Rathskammer, gegen ihn verhängte Haft (§ 208) sich beschwert; auch in diesem Falle hat der Gerichtshof

Jeżeli oskarżony zapowie sprzeciw w właściwym terminie (§ 209), a następnie sprzeciwu nie wniesie, akta mimo to przedłożyć należy Sądowi Wyższemu.

§ 211. Trybunał drugiej instancji odrzuca tymczasowo akt oskarżenia, jeżeli to uzna za potrzebne w tym celu, aby usunięto usterki formalne lub stan rzeczy lepiej wyświecono.

Oskarżyciel powinien następnie w dniach trzech postawić swe ewentualne wnioski u sędziego śledczego, albo też wnieść nowy (§§ 27 i 46) akt oskarżenia.

Tymczasowe uchylene aktu oskarżenia może w szczególności nastąpić celem przeprowadzenia śledztwa wstępnego w przypadkach, gdzie wniesiono akt oskarżenia bez poprzedniego śledztwa wstępnego lub bez przesłuchania obwinionego. Por. § 90 i 91 tudzież motywa rządowe. Zob. także uw. przy § 213.

Nie odpowiada zasadom postępowania karnego (§§ 211—214 p. k.), jeżeli trybunał II. instancji powołany do rozstrzygnięcia o sprzeciwie zarządza uzupełnienie postępowania wstępnego zamiast akt oskarżenia tymczasowo odrzucić (orz. plen. z 29 marca 1893 l. 3587, zb. nr. 1620).

Sąd wyższy przy sposobności załatwienia sprzeciwu od nowego aktu oskarżenia nie jest krępowanym poglądem prawnym na podstawie którego odrzucił (§ 211) akt oskarżenia pierwszy (orz. z dnia 12 października 1895, l. 6804. zb. nr. 1916).

§ 212. Jeżeli trybunał drugiej instancji mniema, że do

zweiter Instanz so vorzugehen, als würde gegen die Anklageschrift Einspruch erhoben.

§ 211. Der Gerichtshof zweiter Instanz weist die Anklageschrift vorläufig zurück, wenn er dies zur Beseitigung eines Formgebrechens oder zur besseren Aufklärung des Sachverhaltes für nothwendig erachtet.

Der Ankläger hat sohin binnen drei Tagen seine allfälligen Anträge an den Untersuchungsrichter zu stellen oder eine Anklageschrift neuerlich zu überreichen (§§ 27 und 46).

§ 212. Wenn der Gerichtshof zweiter Instanz dafür hält,

przeprowadzenia rozprawy głównej właściwym jest inny sąd jego okręgu, wówczas przekazuje ją tamże a zarazem orzeka co do rzeczy samej. Gdyby zaś uważał, że uzasadniona jest właściwość sądu, znajdującego się w obrębie innego trybunału drugiej instancyi wówczas uznaje się sam za niewłaściwy i przesyła akta do dalszego rozstrzygnięcia właściwemu trybunałowi drugiej instancyi.

Jeżeli Trybunał drugiej instancyi jest tego zdania, że czyn obwinionemu zarzucony nie stanowi zbrodni, lecz przekroczenie przed Sąd powiatowy należące, może na zasadzie § 212 sprawę przed tenże Sąd właściwy odesłać. Por. § 213 uwaga 1.

Przeciw kwalifikacyi prawnej czynu w akcie oskarżenia nie można wnosić sprzeciwu, chyba, że ze zmianą kwalifikacyi tej łączyć się mają rozstrzygnięcia przewidziane w §§ 212—213 p. k. (orz. z 21 marca 1893, l. 3314, zb nr. 1679).

§ 213. Jeżeli trybunał drugiej instancyi mniema, iż oskarżeniu stoi na przeszkodzie jedna z przyczyn następujących:

- 1) że czyn zarzucony obwinionemu nie stanowi przestępstwa orzecznictwu sądów podlegającego;
- 2) że niema dostatecznych podstaw, aby obwinionego uważać za podejrzanego o jego popełnienie;

dass zur Vornahme der Hauptverhandlung ein anderes Gericht seines Sprengels zuständig ist, so verweist er dieselbe dahin und erkennt zugleich in der Sache selbst. Erachtet er dagegen die Zuständigkeit eines im Sprengel eines anderen Gerichtshofes zweiter Instanz liegenden Gerichtes als begründet so spricht er seine eigene Nichtzuständigkeit aus und übersendet die Acten zur weiteren Entscheidung dem zuständigen Gerichtshofe zweiter Instanz.

§ 213. Erachtet der Gerichtshof zweiter Instanz, dass der Anklage einer der folgenden Gründe entgegenstehe:

1. dass die dem Beschuldigten zur Last gelegte That keine zur Zuständigkeit der Gerichte gehörige strafbare Handlung begründe:

3) że zachodzą okoliczności, które karygodność czynu uchylają lub ściganie jego wykluczają; nakoniec,

4) że nie ma żądania, jakiego ustawa wymaga, lub nie ma wymaganego przez ustawę zezwolenia osoby do tego uprawnionej,

natenczas trybunał drugiej instancji orzeka: oskarżenie uchyla się, a postępowanie zostaje zaniechane.

Jeżeli orzeczenie to nie tyczy się wszystkich punktów oskarżenia, trybunał postanowi zarazem, że te punkta, względem których orzeczenie takie zapadło, wypuszczone będą z aktu oskarżenia.

Jeżeli przyczyna, dla której oskarżenie uchylono, odnosi się także do współoskarżonego, który nie wniósł opozycji, trybunał postąpi tak, jak gdyby opozycja była wniesiona.

Obwiniony może przeto zarzucić w opozycji: a) że w inkryminowanym czynie nie ma wcale znamion przestępstwa, t. j., że nie ma jurydycznej istoty czynu; b) że nie ma dostatecznej zasady faktycznej do obwinienia go o czyn inkryminowany; c) że zachodzą okoliczności uchylające ściganie

2. dass es an genügenden Gründen fehle, um den Beschuldigten derselben für verdächtig zu halten;

3. dass Umstände vorliegen, vermöge welcher die Strafbarkeit der That aufgehoben oder Verfolgung weger derselben ausgeschlossen ist; endlich

4. dass das nach dem Gesetze erforderliche Verlangen oder die gesetzlich geforderte Zustimmung eines hiezu Berechtigten fehle,

so entscheidet der Gerichtshof zweiter Instanz: es werde der Anklage keine Folge gegeben und das Verfahren eingestellt.

Betrifft dieser Ausspruch nicht alle Anklagepunkte, so verfügt der Gerichtshof zugleich, dass diejenigen, hinsichtlich welcher er ergangen ist, aus der Anklageschrift zu entfallen haben.

Kommt der Grund, dessentwegen der Anklage keine Folge gegeben wird, auch einem Mitangeklagten zu statten, der keinen Einspruch erhoben hat, so geht der Geriehtshof so vor, als wenn ein solcher Einspruch vorläge.

karne w myśl postanowień kodeksu karnego lub procedury karnej. Kwalifikacya czynu wtedy tylko w opozycyi może być zaczepioną, jeżeli wraz z kwalifikacyą zmieniałaby się właściwość Sądu. Por. uw. przy § 212 p. k.

Kwestyę »ostatecznej podstawy« (1. 2) ocenić może trybunał drugiej instancyi tylko wtedy, kiedy sam bezpośrednio zetknąć się może z materiałem dowodowym (np. dokumenta), natomiast nie zachodzi ten wypadek przy zeznaniach świadków, które poznaje trybunał II inst. tylko za pośrednictwem protokołu. Uchylenie aktu oskarżenia na podstawie przyjęcia małej wiarygodności świadków sprzeciwia się zasadom ustności i bezpośredniości (por. orz. plen. 4 sierpnia 1903 zb. nr. 2871).

Przez okoliczności wykluczające ściganie karne w § 213 l. 3, rozumieć należy tylko takie okoliczności, które obwinionego ostatecznie od ścigania karnego uwalniają, n. p. brak zastrzeżenia w § 263 ust. 2 wymaganego; jeżeliby zarządzono przeciw obwinionemu ponowne postępowanie karne bez poprzedniego uzyskania uchwały dozwalającej wznowienia postępowania, okoliczność ta nie pociąga za sobą wykluczenia ścigania karnego po myśli § 213 l. 2, o ile przedmiotowo warunki dopuszczalności wznowienia zachodziły, lecz pociąga za sobą jedynie tymczasowe uchylenie oskarżenia w myśl § 211 p. k. (orz. z 1 kwietnia 1881, l. 21466 nr. 327).

Ustęp ostatni § 213 pozwala zatem Trybunałowi 2 inst. uchylić z urzędu akt oskarżenia także co do współoskarżonych, jeżeli także co do nich zachodzi jedna z przyczyn w § 213 l. 1—4 podanych. Por. §§ 114 ust. 3, 290 i 295.

§ 214. Jeżeli nie zachodzi żaden z przypadków w §§ 211 do 213 wyszczególnionych, wówczas rozstrzygnięcie opiewa: oskarżenie dopuszcza się.

W tym przypadku należy zarazem wydać uchwałę co

§ 214. Tritt keiner der in den §§ 211—213 erwähnten Fälle ein, so lautet die Entscheidung: Es werde der Anklage Folge gegeben.

In diesem Falle ist zugleich über alle die Verbindung

do wszystkich wniosków dotyczących się połączenia lub rozłączenia kilku oskarżeń, tudzież wezwania świadków i znawców. Oprócz tego, tak w tym przypadku, jak i w przypadkach §§ 211—213 omówionych, należy postanowić, co należy, co do aresztu obwinionego, co do odstawienia go do innego sądu lub co do wypuszczenia go na wolność.

Obwiniony może zatem w myśl ustępu 2 § 214 żądać w opozycji wyłączenia pewnej sprawy karnej lub też połączenia kilku przeciw niemu wniesionych oskarżeń; może dalej sprzeciwić się zawezwaniu do rozprawy świadków lub znawców w akcie oskarżenia powołanych. Wniosek, by zawezwano do rozprawy innych jeszcze świadków lub znawców, nie należy jednak do opozycji, lecz do drogi wskazanej w § 222 pr. Por. także O. Nr. 444 w uwadze przy § 207.

§ 215. Powody tych orzeczeń (§§ 211—214) powinny być w taki sposób ułożone. iżby nie uprzedzały rozstrzygnięć sądu wyrokującego w rzeczy głównej. W wygotowaniu tychże rozstrzygnięć wymienić należy nazwiska sędziów, którzy mieli udział w naradzie.

Wymienienia nazwisk sędziów wymaga się ze względu na przepis § 69 proc.

§§ 216—217.

oder Trennung mehrerer Anklagen und die Vorladung von Zeugen und Sachverständigen betreffenden Anträge Beschluss zu fassen. Ausserdem ist sowohl in diesem Falle, wie in dem der §§ 211—213 über die Haft des Beschuldigten, über die Ablieferung desselben an ein anderes Gericht oder über dessen Versetzung auf freien Fuss die nöthige Verfügung zu treffen.

§ 215. Diese Entscheidungen (§§ 211—214) sind in der Art zu begründen, dass dadurch der Entscheidung des erkennenden Gerichtes über die Hauptsache nicht vorgegriffen werde.

In der Ausfertigung dieser Entscheidung sind die Namen der Richter, welche an der Verhandlung theilgenommen haben, anzugeben.

Nowela z 31 grudnia 1877 Nr. 3 D. u. p. z r. 1878 stanowi w § 8:

§§ 216, 217 i ustęp 2 § 218 zostają uchylone; jednakoż „okoliczność, że trybunał drugiej instancji“, który orzekał o oddaniu pod oskarżenie (§§ 214 i 215 pr.) „nie był właściwym“: można zarzucić w zażaleniu nieważności, wniesionem przeciw wyrokowi ostatecznemu. Jeżeli Trybunał kasacyjny uzna zażalenie to za uzasadnione, zniesie rozprawę główną, odesła sprawę przed właściwy Sąd pierwszej instancji do ponownej rozprawy i zarządzi potrzebne sprostowanie postępowania“.

Postanowienia §§ 3 do 7 noweli mają zastosowanie także do tych zażaleń nieważności.

Okoliczności tej, że w rozpoznawaniu opozycji przeciw aktowi oskarżenia brał udział sędzia wyłączony lub wykluczony, nie można zarzucać w zażaleniu nieważności przeciw wyrokowi zapadłemu w sprawie głównej. — (O. z 7 czerwca 1886 l. 2239 Nr. 933).

§ 218. Jeżeli trybunał drugiej instancji uchwali oddanie pod oskarżenie, nie mając przedłożonego sobie aktu oskarżenia (§ 48 l. 2, § 114 ustęp 4), wówczas uchwałą swą winien wygotować stosownie do przepisu zawartego w § 214 ustęp ostatni i w § 215, jakoteż przy zastosowaniu analogicznem przepisu § 207 co do osnowy aktu oskarżenia, a uchwała ta zastępować będzie w dalszem postępowaniu akt oskarżenia.

Ustęp II. § 218 brzmiący: „I przeciw takim uchwałam wniesić można zażalenie nieważności według §§ 216 i 217“ uchyliła nowela z 31 grudnia 1877.

§ 218. Beschliesst der Gerichtshof zweiter Instanz die Versetzung in Anklagestand, ohne dass ihm eine Anklageschrift vorliegt (§ 48 Z. 2, § 114 Abs. 4), so wird sein Beschluss unter Beobachtung der im § 214, letzter Absatz, und im § 215 sowie unter sinngemässer Anwendung der über den Inhalt der Anklageschrift im § 207 erteilten Vorschrift ausgefertigt und vertritt für das weitere Verfahren die Stelle der Anklageschrift.

§ 219. Jeżeli obwiniony jest prawomocnie oddany pod oskarżenie (§§ 210, 214, 218), wówczas właściwość sądu, który według oskarżenia lub według orzeczenia zapadłego w skutek opozycji założonej przeciw temuż aktowi, powołany jest do rozprawy głównej, nie może ulegać więcej zaczepieniu *i nie można już zarzucać przyczyn nieważności w § 216 wyszczególnionych*. Zresztą niewniesienie opozycji przeciw aktowi oskarżenia *lub niezarzućenie nieważności* pozostaje bez wpływu na dalsze postępowanie.

Ustępy drukowane kursywą są bezprzedmiotowe wobec zniesienia § 216 p. k.

Działalność Sądu szczególnego, któremu podlega oskarżony, nie uchyla § 219 (orz. z 35 stycznia 1877 l. 13466, zb. nr, 45) dlatego też do osób podlegających sądownictwu wojskowemu nie można stosować § 219 (orz. z 18 kwietnia 1899, l. 5693, zb. nr. 2347).

Pominąwszy właściwość Sądu, niewniesienie opozycji ani odrzucenie teje nie może w niczem uprzedzać ostatecznego rozstrzygnięcia sprawy, ani szkodzić obwinionemu. Zob. jednak orz. nr. 444 w uwadze 4 do § 207.

ROZDZIAŁ XVII.

O przygotowaniach do rozprawy głównej.

§ 220. Zwyczajnie (§ 221 ustęp 2) każdego oskarżonego, który zostaje w areszcie, odstawić należy w dniach trzech

§ 219. Ist der Beschuldigte rechtskräftig in den Anklagestand versetzt (§§ 210, 214, 218), so kann die Zuständigkeit desjenigen Gerichtes, welches nach der Anklageschrift oder dem durch den Einspruch gegen dieselbe veranlassten Erkenntnisse zur Hauptverhandlung berufen ist, nicht mehr angefochten und können die im § 216 erwähnten Nichtigkeitsgründe nicht mehr geltend gemacht werden. Im Übrigen bleibt die Unterlassung des Einspruches gegen die Anklageschrift oder die Unterlassung der Geltendmachung eines Nichtigkeitsgrundes ohne Einfluss auf das weitere Verfahren.

§ 220. Jeder verhaftete Angeklagte muss in der Regel

po prawomocnem oddaniu go pod oskarżenie, do więzienia trybunału, w którym odbyć się ma rozprawa główna. Jeżeli przedmiotem oskarżenia jest zbrodnia przydzielona do osądzenia sądowi przysięgłych, oskarżony po przybyciu do tego więzienia przesłuchany będzie najdalej w dwudziestu czterech godzinach przez przewodniczącego trybunału przysięgłych lub jego zastępcę lub przez przełożonego trybunału pierwszej instancyi, a to w tym celu, aby oświadczył, ażali do zeznań złożonych w śledztwie wstępnem ma co dodać lub odmienić. Przy tej sposobności wezwać go należy, ażeby sobie ustanowił obrońcę, gdyby go jeszcze nie miał, a gdyby z tego prawa niekorzystał, natychmiast ustanowić mu należy obrońcę z urzędu (§§ 41, 42).

Jeżeli oskarżony nie zostaje w areszcie, wówczas przewodniczący może go do takiego przesłuchania zawezwać albo też wezwać sędziego powiatowego, w którego obrębie oskarżony się znajduje, aby go przesłuchał.

Przesłuchanie prezydyalne (*Präsidialverhör*) o którem

(§ 221, Abs. 2) binnen drei Tagen, nachdem er rechtskräftig in den Anklagestand versetzt ist, in das Gefängnis des Gerichtshofs, bei welchem die Hauptverhandlung stattfindet, abgeführt werden. Nach seiner Ankunft in diesem Gefängnisse ist der Angeklagte sofern die Anklage auf eines der dem Geschwornengerichte zur Aburtheilung zugewiesenen Verbrechen gerichtet ist, längstens binnen vierundzwanzig Stunden von dem Vorsitzenden des Schwurgerichtshofs oder von dessen Stellvertreter oder von dem Vorsteher des Gerichtshofs erster Instanz zu vernehmen, ob er seinen in der Voruntersuchung abgelegten Aussagen etwas beizusetzen oder daran abzuändern finde. Bei dieser Gelegenheit ist er, falls er noch keinen Vertheidiger hätte, zur Bestellung eines Vertheidigers aufzufordern und ihm, wenn er von dieser Befugnis keinen Gebrauch macht, ein solcher sofort von amtswegen zu ernennen (§§ 41, 42):

Ist der Angeklagte nicht verhaftet, so kann ihn der Vorsitzende zu dieser Vernehmung entweder vorladen oder diese Vernehmung durch den Bezirksrichter, in dessen Sprengel jener sich befindet, veranlassen.

mowa w § 220 ma oskarżonemu dać sposobność poznania przewodniczącego, który ma prowadzić rozprawę główną i uzupełnienia przed tymże swych zeznań, ewentualnie czynienia wniosków w myśl §§ 222 lub 224 proc. Jest obowiązkiem tylko, jeżeli sprawa o zbrodnię należy przed Sąd przysięgłych.

§ 221. Dzień do rozprawy głównej wyznaczy przewodniczący w ten sposób, ażeby oskarżonemu na przygotowanie obrony pozostało pod nieważnością przynajmniej trzy dni czasu od dnia doręczenia wezwania, a w razie, gdyby chodziło o zbrodnię, przydzieloną do osądzenia sądowi przysięgłych, przynajmniej dni ośm, chyba, że oskarżony sam zezwoli na skrócenie tychże terminów. O dniu rozprawy głównej należy zawiadomić tak oskarżonego i jego obrońcę jak prokuratora, względnie oskarżyciela prywatnego i stronę cywilną. Wezwanie wystosowane do oskarżonego zawierać ma zagrożenie, że w razie, gdyby się nie stawił, w miarę okoliczności albo rozprawa główna odbędzie się w jego nieobecności, albo oskarżony na mocy nakazu zostanie do rozprawy dostawiony, albo gdyby to nie mogło na czas nastąpić, rozprawę główną na jego koszt się odroczy a jego do tejże przymusowo się dostawi. Świadków i znawców na-

---

§ 221. Der Tag der Hauptverhandlung wird von dem Vorsitzenden in der Art bestimmt, dass dem Angeklagten, sofern dieser nicht selbst zu einer Abkürzung dieser Frist seine Zustimmung gibt, bei sonstiger Nichtigkeit von der Zustellung der Vorladung eine Frist von wenigstens drei Tagen, und falls es sich um ein dem Geschwornengerichte zur Aburtheilung zugewiesenes Verbrechen handelt, eine Frist von wenigstens acht Tagen zur Vorbereitung seiner Vertheidigung bleibe. Der Tag der Hauptverhandlung ist sowohl dem Angeklagten und dessen Vertheidiger, als auch dem Staatsanwälte, beziehungsweise dem Privatankläger und dem Privatbetheiligten bekanntzugeben. Die Vorladung des Angeklagten hat die Androhung zu enthalten, dass er im Falle seines Ausbleibens zu gewärtigen hätte, dass je nach Umständen entweder die Hauptverhandlung in seiner Abwe-

leży także w ten sposób wezwać do rozprawy, ażeby zwyczajnie trzchedniowy przeciąg czasu przegradzał doręczenie wezwania i dzień, w którym się rozprawa główna odbywa.

Rozprawa główna odbywa się zwyczajnie w siedzibie trybunału pierwszej instancji; wszelako prełożony trybunał może, z wyjątkiem przypadku w § 297 ustęp 3 oznaczonego,

po wysłuchaniu oskarżyciela postawić, że rozprawa główna odbędzie się w siedzibie sądu powiatowego,

w określonym powiecie, jeżeli jest to miejsce, albowiem dzieć, że rozprawa główna dłuższej potrwa, ależ zarządzić.

~~W tym celu może być wyznaczony jeden z powiatów, w których jest siedziba sądu powiatowego, lub siedziba sądu powiatowego, lub siedziba sądu powiatowego, lub siedziba sądu powiatowego.~~

Wskr. min. sprawiedl. z 12 grudnia 1877 l. 1435 polecono

Sądom, ażeby rozprawy główne o ciężkie uszkodzenia cieleśne wyznaczano za ten sam dzień, a to dla zaoszczędzenia kosztów, albowiem znawcom należy się w takim razie jedynie wynagrodzenie za czas na rozprawie stracony, tj. za dzień lub pół dnia, nie zaś od każdej sprawy z osobna.

senheit vorgenommen oder der durch einen Vorführungsbefehl zu derselben gestellt, oder falls dies zeitgerecht nicht ausführbar wäre, die Hauptverhandlung auf seine Kosten verpagt und er zu derselben vorgeführt werde. Auch die Zeugen und Sachverständigen sind hiezu in der Art vorzuladen, dass in der Regel zwischen der Zustellung der Vorladung und dem Tage, an welchem die Hauptverhandlung vorgenommen wird, ein Zeitraum von drei Tagen in der Mitte liegt.

Der Regel nach findet die Hauptverhandlung am Sitze des Gerichtshofs erster Instanz statt; doch kann dessen Vorsteher, mit Ausnahme des im § 297, Abs. 3, bezeichneten Falls, nach Anhörung des Anklägers verfügen, dass die Hauptverhandlung am Sitze jenes Bezirksgerichts abgehalten werde, in dessen Sprengel die That begangen wurde.

Ist zu erwarten, dass die Hauptverhandlung von längerer Dauer sein werde, so ist die Verfügung zu treffen, dass ein oder zwei Ersatzrichter der Verhandlung beiwohnen, um im Falle der Verhinderung eines Richters an dessen Stelle treten zu können.

Przełożony trybunał II instancji może, z wyjątkiem przypadku w § 297 ustęp 3 oznaczonego, po wysłuchaniu oskarżyciela postawić, że rozprawa główna odbędzie się w siedzibie sądu powiatowego, w określonym powiecie, jeżeli jest to miejsce, albowiem dzieć, że rozprawa główna dłuższej potrwa, ależ zarządzić.

Termin trzech lub ośmiu dni przygotowania należy się oskarżonemu tylko odnośnie do pierwszego terminu rozprawy a nie odnośnie do następujących, wywołanych jego nieobecnością (orz. z 9 listop. 1892 l. 12685, zb. nr. 1678) w razie dochowania terminu odnośnie do oskarżonego, nie tyczy się jego obrońcy i nieważności z tytułu niedotrzymania terminu trzech lub ośmiodniowego (§ 221) w stosunku do obrońcy nie ma (orz. z 14 września 1888 l. 4909, zb. nr. 1178).

Termina rozpraw należy tak wyznaczać, ażeby osoby wezwane, świadkowie, znawcy, adwokaci nie musieli zbyt długo czekać na rozpoczęcie (§ 116 rozp. min z 5 maja 1897, l. 112 D. u. p.).

§ 222. Jeżeli oskarżyciel, strona cywilna lub oskarżony chcą uczynić wnioszek, aby wezwano do rozprawy świadków lub znawców, innych oprócz tych, którzy już na podstawie aktu oskarżenia, lub orzeczenia zapadłego w skutek sprzeciwu przeciwko temuż aktowi wniesionego, wezwani być mają, powinni wcześniej donieść o tem przewodniczącemu, przytaczając fakty i okoliczności, na które wezwać się mające osoby przesłuchaćby należało.

Spis świadków i znawców, których nowo wezwać się ma, należy udzielić przeciwnikowi, najpóźniej na trzy dni przed rozprawą główną; inaczey osób tych bez jego zezwolenia słuchać nie można, wszelako bez ujmy władzy, jaka w tym względzie służy przewodniczącemu (§ 254).

§ 222. Will der Ankläger, der Privatbetheiligte oder der Angeklagte die Vorladung von Zeugen oder Sachverständigen beantragen, welche nicht bereits zufolge der Anklageschrift oder des über den Einspruch gegen dieselbe ergangenen Erkenntnisses vorzuladen sind, so hat er dies dem Vorsitzenden unter Angabe der Thatfachen und Punkte, worüber der Vorzuladende vernommen werden soll, rechtzeitig anzuzeigen.

Die Liste der neu zu ladenden Zeugen und Sachverständigen ist dem Gegner längstens drei Tage vor der Hauptverhandlung mitzutheilen; ausserdem können diese Personen nicht ohne seine Zustimmung vernommen werden, unbeschadet jedoch der dem Vorsitzenden in dieser Hinsicht eingeräumten Macht (§ 254).

Celem przepisu § 222 jest zapobieżenie temu, ażeby żadnej strony nie zaskoczyły na rozprawie głównej nowe środki dowodowe, wprowadzone przez stronę przeciwną.

Ani nie wniesienie opozycji przeciw aktowi oskarżenia, ani też odrzucenie tejże nie uchybia w niczem prawu oskarżonego czynienia wniosków na przepisie § 222 opartych, (orz. z d. 27 czerwca 1876 l. 1398 nr. 116). Por. uwagę przy § 207.

Jeżeli się na rozprawie głównej nie sprzeciwiono przesłuchaniu nowych świadków, mimo nie zastosowania się do trziedniowego terminu zawiadomienia strony przeciwnej (*Notificationsfrist*), w § 222 zakreślonego, nie można następnie w zażaleniu nieważności okoliczności tej zarzucać (orz. z 15 grudnia 1880 l. 10548, nr. 313).

Jeżeli we wniosku opartym na przepisie § 222 nie podano dokładnie faktów i okoliczności, których wniosek się tyczy, sąd może wniosku nie uwzględnić, chociażby się strona druga temuż nie sprzeciwiła (orz. z 15 października 1875, l. 5093, nr. 84).

Chociaż rysunki lub plany dołączone do protokołu oględzin miejscowości nie odpowiadają zasadom sztuki lub techniki, to jednak rzeczą jest wystarczającą, jeżeli dają sędziom obraz miejscowości i innych okoliczności dla sprawy ważnych. Jeżeli obrona uważa je za niedostateczne w tym kierunku, powinna postąpić stosownie do § 222, względnie § 224 (orz. z 18 marca 1887 l. 15355, nr. 1042).

§ 223. Co do wzywania i przesłuchania świadków, którzy podlegają orzecznictwu sądów wojskowych, obowiązują w ogólności przepisy dotyczące się świadków.

Wezwanie świadka podlegającego orzecznictwu sądów wojskowych do rozprawy głównej, skuteczni sąd tak jak

§ 223. In Ansehung der Vorladung und Vernehmung von Zeugen, welche der Militärgerichtsbarkeit unterstehen, gelten im Allgemeinen die für Zeugen bestehenden Bestimmungen. Die Vorladung eines der Militärgerichtsbarkeit unterstehenden Zeugen zur Hauptverhandlung hat das Gericht,

w śledztwie wstępnem za pośrednictwem jednej z komend wojskowych w § 161 wymienionych.

Co do zeznawania świadków ze stanu wojskowego nie ma zatem żadnych wyjątkowych przepisów a zatem także odczytanie ich zeznań złożonych w śledztwie, zawisłem jest od warunków § 252 p. k., to jednak przy wojskowych, ze względu na ich zajęcie i łatwość zmiany miejsca § 252 ust. I. (inne ważne powody) szczególnie często będzie miał zastosowanie.

§ 224. Gdyby oskarżony lub jego obrońca uczynili wniosek bliższego zbadania okoliczności do obrony służącej, przewodniczący powinien bez straty czasu, jeżeli żądanie to za uzasadnione uznaje, zarządzić dochodzenie, a po przeprowadzeniu tegoż, zawiadomić o tem oskarżyciela i oskarżonego, lub jego obrońcę w tym celu, aby, jeżeli chcą, akta dochodzenia tego przejrżeli i dalsze wnioski poczynili. Takie uzupełnienie śledztwa wstępnego może nastąpić również na wniosek oskarżyciela lub strony cywilnej.

Roztrząsanie wyniku takich dodatkowych dochodzeń pozostawia się zwyczajnie (§ 227) rozprawie głównej.

Przedmiotem »bliższego zbadania« może być okoliczność badana już w postępowaniu wstępnem.

wie in der Voruntersuchung, durch eines der im § 161 benannten Militär-Commanden zu veranlassen.

§ 224. Sollte der Angeklagte oder dessen Vertheidiger darauf antragen, dass ein zur Vertheidigung dienender Umstand noch näher erforscht werde, so hat der Vorsitzende, wenn er das Begehren begründet findet, die Erhebung ohne Zeitverlust zu veranstalten, und nachdem sie geschehen ist, dem Ankläger und dem Angeklagten oder dessen Vertheidiger zum Zwecke allfälliger Einsichtnahme und weiterer Antragstellung davon Kenntniss zu geben. Eine gleiche Vervollständigung der Voruntersuchung ist auch auf Antrag des Anklägers oder des Privatbetheiligten zulässig.

Die Erörterung der Ergebnisse solcher nachträglichen Erhebungen bleibt in der Regel (§ 227) der Hauptverhandlung vorbehalten.

Badanie takie przeprowadza sędzia śledczy, a powinno odbyć się tak szybko, by nie wstrzymywać dalszego toku postępowania.

§ 225. Jeżeli przewodniczący mniema, iż nie należy przychylić się do wniosku na zasadzie §§ 222 i 224 postawionego, wówczas izba radna rzecz rozstrzygnie. Tak samo ma przewodniczący oddać rzecz pod rozstrzygnięcie izby radnej, jeżeli w tych przypadkach, gdzie nie wniesiono sprzeciwu przeciw aktowi oskarżenia, ma wątpliwość, czy należy wezwać wszystkich w akcie oskarżenia wymienionych świadków i znawców.

Przeciw temu rozstrzygnięciu nie ma żadnego środka prawnego; jednakowoż wniosek można ponowić na rozprawie głównej.

Ani odrzucenie sprzeciwu, ani odrzucenie przez Izbę radną wniosku na przepisie § 222 opartego, nie stoi na przeszkodzie uwzględnieniu na rozprawie głównej wniosków, żądających dopuszczenia nowych środków dowodowych (orz. z 27 czerwca 1876 l. 1398, zb. nr. 116). Trybunał orzekający nie jest wcale skrępowany uchwałą Izby radnej, lecz ocenia wnioski takie według stanu sprawy na rozprawie głównej w czasie, kiedy ma zapaść (orz. z 24 kwietnia 1880 l. 637, nr. 249, tudzież orz. nr. 116 w uwadze do § 222).

Jeżeli przeciw aktowi oskarżenia wniesiono sprzeciw, Sąd wyższy rozstrzyga w myśl § 214 ust. 2 wnioski dotyczące się wezwania świadków lub znawców, w akcie oskarżenia wymienionych.

---

§ 225. Glaubt der Vorsitzende, dass einem auf Grund der §§ 222 und 224 gestellten Antrage nicht stattzugeben sei, so entscheidet hierüber die Rathskammer. In gleicher Weise hat er die Entscheidung der Rathskammer einzuholen, wenn er in Fällen, wo ein Einspruch gegen die Anklageschrift nicht erhoben wurde, Bedenken trägt, alle in denselben namhaft gemachten Zengen und Sachverständigen vorzuladen.

Gegen diese Entscheidung findet kein Rechtsmittel statt; jedoch kann der Antrag in der Hauptverhandlung erneuert werden.

§ 226. Jeżeli oskarżony wykazuje, iż dla słabości lub z powodu innej nieuchronnej przeszkody nie może stanąć na rozprawie głównej, albo jeżeli oskarżyciel lub oskarżony z innych ważnych przyczyn czynią wniosek odroczenia rozprawy głównej, wówczas izba radna rzecz rozstrzygnie. Z powodu przeszkody, jakiejby doznał obrońca, odroczenie wtedy tylko nastąpi, jeżeli oskarżony lub sąd o tej przeszkodzie tak późno się dowiedzieli, iż nie można już było innego obrońcy ustanowić.

W nieobecności oskarżonego, który z powodu choroby przed sądem stawić się nie może, rozprawa główna przeprowadzoną być nie może, chyba by oskarżony wyraźnie sam na to się zgodził (orz. z 25 maja 1887 l. 5955 nr. 1085). Zob. także § 275 pr.

Właściwość Izby radnej do rozstrzygania w przypadkach § 226 p. k. o wnioskach na odroczenie rozprawy głównej nie uległa zmianie skutkiem przepisu § 30 ust. z 6 stycz. 1890 l. 19 D. u. p. (por. Ustawy karne dodatkowe str. 356). Wnie sienie zażalenia do Trybunału administracyjnego przeciw rozstrzygnięciu ministerstwa nie dostarcza jeszcze samo przez się dostatecznego powodu do odroczenia rozprawy głównej (orz. plen. z 13 września 1898 l. 12601, zb. nr. 2268 i orz. z 10 lutego 1900 l. 16117, zb. nr. 2442).

§ 227. Jeżeli oskarżyciel odstępuje od oskarżenia przed rozpoczęciem rozprawy głównej, izba radna wydać ma

§ 226. Weiset der Angeklagte nach, dass er wegen Krankheit oder einer sonstigen unabwendbaren Verhinderung bei der Hauptverhandlung nicht erscheinen kann, oder trägt der Ankläger oder der Angeklagte aus anderen erheblichen Gründen darauf an, dass die Hauptverhandlung vertagt werde, so entscheidet hierüber die Rathskammer. Wegen einer Verhinderung des Vertheidigers findet eine Vertagung nur dann statt, wenn das Hindernis dem Angeklagten oder dem Gerichte so spät bekannt wurde, dass ein anderer Vertheidiger nicht mehr aufgestellt werden konnte.

§ 227. Tritt der Ankläger vor Beginn der Hauptverhandlung von der Anklage zurück, so hat die Rathskammer den

uchwałę zaniechania z tym dodatkiem, że rozprawa główna, jakaby już zarządzoną była, odbywać się nie będzie.

Jeżeli po oddaniu pod oskarżenie przedsiębrano jeszcze sądowe dochodzenia, oskarżyciel ma prawo przed rozpoczęciem się rozprawy głównej cofnąć wniesiony przez siebie akt oskarżenia, podając jednocześnie akt nowy. Z tym ostatnim postąpić należy następnie według przepisów rozdziału XVI; co się zaś tyczy aresztu oskarżonego, izba radna natychmiast ma postanowić co potrzeba.

Jeżeli oskarżyciel prywatny cofa akt oskarżenia uchylić należy także konfiskatę na zasadzie skargi jego (§ 487 ust. 2 proc.) zarządzoną (orz. z dnia 11 maja 1875 l. 1194, nr. 150).

W nowym akcie oskarżenia można także czyn oskarżonemu zarzucony podciągnąć pod surowszy przepis karny byleby tożsamość czynu nie uległa zmianie. Gdyby wyszły na jaw inne czyny karygodne, oskarżyciel musiałby co do nich odrębne czynić wnioski, względnie zastosować się do §§ 90 i 91 proc.

ROZDZIAŁ XVIII.

O rozprawie głównej przed Trybunałami pierwszej instancji i o środkach prawnych przeciw wyrokom tychże.

I. Jawność rozprawy głównej.

§ 228. Rozprawa główna jest jawna pod nieważnością. Tylko osoby dorosłe i nieuzbrojone mogą być obecne i przy-

Einstellungsbeschluss mit dem Beifügen zu fassen, das es von der allenfalls schon angeordneten Hauptverhandlung abzukommen habe.

Haben nach der Versetzung in den Anklagestand noch gerichtliche Erhebungen stattgefunden, so hat der Ankläger das Recht, vor Beginn der Hauptverhandlung die von ihm eingebrachte Anklageschrift unter gleichzeitiger Einbringung einer neuen zurückzuziehen. Mit der letzteren ist sodann nach Vorschrift des XVI. Hauptstücks vorzugehen; hinsichtlich der Haft des Angeklagten ist aber von der Rathskammer sogleich die nöthige Verfügung zu treffen.

słuchiwać się rozprawie. Nie wolno jednak wzbronić wstępu osobom, które na mocy swej służby publicznej broń nosić są obowiązane.

Jawność rozprawy jest jedną z gwarancyi sprawiedliwego wyroku karnego.

§ 229. Jawność rozprawy głównej można wykluczyć jedynie ze względów moralności lub publicznego porządku. Trybunał zarządza wykluczenie to z urzędu lub na wniosek oskarżyciela lub oskarżonego po odbytej tajnej rozprawie i naradzie nad tym przedmiotem, wydając orzeczenie z powodami na piśmie, przeciw któremu nie ma żadnego środka prawnego.

Co należy rozumieć przez względy publicznego porządku ustawa nie podaje, rozstrzyga o ich istnieniu Trybunał zupełnie swobodnie.

Przeciw wykluczeniu jawności nie ma żadnego samoistnego środka prawnego; przeciw wyrokowi ostatecznemu służy jednak środek prawny zażalenia nieważności z § 281 l. 3, względnie § 344 l. 4 pr., jeżeli wykluczono jawność bez uchwały sądowej, jakiej wymaga § 229, lub z innych przyczyn, a nie tych, które wymienia § 229.

Bezprawne ogłoszenie wiadomości z rozpraw sądowych stanowi przekroczenie z § 309 kod. k., Trybunał Naj-

§ 228. Die Hauptverhandlung ist öffentlich bei sonstiger Nichtigkeit. Es ist nur erwachsenen und unbewaffneten Personen gestattet, als Zuhörer bei derselben zu erscheinen. Doch darf Personen, welche vermöge ihres öffentlichen Dienstes zum Tragen einer Waffe verpflichtet sind, der Zutritt nicht verweigert werden.

§ 229. Die Öffentlichkeit einer Hauptverhandlung darf nur aus Gründen der Sittlichkeit oder der öffentlichen Ordnung ausgeschlossen werden. Der Gerichtshof verfügt diese Ausschliessung von Amtswegen oder auf den Antrag des Anklägers oder des Angeklagten nach darüber gepflogener gemeinsamer Verhandlung und Berathung durch ein schriftlich abzufassendes, mit Gründen versehenes Erkenntniss, gegen welches kein Rechtsmittel zulässig ist.

wyższy orzekł jednak w orz. z 14 kwietnia 1865, l. 3074 i 31 maja 1865 l. 4393 (Zbiór Glasera nr. 1092 i 1094), że postanowienia § 309 kod. nie można stosować do sprawozdań ogłaszanych z rozpraw głównych, na których jawność wykluczono.

Por. § 456 ust. II pk. (wykluczenie jawności przed sądami powiatowemi w sprawie skargowoprywatnej za zgodą obu stron).

§ 230. Po odczytaniu publicznem tegoż orzeczenia wszyscy słuchacze mają się wydzielić.

Tylko osób przez przestępstwo w swych prawach pokrzywdzonych, sędziów w czynnej służbie, urzędników conceptowych prokuratoryi państwa i ministerstwa sprawiedliwości, jakoteż osób zapisanych na liście obrońców nigdy wykluczyć nie można. Tak oskarżony jak i strona cywilna lub oskarżyciel prywatny mogą żądać, ażeby dozwolono na wstęp trzem osobom posiadającym ich zaufanie.

Osoby zaufania nie muszą być płci męskiej ani też nie muszą być pełnoletnie ani niekarane. Wynika to z wyrażenia »osoby« a nie »mężowie« jak w § 102 i stąd, że § 230 nie wymaga warunków wymienionych w § 102 p. k.

§ 231. Zarządzenia tajnej rozprawy na zasadzie § 229 żądać można po wywołaniu sprawy w każdej porze rozprawy. Wykluczenie jawności może dotyczyć się części postępowania

§ 230. Nach der öffentlichen Verlesung dieses Erkenntnisses müssen sich alle Zuhörer entfernen.

Nur die durch die strafbare Handlung in ihren Rechten Verletzten, wirklich angestellte Richter, die Conceptsbeamten der Staatsanwaltschaft und des Justizministeriums und die in die Vertheidigerliste eingetragenen Personen dürfen niemals ausgeschlossen werden. Sowohl der Angeklagte, als der Privatbetheiligte oder Privatankläger kann verlangen, dass der Zutritt drei Personen seines Vertrauens gestattet werde.

§ 231. Die Anordnung einer geheimen Sitzung auf Grund des § 229 kann nach erfolgtem Aufrufe der Sache in jedem Momente der Verhandlung begehrt werden. Die Ausschliessung der Öffentlichkeit kann für einen Theil des Verfahrens oder

lub całej rozprawy. Ogłoszenie wyroku zawsze jednak jawnie nastąpić powinno.

Każdy wyrok należy ogłosić publicznie nawet wyrok orzekający niewłaściwość sądu (por. § 261 i uwagi tamże), nie zaś uchwałę (wyjątek § 230 p. k.). Wraz z tenorem wyroku ogłosić należy jako integralną część wyroku powody tegoż.

Rzeczą przewodniczącego jest odpowiednio ominąć lub streścić te ustępy tenoru wyroku wzgl. powodów, których ogłoszenie uczyniłoby iluzorycznem wykluczenie jawności. (§ 229).

I. Czynności urzędowe przewodniczącego i Trybunału podczas rozprawy głównej.

§ 232. Przewodniczący kieruje rozprawą.

Obowiązkiem jego jest zmierzać do wyświecenia prawdy i starać się o to, ażeby zaniechano wywodów, któreby rozprawę główną, nie przyczyniając się do wyjaśnienia rzeczy, przewlekły.

Przewodniczący słucha oskarżonego i świadków i ustanawia porządek, w jakim mówić mają żądający głosu.

Jeżeli oskarżenie obejmuje kilka punktów, przewodniczący może zarządzić, że co do każdego z nich lub co do niektórych rozprawę osobno się prowadzi.

für die ganze Verhandlung stattfinden. Die Verkündung des Urtheils aber muss jederzeit öffentlich geschehen.

§ 232. Der Vorsitzende leitet die Verhandlung.

Er ist verpflichtet, die Ermittlung der Wahrheit zu befördern, und hat dafür zu sorgen, dass Erörterungen, welche die Hauptverhandlung ohne Nutzen für die Aufklärung der Sache verzögern würden, unterbleiben.

Er vernimmt den Angeklagten und die Zeugen und bestimmt die Reihenfolge, in welcher diejenigen, welche das Wort verlangen, zu sprechen haben.

Wenn mehrere Angeklagepunkte vorliegen, kann er verfügen, dass über jeden oder über einzelne derselben absondert zu verhandeln sei.

Przewodniczący powinien działać uspokajająco i otrzeźwiająco, nie powinien ulegać pokusie błyszczenia bystrością, zręcznością lub dowcipem przy przedstawianiu dowodów i stawianiu pytań wywoływać sensację. Nietylko treść wyroku ale także sposób, w jaki wyrok przyszedł do skutku, muszą dawać pewność, że rozstrzygnięcie sędziego nie jest wynikiem przypadku lub namiętości.

Przewodniczący winien starannie unikać poruszania bez potrzeby stosunków prywatnych i rodzinnych świadka lub oskarżonego, nie pozostających w żadnym związku ze sprawą, winien starać się o to, by takich pytań nie stawiano. (por. rozp. min. sprawiedl. z 12 kwietnia 1907 nr., 9282. Dz. rozp. str. 105. ex 1907).

Ciążący na przewodniczącym obowiązek dążenia do wyświecenia prawdy jest wynikiem zasady dochodzenia prawdy materialnej w procesie karnym, wypowiedzianej w § 3 proc.

Do przewodniczącego jako kierującego rozprawą należy t. zw. policya posiedzenia (*Sitzungspolizei*) (§ 233), a nadto służy mu t. zw. władza dyskrecyjona, określona w § 254 pr.

§ 233. Do przewodniczącego należy utrzymanie w sali sądowej spokoju i porządku, jakoteż przyzwoitości odpowiadającej powadze sądu.

Kogo sąd słucha lub kto do sądu przemawia, przemawiać powinien stojąc; jednakowoż przewodniczący może zezwolić na wyjątek, uwzględniając stan cielesny przemawiającego lub dłuższe trwanie przesłuchania.

§ 233. Dem Vorsitzenden liegt die Erhaltung der Ruhe und Ordnung und des der Würde des Gerichts entsprechenden Anstands in dem Gerichtssaale ob.

Wer vor Gericht vernommen wird oder das Gericht anredet, hat stehend zu sprechen; doch kann der Vorsitzende wegen der Körperbeschaffenheit des Sprechenden oder wegen der längeren Dauer der Vernehmung eine Ausnahme gestatten.

Zeichen des Beifalles oder der Missbilligung sind untersagt. Der Vorsitzende ist berechtigt, Personen, welche die Sitzung durch solche Zeichen oder auf eine andere Weise stören, zur Ordnung zu ermahnen und nöthigentfalls einzelne

Zakazane są oznaki zadowolenia lub niezadowolenia.

Przewodniczący ma prawo wezwać do porządku osoby które podczas posiedzenia takimi oznakami lub w inny sposób przeszkadzają, a w razie potrzeby może zarządzić wydalenie z sali posiedzeń niektórych lub wszystkich słuchaczy. Jeżeli się ktoś nakazom jego sprzeciwi, lub jeżeli się przerwy spokojności powtarzają, przewodniczący może także zarządzić przyaresztowanie opornych i według okoliczności skazać ich na karę aresztu aż do dni ośmiu. Jeżeli przeszkadzający podczas rozprawy podlega orzecznictwu sądów wojskowych, przewodniczący może zarządzić jego wydalenie a względnie żądać od najbliższej władzy wojskowej jego ukarania.

Do przewodniczącego należy zatem według tego przepisu t. zw. policya posiedzenia (*Sitzungspolizei*); do niej należy także prawo ograniczenia wstępu ze względu na szczupłość sali rozpraw i dozwoleń onegoż tylko za okazaniem kart wstępu. Władza dyscyplinarna przewodniczącego ograniczoną jest władzą przyznaną trybunałowi w §§ 234—236.

§ 234. Jeżeli oskarżony zakłóca porządek rozprawy przez nieprzyzwoite zachowanie się i pomimo upomnienia ze strony przewodniczącego i zagrożenia, że z posiedzenia wydalonym zostanie, dalej tak samo się zachowuje, trybu-

oder alle Zuhörer aus dem Sitzungssaale entfernen zu lassen. Widersetzt sich jemand seinen Befehlen, oder werden die Störungen wiederholt, so kann der Vorsitzende die Widersetzlichen auch verhaften lassen und nach Umständen zu einer Arreststrafe bis zu acht Tagen verurtheilen. Untersteht der die Verhandlung Störende der Militärgerichtsbarkeit, so kann der Vorsitzende dessen Entfernung veranlassen und beziehungsweise dessen Bestrafung bei der nächsten Militärbehörde begehren.

§ 234. Wenn der Angeklagte die Ordnung der Verhandlung durch ein ungeziemendes Benehmen stört und ungeachtet der Ermahnung des Vorsitzenden und der Androhung, dass er aus der Sitzung werde entfernt werden, nicht davon absteht, so kann er durch Beschluss des Gerichtshofs auf

nał może uchwalić wydalenie onegoż z sali rozpraw na pewien lub cały czas rozprawy, posiedzenie może się dalej odbywać w jego nieobecności, a wyrok ogłosi mu członek trybunału w obecności protokolanta.

Do wydalenia oskarżonego z rozprawy wymaga się zatem uchwały Trybunału; przewodniczącemu prawo to nie służy. Por. jednak § 250.

§ 235. Przewodniczący czuwać nad tem powinien, aby nikogo nie obrażono tudzież, aby nikomu nie czyniono zarzutów oczywiście bezpodstawnych lub do rzeczy nie należących. Jeżeli oskarżony, oskarżyciel prywatny, strona cywilna, świadek lub znawca użyli podobnych wyrażen, trybunał może na wniosek oskarżonego lub prokuratora a nawet z urzędu, skazać wykraczającego na karę pieniężną do pięćdziesięciu złotych, lub na karę aresztu aż do dni ośmiu, aresztowanego zaś zasądzić na odpowiednią karę dyscyplinarną (§ 108).

Zasądzenie w drodze porządkowej na zasadzie § 235 nie stoi na przeszkodzie późniejszemu zasądzeniu oskarżonego na podstawie §§ 279 i 263 pr. za przekroczenie obrazy czci popełnione względem oskarżyciela podczas rozprawy głównej.

Kary dyscyplinarne dla aresztowanych (§ 108

einige Zeit oder für die ganze Dauer der Verhandlung von derselben entfernt, die Sitzung in seiner Abwesenheit fortgesetzt und ihm das Urteil durch ein Mitglied des Gerichtshofes in Gegenwart des Schriftführers verkündet werden.

§ 235. Der Vorsitzende hat darüber zu wachen, dass gegen Niemand Beschimpfungen oder offenbar ungegründete oder zur Sache nicht gehörige Beschuldigungen vorgebracht werden. Hat sich der Angeklagte, oder Privatankläger, der Privatbetheiligte, ein Zeuge oder ein Sachverständiger solche Äusserungen erlaubt, so kann der Gerichtshof wider denselben auf Antrag des Beleidigten oder des Staatsanwaltes oder von Amtswegen Geldstrafe bis fünfzig Gulden oder Arreststrafe bis zu acht Tagen. gegen einen Verhafteten aber eine angemessene Disciplinarstrafe (§ 108) verhängen.

p. k.). są: twarde łoże, zamknięcie w odosobnieniu. ciemnica, odebranie ciepłej strawy przez tydzień.

Ściąganie grzywny por. uwagi § 108 p. k.

§ 236. Jeżeli obrońca lub zastępca oskarżyciela prywatnego lub strony cywilnej dopuszczają się takiego wykroczenia albo uwłaczają uszanowaniu, jakie się należy sądowi, trybunał może udzielić im nagany albo skazać ich na karę pieniężną aż do kwoty stu złotych.

Jeżeli dalej tak nieprzyzwoicie się zachowują, przewodniczący może odebrać im głos i wezwać stronę, aby sobie wybrała innego zastępcę, a w razie koniecznej potrzeby może także z urzędu wyznaczyć oskarżonemu obrońcę.

W razie okoliczności obciążających może trybunał drugiej instancyi na wniosek trybunału odebrać winnemu, jeżeli nie jest adwokatem, prawo stawania w sądzie jako zastępca w sprawach karnych, a to na czas od jednego aż do sześciu miesięcy. Jeżeli jest adwokatem, trybunał ma odstąpić sprawę władzy dyscyplinarnej, której winny podlega, a ta może mu

§ 236. Macht sich der Vertheidiger oder der Vertreter des Privatanklägers oder Privatbetheiligten einer solchen Übertretung schuldig, oder verletzt er die dem Gerichte gebührende Achtung, so kann er vom Gerichtshofe mit einem Verweise oder einer Geldstrafe bis zum Betrage von Ein-hundert Gulden belegt werden.

Setzt er sein ungebührliches Benehmen fort, so kann ihm der Vorsitzende das Wort entziehen und die Partei zur Wahl eines anderen Vertreters auffordern, nöthigenfalls auch von Amtswegen dem Angeklagten einen Vertheidiger ernennen.

Bei erschwerenden Umständen kann auf Antrag des Gerichtshofes der Gerichtshof zweiter Instanz dem Schuldigen, wenn er nicht ein Advocat ist, auch die Befugniss, als Vertreter in Strafsachen vor Gericht zu erscheinen, für die Dauer von einem bis zu sechs Monaten entziehen. Ist er Advocat, so hat der Gerichtshof die Angelegenheit an die Disciplinarbehörde des Schuldigen zu leiten, welche diesem auch das Recht zur Vertheidigung in Strafsachen für die Dauer von einem bis zu sechs Monaten entziehen kann.

także odebrać prawo bronienia w sprawach karnych na czas od jednego do sześciu miesięcy.

Grzywnę nałożoną na obrońcę, zastępcę oskarżyciela prywatnego lub strony cywilnej, choćby nim był adwokat, należy w razie nieściągalności zamienić na areszt (za 10 koron 1 dzień). Nie stoi bowiem nic na przeszkodzie stosowaniu ogólnej zasady § 7 p. k.

Ustęp pierwszy § 236 można także stosować do adwokatów, albowiem § 33 ordynacji adwokackiej z dnia 6 lipca 1868 jak i § 21 statutu dyscypl. adwok. z 1 kwietnia 1872 l. 40 D. u. p. stanowią, że uzasadnione w ustawach o postępowaniu cywilnem i karnem prawo sądów rozciągania kar pieniężnych może być stosowane także do adwokatów.

W przypadku § 236 ust. 3 przypuszcza się, że trybunał orzekający, przed którym się rozprawa odbyła, czyni wniosek postąpienia w myśl tego przepisu (rozp. min. z 16 kwietnia 1885, l. 3155).

Jeżeli prawo bronienia w sprawach karnych odejmuje się obrońcy, Sąd krajowy wyższy zawiadomić ma o tem Sądy karne swojego okręgu, jakoteż Sąd kasacyjny (§ 20 rozp. wyk.).

Od chwili doręczenia decyzji Sądu wyższego wzgl. senatu dyscyplinarnego, obrońca wzgl. adwokat nie może występować w sądzie, natomiast może wnosić pisemne podanie w sprawach karnych (rozstrz. disc. Senatu Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 1899 r., por. *Gerichtsztg.* nr 39 z r. 1899).

Przeciw odebraniu prawa zastępstwa osobie nie będącej adwokatem, nie ma żadnego środka prawnego do trybunału kasacyjnego (uchw. z 29 sierpnia 1894, l. 10230, zb. nr. 1800).

Odebranie prawa zastępstwa w sprawach karnych ódnośnie do adwokata z powodu wymienionych w §§ 235, 236 p. k. można stosować obok jednej z kar przewidzianych w § 12 ust. disc. z 1 kwietnia 1872 l. 40 D. u. p. (orz. z 27 września 1894, . 7534, zb. nr. 1798).

§ 237- Uchwały i orzeczenia, które zapadają na zasadzie §§ 233—235 i 236 ustęp 1 i 2, należy natychmiast wykonać. Nie ma przeciw nim żadnego środka prawnego.

Jeżeli zachowanie się, o jakim mowa w przytoczonych paragrafach, stanowi przestępstwo przewidziane w ustawie karnej powszechnej, zastosować należy postanowienia § 278.

Oświadczenie obrażonego lub pokrzywdzonego, iż zastrzega sobie prawo skargi z powodu czynu karygodnego na nim popełnionego, albo iż go się zrzeka, nie stoi na przeszkodzie zastosowaniu postanowień karnych w §§ 233—236 zawartych.

Z przepisu § 236 ust. I. i 237 ust. I. łącznie wynika, że wprawdzie obrońca, zastępca oskarżyciela prywatnego lub strony cywilnej winni są nałożoną grzywnę natychmiast zapłacić, lecz w razie nieuiszczenia nie ma Trybunał prawa stosowania aresztu (§ 7 p. k.), gdyż do tej ostateczności dojść może tylko w razie nieściągalności grzywny, a nieściągalność należy poprzednio urzędownie stwierdzić.

Także przeciw orzeczeniu wydanemu przez Sąd wyższy na zasadzie § 236 ust. 3, ustawa środka prawnego nie dopuszcza. Por. §§ 278, 279 i 263.

§ 238. Jeżeli w toku rozprawy głównej strony co do

§ 237. Die auf Grund der §§ 233 bis 235 und 236, Abs. 1 und 2, ergehenden Beschlüsse und Erkenntnisse sind sofort zu vollstrecken. Ein Rechtsmittel steht gegen dieselben nicht offen.

Begründet das in den gedachten Paragraphen erwähnte Benehmen eine im allgemeinen Strafgesetze vorgesehene strafbare Handlung, so sind die Bestimmungen des § 278 in Anwendung zu bringen.

Die Erklärung des Beleidigten oder Verletzten, dass er sich das Klagerecht wegen der gegen ihn begangenen strafbaren Handlung vorbehalte, oder dass er auf dasselbe verzichte, steht der Anwendung der in den §§ 233 — 236 enthaltenen Strafbestimmungen nicht entgegen.

§ 238. Wenn im Laufe einer Hauptverhandlung über einzelne Punkte des Verfahrens von den Parteien entgegen-

szczególnych punktów postępowania sprzeczne czynią wnioski, albo jeżeli przewodniczący nie przychyliła się do wniosku strony, pomimo, iż strona druga wnioskowi się nie sprzeciwiła, trybunał rozstrzyga takie pytania wpałkowe natychmiast, a przeciw uchwałom tegoż nie jest dopuszczalny odrębny środek prawny, któryby dalszą rozprawę wstrzymywał.

Powody rozstrzygnięcia należy zawsze ogłosić i w protokole uwidocznąć.

Jeżeli przewodniczący do wniosku strony się nie przychyliła, strona lub jej obrońca muszą żądać uchwały trybunału, gdyż tylko przeciw uchwale Trybunału służy stronom środek prawny zażalenia nieważności z § 281 l. 4. względnie § 344 l. 5 p. k.

Powody rozstrzygnięcia sądowego powinny być uwidocznione w protokole rozprawy jawnej, nie zaś w protokole narad Trybunału, gdyż tego ostatniego protokołu strony przeglądać nie mogą (rozp. min. z 8 lutego 1880, l. 1693).

Wnioski stron, dotyczące się dowodów, powinien Trybunał rozpoznawać i rozstrzygać, chociaż uczyniono je dopiero w wywodzie ostatecznym (orz. z 20 maja 1885 l. 4817 nr. 793).

Także do rozstrzygnięć wpałkowych Trybunału stosować należy zasadę wypowiedzianą w § 258 t. j. zasadę, że przy wydawaniu uchwały takie tylko okoliczności uwzględnić można, które podczas rozprawy wiadome były (orz. z 24 kwietnia 1880 l. 637 nr. 249).

III. Rozpoczęcie rozprawy głównej.

§ 239. Rozprawa główna rozpoczyna się od wywołania sprawy przez protokolanta. Oskarżony staje bez kajdan, je-

gesetzte Anträge gestellt werden, oder wenn der Vorsitzende dem unbestrittenen Antrage einer Partei nicht stattzugeben findet so entscheidet über solche Zwischenfragen der Gerichtshof sofort ohne dass ein selbstständiges, die weitere Verhandlung hemmendes Rechtsmittel dagegen zulässig ist.

Die Entscheidungsgründe müssen jederzeit verkündet und im Protokolle ersichtlich gemacht werden.

dnakowoż, jeżeli jest w areszcie śledczym, pod strażą. Przedmioty do dowodzenia potrzebne, które należy przedłożyć do rozpoznania oskarżonemu lub świadkom, należy przynieść do sali sądowej przed rozpoczęciem rozprawy.

Wywołanie rozprawy jest rzeczą protokolanta, a nie jak w praktyce się dzieje — przewodniczącego i woźnego sądowego. Wywołanie ma odbyć się w sali rozpraw i poczekalni.

Możliwem jest nałożenie kajdan oskarżonemu na krótki przeciąg czasu, kiedy w interesie prawdy potrzebną jest obecność oskarżonego przy rozprawie (nie jest wskazanem wydalenie po myśli § 234 p. k.) n. p. ze względu na potrzebę konfrontacyi.

§ 240. Przewodniczący zapytuje następnie oskarżonego o imię i nazwisko, wiek, miejsce urodzenia, o gminę, do której należy, o religię, stan, przemysł lub zatrudnienie i o miejsce zamieszkania i upomina go, aby uważał na oskarżenie, które ma być przedstawione, jakoteż na przebieg rozprawy.

O to, czy był karany, oskarżonego pytać nie należy. Kwestyę poprzedniego ukarania wyjaśnia się przez odczytanie świadectw urzędowych (§ 252 ust. II p. k.).

§ 241. Potem wywołać należy świadków i znawców wezwanych a przewodniczący zwróci ich uwagę na świętość

§ 239. Die Hauptverhandlung beginnt mit dem Aufrufe der Sache durch den Schriftführer. Der Angeklagte erscheint ungefesselt, jedoch wenn er in Untersuchungshaft ist, in Begleitung einer Wache. Die zur Beweisführung etwa erforderlichen Gegenstände, welche dem Angeklagten oder den Zeugen zur Anerkennung vorzuliegen sind, müssen vor dem Beginne der Verhandlung in den Gerichtssaal gebracht werden.

§ 240. Der Vorsitzende befragt hierauf den Angeklagten um Vor- und Zunamen, Alter, Geburtsort, Zuständigkeitsgemeinde, Religion, Stand, Gewerbe oder Beschäftigung und Wohnort und ermahnt ihn zur Aufmerksamkeit auf die vorzutragende Anklage und auf den Gang der Verhandlung.

§ 241. Hierauf werden die vorgeladenen Zeugen und Sachverständigen aufgerufen und der Vorsitzende weist sie

przysięgi, którą mają wykonać, i poleci im, aby się udali do izby dla nich przeznaczonej. Według okoliczności można także oskarżycielowi prywatnemu lub stronie cywilnej, jeżeli jako świadkowie mają być słuchani, polecić, aby się z sali posiedzeń wydali, jednakowoż bez ujmy ich prawa do upoważnienia kogo innego, by ich na rozprawę zastępował. Przewodniczący zarządza także według uznania środki potrzebne, w celu zapobieżenia znowom i porozumieniu się świadków.

Co do znawców przewodniczący może zarządzić we wszystkich przypadkach, w których mniema, iż to posłuży do wyśledzenia prawdy, aby pozostali w sali posiedzeń podczas przesłuchania oskarżonego, jak i świadków.

Jeżeli oskarżyciel prywatny ma być słuchany jako świadek, winien w zasadzie wydalić się także z sali rozpraw (por. § 172 ust. II. p. k.), praw jego może strzedz w takim razie pełnomocnik lub doradca prawny (§ 50 p. k.) w wyjątkowych jednak wypadkach, gdyby obecność oskarżyciela prywatnego była konieczną a nieobecność groziła utratą praw ustawą zastrzeżonych stronie procesowej (§§ 46—49 p. k.) należy na obecność zezwolić.

§ 242. Jeżeli świadkowie lub znawcy mimo wezwania

an, nach dem er sie an die Heiligkeit des von ihnen abzulegenden Eides erinnert hat, sich in das für sie bestimmte Zimmer zu begeben. Nach Umständen kann auch der Privatankläger oder Privatbetheiligte, wenn er als Zeuge zu vernehmen ist, unbeschadet seines Rechtes, sich durch einen Anderen bei der Verhandlung vertreten zu lassen, zur Entfernung aus dem Sitzungssaale angewiesen werden. Der Vorsitzende ordnet auch nach befinden Massregeln an, um Verabredungen oder Besprechungen der Zeugen zu verhindern.

Rücksichtlich der Sachverständigen kann der Vorsitzende in allen Fällen, in welchen er es für die Erforschung der Wahrheit zweckdienlich findet, verfügen, dass dieselben sowohl während der Vernehmung des Angeklagten, als der Zeugen im Sitzungssaale bleiben.

§ 242. Wenn Zeugen oder Sachverständige, der an sie

do nich wystosowanego na rozprawie głównej nie stają, trybunał może zarządzić niezwłocznie ich doprowadzenie.

Jeżeli to nie jest możliwem, trybunał po wysłuchaniu oskarżyciela i oskarżonego lub jego obrońcy rozstrzyga, czy rozprawę główną należy odroczyć, czy też dalej prowadzić, i czy zamiast ustnego przesłuchania tychże świadków lub znawców nastąpić ma odczytanie ich zeznań złożonych w śledztwie wstępnem.

Nie stającego skazać należy na karę pieniężną od pięciu do pięćdziesięciu złotych. Jeżeli rozprawę główną odroczone, ma tenże nadto ponosić koszta rozprawy udaremnionej wskutek swego niestawiennictwa. Również można wydać przeciw niemu nakaz dostawienia go w tym celu, ażeby zapewnić jego stawiennictwo na nowo rozpisanej rozprawie.

Co do warunków odczytania protokołów zeznań świadków por. § 252. Jeżeli bezpośrednio przesłuchanie świadka jest ważnem dla obrony, jeżeli w krótkim czasie nastąpić może, jeżeli wreszcie z odroczenia rozprawy nie należy obawiać się szkodliwych dla wyniku rozprawy skutków, uchwała odczytania zeznań nie stającego świadka nie jest usprawiedliwioną (orz. z 14 września 1881 l. 7964 nr. 370).

Jeżeli już przed rozprawą rozpisaną przed Trybunałem

ergangenen Vorladung ungeachtet, bei der Hauptverhandlung nicht erscheinen, so kann der Gerichtshof deren ungesäumte Vorführung verfügen.

Ist diese nicht möglich, so entscheidet der Gerichtshof nach Anhörung des Anklägers und des Angeklagten oder seines Vertheidigers, ob die Hauptverhandlung vertagt oder fortgesetzt werden und statt der mündlichen Abhörung jener Zeugen oder Sachverständigen die Verlesung der in der Voruntersuchung abgelegten Aussagen derselben erfolgen soll.

Der Ausgebliebene ist zu einer Geldstrafe von fünf bis fünfzig Gulden zu verurtheilen. Ist die Hauptverhandlung vertagt worden, so hat er überdies die Kosten der durch sein Ausbleiben vereitelten Sitzung zu tragen. Auch kann, um sein Erscheinen bei der neu angeordneten Sitzung zu sichern, ein Vorführungsbefehl wider ihn erlassen werden.

zachodzi uzasadnione podejrzenie, iż świadkowie do rozprawy stanąć nie chcą, może Sąd powiatowy nawet o to nie wezwany zarządzić ich doprowadzenie (orz. plen. z 24 paźdz. 1894, l. 12624 zb. nr. 1805).

Ściąganie grzywny por. uw. przy 108 p. k.

§ 243. Przeciw skazaniu na mocy poprzedzającego paragrafu świadek lub znawca może wnieść sprzeciw w trybunale orzekającym w dniach ośmiu po doręczeniu mu orzeczenia przeciw niemu zapadłego.

Jeżeli zdoła wykazać, że mu wezwania należycie nie doręczono, albo że wstrzymała go od stawienia się przeszkoda nieprzewidziana i nieuchronna, należy go uwolnić od kary na niego nałożonej.

Karę tę lub sumę kosztów, na której zapłacenie go za sądzone, można obniżyć, jeżeli zdoła wykazać, że kara lub zasądzenie na kosztą nie zostają w należytych stosunku do jego zawinienia lub do skutków jego niestawiennictwa.

Jeżeli sprzeciw wniesiono już po zamknięciu rozprawy głównej, rozstrzyga o niej Sąd pierwszej instancyi na posie-

§ 243. Gegen die in Gemässheit des vorstehenden Paragraphen ausgesprochene Verurtheilung kann der Zeuge oder Sachverständige binnen acht Tagen nach Zustellung des gegen ihn ergangenen Erkenntnisses bei dem erkennenden Gerichtshofe Einspruch erheben.

Wenn er nachzuweisen vermag, dass ihm die Vorladung nicht gehörig zugestellt worden, oder dass ihn ein unvorhergesehenes und unabwendbares Hindernis vom Erscheinen abgehalten habe, wird er von der wider ihn ausgesprochenen Strafe losgezählt.

Eine Minderung der verhängten Strafe oder des ihm auferlegten Kostenbetrags kann ausgesprochen werden, wenn er darzuthun im Stande ist, dass diese Strafe oder Kosten verurtheilung nicht im richtigen Verhältnisse zu seinem Verschulden oder zu den Folgen seines Ausbleibens steht.

Wird der Einspruch erst nach dem Schlusse der Hauptverhandlung erhoben, so entscheidet darüber der Gerichtshof erster Instanz in nicht öffentlicher Sitzung in einer Versammlung von drei Richtern, von denen einer den Vorsitz führt.

dzeniu niejawnem w gronie trzech sędziów, z których jeden przewodniczy.

Przeciw orzeczeniu, wydanemu w skutek sprzeciwu nie ma żadnego środka prawnego.

Warunkiem formalnym zażalenia z 243 p. k., jest ogłoszenie na rozprawie (analogia §§ 238, 260, 268) i pisemne wygotowanie (§ 243 ust. I. i analogia § 270) uchwały Trybunału.

Spornem jest, czy sprzeciw wniesiony po zamknięciu rozprawy (243 ust. IV) ma rozstrzygać ten sam Trybunał (ci sami sędziowie) czy też zwyczajny Senat mały (§ 13, por. uw. II.) ze względu, iż § 243 ust. IV. wymienia wyraźnie: »w gronie trzech sędziów«, pierwsza alternatywa jest niewykonalną odnośnie do rozpraw toczących się przed zwyczajnym Trybunałem (§ 13 ust. I. czterech sędziów). Pozostaje zatem druga alternatywa. Wskazaną jest rzeczą oczywiście, by referentem sprawy w senacie był przewodniczący rozprawy.

§ 244. Skoro świadkowie ustąpili, przewodniczący zarządza pod nieważnością odczytanie aktu oskarżenia, a jeżeli zapadło orzeczenie, według którego jaki punkt oskarżenia odpada, także odczytanie tego orzeczenia.

Odczytać należy nie tylko formułkę oskarżenia, ale i powody aktu oskarżenia, a to nawet wtedy, gdyby w nich przytoczono zeznania takich świadków, którzy następnie od zeznawania na rozprawie głównej mogą się cofnąć (orz. z 29 maja 1880 l. 3553, nr. 258),

Uchwałę Sądu wyższego zapadłą wskutek sprzeciwu tylko wtedy odczytać należy, jeżeli jaki punkt oskarżenia

Gegen das über den Einspruch ergehende Erkenntnis ist kein ein Rechtsmittel zulässig.

§ 244. Nachdem die Zeugen abgetreten sind, lässt der Vorsitzende bei sonstiger Nichtigkeit die Anklageschrift, und falls ein Erkenntnis vorliegt, vermöge dessen ein Anklagepunkt zu entfallen hat, auch dieses verlesen.

uchyla; jeżeli przeciw odrzucono, uchwały tej odczytywać nie należy.

W przypadkach §§ 48 l. 2 i 114 ust. 4 odczytać należy uchwałę Sądu wyższego zastępującą akt oskarżenia (§ 218).

IV. Przesłuchanie oskarżonego.

§ 245. Następnie przewodniczący słucha oskarżonego co do osnowy oskarżenia. Jeżeli oskarżony odpowiadając na oskarżenie oświadcza, iż nie jest winien, przewodniczący ma mu oznajmić, że służy mu prawo odeprzec oskarżenie zwiększłem opowiedzeniem stanu rzeczy i za każdym przywiedzionym środkiem dowodowym poczynić swoje nad nim uwagi. Jeżeli oskarżony odstępuje od dawniejszych swych zeznań, zapytać go należy o przyczynę tego odstąpienia. Przewodniczący może tak w tym przypadku, jak i wtedy, gdy oskarżony odpowiedzi odmawia, zarządzić odczytanie w całości lub w części protokołu jego zeznań dawniejszych.

Oskarżonego nie można zniewalać do odpowiedzi na zadawane mu pytania.

Wolno oskarżonemu porozumiewać się z obrońcą swoim także podczas rozprawy głównej; nie wolno mu jednak na-

§ 245. Hierauf wird der Angeklagte vom Vorsitzenden über den Inhalt der Anklage vernommen. Beantwortet der Angeklagte die Anklage mit der Erklärung, er sei nicht schuldig, so hat ihm der Vorsitzende zu eröffnen, dass er berechtigt sei, der Anklage eine zusammenhängende Erklärung des Sachverhaltes entgegenzustellen und nach Anführung jedes einzelnen Beweismittels seine Bemerkungen darüber vorzubringen. Weicht der Angeklagte von seinen früheren Aussagen ab, so ist er um die Gründe dieser Abweichung zu befragen. Der Vorsitzende kann in diesem Falle sowie dann, wenn der Angeklagte eine Antwort verweigert, das über die früheren Aussagen aufgenommene Protokoll ganz oder theilweise vorlesen lassen.

Der Angeklagte kann zur Beantwortung der an ihn gerichteten Fragen nicht verhalten werden.

Es ist dem Angeklagten unbenommen, sich auch während der Hauptverhandlung mit seinem Vertheidiger zu be-

radzać się z nim wprost nad tem, jak odpowiadać na szczególne zadawane mu pytania.

Oskarżonemu służy zatem prawo odpowiadania na zarzuty aktem oskarżenia objęte; obowiązku odpowiadania nie ma, zczem wszelkie naleganie na niego i inkwizycyjne badanie go nie odpowiada duchowi ustawy, polegającej na zasadzie procesu skargowego.

Przy przesłuchaniu w myśl § 245 można przedstawić oskarżonemu zeznania świadków, w akcie oskarżenia powołanych, chociażby to byli świadkowie tacy, którym służy prawo uchylenia się następnie od świadectwa na rozprawie głównej (orz. z 1 marca 1881 l. 14458, nr. 891).

V. Postępowanie dowodowe.

§ 246. Po przesłuchaniu oskarżonego należy przeprowadzić dowody w porządku przez przewodniczącego oznaczonym, a zwyczajnie rozpocząć należy od dowodów przedstawionych przez oskarżyciela.

Oskarżyciel i oskarżony mogą w ciągu rozprawy głównej odstąpić od środków dowodowych jednakowoż tylko za zgodą strony przeciwnej.

Środki dowodowe na rozprawie głównej uważa się za wspólne, chociażby chodziło o świadków na żądanie jednej ze stron w myśl § 222 do rozprawy wezwanych; jednostronne odstąpienie od środków dowodowych do rozprawy wprowa

sprechen; es ist ihm jedoch nicht gestattet, sich mit demselben unmittelbar über die Beantwortung der einzelnen an ihn gestellten Fragen zu berathen.

§ 246. Nach der Vernehmung des Angeklagten sind die Beweise in der vom Vorsitzenden bestimmten Ordnung vorzuführen und in der Regel die vom Ankläger vorgebrachten Beweise zuerst aufzunehmen.

Der Ankläger und der Angeklagte können im Laufe der Hauptverhandlung Beweismittel fallen lassen, jedoch nur wenn der Gegner zustimmt.

dzonych nie jest przeto dopuszczalne. Od wniosków, tyczących się wprowadzenia dowodów, a uczynionych dopiero na rozprawie głównej może jednak odstąpić, gdyż do takich środków dowodowych postanowienie drugiego ustępu § 246 się nie odnosi.

Z zasady wspólności środków dowodowych zawartej w ust. II. § 246 p. k. nie wynika jednak wcale, by Trybunał, choćby uważał dany środek dowodowy za pozbawiony doniosłości, odstąpić od niego miał prawo tylko w razie zgody stron procesowych (orz. z 1 czerwca 1784 l. 5092 zb. nr. 1784).

Należy unikać przy rozprawie wywlekania na jaw tajemnic życia prywatnego i rodzinnego, a to nie tylko co do świadków ale także oskarżonego (reskr. min. spraw. z 15 maja 1895 l. 10591 zb. S. W.).

§ 247. Świadców i znawców wzywa się po jednym i słucha w obecności oskarżonego. Przed przesłuchaniem należy ich upomnieć, aby zeznawali prawdę. Znacowcom, którzy przysięgę już złożyli i świadkom, od których odebrano przysięgę w postępowaniu wstępnem, przypomnieć należy świętość złożonej przysięgi.

Oprócz tego przypadku należy pod nieważnością od każdego z nich odebrać przysięgę po odpowiedzi na pytania ogólne a przed dalszem ich przesłuchaniem, przestrzegając ustawy z dnia 3 maja 1868 l. 33 D. u. p., o ile się temu nie sprzeciwia jedna z przyczyn w § 170 pod 1—6 podanych.

§ 247. Zeugen und Sachverständige werden einzeln vorgerufen und in Anwesenheit des Angeklagten abgehört. Sie sind vor ihrer Vernehmung zur Angabe der Wahrheit zu ermahnen. Sachverständige, welche den Eid bereits abgelegt haben, und Zeugen, welche im Vorverfahren beeidigt wurden, sind an die Heiligkeit des abgelegten Eides zu erinnern.

Ausser diesem Falle ist jeder derselben bei sonstiger Nichtigkeit nach Beantwortung der allgemeinen Fragen und vor seiner weiteren Vernehmung unter Beobachtung des Ges. vom 3. Mai 1868 (*RGB* 33) zu beeidigen, sofern nicht einer der im § 170 unter 1 bis 6 bezeichneten Gründe entgegensteht.

Od odebrania przysięgi można odstąpić lub je odroczyć aż do skutecznego przesłuchania świadka, jeżeli oskarżyciel i oskarżony na to się zgadzają.

Przewodniczący, pytający świadka o poprzednie ukarania ze względu na § 170 ust. III p. k. ma oględnie stawiać odnośne pytanie, może również nie dopuścić niewłaściwego pytania obrońcy (reskr. prez. S. kr. Wyższ. krak. z 14 marca l. 923 pr.).

Zob. §§ 170 i 171 i uwagi tamże podane.

Nie można zaniechać odebrania przysięgi od świadka na rozprawie głównej z powodu wymienionego w § 170 pod l. 7, gdyż w § 247 opuszczono umyślnie § 170 l. 7; jeżeli jednak Trybunał postanowił w myśl ostatniego ustępu § 247 wstrzymać się z odebraniem przysięgi od świadka aż do skutecznego przesłuchania onegoż, wolno następnie przysięgi od niego nie odbierać ze względu na przeszkodę w § 170 l. 7 wymienioną. (Por. o. z 6 kwietnia 1875 l. 570 nr. 57 z 7 maja 1875 l. 2379 nr. 62 i z 8 maja 1880 l. 2007 nr. 255).

Jeżeli od świadka odebrano już przysięgę w tej samej sprawie karnej, czy to w śledztwie, czy też na poprzedniej rozprawie głównej, natenczas nie należy ponownie przysięgi odbierać, lecz tylko świadkowi złożoną przysięgę przypomnieć. (O. z 5 maja 1884 l. 14516 nr. 637).

Bez zezwolenia stron obydwu nie wolno odraczać odebrania przysięgi aż do skutecznego przesłuchania świadka. (O. z 2 czerwca 1877 l. 4188 nr. 152).

Od świadków wezwanych przez przewodniczącego na mocy § 254 przysięgę dopiero po ich przesłuchaniu odebrać należy (§ 254 ust. 2).

Trybunał może od świadka odebrać przysięgę, chociażby strony obie zgodziły się na przesłuchanie onegoż bez przysięgi. Zgoda obu stron na odebranie przysięgi również jest

Die Beeidigung kann unterbleiben oder bis nach erfolgter Abhörung der Zeugen ausgesetzt werden, wenn Ankläger und Angeklagter darüber einverstanden sind.

§ 248. Der Vorsitzende hat bei der Abhörung der Zeugen

bez znaczenia, jeżeli zachodzi ustawowa przeszkoda (orz. z 23 paździer. 1891 l. 8800 zb. nr. 1491).

Można także słuchać znawców, w charakterze świadków (*sachverständige Zeugen*).

§ 248. Przewodniczący, słuchając świadków i znawców, przestrzegać powinien przepisów, wydanych dla sędziego śledczego w śledztwie wstępnem, chyba, że przepisy te, ze względu na naturę swoją, nie mogą być zastosowane na rozprawie głównej. Baczycy powinien na to, aby świadek jeszcze nie słuchany, podczas przeprowadzenia dowodów w ogóle nie był obecny, a znawca jeszcze nie przesłuchany nie był obecny podczas przesłuchania innych znawców w tym samym przedmiocie.

Przewodniczący może zarządzić stawienie sobie do ócz świadków, których zeznania między sobą się różnią.

Świadkowie i znawcy pozostać mają po swem przesłuchaniu tak długo na posiedzeniu, dopokąd ich przewodniczący nie uwolni lub nie zarządzi, aby odeszli. Świadkom poszczególnym nie wolno żądać jednemu od drugiego, aby się tłumaczył ze swych zeznań.

Oskarżonego należy po przesłuchaniu każdego świadka,

und Sachverständigen die für den Untersuchungsrichter in der Voruntersuchung ertheilen Vorschriften, soweit dieselben nicht ihrer Natur nach als in der Hauptverhandlung unausführbar erscheinen, zu beobachten. Er hat dafür zu sorgen, dass ein noch nicht vernommener Zeuge nicht bei der Beweisaufnahme überhaupt, ein nicht vernommener Sachverständiger nicht bei der Vernehmung anderer Sachverständigen über denselben Gegenstand zugegen sei.

Zeugen, deren Aussagen von einander abweichen, kann der Vorsitzende einander gegenüberstellen.

Zeugen und Sachverständige haben nach ihrer Vernehmung solange in der Sitzung anwesend zu bleiben, als der Vorsitzende sie nicht entlässt oder ihr Abtreten verordnet. Die einzelnen Zeugen dürfen einander über ihre Aussagen nicht zur Rede stellen.

Der Angeklagte muss nach der Abhörung eines jeden Zeugen, Sachverständigen oder Mitangeklagten befragt wer-

znawcy lub współoskarżonego zapytać, czy na zeznanie, które właśnie słyszał, ma co powiedzieć.

Zapytanie oskarżonego w myśl ostatniego ustępu tego paragrafu jest wprawdzie nakazanem („*der Angeklagte muss befragt werden*“); zaniechanie tegoż nie jest jednak zagrożone pod nieważnością, albowiem nie podpada pod przyczyny nieważności w §§ 281 i 344 wyczerpująco wyliczone.

Na rozprawie głównej może być przesłuchany także świadek, który w śledztwie cofnął się od zeznawania na zasadzie § 152 (O. z 2 marca 1887 l. 12399 nr. 143).

Rozporządzeniem min. sprawiedl. z 21 sierpnia 1875 l. 11156 podano do wiadomości sądów rozp. minist. obrony krajowej z 18 sierp. 1875, według którego żandarmi podczas składania przysięgi mają głowę odkrywać, zresztą zaś podczas zeznawania mają mieć głowę nakrytą.

Okoliczność, że świadek jeszcze nie przesłuchany pozostał w sali posiedzeń w czasie postępowania dowodowego, nie wyklucza go od przesłuchania (orz. z 4 listopada 1893 l. 10969 zb. nr. 1696) wpływać jednak może na ocenę wiarygodności jego zeznań.

§ 249. Oprócz przewodniczącego także inni członkowie trybunału, oskarżyciel, oskarżony i strona cywilna, jakoteż ich zastępcy mają prawo, otrzymawszy w tym celu głos od przewodniczącego, zadawać pytania każdej przesłuchiwanej osobie. Przewodniczący ma prawo usuwać pytania, które uważa za niestosowne.

Prawo zadawania pytań przyznane jest zatem także stronie cywilnej.

---

den, ob er auf die eben vernommene Aussage etwas zu entgegen habe.

§ 249. Ausser dem Vorsitzenden sind auch die übrigen Mitglieder des Gerichtshofes, der Ankläger, der Angeklagte und der Privatbetheiligte, sowie deren Vertreter befugt, an jede zu vernehmende Person, nachdem sie das Wort hiezu von dem Vorsitzenden erhalten haben, Fragen zu stellen. Der Vorsitzende ist berechtigt, Fragen, die ihm unangemessen erscheinen, zurückzuweisen.

Nie dopuszczenie pytania przez przewodniczącego wtedy tylko może być przedmiotem zażalenia nieważności, jeżeli strona, której pytania nie dopuszczono, zażądała z powodu tego uchwały sądowej (§§ 238 i 281 l. 4).

§ 250. Przewodniczący ma prawo zarządzić, aby oskarżony wyjątkowo podczas przesłuchania świadka lub współoskarżonego z sali posiedzeń się wydalil. Powinien jednakowoż, przesłuchawszy go po wprowadzeniu na nowo, względem tego, o czym w jego nieobecności rozprawiano, uwiadomić go o wszystkim, co się działo podczas jego nieobecności a w szczególności o zeznaniach, jakie tymczasem poczyniono.

Jeżeli zawiadomienie to nie nastąpiło, należy je w każdym razie pod nieważnością uczynić dodatkowo przed zakończeniem postępowania dowodowego.

Wydalenie oskarżonego przez przewodniczącego rozprawy w przypadku § 250 nastąpić może tylko na czas przesłuchania świadka lub współoskarżonego, a to w szczególności wtedy, gdyby zachodziła uzasadniona obawa, że świadek nie zezna prawdy w obecności oskarżonego z obawy przed nim, lub z tym podobnych przyczyn. Wydalenie oskarżonego na cały czas rozprawy nastąpić może jedynie na zasadzie uchwały trybunału w myśl § 234.

Nieważność z § 250 podpada pod przyczynę nieważności z § 281 l. 2 względnie z § 344 l. 4.

---

§ 250. Der Vorsitzende ist befugt, ausnahmsweise den Angeklagten während der Abhörung eines Zeugen oder eines Mitangeklagten aus dem Sitzungssaale abtreten zu lassen. Er muss ihn aber, sobald er ihn nach seiner Wiedereinführung über den in seiner Abwesenheit verhandelten Gegenstand vernommen hat, von Allem in Kenntniss setzen, was in seiner Abwesenheit vorgenommen wurde, insbesondere von den Aussagen, welche inzwischen gemacht worden sind.

Ist diese Mittheilung unterblieben, so muss sie jedenfalls bei sonstiger Nichtigkeit vor Schluss des Beweisverfahrens nachgetragen werden.

Nieważność w § 250 zagrożona nie tyczy się jednak zawiadomienia oskarżonego o wyniku oględzin miejscowości przedsięwziętych przez trybunał orzekający w nieobecności oskarżonego na zasadzie § 254 ust. ust. 3 (O. z 17 listopada 1877 l. 10187 Nr. 162).

§ 251. Tak oskarżony jak oskarżyciel mogą żądać, aby świadkowie przesłuchani wydalili się z sali sądowej, aby następnie znowu ich przywołano i albo samych albo w obecności innych świadków jeszcze raz słuchano. Przewodniczący może to zarządzić także z urzędu.

Zarządzenie tu omówione może w szczególności wtedy nastąpić, jeżeliby wypadało świadka skonfrontować z innym, który później ma zeznawać, a chodziłoby o to, ażeby się tenże nie dowiedział przedwcześnie o innych zeznaniach. Por. § 248 ustęp 3.

Jeżeliby przewodniczący nie chciał uwzględnić żądania strony na § 251 opartego, należałoby zażądać uchwały trybunału — § 238.

Żądaniu oskarżonego lub oskarżyciela opartemu na § 251 należy zawsze uczynić zadość, chyba by było widocznem, że chodzi o przewleczenie rozprawy lub o szykanę.

§ 252. Protokoły przesłuchania współobwinionych i świadków jakoteż zdania znawców wolno odczytać tylko w przypadkach następujących:

- 1) jeżeli przesłuchani tymczasem pomarli; jeżeli miejsce ich pobytu nie jest wiadome, albo jeżeli nie można było bez wielkiego zachodu uskutecznić ich osobistego sta-

§ 251. Sowohl der Angeklagte als der Ankläger können verlangen, dass sich Zeugen nach ihrer Abhörung aus dem Gerichtssaale entfernen und später wieder hereingerufen und entweder allein oder in Gegenwart anderer Zeugen nochmals vernommen werden. Der Vorsitzende kann dies auch von Amtswegen anordnen.

§ 252. Protokolle über die Vernehmung von Mitbeschuldigten und Zeugen, dann die Gutachten der Sachverständigen dürfen nur in folgenden Fällen vorgelesen werden:

1. wenn die Vernommenen in der Zwischenzeit ge-

wienia się, a to z powodu ich wieku, choroby lub ułomności, albo też z powodu oddalonego miejsca pobytu lub z innych ważnych przyczyn;

- 2) jeżeli na rozprawie głównej przesłuchani zmieniają w punktach istotnych zeznania dawniej złożone;
- 3) jeżeli świadkowie, którzy prawa tego nie mają, albo jeżeli współwinni zeznać nie chcą; nakoniec
- 4) jeżeli oskarżyciel i oskarżony na odczytanie się zgadzają.

Protokoły oględzin i spostrzeżeń, orzeczenia karne przeciw oskarżonemu dawniej zapadłe, jakoteż dokumenty i pisma innego gatunku, które dla sprawy są ważne, należy odczytać, chybaoby obie strony tego się zrzekły.

Po każdym odczytaniu należy oskarżonego zapytać, czy ma co na to powiedzieć.

Wyjątki § 252 p. k. są wyłomami w zasadzie bezpośredniości, — na rzecz zasady ciągłości i jednolitości rozprawy głównej (por. § 273 i nast. pk.). której wyraz daje także § 242 II p. k. Rzeczą trybunału jest rozstrzygnąć, której z tych ko-

storben sind; wenn ihr Aufenthalt unbekannt oder ihr persönliches Erscheinen wegen ihres Alters, wegen Krankheit oder Gebrechlichkeit oder wegen entfernten Aufenthaltes oder aus anderen erheblichen Gründen füglich nicht bewerkstelligt werden könnte;

2. wenn die in der Hauptverhandlung Vernommenen in wesentlichen Punkten von ihren früher abgelegten Aussagen abweichen;

3. wenn Zeugen, ohne dazu berechtigt zu sein, oder wenn Mitbeschuldigte die Aussage verweigern; endlich

4. wenn über die Vorlesung Ankläger und Angeklagter einverstanden sind.

Augenscheins- und Befundaufnahmen, gegen den Angeklagten früher ergangene Straferkenntnisse, sowie Urkunden und Schriftstücke anderer Art, welche für die Sache von Bedeutung sind müssen vorgelesen werden, wenn nicht beide Theile darauf verzichten.

Nach jeder Vorlesung ist der Angeklagte zu befragen, ob er darüber etwas zu bemerken habe.

lidujących zasad należy dać pierwszeństwo (por. orz. z 23 czerwca 1905 zb. nr. 3097).

Przepis § 252 polega na zasadzie ustności rozprawy głównej; nie przestrzeganie postanowień tu zawartych może jednak wtedy tylko stanowić przedmiot zażalenia nieważności jeżeli strona żaląca się sprzeciwiła się odczytaniu protokołu zeznań lub innego pisma i zażądała uchwały trybunału (§ 281 l. 4 i § 314 l. 5) Por. § 242 ust. 2 i uwagi tamże podane.

Przesłuchanie świadków w obecności stron procesowych po za rozprawą główną lub rozprawą apelacyjną w sprawie o przekroczenie i następne odczytanie protokołów na rozprawie w miejsce bezpośredniego przesłuchania, pomimo braku warunków § 252 p. k. sprzeciwia się zasadom procesu karnego austriackiego (orz. plen. z 18 kwietnia 1899 l. 5389 zb. nr. 2355).

Jeżeli nie stawający na rozprawie głównej świadek zeznawał w toku śledztwa, zrzekłszy się prawa § 152, protokół jego zeznań może być odczytany na rozprawie pod warunkami § 252 l. 1, pomimo, że świadek mógłby się był na rozprawie od zeznawania usunąć. (O. z 10 kwietnia 1876 l. 6850 zb. nr. 118).

Jeżeli świadek w śledztwie przesłuchany, na rozprawie głównej na mocy § 152 od zeznawania się usuwa, nie wolno odczytywać ani protokołu jego zeznań, ani też uwag sędziego śledczego uczynionych w protokole jego zeznań, a dotyczących się tegoż świadka. (O. z d. 27 września 1884 l. 8265 zb. nr. 674).

Pod warunkami § 252 wolno odczytywać także protokoły zeznań spisane w sądach wojskowych (O. z dn. 12 września 1885 l. 3293 zb. nr. 817).

(*ad 1*). Protokół przesłuchania współwinnego można na rozprawie także wtedy odczytać, gdyby postępowanie co do niego zaniechano a wezwany jako świadek z powodu śmierci się nie stawił. Obojętnem jest, czyby mu przysługiwało dobrodziejstwo z § 152 p. k. (orz. z 14 września 1895 l. 7629 zb. nr. 1900).

W razie, jeżeli protokół zmarłego świadka powołuje się

na protokół zeznań innego świadka (wbrew zasadzie § 104 pk. »zeznaje jak x«) — to można odczytać ten protokół także choćby odnośnego świadka wypadło także później przesłuchać (orz. z 26 maja 1906 zb. nr. 3195).

(al. 2). W przypadku § 252 l. 2 jest rzeczą obojętną, czy osoba słuchana na rozprawie zeznawała poprzednio jako świadek, czy też w charakterze oskarżonego (O. z 12 września 1885 l. 3293 Nr. 817).

(al. 3). Jeżeli oskarżony nie sprzeciwia się na rozprawie głównej odczytaniu zeznań świadka słuchanego w sądzie cywilnym, (a więc bez przestrzegania postanowień § 152 proc. k.), nie służy mu z tego powodu środek prawny zażalenia nieważności ani z § 344 l. 3 ani z § 344 l. 5 (O. z 28 marca 1887 l. 13292 Nr. 1044), natomiast, gdyby świadek wyraźnie z dobrodziejstwa § 152 na rozprawie karnej skorzystał, zeznań w sądzie cywilnym złożonych odczytywać nie można, choćby odczytanie to obejmował wniosek Prokuratoryi, którego aż do rozprawy nie zaczęto (orz. z d. 13 kwietnia 1897 l. 4298 zb. nr. 2068).

(al. 4). Jeżeli w akcie oskarżenia uczyniono wniosek odczytania na rozprawie niektórych protokołów zeznań, a oskarżony wnioskowi temu przed rozprawą się nie sprzeciwił, natenczas odczytanie ich może nastąpić na mocy § 252 l. 4 (O. z 28 kwietnia 1882 l. 425 Nr. 494, por. także O. z 28 kwietnia 1882 l. 444 i O. z 24 sierpnia 1891 l. 8489 nr. 368).

Pisma dla sprawy ważne. Oświadczenie pisemne, w którym świadek pozasądownie zeznaje o faktach przez się spostrzeżonych, nie może zastąpić przesłuchania świadka. Oświadczenie takie nie może być zaliczone do pism dla sprawy ważnych, które w myśl § 252 na rozprawie odczytać należy (O. z dnia 22 marca 1886 l. 465 nr. 902). Za takie pismo dla sprawy ważne można uważać akt oskarżenia z innej sprawy karnej, choćby już załatwionej wyrokiem prawomocnym (uwalniającym na podstawie werdyktu). Akt osk. taki dotyczy poprzedniego zachowania się oskarżonego, odczytanie go może posłużyć do wyświetlenia prawdy materialnej w myśl § 3 pk. (orz. 23 stycznia 1903 zb. nr. 2904).

Świadectwa moralności, wystawione bez żądania sądu a dotyczące się świadka, nie należą do pism dla sprawy ważnych, które odczytać należy (O. z d. 9 listopada 1888 l. 8305 nr. 839).

Zob. także §§ l. 3 i 359 ust. 2.

Orzeczenia karne przeciw oskarżonemu dawniej zapadłe (kontestacye karne, karty ukarań) odczytywać należy oględnie a mianowicie nie należy odczytywać kontestacyi dotyczących ukarania z odległej przeszłości odnośnie do ludzi zresztą wybitniejsze zajmujących stanowisko społeczne. (Resk. prez. Sądu kr. Wyższ. w Krakowie z dnia 14 marca 1894 r. l. 923 pr.). Jeżeli rozchodzi się o poprzednie ukarania, to okoliczności faktyczne stwierdzać można tylko na podstawie odnośnych aktów, pytania zaś skierowane do oskarżonego w tym względzie są niedopuszczalne (orz. z 30 czerwca 1906 zb. nr. 3203).

Jeżeli w postępowaniu wstępnem powtórzono oględziny z przybraniem znawców (§ 125 p. k.) to poprzedniego protokołu oględzin nie można odczytywać na rozprawie głównej, chybaży w międzyczasie zaszły zmiany w oglądanym przedmiocie. Odczytanie orzeczenia, w miejsce którego słuchano innych rzeczoznawców jest dopuszczalnem (orz. z 23 września 1899 l. 9981 zb. nr. 2388).

Dokumenta i pisma innego rodzaju należy tylko wtedy odczytywać. jeżeli są źródłem poznania dla prawnie ważnych faktów (orz. z 1 czerwca 1894 l. 5092 zb. nr. 1784).

Dla sprawy ważne są te pisma, które służą do odkrycia prawdy, oświadczenia prokuratoryi, wydane po myśli §§ 90 i 109 p. k. nie należą tu (orz. z 26 października 1889 l. 3545 zb. nr. 1302).

§ 253. W ciągu lub w końcu postępowania dowodowego przewodniczący zarządza przedłożenie oskarżonemu, a jeśli potrzeba także świadkom i znawcom, tych przedmiotów,

§ 253. Im Laufe oder am Schlusse des Beweisverfahrens lässt der Vorsitzende dem Angeklagten und soweit es nöthig ist, den Zeugen und Sachverständigen diejenigen Gegenstände,

które posłużyć mogą do wyjaśnienia rzeczy, i wzywa ich, aby oświadczyli, czy je poznają.

Przedłożenie tych przedmiotów świadkom i znawcom zależy od przewodniczącego jeżeli potrzeba, oskarżonemu wolno stawiać w tym kierunku wnioski, w razie odrzucenia odwołać się do Trybunału (§ 238 p. k.) w razie nieuwzględnienia przez Trybunał wnieść z tego tytułu zażalenie nieważności (§ 281 ust. IV p. k.).

§ 254. Przewodniczący mocen jest w toku postępowania bez wniosku oskarżyciela lub oskarżonego, zarządzić wezwanie, a w razie potrzeby, sprowadzenie świadków lub znawców, i tychże przesłuchać, jeżeli według przebiegu rozprawy spodziewać się można, że wyjaśnią ważne okoliczności faktyczne.

Czy należy od takich nowych świadków lub znawców odebrać przysięgę rozstrzyga trybunał po przesłuchaniu tychże i po wysłuchaniu stron.

Przewodniczący może także zażądać nowych zdań znawców albo zarządzić dostarczenie innych środków dowodowych, może przedsięwziąć wraz z Trybunałem oględziny albo

welche zur Aufklärung des Sachverhaltes dienen können, vorgehen- und fordert sie auf, sich zu erklären, ob sie dieselben anerkennen.

§ 254. Der Vorsitzende ist ermächtigt, ohne Antrag des Anklägers oder Angeklagten Zeugen und Sachverständige, von welchen nach dem Gange der Verhandlung Aufklärung über erhebliche Thatfachen zu erwarten ist, im Laufe des Verfahrens vorladen und nöthigenfalls vorführen zu lassen und zu vernehmen.

Ob eine Beeidigung solcher neuen Zeugen oder Sachverständigen stattfindet, darüber hat nach deren Abhörnung und nach Vernehmung der Parteien der Gerichtshof zu entscheiden.

Der Vorsitzende kann auch neue Gutachten abfordern oder andere Beweismittel herbeischaffen lassen, mit dem Gerichte einen Augenschein vornehmen oder hiezu ein Mitglied des Gerichtes abordnen, welches darüber Bericht zu erstatten hat.

delegować do tego jednego z członków Trybunału, który złożyć ma o tem sprawozdanie.

Władza dyskrecyonalna, przyznana przewodniczącemu w § 254 jest jednak ograniczona władzą trybunału (§ 238); przewodniczący nie może bowiem wydawać zarządzeń, któreby się sprzeciwiały uchwale trybunału na wniosek strony zapadłej. Przewodniczący nie może również na zasadzie § 254 zarządzać wbrew przepisowi § 252 odczytania zeznań nieobecnego i do rozprawy niewezwanego świadka, wolno mu tylko świadka tego wezwać. Przewodniczący może także zamiast korzystać wprost ze swej władzy dyskrecyonalnej, zażądać uchwały sądu.

Przybranie oskarżonego do oględzin zarządzonych na mocy §§ 254 i 273 pr. nie jest nakazane pod nieważnością. (O. z 17 listopada 1877 l. 10187 Nr. 162).

IV. Wywody stron.

§ 255. Skoro przewodniczący oświadczy iż postępowanie dowodowe jest zamknięte, udzieli najpierw oskarżycielowi głos, aby zestawił wyniki postępowania dowodowego, tudzież aby uczynił i uzasadnił swe wnioski tak co do winy oskarżonego jak i co do postanowień karnych, które przeciw niemu należy zastosować. Wniosku szczególnego, jaką karę należy wymierzyć, w granicach ustawowego wymiaru, oskarżyciel nie ma stawiać.

---

§ 255. Nachdem der Vorsitzende das Beweisverfahren für geschlossen erklärt hat, erhält zuerst der Ankläger das Wort, um die Ergebnisse der Beweisführung zusammenzufassen und seine Anträge sowohl rücksichtlich der Schuld des Angeklagten, als auch in Betreff der gegen ihn anzuwendenden Strafbestimmungen zu stellen und zu begründen. Einen bestimmten Antrag über die Bemessung der Strafe innerhalb des gesetzlichen Strafsatzes hat der Ankläger nicht zu stellen.

Der Privatbetheiligte erhält zunächst nach dem Staatsanwalte das Wort.

Stronie cywilnej udziela się głos zaraz po prokuratorze.

Oskarżonemu i jego obrońcy służy prawo odpowiedzieć na wnioski powyższe. Jeżeli prokurator, oskarżyciel prywatny lub strona cywilna jeszcze na to odpowiadają, wówczas oskarżonemu i jego obrońcy należy się zawsze wywód ostatni.

Prokurator we wniosku swym przytoczyć ma jedynie te okoliczności, które uzasadniają zastosowanie pewnego wymiaru kary np. kary więzienia od jednego roku do lat pięciu; jaką zaś wymierzyć należy karę w granicach tego ustawowego wymiaru, to pozostawia ustawie ocenieniu trybunału, a prokurator żadnego w tej mierze wniosku czynić nie powinien, wolno mu jednak wypowiedzieć swe zdanie o tem, czy należałoby zastosować prawo nadzwyczajnego złagodzenia kary, (§ 54 kod. k. § 338 proc.) zwrócić dalej uwagę na zachodzące okoliczności obciążające i łagodzące, a w końcu wypowiedzieć zdanie swe także o stosunku zawinienia kilku współoskarżonych (Por. ust. 5, reskr. min. sprawiedl. z 25 listopada 1873 l. 14905 wydanego do wszystkich prokuratorów starszych, a podającego zasady, jakimi kierować się ma prokuratorya, czyniąc na rozprawie głównej wnioski w myśl § 255 pr.).

Celem wywodów końcowych stron jest otrzymanie oświadczenia od nich, jakiego pragną wyroku (orz. plen. z 23 kwietnia 1885 l. 13601 zb. nr. 775).

Ustawa przyznaje stronie cywilnej i jej zastępcy (§ 50) prawo zabierania głosu nie tylko celem uzasadnienia swych roszczeń prywatno-prawnych, ale także celem uzasadnienia wniosku aby oskarżonego winnym uznano (§§ 47 ust. 3, 324 i 335 pr. por. orz. z dnia 6 lutego 1906 nr. 3157).

Oświadczenie przewodniczącego, iż zamyka postępowanie dowodowe, ma tylko znaczenie formalne; stronom wolno

---

Dem Angeklagten und seinem Vertheidiger steht das Recht zu, darauf zu antworten. Findet der Staatsanwalt, der Privatankläger oder der Privatbetheiligte hierauf etwas zu erwidern, so gebührt dem Angeklagten und seinem Vertheidiger jedenfalls die Schlussrede.

żądać otwarcia ponownie postępowania dowodowego i przeprowadzenia nowych dowodów (Por. O. nr. 793 w uwadze do § 238).

Obowiązkiem przewodniczącego rozprawy jest nie dopuszczać do krytyki orzeczenia Wydziału lekarskiego obrażającej i nieprzyzwoitej (reskr. min. z 26 grudnia 1886 l. 503 zb. S. W.). Stronom przysługuje prawo przybrania sobie kilku zastępców prawnych, byle tylko nie zwiększyła się przez to ilość wywodów w sposób zdolny do zwichnięcia równowagi we wzajemnym stosunku stron (por. orz. 25 września 1903 zb. nr. 2877).

§ 256. Zwyczajnie należy we wywodach ostatecznych rozierać, łącznie wszystkie pytania, które wyrok ma rozstrzygnąć.

Jednakowoż wolno przewodniczącemu lub trybunałowi (§ 238) postanowić odłączenie wywodów ostatecznych co do winy od wywodów co do przepisów karnych, co do roszezeń prywatno-prawnych i co do kosztów postępowania. W takich przypadkach nastąpią, po rozstrzygnięciu trybunału o winie oskarżonego i po ogłoszeniu odnośnego orzeczenia, nowe wywody ostateczne, które jednak ograniczyć należy do pytań jeszcze nie rozstrzygniętych.

Stronom służy prawo czynienia wniosków, aby wywody w myśl § 256 rozłączono; wnioski takie rozstrzyga trybunał,

§ 256. In der Regel ist in den Schlussvorträgen über alle im Urtheile zu entscheidenden Fragen ungetrennt zu verhandeln.

Doch steht es dem Vorsitzenden oder dem Gerichtshof (§§ 238) frei, zu verfügen, dass die Schlussvorträge über die Schuldfrage von jenen über die Strafbestimmungen, über die privatrechtlichen Ansprüche und über die Processkosten zu trennen seien. In diesen Fällen werden, nachdem der Gerichtshof über die Schuld des Angeklagten entschieden und seinen Ausspruch verkündet hat, neuerliche Schlussvorträge gehalten, welche jedoch auf die noch zu entscheidenden Fragen einzuschränken sind.

(§ 238). Przewodniczący może także z urzędu rozłączyć wywodów zarządzić.

VII. Wyrok trybunału.

§ 257. Skoro przewodniczący oświadczy, że rozprawa jest zamknięta, trybunał uda się do sali obrad celem wydania wyroku. Oskarżonego, jeżeli był aresztowany, należy tymczasem wyprowadzić z sali posiedzeń.

Oświadczenie przewodniczącego, iż rozprawę zamyka, ma tylko znaczenie formalne, lecz nie stoi na przeszkodzie celowi zbadania prawdy materalnej, o którą chodzi na rozprawie głównej (O. z 9 lutego 1885 l. 11895 Nr. 740).

§ 258. Sąd wydając wyrok to tylko uwzględnić powinien, co wyszło na jaw na rozprawie głównej. Akta o tyle tylko służyć mogą za środki dowodowe, o ile je na rozprawie głównej odczytano.

Sąd powinien środki dowodowe starannie i sumiennie roztrząsać co do ich wiarygodności i mocy dowodowej tak z osobna jak i ze względu na wewnętrzny ich związek. Pytanie, czy jaką okoliczność faktyczną uważać należy za udowodnioną rozstrzygają sędziowie nie według ustawowych

§ 257. Nachdem der Vorsitzende die Verhandlung für geschlossen erklärt hat, zieht sich der Gerichtshof zur Urtheilsfällung in das Berathungszimmer zurück. Der Angeklagte wird, wenn er verhaftet war, einstweilen aus dem Sitzungssaale abgeführt.

§ 258. Das Gericht hat bei der Urtheilsfällung nur auf dasjenige Rücksicht zu nehmen, was in der Hauptverhandlung vorgekommen ist. Actenstücke können nur insoweit als Beweismittel dienen, als sie bei der Hauptverhandlung vorgelesen worden sind.

Das Gericht hat die Beweismittel in Ansehung ihrer Glaubwürdigkeit und Beweiskraft sowohl einzeln, als auch in ihrem inneren Zusammenhange sorgfältig und gewissenhaft zu prüfen. Ueber die Frage, ob eine Thatsache als erwiesen anzunehmen sei, entscheiden die Richter nicht nach gesetzlichen Beweisre-

prawideł dowodowych, lecz według swobodnego przekonania swego zaczerpniętego z sumiennego ocenienia wszystkich środków dowodowych za tem i przeciw temu przytoczonych.

Ustęp 1 tego paragrafu w związku z § 252 wypowiada zasadę ustności rozprawy czyli zasadę bezpośredniego sądzenia (*Princip der Mündlichkeit oder Unmittelbarkeit*), w przeciwstawieniu do zasady procesu piśmiennego; ustęp drugi zaś wypowiada zasadę swobodnego ocenienia środków dowodowych (*freie Beweiswürdigung*) w przeciwstawieniu do ustawowej teorii dowodowej.

Byłoby wykroczeniem przeciw zasadzie bezpośredniości, gdyby sędzia wyrokujący okoliczność »zmyślenia« (§§ 209, 487 u. k.) wyprowadzał wyłącznie z tego faktu, że przeprowadzone dochodzenia zaniechano. (O. plen. z dnia 26 października 1897 l. 13011 zb. nr. 2151), jak również, gdyby przy czynie karygodnym z §§ 209, 487 u. k. popełnionym na osobie wojskowej opierał się na opinii władzy wojskowej bez porównania stanu faktycznego z przepisami kodeksu karn. wojsk. (orz. z 27 września 1898 l. 11605 zb. nr. 2242).

W związku z postanowieniem § 258 ust. 2 pozostaje postanowienie § 5, którego ustęp III ogranicza prawo swobodnego ocenienia dowodów, sędziemu karnemu przyznane. Pod tym względem zasługują na uwagę następujące orzeczenia trybunału kasacyjnego:

wyrokiem z 4 marca 1887 l. 13583 Nr. 1035 orzeczono, że sędzia karny nie jest mocen, stosunek prawny między stronami prawomocnem orzeczeniem Sądów cywilnych ostatecznie unormowany, ponownej poddać rewizyi. Przeciwnie jednak orzeczono w wyroku z 8 października 1883 l. 6978 podanym w wykładzie aust. proc. k. Rosenblatta I str. 26 w uwadze. Zob. uwagi do § 5.

Wyrokiem z 14 grudnia 1886 l. 13415 Nr. 1009 orzeczono, co następuje: jeżeli wina oskarżonego zawisłą jest od uprzedniego

---

geln, sondern nur nach ihrer freien, aus der gewissenhaften Prüfung aller für und wider vorgebrachten Beweismittel gewonnenen Überzeugung.

pytania prywatno-prawnego, sędzia karny jest obowiązany, pytanie to w granicach § 5 proc. rozstrzygnąć.

Orzeczenia sądu, w którym nie można dopatrzeć się błędu prawnego (*Rechtsirrtum*), nie można zaczepiać przez środek prawny zażalenia nieważności a to w myśl postanowień § 258 i 288 l. 3; trybunał orzekający nie może jednak przez proste użycie formułki; »trybunał uznał za rzecz udowodnioną« odjąć trybunałowi kasacyjnemu prawa zbadania kwestyi prawnej. Zob. o. z 10 maja 1878 l. 1228 nr. 184 i z 5 czerwca 1876 l. 3713 nr. 70.

Czy dany środek dowodowy nadawał się do wywołania pewności co do zaistnienia pewnego faktu, ocenia na podstawie § 258 pk. wyłącznie sędzia, tylko naruszenia postępowania (§ 281, 344 pk.) mogą stronom dostarczyć podstawy do zaczepienia wyroku (orz. z d. 27 września 1892 l. 11159 zb. nr. 1607).

Jeżeli chodzi o t. zw. *quaestiones mixtae*, t. j. o okoliczności takie, które są w części natury faktycznej, w części zaś natury jurydycznej, natenczas można orzeczenie sądu orzekającego zaczepić o tyle, o ile się da wykazać, że pogwałcono niem prawidła prawne. Takim pytaniem mieszanem jest np. pytanie, czy obwinienie kogoś o zbrodnię mogło stać się powodem śledztwa przeciw temuż (§ 209). (O. z 7 marca 1885 l. 14383 Nr. 752 i z marca 1885 l. 13535 nr. 753).

Tak samo kwestya, czy naśladownictwo marki ochronnej jest zdolnem do łudzenia należy do *quaestiones mixtae*, wyrok można zatem tylko o tyle zaczepić, o ile widać że sędzia stan faktyczny fałszywie podciągnął pod dany przepis prawny (orz. z 22 października 1895 l. 12456 zb. nr. 1993).

Sędzia karny, nawet oceniając kwestye techniczne nie jest związany orzeczeniem znawców, jednakowoż pominąć można orzeczenie takie tylko wtedy, jeżeli polega na takich podstawach, co do których sędzia może sobie wyrobić przekonanie własne bez obawy zarzutu, że osoba mniej poinformowana poddaje rewizyi zdanie osoby lepiej poinformowanej. (Por. O. z 23 grudnia 1881 l. 10601 nr. 404 i z 13 października 1882 l. 8947 ns. 486).

W każdym razie musi w wyroku podać powody, dla których orzeczenia znawców nie uwzględnił (§ 281 ust. 5 pk. i orz. z 16 listopada 1895 l. 12684 zb. nr. 1910) por. orz. z 8 października 1903 zb. nr. 2880.

Jeżeli okoliczność jaka jest notoryjną uwalnia to od dowodu jednakowoż nie uwalnia od skonstatowania okoliczności faktycznych w myśl § 270 l. 7 pr. (O. z 28 marca 1885 l. 13386 nr. 765).

Okoliczność, że prokurator zaniechał dochodzeń (§ 90 pk.) wdrożonych na podstawie doniesienia osoby prywatnej nie dowodzi jeszcze fałszywości tegoż i sędzia mając następnie rozstrzygać o obrazie czci z § 487 uk. nie może się powoływać na tę okoliczność, lecz winien po myśli § 3, 258 pk. wdać się w merytoryczną ocenę faktów służących za podstawę doniesienia (O. z 9 lipca 1901 l. 9901 zb. nr. 2615).

§ 259. Trybunał wyrokiem uwalnia oskarżonego od oskarżenia;

- 1) jeżeli się okaże, że rozpoczęto postępowanie karne bez wniosku oskarżyciela, według ustawy uprawnionego, albo je wbrew woli jego dalej prowadzono;
- 2) jeżeli oskarżyciel odstępuje od oskarżenia po zagajeniu rozprawy głównej, a zanim trybunał odchodzi celem wydania wyroku;
- 3) jeżeli trybunał uzna, że czyn stanowiący podstawę oskarżenia nie jest w ustawie karą zagrożony, albo że istota czynu nie jest stwierdzona, albo że nie ma dowodu, iż oskarżony popełnił czyn mu zarzucony, albo że zacho-

§ 259. Der Angeklagte wird durch Urtheil des Gerichtshofes von der Anklage freigesprochen:

1. wenn sich zeigt, dass das Strafverfahren ohne den Antrag eines gesetzlich berechtigten Anklägers eingeleitet oder gegen dessen Willen fortgesetzt worden sei;
2. wenn der Ankläger nach Eröffnung der Hauptverhandlung und ehe der Gerichtshof sich zur Schöpfung des Urtheiles zurückzieht, von der Anklage zurücktritt;
3. wenn der Gerichtshof erkennt, dass die der Anklage zu Grunde liegende That vom Gesetze nicht mit Strafe be-

dzą okoliczności, które uchylają karygodność lub wykluczają ściganie z przyczyn innych oprócz wymienionych pod l. 1 i 2.

Ad. 1. Jeżeli się okaże na rozprawie, że czyn będący przedmiotem oskarżenia publicznego może być ścigany tylko skargą prywatną, trybunał ma uwolnić oskarżonego dla braku wniosku uprawnionego w ustawie oskarżyciela (§ 46 pr.) (O. plen. z 18 marca 1886 l. 13835 w uwadze do § 2). Podobnież uwolnić należy oskarżonego, jeżeliby się na rozprawie okazało, że akt oskarżenia wniesiony został przez oskarżyciela prywatnego po upływie terminu prekluzyjnego w § 112 ust. 2 proc. zakresłonego.

Uwolnienie nie powinno nastąpić w przypadku, jeżeli trybunał w czynic, który według oskarżenia miał stanowić zbrodnię ciężkiego uszkodzenia cielesnego, widzi jedynie znamiona przekroczenia z § 411 kod. (O. z 10 grudnia 1880 l. 8126 Nr. 299).

Tylko dlatego, ponieważ oskarżyciel prywatny przy sformułowaniu prośby o ukaranie odstąpił w doniesieniu od formy z § 451 art. I pk. nie można orzec, że postępowanie rozpoczęto bez wniosku uprawnionego oskarżyciela (O. plen. z 31 stycznia 1893 l. 1034 zb. nr. 1659).

Ad. 2. Oświadczenie prokuratora, że odstępuje od oskarżenia o oszustwo, a żąda zasądzenia oskarżonego za sprzeniewierzenie, nie jest odstąpieniem od oskarżenia według § 259 l. 2, jeżeli chodzi o jeden i ten sam czyn. (O z 14 marca 1877 l. 11908 Nr. 146). Trybunał w takich przypadkach jak i w ogólności wtedy, jeżeli mniema, że czyn będący przedmiotem oskarżenia, stanowi inne przestępstwo a nie to, które wymienia oskarżenie, powinien jedynie ograniczyć się do zasądzenia

---

droht oder der Thatbestand nicht hergestellt, oder nicht erwiesen sei, dass der Angeklagte die ihm zur Last gelegte That begangen habe, oder dass Umstände vorliegen, vermöge welcher die Strafbarkeit aufgehoben oder die Verfolgung aus anderen als den unter Z. 1 und 2 angegebenen Gründen ausgeschlossen ist.

oskarżonego według kwalifikacyi, jaka zdaniem trybunału zachodzi, nie ma zaś trybunał uwolnić oskarżonego od zbrodni w oskarżeniu wymienionej (O. z 27 lutego 1885 l. 12082 Nr. 747 i z 23 października 1885 l. 8472 Nr. 830 zobacz także O. z 11 marca 1881 l. 59 Nr. 319).

Prokuratorowi wolno odstąpić od oskarżenia także na ponownej rozprawie głównej zarządzanej wskutek unieważnienia rozprawy poprzedniej (O. z dnia 11 listopada 1881 l. 7794 Nr. 380).

Oświadczenie prokuratora na rozprawie, że odstępuje od oskarżenia, ażeby je wnieść ponownie (po przeprowadzeniu potrzebnych dochodzeń) z inną prawniczą kwalifikacją nie jest z istoty swej odstąpieniem od oskarżenia, lecz wnioskiem na odroczenie po myśli § 276 pk. (O. z 19 lutego 1891 l. 8169 zb. nr. 1409).

Ad. 3. Według § 259 l. 3 trybunał ma oskarżonego uwolnić:

- a) jeżeli mniema, iż t. zw. przedmiotowa istota czynu (*objectiver Thatbestand*) nie jest ustalona;
- b) jeżeli mniema, iż nie ma dowodu, iż oskarżony czyn popełnił tj. nie ma dowodu t. zw. podmiotowej istoty czynu (*subjectiver Thatbestand*);
- c) jeżeli jest wprawdzie udowodnioną istota czynu, ale trybunał sądzi, że w czynie oskarżonemu zarzuconym nie ma znamion przestępstwa, pod ustawę karną podpadającego np. mniema, że nie ma oszustwa, lecz zachodzi jedynie przestępstwo skarbowe lub bezprawie cywilne;
- d) jeżeli mniema, że zachodzą okoliczności, które według postanowień kodeksu karnego karygodność wykluczają np. okoliczności w § 2 kodeksu wymienione, żal czynny, przedawnienie i t. p.; w końcu,
- e) jeżeli mniema, że ściganie z przyczyn prawa procesowego jest wykluczone, (por. § 317 pr.). Do przyczyn takich należy np. brak zastrzeżenia w §§ 57 i 263 pr. wymaganego; ponowne ściganie czynu, od którego oskarżonego prawomocnie uwolniono, bez warunków wznowienia i t. p. Co do tego ostatniego trybunał kasacyjny

orzekł, że jedynie dla braku materyalnych warunków wznowienia oskarżonego uwolnić należy; brak formalnej uchwały, wznowienie pozwalającej nie uzasadnia uwolnienia oskarżonego. Por. O. z 1 kwietnia 1881 l. 11466 Nr. 227 i z 6 października 1884 l. 968 Nr. 654. Zob. także § 213 proc.

Utratę prawa skargi winien sąd uwzględnić z urzędu nawet w razie, jeżeli zarzutu odnośnego nie podniesiono (O. plen. z 3 stycznia 1899 l. 17715 zb. nr. 2298).

Utrata prawa skargi odnosi się tylko do tego oskarżonego, którego wyrokiem uwolniono, nie stoi na przeszkodzie ściganiu innych oskarżeniem dotychczas nie objętych (O. z 19 stycznia 1896 l. 13408 zb. nr. 1940).

Dla wyroku uwalniającego nie ma kategoriycznych przepisów co do formy (jak dla wyroku skazującego § 260 pk.) wystarczy, jeżeli sprecyzowanie czynu karygodnego, co do którego następuje uwolnienie wynika z »powodów« (orz. z 14 lipca 1903 zb. nr. 2858).

§ 260. Jeżeli oskarżonego uznano winnym, wyrok karny ma orzec:

- 1) **jakiego czynu oskarżonego uznano winnym, a to z wyraźnem wymienieniem okoliczności faktycznych, które uzasadniają pewien oznaczony wymiar kary;**
- 2) **jakie przestępstwo stanowią okoliczności przyjęte za udowodnione, a których oskarżonego winnym uznano;**
- 3) **na jaką karę oskarżony zostaje skazany; i to te trzy punkta wymienić należy pod nieważnością; a nadto jeszcze dodać:**

§ 260 Wird der Angeklagte schuldig befunden, so muss das Strafurtheil aussprechen:

1. welcher That der Angeklagte schuldig befunden worden, und zwar unter ausdrücklicher Bezeichnung der einen bestimmten Strafsatz bedingenden Thatumstände;

2. welche strafbare Handlung durch die als erwiesen angenommenen Thatsachen, deren der Angeklagte schuldig befunden worden, begründet wird;

- 4) które przepisy ustawy karnej do niego zastosowano;
- 5) orzeczenie co do roszczonego wynagrodzenia i co do kosztów procesu.

Według przepisów § 270 l. 7 i § 281 l. 5 musi wygotowanie wyroku zawierać także powody orzeczenia pod nieważnością. Podobnież zastrzeżenie odrębnego ścigania innych czynów karygodnych, o którym mowa w § 263, zamieścić należy w wyroku.

We wyroku należy dalej orzec o ewentualnem wydaleniu zasądzonego, i dopuszczalności oddania go pod dozór policyjny, lub do zakładu roboczego lub poprawczego, w myśl ustaw z 10 maja 1873 l. 108 D. u. p. i z 24 maja 1885 l. 89 D. u. p.; wreszcie, jeżeli chodzi o występki z ustawy z 29 lutego 1880 l. 35 i 37 D. u. p. względnie z ustawy z 14 maja 1882 l. 51 D. u. p., także i o przypadku przemyczanych zwierząt lub produktów zwierzęcych.

Co do orzeczenia przypadku towarów i sprzętów por. § 20 ust. o środkach spoż. z d. 16 stycznia 1896, co do przypadku zwierząt i produktów zwierzęcych por. § 46 ust. z 29 lutego 1880 l. 35.

Zniszczenie podrobionych marek ochronnych orzec można według § 27 ust. z 6 stycznia 1890 l. 19 D. u. p. Przypadek powieści bezprawnych według § 56 ust. z dn. 26 grudnia 1895 l. 197 D. u. p., przedmiotów naruszenia patentu (§ 100 ust. z 11 stycznia 1897 l. 30 D. u. p.).

Przy zasądzeniu za występki z §§ 45 i 47 ust. wojskow. z 11 kwietnia 1889 l. 41 D. u. p. należy w wyroku orzec każdym razem, czy skazany zgłosił się później dobrowolnie do poboru (rezp. min. z dn. 27 września 1889 l. 15749 nr. 49 Dz. r. m.).

Czyn, którego oskarżony został uznany winnym, musi

3. zu welcher Strafe der Angeklagte verurtheilt werde; — und zwar diese drei Punkte bei sonstiger Nichtigkeit;

4. welche strafgesetzliche Bestimmungen auf ihn angewendet wurden;

5. die Entscheidung über die geltend gemachten Entschädigungsansprüche und über die Processkosten.

być wyrażony we wyroku samym, nie wystarczy wymienić go w powodach (O. z 5 kwietnia 1876 l. 56 Nr. 111).

Nie sprzeciwia się § 260 ust. 1, jeżeli w wyroku z powodu fałszywego świadectwa przyjmuje się za stwierdzone, że jedno z dwu wprost sprzecznych zeznań jest fałszywe, choć nie można było dojść które (orz. z 24 czerwca 1899 l. 6235 zb. nr. 2379).

Procedura karna wymaga wymienienia we wyroku jedynie tych konkretnych okoliczności faktycznych, które konieczne są do indywidualizowania czynu karnego (§§ 207 l. 2, 260 l. 1, 318, 288); reszta należy do motywów (O. z 18 września 1882 l. 3910 Nr. 479); wzgląd, o którym mowa w § 165 instr. z r. 1854, nie usprawiedliwia pominięcia przepisu §§ 260 i 270 l. 7. (O. 9 czerwca 1885 l. 1993 Nr. 788 Zob. uwagę przy § 207).

Przy policzeniu przepisaniem w § 36 ust. II u. k. może się okazać, że kara, którą według tutejszej ustawy należałoby nałożyć, należy uważać za odcierpianą. Jako karę przy policzeniu należy uwzględnić areszt śledczy, policzony za karę (Orz. z 18 marca 1898 l. 3719 zb. nr. 2232).

§ 261. Jeżeli trybunał mniema, że fakty będące podstawą oskarżenia, same przez się lub w połączeniu z okolicznościami, które podczas rozprawy głównej na jaw wyszły, stanowią zbrodnię lub występki, podpadające osądzeniu przez sąd przysięgłych, wówczas orzeka swoją niewłaściwość.

Po prawomocności tego orzeczenia ma oskarżyciel najdalej w dniach trzech (§§ 27 i 46) postawić wniosek na wy-

§ 261. Erachtet der Gerichtshof, dass die Thaten, welche der Anklage zugrunde liegen, an sich oder in Verbindung mit den in der Hauptverhandlung hervortretenden Umständen ein zur Zuständigkeit des Geschwornengerichts gehörigen Verbrechen oder Vergehen begründen, so spricht er seine Nichtzuständigkeit aus.

Sobald dieser Ausspruch in Rechtskraft erwachsen ist, hat der Ankläger längstens binnen drei Tagen (§§ 27 und 46) seine Anträge wegen Einleitung oder Wiedereröffnung der

toczenie lub otwarcie na nowo śledztwa wstępnego, albo, jeżeli tego niepotrzeba, wniosek zarządzenia rozprawy głównej przed sądem przysięgłych. W pierwszym przypadku należy wnieść nowy akt oskarżenia; oprócz tego zaś przypadku na nowej rozprawie głównej odczytać należy pierwotny akt oskarżenia i orzeczenie trybunału zapadłe według niniejszego paragrafu.

Orzeczenie niewłaściwości sądu zapada we formie wyroku, gdyż procedura nie zna innej formy zakończenia rozprawy. Przeciw wyrokowi takiemu dopuszczalne jest zażalenie nieważności z § 281 l. 6; jeżeli jednak trybunał wbrew wnioskowi strony uznał się właściwym, nie ma przeciw temu z tego powodu żadnego środka prawnego.

Trybunał nie może się uznać niewłaściwym w tych przypadkach, w których właściwość sądu przysięgłych zawisła jest od uczynionego w akcie oskarżenia wniosku, aby wymierzono karę więcej niż pięcioletniego więzienia (Art. VI ustawy wprowadz.), jeżeli w akcie oskarżenia wniosku takiego nie uczyniono. Por. jednak orz. z 28 maja 1889 l. 6184 zb. nr. 1265.

Okoliczności, wychodzące na jaw na rozprawie głównej a znoszące identyczność czynu mogą tylko w takim razie uzasadnić orzeczenie niewłaściwości, jeżeli je oskarżyciel wciągnął do oskarżenia (§ 263 pk.), (orz. z 20 czerwca 1888 l. 7160 zb. nr. 1162) czyn do oskarżenia nie wciągnięty nie może uzasadnić orzeczenia z § 261 pk. (orz. z 18 stycznia 1899 l. 16893, zb. nr. 2311).

Jeżeli trybunał rozpoznając oskarżenie z § 143 ust. 2 kod. k. jest tego zdania, że da się stwierdzić, który z oskarżonych zabitemu cios śmiertelny zadał, wtenczas orzeczenie

---

Voruntersuchung, oder — falls eine solche nicht notwendig ist — wegen Anordnung der Hauptverhandlung vor dem Geschwornengerichte anzubringen. Im ersteren Falle muss eine neue Anklageschrift eingebracht werden; ausser diesem Falle ist aber bei der neuen Hauptverhandlung die ursprüngliche Anklageschrift und der nach gegenwärtigem Paragraphen gefällte Ausspruch des Gerichtshofes zu verlesen.

niewłaściwości musi się rozciągać do wszystkich oskarżonych (O. z 22 marca 1884 l. 67 Nr. 624 i orz. z dn. 6 czerwca 1889 l. 3904 zb. nr. 1286).

Nie jest przekroczeniem zasady skargowości, jeżeli trybunał na podstawie aktu oskarżenia w kierunku § 335 uk. przychodzi do przekonania, że zachodzą znamiona zabójstwa lub morderstwa i uznaje swą niewłaściwość (por. orz. z 21 stycznia 1907 zb. nr. 3287).

§ 262. Jeżeli trybunał jest zdania, że fakty będące podstawą oskarżenia, same przez się lub w połączeniu z okolicznościami, które dopiero podczas rozprawy głównej na jaw wyszły, stanowią inne przestępstwo, a nie to, które w oskarżeniu wymieniono, jednakowoż nie podpadające pod osądzenie sądu przysięgłych, wówczas trybunał po wysłuchaniu w tej mierze stron i po rozstrzygnięciu wniosku odroczenia, jeżeli go uczyniono, wydaje wyrok według swego przekonania prawnego, nie będąc związanym oznaczeniem czynu w akcie oskarżenia zawartem.

Przedmiotem oskarżenia jest pewien oznaczony czyn nie zaś prawna kwalifikacya onegoż; pod względem zastosowania ustawy do czynu oskarżeniem objętego, trybunał nie jest zatem związany poglądem prawnym oskarżyciela, lecz ocenia czyn wraz z towarzyszącymi mu okolicznościami według tej ustawy, którą zdaniem trybunału zastosować należy (O. z 24 lutego 1882 l. 13613 Nr. 424; z 1 czerwca 1883 l. 4593 Nr. 556, z 1 lutego 1884 l. 13957 Nr. 618 i cały szereg innych

---

§ 262. Erachtet der Gerichtshof, dass die der Anklage zu Grunde liegenden Thatsachen an sich oder in Verbindung mit den erst in der Hauptverhandlung hervortretenden Umständen eine andere als die in der Anklage bezeichnete, jedoch nicht zur Zuständigkeit des Geschwornengerichtes gehörige strafbare Handlung begründen, so schöpft er, nachdem er die Parteien darüber gehört und über einen allfälligen Vertagungsantrag entschieden hat, das Urtheil nach seiner rechtlichen Überzeugung, ohne an die in der Anklageschrift enthaltene Bezeichnung der That gebunden zu sein.

orzeczeń). Zasada ta ma zastosowanie także na nowej rozprawie zarządzonej wskutek unieważnienia dawniejszej (Orz. z 11 listopada 1881 l. 7794 Nr. 380).

Tożsamość czynu nie ulega zmianie przez to, że przybywa okoliczność podwyższająca karę lub odpada okoliczność taka, iż obecnie czyn przedstawia się jako mniej karygodny (O. z 20 października 1883 l. 7655 Nr. 577). Tak np. nie zmienia się tożsamość czynu, jeżeli trybunał zamiast poprzedniego porozumienia się uczestnika ze złodziejem (§ 5 i 171 kod. k.) uznaje we wyroku tylko uczestnictwo z § 185 kod. za udowodnione (O. z 24 marca 1887 l. 420 Nr. 1043) lub kwalifikacji z § 185 i 186 u. k. okoliczność, że oskarżyciel i uczestnik uważali osobę A za przedmiot kradzieży, podczas gdy nim była osoba B. (orz. z 3 października 1891 l. 8274 zb. nr. 1499).

Zob. uwagi podane przy § 263 tudzież uwagi do § 281 liczba 8.

Zaniechanie przepisanego w § 262 pk. wysłuchania stron, może mieć ten skutek, że wyrok z powodu konieczności uzupełnienia postępowania wobec zmienionej kwalifikacji prawnej (konieczności dostarczenia zezwolenia z art. V. al. 2 ust. z 17 grudnia 1862 l. 8 D. u. p. ex 1863 D. u. p.) musi uleść zniesieniu po myśli § 288 ust. III p. k.).

§ 263. Jeżeli oskarżonego obwiniono na rozprawie głównej jeszcze i o inny czyn, aniżeli ten, o który był oskarżony, a czyn ten z urzędu ścigać należy, wówczas trybunał na wniosek prokuratora lub tego, który tym czynem jest pokrzywdzony, w innych zaś razach tylko na żądanie uprawnionego do oskarżenia prywatnego może tak rozprawę

---

§ 263. Wird der Angeklagte bei der Hauptverhandlung noch einer anderen That beschuldigt, als wegen welcher er angeklagt war, so kann der Gerichtshof, wenn dieselbe von amtswegen zu verfolgen ist, auf Antrag des Staatsanwalts oder des durch diese That Verletzten, in anderen Fällen aber nur auf Begehren des zur Privatanklage Berechtigten die Verhandlung und das Urtheil auch auf diese That ausdehnen. Die Zustimmung des Angeklagten ist nur dann erforderlich, wenn derselbe bei seiner Verurtheilung wegen dieser That

jak i wyrok także i na ten czyn rozciągnąć. Przyzwolenie oskarżonego wtedy tylko jest potrzebne, gdyby tenże, w razie skazania go za ten czyn, podpadał pod ustawę karną surowszą od tej, jakaby stosować należało do przestępstwa, objętego aktem oskarżenia.

Jeżeli w takim przypadku oskarżony nie zgadza się na to, aby osądzenie zaraz nastąpiło, albo jeżeli osądzenie nastąpić nie może, ponieważ okazuje się potrzeba staranniejszego przygotowania, albo dlatego, że trybunał do osądzenia tego nowo przybyłego przestępstwa nie jest właściwym, wówczas wyrok powinien się ograniczyć do przedmiotu oskarżenia, oskarżycielowi zaś, jeżeli tego żąda, należy zastrzedz odrębne ściganie czynu przybyłego, oprócz tego przypadku zaś ściganie tego ostatniego czynu nie może więcej nastąpić.

Jeżeli trybunał nie wyrokuje natychmiast co do czynu nowo przybyłego, może także w miarę okoliczności przerwać rozprawę główną i orzeczenie co do wszystkich przestępstw zarzuconych oskarżonemu zastrzedz nowej rozprawie głównej.

---

unter ein Strafgesetz fiele, welches strenger ist als dasjenige, welches auf die in der Anklageschrift angeführte strafbare Handlung anzuwenden wäre.

Verweigert in einem solchen Falle der Angeklagte seine Zustimmung zur sofortigen Aburtheilung, oder kann dieselbe nicht erfolgen, weil eine sorgfältigere Vorbereitung nöthig erscheint, oder weil der Gerichtshof zur Aburtheilung über die hinzugekommene strafbare Handlung nicht zuständig ist, so hat sich das Urtheil auf den Gegenstand der Anklage zu beschränken und dem Ankläger — auf sein Verlangen — die selbständige Verfolgung wegen der hinzugekommenen That vorzubehalten, ausser welchem Falle wegen dieser letzteren eine Verfolgung nicht mehr stattfindet.

Nach Umständen kann der Gerichtshof auch, wenn er über die hinzugekommene That nicht sofort aburtheilt, die Hauptverhandlung abbrechen und die Entscheidung über alle dem Angeklagten zur Last fallenden strafbaren Handlungen einer neuen Hauptverhandlung vorbehalten.

W obu tych przypadkach oskarżyciel powinien w dniach trzech (§§ 27 i 46) uczynić wniosek zarządzenia postępowania ustawą przepisanego.

Przepis co do konieczności zastrzeżenia ścigania odnosi się do przypadku: »jeżeli oskarżonego obwiniono na rozprawie głównej jeszcze i o inny czyn« — z czego wynika a contrario, że oskarżyciel nie traci prawa skargi z powodu »innego czynu«, jeżeli wiedząc o jego dokonaniu nie poruszył tej kwestyi na rozprawie głównej — o ile czyn ten w jakikolwiek sposób na rozprawie głównej na jaw nie wyszedł (orz. plen. z 3 paźdz. 1905 zb. nr. 3112).

Zastrzeżenie z § 263 uczynić winna każda obecna osoba, która z tytułu »nowego czynu« może rościć sobie nowe prawa (np. oskarżenie prywatne. orz. plen. z 29 maja 1891 l. 5517 zb. nr. 1450). W razie zaniechania zastrzeżenia podjęcie postępowania możliwom jest tylko w drodze wznowienia (orz. z 26 lutego 1891 l. 10419 zb. nr. 1414).

Zastrzeżenie odnośne jest koniecznem nie tylko w takim razie, jeżeli nowe przestępstwo ma być przedmiotem ścigania przez tego samego oskarżyciela, ale także w razie jeżeli przestępstwa dokonano na szkodę osoby trzeciej, której przysługuje prawo skargi (prywatnej) por. orz. z 11 paźdz. 1905 zb. nr. 3116). W razie, jeżeli w ciągu rozprawy głównej przed sądem powiatowym wyjdą na jaw znamiona zbrodni, to zastrzeżenie ścigania (§ 263 II pk.) nastąpić nie może, gdyż funkcyonaryusz prokuratoryi przy sądzie powiatowym nie jest powołanym do ścigania zbrodni, lecz do zastępowania prokuratora w sprawach o przekroczenia (§ 448 por. § 451, 457 pk. 87 i 101 rozp. wyk). Wobec tego przepis § 263 II pk. o utracie prawa skargi skutkiem braku żądania zastrzeżenia nie znajdzie tu zastosowania (por. orz. z 22 maja 1905 zb. nr. 3085).

»Zastrzeżenie« powinno nastąpić wyrokiem, jeżeli na-

In beiden Fällen muss der Ankläger binnen drei Tagen (§§ 27 und 46) seine Anträge wegen Einleitung des gesetzlichen Verfahrens anbringen.

stąpi we formie odrębnej w protokole zaznaczonej uchwały, zachodzi nieformalność, lecz nie zachodzi nieważność. (Orz. z 4 listop. 1905 zb. nr. 3126).

Rozciągnięcie oskarżenia na czyn nowy może nastąpić także w wywodzie ostatecznym prokuratora (O z 20 lutego 1880 l. 14567 Nr. 229).

Jest prawnie dopuszczalnym i w danej sytuacji wskazaniem, rozciągnąć oskarżenie co do osoby, A. na czyn zarzucony aktem oskarżenia osobie B. tylko na wypadek, jeżeli sędzia nie mógłby nabrać przekonania o winie osoby B. (oskarżenie ewentualne) (orz. z 17 lutego 1893 l. 14899 zb. nr. 1660). W razie wątpliwości, które z dwu sprzecznych zeznań świadka jest fałszywym, musi oskarżenie o zbrodnię z § 199 a uk. objąć oba, przekazywać jedno z nich osobnemu ściganiu, nie jest wskazaniem (orz. z dnia 1 kwietnia 1895 roku l. 671 zb. nr. 1872).

Zezwolenia oskarżonego wymaga się jedynie wtedy, jeżeli oskarżenie ma być rozciągnięte na inny czyn, któryby pociągnął za sobą zastosowanie surowszego przepisu karnego. Jeżeliby chodziło tylko o okoliczność obciążającą, pociągającą za sobą podwyższenie wymiaru kary, zezwolenia takiego się nie wymaga.

Nie jest dla zastosowania § 263 (321) pk. koniecznym, ażeby czyn, na który ma się rozciągnąć oskarżenie, był w postępowaniu wstępnym nieznanym (orz. z 23 lutego 1889 l. 14567 zb. nr. 1253).

Przez »obwinienie« w § 263 rozumieć należy, niezawisłe od warunków § 38 proc, jedynie wyjście na jaw faktu, uzasadniającego przeciw oskarżonemu podejrzenie o karygodne działanie nie objęte oskarżeniem. Wyrok karny sędziego zagranicznego wydany przeciw poddanemu austr. (§ 36 kod. k.) może być za taki fakt uznany; Trybunał zastanawia się nad owym czynem dopiero wskutek wniosku oskarżyciela (osoby czynem tym pokrzywdzonej); nie ma zaś obowiązku, wezwać oskarżyciela do uczynienia wniosku. Zaniechanie postawienia wniosku nie może być uważanem za milczące zastrzeżenie

odrębnego ścigania nowo przybyłego czynu. (O. z 10 czerwca 1887 l. 3193 Nr. 285 Dz. rozp.).

»Obwinienie« ma nastąpić na rozprawie głównej, jeżeli nastąpiło później np. w czasie rozprawy apelacyjnej (w sprawach o przekroczenia) postępowanie z § 263 pk. nastąpić nie może, a zatem także »zastrzeżenie« ścigania jest nie potrzebnem dla utrzymania skargi (por. orz. z 23 maja 1903 zb. nr. 2863).

§ 264. Jeżeli przeciw oskarżonemu zapadł wyrok skazujący go na karę, wykonaniu jego nie stoi na przeszkodzie ta okoliczność, że zastrzeżono jeszcze ściganie o przestępstwo inne. Tylko, gdy za przestępstwo zastrzeżone grozi kara śmierci, wówczas aż do zawyrokowania co do niego wstrzymać należy wykonanie wyroku stosownie do § 263 zapadającego.

Jeżeli oskarżyciel czyni użytek z zastrzeżenia w § 263 wspomnianego, trybunał może postanowić, że wykonanie wyroku z tem zastrzeżeniem wydanego należy wstrzymać aż do rozstrzygnięcia nowego oskarżenia. W tym przypadku oba wyroki pod względem środków prawnych tak uważać należy, jak gdyby równocześnie zapadły.

Por. także § 293 pk.

Obowiązkowe wstrzymanie kary w przypadku objętym zdaniem 2 ustępu I. usprawiedliwione jest ze względu

• **§ 264.** Wird gegen den Angeklagten ein Strafurtheil gefällt, so steht der Vollstreckung desselben der Umstand nicht entgegen, dass die Verfolgung wegen einer anderen strafbaren Handlung noch vorbehalten ist. Nur wenn die letztere mit der Todesstrafe bedroht ist, muss bis zur Entscheidung über dieselbe mit der Vollstreckung des nach § 263 ergehenden Urtheiles innegehalten werden.

Macht der Ankläger von dem im § 263 erwähnten Vorbehalte Gebrauch, so kann der Gerichtshof anordnen, dass die Vollstreckung des unter diesem Vorbehalte erlassenen Urtheils bis zur Entscheidung über die neue Anklage auf sich zu beruhen habe. In diesem Falle sind beide Urtheile hinsichtlich der Rechtsmittel so zu behandeln, als wären sie gleichzeitig gefällt.

na § 50 kod. k., zabraniający zaostżenia kary śmierci, które miałyby miejsce, gdyby obok kary śmierci, inną karę wykonano (orz. z 18 stycznia 1876 l. 12535 nr. 96). II ustęp mówi o fakultatywnem wstrzymaniu wykonania kary.

§ 265. Jeżeli oskarżonego, przeciw któremu zapadł już wyrok skazujący go na karę, uznano winnym innego przestępstwa, popełnionego przed wydaniem owego wyroku, wówczas przy wymiarze kary za to nowo na jaw wyszłe przestępstwo, względ należyty mieć trzeba na karę, na którą przestępcę poprzednim wyrokiem zasądzono, a to w ten sposób, że nie można nigdy przekroczyć najwyższej kary, jaka w ustawie jest postanowiona na czyn pod surowszą karę podpadający.

Ustawa nakazuje zatem uwzględnienie zasady karania zbiegających się przestępstw, wypowiedzianej w § 34 kod. k. także w przypadku, jeżeli zbiegające się przestępstwa nie były przedmiotem tego samego śledztwa i wyroku. Zob. §§ 56 i 57 i orz. z 14 marca 1876 l. 452, nr. 110.

Przepis § 265 ma zastosowanie także w tych przypadkach, w których ściganie nowo przybyłych przestępstw zastrzeżono osobnemu dochodzeniu, jak w §§ 263, 264, 320, 321 a celem postanowienia § 265 jest jedynie ograniczenie służącej sądziemu władzy karania, nie zaś ustanowienie warunków ścigania czynów nowo przybyłych (orz. z 25 września 1885 l. 8102 nr. 821).

Stosując § 265 może Trybunał także mimo skazania oskarżonego, uwolnić go od wszelkiej dalszej kary, jeżeli karę po-

§ 265. Wird ein Angeklagter, gegen welchen bereits ein Strafurtheil ergangen ist, einer anderen, vor der Fällung jenes Strafurtheiles begangenen strafbaren Handlung schuldig befunden, so ist bei Bemessung der Strafe für die neu hervorgekommene strafbare Handlung auf die dem Schuldigen durch das frühere Erkenntniss zuerkannte Strafe angemessene Rücksicht zu nehmen, so dass die im Gesetze für die schwerer strafbare Handlung bestimmte höchste Strafe nie überschritten werden darf.

pzzednio orzeczoną uznaje za dostateczną (por. orz. z 20 czerw. 1891 l. 5275, zb. nr. 1438).

Jaki rodzaj kary należy stosować w razie, jeżeli po skazaniu za zbrodnię wychodzi na jaw przekroczenie poprzednio popełnione? N. T. każe co do rodzaju kary trzymać się ściśle przepisu tej ustawy karnej, która ma zastosowanie do — przekroczenia, co do wymiaru krępuje maximum dotyczące zbrodni (por. orz. z 17 grudnia 1903 zb. nr. 2796).

Skazańcy znajdujący się w zakładach karnych mają karę dodatkową (§ 265 p. k.) ścieśnienia wolności z tytułu przestępstwa popełnionego przed wydaniem pierwszego wyroku odcierpieć w zakładzie karnym jako dalszą część wspólnej kary (*Gesammtstrafe*) natomiast karę z powodu przestępstwa popełnionego po wydaniu wyroku I-go jako samoistną należy odcierpieć, o ile z natury swej nadaje się do tego — w więzieniu trybunalskiem (rozp. min. z 6 czerwca 1891 l. 10157, zb. S. w.).

Z powodu czynu karygodnego popełnionego przed wyrokiem, lecz dopiero po nim odkrytego, należy postąpić w myśl § 265 p. k. nawet wtedy, jeżeli pierwsze skazanie obejmowało karę śmierci zmienioną w drodze łaski na dożywotnie więzienie. Zakaz zaostrozania dożywotniego więzienia (§ 50 uk.) nie ma tu zastosowania (orz. z 1 czerwca 1900 l. 3594 zb. nr. 2478 orz. z 26 lutego 1897 l. 246 zb. nr. 2055).

Na karę śmierci skazać nie można, jeżeli skazany z powodu zbiegającego się z odnośną zbrodnią przestępstwa (choćby tylko przekroczenia) odcierpiał już karę ścieśnienia wolności (orz. z 18 stycznia 1876 l. 12535 zb. nr. 96; plen. z 13 lutego 1883 l. 1080, zb. nr. 511; z 14 kwietnia 1897 l. 4208, zb. nr. 2079, por. orz. z 22 stycznia 1906 zb. nr. 3164, ale jeżeli skazanie nastąpiło za granicą i tam karę odcierpiał, musi przedstawiać się ten czyn karygodny jako przestępstwo znane tutejszym ustawom (orz. z 31 paźdź. 1896 l. 10449 zb. nr. 2006). Jeżeli sprawca popełnił dwie zbrodnie zagrożone karą śmierci, to kara ścieśnienia wolności odcierpiana z tytułu innego jeszcze przestępstwa przed dokonaniem drugiej zbrodni nie stoi

na przeszkodzie skazaniu na karę śmierci (§ 50 u. k. orz. z 7 kwietnia 1888 l. 660, zb. nr. 1136).

Kara ścieśnienia wolności wymierzona ale nie wykonana nie stoi na przeszkodzie skazaniu na karę śmierci (orz. z 16 marca 1883 l. 15540 zb. nr. 529).

§ 266. Jeżeli wymierzono karę pieniężną, oznaczyć należy zarazem karę aresztu, jaka nastąpić ma w razie niemożności ściągnięcia grzywny.

Por. rozp. min. z 11 lutego 1855 Dup. nr. 30.

Według § 260 kod. k. wymierzyć należy za każde 5 złr. jeden dzień aresztu; według § 5 ustawy z 28 maja 1881 l. 47 D. u. p. wymierzyć należy za każde 10 złr. jeden dzień aresztu (według § 7 III cz. rozp. ces. z 21 września 1899 l. 176 Dup. należy orzekać grzywny w koronach).

Czy zasada § 266 ogólnie obowiązuje, jest niewątpliwem. W szczególności na przeszkodzie jej stosowania stoi odpowiedzialność obiektywna czasopism, które w razie niezłożenia grzywny w dniach 8 się zawiesza (§ 1 now. druk. z 9 lipca 1894 l. 161 D. u. p.) aż do złożenia faktycznego grzywny (inaczej orz. plen. z 12 lutego 1901 l. 1810 zb. nr. 2566). Zasada § 266 pk. stosowana w tych razach prowadzi do dwu kar: aresztu za grzywnę i ostateczniej zapłaty za grzywny, celem uwolnienia pisma od zawieszenia.

Zasadą § 266 jest, że grzywny należy przemieniać na areszt, nie należą tu więc: przypadek podarunku z § 105 u. k. (por. orz. plen. z 18 maja 1897 l. 5934 zb. nr. 2087). Natomiast zasadą § 266 p. k. ma zastosowanie do grzywny połączonej kumulatywnie z aresztem (orz. z 28 września 1895 l. 7410, zb. nr. 1924).

§ 267. Wnioskami oskarżyciela trybunał o tyle tylko jest związany, że nie może oskarżonego uznać winnym

§ 266. Wird auf eine Geldstrafe erkannt, so ist zugleich die für den Fall der Uneinbringlichkeit an die Stelle tretende Arreststrafe zu bestimmen.

§ 267. An die Anträge des Anklägers ist der Gerichtshof nur insoweit gebunden, dass er den Angeklagten nicht

czynu, do którego oskarżenie ani pierwotnie się nie odnosiło, ani też podczas rozprawy głównej rozciągnięte nie zostało.

Zasądzenie za występki z ustawy o lichwie w przypadku, gdzie oskarżenie tyczyło się sprzeniewierzenia przez przywłaszczenie sobie rzeczy w zastaw wziętych, jest przekroczeniem oskarżenia wbrew § 267 (orz. z d. 21 marca 1881 l. 12656 nr. 325).

Podobnie zachodzi obraza zasady skargowej, jeżeli Trybunał w razie sprzecznych zeznań świadka, oskarżonego o fałszywe zeznania, uznaje go winnym fałszywego świadectwa nie co do tych pytań, które są przedmiotem oskarżenia, lecz co do zeznań innych, przeciwieństwo tychże stwierdzających (orz. z 1 grudnia 1885 l. 12533, nr. 855).

Oskarżenie o zbrodnię popełnioną w stanie pijaństwa mieści w sobie ewentualne oskarżenie o przekroczenie z § 523 k. k. (orz. z 1 grudnia 1880 l. 14062 nr. 48 i z 20 czerwca 1885 l. 3821 nr. 798). Podobnie wniesione przeciw odpowiedzialnemu redaktorowi pisma peryodycznego oskarżenie o przestępstwo prasowe mieści w sobie ewentualne oskarżenie o przekroczenie zaniedbania obowiązkowego nadzoru (orz. z 27 lipca 1882 l. 3186 nr. 470).

Oskarżonego o przestępstwo usiłowane może Trybunał uznać winnym przestępstwa dokonanego bez obrazy § 267.

Postanowienie § 267 w związku z § 262 jest jedną z najważniejszych konsekwencji zasady skargowej, według której Trybunał związany jest jedynie tożsamością czynu, oskarżeniem objętego. Kiedy jednak czyn zostaje ten sam, a kiedy ulega zmianie, to objaśniają oprócz podanych powyżej, ważniejszych orzeczeń Trybunału kasacyjnego jeszcze orzeczenia podane w zbiorze Mana pod nr. 222, 229, 278, 378, 400, 411, 717, 965, 1679, 1739, 1866, 2109.

§ 267 nie stoi na przeszkodzie uwzględnieniu jako środka

---

einer That schuldig erklären kann, auf welche die Anklage weder ursprünglich gerichtet noch während der Hauptverhandlung ausgedehnt wurde.

dowodowego faktów nie objętych aktem oskarżenia (orz. z 2 lipca 1892 l. 6419 zb. l. 1548) jak również uwzględnieniu pewnych znamion ustawowych nie wymienionych w oskarżeniu (orz. orz. z 14 kwietnia 1888, l. 650, zb. nr. 1141) lub rozłożeniu stanu faktycznego objętego aktem oskarżenia na większą ilość samoistnych faktów (orz. z 15 grudnia 1888 l. 11036 zb. nr. 1233) ani wreszcie uwzględnieniu okoliczności faktycznych które wyszły na jaw przy rozprawie (por. § 262 pk.) a które uzasadniają wyższy (ustawowo) wymiar kary (por. orz. z 11 grudnia 1905 zb. nr. 3139).

VIII. Ogłoszenie i wygotowanie wyroku.

§ 268. Zaraz po zapadłej uchwale trybunału należy oskarżonego znowu wprowadzić albo przywołać, poczem przewodniczący na posiedzeniu jawnem ogłasza wyrok razem z istotnemi powodami i odczytuje zastosowane przepisy ustawy. Zarazem przewodniczący pouczy oskarżonego o służących mu środkach prawnych.

Przy ogłoszeniu wyroku musi być obecnym cały Trybunał na »posiedzeniu jawnem« (analogia § 330 p. k. prokurator (§ 31, 284 ust. ost.) i protokolant (§ 23 p. k.) który ogłoszenie ma w protokole uwidocznic.

§ 269. Jeżeli się oskarżony nie stawił do ogłoszenia wyroku, przewodniczący może zarządzić, aby go w tym celu sprowadzono, lub postanowić, że wyrok mu albo ustnie

§ 268 Unmittelbar nach dem Beschlusse des Gerichtshofes ist der Angeklagte wieder vorzuführen oder vorzurufen, und es ist in öffentlicher Sitzuug durch den Vorsitzenden das Urtheil sammt den wesentlichen Gründen desselben unter Verlesung der angewendeten Gesetzesbestimmungen zu verkünden. Zugleich belehrt der Vorsitzende den Angeklagten über die ihm zustehenden Rechtsmittel.

§ 269. Hat sich der Angeklagte zur Urtheilsverkündung nich eingefunden, so kann der Vorsitzende ihn zu diesem Behufe vorführen lassen oder anordnen, dass ihm das Urtheil entweder durch einen hiezu abgeordneten Richter mündlich eröffnet oder ihm in Abschrift zugestellt werde.

ogłosi się przez sędziego do tej czynności wyznaczonego, albo w odpisie doręczy.

Wyrok należy jednak w każdym razie ogłosić na posiedzeniu jawnym Trybunału, chociażby oskarżony się nie stawił.

§ 270. ~~Każdy~~ ^{Każdy} ~~Wyrok~~ ^{Wyrok} ~~należy~~ ^{należy} ~~wygotować~~ ^{wygotować} na piśmie w ciągu ~~trzech~~ ^{trzech} dni od dnia ogłoszenia, a ~~mają~~ ^{mają} go podpisać przewodniczący i protokolant.

~~Wyrok~~ ^{Wyrok} ~~na piśmie~~ ^{na piśmie} ~~ulożony~~ ^{ulożony} ~~powinien~~ ^{powinien} ~~zawierać~~ ^{zawierać}

- 1) ~~wymienienie sądu i nazwiska obecnych członków trybunału, tudzież nazwisko prokuratora (oskarżyciela prywatnego) i strony cywilnej;~~
- 2) ~~imię i nazwisko oskarżonego, tudzież przezwisko, jeżeli oskarżony jest także pod niem znany, jego wiek, stan, rzemiosło lub zatrudnienie; następnie nazwisko jego obrońcy;~~
- 3) ~~dzień postanowienia, zarządzającego rozprawę główną oraz treść istotną aktu oskarżenia;~~

§ 270. Jedes Urtheil muss binnen drei Tagen vom Tage der Verkündung schriftlich ausgefertigt und von dem Vorsitzenden sowie vom Schriftführer unterschrieben werden.

Die Urtheilsausfertigung muss enthalten:

1. die Bezeichnung des Gerichts und die Namen der anwesenden Mitglieder des Gerichtshofs, sowie den des Staatsanwalts (Privatanklägers) und des Privatbetheiligten;
2. den Vor- und Zunahmen sowie denjenigen Namen, unter welchem der Angeklagte allenfalls sonst noch bekannt ist, sein Alter, Stand, Gewerbe oder seine Beschäftigung ferner den Namen seines Vertheidigers;
3. den Tag der die Hauptverhandlung anordnenden Verfügung und den wesentlichen Inhalt der Anklageschrift,
4. den Tag der Hauptverhandlung und des ergehenden Urtheils;
5. die Schlussanträge des Anklägers und des Privatbetheiligten;
6. das Erkenntnis des Gerichtshofs über die Schuldfrage, und zwar im Falle eines Strafurtheils mit allen im § 260 aufgeführten Punkten; endlich

- 4) dzień rozprawy głównej i zapadłego wyroku;
- 5) wnioski ostateczne oskarżyciela i strony cywilnej;
4. 6) orzeczenie trybunału co do winy, ^{il. a n. przypadek wyroku 2009/1} i to w razie ^{zakazania} ~~zakazania~~ z wszystkimi w § 260. wyszczególnionymi punktami; ^{nakoniec} ~~nakoniec~~ ^{rozstrzygnięcia. Mais one}
- 5) 7) powody orzeczenia. ^{Te} ~~Te~~ ^{podawać} ~~podawać~~ ^{powinny} ~~powinny~~ treściwie, ale z całą dokładnością, które okoliczności faktyczne i z jakich przyczyn ^{trybunał} ~~trybunał~~ ^{uznał} ~~uznał~~ za udowodnione lub nieudowodnione, jakimi ^{względami} ~~względami~~ kierował się, rozstrzygając ^{pytania} ~~pytania ^{prawne} ~~prawne i uchylając ^{wniesione} ~~wniesione~~ zarzuty, a w razie skazania, jakie znalazł okoliczności obciążające i łagodzące. W wyroku uwalniającym powody ^{orzeczenia} ~~orzeczenia ^{powinny} ~~powinny w szczególności jasno wyrazić ^{która} ~~która~~ z przyczyn ^(w § 259. wymienionych) ~~(w § 259. wymienionych)~~ skłoniła ^{trybunał} ~~trybunał~~ do wydania wyroku uwalniającego. Omyłki pisarskie i rachunkowe, następnie takie usterki formalne i opuszczenia, które nie tyczą się punktów w § 260 l. 1 do 3 wyszczególnionych, powinien trybunał każdego czasu, jeżeli potrzeba po wysłuchaniu stron sprostować. Przeciw odrzuceniu wniosku żądającego sprostowania niedopuszczalny jest żaden środek prawny.~~~~~~~~

7. die Entscheidungsgründe. In denselben muss in gedrängter Darstellung, aber mit voller Bestimmtheit angegeben sein, welche Thatsachen und aus welchen Gründen der Gerichtshof dieselben als erwiesen oder als nicht erwiesen angenommen von welchen Erwägungen er bei der Entscheidung der Rechtsfragen und bei Beseitigung der vorgebrachten Einwendungen geleitet wurde, und im Falle einer Verurtheilung, welche Erschwerungs- und Milderungsumstände er gefunden habe. Bei einem freisprechenden Urtheile haben die Entscheidungsgründe insbesondere deutlich anzugeben, aus welchem der im § 259 angegebenen Grunde sich der Gerichtshof zur Freisprechung bestimmt gefunden habe.

Schreib- und Rechnungsfehler, ferner solche Formgebrechen und Auslassungen, welche nicht die im § 260 Z. 1 bis 3 erwähnten Punkte betreffen, hat der Gerichtshof jederzeit, allenfalls nach Anhörung der Parteien, zu berich-

360 a jego obciążeni paragrafów na podstawie wyroku;
ni ogo - Postanowione sprostowanie skutecznie należy na
brzegu wyroku i zamieścić we wszystkich wygotowa-
niach. F

Postanowienie § 270 l. 7 w związku z § 281 l. 5 jest dla
oskarżonego gwarancją sprawiedliwego wyroku
w obec nie dopuszczalnego środka prawnego apelacji od orze-
czenia o winie, dlatego w motywach i to tak wyroku ska-
żującego jak i uwalniającego, należy ściśle przestrzegać prze-
pisu § 270 l. 7. Nie wystarczy wymienić w motywach wyroku
nazwiska świadków na podstawie których oskarżonego ska-
zano, ani też podać jedynie ogólnikowo fakta, które Trybunał
uznał za udowodnione; lecz należy przytoczyć treść zeznań
jakoteż zasady dowodowe, które Trybunał skłoniły do uznania
faktów pewnych za udowodnione. Por. orz. z 7 maja 1875
l. 2379 nr. 62; z 8 listopada 1875, l. 10336 nr. 86; z 4 lutego
1876, l. 9974 nr. 98 i z 28 marca 1885 l. 13368 nr. 765.

W przestępstwach, które polegają na wypowiedzeniu ja-
kiegoś zdania (*Gedankenäußerung*) nie wystarcza do uzasa-
dnienia winy oskarżonego powiedzieć w wyroku, że karygodny
zamiar leży już w czynie samym (orz. z 20 marca 1883 l. 3094
nr. 528 i z 5 stycznia 1886 l. 14679 nr. 867) por. orz. 16 paźdz.
1894 l. 12253, zb. nr. 1824.

Proste odrzucenie ważnych zeznań świadków nie da się
pogodzić z przepisem § 270 ust. 7 p. k. jeżeli odmawia się
im wiarygodności, to należy podać powody (orz. z 12 listop.
1898 l. 12226 ob. nr. 2274) por. także orz. z 5 maja 1903 zb.
nr. 2835.

Jedynie omyłki pisarskie i rachunkowe wyroku mogą być
sprostowane; osnowy wyroku już ogłoszonego nawet za zgodą
stron obydwu zmienić nie można, a zrzeczenie się środków
prawnych nie ma prawnego skutku (orz. z 2 maja 1881 l. 2452
nr. 334).

przechylenie należy wyrażenie wyroku wydatki na pierwsze
tigen. Gegen die Zurückweisung eines darauf abzielenden
Antrages ist kein Rechtsmittel zulässig. Die beschlossene Ver-
besserung ist am Rande des Urtheils beizusetzen und muss
allen Ausfertigungen beigelegt werden.
tego dnia wyrażenie odroczenia lub odroczenia.

Powody wyroku: »Sąd nabrał przekonania na podstawie przeprowadzonej rozprawy« są wadliwe, należy wyszczególnić jakie środki dowodowe na wytworzenie tego przekonania wpłynęły (reskr. min. z 21 czerwca 1895, l. 4960, zb. S. w.)

IX. Spisywanie protokołu.

§ 271. Protokół rozprawy głównej należy pod nieważnością spisać a przewodniczący i protokolant winni go podpisać. Protokół powinien zawierać nazwiska obecnych członków trybunału, stron i ich zastępców, stwierdzać wszystkie istotne formalności postępowania a w szczególności podawać, których świadków i znawców słuchano, i które akta odczytano, czy odebrano przysięgę od świadków i znawców, albo z jakich powodów jej nie odebrano; nakoniec zaznaczyć wszystkie wnioski stron, jakoteż wydane w tej mierze przez przewodniczącego lub przez trybunał rozstrzygnięcia. Wolno stronom dla obrony swych praw domagać się stwierdzenia w protokole szczególnych punktów.

Jeżeli zależy na stwierdzeniu dosłownych wyrażań, przewodniczący na żądanie strony nakaze zaraz odczytanie szczególnych ustępów.

§ 271. Über die Hauptverhandlung ist bei sonstiger Nichtigkeit ein von dem Vorsitzenden und dem Schriftführer zu unterschreibendes Protokoll aufzunehmen. Dasselbe soll die Namen der anwesenden Mitglieder des Gerichtshofes, der Parteien und ihrer Vertreter enthalten, alle wesentlichen Förmlichkeiten des Verfahrens beurkunden, insbesondere anführen, welche Zeugen und Sachverständigen vernommen und welche Actenstücke vorgelesen wurden, ob die Zeugen und Sachverständigen beeidigt wurden, oder aus welchen Gründen die Beeidigung unterblieb; endlich alle Anträge der Parteien und die von dem Vorsitzenden oder dem Gerichte darüber erfolgten Entscheidungen bemerken. Den Parteien steht es frei die Feststellung einzelner Punkte im Protokolle zur Wahrung ihrer Rechte zu verlangen.

O odpowiedziach oskarżonego i o zeznaniach świadków lub znawców wtedy tylko należy uczynić wzmiankę, gdy zawierają zboczenia, zmiany lub dodatki do zeznań w aktach zapisanych, albo gdy świadkowie lub znawcy po raz pierwszy na jawnem posiedzeniu zeznawają.

Jeżeli przewodniczący lub trybunał uznają to za rzecz stosowną, mogą zarządzić stenograficzne spisanie wszystkich zeznań i wywodów; na żądanie strony wcześniej wniesione i za poprzedniem złożeniem kosztów, stenografowanie w każdym razie zarządzić należy. Zapiski stenograficzne należy jednak w czterdziestu ośmiu godzinach na zwyczajne pismo przenieść, przewodniczącemu lub sędziemu, którego przewodniczący, do tego wyznaczy, do sprawdzenia przedłożyć i do protokołu dołączyć.

Wolno zresztą stronom zakończony protokół i jego załączniki przejrzeć i odpisać.

Przyczyna nieważności z § 281 l. 3 zachodzi jedynie wtedy,

Der Vorsitzende hat, wo es auf Feststellung der wörtlichen Fassung ankommt, auf Verlangen einer Partei sofort die Verlesung einzelner Stellen anzuordnen.

Der Antworten des Angeklagten und der Aussagen der Zeugen oder Sachverständigen geschieht nur dann eine Erwähnung, wenn sie Abweichungen, Veränderungen oder Zusätze der in den Acten niedergelegten Angaben enthalten, oder wenn die Zeugen oder Sachverständigen in der öffentlichen Sitzung das erste Mal vernommen werden.

Wenn der Vorsitzende oder der Gerichtshof es angemessen findet, kann er die stenographische Aufzeichnung aller Aussagen und Vorträge anordnen; auf rechtzeitiges Verlangen einer Partei und gegen vorläufigen Erlag der Kosten ist dieselbe stets zu verfügen. Die stenografischen Aufzeichnungen sind jedoch binnen achtundvierzig Stunden in gewöhnliche Schrift zu übertragen, dem Vorsitzenden oder einem von ihm Hiemit betrauten Richter zur Prüfung vorzulegen und dem Protokolle beizuschliessen.

Es steht übrigens den Parteien frei, von dem abgeschlossenen Protokolle und dessen Beilagen Einsicht und Abschrift zu nehmen.

jeżeli protokołu rozprawy wcale nie spisano. Usterki lub opuszczenia w protokole należy zaraz na rozprawie sprostować, lecz można także później żądać od przewodniczącego sprostowania protokołu.

O nieważności rozstrzyga ten okres czasu, w którym strony uprawnione do wniesienia środków prawnych dla ich uzasadnienia chcą z protokołu korzystać. Okres ten zaczyna się w chwili doręczenia wyroku dla wniesienia zażalenia nieważności (§ 285 pk.) por. orz. 21 lipca 1903 zb.nnr. 2859).

Jeżeli przewodniczący na rozprawie nie uczyni zadosyć żądaniu strony, by stwierdzono w protokole pewne okoliczności, należy zażądać w myśl § 238 uchwały Trybunału.

Protokoły rozpraw głównych należy spisywać dokładnie, czytelnie bez poprawek, zaraz po rozprawie (rozp. min. z 16 kwietnia 1893, l. 6636, zb. S. w.).

§ 272. W przypadkach, kiedy sąd odchodzi do izby obrad w celu wydania uchwały, spisać należy osobny protokół obrad i głosowania podczas rozprawy głównej i po jej zamknięciu.

Ponieważ protokół narady jest tajny, dla oskarżonego i jego obrońcy nieprzystępny, przeto należy powody uchwał incydentalnych Trybunału zapisać w protokole rozprawy jawnej (Reskr. min. spraw. z 9 lutego 1880 l. 1693).

X. Odroczenie rozprawy głównej.

§ 273. Rozprawę główną raz rozpoczętą, wtedy tylko można przerwać, gdy przewodniczący uzna tego potrzebę, bądź dlatego, aby osoby, w niej udział biorące należycie od-

§ 272. Über die Berathungen und Abstimmungen während und am Schlusse der Hauptverhandlung ist in den Fällen, wo sich das Gericht zur Beschlussfassung in das Berathungszimmer zurückgezogen hat, ein abgesondertes Protokoll zu führen.

§ 273. Die Hauptverhandlung darf, wenn sie begonnen hat, nur soweit unterbrochen werden, als es der Vorsitzende zur nöthigen Erholung der dabei betheiligten Personen oder

poczęły, bądź też w celu niezwłocznego dostarczenia środków dowodowych; w razach nagłych rozprawa według uznania trybunału, może się odbywać dalej nawet w niedzielę lub święto.

Rozróżnić należy przerwę rozprawy od jej odroczenia; w razie przerwy rozprawę po przerwie można prowadzić dalej, w razie odroczenia należy rozprawę na nowo rozpocząć. Ustawa nie przepisuje, jak długo przerwa trwać może; dłuższe przerwy osłabiają jednak bezpośrednio wrażenie rozprawy, dlatego unikać ich należy.

§ 274. Jeżeli obrońca pomimo należytego wezwania nie stanął do rozprawy głównej, lub przed jej ukończeniem się oddalił, albo jeżeli zajdzie przypadek w § 236 ustęp 2 przewidziany, a innego obrońcy albo wcale na razie ustanowić nie można, albo tylko z uszczerbkiem obrony oskarżonego, wówczas rozprawę odroczyć należy. Koszta ustanowienia innego zastępcy i odroczenia poniesie obrońca, z którego winy wynikły.

Przepis § 274 p. k. nie odnosi się wyłącznie do przypadków obrony koniecznej (§ 41 ust. II., §§ 220, 221, 344 ust. II. p. k.) odnosi się także do przypadków obrony fakultatywnej, ale tylko tych, przy których obrońcę urzędownie się wzywa (»pomimo należytego wezwania« por. § 41 ust. III p. k.) nie odnosi się zaś do innych przypadków obrony. Natomiast

zur unverzüglichen Herbeischaffung von Beweismitteln erforderlich findet; sie kann nach dem Ermessen des Gerichtshofs in dringenden Fällen auch an einem Sonn oder Feiertage fortgesetzt werden.

§ 274. Ist der Vertheidiger, ungeachtet gehöriger Ladung, bei der Hauptverhandlung nicht erschienen, oder hat er sich vor dem Schlusse derselben entfernt, oder tritt der im § 236, Absatz 2 vorgesehene Fall ein, und kann ein anderer Vertheidiger überhaupt nicht oder doch nicht ohne Beeinträchtigung der Vertheidigung des Angeklagten bestellt werden, so ist die Verhandlung zu vertagen. Die Kosten der Bestellung eines anderen Vertreters und der Vertagung hat der schuldige Vertheidiger zu tragen.

i w tych przypadkach należy zarządzić odroczenie, jeżeli oskarżony stawia wniosek i udowadnia (że obrońcę dla siebie wezwał (por. § 281 ust. IV. p. k.).

§ 275. Jeżeli oskarżony zachoruje podczas rozprawy głównej w tym stopniu, iż dłużej na niej nie może być obecny, a nie zgadza się na to, aby rozprawa w jego nieobecności dalej się toczyła i aby jego zeznania w śledztwie wstępem złożone odczytano, wówczas rozprawę odroczyć należy.

Natomiast jeżeli oskarżony się zgadza, można w jego nieobecności rozprawę prowadzić.

Mimo to jednak rozprawę odroczyć należy, jeżeli zbrodnia z powodu której rozprawa się toczy, zagrożona jest karą więzienia wyżej 5 lat. Na ten przypadek nie można przenosić przepisu § 275 p. k. o zezwoleniu oskarżonego (orz. z 18 czerwca 1897 l. 5411 zb. nr. 2122).

Zob. orz. nr. 1085 w uwadze do § 226.

§ 276. Rozprawę główną można według uznania sądu i wtedy odroczyć, jeżeli trybunał z jakiegobądź powodu uzna za stosowne zarządzić jeszcze poprzednio nowe dochodzenia lub czynności śledcze, albo dostarczenie nowych środków dowodowych, albo jeżeli dla zewnętrznych przeszkód odroczenie rozprawy na jakiś czas okazuje się być koniecznem lub odpowiedniem celowi.

jeżeli rozprawa jest rozpoczęta, a oskarżony (5-21-24-25-26) a
podczas niej zachoruje, należy odroczyć i skład sądu
 § 275. Erkrankt der Angeklagte während der Hauptverhandlung in dem Masse, dass er derselben nicht weiter beiwohnen kann, und willigt er nicht selbst ein, dass die Verhandlung in seiner Abwesenheit fortgesetzt und seine in der Voruntersuchung abgegebene Erklärung vorgelesen werde, ist die Verhandlung zu vertagen.

§ 276. Eine Vertagung der Hauptverhandlung kann nach Ermessen des Gerichtes auch dann beschlossen werden, wenn der Gerichtshof aus irgend einem Anlasse vorläufig noch neue Erhebungen oder Untersuchungshandlungen oder die Herbeischaffung neuer Beweismittel anzuordnen findet, oder wenn wegen äusserer Hindernisse eine zeitweilige Aufschiebung der Verhandlung sich als nothwendig oder zweckmässig darstellt.

nie podjęta postąpienie i innymi aktami które ma się i rozprawy
i w tym celu do tego sądu i rozprawy.
Należy jednak postąpienie rozprawy, jeżeli skład

886 nego etiam lo graby § 277 pmer pmeraduliczego
projak pmiem do Salurej rozprawy, etich tyko, jedu
lab

Odrzucenie wniosku uczynionego na rozprawie głównej, którą następnie odroczone, nie może stanowić przyczyny nieważności wyroku wydanego na drugiej rozprawie, którą przeprowadzono na nowo w obec zmienionego składu Trybunału, jeżeli wniosku tego na drugiej rozprawie nie ponowiono (orz. z 28 marca 1887 l. 593 nr. 1054).

Wobec zasady §§ 273—276 p. k. według których raz rozpoczętej rozprawy bez ważnych powodów nie należy przerywać, winien Trybunał wnioski stron na dalsze dochodzenia badać nietylko formalnie co do ich dopuszczalności, ale także ze względu na prawdopodobieństwo wyniku (orz. z 26 kwiet. 1890 l. 2369, zb. nr. 1319, z 29 marca 1893 l. 3587. zb. nr. 1620).

XI. Przypadki wpadkowe.

§ 277. Jeżeli z rozprawy głównej wynika prawdopodobieństwo, że świadek ze świadomością fałszywie zeznawał, przewodniczący może zarządzić, aby spisano protokół jego zeznań i aby świadek po odczytaniu i przyjęciu go podpisał; może także zarządzić przytrzymanie świadka i zaprowadzenie go przed sędziego śledczego.

Oskarżony nie ma prawa żalenia się na zarządzenia przeciw świadkowi wydane a na przepisie § 277 oparte, chociażby nastąpiły w skutek uchwały Trybunału, wbrew jego wnioskowi zapadłej (orz. z 28 marca 1887 l. 1392 nr. 1044).

Spisanie protokołu przewidziane w § 277 p. k. nie powoduje samo przez się zamknięcia przesłuchania świadka, lecz może świadkowi dostarczyć sposobności odwołania fałszywych zeznań złożonych na rozprawie (orz. z 21 lutego 1896 l. 15162 zb. nr. 1955).

§ 277. Ergibt sich aus der Hauptverhandlung mit Wahrscheinlichkeit, dass ein Zeuge wissentlich falsch ausgesagt habe, so kann der Vorsitzende über dessen Aussage ein Protokoll aufnehmen und nach geschehener Vorlesung und Genehmigung von dem Zeugen unterfertigen lassen; er kann auch den Zeugen verhaften und dem Untersuchungsrichter vorführen lassen.

Z chwilą podpisania protokołu przez świadka, protokół nważać należy za zamknięty, protokół spisany przed sędzią śledczym po doprowadzeniu jest już protokołem »obwinionego« (por. § 38 i 199 p. k.), odwołanie zeznań złożonych na rozprawie nie uwalnia od odpowiedzialności karnej (por. orz. z 8 lipca 1905 zb. nr. 3101).

§ 278. Jeżeli przestępstwo popełniono podczas rozprawy głównej w sali posiedzeń, a sprawcę na gorącym uczynku schwymano, trybunał zgromadzony może, albo przerywając rozprawę główną, albo przy zamknięciu tejże na wniosek uprawnionego oskarżyciela i po wysłuchaniu obwinionego oraz obecnych świadków, natychmiast sprawę osądzić. Środki prawne przeciw takiemu wyrokowi nie mają skutku wstrzymującego.

Jeżeli natychmiastowe osądzenie nastąpić nie może, albo jeżeli czyn stanowi zbrodnię lub występki należące do orzecznictwa sądu przysięgłych, przewodniczący zarządzi zaprowadzenie sprawy przed sędzią śledczym.

Z powodu takiego zarządzenia należy spisać osobny protokół.

Orzeczenia dawniejsze: Tryb. najw. orzekł w wyroku z 6 marca 1882 l. 14078 nr. 432, że przepis pierwszego ustępu

§ 278. Wird während der Hauptverhandlung in dem Sitzungssaale eine strafbare Handlung verübt und dabei der Thäter auf frischer That betreten, so kann darüber mit Unterbrechung der Hauptverhandlung oder am Schlusse derselben auf Antrag des dazu berechtigten Anklägers, sowie nach Vernehmung des Beschuldigten und der vorhandenen Zeugen von dem versammelten Gerichte sogleich abgeurtheilt werden. Rechtsmittel gegen ein solches Urtheil haben keine aufschiebende Wirkung.

Ist die sofortige Aburtheilung nicht thunlich, oder begründet die That ein vor das Geschwornengericht gehöriges Verbrechen oder Vergehen, so lässt der Vorsitzende den Thäter dem Untersuchungsrichter vorführen.

Ueber einen solchen Vorgang ist ein besonderes Protokoll aufzunehmen.

§ 278 może być zastosowany także do świadka zeznającego fałszywie na rozprawie.

Jeżeli świadek fałszywie zeznający na rozprawie, co do którego prokurator stawia wniosek po myśli § 278 p. k. aby postąpiono z nim jako ze schwytanym na gorącym uczynku popełnienia przestępstwa, zeznania swe odwołuje zanim zapadła uchwała Trybunału rozciągająca rozprawę główną także na czyn karygodny popełniony przez świadka, uchyla się od kary, gdyż do chwili uchwały uważać go należy za świadka a nie obwinionego, wolno mu zatem poprzednie zeznania sprostować. Chwila postawienia wniosku przez prokuratora nie jest rozstrzygającą (orz. z 18 czerwca 1900 l. 18011, zb. nr. 2492).

Wprost przeciwne stanowisko zajmuje zasadniczo Tr. kas. w orz. z dn. 27 maja 1903 zb. nr. 2839; z okoliczności, że kwestyę fałszywych zeznań świadka normuje § 277 p. k. wynika, że nie można do nich stosować § 278 pk. (brak możliwości »gorącego uczynku«).

§ 279. Jeżeli oskarżony dopuścił się przestępstwa podczas rozprawy głównej, przepisy § 263 mają zupełne zastosowanie.

Jeżeli oskarżony dopuścił się na rozprawie głównej obrazy czci względem oskarżyciela prywatnego, tenże, zastrzegając sobie ściganie, związany jest trziedniowym terminem w § 263 ust. 4 zakreślonym (orz. z 2 listopada 1883 l. 5135 nr. 583).

Por. §§ 234 i 225 i uwagi tamże podane, tudzież uwagi przy § 46. p. k.

XII. Środki prawne przeciw wyrokowi.

§ 280. Przeciw wyrokom trybunału pierwszej instancji służą tylko środki prawne zażalenia nieważności i odwoła-

§ 279. Hat der Angeklagte während der Hauptverhandlung eine strafbare Handlung begangen, so finden die Bestimmungen des § 263 ihre volle Anwendung.

§ 280. Gegen die Urtheile der Gerichtshöfe erster Instanz stehen nur die Rechtsmittel der Nichtigkeitsbeschwerde

nia. Pierwsze idzie do sądu najwyższego jako trybunału kasacyjnego, drugie do trybunału drugiej instancyi.

Środki prawne (zażalenie nieważności) zapowiedzieć można jedynie przeciw wyrokowi już zapadłemu i ogłoszonemu; przed wydaniem wyroku można jedynie zastrzedz sobie zapowiedzenie zażalenia nieważności (ustęp ostatni § 281); zapowiedzenie zażalenia nieważności przed wydaniem wyroku nie ma przeto skutku prawnego.

Podobnie nie można zrzec się środków prawnych przed wydaniem i ogłoszeniem wyroku, lecz dopiero po ogłoszeniu. Zrzeczenie się wcześniejsze nie ma skutku prawnego (orz. z 2 maja 1881 l. 2452 nr. 334).

W razie śmierci oskarżonego, zanim rozstrzygnięto środek prawny należy postępowanie karne zaniechać a wniesiony środek prawny staje się bezprzedmiotowym (orz. z 29 września 1903 zb. nr. 2889).

§ 281. Zażalenie nieważności przeciw wyrokowi uwalniającemu może być wniesione tylko na niekorzyść, przeciw wyrokowi skazującemu zaś tak na korzyść, jak na niekorzyść oskarżonego, ale w każdym razie tylko z następujących przyczyn:

- 1) jeżeli trybunał nie był należycie obsadzony; jeżeli nie wszyscy sędziowie byli obecni przy całej rozprawie albo jeżeli sędzia wyłączony (§§ 67 i 68) miał udział

und der Berufung offen. Die erstere geht an den obersten Gerichtshof als Cassationshof, die letztere an den Gerichtshof zweiter Instanz.

§ 281. Eine Nichtigkeitsbeschwerde kann gegen ein freisprechendes Urtheil nur zum Nachtheile, gegen ein verurtheilendes sowohl zum Vortheile als zum Nachtheile des Angeklagten ergriffen werden, stets jedoch nur wegen eines der folgenden Nichtigkeitsgründe:

1. wenn der Gerichtshof nicht gehörig besetzt war, wenn nicht alle Richter der ganzen Verhandlung beiwohnten, oder wenn sich ein ausgeschlossener Richter (§§ 67 und 68) an der Entscheidung betheiligte; es wäre denn, dass der die Nichtigkeit begründende Thatumstand dem Beschwerdeführer noch vor oder während der Hauptverhandlung bekannt und

w orzeczeniu, chyba że okoliczność ta uzasadniająca nieważność zaskarżającemu jeszcze przed rozprawą główną lub podczas tejże wiadomą była, a on mimo to ani zaraz przy rozpoczęciu rozprawy głównej, ani natychmiast, gdy się o niej dowiedział jej nie zarzucił;

- 2) jeżeli pomimo zastrzegania się zaskarżającego, odczytano na rozprawie głównej pismo, dotyczące się aktu działanego podczas dochodzeń lub śledztwa wstępnego a według ustawy nieważnego;
- 3) jeżeli w czasie rozprawy głównej obrażono lub pominięto przepis, którego przestrzeganie ustawa wyraźnie pod nieważnością nakazuje (§§ 120, 151, 152, 170, 221, 228, 244, 247, 250, 260, 271 i 427);
- 4) jeżeli podczas rozprawy głównej nie orzeczono o wniosku strony żalącej się lub jeżeli w orzeczeniu wypadkowym, zapadłym wbrew jej wnioskowi lub sprzeciwianiu się, nie zważano na ustawy lub zasady postępowania, lub je błędnie zastosowano, pomimo, że istota

von ihm nicht gleich beim Beginne der Hauptverhandlung oder sofort, nach dem er in die Kenntniss desselben gelangte, geltend gemacht wurde;

2. wenn trotz der Verwahrung des Beschwerdeführers ein Schriftstück über einen nach dem Gesetze nichtigen Vorhebungs- oder Voruntersuchungsact bei der Hauptverhandlung verlesen wurde;

3. wenn bei der Hauptverhandlung eine' Vorschrift verletzt oder vernachlässigt worden ist, deren Beobachtung das Gesetz ausdrücklich bei sonstiger Nichtigkeit vorschreibt (§§ 120, 151, 152, 170, 221, 228, 244, 247, 250, 260, 271 und 427);

4. wenn während der Hauptverhandlung über einen Antrag des Beschwerdeführers nicht erkannt worden ist, oder wenn durch ein gegen seinen Antrag oder Widerspruch gefälltes Zwischenerkenntnis Gesetze oder Grundsätze des Verfahrens hintangesetzt oder unrichtig angewendet worden sind, deren Beobachtung durch das Wesen eines die Strafverfolgung und die Vertheidigung sichernden Verfahrens geboten ist;

5. wenn der Ausspruch des Gerichtshofes über entscheidende Thatsachen (§ 270 Z. 6 und 7) undeutlich, un-

postępowania, zapewniającego ściganie karne i obronę przestrzeganie ich nakazuje;

- 5) jeżeli orzeczenie trybunału co do stanowczych okoliczności (§ 270 l. 6 i 7) jest niejasne, niezupełne lub samo z sobą sprzeczne; jeżeli do orzeczenia tego nie dodano powodów, albo jeżeli zachodzi ważna sprzeczność między tem, co przytaczają powody o osnowie dokumentów znajdujących się w aktach, lub zeznań przed sądem złożonych, a samymi dokumentami lub protokołami przesłuchania lub rozprawy;
  - 6) jeżeli trybunał bezpodstawnie uznał się niewłaściwym (§ 261);
  - 7) jeżeli wyrok zapadły nie załatwia oskarżenia, albo
  - 8) przekroczył oskarżenie wbrew przepisom §§ 262, 263 i 267.
  - 9) jeżeli obrażono lub błędnie zastosowano ustawę w orzeczeniu zapadłym co do pytania;
- a) ażeli czyn zarzucony oskarżonemu stanowi zbrodnię,

vollständig oder mit sich selbst im Widerspruche ist; wenn für diesen Ausspruch keine Gründe angegeben sind, oder wenn zwischen den Angaben der Entscheidungsgründe über den Inhalt von bei den Acten befindlichen Urkunden oder über gerichtliche Aussagen und den Urkunden oder Vernehmungs- und Sitzungsprotokollen selbst ein erheblicher Widerspruch besteht;

6. wenn der Gerichtshof mit Unrecht seine Nichtzuständigkeit (§ 261) ausgesprochen hat;

7. wenn das ergangene Endurtheil die Anklage nicht erledigt, oder

8. dieselbe gegen die Vorschrift der §§ 262, 263 und 267 überschritten hat;

9. wenn durch den ergangenen Ausspruch über die Frage:

a) ob die dem Angeklagten zur Last fallende That ein Verbrechen, ein Vergehen oder eine andere zur Zuständigkeit der Gerichte gehörige strafbare Handlung begründe.

b) ob Umstände vorhanden seien, vermöge welcher die Strafbarkeit der That aufgehoben oder die Verfolgung wegen derselben ausgeschlossen ist, endlich

c) ob die nach dem Gesetze erforderliche Anklage fehle, ein Gesetz verletzt oder unrichtig angewendet wurde;

występek lub inne przestępstwo podlegające orzecznictwu sądów;

- b) jeżeli zachodzą takie okoliczności, które uchylają karęgodność czynu lub wykluczają jego ściąganie na koncie;
- c) jeżeli niedostaje oskarżenia, w ustawie wymaganego;
- 10) jeżeli czyn będący podstawą orzeczenia przez błędne tłumaczenie ustawy, podciągnięto pod ustawę karną, która się do niego nie stosuje;
- 11) jeżeli trybunał, wymierzając karę, przekroczył swoją władzę karania, lub granice ustawowego wymiaru kary, o ile wymiar ten zależy od okoliczności obciążających lub łagodzących, wyraźnie w ustawie przytoczonych, albo przekroczył granice służącego sobie prawa zamiany lub łagodzenia kary, albo obraził lub mylnie zastosował przepisy § 293 ustęp 3 i § 359 ustęp 4.

Przyczyn nieważności pod 2, 3 i 4 wyszczególnionych nie można zarzucać na korzyść oskarżonego, jeżeli się niewątpliwie okazuje, że to uchybienie formalności nie mogło wywrzeć takiego na orzeczenie wpływu, któryby mógł zaszkodzić oskarżonemu. Na niekorzyść zaś oskarżonego wte-

10. Wenn die der Entscheidung zugrunde liegende That durch unrichtige Gesetzesauslegung einem Strafgesetze unterzogen wurde, welches darauf keine Anwendung findet;

11. wenn der Gerichtshof bei Ausmessung der Strafe seine Strafbefugniss oder die Grenzen des gesetzlichen Strafsatzes, soweit derselbe durch namentlich im Gesetze angeführte Erschwerungs- oder Milderungsumstände begründet wird, oder wenn er die Grenzen des ihm zustehenden Strafumwandlungs- oder Milderungsrechtes überschritten oder Bestimmungen des § 293, Abs. 3, und § 359, Abs. 4, verletzt oder unrichtig angewendet hat.

Die unter 2, 3 und 4 erwähnten Nichtigkeitsgründe können zum Vortheile des Angeklagten nicht geltend gemacht werden, wenn unzweifelhaft erkennbar ist, dass die Formverletzung auf die Entscheidung keinen dem Angeklagten nachtheiligen Einfluss üben konnte. Zum Nachtheile des Angeklagten können sie nur geltend gemacht werden, wenn erkennbar ist, dass die Formverletzung einen die Anklage

dy tylko można zarzucać, gdy się okazuje, że uchybienie formalności mogło wywrzeć na rozstrzygnięcie wpływ szkodliwy dla oskarżenia, i gdy nadto oskarżyciel temu uchybieniu formalności sprzeciwił się, żądał rozstrzygnięcia od trybunału, a następnie zaraz po odmówieniu lub ogłoszeniu rozstrzygnięcia zastrzegł sobie zażalenie nieważności.

Przyczyny nieważności wyszczególnione w § 281 l. 1—8 jak i w § 344 l. 1—9 są tak zwanymi formalnymi przyczynami nieważności; przyczyny zaś wyliczone w § 281 l. 9—11 i w § 344 l. 10—12 m a t e r y a l n e m i przyczynami nieważności, albowiem pierwsze odnoszą się do pogwałcenia zasad postępowania karnego, drugie do pogwałcenia lub błędnego zastosowania postanowień prawa karnego m a t e r y a l n e g o.

Do l. 1. Zob. uwagi do § 68.

Do l. 2. O nieważnych aktach dochodzeń przygotowawczych i śledztwa wstępnego stanowią §§ 71, 97, 88, 120, 152 i 170.

Do l. 3. Nieważność z tego ustępu wtedy tylko zachodzi jeżeli nie przestrzeżono jednego z przepisów wyraźnie tu powołanych, a pod nieważnością postanowionych (orz z 29 grudnia 1879 l. 11464 nr. 215). Jeżeli przeto pominięto inne, w ustawie wprawdzie wyraźnie, lecz nie pod zagrożeniem nieważności, nakazane formalności n. p. przepisy § 248 ust. ostatni, 252 i t. p., natenczas wtedy tylko można oprzeć na tem zażalenie nieważności i to z § 281 l. 4, jeżeli zażądano uchwały Trybunału w myśl § 238.

Do l. 4. Do głównych zasad procedury obecnej należą zasady następujące: zasada ścigania przestępstw z urzędu; zasada procesu skargowego, ustnego i jawnego; zasada swobodnego oceniania dowodów i zasada udziału przysięgłych w sądownictwie karnem. Z zasady procesu skargowego wy-

---

beeinträchtigen den Einfluss auf die Entscheidung zu üben vermochte, und wenn ausserdem der Ankläger sich derselben widersetzt, die Entscheidung des Gerichtshofes begehrt und sofort nach der Verweigerung oder Verkündigung dieser Entscheidung die Nichtigkeitsbeschwerde sich vorbehalten hat.

nika dalej zasada równości stron wobec sądu karnego, wynika dalej obowiązek oskarżyciela do przeprowadzenia dowodu winy, wynika w końcu zasadnicze stanowisko oskarżonego jako podmiotu a nie przedmiotu procesu karnego i t. d. Myślą przewodnią procesu karnego, wypowiedzianą w § 3 proc., jest dochodzenie prawdy materalnej, do której wysłędzenia obowiązane są wszystkie władze, mające udział w postępowaniu karnem.

Zażalenie nieważności z § 281 l. 4 skierowane być może jedynie przeciw uchwale Trybunału, zapadłej wbrew wnioskowi strony żalającej się; strona, która wniosek uczyniła, musi jednak dopilnować tego, aby wniosek ten do protokołu rozprawy zapisano (§ 271); twierdzenie, że wniosek uczyniono nie może być uwzględnione, jeżeli go w protokole nie uwidoczniiono.

Jeżeli strona chce oprzeć zażalenie nieważności na tem, że w toku śledztwa pogwałcono zasady postępowania, musi wywołać na rozprawie głównej odnośne orzeczenie wpadkowe, i tak np. jeżeli zdaniem żalącego się odebrano od świadka w śledztwie przysięgę wbrew postanowieniu § 170 pr., strona powinna na rozprawie zarzucić tę nieformalność i żądać orzeczenia uznającego akt przysięgi za nieważny. Przyczyna nieważności z § 281 l. 3 odnosząca się jedynie do wypadków podczas rozprawy głównej zaszłych, nie ma tu zastosowania (orz. z 7 czerwca 1886 l. 2239 nr. 933).

Jeżeli strona ponawia wniosek odrzucony przez Izbę radną, Trybunał ma ocenić, czy według przebiegu rozprawy wniosek ten uwzględnić należy, lub nie (orz. z 24 kwietnia 1880 l. 637 nr. 249).

Uchwała Trybunału w toku postępowania dowodowego zapadła, nie jest nieodwołałną; Trybunał może ją w dal szym toku rozprawy cofnąć, jeżeli uzna, że dowód jaki miano przeprowadzić, stał się zbytecznym.

Ogłoszenie zamknięcia postępowania dowodowego nie stoi na przeszkodzie uwzględnieniu wniosku co do przeprowadzenia pewnego dowodu później uczynionego

Podobnież Trybunał powinien rozstrzygnąć wniosek ty-

czący się uzupełnienia postępowania dowodowego, uczyniony dopiero w wywodzie końcowym (orz. z 9 lutego 1885 l. 11895 nr. 740 i z 20 maja 1885 l. 4817 nr. 793).

Nie można wniosku obrony, dążącego do przeprowadzenia przeciwdowodu odrzucać z tej przyczyny, że Trybunał przeprowadzone dowody oskarżenia uważa za wystarczające do przekonania o winie (orz. z 4 marca 1884 l. 1898 nr. 617).

Wniosek na dostarczenie świadectw urzędowych co do konduity świadka należy odrzucić, jeżeli nie opiera się na szczególnych okolicznościach (orz. z 23 lutego 1889 l. 14567 zb. nr. 1253).

Do l. 5. O ile chodzi o zarzut niedokładności wyroku, wyrok i powody należy uważać za jedną całość (orz. z 13 lutego 1888 l. 12892 nr. 228).

Przyczyna nieważności z § 281 l. 5 nie ma zastosowania do sprzeczności natury prawniczej (orz. z 18 paździer. 1886 l. 7936 nr. 971). Podobnie nie podpada pod § 281 l. 5 brak orzeczenia o pewnej kwestyi prawniczej (orz. z 29 lutego 1884 l. 14954 nr. 616).

W zażaleniu nieważności opartem na § 281 l. 5 z powodu twierdzonej niedokładności orzeczenia, powinna strona żaląca się wskazać dokładnie owe na rozprawie głównej twierdzone (§ 258 ust. 1) szczególne okoliczności faktyczne, co do których w powodach wyroku nie orzeczono, czy Trybunał uznaje je za udowodnione lub nieudowodnione (§ 270 l. 7). Orzeczenie jest samo z sobą sprzeczne, jeżeli stwierdza równocześnie okoliczności, które się nawzajem wykluczają i których logicznie obok siebie pomyśleć nie można (orz. z 10 kwietnia 1886, l. 1981 nr. 909).

Twierdzenie żalącego się, że orzeczenie jakieś pozostaje w sprzeczności z wynikami śledztwa lub rozprawy głównej nie podpada pod przyczynę nieważności z § 281 l. 5, lecz byłoby niedopuszczalnem zaczepieniem przekonania sędziowskiego. Przyczynę nieważności z § 281 l. 5 uzasadniają bowiem tylko sprzeczności pomiędzy twierdzeniem powodów o podstawie pewnych dokumentów lub protokołów zeznań, a tąż osnową samą; to znaczy, przyczyna nieważności ta zachodzi,

jeżeli w powodach orzeczenia podano treść dokumentu lub protokołu zeznania dla wyroku samego stanowczą, niezgodną z rzeczywistą treścią tegoż dokumentu lub protokołu zeznania. Por. orz. z 30 kwietnia 1874 l. 2642 nr. 7 z 12 grudnia 1874, l. 9766 nr. 38, z 28 grudnia 1883 l. 10238 nr. 607 i z 11 paźdz. 1884 l. 8191 nr. 670).

Jeżeli zatem w powodach wyroku nie podano wcale szczegółowo osnowy poszczególnych zeznań, lecz wypowiedziano tylko przekonanie sędziowskie o pewnym stanie rzeczy zaczerpnięte z zeznań świadków, natenczas przyczyny nieważności z § 281 l. 5 wcale zarzucać nie można (orz. z 20 marca 1874 l. 1861 nr. 2 i z 4 lutego 1876 l. 9974 nr. 98).

Nie ma sprzeczności, jeżeli jakiejś osobie przyznano ustawowe uzdolnienie do redagowania czasopisma (§ 12 u. dr.) z faktycznego jednak braku uzdolnienia wysnuto wniosek, że jest redaktorem pozornym (orz. z 28 kwiet. 1888 l. 1580, zb. nr. 1149).

Jeżeli przytoczone powody są tego rodzaju, że nie można dojść związku ich z faktem, który mają udowodnić, to faktycznie nie ma powodów (orz. z 20 lutego 1889 l. 11390, zb. nr. 1251).

W końcu zauważyć należy, że wszelkie braki i sprzeczności mające, zdaniem żalącego się, uzasadnić przyczynę nieważności z § 281 l. 5 należy wyszczególnić w pisemnym wywodzie zażalenia nieważności.

Nie jest dopuszczalnem zarzucać je dopiero na rozprawie kasacyjnej, jeżeli nie wskazano ich poprzednio.

Do l. 6. Zob. § 261 i uwagi tamże podane.

Tylko przeciw orzeczeniu niewłaściwości służy zażalenie nieważności z § 281 l. 6. Jeżeli Trybunał wbrew wnioskowi strony uznaje się właściwym, natenczas orzeka w sprawie samej, a w takim razie można przeciw zapadłemu wyrokowi wnieść zażalenie nieważności z § 281 l. 10 z powodu błędnej kwalifikacji czynu.

Do l. 7. Powołana tu przyczyna nieważności zachodzi tylko wtedy, jeżeli Trybunał faktu będącego przedmiotem oskarżenia przy wydaniu wyroku wcale nie uwzględnił,

t. j. ani oskarżonego nie zasądził, ani nie uwolnił od odnośnego zarzutu; nie zachodzi zatem, jeżeli Trybunał inaczej czyn ocenił, aniżeli oskarżenie, n. p. uznał w nim część składową innego przestępstwa, lub zamiast kilku zbiegających się przestępstw przyjął tylko jedno łączne, obejmujące wszystkie czyny oskarżeniem objęte (orz. z 19 grudnia 1884 l. 11534, nr. 719).

Trybunał może w miarę potrzeby przeprowadzać rozdział punktów objętych aktem oskarżenia, co do jednego wydać wyrok, co do reszty rozprawę odroczyć (§ 57 pk. i orz. z 22 czerwca 1889 l. 4965, zb. nr. 1230).

Oskarżenie nie jest załatwione, jeżeli Trybunał uwalnia od oskarżenia jedynie dlatego, że nie widzi w czynie oskarżeniem objętym tego przestępstwa, o które skarży prokurator, lecz inne (orz. z 10 grudnia 1880 l. 9126 nr. 299); lub jeżeli Trybunał na nowej rozprawie, zarządzonej wskutek wznowienia postępowania w myśl § 356 l. 3, uwalnia oskarżonego w zupełności od oskarżenia dlatego, że widzi w zarzuconym mu czynie tylko przekroczenie, którego oskarżony poprzednim, lecz wskutek dozwolonego wznowienia procesu zniesionym wyrokiem winnym uznany został (orz. z 24 lutego 1882 l. 13613 nr. 424).

Przyczyna nieważności z § 281 l. 7 zachodzi tylko wtenczas, jeżeli Trybunał nie orzekł o czynie stanowiącym samoistne przestępstwo; pominięcie okoliczności obciążających w oskarżeniu przywiedzionych, o ile nie wpływają na zmianę wymiaru lub gatunku kary, tu nie podpada.

Nie podpada to również pod przyczynę nieważności z § 281 l. 7, jeżeli Trybunał w przypadku oskarżenia o zbrodnię z § 155 a kod. k. zamiar zadania ciężkiego uszkodzenia cielesnego wydedukował nie z jakości narzędzi lub uszkodzenia, jak twierdziło oskarżenie, lecz z innych okoliczności (orz. z 1 grudnia 1875 l. 6189 nr. 91).

Jeżeli Trybunał ocenia czyn odmiennie od oskarżenia, nie powinien uwalniać oskarżonego od kwalifikacyi przyjętej w oskarżeniu; okoliczność zatem ta, że Trybunał nie uwolnił oskarżonego od kwalifikacyi czynu, nadanej mu w oskarżeniu,

nie tylko nie stanowi nieważności, lecz owszem, odpowiada ustawie. Zob. uwagi przy §§ 262 i 267 podane.

Do l. 8. zob. uwagi przy §§ 262, 263 i 267 podane, tudzież uwagę do § 281 l. 9 lit. c.

Do l. 9. Zarzucając przyczyny nieważności z § 281 l. 9 i 10 można oprzeć się jedynie na tych okolicznościach faktycznych, które w orzeczeniu swem stwierdził Trybunał pierwszej instancyi na zasadzie § 258, nie można jednak, odwołując się do protokołów zeznań lub innych aktów, wziąć za podstawę zażalenia inny stan rzeczy, albowiem chodzi tu jedynie o porównanie stanu rzeczy przez sąd pierwszej instancyi stwierdzonego z ustawą karną do niego zastosowaną (por. orz. z dnia 18 czerwca 1874 r. l. 4587 Nr. 15; z dnia 2 marca 1877 l. 11786 Nr. 144; z dnia 24 lutego 1885 l. 1520 nr. 475 i inne).

Wypowiedziany w motywach wyroku błędny pogląd prawny wtedy tylko podpada pod przyczynę nieważności z § 281 l. 9, jeżeli wywarł wpływ stanowczy na zastosowanie ustawy o którą chodzi (orz. z dnia 29 stycznia 1887 l. 14297 nr. 1025).

Lit. a. Przy ocenianiu przyczyny nieważności z § 281 l. 9 lit. a chodzi o to, czy czyn w orzeczeniu sędziowskiem odnośnie do aktu oskarżenia ustalony stanowi w ogólności przestępstwo pod ustawę karną podpadające, lub też przestępstwa nie stanowi, t. j. czy w ogólności ustawę karną można do niego zastosować lub nie; jeżeli zatem żalący się zarzuca, że czyn w wyroku ustalony stanowi przekroczenie, a nie zbrodnię, lub na odwrót, natenczas przyczyna nieważności z § 281 l. 10, nie zaś z § 281 l. 9 lit. a wchodzi w zastosowanie (por. orz. z 25 lutego 1883 l. 12985 nr. 509).

Lit. b. Przy ocenianiu przyczyny nieważności z § 281 l. 9 lit. b chodzi o to, czy orzeczenie sądu o pytaniu, ażali zachodzą okoliczności uchylające karygodność czynu lub wykluczające jego ściganie, zgodne jest z zasadami ustawy karnej lub nie, nie zaś o to, czy okoliczności takie istotnie zachodzą (orz. z 18 czerwca 1874 l. 4587 nr. 15).

Jeżeli świadek fałszywe zeznanie (§ 199 u. k.) odno-

śnie do którego prawomocnie go uwolniono, na następującej rozprawie powtarza, nie można przeciw jego zasądzeniu z powodu powtórzenia powoływać się na zasadę *ne bis in idem* (orz. z 30 czerwca 1894 l. 5644 zb. nr. 1845).

Zasada *ne bis in idem* odnosi się tylko do prawomocnych orzeczeń i uchwał Sądu karnego nie można się na nią powoływać z powodu zasądzenia przez inną władzę n. p. administracyjną (orz. z 15 czerwca 1901 l. 4010 zb. 2619).

Przez okoliczności wykluczające ściganie w § 281 l. 9 lit. b) rozumieć należy takie okoliczności prawa procesowego, które ostatecznie i stanowczo ściganie wykluczają; okoliczność ta, że dozwolono prawomocnie wznowienia postępowania karnego, nie stoi na przeszkodzie ani uwolnieniu oskarżonego dla braku istotnych (materiałnych) warunków wznowienia, ani też zarzucenia przyczyny nieważności z § 281 l. 9 lit. b) w razie zasądzenia oskarżonego (Por. §§ 259 i 213 tudzież O. Nr. 327 i Nr. 664 w uwadze 5 do § 259).

Lit. c. Przyczyna nieważności z § 281 l. 9 lit. c) zachodzi tylko wtenczas, jeżeli Sąd wskutek błędnego ocenienia prawnego czynu, który jest przedmiotem oskarżenia lub wyroku, uznaje niesłusznie, że czyn będący przedmiotem skargi publicznej można ścigać tylko skargą prywatną (przez pokrzywdzonego) lub naodwrot; przyczyna ta odnosi się zatem tylko do zasad materiałnego prawa karnego t. j. do błędnego rozstrzygnięcia pytania, komu w myśl ustawy karnej materialnej prawo skargi w ogólności służy; tem się różni przyczyna ta od przyczyn nieważności formalnych z § 281 l. 7

8, przy których ocenianiu chodzi jedynie o pogwałcenie zasad postępowania karnego, dotyczących się stosunku wyroku do oskarżenia (por. orz. z 20 października 1883 l. 7655 nr. 577).

Do l. 10. Podaną tu przyczynę nieważności wtedy tylko można powołać, jeżeli żalący się przyznaje, że czyn, o który chodzi, podpada pod ustawę karną, a zarzuca jedynie, że nie zastosowano ustawy karnej właściwej, t. j. że zastosowano przepis niewłaściwy; nie ma zatem przyczyny nieważności z § 281 l. 10 ani w przypadku, gdy żalący się oskarżony

twierdzi, że czyn jemu zarzucony stanowi tylko bezprawie cywilne, a nie podpada wcale pod ustawę karną (w takim przypadku chodzić może tylko o przyczynę nieważności z § 281 l. 9 lit *a*; ani też wtedy, jeżeli w wyroku powołano błędnie przepis karny, który nie ma zastosowania n. p. § 199 lit. *f* zamiast §§ 197 i 200 k. k., o ile przez to ani prawna kwalifikacja czynu, ani też zastosowany wymiar kary nie ulega zmianie.

Nie ma wreszcie nieważności tej, jeżeli Trybunał uznając w czynie zbrodnię pewnego gatunku nie przyjął, chociażby niesłusznie, innej jeszcze przyczyny czyniącej z niego zbrodnię tegoż samego gatunku i stopnia (orz. z 11 kwietnia 1885 l. 973 nr. 767, z 17 listopada 1884 l. 8599 nr. 699 i z 10 czerwca 1881 l. 3201 nr. 345).

Do l. 11. Trybunał przekroczył władzę karania, jeżeli wyrok, oprócz w przypadku zmiany kary, rozciąga na oskarżonego, zamiast w ustawie zagrożonej kary prostego więzienia, karę więzienia ciężkiego, lub na odwrót (orz. z 7 kwiet. 1879 l. 1882 nr. 196 i z 9 lutego 1880 l. 12652 nr. 223); dalej, jeżeli Trybunał wypowiada dopuszczalność oddania do domu pracy przymusowej w przypadku, gdzie warunki ustawy z 24 maja 1885 l. 89 D. u. p. nie zachodzą (orz. z 25 listopada 1886 l. 13099 nr. 993).

Trybunał przekracza również swą władzę karania, jeżeli w przypadku, gdzie ustawa zaznacza zbiorowo więcej kar rozmaitych np. karę więzienia obok kary pieniężnej, tylko jedną z tych kar wymierza wbrew zasadzie §§ 32 i 35 k. k. (orz. z 21 czerwca 1880 l. 3846 nr. 266 i z 13 paźdz. 1882 l. 6792, nr. 485).

Po myśli § 24 u. druk należy areszt i grzywnę także w takim razie połączyć, jeżeli przy poprzednim ukaraniu zachodziło tylko usiłowanie (orz. z 1 paźdz. 1898 l. 10017, zb. nr. 2248).

Karze więzienia (*Gefängnisstrafe*) kodeksu niemieckiego odpowiada kara więzienia prostego w kodeksie austriackim; zasądzając przeto poddanego niemieckiego na zasadzie § 40 na karę więzienia ciężkiego za zbrodnię zagrożoną w kode-

ksie niem. karą więzienia, Sąd przekracza swą władzę karania (orz. z 8 czerwca 1875 l. 11649 nr. 42 i z 8 maja 1885 l. 2384 nr. 784).

Karze ciężkiego więzienia (*Zuchthaus*) kodeksu niemieckiego odpowiada kara ciężkiego więzienia (*Schwerer Kerker*) kodeksu austr. (orz. z 18 marca 1898 l. 3719, zb. nr. 2232).

Węgierska kara więzienia nie odpowiada karze więzienia austr. (orz. plen. z 22 kwietnia 1897 l. 4943 zb. nr. 2076).

Przekroczenie służącej sądowi władzy ukarania zachodzi dalej w przypadku, jeżeli Trybunał zasądzając za przekroczenie z §§ 460, 461, 463, 464 k. k., rozciąga na oskarżonego we wyroku takie skutki karno-sądowego zasądzenia, które w myśl noweli z 15 listopada 1867 l. 131 D. u. p. z zasądzeniem za powyższe przekroczenia nie łączą się n. p. utratę doktoratu (orz. z 16 listopada 1878 l. 7561 nr. 187).

Za okoliczności obciążające lub łagodzące »szczegółowo« w ustawie karnej przywiedzione, tylko takie uważać należy, które karę za pewne przestępstwo zagrożoną dzielą ściśle na dwa wymiary pomiędzy sobą różne a nie spływające się z sobą tak, że proste porównanie ustalonego w wyroku stanu rzeczy z odnośnym przepisem ustawy karnej wystarcza do orzeczenia, ażali granice ustawowego wymiaru kary przekroczone, lub nie. W szczególności nie ma takich okoliczności tam, gdzie ustawa grozi wyższym wymiarem kary ogólnikowo wtedy, jeżeli zachodzą »okoliczności obciążające«. Tak n. p. w §§ 178, 186 i 202 k. k. nie ma kilku wymiarów kary, nie ma okoliczności obciążających w powyższem zrozumieniu, o którychby ewentualnie według § 322 proc. orzekać mieli, leczznaczony jest wymiar kary od 6 miesięcy aż do 5 lat więzienia, a wymierzenie kary wśród tych granic nie może być zaczepione zażaleniem nieważności z § 281 l. 11, lecz tylko odwołaniem od orzeczenia o karze por. orz. z dnia 12 listopada 1874 l. 7724 nr. 30 i z 20 grudnia 1883 l. 15658 nr. 604).

Trybunał przekracza granice służącego sobie prawa zamiany kary, jeżeli zagrożony w ustawie areszt ścisły zamienia na areszt domowy lub na karę pieniężną (orz. z 28 październ.

1881 l. 7033 nr. 375 i z 20 listopada 1880 l. 5682 nr. 292); podobnie nie może Trybunał na mocy prawa nadzwyczajnego łagodzenia kary uchylić wydalenie w przypadkach, gdzie ustawa kategorycznie nakazuje (orz. plen. z 6 listopada 1879 l. 6872 nr. 209).

Nie jest przekroczeniem władzy karania, jeżeli lekarzowi, który przez niezręczną operację wywołał skutki z § 335 u. k., zakazuje się wykonywania sztuki lekarskiej (§ 356 u. k. orz. z 4 listopada 1887 l. 6857 zb. nr. 1108).

Ze skazaniem za fałszywe zeznanie przed sądem (§ 199 a u. k.) nie da się połączyć orzeczenie co do oddania winnego pod dozór policyjny (orz. z 2 lipca 1892 l. 6261 zb. nr. 1589).

Zamiana kary z § 261 uk. ma na oku areszt pierwszego stopnia przez ustawę przepisany, nie obejmuje zaś przypadków, w których areszt ten po myśli § 266 u. k., wstępuje w miejsce aresztu ścisłego (orz. plen. z 15 marca 1898 l. 3438 zb. nr. 2198).

Ustęp końcowy § 281 czyni różnicę pomiędzy zażaleniem nieważności na korzyść oskarżonego a na jego niekorzyść; z zażalenia nieważności z § 281 l. 2, 3 i 4 tylko wtedy oskarżony nie może korzystać, jeżeli to uchybienie formalności niewątpliwie nie mogło wywrzeć wpływu dla niego niekorzystnego; wszelką zatem wątpliwość na korzyść oskarżonego tłumaczyć należy (*favor defensionis*) przeciwnie zaś zażalenie z powyższych przyczyn na niekorzyść oskarżonego wtedy tylko może być wniesione, jeżeli się pozytywnie okazuje, iż pogwałcenie formalności mogło wpłynąć niekorzystnie na oskarżenie i gdy nadto oskarżyciel się temu sprzeciwiał, uchwały Trybunału zażądał i zażalenie sobie zastrzegł, w razie braku zastrzeżenia oskarżyciela zachodzi przypuszczenie, że oskarżyciel zrzekł się zaczepienia czynności lub zaniechania sędziego naruszającego ustawę formalnie por. orz. z 14 lipca 1903 zb. nr. 2858, oskarżony nie potrzebuje zatem ani wykazywać, że uchybienie formalności mogło wpłynąć niekorzystnie na wyrok, ani też nie potrzebuje zastrzegać sobie zażalenia.

Jeżeliby dopiero po odebraniu przysięgi od świadka

pokazało się, że przysięgi od niego odbierać nie należało, a przewodniczący okoliczność tę natychmiast stwierdził, dodając, że przysięgę za nieważną a zeznania świadka za nieprzysiężone uważać należy, natenczas nie ma w myśl końcowego ustępu §§ 281 i 334 dostatecznej przyczyny do unieważnienia rozprawy (orz. z 28 maja 1883 l. 15124 nr. 552).

Oskarżony nie może zarzucać nieważności z 281 l. 4, z powodu dopuszczenia osoby rzekomo w swych prawach pokrzywdzonej do wykonania praw z § 47 l. 3 pr. jeżeli ta osoba wszystko to, co przeciw oskarżonemu przytoczyła, także i w charakterze świadka zeznać była mogła (orz. z 17 listopada 1877 l. 10187 nr. 162).

Oskarżyciel także i wtedy musi zastrzedz sobie zażalenie po myśli § 281 ust. ost. jeżeli ogłoszenie orzeczenia w padkowego wydane wbrew jego wnioskowi pomieszano z wyrokiem i z ogłoszeniem powodów wyroku (orz. z 12 stycznia 1898 l. 15601, zb. nr. 2160).

Przyczyn nieważności z § 281 l. 2—4 nie można w szczególności zarzucać wtedy, jeżeli pogwałcenie formalności tyczyło się takiego punktu oskarżenia, od którego oskarżony został uwolniony, albo jeżeli tyczyło się uwolnionego współoskarżonego, albo wreszcie odnosiło się do takich postanowień, które wyłącznie tylko osoby współoskarżonego tyczyć się mogą (np. pogwałcenie § 152 ust. końcowego).

§ 282. Zażalenie nieważności na korzyść oskarżonego wniesć może nietylko on sam, ale także jego małżonek, krewni w linii wstępnej lub zstępnej i jego, opiekun, tudzież prokurator, wbrew zaś jego woli tylko w razie małoletno-

---

§ 282. Zu Gunsten des Angeklagten kann die Nichtigkeitsbeschwerde sowohl von ihm selbst als auch von seinem Ehegatten, seinen Verwandten in auf- und absteigender Linie und seinem Vormunde und von dem Staatsanwälte, gegen seinen Willen aber nur im Falle der Minderjährigkeit von den Eltern und vom Vormunde ergriffen werden. Soweit es sich um die Beurtheilung der geltend gemachten Nichtigkeitsgründe handelt, ist die zu Gunsten des Angeklagten von Anderen ergriffene Nichtigkeitsbeschwerde als von ihm selbst eingelegt anzusehen.

ści jego rodzice i opiekun. Gdy chodzi o ocenienie zarzucanych przyczyn nieważności, wniesione przez innych na korzyść oskarżonego zażalenie nieważności uważać należy jak gdyby wniesione było przez niego samego.

Na niekorzyść oskarżonego tylko prokurator lub oskarżyciel prywatny wnieść mogą zażalenie nieważności.

Prawo zażalenia nieważności nie służy zatem stronie cywilnej, chociażby występowała na rozprawie głównej w charakterze oskarżyciela w miejscu prokuratora, który od ścigania odstąpił. Por. § 49 l. 3.

Kto zapowiada zażalenie nieważności w imieniu drugiego jako tegoż pełnomocnik, winien wylegitymować się z pełnomocnictwa w terminie do zapowiedzenia zakreślonym (orz. z 3 grudnia 1884 l. 13315 nr. 707).

Wyrażenie »krewni« obejmuje także pokrewieństwo wynikające z małżeństwa nieślubnego (uchw. z 6 maja 1890 l. 4048 zb. nr. 1346).

Czy zachodzi przypadek małoletności należy odnośnie do skazania cudzoziemców ocenić według § 34 p. ks. u. cyw. (uchw. z 10 stycz. 1899 l. 324 zb. nr. 2293).

O ile wniesienie zażalenia nieważności zależy od zgody skazanego, sędzia ma prawo żądać stanowczego oświadczenia (§ 397 pk.). Jeżeli skazany oświadcza, że nie chce mieć nic do czynienia z zażaleniem i prosi o wykonanie kary, należy je odrzucić (§ 1 ust. I. ust. z 31 grud. 1877 l. 3 D. u. p. z r. 1878 i uchw. z 14 marca 1893 l. 1929 zb. nr. 1671).

Okoliczność, że po zrzeczeniu się środków prawnych przez obwinionego, że ona wnosi zażalenie nieważności a obwiniony do tego przystępuje jest obojętną — zażalenie należy odrzucić (uchw. z 17 kwietnia 1901 zb. nr. 2580).

Prokurator Państwa może wnieść zażalenie nieważności na korzyść oskarżonego nawet w takim razie, jeżeli oskar-

Zum Nachtheile des Angeklagten kann die Nichtigkeitsbeschwerde nur vom Staatsanwälte oder vom Privatankläger ergriffen werden.

żony zrzekł się tego środka prawnego i wyrok przyjął (por. orz. z 14 stycznia 1908 zb. nr. 2902) gdyż prokurator występuje tu nie jak zastępca oskarżonego, lecz w interesie wymiaru sprawiedliwości (por. z 25 lutego 1904 zb. nr. 2915).

§ 283. Odwołanie można wnieść tylko od orzeczenia co do kary, o ile nie zachodzi przyczyna nieważności § 281 l. 11, tudzież od orzeczenia co do roszczeń prywatnych. Z powodu orzeczenia co do kary mogą odwołać się wszyscy mający prawo do zaskarżenia nieważności, a to na niekorzyść oskarżonego tylko wtedy, gdy nastąpiło nadzwyczajne złagodzenie lub zamiana kary; na korzyść zaś oskarżonego tylko wtenczas, gdy Trybunał z tego służącego sobie prawa już i tak nie korzystał.

Przeciw osnowie orzeczenia zapadłego co do roszczeń prywatnych, mogą odwołać się tylko oskarżony, jego zastępcy ustawowi i spadkobiercy.

Reskryptem min. spraw. z 3 stycznia 1875 l. 17476 wystosowanym do Prokuratury jeneralnej objaśniono § 283 w ten sposób, że odwołanie od orzeczenia o karze w rozumieniu § 283 wtedy tylko służy Prokuratury, jeżeli Trybunał na mocy prawa nadzwyczajnego łagodzenia kary albo karę wymierzył poniżej ustawowej granicy minimalnej, albo też zamienił gatunek kary na lżejszy, jeżeli zatem przekroczył ustawowy wymiar

§ 283. Die Berufung kann nur gegen den Ausspruch über die Strafe, soweit nicht der im § 281, Z. 11, erwähnte Nichtigkeitsgrund vorliegt, und gegen den über die privatrechtlichen Ansprüche ergriffen werden. Wegen des Ausspruches über die Strafe kann die Berufung von allen zur Ergreifung der Nichtigkeitsbeschwerde Berechtigten, und zwar zum Nachtheile des Angeklagten nur dann ergriffen werden, wenn eine ausserordentliche Strafmilderung oder eine Strafumwandlung erfolgt ist; zu Gunsten des Angeklagten aber nur dann, wenn der Gerichtshof von diesem ihm zustehenden Rechte nicht ohnehin schon Gebrauch gemacht hat.

Gegen den Inhalt der über die privatrechtlichen Ansprüche gefällten Entscheidung können nur der Angeklagte und dessen gesetzliche Vertreter und Erben Berufung einlegen.

kary albo przez zniżenie kary poniżej minimalnej granicy, albo zmieniając jej gatunek; jeżeli zaś Trybunał pozostał w granicach ustawowego wymiaru, odwołanie nie służy prokuratorowi, lecz tylko oskarżonemu.

W tym samym duchu orzekł T. K. orzeczeniem plen. z dn. 30 czerwca 1875 nr. 26 księgi judykatów, że odwołanie na korzyść oskarżonego przeciw orzeczeniu o karze nie jest dopuszczalne, jeżeli Trybunał już zamienił w ustawie zagrożony gatunek kary, lub zniżył karę poniżej ustawowego minimum. Odnośnie do tych kar jednak, które z natury swej nadzwyczajnego łagodzenia lub zamiany nie dopuszczają, prawo odwołania żadnemu ograniczeniu nie ulega. Por. jednak rekrypt minist. z d. 30 grudnia 1875 l. 16354 (przy § 469), z którego wynika, że ograniczenia co do prawa odwołania od kary odnoszą się do stron nie do sądu. Jeżeli zatem w sprawach o przekroczenia wniosła strona odwołanie od winy i kary, co zawsze jest dopuszczalnem i na ograniczenia nie napotyka, to Sąd może zatwierdzając wyrok co do winy, karę dalej złagodzić wzgl. zniżyć, pomimo, że sędzia I. instancyi już skorzystał z prawa nadzwyczajnego złagodzenia lub zamiany kary (jakich zasad przy tem ma się trzymać, por. tamże).

Oskarżonemu służy także prawo odwołania od orzeczenia dopuszczającego oddanie go pod dozór policyjny lub do domu pracy przymusowej (§§ 5 i 13 ustawy z 10 maja 1873 nr. 108 D. u. p.) jakoteż od orzeczenia zasądającego go na wydalenie po odbyciu kary (§ 19 lit. *f* kod.).

Prokurator od wyroku, w którym sąd nie skorzystał ani z prawa nadzwyczajnego łagodzenia kary, ani z prawa zamiany kary, nie może odwołać się z tego powodu, że Trybunał nie przychylił się do wniosku jego, by zasądzić także oskarżonego na wydalenie z kraju (§ 19 lit. *f*) (orz. plen. z 11 maja 1877 l. 3029 nr. 151). Por. także orz. nr. 209 w uwadze do § 281 l. 11.

W razie, jeżeli trybunał skorzystał z prawa nadzwyczajnego złagodzenia kary lub zamiany tejże, nie może oskarżony wnieść odwołania nawet co do kar dodatkowych (jak np.

ogłoszenia wyroku na własny koszt) por. orz. z 19 marca 1904 zb. nr. 2932.).

Stronie cywilnej nie służy prawo odwołania ani przeciw orzeczeniu o karze, ani przeciw orzeczeniu o roszczeniach prywatnych (odesłaniu jej na drogę prawa), chociażby występowała na rozprawie w charakterze oskarżyciela subsydarnego. Zob. § 49 l. 3 i § 282 ust. 2.

Oskarżonemu nie służy prawo odwołania od orzeczenia o roszczeniach prywatnych z tego powodu, że orzeczeniem tem pokrzywdzono prawa osób trzecich (orz. z 28 października 1884 l. 12391 nr. 698).

Zob. jeszcze §§ 290 ust. 2; 293 ust. 3; 295 ust. 1 i uwagi tamże podane.

Tam, gdzie zachodzą warunki § 266 u. k. można zniżyć nawet bezwzględnie oznaczoną grzywnę § 386 uk Jeżeli nadzwyczajne złagodzenie zastosowano nie do grzywny orzeczonej jako kary głównej, lecz do aresztu ewentualnie orzeczonego na wypadek jej nieściągalności (§ 1 rozp. min. z 11 lut. 1855 l. 30 D. u. p.) to odwołanie przeciw orzeczeniu co do kary na korzyść skazanego nie jest wykluczone (orz. plen. z 25 lut. 1896 l. 2129 zb. nr. 1974).

Wykluczone jest odwołanie skazanego w takim przypadku, w którym trybunał wymierzając przepisane ustawowo dwie kary (areszt i grywna), choćby w jednym kierunku zeszedł niżej minimum ustawowego (orz. z 2 lipca 1903 zb. nr. 2843).

W wypadkach, gdzie ustawa przepisuje tylko maximum kary, a nie podaje minimum, odwołanie oskarżyciela ogranicza się tylko do zastosowanej przez sąd zamiany kary gdyż nadzwyczajne złagodzenie nie jest możliwem (orz. plen. z 16 paźdz. 1894 l. 12339, zb. nr. 1827).

Możliwem jest odwołanie oskarżonego we wypadku, jeżeli sąd zastosował wymiar kary niżej ustawowego minimum lecz nie z powodu nadzwyczajnego złagodzenia a z powodu przepisu § 265 pk. (por. uwagę przy orz. z dn. 4 lut. 1903 zb. nr. 2800).

1. Postępowanie w razie wniesienia zażalenia nieważności.

§ 284. Zażalenie nieważności należy zapowiedzieć w trybunale pierwszej instancji a to w trzech dniach po ogłoszeniu wyroku. Jeżeli oskarżony nie był obecny (§ 234) przy ogłoszeniu wyroku, należy je zapowiedzieć w trzech dniach po zawiadomieniu go (§ 269).

Dla członków rodziny oskarżonego, w § 282 wymienionych, liczy się termin do zapowiedzenia zażalenia nieważności od tego samego dnia, w którym się zaczyna dla oskarżonego.

Zapowiedzenie zażalenia nieważności ma skutek zawieszający. Wypuszczenie z aresztu oskarżonego od zarzutu uwolnionego wstrzymuje tylko zażalenie nieważności zapowiedziane przez prokuratora, i to tylko wtedy, gdy tenże zaraz po ogłoszeniu wyroku je zapowiedział.

Według orz. plen. nr. 27 mógł w ciągu ustawowego terminu zapowiedzenia zażalenia nieważności, zasądzony, lub kto inny za niego zapowiedzieć zażalenie nawet wtedy, chociażby oskarżony karę przyjął i tylko o odroczenie jej wykonania prosił, chociażby zatem wyraźnie zrzekł się zażalenia nieważności.

§ 284. Die Nichtigkeitsbeschwerde ist binnen drei Tagen nach Verkündung des Urtheils bei dem Gerichtshofe erster Instanz anzumelden. War der Angeklagte bei der Verkündung des Urtheiles nicht gegenwärtig (§ 234), so ist sie binnen drei Tagen, nachdem er vom demselben verständigt wurde (§ 269), anzumelden.

Für die im § 282 erwähnten Angehörigen des Angeklagten läuft die Frist zur Anmeldung der Nichtigkeitsbeschwerde von demselben Tage, von welchem sie für den Angeklagten beginnt.

Die Anmeldung der Nichtigkeitsbeschwerde hat aufschiebende Wirkung. Die Entlassung eines freigesprochenen Angeklagten aus der Haft wird jedoch nur wegen einer Nichtigkeitsbeschwerde des Staatsanwaltes, und zwar nur dann aufgeschoben, wenn diese sogleich bei Verkündung des Urtheils angemeldet wurde.

żności; podobnież odwołaniem być mogło zrzeczenie się tego środka prawnego oświadczone przez inne osoby do wniesienia zażalenia nieważności w myśl § 282 uprawnione. Obecnie jednak nowela z 31 grudnia 1877 stanowi w § 1 l. 1, że Trybunał pierwszej instancyi ma odrzucić wprost zażalenie nieważności, jeżeli zapowiedziała je osoba, która go się zrzekła. Może jednak zatem wnieść osoba inna (uprawniona do tego), choć zasądzony się zrzekł, (por. § 282).

Okoliczność, że oskarżony zrzekł się zażalenia nieważności lub nawet karę rozpoczął nie ma tego znaczenia, iżby wskutek tego zażalenie nieważności przez inne osoby na jego korzyść wniesione uważać należało za wniesione wbrew jego woli (orz. z 23 czerwca 1885 l. 7193 nr. 801).

Zgłoszenie zażalenia przez jedną z osób uprawnionych po myśli § 282 ust. I. p. k. stoi na przeszkodzie rozpoczęciu kary (orz. z 28 września 1892 l. 11400 zb. nr. 1557). Por. jednak § 400 pk.

Zażalenie nieważności można zapowiedzieć dopiero po ogłoszeniu wyroku; zastrzeżenie sobie tegoż w toku rozprawy nie jest zapowiedzeniem (orz. z 4 listopada 1884 l. 12391 nr. 676).

Prosta odpowiedź przecząca ze strony prokuratora na zapytanie przewodniczącego, czy zapowiada zażalenie nieważności, nie jest zrzeczeniem się tegoż środka prawnego i może mieć jedynie skutek w ostatnim ustępie § 284 przewidziany (orz. z 20 maja 1887 l. 795 nr. 284 Dz. rozp.).

Śmierć żalącego się po wniesieniu zażalenia nieważności nie stoi na przeszkodzie przewodowi sprawy przed Trybunałem kasacyjnym (orz. z 4 lutego 1876 l. 9951 nr. 97). Od zasady tu wypowiedzianej odstąpił jednak Trybunał kasacyjny w orzeczeniu z 18 maja 1881 l. 5621, przyjmując odmienne zdanie Glasera (*Gerichts-Zeitung* z r. 1881 nr. 102), iż wskutek śmierci oskarżonego zażalenie nieważności staje się bezprzedmiotowem a sprawę należy zaniechać.

Co do sądu, przed którym zapowiedzieć należy zażalenie nieważności, zob. § 81 i uwagi tamże podane.

§ 285. Żalący się ma prawo podać do sądu najdalej

w dniach ośmiu od doręczenia wyroku wywód zażalenia. Powinien albo w tem piśmie albo, zapowiadając zażalenie, wskazać poszczególnie i dokładnie przyczyny nieważności, inaczej bowiem sąd kasacyjny nie weźmie zażalenia pod rozwagę. Jeżeli podał wywód zażalenia w terminie ustawowym, należy go udzielić przeciwnikowi z tem oznajmieniem, że mu wolno podać w dniach ośmiu wywód wzajemny.

Po wniesieniu wywodu wzajemnego lub po upływie wyznaczonego na to terminu, przesłać należy wszystkie akta Trybunałowi kasacyjnemu do rozstrzygnięcia.

Ustawą z dnia 31 grudnia 1877 l. 3 D. u. p. z r. 1878 zmieniono postanowienia procedury tyczące się postępowania w razie zaskarżonej nieważności. Ustawę tę wydaną głównie w celu uproszczenia i przyspieszenia postępowania, a zarazem w celu usunięcia bezpodstawnych zażaleń nieważności, zamieszczamy w dodatku.

Wyrok, przeciw któremu zażalenie nieważności zapowiedziano, należy zapowiadającemu doręczyć z urzędu, chociażby tego nie żądał; jeżeliby jednak żalący się wniósł wywód zażalenia nieważności, nie czekając na doręczenie sobie odpisu wyroku, i gdyby z tego wywodu wynikało, że tenże zrzeka się doręczenia sobie wyroku, można doręczenia zaniechać. (O. plen. z 30 czerw. 1875 księga Judykatów nr. 28) por. także uchwałę z dn. 19 listopada 1902 zb. nr. 2771.

---

§ 285. Der Beschwerdeführer ist berechtigt, binnen längstens acht Tagen, von Zustellung des Urtheils an, eine Ausführung seiner Beschwerdegründe bei dem Gerichte zu überreichen. Er muss entweder in dieser Schrift oder bei Anmeldung seiner Beschwerde die Wichtigkeitsgründe einzeln und bestimmt bezeichnen, widrigens auf seine Beschwerde von dem Cassationshofe keine Rücksicht zu nehmen ist. Hat er eine Beschwerdeschrift innerhalb der gesetzlichen Frist überreicht, so ist dieselbe seinem Gegner mit dem Bedeuten mitzuthellen, dass er binnen acht Tagen seine Gegenausführung überreichen könne.

Nach Überreichung dieser Gegenausführung oder nach Ablauf der hiezu bestimmten Frist sind alle Akten an den Cassationshof einzusenden, welcher darüber zu entscheiden hat.

Jeżeli wyrok doręczono przed zgłoszeniem zażalenia, termin do wyvodu zażalenia należy liczyć nie od zgłoszenia lecz od doręczenia wyroku (uchw. z 26 lutego 1890 l. 1431 zb. nr. 1335). Dla Prokuratury liczy się termin ten od doręczenia oryginału wyroku (§ 78 pk.) choćby odpisu na żądanie później dostarczono (uchw. z 13 maja 1895 l. 5762 zb. nr. 1889).

Przyczyny nieważności zarzuconej dopiero na rozprawie kasacyjnej nie można uwzględnić już z powodu upływu terminu w §§ 284 i 285 zakreślonego (O. z dn. 19 lutego 1883 r. l. 12998 nr. 524); takie jednak przyczyny nieważności, które Trybunał kasacyjny w myśl § 290 z urzędu uwzględnić ma prawo (§ 281 l. 9—11), można zarzucić na rozprawie kasacyjnej, chociażby nie powołano się na nie ani w zapowiedzeniu nieważności ani w jej wywodzie.

Termin w § 285 zakreślony, może być przedłużony jedynie w celu uzupełnienia podania wymaganym w § 1, l. 3 ustawy z 31 grudnia 1877 podpisem obrońcy; terminu trzechdniowego do tego wyznaczonego przedłużać nie można (O. z 19 października 1886 l. 12228 nr. 972); natomiast nie można przekraczać wcale terminu z § 285 pk. dla wyszukania obrońcy ubogich (uchw. z dnia 8 maja 1901 l. 373 zb. nr. 2601).

Ojciec może wywieść zażalenie w miejsce małoletniego syna powołując się na ustawowe prawo zastępstwa (§ 152 p. k. u. c.) fakt, że nie zgłosił sam zażalenia nie wystarcza do odrzucenia wyvodu (O. z 14 maja 1895 l. 5978 zb. nr. 1890).

Co do sposobu przedkładania Trybunałowi kasacyjnemu aktów por. rozp. min. z 6 maja 1898 l. 5719 nr. Dz. r. m. 11.

§ 286. Trybunał kasacyjny ma obradować nad zażaleniem nieważności najprzód na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu prokuratora jeneralnego. Jeżeli zażalenie

---

§ 286. (Der Cassationshof hat zuerst in nicht öffentlicher Sitzung nach Anhörung des Generalprocurators über die Nichtigkeitsbeschwerde zu berathen. Ist dieselbe zu spät angemel-

to za późno zapowiedziano, albo jeżeli przyczyn nieważności nie wskazano poszczególnie i dokładnie albo jeżeli je już uchylono rozstrzygnięciem Trybunału kasacyjnego, poprzednio w tejże samej sprawie wydanem albo jeżeli zażalenie nie opiera się na jednej z przyczyn nieważności w § 281 wyliczonych, albo nie wniosła go osoba mająca do tego prawo, wówczas należy je natychmiast odrzucić. Toż samo nastąpi gdy chodzi wyłącznie o zażalenie nieważności oparte na § 281 l. 5, a Trybunał kasacyjny uznaje je za bezpodstawne. W innych zaś przypadkach należy albo zaraz albo po zasięgnięciu, jeżeli potrzeba, wyjaśnienia istotnego stanu rzeczy odnośnie do twierdzonego pogwałcenia formalności (§ 281 l. 1—4), wyznaczyć termin sądowy do jawnego przeprowadzenia sprawy, a wezwanie oskarżonego tudzież ewentualnie oskarżyciela prywatnego, w ten sposób skutecznie należy, ażeby je otrzymali przynajmniej na ośm dni przed terminem. W wezwaniu należy im oznajmić, że gdyby nie stanęli, zażalenia ich i wywody odczyta się i weźmie za podstawę orzeczenia.

det oder sind die Nichtigkeitsgründe nicht einzeln und bestimmt bezeichnet, oder sind dieselben bereits durch eine in derselben Sache ergangene frühere Entscheidung des Cassationshofes beseitigt, oder ist die Beschwerde nicht auf einen der im § 281 aufgeführten Nichtigkeitsgründe gestützt oder nicht von einem hiezu Berechtigten erhoben werden, so ist dieselbe sofort zu verwerfen. Dasselbe geschieht, wenn es sich lediglich um eine auf § 281, Z. 5, gestützte, Nichtigkeitsbeschwerde handelt und der Cassationshof diese nicht gegründet findet). Ausserdem ist entweder sofort oder nach Einholung der etwa nöthig befundenen thatsächlichen Aufklärungen über eine behauptete Formverletzung (§ 281 Z. 1.—4) ein Gerichtstag zur öffentlichen Verhandlung der Sache anzuberaumen und die Vorladung des Angeklagten, sowie des allenfalls einschreitenden Privatanklägers in der Art vorzunehmen, dass sie dieselbe wenigstens acht Tage vor dem Gerichtstage erhalten. Dabei ist ihnen zu bedeuten, dass im Falle ihres Ausbleibens ihre Beschwerden und Ausführungen vorgetragen und der Entscheidung zu Grunde gelegt werden würden.

Jeżeli oskarżony jest aresztowany, należy go zawiadomić o terminie z tem oznajmieniem, iż tylko przez obrońcę stawac może.

Jeżeli już wymienił obrońcę lub o ustanowienie tegoż prosił, wezwanie tylko do obrońcy należy wystosować.

Zarzuty oparte na ustawie z dnia 23 maja 1873 o tworzeniu list przysięgłych nie mogą uzasadnić zażalenia nieważności (O. z 24 września 1874 l. 8351 nr. 25).

Orzeczenia o roszczeniach prywatnych nie można zaczepić bezpośrednio przez zażalenie nieważności (O. z 13 lutego 1880 l. 11913 nr. 224).

Oskarżony wtedy tylko może żądać ustanowienia sobie bezpłatnego obrońcy do rozprawy kasacyjnej, jeżeli chodzi o zażalenie nieważności wniesione przeciw wyrokowi Sądu przysięgłych (O. z 23 czerwca 1885 l. 7258).

Strona cywilna wtedy tylko może występować przed Trybunałem kasacyjnym, jeżeli na rozprawie głównej w pierwszej instancji popierała oskarżenie zamiast prokuratora (§ 48), a oskarżony przeciw wyrokowi zasądzającemu wniósł zażalenie nieważności (§ 49 ust. 2).

Obrońcy przez sąd ustanowionemu (§§ 42 i 347 pr.) nie służy prawo wysłania zastępcy do rozprawy przed Trybunałem kasacyjnym.

Karę pieniężną w pierwszym ustępie § 288 zagrożoną można rozciągnąć także w przypadku odrzucenia zażalenia nieważności jako nieuzasadnionego już na mocy § 286 (Orz. plen. nr. 31 i 34 księgi judykatów z r. 1875).

Zobacz jeszcze O. z 23 lipca 1885 l. 6918 nr. 813 dopuszczające uwzględnienia przy załatwieniu zażalenia nieważności wyników dochodzeń później przedsięwziętych.

Ist der Angeklagte verhaftet, so wird er von dem Gerichtstage mit dem Beisatze in Kenntniss gesetzt, dass er nur durch einen Vertheidiger erscheinen könne.

Hat er einen Vertheidiger bereits namhaft gemacht oder um die Bestellung eines solchen gebeten, so ist die Vorladung nur an den Vertheidiger zu richten.

§ 287. Przewód sprawy przed Trybunałem kasacyjnym na wyznaczonym terminie odbywa się jawnie według przepisów §ò 228—231.

Najprzód członek Trybunału kasacyjnego wyznaczony na sprawozdawcę przez prezydenta tegoż sądu, przedstawi do-tychczasowy tok postępowania i wskaże przyczyny nieważności, przytoczone przez żalącego się oraz wywiązujące się ztąd punkty sporne, nie dając jednak poznać swego zdania, jakby rzecz rozstrzygnąć należało.

Następnie żalący się otrzymuje głos dla uzasadnienia swojego zażalenia, a po nim jego przeciwnik w celu odpowiedzi. Oskarżonemu lub jego obrońcy w każdym razie należy się wywód ostatni. Jeżeli jedna strona nie stanęła, jej wywód zażalenia lub wywód wzajemny należy odczytać. Potem trybunał odchodzi do izby obrad.

§ 288. Jeżeli Trybunał kasacyjny uznaje zażalenie nieważności za bezpodstawne, odrzuca je, a jeżeli je wniesiono oczywiście lekkomyślnie lub tylko dla przewleczenia spra-

§ 287. Die Verhandlung der Sache vor dem Cassationshofe an dem angesetzten Gerichtstage ist öffentlich nach den Vorschriften der §§ 228—231.

Zuerst trägt ein von dem Präsidenten des Cassationshofes bestimmtes Mitglied desselben als Berichterstatter eine Darstellung des bisherigen Ganges des Strafverfahrens vor und bezeichnet die von dem Beschwerdeführer aufgestellten Nichtigkeitsgründe und die sich daraus ergebenden Streitpunkte, ohne eine Ansicht über die zu fällene Entscheidung zu äussern.

Hierauf erhält der Beschwerdeführer das Wort zur Begründung seiner Beschwerde und sodann sein Gegner zur Erwiderung. Dem Angeklagten oder seinem Vertheidiger gebührt jedenfalls das Recht der letzten Äusserung. Ist ein Theil nicht erschienen, so wird dessen Beschwerdeschrift oder Gegenausführung vorgelesen. Hierauf zieht sich der Gerichtshof in sein Berathungszimmer zurück.

§ 288. Findet der Cassationshof die Nichtigkeitsbeschwerde ungegründet, so hat er dieselbe zu verwerfen, un wenn sie offenbar muthwilig oder nur zur Verzögerung der Sache angebracht wurde, gegen den Beschwerdeführer oder nach Um-

wy, skaże załączone się lub według okoliczności jego zastępcę na grzywnę od dziesięciu do stu złotych.

Jeżeli zażalenie nieważności jest uzasadnione, wówczas wyrok, o ile go zaczępiono, i nieważnością dotknięto, należy uchylić, a w miarę różności przyczyn nieważność za sobą pociągających, orzec i dalej postępować należy stosownie do przepisów następujących:

- 1) Jeżeli zachodzi jedna z przyczyn nieważności w § 281 pod l. 1—5 przywiedzionych, Trybunał kasacyjny nakazuje ponowną rozprawę główną i odsyła sprawę według swego uznania do tego samego lub do innego trybunału pierwszej instancji.
- 2) Jeżeli Trybunał nieprawnie uznał się niewłaściwym lub nie załatwił oskarżenia (§ 281 l. 6 i 7), wówczas Trybunał kasacyjny poleca mu, aby rozprawę odbył i wyrok wydał, ograniczając się w ostatnim przypadku do tych punktów oskarżenia, których nie załatwiono.
- 3) We wszystkich innych przypadkach Trybunał kasa-

ständen gegen dessen Vertreter auf eine Geldstrafe von zehn bis hundert Gulden zu erkennen.

Ist die Nichtigkeitsbeschwerde begründet, so ist das Urtheil, soweit es angefochten und durch den Nichtigkeitsgrund, berührt ist, aufzuheben und nach Verschiedenheit der Nichtigkeitsgründe in Gemässheit der folgenden Vorschriften zu erkennen und weiter zu verfahren:

1. Liegt einer der im § 281 unter Z. 1—5 angeführten Nichtigkeitsgründe vor, so ordnet der Cassationshof eine neuerliche Hauptverhandlung an und verweist die Sache nach seinem Ermessen entweder an denselben oder an einen anderen Gerichtshof erster Instanz.

2. Hat der Gerichtshof mit Unrecht seine Nichtzuständigkeit ausgesprochen oder die Anklage nicht erledigt (§ 281, Z. 6 und 7), so trägt ihm der Cassationshof auf, sich der Verhandlung und Urtheilsfällung zu unterziehen, welche sich im letzteren Falle auf die unerledigt gebliebenen Anklagepunkte zu beschränken hat.

3. In allen anderen Fällen erkennt der Cassationshof in der Sache selbst, indem er seiner Entscheidung jene Thaf-

cyjny orzeka o sprawie samej, biorąc za podstawę swego orzeczenia te okoliczności faktyczne, które stwierdził trybunał pierwszej instancji w granicach oskarżenia (§ 281 l. 8).

Jeżeli jednak Trybunał kasacyjny nie znajduje ani w wyroku ani w powodach tegoż stwierdzenia owych okoliczności faktycznych, któreby stosując ustawę właściwie należało wziąć za podstawę orzeczenia, wówczas odsyła sprawę celem odbycia ponownej rozprawy i zawyrokowania do tego samego lub do innego trybunału pierwszej instancji, a jeżeli tak wypada do właściwego sądu powiatowego.

Trybunał kasacyjny, orzekając w sprawie samej, ocenia czyn oskarżonemu zarzucony według swojego poglądu prawnego; może on wskutek zażalenia nieważności wniesionego na niekorzyść oskarżonego, uznać tegoż winnym zbrodni, chociażby w zażaleniu żądano tylko zasądzenia za występki. (O. z 1 lutego 1884 l. 13957 nr. 618).

Trybunał kasacyjny może odesłać sprawę przed Sąd powiatowy, jeżeli trybunał pierwszej instancji uznał, że w czynie oskarżonemu zarzuconym a wskutek dozwolonego wznowienia procesu przez trybunał osądzonym, mieści się jedynie istota przekroczenia, nie zasądził go jednak za nie z tego powodu, że oskarżonego już poprzednio wyrokiem sądu powiatowego przekroczenia tego winnym uznano. (O. z 24 lutego 1882 l. 13613 nr. 424).

Trybunał kasacyjny rozstrzyga w sprawie samej, choćby w pierwszej instancji rozstrzygał Trybunał zwyczajny zamiast

---

sachen zu Grunde legt, welche der Gerichtshof erster Instanz ohne Überschreitung der Anklage (§ 281, Z. 8) festgestellt hat. Findet der Cassationshof jedoch in dem Urtheile und dessen Entscheidungsgründen jene Thatsachen nicht festgestellt, welche bei richtiger Anwendung des Gesetzes dem Erkenntnisse zu Grunde zu legen wären, so verweist er die Sache zu neuerlicher Verhandlung und Entscheidung an denselben oder an einen anderen Gerichtshof erster Instanz, geeigneten Falls auch an das zuständige Bezirksgericht.

Trybunału Sądu przysięgłych, jeżeli znajdzie w wyroku i jego powodach stwierdzenie faktów, które należało wziąć przy należytem stosowaniu ustawy za podstawę wyroku (O. z 30 listopada 1895 l. 11644 zb. nr. 1927). Jeżeli w takim wypadku jednak stwierdzenie faktów jest nie dostatecznym wraca Trybunał kasacyjny sprawę do ponownego przeprowadzenia przed Trybunałem przysięgłych a nie zwyczajnym (O. z 3 marca 1896 l. 1753 zb. nr. 1964).

§ 289. Jeżeli zażalenie nieważności skierowane jest tylko przeciw niektórym w wyroku zawartym postanowieniom, a Trybunał kasacyjny uznaje, że dadzą się odłączyć od osnowy całego wyroku, wolno mu także wyrok zaskarżony zniesć tylko częściowo. Tak samo ma się rzecz wtenczas, gdy wyrok zaskarżony ma za przedmiot więcej przestępstw, a zażalenie nieważności ograniczone jest tylko do postępowania lub do ocenienia niektórych z nich, ale zarazem okazuje się, że potrzebne częściowe powtórzenie postępowania albo i bez tegoż nowe orzeczenie co do szczególnego przestępstwa może nastąpić.

Jeżeli Trybunał kasacyjny wydaje wyrok zasądający na zasadzie okoliczności faktycznych w wyroku pierwszej instancyi stwierdzonych, wówczas mocen jest uchylić równocześnie orzeczenie o winie w tymże wyroku zawarte, aczkolwiek prawomocne, jeżeli okoliczności faktyczne w niem stwierdzone nie dadzą się pogodzić z okolicznościami faktycznymi za pod-

§ 289. War die Nichtigkeitsbeschwerde nur gegen einzelne in dem Urtheile enthaltene Verfügungen gerichtet, und findet der Cassationshof, dass diese von dem Inhalte des ganzen Urtheiles trennbar seien, so steht ihm auch frei, das angefochtene Urtheil nur theilweise aufzuheben. Eben dies ist der Fall, wenn dem angefochtenen Urtheile mehrere strafbare Handlungen zu Grunde liegen, und die Nichtigkeitsbeschwerde sich nur auf das Verfahren oder die Beurtheilung hinsichtlich einzelner derselben beschränkt, zugleich aber die erforderliche theilweise Wiederholung des Verfahrens oder auch ohne dieselbe ein neuerlicher Ausspruch rücksichtlich dieser einzelnen strafbaren Handlung ausführbar erscheint.

stawę wyroku Trybunału kas. przyjętemi (O. z 7 lutego 1880 l. 11722 nr. 222).

Sąd, któremu przy częściowem uchyleniu wyroku (§§ 289, 348 pk.) polecono ponowne przeprowadzenie rozprawy, winien uwzględnić ustęp o winie pierwszego wyroku przy wydaniu drugiego a zatem także przy wyznaczeniu kary (uchw. z 13 listopada 1889 l. 12942 zb. nr. 1313).

§ 290. Trybunał kasacyjny powinien się ograniczyć do przyczyn nieważności, które żalący się albo wyraźnie przytoczył albo przynajmniej zrozumiale wskazał. Wszelako jeżeli się z powodu zażalenia nieważności przez kogokolwiek wniesionego, przekona, że ustawę karną na niekorzyść oskarżonego błędnie zastosowano (§ 281 l. 9—11), albo że te same powody, na których polega jego postanowienie na korzyść oskarżonego, stosują się także do współoskarżonego, który nie wniósł zażalenia nieważności, wówczas powinien z urzędu tak postąpić, jak gdyby przyczynę nieważności w mowie będącą rzeczywiście zarzucono.

Jeżeli zażalenie nieważności tylko na korzyść oskarżonego wniesiono, Trybunał kasacyjny nie może skazać oskarżonego na karę surowszą od tej, jaką wyrok zaskarżony wymierzył.)

§ 290. Der Cassationshof hat sich auf die vom Beschwerdeführer ausdrücklich oder doch durch deutliche Hinweisung geltend gemachten Nichtigkeitsgründe zu beschränken. Überzeugt er sich jedoch aus Anlass einer von wem immer ergriffenen Nichtigkeitsbeschwerde, dass zum Nachtheile des Angeklagten das Strafgesetz unrichtig angewendet worden sei, (§ 281, 2, 9--11) oder dass dieselben Gründe auf welchen seine Verfügung zu Gunsten eines Angeklagten beruht, auch einem Mitangeklagten zu statten kommen, welcher die Nichtigkeitsbeschwerde nicht ergriffen hat, so hat er von Amtswegen so vorzugehen, als wäre der in Frage kommende Nichtigkeitsgrund geltend gemacht worden.

Ist die Nichtigkeitsbeschwerde lediglich zu Gunsten des Angeklagten ergriffen worden, so kann der Cassationshof keine strengere Strafe gegen den Angeklagten verhängen, als welche das angefochtene Urtheil ausgesprochen hatte.

Przyczyn nieważności formalnych, których nie zarzucano już w zapowiedzeniu lub we wywodzie nieważności, nie można zarzucać na rozprawie kasac.; przyczyny nieważności materalne można na zasadzie § 290 ust. 1 zarzucać na rozprawie kasac., chociaż ich poprzednio nie zarzucano.

Trybunał kas. może, jeżeli znosząc wyrok zarządza nową rozprawę, rozciągnąć to swe orzeczenie także na oskarżonego, który zażalenia nieważności nie zapowiedział. Jeżeli Trybunał kasac. na zasadzie § 281 l. 9 uwalnia oskarżonego, może zarządzić w myśl § 290 ust. 1 uwolnienie współoskarżonego, chociażby tenże był już nawet karę rozpoczął.

Trybunał kasac. nie jest ograniczony w ocenianiu prawnem czynu, chociażby zażalenie nieważności tylko na korzyść oskarżonego wniesiono; może zatem czyn sam podciągnąć pod surowszą ustawę karną, nie wolno mu jedynie wymierzyć kary surowszej, ani rozciągnąć na oskarżonego skutków, które nie były połączone z wyrokiem pierwszym. (O. z 11 listopada 1881 l. 7794 nr. 380 i z 6 października 1883 l. 7781 nr. 569). Por. O. z dn. 10 października 1899 l. 14893 zb. nr. 2399 i O. plen. z 12 grudnia 1899 l. 17782 zb. nr. 2418).

§ 291. Skoro Trybunał kasacyjny do sali posiedzeń wrócił, wyrok jego razem z powodami należy ustnie ogłosić; jeżeli oskarżony na rozprawie w Trybunale kasacyjnym nie był obecny, należy mu bezzwłocznie doręczyć odpis wyroku, urzędownie uwierzytelniony, a to przez trybunał pierwszej instancji. Co się tyczy wygotowania wyroku i prowadzenia protokołu podczas rozprawy w Trybunale kasacyjnym, przestrzegać należy przepisów w §§ 260, 268 do 271 zawartych.

§ 291. Das Urtheil des Cassationshofes ist, nachdem sich derselbe in den Gerichtssaal zurückbegeben hat, sammt den Entscheidungsgründen mündlich zu verkünden; hat der Angeklagte der Verhandlung bei dem Cassationshofe nicht beigewohnt, so ist ihm ohne Verzug eine amtlich beglaubigte Abschrift des Urtheils durch den Gerichtshof erster Instanz zuzustellen. Rücksichtlich der Ausfertigung des Urtheils und der Führung des Protokolles, beiden Verhandlungen des Cassations-

§ 292. Rozprawa co do zażalenia nieważności wniesionego w obronie ustawy stosuje się w ogólności do przepisów podanych w §§ 287—291, z tą jednak różnicą, iż oskarżony nie bierze w niej udziału i że Trybunał kasacyjny w takim razie ma wydać orzeczenie w gronie jedenastu sędziów. Jeżeli Trybunał kasacyjny zażalenie nieważności wniesione w obronie ustawy uzna za uzasadnione, orzec powinien iż w sprawie karnej, o którą chodzi, zaskarżoną uchwałą lub postąpieniem, przeprowadzonym postępowaniem lub wydanym wyrokiem ustawę obrażono. Orzeczenie to jest zwyczajnie bez skutku dla oskarżonego. Jednakowoż, jeżeli oskarżonego skazano takim wyrokiem nieważnym na karę, służy Trybunałowi kasacyjnemu prawo, według swego uznania albo uwolnić oskarżonego od zarzutu, albo zastosować łagodniejszy wymiar kary, albo według okoliczności zarządzić podjęcie na nowo przeprowadzonego przeciw niemu postępowania.

Nadane Trybunałowi kasacyjnemu w § 292 prawo od-

hofes sind die in den §§ 260, 268—271 enthaltenen Vorschriften zu beobachten.

§ 292 Die Verhandlung über die zur Wahrung des Gesetzes ergriffene Nichtigkeitsbeschwerde richtet sich im allgemeinen nach den in den §§ 287—291 ertheilten Vorschriften, jedoch mit der Abweichung, dass sich der Angeklagte dabei nicht zu betheiligen und dass der Cassationshof die Entscheidung darüber in einer Versammlung von elf Richtern zu fällen hat. Findet der Cassationshof die zur Wahrung des Gesetzes erhobene Beschwerde gegründet, so hat er zu erkennen, dass in der fraglichen Strafsache durch den angefochtenen Beschluss oder Vorgang, durch das gepflogene Verfahren oder durch das erlassene Urtheil das Gesetz verletzt worden sei. Dieser Ausspruch ist in der Regel ohne Wirkung auf den Angeklagten. Ist jedoch der Angeklagte durch ein solches nichtiges Urtheil zu einer Strafe verurtheilt worden, so steht es dem Cassationshofe frei, nach seinem Ermessen entweder den Angeklagten freizusprechen oder einen milderen Strafsatz anzuwenden, oder nach Umständen eine Erneuerung des gegen denselben gepflogenen Verfahrens anzuordnen.

nosi się także do postanowień sędziego ustawie przeciwnych. Trybunał kasacyjny mocen jest, znosząc je, zarządzić co należy w celu przywrócenia postępowania ustawie odpowiedniego (O. z 11 grudnia 1874 l. 10776 nr. 37).

Trybunał kasacyjny może zamiast nieprawnie orzeczonej dopuszczalności oddania do domu pracy przymusowej, uznać dopuszczalność oddania pod dozór policyjny; podpada to bowiem pod zastosowanie łagodniejszego wymiaru kary („*mil-derer Strafsatz*“). (O. z 25 listopada 1886 l. 13099 nr. 993).

Podjęcie na nowo (*Erneuerung*) postępowania nie jest identycznym z wznowieniem postępowania (*Wiederaufnahme*) a za tem możliwem jest bez warunków § 353 pk.

Decyzja Sądu kasacyjnego skutkiem zażalenia nieważności w obronie ustawy (§ 33 pk.) może zlecić sądowi, który uznał się za niewłaściwy i akta odstąpił władzy administracyjnej — przeprowadzenie urzędowania. (O. z 12 grudnia 1900 l. 16553 zb. nr. 2530).

§ 293. Sąd, do którego odesłano sprawę dla ponownego przewodu według §§ 288 i 292, powinien w tymże wziąć za podstawę oskarżenie pierwotne, chyba że Trybunał kasacyjny jaką odmianę w tej mierze zarządził.

Obowiązany jest trzymać się poglądu prawnego, na którym polegał Trybunał kasacyjny w swoim rozstrzygnięciu.

Przepisu § 290 ustęp 2, należy także przestrzegać i w wyroku, który zapada na podstawie nowej rozprawy głównej.

Przeciw temu wyrokowi można wnieść zażalenie nie-

§ 293. Das Gericht, an welches die Sache nach den §§ 288 und 292 zu neuerlicher Verhandlung verwiesen wird, hat dabei die ursprüngliche Anklage zu Grunde zu legen, sofern nicht der Cassationshof eine Abweichung angeordnet hat.

Es ist an die Rechtsansicht, von welcher der Cassationshof bei seiner Eentscheidung ausgegangen, gebunden.

Die Bestimmung des § 290, Abs. 2, ist auch für das auf Grund der neuerlichen Hauptverhandlung ergehende Urtheil massgebend.

Gegen dieses letztere kann die Nichtigkeitsbeschwerde

ważności ze wszystkich przyczyn w § 281 wymienionych, o ile ich nie usunął już Trybunał kasacyjny orzeczeniem wydanem w tejże samej sprawie.

Stosunek wyroku do oskarżenia na nowej rozprawie, zarządzonej wskutek unieważnienia poprzedniej pozostaje ten sam, co na rozprawie pierwszej; prokuratorowi wolno zatem i na drugiej rozprawie odstąpić od oskarżenia lub zmienić je, a trybunał może w myśl §§ 262 i 267 od oskarżenia zbroczyć. (O. z 11 listopada 1881 l. 7794 nr. 380).

Pogląd prawny trybunału kasacyjnego wiąże sąd pierwszy tylko o tyle, o ile czyn sam nie ulega zmianie O. nr. 380 i O. z 19 października 1891 l. 5668 zb. nr. 1469).

Jeżeli obok zażalenia nieważności ze strony oskarżonego wniesiono odwołanie przeciw orzeczeniu o karze z innej strony, zakaz *reformationis in peius* nie ma zastosowania; jeżeli zatem nowo zapadający wyrok (wskutek unieważnienia dawniejszego), surowszą na oskarżonego rozciągnie karę, zarzut pogwałcenia zakazu powyższego o tyle tylko można uczynić, o ile odwołanie przeciw pierwszemu wyrokowi wniesione nie było uprawnione (O. z 23 stycznia 1884 l. 11285 nr. 730).

Na zapłacenie powyższych kosztów postępowania (§ 381 l. 4 pr.) można oskarżonego zasądzić mimo postanowienia § 293 (O. z 6 października 1883 l. 7781 nr. 569).

Jeżeli trybunał pierwszej instancji po przeprowadzeniu postępowania w myśl § 475 ust. 2 pr. uzna oskarżonego winnym jedynie przekroczenia, za które go zasądzono w wyroku uchylonym, wówczas może oskarżonego skazać i na karę surowszą od tej, jaką poprzednio orzeczono. (O. z 13 grudnia 1886 l. 9666 nr. 1005).

Nie sprzeciwia się postanowieniu § 290 ust. 2 pk., jeżeli na rozprawie powtórzonej skutkiem zażalenia nieważności oskarżonego skazano go na dłuższą choć łagodniejszą

---

aus allen im § 281 erwähnten Gründen, soweit dieselben nicht bereits durch eine in derselben Sache ergangene Entscheidung des Cassationshofes beseitigt sind, ergriffen werden.

karę ścieśnienia wolności, niż ta, którą orzeczono zniesionym poprzednim wyrokiem (O. z 12 marca l. 899 zb. nr. 2063).

2. Postępowanie w razie odwołania.

§ 294. Odwołanie należy zapowiedzieć w trybunale pierwszej instancji, w terminie zakreślonym w § 284. Ma tylko wtedy skutek zawieszający, gdy zwraca się przeciw gatunkowi kary, albo gdy oskarżony nie oświadczy sam, iż chce tymczasem rozpocząć karę, przeciw której wymiarowi się odwołano.

Odwołujący się powinien wnieść wywód uciążliwości w dniach ośmiu po zapowiedzeniu.

Po wniesieniu wyvodu, lub po upływie wyznaczonego ku temu terminu, wszystkie akta przedłożyć należy trybunałowi drugiej instancji, który rozstrzygnie odwołanie na posiedzeniu niejawnem, po wysłuchaniu prokuratora starszego.

Odwołujący się powinien ustępy wyroku, przeciw którym się odwołuje w zapowiedzeniu lub w wywodzie odwołania dokładnie oznaczyć, inaczej odwołanie wprost się odrzuci; winien zatem zaznaczyć, czy odwołuje się od rodzaju kary, trwania kary, czy roszczeń prywatnych (O. plen. nr. 25 księgi judykatów z r. 1875).

Wywód odwołania należy wnieść w dniach ośmiu po za-

§ 294. Die Berufung ist innerhalb der im § 284 bezeichneten Frist beim Gerichtshofe erster Instanz anzumelden. Sie hat nur dann aufschiebende Wirkung, wenn sie gegen die Strafart gerichtet ist, oder wenn der Angeklagte, insoferne sie gegen das Strafmass gerichtet ist, nicht selbst die Strafe einstweilen antreten zu wollen erklärt.

Der Beschwerdeführer hat die Berufungsausführung binnen acht Tagen nach der Anmeldung einzubringen.

Nach Überreichung der Ausführung oder nach Ablauf der hiezu bestimmten Frist sind alle Acten dem Gerichtshofe zweiter Instanz vorzulegen, welcher über die Berufung in nicht öffentlicher Sitzung nach Anhörung des Oberstaatsanwaltes entscheidet.

powiedzeniu, nie zaś w dniach ośmiu po doręczeniu wyroku, jak wywód nieważności.

§ 295. Trybunał drugiej instancyi ograniczyć się ma w swoim rozstrzygnięciu do punktów, przeciw którym się odwołano, biorąc za podstawę orzeczenie sądu pierwszego co do winy oskarżonego i co do ustawy karnej, którą należy zastosować. Jeżeli trybunał drugiej instancyi obniża karę na korzyść jednego lub kilku współwinnych z powodów, które się i do nich stosują, wówczas powinien z urzędu tak postąpić, jak gdyby i ci współwinni byli odwołanie wniesli.

Jeżeli odwołano się tylko na korzyść oskarżonego, trybunał drugiej instancyi nie może skazać oskarżonego na karę surowszą od tej, którą w pierwszym wyroku wymierzono.

Przeciw jego rozstrzygnięciu nie służy żaden środek prawny.

Prawo zmiany na korzyść bez odwołania odnośnej osoby ogranicza się tylko do kary, nie zaś do roszczeń prawnoprywatnych. Zasadą postępowania karnego jest, że sędzia *ad quem* rozstrzyga tylko punkta zaczepione środkiem prawnym. Wyjątków z §§ 290, 295, 477 wyraźnie ograniczonych

§ 295. Der Gerichtshof zweiter Instanz hat sich bei seiner Entscheidung auf die der Berufung unterzogenen Punkte zu beschränken und dabei den Ausspruch des Gerichtes über die Schuld des Angeklagten und über das anzuwendende Strafgesetz zu Grunde zu legen. Setzt er die Strafe zu Gunsten eines oder mehrerer Mitschuldiger aus Gründen herab, welche auch anderen zu statten kommen, so hat er von Amtswegen so vorzugehen, als hätten auch diese Mitschuldigen die Berufung ergriffen.

Ist die Berufung lediglich zu Gunsten des Angeklagten ergriffen worden, so kann der Gerichtshof zweiter Instanz keine strengere Strafe gegen den Angeklagten verhängen, als welche das erste Urtheil ausgesprochen hatte.

Gegen seine Entscheidung ist kein Rechtsmittel zulässig.

do kwestyi ustawy karnej nie można extenzywnie rozciągać na roszczenia prawno-privatne.

§ 296. Jeżeli oprócz odwołania jedna lub druga strona wniosła także zażalenie nieważności, wówczas przedkładając akta Trybunałowi kasacyjnemu, dołączyć należy i te akta, które tyczą się odwołania. W tym przypadku Trybunał kasacyjny po załatwieniu zażalenia nieważności, lub przy sposobności załatwiania, rozstrzygnie także i odwołanie, a to zawsze na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu prokuratora jeneralnego.

Trybunał kasacyjny rozstrzyga odwołanie także wtedy, gdy je wniósł oskarżony, albo gdy tyczy się oskarżonego, co do którego wyrok nie był zaczepiony z przyczyny nieważności, który jednak skazany został wyrokiem zaczepionym zażaleniem nieważności innego oskarżonego (O. plen. nr. 32 księgi judykatów z r. 1875).

Praktyczne znaczenie może mieć ten przepis także w przypadku § 264 pk.

ROZDZIAŁ XIX.

O sądach przysięgłych.

I. O Sądzie przysięgłych w ogólności.

§ 297. W siedzibie każdego trybunału pierwszej instancji odbywać się będą co trzy miesiące zwyczajne ka-

§ 296. Ist ausser der Berufung auch eine Nichtigkeitsbeschwerde von der einen oder der anderen Seite ergriffen worden, so sind bei Vorlegung der Acten an den Cassationshof auch jene Actenstücke beizulegen, welche die Berufung betreffen. In diesem Falle entscheidet der Cassationshof nach oder bei Erledigung der Nichtigkeitsbeschwerde auch über die Berufung, und zwar stets in nichtöffentlicher Sitzung nach Anhörung des Generalprocurators.

§ 297. An dem Sitze jedes Gerichtshofes erster Instanz werden alle drei Monate die ordentlichen Schwurgerichts-

dencye sądu przysięgłych, a to w sądach podlegających temu samemu trybunałowi drugiej instancyi według kolei, jaką tenże oznaczy. Zwyczajne kadencye będą się odbywać w Wiedniu co miesiąc, w innych zaś miastach, dla których prezydent drugiej instancyi uzna to za potrzebne, co dwa miesiące.

Jeżeli tego wymaga liczba lub ważność wniesionych oskarżeń, może on zarządzić kadencyę nadzwyczajną.

Dla przyczyn nader ważnych trybunał drugiej instancyi może postanowić, że kadencya sądu przysięgłych, zamiast w siedzibie trybunału pierwszej instancyi, w innem miejscu odbywać się będzie.

(Ust. III.). Prawo Sądu Wyższego pokrywa się najczęściej z prawem delegacyi z § 62 pk. ze względu bowiem na potrzebę odpowiedniego lokalu odbycie rozprawy w innem miejscu niż w siedzibie jakiegokolwiek Trybunału zazwyczaj jest niewykonalnem.

Decyzya Sądu Wyższego może nastąpić z urzędu lub też na wniosek stron.

Przeciw decyzyi tej o ile obejmuje delegacyę przysługuje stronom zażaleniem do Najw. Trybunału z § 63 pk.

§ 298. Zwyczajnej kadencyi sądu przysięgłych nie można pierwaj zamknąć dopóki się nie załatwi wszystkich

sitzungen abgehalten, und zwar bei den unter demselben Gerichtshofe zweiter Instanz stehenden Gerichten nach einer von dem ersteren zu bestimmenden Reihenfolge. In Wien finden die ordentlichen Schwurgerichtssitzungen alle Monate, in anderen Städten, für welche der Präsident des Gerichtshofes zweiter Instanz es anzuordnen nothwendig findet, alle zwei Monate statt.

Wenn die Zahl oder Wichtigkeit der vorliegenden Anklagen es erfordert, kann derselbe auch die Abhaltung einer ausserordentlichen Schwurgerichtssitzung anordnen.

Der Gerichtshof zweiter Instanz kann aus besonders wichtigen Gründen beschliessen, dass eine Sitzung des Geschwornengerichtes statt am Sitze des Gerichtshofes erster Instanz an einem anderen Orte abzuhalten ist.

§ 298. Eine ordentliche Schwurgerichtssitzung darf nicht

spraw karnych, w których oddanie pod oskarżenie w czasie otwarcia kadencji już było prawomocne. W tych sprawach w których w czasie otwarcia kadencji sądu przysięgłych jeszcze to nie nastąpiło, rozprawa główna podczas tej samej kadencji tylko wtedy za zezwoleniem przewodniczącego trybunału przysięgłych odbyć się może, gdy oskarżyciel lub oskarżony uczynią taki wniosek, a strona przeciwna na to się zgadza.

W obu atoli przypadkach oskarżony powinien zrzec się wyraźnie służącego sobie prawa sprzeciwu przeciw oddaniu pod oskarżenie, *tudzież zażalenia nieważności przeciw orzeczeniu uchylającemu ją* i terminu, jaki mu służy według § 221.

Ustęp drukowany kursywą jest bezprzedmiotowy wobec uchylenia §§ 216—217 pk. (§ 8 now. z 31 grudnia 1877 nr. 3 ex 1878).

Przyspieszenie rozprawy z § 298 zdanie II. ust. I zależy nie tylko od zgody stron, ale także od zezwolenia przewodniczącego, wobec czego mimo zgody stron rozprawa w danej kadencji się nie odbędzie, jeżeli przewodniczący zezwolenia odmówi.

§ 299. Jeżeli oskarżyciel lub oskarżony z ważnych

eher geschlossen werden, als bis über alle Strafsachen entschieden ist, rücksichtlich deren die Versetzung in den Anklagestand bei Eröffnung der Sitzung bereits rechtskräftig war. Über Fälle, in welchen dies bei Eröffnung der Schwurgerichtssitzung noch nicht eingetreten war, kann die Hauptverhandlung während derselben Sitzung mit Genehmigung des Vorsitzenden des Schwurgerichtshofes nur dann erfolgen, wenn der Ankläger oder der Angeklagte darauf anträgt und der Gegentheil diesem Begehren zustimmt.

Der Angeklagte hat jedoch in beiden Fällen auf den ihm zustehenden Einspruch gegen die Versetzung in Anklagestand, auf die Nichtigkeitsbeschwerde gegen das denselben zurückweisende Erkenntniss und auf die im § 221 zugestandene Frist ausdrücklich zu verzichten.

§ 299. Hat der Ankläger oder der Angeklagte erhebliche Gründe, zu beantragen, dass eine Sache bei der nächsten

przyczyn uczynią wniosek, aby sprawy nie sędzić na najbliższej kadencyi, trybunał sądu przysięgłych, a jeżeliby ten jeszcze się nie zebrał, izba radna (§ 225) rozstrzygnie, ażali do żądania tego należy się przychylić.

Przeciw temu rozstrzygnięciu nie ma żadnego środka prawnego.

Trybunał sądu przysięgłych wzgl. Izba Radna postanawiają tylko, że sprawy nie należy sędzić w danej kadencyi, nie oznaczają zaś terminu jej osądzenia.

Decyzya zapaść może nie tylko na wniosek stron, ale także z urzędu, jeżeli okaże się to potrzebnem przy sposobności narady z § 224 pk. lub przesłuchania prezydyalnego z § 220 pk.

§ 300. Każdy sąd przysięgłych składa się z trybunału i dwunastu przysięgłych (ława przysięgłych).

Ława przysięgłych składa się tylko z dwunastu przysięgłych, skutkiem czego w naradzie brać może udział tylko dwunastu (nie zaś także trzynasty — zastępca).

§ 301. Trybunał sądu przysięgłych składa się z trzech sędziów, z których jeden przewodniczy i z protokolanta. Przewodniczącym mianuje prezydent drugiej instancyi zwyczajnie prezydenta trybunału pierwszej instancyi, w którym sąd przysięgłych ma urzędować; wszelako może także po-

Schwurgerichtssitzung nicht vorgenommen werde, so hat der Schwurgerichtshof, oder wenn dieser noch nicht versammelt wäre, die Rathskammer (§ 225) darüber zu entscheiden, ob dem Begehren statt zu geben sei.

Gegen diese Entscheidung findet kein Rechtsmittel statt.

§ 300. Jedes Geschwornengericht besteht aus einem Gerichtshofe und zwölf Geschwornen (Geschwornenbank).

§ 301. Der Gerichtshof des Geschwornengerichtes besteht aus drei Richtern, von denen einer den Vorsitz führt, und dem Schriftführer. Zum Vorsitzenden ernennt der Präsident des Gerichtshofes zweiter Instanz in der Regel den Präsidenten des Gerichtshofes erster Instanz, bei welchem das Schwurgericht gehalten werden soll; doch kann er zu diesem Amte auch ein Mitglied dieses Gerichtshofes oder des

wołać na ten urząd członka tegoż trybunału lub trybunału drugiej instancyi. W każdym razie ustanowi także członka trybunału pierwszej instancyi zastępcą przewodniczącego. Mianowania te nastąpią zwyczajnie na sześć tygodni przed rozpoczęciem się kadencyi sądu przysięgłych, gdy zaś chodzi o kadencye nadzwyczajne, przynajmniej na czternaście dni przed ich rozpoczęciem i należy je ogłosić wraz z dniem i godziną otwarcia kadencyi w dziennikach publicznych i przez przybicie w gmachu sądowym.

Innych członków trybunału przysięgłych i dwu sędziów skład tegoż sądu uzupełniających, zamianuje przełożony trybunału pierwszej instancyi z grona jego członków albo z pomiędzy sędziów powiatowych przed otwarciem kadencyi sądu przysięgłych.

Gdyby zastępcy przewodniczącego Trybunału nie zamianowano a przewodniczący zachorował, może w miejsce tegoż wstąpić członek Trybunału zamianowany zastępcą *ex post*, byle tylko przepisana ilość trzech sędziów była zachowaną a wszyscy trzej śledzili tok rozprawy od początku (§ 344 ust. I pk.).

§ 302. Do każdej kadencyi sądu przysięgłych powołać należy trzydziestu sześciu przysięgłych, i dziewięciu przy-

Gerichtshofes zweiter Instanz berufen. Jedenfalls hat er auch ein Mitglied des Gerichtshofes erster Instanz als Stellvertreter des Vorsitzenden zu bezeichnen. Diese Ernennungen sind in der Regel sechs Wochen vor dem Beginne der Schwurgerichtssitzung, bei ausserordentlichen Sitzungen aber wenigstens vierzehn Tage vor dem Beginne derselben vorzunehmen und sammt dem Tage und der Stunde der Eröffnung der Sitzung durch die öffentlichen Blätter und durch Anschlag an dem Gerichtshause kundzumachen.

Die übrigen Mitglieder des Schwurgerichtshofes und zwei Ergänzungsrichter werden von dem Vorsteher des Gerichtshofes erster Instanz aus dessen Mitgliedern oder aus der Zahl der Bezirksrichter vor Eröffnung der Schwurgerichtssitzung ernannt.

§ 302. Für jede Schwurgerichtssitzung werden sechsunddreissig Geschworne und neun Ergänzungs geschworne einbe-

sięgłych zastępców, z której to liczby wybiera się dwunastu przysięgłych, przeznaczonych do obsadzenia ławy przysięgłych dla każdej rozprawy w szczególności. Tworzenie list przysięgłych urządza się osobną ustawą.

Tworzenia list przysięgłych dotyczy ustawa z dnia 23 maja 1873 l. 121 D. u. p. zamieszczona w dodatku.

§ 303. Nazwiska członków trybunału, powołanych do sądu przysięgłych oraz spis przysięgłych głównych i zastępców udzieli Trybunał pierwszej instancji każdemu oskarżonemu pod nieważnością najpóźniej trzeciego dnia przed dniem, w którym zacząć się ma rozprawa główna.

Wezwanie do rozprawy głównej przed sądem przysięgłych odbyć się mającej należy oskarżonemu doręczyć na 8 dni przed rozpoczęciem się rozprawy głównej (§ 221); termin w § 303 zakreślony zaś jest tylko trziedniowy, wylosowanie przysięgłych może zatem odbyć się, jeżeli ośmiodniowy termin od doręczenia wezwania nie był minął, byle tylko termin trziedniowy w § 303 zakreślony zachowano. (O. z 15 października 1880 l. 5518 nr. 275).

Jeżeli z powodu zachodzącej przeszkody w miejsce sędziego wymienionego po myśli § 303 pk., do rozprawy wezwano innego sędziego, nieznanego z góry oskarżonemu, to zarządzenie zacząć można tylko w razie, jeżeli zachodzą warunki § 344 ust. I pk. (a nie z powodu wymienionego w § 344 ust. 4 pk.) por. orz. z 28 listopada 1896 l. 10921 zb. nr. 2050.

rufen, aus deren Zahl die zur Besetzung der Geschwornenbank für jede einzelne Verhandlung bestimmten zwölf Geschwornen hervorgehen.

Die Bildung der Geschwornenlisten wird durch ein besonderes Gesetz geregelt.

§ 303. Die Namen der zum Geschwornengerichte berufenen Mitglieder des Gerichtshofes und das Verzeichnis der Haupt- und Ergänzungsgeschwornen sind jedem Angeklagten bei sonstiger Nichtigkeit spätestens am dritten Tage vor demjenigen, an welchem die Hauptverhandlung beginnen soll, durch den Gerichtshof erster Instanz mitzutheilen.

II. Tworzenie ławy przysięgłych.

§ 304. Bezpośrednio przed rozpoczęciem się rozprawy głównej należy przystąpić do utworzenia ławy przysięgłych, a to dla każdej sprawy karnej w szczególności na posiedzeniu niejawnem trybunału przysięgłych wobec oskarżyciela, strony cywilnej, oskarżonego i jego obrońcy, tudzież wezwanych przysięgłych. Czynność ta rozpoczyna się w ten sposób, że protokolant wywoła po nazwisku trzydziestu sześciu przysięgłych głównych.

Ławę przysięgłych można utworzyć dla kilku spraw karnych, które jednego dnia mają się odbyć (por. § 22 ust. o tworzeniu list przysięgłych).

Ławę przysięgłych tworzy się na posiedzeniu Trybunału, przeto muszą być obecni wszyscy ci sami członkowie Trybunału, którzy mają orzekać w samej sprawie (§ 312), niedopuszczalnem jest zastąpienie członka Trybunału po utworzeniu ławy a przed rozpoczęciem rozprawy przez zastępcę nieobecnego przy tworzeniu ławy.

§ 305. Jeżeli stawilo się mniej niż trzydziestu przysięgłych głównych, niestających należy zastąpić przez tyluż z pomiędzy dziewięciu przysięgłych zastępców a to w kolejności oznaczonej.

Do utworzenia ławy przysięgłych *sensu largo* (§ 305 w przeciwieństwie do § 307), potrzeba obecności trzydziestu

§ 304. Unmittelbar vor dem Beginne der Hauptverhandlung wird für jeden einzelnen Straffall, in nichtöffentlicher Sitzung des Schwurgerichtshofes und in Gegenwart des Anklägers des Privatbetheiligten, des Angeklagten und seines Vertheidigers, sowie der vorgeladenen Geschwornen zur Bildung der Geschwornenbank geschritten. Dieselbe beginnt mit dem Aufrufe der sechsunddreissig Hauptgeschwornen durch den Schriftführer.

§ 305. Sind weniger als dreissig Hauptgeschwornen erschienen, so sind die fehlenden aus den neun Ergänzungs geschwornen in der durch das Los zu bestimmenden Reihenfolge zu ersetzen.

przysięgłych (wliczając ewentualnie zastępców), jeżeli trzydziestu nie ma, nie należy ławy tworzyć, choćby się strony zgadzały (*arg. a contrario*) z § 307 ust. II). W razie niezastosowania się do tej zasady jednak nie ma nieważności (por. uw. przy § 306).

§ 306. Skoro przynajmniej trzydziestu przysięgłych sta-
nęło, przewodniczący zapytuje pod nieważnością oskarżyciela, stronę cywilną, oskarżonego i przysięgłych, ażeby nie zachodzi przyczyna wyłączająca którego z przysięgłych od udziału w danej rozprawie.

Przyczyny te są:

- 1) jeżeli przysięgły do stron lub ich zastępców zostaje w takim stosunku, któryby w myśl § 67 wykluczał sędziego od wykonywania urzędu sędziowskiego;
- 2) jeżeli tenże z uwolnienia lub skazania oskarżonego korzyści lub szkody spodziewać się może;
- 3) jeżeli w sprawie danej był świadkiem sądowym, jeżeli występował jako donosiciel, oskarżyciel, obrońca lub zastępca strony cywilnej, albo był lub ma być słuchany jako świadek lub znawca;

§ 306. Sobald die Zahl von wenigstens dreissig Geschwornen vollständig ist, richtet der Vorsitzende bei sonstiger Nichtigkeit an den Ankläger, an den Privatbetheiligten, an den Angeklagten und an die Geschwornen die Frage, ob bei einem der letzteren ein Grund vorhanden sei, der ihn von der Theilnahme an der vorliegenden Verhandlung ausschliesse. Diese Gründe sind:

1. Wenn der Geschworne zu den Parteien oder deren Vertreten in einem solchen Verhältnisse steht, welches in Gemässheit des § 67 einen Richter von der Ausübung des Richteramtes ausschliessen würde;

2. wenn er aus der Freisprechung oder Verurtheilung des Angeklagten einen Nutzen oder Schaden zu erwarten hat;

3. wenn er in der vorliegenden Sache als Gerichtszeuge verwendet wurde, wenn er als Anzeiger, Ankläger, Vertheidiger oder Vertreter des Privatbetheiligten auf getreten ist, oder als Zeuge oder Sachverständiger abgehört wurde oder abgehört werden soll;

4) jeżeli w poprzedniej rozprawie głównej, tyczącej się tejże samej sprawy, która obecnie ma być przedmiotem ponownej rozprawy głównej (§§ 332, 348, 350 ustęp 2), brał udział jako przysięgły.

Co do przytoczonych przyczyn wykluczania rozstrzyga trybunał; gdyby zachodziła potrzeba uzupełnienia liczby przysięgłych, nastąpi to w sposób przepisany w paragrafie poprzedzającym.

§ 306 ust. I przepisuje pod nieważnością tylko zapytanie obecnych przez przewodniczącego, czy nie zachodzą wyliczone w § 306 wyczerpująco przyczyny wyłączające przysięgłego; nie ma jednak nieważności, jeżeli zapytanie to nastąpi, zanim 30 przysięgłych się zebrało, albowiem do utworzenia ławy przysięgłych wtedy tylko pod nieważnością przystąpić nie można, jeżeli nie ma przynajmniej 24 nie wyłączonych przysięgłych (§ 307), a jeżeli § 306 wymaga obecności 30 przysięgłych, to czyni to jedynie dla ostrożności, aby przypadkiem w razie wyłączenia kilku, nie zabrakło wymaganej w § 307 liczby 24 (O. z 16 lutego 1885 l. 9752 nr. 744).

Z ustawy o tworzeniu list przysięgłych z 23 maja 1873 nie można wysnuwać powodów wyłączających przysięgłych od udziału w rozprawie. Przyczyny wyłączające są bowiem w § 306 wyliczone wyczerpująco. Por. O. nr. 25.

Członkowie towarzystwa ubezpieczenia od ognia opartego na wzajemności nie są wykluczeni od udziału dla tej jedynie przyczyny, że od oskarżonego żąda się zwrotu kosztów likwidacyi szkody, mających wpłynąć do funduszu rezerwowego towarzystwa (O. z 4 lipca 1881 l. 4881 nr. 359;

---

4. wenn er bei einer früheren Hauptverhandlung über dieselbe Strafsache, welche nunmehr zur neuerlichen Hauptverhandlung gelangt (§§ 332, 348, 350 Abs. 2) sich als Geschwornen betheiligt hat.

Über die vorgebrachten Gründe der Ausschliessung entscheidet der Gerichtshof; eine etwa erforderliche Ergänzung der Zahl der Geschwornen wird auf die im vorhergehenden Paragraphe bestimmte Weise bewirkt.

orzeczeniem z 23 marca 1880 l. 2859 nie ogłoszonym urzędowo orzeczono jednak przeciwnie).

Jeżeli w rozprawie głównej miał udział przysięgły, który w sprawie tej słuchany był jako znawca, natenczas orzeczenie przysięgłych jest nieważne nawet w tych ustępach, których się dowód ze znawców nie tyczył (O. z 31 marca 1882 l. 14764 nr. 440).

Jeżeli w toku rozprawy głównej okazuje się potrzeba przesłuchania przysięgłego w charakterze świadka uczynić to można pod tym warunkiem, że się przysięgłego od urzędu tego uwalnia, a w jego miejsce powołuje przysięgłego zastępcę (O. z 21 stycznia 1881 l. 13020 nr. 316).

Sam fakt, że przysięgły był świadkiem czynu (Por. § 68 ust. I pk.) nie pociąga za sobą wyłączenia przysięgłego, byle nie słuchano go jako świadka.

Wyjaśnienie, które przewodniczący otrzymuje od przysięgłego odnośnie do pytania skierowanego przez przysięgłego do świadka (§ 249, por. § 315 ust. II pk.) nie jest przesłuchaniem przysięgłego jako świadka (O. z 27 października 1898 l. 10891 zb. nr. 2257).

Jeżeli trybunał na zasadzie § 332 uznał, że się przysięgli pomylili w sprawie głównej i odesłał sprawę do nowej kadencji, żaden z przysięgłych, którzy brali udział w rozprawie pierwszej, nie może zasiadać na ławie sądzącej sprawę po raz wtóry (§ 332).

§ 307. Do utworzenia ławy przysięgłych wolno przystąpić pod nieważnością tylko wtedy, gdy jest obecnych przynajmniej dwudziestu czterech przysięgłych, których na mocy poprzedzającego paragrafu nie wykluczono.

Wszelako jeżeli wszyscy mający prawo wyłączenia przysięgłych wyraźnie się na to zgadzają, można utworzyć

§ 307. Zur Bildung der Geschwornenbank darf bei sonstiger Nichtigkeit nur dann geschritten werden, wenn wenigstens vierundzwanzig Geschworne, die nicht in Gemässheit des vorhergehenden Paragraphen ausgeschlossen wurden, zugegen sind. Nur wenn alle zur Ablehnung von Geschwornen Be-

ławę przysięgłych, chociażby liczba obecnych przysięgłych była mniejsza.

Zob. O. nr. 744 w uwadze do § 306.

Oдноśne zrzeczenie się stron zażalenia nieważności z tytułu naruszenia przepisu § 307 (§ 344 ust. 4) należy zanotować w protokole.

§ 308. Z liczby przysięgłych, o ile ich jest więcej niż dwunastu, oskarżyciel może wyłączyć jedną, oskarżony zaś drugą połowę. Jeżeli liczba przysięgłych jest nieparzysta, oskarżony ma prawo wyłączyć o jednego więcej. Jeżeli jest kilku oskarżycieli lub kilku oskarżonych, wówczas wykonywują wspólnie pierwsi prawo wyłączenia służące oskarżycielowi, drudzy także prawo służące oskarżonemu. Jeżeli się nie zgadzają co do sposobu wykonywania wspólnego, los rozstrzygnie w jakiej kolei za każdym razem prawo wyłączenia mają wykonywać. Wyłączenie przez jednego z współuprawnionych ważne jest i tak się liczy, jak gdyby wszyscy wyłączyli.

Przy wyłączeniu musi być obecnym obrońca (arg. ex § 304) choćby wyłączeniem zajmował się sam oskarżony. W razie konfliktu z obrońcą, zdanie oskarżonego rozstrzyga.

---

rechtigten sich ausdrücklich damit einverstanden erklären, darf mit der Bildung der Geschwornenbank auch bei Anwesenheit einer geringeren Zahl von Geschwornen vorgegangen werden.

§ 308. Von der Zahl der Geschwornen, soweit sie zwölf übersteigt, kann der Ankläger die eine, der Angeklagte die andere Hälfte ablehnen. Ist die Zahl der Geschwornen eine ungerade, so hat der Angeklagte das Recht, einen mehr abzulehnen. Sind mehrere Ankläger oder mehrere Angeklagte vorhanden, so üben erstere das dem Ankläger, letztere das dem Angeklagten zukommende Ablehnungsrecht gemeinschaftlich aus. Kommen sie über die Art der gemeinschaftlichen Ausübung nicht überein, so entscheidet das Los über die Reihenfolge, in welcher sie jedesmal das Recht der Ablehnung auszuüben haben. Die Ablehnung durch einen Mitberechtigten gilt und zählt dann für alle.

§ 309. Nazwiska przysięgłych wkłada się do urny. Przewodniczący oznajmia każdej stronie, ilu jej wolno wyłączyć, a jeżeli potrzeba, postanawia, w jaki sposób odbywać się ma wykonywanie prawa wyłączenia. Potem nazwiska wyciąga z urny po jednym i odczytuje.

Po wyciągnięciu i odczytaniu każdego z osobna nazwiska uprawnieni do wykluczania, dopóki swego prawa nie wyczerpią, oświadczyć mają i to najprzód oskarżyciel, ażali przysięgłego przyjmują lub wykluczają. Jeżeli oświadczenie nie nastąpi wprzód, zanim dalsze nazwisko wyciągnięto z urny, znaczy to tyle, co przyjęcie. Nie wolno oznajmiać powodów przyjęcia lub wykluczenia.

Skoro wyciągnięto dwunastu przysięgłych niewykluczonych, albo tylko tyle nazwisk pozostaje w urnie, ile potrzeba do uzupełnienia liczby przysięgłych aż do dwunastu, ława przysięgłych, przed którą rozprawa główna ma się odbywać, jest utworzona.

Strony winny natychmiast po wyciągnięciu nazwisk z urny oświadczyć, czy wyłączają czy nie, wyłączenie późniejsze lub prośba o zwłokę są niedopuszczalne.

§ 309. Die Namen der Geschwornen werden in eine Urne gelegt. Der Vorsitzende gibt die jedem Betheiligten zukommende Anzahl von Ablehnungen bekannt und stellt nöthigenfalls die Art der Ausübung des Ablehnungsrechtes fest. Hierauf zieht er die Namen einzeln aus der Urne und verliest sie.

Nach Ziehung und Verlesung jedes einzelnen Namens haben die Ablehnungsberechtigten, solange deren Recht nicht erschöpft ist, und zwar der Ankläger zuerst zu erklären, ob der Geschworne angenommen oder abgelehnt werde. Erfolgt nicht eine Erklärung, ehe ein weiterer Name aus der Urne gezogen ist, so gilt dies als Annahme. Gründe der Annahme oder Ablehnung dürfen angegeben werden.

Sobald zwölf nicht abgelehnte Geschworne gezogen oder nur noch so viele Namen in der Urne übrig sind, als zur Ergänzung der Zahl der Geschwornen bis auf zwölf erfordert werden, ist die Geschwornenbank, vor welcher die Hauptverhandlung vorzunehmen ist, gebildet.

Motywowania wyłączenia winien przewodniczący zakazać (§§ 311, 232) ewentualnie przekraczających zakaz ukarać (§§ 235—236).

§ 310. Jeżeli jest do przewidzenia, że rozprawa główna dłuższy czas potrwa, przewodniczący może postanowić, że się wybierze jednego lub dwu zastępców, a tem samem, że zamiast dwunastu przysięgłych wylosuje się trzynastu lub czternastu, z których pierwszych dwunastu będzie przysięgłymi głównymi, inni zaś zastępcami. W tym przypadku liczba dozwolonych wykluczeń stosunkowo się zmniejszy. Zastępcy przysięgłych powinni być obecni bez przerwy na całej rozprawie, a gdyby który z przysięgłych głównych doznał jakiej przeszkody, wskutek której nie mógłby się znajdować na całej rozprawie aż do orzeczenia przysięgłych wstępują w ich miejsce w tej kolei, w jakiej nazwiska ich wyciągnięto.

Tylko trybunałowi służy prawo powołania zastępcy w miejsce przysięgłego głównego; jeżeli to zarządza przewodniczący sam bez uchwały trybunału, ława przysięgłych nie jest w pełnej liczbie („*nicht vollzählig*“ § 344 l. 1). O. z 28 września 1887 l. 5701 zb. nr. 1095).

§ 310. Lässt sich voraussehen, dass eine Hauptverhandlung einen längeren Zeitraum in Anspruch nehmen werde, so kann der Vorsitzende verfügen, dass ein oder zwei Ersatzmänner zugezogen, und dass daher statt der zwölf Geschwornen deren dreizehn oder vierzehn ausgelost werden, von welchen die ersten zwölf Hauptgeschworne, die anderen Ersatzgeschworne sind. Die Zahl der erlaubten Ablehnungen vermindert sich in diesem Falle verhältnissmässig. Die Ersatzgeschwornen müssen der ganzen Verhandlung ohne Unterbrechung beiwohnen, und treten, falls einer oder der andere der Hauptgeschwornen verhindert sein sollte, der ganzen Verhandlung bis zum Ausspruche der Geschwornen bei zuwohnen, in der Reihenfolge, in welcher ihre Namen gezogen wurden, an deren Stelle.

III. Rozprawa główna przed sądem przysięgłych.

§ 311. Na rozprawie głównej przed sądem przysięgłych przestrzegać należy przepisów objętych rozdziałem XVIII chyba że niniejszy rozdział inaczej stanowi.

Wszystko, co postanowiono o trybunale i przewodniczącym, stosuje się także i do trybunału przysięgłych i jego przewodniczącego.

Przewodniczący trybunału przysięgłych obowiązany jest w szczególności objaśnić należycie przysięgłych, jak mają sprawować swoje urządowanie, wyłuszczyć im rzecz, nad którą obradować będą, a w razie potrzeby zwrócić im uwagę na ich obowiązki.

Z prawa zwracania uwagi przysięgłych na ich obowiązki wynika prawo przewodniczącego wzywania przysięgłych do bacności, w razie gdyby spostrzegł, że nie śledzą toku rozprawy należycie.

Władza dyskrecyjonalna przewodniczącego porusza się swobodnie w obrębie uprawnień z § 254 pk. po za tem ogranicza go odwołanie się stron do Trybunału (§ 238 pk.).

1. Rozpoczęcie rozprawy głównej i odebranie przysięgi od przysięgłych.

§ 312. Skoro ławę przysięgłych utworzono i przysięgli zajęli miejsca w tym porządku, w jakim ich nazwiska z urny

§ 311. Die Hauptverhandlung vor dem Geschwornengerichte richtet sich, soweit in diesem Hauptstücke nicht etwas Anderes verfügt ist, nach den im XVIII Hauptstücke. enthaltenen Anordnungen. Alles, was bezüglich des Gerichtshofes und des Vorsitzenden verfügt ist, gilt vom Schwurgerichtshofe und dessen Vorsitzenden.

Der Vorsitzende des Schwurgerichtshofes hat insbesondere die Pflicht, den Geschwornen in Beziehung auf die Ausübung ihres Amtes die erforderliche Anleitung zu geben, ihnen die Sache, über welche sie zu berathen haben, auseinander zu setzen und sie nöthigenfalls an ihre Pflichten zu erinnern.

§ 312. Sobald die Geschwornenbank gebildet ist und die

wyciągnięto, rozprawa główna zaczyna się od wywołania sprawy przez protokolanta. Przewodniczący zadaje oskarżonemu pytania w § 240 przepisane, i upomina go tak, jak tenże paragraf poleca.

Wywołanie sprawy. Por. § 239 i uwagi tamże. Oskarżony staje bez kajdan (§ 311, 239).

§ 313. Potem przewodniczący pod nieważnością odbiera przysięgę od przysięgłych. W tym celu przemawia przewodniczący do przysięgłych, którzy z miejsc swych powstać winni, w te słowa:

„Przysięgacie panowie i ślubujecie Bogu, iż z najsu-
mieńniejszą uwagą oceniać będziecie przedstawione dowody,
przemawiające przeciw oskarżonemu i za oskarżonym iż nie
pominiecie bez rozważki niczego, coby popaść mogło na ko-
rzyść lub niekorzyść oskarżonego, iż wiernie się zastosuje-
cie do ustawy, której macie zapewnić powagę, iż przed orze-
czeniem swem nie będziecie się porozumiewać względem tego,
co jest przedmiotem rozprawy, z nikim oprócz z współprzy-
sięgłymi, iż nie dacie posłuchu przychylności lub niechęci,
bojaźni lub zawiści, lecz owszem z bezstronnością i stałością,

Geschwornen ihre Sitze in der Reihenfolge, in welcher ihre Namen aus der Urne gezogen wurden, eingenommen haben, beginnt die Hauptverhandlung mit dem Aufrufe der Sache durch den Schriftführer. Der Vorsitzende stellt an den Angeklagten die im § 240 vorgeschriebenen allgemeinen Fragen und richtet an ihn die in demselben Paragraphe angeordnete Ermahnung.

§ 313. Hierauf wird von dem Vorsitzenden bei sonstiger Nichtigkeit die Beeidigung der Geschwornen vorgenommen. Der Vorsitzende hält zu diesem Behufe an die Geschwornen, welche sich von ihren Sitzen erheben, folgende Anrede:

„Sie schwören und geloben vor Gott, die Beweise, welche gegen und für den Angeklagten werden vorgebracht werden, mit der gewissenhaftesten Aufmerksamkeit zu prüfen, nichts unerwogen zu lassen, was zum Vortheile oder zum Nachteile des Angeklagten gereichen kann, das Gesetz, dem Sie Geltung verschaffen sollen, treu zu beobachten, vor Ihrem

jakie znamionują mężów sprawiedliwych i niezawisłych orzekać będziecie tylko wedle dowodów za oskarżonym i przeciw niemu przywiedzionych tudzież wedle opartego na nich przekonania swego, jak za to przed Bogiem i sumieniem swoim gotowi jesteście odpowiedzieć“.

Następnie przywodniczący wzywa każdego przysięgłego z osobna a tenże odpowiada: „Przysięgam, tak mi Boże dopomóż!“.

Wyznanie religijne przysięgłych żadnej tu nie stanowi różnicy; tylko tych, którym wyznanie nie dozwala przysięgać, zobowiązuje się przez podanie ręki.

Z treści przysięgi przez przysięgłych składanej wynika, że i przysięgli sędzić mają sprawę na podstawie dowodów na rozprawie głównej przedstawionych (*conviction raisonnée*) por. § 258), nie zaś na podstawie ogólnikowego wrażenia z rozprawy wyniesionego (*conviction intime*).

Jeżeli na mocy § 22 ustawy z 23 maja 1873 l. 121 Dup. utworzono jedną ławę przysięgłych dla kilku spraw, przysięgę od przysięgłych odebrać należy tylko przy pierwszej rozprawie (O. z 11 marca 1875 l. 2558 nr. 64).

Aussprache über den Gegenstand der Verhandlung mit Niemand ausser mit Ihren Mitgeschwornen. Rücksprache zu nehmen der Stimme der Zu- oder Abneigung, der Furcht oder der Schadenfreude kein Gehör zu geben, sondern sich mit der Unparteilichkeit und Festigkeit eines redlichen und freien Mannes nur nach den für und wider den Angeklagten vorgeführten Beweismitteln und Ihrer darauf gegründeten Überzeugung so zu entscheiden, wie Sie es vor Gott und Ihrem Gewissen verantworten können.

Sodann wird jeder Geschworne einzeln von dem Vorsitzenden aufgerufen und antwortet: »Ich schwöre, so wahr mir Gott helfe!« Das Religionsbekenntnis der Geschwornen macht hiebei keinen Unterschied. Nur solche, deren Bekenntnis die Eidesleistung untersagt, werden durch Handschlag verpflichtet.

2. Postępowanie dowodowe.

§ 314. Po odebraniu przysięgi od przysięgłych przewodniczący wzywa protokolanta, aby przywołał świadków i znawców.

Tak w tym względzie, jak i co do tymczasowego oddalenia tychże z izby sądowej i co do postępowania przeciw nieposłusznym świadkom i znawcom przestrzegać należy przepisów §§ 241—243.

Następnie zarządza przewodniczący pod nieważnością odczytanie aktu oskarżenia, a jeżeli jest orzeczenie, według którego odpada jaki punkt oskarżenia, także odczytanie i tego orzeczenia.

Odczytanie aktu oskarżenia nastąpić ma pod nieważnością dopiero po odebraniu przysięgi od przysięgłych. (O. z 6 kwietnia 1875 l. 570 nr. 57).

§ 315. Potem przewodniczący słucha oskarżonego i kieruje wprowadzaniem środków dowodowych, przestrzegając przepisów w §§ 245—254 zawartych.

Wspomniane w § 249 prawo zadawania pytań służy także przysięgłym i ich zastępcom. Mogą oni także czynić

§ 314. Nach der Beeidigung der Geschwornen lässt der Vorsitzende durch den Schriftführer die Zeugen und Sachverständigen aufrufen.

Hiebei, sowie in Betreff der vorläufigen Entfernung derselben aus dem Gerichtssaale und des Verfahrens gegen ungehorsame Zeugen und Sachverständige sind die Vorschriften der §§ 241—243 zu beobachten.

Sodann lässt der Vorsitzende bei sonstiger Nichtigkeit die Anklageschrift, und falls ein Erkenntniss vorliegt, vermöge dessen ein Anklagepunkt zu entfallen hat, auch dieses verlesen.

§ 315. Der Vorsitzende vernimmt hierauf den Angeklagten und leitet die Vorführung der Beweismittel unter Beobachtung der in den §§ 245—254 enthaltenen Anordnungen. Das im § 249 erwähnte Recht der Fragestellung steht auch den Geschwornen mit Einschluss der Ersatzgeschwornen zu.

wniosek, aby przeprowadzono dowód dla wyjaśnienia ważnych okoliczności.

Ocenienie tych wniosków należy do trybunału.

Przysięgli zażądać mogą przeprowadzenia pewnego dowodu także jeszcze w toku narady swojej w izbie narad, w którym to celu mogą przewodniczącego do izby narad zaprosić i temuż życzenie swoje objawić. Życzenie to może być przedmiotem wniosków stron i uchwały trybunału. (Por. O. z 9 lutego 1835 l. 11885 nr. 740).

3. Układanie pytań dla przysięgłych.

§ 316. Po zamknięciu postępowania dowodowego przewodniczący naradziwszy się poprzednio z trybunałem, układa pytania, które przysięgłym ma postawić. Po podpisaniu ich przez przewodniczącego należy je pod nieważnością odczytać i tak oskarżycielowi jak i obrońcy na żądanie udzielić na piśmie. Strony mają prawo czynić wnioski w kierunku zmiany lub dodania pytań innych, które to wnioski trybunał natychmiast rozstrzyga. Jeżeli nastąpiły zmiany w ułożonych pytaniach, pytania ponownie należy odczytać

Ułożenie pytań jest najtrudniejszą częścią postępowania przed Sądem przysięgłych, dlatego na stylizację pytań dla

Dieselben können auch Beweisaufnahmen zur Aufklärung von erheblichen Thatsachen beantragen.

Die Würdigung dieser Anträge bleibt dem Gerichtshofe vorbehalten.

§ 316. Nach Schluss des Beweisverfahrens stellt der Vorsitzende nach vorläufiger Berathung mit dem Gerichtshofe die an die Geschwornen zu richtenden Fragen fest. Sie sind bei sonstiger Nichtigkeit, nachdem sie von dem Vorsitzenden unterfertigt worden, zu verlesen und sowohl dem Ankläger als dem Vertheidiger auf Verlangen schriftlich vorzulegen. Die Parteien sind berechtigt, Abänderung der Fragen und Hinzufügung anderer Fragen zu beantragen, worüber der Gerichtshof sogleich entscheidet. Wird die Fragestellung abgeändert, so müssen die Fragen nochmals verlesen werden.

przysięgłych szczególną uwagę zwracać powinni nie tylko sędziowie, ale głównie prokuratorowie i obrońcy. Zadanie prokuratorów odnośnie do układu pytań dla przysięgłych określa reskrypt min. sprawiedl. z 25 listopada 1873 l. 14956 w ustępie VI, którym zwrócono uwagę prokuratorów na to, że pytania są podstawą orzeczenia o winie, że ich sformułowanie i osnowa są decydujące dla wyroku, że więc zbadać należy czy mogą stanowić niezachwiałną pod względem prawnym podstawę wyroku.

Rozróżniamy pytania główne, do których odnosi się § 318, pytania ewentualne czyli wypadkowe, o których mowa w § 320, i pytania dodatkowe, do których odnoszą się postanowienia §§ 319, 322 i 323 zdanie ostatnie. Pytania dodatkowe są trojaki, albo tyczą się stanu lub okoliczności wykluczających lub uchylających karygodność (§ 319), albo tyczą się okoliczności obciążających lub łagodzących, pociągających za sobą zmianę wymiaru lub gatunku kary (§ 322), albo wreszcie mają na celu sprowadzenie znamion jurydycznych do podstawy faktycznej im odpowiadającej (§ 323 t. zw. pytania kontrolujące czyli prawnicze).

Pytania układu zatem przewodniczący, a członkowie trybunału mają tylko głos doradczy; wnioski stron rozstrzyga jednak trybunał.

Strony mogą czynić wnioski nietylko, aby zmieniono poszczególne pytania, lecz także aby pewne pytania zupełnie opuszczono (O. z 2 listopada 1877 l. 9700 nr. 160).

Trybunał nie jest skrępowany wnioskami stron, chociażby nawet strony zgodnie żądały zadania pewnych pytań ewentualnych lub dodatkowych. Związany jest tylko wnioskiem oskarżyciela o tyle, że musi zadać pytanie główne odnoszące się do czynu objętego oskarżeniem. Okoliczności zbytecznych lub zmian obojętnych nie potrzebuje trybunał uwzględniać w pytaniach, (Por. O. z 27 sierpnia 1874 l. 7333 nr. 22, z 1 lutego 1884 l. 8639 nr. 613 i z 2 lipca 1884 l. 4664 nr. 653).

Zaniechanie odczytania ponownego pytań po dokonanej zmianie nie podlega nieważności z § 316 pk. (orz. z 22 grud. 1893 l. 12740 zb. nr. 1792).

§ 317. Nie zadaje się przysięgłym pytań, jeżeli Trybunał wysłuchawszy strony, orzeka, iż oskarżonego należy uwolnić od oskarżenia, ponieważ zaszedł jeden z przypadków w § 259 l. 1 i 2 wymienionych, albo ponieważ karygodność czynu oskarżonemu zarzuconego przez przedawnienie lub ulaskawienie nleża nchyleniu, albo ponieważ ściganie wykluczone jest z przyczyn prawa procesowego.

Oskarżony a względnie jego obrońca jest zatem uprawniony do sprzeciwiania się zadaniu pytań w przypadku, jeżeli mniema, że trybunał powinien uwolnić oskarżonego w myśl § 317 bez zadawania pytań przysięgłym; powinien mianowicie, jeżeli zarzuca, że zachodzi okoliczność wykluczająca zadawanie pytań w myśl § 316, zażądać uchwały trybunału, ażeby ewentualnie uchwałę odmowną zaczępić zażaleniem nieważności z § 344 l. 10 lit. b) i c).

Trybunał Sądu przysięgłych może uwolnić oskarżonego z przyczyn wymienionych w § 317, mimo, że zadał przysięgłym pytania, które przez nich potwierdzone zostały. (O. z 10 czerwca 1887 l. 3566 Nr. 1070). W szczególności może trybunał uwolnić oskarżonego dla zaszłego przedawnienia mimo zadania przysięgłym i potwierdzenia przez nich pytania co do winy oskarżonego, (O. z 25 maja 1883 l. 723 Nr. 558).

Ściganie wykluczone jest z przyczyn prawa procesowego w przypadkach §§ 57, 263, 320 i 321, jeżeli oskarżyciel nie zastrzegł sobie ścigania, dalej w przypadku, jeżeli oskarżyciel prywatny nie uczynił w terminie ustawowym potrzebnych wniosków (§ 46 ust. 3), jeżeli nie wniósł aktu oskarżenia w 14 dniowym terminie zakreślonym w § 112 ust. 2 i je-

§ 317. Die Fragestellung an die Geschwornen entfällt, wenn der Gerichtshof nach Anhörung der Parteien erkennt, das der Angeklagte freizusprechen sei, weil einer der im § 259, Z. 1 und 2, erwähnten Fälle eingetreten ist, oder weil die Strafbarkeit der dem Angeklagten zur Last gelegten That durch Verjährung oder Begnadigung aufgehoben oder die Verfolgung aus Gründen des Processrechtes ausgeschlossen ist.

żeli odstąpił od oskarżenia (§ 352 ust. 3); w końcu, jeżeli zarządzone wznowienie postępowania karnego, mimo, że warunki dopuszczalności tegoż nie zachodziły. Por. O. Nr. 327 i Nr. 664 podane przy § 213 i § 259 tudzież §§ 213, 259, 281 l. 9 lit. b) i c), 344 l. 10 lit. b) c) i 359.

Jeżeli powód uwolnienia z § 317 p. k. nie odnosi się do wszystkich punktów widzenia prawnego, pod które czyn po myśli §§ 262, 318 i 320 pk. należy podciągnąć, to stawianie pytań dla żadnego z nich nie może odpaść. Warunkiem uwolnienia z § 317 pk. jest uwolnienie od czynu nie od kwalifikacji prawnej (orz. z 14 kwietnia 1897 l. 4208 zb. nr. 2079).

§ 318. Pytanie główne zwierza do tego: czy oskarżony jest winien popełnienia czynu przedmiotem oskarżenia będącego? W pytaniu tem zamieścić należy wszystkie ustawowe znamiona przestępstwa, a szczególne okoliczności czynu co do miejsca, czasu, przedmiotu itd. o tyle, o ile to jest potrzebne do dokładnego oznaczenia czynu lub do rozstrzygnięcia co do żądanego wynagrodzenia.

(Stosunek pytania głównego do oskarżenia)

Pytania główne powinny przede wszystkim odpowiadać oskarżeniu i to tak co do okoliczności faktycznych, jak i co do ustawowych znamion karygodnego czynu. (O. z 21 marca 1874 l. 1577 Nr. 3, z 2 sierpnia 1880 l. 6037 Nr. 277 i z 3 lipca 1884 l. 4664 Nr. 653); jeżeli pogląd prawny trybunału różni się od poglądu oskarżenia, trybunał może dać wyraz swemu pogładowi tylko przez zadanie pytań ewentualnych w myśl § 320 lub dodatkowych w myśl § 323 pr. (Por. O. powyżej przytoczone). Jeżeli jednak pytanie główne zbacza od

---

§ 318. Die Hauptfrage ist darauf gerichtet: Ob der Angeklagte schuldig sei, die der Anklage zu Grunde liegende Handlung begangen zu haben? Hierbei sind alle gesetzlichen Merkmale der strafbaren Handlung in die Frage aufzunehmen und die besonderen Umstände der That nach Ort, Zeit, Gegenstand u. s. w., so weit beizufügen, als dies zur deutlichen Bezeichnung der That oder für die Entscheidung über die Entschädigungsansprüche nothwendig ist,

formułki oskarżenia jedynie w ustępach takich, które ani tożsamości czynu nie zmieniają, ani na ocenienie prawne tegoż nie wpływają, zboczenia takie nie stanowią nieważności i są dopuszczalne, zwłaszcza, że nieraz przebieg rozprawy głównej zboczenia takie czyni koniecznymi (O. z 14 marca 1884 l. 276 Nr. 621 i z 9 października 1885 l. 6548 Nr. 824). — Por. także orzec. z 30 stycznia 1904 zb. nr. 2922.

Również może odbiegać oznaczenie czasu, zawarte w pytaniu głównem od formuły oskarżenia, byle tylko nie zmieniło to identyczności czynu (orz. z dn. 9 grudnia 1892 l. 11567 zb. nr. 1655).

(Przedstawienie znamion ustawowych).

Ustawowe znamiona czynu należy wszystkie w pytaniu głównem zamieścić; nie jest rzeczą dopuszczalną, ażeby Trybunał opuszczone w pytaniu znamię czynu karygodnego w wyroku swoim uzupełnił (O. z dn. 20 sierpnia 1874 l. 5215 Nr. 19).

Słowo »winien« znaczy w ogólności »winien w obec ustawy«. Zawiera ono w sobie stwierdzenie t. zw. ogólnej istoty czynu; obejmuje wszystkie warunki winy a w szczególności stwierdza także, że nie zachodzi okoliczność winę wykluczająca. Chociażby zatem nie zadano pytań dodatkowych obejmujących okoliczności winę wykluczające, przysięgli mogą zaprzeczyć winę, a więc przecząco odpowiedzieć na pytanie główne, jeżeli mniemają, że okoliczności takie zachodzą. (Zob. O. z 27 czerwca 1878 l. 2701 Nr. 186 z 17 maja 1879 r. l. 3425 Nr. 199 i z dnia 18 października 1880 r. l. 6877 Nr. 289).

Znamiona przestępstwa w ustawie karnej nie wyrażone, lecz tylko dorozumiewane, nie potrzebują być zawarte w pytaniu głównem, albowiem mieszczą się już w słowie »winien« (O. z 26 marca 1886 l. 15047 Nr. 903 i z dn. 4 listopada 1876 l. 5577 Nr. 131).

Pytanie główne dotyczące współwinnego powinno zawierać, oprócz szczególnych znamion współwiny (§ 5 kod. k.), także ustawowe znamiona czynu głównego. Wystarczy jednak pod tym względem, o ile rozprawa toczy się także

przeciw sprawcy, jeżeli w pytaniu tyczącem się współwinnego powołano się wyraźnie i zrozumiale na pytanie główne odnoszące się do sprawcy. (O. z 27 listopada 1876 l. 5442 Nr. 135).

Wysokość zamierzonej szkody nie jest znamieniem przestępstwa, lecz tylko okolicznością kwalifikującą oszustwo jako zbrodnię lub przekroczenie; można zatem ją ustalić w pytaniu dodatkowym, a nie musi mieścić się w pytaniu głównym (O. z 7 czerwca 1880 l. 3849 Nr. 259).

Ustawowe znamię przestępstwa w pytaniu nie musi być koniecznie wyrażone słowami ustawy, byleby tylko co do rozumienia i znaczenia użytych wyrażen nie było żadnej wątpliwości (O. z 18 lutego 1881 l. 11467 Nr. 308). Tak np. w przypadku oszustwa wyraz »wyłudzić« może zastąpić znamię podstęp (O. z 13 listopada 1880 l. 8156 Nr. 285).

Nie wyczerpuje werdykt znamion ustawowych t. zw. negatywnego dzieciobójstwa, jeżeli stwierdza tylko, że matka zaniedbała udzielić dziecku potrzebnej przy porodzie pomocy, z czego wynikła śmierć dziecka; że miała matka zamiar uśmiercenia go, musi się naznaczyć co najmniej słowami ustawy, że matka śmierć powoduje (*Umkommen lässt*) (Orz. z 6 października 1898 l. 13525 zb. Nr. 2254).

Do przedstawienia wymogów, że karygodne wyrażenia nastąpiły: »przed więcej ludźmi« (§§ 63, 65, 80 uk. i t. p.) wystarcza zaznaczenie w pytaniu głównem faktu, iż nastąpiły »wśród ludności« (*im Landvolke*) (orz. z dn. 23 marca 1891 l. 13645 zb. nr. 1431).

Pod pojęcie nasadniczego morderstwa podpada każdy mord dokonany skutkiem podżegania a więc także z namowy (orz. § 11 października 1888 l. 7000 zb. nr. 1189 i z 21 listopada 1896 l. 10920 zb. nr. 2018).

Do przedstawienia znamion »wykazywania zmyślonych wierzycieli« (§ 199 uk.) wystarcza użycie wyrażenia: »wykazywanie zmyślonych wierzycieli« (orz. z 28 października 1892 l. 9256 zb. nr. 1578).

(Indywidualizacja czynu).

Procedura nasza wymaga w § 318 jedynie indywidualizowania pytania, to znaczy pytanie główne ma nadać

czynowi, który w słowach ustawy karnej abstrakcyjnie tylko jest przedstawiony, charakter indywidualnego zdarzenia a to przez zamieszczenie w pytaniu odpowiednich okoliczności konkretnych czynu. Nie wymaga się wcale t. zw. specjalizowania czynu t. j. przytoczenia w pytaniu głównem, obok ustawowych znamion czynu, w wszystkich okoliczności szczególnych tymże odpowiadających; chodzi bowiem w § 318 tylko o to, ażeby werdykt przysięgłych a względnie wyrok na tegoż podstawie zapadający, czyn oskarżonemu zarzucony o tyle dokładnie oznaczał, iżby oskarżony przed ponownem ściganiem o ten sam czyn był chroniony, t. j. iżby tożsamość czynu z werdyktu a względnie z pytania można było stwierdzić (O. z 10 stycznia 1885 l. 11933 Nr. 725, por. także orz. z dn. 23 czerwca 1905 zb. nr. 3097). Szersze uwzględnienie podstawy faktycznej oskarżenia należy pozostawić pytaniu »kontrolnemu« z § 323 pk. (por. orz. z 30 stycznia 1904 zb. nr. 2922). Wobec tego wystarczającą jest indywidualizacja z § 318 pk. w razie, jeżeli w pytaniu sformułowanem w kierunku zbrodni nadużycia władzy urzędowej pomieszczonem jest określenie: »w zamiarze wyrządzenia komuś szkody« bez bliższego określenia: komu (por. orz. z 10 czerwca 1905 zb. nr. 3091).

O ile chodzi o roszczenia prywatno-prawne, należy fakt pokrzywdzenia uzasadniającego żądanie wynagrodzenia szkody zamieścić w pytaniu *quoad quale*; rozstrzygnięcie *quoad quantum* zaś należy wyłączyć do trybunału (O. z d. 7 czerwca 1880 l. 3849 Nr. 259).

W pytaniu głównem, odnoszącem się do zarzutu fałszywych zeznań, wystarcza wymienić strony, procesujące się, przedmiot procesu, sąd, przed którym zeznanie nastąpiło i dzień zeznania; treści zeznań w całości podawać nie potrzeba (O. z 10 stycznia 1885 l. 11933 Nr. 725). Podobnie nie wymaga się koniecznie, ażeby w pytaniu głównem odnoszącem się do krzywoprzysięstwa zamieszczono treść roty przysięgi, chyba o tyle, o ile to w szczególnym przypadku potrzebne jest do indywidualizowania czynu karygodnego (O. z 13 czerwca 1881 l. 4275 Nr. 351). Por. jeszcze O. z dnia 11 czerwca 1886 l. 3841 Nr. 939.

Nie odpowiada ustawie i musi z góry pytaniu nadać charakter ciężkości, jeżeli trybunał całe brzmienie artykułu dziennikarskiego wprowadza do pytania głównego zamiast dla celów indywidualizacji powołać tylko ten artykuł i jego odnośne ustępy przez podanie wyrazów początkowych i końcowych (orz. z 26 października 1899 l. 15270 zb. nr. 2400).

§ 319. Jeżeli twierdzono, że zachodził stan albo iż zaszła okoliczność, któreby wykluczały lub uchylały karygodność, zadać należy odpowiednie twierdzeniu temu pytania, chyba, że chodzi o jeden z przypadków w § 317 przewidzianych.

Pomijanie § 319 pk. nie można motywować tem, że przysięgli, gdyby przyjęli okoliczność wykluczającą karę, mogą pytanie główne zaprzeczyć (por. orz. z 11 stycznia 1889 l. 14582 zb. nr. 1120 i wywody jener. prokuratora Glasera na rozprawie z 23 kwietnia 1880 zbiór t. III. str. 215).

Trybunał ma jedynie ocenić prawne znaczenie i ważność twierdzeń mających stanowić treść pytania dodatkowego, nie zaś większy lub mniejszy stopień prawdopodobieństwa tychże twierdzeń. Trybunał ma odrzucić wniosek żądający zadania pytań dodatkowych lub ewentualnych, jeżeli mniema, że twierdzony stan rzeczy nie zdoła wpłynąć na wykluczenie karygodności lub na kwalifikację czynu; orzeczenie jednak o tem, czy twierdzona okoliczność lub twierdzony stan istotnie zachodzą, należy wyłącznie do przysięgłych (O. z 30 listopada 1883 l. 9124 Nr. 595). Nie można stawiać pytania dodatkowego w kierunku stanu wyższej konieczności, jeżeli oskarżona o morderstwo dziecka, tłumaczy się, że chciała ochronić je od śmierci głodowej, gdyż nawet w razie prawdziwości tłumaczenia, nie zachodziłby tu w stan z § 2 g uk. (por. orz. z 11 grudnia 1902, zb. nr. 2777).

§ 319. Ist behauptet worden, dass ein Zustand vorhanden gewesen oder eine Thatsache eingetreten sei, welche die Strafbarkeit ausschliessen oder aufheben würden, so ist, sofern es sich nicht um einen der im § 317 erwähnten Fälle handelt, eine dieser Behauptung entsprechende Frage zu stellen.

Wniosek strony (lub obrońcy) żądający zadania pytania dodatkowego nie jest jeszcze twierdzeniem w rozumieniu § 319 (O. z 27 listopada 1874 l. 6250 Nr. 34).

Zaprzeczenie okoliczności przez oskarżenie twierdzonej, będącej warunkiem winy oskarżonego, nie jest twierdzeniem pociągającym za sobą zadanie pytania dodatkowego (O. z 20 kwietnia 1885 l. 118 Nr. 772).

Czy oskarżony twierdził okoliczności obowiązujące do postawienia pytania dodatkowego czy zachodzi twierdzenie oskarżonego ważne po myśli § 319, 320 pk. nie można oceniać na podstawie jego oświadczenia wyrwanego ze związku z całością, lecz należy osądzać na podstawie całego jego tłumaczenia się (orz. z 23 października 1891 l. 9913 zb. nr. 1498 i orzeczenie z 12 listopada 1898 l. 13186 zb. nr. 2279).

Nie potrzeba, by oskarżony »twierdził«, także w wynikach postępowania dowodowego mogą mieścić się twierdzenia zobowiązujące do pytań dodatkowych i ewentualnych. Proste przypuszczenie lub uważanie za możliwe nie mieści się w pojęciu »twierdzenie« (orz. z 14 października 1892 l. 9300 zb. nr. 1571).

Pytanie dodatkowe wtedy tylko zadać należy, jeżeli twierdzony stan rzeczy odpowiada w zupełności pewnej okoliczności wykluczającej winę lub karę; ogólnikowe twierdzenia, ściśle niesformułowane nie wystarczają (O. z 20 grudnia 1879 l. 11285 Nr. 231, z 29 maja 1880 l. 3481 Nr. 261 i z 10 marca 1882 l. 14561 Nr. 434).

Nie można zadawać pytań dodatkowych, których zatwierdzenie uzasadniałoby sprzeczność z zatwierdzonym pytaniem głównym inną jeszcze, aniżeli ta, jaka leży pozornie w zatwierdzeniu słowa »winien« zawartego w pytaniu głównym (O. z 20 kwietnia 1885 l. 118 Nr. 772).

Strony mogą sprzeciwić się zadaniu pytań dodatkowych i ewentualnych jedynie dla przyczyn prawnych, nigdy jednak dla braku faktycznego uzasadnienia ich (O. z 20 października 1883 l. 7655 Nr. 577). Pytanie w kierunku »błąd« (§ 2 lit. e uk.) stawiać należy tylko w takim razie, jeżeli dotyczy okoliczności faktycznej rozstrzygającej dla przedmio-

towej istoty czynu (X. zabiera z cudzego posiadania przedmiot, który uważa za swą własność) nie należy zaś stawiać pytania dodatkowego, jeżeli dotyczy okoliczności rzucającej światło na istotę podmiotową czynu — zły zamiar (X. popełnia szereg oszukańczych faktów na szkodę wierzycieli swego pryncypała. tłumaczy się, że uważał pryncypała za człowieka bogatego) por. orz. z 11 marca 1905, zb. nr. 3059.

W przypadku twierdzonej obrony koniecznej układać należy pytania w taki sposób, ażeby przysięgli mieli sposobność wypowiedzenia zdania swego nie tylko o tem, czy zachodzi właściwa obrona konieczna, ale także o tem, czy przekroczone granice obrony koniecznej jedynie z obawy, przestachu lub niepokoju. Pytania zatem opiewać powinny następnie:

Pytanie dodatkowe: czy oskarżony, popełniając czyn pytaniem głównym objęty, użył potrzebnej tylko obrony dla odparcia bezprawnego napadu na życie swoje i t. d., albo tylko z zatrwożenia, bojaźni lub przestachu granice obrony przekroczył?

Pytanie ewentualne na przypadek zatwierdzenia powyższego pytania dodatkowego: czy oskarżony winien jest, że przekraczając przy popełnieniu czynu pytaniem głównym objętego, granice obrony koniecznej dla odparcia napadu na życie swoje, jedynie z zatrwożenia, bojaźni lub przestachu, przedsięwziął działanie, o którym przy należytej uwadze już wedle naturalnych każdemu łatwo poznać się dających skutków przewidzieć mógł, że może stać się groźnym dla ludzkiego życia lub cielesnego bezpieczeństwa, i które też istotnie śmierć (lub ciężkie uszkodzenie) człowieka spowodowało? Por. O. z 30 listopada 1885 l. 8438 Nr. 822, z 29 marca 1887 l. 3595 Nr. 1045.

Zemsta krwawa jako motyw nie uzasadnia stawiania pytania dodatkowego w kierunku § 2 g. uk. (orz. z 30 czerwca 1894 l. 5659 zb. nr. 1999 por. orz. z dn. 29 stycznia 1892 l. 15482 zb. nr. 1551 i z 21 listopada 1896 l. 11185 zb. nr. 2019).

Fałszywe obwinienie (§ 209 uk.) nie staje się bezkarnem dlatego, że użył go sprawca dla odwrócenia od

siebie podejrzenia popełnienia czynu karygodnego (orz. z 20 czerwca 1891 l. 5011 zb. nr. 1440) tak samo co do fałszywego zeznania (orz. z 15 października 1892, l. 9859 zb. nr. 1621, por. także Nr. 288 i 957).

W razie przeprowadzenia dowodu prawdy (§ 490 p. k.) należy postawić osobne pytanie dodatkowe na okoliczność, czy dowód prawdy się udał, samo pouczenie (§ 325 pk.) nie wystarcza, również nie wystarcza sam wyraz »fałszywie« wstawiony do pytania głównego, postawionego w kierunku § 487 i 488 pk., gdy dowód prawdy stwierdza przedmiotową podstawę obwinienia, a wyraz »fałszywie« dotyczy podmiotowego nastroju oskarżonego w chwili obwinienia (O. z 10 listopada 1900 l. 12185 zb. nr. 2539).

Pytania dodatkowe, żądające od przysięgłych podania powodów ich przekonania nie są dopuszczalne (orz. z 30 września 1842 l. 8452 zb. nr. 1610).

W przypadku § 166 uk. może twierdzenie, że oskarżony uważał się za właściciela rzeczy podpalonej uzasadniać pytanie dodatkowe w kierunku § 2 lit. e uk. (orz. z 17 grud. 1890 l. 13742 zb. nr. 1393).

§ 320. Jeżeli twierdzono takie okoliczności, z którychby się okazywało, przypuściwszy ich prawdziwość, że oskarżony o dokonaną zbrodnię lub występki, winien jest tylko usiłowania, albo że oskarżony jako sprawca uważany ma być tylko za współwinnego lub uczestnika, albo według którychby czyn oskarżonemu zarzucony podpadał pod inny przepis karny, który nie jest surowszy od przytoczonego w akcie oskarżenia, wówczas zadać należy przysięgłym odpowiednie pytania.

§ 320. Sind Thatfachen behauptet worden, vermöge welcher, ihre Wahrheit vorausgesetzt, ein des vollendeten Verbrechens oder Vergehens Angeklagter nur des Versuches schuldig wäre, oder ein als Thäter Angeklagter nur als Mitschuldiger oder Theilnehmer anzusehen wäre, oder wonach die dem Angeklagten zur Last gelegte That unter ein anderes Strafgesetz fiele, welches nicht strenger ist als das in der Anklage-

Pytanie jednak, według którego czyn oskarżonemu zarzucony podpadałby pod pojęcie przestępstwa cięższą karą zagrożonego, można zadać, tylko za przyzwoleniem oskarżonego. Jeżeli on na to się nie zgadza, albo jeżeli trybunał z innych przyczyn uważa to za rzecz potrzebną celem dokładniejszego przygotowania rozprawy, może zastrzedz (§ 263, ust. 4, § 264) oskarżycielowi ściganie faktów odnośnych, jeżeli tenże uczyni w tej mierze wnioszek najpóźniej przed rozpoczęciem narady przysięgłych.

Postanowienie § 320 odnosi się w ogólności do pytań dotyczących się winy, a więc także do pytań ewentualnych (orz. z 18 października 1880 l. 6877 nr. 288).

Trybunał może pod ograniczeniami §§ 268 i 320 ust. 2, zadać pytania ewentualne z własnej inicjatywy, chociażby nie było ani twierdzenia, ani wniosku stron (orz. z 29 grudnia 1879 l. 11628 nr. 221, z 29 maja 1880 l. 3841 nr. 261 i z 13 stycznia 1882 l. 11938 nr. 405). Obowiązkiem jest Trybunału, czyn będący przedmiotem oskarżenia ocenić wszechstronnie co do jego kwalifikacji i zadać według tego przysięgłym odpowiednie pytania; wniosku oskarżyciela, ani zezwolenia tegoż, ustawa wcale nie wymaga (orz. z 11 marca 1881 l. 59 nr. 319).

Pytania ewentualne można zadać przysięgłym także na własne ich żądanie, chociażby objawili je dopiero po zarządzeniu postępowania prostującego (orz. z dn. 17 listopada

schrift angeführte, so sind entsprechende Fragen an die Geschwornen zu stellen.

Eine Frage dagegen, vermöge welcher die dem Angeklagten zur Last gelegte That unter den Begriff einer schwerer verpönten strafbaren Handlung gebracht wird, kann nur mit Zustimmung des Angeklagten gestellt werden. Verweigert er diese Zustimmung, oder findet es sonst der Gerichtshof zur gründlicheren Vorbereitung der Verhandlung nothwendig, so kann er dem Ankläger auf dessen spätestens vor Beginn der Berathung der Geschwornen zu stellenden Antrag die Verfolgung wegen der betreffenden Thatsachen vorbehalten (§ 263, Abs. 4, § 264).

1876 l. 9628 nr. 130, z 29 grudnia 1879 l. 11628 nr. 221 i z 28 stycznia 1881 l. 13476 nr. 304).

Do której chwili można zadać ewentualne pytania, jest spornem. Ze stanowiska interpretacji gramatycznej odpowiedzieć należy, że aż do odczytania werdyktu przez starszego ławy, gdyż pytanie ewentualne stawia się na wypadek zaprzeczenia pytania głównego a nie po zaprzeczeniu pytania głównego (§ 323 ust. III. p. k.). Najwyższy Trybunał w orzeczeniu z 7 marca 1896 l. 608 zb. nr. 1939, stanął na innem stanowisku, dopuszcza stawianie pytań ewentualnych aż do wydania wyroku (orzeczenie dawniejsze nr. 123 i 405 niejasne).

Przez czyn surowszą karą zagrożony w ust. 2 § 320 rozumieć należy czyn pociągający za sobą wymiar kary surowszy, aniżeli ten, który powołano w akcie oskarżenia. Jeżeli przedmiotem oskarżenia jest kilka czynów karygodnych, wówczas wymaga się przyzwolenia oskarżonego tylko na takie pytanie ewentualne, z powodu którego uległby zmianie na niekorzyść oskarżonego wymiar kary z powodu zbiegających się przestępstw (orz. z 20 kwietnia 1885 l. 118 nr. 772).

»Twierdzenia«, które według § 320 jest warunkiem zadania pytania ewentualnego na wniosek strony nie ma, jeżeli oskarżony zaprzecza w ogólności całemu zażądaniu wierzdomu przez oskarżenie (orz. z 13 października 1887 l. 9698 nr. 159).

Ponieważ w § 320 p. k. chodzi o twierdzenie, nie wystarczy przeto sama możliwość innej oceny prawnej stanu faktycznego (orz. z 30 paźdz. 1896 l. 8479 zb. nr. 2013).

Samo odczytanie pierwotnego aktu oskarżenia, w przypadku § 261 ust. II. p. k. nie uzasadnia obowiązku stawiania pytania ewentualnego w tym kierunku (orz. z 23 czerwca 1893 l. 5454 zb. nr. 1705).

Jeżeli na rozprawie przed przysięgłymi wychodzi na jaw inny prawny punkt widzenia, niż zawarty w oskarżeniu, należy przy stawianiu pytań uwzględnić go (§ 261 p. k. i orz. z 7 marca 1896 l. 608 zb. nr. 1939).

Samo wypieranie się oskarżonego nie uzasadnia pytania ewentualnego (orz. z 9 lutego 1889 l. 14455 zb. nr. 1204, por. orz. z 25 maja 1889 l. 2783 zb. nr. 1250, orz. z 19 wrześ. 1890 l. 4825, zb. nr. 1360).

Jeżeli zbrodnię popełnioną w stanie zupełnego pijaństwa ma się poczytać sprawcy jako przekroczenie z § 523 kod. k., należy przysięgłym obok pytania dodatkowego z § 2 lit. c uk. zadać pytanie ewentualne tyczące się przekroczenia z 523 (orz. z 20 czerwca 1885 l. 3821 nr. 798).

§ 321. Jeżeli oskarżonego obwiniono na rozprawie głównej jeszcze o czyn inny oprócz tego, o który był oskarżony zadać można także co do niego pytania osobne.

Jednakowoż zadawania takich pytań należy zaniechać, jeżeli okazuje się, że lepsze przygotowanie oskarżenia lub obrony jest potrzebnem, lub jeśliby oskarżony w razie potwierdzenia tychże pytań, podpadał pod przepis karny surowszy od przytoczonego w akcie oskarżenia, a on odmówił przyzwolenia swego na natychmiastowe rozstrzygnięcie.

W obu jednak przypadkach należy zastrzedz (§§ 263 i 264) oskarżycielowi na jego wniosek ściganie czynów odnośnych.

Także w przypadku § 321 obowiązuje termin do zastrzeżenia odrębnego ścigania zakreślony w § 320. Oskarżonemu służy zarzut z tego paragrafu (*exceptio rei judicatae*) przeciw

§ 321. Wird der Angeklagte bei der Hauptverhandlung noch einer anderen That beschuldigt, als wegen welcher er angeklagt war, so können auch darauf besondere Fragen gestellt werden.

Die Stellung solcher Fragen unterbleibt jedoch, wenn sich eine bessere Vorbereitung der Anklage oder Vertheidigung als nothwendig darstellt, oder wenn der Angeklagte im Falle der Bejahung derselben unter ein Strafgesetz fiele, welches strenger ist, als das in der Anklageschrift angeführte, und er seine Zustimmung zur sofortigen Entscheidung versagt.

Indess ist in beiden Fällen dem Ankläger auf seinen Antrag die Verfolgung wegen der betreffenden Thatsachen vorzubehalten (§§ 263 und 264).

spóźnionemu zastrzeżeniu odrębnego ścigania, chociażby sąd spóźnione zastrzeżenie przyjął (orz. z 7 kwietnia 1877 l. 210 nr. 249).

W § 321 przewidziany jest przypadek omówiony w § 263 odnośnie do Trybunału orzekającego t. j. wyjście na jaw innego jeszcze przestępstwa oprócz tego, które jest przedmiotem rozprawy; § 320 zaś przewiduje zmianę kwalifikacji czynu tego samego, który był przedmiotem oskarżenia. Por. § 263 i uwagi tamże podane.

Zob. jeszcze orz. z 20 lutego 1886 l. 11096 nr. 887.

§ 322. Okoliczności obciążające i łagodzące wtedy tylko są przedmiotem pytań przysięgłym zadawanych, jeżeli istnienie takiej okoliczności pociąga za sobą według ustawy zmianę wymiaru lub gatunku kary.

Stwierdzenie i ocenienie okoliczności obciążających i łagodzących należy w zasadzie do Trybunału, któremu wymierzenie kary wyłącznie jest poruczone. Wyjątkowe postanowienie § 322 obowiązuje jedynie w przypadkach, gdzie szczegółowo (*namentlich*) w ustawie karnej przytoczone okoliczności pociągają za sobą zmianę wymiaru lub gatunku kary. Tylko takie szczegółowo podane okoliczności mogą być przedmiotem pytań przysięgłym zadawanych; nie jest zaś dopuszczalnem pytanie: »czy oskarżony popełnił czyn wśród okoliczności szczególnie obciążających (lub łagodzących)?« (Por. orz. z 12 listopada 1874 l. 7724 nr. 30; z 14 lipca 1881 l. 4864 nr. 363 i z 28 listopada 1885 l. 12354 nr. 852).

Okoliczności obciążających takiego znaczenia jak w § 322 nie można wywnioskować z werdyktu przysięgłych, lecz muszą być wyraźnie przez nich stwierdzone (orz. z 30 października 1885 l. 9543 nr. 835).

---

§ 322. Erschwerungs- und Milderungsumstände sind nur dann Gegenstand der Fragestellung an die Geschwornen, wenn das Vorhandensein eines solchen Umstandes nach dem Gesetze eine Änderung des Strafsatzes oder der Strafart begründet.

Nie wymaga się przyzwolenia oskarżonego (§ 320 al. 2) do zadania pytania tycaącego się okoliczności obciążającej (orz. z 13 października 1882 l. 8947 nr. 486).

Okoliczność tę, czy oskarżony o zbrodnię zagrożoną karą śmierci, ukończył już rok 20 życia, mogą stwierdzić — jeżeli nie można było otrzymać metryki urodzenia i rzecz ta jest wątpliwą — jedynie przysięgli w myśl § 322 (orz. z 1 lipca 1876 l. 418 nr. 646).

Okoliczność pociągająca za sobą wyższy wymiar kary może także mieścić się w pytaniu głównem n. p. okoliczność, że zabity był bratem oskarżonego (§ 142 kod.), lub że zabita była jego żoną (orz. z 10 czerwca 1881 l. 3738 nr. 346 i z 3 czerwca 1884 l. 5081 nr. 646) lub dzieckiem rodzeństwa (orz. z 25 paźdz. 1882 zb. nr. 490), wujem (orz. z 13 stycz. 1893 i. 14179 zb. nr. 1606).

Nie wymaga się odrębnych pytań z § 322, jeżeli wyższy wymiar kary jest skutkiem przepisanego w § 173 kod. k. zliczania kwot ustalonych w pytaniach głównych, które zadano co do poszczególnych przestępstw (orz. z 20 sierpnia 1874 l. 5215 nr. 19).

Podejrzenie (*Bedenklichkeit*) z § 320 u. k. stwierdzić mają przysięgli (orz. z 20 kwiet. 1900 l. 405 zb. nr. 2460), jak również poprzednie ukaranie przy występku z § 24 ust. druk. (orz. z 17 paźdz. 1896 l. 5995 zb. nr. 2003).

§ 323. Pytania dla przysięgłych w ten sposób układać należy, aby na nie odpowiedzieć mogli „tak“ lub „nie“.

Które okoliczności zamieścić należy w pytaniu jednym, lub uczynić przedmiotem pytań osobnych, niemniej porządek, w jakim je ułożyć należy, pozostawia się uznaniu w każdym szczególnym przypadku.

§ 323. Die an die Geschwornen zu richtenden Fragen sind so zu stellen, dass sie sich mit »Ja!« oder »Nein!« beantworten lassen.

Welche Thatsachen in einer Frage zusammenzufassen oder zum Gegenstande besonderer Fragen zu machen seien,

Pytania, które się zadaje tylko na przypadek potwierdzenia (pytania dodatkowe), albo tylko na przypadek zaprzeczenia pytania innego (pytania ewentualne) należy wyraźnie jako takie oznaczyć. Na przypadek potwierdzenia jakiegoś pytania, żądać można zadania pytań dodatkowych w tym celu, aby zniżyć ustawowe w pytaniu zawarte sprowadzić do podstawy faktycznej, która temuż znamieniu odpowiada.

Uznanie Trybunału odnośnie do połączenia lub rozdzielenia przedmiotu pytań ograniczone jest nakazem, ażeby przysięgłym uczynić możliwem wydanie werdyktu, odpowiadającego ich prawdziwej woli a mogącego zarazem służyć za podstawę wyroku dla Trybunału (orz. z 18 lutego 1887, l. 11951, nr. 1029).

Pytanie może zawierać na przemian (*alternative*) kilka okoliczności, o ile dla ocenienia karygodności pomiędzy sobą się różnią, tak np. można w pytaniu tyczącem się usiłowania zgodnie z postanowieniem § 8 wspomnieć w sposób przemienny o niemocy, nadejściu obcej przeszkody i przypadku (orz. z 28 maja 1874 l. 3928 nr. 12); okoliczności wykluczające winę, które ze względu na istotę swą obok siebie istnieć nie mogą np. lit. *b* § 2 obok lit. *g*, nie mogą być przedmiotem tegoż samego pytania przemiennego (orz. z 29 maja 1880 l. 3841 nr. 261). Por. jeszcze co do pytań przemiennych (orz. z 15 maja 1885 l. 3643 nr. 786).

Nie mogą być przedmiotem tego samego pytania takie różne okoliczności faktyczne, do których potwierdzenia

bleibt ebenso wie die Reihenfolge der Fragen der Beurtheilung in jedem einzelnen Falle überlassen.

Fragen, welche nur für den Fall der Bejahung (Zusatzfragen) oder für den der Verneinung einer anderen Frage gestellt werden (Eventualfragen), sind als solche ausdrücklich zu bezeichnen. Für den Fall der Bejahung einer Frage kann die Stellung von Zusatzfragen zu dem Zwecke verlangt werden, um ein in die Frage aufgenommenes gesetzliches Merkmal auf das ihm entsprechende thatsächliche Verhältnis zurückzuführen.

przez przysięgłych wymaga się różnego stosunku głosów: nie można mianowicie połączyć w jednym pytaniu faktu przekroczenia granic obrony koniecznej z zatrwożenia, obawy lub przestachu – z podciągnięciem tegoż przekroczenia pod przepis § 335 kod., albowiem do zatwierdzenia pierwszej okoliczności wykluczającej winę wystarcza prosta większość głosów, do zatwierdzenia zaś winy z § 335 kod. k. wymaga się $\frac{2}{3}$ głosów (orz. z 18 paźdz. 1880 l. 6877 nr. 289).

Również nie mogą być przedmiotem jednego pytania okoliczności, pociągające za sobą wprawdzie jednakowy wymiar kary, ale podlegające różnej kwalifikacji prawnej. W przypadku takim stawiać należy odrębne pytania (ewentualne) por. orz. z 26 października 1899 l. 16270 zb. nr. 2400.

Celem pytań dodatkowych, o których mowa w ostatnim zdaniu § 323, jest rozbiór znamion ustawowych przestępstwa w pytaniu głównym zawartych; pytanie główne ułożone według § 318 zawiera bowiem często tylko znamiona ustawowe przestępstwa, t. j. pojęcia prawnicze; stronom, a głównie oskarżonemu zależy więc często na tem, ażeby tym pojęciom prawniczym w pytaniu głównym zawartym przeciwstawić różne okoliczności faktyczne, w których zdaniem oskarżenia ustawowe znamiona czynu mają się mieścić, a to w tym celu, ażeby umożliwić kontrolę ocenienia kwestyi prawnych przez przysięgłych i wykrycie błędów, jakiego przysięgli w tej mierze popełnili. Jedynie bowiem przeciwstawienie szczególnych okoliczności faktycznych ogólnym pojęciom prawnym czyni możliwem zaczepienie werdyktu przysięgłych z powodu błędnego zastosowania ustawy (*Rechtsirrtum*) i uwolnienie oskarżonego mimo zatwierdzenia przez przysięgłych pytania głównego.

Oдноśnie do tegoż postanowienia § 323 pr. orzekł Tryb. kasac. w orz. z 20 grudnia 1883 l. 11979 nr. 603 i z 11 grudnia 1885 l. 7596 nr. 858:

- a) że orzeczenie przysięgłych może być zaczepione z powodu twierdzonego błędnego zastosowania ustawy (błędnego ocenienia kwestyj prawnych) tylko w tym przypadku, jeżeli w myśl § 323 przeciwstawiono w pytaniach poję-

ciom prawnym te okoliczności faktyczne, które im odpowiadają; jeżeli bowiem twierdzony błąd nie jest widoczny z samego werdyktu, zaczepienie tegoż nie jest dopuszczalne;

- b) że sprowadzenie znamion ustawowych do odpowiadającej im podstawy faktycznej może nastąpić także w pytaniu głównem, w którym Trybunał może przeciwstawić okoliczności faktyczne pojęciom prawnym; nie wymaga się koniecznie osobnych pytań dodatkowych;
- c) że wreszcie strona żądająca zastosowania § 323 winna we wniosku swym wskazać na owe okoliczności faktyczne, które ma się przeciwstawić znamionom ustawowym.

Orzeczenie lekarzy w przypadku dzieciobójstwa, że płód nie był donoszony, lecz przedwcześnie odszedł, nie uzasadnia samo przez się obowiązku postawienia pytania w kierunku nieudolności przedmiotu przestępstwa (orz. z 7 lipca 1897 l. 6774 zb. nr. 2101).

4. Wywody stron i przewodniczącego.

§ 324. Po odczytaniu pytań, po którym odstąpienie od oskarżenia już nastąpić nie może, wysłuchać należy oskarżyciela i stronę cywilną, oskarżonego i jego obrońcę, a to w kolei oznaczonej w § 255. Wywody ich powinny się tu ograniczyć do tych wyników rozprawy głównej, które mają służyć za podstawę orzeczenia przysięgłych. Roztrząsanie tych wyników rozprawy głównej, które podlegają orzeczeniu trybunału, pozostawić należy do chwili późniejszej (§ 335).

§ 324. Nach Verlesung der Fragen, nach welcher ein Rücktritt von der Anklage nicht mehr zulässig ist, werden der Ankläger und der Privatbetheiligte, der Angeklagte und dessen Vertheidiger in der in dem § 255 bestimmten Reihenfolge gehört. Ihre Ausführungen haben sich hier auf jene Ergebnisse der Hauptverhandlung, welche dem Ausspruche der Geschwornen zu Grunde zu legen sind, zu beschränken. Erörterungen jener Ergebnisse der Hauptverhandlung, welche der Entscheidung des Gerichtshofes unterliegen, sind einem späteren Zeitpunkte (§ 335) vorzubehalten.

W powołanym już kilkakrotnie reskrypcie minist. sprawiedl. z 25 listopada 1873 l. 14956 polecono prokuratorom w ustępie VI, aby w wywodach swoich przed sądem przysięgłych starali się wpłynąć przez jasne i przekonywujące przedstawienie sprawy na rozum przysięgłych, aby ich skłonili do racjonalnego zastanowienia się nad materiałem dowodowym, aby w ogólności starali się przekonać przysięgłych argumentami, zaniechali zaś wszystkiego, coby na uczucie przysięgłych wpłynąć, coby namiętność ich rozbudzić mogło, coby ich wskutek rozbudzenia namiętności porwało, ale nie przekonało; gdyż werdykt przysięgłych nie powinien być wynikiem ślepego trafu i przypadku, lecz wyrazem prawa i sprawiedliwości.

Po odczytaniu pytań odstąpienie od oskarżenia nastąpić już nie może. Wniosku prokuratora, aby oskarżonego na podstawie orzeczenia przysięgłych uwolniono, nie można zatem uważać za odstąpienie od oskarżenia; chociaż zatem oskarżonego zgodnie z tymże wnioskiem prokuratora uwolniono, może tenże mimo to w terminie ustawowym wnieść zażalenie nieważności na niekorzyść oskarżonego (orz. z d. 20 maja 1887 l. 795 nr. 284 Dz. rozp.).

§ 325. Następnie przewodniczący oznajmia, że rozprawa jest zamknięta; streszcza zwięźle ważniejsze wyniki rozprawy głównej, przytacza jak najkrócej dowody przemawiające za oskarżonym lub przeciw niemu, nie objawiając jednak własnego o nich zdania. Wyjaśnia przysięgłym ustawowe znamiona przestępstwa oraz znaczenie wyrażeń ustawowych zawartych w pytaniach, i zwraca im uwagę na ich obowiązki

---

§ 325. Hierauf erklärt der Vorsitzende die Verhandlung für geschlossen; er fasst die wesentlichen Ergebnisse der Hauptverhandlung in einer gedrängten Darstellung zusammen, führt in möglichster Kürze die für und wider den Angeklagten sprechenden Beweise auf, ohne jedoch seine eigene Ansicht darüber kundzugeben. Er erklärt den Geschwornen die gesetzlichen Merkmale der strafbaren Handlung und die Bedeutung der in den Fragen vorkommenden gesetzlichen Ausdrücke, und macht sie auf ihre Pflichten im Allgemeinen und insbeson-

w ogólności, a w szczególności na przepisy co do obrady i głosowania. Nikomu nie wolno przerywać wyводу przewodniczącego, ani rozbierać tegoż; wolno jednak każdej stronie żądać, aby pouczenie o prawie przez przewodniczącego przysięgłym udzielone, było w protokole zapisane.

Przewodniczący wręcza spisane pytania przysięgłym, którzy następnie udają się natychmiast do izby obrad. Należy im oddać także akt oskarżenia, odczytane orzeczenie (§ 314), przedmioty dowodowe, protokoły oględzin, tudzież inne akty procesowe, z wyjątkiem tych protokołów zeznań, które podczas rozprawy głównej odczytane nie były. Zarazem zarządza przewodniczący wyprowadzenie oskarżonego z izby posiedzeń.

Przemówienie przewodniczącego składa się ze streszczenia przebiegu rozprawy (*résumé*) i z pouczenia co do prawa. Jedynie błędne pouczenie co do prawa, nie zaś błędne streszczenie rozprawy stanowi przyczynę nieważności z § 344 l. 8 (orz. z 30 kwietnia 1880 l. 749 nr. 250 i z 22 grudnia 1884 l. 11718 nr. 720).

Wręcz wykluczonem jest odwołanie się do trybunału (por. § 238 pk.) z powodu pouczenia przewodniczącego, gdyż nie jest to »pytanie wpadkowe« a ponadto pouczenie zastrzeżone jest wyłącznie przewodniczącemu (orz. z 2 maja 1904 zb. nr. 2964).

dere auf die Vorschriften über ihre Berathung und Abstimmung aufmerksam. Der Vortrag des Vorsitzenden darf von Niemand unterbrochen oder einer Erörterung unterzogen werden; dagegen steht es jeder Partei frei, zu verlangen, dass die den Geschwornen vom Vorsitzenden ertheilte Rechtsbelehrung im Protokolle ersichtlich gemacht werde.

Der Vorsitzende übergibt die niedergeschriebenen Fragen den Geschwornen, welche sich sofort in ihr Beratungszimmer zurückziehen. Es werden ihnen die Anklageschrift, das vorgelesene Erkenntnis (§ 314), die Beweisgegenstände, die Augenscheinsprotokolle, sowie die übrigen Processacten, mit Ausnahme der in der Hauptverhandlung nicht verlesenen Vernehmungsprotokolle mitgegeben. Zugleich verfügt der Vorsitzende die Entfernung des Angeklagten aus dem Sitzungssaale.

Nie można uważać za błędne pouczenie co do prawa motywowania orzeczenia wypadkowego przez Trynał wydanego (orz. z 10 marca 1882 l. 14561 nr. 434).

Oświadczenie przewodniczącego, zawierające w sobie pouczenie co do prawa, można zacząć zażaleniem nieważności z § 344 l. 8, chociażby je wypowiedział nie w chwili oznaczonej w § 325, lecz wcześniej np. z powodu wywodów stron (§ 324) i połączył z przerwą wyvodu strony w celu rzekomego sprostowania tegoż (orz. z 4 listopada 1876 l. 5577 nr. 131).

Objawieine zdania, że w szczególnym przypadku okoliczność obciążająca pytaniem objęta nie zachodzi, nie jest właściwem, lecz nie może być zaczepionem z § 344 l. 8 orz. z 5 grudnia 1882 l. 11282 nr. 857).

5. Narada i uchwała przysięgłych.

§ 326. Przysięgli wybierają z pośród siebie starszego, a to prostą większością głosów. Przed przystąpieniem do obradowania, starszy odczytać ma przysięgłym następujące pouczenie:

„Ustawa nie wymaga od przysięgłych, aby zdawali sprawę z powodów swego przekonania; nie przepisuje im żadnych prawideł, według którychby osądzać mieli, czy dowód jest zupełny i dostateczny. Ustawa wzywa ich tylko, aby roztrząsnęli starannie i sumiennie wszystkie środki dowodowe za oskarżonym i przeciw niemu przytoczone i aby

§ 326. Die Geschwornen wählen einen Obmann aus ihrer Mitte mit einfacher Stimmenmehrheit. Vor der Berathung hat der Obmann den Geschwornen folgende Belehrung vorzulesen:

»Das Gesetz fordert von den Geschwornen keine Rechenschaft über die Gründe ihrer Überzeugung; es schreibt ihnen keine bestimmten Regeln vor, nach welchen die Vollständigkeit und Hinlänglichkeit eines Beweises zu beurtheilen wäre. Es fordert sie nur auf, alle für und wider den Angeklagten vorgebrachten Beweismittel sorgfältig und gewissenhaft zu prüfen und sich dann selbst zu fragen, welchen Eindruck die

następnie zapytali się samych siebie, jakie wrażenie zrobiły na nich przytoczone na rozprawie głównej przeciw obwinionemu dowody i zasady jego obrony“.

„Jedynie według przekonania powziętego na podstawie tak rozstrzygniętych przez siebie dowodów, powinni orzekać; czy oskarżony jest winien lub nie jest winien“.

„Powinni wciąż pamiętać o tem, że ich narada ograniczać się ma tylko do przedłożonych pytań zadanych im co do okoliczności, które są podstawą oskarżenia lub zostają z niem w związku. Nie oni, lecz jedynie sędziowie powołani są do orzeczenia o skutkach prawnych, jakie spadną na oskarżonego w razie uznania go winnym. Dlatego też przysięgli powinni orzekać bez względu na skutki prawne orzeczenia swojego“.

To pouczenie, tudzież §§ 327—330 ustawy niniejszej należy przybić w kilku egzemplarzach w izbie obrad przysięgłych.

§ 326 zawiera te same przepisy odnośnie do przysięgłych, co § 258 odnośnie do zwykłego Trybunału. Przysięgli mają wydawać werdykt na podstawie materiału przeprowadzonego

in der Hauptverhandlung wider den Angeklagten vorgeführten Beweise und die Gründe seiner Vertheidigung auf sie gemacht haben.

»Nach der durch diese Prüfung der Beweismittel gewonnenen Überzeugung allein haben sie ihren Ausspruch über Schuld oder Nichtschuld des Angeklagten zu fällen.

»Sie müssen sich dabei beständig vor Augen halten, dass ihre Berathschlagung sich nur auf die ihnen vorgelegten Fragen, über die der Anklage zu Grunde liegenden oder damit in Verbindung stehenden Thatsachen zu beschränken hat. Nicht sie, sondern nur die Richter sind berufen, die gesetzlichen Folgen auszusprechen, welche den Angeklagten im Falle seiner Schuldigerklärung treffen. Die Geschwornen haben daher ihre Erklärung, ohne Rücksicht auf die gesetzlichen Folgen ihres Ausspruches, abzugeben«.

Diese Belehrung, sowie die §§ 327—330 dieses Gesetzes sollen in dem Berathungszimmer der Geschwornen in mehreren Exemplaren ansgechlagen sein.

na rozprawie przy sumiennem uwzględnieniu wszystkich okoliczności przemawiających za oskarżonym i przeciw niemu (*conviction raisonnée*) nie zaś według upodobania (*conviction intime*). Werdykt winien logicznie wypływać z rozprawy (por. zresztą formułę przysięgi z § 313 p. k.).

§ 327. Nie wolno przysięgłym opuszczać izby obrad dopokąd nie wydadzą orzeczenia. W czasie trwania ich narad nikt nie może wchodzić do izby obrad bez pisemnego pozwolenia przewodniczącego; również wzbronione im jest przez ten czas wszelkie stykanie się z osobami trzecimi. Przysięgłego, który postępuje sobie wbrew temu zakazowi skaże trybunał na grzywnę od dziesięciu do stu złotych, trzecie zaś osoby, któreby przepis ten przekroczyły, na areszt przez dwadzieścia cztery godzin.

Gdyby w gronie przysięgłych powstały wątpliwości co do postępowania, którego mają przestrzegać, albo co do znaczenia zadanych pytań, albo co do ułożenia odpowiedzi, wówczas na pisemne zaproszenie starszego uda się do przysięgłych przewodniczący z przybraniem protokolanta tudzież oskarżyciela i obrońcy, jeżeli ci są obecni w gmachu sądowym.

§ 327. Die Geschwornen dürfen das Berathungszimmer nicht verlassen, bevor sie ihren Ausspruch gefällt haben. Niemand darf während der Dauer ihrer Berathung ohne schriftliche Bewilligung des Vorsitzenden in ihr Berathungszimmer eintreten; auch ist ihnen während dieser Zeit jeder Verkehr mit dritten Personen untersagt. Der Gerichtshof verurtheilt den Geschwornen, der diesem Verbote zuwiderhandelt, zu einer Geldstrafe von zehn bis hundert Gulden, dritte Personen aber, welche diese Vorschrift übertreten, zu vierundzwanzigstündigem Arrest.

Entstehen bei den Geschwornen Zweifel über das von ihnen zu beobachtende Verfahren, oder über den Sinn der gestellten Fragen, oder über die Fassung einer Antwort, so begibt sich auf schriftliches Ansuchen des Obmannes der Vorsitzende unter Zuziehung des Protokollführers, dann des Anklägers und des Vertheidigers, wenn diese im Gerichtshause anwesend sind, zu den Geschwornen.

Pouczenie, jakiego przewodniczący w tej mierze udzieli, na żądanie zapisać należy do protokołu.

Jeżeli przysięgli objawią życzenie zmiany lub uzupełnienia zadanych sobie pytań, należy otworzyć nad tem na nowo rozprawę, a następnie wydać uchwałę.

Podczas głosowania przysięgłych nie wolno nikomu być obecnym, a to pod nieważnością.

Przysięgły zastępca wylosowany ze względu na dłuższe trwanie rozprawy (§ 310 p. k.) przestaje funkcjonować jako przysięgły z chwilą, gdy dwunastu przysięgłych głównych udaje się na naradę. Od tej chwili jest »osobą trzecią«, której nie wolno wchodzić do izby obrad, a obecność jej w czasie głosowania pociąga za sobą nieważność (§ 327 ust. ost.) por. orz. z 1 lutego 1878 l. 12974 zb. nr. 169 i z 7 czerwca 1886 l. 6465 zb. nr. 941).

Przysięgli także podczas narady swojej (§ 327) mogą objawić życzenie przeprowadzenia pewnych dowodów (orz. z 9 lutego 1885 l. 11895 nr. 740),

Objawionemu przez przysięgłych żądaniu uzupełnienia pytań można uczynić także zadość przez zadanie pytania ewentualnego (orz. z 28 stycznia 1881 l. 13476 nr. 304 i z 13 grudnia 1884 l. 11659 nr. 717).

Nieuwzględnienie przez Trybunał życzenia objawionego przez przysięgłych, aby zmieniono lub uzupełniono zadane im pytania, nie nadaje samo przez się prokuratorowi prawa żalenia się na nieważność wyroku (orz. z 22 grudnia 1874 l. 11718 nr. 720).

§ 328. Po odbytej naradzie starszy zarządza ustne gło-

Die von dem Vorsitzenden hiebei erteilte Belehrung ist auf Verlangen zu Protokoll zu nehmen.

Aussern die Geschwornen den Wunsch nach Abänderung oder Ergänzung der an sie gerichteten Fragen, so ist darüber in wieder eröffneteter Sitzung zu verhandeln und Beschluss zu fassen.

Der Abstimmung der Geschwornen darf bei sonstiger Nichtigkeit niemand beiwohnen.

§ 328. Nach abgehaltener Berathung lässt der Obmann

sowanie przysięgłych nad poszczególnymi pytaniami, a to w tym porządku, w jakim je przewodniczący ułożył, zapytując każdego przysięgłego z osobna o zdanie; starszy daje swój głos na ostatku.

Przysięgli głosują, odpowiadając na każde pytanie „tak“ lub „nie“; wszelako wolno im także odpowiedzieć na pytanie w części twierdząco, w części zaś przecząco.

Jeżeli odpowiedź jest częściowo twierdząca, powinni ograniczenie to w krótkości dodać. Odpowiedź ich wtedy opiewa: „tak, ale nie z temi lub owemi okolicznościami w pytaniu zawartemi“.

Przysięgli nie mają prawa czynić uwag lub dodatków do orzeczenia swego podnad to, o co byli pytani; nie wolno im rozciągać odpowiedzi swojej na takie okoliczności faktyczne, o jakie pytani nie byli, ani też dodać do odpowiedzi twierdzącej dodatku stwierdzającego okoliczność wykluczającą karę, o jaką pytani nie byli, (O. z 12 lutego 1875 l. 13693 nr. 46, z 31 marca 1875 l. 1001 nr. 55 i z 20 grudnia 1879 l. 11985 nr. 231).

Dodatki takie do odpowiedzi przysięgłych uczynione mogą jednak wskazać trybunałowi potrzebę zmiany lub uzupełnienia pytań (O. z 12 października 1883 l. 9519 nr. 574).

Nie mogą przysięgli załatwiając pytanie głównie co do morderstwa dodać uwagi, o zamiarze nieprzyjaznym (§ 140 uk.) rzeczą ich jest prosić o postawienie osobnego pytania (orz. z 25 maja 1889 l. 2783 zb. nr. 1250).

die Geschwornen über die einzelnen Fragen nach der Reihenfolge, in der sie von dem Vorsitzenden gestellt wurden, mündlich abstimmen, indem er jeden Geschwornen einzeln um seine Erklärung befragt; der Obmann gibt seine Stimme zuletzt ab. Die Geschwornen stimmen über jede Frage mit »Ja« oder »Nein« ab; doch ist ihnen auch gestattet, eine Frage nur theilweise zu bejahen oder zu verneinen.

Bei theilweiser Bejahung einer Frage ist die Beschränkung kurz beizufügen. Ihre Antwort ist dann: »Ja, aber nicht mit diesen oder jenen in der Frage enthaltenen Umständen«.

Prawo częściowego tylko zatwierdzenia względnie zaprzeczenia pytania, przyznane przysięgłym w § 328, nie jest wcale ograniczone. Wolno im zatem zaprzeczyć także takie w pytaniu głównem zawarte okoliczności, których wyłączenie z pytania równa się zupełnemu zaprzeczeniu winy (O. z 29 kwietnia 1881 l. 1996 nr. 332, którem odstąpiono od zdania odmiennego, wypowiedzianego w O. z 19 grudnia 1879 l. 11464 nr. 215).

Nie jest wprawdzie rzeczą właściwą, jeżeli przysięgli zatwierdzając pytanie dotyczące się winy czynią dodatek zmieniający oznaczenie czasu; nieważności werdyktu okoliczność ta jednak za sobą nie pociąga (O. z 8 października 1883 l. 6274 nr. 576).

Również nie pociąga za sobą nieważności, jeżeli trybunał bez osobnego postępowania sprostowawczego (§ 331 pk.) ale zgodnie z oświadczeniem ustnem przysięgłych na publicznej rozprawie, uważa jakies pytanie przy wyrokowaniu za zaprzeczone, którego przysięgli nie zaprzeczyli wyraźnie, lecz przez to, iż stan faktyczny (§ 323 ust. ost.) stanowiący podstawę pytania wykluczyli za pomocą dodatku do odpowiedzi twierdzącej (orz. d. z 26 lutego 1892 l. 15733, zb. nr. 1529).

§ 329. Do potwierdzenia pytania co do winy, tudzież pytań dotyczących się okoliczności obciążających wymaga się większości wynoszącej przynajmniej dwie trzecie głosów. We wszystkich innych przypadkach rozstrzyga prosta większość głosów; w razie równości głosów rozstrzyga zdanie dla oskarżonego korzystniejsze. Jeżeli pytanie główne potwierdzono na niekorzyść oskarżonego, przysięgli przegłosowani mogą się wstrzymać od głosowania nad pytaniem

§ 329. Zur Bejahung der Schuldfrage, sowie zur Bejahung der in Betreff erschwerender Umstände gestellten Fragen ist eine Mehrheit von wenigstens zwei Dritttheilen der Stimmen erforderlich. In allen anderen Fällen entscheidet die einfache Stimmenmehrheit; bei Stimmengleichheit gibt die dem Angeklagten günstigere Meinung den Ausschlag. Ist eine Haupt-

dotatkowem. na ten przypadek zadanem; głosy ich doliczą się wtedy do głosów najkorzystniejszych dla oskarżonego.

Starszy zlicza głosy i pisze obok każdego pytania, według tego, jak przysięgli na nie odpowiedzieli „tak“ albo „nie“ z ograniczeniami, jeżeli jakie uczyniono, podając zarazem stosunek głosów.

W zapisce orzeczenia przysięgłych, które podpisze starszy, nie powinno być żadnego skrobania; przekreślenia, uwagi poczynione na brzegu, lub wyrazy wsunięte, starszy winien poświadczyć, czyniąc o tem wyraźną przez siebie podpisaną wzmiankę.

Pytaniem odnoszącem się do winy (*Schuldfrage*) jest tylko pytanie ułożone stosownie do § 318. Pytanie takie pozostaje pytaniem odnoszącem się do winy, chociażby zadano osobne pytanie dodatkowe, tyżące się okoliczności winę (karę) wykluczającej. Do zatwierdzenia pytania dodatkowego na niekorzyść oskarżonego wystarcza zatem prosta większość głosów (O. z 20 czerwca 1875 l. 3021 nr. 798).

Pytania dodatkowe zadane przysięgłym na podstawie § 319 podpadają pod drugie zdanie § 329 (wymagające do zatwierdzenia prostej większości głosów), nie zaś pod zdanie pierwsze, wymagające $\frac{2}{3}$ głosów (O. plen z 28 stycznia 1885 l. 14336 nr. 35 księgi judykatów).

Jeżeli zatem zadano przysięgłym pytanie dodatkowe

frage zu Ungunsten des Angeklagten bejaht worden, so können sich die überstimmten Geschwornen der Abstimmung über die für diesen Fall gestellte Zusatzfrage enthalten; ihre Stimmen werden dann den dem Angeklagten günstigsten beigezählt.

Der Obmann zählt die Stimmen und schreibt neben jede Frage, je nachdem sie durch die Geschwornen beantwortet ist, Ja oder Nein, mit den allfälligen Beschränkungen, unter Angabe des Stimmenverhältnisses.

In der Aufzeichnung des Ausspruches der Geschwornen, welcher von dem Obmanne zu unterschreiben ist, darf keine Radirung vorkommen; Ausstreichungen, Randbemerkungen oder Einschaltungen müssen von dem Obmanne durch eine von ihm unterschriebene ausdrückliche Bemerkung genehmigt sein.

w kierunku okoliczności wykluczającej karygodność (§ 319 np. niepoczytalności sprawcy, i przysięgli odpowiedzieli 5 tak 7 nie, to wyrok będzie skazującym. Gdyby ten sam stosunek głosów miał miejsce przy pytaniu głównem (oczywiście w odwróceniu 5 nie, 7 tak) oskarżonego należałoby uwolnić.

Pytanie w kierunku przeprowadzenia dowodu prawdy (§ 490 uk.) należy uważać na pytanie dodatkowe (okoliczność wykluczająca karygodność por. § 319 pk.) — jeżeli więc pytanie główne zatwierdzono jednomyślnie a dodatkowe potwierdziło 5 zaprzeczyło 7 przysięgłych wyrok musi być skazującym (por. orz. z 11 czerwca 1906 zb. nr. nr. 3206).

Stosunek głosów w razie jednomyślnej odpowiedzi należy jest podany, jeżeli starszy przysięgły zapisze w arkuszu pytań słowo »jednomyślnie« (O. z 27 marca 1885 l. 568 nr. 764).

VI. Orzeczenie przysięgłych.

§ 330. Po skończonem głosowaniu przysięgli wracają do izby posiedzeń i zajmują napowrót swoje miejsca. Przewodniczący wzywa ich, ażeby oznajmili wynik swojej rady. Następnie starszy przysięgłych powstaje i mówi:

„Przysięgli na zadane sobie pytania odpowiedzieli pod przysięgą i według sumienia, jak następuje“.

Potem odczytuje a to pod nieważnością wobec wszystkich przysięgłych wszystkie zadane im pytania i zaraz po każdym pytaniu dołączone orzeczenie przysięgłych. Potem oddaje podpisany przez siebie arkusz z pytaniami przewo-

§ 330. Nach beendigter Abstimmung kehren die Geschwornen in den Sitzungssaal zurück und nehmen wieder ihre Plätze ein. Der Vorsitzende fordert sie auf, das Ergebnis ihrer Berathung mitzutheilen. Hierauf erhebt sich der Obmann der Geschwornen und spricht:

»Die Geschwornen haben nach Eid und Gewissen die an sie gestellten Fragen beantwortet, wie folgt:«

Sodann verliest er, und zwar bei sonstiger Nichtigkeit, in Gegenwart aller Geschwornen die an sie gerichteten

dniczącemu, który go podpisuje i protokolantowi do podpisu daje.

Po opuszczeniu izby obrad przez przysięgłych żaden z nich nie może odstąpić od swego poprzedniego zdania; nowa narada wtedy tylko jest możliwą, jeżeli chodzi o usunięcie mylnego oświadczenia, które tylko przez nieporozumienie wśliznęło się do orzeczenia.

Postanowienie § 330 ust. 3 ma na celu kontrolę, aby orzeczenie ustne objawione odpowiadało istotnie wynikowi głosowania przysięgłych (O. z 28 października 1882 l. 5860 nr. 491).

Ustawa wymaga, aby starszy przysięgły całą osnowę pytań odczytał; nie wystarczy zatem odczytanie jedynie porządku pytań i odpowiedzi, zapadłych na pytania oznaczone według liczb porządkowych (O. z d. 20 listopada 1874 l. 9737 nr. 31).

Pod zagrożeniem nieważności ustanowiony jest jedynie przepis objęty ustępem 3 § 330; postanowienie ustępu ostatniego nie zawiera zagrożenia nieważności (O. z 13 października 1877 l. 9698 nr. 159 i z 9 lipca 1881 l. 4758 nr. 362).

Dopóki nie ogłoszono wyroku, każdemu przysięgłemu musi być daną sposobność stwierdzenia, że jakaś okoliczność wkradła się do werdyktu tylko przez proste nieporozumienie (O. z 28 września 1887 l. 5701 nr. 307 Dz. rozp.).

Przysięgłych w razie twierdzenia, że zaszło nieporozumienie należy odesłać do Izby obrad nawet w takim razie,

---

Fragen und unmittelbar nach jeder den beigefügten Ausspruch der Geschwornen. Hierauf übergibt er den von ihm unterzeichneten Fragebogen dem Vorsitzenden, welcher denselben unterschreibt und von dem Schriftführer mitfertigen lässt.

Sobald die Geschwornen das Berathungszimmer verlassen haben, kann keiner derselben von seiner früheren Meinung abgehen; eine neue Berathung kann nur dann zugelassen werden, wenn es sich um die Beseitigung einer durch blosses Missverständniss in den Wahrspruch gelangten irrigen Angabe handelt.

jeżeli ożęść ich przeczy, jakoby nieporozumienie zachodziło (O. z 3 listopada 1804 l. 9601 zb. nr. 1842).

§ 331. Jeżeli orzeczenie przysięgłych jest niejasne, niezupełne, lub samo z sobą sprzeczne, trybunał powinien zaraz o tem orzec i zwrócić przysięgłym pytania i odpowiedzi z wezwaniem, aby się udali do swej izby narad i po naradzie ponownej orzeczenie swoje poprawili. W takim razie wolno trybunałowi, po wysłuchaniu stron, uchwalić takie zmiany i uzupełnienia pytań, jakie się okażą pożądane. Przewodniczący oznajmia przysięgłym, że mają prawo tylko do poczynienia zmian w odpowiedziach podanych w wątpliwość oraz do odpowiedzi na pytania nowe lub zadane w zmienionym układzie.

Trybunał może albo zarządzić sprostowanie werdyktu przysięgłych, albo wstrzymać orzeczenie i odesłać sprawę do nowej kadencji. O zarządzeniu sprostowania (*Berichtigungs-Monitur-Verfahren*) stanowi § 331; o wstrzymaniu orzeczenia (*Suspension des Verdictes*) § 332.

Orzeczenie przysięgłych jest niejasne, jeżeli nie daje jasno poznać myśli, jaką przysięgli chcieli wyrazić (O. z 28 lutego 1880 l. 13364 nr. 233).

Przysięgłym wolno wykluczyć z pytania nawet istotne znamię czynu karygodnego, zresztą zaś pytanie zatwierdzić. Trybunał w takim razie ma ocenić w każdym przypadku z osobna, ażali odpowiedź taka nasuwa wątpliwość co do

---

§ 331. Ist der Ausspruch der Geschwornen undeutlich, unvollständig oder in sich widersprechend, so hat der Gerichtshof darüber sogleich ein Erkenntniss zu fällen und den Geschwornen die Fragen und Antworten mit der Aufforderung zurückzustellen, dass sie sich in ihr Berathungszimmer zurückziehen und nach neuerlicher Berathung ihren Wahrspruch verbessern. Es steht in solchem Falle dem Gerichtshofe frei, nach Anhörung der Parteien die sich als wünschenswert darstellenden Änderungen und Ergänzungen der Fragen zu beschliessen. Der Vorsitzende eröffnet den Geschwornen, dass sie nur zur Abänderung der beanständeten Antworten und zur Beantwortung der neu oder in geänderter Fassung vorgelegten Fragen berechtigt sind.

prawdziwej intencji przysięgłych lub nie; w razie twierdzącym ma zarządzić sprostowanie odpowiedzi (O. z 29 kwietnia 1881 l. 1996 nr. 332 i z 9 lipca 1881 l. 4758 nr. 362).

Ilekroć orzeczenie przysięgłych nasuwa choćby tylko wątpliwości co do rozumienia tegoż, trybunał powinien, zarządzając sprostowanie, dać przysięgłym możliwość dania odpowiedzi w takiej formie, któraby wykluczała wszelkie możliwe wątpliwości (O. z 8 listopada 1884 l. 8322 nr. 696).

Strony mają prawo żądania postawienia pytań ewentualnych już w trakcie postępowania sprostowawczego, nie utraciły go przez zgodę na pytanie poprzednio postawione. (O. z 7 marca 1896 l. 608 zb. nr. 1939).

Pytania dodatkowe z § 319 pk. tak ściśle łączą się z pytaniem głównym, że musi się je objąć postępowaniem sprostowawczem pomimo, że przyczyną niejasności nie stał się ich stosunek do pytania głównego (O. z 10 lutego 1892 l. 1274 zb. nr. 1503).

Wątpliwości co do rozumienia werdyktu są uzasadnione i wtedy, jeżeli przysięgli odpowiedzieli na pytania, które z powodu odpowiedzi danych na pytania poprzedzające, należało uważać za niewymagające więcej odpowiedzi (O. z 9 kwietnia 1880 l. 14296 nr. 243 i orz. z 15 września 1891 l. 8405 zb. nr. 1480).

Jeżeli się okazuje, iż werdykt ustnie przez starszego w obecności wszystkich przysięgłych ogłoszony, zbacza od odpowiedzi danej na piśmie, a mimo to żaden z przysięgłych żadnej w tym względzie nie czyni uwagi, wówczas żadna z tych odpowiedzi sprzecznych nie może służyć za podstawę wyroku (O. z 28 października 1882 l. 5860 nr. 491).

Niezupełnym jest werdykt przysięgłych wtedy, jeżeli przysięgli na jakie pytanie, lub na część pytania nie dali żadnej odpowiedzi; niezupełność odpowiedzi tyczyć się może tylko treści werdyktu (O. z 8 listopada 1884 l. 8322 nr. 696 i z 22 lutego 1886 l. 14131 nr. 889).

Jeżeli pytanie ewentualne powołuje się wyraźnie na pytanie główne, natenczas należy, oceniając czy orzeczenie przysięgłych jest zupełne, uwzględnić także odpowiedź

daną! na pytanie główne (O. dnia 29 grudnia 1879 l. 11628 nr. 221).

Nie można uważać werdyktu za niezupełny, jeżeli nie wszyscy przysięgli głosowali nad jakimś pytaniem; wystarcza w takim przypadku zarządzić jedynie uzupełnienie głosowania (O. z 8 listopada 1884 l. 8322 nr. 696).

Nie ma sprzeczności w werdykcie, jeżeli przysięgli potwierdzają równocześnie pytanie główne (winę) i pytanie dodatkowe, odnoszące się do okoliczności wykluczającej winę, albowiem zatwierdzenie pytania głównego w takim przypadku rozumieć należy w ten sposób, że oskarżony winien jest popełnienia zarzuczonego mu czynu, jednakowoż z zastrzeżeniem stanu, wykluczającego poczytanie tegoż czynu, a objętego pytaniem dodatkowym (O. z d. 11 kwietnia 1874 l. 2353 nr. 5).

Orzeczenie przysięgłych jest sprzeczne, jeżeli przysięgli zaprzeczyli pytanie główne, a zatwierdzili ewentualne, chociaż obydwa pytania (wskutek błędnego ich układu) co do istoty swej do takiego samego stanu rzeczy się odnosiły (O. z 3 stycznia 1882 l. 14480 nr. 403).

Orzeczenie przysięgłych jest sprzeczne, jeżeli w pytaniu tyczącem się morderstwa, potwierdzono zamiar odebrania drugiemu życia, w dodatku zaś do pytania zaprzeczono zły zamiar (O. z 12 lutego 1875 l. 13683 nr. 46).

Sprzeczne jest orzeczenie, jeżeli po potwierdzeniu, pytania głównego skierowanego na ciężkie uszkodzenia ciała i po zaprzeczeniu pytania dodatkowego na obronę konieczną przysięgli zatwierdzą pytanie ewentualne na przekroczenie granic obrony koniecznej i przekroczenie z § 335 uk. (O. z 17 grudnia 1898 l. 15390-zb. nr. 2291) lub orzeczenie po potwierdzeniu pytania w kierunku morderstwa zamieszczające dodatek, «lecz bez tego zamiaru» (O. z dnia 17 listopada 1894 l. 10882 zb. nr. 1849) lub orzeczenie zatwierdzające pytanie w kierunku zabójstwa z dodatkiem: »z wykluczeniem złego zamiaru« (por. orz. z 4 listop. 1905 zb. nr. 3127).

Orzeczenie przysięgłych jest samo z sobą sprzeczne, jeżeli przysięgli zaprzeczyli jedno ze znamion ustawowych

przestępstwa, zatwierdzili zaś okoliczności faktyczne, które w myśl § 323 znamieniu temu przeciwstawiono (O. z 23 stycznia 1881 l. 13739 nr. 305 i z dnia 26 listopada 1885 l. 9522 nr. 850) lub jeżeli zaprzeczając pytanie w kierunku kradzieży co do głównego sprawcy potwierdzają równocześnie pytanie w kierunku uczestnictwa innej osoby w tejże kradzieży (por. orz. z 20 paźdz. 1906 zb. nr. 3253).

Orzeczenie przysięgłych jest niejasne i ze sobą sprzeczne, jeżeli przysięgli, potwierdzając pytanie ogólne co do obrony koniecznej, zaprzeczyli dalsze dwa pytania, odnoszące się do szczególnych gatunków obrony t. j. do obrony koniecznej właściwej i przekroczonej (O. z 24 maja 1887 l. 5996 nr. 297 Dz. rozp.).

Pomiędzy potwierdzeniem pytania tyczącego się jednego ze współsprawców, a zaprzeczeniem pytania tyczącego się drugiego współsprawcy, zawierającego teżsame okoliczności faktyczne, nie musi koniecznie zachodzić sprzeczność, gdyż przysięgli mogą zaprzeczyć pytanie całe, chociażby tylko jedno ze znamion ustawowych uważali za nieudowodnione (O. z 23 grudnia 1881 l. 11565 Nr. 398 i z 12 grudnia 1884 l. 11276 Nr. 714); podobnie ocenić należy pytanie, czy zatwierdzenie pytania tyczącego się współwinnego może ostać się obok zaprzeczenia pytania odnoszącego się do sprawcy głównego, według okoliczności zachodzących w szczególnym przypadku, uwzględniając osnowę pytań i związek pomiędzy nimi zachodzący; jeżeli w szczególności znamiona czynu głównego nie są podane w pytaniu tyczącem się współwinnego, lecz wyrażone są jedynie przez powołanie się na pytanie główne natenczas pomiędzy potwierdzeniem pytania tyczącego się współwiny a zaprzeczeniem pytania tyczącego się sprawcy zachodzi istotnie sprzeczność (O. z 12 grudnia 1884 l. 11276 Nr. 714, z 9 października 1885 l. 6548 Nr. 824 i z maja 1884 l. 2963 Nr. 636).

Sprostowanie werdyktu można zarządzić, chociaż rozprawę według § 325 za zamkniętą uznano, lub orzeczenie przysięgłych według § 333 oskarżonemu odczytano a nawet, jeżeli orzeczeniem wpadkowym uznano werdykt za jasny i zupełny;

sprostowanie może bowiem nastąpić aż do wydania ostatecznego wyroku; (O. z 22 września 1876 l. 9401 Nr. 123, z 8 października 1880 l. 8097 Nr. 280) po wydaniu i ogłoszeniu wyroku jednak sprostowanie werdyktu lub wyroku już więcej nie jest dopuszczalne (O. z 2 maja 1881 l. 2452 Nr. 334).

Jeżeli pomiędzy dwoma lub więcej odpowiedziami przysięgłych w tejże samej sprawie zapadłemi taki zachodzi stosunek, iż ich logicznie obok siebie pomyśleć nie można, natenczas nie wystarcza tylko co do jednej z tychże odpowiedzi zarządzić sprostowanie, lecz należy rozciągnąć sprostowanie do obydwu; żadna odpowiedź nie jest prawomocną, dopóki sprzeczność nie jest usunięta (O. z d. 20 sierpnia 1875 l. 5803 Nr. 75 i z 3 maja 1884 l. 2963 Nr. 636).

Jeżeli Trybunał zarządził sprostowanie werdyktu z tego powodu, że miał wątpliwości, czy przysięgli ocenili należycie doniosłość i wzajemny stosunek pytań, natenczas należy zarządzić, ażeby przysięgli całość pytań poddali ponownej naradzie i ponownemu głosowaniu (O. z 22 listopada 1886 l. 8082 Nr. 990).

Jeżeli Trybunał, zarządzając po raz pierwszy sprostowanie werdyktu, przeoczył jaką wadliwość uzasadniającą sprostowanie, naówczas, celem usunięcia jej, sprostowanie zarządzić może powtórnie (O. z 4 czerwca 1883 l. 4224 Nr. 557).

Z pierwszej odpowiedzi przysięgłych może wynikać potrzeba zadania pytania pierwaj nie zadanego, tyczącego się okoliczności obciążającej (O. z dnia 31 sierpnia 1885 l. 6351 Nr. 311).

Zarządzenie sprostowania werdyktu bez prawnej podstawy można zacząć tylko pod warunkiem § 344 liczbą 5 to jest, jeżeli się mu sprzeciwno i uchwały trybunału zażądanu (O. z 13 października 1877 l. 9668 Nr. 159 i z 2 maja 1881 l. 2452 Nr. 334). Jeżeli jednak przysięgli wskutek zarządzonego sprostowania zmienili odpowiedź pierwotną, nie można żądać przywrócenia pierwotnej odpowiedzi i oparcia na niej wyroku, lecz jedynie unieważnienia postępowania i zarządzenia ponownej rozprawy. Jeżeli wbrew wnioskowi strony nie

chciano zarządzić sprostowania werdyktu, służy stronie zażalenie nieważności z § 344 l. 9.

§ 332. Jeżeli oskarżonego uznano winnym, a trybunał jednomyślnie jest zdania, że się przysięgli w orzeczeniu swoim co do głównego przedmiotu pomylili, wówczas trybunał orzeka, bez dopuszczenia wniosku stron, że wydanie wyroku odracza się aż do najbliższej kadencji sądu przysięgłych, a sprawę przed inny sąd przysięgłych odesłać należy. Jeżeli trybunał mniema, że przysięgli w orzeczeniu swoim co do oskarżenia, tyczącego się więcej osób, pomylili się tylko co do jednego oskarżonego, albo gdzie jest kilka punktów oskarżenia, tylko co do jednego z tych punktów, wówczas odesłanie to ogranicza się do tego tylko oskarżonego, lub do tego punktu oskarżenia, a nie wywiera wpływu na inne. Na rozprawie powtórnej nie wolno żadnemu z tych sędziów przewodniczyć i nie wolno żadnego z tych przysięgłych dopuścić, którzy brali udział w pierwszej rozprawie. Jeżeli orzeczenie drugiego sądu przysięgłych zgadza się z orzeczeniem pierw-

---

§ 332. Wurde der Angeklagte für schuldig erklärt, und ist der Gerichtshof einstimmig der Ansicht, dass sich die Geschwornen bei ihrem Ausspruche in der Hauptsache geirrt haben, so erkennt der Gerichtshof, ohne dass ein Parteiantrag darauf gestellt werden kann, dass die Entscheidung bis zur nächsten Schwurgerichtssitzung auszusetzen, und die Sache vor ein anderes Geschwornengericht zu verweisen sei. Findet der Gerichtshof, dass sich die Geschwornen bei ihrem Ausspruche über eine gegen mehrere gerichtete Anklage nur rücksichtlich eines Angeklagten oder bei mehreren Anklagepunkten nur rücksichtlich eines derselben geirrt haben, so hat sich diese Verweisung auf diesen Angeklagten oder diesen Anklagepunkt zu beschränken, und sie bleibt ohne Einfluss auf die übrigen. Bei der wiederholten Verhandlung darf keiner der Richter den Vorsitz führen und keiner der Geschwornen zugelassen werden, welche an der ersten Verhandlung theilgenommen. Stimmt der Ausspruch des zweiten Geschwornen-

szego, trybunał powinien je wziąć za podstawę swego wyroku.

Trybunał może korzystać z prawa służącego mu według § 332 także w przypadku, jeżeli przysięgli według jednomyślnego zdania trybunału pomylili się na niekorzyść oskarżonego co do zamiaru wymaganego, do zbrodni oskarżeniem objętej (O. z 12 lutego 1876 l. 14203 Nr. 103).

Okoliczności obciążające, które przysięgli zaprzeczyli na rozprawie pierwszej, nie mogą być przedmiotem zadawania pytań na ponownej rozprawie zarządzonej w myśl § 332 z powodu wstrzymania orzeczenia (O. z 30, kwietnia 1883 l. 12019 Nr. 544).

Skoro stronom nie służy prawo czynienia wniosków, by zastosowano § 332, przeto nie służy im także żaden środek prawny w przypadku, jeżeli trybunał z prawa swego nie korzystał.

Jeżeli orzeczenie Trybunału sądu przysięgłych ogranicza się tylko do jednego z więcej punktów oskarżenia, zatwierdzonych twierdzącą odpowiedzią na pytanie co do winy, to odnośnie do pozostałych należy postępowanie według ogólnych przepisów (§ 335—340 pk.) prowadzić do końca, dlatego w szczególności także, o ile do czynów oskarżonego ma zastosowanie ustawa karna wymierzyć odpowiednią karę (O. z 29 lipca 1891 l. 8799. zb. nr. 1478).

7. Dalsze postępowanie i wyrok trybunału.

§ 333. Następnie przewodniczący zarządza wprowadzenie napowrót oskarżonego do izby posiedzeń i odczytanie przez protokolanta w jego obecności orzeczenia przy-

---

gerichtes mit jenem des ersten überein, so muss der Gerichtshof denselben seinem Urtheile zu Grunde legen.

§. 333. Der Vorsitzende lässt hierauf den Angeklagten in den Sitzungsaal wieder eintreten und in dessen Gegenwart den Wahrspruch der Geschwornen oder das in Gemäs-

sięgłych lub orzeczenia w myśl poprzedzającego § 332 zapadłego.

Obecność oskarżonego przy odczytaniu werdyktu nie jest konieczną potrzebną, odpada, jeżeli oskarżony zachorował, odpowiadający z wolnej stopy wydalil się, lub jeżeli oskarżonego wydalono (§ 234 pk.)

§ 334. Jeżeli orzeczenie przysięgłych opiewa „nie winien“, trybunał sądu przysięgłych wydaje natychmiast wyrok uwalniający oskarżonego od zarzutu, który oskarżonemu niezwłocznie na piśmie wydać należy.

W tym przypadku nie wymaga się zatem narady trybunału, lecz wyrok uwalniający natychmiast ogłosić należy.

§ 335. Jeżeli oskarżonego uznano winnym, należy dać najprzód głos oskarżycielowi w tym celu, aby poczynił wnioski co do przepisu karnego, który należy zastosować, tudzież co do okoliczności obciążających i łagodzących, które trzeba uwzględnić. Następnie należy słuchać stronę cywilną, oskarżonego i jego obrońcę, przestrzegając przepisów § 255. Wywody te nie mogą zmierzać do tego, aby podawać w wątpliwość to, co orzeczeniem przysięgłych ustalono, lecz ogra-

heit des vorstehenden § 332 gefällte Erkenntniss durch den Schriftführer vorlesen.

§ 334. Lautet der Wahrspruch der Geschwornen auf „nicht schuldig“, so fällt der Schwurgerichtshof sofort das die Freisprechung des Angeklagten enthaltende Urtheil, welches dem letzteren unverzüglich auszufertigen ist.

§ 335. Ist der Angeklagte für schuldig erklärt worden, so erhält zunächst der Ankläger das Wort, um seine Anträge wegen der anzuwendenden Strafbestimmung, sowie der zu berücksichtigenden Erschwerungs- und Milderungsumstände zu stellen. Nach ihm werden der Privatbetheiligte, der Angeklagte und sein Vertheidiger gehört, wobei die Vorschriften des § 255 zu beobachten sind. Die Ausführungen dürfen nicht darauf abzielen, das durch den Ausspruch der Geschwornen Festgestellte in Frage zu stellen, sondern haben sich auf die

niczyć się mają do zastosowania kary i do roszczonego wynagrodzenia, jeżeliby go żądano.

Werdykt zatwierdzający pytanie co do winy, lecz przy wypuszczeniu istotnych znamion z pytania nie podpada pod § 335 lecz pod § 334. Prdobnie ma się rzecz z werdyktem zatwierdzającym pytanie dodatkowe wykluczające lub uchylające karygodność (§ 319 pk.).

§ 336. Potem trybunał, jeżeli tego uzna potrzebę, odchodzi do izby obrad. Czy w tym razie oskarżonego należy wprowadzić, zależy od uznania przewodniczącego. Przewodniczący kieruje głosowaniem stosownie do przepisów zawartych w § 19 i następnych.

Trybunał odchodzi do izby obrad tylko w razie potrzeby, może naradzić się na sali rozpraw (po cichu). W regule znajdzie zastosowanie analogia § 257 pk.

§ 337. Jeżeli trybunał mniema, że czyn, który oskarżony według orzeczenia przysięgłych popełnił, nie jest w ustawie karą zagrożony, orzeka uwolnienie oskarżonego od zarzutu.

Trybunał może zatem według § 337 uwolnić oskarżonego także w przypadku, jeżeli przysięgli zadane sobie pytanie (bez wyłączenia) potwierdzili a to wtenczas, jeżeli się przysięgli pomylili co do prawa, a błąd ich w zastosowaniu prawa do potwierdzonych okoliczności faktycznych widoczny jest

Strafanwendung und die allfälligen Entschädigungsansprüche zu beschränken.

§ 336. Hierauf zieht sich der Gerichtshof, wenn er es für nöthig erachtet, in sein Berathungszimmer zurück. Der Angeklagte wird in diesem Falle nach Ermessen des Vorsitzenden abgeführt. Der Vorsitzende leitet die Abstimmung nach den in den §§ 19 und folgenden enthaltenen Vorschriften.

§ 337. Ist der Gerichtshof der Ansicht, dass die That, welche der Angeklagte nach dem Ausspruche der Geschworenen begangen hat, vom Gesetze nicht mit Strafe bedroht sei, so erkennt er auf Freisprechung des Angeklagten.

z samegoż werdyktu. Zachodzi to w szczególności wtedy, jeżeli znamionom ustawowym przeciwstawiono w myśl § 323 odpowiadające tymże okoliczności faktyczne. Jeżeli jednak pytanie przysięgłym zadane ograniczało się do indywidualizowania czynu w granicach § 318, a nie korzystano z § 323 w tym celu, ażeby znamiona ustawowe sprowadzić do odpowiadającej tymże podstawy faktycznej, natenczas za-
czepienie werdyktu z powodu błędu co do prawa jest wykluczonem. Por. O. z 7 czerwca 1880 l. 3612 Nr. 265 i z 24 maja 1880 l. 1128 Nr. 252.

§ 338. W innych przypadkach trybunał, oceniwszy sumiennie okoliczności obciążające i łagodzące, wymierza odpowiednią karę, a to nawet wtenczas, gdyby sprawa na podstawie orzeczenia przysięgłych nie podlegała już orzecznictwu trybunału przysięgłych.

Ma on prawo karę, którąby według ustawy należało wymierzyć między dziesięciu a dwudziestu laty lub na całe życie, złagodzić ze względu na zbieg nader ważnych i prze-
ważających okoliczności łagodzących, wprawdzie nie co do gatunku, ale do do czasu trwania, jednak nie poniżej lat trzech.

W tych przypadkach, na które ustawa naznacza karę między pięciu a dziesięciu laty, wolno trybunałowi z powodu

§ 338. In anderen Fällen erkennt der Gerichtshof, nach gewissenhafter Prüfung der erschwerenden und mildernden Umstände, auf die entsprechende Strafe, und zwar auch dann, wenn der Fall nach dem Ausspruche der Geschwornen nicht mehr zur Competenz des Schwurgerichtshofes gehören würde.

Er ist befugt, die Strafe, welche nach dem Gesetze zwischen zehn und zwanzig Jahren oder auf Lebenszeit zu bemessen wäre, wegen des Zusammentreffens sehr wichtiger und überwiegender Milderungsumstände, zwar nicht in der Art, aber in der Dauer herabzusetzen, jedoch nicht unter drei Jahre.

In Fällen, für welche die Strafe im Gesetze zwischen fünf und zehn Jahren bestimmt ist, darf der Gerichtshof

takichże okoliczności łagodzących skazywać nie tylko na łagodniejszy gatunek kary więzienia, ale także karę co do czasu trwania skrócić, jednak nigdy poniżej jednego roku.

Postanowianie § 338 pr. jest uzupełnieniem postanowienia § 54 kod. k. o prawie nadzwyczajnego łagodzenia kary.

§ 339. Jeżeli kilka osób skazano na karę śmierci, należy także postanowić w wyroku, w jakim porządku skazanych należy tracić.

§ 340. Zaraz po zapadłym wyroku skazującym na karę przewodniczący powinien go ogłosić na jawnem posiedzeniu sądowem a to wobec oskarżyciela, oskarżonego (§ 234) i obrońcy.

Przewodniczący powinien zarazem przytoczyć główniejsze powody wymiaru kary, odczytując te ustępy ustawy, na których wyrok polega, i objaśnić oskarżonego co do tego, jakie mu służą środki prawne.

Wygotowanie wyroku winno nastąpić w sposób przepisany w §§ 260 i 270 a nadto zawierać ma także pytania przysięgłym zadane i odpowiedzi na nie.

wegen solcher mildernder Umstände sowohl auf eine gelindere Art der Kerkerstrafe erkennen, als auch dieselbe in der Dauer, jedoch nie unter ein Jahr herabsetzen.

§ 339. Wird gegen mehrere Personen auf Todesstrafe erkannt, so ist in dem Urtheile auch die Ordnung festzusetzen, in welcher die Verurtheilten hingerichtet werden sollen.

§ 340. Unmittelbar nach Fällung des Straferkenntnisses ist dasselbe von dem Vorsitzenden in der öffentlichen Gerichtssitzung, und zwar in Gegenwart des Anklägers, des Angeklagten (§ 234) und des Vertheidigers zu verkünden.

Der Vorsitzende muss zugleich die wesentlichen Gründe der Strafzumessung unter Vorlesung der Gesetzstellen, worauf das Erkenntniss gegründet ist, angeben und den Angeklagten über die ihm zustehenden Rechte belehren.

Die Ausfertigung des Urtheiles muss in der in den §§ 260 und 270 vorgeschriebenen Weise erfolgen, und auch die an die Geschwornen gestellten Fragen und deren Beantwortung enthalten.

Przez zamieszczenie w wyroku tak zadanych przysięgłym pytań jak i zapadłych na nie odpowiedzi czyni się zadosyć wymaganiom §§ 260 l. 1 i 340 i nie wymaga się nadto podania we wyroku czynu, którego oskarżonego uznano winnym (O. z 25 czerwca 1883 l. 3445 Nr. 562 i z 5 maja 1884 l. 14516 Nr. 637).

§ 341. Jeżeli trybunał sądu przysięgłych wydał wyrok śmierci, wówczas zaraz po ogłoszeniu tegoż, przybrawszy prokuratora, weźmie pod obradę, ażali skazany godzien jest ulaskawienia lub nie, i jaka kara zamiast kary śmierci w razie ulaskawienia byłaby odpowiednia. Spisany w tej mierze protokół, należy dołączyć do aktów, które przedłożyć należy Trybunałowi kasacyjnemu przez trybunał sądu przysięgłych, lub przez trybunał pierwszej instancyi, nawet wtedy, gdyby przesłanie ich tamże nie miało nastąpić z powodu, że zażalenia nieważności nie wniesiono. Po prawo mocności wyroku, Trybunał kasacyjny prześle akta ministrowi sprawiedliwości, dołączając zdanie swoje, które po weźmie, wysłuchawszy prokuratora jeneralnego na posiedzeniu niejawnem.

Chociażby trybunał oświadczył się przeciw ulaskawieniu zasądzonego, winien jednakże zastanowić się nad

§ 341. Hat der Schwurgerichtshof ein Todesurtheil gefällt, so nimmt er unmittelbar nach dessen Verkündigung mit Zuziehung des Staatsanwaltes in Berathung, ob der Verurtheilte einer Begnadigung würdig erscheine oder nicht, und welche Strafe im Falle der Begnadigung anstatt der Todesstrafe angemessen wäre. Das hierüber aufgenommene Protokoll ist den Acten beizuschliessen, welche auch dann, wenn sie nicht durch Ergreifung einer Nichtigkeitsbeschwerde an den Cassationshof gelangen, diesem von dem Schwurgerichtshofe oder dem Gerichtshofe erster Instanz vorzulegen sind. Der Cassationshof übermittelt dieselben, wenn das Urtheil in Rechtskraft erwachsen ist, unter Beifügung seines in nicht öffentlicher Sitzung nach Anhörung des Generalprocurators abzufassenden Gutachtens dem Justizminister.

tem, jaka kara byłaby odpowiednia w razie, gdyby ulaskawienie nastąpiło.

§ 342. Co do prowadzenia protokołu rozprawy głównej, toczącej się przed sądami przysięgłych, obowiązują przepisy w §§ 271 i 272 podane. Protokół powinien nadto wymienić nazwiska przysięgłych, i uczynić wzmiankę o przebiegu postępowania podczas tworzenia ławy przysięgłych, i o odebraniu przysięgi od przysięgłych. Arkusz obejmujący pytania należy przyszyć do protokołu.

Protokół ma zawierać nazwiska członków Trybunału, oskarżyciela, oskarżonego, obrońcy, strony cywilnej, zaznaczyć wywołanie 36 przysięgłych, ewentualne uzupełnienie liczby trzydziestu (§ 305 pk.) wykonywanie prawa wyłączenia (§ 306) i wykluczenia (§ 308) wreszcie nazwiska przysięgłych; winien czynić wzmiankę o rozpoczęciu rozprawy i zaprzysiężeniu przysięgłych (§ 313), dalej obok okoliczności z § 271 o odczytaniu pytań (316) i stawianych co do tego wnioskach i uchwałach Trybunału, tak co do pytań (316) jak na podstawie ich załatwienia (§§ 331—332) wywodów końcowych stron (§ 335) i wyroku Trybunału (§§ 334, 337—339).

IV. Środki prawne przeciw wyrokom sądów przysięgłych.

§ 343. Przeciw wyrokom sądów przysięgłych służą środki prawne zażalenia nieważności i odwołania (§ 280).

Zażalenie nieważności może zwracać się tak przeciw skazującemu jak uwalniającemu wyrokowi, ale zawsze tylko z po-

§ 342. Über die Führung des Protokolles bei der Hauptverhandlung vor den Geschwornengerichten gelten die in dem §§ 271 und 272 erteilten Vorschriften. Das Protokoll muss überdies die Namen der Geschwornen, die Vorgänge bei Bildung der Geschwornenbank und die Beeidigung der Geschwornen enthalten. Der Fragenbogen ist dem Protokolle beizuheften.

§ 343. Gegen die Urtheile der Geschwornengerichte stehen die Rechtsmittel der Nichtigkeitsbeschwerde und der Berufung offen (§ 280).

wodu naruszenia ustawowych form postępowania, lub złego stosowania ustawy karnej, nigdy zaś z powodu merytorycznie (*arg. ex § 344 ust. 9*) wadliwego werdyktu w kwestyi winy.

Odwolanie rozstrzyga Sąd Wyższy (§ 294 p. k.) lub Trybunał Najwyższy (§ 296 pk.).

§ 344. Zażalenie nieważności wtedy tylko wnieść można, gdy zachodzi jeden z następujących przypadków:

- 1) gdy trybunał sądu przysięgłych nie był należycie obsadzony, lub ława przysięgłych nie była w pełnej liczbie, gdy nie wszyscy sędziowie i przysięgli znajdowali się na całej rozprawie poprzedzającej orzeczenie przysięgłych, albo, gdy w orzekaniu brał udział wykluczony sędzia (§§ 67 i 68) lub przysięgły (§ 306); chyba, że żalący się o okoliczności faktycznej, uzasadniającej nieważność, wiedział jeszcze przed rozprawą główną lub podczas niej, a nie wystąpił z zarzutem zaraz przy rozpoczęciu rozprawy głównej, lub zaraz po dowiedzeniu się o tej okoliczności;
- 2) jeżeli rozprawa główna toczyła się bez przybrania obrońcy;

§ 344. Die Nichtigkeitsbeschwerde kann nur dann ergriffen werden, wenn einer der folgenden Fälle vorliegt:

1. wenn der Schwurgerichtshof nicht gehörig besetzt oder die Geschwornenbank nicht vollzählig war, wenn nicht alle Richter und Geschwornen der ganzen dem Wahrspruche vorausgehenden Verhandlung beigewohnt haben, oder wenn sich ein ausgeschlossener Richter (§§ 67 und 68) oder Geschworne (§ 306) an der Entscheidung beteiligte; es wäre denn, dass der die Nichtigkeit begründende Thatumstand dem Beschwerdeführer noch vor oder während der Hauptverhandlung bekannt wurde und von ihm nicht gleich beim Beginn der Hauptverhandlung oder sofort, nachdem er in die Kenntniss desselben gelangt, geltend gemacht wurde;

2. wenn die Hauptverhandlung ohne Beiziehung eines Vertheidigers geführt wurde;

- 3) jeżeli, pomimo zastrzeżenia żalącego się, odczytano podczas rozprawy głównej pismo, tyczące się nieważnego według ustawy aktu dochodzenia lub śledztwa wstępnego;
- 4) jeżeli na rozprawie głównej obrażono lub pominięto przepis, którego przestrzeganie ustawa wyraźnie pod nieważnością nakazuje (§§ 120, 151, 152, 170, 221, 228, 244, 247, 250, 260, 271, 303, 306, 307, 313, 314, 316, 327, 330 i 427);
- 5) jeżeli podczas rozprawy głównej o jakim wniosku żalącego się nie orzeczono, albo gdy w orzeczeniu wpadkowym zapadłem wbrew jego wnioskowi lub sprzeciwianiu się, nie zważano na ustawy lub zasady postępowania lub je błędnie stosowano, pomimo, że istota postępowania, zapewniającego ściganie karne i obronę przestrzegania ich wymaga;
- 6) jeżeli zaszła obraza przepisów w §§ 318 do 323 zawartych;

3. wenn ungeachtet der Verwahrung des Beschwerdeführers ein Schriftstück über einen nach dem Gesetze nichtigen Vorerhebungs- oder Voruntersuchungsact bei der Hauptverhandlung verlesen wurde;

4. wenn bei der Hauptverhandlung eine Vorschrift verletzt oder vernachlässigt worden ist, deren Beobachtung das Gesetz ausdrücklich bei sonstiger Nichtigkeit vorschreibt (§§ 120, 151, 152, 170, 221, 228, 244, 247, 250, 260, 271, 303, 306, 307, 313, 314, 316, 327, 330 und 427);

5. wenn während der Hauptverhandlung über einen Antrag des Beschwerdeführers nicht erkannt worden ist, oder wenn durch ein gegen seinen Antrag oder Widerspruch gefälltes Zwischenerkenntnis Gesetze oder Grundsätze des Verfahrens hintangesetzt oder unrichtig angewendet worden sind deren Beobachtung durch das Wesen eines die Strafverfolgung und die Vertheidigung sichernden Verfahrens geboten ist;

6. wenn eine Verletzung der in den §§ 318—323 enthaltenen Vorschriften stattgefunden hat;

- 7) jeżeli przysięgłym zadano pytanie z obrazą przepisu zawartego w § 267, a pytanie to potwierdzono;
- 8) jeżeli przewodniczący przysięgłych błędnie pouczył co do prawa (§§ 325 i 327);
- 9) jeżeli odpowiedź przysięgłych jest niejasna, niezupełna lub sama z sobą sprzeczna;
- 10) jeżeli trybunał rozstrzygając pytanie:
  - a) ażali czyn zarzucony oskarżonemu stanowi przestępstwo podlegające orzecznictwu sądów,
  - b) czy zachodzą okoliczności, które uchylają karygodność czynu lub wykluczają jego ściganie; na koniec
  - c) czy zachodzi brak oskarżenia, według ustawy potrzebnego, ustawę obraził lub błędnie zastosował;
- 11) jeżeli czyn, będący podstawą rozstrzygnięcia, wskutek błędnego tłumaczenia ustawy, podciągnięto pod ustawę karną, która się do niego nie stosuje;

7. wenn an die Geschwornen eine Frage mit Verletzung der im § 267 erteilten Vorschrift gestellt und diese Frage bejaht wurde ;

8. wenn der Vorsitzende den Geschwornen eine unrichtige Rechtsbelehrung erteilt hat (§§ 325 und 327);

9. wenn die Antwort der Geschwornen undeutlich, unvollständig oder in sich widersprechend ist;

10. wenn durch die Entscheidung des Gerichtshofes über die Frage,

a) ob die dem Angeklagten zur Last fallende That eine zur Zuständigkeit der Gerichte gehörige strafbare Handlung begründe,

b) ob Umstände vorhanden seien, vermöge welcher die Strafbarkeit der That aufgehoben oder die Verfolgung wegen derselben ausgeschlossen ist, endlich

c) ob die nach dem Gesetze erforderliche Anklage fehle, ein Gesetz verletzt oder unrichtig angewendet wurde;

11. wenn die der Entscheidung zugrunde gelegte That durch unrichtige Gesetzesauslegung einem Strafgesetze unterzogen wurde, welches darauf keine Anwendung findet;

12) jeżeli trybunał, wymierzając karę, przekroczył granice ustawowego wymiaru kary, o ile tenże zależy od okoliczności obciążających lub łagodzących wyraźnie w ustawie wymienionych, albo granice służącego sobie prawa zamiany lub złagodzenia kary, albo też obraził lub błędnie zastosował przepisy § 293 ustęp 3, albo § 359 ustęp 4.

Przyczyn nieważności wyszczególnionych pod 3—6 nie można zarzucać na korzyść oskarżonego, gdy się niewątpliwie okazuje, że zaszło uchybienie formalności nie mogło mieć na orzeczenie wpływu takiego, któryby szkodził oskarżonemu.

Na niekorzyść oskarżonego nie można nigdy zarzucać przyczyn nieważności pod liczbami 2 i 7 przytoczonych, wymienione zaś pod liczbami 3—6 tylko wtenczas, gdy jest rzeczą widoczną, że obraza formy mogła wywrzeć na orzeczenie wpływ, który wyrządza uszczerbek oskarżeniu, a nadto oskarżyciel temu uchybieniu sprzeciwiał się, żądał

12. wenn der Gerichtshof bei Ausmessung der Strafe die Grenzen des gesetzlichen Strafsatzes, soweit derselbe durch namentlich im Gesetze angeführte Erschwerungs- oder Milderungsumstände begründet wird, oder wenn er die Grenzen des ihm zustehenden Strafumwandlungs- oder Milderungsrechtes überschritten, oder die Bestimmungen des § 293, Abs. 3. oder des § 359, Abs. 4, verletzt oder unrichtig angewendet hat.

Die unter 3—6 erwähnten Nichtigkeitsgründe können zum Vortheile des Angeklagten nicht geltend gemacht werden, wenn unzweifelhaft erkennbar ist, dass die eingetretene Formverletzung auf die Entscheidung keinen dem Angeklagten nachtheiligen Einfluss üben konnte.

Zum Nachtheile des Angeklagten können die unter Z. 2 und 7 erwähnten Nichtigkeitsgründe niemals, die unter Z. 3—6 erwähnten aber nur dann geltend gemacht werden, wenn erkennbar ist, dass die Formverletzung einen die Anklage beeinträchtigenden Einfluss auf die Entscheidung zu üben vermochte, wenn ausserdem der Ankläger sich derselben widersetzt, die Entscheidung des Gerichtshofes begehrt und

orzeczenia trybunału i zaraz po odmowie lub ogłoszeniu orzeczenia, zastrzegł sobie zażalenie nieważności.

Przytoczone w § 344 przyczyny nieważności dzielą się również na formalne i materalne; do formalnych należą przyczyny przytoczone pod l. 1—9; do materalnych zaś przyczyny l. 10 do 12.

Por. uwagi do § 281.

(*Ust. I.*) Okoliczność że w rozprawie miał udział jako przysięgły-obcokrajowiec, nie może stanowić przyczyny nieważności z § 344 l. 1 (O. z 24 listopada 1874 l. 835 l. Nr. 25).

Trybunał nie jest należycie obsadzony (§ 344 l. 1) jeżeli członkowie trybunału nie posiadają kwalifikacyi wymaganej do wykonywania urzędu sędziowskiego, jeżeli dalej nie zasiadają w liczbie przepisanej w ustawie, albo jeżeli zaniechano przybrania protokolanta (O. z 7 czerwca 1886 l. 2239 Nr. 933). Fakt »nienależytego obsadzenia« nie da się stosować do ławy przysięgłych, odnosi się tylko do Trybunału (orz. z 24 czerwca 1898 l. 5729 zb. Nr. 2226). Nie jest nieważnością przeto jeżeli funkcyonowała jako przysięgły osoba, której na urząd przysięgłego nie należało powoływać lub należało wykluczyć (orz. z 4 marca 1892 l. 200 zb. Nr. 1534 i z 24 czerwca 1898 l. 5729 zb. Nr. 2226) lub że zasiadał przysięgły, który poza rozprawą był świadkiem czynu będącego przedmiotem oskarżenia: musi być przesłuchany jako świadek (§ 68 i 306 ust. III pk. orz. z 2 marca 1894 l. 330 zb. Nr. 1762).

Jedynie trybunałowi służy prawo powołania zastępcy w miejsce przysięgłego głównego. Ława przysięgłych nie jest przeto w pełnej liczbie (§ 344 l. 1), jeżeli przewodniczący sam zarządził zastępstwo bez uchwały trybunału (O. z 28 września 1877 l. 5701 Nr. 307 Dz. rozpr.).

(*Ust. II.*) Dla rozprawy przed sądem przysięgłych ustanowić należy obrońcę z urzędu pod nieważnością z § 344

---

sofort nach der Verweigerung oder Verkündung dieser Entscheidung die Nichtigkeitsbeschwerde sich vorbehalten hat.

l. 2 i dla tego współoskarżonego, który tylko o przekroczenie jest obwiniony (O. z 22 marca 1875 l. 1022 Nr. 54).

(Ust. IV.) Pod przyczynę nieważności z § 344 l. 4 podpada jedynie pogwałcenie tych w § 344 powołanych postanowień, do których się zagrożenie nieważności odnosi (O. z 17 listopada 1876 l. 9628 Nr. 130 i z 19 grudnia 1879 l. 11464 Nr. 215).

O tem, czy zachodzi podejrzenie z § 170 l. 1 pr., uzasadniające nieodebranie przysięgi od świadka, orzeka trybunał według swego uznania, które nie może być zaczepione z § 344 l. 4, chyba by polegało na błędnem zastosowaniu prawa (O. z 3 grudnia 1887 l. 9405 Nr. 321 Dz. rozp.).

W przypadkach § 344 l. 4 przypuszcza ustawa, że nieważność nastąpiła na rozprawie głównej. Jeżeli przeto w postępowaniu wstępnem pogwałcono jaki przepis postanowiony pod nieważnością, należy stwierdzić to pogwałcenie na rozprawie i żądać odnośnej uchwały trybunału (O. z d. 7 czerwca 1886 l. 2239 Nr. 933).

(Ust. V.) Jeżeli do zarzutu w zażaleniu uczynionego odnosi się jaka szczególna przyczyna nieważności np. § 344 l. 6 odnośnie do układu pytań, natenczas zarzutu tego nie można podciągnąć pod ogólną przyczynę nieważności l. 5 (O. z 23 kwiet. 1880 l. 14233 Nr. 247 i z 8 października 1881 l. 8456 Nr. 371).

(Ust. VI.) Nieważność z § 344 l. 6 (t. j. nieprzestrzeganie przepisów §§ 318—323 dotyczących się układu pytań) można zarzucić, chociaż strona żaląca się podczas rozprawy głównej przeciw układowi pytań nic nie zarzuciła, albowiem tylko w § 344 l. 4 wymaga się sprzeciwienia się strony i żądania uchwały trybunału.

(Ust. VIII.) Nieważność z § 344 l. 8 (t. j. błędne pouczenie przysięgłych) wtedy tylko można rozpatrywać, jeżeli pouczenie przewodniczącego zapisano w protokole rozprawy głównej; rzeczą strony jest na zasadzie §§ 271 i 342 zapisania tego żądać (O. z 20 sierpnia 1875 l. 5803 Nr. 75 i z 13 lutego 1880 l. 11913 Nr. 224).

Jedynie błędne pouczenie o prawie zagrożone jest nieważnością z § 344 l. 8; pouczenie niezupełne pod nieważność

nie podpada, albowiem pouczenie niezupełne nie jest koniecznie także błędnem (O. z 20 października 1883 l. 7655 Nr. 577).

Przyczyna nieważności z § 344 l. 8 zachodzi jeżeli przewodniczący wywód końcowy obrońcy, który zalecał przysięgłym potwierdzenie pytania głównego z wykluczeniem złego zamiaru, przerwał, czyniąc bez dalszego wyjaśnienia uwagę, że przysięgli nie są uprawnieni do czynienia dodatków do pytań. (O. z 4 listopada 1876 l. 5577 nr. 131).

Błędne pouczenie zachodzi, jeżeli przewodniczący oświadcza, że przysięgli mogą zatwierdzić okoliczności faktyczne pewnemu ustawowemu znamieniu odpowiadające, zaprzeczyć zaś słowa to znamię ustawowe wyrażające (O. z 22 stycznia 1881 l. 13739 nr. 305).

Nie sprzeciwia się ustności i bezpośredniości postępowania, jeżeli przewodniczący poucza przysięgłych, że mogą przy wydaniu werdyktu uwzględnić także zeznania oskarżonego, złożone w śledztwie a przy rozprawie przedstawione mu i odczytane (orz. z 21 listopada 1896 l. 10320 zb. nr. 2018). Również nie jest błędnem pouczenie, jeżeli w przypadku powoływania się oskarżonego na przymus nieodporny (§ 2 g. uk.) wynikający nie z zewnętrznego przymusu, lecz z popędu chorobliwego, oznacza się orzeczenie sądownolekarskie jako miarodajne dla przysięgłych (orz. z 20 listopada 1897 l. 12388 zb. nr. 2138).

(Ust. IX). Przyczyna nieważności z § 344 l. 9 zachodzi, jeżeli sprzeczność w orzeczeniu przysięgłych można usunąć tylko przez takie tłumaczenie werdyktu, któreby inną nieważność tegoż uzasadniało (O. z dn. 29 maja 1885 l. 3710 nr. 791).

Rozpoznając orzeczenie przysięgłych wydane wskutek zarządzonego sprostowania odpowiedzi, uwzględnić należy także odpowiedź pierwszą (O. nr. 791 jak wyżej).

Dla Trybunału kasacyjnego wadliwość werdyktu, o jakiej mowa w § 331, musi być oczywistą („völlig evident“), jeżeli werdykt ma uchylić w myśl § 344 l. 9 (O. z 8 listopada 1884 l. 8323 nr. 696 i z 13 lutego 1888 l. 13136 nr. 339 Dz. rozp.).

Nie przeszkadza oskarżonemu w podniesieniu nieważno-

ści z ust. IX okoliczność, że werdyktu nie zaczął na rozprawie.

(Ust. X—XII). Podane w § 344 l. 10—12 przyczyny nieważności materialne tyczą się zastosowania ustawy do stanu rzeczy, w odpowiedzi przysięgłych twierdzonego. Nie można przytoczonych przyczyn nieważności opierać na tem, że faktyczne podstawy werdyktu są błędne, chodzi tu bowiem tylko o zastosowanie ustawy karnej materialnej do okoliczności faktycznych w orzeczeniu stwierdzonych.

Trybunałowi nie wolno uzupełniać braków werdyktu konsekwencyami wysnutemi przez trybunał z rezultatów rozprawy, ani też drogą interpretacji werdyktu stwierdzić okoliczności, które do pytań nie weszły (O. z 20 sierpnia 1874 l. 5215 nr. 19, z 13 marca 1875 l. 789 nr. 51 i z 29 grudnia 1884 l. 12229 nr. 723).

Na podstawie werdyktu. potwierdzającego pytanie główne zadane w myśl § 140 lub § 152 odnośnie do zbrodni zabójstwa lub ciężkiego uszkodzenia cielesnego »z wykluczeniem jednak nieprzyjaznego zamiaru«, nie może trybunał skazać za występki z § 335, podobnież nie można skazać oskarżonej o dzieciobójstwa za występki z § 335 na podstawie pytania tyczącego się dzieciobójstwa, a zatwierdzonego z wykluczeniem zamiaru zabicia (O. z 13 marca 1875 l. 783 nr. 51 i 29 grudnia 1884 l. 12229 nr. 723).

Skazanie za występki z § 335 w razie zabójstwa popełnionego w obronie koniecznej, nastąpić może na podstawie zatwierdzonego pytania ewentualnego tylko wtedy, jeżeli w pytaniu tem stwierdzono okoliczności w § 2 lit. g podane t. j. przekroczenie granic obrony koniecznej z zatrwożenia, obawy lub przestraszenia (O. z d. 28 lutego 1888 l. 2013 nr. 338 Dz. rozp.).

Skazanie za przekroczenie pijaństwa z § 523 może nastąpić jedynie na podstawie pytania ewentualnego w myśl § 320 zadanego (O. z 20 czerwca 1885 l. 3521 nr. 798).

Pod przyczynę nieważności z § 344 l. 10 lit. c podpada jedynie błędne zastosowanie materialnej ustawy karnej zachodzące, mianowicie, jeżeli trybunał orzeka wbrew postano-

wieniom ustawy karnej, iż czynu dochodzić można tylko skargą publiczną lub na odwrót (O. z dnia 13 stycznia 1882 l. 11938 nr. 405).

Oceniając nieważność z § 344 l. 11 należy orzeczenie przysięgłych porównać z postanowieniami ustawy karnej, które do niego zastosowano (O. z d. 20 sierpnia 1874 l. 6999 nr. 20).

Jeżeli trybunał pomylił się w zastosowaniu wymiaru kary, natenczas zachodzi przyczyna nieważności z § 344 l. 12, a nie z § 344 l. 11 (O. z 30 października 1885 l. 9543 nr. 835).

W §§ 128, 138, 184 kod. k., jak i w innych przepisach, gdzie zagrożony jest w przypadku okoliczności szczególnie obciążających wyższy wymiar kary n. p. kara więzienia od lat 5—10, (jeżeli zwyczajny wymiar jest od 1 roku do lat 5 więzienia), lub kara więzienia dożywotniego, (gdzie zwyczajny wymiar jest od 10 do 20 lat cięż. więzienia) nie ma dwóch oddzielnych wymiarów kary, nie wymaga się zatem stwierdzenia »okoliczności szczególnie obciążających« przez przysięgłych, lecz wymiar odpowiedniej kary należy do trybunału (O. z 14 lipca 1881 l. 4864 nr. 363 i z 28 listopada 1885 l. 12354 nr. W § 103 u. k. jest tylko jeden wymiar kary, oświadczenie oskarżyciela, że zrzeka się uwzględnienia okoliczności obciążających nie może wpłynąć na podział zagrożonej kary (orz. z 28 stycznia 1896 l. 584 zb. nr. 1958).

Za zbrodnię z § 128, jeżeli zachodzą skutki z § 126 uk. należy wymierzyć winnemu 10 lat ciężkiego więzienia (orz. z 17 września 1897 l. 8069 zb. nr. 2118, podobnie przy zbrodni z § 130 uk. (orz. z 22 stycznia 1897 l. 14610 zb. nr. 2052).

Okoliczność, że ktoś za granicą z powodu czynu karygodnego tamże popełnionego skazany został na dożywotnie więzienie i część tej kary odcierpiał, nie stoi wcale na przeszkodzie wymierzeniu dożywotniego ciężkiego więzienia za zbrodnię dokonaną w tutejszych krajach przed jego zasądzeniem (orz. z 14 kwietnia 1899 l. 3947 zb. nr. 2336).

Przedłużenie obawy śmierci przez ogłoszenie wykonania kary (§ 403 pk.) i następne dochodzenia w kierunku wznowienia postępowania nie mogą uchodzić na zaostrenie kary nie-

dopuszczalne przy ponownym wyroku śmierci (§ 50 uk. orz. z 24 stycznia 1900 l. 18723 zb. nr. 2429).

Co do ostatniego ustępu § 344 por. uwagi do § 281, jakoteż następujące orzeczenia T. K.:

Odmówienia odczytania pewnego aktu (§ 252 pr.) nie można zacząć zażaleniem nieważności z § 344 l. 5, jeżeli istotną treść tegoż aktu powtórzono w innych na rozprawie odczytanych aktach, a zatem przysięgli o niej dowiedzieć się mogli (O. z 12 września 1885 l. 3293 nr. 817).

Odmówienie zadania pytania ewentualnego nie uzasadnia żądania unieważnienia wyroku, jeżeli zapatrywanie się na sprawę do którego miało się odnosić pytanie ewentualne, mogli wyrazić przysięgli, także przez częściowe zaprzeczenie pytania głównego (O. z 26 października 1885 l. 8798 nr. 832).

Uwaga, że przysięgli mogą zaprzeczyć pytanie główne, jeżeli uznają, że zachodzi twierdzona okoliczność wykluczająca karę, nie usprawiedliwia niezadania pytania dodatkowego, w myśl § 329 (O. z 23 kwietnia 1880 l. 14233 nr. 247 i z 11 stycznia 1888 l. 14582 nr. 314 Dz. rozp.).

Przysięgłym wolno jednak, jeżeli są zdania, że zachodzi okoliczność karę wykluczająca, zaprzeczyć pytanie główne, chociażby co do tejże okoliczności zadano osobne pytanie dodatkowe (O. z dnia 28 lutego 1888 l. 2013 nr. 338 Dz. rozp.).

Jeżeli przysięgli, zatwierdzając pytanie główne odnoszące się do kradzieży przedmiotów wartości 110 złr. i 240 złr., oświadczyli w dodatku do odpowiedzi, że łączna wartość przedmiotów skradzionych przenosi wprawdzie kwotę 25 złr., lecz nie przenosi kwoty 300 złr., naówczas oskarżony werdyktu z powodu tej sprzeczności zacząć nie może (O. z 15 kwietnia 1887 l. 102 nr. 1049).

§ 345. Odwołanie można wnieść pod ograniczeniami w § 283 wymienionymi i tylko przeciw orzeczeniu co do

§ 345. Die Berufung kann unter der im § 283 bezeichneten Beschränkungen nur wegen des Ausspruches über die

kary, tudzież przeciw rozstrzygnięciu co do roszczeń prywatnych.

Zob. uwagi podane w przypiskach do § 283.

§ 346. Prawo wniesienia odwołania i zażalenia nieważności, które zresztą można ze sobą połączyć, postępowanie co do zapowiedzenia i wyводу, co do wniesienia wyводу wzajemnego, tudzież postępowanie podczas rozprawy i rozstrzygania, stosują się do przepisów w § 282 do 291 zawartych. Zapowiedzenie nastąpić może zaraz na posiedzeniu trybunału przysięgłych; jeżeli później następuje, należy je wnieść do trybunału pierwszej instancji, do którego należy także postępowanie dalsze i przedłożenie aktów trybunałowi kasacyjnemu, względnie trybunałowi drugiej instancji.

Pomimo powołania §§ 282—291 pk., z czego by wynikało odnośnie do odwołania, że wnieść je należy w ośm dni po doręczeniu (§ 285) wyroku (choćby go się nie żądało), należy stosować analogicznie §§ 294—295 pk., z których wynika, że tych ośm dni liczy się od zgłoszenia odwołania (por. uwagi przy § 294), gdyż nie ma powodu stosowania innych zasad w tym przypadku odwołania od wyroku Sądu przysięgłych.

§ 347. Jeżeli oskarżony nie oświadczył sam, że na

Strafe und wegen der Entscheidung über privatrechtliche Ansprüche ergriffen werden.

§ 346. Das Recht zur Ergreifung der Berufung und der Nichtigkeitsbeschwerde, welche übrigens miteinander verbunden werden können, das Verfahren bei der Anmeldung und Ausführung, bei der Einbringung der Gegenausführung, sowie bei der Verhandlung und Entscheidung richtet sich nach den in den §§ 282—291 enthaltenen Bestimmungen.

Die Anmeldung kann noch in der Sitzung des Schwurgerichtshofes erfolgen; später ist sie beim Gerichtshofe erster Instanz anzubringen, welchem auch das weitere Verfahren und die Vorlegung der Acten an den Cassationshof, beziehungsweise Gerichtshof zweiter Instanz zusteht.

§ 347. Hat der Angeklagte nicht selbst erklärt, dass der

swój koszt chce wysłać obrońcę do rozprawy przed trybunałem kasacyjnym, wówczas trybunał kasacyjny ustanowi mu obrońcę z listy obrońców mieszkających w siedzibie swojej.

Jeżeli oskarżony sam obrońcy nie ustanowił, ustanawia mu zatem trybunał kasacyjny obrońcę z urzędu, lecz jedynie w tych sprawach, które w pierwszej instancji przed sądem przysięgłych były przeprowadzone. Ustanowiony przez trybunał kasacyjny obrońca nie może wysłać zamiast siebie zastępcę do rozprawy kasac. (O. plen. nr. 31 ks. judykatów z r. 1875).

§ 348. Jeżeli zachodzi jeden z przypadków wyszczególnionych w § 344 liczba 1 do 9, trybunał kasacyjny znieś orzeczenie przysięgłych i wyrok na niem oparty i odeśle sprawę do najbliższej kadencji sądu przysięgłych tego trybunału, który wyznaczy do odbycia ponownej rozprawy, i zawyrokovania, chyba, że uwolni oskarżonego od zarzutu z przyczyny, w § 344 liczba 7 przywiedzionej.

Jeżeli przyczyna nieważności nie tyczy się wszystkich części orzeczenia przysięgłych, a rozłączenie jest możliwe, wówczas trybunał kasacyjny w postanowieniu swoim te części orzeczenia przysięgłych, do których się nie odnosi

---

auf seine Kosten einen Vertheidiger zu dem beim Cassationshofe stattfindenden Gerichtstage absenden wolle, so ist ihm ein solcher vom Cassationshofe aus der Zahl der am Sitze desselben wohnhaften Vertheidiger zu bestellen.

§ 348. Liegt einer der im § 344, Z. 1—9, erwähnten Fälle vor, so hebt der Cassationshof den Wahrspruch der Geschwornen und das darauf beruhende Urtheil auf und verweist, sofern er nicht aus dem im § 344, Z. 7, angeführten Grunde den Angeklagten freispricht, die Sache in die nächste Schwurgerichtssitzung des von ihm zu bezeichnenden Gerichtshofes zur nochmaligen Verhandlung und Entscheidung.

Werden nicht alle Theile des Wahrspruches von dem geltend gemachten Nichtigkeitsgrunde betroffen, und ist die Sonderung möglich, so lässt der Cassationshof die nicht be-

zarzut nieważności, pozostawi bez zmiany i poleci trybunali sąd przysięgłych, do którego sprawę się odsyła, aby i te także wziął za podstawę swego orzeczenia.

Jeżeli w rozprawie głównej miał udział przysięgły, którego w tejże samej sprawie słuchano jako znawcę, natenczas orzeczenie jest nieważne nawet w tych punktach, których się dowód ze znawców nie tyczył (O. z 31 marca 1882 l. 14764 nr. 440).

Jeżeli Trybunał kasacyjny uznaje za uzasadnione zażalenie nieważności, wniesione jedynie dla tej przyczyny, że nie zadano pytania ewentualnego, lub pytania dodatkowego (np. co do okoliczności obciążających lub łagodzących z § 322 pr.), lub wreszcie dlatego, że zadane pytanie dodatkowe błędnie sformułowano, natenczas odpowiedź na pytanie główne zostaje nietknięta, a nowa rozprawa ma się ograniczyć do przedmiotu pytania ewentualnego lub dodatkowego (Zob. O. z 29 marca 1876 l. 4090 nr. 114, z 1 lipca 1876 l. 418 nr. 117 i z 18 lutego 1887 l. 11951 nr. 1029).

Jeżeli sprawa z powodu unieważnienia wyroku sądu przysięgłych, nie należy więcej przed tenże sąd, natenczas można ją odesłać przed właściwy trybunał lub sąd powiatowy. Zob. § 56 i O. z 26 listopada 1880 l. 9707 nr. 295 tamże podane.

Jeżeli skazanie współnika nie da się pogodzić z uwolnieniem sprawcy na podstawie zaprzeczonego pytania głównego, uwolnienie to zaś jest prawomocne, natenczas trybunał kasacyjny uwalnia także współwinnego, który wniósł zażalenie nieważności (O. z 24 marca 1875 l. 7556 urzędownie nie ogłoszone); por. § 331 i orzeczenia tamże przytoczone.

Jeżeli przysięgli po zaprzeczeniu pytania głównego co do sprawcy, pytanie co do współwinnego pozostawili bez odpowiedzi, a trybunał zamiast postąpić po myśli § 331 p. k.

---

troffenen Theile des Wahrspruches und des Urtheiles von dieser Verfügung unberührt und trägt dem Schwurgerichtshofe, an welchen die Sache verwiesen wird, auf, dieselben seiner Entscheidung mit zu Grunde zu legen.

uwolnił oskarżonych, to zażalenie nieważności wniesione na jego niekorzyść może z powodu zachodzącego między pytaniami związku pociągnąć za sobą zniesienie wyroku co do obu (orz. z 17 marca 1900 l. 17941 zb. nr. 2455).

Jeżeli w przypadku § 348 ust. II pk. z powodu odstąpienia oskarżyciela lub z innych powodów nie przychodzi do ponownej rozprawy, winien trybunał postąpić analogicznie do § 349 pk. (uchw. z 18 października 1892 l. 10290 zb. nr. 1668).

§ 349. Jeżeli zachodzi przyczyna nieważności w § 260 wymieniona, trybunał kasacyjny odeśle sprawę do tego trybunału, w którym odbyło się posiedzenie sądu przysięgłych, i poleci mu, aby w gronie trzech sędziów, o ile można tych samych, którzy wchodzili w skład trybunału na posiedzeniu sądu przysięgłych, wydał nowy wyrok na podstawie poprzedniego orzeczenia przysięgłych.

Gdy przyczyna nieważności z § 260 tyczy się tylko osnowy wyroku t. j. pominięcia w nim wymienienia czynu oskarżonemu poczytanego, nazwy przestępstwa, którego go winnym uznano, kary, na którą go skazano i t. d., przeto nieważność na pogwałceniu § 260 oparta, pociąga za sobą jedynie zarządzenie uzupełnienia wyroku.

§ 350. Jeżeli trybunał kasacyjny uzna, że wyrok trybunału przysięgłych obraził lub błędnie zastosował ustawę (§ 344 liczba 10—12), wówczas zwyczajnie powinien zaraz wydać wyrok w głównym przedmiocie sprawy samej.

§ 349. Liegt der im § 260 erwähnte Nichtigkeitsgrund vor, so verweist der Cassationhof die Sache an den Gerichtshof, bei dem die Schwurgerichtssitzung abgehalten wurde, und trägt demselben auf, in einer nach Thunlichkeit aus denselben Mitgliedern, welche den Gerichtshof der Schwurgerichtssitzung bildeten, zusammenzusetzenden Versammlung von drei Richtern ein neues Urtheil auf Grund des früheren Ausspruches der Geschwornen zu fällen.

§ 350. Findet der Cassationshof, dass das Urtheil des Schwurgerichtshofes ein Gesetz verletzt oder unrichtig angewendet habe (§ 344, Z. 10—12), so hat er in der Regel sofort in der Hauptsache zu entscheiden.

Wszakże jeżeli okoliczności faktyczne, któreby wypadło wziąć za podstawę wyroku, nie są ustalone orzeczeniem przysięgłych, odeśle sprawę, celem odbycia jeszcze raz rozprawy do najbliższej kadencyi sądu przysięgłych tego okręgu, który sam wyznaczy, albo do właściwego sądu, jeżeli przestępstwo, stosując należycie ustawę, nie podlega więcej orzecznictwu sądu przysięgłych.

Jeżeli chodzi o materyalną przyczynę nieważności, Trybunał kasacyjny, uchylając wyrok zaczepiony, orzeka zwyczajnie w sprawie samej, a więc uwalnia oskarżonego (§ 344 l. 10), skazuje go (§ 344 l. 10), lub też stosuje do czynu, którego go winnym uznano, inny przepis ustawy karnej (§ 344 l. 11) lub inny wymiar kary (§ 344 l. 12).

Jeżeli werdykt ogłoszony ustnie przez starszego znajduje się w sprzeczności z odpowiedzią daną na piśmie, nie można żadnej odpowiedzi wziąć za podstawę wyroku, lecz należy zarządzić nową rozprawę (O. nr. 491 podane w uwadze do § 331).

Nie podlega więcej orzecznictwu sądu przysięgłych sprawa, jeżeli stwierdzono przy zabójstwie *excessus defensionis* a nie załatwiono tylko kwestyi, czy zachodzi występki z § 335 uk. (por. orz. z 14 stycznia 1904 zb. nr. 2902).

§ 351. Pogląd prawny, który był podstawą rozstrzygnięcia trybunału kasacyjnego, wiąże sądy niższe w razie nakazania ponownego odbycia rozprawy głównej.

Sind jedoch jene Thatsachen, welcher er seiner Entscheidung zu Grunde zu legen hätte, durch den Wahrspruch nicht festgestellt, so verweist er die Sache in die nächste Schwurgerichtssitzung des von ihm zu bezeichnenden Sprengels, oder wenn die strafbare Handlung bei richtiger Anwendung des Gesetzes nicht mehr vor das Geschwornengericht gehört, vor das zuständige Gericht zu nochmaliger Verhandlung.

§ 351. Die der Entscheidung des Cassationshofes zu Grunde liegende Rechtsansicht ist für die unteren Gerichte bei der angeordneten Wiederholung der Hauptverhandlung bindend.

Przeciw wyrokowi temu służą też same środki prawne, co przeciw pierwszemu orzeczeniu.

Pogląd prawny Trybunału kasac. wiąże jednak tylko o tyle, o ile stan rzeczy się nie zmienił t. j. o ile chodzi o tę kwestyę prawną, o której orzekał trybunał kasac., uchylając wyrok. Por. uwagi do § 293.

ROZDZIAŁ XX.

O wznowieniu postępowania karnego i o przywróceniu do pierwotnego stanu z powodu upływu terminu.

I. Wznowienie postępowania.

§ 352. Jeżeli postępowanie karne przeciw pewnej osobie zakończono przez zaniechanie, uchylenie oskarżenia albo odstąpienie od niego przed rozprawą główną, wówczas do wniosku prokuratora lub oskarżyciela prywatnego, żądającego wznowienia tegoż postępowania, tylko wtedy przychylić się można, jeżeli karygodność czynu nie zgasła jeszcze w skutek przedawnienia, i jeżeli przedstawiono takie nowe środki dowodowe, które rokują możliwość przekonania obwionego.

Gegen dieses Urtheil stehen dieselben Rechtsmittel offen, wie gegen ein erstes Erkenntniss.

§ 352. Ist das Strafverfahren wider eine bestimmte Person durch Einstellung, Zurückweisung der Anklage oder Rücktritt von derselben vor der Hauptverhandlung beendet worden, so kann dem Antrage des Staatsanwaltes oder Privatanklägers auf Wiederaufnahme desselben nur dann stattgegeben werden, wenn die Strafbarkeit der That noch nicht durch Verjährung erloschen ist, und wenn neue Beweismittel beigebracht werden, welche geeignet erscheinen, die Überführung des Beschuldigten zu begründen.

Wniosek taki rozstrzyga izba radna po odbyciu dochodzeń za potrzebne uznanych; przeciw rozstrzygnięciu można wnieść zażalenie do trybunału drugiej instancyi. Zażalenie to należy podać do trybunału pierwszej instancyi w dniach trzech po oznajmieniu uchwały.

Oskarżycielowi prywatnemu, który cofnął skargę, wznowienia postępowania karnego nigdy dozwolić nie można.

Wznowienie postępowania karnego jest środkiem prawnym nadzwyczajnym, który na korzyść oskarżonego dopuszczają prawie wszystkie ustawodawstwa, na niekorzyść jednak tylko niektóre, inne zaś wykluczają je lub dopuszczają na niekorzyść oskarżonego tylko w wyjątkowych przypadkach pod szczególnymi warunkami.

Wyrażenie »Nowe środki dowodowe« każe N. T. (orz. z 1 maja 1903 zb, nr. 2842) interpretować obszernie, pojęcie to obejmować ma tak nowe fakta, jak i nowe źródła wiadomości.

Ważnem jest, że § 352, nie żąda, by okazały (ob noviter reperta) się nowe środki dowodowe (jak § 355 pk.) lecz podobnie jak w przypadku § 353 zadowalnia się przedstawieniem nowych środków dowodowych (ob noviter producta).

Ponieważ oskarżyciela prywatnego, nie czyniącego w właściwym czasie wymaganych w ustawie wniosków, uważa się za odstępującego od oskarżenia (§ 46 ust. 3), przeto i w tych przypadkach wznowienie skargi prywatnej byłoby wykluczone.

Czy po zaniechaniu dochodzeń (§ 90 pk.) do dalszego ścigania potrzeba wznowienia (§ 352 pk.) czy też może nastąpić ciąg dalszy postępowania (§ 363 ust. 1 pk.) należy roz-

---

Über die Zulassung dieses Antrages entscheidet, nachdem die nöthig befundenen Vorerhebungen gepflogen worden sind, die Rathskammer; gegen die Entscheidung kann beim Gerichtshofe zweiter Instanz Beschwerde geführt werden. Die Beschwerde ist binnen drei Tagen nach Eröffnung des Beschlusses bei dem Gerichtshofe erster Instanz anzubringen.

Dem Privatankläger, welcher seine Klage zurückgenommen hat, kann die Wiederaufnahme des Strafverfahrens nie bewilligt werden.

strzygnąć na podstawie § 38 ust. III pk. (orz. z 12 stycznia 1900 l. 15897 zb. nr. 2419).

Natomiast okoliczność, iż prokurator nie mogąc się dopatrzeć znamion zbrodni, stawia wniosek na odstąpienie sprawy sądowi powiatowemu jako przekroczenie nie jest odstąpieniem od ścigania, bo właśnie prokurator daje do poznania, że ścigać chce, a kwalifikacya jest rzeczą sądu (§ 262 i orz. z 26 kwietnia 1901 nr. 995 zb. nr. 2604).

W przypadku § 352 pk. rozstrzyga Izba Radna (organ nadzoru nad postępowaniem wstępnem) a nie Sąd (Senat większy) jak w przypadku § 353, 355, 356 (por. § 357) a to dlatego, gdyż w razie wznowienia z § 352 chodzi o dalszy ciąg przerwanej postępowania wstępnego, podczas gdy w przypadku § 357 pk. chodzi o ocenę wyroku już wydanego.

§ 353. Skazany prawomocnie może domagać się wznowienia postępowania karnego nawet po odcierpianej karze

- 1) jeżeli wykazuje, że skazanie go nastąpiło wskutek sfałszowania dokumentu lub w skutek fałszywego świadectwa lub przekłopotstwa albo w skutek innego przestępstwa osoby trzeciej;
- 2) jeżeli przedstawia nowe okoliczności lub dowody, które same przez się lub w połączeniu z dowodami dawniejszemi, okazują się być takimi, iż mogą pociągnąć za sobą uwolnienie skazanego od zarzutu lub skazanie go za czyn, podpadający pod łagodniejszy przepis ustawy karnej, albo jeżeli

§ 353. Der rechtskräftig Verurtheilte kann die Wiederaufnahme des Strafverfahrens selbst nach vollzogener Strafe verlangen:

1. wenn dargethan ist, dass seine Verurtheilung durch Fälschung einer Urkunde oder durch falsches Zeugnis oder Bestechung oder eine sonstige strafbare Handlung einer dritten Person veranlasst worden ist;

2. wenn er neue Thatfachen oder Beweismittel beibringt, welche allein oder in Verbindung mit den früher erhobenen Beweisen geeignet erscheinen, seine Freisprechung

3) za ten sam czyn skazano dwie lub więcej osób różnymi wyrokami, a z porównania tych wyroków, tudzież faktów służących im za podstawę, wpływa koniecznie niewinność jednej lub kilku z tych osób.

Ażeby uzyskać wznowienie postępowania na korzyść osoby skazanej po myśli § 487 (488) uk. wystarcza w przypadku § 490 ust. II uk. przedstawienie nowych faktów lub środków dowodowych, z których może się okazać (ewentualnie łącznie z innymi dowodami dawniejszemi), że oskarżony miał dostateczne podstawy do uważania obwinienia za prawdziwe (orz. plen. z dnia 14 lutego 1889 roku l. 13658 zb. nr. 1206).

Między § 353 ust. I. a II może zachodzić pozorny konflikt: po myśli § 353 ust. wznowienie może nastąpić skutkiem »nowych faktów i środków dowodowych« *quid iuris* jeżeli w razie ich prawdziwości okaże się, że zeznania jednego lub więcej świadków są niezgodne z rzeczywistością a mimo to nie można wykazać (w ewentualnie wytoczonym postępowaniu), że »świadeństwo było fałszywe (rozmysłnie)«.

Konflikt ten jest pozornym. Do wznowienia z § 353 ust. I. trzeba rzeczywiście wyroku sądowego, do zastosowania § 353 ust. II wystarczają »nowe środki dowodowe«, które same lub w połączeniu z innymi dają odmienny wynik, niż stwierdzony wyrokiem zasądającym. Należy się cofnąć na stanowisko pierwszego sędziego i obok materiału dawnego uwzględnić nowy; sprzeczność między dowodami zachodzi często, a mimo to nie musi wynikać z czynu karygodnego.

§ 354. Wniosek wznowienia postępowania karnego na

oder die Verurtheilung wegen einer unter ein milderes Strafgesetz fallenden Handlung zu begründen, oder wenn

3. wegen derselben That zwei oder mehrere Personen durch verschiedene Erkenntnisse verurtheilt worden sind, und bei der Vergleichung dieser Erkenntnisse, sowie der ihnen zugrunde liegenden Thatsachen die Nichtschuld einer oder mehrerer dieser Personen nothwendig anzunehmen ist.

§ 354. Den Antrag auf Wiederaufnahme des Strafver-

korzystać oskarżonego mogą czynić nawet po jego śmierci wszystkie te osoby, które miałyby prawo wnieść w jego obronie zażalenie nieważności lub odwołanie. Jeżeli do wiadomości prokuratora dojdzie okoliczność, która uzasadnić może żądanie wznowienia postępowania karnego na korzyść oskarżonego (§ 353), jest on obowiązany, zawiadomić o tem oskarżonego lub inną osobę do uczynienia takiego wniosku uprawnioną, albo też sam wniosek wznowienia uczynić.

W konsekwencyi zasady wypowiedzianej w § 3 procedura nakłada ewentualnie także na prokuratora obowiązek domagania się wznowienia postępowania karnego na korzyść oskarżonego.

Co do osób, które po myśli § 354 mogą wnieść prośbę o wznowienie po śmierci skazanego por. § 282 i 283 pk. a więc małżonek, krewni w linii wstępnej i opiekun, czy także spadkobiercy (§ 283 ust. ost.) jest wątpliwe.

§ 355. Jeżeli oskarżonego od zarzuconego mu czynu wyrokiem prawomocnym uwolniono, prokurator lub oskarżyciel prywatny wtenczas tylko uczynić mogą wniosek wznowienia postępowania karnego względem tegoż czynu jeżeli karygodność tegoż nie zgasła jeszcze przez przedawnienie i jeżeli albo

---

fahrens zu Gunsten des Angeklagten können, und zwar auch nach dessen Tode, alle jene Personen stellen, welche berechtigt wären, zu seinen Gunsten die Nichtigkeitsbeschwerde oder Berufung zu ergreifen. Gelangt der Staatsanwalt in die Kenntniss eines Umstandes, welcher einen Antrag auf Wiederaufnahme des Strafverfahrens zu Gunsten des Angeklagten begründen kann (§ 353), so ist er verpflichtet, hievon den Angeklagten oder sonst eine zur Stellung dieses Antrages berechtigte Person in Kenntniss zu setzen oder selbst den Antrag zu stellen.

§ 355. Der Staatsanwalt oder Privatankläger kann die Wiederaufnahme des Strafverfahrens wegen einer Handlung, hinsichtlich deren der Angeklagte durch rechtskräftiges Urtheil freigesprochen worden ist, nur insoferne beantragen, als die Strafbarkeit der That noch nicht durch Verjährung erloschen ist und als entweder:

- 1) wyrok zapadł w skutek sfalszowania dokumentu lub fałszywego świadectwa, przekupstwa, lub innego przestępstwa oskarżonego lub osoby trzeciej, albo
- 2) oskarżony przyzna się później sądownie lub pozasądowo do przypisywanego sobie czynu, albo się okazały inne nowe fakty lub środki dowodowe, które sam przez się lub w połączeniu z dowodami poprzednimi okazują się takimi, że na ich podstawie oskarżonego można przekonać.

Por. §§ 259 l. 3 i 317 tudzież O. nr. 327 i 664 tamże podane.

Dla oceny, czy karygodność czynu nie zgasła przez przedawnienie, rozstrzyga przy § 355 pk. czas orzeczenia uwalniającego (§ 227 i 531 uk.) przy § 356 pk., zaś czas wydania wyroku karnego, jako ten termin, od którego rozpoczyna się dalszy bieg przerwanej przedawnienia (orz. z 22 września 1899 l. 9169 zb. nr. 2391).

(Ust. II.). Wznowienie postępowania na niekorzyść oskarżonego może nastąpić także z powodu środka dowodowego istniejącego już w chwili wydania wyroku uwalniającego, lecz dostępnego dopiero później. (O. z 21 stycznia 1899 l. 15737 zb. nr. 2304).

W szczególności za taki środek dowodowy uważać należy przyznanie pozasądowe obwinionego, które nastąpiło przed wydaniem wyroku uwalniającego a trybunałowi nie było znanim (por. orz. z 21 listopada. 1904 zb. nr. 3009).

1. das Erkenntnis durch Fälschung einer Urkunde oder durch falsches Zeugnis, Bestechung oder eine sonstige strafbare Handlung des Angeklagten oder einer dritten Person herbeigeführt worden ist, oder

2. der Angeklagte später gerichtlich oder aussergerichtlich ein Geständnis der ihm beigemessenen That ablegt, oder andere neue Thatfachen oder Beweismittel sich ergeben, welche allein oder in Verbindung mit den früher erhobenen Beweisen geeignet erscheinen, die Überführung des Angeklagten zu begründen.

Czy nowe fakty i środki dowodowe zdolne są do przekonania oskarżonego ocenić należy na podstawie § 258 ust. II p. k.

§ 356. Jeżeli chodzi o to, aby czyn, za który oskarżonego skazano, oceniono podług surowszej ustawy karnej, prokurator może uczynić wniosek wznowienia postępowania karnego, tylko pod warunkami w § 355 wymienionymi, a nadto tylko wtedy, jeżeli

- 1) zbrodnia rzeczywiście popełniona zagrożona jest karą śmierci lub więzienia dożywotniego, kiedy tymczasem według wymiaru kary wziętego za podstawę wyroku tylko na czasową karę więzienia można było skazać, albo jeżeli
- 2) należałoby rozciągnąć najmniej karę dziesięcioletniego więzienia, kiedy tymczasem naznaczono karę według wymiaru, który lat pięciu nie przekracza; albo jeżeli
- 3) czyn okazuje się być zbrodnią, kiedy tymczasem oskarżonego skazano tylko za występki, albo za jedno z przekroczeń, których osądzenie poruczone jest sądowi powiatowemu.

---

§ 356. Der Staatsanwalt kann die Wiederaufnahme des Verfahrens, um zu bewirken, dass eine Handlung, wegen welcher der Angeklagte verurtheilt worden ist, nach einem strengeren Strafgesetze beurtheilt werde, nur unter den im § 355 erwähnten Voraussetzungen und überdies nur dann beantragen, wenn:

1. das wirklich verübte Verbrechen mit Todes- oder lebenslanger Kerkerstrafe bedroht ist, während nach dem dem Urtheile zu Grunde gelegten Strafsatze nur auf eine zeitliche Kerkerstrafe erkannt werden konnte, oder wenn

2 wenigstens zehnjährige Kerkerstrafe zu verhängen wäre, während die Bemessung der Strafe nach einem Strafsatze in der Dauer von höchstens fünf Jahren vorgenommen wurde, oder wenn

3. eine That sich als Verbrechen darstellt, während der Angeklagte nur wegen eines Vergehens oder einer der dem Bezirksgerichte zur Aburtheilung zugewiesenen strafbaren Handlungen verurtheilt wurde.

Jeżeli trybunał po przeprowadzonym na niekorzyść oskarżonego w myśl § 356 l. 3 wznowieniu postępowania karnego, przychodzi do przekonania, że zachodzi tylko to przekroczenie, za które oskarżonego dawniejszym wyrokiem skazano, naówczas winien oskarżonego ponownie przekroczenia tego winnym uznać, albowiem dawniejszy wyrok został w myśl § 358 uchylony (O. z 24 lutego 1882 l. 13613 nr. 424).

Nawet w tym przypadku, kiedy uchwała wznowienia zapadła na podstawie § 356 ust. III pk. nie stoi nic na przeszkodzie sądowi uznać oskarżonego ostatecznie winnym występku lub przekroczenia (O. z d. 1 kwietnia 1892 l. 2360 zb. nr. 1523).

§ 357. Wniosek wznowienia postępowania karnego uczynić należy w tym trybunale pierwszej instancji, w którym postępowanie się toczyło. Jeżeli sąd powiatowy osądził czyn, który okazuje się być zbrodnią, żądanie wnieść należy do tego trybunału pierwszej instancji, w którego obrębie ów sąd powiatowy się znajduje.

Sędzia śledczy sprawdzi okoliczności faktyczne, na których wniosek jest oparty. Następnie wysłuchać należy w przypadku § 353 prokuratora lub oskarżyciela prywatnego, w przypadkach zaś §§ 355 i 356 obwinionego, po-

§ 357. Die Wiederaufnahme des Strafverfahrens ist bei dem Gerichtshofe erster Instanz, bei welchem dasselbe anhängig war, zu beantragen. Ist über eine That, welche sich als Verbrechen darstellt, von einem Bezirksgerichte abgeurtheilt worden, so ist der Antrag bei dem Gerichtshofe erster Instanz, zu dessen Sprengel jenes Bezirksgericht gehört, anzubringen.

Der Untersuchungsrichter hat die Thatssachen, durch welche der Antrag begründet wird, zu erheben. Sodann ist in Fällen des § 353 der Staatsanwalt oder der Privatankläger, in den Fällen der §§ 355 und 356 aber der Beschuldigte zu vernehmen und vor dem Gerichtshofe erster Instanz in einer Versammlung von vier Richtern, wovon einer den Vorsitz zu führen hat, über die Statthaftigkeit der Wiederaufnahme in nicht öffentlicher Sitzung zu entscheiden.

czem trybunał pierwszej instancji w gronie czterech sędziów, z których jeden przewodniczy, rozstrzygnie na posiedzeniu niejawnem, czy wznowienie postępowania ma nastąpić. Przeciw tej uchwale służy tylko zażalenie do trybunału drugiej instancji. Wnieść je należy w dniach trzech w trybunale pierwszej instancji.

Jeżeli trybunał drugiej instancji uchwali wznowienie postępowania, wówczas mocen jest także przeznaczyć inny trybunał do prowadzenia śledztwa.

Ó wznowieniu w przypadku §§ 353, 355, 356, pk. na podstawie wydanego wyroku, rozstrzyga Senat Większy, nie Izba Radna. Do powzięcia decyzji w sprawie wznowienia powołanym jest sąd, który sprawę sądził w pierwszej instancji także w takim razie, jeżeli właściwość jego uzasadniała delegacya (O. z 9 kwietnia 1897 l. 1649 zb. nr. 2064).

Jeżeli skazany dla uzyskania wznowienia podaje zmyślane okoliczności i na ich potwierdzenie powołuje świadków, którym o całej sprawie nic nie wiadomo, nie dopuszcza się jeszcze przez to samo oszustwa (orz. plen. z 6 października 1896 l. 11576 zb. nr. 2002).²

§ 358. W uchwale, w której przychyłono się do wniosku wznowienia postępowania karnego, uznaje się wyrok wcześniejszy za zniesiony o tyle, o ile się tyczy przestęp-

Gegen diesen Beschluss steht nur die Beschwerde an den Gerichtshof zweiter Instanz offen. Dieselbe ist binnen drei Tagen bei dem Gerichtshofe erster Instanz anzubringen.

Beschliesst der Gerichtshof zweiter Instanz die Wiederaufnahme des Verfahrens, so ist er auch berechtigt, einen anderen Gerichtshof zur Führung der Untersuchung zu bestellen.

§ 358. Durch den Beschluss, welcher der Wiederaufnahme des Strafverfahrens stattgibt, wird das frühere Urtheil insoweit für aufgehoben erklärt, als es diejenige strafbare Handlung hinsichtlich welcher die Wiederaufnahme bewilligt wird, betrifft. Die gesetzlichen Folgen der in dem ersten Erkenntnisse ausgesprochenen Verurtheilung dauern einstweilen fort und sind nur dann und insoweit als aufgehoben anzusehen,

stwa, względem którego wznowienia dozwolono. Skutki ustawowe skazania, w poprzednim wyroku wypowiedzianego, trwają tymczasowo i nadal, a tylko wtedy i o tyle uważać je należy za uchylone, gdy i o ile w moc nowego wyroku nie powinny także nastąpić.

Dopóki postępowanie wznowione jest w toku, egzekucya orzeczenia co do roszczeń prywatnych, zawartego w poprzednim wyroku, dopuszczalna jest tylko aż do zabezpieczenia.

Uchwała, dozwalająca wznowienia postępowania karnego, mieści w sobie uchylenie wyroku poprzedniego, chociażby tego w uchwale wyraźnie nie wypowiedziano. Por. O. nr. 424 w uwadze do § 356.

Skuteczności uchwały dozwalającej wznowienia postępowania karnego, ani też aktu oskarżenia na mocy tejże uchwały wydanego, nie uchyla okoliczność, że środek dowodowy na podstawie którego wznowienia dozwolono, następnie odpada, (O. z 1 marca 1886 l. 14458 nr. 891).

§ 359. Wskutek wznowienia sprawa zwyczajnie (§ 360) wraca w stan śledztwa wstępnego. Śledztwo to należy prowadzić lub uzupełnić stosownie do orzeczenia dopuszczającego wznowienia i stosownie do nowych dowodów. Przepisy o zaniechaniu śledztwa wstępnego i o oddaniu pod oskarżenie i tu także znajdują zastosowanie. Jeżeli stosownie do nich postępowanie zakończy się bez odbycia rozprawy gło-

als sie nicht auch vermöge des neuen Erkenntnisses einzutreten haben.

Die Vollstreckung der im früheren Urtheile enthaltenen Entscheidung über die privatrechtlichen Ansprüche ist während der Dauer des wieder aufgenommenen Verfahrens nur bis zur Sicherstellung zulässig.

§ 359. Die Sache tritt durch die Wiederaufnahme in der Regel (§ 360) in den Stand der Voruntersuchung. Diese ist nach Massgabe der die Wiederaufnahme bewilligenden Entscheidung und der neuen Beweise zu führen oder zu ergänzen. Die hinsichtlich der Einstellung der Voruntersuchung und der Versetzung in den Anklagestand geltenden Vorschriften finden

wnej wówczas obwiniony ma prawo żądać, aby publicznie obwieszczono zaniechanie lub orzeczenie, którem oskarżenie ostatecznie uchylono. Rozstrzygnięcia te taki sam mają skutek, jak orzeczenie uwalniające obwinionego od zarzutu.

Jeżeli przyjść ma do nowej rozprawy głównej, należy o niej zawiadomić także stronę cywilną; zeznania świadków, znawców lub współobwinionych, których już słuchać nie można, należy z aktów odczytać, a nakoniec przystąpi się do wydania nowego wyroku.

Jeżeli się oskarżonego tym wyrokiem skazuje, wymierzając karę, należy mieć wzgląd (§§ 265 i 339) na karę już odcierpianą.

Jeżeli wznowienie tylko na korzyść oskarżonego dozwolone było, nowy wyrok nie może rozciągnąć na niego kary cięższej od tej, na jaką go skazano wyrokiem poprzednim.

auch hier Anwendung. Wird infolge dessen das Verfahren ohne Vornahme einer Hauptverhandlung beendet, so hat der Beschuldigte das Recht, die öffentliche Bekanntmachung der Einstellung oder des Erkenntnisses, wodurch die Anklage endgiltig zurückgewiesen wurde, zu verlangen. Diese Entscheidungen haben gleiche Wirkung mit dem Erkenntnisse, wodurch der Angeschuldigte freigesprochen wird.

Kommt es zur neuerlichen Hauptverhandlung, so ist von derselben auch der Privatbetheiligte in Kenntnis zu setzen; es sind die Aussagen jener Zeugen, Sachverständigen oder Mitbeschuldigten, welche nicht mehr vornommen werden können, aus den Acten abzulesen, und schliesslich ist ein neues Urtheil zu schöpfen.

Wird durch dieses Erkenntnis der Angeklagte verurtheilt, so ist bei Bemessung der Strafe auf die bereits erlittene Strafe Rücksicht zu nehmen (§§ 265 und 339).

Ist die Wiederaufnahme nur zu Gunsten des Angeklagten bewilligt, worden, so kann das neue Urtheil keine schwerere Strafe gegen ihn verhängen, als welche ihm das erste Erkenntnis auferlegte.

Gegen das neue Erkenntnis stehen dieselben Rechtsmittel offen, wie gegen jedes andere Urtheil.

Przeciw nowemu orzeczeniu służą te same środki prawne, co przeciw każdemu innemu wyrokowi.

Jeżeli Trybunał, przeprowadziwszy nowe postępowanie w myśl § 475 ust. II pr., uznaje oskarżonego jedynie winnym tego samego przekroczenia, za które zasądzono go wyrokiem uchylonym, natenczas może mimo wypowiedzianego w §§ 290, 293, 295 i 359 zakazu *reformationis in peius*, skazać oskarżonego na karę surowszą od tej, którą wymierzył sąd powiatowy (O. z 13 grudnia 1886 l. 9666 nr. 1008).

Co do sposobu, w jaki uwzględnić należy karę już odciernianą, zob. uwagi do § 265 tudzież O. z 17 listopada 1883 l. 8455 nr. 591.

Zacytowanie § 339 w ustępie trzecim jest błędem redakcyjnym, albowiem odnosiło się do § 339 w brzmieniu projektu; obecnie zatem powołanie § 339 nie ma żadnego znaczenia.

Co do odszkodowania z powodu nieuzasadnionego skazania por. ust. z 16 marca 1892 l. 64 D. u. p. (niżej w dodatku).

§ 360. Sąd, dozwalający wznowienia postępowania karnego na korzyść obwinionego, może zarazem, o ile oskarżyciel na to przystaje, wydać natychmiast wyrok uwalniający oskarżonego od zarzutu, lub przychylający się do jego wniosku, aby zastosowano łagodniejszy wymiar kary.

Przeciw temu orzeczeniu nie służy żaden środek prawny.

Uwolniony od zarzutu może się domagać, aby je ogłoszono.

Publiczne ogłoszenie orzeczenia uwalniającego jest jedyną

§ 360. Das Gericht, welches die Wiederaufnahme des Strafverfahrens zu Gunsten des Beschuldigten für zulässig erklärt, kann, sofern der Ankläger damit einverstanden ist, sofort ein Urtheil fällen, wodurch der Beschuldigte freigesprochen oder seinem Antrage auf Anwendung eines mildereren Strafsatzes stattgegeben wird.

Gegen ein solches Erkenntniss ist kein Rechtsmittel zulässig.

Der Freigesprochene kann die Veröffentlichung desselben verlangen.

satysfakcją przyznaną niewinnie skazanemu w obowiązującym ustawodawstwie austr. oprócz odszkodowania (por. uw. do § 359).

§ 361. Prośba skazanego o wznowienie postępowania nie wstrzymuje wykonania kary, chyba że trybunał rozstrzygający o wznowieniu, po wysłuchaniu oskarżyciela, w miarę okoliczności danego przypadku, uzna za stosowne wstrzymać wykonanie kary.

Jeżeli dopuszczenie wznowienia jest prawomocnem, wykonanie kary należy natychmiast wstrzymać (§ 358) i postanowić względem aresztu obwinionego stosownie do przepisów w rozdziale XIV zawartych.

Jeżeli wznowienia dozwolono, wyrok się uchyla (§ 358), a sprawa wraca w stan śledztwa (§ 359); tem samem zatem wykonanie kary musi być wstrzymane, a dopuszczalny jest tylko areszt śledczy (§ 180); prośba o wznowienie postępowania jednak, ani też zarządzenie dochodzeń (w myśl § 357 ust. II), wykonania kary nie wstrzymuje, chyba, że trybunał ze względu na ważność przytoczonych w prośbie nowych środków dowodowych, lub z innych przyczyn uzna za rzecz stosowną, już w skutek prośby skazanego wstrzymać tymczasowo karę aż do stanowczego jej załatwienia.

§ 362. Trybunał kasacyjny ma prawo, po wysłuchaniu prokuratora jeneralnego, w drodze nadzwyczajnej i nie bę-

§ 361. Das Gesuch eines Verurtheilten um Wiederaufnahme des Verfahrens hemmt den Vollzug der Strafe nicht; es wäre denn, dass der über die Wiederaufnahme entscheidende Gerichtshof nach Anhörung des Anklägers die Hemmung des Strafvollzuges nach den Umständen des Falles für angemessen erachtet.

Wird die Statthaftigkeit der Wiederaufnahme rechtskräftig ausgesprochen, so ist der Vollzug der Strafe unverzüglich einzustellen (§ 358) und über die Haft des Beschuldigten nach den im XIV Hauptstücke enthaltenen Bestimmungen zu entscheiden.

§ 362. Der Cassationshof ist berechtigt, nach Anhörung des Generalprocurators im ausserordentlichen Wege und ohne

dać związanym warunkami w § 353 określonymi, zarządzić wznowienie postępowania karnego na korzyść oskarżonego za zbrodnię lub występki, jeżeli:

- 1) podczas wstępnej narady nad zażaleniem nieważności, albo po rozprawie jawnej co do tegoż albo
- 2) podczas narady nad sprawozdaniem według § 341 złożonym albo nakoniec
- 3) roztrząsając akta na szczególny wniosek prokuratora jeneralnego,

ważne ma powody powątpiewać, ażali okoliczności faktyczne będące podstawą wyroku są prawdziwe, a wątpliwości tych nie uchyliły nawet szczególne dochodzenia, jakieby trybunał zarządził.

W takich przypadkach trybunał kasacyjny może także natychmiast nowy wydać wyrok i mocą tegoż uwolnić obwinionego od zarzutu lub łagodniejszy wymiar kary do niego zastosować (§ 360 ustęp 3); atoli potrzebna jest do tego jednomyślność i zgodzenie się prokuratora jeneralnego.

Wnioski stron prywatnych zmierzające do tego, aby trybunał kasacyjny wydał jedną z powyżej wymienionych

an die im § 353 vorgezeichneten Bedingungen gebunden zu sein, die Wiederaufnahme des Strafverfahrens zu Gunsten des wegen eines Verbrechens oder Vergehens Verurtheilen zu verfügen, wenn sich ihm

1. bei der vorläufigen Berathung über eine Nichtigkeitsbeschwerde, oder nach der öffentlichen Verhandlung über dieselbe, oder

2. bei der Berathung über einen nach § 341 erstatteten Bericht, oder endlich

3. bei einer auf besonderen Antrag des Generalprocurators vorgenommenen Prüfung der Acten erhebliche Bedenken gegen die Richtigkeit der dem Urtheile zugrunde gelegten Thatsachen ergeben, welche auch nicht durch einzelne vom Cassationshofe etwa angeordnete Erhebungen beseitigt werden.

Der Cassationshof kann in solchen Fällen auch sofort ein neues Urtheil schöpfen, wodurch der Beschuldigte frei-

uchwał, mają sądy, do którychby je wniesiono, odrzucić; nie można ich również nigdy roztrząsać na rozprawie ustnej.

Do wznowienia postępowania karnego zarządzonego przez trybunał kasacyjny stosują się przepisy §§ 358 i 359.

Rozstrzygnięcie pytania, czy wykonanie kary należy wstrzymać i czy dalsze postępowanie należy odesłać do sądu innego okręgu, należy wyłącznie do trybunału kasacyjnego.

Środek prawny, o którym mowa w § 362, nazywamy rewizją „nadzwyczajną”. Rewizya nadzwyczajna aktów służy wyłącznie trybunałowi kasacyjnemu, a wniosek oskarżonego nie jest dopuszczalny; różni się ona od zażalenia nieważności w obronie ustawy co do istoty swej tem, że w zażaleniu nieważności (§§ 33 i 292) chodzi o należyte zastosowanie ustawy, tu zaś o należyte ocenienie podstaw faktycznych wyroku t. j. o ocenienie dowodów i o zmianę niesprawiedliwego wyroku na korzyść oskarżonego. Do zastosowania § 362 odnoszą się orzeczenia T. K. podane w zbiorze or. pod nr. 691—694 i 876.

§ 362 p. k. ma zastosowanie także do osób, które (ewentualnie wskutek § 56 pk., albo ponieważ ich zachowanie się przeciwne ustawom karnym w prawomocnym akcie oskarżenia skwalifikowano jako zbrodnię lub występki) podciągnięto pod postępowanie przepisane dla zbrodni i występków lecz

gesprochen oder ein milderer Strafsatz auf denselben angewendet wird (§ 360, Abs. 3); hiezu ist jedoch Einstimmigkeit und die Zustimmung des Generalprocurators erforderlich.

Anträge von Privaten, welche auf Herbeiführung eines der vorstehend erwähnten Beschlüsse des Cassationshofes abzielen, sind von den Gerichten, bei denen sie einlaufen, abzuweisen; auch dürfen sie niemals zum Gegenstand der Erörterung in der mündlichen Verhandlung gemacht werden.

Auf die vom Cassationshofe verfügte Wiederaufnahme des Strafverfahrens finden die §§ 358 und 359 Anwendung.

Die Entscheidung über die Hemmung des Strafvollzuges und über die Verweisung des weiteren Verfahrens an das Gericht eines anderen Sprengels steht nur dem Cassationshofe zu.

na podstawie rozprawy głównej uznano winnymi tylko przekroczenia (orz. z 28 lipca 1892 l. 8944 zb. nr. 1618).

W zastosowaniu § 362 p. k. może trybunał kasacyjny ograniczyć się do tego, że zarządza ponowne zbadanie wyników śledztwa przez nowych sędziów (przysięgłych) znosząc wyrok (werdykt) i zwracając sprawę do ponownego przeprowadzenia rozprawy i rozstrzygnięcia w pierwszej instancji (uchw. z 3 grudnia 1890 l. 13994 zb. nr. 1391).

§ 363. Postępowanie karne można wytoczyć i dalej prowadzić niezawisłe od warunków i formalności wznowienia, a tylko podług przepisów ogólnych i przez sąd według tychże właściwy:

- 1) Jeżeli dochodzenia przygotowawcze zaniechano zanim jeszcze postępowano z osobą pewną jako z obwinioną;
- 2) jeżeli oskarżyciel prywatny mający jeszcze prawo do skargi, wnosi ją, a w postępowaniu poprzedniemu zaniechanie lub wyrok uwalniający od zarzutu dlatego tylko nastąpiły, że nie było wymaganego w ustawie żądania strony;
- 3) jeżeli przy zakończeniu postępowania karnego dotyczącego się zbrodni lub występku, zastrzeżono oskarżycielowi ściganie innych przestępstw, albo jeżeli dopiero później okazały się poszlaki innego, dawniej popełnionego przestępstwa;

§ 363. Das Strafverfahrens kann unabhängig von den Bedingungen und Förmlichkeiten der Wiederaufnahme nach den allgemeinen Vorschriften, und zwar durch das nach denselben zuständige Gericht eingeleitet oder fortgesetzt werden:

1. wenn die Vorerhebungen eingestellt worden sind, ehe eine bestimmte Person als Beschuldigter behandelt wurde;
2. wenn der zur Klage noch berechtigte Privatankläger dieselbe anbringt, während in dem früheren Verfahren die Einstellung oder ein freisprechendes Urtheil lediglich wegen Mangels des nach dem Gesetze erforderlichen Antrages eines Betheiligten erfolgt ist;
3. wenn dem Ankläger bei der Beendigung des Strafverfahrens wegen eines Verbrechens oder Vergehens die Verfolgung wegen anderer strafbarer Handlungen vorbehalten

- 4) jeżeli sąd powiatowy, błędnie stosując ustawę, uważał za podpadający swemu osądzeniu czyn, który zbrodnię stanowi, byleby od zawyrokowania sądu powiatowego nie upłynęło więcej jak sześć miesięcy, a gdy chodzi o zbrodnię podlegającą sądeniu przez sądy przysięgłych, nie więcej jak dwanaście miesięcy.

Do l. 1. W ustępie 1 nie wymaga ustawa koniecznie śledztwa wstępnego; wymaga ustawa jedynie, aby podejrzanego słuchano jako obwinionego t. j. w myśl § 199 pr.

Za obwinionego w rozumieniu § 362 ust. I rozumieć należy nie obwinionego z § 38 ust. I pk. t. j. osobę, przeciw której wniesiono akt oskarżenia lub postanowiono wniosek na wytoczenie śledztwa wstępnego, lecz każdą osobę, przeciw której pewne kroki sądowe przedsięwzięto i przesłuchano jako podejrzanego, jako takiego wezwano do przesłuchania lub przytrzymano (§ 38 ust. III). Jeżeli zatem przedsięwzięto którykolwiek z tych kroków a zaniechano następnie dochodzenia (§ 90) to trzeba formalnego wznowienia (por. orz. z 12 stycz. 1900 l. 15897 nr. 2419 także nr. 1414 i 1987 wreszcie porów. uwagi przy § 38 pk.).

Do l. 2. por. § 259 l. 1. Przepis § 363 l. 2 istnieje tylko w interesie oskarżyciela prywatnego; nie ma zatem zastosowania, jeżeli działanie bezprawne, które ścigać należało z urzędu, uznano za przekroczenie ścigane skargą prywatną (O. plen. z 9 marca 1887 l. 1529 nr. 1039).

Orzeczenie uwalniające z powodu, że oskarżyciel pry-

wurde, oder wenn sich erst nachher Verdachtsgründe einer anderen, früher begangenen strafbaren Handlung ergaben;

4. wenn eine That, welche ein Verbrechen begründet, von einem Bezirksgerichte durch unrichtige Anwendung des Gesetzes als ihm zur Aburtheilung zukommend behandelt wurde, vorausgesetzt, dass seit der Entscheidung des Bezirksgerichtes noch nicht mehr als sechs Monate, und wenn es sich um eines der den Geschwornengerichten zur Aburtheilung zugewiesenen Verbrechen handelt, noch nicht mehr als zwölf Monate verflossen sind.

watny wnosil skargę przy przestępcstwie skargowo-publicznem, pociąga także dla prokuratora utratę prawa skargi (orz. plen. z 5 listopada 1891 l. 12615 zb. nr. 1501).

Do l. 3. Postanowienie § 363 l. 3 ma i wtedy zastosowanie, jeżeli czyn, który później na jaw wyszedł, z czynem poprzednio osądzonym z powodu zliczenia szkody z obydwu czynów wynikłej (§ 173 kod. k.), byłby łącznie sądzony jako jedno przestępcstwo (O. 13 lutego 1880 l. 12820 nr. 226 i z 25 września 1885 l. 8102 nr. 821).

W razie zasądzenia za przestępcstwo ciągłe, późniejsze wyjście na jaw aktu bezprawnego wchodzącego w skład przestępcstwa ciągłego, uzasadnić może ponowne ściganie zasądzonogo tylko pod warunkami § 356 (O. z 9 czerwca 1882 l. 3438 nr. 559).

Do l. 4. Pomiędzy postanowieniem § 363 l. 4, a postanowieniem § 356 l. 3, zachodzi ta różnica, że w § 363 l. 4 chodzi o wznowienie postępowania z powodu błędnego zastosowania ustawy tj. błędnej kwalifikacyi czynu karygodnego, w § 356 l. 3 zaś chodzi o wznowienie na mocy zmienionej, wskutek nowych środków dowodowych, podstawy faktycznej.

Przepis § 363 l. 4 polega na zasadzie, że działanie karne nie umarza się (por. §§ 223 lit. b, 225, 526 i 528 kod. k.) przez wykonanie wyroku nieważnego dla absolutnej niewłaściwości sędziiego (O. z 15 kwietnia 1882 l. 11999 nr. 443).

II. O przywróceniu do pierwotnego stanu z powodu przekroczenia czasokresu.

§ 364. Sąd powołany do rozstrzygnięcia środka prawnego może zezwolić obwinionemu na przywrócenie do pierwotnego stanu w razie przekroczenia czasokresu do zapowiedzenia środka prawnego przeciw wyrokowi, jeżeli obwiniony

§ 364. Wider die Versäumung der Frist zur Anmeldung eines Rechtsmittels gegen ein Urtheil kann das zur Entscheidung über das Rechtsmittel berufene Gericht dem Be-

- 1) zdoła wykazać, że bez własnej i swojego zastępcy winy, a tylko w skutek okoliczności nieuchronnych, nie mógł czasokresu dopilnować;
- 2) o przywrócenie prosi w dniach trzech po ustaniu przeszkody i
- 3) zarazem wnosi zapowiedzenie.

Prośbę wnieść należy do tego sądu, w którym miano zapowiedzieć środek prawny. Tenże sąd udziela ją razem z zapowiedzeniem oskarżycielowi do oświadczenia się i wniesienia wzajemnego wyводу, jeżeli zechce, a po upływie terminu do tegoż wyводу wyznaczonego przedkłada akta sądowi, powołanemu do rozstrzygnięcia środka prawnego, który w razie zezwolenia na przywrócenie terminu orzeka zaraz w głównym przedmiocie sprawy.

Przeciw odmowie przywrócenia do pierwotnego stanu nie służy żaden środek prawny.

Dopóki nie zezwolono na przywrócenie do pierwotnego stanu, prośba o nie nie wstrzymuje wykonania; chyba, że

schuldigten die Wiedereinsetzung in den vorigen Stand ertheilen, sofern er:

1. nachzuweisen vermag, dass es ihm durch unabwendbare Umstände ohne sein oder seines Vertreters Verschulden unmöglich gemacht wurde, die Frist einzuhalten;

2. Wiedereinsetzung innerhalb drei Tagen nach dem Aufhören des Hindernisses nachsucht, und

3. die Anmeldung zugleich anbringt.

Das Gesuch ist bei jenem Gerichte anzubringen, bei welchem das Rechtsmittel anzumelden war. Dieses Gericht theilt dasselbe sammt der Anmeldung dem Ankläger zur Erstattung seiner Äusserung und allfälligen Gegenausführung mit und legt nach Ablauf der für letztere offen stehenden Frist die Acten dem zur Entscheidung über das Rechtsmittel berufenen Gerichte vor, welches, falls es die Wiedereinsetzung bewilligt, sofort in der Hauptsache erkennt.

Gegen die Verweigerung der Wiedereinsetzung findet kein Rechtsmittel statt.

Das Gesuch hemmt, so lange die Wiedereinsetzung nicht bewilligt ist, die Vollstreckung nicht; es wäre denn,

sąd, do którego prośbę wniesiono w miarę okoliczności zachodzącego przypadku uzna za stosowne odłożyć wykonanie.

W § 364 dopuszcza procedura karna znanego dotąd tylko w procesie cywilnym przywrócenia upadłego terminu (*restitutio ob terminum lapsum*); przywróconym jednak może być tylko spóźniony termin do zapowiedzenia środka prawnego przeciw wyrokowi.

Trybunał kasac., interpretując wyraz »zapowiedzenie« w § 364, orzekł dnia 25 listopada 1884 l. 12081 nr. 679, że można dozwolić także przywrócenia spóźnionego terminu do uzasadnienia zgłoszonego wcześniej zapowiedzenia zażalenia nieważności t. j. do wyводу punktów nieważności.

Restytucya z § 364 p. k. przysługuje tylko obwinionemu samemu nie zaś także osobom z § 282 ust. p. k. (orz. z 19 lutego 1889 l. 1592 zb. nr. 1249).

Jeżeli nadane na pocztę pod koniec ustawowego terminu i skutkiem przerwy w ruchu pocztowym nieprzewidzianej spóźnione zgłoszenie środka prawnego w stosunkach normalnych byłoby nadeszło na czas do Sądu, to nie można uważać za zawinienie stanowiące przeszkodę z § 364 pk. okoliczność, iż strona wniosła zgłoszenie dopiero pod koniec terminu i nie zużytkowała do tego celu kilku pierwszych dni (orz. plen. z 10 listopada 1897 l. 13635 zb. nr. 2165).

»Bez winy zastępcy« nie jest spóźnione wniesienie środka prawnego w razie jeżeli wprawdzie nie sam zastępca prawny, lecz tegoż koncypient wpisał fałszywy termin do raptularza (uchwała z 5 grudnia 1906 zb. nr. 3271).

ROZDZIAŁ XXI.

O orzeczeniach i postanowieniach sądu karnego co do roszczeń prywatnych.

§ 365. Szkodę z przestępstwa wynikłą i inne okoliczności poboczne, które są ważne ze względu na następstwa

dass das Gericht, bei welchem es angebracht wird, nach den Umständen des Falles für angemessen erachtet, die Aussetzung der Vollstreckung zu verfügen.

prawa prywatnego, z urzędu należy brać pod rozwagę. Jeżeli zachodzi wątpliwość, czy poszkodowany wie o toczącym się postępowaniu karnem, należy go o tem zawiadomić, ażeby mógł korzystać ze służącego mu prawa przyłączenia się do postępowania karnego.

W razie przyłączenia się wolno stronie cywilnej, a gdyby sama nie miała prawa zastępować się, ustawowemu jej zastępcy, wywieść i dostatecznie wykazać swoje roszczenia. Obwinionego należy co do tego przesłuchać, i dochodzenia potrzebne w celu zbadania szkody przedsiębrać. Strona cywilna może się zrzec poszukiwania swoich roszczeń a to każdego czasu, nawet podczas rozprawy głównej.

Sąd karny nie jest uprawniony do rozstrzygania prawno-prywatnych roszczeń, które nie zachodzą bezpośrednio pomiędzy oskarżonym a osobą przez jego karygodne działanie pokrzywdzoną (O. plen. z 28 czerwca 1882 l. 5247 nr. 466).

Por. §§ 4, 47, 89 i 172 pr. tudzież § 22 roz. wykon.

Co do szkody wyrządzonej skarbowi państwa przez przestępstwo z ust. o zarazie bydłowej por. § 75 ust. z 6 sierpnia 1909 nr. 177 Dup. i § 38 ust. z dnia 29 lutego 1880 l. 37 D. u. p. odnośnie do ubezpieczenia od wypadków rozp.

§ 365. Der aus der strafbaren Handlung entstandene Schade und die sonstigen hinsichtlich der privatrechtlichen Folgen wichtigen Nebenumstände sind von amtswegen zu berücksichtigen. Dem Beschädigten ist, wenn es zweifelhaft ist, ob er von dem stattfindenden strafrechtlichen Verfahren Kenntnis habe, hievon Mittheilung zu machen, damit er von seinem Rechte, sich dem Strafverfahren anzuschliessen. Gebrauch machen könne.

Im Falle des Anschlusses bleibt es dem Privatbetheiligten, oder falls dieser sich selbst zu vertreten nicht berechtigt wäre, dessen gesetzlichem Vertreter überlassen, seine Ansprüche auszuführen und genügend darzuthun. Der Beschuldigte ist darüber zu vernehmen, und es sind die zur Erforschung des Schadens nöthigen Erhebungen zu pflegen. Der Privatbetheiligte kann die Verfolgung seiner Ansprüche zu jeder Zeit, selbst während der Hauptverhandlung, wieder aufgeben.

min. z 30 września 1890 l. 17625 nr. 47 Dz. r. m. odnośnie do kas chorych rozp. min. z 3 sierpnia 1898 l. 14078 nr. 24 Dz. r. m.

§ 366. Jeżeli obwinionego nie skazano, odesłać należy w każdym razie stronę cywilną z żądaniem odszkodowania na drogę prawa cywilnego.

Jeżeli zaś obwinionego skazano, trybunał zwyczajnie orzec powinien zarazem co do roszczeń prywatnych poszkodowanego. Jeżeli Sąd karny mniema, że wyniki postępowania karnego nie dostarczają dostatecznej podstawy do dokładnego ocenienia roszczonego wygrozdzenia, wówczas odeśle stronę cywilną na drogę prawa cywilnego. Przeciw temu odesłaniu nie służy żaden środek prawny.

Nie można odesłać na drogę prawa prywatnego, w prawie publicznem uzasadnionego żądania władzy wojskowej, aby wydano jej przedmioty należące do skarbu wojskowego (O. plen. z 2 kwietnia 1875 l. 1517 nr. 56).

Uczestnika (§ 185 kod. k.) nie można skazać na zwrot całej z kradzieży lub z sprzeniewierzenia wynikłej szkody. Odpowiada on zwyczajnie tylko o tyle, o ile skradzione rzeczy nabył, pozbył lub ukrył i tylko na zwrot wartości tychże może być skazany (O. z dnia 26 listopada 1880 l. 9707 nr. 295).

Co do szkody przez przestępstwo zrzędzonej procedura uznaje za regułę (§ 99), że sędzia może zadowolnić się ocenieniem podanem przez poszkodowanego, o ile uza-

§ 366. Wird der Beschuldigte nicht verurtheilt, so ist der Privatbetheiligte mit seinen Entschädigungsansprüchen jederzeit auf den Civilrechtsweg zu verweisen.

Erfolgt die Verurtheilung des Beschuldigten, so hat in der Regel der Gerichtshof zugleich über die privatrechtlichen Ansprüche des Beschädigten zu entscheiden. Erachtet das Strafgericht, dass die Ergebnisse des Strafverfahrens nicht ausreichen, um auf Grund derselben über die Ersatzansprüche verlässlich urtheilen zu können, so verweist es den Privatbetheiligten auf der Civilrechtsweg. Gegen diese Verweisung steht kein Rechtsmittel offen.

sadnione wątpliwości przeciw temu nie przemawiają (O. z 19 lutego 1887 l. 13688 nr. 1030).

Por. jeszcze §§ 3, 15, 19 i 27 ustawy z dnia 12 lipca 1872 l. 112 D. u. z., tudzież § 57 ust. z 29 grudnia 1895 l. 197 Dup. (o prawie autorskiem) § 103 ust. z 11 stycznia 1897 l. 30 Dup. (o ochronie patentów) i § 27 ust. z 6 stycznia 1890 l. 19 Dup. (o markach ochronnych) § 407 ust. I proc. cyw. o zabezpieczeniu przyznanej wyrokiem sądowym renty pieniężnej ma zastosowanie także do wyroków karnych (rozp. min. z dnia 3 grudnia 1897 l. 25801 nr. 44 Dz. r. m.).

§ 367. Jeżeli rzecz jaką znaleziono między rzeczami oskarżonego, spółwinnego lub uczestnika przestępstwa, albo w takim miejscu, gdzie ją też osoby tylko dla przechowania złożyły lub oddały, a sąd przekonał się, że rzecz ta należy do strony cywilnej, wówczas trybunał postanowi, że należy ją zwrócić po prawomocności wyroku. Wszelako wydanie może także zaraz nastąpić, jeżeli się obwiniony wyraźnie na to zgadza.

Rzeczy zabrane poszkodowanemu może mu także i sędzia śledczy nawet przed rozprawą główną zwrócić jeżeli ich przechowanie nie jest potrzebne do przekonania obwi-

§ 367. Ist eine Sache, bezüglich welcher das Gericht sich überzeugt, dass sie dem Privatbetheiligten gehöre, unter den Habseligkeiten des Angeklagten, eines Mitschuldigen oder eines Theilnehmers an der strafbaren Handlung oder an einem solchen Orte gefunden worden, wohin sie von diesen Personen nur zur Aufbewahrung gelegt oder gegeben wurde, so verordnet der Gerichtshof, dass die Zurückstellung nach eingetretener Rechtskraft des Urtheiles erfolge. Mit ausdrücklicher Zustimmung des Beschuldigten kann jedoch die Ausfolgung auch sogleich geschehen.

Die Zurückstellung der dem Beschädigten entzogenen Gegenstände kann auch vor der Hauptverhandlung durch den Untersuchungsrichter erfolgen, wenn deren Aufbewahrung nicht zur Überweisung des Beschuldigten, eines Mitschuldigen oder eines Theilnehmers nöthig ist, und wenn der Beschuldigte und der Ankläger damit einverstanden sind.

nionego, spółnika lub uczestnika, a tak obwiniony jak oskarżyciel na to się zgadzają.

Por. § 27 ust. z 6 stycznia 1890 l. 19 D. u. p. (o markach ochronnych), § 56 z 26 grudnia 1895 l. 197 D. u. p. (o prawie autorskiem). § 100 ust. z 11 stycznia 1897 l. 30 Dup. (o ochronie patentów).

Co do terminu, w jakim nałożone wyrokiem świadczenie ma nastąpić por. § 409 proc. cyw. (rozp. min. z 3 grudnia 1897 l. 24801 nr. 44 Dz. r. m.).

§ 368. Jeżeli rzecz zabrana przeszła już w ręce osoby trzeciej, która nie miała udziału w przestępstwie, a to w sposób ważnie przenoszący własność lub jako zastaw, albo jeżeli między kilku poszkodowanymi własność zabranego przedmiotu jest sporna, albo jeżeli poszkodowany nie może zaraz dostatecznie wykazać swego prawa, wówczas żądającego zwrotu rzeczy odesłać należy na zwyczajną drogę prawa cywilnego.

Por. §§ 367 i 368 ust. cyw. i § 56 ust. z 26 grudnia 1895 l. 197 D. u. p. (o prawie autorskiem).

§ 369. Jeżeli rzeczy zabranej poszkodowanemu już więcej zwrócić nie można, jakoteż we wszystkich przypadkach, w których nie chodzi o zwrot rzeczy zabranej, lecz o wynagrodzenie poniesionej szkody lub utraconego zysku, albo o zadośćuczynienie z powodu wyrządzonej obrazy (§ 1323

§ 368. Ist das entzogene Gut bereits in die Hände eines Dritten, der sich an der strafbaren Handlung nicht betheiligt hat, auf eine zur Übertragung des Eigenthums giltige Art oder als Pfand gerathen, oder ist das Eigenthum des entzogenen Gegenstands unter mehreren Beschädigte streitig, oder kann der Beschädigte sein Recht nicht sogleich genügend nachweisen, so ist das auf Zurückstellung des Gutes gerichtete Begehren auf den ordentlichen Civilrechtsweg zu verweisen.

§ 369. Wenn das dem Beschädigten entzogene Gut nicht mehr zurückgestellt werden kann, sowie in allen Fällen, wo es sich nicht um die Rückstellung eines entzogenenen Gegenstandes, sondern um den Ersatz eines erlittenen Schadens oder

powszechnego kodeksu cywilnego), przysądzić należy w wyroku karnym odszkodowanie lub zadośćuczynienie, o ile tak kwota tegoż, jakoteż osoba, której się należy, dokładnie da się oznaczyć.

Jeżeli przeprowadzone dochodzenia nasuwają domniemanie, że poszkodowany za wysoko podaje swoją szkodę, wówczas sąd po rozważeniu wszelkich okoliczności, a jeżeli potrzeba po oszacowaniu przez znawców, może ją niżej ocenić.

Por. §§ 99 i 172 pr.

§ 370. Mianowicie wtedy, jeżeli kogo uznano za winnego zbrodni zdrady głównej, buntu lub rozruchu, sąd karny ma obowiązek orzec także co do wynagrodzenia szkody, jakie skarb publiczny lub osoby prywatne roszczą sobie do skazanego.

Do szkody zaś z tych zbrodni wynikłej policzyć należy nietylko wszystkie uszkodzenia bezpośrednio lub pośrednio przez te zbrodnie zrządzone, lecz także i wszelkie koszta

---

entgangenen Gewinnes oder um Tilgung einer verursachten Beleidigung handelt (§ 1323 B.G.B.), ist in dem Strafurtheile die Schadloshaltung oder Genugthuung zuzuerkennen, insoferne sowohl der Betrag derselben, als auch die Person, welcher dieselbe gebührt, mit Zuverlässigkeit bestimmt werden kann.

Ergeben sich aus den gepflogenen Erhebungen Gründe, zu vermuthen, dass der Bechädigte seinen Schaden zu hoch angebe, so kann ihn das Gericht, nach Erwägung aller Umstände, allenfalls nach vorgenommener Schätzung durch Sachverständige mässigen.

§ 370. Insbesondere hat das Strafgericht in den Fällen, wo jemand des Verbrechens des Hochverrathes, des Aufstandes oder Aufruhrs schuldig erklärt wird, auch über die von seite des Staates oder von Privatpersonen gegen den Verurtheilten geltend gemachten Ansprüche auf Schadenersatz zu erkennen.

Zu dem aus diesen Verbrechen entstandenen Schaden sind aber nicht nur alle unmittelbar oder mittelbar durch dasselbe herbeigeführten Beschädigungen, sondern auch alle zur Unterdrückung der verbrecherischen Unternehmen oder

poniesione na stłumienie zbrodniczego przedsięwzięcia lub na przywrócenie porządku i bezpieczeństwa.

§ 370 p. k. zawiera rozszerzenie przepisu § 59 ust. ost. ust. karnej. (Z tytułu wynagrodzenia szkody wyrządzonej przez zbrodnię zdrady głównej państwu lub osób prywatnych odpowiada każdy winny całym swym majątkiem) na zbrodnie buntu (§ 68 sq.) i rozruchu (§ 73 sq. u. k.).

Postępowanie przy tej sposobności reguluje rozp. min. z 5 października 1854 l. 255 D. u. p. (sporne czy obowiązuje wobec art. II ust.

§ 371. Jeżeli z winy oskarżonego wynika nieważność całkowita lub częściowa czynności prawnej z nim zawartej lub jakiegoś stosunku prawnego, w wyroku karnym orzec należy także o tem, jak i o wynikających stąd skutkach prawnych.

Tylko wtedy, gdy chodzi o nieważność małżeństwa, orzeczenie w tej mierze zastrzega się właściwemu sądowi cywilnemu (§ 5).

Jeżeli chodzi o oszustwo popełnione przez sfalszowanie weksli, nie można unieważniać nakazu zapłaty, uzyskanego *bona fide* przez osobę trzecią, która w procesie karnym nie miała udziału (O. nr. 466 w uwadze do § 365).

Podobnie sąd karny nie jest uprawniony do orzeczenia, że akt zrzeczenia się spadku jest nieważny, mimo, że uznał w nim znamiona występku z § 1 ustawy z dnia 25 maja 1883 l. 78 D. u. p., gdyż rozstrzygałby przez to o ro-

zur Wiederherstellung der Ordnung und Sicherheit aufgewendeten Kosten zu rechnen.

§ 371. Ergibt sich aus der Schuld des Angeklagten die gänzliche oder theilweise Ungiltigkeit eines mit demselben eingegangenen Rechtsgeschäftes oder einer Rechtsverhältnisses, so ist in dem Strafurtheile auch hierüber und über die daraus entspringenden Rechtsfolgen zu erkennen.

Nur wenn es sich um die Ungiltigkeit einer Ehe handelt, bleibt die Entscheidung hierüber dem zuständigen Civilgerichte vorbehalten (§ 5).

szczeniach prywatnych, w których interesowane są osoby trzecie (O. z 9 maja 1884 l. 2291 nr. 631).

Według § 8 ustawy z 28 maja 1881 l. 47 D. u. p. (o nierzetelnem postępowaniu przy czynnościach kredytowych) może sąd uznać czynność, z powodu której skazanie nastąpiło, za nieważną, a nadto, o ile wyniki postępowania karnego wystarczają, orzec, że wzajemne świadczenia należy zwrócić z ustawowym procentem od dnia świadczenia.

W ustępie 2 tego paragrafu ustawa przypuszcza, że nieważność małżeństwa jest skutkiem karno-sądowego zażądania (O z 12 kwietnia 1880 l. 977 nr. 237).

Jeżeli sąd uznaje oskarżonego winnym krzywoprzysięstwa, należy zwyczajnie ograniczyć się do orzeczenia, że złożona w procesie cywilnym (według dawnej procedury) przysięga jest nieważną i należy uważać ją za niewykonaną.

§ 372. Jeżeli strona cywilna nie chce poprzestać na wynagrodzeniu przez sąd karny sobie przyznanem, wolno jej udać się na drogę prawa cywilnego.

Stronie cywilnej wolno zatem dochodzić przed sądem cywilnym nadwyżki nad kwotę wynagrodzenia, przyznaną przez sąd karny.

§ 373. Jeżeli orzeczenie sądu karnego co do roszczeń prywatnych stało się prawomocnem, każda strona interesowana ma prawo domagać się od sądu, który w pierwszej instancji wyrokował, poświadczenia na wyroku, iż jest pra-

§ 372 Dem Privatbetheiligten steht es frei, den Civilrechtsweg zu betreten, wenn er sich mit der vom Strafgerichte, ihm zuerkannten Entschädigung nicht begnügen will.

§ 373. Ist das über die privatrechtlichen Ansprüche ergangene strafgerichtliche Erkenntniss in Rechtskraft erwachsen, so ist jeder Beteiligte berechtigt, von dem Gerichte, welches in erster Instanz erkannt hat, die Anmerkung der Rechtskräftigkeit desselben auf dem Urtheile zu begehren, und ein solches Erkenntniss hat dann die Wirkung, dass die Execution desselben unmittelbar bei dem Civilgerichte angesucht werden kann.

womocny, a orzeczenie takie ma wtedy ten skutek, że o egzekucję jego można udać się wprost do sądu cywilnego.

Por. § 1 *al.* 5, 8, 9 i §§ 4 i 5 ord. ekz. z 27 maja 1896 l. 79 D. u. p. i rozp. min. z 13 grudnia 1896 l. 285 D. u. p.

§ 374. Skazany i jego prawonabywcy tylko w sądzie cywilnym upraszać mogą o zmianę prawomocnego wyroku karnego co do roszczeń prywatnych z powodu nowo wynalezionych środków dowodowych, tudzież o uchylenie egzekucyi tegoż, z powodu okoliczności faktycznej później zaszej, chyba, że z innych powodów następuje wznowienie postępowania karnego.

Por. rozp. min. z 3 grudnia 1897 l. 25801 nr. 44 Dz. r. m.

§ 375. Jeżeli u obwinionego znaleziono rzecz według wszelkiego prawdopodobieństwa cudzą, a obwiniony nie może, lub nie chce wymienić jej właściciela, i jeżeli w odpowiednim terminie nikt się z pretensją do jej własności nie zgłosił, sędzia śledczy powinien ułożyć opis tej rzeczy w taki sposób, aby ją właściciel wprawdzie mógł poznać, aby atoli zamilczano niektóre istotne jej znamiona odróżniające, po-

§ 374. Die Abänderung des rechtskräftigen strafgerichtlichen Ausspruches über privatrechtliche Ansprüche wegen neu aufgefundener Beweismittel, sowie die Aufhebung der Vollstreckung desselben wegen eines nachgefolgten Thatumstandes kann ausser dem Falle einer aus anderen Gründen stattfindenden Wiederaufnahme des Strafverfahrens von dem Verurtheilten und dessen Rechtsnachfolgern nur vor dem Civilrichter angesucht werden.

§ 375 Wenn bei einem Beschuldigten ein nach allem Anscheine fremdes Gut gefunden wird, dessen Eigenthümer er nicht angeben kann oder will, und wenn sich binuen einer angemessenen Frist niemand mit einem Eigenthumsanspruche gemeldet hat, ist von dem Untersuchungsrichter die Beschreibung eines solchen Gutes so abzufassen, dass dasselbe zwar von dem Eigenthümer erkannt werde könne, dass jedoch einige wesentliche Unterscheidungszeichen verschwiegen werden um die Bezeichnung desselben dem Eigenthümer als Beweis seines Rechts vorzubehalten.

zostawiając właścicielowi ich oznaczenie na dowód służącego mu prawa.

Oznaczenie terminu do zgłoszenia się z prawami własności pozostawione jest uznaniu sądu.

§ 376. Opis ten obwieścić należy publicznie edyktem w tych miejscach, gdzie obwiniony przebywał lub gdzie popełniono przestępstwa jemu zarzucone. W edykcie tym wezwać należy właściciela, aby się zgłosił w przeciągu roku od dnia zamieszczenia po raz trzeci edyktu w pismach publicznych, i aby swoje prawo własności wykazał.

Rzeczy znalezione, których wartość dwudziestu pięciu złotych nie przenosi, a których niezwłoczne osobne ogłoszenie z innych powodów nie jest potrzebne, można ogłaszać od czasu do czasu w edyktach zbiorowych.

W przeciągu roku ma nastąpić zgłoszenie i wykazanie prawa własności. Gdyby jednak poszkodowany udowodnił, że nie mógł wcześniej się zgłosić (z powodu wyjazdu nie dowiedział się wcześniej o ogłoszeniu) można mu ze względów słuszności wyznaczyć dalszy termin (prolongacyę poza rok) do wykazania prawa własności.

§ 377. Jeżeli rzecz cudza jest tego rodzaju, że bez obawy zepsucia się przez rok cały nie można jej przecho-

§ 376. Eine solche Beschreibung ist an denjenigen Orten, wo sich der Beschuldigte aufgehalten hat, oder wo die ihm zur Last gelegten strafbaren Handlungen begangen wurden, durch Edict öffentlich bekanntzumachen. In diesem Edicte ist der Eigenthümer aufzufordern, dass er sich binnen Jahresfrist vom Tage der dritten Einschaltung des Edictes melde und sein Eigenthumsrecht nachweise.

Die Auffindung von Gegenständen, deren Wert fünf- undzwanzig Gulden nicht erreicht und hinsichtlich welcher eine unverzügliche abgesonderte Bekanntmachung nicht aus anderen Gründen nothwendig erscheint, kann von Zeit zu Zeit in gemeinsamen Edicten bekanntgemacht werden.

§ 377. Ist das fremde Gut von solcher Beschaffenheit, dass es sich ohne Gefahr des Verderbnisses nicht durch ein Jahr aufbewahren lässt, oder wäre die Aufbewahrung mit Kosten

wywać, albo gdyby przechowanie z kosztami było połączone, wówczas prokurator poczyni kroki o sprzedaż jej przez publiczną licytację. Cenę kupna złożyć należy w sądzie karnym. Zarazem złożyć należy do aktów dokładny opis każdej sprzedanej sztuki i zapisać nabywcę i cenę kupna.

Zob. § 78 rozp. wykon.

Wyjątkowo jednak mimo kosztów należy rzecz przechowywać a to: 1) jeżeli w razie sprzedaży licytacyjnej właściciel znaczną poniósłby szkodę a 2) w każdym razie kosztą pokryje cena sprzedaży.

§ 378. Jeżeli w przeciągu terminu edyktem oznaczonego nikt nie wykaże prawa do rzeczy opisanych, wówczas rzeczy te, lub otrzymane za nie pieniądze, jeżeli sprzedaż rzeczy dla nagłości nastąpiła, wydać należy obwinionemu na jego żądanie, chyba, że sąd powołany do rozstrzygania w pierwszej instancji wyda uchwałę orzekającą, że prawo posiadania obwinionego nie zasługuje na wiarę. Przeciw takim uchwałom nie ma żadnego środka prawnego.

Do powzięcia uchwały nie wydawania nie potrzeba dowodu, że posiadanie obwinionego było bezprawnem, lecz że prawowitość tegoż jest nieprawdopodobną.

Do powzięcia tej uchwały powołany jest sąd (powiatowy, lub trybunał w małym senacie § 13 ust. ost.).

verbunden, so hat der Staatsanwalt die Veräußerung desselben durch öffentliche Versteigerung einzuleiten. Der Kaufpreis ist bei dem Strafgerichte zu erlegen. Zugleich ist eine umständliche Beschreibung jedes verkauften Stückes unter Bemerkung des Käufers und des Kaufschillings den Acten beizulegen.

§ 378. Wenn binnen der Edictalfrist Niemand ein Recht auf die beschriebenen Gegenstände darthut, so sind dieselben, oder es ist deren Erlös, wenn sie der Dringlichkeit wegen verkauft wurden, dem Beschuldigten auf sein verlangen auszufolgen, soferne nicht durch einen Beschluß des zur Entscheidung in erster Instanz berufenen Gerichtes ausgesprochen ist dass die Rechtmässigkeit des Besitzes des Beschuldigten nicht glaubwürdig sei. Gegen diese Beschlüsse findet kein Rechtsmittel statt.

§ 379. Rzeczy, których się obwinionemu nie wydaje, należy sprzedać w sposób w § 377 przepisany, a cenę kupną wnieść do kasy rządowej. Wolno jednakże uprawnionemu poszukiwać na drodze prawa cywilnego roszczeń swych do ceny kupna przeciw skarbowi publicznemu w przeciągu lat trzydziestu od dnia umieszczenia po raz trzeci edyktu w piśmie publicznym.

Por. § 78 rozp. wykon. i § 126 i n. instr. z r. 1854.

ROZDZIAŁ XXII.

O kosztach postępowania karnego.

§ 380. Wszelkie czynności w sprawach karnych, przedsiębrane przez jakąkolwiek władzę, i wszystkie do nich odnoszące się podania stron, wolne są od opłaty należytości i pocztowego, Podwoły są w takich razach wolne od drogowego i mostowego tam i na powrót jadąc.

Jeżeli obwinionych odstawia się wozem, gminy dostarczyć mają potrzebnych podwódek, za co mogą żądać wynagrodzenia podług przepisów istniejących o podwodach.

§ 379. Gegenstände, welche dem Beschuldigen nicht ausgefolgt werden, sind auf die im § 377 angeordnete Weise zu veräußern, und es ist der Kaufpreis an die Staatcasse abzugeben. Dem Berechtigten steht jedoch frei, seine Ansprüche auf den Kaufpreis gegen den Staatsschatz binnen dreissig Jahren vom Tage der dritten Einschaltung des Edictes im Civilrechtswege geltend zu machen.

§ 380. Alle Verhandlungen in Strafsachen, sie mögen von was immer für einer Behörde vorgenommen werden, und alle darauf bezüglichen Eingaben der Parteien sind gebühren- und portofrei. Vorspannsfuhrer sind bei solchen Anlässen für die Hin- Rückfahrt von der Weg- und Brückenmauth befreit.

Werden Beschuldigte zu Wagen befördert, so haben die Gemeinden die nöthige Vorspann beizuschaffen dafür die Vergütung nach der für Vorspann bestehenden Vorschriften anzusprechen.

Co do wolności od należytości prawnych obowiązują następujące przepisy: poświadczenia odbioru wynagrodzenia za czynności, które procedura karna wkłada na osoby, do nich nie obowiązane już z urzędu swojego albo na mocy osobnej umowy, są bezwzględnie wolne od opłaty należytości, a należą tu: kwity świadków na wynagrodzenie przyznanych im kosztów podróży tam i napowrót, tudzież straty czasu; kwity znawców, nie zostających w służbie rządowej lub gminnej, następnie kwity tłumaczy niestałych na wynagrodzenie kosztów podróży tam i napowrót i na inne wynagrodzenia należące się im z ustawy; kwity gmin tudzież członków gminy na milowe lub na należytość za podwozy z powodu przewozu obwinionych i kwity zastępców ubogich na wynagrodzenie wydatków w gotówce, które były konieczne.

*Kwity urzędników rządowych lub gminnych na należytości przypadające im z powodu postępowania karnego, podlegają opłacie z wyjątkiem kosztów jazdy wozem (Rozp. min. z 2 września 1853, l. 175 D. u. p.

Pełnomocnictwa oskarżycieli prywatnych, wystawione ich zastępcom w sprawach karnych, wolne są od opłaty, jeżeli w nich uwidoczniło cel karno-sądowy, z powodu którego je wystawiono (Rozp. min. sprawiedl. z dnia 12 marca 1865 l. 1980).

Co do wolności od opłaty pocztowej obowiązują następujące przepisy: wolność od opłaty pocztowej nie odnosi się do poczty miejscowej w miastach, w których poczta istnieje, gdyż korespondencye miejscowe przysyłać należy przez woźnych. Przesyłki wolne od opłaty należy zapieczętować pieczęcią urzędową, a po stronie adresu opatrzyć nazwą wysyłającego i słowami »rzecz urzędowa« albo »ex officio« (albo »w sprawach karnych«). Pism urzędowych nie należy rekomendować, wyjąwszy przypadki przewidziane w przepisach sądowych, lub inne według uznania referenta lub przełożonego ważne przypadki, w których to razach wolność od opłaty tyczy się także należytości za rekomendowanie. (Rozp. min. z 3 1853, l. 12900).

Rozporządzenia władz sądowych i administracyjnych

wydane do bezpłatnych zastępców stron, jak i podania tychże wolne są od opłaty pocztowej (rozp. min. spraw. z 5 listopada 1852, 17092).

Co do urzędowych korespondencyi z temi państwami obcemi, które przystąpiły do międzynarodowej konwencji pocztowej z 9 października 1874 l. 88 D. u. p., a następnie z 15 czerwca 1897 l. 137 D. u. p. ex 1901, stosować należy te przepisy, które ogłoszono roz. min. spraw. z 5 paź. 1873 l. 12529 odnośnie do państwa niemieckiego, należy zatem pocztowe opłacać także w sprawach karnych; korespondencye obce, któreby nadeszły bez opłaty, należy przyjąć i opłatę zaliczyć, lecz zażądać jej zwrotu od osoby obowiązanej do opłaty, a w razie nieściągnięcia, zażądać, zwrotu od władzy, która korespondencyę wysłała. W razie odmowy należy przedstawić sprawę min. sprawiedl. za pośrednictwem sądu wyższego (rozp. min. spraw. z 12 kwietnia 1876 l. 4751). Do konwencji pocztowej tzw. wszechświatowej z r. 1897 przystąpiły wszystkie kulturalne państwa kuli ziemskiej.

Wolność od opłaty służy także zastępcom prokuratorowi przy Sądach powiatowych, ale przesyłki swoje opatrzyć mają wyraźnem oznaczeniem przymiotu służbowego i dopisać »rzecz służbowa«, a w przypadkach, gdzie ich urzędowe korespondencye adresowane są do osób nie uwolnionych od opłaty, zawierać mają dodatek: »rzecz służbowa, wolna od opłaty«. (Rozp. min. spraw. z 11 lutego 1874 l. 1962).

Kary pieniężne na rzecz ubogich przesyłane gminom nie są wolne od opłaty pocztowej; sądy nie powinny zatem zaopatrywać przesyłek tych dopiskiem »sprawa karna, wolna od opłaty« (reskr. min. spraw. z 6 października 1883, l. 16402).

Co do podwód zob. roz. minist. spraw. z 9 lipca 1860, l. 9196.

Co do krajów węgierskich wzajemne wynagrodzenie sobie kosztów za przesłuchanie świadków, oględziny lub inne czynności urzędowe w sprawach karnych nie następuje. Zaczem koszta te ponosi ten sąd, który czynność przedsięwzię

(rozp. min. spraw. z 9 lipca 1869 l. 8083).

Tożsamo tyczy się według rozp. min. sprawiedl. z 5 lutego 1883, l. 17266 Bośni i Hercegowiny, od których to krajów na zasadzie wzajemności, zwrotu kosztów żądać nie należy.

Co do kwestyi kosztów za czynności sądowo-karne dla innych państw przedsiębrane lub od nich żądane, zob. odnośne umowy międzynarodowe.

§ 381. Do kosztów postępowania karnego, których zwrotu od obwinionego żądać można, należą:

- 1) wydatki na doręczenia, wezwania i na posłańców;
- 2) koszta doprowadzenia, dodanej straży i transportu obwinionego lub innych osób;
- 3) należytości świadków, znawców i tłumaczy;
- 4) należytości obrońców i innych zastępców stron;
- 5) koszta utrzymania obwinionego podczas aresztu śledczego;
- 6) koszta podróży i diety osób sądowych i prokuratorów, tudzież koszta podróży przysięgłych, nakoniec
- 7) koszta wykonania wyroku karnego.

§ 381. Zu denjenigen Kosten des Strafverfahrens, rücksichtlich welcher eine Vergütung von Seite des Beschuldigten stattfinden kann, gehören:

1. die Auslagen für Zustellungen, Vorladungen und Botengänge;
2. die Kosten für die Vorführung, Wachebegleitung und Transportierung des Beschuldigten oder anderer Personen;
3. die Gebühren der Zeugen, der Sachverständigen und Dolmetsche,
4. die Gebühren der Vertheidiger und anderer Parteivertreter;
5. die Kosten für die Verpflegung des Beschuldigten während der Untersuchungshaft;
6. die Reisekosten und Diäten der Gerichtspersonen und Staatsanwälte, sowie die Reisekosten der Geschwornen, endlich
7. die Kosten für die Vollstreckung eines Strafurtheiles.

Diese Kosten werden, mit Ausnahme der unter Z. 4 bezeichneten Gebühren, von dem Staate vorgeschossen, vorbehaltlich des Rückersatzes nach den Bestimmungen der §§ 309—391.

Koszta te, z wyjątkiem należitości pod l. 4 podanych zalicza skarb publiczny, zastrzegając sobie zwrot podług postanowień §§ 389—391.

Do kosztów, na których zwrot skazać należy obwinionego, należą zatem według § 281 l. 4 także koszta zastępcy strony cywilnej.

O kosztach podróży i dyetach urzędników sądowych i prokuratorów stanowią rozp. min. z 3 lipca 1854 l. 169 D. u. p. z 28 września 1858 l. 166 D. u. p. i z 3 grudnia 1859 l. 221 D. u. p.

Oskarżyciel prywatny prowadzący osobiście swą sprawę, nie może rościć sobie pretensyi do zwrotu wynikłego stąd nakładu czasu, trudu i kosztów (uchw. z 7 kwiet. 1897 l. 3850 zb. nr. 2074) nie należą mu się także koszta zastępstwa adwokata (t. zw. asystencyi), gdyż zastępcą jest tylko ten, kto występuje w nieobecności strony.

Strona cywilna może żądać kosztów zastępstwa nawet w takim razie, jeżeli nie likwidowała szkody w procesie karnym (por. orz. z 28 grudnia 1904 zb. nr. 3022).

§ 382. Należitości posługaczy urzędowych i ich pomocników za doręczenia, wezwania, posyłki, za doprowadzenie, dostawienie pod strażą lub transportowanie obwinionego lub innych osób, następnie należitości dzienne żandarmów, do doprowadzenia lub do eskortowania użytych, podają osobne rozporządzenia.

Przepisy o należitościach woźnych i ich pomocników zawiera rozp. min. z dnia 22 sierpnia 1899 r., l. 162 D. u. p.

Co do kosztów eskortowania stanowi rozp. min. z 20 października 1856 l. 199 D. u. p., że koszta te ponosi ze swego

---

§ 382. Die Gebühren der Amtsdienner und ihrer Gehilfen für Zustellungen, Vorladungen, Botengänge, für die Vorführung, Wachebegleitung oder Transportierung des Beschuldigten oder anderer Personen, ferner die Taggelder der Gendarmen, welche zur Vorführung oder Eskortierung aufgeboden werden, werden durch besondere Verordnungen geregelt.

funduszu podręcznego zwyczajnie ta władza, która zbrodnia-
rza eskortowanego odbiera. Dalsze postanowienia o eskorto-
waniu zawierają: rozp. min. spraw. z 19 marca 1856 l. 4668,
które mianowicie stanowi, że o liczbie organów eskortujących
jakoteż o tem, czy więźniów należy skuć, rozstrzyga władza,
która ich wysyła, dalej rozp. min. z 11 listopada 1857 l. 217
D. u. p. rozp. min. spraw z 20 września 1872 l. 12185 i rozp.
z 18 marca 1873 l. 950.

Por. co do kosztów asystencyi żandarma rozp. mi-
nist. obr. kraj. z dnia 12 grudnia 1890 l. 21054 III. Dz. r. m.
z r. 1891, str. 96.

§ 383. Świadkom, którzy żyją z dziennego lub tygo-
dniowego zarobku, którzy jako tacy, tracąc choćby tylko
kilka godzin czasu, ponieśliby uszczerbek w zarobku, sąd,
który ich słucha, rozważywszy, jak słuszność wymaga,
wszystkie okoliczności, przyzna na żądanie nietylko wynagrodzenie kosztów podróży tam i napowrót, lecz nadto i wy-
nagrodzenie utraconego zarobku, a nawet i większych we-
dług okoliczności kosztów pobytu w miejscu przesłuchania.
Innym świadkom, na żądanie, tylko wtedy można przyznać
stosowne wynagrodzenie kosztów podróży i pobytu w miej-
scu przesłuchania, jeżeli to miejsce od miejsca zwyczajnego

§ 383. Solchen Zeugen, die vom Tag- oder Wochenlohn
leben, und welchen daher eine Entziehung auch nur von
wenigen Stunden einen Entgang an ihrem Erwerbe bringen
würde, hat das sie vernehmende Gericht auf ihr Verlangen
nicht bloss eine Schadloshaltung für die notwendigen Kosten
des Hin- und Rückweges, sondern auch den Ersatz des ent-
gangenen Erwerbes und der allenfalls nötigen höheren Kosten
des Aufenthaltes am Orte der Vernehmung mit billiger Er-
wägung aller Verhältnisse zu bestimmen. Anderen Zeugen darf
auf ihr Verlangen nur in dem Falle, wenn der Ort ihrer Ver-
nehmung von ihrem gewöhnlichen Aufenthaltsorte mehr als
zwei Meilen (vier Stunden (15 Kilometer) entfernt ist, eine an-
gemessene Vergütung der notwendigen Auslagen für die Reise
und für den Aufenthalt am Orte der Vernehmung bewilligt
werden. Die zuerkannten Gebühren sind sogleich nach der Ver-
nehmung auszuzahlen, oder wenn dies ohne Verschulden des

ich zamieszkania więcej niż o dwie mile (cztery godziny) jest oddalone. Należytości przyznane należy wypłacić zaraz po przesłuchaniu, a jeśli to bez winy świadka zaraz nastąpić nie może, przesłać mu je należy bez kosztów w najkrótszym czasie.

W wezwaniu należy zwrócić uwagę świadków na to, że o należne sobie wynagrodzenie, pod utratą tegoż, upomnieć się powinni najdalej w przeciągu dwudziestu czterech godzin po przesłuchaniu.

Oskarżyciel prywatny nie ma prawa żądać należytości, jakie przypadają świadkowi; innym zaś poszkodowanym prawo to tylko wtedy służy, jeżeli wezwano ich w tym celu aby słuchać w charakterze świadków.

Należytości osób, zostających w czynnej służbie wojskowej (w obronie krajowej) które stają jako świadkowie przed sądem karnym, mającym siedzibę poza ich stanowiskiem objęte są osobnymi przepisami.

Strona cywilna, którą wezwano do rozprawy w myśl § 47 l. 3, nie ma prawa żądać kosztów, chyba że wezwano ją jako świadka w myśl § 172.

Odległość decydująca o prawie świadków żądania wynagrodzenia wynosi obecnie 15 kilometrów (rozp. min z 28 czerwca 1876 l. 97 D. u. p.

O kosztach należących się żandarmom stanowi rozp.

Zeugen nicht sogleich geschehen kann, ihm doch in kürzester Frist und jedenfalls kostenfrei zuzumitteln.

In der Vorladung sind die Zeugen aufmerksam zu machen, dass sie die ihnen gebührende Vergütung, bei Verlust derselben, längstens binnen vierundzwanzig Stunden nach ihrer Vernehmung anzusprechen haben.

Der Privatankläger hat auf Zeugengebühren keinen Anspruch: andere Beschädigte haben ihn nur dann, wenn sie vorgeladen werden, um als Zeugen vernommen zu werden.

Die Gebühren der in activer Dienstleitung stehenden Militär- (Landwehr-) Personen, welche vor einem ausser ihren Standorte befindlichen Strafgerichte als Zeugen erscheinen werden durch besondere Vorschriften bestimmt.

min. z 28 listop. 1856 l. 205, z 20 paźdz. 1856 l. 199 i z 4 stycznia 1859 l. 11 D. u. p. i rozp. min. z 19 lipca 1897 l. 8510 nr. 28 Dz. r. m.

O kosztach osób wojskowych stanowi rozp. min. z d. 24 lutego 1854 l. 52 D. u. p., zmienione rozp. min. z d. 6-go grudnia 1870 l. 14026 o tyle, że koszta wskutek powołania podoficera lub szeregowca na świadka powstałe, należy zwrócić funduszowi wojskowemu z funduszu minist. sprawiedliwości.

Oznaczenie kosztów powinno nastąpić przez urzędników sędziowskich, a nie przez urzędników kancelaryjnych (Rozp. min. spraw. z 16 lipca 1878 l. 7402). Por. §§ 129—136 instr. z r. 1854).

§ 384. Znawcy, stale jako tacy przy sądzie ustanowieni i pobierający za to wynagrodzenie, mają tylko prawo żądać zwrotu poniesionych wydatków, potrzebnych do wydania orzeczenia i należycie udowodnionych. Inni znawcy otrzymują prócz tego wynagrodzenie, jakie im sąd, rozważywszy wszelkie okoliczności, wymierzy. Jeżeli przepisy istniejące nie zawierają w tej mierze osobnych postanowień, wymierza się należytość od jednego do pięciu złotych, a w razie, gdyby udzielenie zdania wymagało szczególnych wiadomości naukowych, technicznych lub artystycznych, lub wprawy, od dwu do dwudziestu złotych. Wyższe nad tę

---

§ 384. Sachverständige, welche bei einem Gericht bleibend als solche bestellt sind und dafür eine Entlohnung beziehen, haben nur den Ersatz der zur Erstattung eines Gutachtens nöthig gewesenenen und gehörig nachgewiesenen Vorauslagen anzusprechen. Andere Sachverständige erhalten ausserdem eine von dem Gerichte mit Erwägung aller Umstände zu bemessende Gebühr. Soweit hierüber in den bestehenden Vorschriften nichts Besonderes bestimmt ist, wird die Gebühr zwischen einem und fünf Gulden, und in dem Falle, wenn zu dem Gutachten besondere wissenschaftliche, technische oder künstlerische Kenntnisse oder Fertigkeiten erforderlich sind zwischen zwei Gulden und zwanzig Gulden bemessen. Zur Bewilligung einer diesen Betrag übersteigenden Entloh-

kwotę wynagrodzenie można przyznać tylko za zezwoleniem trybunału drugiej instancji.

Co do należytości znawców-lekarzy por. rozporządzenie Ministerstwa sprawiedliwości w porozumieniu z Ministerstwami spraw wewnętrznych i skarbu z dnia 20 marca 1901 D. u. p. nr. 34, dotyczące się zaprowadzenia w postępowaniu karnem nowej taryfy należytości dla znawców sądowo-lekarskich:

W postępowaniu karnem i w zakresie wykonania kar wchodzi w wykonanie w miejsce przepisów rozporządzenia ministeryalnego z dnia 17 lutego 1855, Dz. u. p. nr. 33, dotyczącego się należytości służby zdrowia, użytej do celów sądowo-lekarskich, następujące przepisy:

§ 1. *Należytości znawców lekarzy, użytych w postępowaniu karnem, wymierzać należy według następującej taryfy:*

A) Za czynności lekarzy sądowych.

1. Za badanie uszkodzonego na ciele, wywód oględzin i orzeczenie w przypadkach uszkodzeń ciała rozmyslnych lub z zaniedbania:

a) w przypadkach prostych 3 korony.

b) w przypadkach wymagających szczegółowego badania lub orzeczenia 6 kor.

c) jeżeli potrzeba szczegółowego naukowego uzasadnienia orzeczenia 10—20 koron.

2. Za badanie wywód oględzin i orzeczenie w przypadkach narażenia zdrowia na niebezpieczeństwo i w przypadkach uszkodzeń cielesnych, przy przestępstwach innego rodzaju, mianowicie przy stwierdzaniu stanu zdrowia i stanu ciała, przy stwierdzaniu okoliczności, czy się odbył akt porodu lub płciowy (jakoto przy przestępstwach przeciw obyczajności i w przypadkach badania matki dziecka; przy przestępstwach przeciw życiu dziecka):

---

nung ist die Genehmigung des Gerichtshofes zweiter Instanz einzuholen.

- a) w przypadkach prostych 6 kor.
- b) w przypadkach wymagających szczegółowego badania lub orzeczenia 10 kor.
- c) jeżeli nadto potrzeba szczegółowego naukowego uzasadnienia orzeczenia 10—20 kor.

3. Za badania — razem z wywodem i orzeczeniem — narzędzi, płam, lekarstw, trucizn itp., o ile to musi odbywać się oddzielnie od badań pod l. 1 i 2 wzmiankowanych:

- a) gołem okiem w prostych przypadkach 3 kor.
- b) gołem okiem, z szczegółowem naukowem uzasadnieniem orzeczenia 6 kor.
- c) w przypadkach mikroskopicznego, spektroskopicznego lub jakiegos innego fizycznego badania (mianowicie płam krwawych i nasiennych, bakteryi itp.) 10—20 kor.

4. Za badanie — razem z wywodem oględzin i orzeczeniem — bakteryi, oraz założenie kultur lub próby na zwierzętach 20 do 40 kor.

5. Za sekcję zwłok ludzkich lub szczątków takich zwłok, z wywodem oględzin 12 koron.

6. Za sekcję zwłok niedojrzałego płodu ludzkiego z wywodem oględzin 6 koron.

7. Za orzeczenie na podstawie sekcyi zwłok (5 i 6);

- a) w przypadkach prostych 6 koron.
- b) z szczegółowem naukowem uzasadnieniem orzeczenia 10 do 20 koron.

8. Za zewnętrzne oględziny zwłok, płodu ludzkiego lub łożyska (bez równoczesnej sekcyi zwłok), łącznie z wywodem oględzin i orzeczeniem 6 kor.

9. Za obecność w charakterze znanicy:

- a) przy oględzinach 6 kor.,
- b) przy odkopywaniu zwłok 10 kor.

10. Za badanie stanu umysłowego z wywodem oględzin i orzeczeniem 10—40 kor., (jeżeli czynność ta wymaga niezwykle wiele czasu i trudu, wymierza się wynagrodzenie stosownie do § 384 u. o. p. k. zdanie ostatnie).

11. Za badanie — ze zdaniem sprawy — stanu zdrowia i stanu ciała

- a) obwinionych, świadków, znawców, przysięgłych itd. dla stwierdzenia przyczyny ich nie stawienia się, w Wiedniu, Pradze, Bernie, Lwowie, Krakowie, Grazu, Lublanie, Tryeście, Salzburgu, Innsbrucku 4 kor., w innych miejscach 2 korony.
- b) więźniów, co do dopuszczalności oddania do zakładu pracy przymusowej itp. (o ile badania takie nie są przedmiotem umowy lub kontraktu zawartego stosownie do § 9) 1 kor.

12. Za obecność na rozprawach głównych, razem z udziałem na nich wyjaśnień, wywodów oględzin i orzeczeń, jeśli trwa najwięcej godzinę 6 kor., za każdą następną godzinę, choćby tylko się zaczęła 2 korony (czas zajęcia liczyć należy osobno za każdy dzień; przerwę mniej niż godzinę trwającą, jeżeli nastąpi w ciągu rozprawy głównej lub pomiędzy kilku rozprawami głównymi, odbywającymi się tego samego dnia, wlicza się w czas obecności).

13. Za przejrzenie aktów, stosownie do ich objętości 3—10 koron.

14. Za orzeczenie na podstawie wyводу oględzin podanego przez innego lekarza;

- a) w przypadkach 1, 2 i 3 a) należytości tamże podane,
 b) we wszystkich innych przypadkach, tudzież za wydanie orzeczenia na podstawie wywodów badań chemicznych lub technicznych 6 koron,
 c) jeżeli potrzebne jest szczegółowe naukowe uzasadnienie 10—20 koron.

15. Za osobne badanie uszkodzonego na ciele lub chorego w celu wydania późniejszego wyvodu po 3 kor.

16. Za bezskuteczne stawienie się na podstawie otrzymanego wezwania, jeżeli nie służy prawo do dyety 3 kor.

17. Dyety i koszta podróży:

- a) lekarzom w służbie rządowej zostającym podług klasy stopnia służbowego;
 b) wszystkim innym lekarzom podług IX klasy stopnia służbowego.

B. Za czynności weterynarskie.

1. Za badanie zwierząt żywych, razem z wywodem oględzin i orzeczeniem:

- a) od mniejszego zwierzęcia 3 kor., od każdej następnej sztuki 2 korony.
- b) od konia lub zwierzęcia rogatego 5 koron, od każdej następnej sztuki 3 korony, (w obu przypadkach nigdy więcej jak 20 koron z jednym dniem).

2. Za sekcję padliny, razem z wywodem oględzin i orzeczeniem:

- a) od mniejszego zwierzęcia 6 kor., od każdej następnej sztuki 4 kor.,
- b) od konia lub zwierzęcia rogatego 10 kor., od każdej następnej sztuki 6 koron, (w obu przypadkach nigdy więcej jak 24 koron w jednym dniu).

3. Za badanie mięsa, razem z wywodem oględzin i orzeczeniem:

- a) w prostych przypadkach 3 korony,
- b) w przypadkach, wymagających wielu zachodów i nader trudnych 6 koron.

4. Za wydanie orzeczenia na podstawie wywodu oględzin innego znawcy:

- a) w przypadkach 1 a) i 3 a) 3 korony,
- b) w innych przypadkach 4 kor.
- c) jeżeli potrzebne jest szczegółowe naukowe uzasadnienie 6—20 koron.

5. Za obecność przy oględzinach, oglądaniu padliny bez równoczesnej sekcji i t. p. z prostym wyjaśnieniem i orzeczeniem 3 korony.

6. Za obecność na rozprawie głównej razem z udzielaniem na nich wyjaśnień wywodów i zdań, jeśli trwają najwięcej godzinę 4 kor., za każdą następującą godzinę 1 kor. (czas zajęcia oblicza się podług przepisu podanego pod A l. 12).

7. Za osobne badanie w celu późniejszego wywodu 2 kor.

8. Za bezskuteczne stawienie się na podstawie otrzymanego wezwania, jeżeli nie służy prawo do dyety 2 K.

9. Dyeta i koszta podróży:

- a) weterynarzom w służbie rządowej zostającym podług klasy stopnia służbowego,
- b) wszystkim innym podług X klasy stopnia służbowego.

§ 2. Znanacy mają prawo żądania prócz należności w § 1 podanych także zwrotu wydatków poniesionych w gotówce na wykonanie czynności (jakoto na środki odwierające, na odczynniki itp.), natomiast nie zwraca się im wydatków na przeniesienie potrzebnych narzędzi i przyborów lekarskich.

§ 3. Pod względem kosztów podróży i dziennego stosować należy odpowiednio przepisy odnoszące się do urzędników rządowych wysyłanych na komisye (§ 386 u. o. p. k.).

§ 4. Należność taryfowa liczy się obowiązany do nich zwrócenia (§§ 389 i 390 u. o. p. k.) nawet wtedy, jeżeli stosownie do § 384 u. o. p. k. nie wypłaca się jej z przyczyny, iż znawca jest stale ustanowiony za ryczałtem.

§ 5. Jeżeli do pewnej czynności urzędowej powołano kilku znawców, każdy z nich ma prawo do całkowitych należności.

§ 6. Sądy obowiązane są ograniczać przybieranie znawców i rozciągłość ich czynności do rozmiarów potrzeby. Powinny zatem wskazać biegłym stosownie do § 123 u. o. p. k. przedmioty i cel śledztwa i udzielić im potrzebnych wyjaśnień z aktów. Aktów udziela się tylko wtedy, jeżeli zachodzą warunki wymienione w drugim ustępie § 123 u. o. p. k. a więc tylko wtedy, jeżeli przejrzenie aktów jest niezbędnem i nie da się zastąpić objaśnieniem ustnem i o ile nie ma powodu do szczególnych obaw.

Sądy mają w szczególności baczyć na to, żeby zarządzać tylko takie badania przez znawców, które mogą być użyteczne dla toczącego się śledztwa karnego. Przeto w przypadkach wątpliwych sądy winny najprzód starać się o wyjaśnienie, czy zapytanie znawców może w ogóle dostarczyć wyniku użytecznego.

§ 7. Jeżeli w postępowaniu karnem nasuwa się co do kilku przedmiotów pytanie, czy wszystkie należy poddać badaniu przez znawców lub czy dostatecznem będzie zbadanie niektórych, sądy winny albo ograniczyć badanie na razie do

niektórych przedmiotów, albo też przedstawić znawcom cel badania i polecić im, żeby zaniechali badania dalszych przedmiotów, jak tylko cel badania zostanie osiągnięty.

§ 8. Zezwoleniu Trybunału II instancyi podlega:

1. Wymiar należności A 1 c, 2 b, c, 3 c, 4, 7 b, 10, 14 c, B 4 c.

2. Przyznanie nieprzewidzianych w taryfie niniejszej wynagrodzeń za niezwykle czynności.

Gdy jest potrzebne zezwolenie Trybunału drugiej instancyi, w takim razie w wygotowaniu orzeczenia sądu orzekającego należy zaznaczyć udzielenie zezwolenia. Orzeczenie to podlega zażaleniu stosownie do §§ 392 i 481 u. o. p. k., chociaż bowiem wydano je za zezwoleniem wyższej instancyi, to jednak pochodzi od pierwszej instancyi.

§ 9. Uchyła się taryfę II należności za czynności lekarskie, chirurgiczne i położnicze uskutecznione z nakazu władz sądowych, zawartą w rozporządzeniu z dnia 17 lntego 1855, Dz. u. p. nr. 33.

O ile czynności tych nie załatwiają lekarze stale mianowani, wynagrodzenie ustanowić należy drogą umowy, którą naczelnik sądu zawrzeć ma z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez Ministerstwo sprawiedliwości z jednym lub w razie potrzeby z kilku lekarzami w siedzibie sądu lub w bezpośredniej okolicy jego siedziby. Wynagrodzenie takie ma być z reguły oznaczone w kwocie ryczałtowej płatnej miesięcznie lub rocznie. Podobnie postępować należy co do czynności położniczych uskuteczniionych przez położne. Bliższe wskazówki wyda się oddzielnie.

§ 10. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w wykonanie od dnia 1 lipca 1901.

Pewne dalsze przepisy: co do wynagrodzenia za środki dezynfekcyjne, za nowe opatrunki dla badanego, osobnego ekwipażu dla znawców por. rozp. min z 16 lipca, 1906 Dz. r. min. str. 209—210.

Rachunki przez lekarzy złożone powinien sąd sam sprawdzać i z funduszu podręcznego wypłacać; w przypadkach zawilych sądy udawać się mogą do Izby obrachunkowej,

a jeśli mają wątpliwości, do lekarza powiatowego lub do krajowej Rady zdrowia, (Rozp. min. sprawiedl. z 19 maja 1857, l. 10682). Tożsamo tyczy się rachunków za badania chemiczne, które można dać do rewizyi znawcom, których należy w każdym przypadku osobno wyznaczyć (Reskr. z 14 maja 1858 l. 9399).

Doróżki lekarzom-znawcom w obrębie miasta (szpital św. Łazarza, Klinika w Krakowie) przyznawać nie należy; natomiast w razie rzeczywistej utraty czasu z powodu przeszkody przez lekarzy niezawinionej, należy przyznać wynagrodzenie w kwocie maksymalnej 1 złr 75 ct. (3 kor. 50 hal.). Por. rozp. min. z 30 paźdz. 1896 l. 2584 zb. S. W. por. jednak taryfę poz. 15.

Oдноśnie do chemików jako znawców sądowych obowiązuje w okręgu Sądu krajowego wyższego w Krakowie następujący układ zawarty przez Prezydyum c. k. Sądu kraj. Wyższego z 20 czerwca 1888 (reskr. prez. z 20 lipca 1888 l. 4035 ze znawcami dr. Stopczańskim, Olszewskim, Schaittem, Krzyżanowskim rozciągnięty następnie na innych zgłaszających się znawców-chemików.

Oświadczamy niniejszem, że w razie, jeżeliby nam rozbiory sądowo-chemiczne wydarzające się we wszystkich sądach okręgu krakowskiego sądu kraj. Wyższego przydzielono, uskutecznić je będziemy pod następującymi warunkami:

I. Za wynagrodzeniem w kwocie 10 złr. za rozbiór chemiczno-sądowy jednego przedmiotu jako corpus delicti w ogólności.

II. Za wynagrodzeniem za stracony przy rozbiorze tym czas, dziennie w kwocie 2 złr.

III. Za wynagrodzeniem za orzeczenie oдноśnie do jednego corpus-delicti w kwocie 2 złr.

IV. Za wynagrodzeniem za spotrzebowane przy tym rozbiorze odczynniki i naczynia w kwocie 10 złr. a. w.

I. 1. Uwaga. Wynagrodzenie pod I, II i III otrzyma każdy chemik, w rozbiorze udział biorący z osobna, zaś wynagrodzenie pod IV, należy się dla obydwóch łącznie, zatem tylko raz liczone być może.

2. *Uwaga.* (ad. I.). Jako *corpus-delicti* uważać należy każdy przedmiot, który jako samodzielne indywiduum się przedstawia, tak np. z jednego ciała zwierzęcego pochodzące części składowe (jak żołądek, wątroba, serce, mocz, wymiociny i t. d.) stanowią jeden *corpus-delicti*, należące zaś do tego samego ciała zwierzęcego suknie, proszki i t. p. rzeczy, stanowią osobne *corpus-delicti*.

Atoli V. Oświadczamy, że za rozbiór chemiczny tych przedmiotów należących do jednego i tego samego przypadku, zamiast wyrażonej pod I kwoty, tylko kwotę 5 złr. a. w. policzymy zaś wynagrodzenia pod IV za odczynniki wcale liczyć nie będziemy.

3. *Uwaga.* (ad. II.). Ilość dni liczyć się ma według objętości wykonanego rozbioru a mianowicie 1 do 4 dni, jeżeli poszukiwano wyłącznie trucizn mineralnych, jeżeli zaś w tym samym przedmiocie poszukiwano także trucizn organicznych, natenczas doliczy się do powyższych jeszcze 4 dni (zatem 1 do 8 dni w całości).

VI. Za badanie chemiczno-sądowe jednego przedmiotu (*corpus delicti* główny) splamionego krwią, nasieniem lub innymi środkami, liczonem będzie wynagrodzenie (jak I) w kwocie 10 złr. a. w. atoli ani w jednym ani w drugim wypadku wynagrodzenie (ad IV) za odczynniki policzonem nie będzie.

VII. W razach, gdyby żądano prac nadzwyczajnych, jak np. porównawczych oznaczeń ilościowych różnych części ciała obszernych sprawozdań z nadzwyczajnych rzadkich wypadków, albo też orzeczeń lub sprawozdań dotyczących rozbiorów wykonanych przez innych chemików, natenczas upraszają podpisani o uwzględnienie wyjątkowych rachunków.

W końcu wyrażają chemicy sądowi prośbę, żeby im odnośne akta procesowe a mianowicie protokoły sekcij sądowych równocześnie z przedmiotami do rozbioru chemicznego przeznaczonemi, zakomunikowano.

Reskryptem min. spraw. z 26 marca 1886 l. 1917 (Dz. rozp. 11) polecono prokuratoryom i sądom, aby wzywały znawców tylko w razie rzeczywistej potrzeby, aby dalej przestrzegały, iżby znawcy ograniczali się do zadania, które

im dokładnie określać należy; prac niezakreślonych nie należy wcale wynagradzać, zbytecznie rozwlekłe zaś tylko o tyle, o ile podjęta praca odpowiada sądowemu poleceniu.

Co do kosztów technicznego badania środków spożywczych por. §§ 6, 7, 8 rozp. min. z 13 października 1897 l. 240 D. u. p.

§ 385. Tłumaczowi za ustny przekład dokumentu w obcym języku spisanego należy się po pięćdziesiąt centów, za przekład na piśmie po dwa złote austr. od arkusza.

Jeżeli tłumaczenie było połączone z niezwykłymi trudnościami, sąd wyjątkowo może należytości powyższe podwyższyć o połowę.

Tłumaczowi przybranemu do przesłuchania sądowego, należy się za każde pół dnia po dwa złote austriackie, a jeżeli sam protokół pisać musi, po trzy złote. Jeżeli do takich czynności powołano urzędników sądowych albo tłumaczy przysięgłych stale ustanowionych i płatnych, pracę tę mają bezpłatnie uskutecznić.

§ 386. Jednakże znawcom i tłumaczom należą się także koszty podróży i strawne, jeżeli czynności wyżej wspomniane

§ 385. Einem Dolmetsch gebühren für die mündliche Übersetzung einer in einer fremden Sprache abgefassten Urkunde fünfzig Kreuzer, für eine schriftliche Übersetzung aber zwei Gulden für jeden Bogen.

Ausnahmsweise können diese Gebühren, wenn die Übersetzung mit besonderen Schwierigkeiten verbunden ist, von dem Gerichte um die Hälfte des Betrages erhöht werden.

Dem Dolmetsch, welcher einer gerichtlichen Vernehmung beigezogen wird, gebühren für jeden halben Tag zwei Gulden. und wenn er das Protokoll selbst schreiben muss, drei Gulden.

Werden die bei dem Gerichte angestellten Beamten oder für beständig und unentgeltlich angestellte beeidete Dolmetsche zu solchen Verrichtungen berufen, so haben sie diese Arbeiten unentgeltlich zu verrichten.

§ 386. Dagegen haben Sachverständige und Dolmetsche, wenn sie die vorstehenden Amtshandlungen ausser dem Orte ihres gewöhnlichen Aufenthaltes zu verrichten haben, auch Reise- und Zehrungskosten, und zwar die in öffentlichen Diensten angestellten nach Vorschrift der hiefür bestehenden

sprawować mają poza miejscem swego stałego pobytu, mianowicie zaś tym, którzy zostają w służbie publicznej według ogólnych w tym względzie istniejących rozporządzeń, innym zaś stosownie do przepisów w § 383 podanych, chociażby nawet odległość była mniejsza od tej, jaka tamże jest wyrażona.

Zresztą wszystkie wyżej wymienione należytości należy znawcom i tłumaczom, jeśli można, zaraz po odbytej przez nich czynności, wypłacić lub bez kosztów przesłać.

W wezwaniu pisemnem należy im oznajmić, że o należytość swoją powinni się upomnieć pod rygorem utraty najdalej w przeciągu czternastu dni po złożonem sprawozdaniu.

Wynagrodzenie za powóz wtedy tylko należy się znawcom, jeżeli nie można ich było pomieścić w jednym powozie z innymi członkami komisji, o ile w powozie tym było miejsca dla 3 do 4 osób, lub jeżeli dla wyjątkowych przyczyn, które wykazać należy, nie mogli jechać w powozie innych członków komisji (resk. min. z 27 grudnia 1870 l. 13092 i reskr, z 8 lutego 1876 l. 1369).

§ 387. Do kosztów utrzymania obwinionego podczas aresztu śledczego należą wydatki na żywność, pomieszczenie opał, światło, według okoliczności także wydatki na dostar-

~~~~~
 allgemeinen Verordnungen, die übrigen aber nach Massgabe der im § 383 gegebenen Bestimmungen, jedoch allerdings auch bei einer geringeren, als der dort angegebenen Entfernung anzusprechen.

Alle vorerwähnten Gebühren sind übrigens den Sachverständigen und Dolmetschen womöglich sogleich nach ihrer Verwendung auszuzahlen oder kostenfrei zuzumitteln.

In der schriftlichen Vorladung ist ihnen zu bedeuten, dass sie ihre Forderung bei Verlust des Anspruches längstens binnen vierzehn Tagen nach Abgabe ihres Gutachtens anzubringen haben.

§ 387. Die Kosten für die Verpflegung des Beschuldigten während der Untersuchungshaft schliessen die Auslagen für Kost, Lagerstätte, Beheizung, Licht, die etwa nöthige Beschaffung, sowie die Reinigung der Wäsche und Kleidung und allfällige Krankheits- und Entbindungskosten in sich,

czenie i pranie bielizny, dostarczenie i czyszczenie odzieży, oraz koszta w razie choroby i połogu.

Co do kosztów choroby i połogu każdemu z osobna obwinionemu policza się wydatki, rzeczywiście dla niego poczynione; co się zaś tyczy wszelkich innych kosztów utrzymania, trybunał drugiej instancyi dla okręgu swego corocznie, a w razie bardzo znacznych zmian cen, nawet częściej ustanawiać będzie przypadającą dziennie na każdego aresztowanego kwotę, w jakiej wynagrodzenie tych kosztów utrzymania ma nastąpić, o ile aresztowany nie utrzymywał się sam z własnego majątku.

Jeżeli w różnych miejscach, gdzie znajdują się sądy karne, zachodzą znaczne różnice w cenach żywności, wysokość tych kosztów zaopatrywania dla różnych sądów, znajdujących się w obrębie tego samego trybunału drugiej instancyi, różnie można ustanowić.

Zob. § 42 i 45 rozp. min. § 129 instr. z r. 1854 i rozp. min. z 16 grud. 1895, l. 24311, nr. 25 Dz. r. m.

§ 388. Koszta wykonania wyroku karnego, które skazany zwrócić jest obowiązany, obejmują w razie kar, po-

Hinsichtlich der Krankheits- und Entbindungskosten werden den einzelnen Verhafteten die für sie wirklich aufgelaufenen Auslagen angerechnet; hinsichtlich aller übrigen Verpflegungskosten ist für den Sprengel eines jeden Gerichtshofes zweiter Instanz von diesem alljährlich und bei sehr bedeutenden Preisänderungen auf öfters der für jeden Verhafteten auf einen Tag entfallende Betrag festzusetzen, in welchem die Vergütung dieser Verpflegskosten zu geschehen hat, insoweit nicht etwa ein Verhafteter sich die Verpflegung aus eigenem Vermögen beigeschafft hat.

Wenn an den verschiedenen Orten, wo sich Strafgerichte befinden, sehr grosse Preisunterschiede hinsichtlich der Lebensmittel bestehen, so kann der Betrag dieser Verpflegungskosten für verschiedene Gerichte im Sprengel desselben Gerichtshofes zweiter Instanz verschieden festgesetzt werden.

§ 388. Die von einem Verurteilten zu ersetzenden Kosten für die Vollstreckung des Strafurtheils umfassen bei

zbawiających wolności, nie tylko wydatki poniesione na utrzymanie (§ 387), ale także i tę część kosztów strzeżenia i zarządu miejsca kary, która przypada na każdego skazanego w więzieniu zostającego. Wymiar tych kosztów oznacza osobne rozporządzenia.

Koszta wykonania innej kary ustanowi się w każdym przypadku z osobna.

Zob. §§ 43—47 i 55 rozp. wykon. i rozp. min. z 15 grud. 1897 l. 296 D. u. p.

§ 389. Jeżeli oskarżonego uznano wyrokiem karnym za winnego przestępstwa, należy zarazem wyrzec w wyroku, że jest obowiązany także zwrócić koszta postępowania karnego.

Jeżeli jednak postępowanie odnosiło się do kilku przestępstw, trybunał odłączyć powinien, o ile można, od tego zwrotu koszta tyżące się czynów, których oskarżonego nie uznano winnym.

Freiheitsstrafen nicht b'oss die bestrittenen Auslagen für Verpflegung (§ 387), sondern auch jenen Antheil an den Kosten der Bewachung und Verwaltung des Strafortes, welcher auf jeden Sträfling in der Strafhaft entfällt. Die Bemessung dieser Kosten wird durch besondere Verordnungen geregelt.

Die Kosten der Vollstreckung einer anderen Strafe werden von Fall zu Fall festgestellt.

§ 389. Wird der Angeklagte durch ein Strafurtheil einer strafbaren Handlung schuldig erkannt, so ist in dem Urtheile zugleich auszudrücken, dass er auch die Kosten des Strafverfahrens zu ersetzen habe.

Doch hat der Gerichtshof in dem Falle, wenn sich das Verfahren auf mehrere strafbare Handlungen bezog, die Kosten hinsichtlich derjenigen Handlungen, deren der Angeklagte nicht für schuldig erkannt wird, soweit es thunlich ist, von dem Ersatze auszuschneiden.

Die Verpflichtung zum Ersatze der Kosten trifft jedoch den rechtskräftig Verurtheilten nur für seine Person, und insofern er nach eingetretener Rechtskräftigkeit des Urtheiles gestorben ist, seinen Nachlass; keineswegs aber dritte Personen,

Wszelako obowiązek zwrócenia kosztów ciąży tylko na osobie prawomocnie skazanego, a jeżeli ten zmarł po prawomocności wyroku, na spadku po nim pozostałym, nigdy jednak na osobach trzecich, które na mocy ustawy lub z obowiązku na siebie przyjętego, starać się mają o jego utrzymanie. Jeżeli jest kilku współwinnych, każdego z osobna skazać należy na ponoszenie tych kosztów, które za sobą pociągnęło utrzymywanie go podczas aresztu śledczego, jego obrona, wykonanie kary lub szczególne wydarzenia, które jego tylko osobę spotkały lub z jego winy wynikły. Na zapłacenie wszelkich innych kosztów postępowania karnego skazać należy niepodzielnie wszystkich współwinnych i uczestników, chyba że trybunał znajduje szczególne powody ograniczenia tej odpowiedzialności.

Postanowienie § 389 ust. 3, według którego nie można skazywać na zwrot kosztów osób, które są obowiązane starać się o utrzymanie zasądzonego, tyczy się także kosztów jego utrzymania podczas kary (orz. z 16 sierpnia 1887 l. 5817 nr. 304 Dz. rozp.).

Reskr. min. sprawiedl. z 9 lipca 1878 l. 7075 ogłoszono następujące uwagi min. sprawiedl. w przedmiocie zastosowania zasad procedury karnej odnośnie do kosztów postępowania karnego:

- a) Orzeczenie o kosztach musi nastąpić w wyroku, jeżeli oskarżonego skazano (§ 260 l. 5); zwyczajnie wy-

---

welche nach dem Gesetze oder aus übernommener Pflicht für dessen Unterhalt zu sorgen haben. Von mehreren Mitbetheiligten ist jeder Einzelne zur Tragung derjenigen Kosten zu verurtheilen, welche durch seine Verpflegung in der Untersuchungshaft, seine Vertheidigung, den Strafvollzug oder durch besondere nur bei ihm eingetretene Ereignisse oder durch sein besonderes Verschulden entstanden sind. Zur Bezahlung aller anderen Kosten des Strafverfahrens sind sämmtliche Mitschuldige und Theilnehmer zur ungetheilten Hand zu verurtheilen, soferne der Gerichtshof nicht besondere Gründe findet, eine Beschränkung dieser Haftung eintreten zu lassen.

starczy orzeczenie, że oskarżony obowiązany jest do ponoszenia kosztów postępowania karnego.

- b) Wyszczególnienia kosztów w wyroku nie wymaga się.
- c) Oskarżony nie traci prawa żądania zwrotu kosztów od oskarżyciela prywatnego lub strony cywilnej przez to, że ich nie, żądał na rozprawie; owszem z § 390 zdaje się wynikać przeciwieństwo.
- d) Orzeczenia o kosztach postępowania karnego nie można zaczepić bezpośrednio ani środkiem prawnym odwołania ani zażaleniem nieważności.
- e) Przeciw orzeczeniu o kosztach zatem, o ile nie zaczepia się zarazem orzeczenia o winie, służy tylko zażalenie do trybunału drugiej instancji (§ 392), względnie do trybunału I instancji przeciw orzeczeniom sądów powiatowych (§ 481), chociażby orzeczenie o kosztach mieściło się w wyroku a nie w osobnej uchwale.
- f) Orzeczenie o obowiązku zwrócenia kosztów obrony i zastępstwa jest częścią orzeczenia o kosztach postępowania karnego w ogólności, a zatem odesłanie do drogi procesu cywilnego nie jest dopuszczalne.
- g) Według przepisu § 393 ust. 3 w przypadkach w których obowiązek zwrócenia kosztów w ogólności spada na obwinionego, oskarżyciela prywatnego lub stronę cywilną, powinny osoby te wynagrodzić także wszystkie koszty obrony i zastępstwa. Ustawa nie rozróżnia, czy obrona lub zastępstwo były konieczne lub nie, zaczem do sędziego należy jedynie zbadanie i orzeczenie, czy wysokość policzonych kosztów odpowiada potrzebie.

Okoliczność, czy oskarżyciel prywatny używał zastępstwa prawnego w ścisłym tego słowa znaczeniu, czy zaś występował na rozprawie osobiście w asystencji doradcy prawnego, jest obojętnem w obu przypadkach zachodzą kosztu »zastępstwa prawnego« (por. orz. 18 listop. 1902, zb. nr. 2778).

§ 390. Jeżeli postępowanie karne zakończono inaczej,

§ 390. Wird das Strafverfahren auf anderer Weise als durch ein verurtheilendes Erkenntnis beendet, so sind die

aniżeli wyrokiem skazującym, koszta ponosić ma zwyczajnie skarb państwa. O ile zaś postępowanie karne nastąpiło na żądanie oskarżyciela prywatnego albo stosownie do § 48 tylko na wniosek strony cywilnej, sąd wyda uchwałę, iż zwrócić mają wszelkie koszta, jakie w skutek ich działania narosły.

Za szczególne koszta, które wynikły z wniesienia środka prawnego albo w skutek żądania wznowienia postępowania odpowiada ten, kto wniósł środek prawny albo postawił wspomniane żądanie, jeżeli pierwszy wcale skutku nie odniósł a drugie odrzucono.

Prokuratoryi nie można nigdy skazać na zwrot kosztów.

Nakoniec, jeżeli do postępowania karnego dało powód świadomie fałszywe doniesienie, koszta winien zwrócić donosiciel.

»Jeżeli postępowanie karne zakończono inaczej, niż wyrokiem skazującym« — obejmuje tak uchwałę zaniechania jak wyrok uwalniający (ewent. z powodu niestawiennictwa oskarżyciela prywatnego) por. orz. z 30 maja 1905 zb. nr. 3082

Kosten in der Regel von dem Staate zu tragen. Insoweit aber das Strafverfahren auf Begehren eines Privatanklägers oder in Gemässheit des § 48 lediglich auf Antrag des Privatbetheiligten stattgefunden hat, ist diesen der Ersatz aller infolge ihres Einschreitens aufgelaufenen Kosten durch Beschluss des Gerichtes aufzutragen.

Für diejenigen besonderen Kosten, welche durch Ergriffung eines ordentlichen Rechtsmittels oder durch das Begehren um Wiederaufnahme des Verfahrens herbeigeführt werden, haftet derjenige, welcher das Rechtsmittel ergriffen oder das erwähnte Begehren gestellt hat, insoferne das erstere ganz erfolglos geblieben oder das letztere abgewiesen worden ist.

Die Staatsanwaltschaft kann nie zum Ersatze der Kosten verurtheilt werden.

Wurde endlich das Strafverfahren durch eine wissentlich falsche Anzeige veranlasst, so hat die Kosten der Anzeiger zu ersetzen.

i § 393 pk. obejmuje także przypadek uwolnienia w następstwie zażalenia »w obronie ustawy« (§§ 33 i 292 por. orz. z 13 lutego 1906 zb. nr. 3148).

Prawo oskarżonego żądania zwrotu kosztów powstałych wskutek działania oskarżyciela prywatnego nie gaśnie przez to, że oskarżony nie wykonał prawa tego zaraz na ustnej rozprawie. Prawa żądania zwrotu kosztów nie można odesłać do drogi prawa cywilnego (orz. z 14 marca 1883 l. 15169 nr. 521).

Jeżeli oskarżyciel prywatny wniósł odwołanie, koszta postępowania apelacyjnego ponosi on sam lub też oskarżony według tego, czy odwołanie odniosło skutek, lub było bezskuteczne, nigdy jednak skarb państwa (orz. z dn. 15 maja 1884 l. 1857 nr. 638).

Oskarżyciel prywatny lub subsydyarny skazany na ponoszenie kosztów (§ 390 ust. I. pk.) ponosi koszta zażalenia przeciw odnośnemu orzeczeniu, choćby zażalenie miało skutek (orz. z 17 paźdz. 1900 l. 14178, zb. nr. 2528).

Sąd karny nie ma prawa skazywać na mocy § 390 na zwrot kosztów postępowania karnego, łącznie z obwinionym lub zamiast niego, jego ustawowego zastępcę, jeżeli tenże, zastępując niewłasnowolnego pokrzywdzonego, wniósł oskarżenie prywatne, lub do tegoż się przyłączył. To bowiem należy jedynie do władzy opiekuńczej, względnie kuratelarnej (orz. z 1 lipca 1887 l. 4519, zb. nr. 1075).

W uzupełnieniu rozp, z 9 lipca 1878 l. 7075 przy częściowej zmianie tegoż zarządziło ministerstwo rozporządzeniem z 6 lipca 1900 l. 31 Dz. r. m., że uchwały sądowe o zwrocie kosztów postępowania w razie wyroku uwalniającego nie należy pomieszczać w wyroku, lecz wydać oddzielnie. Uchwała ta, o ile nie chodzi o państwo tylko winna zaznaczyć, komu należy zwrócić koszta. O ile możności należy zarazem podać wysokość cyfrową kosztów i zamieścić wszelkie uchwały i zarządzenia dotyczące ściągalności.

§ 391. Koszta postępowania karnego jednak o tyle tylko

§ 391. Die Kosten des Strafverfahrens sind jedoch von dem Verurtheilten nur insoweit einzutreiben, als er dadurch

od skazanego ściągnąć należy, o ile go to, według zdania sądu, nie naraża na ujmę w swoim wyżywieniu się ani też nie dozna przeszkody w dopełnieniu obowiązków, jakie na nim ciążyą co do wynagrodzenia szkody przestępstwem zrażonej albo co do wyżywienia członków swej rodziny.

Osoby, które podczas uwięzienia swego pobierają płace alimentacyjne, obowiązane są z tychże wynagrodzić koszta utrzymania, jakie na nie wyłożono.

Orzeczenie o tem, czy koszta są ściągalne, powinno nastąpić, o ile możności zaraz przy wydaniu wyroku.

Według rozp. min. spraw. z 25 stycznia 1866 l. 103, prokuratorowie mogą mieć udział w naradzie nad orzeczeniem, czy koszta postępowania są ściągalne i wniesć ewentualnie przeciw orzeczeniu środki prawne.

Ułaskawienie skazanego nie uchyla obowiązku do zwrotu kosztów postępowania (rozp. min. z 13 października 1854 l. 15443).

Zob. §§ 48 i 49 rozp. wykon.

Co do orzeczenia o ściągalności wynagrodzenia za badanie środków spożywczych por. § 7 rozp. min. z 13 paźdz. 1897 l. 240 D. u. p. (Ustawy karne dodat. str. 271) i rozp. min. z 19 maja 1899 l. 24 Dz. r. m.

Ugoda co do kosztów postępowania karnego jest tytułem do egzekucyi (dod. do rozp. min. z 3 grudnia 1897, l. 25801 nr. 44, Dz. r. m.).

Zasada wypowiedziana w pierwszym ustępie § 391 p. k.

nach dem Ermessen des Gerichtes weder an seinem Nahrungsstande gefährdet, noch an der Erfüllung derjenigen Pflichten gehindert wird, welche ihm zur Leistung einer aus der strafbaren Handlung entspringenden Entschädigung oder zur Ernährung seiner Angehörigen obliegen.

Personen, für welche während ihrer Verhaftung Alimentsbeträge angewiesen werden, haben aus denselben die für sie aufgewendeten Verpflegungskosten zu vergüten.

Die Entscheidung über die Einbringlichkeit der Kosten soll, so weit thunlich gleich bei Schöpfung des Erkenntnisses erfolgen.

ma zastosowanie także do kosztów postępowania nałożonych na oskarżyciela prywatnego lub stronę cywilną (orz. plen. z 20 czerw. 1900 l. 8789, zb. nr. 2479).

Dodatek za rany, który skazany pobiera po myśli ust. z 27 grud. 1875 l. 158 D. u. p. nie może służyć na pokrycie kosztów postępowania (orz. plen. z 3 paźdz. 1899, l. 14401 zb. nr. 2394).

Przeciw wysokości kosztów, na których zwrot skazuje Trybunał pierwszej instancji jako apelacyjny zmieniając wyrok skazujący sądu powiatowego i uwalniając oskarżonego, przysługuje skazanemu na zwrot kosztów oskarżycielowi pryw. zażalenie do Sądu kraj. wyższego, choćby orzeczenie o zwrocie kosztów mieściło się w samym wyroku uwalniającym (orz. plen. z 26 stycz. 1900 l. 8825, zb. nr. 2473).

Na pokrycie kosztów postępowania karnego można użyć przedmiotów będących własnością obwinionego, a znajdujących się w przechowaniu sądowym (§ 138 instr. sąd. z r. 1854).

Na równi z kosztami tutejszo-sądowymi należy traktować koszta czynności urzędowych, przedsięwziętych przez władze zagraniczne na podstawie tutejszosądowej rekwizycji, jeżeli władza zagraniczna żąda zwrotu. W razie wątpliwości rozstrzyga Sąd wyższy lub Minister. sprawiedl. (§ 146 instr. sąd. z r. 1854).

§ 392. W tych przypadkach, w których zażalenia co do kosztów nie można połączyć ze środkiem prawnym, który służy przeciw wyrokowi, wolno każdemu, kto się przez rozstrzygnięcie lub postanowienie sądu co do kosztów pokrzywdzonym być mniema, wnieść osobne co do tego zażalenie do trybunału drugiej instancji.

§ 392. In jenen Fällen, wo die Beschwerde über den Kostenpunkt nicht ohnehin mit dem wider das Urtheil offenstehenden Rechtsmittel angebracht werden kann, steht Jedem, der sich durch eine Entscheidung oder Verfügung eines Gerichtes in Ansehung der Kosten gekränkt erachtet, frei, sich darüber insbesondere bei dem Gerichtshofe zweiter Instanz zu beschweren.

Zażalenie podać należy najdalej w dniach czternastu do sądu, który rozstrzygał w pierwszej instancji, ten zaś przedłoży je wraz ze swoim sprawozdaniem trybunałowi drugiej instancji, który rzecz ostatecznie rozstrzygnie.

Zażalenie przeciw orzeczeniu co do kosztów, wydanemu przez Sąd powiatowy, idzie do Trybunału pierwszej instancji, stosownie do § 481 (orz. z 16 października 1884 l. 5829 nr. 669).

Nie można zażalenia przeciw orzeczeniu o kosztach (§ 392 i 481) odrzucać dla tej jedynie przyczyny, że nazwano je błędnie „odwołaniem“, które nie jest dopuszczalne (orz. z 1 lipca 1887 l. 4519, zb. nr. 1075).

§ 393. Kto w sprawie karnej korzysta z pomocy zastępcy, powinien zwyczajnie zapłacić i koszta tegoż zastępstwa a to nawet wtedy, gdy mu z urzędu obrońcę ustanowiono.

Jeśli oskarżonemu wyznaczono obrońcę ubogich, wydatki w gotówce poczynione ma temuż obrońcy na jego żądanie skarb państwa wynagrodzić, jeżeli były potrzebne i rzeczywiście obrońca je poniósł.

W tych przypadkach, w których obowiązek zwrócenia kosztów postępowania w ogólności spada na obwinionego, oskarżyciela prywatnego, stronę cywilną (§ 48), lub tego, kto świadomie fałszywe uczynił doniesienie, osoby te powinny wynagrodzić także wszystkie koszta obrony i zastępstwa.

Die Beschwerden sind bei dem Gerichte, welches in erster Instanz entschieden hat, längstens binnen vierzehn Tagen zu überreichen und von diesem an den Gerichtshof zweiter Instanz anzubegleiten, welcher darüber endgiltig entscheidet.

§ 393. Wer sich im Strafverfahren eines Vertreters bedient, hat in der Regel auch die für diese Vertretung auflaufenden Kosten, und zwar selbst in dem Falle zu zahlen, wenn ihm ein solcher Vertreter von Amtswegen bestellt wird.

Wurde dem Angeklagten ein Armenvertreter beigegeben, so sind demselben auf sein Verlangen die nöthig gewesenen und wirklich bestrittenen baren Auslagen, und zwar aus dem Staatsschatze zu vergüten,

Jeżeli sprawę zakończono wyrokiem uwalniającym z powodu odstąpienia oskarżyciela pryw. może Sąd karny na życzenie stron orzec o wysokości kosztów, które w zasadzie zwrócić zobowiązał się oskarżony (orz. z 20 paźdz. 1903 zb. nr. 2883.

§ 394. Jeżeli zastępcy strony należy się wynagrodzenie, oznaczenie tegoż pozostawia się dobrowolnemu porozumieniu się między zastępcą a obowiązany do zapłacenia, a to tak w przypadku, gdy obwiniony, oskarżyciel prywatny lub strona cywilna sami sobie zastępcę obrali, jak i wtedy, gdy oskarżonemu sąd obrońcę ustanowił.

Według § 16 ordynacyi adwok. z 6 lipca 1868 adwokat każdego czasu ma prawo żądać pewnego oznaczonego wynagrodzenia; nie wolno mu zaś sprawę powierzoną w całości lub w części nabyć.

Według uchw. Tryb. kasac. z 7 maja 1879 l. 3723 zasada wypowiedziana w § 394 tyczy się także postępowania przed Trybunałem kasacyjnym, który ewentualnie zastosuje, analogicznie przepis § 395.

§ 395. W razie, gdyby porozumienie się między stroną a jej zastępcą co do należytości za podjęte zastępstwo nie przyszło do skutku, wolno jest tak jednej jak drugiej stro-

In jenen Fällen, in welchen dem Beschuldigten, dem Privatankläger, dem Privatbetheiligten (§ 48) oder demjenigen, der eine wissentlich falsche Anzeige gemacht, der Ersatz der Processkosten überhaupt zur Last fällt, haben diese Personen auch alle Kosten der Vertheidigung und der Vertretung zu ersetzen.

§ 394. Gebührt dem Vertreter einer Partei eine Belohnung, so ist die Bestimmung derselben sowohl in dem Falle, wenn sich der Beschuldigte, der Privatankläger oder der Privatbetheiligte selbst einen solchen wählte, als auch dann, wenn dem Angeklagten ein Vertheidiger vom Gerichte bestellt wurde, dem freien Übereinkommen zwischen dem Vertreter und dem Zahlungspflichtigen überlassen.

§ 395. Im Falle zwischen einer Partei und ihrem Vertreter über die Gebühren für die geleistete Vertretung kein Übereinkommen zu Stande kommt, steht jedem Theile frei,

nie prosić sądu, który był powołany do rozstrzygania w pierwszej instancji, o oznaczenie tych należności, bez względu na to, czy zastępstwo odnosiło się do postępowania wstępnego, czy do rozprawy głównej, czy też do ułożenia pism. Na takie podanie powinien sąd wysłuchać stronę przeciwną.

W wymiarze tych należności nie są wprawdzie trybunały związane żadną kwotą z góry oznaczoną, lecz obowiązkiem ich jest oceniać rzeczywistą wartość oddanych przez zastępcę usług, w szczególności zaś uwzględnić czas, jaki zabrało dostarczenie dowodów i samo zastępstwo, podjęte trudy i poczynione w gotówce wydatki.

Przeciw takiemu wymiarowi należności, oznaczonemu przez sąd pierwszej instancji, obie strony mogą w dniach czternastu od dnia doręczenia uchwały, wnieść zażalenie do trybunału drugiej instancji, który rzecz ostatecznie rozstrzygnie.

Tak samo postępować należy, jeżeli nie przyszło do skutku porozumienie, co do wysokości kosztów, które według § 393, ustęp 3, zwrócić należy.

bei demjenigen Gerichte, welches zur Entscheidung in erster Instanz berufen war, um die Bestimmung dieser Gebühren anzusuchen, es möge sich die Vertretung auf das Vorverfahren, auf die Hauptverhandlung oder auf die Verfassung von Schriften bezogen haben. Über ein solches Gesuch hat das Gericht die Gegenpartei zu vernehmen.

Bei Bemessung dieser Gebühren sind die Gerichtshöfe an keinen bestimmten Betrag gebunden, sondern sie haben hiebei das wesentliche Verdienst des Vertreters zu würdigen, daher insbesondere die auf die Herbeischaffung von Beweismitteln und auf die Vertretung selbst verwendete Zeit, Mühe und bare Auslagen zu berücksichtigen.

Gegen die von dem Gerichte erster Instanz ausgesprochene Gebührenbestimmung steht beiden Theilen binnen vierzehn Tagen, vom Tage der Zustellung des Beschlusses, die Beschwerde an den Gerichtshofe zweiter Instanz zu, welcher darüber endgiltig entscheidet.

In gleicher Weise ist vorzugehen, wenn über die Höhe der nach § 393, Abs. 3, zu ersetzenden Kosten ein Überkommen nicht erzielt wird.

Jeżeli zatem oskarżony ma zwrócić koszta zastępstwa oskarżycielowi prywatnemu lub stronie cywilnej, lub na odwrót oskarżyciel prywatny lub strona cywilna, skargę zamiast prokuratora popierająca, ma zwrócić koszta zastępstwa oskarżonemu, porozumienie się co do tychże kosztów należy pozostawić stronom interesowanym, a w braku tegoż dopiero zastosować przepisy §§ 394 i 395.

Por. taryfę adwokacką wprowadzoną rozp. min. z 11 grudnia 1897 l. 293 Dz. u. p. a zmienioną rozp. min. z 8 stycz. 1899 l. 8 D. u. p.

W razie rozstrzygnięcia sporu między stroną a zastępcą prawnym teje, nie potrzebuje się krępować kwestyą, czy było zastępstwo uzasadnionem (co może być przedmiotem roztrząsania według § 393 pk. ust. III) — w przypadku § 395 pk. rozstrzyga fakt zastępstwa prawnego z polecenia strony (orz. z 14 lipca 1903 zb. nr. 2856).

ROZDZIAŁ XXIII.

O wykonaniu wyroku.

§ 396. Każdego oskarżonego wyrokiem od zarzutu uwolnionego a w areszcie zostającego natychmiast po ogłoszonym wyroku należy na wolność wypuścić, chyba, że dalsze jego zatrzymanie potrzebne jest z powodu wniesionego środka prawnego, który ma skutek zawieszający, albo z innych przyczyn ustawowych.

Por. §§ 197, 284 ust. 3, 294 ust. 1 i 346, dalej § 33 rozp. wykon.

---

§ 396. Jeder durch ein Urtheil freigesprochene Angeklagte ist, wenn er verhaftet war, sogleich nach der Verkündung des Urtheiles in Freiheit zu setzen; es wäre denn, dass die Ergreifung eines Rechtsmittels mit aufschiebender Wirkung oder andere gesetzliche Gründe seine fernere Verwahrung nöthig machten.

§ 397. Każdy wyrok karny należy bezzwłocznie wykonać, skoro tylko jest rzeczą pewną, że wykonania jego nie wstrzymuje żadna ustawowa przeszkoda, a mianowicie żaden środek prawny we właściwym czasie i przez osobę do tego uprawnioną wniesiony, do którego ustawa skutek zawieszający przywiązuje (§ 284 ustęp 3, § 294 ustęp 1, § 346). Jeżeli środek prawny na korzyść oskarżonego, w areszcie zostającego, wniosły takie osoby, które do tego wbrew jego woli nie mają prawa, należy zawiadomić o tem oskarżonego i objaśnić o odroczeniu wykonania kary, jakie wskutek tego powstaje. Tak samo się postąpi, jeżeli zachodzi wątpliwość czy oskarżony będący w areszcie zgodził się na środek prawny przez jego obrońcę założony. Wykonanie wyroku zarządzi przełożony tego sądu, który wydawał wyrok w sprawie, w pierwszej instancji, chyba że ustawa niniejsza inaczej stanowi (§§ 402, 405, ustęp 2, 407—408).

Por. §§ 34 i 36 rozp. wykon.

W razie odrzucenia zażalenia nieważności przez najw. Trybunał, należy nie czekając na wygotowanie wyroku natychmiast zawiadomić Trybunał pierwszej instancji celem

§ 397. Jedes Strafurtheil ist ungesäumt in Vollzug zu setzen, sobald feststeht, dass der Vollstreckung nicht ein gesetzliches Hinderniss und insbesondere nicht ein rechtzeitig und von einem hiezu Berechtigten ergriffenes Rechtsmittel, dem das Gesetz aufschiebende Wirkung beimisst (§ 284, Abs. 3, § 294, Abs. 1, § 346), entgegensteht. Ist ein Rechtsmittel zu Gunsten des verhafteten Angeklagten von solchen Personen ergriffen worden, welche hiezu gegen seinen Willen nicht berechtigt sind, so ist der Angeklagte hievon in Kenntniss zu setzen und über den dadurch herbeigeführten Aufschub der Strafvollstreckung zu belehren. Dasselbe hat zu geschehen, wenn es zweifelhaft ist, ob der verhaftete Angeklagte der Einlegung des Rechtsmittels durch seinen Verteidiger zugestimmt habe. Die Vollstreckung des Strafurtheiles wird, soweit nicht in diesem Gesetze etwas anderes bestimmt ist (§§ 402, 405, Abs. 2, 407—409), von dem Vorsteher jenes Gerichtes, welches in der Sache in erster Instanz erkannt hat, angeordnet.

natychmiastowego zarządzenia wykonania kary (polec. I. prezyd. Tryb. Najw. z 4 marca 1892, l. 79 praes.).

§ 398. Jeżeli skazany na karę śmierci lub na karę ścieśnienia wolności w czasie, kiedy wyrok karny należy wykonać, jest chory na umyśle lub ciężko chory na ciele, albo jeżeli skazana jest w ciąży, wykonanie kary nie nastąpi, dopóki stan ten nie ustanie. Wykonanie kary ścieśnienia wolności, tylko wtedy i przeciw kobiecie brzemiennej zarządzić można, gdyby zatrzymanie w areszcie, aż do jej rozwiązania trwające, było dla niej uciążliwsze aniżeli kara, na którą ją skazano.

§ 399. O wyroku karnym zapadłym przeciw osobie piastującej urząd publiczny lub godność publiczną, zaraz po prawomocności zawiadomić należy jej bezpośredniego przełożonego.

Por. § 83 i uwagi tamże podane, i tabelę przeglądową w dodatku.

§ 400. Czas, który skazany na karę ścieśnienia wolności przepędził w areszcie po ogłoszeniu wyroku pierwszej

§ 398. Wenn der zum Tode oder zur einer Freiheitsstrafe Verurtheilte zur Zeit, wo das Strafurtheil in Vollzug gesetzt werden soll, geisteskrank oder körperlich schwer krank, oder die Verurtheilte schwanger ist hat die Vollziehung so lange zu unterbleiben, bis dieser Zustand aufgehört hat. Nur dann kann der Vollzug einer Freiheitsstrafe auch gegen eine Schwangere eingeleitet werden, wenn die bis zu ihrer Entbindung fortdauernde Haft für sie härter sein würde, als die zuerkannte Strafe.

§ 399. Ein Strafurtheil gegen eine Person, welche ein öffentliches Amt oder eine öffentliche Würde bekleidet, ist, sobald es rechtskräftig wurde, dem unmittelbaren Vorgesetzten derselben bekannt zu geben.

§ 400. Die Zeit, welche der zu einer Freiheitsstrafe Verurtheilte seit der Verkündung des Urtheiles erster Instanz in Haft zubrachte, ist insoweit in die Strafzeit einzurechnen, als der Antritt der Strafe durch von dem Willen des Verurtheilten unabhängige Umstände, insbesondere auch durch Er-

instancyi, o tyle wlicza się do kary, o ile rozpoczęcie kary odwlekło się wskutek okoliczności, od woli skazanego niezawisłych, w szczególności także wskutek założenia środka prawnego przez osoby, które miały do tego prawo nawet wbrew jego woli. Wliczenie nadto i wtedy ma miejsce, jeżeli środek prawny na korzyść skazanego założony choćby tylko w części odniósł skutek.

Wliczenie aresztu śledczego nakazane jest w § 400 stanowczo i bez ograniczenia, byle tylko środek prawny choćby w części skutek odniósł. Nie wymaga się, aby Trybunał, rozstrzygający o wniesionym środku prawnym, wydał wyrok przychylny dla skazanego także w sprawie głównej. Wliczenie aresztu śledczego ma zatem nastąpić i wtedy, jeżeli w skutek zażalenia nieważności zniesiono wyrok i zarządzone nową rozprawę, chociażby oskarżonego na tej rozprawie ponownie na taką samą karę skazano (orz. plen. z 16 sierpnia 1878 l. 6048, nr. 176, i orz. z d. 14 czerwca 1895 l. 4359, zb. nr. 1896).

Jeżeli oskarżony będący w areszcie, w pierwszej instancji został uwolniony, a przez Trybunał kasacyjny skazany, natenczas wliczyć mu należy do kary czas przepędzony w areszcie od chwili ogłoszenia pierwszego wyroku. (orz. plen. z 23 kwietnia 1885 l. 8540 nr. 774).

W razie wyroku uwalniającego, wydanego przez Trybunał kasacyjny odnośnie do aresztowanego lub też w razie wyroku wydanego wskutek środka prawnego wniesionego przez osoby z § 282 ust. I. p. k, lub w razie częściowego skutku środka prawnego (jeżeli w tych dwu przypadkach okazuje się z aktów, że ze względu na przepis § 400 pk. karę już odcierpiano lub okres czasu odnośnego niebawem upłynie) winien przewodniczący rozprawy kasacyjnej zawi-

---

greifung eines Rechtsmittels von Seite solcher Personen verzögert wurde, die hiezu auch gegen seinen Willen berechtigt waren. Die Einrechnung findet ausserdem dann statt, wenn ein zu Gunsten des Verurtheilten ergriffenes Rechtsmittel auch nur theilweise Erfolg hatte.

domić sąd I. instancyi telegraficznie o istotnej treści wyroku (uchw. plen. z 16 kwietnia 1890 l. 342 praes.).

Wliczenie aresztu śledczego po myśli § 400 p. k. ma miejsce także wtedy, jeżeli środek prawny wniesiony na korzyść oskarżonego pociągnął za sobą uchylenie ustępu o oddaniu pod dozór policyjny (orz. plen. z 20 stycz. 1894 l. 13926 nr. 1754).

Przepis § 400 nie ma zastosowania do przypadków uwolnienia lub łagodniejszej kary w razie skorzystania z § 362 p. k. (uchw. z 13 list. 1889 l. 12942, zb. nr. 1315 i orz. plen. z 14 lut. 1893 l. 1340, zb. nr. 1639).

§ 401. Rozpoczęcie wykonania kary pozbawiającej wolności, która nie przenosi sześciu miesięcy, można na krótki czas odłożyć, gdyby wskutek bezwłocznego jej wykonania narazono skazanego na uszczerbek w jego zarobkowaniu lub w sposobie utrzymania niewinnej rodziny, a nie zachodzi obawa jego ucieczki. Odroczenia takiego najwyżej na sześć tygodni może dozwolić, po wysłuchaniu prokuratora, trybunał pierwszej instancyi w gronie czterech sędziów, z których jeden przewodniczy. Na dłuższe odroczenie zezwolić może tylko, na wniosek sądu pierwszej instancyi dla przyczyn nader ważnych, trybunał drugiej instancyi. Prośbę o takie odroczenie kary wnieść należy do sądu pierwszej instancyi, który ją odrzuci, jeśli nie uważa za stosowne

§ 401. Der Beginn des Vollzuges einer Freiheitsstrafe, welche nicht sechs Monate übersteigt, kann auf kurze Zeit aufgeschoben werden, wenn durch deren unverzügliche Vollstreckung der Erwerb des Verurtheilten oder der Unterhalt seiner schuldlosen Familie gefährdet würde und eine Entweichung desselben nicht zu besorgen ist. Diesen Aufschub kann der Gerichtshof erster Instanz in einer Versammlung von vier Richtern, wovon einer den Vorsitz führt, nach Vernehmung des Staatsanwaltes für eine Zeit von höchstens sechs Wochen bewilligen. Ein längerer Aufschub kann nur auf Antrag des Gerichtes erster Instanz vom Gerichtshofe zweiter Instanz aus besonders wichtigen Gründen bewilligt werden. Das Ansuchen um einen solchen Strafaufschub ist

uczynić wniosku przychylnego. Przeciw tym rozstrzygnięciom nie ma żadnego środka prawnego.

Wykonanie kary, pozbawiającej wolności, nie przenoszącej sześciu miesięcy, na którą skazano osobę wojskową (z obrony krajowej) odroczyć należy na żądanie właściwej władzy wojskowej (obrony krajowej), jeżeli skazany powołany jest do pełnienia służby.

Wykonania kary pozbawiającej wolności nie można przerywać.

Rozporządzeniem min. sprawiedl. z 24 lipca 1874 l. 9566, pouczone sądy niższe, że co do próśb o odroczenie, ulaskawienie lub złagodzenie kary, sądy powiatowe w sprawach przez siebie w pierwszej instancji załatwionych takie same mają zadanie i w tym samym do sądów krajowych wyższych zostają stosunku, jak Trybunały pierwszej instancji we wszystkich innych sprawach karnych; prośby takie załatwia zatem sąd powiatowy i przedkłada je ewentualnie sądowi krajowemu wyższemu.

Przepis § 401 p. k. stosować należy tylko w wyjątkowych przypadkach (rozp. min. z 27 lipca 1899 nr. 32, Dz. r. m.).

§ 402. Jeżeli według ustawy skazanie pociąga za sobą dla skazanego utratę szlachectwa, wykluczenie z zastępstwa gminnego lub z innych zastępstw, powołanych do zajmowa-

bei dem Gerichte erster Instanz anzubringen, welches dasselbe zurückzuweisen hat, wenn es nicht auf Bewilligung anzutragen erachtet. Gegen die bezüglichen Entscheidungen findet kein Rechtsmittel statt.

Der Vollzug der gegen eine Militär- (Landwehr-) Person verhängten Freiheitsstrafe, welche nicht sechs Monate übersteigt, ist auf Verlangen der zuständigen Militär- (Landwehr-) Behörde zu verschieben, wenn der Verurtheilte zur Dienstleistung einberufen wird.

Die Vollstreckung der Freiheitsstrafe darf nicht unterbrochen werden.

§ 402. Zieht eine Verurtheilung nach dem Gesetze für den Verurtheilten den Verlust des Adels, der Mitgliedschaft bei Gemeindevertretungen oder bei anderen zur Besorgung

nia się sprawami publicznymi, których jest członkiem, albo utratę urzędów, służby, tytułów, godności i orderów, czasową utratę prawa obierania lub obieralności do rzeczonych zastępstw, albo utratę innych praw i upoważnień lub utratę pobieranych z kas publicznych plac, wówczas sąd karny powinien przesłać odpis wyroku prawomocnego i tej także władzy, do której należy wydać z tego powodu stosowne zarządzenia.

Jeśli w skutek wyroku karnego jedna z osób w § 158 wymienionych ma być aresztowana, odpis wyroku prawomocnego niezwłocznie doręczyć (§ 83) należy bezpośrednio jej przełożonemu.

Prokurator powinien dopilnować przestrzegania przepisów obowiązujących co do donoszenia o nastąpiionych skazaniach.

Zob. uwagi do § 83.

§ 403. Wykonanie wyroku śmierci nastąpi najbliższego poranku po dniu, w którym oznajmiono skazanemu, że karę

öffentlicher Angelegenheiten berufenen Vertretungen oder den Verlust von Ämtern, Diensten, Titeln, Würden und Orden, den zeitlichen Verlust des Wahlrechtes oder der Wählbarkeit zu den erwähnten Vertretungen oder den Verlust von anderen Rechten und Befugnissen oder von Bezügen aus öffentlichen Cassen nach sich, so ist eine Abschrift des rechtskräftigen Urtheils von dem Strafgerichte auch derjenigen Behörde mitzuthellen, welcher die deshalb erforderlichen Vorkehrungen zustehen.

Muss infolge eines Strafurtheiles eine der im § 158 erwähnten Personen verhaftet werden so ist deren unmittelbarem Vorgesetzten eine Abschrift des in Rechtskraft erwachsenen Erkenntnisses ungesäumt zuzustellen (§ 83).

Für die Beobachtung der hinsichtlich der Anzeigen über erfolgte Verurtheilungen bestehenden Vorschriften hat der Staatsanwalt zu sorgen.

§ 403. Die Vollstreckung von Todesurtheilen geschieht am nächsten Morgen nach dem Tage, an welchem dem Verurtheilten eröffnet worden ist, dass die Strafe wegen nicht

na nim wykona się z powodu, że nie nastąpiło ulaskawienie. Oznajmienie to nastąpi w domu sądowym w obec przewodniczącego, dwu sędziów i prokuratora. Sąd karny ma uważać na to, aby wykonanie nie przypadało ani w niedzielę ani w święto ani też w taki dzień, który według religijnego wyznania skazanego jest dniem świątecznym, i aby wykonaniu w dniu naznaczonym nie stało na przeszkodzie.

Po tem oznajmieniu sąd karny przydać powinien skazanemu kapłana jego wyznania, jeżeli sam go sobie nie obierze, i oświadczyć mu w razie potrzeby, iż ani jego uchylanie się od przygotowania na śmierć, ani prośba przez kogoś o ulaskawienie podana, wykonania kary śmierci nie wstrzyma.

Przystęp do skazanego dozwolony jest, oprócz tych, którym ze względu na stanowisko urzędowe służy, tylko członkom jego rodziny i tym osobom, z którymi on sam widzieć się lub rozmawiać sobie życzy.

W razie zamiany w drodze łaski kary śmierci na karę więzienia liczy się bieg tejże kary od dnia, w którym wy-

eingetretener Begnadigung an ihm werde vollzogen werden. Diese Eröffnung geschieht im Gerichtshause in Gegenwart eines Vorsitzenden, zweier Richter und des Staatsanwaltes. Das Strafgericht hat darauf zu sehen, das die Vollziehung weder auf einen Sonn- oder Feiertag, noch auf einen solchen Tag falle, welcher nach dem Religionsbekenntnisse des Verurtheilten ein Festtag ist, und dass der Vollstreckung an dem bestimmten Tage überhaupt kein Hinderniss im Wege stehe.

Nach dieser Verkündung hat das Strafgericht dem Verurtheilten einen Seelsorger seines Religionsbekenntnisses beizugeben, insoferne er sich nicht selbst einen solchen wählt, und ihm nöthigen Falles zu bedeuten, dass weder seine Ablehnung der Vorbereitung zum Tode, noch ein von wem immer überreichtes Begnadigungsgesuch die Vollstreckung der Todesstrafe hemmen könne.

Der Zutritt zu dem Verurtheilten ist ausser den durch ihre amtliche Stellung hiezu Berufenen nur seinen Angehörigen und denjenigen Personen zu gestatten, die er selbst zu sehen oder zu sprechen wünscht.

dano Najwyższe postanowienie ułaskawienia (orz. plen. z 14 czerwca 1887 l. 154; ks. Jud. z r. 1887 nr. 36, Dz. rozp. min. nr. 267).

§ 404. Wykonanie kary śmierci odbędzie się wśród murów domu więziennego lub w w innem zamkniętem miejscu w obec komisji sądowej, która składać się ma najmniej z trzech członków sądu i protokolanta, a nadto z prokuratora, lekarza sądowego i z kapłana towarzyszącego skazanemu. Obrońcę, naczelnika i zastępstwo gminy, w której obrębie wykonanie nastąpi, zawiadomić należy o miejscu i godzinie wykonania, aby przy niem mogli być obecni.

Urzędnikom sądowym prokuratorowi i władzy bezpieczeństwa tudzież najbliższym krewnym skazanego wolno się znajdować podczas tracenia. O ile rozmiary miejsca na to pozwalają, można oprócz tego jeszcze dozwolnić wstępu także innym mężom poważanym.

Jeżeli wyrok śmierci ma być wykonany na kilku osobach, należy zarządzić co potrzeba, aby żadna tracenia drugiej widzieć nie mogła.

Wyrok karny wraz z krótkim opisem czynu należy wydrukować i po straceniu rozdać.

§ 404. Die Vollstreckung der Todesstrafe erfolgt innerhalb der Mauern des Gefangenhauses oder in einem anderen umschlossenen Raume in Gegenwart einer Gerichtscommission, welche wenigstens aus drei Mitgliedern des Gerichtes und einem Protokollführer bestehen muss, dann des Staatsanwaltes, eines Gerichtsarztes und des den Verurtheilten begleitenden Seelsorges. Der Vertheidiger, der Vorstand und die Vertretung der Gemeinde, in deren Gebiet die Vollstreckung stattfindet, sind von dem Orte und der Stunde der Vollstreckung, um derselben beiwohnen zu können, in Kenntniss zu setzen.

Den Beamten des Gerichtes, der Staatsanwaltschaft und den Sicherheitsbehörden, ferner den nächsten Verwandten des Verurtheilten ist gestattet, der Hinrichtung beizuwohnen. Soweit es der Raum zulässt, kann dies auch ausserdem achtbaren Männern gestattet werden.

Ciało straconego należy pogrzebać w nocy bez wszelkiego rozgłosu w osobnem na to przeznaczonem miejscu; można jednak wydać je na żądanie rodzinie do pogrzebania, jeżeli żadne przeciw temu nie nasuwają się wątpliwości. I w tym razie pochowanie odbyć się powinno po cichu i bez żadnej okazałości. Dopóki zwłok nie uprzątnięto, oprócz osób wyżej wymienionych, nie należy nikomu dozwałać przystępu do miejsca tracenia.

§ 405. Skazani za zbrodnię na karę więzienia dłuższą nad jeden rok, odbywać mają kary w miejscach, na to osobnemi przepisami przeznaczonych. Inne kary ścieśnienia wolności należy wykonywać zwykle w tym sądzie karnym, który wydał wyrok w pierwszej instancyi.

Prokurator zarządzi odstawienie skazanego do zakładu karnego, któremu prześle dokładny wykaz, obejmujący potrzebne wyjaśnienia co do stosunków skazanego (tabelę wykazawczą).

Co do kosztów wykonania wyroku śmierci zob. § 55 rozp. wykon.

Ist das Todesurtheil an Mehreren zu vollstrecken, so ist die Veranstaltung zu treffen, dass Keiner die Hinrichtung des Anderen sehen könne.

Das Strafurtheil sammt einer kurzen Darstellung der That ist in Druck zu legen und nach der Hinrichtung zu vertheilen.

Der Körper des Hingerichteten ist bei Nacht mit Vermeidung alles Aufsehens an einem besonders dazu bestimmten Platze zu begraben; derselbe kann aber seiner Familie auf deren Begehren zur Beerdigung ausgefolgt werden, wenn kein Bedenken dagegen obwaltet. Auch in diesem Falle darf die Beerdigung nur im Stillen und ohne alles Gepränge stattfinden. So lange die Leiche nicht weggebracht ist, ist ausser den oben erwähnten Personen Niemand zu dem Orte der Hinrichtung zuzulassen.

§ 405. Sträflinge, welche wegen eines Verbrechens zu einer mehr als einjährigen Freiheitsstrafe verurtheilt sind, haben die Strafen an denjenigen Orten zu bestehen, welche durch besondere Vorschriften hiezu angewiesen werden. Andere

Reskryptem min. sprawiedl. z 14 lutego 1885, l. 2406 (Dz. rozp. l. 17) zarządono, co następuje: według §§ 23 i 405 proc. tudzież § 34 i 76 rozp, wykon. rzeczą prokuratora jest dopilnować oddania skazanego do zakładu karnego; ograniczenie tegoż prawa prokuratora wtedy tylko może zająć, jeżeli zachodzi obawa przepelnienia odnośnego zakładu, w którym to razie zasięgnąć należy poprzednio przyzwolenia prokuratora starszego, pod którego kierownictwem zakład karny stoi. Jeżeli zachodzą powody przemawiające za pozostawieniem w więzieniu sądowym skazanego, któreby do zakładu karnego odstawić należało, na wyjątek od zasady § 405 tylko min. sprawiedl. zezwolić może. Wniosek odnośny ma wyjść od prezydium Trybunału pierwszej instancyi lub od prokuratora w obopólnem porozumieniu i ma być wystosowany do prezydium sądu wyższego, które w prozumieniu z prokuratorem starszym prześle wniosek razem ze swoim zdaniem ministrowi sprawiedliwości.

W miejsce tabel wykazawczych mają wstąpić wygotowania kart karnych (rozp. min. z dnia 8 grudnia 1897 l. 27904, nr. 47 Dz. r. m.).

§ 406. Co do kar ścieśnienia wolności, któreby należało wykonać w sądzie orzekającym, trybunał drugiej instancyi może dozwolić, aby wykonanie ich z powodu przepelnienia więzień, dla oszczędzenia niestosunkowych wydatków podróży lub transportu lub z innych ważnych przyczyn nastąpiło w innym sądzie jego okręgu. Gdyby to wykonanie na-

Freiheitsstrafen sind in der Regel bei dem Strafgerichte welches das Urtheil in erster Instanz erlassen hat, zu vollziehen.

Der Staatsanwalt veranlasst die Ablieferung des Verurtheilten in die Strafanstalt und theilt derselben eine genaue Auskunftstabelle über die Verhältnisse des Verurtheilten mit.

§ 406. Bei Freiheitsstrafen, welche bei dem erkennenden Gerichte zu vollziehen wären, kann der Gerichtshof zweiter Instanz wegen Überfüllung der Gefängnisse zur Ersparung unverhältnissmässiger Reise- oder Transportauslagen oder aus anderen wichtigen Gründen die Vollstreckung bei einem anderen Gerichte seines Sprengels bewilligen. Soll diese

stąpić miało poza okręgiem trybunału drugiej instancyi, rzecz tę należy przedstawić do rozstrzygnięcia ministrowi sprawiedliwości.

Najwyższem postanowieniem z d. 8 stycznia 1858 ogłoszonym rozp. minist. z 12 stycznia 1858 l. 540, postanowiono co następuje:

- 1) Minister sprawiedliwości ma prawo zezwolić w szczególnych uwzględnienia godnych przypadkach, aby kary więzienia rozciągnięte za zbrodnie lub występki wykonano w sądzie karnym, chociażby nawet dłużej niż rok trwać miały.
- 2) Co do kar więzienia, które nie mają trwać roku, może sąd krajowy wyższy z ważnych przyczyn w swoim własnym okręgu przeznaczyć sąd inny do wykonania kary. W tych przypadkach zaś, w których uważanoby za rzecz stosowną, aby karę wykonano w innym sądzie, który się znajduje poza okręgiem sądu wyższego, sąd krajowy wyższy ma przedstawić rzecz do rozstrzygnięcia ministrowi sprawiedliwości.

W uzupełnieniu postanowienia § 406 zarządza rozp. min. sprawiedl. z 22 marca 1885 l. 5254 (Dz. r. z r. 1885 l. 24), że zawsze sąd orzekający, stwierdziwszy okoliczność, iż przeciw wykonaniu kary w sądzie innym, żadna nie zachodzi przeszkoda, ma uczynić wnioski u przelozonego sądu krajowego wyższego, ten zaś ma zasięgnąć rozstrzygnięcia ministra sprawiedliwości. Rozstrzygnięcie ministra sprawiedl. udzielić należy tylko sądowi kraj. wyż. sądu orzekającego, a sąd wyższy wyda dalsze zarządzenia.

Od orzeczenia Sądu wyższego z § 406 p. k. nie ma dalszej drogi prawnej do Trybunału kasacyjnego (uchw. z 29 marca 1900 l. 4202 zb. nr. 2439, por. orz. z 15 czerwca 1897 l. 6825 zb. nr. 2098).

Vollstreckung ausserhalb des Sprengels des Gerichtshofes zweiter Instanz erfolgen, so ist die Entscheidung des Justizministers einzuholen.

Co do wykonania kary na osobach stanu wojskowego w aresztach wojskowych por. rozp. min. z 14 września 1894 l. 32 Dz. r. m. i 27 lipca 1899 l. 32 Dz. r. m. 29 października 1902 l. 49 Dz. r. m. i z 31 marca 1903 l. 11 Dz. r. m.

Podania o zmianę miejsca wykonania kary należy załatwiać jak najszybciej dla uniknięcia omijania przepisów §§ 397 i 401 na drodze zamiany kary.

§ 407. Jeżeli wyrokiem karnym orzeczono wygnanie skazanego po odbytej karze lub wydalenie go z którego z krajów reprezentowanych w Radzie państwa, lub też ze wszystkich, prokuratorya ma donieść o tem naczelnikowi tego kraju, w którym sąd karny się znajduje.

Jeżeli wydalenie odnosi się tylko do pewnego miejsca lub powiatu, należy o tem zawiadomić najniższą władzę polityczną i władzę bezpieczeństwa.

Ogłoszenie wszystkich od 1 stycznia 1854 z monarchii wydalonych cudzoziemców następuje od czasu do czasu w »centralnym dzienniku policyjnym«. Każdy sąd karny jakoteż każda władza administracyjna, która zarządza wydalenie, przesłać ma do biura redakcyjnego Dyrekcyi policyi wiedeńskiej doniesienie o tem w każdym przypadku z osobna jeszcze w dniu, w którym wydalenie zarządzono. Doniesienie to skutecznia się przez wypełnienie odnośnej tabeli (rozp. min. z 20 lutego 1854 l. 49 D. u. p.).

Według § 77 rozp. wykon. doniesienie centr. dziennikowi polic. o wydaleniu, uczynić ma prokurator.

§ 408. Jeżeli wyrok karny pociąga za sobą utratę to-

§ 407. Ist durch ein Strafurtheil die Landesverweisung des Verurtheilten nach ausgestandener Strafe oder dessen Abschaffung aus einem der im Reichsrathe vertretenen Länder oder aus allen ausgesprochen, so ist von der Staatsanwaltschaft die Anzeige hievon an den Landeschef desjenigen Landes, in dem das Strafgericht gelegen ist, zu erstatten.

Bezieht sich die Abschaffung nur auf einen einzigen Ort oder Bezirk, so sind die unterste politische und die Sicherheitsbehörde hievon zu verständigen.

§ 408. Zieht ein Strafurtheil den Verfall von Waren,

warów lub innych rzeczy sprzedażnych lub sprzętów, albo zniweczenie lub zniszczenie narzędzi lub innych przedmiotów, utratę przemysłu lub innych praw i upoważnień, prokurator porozumieć się ma z temi władzami, do których zakresu działania należy wydanie potrzebnych w tej mierze zarządzeń.

Co do naruszeń patentowych por. § 101 ust. z 11 stycz. 1897 l. 30 D. u. d. (Ustawy karne dodatk. str. 379).

Co do przypadku broni strzelnej ręcznej por. rozp. min. z 3 listop. 1899 l. 46 D. r. m.).

§ 409. Ściąganie kosztów postępowania karnego (§ 381) i kar pieniężnych, odbywa się według obowiązujących w tym względzie przepisów.

O ściąganiu kosztów postępowania karnego stanowią §§ 48 i 49 rozp. wykon. i §§ 140—148 instr. z r. 1854, według których ściąganie kosztów należy do sądu i następuje w ten sam sposób, jak ściąganie innych należitości sądowych (na sposób taks sądowych); tylko o przeprowadzenie egzekucyi na nieruchomości wezwać należy prokuratorę skarbu, udzielając jej wyrok i spis kosztów.

O ściąganiu kar pieniężnych stanowi rozporz. minist. z 11 lutego 1855 l. 30 D. u. p., według którego sąd wezwać ma skazanego do zapłacenia kary w dniach 8-miu, a po upływie tego terminu zarządzić przymusowe ściągnięcie kary przez ten sąd powiatowy, w którego okręgu skazany mieszka lub przebywa. Ściąganie kary w drodze egzekucyi do dóbr nieruchomych zarządzić należy przez prokuratorę

Feilschaften oder Geräthen, die Vernichtung oder Zerstörung von Geräthschaften oder anderen Gegenständen, den Verlust eines Gewerbes oder anderer Rechte und Befugnisse nach sich, so hat sich der Staatsanwalt mit denjenigen Behörden in das Einvernehmen zu setzen, in deren Wirkungskreis die Vorkehrung der hiezu erforderlichen Massregeln einschlägt.

§ 409. Die Einbringung der Kosten des Strafverfahrens (§ 381) und der Geldstrafen erfolgt nach den dafür bestehenden Vorschriften.

skarbu. W razie niemożności ściągnięcia kary pieniężnej następuje kara aresztu, z góry na ten przypadek oznaczona.

Odprowadzanie wpłaconych grzywń reguluje rozp. min. z 24 lut. 1898 l. 2048 nr, 4 Dz. r. m.

Do wykonania przepisów § 55 ust. wojsk. z 11 kwietnia 1889 l. 41 D. u. p. odnośnie do ściągniętych grzywń por. rozp. min. z 27 września 1889 l. 15749, nr. 49 D. r. m (Ustawy karne dodat. str. 345).

§ 410. Jeżeli po prawomocności wyroku karnego wyjdą na jaw takie okoliczności łagodzące, które w czasie wyrokowania jeszcze nie istniały albo przynajmniej nie były wiadome, a które nie byłyby wprawdzie pociągnęły za sobą zastosowania innego wymiaru kary, ale przecież oczywiście byłyby sprowadziły wymierzenie kary łagodniejszej, wówczas trybunał pierwszej instancji (§ 401), przekonawszy się o istnieniu takich okoliczności łagodzących, powinien zaraz uczynić wniosek stosownego złagodzenia kary do trybunału drugiej instancji, który rozstrzygnie wniosek ten po wysłuchaniu prokuratora starszego.

Przeciw odrzuceniu prośby lub wniosku złagodzenia kary niema żadnego środka prawnego.

Jeżeli trybunał drugiej instancji przystąpi do wniosku złagodzenia kary, przez trybunał kasacyjny wymierzonej,

§ 410. Wenn nach eingetretener Rechtskraft eines Strafurtheiles Milderungsgründe hervorkommen, welche zur Zeit der Urtheilsfällung noch nicht vorhanden oder doch nicht bekannt waren, und welche zwar nicht die Anwendung eines anderen Strafsatzes, aber doch offenbar eine mildere Bemessung der Strafe herbeigeführt haben würden, so hat der Gerichtshof erster Instanz (§ 401), sobald er sich von dem Vorhandensein dieser Milderungsgründe überzeugt, einen Antrag auf angemessene Milderung der Strafe an den Gerichtshof zweiter Instanz zu stellen, welcher über den Antrag nach Anhörung des Oberstaatsanwaltes entscheidet.

Gegen die Ablehnung eines auf Strafmilderung gerichteten Gesuches oder Antrages findet kein Rechtsmittel statt.

Tritt der Gerichtshof zweiter Instanz dem Antrage auf

przedłoży wniosek swój trybunałowi kasacyjnemu, który po wysłuchaniu prokuratora jeneralnego ostateczne w tej mierze wyda orzeczenie.

Jeśli by po prawomocności wyroku wyszły na jaw takie okoliczności, któreby pociągnęły za sobą zastosowanie innego wymiaru kary (*eines anderen Strafsatzes*), należałoby żądać wznowienia postępowania karnego na zasadzie § 353 l. 2.

§ 410 można zastosować do obcokrajowca, który z powodu czynu karygodnego popełnionego w tutejszem państwie poniósł karę za granicą, jeżeli fakt ten wychodzi na jaw dopiero po prawomocności tutejszego wyroku (orz. plen. z 22 kwiet. 1897 l. 4943, zb. nr. 2076).

§ 411. Nieprzewidziane w ustawie darowanie lub złagodzenie kary zależy tylko od Cesarza.

Prośby o ulaskawienie nie mają skutku zawieszającego. O ile w szczególnych wypadkach nie wydano osobnych poleceń wyższych, do tych próśb następujące stosują się przepisy.

Jeżeli skazany, rozpoczynawszy karę, wnosi prośbę o ulaskawienie do przełożonego zakładu więziennego albo do urzędnika wysłanego do zwiedzenia tegoż zakładu, wówczas prośbę tę wraz ze zdaniem przełożonego o sprawowaniu się i o stanie zdrowia skazanego, przesłać należy sądowi, który wydawał wyrok w pierwszej instancji (§ 401).

Milderung einer vom Cassationshofe bemessenen Strafe bei, so hat er diesen Antrag dem Cassationshofe vorzulegen, welcher darüber nach Anhörung des Generalprocurators endgiltig entscheidet.

§ 411. Eine in dem Gesetze nicht vorbedachte Nachsicht oder Milderung der Strafe steht nur dem Kaiser zu.

Gnadengesuche haben keine aufschiebende Wirkung. Sie sind, sofern nicht in einzelnen Fällen besondere höhere Aufträge ergehen, nach den folgenden Bestimmungen zu behandeln:

Bringt ein Verurtheilter nach Antritt der Strafe bei dem Vorsteher der Strafanstalt oder bei dem zu Visitation derselben abgesandten Beamten ein Gnadengesuch an, so ist

Sąd ten, do którego także wszelkie inne podania w drodze łaski przesyłać należy, zbada prośbę tę i odrzuci ją, jeżeli mniema, że nie ma ważnych dowodów przemawiających za złagodzeniem lub darowaniem kary. W przeciwnym razie przedkłada prośbę ze swoim wnioskiem trybunałowi drugiej instancyi, który po wysłuchaniu prokuratora starszego, poweźmie w tej mierze uchwałę i albo prośbę odrzuci albo ją wraz ze swoim wnioskiem ministrowi sprawiedliwości przedstawi. Jeżeli trybunał kasacyjny wydał wyrok w myśl § 288 l. 3, albo § 350, ust. 1, wówczas wniosek trybunału drugiej instancyi, popierający prośbę o ulaskawienie, przedłożyć należy trybunałowi kasacyjnemu, który po wysłuchaniu prokuratora jeneralnego rozstrzygnie, ażali prośbę należy odrzucić lub u ministra sprawiedliwości poprzeć.

Przeciw odrzuceniu prósy o ulaskawienie przez jeden z rzeczonych sądów nie ma zażalenia.

Jeżeli trybunał kasacyjny nie wydał wyroku § 288 l. 3 lub § 350 ust. 1, należy akta przesłać wprost ministerstwu sprawiedliwości (rozp. min. spraw. z 13 grud. 1878 l. 17135).

dasselbe mit der Äusserung des Vorstehers über das Betragen und den Gesundheitszustand des Sträflings dem Gerichte, welches in erster Instanz erkannt hat (§ 401), zu übermitteln.

Dieses Gericht, an welches auch alle anderen Gnadengesuche zu leiten sind, hat das Gesuch zu prüfen und dasselbe zurückzuweisen, wenn es nicht findet, dass wichtige Gründe für die Milderung oder Nachsicht der Strafe sprechen. Im entgegengesetzten Falle legt es dasselbe mit seinem Antrage dem Gerichtshofe zweiter Instanz vor, welcher darüber nach Anhörung des Oberstaatsanwaltes Beschluss fasst und das Gesuch entweder zurückweist oder dasselbe mit seinem Antrage dem Justizminister vorlegt. Hat über das Urtheil der Cassationshof auf Grund des § 288, Z. 3, oder des § 350, Abs. 1, entschieden, so ist der das Gnadengesuch befürwortende Antrag des Gerichtshofes zweiter Instanz an den Cassationshof zu richten, welcher nach Anhörung des General-

Ministerstwo sprawiedliwości poleciło jednak kilkakrotnie w szczególnych przypadkach, ażeby w tych przypadkach, w których trybunał kasacyjny w skutek najwyższego upoważnienia zamiast kary śmierci nazначył karę więzienia, przedkładano wnioski ulaskawienia za pośrednictwem trybunału kasacyjnego.

Reskr. min. sprawiedl. z 4 marca 1871 l. 2612, polecono sądom (prokuratoryom), aby najpóźniej w dniach trzech, po otrzymanem poleceniu wykonania aktu łaski, zdały sprawę z tem bezpośrednio min. sprawiedl. podając dzień odebrania polecenia i dzień uwolnienia skazanego z aresztu.

Reskrytem min. spraw. z 27 września 1876 l. 12471 zawiadomiono sądy, że równocześnie z nadaniem telegramu polecającego wykonanie aktu łaski, przesyłać się będzie wierzytelny odpis tegoż telegramu pod kopertą władzy, która akt ten ma wykonać. Jeżeli się telegram spóźnił, odpis ten w chwili odbioru zastępuje telegraficzne polecenie uwolnienia skazanego.

Rozporządzeniem minist. sprawiedl. z 25 kwietnia 1888, l. 6648 (Dz. rozp. z r. 1898 nr. IX str. 83) polecono naczelnikom sądów i zakładów więziennych, ażeby o śmierci więźnia, następującej w czasie, gdy prośbę o ulaskawienie go rozpatrują władze wyższe, donosiły natychmiast telegraficznie min. sprawiedl., nie uwłaczając piśmiennemu zawiadomieniu właściwej władzy.

O śmierci proszących o ulaskawienie zawiadamiać należy przełożoną władzę telegraficznie (reskr. min. z 15 września 1896 l. 17960).

Por. w końcu § 35 proc. i uwagę do § 401.

Podania o łaskę skazańców odbywających karę w więzieniu trybunalskiem należy przyjmować protokolarnie (§ 88 instr. sąd. z r. 1854).

procurators entscheidet, ob das Gesuch zurückzuweisen oder bei dem Justizminister zu befürworten sei.

Gegen die Zurückweisung eines Gnadengesuches durch eines der genannten Gerichte findet keine Beschwerde statt.

W razie, jeżeli wniesiono prośbę o łaskę w sprawie o przekroczenie w której wyrok uległ zmianie przez Trybunał apelacyjny, należy akta przedkładać sądowi wyższemu przez tenże Trybunał, który winien przedłożyć swoimi aktami i opinią uzupełnić.

ROZDZIAŁ XXIV.

O postępowaniu przeciw nieznanym, nieobecnym i zbiegłym.

I. Postępowanie przeciw nieznanym, nieobecnym i zbiegłym podczas śledztwa wstępnego.

§ 412. Aczkolwiek sprawca zbrodni lub występku jest nieznanym lub nie można go do sądu dostawić, mimo to jednak należy na wniosek prokuratora zbadać jakość czynu ze starannością i dokładnością, w ustawie przepisaną. W przypadkach takich dopiero wtedy, gdy nie ma żadnych punktów oparcia do dalszych dochodzeń należy wstrzymać postępowania aż do przyszłego odkrycia lub wynalezienia sprawcy.

Reskryptem min. sprawiedl. z 1 grudnia 1874 l. 15722 zauważono, że przepisy §§ 90 i 109 proc. mają zastosowanie także w przypadku § 412, zaczem wstrzymanie sprawy przez sąd tylko wtedy ma nastąpić, jeżeli odbyły się dochodzenia sądowe; jeżeli ich zaś nie było, prokurator ma jedynie odłożyć

---

§ 412. Wenn der Täter eines Verbrechens oder Vergehens nicht bekannt ist oder nicht vor Gericht gestellt werden kann, so muss doch die Erhebung der Beschaffenheit der Tat auf Antrag des Staatsanwaltes mit der vorschriftsmässigen Sorgfalt und Genauigkeit gepflogen werden. Das Verfahren ist in solchen Fällen erst, wenn keine Anhaltspunkte zu weiteren Nachforschungen mehr vorhanden sind, bis zur künftigen Entdeckung oder Auffindung des Täters einzustellen.

doniesienie lub sam wstrzymać dochodzenia przez władze inne zarządzone.

Spornem jest, czy o wstrzymaniu dochodzeń należy zawiadomić stronę cywilną.

§ 413. Jeżeli obwiniony o zbrodnię lub występki jest nieobecny, lecz prawdopodobnie nie uciekł, a nie ma warunków potrzebnych według § 175 do wydania nakazu przyaresztowania, należy tylko zarządzić wysledzenie jego miejsca pobytu i dopiero wtenczas, gdy po wykryciu tegoż pomimo wezwania nie staje, wydać przeciw niemu nakaz doprowadzenia albo według okoliczności zarządzić przeciw niemu kroki, w następującym paragrafie omówione.

Sędzia śledczy (§ 88 ust. II.) winien wezwać władze bezpieczeństwa o czuwanie nad pojawieniem się obwinionego (§ 38) »nieobecnego«
wzgl. o wysledzenie miejsca jego pobytu i w razie dodatniego wyniku najprzód wezwać (§ 173) a w razie niestawienia się dopiero albo 1) kazać doprowadzić (§ 174) albo 2) wydać zarządzenia z § 414.

§ 414. Jeżeli z okoliczności wnosić należy, że obwiniony uciekł, albo jeżeli nieobecnego posądzono o zbrodnię lub występki wśród takich okoliczności, któreby według § 175

§ 413. Wenn ein Abwesender, von dem es jedoch nicht wahrscheinlich ist, dass er flüchtig geworden sei, eines Verbrechens oder Vergehens beschuldigt erscheint, und die Bedingungen zu einem Haftbefehle nach § 175 nicht vorhanden sind, so ist nur die Erforschung seines Aufenthaltes einzuleiten und erst, wenn er nach dessen Ermittlung auf die an ihn ergangene Vorladung nicht erscheint, ist ein Vorführungsbefehl gegen ihn zu erlassen, oder sind nach Beschaffenheit der Umstände die in dem folgenden Paragraphen bezeichneten Massregeln wider ihn anzuwenden.

§ 414. Ist von dem Beschuldigten den Umständen nach anzunehmen, dass er die Flucht ergriffen habe, oder wird ein Abwesender eines Verbrechens oder Vergehens unter Umständen beschuldigt, welche nach § 175 dessen Verhaftung rechtfertigen würden, so haben sich die mit der Erforschung und Verfolgung der Verbrechen und Vergehen beauftragten Behörden zur Habhaftwerdung des Beschuldigten nach Umständen

jego przyaresztowanie usprawiedliwiały, wówczas władze, którym poruczono śledzenie i ściganie zbrodni i występków, posługując się mają celem schwytania obwinionego przeszukaniem domu, odezwaniami do innych władz, w których obrębie zbiegłego można przydybać, pogonią sądową lub listami gończemi.

Ustawa czyni różnicę pomiędzy postępowaniem przeciw nieobecnemu (§ 413), a postępowaniem przeciw zbiegłemu (§ 414); do zastosowania § 414 wymaga się prawdopodobieństwa, że podejrzany o zbrodnię zbiegł; proste przypuszczenie nie wystarczy, lecz należy w takim razie uważać go tylko za nieobecnego i zastosować § 413.

§ 415. Jeżeli spodziewać się należy, że podejrzanego zbiega można jeszcze dogodzić, wówczas sędzia śledczy, a w nagłych razach sądy powiatowe i władze bezpieczeństwa mają obowiązek ścigać go przez umyślnych wysłańców, w otwarte listy wierzytelne zaopatrzonych. Pogoń ta nie jest ograniczona do powiatu, do którego wysłańcy należą, ale owszem rozciągać się może aż do granic krajów w Radzie państwa zastępowanych.

Wszystkie sądy i władze bezpieczeństwa obowiązane są dawać pomoc osobom pogoń odbywającym.

Zandarmeryi nie wolno bez nakazu lub zezwolenia

---

den der Hausdurchsuchung, der Ersuchschreiben an andere Behörden, in deren Bereich er anzutreffen sein dürfte, der gerichtlichen Nacheile oder Steckbriefe zu bedienen.

§ 415. Lässt sich hoffen, einen flüchtig gewordenen Verdächtigen durch Nacheile zu erreichen, so sind der Untersuchungsrichter und in dringenden Fällen die Bezirksgerichte und Sicherheitsbehörden verpflichtet, denselben durch hiezu bestellte Personen, welche mit offenen Beglaubigungsschreiben zu versehen sind, verfolgen zu lassen. Sie sind dabei nicht auf ihren Bezirk beschränkt, sondern können diese Verfolgung bis an die Grenzen der im Reichsrathe vertretenen Länder ausdehnen. Alle Gerichte und Sicherheitsbehörden sind den Nacheilenden beizustehen verpflichtet.

przekroczyć granicy krajów w Radzie państwa reprezentowanych, chyba że osobna co do tego z państwami ościennymi istnieje umowa (§ 22 instr. dla żandarmeryi).

Umowę podobną zawarto według reskr. min. sprawiedl. z 18 grudnia 1867 l. 13297 z Węgrami; według niej wolno ścigać zbrodniarzy także w powiatach granicznych Węgier, jednak ścigający winni stosować się do ustaw obowiązujących w kraju, w którym ściganie następuje.

Istnieją nadto szczególne umowy z Bawaryą z 29. wrześ. 1852 l. 204 D. u. p.); z Prusami (z 16 stycz. 1864 l. 27 D. u. p.) z Saksonią (z 30 lipca 1852 l. 171 D. u. p.) i t. d.

Co do wynagrodzenia żandarmów za schwytanie przestępcy, por. rozporz. min. z 23 kwietnia 1898 l. 6745, nr. 10 Dz. r. m.

§ 416. Przeciw zbiegom i takim nieobecnym, których miejsce pobytu jest niewiadome, wtedy tylko listy gończe rozpisywać można, gdy o jaką zbrodnię silnie są podejrzani.

Rozpisanie listów gończych należy zwyczajnie do izby radnej, w przypadkach zaś nagłych do samego sędziego śledczego. List gończy i wtedy należy rozpisać, gdy aresztowany za zbrodnię zbiegł z aresztu śledczego lub z więzienia karnego.

Za tymi, którzy tylko o występki są obwinieni, nie można rozpisywać listów gończych, jeżeli jednak na schwytania ich wiele zależy, można udzielić władzom ich rysopisu

§ 416. Steckbriefe dürfen gegen Flüchtige und gegen solche Abwesende, deren Aufenthaltsort unbekannt ist, nur dann erlassen werden, wenn dieselben eines Verbrechens dringend verdächtig erscheinen. In der Regel steht die Ausfertigung von Steckbriefen der Rathskammer, in dringenden Fällen aber dem Untersuchungsrichter allein zu.

Ein Steckbrief ist auch auszufertigen, wenn ein wegen eines Verbrechens Verhafteter aus dem Untersuchungs- oder Strafgefängnisse entweicht.

Gegen die nur eines Vergehens Beschuldigten kann kein Steckbrief erlassen, wenn jedoch an deren Habhaftwerdung sehr gelegen ist, kann den Behörden eine Be-

z wezwaniem, aby w razie znalezienia ich doniosły o tem sądowi, który rozesłał opisane osoby.

Zarządzenie środków w § 416 wspomnianych stanowi ciąg dalszy postępowania karnego, zaczem przedawnienie po zarządzeniu ich wtedy tylko może się rozpocząć jeżeli zaniechano dalszej czynności śledczej, chociaż mogła być uskuteczniejszą (orz. z 26 września 1884 l. 6216 nr. 657).

§ 417. W liście gończym wymienić należy zbrodnię, o którą obwiniony jest podejrzany, opisać jak najdokładniej jego osobę i dołączyć wezwanie, wystosowane do wszystkich sądów i władz bezpieczeństwa o tymczasowe jego przytrzymanie i dostawienie. Listy gończe należy stosownie do istniejących przepisów rozpowszechnić, mianowicie zaś rozesłać je jak najrychlej do wszystkich sądów powiatowych, władz bezpieczeństwa i organów nadzorczych w okolicy.

Jeśli potrzeba, zarządzić należy także rozpowszechnienie listów gończych w dalszych stronach, w miarę zaś okoliczności ogłoszenie ich przez pisma publiczne.

Tak samo jak z listami gończymi postąpić należy także z opisaniem i ogłoszeniem rzeczy skradzionych lub zrabowanych, przedmiotów pochodzących z popełnionego oszustwa,

schreibung ihrer Person mit der Aufforderung mitgetheilt werden, in Fällen der Auffindung an das Strafgericht, welches die Personsbeschreibung erlassen hat, die Mittheilung zu machen.

§ 417. In jedem Steckbriefe ist das Verbrechen, dessen der Beschuldigte verdächtig geworden ist, zu benennen, seine Person so genau als möglich zu beschreiben und das an alle Gerichte und Sicherheitsbehörden gerichtete Ersuchen um vorläufige Festnehmung und Einlieferung desselben beizufügen. Die Steckbriefe sind nach den bestehenden Vorschriften zu verbreiten und insbesondere auf das schleunigste allen Bezirksgerichten, Sicherheitsbehörden und Aufsichtsorganen der Umgebung mitzutheilen. Nach Erforderniss ist auch eine weitere Verbreitung der Steckbriefe und nach Umständen deren Kundmachung durch die öffentlichen Blätter zu veranlassen.

falszowania publicznych papierów kredytowych lub monet. Jeżeli taki opis tyczy się przedmiotów większej wartości lub przedmiotów takich, że jest nadzieja, iż ogłoszenie go posłuży do wykrycia sprawcy lub zapobieżenia dalszemu złemu albo poda poszkodowanemu sposobność odszkodowania, ogłoszenie może natychmiast nastąpić. Jeżeli jednak chodzi o opisanie fałszywych papierów kredytowych lub monet, trzeba pierwiej uczynić w tej mierze doniesienie trybunałowi drugiej instancyi, i oczekiwać jego poleceń. Ktokolwiek otrzyma jaką wiadomość o przedmiotach opisanych, powinien zaraz donieść o tem zwierzchności.

Od kwietnia 1887 wydaje naczelnik policyi w Moguncyi w języku niemieckim, francuskim i angielskim międzynarodowy dziennik policyi kryminalnej („*Internationales Criminal-Polizeiblatt*“), co podano do wiadomości władz w Dz. rozp. min. spraw. z r. 1887 l. 8, str. 77.

Listy gończe, opisy osoby i t. d. należy przesłać najbliższej władzy administracyjnej celem oddania do druku i rozpowszechnienia. W razach nagłych sąd sam lub prokuratora zarządzić mają wydrukowanie (rozp. min. spraw. z 22 grudnia 1859 l. 16699).

Wie mit Steckbriefen, so ist auch mit der Beschreibung und Kundmachung von gestohlenen oder geraubten Sachen, von Gegenständen eines verübten Betruges, einer unternommenen Verfälschung öffentlicher Creditpapiere oder Münzen vorzugehen. Wenn eine solche Beschreibung Gegenstände von grösserem Werthe oder von solcher Beschaffenheit betrifft, dass Hoffnung vorhanden ist, durch ihre Bekanntmachung den Thäter selbst zu entdecken, oder noch ferneres Übel zu verhindern, oder demjenigen, der Schaden leidet, Entschädigung zu verschaffen, so kann die Bekanntmachung sogleich vorgenommen werden. Bei Beschreibung verfälschter öffentlicher Creditpapiere oder Münzen aber muss vorläufig die Anzeige an den Gerichtshof zweiter Instanz gemacht und dessen Weisung abgewartet werden. Jedermann ist verpflichtet, dasjenige, was er von den beschriebenen Gegenständen erfährt, sogleich der Obrigkeit anzuzeigen.

§ 418. Jak tylko ustaly przyczyny, które były powodem do wydania listu gończego lub opisania osoby, należy bezwzględnie zarządzić odwołanie.

Odwołuje się list gończy przez zawiadomienie o tem tych wszystkich władz, do których po myśli § 417 pk. listy gończe przesłano.

§ 419. Jeżeli obwiniony, który jest nieobecnym lub zbiegłym, oświadczy gotowość stawienia się przed sądem w razie uzyskania listu żelaznego, wówczas minister sprawiedliwości po zasięgnięciu zdania prokuratora starszego przy tym trybunale drugiej instancyi, w którego okręgu sąd śledczy się znajduje, może mu taki list, w miarę okoliczności za kaucyą, z tym skutkiem udzielić, że obwiniony aż do wydania wyroku w pierwszej instancyi pozostanie na wolności.

Listu żelaznego czyli glejtu (*salvus conductus*), może zatem udzielić tylko minister sprawiedliwości, do którego wprost udać się należy; sądy karne nie mają prawa udzielania glejtu.

Glejt zabezpiecza obwinionego przed aresztem tylko aż do wydania wyroku w pierwszej instancyi, zatem nie aż do chwili prawomocności wyroku.

§ 420. List żelazny ma skutek tylko co do zbrodni lub

§ 418. Sobald die Gründe, welche den Steckbrief oder die Beschreibung veranlasst haben, entfallen, ist der Widerruf unverzüglich zu veranlassen.

§ 419. Einem abwesenden oder flüchtigen Beschuldigten, welcher sich gegen sicheres Geleit vor dem Gerichte stellen zu wollen bereit erklärt, kann dieses Geleit von dem Justizminister nach eingeholtem Gutachten des Oberstaatsanwaltes an dem Gerichtshofe zweiter Instanz, in dessen Sprengel das untersuchende Gericht sich befindet, allenfalls gegen Sicherheitsleistung mit der Wirkung ertheilt werden, dass der Beschuldigte bis zu der Urtheilsfällung in erster Instanz von der Haft befreit bleiben soll.

§ 420. Das sichere Geleit äussert seine Wirkung nur in Beziehung auf das Verbrechen oder Vergehen, in Ansehung

występku, do których się odnosi. Traci skutek, jeżeli obwiniony nie staje na wezwanie sądu bez dostatecznego usprawiedliwienia się, jeżeli robi przygotowania do ucieczki, jeżeli uchyla się od dalszego śledztwa przez ucieczkę lub przez ukrywanie swojego pobytu, albo gdy nie dopełni któregośkolwiek z warunków, pod którymi list żelazny otrzymał.

Przestępstwo, ze względu na które wydano list żelazny musi być dokładnie określone, identyczność tegoż ocenia się nie według kwalifikacyi prawnej bez stanu faktycznego.

II. Postępowanie przeciw nieobecnym i zbiegłym po zamknięciu śledztwa wstępnego.

§ 421. Jeżeli przy zamknięciu śledztwa wstępnego oskarżyciel wniesie oskarżenie o zbrodnię lub występki przeciw obwinionemu, którego miejsce pobytu jest niewiadome albo nie leży w jednym z krajów zastępowanych w Radzie państwa, wówczas akt oskarżenia doręczyć należy obrońcy, którego w tym celu ustanowić należy, a ten ma prawo, w dniach ośmiu po doręczeniu aktu oskarżenia zapowiedzieć i wywieść sprzeciw. Zresztą i w tym przypadku przepisy rozdziału XVI należy stosować.

dessen es ertheilt ist. Es verliert seine Wirkung, wenn der Beschuldigte auf eine an ihn ergangene Vorladung ohne genügende Rechtfertigung ausbleibt, wenn er Anstalten zur Flucht macht, wenn er sich der Fortsetzung der Untersuchung durch die Flucht oder durch Verbergen seines Aufenthaltes entzieht oder wenn er eine der Bedingungen nicht erfüllt, unter welchen ihm das sichere Geleit ertheilt worden ist.

§ 421. Erhebt am Schlusse der Voruntersuchung der Ankläger die Anklage wegen eines Verbrechens oder Vergehens gegen einen Beschuldigten, dessen Aufenthaltsort unbekannt ist, oder nicht in einem der im Reichsrathe vertretenen Länder liegt, so ist die Anklageschrift dem hiefür zu bestellenden Vertheidiger zuzustellen, welcher berechtigt ist, binnen acht Tagen nach dieser Zustellung den Einspruch anzumelden und

Skoro oddanie pod oskarżenie stanie się prawomocnem, należy je obwieścić publicznie i to, jeżeli chodzi o zbrodnię, we formie listu gończego.

Jeżeli spodziewać się można, że wydanie obwinionego, który znajduje się za granicą, można uzyskać na mocy istniejących umów państwowych, wówczas sąd, po wysłuchaniu prokuratora, uda się w tej mierze drogą przepisaną do zagranicznej władzy karno-sądowej, w której okręgu oskarżony się znajduje. Gdyby robiono trudności co do wydania, należy dla usunięcia ich udać się przez Trybunał drugiej instancyi do ministra sprawiedliwości.

Tak samo się postąpi, jeżeli obwiniony znajduje się w jednym z krajów do korony węgierskiej należących, a władze tamtejsze wydania go odmawiają.

Jeżeli oskarżony stawia się później albo zostanie schwytanym, udzielić mu należy akt oskarżenia i orzeczenie wskutek wniesionej opozycyi zapadłe. Jeżeli oddanie pod oskar-

---

auszuführen. Im übrigen finden die Bestimmungen des XVI. Hauptstückes auch in diesem Falle Anwendung.

Die rechtskräftig gewordene Versetzung in den Anklagestand ist zu veröffentlichen, und zwar, wenn es sich um ein Verbrechen handelt, in Form eines Steckbriefes.

Ist Aussicht vorhanden, dass die Auslieferung des im Auslande befindlichen Beschuldigten in Gemässheit der bestehenden Staatsverträge erwirkt werden könnte, so hat sich das Gericht nach Anhörung des Staatsanwaltes im vorgeschriebenen Wege an die ausländische Strafgerichtsbehörde, in deren Bezirk sich der Angeklagte befindet, zu wenden. Sollten der Auslieferung Schwierigkeiten entgegengesetzt werden, so ist wegen deren Behebung durch den Gerichtshof zweiter Instanz an den Justizminister zu berichten.

Dasselbe hat zu geschehen, wenn die Auslieferung eines Beschuldigten, welcher sich in einem zur ungarischen Krone gehörigen Lande befindet, von den dortigen Behörden verweigert wird.

Wenn der Angeklagte später sich stellt oder ergriffen wird, so ist ihm die Anklageschrift und das über den Einspruch ergangene Erkenntniss mitzuteilen. Ist die Versetzung in den

żenie stało się już prawomocnem, a oskarżony na obronę swoją przytacza okoliczności, których dochodzenia żąda, postąpić należy według przepisu § 224.

Co do umów międzynarodowych odnoszących się do wydania por. § 59 p. k. i uwagi tamże.

III. Postępowanie zaoczne przeciw nieobecnym i zbiegłym.

§ 422. Po oddaniu pod oskarżenie, postępowanie karne przeciw tym, którym wezwania do rozprawy głównej dla nieobecności doręczyć nie można, pozostawia się w zawieszeniu aż do ich ujęcia.

Tylko wtedy, jeżeli oskarżyciel domaga się wyraźnie postępowania edyktalnego, trybunał, który do wydania wyroku jest właściwym, zarządzi to postępowanie przez pozew publiczny.

W §§ 422—426 stanowi procedura o tak zwanem postępowaniu edyktalnym (*Edictal-Ungehorsam-Verfahren*), polegającym na tem, że się oskarżonego publicznym edyktem do stawienia się w sądzie wzywa, a w razie nieposłuszeństwa wydaje orzeczenie w § 425 wspomniane; w § 427 zaś stanowi ustawa o t. zw. postępowaniu zaocznem właściwem (*Contumacialverf.*) t. j. o warunkach wydania wyroku zaocznego.

Warunkiem pozwu publicznego jest by 1) nastąpiło prawomocne (§§ 210, 214, 218 p. k.) postawienie w stan oskarżenia z powodu zbrodni (nie także występku, por. § 423

Anklagestand bereits rechtskräftig geworden und gibt der Angeklagte zu seiner Vertheidigung Umstände an, deren Erhebung er verlangt, so ist nach Vorschrift des § 224 vorzugehen.

§ 422. Nach erfolgter Versetzung in den Anklagestand hat das Strafverfahren gegen Solche, welchen die Vorladung zur Hauptverhandlung wegen ihrer Abwesenheit nicht zugeestellt werden kann, bis zu ihrer Betretung auf sich zu beruhen.

Nur wenn der Ankläger die Einleitung des Ungehorsamverfahrens ausdrücklich begehrt, hat der zur Abgabe des Straferkenntnisses zuständige Gerichtshof dieses Verfahren mittelst öffentlicher Vorladung einzuleiten.

ust. II i 424), 2) ażeby nie można wezwania do rozprawy głównej obwinionemu doręczyć 3) ażeby oskarżyciel domagał się wyraźnie postępowania edyktalnego.

Ad. 2. W razie, jeżeli oskarżony ma wykazanego w aktach pełnomocnika, należy żądać od niego podania miejsca pobytu oskarżonego.

Okoliczność, że oskarżony bawi za granicą, nie uzasadnia jeszcze pozwu publicznego, jeżeli tylko miejsce jego pobytu jest znane, a doręczeniu wezwania nie sprzeciwia się odnośna umowa międzynarodowa (por. orz. S. kr. w. w Krakowie z dn. 22 lutego 1898 D. I. 17/98.

§ 423. Pozew publiczny zawierać będzie:

- 1) imię i nazwisko, wiek, miejsce urodzenia, stan lub przemysł i miejsce zamieszkania oskarżonego, o ile to wszystko jest wiadome;
- 2) wymienienie zbrodni z okolicznościami, od których zależy wymiar kary;
- 3) wezwanie oskarżonego, aby w odpowiednim terminie, który przynajmniej na jeden miesiąc naznaczyć należy, stanął w sądzie dla usprawiedliwienia się z zarzuczonego mu czynu, gdyż inaczej przeciw niemu jako nieposłusznemu postąpi się według ustawy i wzbroni mu się wykonywania praw obywatelskich.

§ 423. Die öffentliche Vorladung muss enthalten:

1. den Vor- und Zunamen, das Alter, den Geburtsort, Stand oder das Gewerbe und den Wohnort des Angeklagten, soweit dies alles bekannt ist;

2. die Bezeichnung des Verbrechens mit den den Strafsatz bedingenden Umständen;

3. die Aufforderung an den Angeklagten, binnen einer angemessenen Frist, welche auf wenigstens einen Monat festzusetzen ist, bei dem Gerichte zu erscheinen und sich wegen der ihm zur Last gelegten That zu verantworten. widrigens gegen ihn als einen Ungehorsamen nach dem Gesetze verfahren und ihm die Ausübung der staatsbürgerlichen Rechte werde untersagt werden.

§ 424. Ten pozew publiczny należy wywiesić w miejscu gdzie zbrodnię popełniono, w siedzibie trybunału pierwszej instancyi, tudzież w miejscu zamieszkania lub ostatniego pobytu oskarżonego i obwieścić po trzykroć w dzienniku urzędowym kraju w stosownych odstępach czasu. W miarę okoliczności można także zarządzić zamieszczenie tegoż w innych krajowych i zagranicznych pismach publicznych. Oprócz tego oznajmić należy osobno o tem wezwaniu pełnomocnikowi oskarżonego, jeśli jest wiadomy, jego opiekunowi lub małżonkowi lub któremu z jego bliskich krewnych. O ogłoszenie publiczne tego wezwania postara się oskarżyciel.

W praktyce na prośbę Prokuratoryi Państwa zajmuje się ogłoszeniem Sąd.

§ 425. Jeżeli oskarżony nie stawia się w terminie (§ 423) wyznaczonym w pozwie, izba radna na wniosek oskarżyciela orzeknie, że oskarżonemu podczas jego nieobecności zabrania się wykonywania praw obywatelskich. Okoliczność ta, że na oskarżenie przeciw oskarżonemu wniesiono wyrok

§ 424. Diese öffentliche Vorladung ist an dem Orte, wo das Verbrechen begangen wurde, an dem Sitze des Gerichtshofes erster Instanz, sowie an dem Wohnorte oder letzten Aufenthaltsorte des Angeklagten anzuschlagen und in dem Amtsblatte des Landes in angemessenen Zwischenräumen dreimal einzuschalten. Nach Umständen kann auch deren Einschaltung in andere in- und ausländische Blätter verfügt werden. Ausserdem ist diese Vorladung dem etwa bekannten Bevollmächtigten des Angeklagten, seinem Vormunde oder Ehegatten oder einem seiner nahen Verwandten besonders zu eröffnen. Die Veröffentlichung dieser Vorladung besorgt der Ankläger.

§ 425. Stellt sich der Angeklagte nicht während der in der Vorladung festgesetzten Frist (§ 423), so erkennt auf Antrag des Anklägers die Rathskammer, dass dem Angeklagten während seiner Abwesenheit die Ausübung der staatsbürgerlichen Rechte untersagt sei. Der Einleitung oder Fortsetzung eines Civilprocesses gegen den Angeklagten steht der

karno-sądowy jeszcze nie zapadł, nie stoi odtąd na przeszkodzie rozpoczęciu przeciw niemu procesu cywilnego, lub dalszemu popieraniu procesu rozpoczętego.

Według dekretu nadw. z 6 marca 1821 l. 1743 spraw, których rozstrzygnięcie zawisło od dowodu i poczytania zbrodni, nie można dochodzić w sądzie cywilnym przed wydaniem wyroku karnego. Jeżeli w toku procesu cywilnego okoliczność ta wyjdzie na jaw, proces cywilny należy wstrzymać i wyczekać orzeczenia sądu karnego. Otóż § 425 dozwala wyjątku od powyższych postanowień powołanego dekretu nadw.

Przez »prawa obywatelskie« (*staatsbürgerliche Rechte*) których wykonywania oskarżonemu wzbronić należy w myśl § 425, rozumieć należy prawa wyborcze i inne prawa polityczne, które obywatelowi państwa przysługują. Zdolności do działań prywatno-prawnych nieobecny nie traci.

§ 426. Jeśli oskarżony staje, lub później go schwytano, wówczas na wniosek oskarżyciela należy dalej postępować stosownie do przepisów rozdziału XVIII.

§ 427. Jeżeli oskarżony nie stanął do rozprawy głównej, wówczas można pod jego nieobecność rozprawę odbyć i wyrok wydać, ale pod nieważnością tylko wtedy, gdy chodzi o zbrodnię zagrożoną najwyżej pięcioletnią karą więzienia lub też o występki, a oskarżony już w śledztwie

Umstand, dass über die gegen ihn erhobene Anklage die strafgerichtliche Entscheidung noch nicht erfolgt ist, fortan nicht im Wege.

§ 426. Wenn der Angeklagte sich stellt oder in der Folge betreten wird, so ist auf Antrag des Anklägers nach Vorschrift des XVIII. Hauptstückes weiter zu verfahren.

§ 427. Ist der Angeklagte bei der Hauptverhandlung nicht erschienen, so kann in seiner Abwesenheit die Hauptverhandlung vorgenommen und das Urtheil gefällt werden, jedoch bei sonstiger Nichtigkeit nur dann, wenn sich um ein höchstens mit fünfjähriger Freiheitsstrafe bedrohtes Verbrechen oder um ein Vergehen handelt, der Angeklagte bereits in der Voruntersuchung vernommen und ihm die Vorladung zur Hauptverhandlung noch persönlich zugestellt wurde. In diesem Falle wird dem Angeklagten das Urtheil durch einen

wstępem był, słuchany i wezwanie do rozprawy głównej jeszcze osobiście mu doręczono. W takim przypadku należy oskarżonemu oznajmić wyrok przez sędziego ku temu wyznaczonego lub mu w odpisie doręczyć. Jeśli to nastąpić nie może z powodu jego nieobecności, wyrok należy ogłosić publicznie w sposób w § 424 wyrażony.

Jeżeli jednak rozprawy głównej nie można rozpocząć lub dalej prowadzić w nieobecności oskarżonego dlatego, że powyższym warunkom nie stało się zadość, albo że trybunał uważa, iż bez obecności oskarżonego nie można spodziewać się należytego wyjaśnienia stanu rzeczy, postąpi się według § 221. Jeżeli doprowadzenie oskarżonego nie da się uskuteczyć, wolno jest oskarżycielowi żądać zarządzenia postępowania w §§ 423—426 omówionego; termin oznaczony w § 423 pod 3 można w tym razie skrócić do dni czternastu.

Przeciwko wyrokowi zapadłemu w nieobecności oskarżonego, może tenże założyć opozycją (sprzeciw) w trybunale pierwszej instancji, a to w terminie wyznaczonym do zapowiedzenia zażalenia nieważności. Do opozycji należy się przychylić, jeżeli będzie wykazaniem, że nieuchronna przeszkoda nie dozwoliła oskarżonemu stanąć do rozprawy

hiez u bestimmten Richter eröffnet oder in Abschrift zugestellt. Ist dies wegen seiner Abwesenheit nicht möglich, so ist das Urtheil auf die im § 424 angegebene Art zu veröffentlichen.

Kann jedoch die Hauptverhandlung in Abwesenheit des Angeklagten nicht vorgenommen oder fortgesetzt werden, weil den vorstehend bezeichneten Bedingungen nicht entsprochen ist, oder weil der Gerichtshof erachtet, dass in Abwesenheit des Angeklagten eine vollkommen beruhigende Aufklärung des Sachverhaltes nicht zu erwarten sei, so ist nach § 221 vorzugehen. Kann die Vorführung des Angeklagten nicht bewerkstelligt werden, so steht es dem Ankläger frei auf Einleitung des in den § 423—426 bezeichneten Verfahrens anzutragen; die im § 423 unter 3 erwähnte Frist kann in diesem Falle auf vierzehn Tage abgekürzt werden.

głównej. W tym przypadku zarządzić należy ponowną rozprawę główną. Jeżeli oskarżony i do tej nie stanie, wyrok zacepiony uważać się będzie względem niego za prawomocny. Opozycją rozstrzyga trybunał drugiej instancji na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu prokuratora starszego. Jeżeli opozycja zostanie odrzuconą, oskarżonemu nie służy już żaden środek prawny przeciwko wyrokowi. Jeżeli skazany razem z opozycją założył zażalenie nieważności lub odwołanie, albo jeżeli i druga strona wniosła odwołanie lub zażalenie nieważności, wówczas sąd któremu akta według przepisu §§ 285 i 294 przedłożono, rozstrzygnie najprzód opozycją na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu prokuratorji, a tylko w razie jej odrzucenia przystąpi do rozpoznania odwołania lub zażalenia nieważności.

Warunek przesłuchania obwinionego w śledztwie ustanowiony został dlatego, aby nie zasądzono go, nie dawszy

---

Gegen das in Abwesenheit des Angeklagten gefällte Urtheil kann dieser beim Gerichtshof erster Instanz innerhalb der zur Anmeldung der Nichtigkeitsbeschwerde bestimmten Frist Einspruch erheben. Diesem Einspruch ist stattzugeben, wenn nachgewiesen wird, dass der Angeklagte durch ein unabweisbares Hinderniss abgehalten wurde, in der Hauptverhandlung zu erscheinen. In diesem Falle ist eine neuerliche Hauptverhandlung anzuordnen. Bleibt der Angeklagte auch bei dieser aus, so ist das durch Einspruch angefochtene Urtheil ihm gegenüber als rechtskräftig anzusehen. Über den Einspruch entscheidet der Gerichtshof zweiter Instanz nach Anhörung des Oberstaatsanwaltes in nicht öffentlicher Sitzung. Weist er den Einspruch zurück, so steht dem Angeklagten gegen das Urtheil ein Rechtsmittel nicht mehr offen. Hat der Verurtheilte zugleich mit dem Einspruche die Nichtigkeitsbeschwerde oder die Berufung ergriffen, oder liegt eine von anderer Seite ergriffene Berufung oder Nichtigkeitsbeschwerde vor, so ist von jenem Gerichte, welchem die Acten nach Vorschrift der §§ 285 und 294 vorgelegt werden, vorerst über den Einspruch in nicht öffentlicher Sitzung nach Anhörung der Staatsanwaltschaft zu entscheiden, und nur wenn derselbe zurückgewiesen wird, in die Prüfung der Berufung oder Nichtigkeitsbeschwerde einzugehen.

mu sposobności do wytłumaczenia się z zarzutu. Jeżeli przeto obwinionego słuchano w dochodzeniu przygotowawczem, warunkowi stało się zadość, a nie wymaga się koniecznie słuchania w śledztwie wstępnem. (O. z 12 paździer. 1880 l. 11504 Nr. 271).

Wolno oskarżonemu wysłać obrońcę także do rozprawy głównej (§ 39), na której on sam nie jest obecny. Sąd ma jednak, mimo stawienia się obrońcy prawo odroczenia rozprawy i zarządzenia, aby się oskarżony stawił osobiście. Jeżeli uznaje to za zbyt cenne, rozprawę można przeprowadzić. (O. z 18 października 1881 l. 11623 Nr. 373).

Jeżeli na rozprawie zarządzonej skutkiem sprzeciwu od wyroku zaocznego, skazano ponownie oskarżonego, nie może nowy wyrok zawierać kary surowszej niż wyrok pierwszy (orz. plen. z 21 czerwca 1888 l. 3543 zb. nr. 1163).

Okoliczność, że obwinionemu nie doręczono wezwania do rozprawy głównej stoi na równi z nieuchronną przeszkodą stawiennictwa (§§ 427, 478 pk.), że okoliczność tę można zużytkować jako powód nieważności nie wyklucza zużytkowania jej jako podstawy do sprzeciwu (orz. z 2 lipca 1901 l. 9541 zb. nr. 2629).

Jeżeli proszono o przywrócenie upadłego terminu do wniesienia opozycji i zażalenia nieważności przeciw wyrokowi w nieobecności oskarżonego w myśl § 427 zapadłemu, natenczas Trybunał kasacyjny rozstrzyga prośbę tę także, o ile ona tyczy się opozycji. (O. z 5 stycznia 1887 l. 15245 nr. 1017).

Odmienne przepisy, co do traktowania sprzeciwu od wyroku zaocznego, zawiera § 478 pk w sprawach o przekroczenia. Sprzeciw rozstrzyga nie wyższa instancja lecz sędzia pierwszy a tylko do jego orzeczenia przysługuje zażalenie w dniach trzech do Trybunału pierwszej instancji jako apelacyjnego.

Zob. jeszcze § 281 l. 3 i. § 344 l. 4 proc.

§ 428. Ani niestawienie się oskarżonego, ani zarządzone

§ 428. Durch das Nichterscheinen eines Angeklagten und das dadurch veranlasste Ungehorsamverfahren darf das Ver-

z tego powodu postępowanie edyktalne nie może opóźniać postępowania przeciw współoskarżonym obecnym. Jeżeli w takich przypadkach przedmioty, służące do przekonania oskarżonych, zwrócono właścicielom, można na tychże włożyć obowiązek, aby je na żądanie znowu złożyli. Należy zarazem złożyć do aktów dokładny opis zwróconych przedmiotów.

ROZDZIAŁ XXV.

O postępowaniu doraźnem.

I. Zarządzenie postępowania doraźnego.

§ 429. Postępowanie doraźne zwyczajnie zarządzić można tylko w przypadkach rozruchu, jeśli inne środki ustawą wskazane do stłumienia go nie wystarczają. Postanowienie uznające, że zachodzi potrzeba sądu doraźnego należy do naczelnika kraju w porozumieniu z prezydentem trybunału drugiej instancji i prokuratorem starszym. Wszakże jeżeli zwłoka zagraża niebezpieczeństwem, nawet przelo-

---

fahren gegen die anwesenden Mitangeklagten nicht verzögert werden. Werden in solchen Fällen Gegenstände, die zur Überweisung der Angeklagten dienen können, an die Eigentümer zurückgestellt, so kann diesen die Verpflichtung auferlegt werden, die Beweisstücke auf Begehren wieder beizubringen. Zugleich ist eine genaue Beschreibung der zurückgestellten Gegenstände zu den Acten zu bringen.

§ 429. Das standrechtliche Verfahren kann in der Regel nur in den Fällen des Aufruhrs stattfinden, wenn die übrigen gesetzlichen Mittel zu dessen Unterdrückung nicht ausreichen. Die Erklärung, dass die Nothwendigkeit des Standrechtes vorhanden sei, steht dem Landeschef im Einverständnisse mit dem Präsidenten des Gerichtshofes zweiter Instanz und mit dem Oberstaatsanwälte zu. Wenn jedoch Gefahr auf dem

żony administracyjnej władzy powiatowej ma prawo wydać takie postanowienie w porozumieniu z prezydentem trybunału pierwszej instancyi i prokuratorem.

Orzeczenie o potrzebie zarządzenia postępowania doraźnego (*Standrecht*) należy zatem do władzy administracyjnej, albowiem zarządzenie postępowania doraźnego jest ostatecznym środkiem władzy bezpieczeństwa, mającym na celu przywrócenie naruszonego lub utrzymanie zagrożonego w wysokim stopniu porządku i bezpieczeństwa publicznego.

Por. także § 74 kod. kar.

§ 430. Oprócz tego postępowanie doraźne i wtedy zarządzić można, jeżeli w jednym lub kilku powiatach morderstwo, rabunek, podpalenie lub zbrodnia gwałtu publicznego, w § 84 kodeksu karnego przewidziana, szerzą się w sposób wielce zatrważający.

Orzeczenie, czy zachodzi potrzeba zaprowadzenia sądu doraźnego, należy w takich razach do ministra spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem sprawiedliwości.

Ogłoszenie postępowania doraźnego, którego skutkiem jest zagrożenie karą śmierci, za udział w zbrodniach, do których rozciąga się postępowanie doraźne, ograniczone jest do 5-ciu zbrodni, t. j. do rozruchu (§ 429), tudzież do morderstwa, rabunku, podpalenia i gwałtu publicznego z § 85. Zauważyć tu należy, że rabunek w kodeksie karnym nie jest zagrożony karą śmierci, podczas gdy inne 4 zbrodnie ulegają karze

---

Verzuge haftet, ist auch der Vorsteher der politischen Bezirksbehörde berechtigt, diese Erklärung im Einverständnisse mit dem Präsidenten des Gerichtshofes erster Instanz und dem Staatsanwälte zu erlassen.

§ 430. Ausserdem kann das standrechtliche Verfahren auch dann angeordnet werden, wenn in einzelnen oder mehreren Bezirken Mord, Raub, Brandlegung oder das im § 85 des Strafgesetzes vorgesehene Verbrechen der öffentlichen Gewaltthätigkeit in besonders gefahrdrohender Weise um sich greifen. Das Erkenntnis über die Nothwendigkeit der Anwendung des Standrechtes steht in solchen Fällen dem Minister des Innern im Einverständnisse mit dem Justizminister zu.

śmierci pod warunkami w §§ 74, 136, 167 i 86 kod. kar. podanymi.

Według § 2 pat. z 21 maja 1805 l. 731 zob. u. s. postępowanie doraźne może być zaprowadzone także wtedy, jeżeli szerzą się występkę przeciw zakładom kontumacyjnym (zarządzeniom w celu odwrócenia powietrza morowego), w którym to razie również grozi karą śmierci (przez rozstrzelanie).

§ 431. Postanowienie zarządzające postępowanie doraźne, ogłosić należy w gminach, dla których je zarządzono, a to przy odgłosie bębna lub trąby, oprócz tego zaś podać bezwłocznie do wiadomości powszechnej przez zawiadomienie władz gminnych, przez przyklepnięcie obwieszczenia na miejscach publicznych, przez pisma publiczne, a w miarę okoliczności przez ogłoszenie z kazalnicy, i udzielić także komendzie jeneralnej lub wojskowej i komendzie obrony krajowej dla uwiadomienia podwładnych sobie korpusów wojska (obrony krajowej).

Warunkiem stosowania sądów doraźnych jest należyte ogłoszenie ich zaprowadzenia.

§ 432. Ogłoszenie postępowania doraźnego w razie rozruchu zawierać będzie zarazem nakaz, aby się każdy wystrzegł wszelkich zbiegowisk do rozruchu zmierzających wszelkich podżegań do nich i wszelkiego w nich udziału,

§ 431. Die Erklärung, dass das standrechtliche Verfahren einzutreten habe, ist in denjenigen Gemeinden, für welche es angeordnet wurde, bei Trommelschlag oder Trompetenschall zu verkünden und ausserdem durch Mittheilung an die Gemeindebehörden, durch Anschlag an öffentlichen Plätzen, durch öffentliche Blätter und nach Umständen durch Verkündung von der Kanzel ohne Verzug zur allgemeinen Kenntnis zu bringen und auch dem General- oder Militär- und Landwehrcommando des Kronlandes zur Verständigung der unterstehenden Truppen- (Landwehr-) Körper bekanntzugeben.

§ 432. Die Bekanntmachung des standrechtlichen Verfahrens ist im Falle des Aufruhrs mit dem Befehle zu verbinden, dass sich Jedermann von allen aufrührerischen Zusammenrottungen, allen Aufreizungen hiezu und aller Theil-

i aby stosował się nadto do wszelkich rozporządzeń władzy, wydanych w celu stłumienia tych zbrodni, inaczej bowiem każdy, ktokolwiek po ogłoszeniu tych rozporządzeń dopuści się takiej zbrodni, oddany będzie pod sąd doraźny i ulegnie karze śmierci.

Ogłoszenie ma zawierać *a)* zapowiedź, że od chwili ogłoszenia obowiązuje postępowanie doraźne, *b)* odpowiednie nakazy i zakazy, *c)* zagrożenie w razie przekroczenia tychże (*b)* skutkami (odrębnym rodzajem postępowania i wyższą karą śmierci).

§ 433. Również i w razie ogłoszenia sądu doraźnego z powodu zbrodni w § 430 wymienionych, postąpić należy w sposób w poprzedzającym paragrafie określony. W miarę okoliczności można także ogłosić sąd doraźny tylko przeciw tym, którzyby się dopuścili jednej z tych zbrodni w sposób szczególny i dokładnie oznaczony. W każdym z tych przypadków zagrozić należy, że kto taką zbrodnię w ogólności lub w określony sposób szczególny popełni, ulegnie karze śmierci.

Sądy doraźne rozstrzygają wyłącznie sprawy o te zbrodnie, z powodu których je zaprowadzono, inne przestępstwa, choćby w związku będące oceniają sądy zwyczajne (ewent. w razie zawieszenia sądów przysięgłych. — Trybunał

nahme daran zu enthalten und den zur Unterdrückung dieser Verbrechen ergehenden Anordnungen der Obrigkeit zu fügen habe, widrigens Jeder, der sich nach der Kundmachung derselben dieser Verbrechen schuldig macht, standrechtlich gerichtet und mit dem Tode bestraft würde.

§ 433. Auf die im vorausgehenden Paragraphe angegebene Art ist auch bei Bekanntmachung des Standrechtes wegen eines der im § 430 bezeichneten Verbrechen vorzugehen. Nach Umständen kann das Standrecht auch nur gegen Diejenigen bekannt gemacht werden, welche eines dieser Verbrechen auf eine bestimmt bezeichnete, besondere Art begehen sollten. In jedem dieser Fälle ist die Begehung des Verbrechens überhaupt oder in der bezeichneten besonderen Art mit der Strafe des Todes zu bedrohen.

z sześciu por. § 3 ust. 23 maja 1873 i 120 Dup.) § 56 pk. nie ma tu zastosowania.

Sądy doraźne można ograniczyć do pewnych sposobów dokonania pewnej zbrodni np. § 85 c) przez uszkodzenie kolei żelaznej, § 190 przez rabunek w publicznych miejscach lub przez więcej osób.

§ 434. Od chwili ogłoszenia postępowania doraźnego trybunał pierwszej instancji, w którego okręgu ogłoszenie nastąpiło, będzie wyłącznie właściwym do sądzenia wszystkich w jego okręgu popełnionych zbrodni, na które według §§ 432 i 433 postępowanie doraźne ma się rozciągać, tudzież współwiny i wszelkiego karygodnego w nich uczestnictwa, a to bez względu na śledztwa, jakieby przeciw obwinionemu w zwyczajnym sądzie w toku być mogły.

Jeżeli obwiniony popełnił więcej przestępstw w różnych okręgach, a to pociąga za sobą właściwość różnych sądów doraźnych, wówczas wyłącznie właściwym jest ten sąd doraźny, przed którym już stoi lub któremu pierwaj może być dostawiony.

O konflikcie kompetencyjnym (§ 64 pk.) między sądami doraźnymi nie ma mowy; rozstrzyga ten, który prędzej może rozstrzygnąć, (por. zasadę § 51 ust. II pk.).

§ 434. Mit der Kundmachung des standrechtlichen Verfahrens wird der Gerichtshof erster Instanz, in dessen Sprengel die Verkündung erfolgte, für alle in seinem Bezirke verübten Verbrechen, auf welche sich das standrechtliche Verfahren nach den Bestimmungen der §§ 432 und 433 zu erstrecken hat, sowie für die Mitschuld und jede strafbare Beteiligung an denselben ausschliessend zuständig, und zwar ohne Rücksicht auf die gegen den Beschuldigten bei einem ordentlichen Gerichte etwa anhängigen Untersuchungen.

Hat der Beschuldigte mehrere strafbare Handlungen in verschiedenen Bezirken begangen, und ist dadurch die Zuständigkeit mehrerer Standgerichte begründet, so ist dasjenige Standgericht, vor welches er bereits gestellt wurde, oder an welches er zuerst abgeliefert werden kann, ausschliesslich zuständig.

§ 435. Trybunał pierwszej instancyi jako sąd doraźny orzeka w gronie czterech sędziów, z których jeden przewodniczy, za przybraniem protokolanta. Sąd ten może według uznania prezydenta, obrać sobie za siedzibę którekolwiek miejsce okręgu, dla którego sąd doraźny ogłoszono, o czem należy bezwłocznie zawiadomić władzę administracyjną.

Siedzibę swą może Sąd doraźny w miarę potrzeby zmieniać każdym razem zawiadamiając władzę administracyjną.

§ 436. Skoro tylko postępowanie doraźne zarządzone, władza administracyjna powinna jak najspieszniej postarać się o to, aby najbliższa komenda wojskowa wysłała oddział wojska dla bezpieczeństwa sądu doraźnego potrzebny, aby na miejscu, przeznaczonem do odbywania sądu doraźnego były w pogotowiu potrzebne przybory urzędowe, aby kapłan, lekarz sądowy, tudzież kat i jego pomocnicy znajdowali się tamże, i aby wykonaniu kary śmierci, w razie skazania na nią, nic nie stało na przeszkodzie.

W przypadkach Sądów doraźnych otrzyma przewodniczący sądu doraźnego odpowiednią kwotę do dyspozycji

§ 435. Der Gerichtshof erster Instanz erkennt als Standgericht in Versammlungen von vier Richtern, von denen einer den Vorsitz führt, mit Beiziehung eines Protokollführers. Dasselbe kann nach dem Ermessen des Präsidenten an jedem Orte des Bezirkes für welchen das Standrecht verkündet wurde, seinen Sitz aufschlagen, wovon die Verwaltungsbehörde unverweilt zu benachrichtigen ist.

§ 436. Sobald das standrechtliche Verfahren angeordnet ist, hat die Verwaltungsbehörde mit der grössten Beschleunigung Sorge zu tragen, dass von dem nächsten Militärcommando die zur Sicherheit des Standrechtes nöthige Mannschaft abgeordnet werde, dass an dem zur Abhaltung des Standrechtes bestimmten Orte die nöthigen Amtsgeräthschaften bereit und ein Seelsorger, ein Gerichtsarzt, ferner der Scharfrichter und dessen Gehilfen gegenwärtig seien, und dass der Vollziehung der Todesstrafe, falls dieselbe verhängt werden sollte, kein Hindernis entgegenstehe.

z czego ma pokryć konieczne wydatki (§ 147 instr. dla sądów karnych).

II. Postępowanie przed sądem doraźnym.

§ 437. Prokurator przy trybunale pierwszej instancji lub członek prokuratoryi, przeznaczony osobno do sądu doraźnego, uczynić ma wniosek zarządzenia postępowania doraźnego przeciw obwinionym. W tym względzie służyć ma za prawidło, że tylko takie osoby przed sąd doraźny stawiać należy, które albo ujęto na uczynku, albo co do których z pewną podstawą spodziewać się można, że dowód winy przeciw nim bezwłocznie da się przeprowadzić.

Osoby ciężko chore i kobiety w ciąży będące, nie należy stawiać przed sądem doraźnym.

§ 438. Sąd doraźny jest także właściwym do sądenia osób, podlegających orzecznictwu sądów wojskowych, a władze wojskowe powinny je wydać na żądanie sądu doraźnego. Jeżeli takie osoby wojskowe dostawiono do władzy cywilnej, należy o tem zawiadomić najbliższą komendę wojskową,

§ 437. Dem Staatsanwalte bei dem Gerichtshofe erster Instanz oder dem für das Standgericht besonders abgeordneten Mitgliede der Staatsanwaltschaft liegt ob, die Einleitung des standrechtlichen Verfahrens gegen die Beschuldigten zu veranlassen. Es ist dabei als Regel zu beobachten, dass nur solche Personen vor das Standgericht gestellt werden, welche entweder auf der That ergriffen worden sind, oder hinsichtlich welcher sich mit Grund erwarten lässt, es werde der Beweis der Schuld gegen sie ohne Verzug hergestellt werden können.

Schwer Erkrankte und Schwangere dürfen nicht vor das Standgericht gestellt werden.

§ 438. Das Standgericht ist auch zur Aburtheilung von Personen, die der Militärgerichtsbarkeit unsterstehen, zuständig, und es haben die Militärbehörden dieselben über Verlangen des Standgerichtes auszuliefern. Werden solche Militärpersonen bei einer Civilbehörde eingebracht, so ist hievon dem

podając nazwisko obwinionego, miejsce urodzenia, gminę do której należy i wojskowy jego stopień.

§ 439. Całe postępowanie przeciw każdemu z osobna obwinionemu przeprowadzić należy od początku aż do końca przed zgromadzonym sądem o ile można, bez przerwy. Zaraz po ujęciu obwinionego należy go stawić przed sądem doraźnym, chyba że prokurator uznaje za stosowne zarządzić postępowanie zwyczajne, w którym to przypadku atoli odstawienie do sądu doraźnego już nie jest dopuszczalne. Postępowanie przeciw jednemu obwinionemu trwać może najdłużej trzy dni, który to termin liczy się od chwili stawienia (§ 441) obwinionego przed sądem doraźnym.

Istota postępowania doraźnego wymaga najspieszniejszego przeprowadzenia postępowania i wykonania wyroku; wykluczone jest przeto zarządzenie śledztwa wstępnego, wniesienie aktu oskarżenia i t. d., od razu bowiem przystępuje się do osądzenia winnego. Dlatego też należy według § 437 tylko takich obwinionych stawić przed sąd doraźny, o których przypuszczać można, że jednomyślne ich zasądzenie nastąpi. Prokurator może jednak przeprowadzić dochodzenia, zmierzające do uzyskania podstawy w celu zarządzenia przeciw obwinionemu postępowania doraźnego. Czas trwania tych dochodzeń

---

nächsten Militärcommando unter Anführung des Namens, des Geburtsortes, der Zuständigkeitsgemeinde und des Militärcharakters des Beschuldigten Mittheilung zu machen.

§ 439. Das ganze Verfahren gegen einzelne Beschuldigte ist vom Anfange bis zum Ende vor dem versammelten Gerichte und, so viel als möglich, ohne Unterbrechung zu pflegen. Der Beschuldigte ist sogleich nach seiner Ergreifung vor das Standgericht zu stellen, wenn nicht der Staatsanwalt das ordentliche Verfahren anhängig zu machen findet, in welchem Falle aber eine Ablieferung an das Standgericht nicht mehr zulässig ist. Die längste Dauer des Verfahrens gegen den einzelnen Beschuldigten wird auf drei Tage festgesetzt, und es ist diese Frist von dem Zeitpunkte, da der Beschuldigte vor das Standgericht gestellt wurde (§ 441), zu rechnen.

nie wlicza się w trziedniowy termin zakreślony w § 439, który biegnie dopiero od chwili, jak prokurator uczyni wniosek przeprowadzenia przeciw obwinionemu postępowania doraźnego.

§ 440. Postępowanie przed sądem doraźnym jest ustne i jawne. Obwiniony może sam sobie wybrać obrońcę; jeżeli z tego prawa nie robi użytku, sąd mianuje mu obrońcę z urzędu.

§ 441. Rozprawę rozpoczyna prokurator przedstawieniem czynów, zarzuconych obwinionemu. W przesłuchaniu i we wprowadzaniu środków dowodowych przestrzegać należy w ogólności przepisów §§ 245—254.

Postępowanie ogranicza się w powszechności do udowodnienia czynu, co do którego zarządzono postępowanie doraźne. Nie należy przeto innych przestępstw ujętego brać na uwagę. Jeżeli będzie się je ścigać w drodze zwyczajnego postępowania karnego, sąd, wymierzając karę, uwzględni karę więzienia (§ 442 ustęp 2) przez sąd doraźny naznaczoną.

Postępowania nie można przewlekać dochodzeniami, tyczącami się wynagrodzenia szkody. Podobnie nie należy

§ 440. Das Verfahren vor dem Standgerichte ist mündlich und öffentlich. Der Beschuldigte kann sich selbst den Vertheidiger wählen: macht er von diesem Rechte keinen Gebrauch, so hat das Gericht den Vertheidiger von Amtswegen zu ernennen.

§ 441. Der Staatsanwalt beginnt die Verhandlung mit einer Darstellung der dem Beschuldigten zur Last liegenden Thatsachen. Bei dem Verhöre und bei Vorführung der Beweismittel sind im Allgemeinen die Vorschriften der §§ 245 bis 254 zu beobachten.

Das Verfahren hat sich in der Regel auf den Beweis der That zu beschränken, wegen welcher das standrechtliche Verfahren eingeleitet worden ist. Es ist daher auf andere strafbare Handlungen des Ergriffenen keine Rücksicht zu nehmen. Werden diese im Wege des ordentlichen Strafverfahrens verfolgt, so hat das Gericht bei Ausmessung der Strafe auf die vom Standgerichte ausgesprochene Freiheitsstrafe (§ 442, Abs. 2) Rücksicht zu nehmen.

wprawdzie spuszczać z uwagi wyśledzenia spółników, jednak nie można z tego powodu odwlekać wydania i wykonania wyroku przeciw obwinionemu, którego ujęto.

Po zamknięciu postępowania dowodowego prokurator przedstawiwszy wyniki tegoż, uczyni swój wniosek, na który odpowie obwiniony i jego obrońca; gdyby prokurator jeszcze co na to odpowiedział, obwinionemu i obrońcy służy w każdym razie prawo przemówienia na ostatku.

§ 442. Następnie wydaje sąd wyrok na naradzie niejawniej, przestrzegając przepisów w §§ 17, 19 do 22, 258 i 267 zawartych i zaraz potem ogłasza go obwinionemu na posiedzeniu jawnem. Jeżeli obwinionego jednomyślnie winnym uznano, sąd doraźny wyda zaraz wyrok śmierci.

Tylko wtenczas, jeżeli wykonanie kary śmierci na jednym lub kilku najwięcej na karę zasługujących, dało już przykład odstrasżający, potrzebny do przywrócenia spokoju, sąd doraźny, ze względu na ważne okoliczności łagodzące, może

Das Verfahren darf durch Erhebungen über die Entschädigung nicht aufgehalten werden. Ebenso ist die Ausforschung der Mitschuldigen zwar nicht ausser Acht zu lassen, jedoch soll deshalb die Schöpfung und Vollziehung des Erkenntnisses gegen den Ergriffenen nicht aufgeschoben werden.

Nach geschlossenem Beweisverfahren hat der Staatsanwalt die Ergebnisse desselben zu entwickeln und seinen Antrag zu stellen. Der Beschuldigte und sein Vertheidiger haben darauf zu antworten, und wenn der Staatsanwalt hierauf noch etwas zu erwidern findet, gebührt dem Beschuldigten und seinem Vertheidiger jederzeit das Recht der letzten Äusserung.

§ 442. Hierauf wird von dem Gerichte das Urtheil in nichtöffentlicher Berathung unter Beobachtung der Vorschriften der §§ 17, 19—22, 258 und 267 gefällt und unmittelbar darauf dem Beschuldigten in öffentlicher Sitzung verkündigt. Wird der Beschuldigte einstimmig für schuldig erklärt, so hat das Standgericht zugleich auf die Todesstrafe zu erkennen.

Nur wenn bereits durch Vollziehung der Todesstrafe an einem oder mehreren der Strafwürdigsten das zur Herstellung der Ruhe nöthige abschreckende Beispiel gegeben ist, kann das Standgericht aus wichtigen Milderungsgründen

tych, którzy mniejszy mieli udział, skazać na karę ciężkiego więzienia od lat pięciu do dwudziestu. Na taką samą karę skazać należy tych, którzy w czasie popełnionej zbrodni dwudziestego roku życia jeszcze nie skończyli.

§ 443. Jeżeli zachodzą warunki w § 259 przewidziane, sąd doraźny orzeczy uwolnienie obwinionego od zarzutu i zarządzi natychmiastowe wypuszczenie go na wolność. Jeżeli sąd doraźny uznaje, że jest niewłaściwym, jeżeli wyrok śmierci tylko dla braku jednomyślności sędziów nie zapada (§ 442, ustęp 1), albo jeżeli wprawdzie dowód winy obwinionego w przeciągu ustawowego terminu trzech-dniowego nie może być przeprowadzony, atoli silne zachodzą przeciw niemu poszlaki, że czyn mu zarzucony lub inne przestępstwo popełnił, sąd doraźny odesła obwinionego przed zwyczajnego sędziego i postanowi zarazem w przypadku takim, czy obwiniony ma pozostać w areszcie lub czy należy go na wolność wypuścić.

§ 444. Protokół rozprawy przed sądem doraźnym spi-

---

gegen minder Betheiligte auf schweren Kerker von fünf bis zwanzig Jahren erkennen. Dieselbe Strafe ist gegen diejenigen auszusprechen, welche zur Zeit des verübten Verbrechens das Alter von zwanzig Jahren noch nicht zurückgelegt haben.

§ 443. Wenn die im § 259 vorgesehenen Bedingungen eintreten, hat das Standgericht auf Freisprechung des Beschuldigten zu erkennen und sofort dessen Freilassung zu verfügen. Wenn das Standgericht sich nicht für zuständig erachtet, wenn ein Todesurtheil nur wegen Mangels der Einstimmigkeit der Richter nicht gefällt wird (§ 442, Absatz 1), oder wenn zwar die Herstellung des Beweises der Schuld des Beschuldigten innerhalb der gesetzlichen Frist von drei Tagen nicht möglich ist, wider denselben aber dringende Verdachtsgründe vorliegen, dass er die ihm zur Last gelegte oder eine andere strafbare Handlung verübt habe, so erkennt das Standgericht auf Überweisung des Beschuldigten an den ordentlichen Richter, und hat in diesem Falle zugleich zu beschliessen, ob die Haft des Beschuldigten fortzudauern habe oder aufzuheben sei

§ 444. Über die Verhandlung vor dem Standgerichte ist

sać należy podług przepisów w §§ 271 i 272 zawartych. Podpisać go mają wszyscy sędziowie i protokolant.

§ 445. Przeciw wyrokowi sądu doraźnego nie ma żadnego środka prawnego, a prośba o ułaskawienie przez kogobądź wniesiona nie ma nigdy skutku zawieszającego. W powszechności karę śmierci wykonać należy we dwie godziny po ogłoszeniu wyroku; tylko na wyraźną prośbę skazanego można mu pozostawić jeszcze trzecią godzinę dla przygotowania się na śmierć.

III. Odwołanie postępowania doraźnego.

§ 446. Odwołanie postępowania doraźnego należy do osób, wymienionych w §§ 429 i 430. Odwołanie należy natychmiast postanowić i przez pisma publiczne ogłosić, skoro tylko ustanie przyczyna, która dała powód do zaprowadzenia sądów doraźnych.

Działalność sądu doraźnego ustaje w chwili, gdy tenże otrzyma zawiadomienie o odwołaniu postępowania doraźnego. Wszystkie jeszcze wiszące śledztwa, tudzież te, w których zapadły już wyroki śmierci, ale ich jeszcze nie wykonano, oddać należy sądom zwyczajnym, które mają postąpić z niem

ein Protokoll nach Vorschrift der §§ 271 und 272 aufzunehmen. Dasselbe ist von sämtlichen Richtern und dem Schriftführer zu unterzeichnen.

§ 445. Gegen die Urtheile des Standgerichtes findet kein Rechtsmittel statt, und ein dagegen von wem immer eingebrachtes Gnadengesuch hat nie eine aufschiebende Wirkung.

Die Todesstrafe ist in der Regel zwei Stunden nach der Verkündung des Urtheiles zu vollziehen; nur auf ausdrückliches Bitten des Verurtheilten kann demselben noch eine dritte Stunde zu seiner Vorbereitung auf den Tod gestattet werden.

§ 446. Die Aufhebung des standrechtlichen Verfahrens steht den in den §§ 429 und 430 bezeichneten Personen zu. Dieselbe ist, wenn der Grund, der die Einleitung des Standrechtes veranlasste, weggefallen ist, sogleich auszusprechen und jederzeit durch die öffentlichen Blätter kundzumachen.

jak ze śledztwami wstępnymi. Dalsze postępowanie stosować się będzie do ogólnych przepisów niniejszej ustawy o postępowaniu karnem. Wszystkie wyroki przez sąd doraźny wydane razem z aktami należy przedłożyć w czterech dniach po odwołaniu sądów doraźnych prokuratorowi starszemu, który poczyni wnioski, jakie za odpowiednie uzna.

Jeżeli później wyjdą na jaw przyczyny uzasadniające wznowienie postępowania, wówczas postępowanie w tej mierze odbędzie się przed sądami zwyczajnymi, a to według przepisów rozdziału XX.

ROZDZIAŁ XXVI.

O postępowaniu w sprawach o przekroczenia.

§ 447. Postępowanie, co do tych czynów karygodnych, których śledzenie i ukaranie poruczono sądom powiatowym, stosuje się przedewszystkiem do przepisów w niniejszym

---

Sobald die Aufhebung des standrechtlichen Verfahrens dem Standgerichte mitgetheilt ist, hört dessen Wirksamkeit auf. Alle noch anhängigen Untersuchungen, sowie diejenigen, über welche Todesurtheile ergangen, aber noch nicht vollzogen sind, müssen an die ordentlichen Gerichte abgegeben und von diesen als Voruntersuchungen behandelt werden. Es ist darüber nach den allgemeinen Vorschriften dieser Strafprocessordnung weiter zu verfahren. Alle von dem Standgerichte erlassenen Urtheile sammt den Verhandlungsacten sind binnen vierzehn Tagen nach Aufhebung des Standrechtes dem Oberstaatsanwälte vorzulegen, welcher die ihm geeignet scheinenden Anträge zu stellen hat.

Ergeben sich später Gründe zur Wiederaufnahme des Verfahrens, so ist darüber vor den ordentlichen Gerichten nach Vorschrift des XX. Hauptstückes zu verhandeln.

§ 447. Das Verfahren wegen jener strafbaren Handlungen, welche den Bezirksgerichten zur Untersuchung und Bestrafung

rozdziale zawartych. We wszystkich tych punktach jednak, względem których nie podano tu przepisu szczególnego, stosować należy te postanowienia, które obowiązują w postępowaniu co do zbrodni i występków.

Adwokaci ustanowieni jako obrońcy lub zastępcy mają prawo dać się zastępować w sprawach o przekroczenia przez kandydatów adwokatury wpisanych na listę kandydatów.

Ustęp drugi § 447 zawdzięcza swe powstanie noweli z 17 kwietnia 1902 l. 79 D. u. p. (§ 1).

Przepisy w rozdziale XXVI zawarte stosują się tylko do spraw o przekroczenie sądzonych przez sądy powiatowe. Jeżeli Trybunał pierwszej instancji śledzi lub sądzi sprawę o przekroczenie ze względu na zachodzący związek spraw (§ 56), natenczas stosować należy postanowienia obowiązujące odnośnie do zbrodni i występków.

Postanowienia te przed sądami powiatowymi o tyle tylko stosować należy, o ile w rozdziale XVI nie ma przepisów szczególnych.

Przy sądach powiatowych ustanowieni sędziowie samoistni na mocy swego ustanowienia mają prawo samoistnego wykonywania przysługującego sądowi powiatowemu sądownictwa w sprawach o przekroczenia (§ 13 ust. II instr. sąd.). Sędziów samoistnych ustanawia minister sprawiedliwości na wniosek prezydenta Sądu wyższego z pomiędzy uzdolnionych do urzędu sędziowskiego i dla odnośnego Sądu powiatowego mianowanych urzędników sędziowskich (sekretarzy rady, adjunktów) por. ust. I. § 25 ust. o org. sąd.

W miejscach siedziby sądów krajowych i obwodowych, mogą być sędziami samoistnymi tylko sekretarze rady (§ 25 ust. końc. ust. o org. sąd.).

---

zugewiesen sind, richtet sich zunächst nach den in dem gegenwärtigen Hauptstücke enthaltenen Vorschriften. In allen jenen Punkten aber, worüber hier keine besondere Vorschrift ertheilt ist, sind jene Bestimmungen in Anwendung zu bringen, welche für das Verfahren bei Verbrechen und Vergehen gelten.

I. Oskarżenie.

§ 448. Czynności Prokuratoryi wykonywują zastępcy, przeznaczeni do tego w drodze rozporządzenia. Podlegają oni w czynnościach tych prokuratorowi przy trybunale pierwszej instancji, w którego okręgu się znajdują, mają wypełniać jego zlecenia i co miesiąc składać mu wykaz ściganych przez siebie czynów karygodnych, jakoteż przedstawić wynik przedsięwziętych kroków (§ 31).

O zastępcach Prokuratoryi przy Sądach powiatowych stanowią §§ 87—114 rozp. wykon.; zastępcy ci nie są urzędnikami prokuratoryi, lecz zwyczajnie urzędnikami władz bezpieczeństwa lub c. k. starostw, delegowanymi do pełnienia czynności prokuratoryi, lub kandydatami do urzędu sędziowskiego. (rozp. min. z 30 czerwca 1900, nr. 30 Dz. r. m.).

§ 449. Pokrzywdzony w swych prawach przestępstwem które z urzędu należy ścigać, może się do postępowania karnego przyłączyć. Jeżeli urzędnik powołany do czynności prokuratorskich, odmówi ścigania, strona cywilna uczynić może wniosek ukarania według ustawy (§§ 451 i 457).

Por. § 47. Ustawa nie wymaga w przekroczeniach wniosków tak ściśle sformułowanych jak w zbrodniach i występ-

§ 448. Die Verrichtungen der Staatsanwaltschaft werden durch die hierfür auf dem Verordnungswege zu bezeichnenden Organe ausgeübt. Diese sind dabei dem Staatsanwälte am Gerichtshofe erster Instanz, in dessen Sprengel sie sich befinden, untergeordnet, haben dessen Weisungen zu befolgen und demselben alle Monate einen Ausweis über die von ihnen verfolgten strafbaren Handlungen und den Erfolg der getroffenen Einleitungen vorzulegen (§ 31).

§ 449. Dem durch eine von amtswegen zu verfolgende strafbare Handlung in seinen Rechten Verletzten steht es frei, sich dem Strafverfahren anzuschließen. Verweigert der zu den Verrichtungen der Staatsanwaltschaft berufene Beamte die Verfolgung, so kann der Privatbetheiligte den Antrag auf gesetzliche Bestrafung stellen (§§ 451 und 457).

kach (§§ 92, 48 l. 1, 255 i t. d.); wystarcza ogólnikowy wniosek ukarania według ustawy (§ 457). Zob. jeszcze § 102 rozp. wykon.

II. Postępowanie zwyczajne przed sądami powiatowymi.

Postępowanie przed sądami powiatowymi jest zwyczajne (§§ 450—459) i nadzwyczajne czyli nakazowe (§§ 460—462).

§ 450. Jeżeli sąd powiatowy mniema, że jest niewłaściwym z powodu, że zachodzi zbrodnia lub występki, oznajmić to ma prokuratorowi przy trybunale pierwszej instancji lub oskarżycielowi prywatnemu (§§ 46, 449). Jeżeli jednak trybunał pierwszej instancji lub sąd wyższej instancji odesła sprawę napowrót sądowi powiatowemu, tenże już od niej z powodu niewłaściwości usuwać się nie może.

Przepis § 450 ma zastosowanie, jeżeli sąd powiatowy uznaje się niewłaściwym przed zarządzeniem rozprawy głównej. O uchwale w myśl § 450 zapadłej należy zawiadomić strony, którym służy zażalenie z § 481. Jeżeliby niewłaściwość sądu powiatowego okazała się dopiero na rozprawie sąd musiałby wydać orzeczenie niewłaściwości analogicznie do § 261, przeciw któremu służyłoby odwołanie się z powodu nieważności z § 468 l. 3, względnie z § 281 l. 6.

§ 451. Nie ma ani formalnego śledztwa wstępnego, ani osobnego postępowania co do oddania pod oskarżenie. Wy-

§ 450. Hält das Bezirksgericht dafür, dass es nicht zuständig sei, weil ein Verbrechen oder Vergehen vorliegt, so hat es dies dem Staatsanwälte am Gerichtshofe erster Instanz oder dem Privatankläger (§§ 46, 449) bekannt zu geben, verweist aber der Gerichtshof erster Instanz oder ein höheres Gericht die Sache wieder an das Bezirksgericht zurück so kann letzteres sie nicht weiter wegen Nichtzuständigkeit von sich abweisen.

§ 451. Es findet weder eine förmliche Voruntersuchung noch eine abgesonderte Verhandlung über die Versetzung in

starcza ogólny wniosek pisemny lub ustny, żądający ukarania podług ustawy.

Jeżeli od razu obwionionego przed sędziego sprowadzono, a tenże przyznaje się do zarzuczonego mu czynu, albo jeżeli oskarżyciel i obwiniony razem stawiają się przed sędzią, a wszystkie środki dowodowe oskarżenia i obrony są pod ręką, sędzia może, jeżeli obwiniony przyzwala, natychmiast rozprawę odbyć (§ 456) i wyrok wydać.

W innych zaś przypadkach należy wyznaczyć dzień do rozprawy głównej po przeprowadzeniu dochodzeń, jakieby były potrzebne.

Zdanie, jakoby Sąd powiatowy nie miał prawa odmówienia wnioskowi zarządzenia postępowania karnego, lecz był obowiązany w przekroczeniach bez wyjątku odbyć rozprawę, a względnie wydać wyrok, jeżeli oskarżyciel wniosek ukarania w myśl § 451 uczynił, nie ma poparcia w przepisach procedury obowiązującej. Wolno przeto sądowi odrzucić wprost skargę, lub zaniechać postępowania po przeprowadzeniu dochodzeń, bez wyznaczania dnia do rozprawy głównej, stronom zaś służy przeciw odnośnej uchwale zażalenie z § 481. Por. orz. plen. z 10 maja 1875 l. 2601, zb. nr. 93.

Zob. §§ 13, 101 i 105 rozp. wykon.

Przeprowadzenie rozprawy na rokach sądowych możliwem jest tylko, jeżeli chodzi o przekroczenie ścigane na

Anklagestand statt. Es genügt ein allgemeiner schriftlich oder mündlich angebrachter Antrag auf gesetzliche Bestrafung.

Wird dem Richter zugleich der Beschuldigte vorgeführt, und gesteht derselbe die ihm zur Last gelegte That, oder erscheinen der Ankläger und der Beschuldigte zugleich vor dem Richter, und sind alle Beweismittel für die Anklage und Vertheidigung zur Hand, so kann der Richter mit Zustimmung des Beschuldigten sogleich die Verhandlung vornehmen (§ 456) und das Urtheil fällen.

Ausser diesem Falle aber ist nach Vornahme der etwa nöthig befundenen Vorerhebungen ein Tag zur Hauptverhandlung festzusetzen.

żądanie oskarżyciela prywatnego, oskarżyciel i oskarżony się jednocześnie przed sędzią stawiają, wszelkie środki dowodowe dla oskarżenia i obrony są pod ręką a oskarżony zgadza się na przeprowadzenie rozprawy (§ 58 instr. sąd.).

Natomiast możliwym jest przeprowadzenie postępowania dowodowego (przesłuchanie świadków, znawców, obwinionego) na rokach (§ 57 ust. III. instr. s.) a wydanie wyroku po powrocie do siedziby sądu (§ 57 ust. VI instruk. sąd.).

Przeciwko zarządzeniu rozprawy nie ma środka prawnego, w szczególności nie służy zażalenie z § 481 p. k.

§ 452. We wszystkich dochodzeniach przygotowawczych sędzia powiatowy przestrzegać powinien w ogólności przepisów, postanowionych dla sędziów śledczych, z następującymi jednak ograniczeniami:

- 1) Oprócz przypadków, wymienionych w § 175 l. 2 i 3, tymczasowe przytrzymanie obwinionego w celu doprowadzenia go, może nastąpić tylko wtedy, jeżeli obwiniony, wezwany do osobistego stawienia się wezwaniu temu nie czyni zadość. Podróżnym zezwolić należy na dalszą podróż, o ile nie zachodzi obawa, że to udaremni śledztwo lub wykonanie wyroku.
- 2) Jeżeli obwinionemu nie można doręczyć wezwania, należy postępowanie dalsze wstrzymać aż do jego ujęcia. Rozpisanie listów gończych nie może nastąpić; wszakże

---

§ 452. Bei allen Vorerhebungen hat der Bezirksrichter im Allgemeinen die für die Untersuchungsrichter ertheilten Vorschriften zu beobachten, jedoch unter nachstehenden Beschränkungen:

1. Die vorläufige Festnehmung des Beschuldigten zum Behufe der Vorführung kann ausser den im § 175, Z. 2 und 3, erwähnten Fällen nur dann stattfinden, wenn der ausdrücklich zum persönlichen Erscheinen aufgeforderte Beschuldigte dieser Aufforderung nicht nachkommt. Reisenden ist die Fortsetzung der Reise zu gestatten, insoferne nicht zu besorgen ist, dass dadurch die Untersuchung oder die Vollstreckung des Urtheils vereitelt werde.

można w przypadkach ważniejszych udzielić władzom opis osoby obwinionego (§ 416).

- 3) Areszt śledczy rozciągnąć można tylko w przypadkach § 175. l. 2 i 3. Nie wolno umieszczać aresztowanych w tem samym więzieniu z osobami zostającymi w śledztwie o zbrodnią lub odbywającymi karę za nią. Mogą sobie żywność kazać sporządzić poza domem więziennym, o ile to nie przeszkadza w porządku domowym.
- 4) Przeszukiwanie papierów osób trzecich, jakoteż zatrzymanie lub otwieranie listów nie jest dozwolone.
- 5) Nie potrzeba obecności świadków sądowych przy żadnej czynności śledczej.
- 6) Do oględzin, jakoteż do zasięgnięcia opinii wystarcza przybranie jednego znawcy.
- 7) Spisywanie protokołu wymagane jest tylko w takich dochodzeniach, które mają dostarczyć dowodu na rozprawie głównej, a nie mają być na niej powtórzone;

2. Kann dem Beschuldigten die Vorladung nicht zugestellt werden, so hat das weitere Verfahren bis zu seiner Betretung auf sich zu beruhen. Die Ausfertigung von Steckbriefen ist unzulässig;

3. Die Untersuchungshaft kann nur in den Fällen des § 175, Z. 2 und 3, verhängt werden. Die Verhafteten dürfen nicht in dasselbe Gefängnis mit Personen, welche sich wegen eines Verbrechens in Untersuchung oder Strafe befinden, gebracht werden. Sie können sich ihre Nahrung ausser dem Hause bereiten lassen, soferne dadurch die Ordnung des Hauses nicht gestört wird.

4. Die Durchsuchung von Papieren dritter Personen und die Beschlagnahme oder Eröffnung von Briefen ist nicht gestattet.

5. Gerichtszeugen sind bei keiner Untersuchungshandlung erforderlich.

6. Bei einem Augenscheine, sowie bei Einholung eines Gutachtens genügt die Beiziehung eines Sachverständigen.

7. Die Führung eines Protokolles ist nur bei solchen Erhebungen erforderlich, welche zum Beweise bei der Haupt-

w innych przypadkach wystarcza, jeżeli protokolant albo i sam sędzia słuchający zapisze w krótkości istotną treść zeznań złożonych przez osoby słuchane.

8) obrońcy z urzędu się nie przydaje.

Por. §§ 175. 180, 416 ust. 2 i 3, 145, 116, 142, 198, 118, 101 i 41.

Orzeczenie z § 452 ust. II. p. k., że dalsze postępowanie wstrzymuje się aż do ujęcia sprawcy, przerywa bieg przedawnienia (orz. z 16 grudnia 1898 l. 15086, zb. nr. 2297).

Postępowanie dowodowe w trakcie rozprawy (§ 273 447 p. k.), jak i dochodzenia (§ 451 ust. III. przeprowadzić może, sędzia powiatowy, także w obrębie innego sądu powiatowego (§§ 156, 248, 447 p. k.). Szczególnie wskazanem to będzie w razie słabości lub ułomności rozstrzygającego świadka (anal. § 154 p. k.) jeżeli chodzi o bezpośrednie wrażenie, czego nie zastąpi rekwizycya, w razie potrzeby oględzin aktualne przy delegacyi innego sądu niż *forum delicti commissi* (§ 62—63 p. k.). W wypadkach takich stosować należy przepis § 156 p. k. i zawiadamiać odnośnego naczelnika sądu. Kiedy postępowanie takie jest wskazanem, zależy od uznania sędziego (stronom przysługuje zażądanie z § 481 p. k., ew. z § 15 p. k.).

Obrońcę z urzędu (jak obrońcę ubogich) dodaje się wyjątkowo młodocianym niżej lat 18 na żądanie tegoż lub jego ustawowego zastępcy (rozp. min. 31 maja 1905 l. 9 Dz. r. min.).

§ 453. Odebranie przysięgi od świadków zwyczajnie nie następuje, lecz sędzia zamiast przysięgi może poprzestać na podaniu ręki przez świadków.

verhandlung gebraucht und in derselben nicht wiederholt werden sollen; in anderen Fällen genügt die kurze Aufzeichnung des wesentlichen Inhalts der von den vernommenen Personen gemachten Aussagen durch den Protokollführer oder auch durch den vernehmenden Richter selbst.

8. Die Beigebung eines Vertheidigers von amtswegen findet nicht statt.

§ 453. Die Beeidigung der Zeugen findet in der Regel nicht statt, sondern der Richter kann sich statt des Eides der Zeugen mit einem Handschlage derselben begnügen.

Jeżeli jednak chodzi o to, ażeby wypierającego się obwinionego przekonać zeznaniami świadków, przysięgę od nich, o ile się temu nie sprzeciwia przeszkoda ustawowa, odebrać należy stosownie do przepisów, jeżeli obwiniony odebrania przysięgi od świadków wyraźnie żąda, albo chodzi o przekroczenie pociągające za sobą karę aresztu najmniej jednomiesięcznego lub grzywnę najmniej stu złotych austr. lub utratę przemysłu, lub innych praw i upoważnień.

Urzędników i przysięgłe sługi władzy publicznej, którzy zeznają o faktach lub okolicznościach dostrzeżonych w wykonaniu urzędu swojego, słuchać należy jako świadków tylko przy zwróceniu ich uwagi na przysięgę służbową, jeżeli zeznania ich tyczą się przedmiotów, do których odnosiła się ich czynność urzędowa.

Ustawa pozostawia zwyczajnie uznaniu sędziego, czy chce odebrać przysięgę od świadka lub nie; sędzia może poprzestać na podaniu przysięgi przez świadka (§ 453 ust. 1), a zatem może także przysięgę odebrać, zwłaszcza jeżeli strony z ważnych powodów uczynią wnioszek odebrania przysięgi lub sędzia mniema, iż tylko po odebraniu przysięgi od świadka, szczerzej prawdy może się dowiedzieć (por. § 169). Przysięgę jednak w każdym razie odebrać należy pod dwoma

Handelt es sich aber um die Überweisung eines leugnenden Beschuldigten durch die Aussage von Zeugen, so müssen dieselben, wenn der Beschuldigte deren Beeidigung insbesondere verlangt, oder wenn es sich um eine Gesetzesübertretung handelt, welche eine Arreststrafe von wenigstens einem Monate, oder eine Geldstrafe von wenigstens hundert Gulden, oder den Verlust des Gewerbes oder anderer Rechte und Befugnisse nach sich zieht, vorschriftsmässig beeidet werden, sofern ihrer Beeidigung kein gesetzliches Hinderniss entgegensteht.

Beamte und beeidete Diener der öffentlichen Gewalt, welche eine Aussage über Thatsachen oder Umstände ablegen, die sie in Ausübung ihres Amtes wahrgenommen haben, sind, wenn ihre Aussagen Gegenstände betreffen, auf welche sich ihre Amtshandlung bezog, nur unter Erinnerung an ihren Dienstoid als Zeugen zu vernehmen.

warunkami t. j. jeżeli a) obwiniony się wypiera, a chodzi o przekonanie go na podstawie zeznań świadków, a nadto: b) albo obwiniony wyraźnie odebrania przysięgi żąda, albo chodzi o przekroczenie karą cięższą zagrożone. Nie odebranie przysięgi od świadka, samo przez się nie pociąga za sobą nieważności, albowiem odebranie przysięgi nie jest w § 453 nakazane pod nieważnością ani też pogwałcenie § 453 nie podpada pod przyczyny nieważności, w § 468 wyliczone. Uchwałę nie odebrania przysięgi wbrew wnioskowi strony zapadłą można zaczepiać z § 468 l. 3 względnie z § 281 l. 4; podobnież zaczepić można odebranie przysięgi od świadka na mocy § 468 l. 2 względnie § 170, jeżeli przysięgi dla jednej z przyczyn w § 170 podanych, odbierać nie należało.

Potwierdzenie zeznań przez podanie ręki nie jest równem zeznaniu pod przysięgą (orz. z 11 września 1885 l. 7158 nr. 816).

Odebraniu potwierdzenia przez podanie ręki nie stoi na przeszkodzie nieletność świadka z § 170 ust. 4 p. k.

§ 454. Jeżeli rozprawa nie może odbyć się według § 451 zaraz po wniesionem oskarżeniu, wówczas należy wezwać obwinionego, jeśli nie jest aresztowany, do rozprawy głównej nakazem pisemnym, który zawierać powinien istotne okoliczności faktyczne przestępstwa obwinionemu zarzuczonego, tudzież polecenie, aby się stawił o oznaczonej godzinie i środki dowodowe dla swej obrony ze sobą przyniósł, lub sędziemu o nich tak wcześnie doniósł, iżby ich do rozprawy

§ 454. Kann die Verhandlung nicht nach § 451 sogleich nach Anbringung der Anklage stattfinden, so ist der Beschuldigte, falls er nicht verhaftet ist, zur Hauptverhandlung durch einen schriftlichen Befehl vorzuladen, welcher die wesentlichen Thatsachen der ihm zur Last gelegten strafbaren Handlung und die Aufforderung enthalten muss, zur festgesetzten Stunde zu erscheinen und die zu seiner Vertheidigung dienenden Beweismittel mitzubringen oder dem Richter so zeitlich anzuzeigen, dass sie zur Hauptverhandlung noch herbeigeschafft werden können. Zugleich ist die Warnung beizufügen, dass im Falle seines Ausbleibens dennoch mit der Verhandlung und Urtheilsfällung vorgegangen werden würde.

głównej jeszcze dostarczyć można. Zarazem dodać należy ostrzeżenie, iż chociażby się nie stawił, rozprawa pomimo to się odbędzie i wyrok się wyda.

Jeżeli wezwanie do obwinionego wystosowane nie odpowiada przepisowi § 454 t. j. nie podaje ani celu wezwania ani czynu obwinionemu zarzuczonego, ani skutków niestawienia się, rozprawa w nieobecności obwinionego odbyć się nie może (orz. plen. z 9 grudnia 1880 l. 7233 nr. 312 i z 1 czerwca 1881 l. 3338 nr. 344).

§ 455. Wezwanie zwyczajnie w ten sposób skutecznie należy, ażeby obwinionemu od doręczenia wezwania do rozprawy głównej, odliczając czas jakiego potrzebuje, aby przybyć do siedziby sądu, pozostało najmniej dwadzieścia cztery godzin wolnego czasu. W przypadkach nagłych zaś, jeżeli chodzi o przekroczenia mniej ważne, a obwiniony znajduje się w siedzibie sądu, termin ten można nawet skrócić. Tylko dla ważnych, stwierdzonych przyczyn można przychylić się do wniosku obwinionego, odroczenia rozprawy głównej.

Wolno obwinionemu przybrać sobie obrońcę z ograniczeniami w §§ 39 i 40 wymienionymi, które ulegają ocenie sędziego.

§ 455. Die Vorladung ist in der Regel so einzurichten dass dem Beschuldigten von der Zustellung derselben nach Abrechnung der Zeit, die er benöthigt, um sich an den Ort des Gerichtes zu verfügen, bis zur Hauptverhandlung ein Zeitraum von wenigstens vierundzwanzig Stunden frei bleibt. In dringenden Fällen aber, bei unbedeutenden Gesetzesübertretungen, und wenn sich der Beschuldigte an dem Orte des Gerichtes befindet, kann diese Frist auch abgekürzt werden. Nur auf Grund bescheinigter erheblicher Hindernisse kann dem Antrage des Beschuldigten auf Vertagung der Verhandlung stattgegeben werden.

So steht dem Beschuldigten unter den in den §§ 39 und 40 erwähnten Beschränkungen, welche der Beurtheilung des Richters unterliegen, frei, sich eines Vertheidigers zu bedienen.

Jeżeli obwiniony nie jest aresztowany a osobiście stawać nie chce, może do rozprawy stanąć przez pełnomocnika, który wykazać się powinien osobnem pełnomocnictwem; sądowi służy jednak prawo zarządzić osobiste jego stawienie się, ilekroć to uzna za potrzebne w celu zbadania prawdy. Osób, które nie są zapisane w liście obrońców a trudnią się zastępowaniem stron sposobem zarobkowym, nie należy dopuszczać jako pełnomocników.

Jedynie przed sądami powiatowymi może zamiast obwinionego stawać pełnomocnik. Pełnomocnik jest zastępcą nieobecnego obwinionego i może stawać tylko zamiast niego, nie zaś z obwinionym razem. Pełnomocnikiem może być także osoba w liście obrońców zapisana, w którym to razie występuje ona w charakterze podwójnym obrońcy i pełnomocnika.

Ostatnie zdanie § 455 skierowane jest przeciw pisarzom pokątnym, których jako pełnomocników dopuszczać nie należy.

Pełnomocnik obwinionego może zgłaszać w jego imieniu środki prawne, choć o uprawnieniu w tym kierunku nie ma wzmianki w pełnomocnictwie (orz. plen. z 13 grud. 1888, zb. nr. 1226).

§ 456. Rozprawa główna przed sądem powiatowym (§ 9) jest jawna pod nieważnością, jednak z ograniczeniami w §§ 228—231 zawartemi. Jeżeli występuje oskarżyciel

Ist der Beschuldigte nicht verhaftet, so kann er sich, wenn er nicht persönlich erscheinen will, bei der Verhandlung durch einen Machthaber, der sich mit einer besonderen Vollmacht auszuweisen hat, vertreten lassen; doch steht es dem Gerichte zu, in allen Fällen, wo es im Interesse der Erforschung der Wahrheit nöthig befunden wird, sein persönliches Erscheinen zu veranlassen. Personen, welche, ohne in die Vertheidigerliste eingetragen zu sein, aus solchen Vertretungen ein Gewerbe machen, sind als Machthaber nicht zuzulassen.

§ 456. Die Hauptverhandlung vor dem Bezirksgerichte (§ 9) ist öffentlich bei sonstiger Nichtigkeit, jedoch unter den in den §§ 228 bis 231 enthaltenen Beschränkungen. Schreitet ein Privatankläger ein, so wird die Öffentlichkeit

prywatny, a obie strony zgodny w tej mierze czynią wniosek, jawność należy wykluczyć.

§ 457. Rozprawa zaczyna się od wyvodu oskarżenia. Potem następuje przesłuchanie w tej mierze obwinionego lub jego pełnomocnika i postępowanie dowodowe. Następnie przystępuje się do wysłuchania wniosków oskarżyciela i strony cywilnej tudzież odpowiedzi obwinionego i jego obrońcy. Oskarżyciel może się ograniczyć do ogólnego wniosku, aby zastosowano ustawę.

Pełnomocnik zastępujący obwinionego ma prawo odpowiedzieć na wnioski końcowe oskarżyciela i strony cywilnej (orz. plen. z 13 grud. 1888 l. 11806 zb. nr. 1226).

§ 458. Zaraz po skończonej rozprawie sędzia wydaje wyrok, ogłasza go razem z istotnymi powodami i wciaga go lub dołącza do protokołu pod nieważnością. Sędzia może po skończonej rozprawie odroczyć wydanie wyroku aż do dnia następnego. Co do reszty, przepisy o rozprawie głównej podane w XVIII rozdziale stosują się także do rozprawy przed sądem powiatowym.

ausgeschlossen, wenn beide Theile übereinstimmend darauf antragen.

§ 457. Die Verhandlung beginnt mit dem Vortrage der Anklage. Hierauf wird der Beschuldigte oder dessen Macht-haber vernommen und die Beweise darüber werden vorgeführt. Sodann werden der Ankläger und der Privatbetheiligte mit ihren Anträgen und der Beschuldigte und dessen Vertheidiger mit ihrer Antwort gehört. Der Ankläger kann sich darauf beschränken, im allgemeinen den Antrag auf Anwendung des Gesetzes zu stellen.

§ 458. Nach geschlossener Verhandlung wird sofort das Urtheil gefällt, sammt dessen wesentlichen Gründen vom Richter verkündet und bei sonstiger Nichtigkeit dem Protokolle einverleibt oder beigelegt. Der Richter ist befugt, nach geschlossener Verhandlung die Fällung des Urtheiles bis auf den darauffolgenden Tag auszusetzen. Im Übrigen haben die im XVIII Hauptstück für die Hauptverhandlung ertheilten Vorschriften auch für die Verhandlung vor dem Bezirksgerichte zu gelten.

Nie przestrzeganie przepisów zawartych w §§ 456 i 458 uzasadnia przyczynę nieważności z § 468 l. 2.

§ 459. Jeżeli obwiniony pomimo należycie skutecznego wezwania, nie staje w oznaczonej godzinie, sędzia karny może, jeżeli przesłuchanie jego uważa za potrzebne, wezwać go, aby się osobiście stawił, albo, jeżeli to już nastąpiło, zarządzić jego doprowadzenie. W innych przypadkach postępowanie natychmiast się rozpoczyna, dowody przeprowadza, poczem po wysłuchaniu oskarżyciela wydaje i ogłasza wyrok. Obwinionemu, który się nie stawił, wręczyć należy urzędowy odpis wyroku.

Ani oskarżyciel, ani obwiniony nie mogą powołać się na t. zw. „*hora legalis*“, która w postępowaniu karnem nie ma zastosowania (orz. z 22 czerwca 1882 l. 3197 nr. 464).

Wezwanie do rozprawy głównej należy obwinionemu według § 79 doręczyć osobiście.

Zob. orz. podane w uwadze do § 454.

Jeżeli oskarżyciel prywatny nie staje na rozprawie, należy wydać wyrok uwalniający (orz. z 22 czerwca 1882 l. 3197 nr. 464).

III. Postępowanie nakazowe.

§ 460. Jeżeli władza publiczna lub jedna z osób w § 68 kodeksu karnego wymienionych na podstawie własnego

---

§ 459. Wenn der Beschuldigte der gehörig erfolgten Vorladung ungeachtet zur bestimmten Stunde nicht erscheint, so kann der Richter, wenn er die Vernehmung des Beschuldigten nöthig findet, ihn zum persönlichen Erscheinen auffordern, oder, wenn das bereits geschehen, vorführen lassen. Ausserdem wird sofort des Verfahren begonnen, die Beweise werden aufgenommen und es wird hierauf nach Anhörung des Anklägers das Urtheil gefällt und verkündet. Dem ausgebliebenen Beschuldigten ist eine amtliche Abschrift des Urtheiles zuzustellen.

§ 460. Wenn von einer öffentlichen Behörde oder einer der im § 68 des Strafgesetzes erwähnten Personen gegen

spostrzeżenia podczas służby zrobionego doniesie, że obwiniony na wolności zostający, dopuścił się przekroczenia, które w ustawie zagrożone jest tylko karą aresztu najwyżej przez jeden miesiąc lub tylko grzywną, a sędzia uważa za stosowne rozciągnąć karę aresztu najwyżej trziedniowego lub grzywnę najwyżej piętnastu złotych austr., wówczas tenże sędzia na wniosek urzędnika do pełnienia czynności prokuratoryi przeznaczonego, może wymierzyć karę w drodze zarządzenia karnego bez poprzedniego postępowania.

Praktyka nazywa (idąc za ś. p. prof. Bojarskim) rozporządzenie karne z § 460 »osądem«.

Wymóg, by doniesienie pochodziło od jednej z osób z § 68 u. k. i opierało się na ich własnem spostrzeżeniu jest kategoriycznym, nie można od niego odstępować nawet wtedy, gdyby doniesienie opierało się na zeznaniach zupełnie niepodejrzanego świadka czynu a obwiniony popierał je swem przyznaniem (orz. plen. z 4 sierpnia 1896 l. 9173, zb. nr. 1982; orz. z 13 sierp. 1901 l. 11664, zb. nr. 2637).

Kary wymienione w § 460 p. k., spotykamy w §§ 299, 301, 307, 313—315, 317, 320—322, 326, 330, 331, 333, 334, 338, 345—347, 350, 351, 353, 358, 359, 366—368, 370, 372, 373, 380—383, 386, 388—392, 394, 398, 420—422, 426—430, 435, 437, 438—443, 446, 448, 449, 451—455, 448, 468, 469, 471, 473, 474, 477, 482, 518, 519, 520, 522, 524 u. k.

Por. § 23 ust. z 16 stycznia 1896, l. 89 ex 1897 D. u. p. (o środkach spożywczych).

einen auf freiem Fusse befindlichen Beschuldigten auf Grund ihrer eigenen dienstlichen Wahrnehmung eine Gesetzesübertretung angezeigt wird. welche im Gesetze nur mit Arrest von höchstens einem Monate oder nur mit einer Geldstrafe bedroht ist, so kann der Richter, insoferne er Arrest von höchstens drei Tagen oder eine Geldstrafe von höchstens fünfzehn Gulden zu verhängen findet, auf Antrag des mit den staatsanwaltschaftlichen Verrichtungen betrauten Beamten die verwirkte Strafe ohne vorausgehendes Verfahren durch eine Strafverfügung festsetzen.

Rozp. min. z 16 paźdz. 1894, l, 13568 nr. 38 Dz. r. min., przypomina stosowanie postępowania nakazowego jak najczęściej.

§ 461. Rozporządzenie karne wyrażać powinno:

1) jakość przestępstwa tudzież czas i miejsce popełnienia tegoż;

2) nazwisko osoby lub nazwę władzy, która uczyniła doniesienie,

3) wymiar kary z przytoczeniem przepisu karnego, na którym wymiar ten polega;

4) że obwinionemu wolno, w razie, gdyby mniemał, iż rozprządzeniem karnem jest pokrzywdzony, w terminie dni ośmiu od doręczenia rozporządzenia zapowiedzieć przeciw temuż opozycyę w sądzie powiatowym (§ 81) na piśmie, lub do protokołu, a zarazem wskazać środki dowodowe ku obronie swej służące, że jednak w razie nie wniesienia opozycyi w tymże czasokresie rozporządzenie karne stanie się prawomocnem i przeciw niemu wykona się.

§ 462. Jeżeli w terminie ośmiodniowym opozycyą za-

§ 461. In der Strafverfügung muss angegeben sein:

1. Die Beschaffenheit der strafbaren Handlung, sowie die Zeit und der Ort ihrer Begehung,

2. der Name der Person oder Behörde, welche die Anzeige gemacht hat;

3. die Straffestsetzung unter Anführung der Strafbestimmung, auf welche dieselbe sich gründet:

4. dass es dem Beschuldigten freistehe, wenn er sich durch die Strafverfügung beschwert finden sollte, innerhalb einer achttägigen Frist, von der Zustellung der Verfügung an gerechnet, seinen Einspruch dagegen bei dem Bezirksgerichte (§ 81) schriftlich oder zu Protokoll anzumelden und zugleich die zu seiner Vertheidigung dienenden Beweismittel anzuzeigen, dass aber, falls in dieser Frist ein Einspruch nicht erfolgt, die Strafverfügung in Rechtskraft übergehen und gegen in vollstreckt werden würde.

§ 462. Wird in der achttägigen Frist der Einspruch erhoben, so tritt das ordentliche Verfahren ein; im entgegen-

łożono, nastąpi postępowanie zwyczajne; w razie przeciwnym nie ma środka prawnego przeciw rozporządzeniu.

Celem postępowania nakazowego jest uwolnienie i obwionego w przekroczeniach mniej ważnych od rozprawy głównej i uproszczenie całego postępowania.

W postępowaniu wywołanem sprzeciwem od sądu, może sędzia orzec karę także surowszą niż w osądzie. Natomiast, jeżeli zarządzono rozprawę skutkiem takiego sprzeciwu i obwiony się nie stawił, a sędzia wydał wyrok zaoczny, to jeżeli obwiniony wnieśnie sprzeciw od tego wyroku, na ponownej rozprawie (§ 478 ust. III) nie można już wymierzyć kary surowszej; por. orz. plen. z 10 listopada 1896 l. 13013, zb. nr. 2049).

IV. Środki prawne przeciw wyrokom sądów powiatowych.

§ 463. Od wyroków sądów powiatowych zapadłych przeciw obecnemu wnieść można tylko odwołanie do trybunału pierwszej instancji, w którego obrębie leży sąd powiatowy.

Odwołanie w przekroczeniach dopuszczalne jest według § 464 nietylko dla zachodzących przyczyn nieważności, ale i od orzeczenia o winie, z czego wynika, że także przeciw wyrokom uwalniającym wnieść może oskarżyciel odwołanie z powodu, że oskarżonego niesłusznie uwolniono, chociażby nie zarzucał zarazem przyczyn nieważności. (O. z 21 listopada 1874 l. 10599 nr. 33).

§ 464. Odwołanie można wnieść:

gesetzten Falle findet gegen die Strafverfügung ein Rechtsmittel nicht statt, jedoch kann, sofern die Voraussetzungen des § 364, Z. 1 und 2, eintreten, die Wiedereinsetzung in den vorigen Stand, ertheilt werden.

§ 463. Gegen Urtheile der Bezirksgerichte, welche gegen einen Anwesenden ergangen sind, findet nur das Rechtsmittel der Berufung statt, und zwar an den Gerichtshof erster Instanz, in dessen Sprengel das Bezirksgericht liegt.

§ 464. Die Berufung kann ergriffen werden:

- 1) z powodu zachodzących przyczyn nieważności;
- 2) z powodu orzeczenia co do winy i kary, wszelako z powodu ostatniej tylko pod warunkami w § 283 podanymi;
- 3) z powodu orzeczenia co do roszczeń prywatnych.

Przeciw wyrokom sądów powiatowych w sprawach o przekroczenia nie ma osobnego środka prawnego zażalenia nieważności; wnieść można tylko odwołanie dla zachodzących przyczyn nieważności lub z innych powodów w § 464 l. 1 do 3 podanych. Można odwołać się we wszystkich kierunkach § 464 l. 1 do 3 lub tylko w jednym z nich, n. p. tylko od orzeczenia o winie (por. orz. nr. 33 przy § 463).

W razie, jeżeli wyrok sądu powiatowego obejmuje wymiar kary ustawowy (por. 283 pk.) nie może skutkiem odwołania oskarżyciela co do kary podwyższać jej, choćby rozprawa apelacyjna przeprowadzona skutkiem równoczesnego odwołania oskarżonego co do winy wykazała nowe okoliczności obciążające — gdyż odwołanie oskarżyciela jest z powodu § 283 p. k. niedopuszczalne i należało po myśli § 469 p. k. odrzucić (orz. z 21 listopada 1906 zb. nr. 3259).

Jeżeli na rozprawie apelacyjnej nie nastąpiło nowe postępowanie dowodowe i podstawa wymiaru kary w sądzie powiatowym nie uległa zmianie, Trybunał apelacyjny nie może złagodzić jeszcze dalej kary, co do której już sąd pierwszy zastosował prawo nadzwyczajnego złagodzenia lub zmiany kary (orz. plen. z 2 listopada 1882 l. 6353 nr. 494).

Takimi okolicznościami, które wyszły na jaw przy rozprawie apelacyjnej są np. prośba oskarżyciela prywatnego o znizenie kary lub złe stosunki majątkowe skazanego, co wpłynię na dalszą redukcję.

1. wegen vorliegender Nichtigkeitsgründe;
2. wegen des Ausspruches über die Schuld und Strafe, wegen des letzteren jedoch nur unter den im § 283 bezeichneten Voraussetzungen;
3. wegen der Entscheidung über die privatrechtlichen Ansprüche.

Odesłanie strony cywilnej na drogę prawa cywilnego nie jest rozstrzygnięciem roszczeń cywilnych (*Entscheidung*) zaczem odwołanie od tegoż nie jest dopuszczalnem. Por. § 366.

Natomiast, jeżeli sąd wdał się w rozstrzygnięcie kwestyi odszkodowania i następnie częściowo je przyznał odsyłając co do nadwyżki na drogę procesu cywilnego, odwołanie jest dopuszczalne (orz. z 14 czerwca 1904 zb. nr. 2972).

Do odwołania z powodu orzeczenia o dopuszczalności dozoru policyjnego (§ 5 ust. z 10 maja 1873 l. 108 D. u. p.) stosują się te same przepisy, które dotyczą odwołania od wyroku w sprawie głównej, podobnie odnośnie do orzeczenia o dopuszczalności zatrzymania w domu pracy przymusowej (§ 7 ust. III. z 24 maja 1885 l. 89 D. u. p.).

§ 465. Na korzyść oskarżonego mogą wnieść odwołanie tak on sam jak jego małżonek, krewni w linii wstępnej lub zstępnej, opiekun, a w razie małoletności oskarżonego rodzice i opiekun nawet wbrew jego woli.

Spadkobiercy oskarżonego, którzy nie zostawali do niego w jednym z wymienionych stosunków, mogą wnieść lub popierać odwołanie tylko co do orzeczenia o roszczeniach prywatnych, jakieby w wyroku było zawarte.

Odwołanie na niekorzyść oskarżonego wnieść mogą jedynie oskarżyciel i strona cywilna a ta tylko z powodu swoich roszczeń prywatnych.

Oskarżycielowi subsydyarnemu popierającemu

---

§ 465. Zu Gunsten des Angeklagten kann die Berufung sowohl von ihm selbst, als auch von seinem Ehegatten, seinen Verwandten in auf- und absteigender Linie, seinem Vormunde und im Falle der Minderjährigkeit des Angeklagten von dessen Eltern und Vormunde auch gegen dessen Willen ergriffen werden.

Erben des Angeklagten, welche nicht in einem der erwähnten Verhältnisse zu dem Angeklagten standen, können die Berufung nur wegen der in dem Urtheile allenfalls enthaltenen Entscheidung über privatrechtliche Ansprüche ergreifen oder fortsetzen.

Zum Nachtheile des Angeklagten kann die Berufung nur vom Ankläger und vom Privatbetheiligten, vom letzteren aber nur wegen seiner privatrechtlichen Ansprüche ergriffen werden.

skargę zamiast prokuratora, nie służy prawo odwołania od wyroku uwalniającego. Zob. § 49 l. 3. Stronie cywilnej zaś służy prawo odwołania się od orzeczenia o roszczeniach pryw. tylko wtedy, jeżeli mniema, że jej przyznano za mało. Por. uwagę przy § 464.

§ 466. Odwołanie należy zapowiedzieć w sądzie powiatowym w dniach trzech po ogłoszeniu wyroku.

Jeżeli oskarżony nie był obecnym podczas ogłoszenia wyroku, powinien zapowiedzieć odwołanie w dniach trzech po dniu, w którym go o wyroku zawiadomiono.

Członkom rodziny oskarżonego w § 465 wymienionym termin do zapowiedzenia odwołania upływa od tego samego dnia, co oskarżonemu.

Zapowiedzenie odwołania ma skutek zawieszający.

Wszelako wypuszczenie z aresztu oskarżonego, którego od zarzutu uwolniono, tylko wtedy z powodu odwołania prokuratora wstrzymać można, jeżeli je zaraz po ogłoszeniu wyroku zapowiedział.

Jeżeli skazany na karę aresztu mniema, iż ani przez orzeczenie co do winy, ani przez orzeczenie co do gatunku kary, ale tylko przez sam wymiar kary jest pokrzywdzony, może karę tymczasowo rozpocząć. Tak samo będzie wtenczas, jeżeli skazany nie zapowiedział odwołania, a oskarżyciel odwołuje się tylko przeciw wymiarowi kary.

§ 466. Die Berufung ist binnen drei Tagen nach Verkündung des Urtheils beim Bezirksgereichte anzumelden.

War der Angeklagte bei der Verkündung des Urtheiles nicht anwesend, so ist die Berufung binnen drei Tagen, nach dem er von demselben verständigt wurde, anzumelden.

Für die im § 465 erwähnten Angehörigen des Angeklagten läuft die Frist zur Anmeldung der Berufung von demselben Tage, von welchem an sie für den Angeklagten beginnt.

Die Anmeldung der Berufung hat aufschiebende Wirkung.

Die Entlassung eines freigesprochenen Angeklagten aus der Haft wird jedoch wegen der Berufung des Staatsanwaltes nur dann aufgeschoben, wenn diese sogleich bei Verkündung des Urtheils angemeldet wurde.

Zgłoszenie odwołania musi w dniach trzech nadejść do tego sądu powiatowego, który wydał wyrok, można zgłosić odwołanie w innym sądzie (np. wezwanym o doręczenie, miejsca zamieszkania), lecz zgłoszenie musi wejść przed upływem trzech dni do właściwego sądu.

Zgłoszenie może nastąpić telegraficznie (orz. z 16 lut. 1898, l. 2385, zb. nr. 2184).

Analogia wniosku na ściganie przestępstwa skargowoprywatnego, który w obrębie czasokresu z § 530 uk. można wnieść także do niewłaściwego sądu (orz. z 7 grud. 1897, l. 14650, zb. nr. 2170) nie ma zastosowania.

§ 467. Odwołujący się ma prawo w dniach ośmiu po zapowiedzeniu odwołania, a jeżeli przed zapowiedzeniem lub równocześnie z niem żądał odpisu wyroku, to w dniach ośmiu po doręczeniu mu tegoż podać do sądu powiatowego wywód odwołania oraz ewentualnie, przytoczyć nowe okoliczności faktyczne lub środki dowodowe, dokładnie podając wszystkie okoliczności, które ważność tychże wyswiecić mogą.

Albo w zapowiedzeniu odwołania, albo w samym odwołaniu powinien odwołujący się wyraźnie oświadczyć, którymi punktami wyroku (§ 464) czuje się pokrzywdzonym, i które przyczyny nieważności zarzuca, inaczej bowiem trybunał pierwszej instancyi na odwołanie lub na przyczyny nieważności żadnego nie będzie miał względu.

Wenn der zu einer Freiheitsstrafe Verurtheilte sich weder durch den Ausspruch über die Schuld, noch durch den über die Strafart, sondern nur durch das Strafmass beschwert erachtet, so kann er die Strafe einstweilen antröten. Eben dies gilt auch dann, wenn der Verurtheilte keine Berufung ergriffen hat und der Ankläger seine Berufung nur gegen das Strafmass richtet.

§ 467. Der Beschwerdeführer hat das Recht, innerhalb acht Tagen nach der Anmeldung der Berufung, und soferne er vor oder bei derselben eine Abschrift des Urtheils verlangt hat, nach der Zustellung, eine Ausführung der Gründe seiner Berufung bei dem Bezirksgerichte zu überreichen und

Wniesione na korzyść oskarżonego odwołanie przeciw orzeczeniu co do winy mieści w sobie także odwołanie przeciw wymiarowi kary. Jeżeli zapowiedzenie odwołania następuje ustnie, sędzia, który w tej mierze spisuje protokół, wezwie odwołującego się osobno, aby podał dokładnie punkty uciążliwości i pouczy go o skutkach prawnych, wynikających z nieuczynienia zadość temu wezwaniu.

Spóźnione odwołanie lub spóźniony wywód odrzuci sąd powiatowy.

Wyrażenie I ustępu § 467 pk.: »przed zapowiedzeniem lub równocześnie z niem« nie wyklucza przypadku, że odwołujący się zapowie odwołanie zaraz po ogłoszeniu wyroku a zażąda odpisu wyroku w dniach trzech, w takim razie termin do wyводу liczyć należy od doręczenia wyroku a nie od zapowiedzenia (por. orz. z 29 listopada 1904 zb. nr. 3013).

Żądanie, aby punkty uciążliwości dokładnie podano, uczyniono zadosyć, jeżeli odwołujący się oświadczył, że odwołuje się w tym celu, aby go niewinnym uznano, lub aby złago-

allenfalls neue Thatsachen oder Beweismittel unter genauer Angabe aller zur Beurtheilung ihrer Erheblichkeit dienenden Umstände anzuzeigen.

Er hat entweder bei der Anmeldung der Berufung oder in der Berufungsschrift ausdrücklich zu erklären, durch welche Punkte des Erkenntnisses (§ 464) er sich beschwert finde und welche Nichtigkeitsgründe er geltend machen wolle, widrigens auf die Berufung, beziehungsweise auf Nichtigkeitsgründe von dem Gerichtshofe erster Instanz keine Rücksicht zu nehmen ist.

Die zu Gunsten des Angeklagten ergriffene Berufung gegen den Ausspruch über die Schuld enthält auch die Berufung gegen die Strafbemessung.

Geschieht die Anmeldung der Berufung mündlich, so hat der Richter, welcher das Prokokoll hierüber aufnimmt, den Beschwerdeführer zur genauen Angabe der Beschwerdepunkte besonders aufzufordern und über die Rechtsfolgen der Unterlassung dieser Angabe zu belehren.

Eine verspätete Berufung oder Berufungsausführung ist vom Bezirksgerichte zurückzuweisen.

dzono karę, lub też, aby niżono przyznane wynagrodzenie (O. z 11 grudnia 1874 l. 10776 nr. 37).

Natomiast odrzucić należy na posiedzeniu miejscowem odwołanie nie podające, czy dotyczy nieważności wyroku, czy orzeczenia o winie (orz. plen. z 6 czerwca 1900 l. 7949 zb. nr. 2481).

Odwołującemu się, którym w zapowiedzeniu odwołania podał pewne punkty, na które się żali, wolno w wywodzie odwołania podać jeszcze i inne punkta, albowiem zapowiedzenie i wywód uważa się za jedną całość, za jeden i ten sam środek prawny (O. plen. z 21 maja 1875 l. 3515 nr. 66). Dlatego też, jeżeli obwiniony wnosi odwołanie z powodu kary, może w wywodzie odwołać się od winy i kary (orz. z 21 maja 1901 l. 7276 zb. nr. 2609).

W postępowaniu apelacyjnem w przekroczeniach wolno wprowadzić nowe okoliczności faktyczne i środki dowodowe także przeciwnikowi strony, która się odwołała O. plen. z 9 marca 1887 l. 1752 nr. 1040).

Co do terminu do wpiesienia wyvodu odwołania por. § 467 z § 285 tudzież z § 294. W § 294 liczy się termin 8-dniowy do wyvodu odwołania od dnia zapowiedzenia, w § 285 od dnia doręczenia wyroku; w § 467 zaś od dnia zapowiedzenia, a od dnia doręczenia wtedy, jeżeli przedtem lub zapowiadając odwołanie, żądano doręczenia wyroku.

§ 468. Odwołanie przeciw wyrokom sądów powiatowych z powodu zachodzącej nieważności, wnieść można tylko wtedy, jeżeli zachodzi jedna z następujących przyczyn:

1) jeżeli sąd powiatowy nie był właściwy lub należycie obsadzony, albo wyrokował sędzia z ustawy wykluczony (§§ 67 i 68);

§ 468. Wegen Nichtigkeit kann die Berufung gegen Urtheile der Bezirksgerichte nur aus einem der folgenden Gründe ergriffen werden:

1. Wenn das Bezirksgericht nicht zuständig oder nicht gehörig besetzt war, oder wenn ein gesetzlich ausgeschlossener Richter (§ 67 und 68) das Urtheil gefällt hat;

2) jeżeli obrażono lub pominięto przepis, którego przestrzeganie ustawa nakazuje pod nieważnością (§§ 120, 151, 152, 170, 271, 456 i 458), albo jeżeli zachodzi jedna z przyczyn nieważności w § 281 l. 4 i 5 wyszczególnionych;

3) z przyczyn wyrażonych w § 281 l. 6—11.

Przyczyny nieważności podane pod 1 i 2 można zarzucać tylko pod warunkami w § 281 podanymi; jednak i oskarżyciel nie utraci prawa zarzucenia nieważności, mimo to, że co do uchybienia formalności nie żądał orzeczenia sądu powiatowego i nie zastrzegł sobie zażalenia zaraz po odmowie lub po ogłoszeniu orzeczenia.

Strona procesowa, która od chwili wydania wyroku nie zaczęła właściwości miejscowej sądu powiatowego, nie może tego zarzutu podnosić w odwołaniu (orz. plen. z 5 kwietnia 1899 l. 5130 zb. nr. 2334).

§ 469. Trybunał pierwszej instancji naradza się w imieniu nad każdym odwołaniem najprzód na posiedzeniu niejawnym po wysłuchaniu prokuratora i ma odrzucić zaraz

2. wenn eine Vorschrift verletzt oder vernachlässigt worden ist, deren Beobachtung das Gesetz bei sonstiger Nichtigkeit vorschreibt (§§ 120, 151, 152, 170, 271, 456 und 458), oder wenn einer der im § 281, Z. 4 und 5, erwähnten Nichtigkeitsgründe vorliegt;

3. aus den im § 281, Z. 6—11, angegebenen Gründen.

Die unter 1 und 2 erwähnten Nichtigkeitsgründe können nur unter den im § 281 bezeichneten Bedingungen geltend gemacht werden; doch wird auch der Ankläger der Geltendmachung eines Nichtigkeitsgrundes deshalb nicht verlustig, weil er hinsichtlich eines Formgebrechens die Entscheidung des Bezirksrichters nicht begehrt und die Beschwerde nicht sofort nach Verweigerung oder Verkündung der Entscheidung sich vorbehalten hat.

§ 469. Der Gerichtshof erster Instanz hat über jede Berufung zuerst in nicht öffentlicher Sitzung nach Anhörung des Staatsanwaltes zu berathen und die Berufung sofort zu verwerfen, wenn sie von einer Person ergriffen wurde, welcher das Berufungsrecht überhaupt nicht oder nicht in der Richtung, in welcher es in Anspruch genommen wird, zusteht, oder

odwołanie, jeżeli je wniosła osoba, której prawo odwołania wcale nie służy, lub nie w tym kierunku, w jakim się odwołała, albo też osoba, która zrzekła się ważnie odwołania, jeżeli odwołanie zapóźno zapowiedziano, albo gdy punkta, przeciw, którym jest wymierzone, albo przyczyny nieważności, które były jedynym powodem odwołania nie są poszczególnie i dokładnie wyrażone. Jeżeli odwołanie wniesiono tylko przeciw orzeczeniu co do kary, lub co do rozszczeń prywatnych, wówczas trybunał rozstrzyga zaraz także i w tej samej sprawie.

Prokuratorya państwa powinna brać udział w obradach sądu apelacyjnego w myśl § 469, chociażby zacepiony wyrok zapadł był wskutek skargi prywatnej. Odpowiada to bowiem duchowi ustawy i następcza prokuratorowi sposobność przekonania się, ażali nie należy ścigać z urzędu czynu, który sąd powiatowy uznał za przedmiot skargi prywatnej. (Rozp. min. spr. z 6 stycznia 1874 l. 16812).

Jeżeli wywód odwołania wniesiono zapóźno — nie istnieje dla sądu zupełnie nawet ta jego część, w której znajdują się wnioski na wprowadzenie nowych środków dowodowych. Analogia §§ 222 i 224 pk. nie ma tu zastosowania. Z tego powodu także odrębne podanie w kierunku wezwania świadków wniesione po terminie dla odwołania a przed rozprawą nie jest dopuszczalne. Wnioski odnośne mają stawiać strony albo 1) w odwołaniu na czas wniesionem albo 2) na rozprawie apelacyjnej.

§ 470. Na tej naradzie niejawniej trybunał pierwszej

---

welche auf dasselbe giltig Verzicht geleistet hat, wenn sie zu spät angemeldet ist, wenn die Punkte, gegen welche sie gerichtet ist, oder wenn die Nichtigkeitsgründe, wegen welcher allein sie ergriffen wurde, nicht einzeln und bestimmt bezeichnet sind. Ist die Berufung lediglich gegen den Ausspruch über die Strafe oder die privatrechtlichen Ansprüche gerichtet, so entscheidet der Gerichtshof sofort auch in der Sache selbst.

§ 470. Bei dieser nicht öffentlichen Berathung hat der Gerichtshof erster Instanz auch zu prüfen, ob die nach § 467

instancyi powinien rozpoznać zarazem czy przytoczone według § 467 nowe fakty i środki dowodowe są stanowcze. Przesłuchanie nowych świadków i znawców wtedy tylko nastąpić może, gdy się spodziewać można, iż wykaże nieprawdziwość stanowczych okoliczności faktycznych, które sędzia pierwszy za udowodnione przyjął. Trybunał może zarządzić sprawdzenie nowych dowodów, tudzież faktów, z których wywodzą przyczynę nieważności, a nadto stosownie do okoliczności, poruczyć je wyznaczonemu w tym celu sędziemu.

Powtórne przesłuchanie takich świadków i znawców, których już na rozprawie głównej przed sądem powiatowym słuchano, wtedy tylko ma nastąpić, jeżeli trybunał uznaje to za potrzebne z powodu, że przeciw ścisłości ustalenia faktów w wyroku pierwszej instancji ważne nasuwają się wątpliwości. Jeżeli przypadek ten nie zachodzi, trybunał ma wziąć za podstawę swego orzeczenia protokoły w pierwszej instancji spisane.

angezeigten neuen Thatsachen und Beweismittel erheblich seien. Die Vernehmung neuer Zeugen und Sachverständigen ist nur dann zulässig, wenn dieselbe geeignet erscheint, die vom ersten Richter, als erwiesen angenommenen erheblichen Thatsachen als unrichtig darzustellen. Der Gerichtshof kann die neuen Beweise, sowie die Thatsachen, woraus ein Nichtigkeitsgrund abgeleitet wird, nach Umständen auch durch einen dazu abgeordneten Richter erheben lassen.

Die nochmalige Abhörung solcher Zeugen und Sachverständigen, welche bereits in der Hauptverhandlung vor dem Bezirksgerichte vernommen worden sind, findet nur dann statt, wenn der Gerichtshof dieselbe wegen wesentlicher Bedenken gegen die Richtigkeit der im Urtheile erster Instanz enthaltenen Feststellung der Thatsachen erforderlich findet. Ausser diesem Falle hat der Gerichtshof die in erster Instanz aufgenommenen Protokolle seiner Entscheidung zu Grunde zu legen.

Zeigt sich schon bei der nicht öffentlichen Vorberathung die Nothwendigkeit einer Wiederholung der Hauptverhandlung in erster Instanz, so hat der Gerichtshof sofort darauf zu erkennen.

Jeżeli już na niejawniej naradzie wstępnej okaże się potrzeba, aby rozprawa powtórnie się odbyła w pierwszej instancji, trybunał natychmiast to zarządzi.

Istotą postępowania apelacyjnego jest rewizya materiału dowodowego, na podstawie którego nastąpił wyrok I instancji, (por. orz. plen. z 9 marca 1887 zb. nr. 1040) w związku z tem pozostaje nieograniczone stosowanie zasady § 3 pk. wobec tego uwzględniać należy wnioski stron na zapoznanie się z nowymi środkami dowodowymi, wniosek taki stawiać może nawet ta strona, która nie wniosła odwołania i to bez ograniczenia co do czasokresu (por. orz. z 19 września 1905 zb. nr. 3107).

Trybunał apelacyjny nie powinien zaniechać sprawdzenia nowych okoliczności faktycznych w odwołaniu podanych, jeżeli są stanowcze (Orz. plen. z d. 29 grudnia 1881 l. 10475 nr. 396).

Wyznaczenie rozprawy apelacyjnej staje się zbytecznym, jeżeli sąd apelacyjny już na naradzie wstępnej spostrzeża, że zachodzą warunki § 475 ust. 2 (czyn nosi znamiona zbrodni lub występku), i że przeto sąd apelacyjny jest niewłaściwy do merytorycznego osądzenia sprawy (O. z 15 kwietnia 1882 l. 11999 nr. 443).

Okoliczność ta, że nowe fakty wyszły na jaw dopiero po wydaniu wyroku pierwszej instancji, nie stoi na przeszkodzie uwzględnieniu ich przez sąd apelacyjny (O. z 12 lutego 1886 l. 14209 nr. 883).

Przesłuchanie nowych świadków i znawców może nastąpić po myśli § 470 albo przez przyzwanie ich do rozprawy apelacyjnej albo w drodze wydelegowania do przesłuchania osobnego sędziego (ew. rekwizycyi).

W razie ponownej rozprawy w sądzie powiatowym § 470 ust. III pk.) nie może sąd powiatowy, jeżeli nastąpiło to skutkiem środka prawnego tylko na korzyść oskarżonego wniesionego zastosować kary surowszej niż orzeczona pierwszym wyrokiem (orz. plen. z 22 września 1887 l. 7691 zb. nr. 1094).

§ 471. Jeżeli nie zachodzi żaden z przypadków wymienionych w § 469 i w § 470 ustęp 3, wyznaczyć należy termin do rozprawy jawnej w przedmiocie odwołania, a to także o ile ono wymierzone jest przeciw orzeczeniu co do kary i co do roszczeń prywatnych, a należy zawezwać do niej w czasie właściwym oskarżyciela, oskarżonego, oraz tych świadków i znawców, których według § 470 wezwać postanowiono.

Mając wzgląd na odległość miejsca pobytu oskarżonego od siedziby sądu orzekającego o odwołaniu, należy pozostawić oskarżonemu przynajmniej trzy dni na przygotowanie się do obrony.

Jeżeli oskarżony jest aresztowany, a trybunał nie mniema, iżby stawienie go przed sądem było potrzebne do zbadania prawdy, wówczas oskarżonego zastąpić może obrońca.

Tak oskarżonemu jak oskarżycielowi należy w wezwaniu uczynić wzmiankę, że chociażby się nie stawili, wywód odwołania weźmie sąd pod rozważę i rozstrzygnięcie odwołania według ustawy nastąpi.

§ 471. Liegt keiner der im §§ 469 und 470, Absatz 3, erwähnten Fälle vor, so ist ein Gerichtstag zur öffentlichen Verhandlung über die Berufung, und zwar auch soweit sie gegen den Ausspruch über die Strafe und die privatrechtlichen Ansprüche gerichtet ist, anzuordnen, und es sind dazu der Ankläger, der Angeklagte und jene Zeugen und Sachverständigen, deren Vorladung nach § 470 beschlossen wurde, rechtzeitig vorzuladen.

Dem Angeklagten müssen mit Rücksicht auf seine Entfernung vom Sitze der Berufungsbehörde wenigstens drei Tage zur Vorbereitung seiner Vertheidigung frei bleiben.

Ist der Angeklagte verhaftet, so kann er, falls der Gerichtshof nicht seine Vorführung zur Erforschung der Wahrheit nothwendig findet, sich durch einen Vertheidiger vertreten lassen.

Sowohl dem Angeklagten, als dem Privatankläger ist in der Vorladung zu bemerken, dass auch im Falle ihres Ausbleibens, mit Berücksichtigung des in der Berufungsausführung

Stronę cywilną należy zawiadomić o wyznaczonym terminie z tą wzmianką, iż wolno jej stanąć na nim.

Jeżeli osoby te wskazały obrońcę lub zastępcę, wezwanie do niego wystosować należy.

Jeżeli stronę cywilną odesłano z jej roszczeniami na drogę procesu cywilnego, przestaje być stroną cywilną (§ 47), gdyż sąd przez decyzję załatwia prawomocnie kwestyę roszczeń prywatnych w obrębie procesu karnego (§ 366 ost. zdanie) nie ma zatem powodu do wzywania jej.

§ 472. Rozprawa przed władzą apelacyjną odbywa się jawnie a to według przepisów §§ 228—231.

Zaczyna się od tego, że jeden z członków sądu odczytuje sprawozdanie, w którym nie wyjawiając ani zdania swego, ani też wniosków, przedstawi tylko faktyczny stan sprawy, dotychczasowy jej przebieg, o ile to jest potrzebne do rozpoznania wniesionego zażalenia, główniejszą treść wyводу odwołania i wynikające stąd punkta sporne.

Ustęp ten wyroku pierwszej instancyi, który jest przedmiotem odwołania, należy razem z powodami rozstrzygnięcia odczytać, a jeżeli przewodniczący uzna to za stosowne,

Vorgebrachten, über die Berufung dem Gesetze gemäss erkannt werden würde.

Der Privatbetheiligte ist von dem angesetzten Gerichtstage mit der Bemerkung in Kenntniss zu setzen, dass es ihm freistehe, bei demselben zu erscheinen.

Haben diese Personen einen Vertheidiger oder Vertreter namhaft gemacht, so ist die Vorladung an diesen zu richten.

§ 472. Die Verhandlung vor der Berufungsbehörde ist öffentlich nach den Vorschriften der §§ 228 bis 231.

Sie beginnt mit einem schriftlichen Vortrage eines Mitgliedes der Berufungsbehörde, welcher weder Gutachten noch Anträge enthalten, sondern nur das Thatsächliche des Falles, den bisherigen Verlauf der Sache, soweit es zur Beurtheilung der angebrachten Beschwerde erforderlich ist, das Wesentliche der Berufungsschrift und die daraus sich ergebenden Streitpunkte umfassen soll.

Der auf die Berufungspunkte sich beziehende Theil des Erkenntnisses erster Instanz sammt den Entscheidungsgründen

także i protokół rozprawy głównej w pierwszej instancji odbytej.

Jeżeli przedmiotem rozprawy apelacyjnej jest wyrok zapadły w skutek oskarżenia publicznego, nie można na rozprawie apelacyjnej wystąpić ze skargą prywatną o ten czyn (O. plen. z 12 marca 1880 l. 290 nr. 234).

Jeżeli przed sądem powiatowym występował oskarżyciel prywatny, trybunał apelacyjny nie ma prawa uznać oskarżonego winnym przekroczenia, którego ściganie należy do skargi publicznej (O. z 9 marca 1887 l. 15291 nr. 1039).

Odstąpienie od oskarżenia na rozprawie apelacyjnej, której przedmiotem nie jest już oskarżenie, lecz wyrok sądu powiatowego, nie jest więcej dopuszczalne (por. § 530 kod. k.).

§ 473. Następnie należy wysłuchać świadków i znawców jeżeli ich wezwano, i oskarżonego, jeżeli jest osobiście obecny, stosując się w tym względzie do przepisów, podanych dla rozprawy głównej przed trybunałami pierwszej instancji.

Potem wzywa się tego, który się odwołał, aby uzasadnił swoje odwołanie, a po nim przeciwnika, aby na to odpowiedział.

Oskarżonemu lub jego obrońcy należy się zawsze głos ostatni.

ist jederzeit und wenn es der Vorsitzende für zweckdienlich erachtet, auch das über die Hauptverhandlung erster Instanz aufgenommene Protokoll vorzulesen.

§ 473. Hierauf sind die etwa vorgeladenen Zeugen und Sachverständigen und der Angeklagte, wenn er persönlich anwesend ist, zu vernehmen, wobei die für die Hauptverhandlung vor den Gerichtshöfen erster Instanz gegebenen Vorschriften zu beobachten sind.

Sodann wird derjenige, welcher die Berufung einlegte, zur Begründung derselben und sohin der Gegner zur Erwidderung aufgefordert.

Dem Angeklagten oder seinem Vertheidiger gebührt jedenfalls das Recht der letzten Äußerung.

Następnie odchodzi trybunał dla naradzenia się i rozstrzygnięcia.

§ 474. Jeżeli trybunał nie postanawia odrzucić odwołania jako niedopuszczalnego lub bezzasadnego, albo uznać, iż nie jest właściwym, wówczas przystąpi do wydania wyroku w sprawie samej, a to stosownie do przepisów o wyrokowaniu trybunałów pierwszej instancji, chyba, że w następujących paragrafach inaczej postanowiono.

§ 475. Jeżeli wyrok sądu powiatowego zniesie trybunał apelacyjny dla jednej z przyczyn nieważności w § 468 pod 1 i 2 przytoczonych, odeśle trybunał sprawę do innego sądu powiatowego swego okręgu dla odbycia nowej rozprawy.

Jeżeli sąd powiatowy wydał wyrok o czynie, który stanowi zbrodnię lub występki, wówczas na wniosek prokuratora wyrok sądu powiatowego należy znieść i zarządzić postępowanie ustawą wskazane.

Jeżeli sąd powiatowy co do faktu, do którego odnosi

Hierauf zieht sich der Gerichtshof zur Berathung und Schlussfassung zurück.

§ 474. Der Gerichtshof erkennt, wenn er die Berufung nicht als unzulässig oder ungegründet zurückzuweisen oder seine eigene Nichtzuständigkeit auszusprechen findet, in der Sache selbst nach den für die Urtheilsfällung der Gerichtshöfe erster Instanz geltenden Vorschriften, insoferne nicht in den nächstfolgenden Paragraphen etwas Anderes angeordnet ist.

§ 475. Wird das Urtheil des Bezirksgerichtes wegen eines der im § 368 unter 1 und 2 angeführten Nichtigkeitsgründe aufgehoben, so verweist der Gerichtshof die Sache zur neuerlichen Verhandlung an ein anderes Bezirksgericht seines Sprengels.

Hat das Bezirksgericht über eine Tat geurtheilt, welche ein Verbrechen oder ein Vergehen begründet, so ist auf Antrag des Staatsanwaltes das Urtheil des Bezirksgerichtes aufzuheben und die Einleitung des gesetzlichen Verfahrens zu veranlassen.

Hat das Bezirksgericht bezüglich einer Tatsache, auf wel-

się oskarżenie, niesłusznie uznał się niewłaściwym, albo jeśli niezupełnie załatwił oskarżenie (§ 281 l. 6 i 7), trybunał poleci mu, aby rozprawę odbył i wydał wyrok, ograniczając się w ostatnim przypadku do niezałatwionych punktów oskarżenia.

(*Ust. I.*) Odesłanie sprawy do innego sądu powiatowego w przypadkach § 475 ust. I nie jest pozostawione uznaniu sądu, lecz jest kategorycznie nakazane. Por. § 468 l. 1 i § 68 ustęp ostatni.

Jeżeli wyrok z powodu przekroczenia zniesiono skutkiem odwołania wniesionego tylko na korzyść oskarżonego, to na ponownej rozprawie nie można (z wyjątkiem przypadku z § 475 ust. II pk.) stosować kary surowszej niż orzeczona pierwszym wyrokiem (orz. plen. z 15 lutego 1899 l. 549 zb. nr. 2321).

(*Ust. II.*) Uchylenie wyroku i zarządzenie postępowania ustawą nakazanego w przypadku § 475 ust. 2 może nastąpić także bez poprzedniego wyznaczenia rozprawy apelacyjnej i bez przeprowadzenia rozprawy ze stronami, a nawet w skutek środka prawnego, wniesionego jedynie na korzyść oskarżonego. (O. plen. z 9 lipca 1874 l. 6096 nr. 18 i z 15 kwietnia 1882 l. 11999 nr. 443). Nie może jednak nigdy nastąpić bez wniosku prokuratora. (O. plen. z dnia 22 października 1885 l. 8407 nr. 829) i orz. plen. z 3 maja 1898 l. 6497 zb. nr. 2210).

Powodu do tej decyzji dostarczyć może także fakt, który zdarzył się po wyroku Sądu powiatowego np. śmierć poszkodowanego po wyroku zasądzającym za przekroczenie z § 335 uk. (orz. z 12 lutego 1886 l. 14209 zb. nr. 883).

W przeciwieństwie do przypadku z § 363 ust. 4 p. k., w którym przyjmuje się jako założenie wyrok prawomocny,

---

che sich die Anklage bezieht, mit Unrecht seine Nichtzuständigkeit ausgesprochen, oder die Anklage nicht vollständig erledigt (§ 281 Z. 6 und 7) so trägt ihm der Gerichtshof auf, sich der Verhandlung und Urteilsfällung zu unterziehen, welche sich im letzten Falle auf die unerledigt gebliebenen Anklagepunkte zu beschränken hat.

zależy zastosowanie § 475 ust. II od odwołania w właściwym czasie wniesionego. Nie wymaga się, by odwołanie to wniósł prokurator na niekorzyść oskarżonego, wystarczy wniosek w § 475 ust. II przewidziany, który postawić można w czasie aż do wydania wyroku przez Trybunał apelacyjny. (Orz. z 15 grudnia 1888 l. 10864 zb. nr. 1187).

Prokurator ma prawo postawić odnośny wniosek, choćby odstąpił pierwotnie od ścigania przestępstwa, jako zbrodni lub występku (orz. z 13 lutego 1889 l. 296 zb. nr. 1245).

W razie, jeżeli prokurator na rozprawie apelacyjnej w przypadku orzeczenia sądu powiatowego o czynie, który jest zbrodnią lub występkiem nie postawi przepisanego wniosku (§ 475 ust. II pk.) to trybunał apelacyjny mimo to nie może uwolnić oskarżonego od przekroczenia, za które mylnie skazał Sąd powiatowy. Należy stosować w tym razie § 477 pk. (orz. z 21 sierpnia 1900 l. 11746 nr. 2498).

Trybunał apelacyjny, zarządzając postępowanie z § 475 ust. 2, powinien uchylić zarazem wyrok sądu powiatowego; zaniechanie tego uchylecia nie wpływa jednak na tok dalszego postępowania (O. z 21 maja 1883 l. 15617 nr. 551).

Trybunał, który po postępowaniu przeprowadzonym według § 475 ust. 2, uznaje oskarżonego za winnego jedynie owego przekroczenia, za które go skazał wyrok pierwszy, może skazać oskarżonego na karę surówszą, aniżeli ta, którą naznaczył uchylony wyrok sądu powiatowego. Zakaz *reformationis in pejus* (§§ 290, 293, 295 i 359 pr.) nie stoi temu na przeszkodzie (O. z 13 grudnia 1886 l. 9666 nr. 1008). Podobnie jeżeli uzna go winnym występku, a postępowanie i uchwałę z § 475 ust. II pk. wywołało odwołanie oskarżonego (orz. z 7 czerwca 1900 l. 17683 zb. nr. 2508).

§ 476. Jednakże w przypadkach wymienionych w § 475 ustępy 1 i 3 wolno jest sądowi apelacyjnemu bądź zaraz, bądź na posiedzeniu późniejszym, jeżeli trzeba, po

---

§ 476. In den im § 475, Abs. 1 und 3, erwähnten Fällen steht es jedoch der Berufungsbehörde frei, sofort oder in einer späteren Sitzung, nöthigenfalls unter Wiederholung oder

powtórzeniu lub po uzupełnieniu rozprawy w pierwszej instancyi przeprowadzonej i po poprawieniu wadliwej czynności procesowej, rozstrzygnąć w sprawie samej.

Zamiast odsyłać sprawę do sądu powiatowego może zatem trybunał apelacyjny sam uzupełnić rozprawę w pierwszej instancyi przeprowadzoną np. przesłuchać dodatkowo świadków lub odebrać przysięgę od świadków, w sądzie powiatowym bez przysięgi przesłuchanych, a następnie odrazu wyrok w sprawie samej wydać.

§ 477. Trybunał ograniczyć się powinien do punktów zażaleniem objętych, i wolno mu te tylko ustępy wyroku pierwszego sędziego zmienić, przeciw którym odwołanie jest skierowane. Wszelako jeżeli z powodu odwołania, przez kogobądź wniesionego, przekona się, iż ustawę karną na niekorzyść oskarżonego błędnie zastosowano (§ 281, l. 9—11) albo że te same powody, na których polega jego postanowienie na korzyść oskarżonego, służą także współoskarżonemu, który albo wcale nie wniósł odwołania, albo nie w kierunku, o którym jest mowa, trybunał tak postąpi, jak gdyby takie odwołanie wniesiono.

Jeżeli odwołanie wniesiono tylko na korzyść oskarżo-

Ergänzung der in erster Instanz gepflogenen Verhandlung und unter Verbesserung der mangelhaft befundenen Processhandlung in der Sache selbst zu erkennen.

§ 477. Der Gerichtshof hat sich auf die in Beschwerde gezogenen Punkte zu beschränken, und er darf nur jene Theile des erstrichterlichen Erkenntnisses abändern, gegen welche die Berufung gerichtet ist. Überzeugt er sich jedoch aus Anlass einer von wem immer ergriffenen Berufung, dass zum Nachtheile des Angeklagten das Strafgesetz unrichtig angewendet wurde (§ 281, Z. 9 bis 11), oder dass dieselben Gründe, auf welchen seine Verfügung zu Gunsten eines Angeklagten beruht, auch einem Mitangeklagten zu statten kommen, welcher die Berufung nicht oder nicht in der in Frage kommenden Richtung ergriffen hat, so hat der Gerichtshof so vorzugehen, als wäre eine solche Berufung eingelegt.

Ist die Berufung lediglich zu Gunsten des Angeklagten ergriffen worden, so kann der Gerichtshof keine strengere

nego, trybunał niemoże na oskarżonego rozciągnąć surowszej kary nad tę, jaką wymierzył wyrok pierwszy.

(Ust. I.) Trybunał apelacyjny może zatem tylko materialne przyczyny nieważności uwzględnić z urzędu; co do przyczyn formalnych związany jest odwołaniem i ograniczony do tych przyczyn, które w odwołaniu podano.

Jeżeli jednak trybunał apelacyjny uchyla wyrok sądu powiatowego dla formalnej przyczyny nieważności i zarządza nową rozprawę w sądzie powiatowym, wolno mu rozciągnąć to orzeczenie swoje i do współoskarżonego, który się nie odwołał, a więc zarządzić i co do niego przeprowadzenie nowej rozprawy. Por. O. plen. z 23 listopada 1873 l. 10857 nr. 90.

(Ust. II.) Trybunał apelacyjny narusza zakaz *reformationis in pejus*, jeżeli na podstawie odwołania skazanego w miejsce orzeczonej przez pierwszego sędziego i tylko co do wysokości odwołaniem zaczepionej grzywny wymierza karę aresztu, choć odwołujący się o zmianę tę nie prosił (orz. plen. z 16 sierpnia 1899 l. 12621 zb. nr. 2371) lub jeżeli odmawia mu dobrodziejstwa z § 261 uk. przyznanego wyrokiem pierwszego sędziego, choćby bezzasadnie (orz. plen. z 7 lipca 1891 l. 8353 zb. nr. 1449) lub wreszcie jeżeli w miejsce aresztu przez dni 14 wymierza grzywnę 150 kor. a orzeka na wypadek nieściągalności areszt przez dni 15 (por. orz. z 19 styczn. 1904 zb. nr. 2989) Również *reformationis in pejus* zachodzi jeżeli trybunał apelacyjny w miejsce mylnie orzeczonej grzywny skazuje nieletniego za przekr. z §§ 237, 269 a uk. na zamknięcie w odosobnionem miejscu (orz. z 28 grudnia 1904 zb. nr. 3026).

§ 478. Przeciw wyrokowi sądu powiatowego, który stosownie do § 459 z powodu niestawienia się oskarżonego zaocznie wydano, może tenże w dniach ośmiu po doręczeniu

Strafe gegen den Angeklagten verhängen, als welche das erste Urtheil ausgesprochen hat.

§ 478. Gegen ein Urtheil des Bezirksgerichtes, welches in Gemässheit des § 459 über Ausbleiben des Angeklagten erlassen wurde, kann dieser binnen acht Tagen von Zustellung

wyroku wnieść sprzeciw w sądzie powiatowym, który o sprawie orzekał, jeżeli wezwanie nie zostało mu nuleżycie doręczone, albo jeżeli wykazać może, że się dlatego nie stawił, ponieważ go zaszła przeszkoda nieuchronna.

O tym sprzeciwie orzeka sędzia powiatowy za poprzedniem wysłuchaniem oskarżyciela. Jeżeli go odrzuci, wolno oskarżonemu w terminie dni trzech wnieść zażalenie do trybunału pierwszej instancji. W takim razie oskarżony ma prawo z tym środkiem prawnym na przypadek odrzucenia go, połączyć odwołanie, z którem postąpić należy według przepisów §§ 469—472.

Jeżeli sędzia powiatowy, lub w skutek zażalenia trybunał, uznaje sprzeciw za uzasadniony, zarządzi przed sądem powiatowym ponowną rozprawę, na której, w razie stawienia się oskarżonego, sprawę przeprowadzić należy tak, jak przepisuje § 457. Jeżeli oskarżony i na tej drugiej rozprawie się nie stawi, sprzeciw uważać należy za niebyły a wyrok zaskarżony za prawomocny.

des Urtheils bei dem erkennenden Bezirksgerichte Einspruch erheben, wenn ihm die Vorladung nich gehörig zugestellt worden ist, oder er nachweisen kann, dass er durch ein unabwendbares Hindernis abgehalten worden sei.

Über diesen Einspruch hat der Bezirksrichter nach vorläufiger Vernehmung des Anklägers zu erkennen. Verwirft er denselben, so steht dem Angeklagten das Rechtsmittel der Beschwerde an den Gerichtshof erster Instanz binnen drei Tagen zu. Der Angeklagte ist in diesem Falle barechtigt, mit diesem Rechtsmittel für den Fall der Verwerfung desselben die Berufung zu verbinden, rücksichtlich welcher nach den Bestimmungen der §§ 469—472 zu verfahren ist.

Findet der Bezirksrichter oder infolge der Beschwerde der Gerichtshof den Einspruch gegründet, so ist eine neuerliche Verhandlung vor den Bezirksgerichte anzuordnen, bei welcher wenn der Angeklagte erscheint, die Sache so verhandelt wird, wie im § 457 vorgeschrieben ist. Eerscheint der Angeklagte bei dieser 2-ten, Verhandlung abermals nicht, so ist der Einspruch als nicht erfolgt und das angefochtene Urteil als rechtskräftig anzusehen.

(Ust. II.) Skazany zaocznie nie jest ograniczony w ten sposób, iżby mu wolno było wnieść odwołanie dopiero po odrzuceniu sprzeciwu przez sąd powiatowy; ma on owszem prawo połączyć natychmiast odwołanie z sprzeciwem (O. z 2 listop. 1883 l. 8431 nr. 585).

Jeżeli po myśli § 478 pk. wniesiono sprzeciw, to czas do wniesienia odwołania biegnie aż do ostatniego dnia okresu przysługującego do wniesienia zażalenia przeciw decyzji sędziego powiatowego, choćby zażalenia nie wniesiono (orz. plen. z 16 października 1890 l. 7581 zb. nr. 1378) tymczasowego zgłoszenia odwołania nie potrzeba (orz. plen. z 30 stycznia 1890 l. 13479 zb. nr. 1330).

(Ust. III.) Skutek niestawienia się oskarżonego z § 478 ust. III. nie zachodzi przy przekroczeniach skargowoprywatnych, jeżeli oskarżyciel prywatny także się nie stawia (orz. plen. z 15 maja 1900 l. 6869 zb. nr. 2472).

Rygor § 478 III nie ma zastosowania w razie, jeżeli obwiniony staje na rozprawie zarządzonej skutkiem sprzeciwu, a nie staje na rozprawie następnej (w razie odroczenia) por. orz. z 19 lutego 1907 zb. nr. 3323.

§ 479. Przeciw wyrokom trybunałów pierwszej instancji zapadłym w skutek odwołania, wniesionego do nich według §§ 463, i 464 i 478, wnieść można tylko zażalenie nieważności do trybunału kasacyjnego w obronie ustawy (§§ 33 i 292).

Od wyroku Trybunału apelacyjnego w sprawach o przekroczenie zmieniającego wyrok pierwszego sędziego służy oskarżycielowi prywatnemu skazanemu na ponoszenie kosztów prawo zażalenia do Sądu wyższego w 14 dniach (orz. z 26 czerwca 1900 zb. nr. 2473).

Od wyroku apelacyjnego orzekającego o kosztach od-

---

§ 479. Gegen die Urtheile der Gerichtshöfe erster Instanz über eine in Gemässheit der §§ 463, 464 und 478 an dieselben gelangte Berufung findet nur die Nichtigkeitsbeschwerde an den Cassationshof zur Wahrung des Gesetzes (§§ 33 und 292) statt.

wolać się można do Sądu Wyższego po myśli § 392 (orz. plen. z 16 kwietnia 1901 l. 5173 zb. nr. 2590).

§ 480. Do wznowienia postępowania karnego stosować należy zasady podane w rozdziale XX. Czy ma nastąpić wznowienie, rozstrzyga sędzia powiatowy. Przeciw odmówieniu tegoż wolno tylko wnieść zażalenie do trybunału pierwszej instancji, które podać należy w terminie dni trzech do sądu powiatowego.

Uprawnienie przyznane trybunałowi kasacyjnemu w § 362 nieprzysługuje mu w sprawach o przekroczenia.

Przeciw decyzji zarządzającej wznowienie postępowania karnego nie ma środka prawnego (orz. z 9 czerwca 1896 l. 6715 zb. nr. 2031).

§ 481. Przeciw orzeczeniom sędziów powiatowych, o ile odwołaniu nie podpadają, służy interesowanym zażalenie do trybunału pierwszej instancji w dniach trzech.

Zob. O. z d. 7 stycznia 1887 l. 12895 w uwadze do § 15 i O. nr. 669 w uwadze do § 392.

Decyzji sędziego powiatowego zapadłych w trakcie rozprawy głównej nie można zaczepić zażaleniem z § 481 pk. przerywajacem postępowanie, lecz tylko odwołaniem zwróconem przeciw wyrokowi końcowemu (orz. plen. z 23 maja 1900 l. 7150 zb. nr. 2475).

Spornem jest, czy zażalenie co do kosztów wnieść na-

§ 480. Die Wiederaufnahme des Strafverfahrens richtet sich nach den im XX. Hauptstück aufgestellten Grundsätzen. Über die Zulassung der Wiederaufnahme entscheidet der Bezirksrichter. Gegen die Verweigerung derselben steht nur die Beschwerde an den Gerichtshof erster Instanz offen, welche binnen drei Tagen beim Bezirksgerichte anzubringen ist.

Die im § 362 dem Cassationshofe eingeräumte Befugnis steht demselben in Übertretungsfällen nicht zu.

§ 481. Gegen Entscheidungen der Bezirksrichter, insofern dieselben der Berufung nicht unterliegen, steht den Beteiligten das Rechtsmittel der Beschwerde an den Gerichtshof erster Instanz binnen drei Tagen zu.

leży po myśli § 392 pk. w dniach czternastu, czy według ogólnej reguły dla postępowania przed sądami powiatowymi w dniach trzech. Za drugim sposobem rozwiązania kwestyi przemawia stylizacja § 481 (przeciw orzeczeniom a więc wyśtokim) a analogii § 392 pk. stosować nie można (§ 447 p. k.) gdyż nie można twierdzić, że nie ma szczególnego przepisu skoro jest przepis § 481 pk.

V. Wykonanie kary.

§ 482. Wykonanie kar aresztu nastąpi zwyczajnie w tym sądzie powiatowym, który w pierwszej instancji wydał wyrok, chyba, że trybunał pierwszej instancji w szczególnych przypadkach inaczej zarządzi. Jeżeli prośbę o złagodzenie lub darowanie kary (§§ 410 i 411) wniesiono jeszcze przed rozpoczęciem kary, a poparto takimi okolicznościami na względ zasługującymi, które dopiero po zapadłym wyroku na jaw wyszły, wówczas można wstrzymać wykonanie kary jeżeli inaczej cel prośby byłby zupełnie lub w części udaremniiony.

Reskryptem min. sprawiedliwości z 16 lutego 1881 l. 2509 polecono prezydium sądów wyższych, ażeby w tych przypadkach w których więzień, opuszczający zakład karny, ma odcierpieć karę aresztu w odległym sądzie powiatowym, (który orzekał w pierwszej instancji), zarządziły zawczasu w myśl

---

§ 482. Die Vollstreckung von Freiheitsstrafen hat in der Regel, insoferne nicht von dem Gerichtshofe erster Instanz in einzelnen Fällen eine andere Verfügung getroffen wird, bei demjenigen Bezirksgerichte stattzufinden, welches das Erkenntnis in erster Instanz gefällt hat

Wenn ein Gesuch um Milderung oder Nachsicht der Strafe (§§ 410 und 411) noch vor Antritt der Strafe eingebracht wurde, und sich auf solche rücksichtswürdige Umstände stützt, welche erst nach dem ergangenen Urtheile hervorgetreten sind, kann mit der Vollstreckung der Strafe innegehalten werden, insoferne sonst der Zweck des Gesuches ganz oder zum Theile vereitelt würde.

§§ 482 i 406 delegacją najbliższego zakładowi karnemu sądu powiatowego celem wykonania kary w tymże sądzie.

Por. rozp. min. z 14 września 1894 l. 16597 nr. 32 Dz. r. m., co do wykonania kary na osobach obowiązanych do służby wojskowej i rozp. min. z 23 stycznia 1899 l. 30430 z r. 1899 nr. 6 Dz. r. m. o odbyciu kary w domu poprawy.

ROZDZIAŁ XXVII.

O postępowaniu karnem w sprawach drukowych.

§ 483. Wszystkie przepisy niniejszej ustawy o postępowaniu karnem stosują się także i do postępowania w sprawach karnych drukowych, o ile nie postanowiono inaczej w następujących paragrafach.

Przez postanowienie § 483 uchylono ustawy z 9 marca 1869 nr. 32 i 33 D. u. p., które urządziły postępowanie w sprawach prasowych, a w miejsce ich obowiązują postanowienia §§ 484—494, tudzież inne postanowienia niniejszej procedury karnej, o ile w §§ 484—494 nie ma postanowień szczególnych.

§ 484. Sądownictwo karne w sprawach drukowych należy wyłącznie do sądów. Do rozprawy i orzekania powołane są sądy powiatowe, gdy chodzi o przekroczenie, sądy zaś przysięgłych, gdy chodzi o zbrodnie lub występki, popełnione treścią pisma drukowego.

Osądzenie występków prasowych (*Pressvergehen*) t. j. występków popełnionych przeciw postanowieniom drugiego roz-

§ 483. Für das Verfahren in Pressstrafsachen gelten alle Vorschriften dieser Strafprocessordnung, soweit nicht in den folgenden Paragraphen etwas Abweichendes bestimmt sind.

§ 484. Das Strafrichteramt in Presssachen steht ausschliesslich den Gerichten zu. Zur Verhandlung und Entscheidung sind, wenn es sich um Ubertretungen handelt, die Bezirksgerichte, in Ansehung der durch den Inhalt eines Druckwerkes begangenen Verbrechen und Vergehen aber die Geschwornengerichte berufen.

działu ustawy prasowej (§§ 9, 11, 24 i 25), nie zaś treścią pisma drukowego, należy do trybunałów pierwszej instancji (§ 13 l. 1 proc.). Por. art. VI i VIII ust. wpraw.

§ 485. Właściwym jest trybunał pierwszej instancji, w którego okręgu zbrodnię lub występki popełniono, i sąd powiatowy, znajdujący się w siedzibie trybunału pierwszej instancji, w którego obrębie przekroczenie popełniono; gdyby zaś w rzeczonyj siedzibie więcej było sądów powiatowych, ten, któremu szczególnem rozporządzeniem poruczono załatwianie spraw karnych w ogóle.

Zob. rozp. z 5 listopada 1873 l. 155 D. u. p. w uwadze do § 9, jakoteż §§ 51—55 i uwagi tamże podane.

§ 486. Jeżeli popełniono przestępstwo osnową pisma drukowego, a miejsce druku jest wiadome i położone w obszarze krajów, w którym niniejsza ustawa o postępowaniu karnem obowiązuje, wówczas zawsze miejsce druku uważa się za miejsce czynu; jeżeli zaś miejsce druku jest niewiadome, albo znajduje się poza owym obszarem, wówczas miejsce rozszerzania w tymże obszarze, za miejsce czynu uważać należy.

Jeżeli w ostatnim przypadku jest kilka sądów do tego

§ 485. Zuständig ist derjenige Gerichtshof erster Instanz, in dessen Sprengel das Verbrechen oder Vergehen begangen wurde, und dasjenige Bezirksgericht, welches am Sitze des Gerichtshofs erster Instanz besteht, in dessen Sprengel die Übertretung begangen wurde; falls daselbst mehrere Bezirksgerichte bestehen, dasjenige, welches durch besondere Verordnung mit der Strafrechtspflege überhaupt betraut wird.

§ 486. Wird die strafbare Handlung durch den Inhalt einer Druckschrift begangen, so ist, wenn der Druckort bekannt und in dem Gebiete gelegen ist, für welches diese Strafprocessordnung Wirksamkeit hat, stets der Druckort; wenn dieser aber unbekannt oder ausserhalb jenes Gebietes gelegen ist, der Ort der Verbreitung in dem letzteren als Thatort anzusehen.

Erscheinen im letzteren Falle mehrere Gerichte für

samego śledztwa właściwych, rozstrzyga między nimi wyprzedzenie.

§ 487. Pisma drukowe, wydawane lub rozszerzane wbrew przepisom ustawy drukowej, albo które z powodu ich treści ścigać należy w interesie publicznym, może konfiskować władza bezpieczeństwa bądź bezpośrednio bądź na wezwanie prokuratora.

We wszystkich innych przypadkach tylko sąd zarządzić może konfiskatę, w skutek skargi i zawartego w niej wniosku oskarżyciela prywatnego.

Przeciw zarządzeniu tymczasowej konfiskaty osobne zażalenie nie jest dopuszczalne.

O konfiskacie dokonanej przez władzę bezpieczeństwa bezpośrednio lub na wezwanie prokuratora, należy donieść prokuratorowi tego miejsca, gdzie sąd do wymiaru sprawiedliwości karnej powołany ma swoją siedzibę, w przeciągu dwudziestu czterech godzin i załączyć zarazem jeden egzemplarz pisma drukowego.

Oskarżyciel prywatny, chcąc żądać konfiskaty pi-

dieselbe Untersuchung zuständig, so entscheidet unter ihnen das Zuvorkommen.

§ 487. Druckschriften, welche gegen die Vorschriften des Pressgesetzes ausgegeben oder verbreitet werden, oder welche ihres Inhaltes wegen im öffentlichen Interesse zu verfolgen sind, können von der Sicherheitsbehörde unmittelbar oder auf Veranlassung des Staatsanwaltes mit Beschlag belegt werden.

In allen anderen Fällen kann der Beschlag nur von dem Gerichte über eine Klage und den darin gestellten Antrag des Privatanklägers angeordnet werden.

Gegen die Verfügung einer vorläufigen Beschlagnahme findet keine abgesonderte Beschwerde statt.

Die von der Sicherheitsbehörde unmittelbar oder auf Veranlassung des Staatsanwaltes vorgenommene Beschlagnahme ist dem Staatsanwalte desjenigen Ortes, wo das zum Strafrichterante berufene Gericht seinen Sitz hat, binnen vierundzwanzig Stunden unter Anschluss eines Exemplares der Druckschrift anzuzeigen.

sma drukowego np. z powodu występku obrazy czci (§ 493 kod. k.) powinien równocześnie wnieść do sądu skargę o toż przesłępstwo. Przez skargę rozumieć należy w ogólności wniosek zarządzenia postępowania ustawą wskazanego (do chodzenia lub śledztwa), niekoniecznie zaś akt oskarżenia (§ 91 proc.).

Jeżeli oskarżyciel prywatny odstępuje od oskarżenia przed rozprawą główną, natenczas, konfiskaty na wniosek jego zarządzonej nie można utrzymać. (O. z d. 11 maja 1877 l. 1194 nr. 150).

Konfiskata pisma drukowego jest prawnie ważną z chwilą ogłoszenia jej stronie interesowanej także odnośnie do tych egzemplarzy, których urzędowy organ wykonawczy w tej chwili jeszcze nie zabrał. Dla ważności konfiskaty nie jest istotnem przedstawienie poprzedniego pisemnego upoważnienia (§ 141 pk.) (orz. z 17 grudnia 1894 l. 10121 zb, nr. 1854) por. § 5 ust. z 9 lipca 1894 l. 161 D. u. p. (Ustawy karne dodatk. str. 17).

§ 488. Jeżeli prokurator zarządził konfiskatę pisma drukowego, wówczas powinien w przeciągu dni trzech od chwili, kiedy mu o wykonaniu konfiskaty doniesiono, wnieść do trybunału pierwszej instancji, a względnie do sądu powiatowego (§ 485) żądanie, aby konfiskatę zatwierdzono.

W przypadkach, w których władza bezpieczeństwa bezpośrednio konfiskatę zarządza, prokurator obowiązany jest w dniach trzech od dnia otrzymanego doniesienia albo

---

§ 488. Hat der Staatsanwalt die Beschlagnahme einer Druckschrift veranlasst, so hat er binnen drei Tagen, vom Zeitpunkte des ihm angezeigten Vollzuges, bei dem Gerichtshofe erster Instanz, beziehungsweise bei dem Bezirksgerichte (§ 485), um die Bestätigung der Beschlagnahme einzuschreiten,

In jenen Fällen, in welchen die Sicherheitsbehörde die Beschlagnahme unmittelbar verfügt, hat der Staatsanwalt binnen drei Tagen, vom Tage der erhaltenen Anzeige, entweder die Aufhebung der Beschlagnahme durch die Sicher-

wezwać władzę bezpieczeństwa o uchylenie konfiskaty, albo żądać zatwierdzenia jej jak w przypadku poprzedzającym.

§ 489. Sąd postanowi w dniach trzech albo zatwierdzenie albo uchylenie konfiskaty. Jeżeli zatwierdzenie nie nastąpi w dniach ośmiu po wykonaniu konfiskaty, a nie jest w toku wniesione przez prokaratora zażalenie przeciw odmowie zatwierdzenia, wówczas konfiskata gaśnie a władza bezpieczeństwa na żądanie strony obowiązana jest natychmiast ją uchylić.

Konfiskata zatwierdzona pozostaje w swej mocy (§ 490) aż do ostatecznego orzeczenia w sprawie głównej.

Niezastosowanie się do przepisów § 488 lub uchylenie konfiskaty nie przeszkadza jednak dalszemu ściganiu karnosądowemu.

Zażalenie, zastrzeżone prokuratorowi w § 489, nie stosuje się do przepisu § 15, lecz jest środkiem prawnym, należy je zatem wniesć w dniach trzech po ogłoszeniu uchwały (O. z 18 marca 1882 l. 13519 nr. 439).

Zatwierdzenie prowizorycznej konfiskaty pisma drukowego nie ulega zażaleniu (orz. plen. z 10 lipca 1894 l. 8143 zb. nr. 1822). Zatwierdzenie to jest ważnem tak długo, dopóki

heitsbehörde, oder die Bestätigung derselben, wie im vorhergehenden Falle, zu veranlassen.

§ 489. Das Gericht hat binnen drei Tagen die Bestätigung oder Aufhebung der Beschlagnahme auszusprechen. Erfolgt die Bestätigung derselben binnen acht Tagen nach deren Vornahme nicht, so ist, wenn nicht eine von dem Staatsanwälte gegen die Verweigerung der Bestätigung eingebrachte Beschwerde sich im Zuge befindet, die Beschlagnahme erloschen und auf Verlangen der Partei von der Sicherheitsbehörde die Aufhebung derselben sogleich zu verfügen.

Die bestätigte Beschlagnahme bleibt bis zur endgiltigen Entscheidung in der Hauptsache wirksam (§ 490).

Die Nichtbefolgung der Vorschriften des § 488 oder die Aufhebung der Beschlagnahme hindert jedoch nicht die weitere strafgerichtliche Verfolgung.

orzeczenie uwalniające pismo drukowe nie nabyło siły prawnej. Do tej chwili może postępowanie przeciwne § 24 u. druk. uzasadniać odpowiedzialność karną (orz. z 1 lipca 1898 l. 7835 zb. ur. 2256).

§ 490. W przeciągu dni ośmiu po zatwierdzeniu konfiskaty, prokurator obowiązany jest, o ile to już poprzednio nie nastąpiło, albo uczynić wnioszek przeprowadzenia sądowego śledztwa wstępnego albo wnieść akt oskarżenia (§ 91), gdyż w razie przeciwnym konfiskata gaśnie i na żądanie strony należy ją uchylić.

Postanowienie § 490 wtedy ma zastosowanie, jeżeli prokurator chce ścigać autora pisma inkryminowanego, lub współwinnych; wolno jednak prokuratorowi zaniechać ścigania winnych, a ograniczyć się do ścigania pisma, w którym to przypadku zastosowanie ma § 493 (postępowanie przedmiotowe).

§ 491. W razie, gdyby konfiskata przez władzę bezpieczeństwa bezpośrednio lub na wezwanie prokuratora wykonana, zgasła, lub gdyby ją uchylono, poszkodowanemu wskutek takiej konfiskaty należy się z kasy rządowej wynagrodzenie szkody dowodnej, wszelako w przypadku wyraźnego uchylecia tylko wtedy, jeżeli uchylając konfiskatę

§ 490. Innerhalb acht Tagen nach erfolgter Bestätigung der Beschlagnahme hat der Staatsanwalt, insoferne dies nicht schon geschehen ist, entweder den Antrag auf Führung einer gerichtlichen Voruntersuchung zu stellen, oder seine Anklageschrift zu überreichen (§ 91), widrigenfalls die Beschlagnahme erloschen und auf Verlangen der Partei aufzuheben ist.

§ 491 Im Falle der Erlöschung oder Aufhebung einer von der Sicherheitsbehörde unmittelbar oder auf Veranlassung des Staatsanwaltes vorgenommenen Beschlagnahme gebührt dem durch diese Beschlagnahme Beschädigten der Ersatz des erweislichen Schadens aus der Staatscasse, jedoch im Falle der ausdrücklichen Aufhebung nur dann, wenn hiebei die Beschlagnahme als weder durch den Inhalt der Druckschrift, noch durch eine Ausserachtlassung der in dem Pressgesetze enthaltenen Vorschriften gerechtfertigt erkannt wird. Dieser

orzeczone, że nie da się usprawiedliwić ani osnową pisma drukowego, ani też nieprzestrzeganiem przepisów w ustawie drukowej zawartych. To roszczenie wynagrodzenia wykazać należy w sądzie pod utratą w przeciągu następnych dni czternastu.

Sąd rozstrzygnie w tej mierze, wysłuchawszy poprzednio prokuratora z zastrzeżeniem zażalenia, które w ciągu dni ośmiu wnieść należy.

Przepis § 491 pk. rozszerzyła nowela z dn. 9 lipca 1894 l. 161 D. u. p. (§ 4) także na przypadki konfiskaty uchylonej po przeprowadzonej rozprawie subiektywnej lub w razie postępowania przedmiotowego po rozprawie jawnej skutkiem sprzeciwu (§ 493 pk.).

Warunkiem odszkodowania z § 491 pk. jest zgaśnięcie lub uchylenie konfiskaty, czy nastąpiło to z zarządzenia sądowego czy policyjnego jest obojętnem.

Nowela z r. 1894 ma na oku rozszerzenie a nie ograniczenie przepisu § 491 (por. orz. plen. z 16 maja 1900 l. 6862 zb. nr. 2474).

§ 492. Jeżeli uznano, że osnowa pisma drukowego zawiera wprawdzie istotę przestępstwa, a jednak postanowiono zaniechać śledztwa wstępnego lub uwolnić oskarżonego od zarzutu, sąd powinien mimo to zarządzić w miarę ustaw całkowite lub częściowe zniszczenie pisma drukowego, które za karygodne uznał i wyrzec zakaz dalszego rozpowszechniania tegoż.

Ersatzanspruch ist bei sonstigem Verluste innerhalb der nächsten vierzehn Tage bei dem Gerichte nachzuweisen.

Das Gericht hat hierüber nach vorläufiger Vernehmung des Staatsanwaltes unter Vorbehalt der binnen acht Tagen zu überreichenden Beschwerde zu entscheiden.

§ 492. Wird in dem Inhalte einer Druckschrift zwar der Thatbestand einer strafbaren Handlung befunden, jedoch auf Einstellung der Voruntersuchung oder auf Freisprechung des Angeklagten erkannt, so hat das Gericht doch nach Massgabe der Gesetze die gänzliche oder theilweise Vernichtung der für

Postępowanie przewidziane w §§ 492 i 493 p. k. dopuszczalnem jest także odnośnie do przestępstwa już przedawnionego (orz. plen. z 11 lipca 1899 l. 10810 zb. nr. 2372).

Przeciw orzeczeniu z § 492 pk. nie ma zażalenia nieważności (uchw. z 18 lutego 1896 l. 1683 zb. nr. 1914). Natomiast po myśli analogii z § 493 dopuszczalne są środki prawne jak w postępowaniu przedmiotowem, z wyjątkiem sprzeciwu (por. wywody prokur. jener. przy orz. kas. z 13 lipca 1892 l. 8350 zb. nr. 1604) a więc zażalenie z § 494 p. k.

§ 493. Chociażby prokurator nie wnosił oskarżenia przeciw pewnej osobie, wolno mu jednak żądać w interesie publicznym, aby sąd orzekł, czy osnowa pisma drukowego stanowi przestępstwo, i aby w tym przypadku wydał zakaz dalszego rozpowszechniania pisma. Orzeka o tem trybunał pierwszej instancyi a jeżeli chodzi o przekroczenie, właściwy sąd powiatowy, po wysłuchaniu prokuratora na posiedzeniu niejawnem, jednakże orzeczenie to nie przesądza postępowania karnego, jakieby później przeciw pewnej osobie zarządzić można.

Przeciw orzeczeniu sądu, które w razie wydania zakazu w siedzibie sądowej jawnie wywiesić i przez gazetę

strafbar erklärten Druckschriften zu verfügen und das Verbot der weiteren Verbreitung derselben auszusprechen.

§ 493. Der Staatsanwalt kann, auch wenn er gegen keine bestimmte Person eine Anklage erhebt, im öffentlichen Interesse begehren, dass das Gericht darüber erkenne, ob der Inhalt einer Druckschrift eine strafbare Handlung begründe, und dass er in diesem Falle das Verbot der weiteren Verbreitung der Druckschrift ausspreche. Hierüber erkennt der Gerichtshof erster Instanz, und wenn es sich um eine Übertretung handelt, das zuständige Bezirksgericht nach Anhörung des Staatsanwaltes in nicht öffentlicher Sitzung, ohne dass durch ein solches Erkenntniss dem etwa später gegen eine bestimmte Person einzuleitenden Strafverfahren vorgegriffen wird.

Gegen die Entscheidung des Gerichtes, welche im Falle der Erlassung des Verbotes am Sitze des Gerichtes öffentlich anzuschlagen und durch die amtliche Zeitung kundzumachen ist, kann von jedem Beteiligten binnen acht Tagen nach der

urzędową ogłosić należy, może każda strona interesowana w dniach ośmiu po ogłoszeniu wystąpić z sprzeciwem, który sąd rozstrzygnie na posiedzeniu jawnem, po wysłuchaniu prokuratora i strony, która sprzeciw wniosła.

Ustawa dozwala prokuratorowi w przypadku, jeżeli nie chce ścigać autora pisma inkryminowanego lub współwinnych. ograniczyć się do ścigania pisma. W takim razie ma zastosowanie postępowanie określone w § 493, które nazywamy postępowaniem przedmiotowem. Celem tego postępowania jest uzyskanie sądowego orzeczenia, uznającego osnowę pisma drukowego za karygodną, i zakazującego dalszego rozpowszechniania pisma. Jeżeli sąd uznaje, że treść pisma drukowego stanowi zbrodnię, obowiązany jest wyrzec zarazem zakaz rozpowszechniania pisma; jeżeli zaś uznaje, że osnowa pisma drukowego zawiera tylko istotę występku, wydanie zakazu rozpowszechniania pisma zależy od uznania sądu (§ 36 ustawy prasowej).

Trybunał może ograniczyć orzeczenie, że inkryminowane pismo drukowe zawiera istotę przestępstwa, do pewnych ustępów pisma, w którym to razie i zakaz dalszego rozpowszechniania pisma w takiż sam sposób ograniczyć można.

Jeżeli trybunał z kilku inkryminowanych ustępów pisma drukowego tylko niektóre uznał za karygodne, prokuratorowi służy prawo żalenia się w myśl §§ 493 i 494, chociażby sąd wydał zakaz rozpowszechniania pisma odnośnie do całej osnowy tegoż (O. plen. z 26 kwietnia 1888 l. 1992 nr. 351 Dz. rozp.).

Z powodu zgodnego z prawdą sprawozdania z rozpraw Rady państwa, lub którego z sejmów krajowych, także ściganie przedmiotowe według § 493 pr. nastąpić nie może. (O. plen. z 20 lipca 1882 l. 6827 nr. 452). Por. § 28 ustawy prasowej, który stanowi, że za sprawozdania z rozpraw Rady

---

Kundmachung der Einspruch erhoben werden, über welchen das Gericht in öffentlicher Sitzung nach Anhörung des Staatsanwaltes und des den Einspruch Erhebenden zu entscheiden hat.

Państwa lub sejmów krajowych, z prawdą zgodne, nikogo do odpowiedzialności pociągać nie wolno.

Osobom interesowanym służy środek sprzeciwu także w tym przypadku, jeżeli orzeczenie z pierwszego ustępu § 493 wydał sąd wyższy; o opozycji tej i w tym przypadku orzeka sąd pierwszy po przeprowadzeniu jawnej rozprawy. (O. plen. z 1 czerwca 1881 l. 1202 nr. 333). Przeciw rozstrzygnięciu sądu pierwszego służy stronie mimo to zażalenie z § 494 pk. do Sądu Wyższego.

Sprzeciw można wnieść nietylko przeciw orzeczeniu wydanemu co do osnowy pisma, lecz także przeciw zarządzeniom z orzeczeniem tem połączonym (§§ 36 i 37 ustawy prasowej, § 489 proc.); jeżeli strona interesowana czuje się pokrzywdzoną tylko w ostatnim kierunku, wolno jej zamiast sprzeciwu wnieść tylko zażalenie według § 494 (O. plen. z 6 lipca 1877, l. 6594 nr. 163).

Zwrotu kosztów ogłoszenia zakazu rozpowszechniania pisma, wydanego w postępowaniu przedmiotowym, nie można żądać od wydawców pisma, którego treść uznano za karygodną (O. z 15 maja 1884 l. 3233 nr. 639).

Prokuratorowi nie służy prawo wniesienia sprzeciwu. Środek prawny zażalenia służy jednak na mocy § 494 tak prokuratorowi jak i stronie interesowanej przeciw wszystkim orzeczeniom z § 493 (O. plen. z 11 marca 1880 l. 1114 nr. 239).

Reskryptem min. sprawiedl. z 15 grudnia 1883 l. 19827 zarządzono, aby ograniczono się do jednorazowego ogłoszenia wydanego w myśl § 493 zakazu rozpowszechniania pisma w gazecie urzędowej, gdyż to wystarczy do ewentualnego ustalenia istoty występku z § 24 ustawy prasowej.

Także w postępowaniu uregulowanem na podstawie § 493 pk. ma zastosowanie przepis § 20 ust. II u. druk. (ogłoszenia w odnośnem piśmie peryodycznem). Wolno sądowi karnemu polecenie ogłoszenia ograniczyć, do części merytorycznej bez powodów orzeczenia (orz. plen. z 28 czerwca 1899 l. 9943 zb. nr. 2363).

Zakaz dalszego rozszerzania wypowiedziany w postępowaniu przedmiotowym zachowuje swą doniosłość bez względu

na równoległe postępowanie podmiotowe nie potrzeba go zatem odnawiać w razie zaniechania postępowania lub uwolnienia oskarżonego (§ 492) (orz. z 21 lutego 1891 l. 12555 zb. nr. 1429).

Do postępowania obiektywnego ma zastosowanie zakaz z art. VIII, noweli z 17 grudnia 1862 l. 8 D. u. p. ex 1863 — ogłaszanie opinii o sile środków dowodowych przypuszczeń o wyroku procesu i t. d. (orz. z dnia 4 lutego 1898 l. 15287 zb. nr. 2231).

(Ogłoszenie). Celem jak najszybszego zapobieżenia rozszerzania zakazanego pisma drukowego należy ogłoszenie przepisane § 17 ust. I instr. urzęd. do ust. druk. bezwzględnie zarządzić. Doniesienia prokuratoryi o zakazie do Gazety Wiedeńskiej należy przysyłać wprost a nie za pośrednictwem ministerstwa spraw wewnętrznych. Przy pismach nie peryodycznych zawiadomić ma Prokuratora Państwa związek austro-węgierskich księgarzy (rozp. min. z 20 czerwca 1899 l. 29 Dz. r. m.).

Przy ogłaszaniu zakazu rozszerzania skonfiskowanych wytworów prasy trzeba należycie je indywidualizować, co łatwym jest przy czasopismach, książkach i t. d. trudniejszym przy rozpowszechnionych w dzisiejszych czasach kartach widokowych (ilustrowanych). Należy w tych razach podawać opis, co przedstawiają, i jeżeli to możliwe nazwisko nakładcy tudzież (często podawany) numer nakładu. Bez takiej indywidualizacji ogłoszenie zakazu jest iluzorycznym, gdyż w przeciwnym razie nie można go uważać za ogłoszenie należyte i nie można stosować do winnego sankcyi § 24 ust. druk. (por. orz. S. kr. Wyższ. w Krakowie z 22 stycznia 1902 l. 35/2 uchylające akt oskarżenia z tych powodów).

1

§ 494. Zażalenie przeciw rozstrzygnięciom, zapadłym według §§ 487, 489, 491 i 493, idzie w miarę tego, czy rozstrzygnięcia te wydały sądy powiatowe, czy też trybunały

§ 494. Die Beschwerde gegen die nach den §§ 487, 489, 491 und 493 ergehenden Entscheidungen geht, je nach dem sie von den Bezirksgerichten oder den Gerichtshöfen erster Instanz

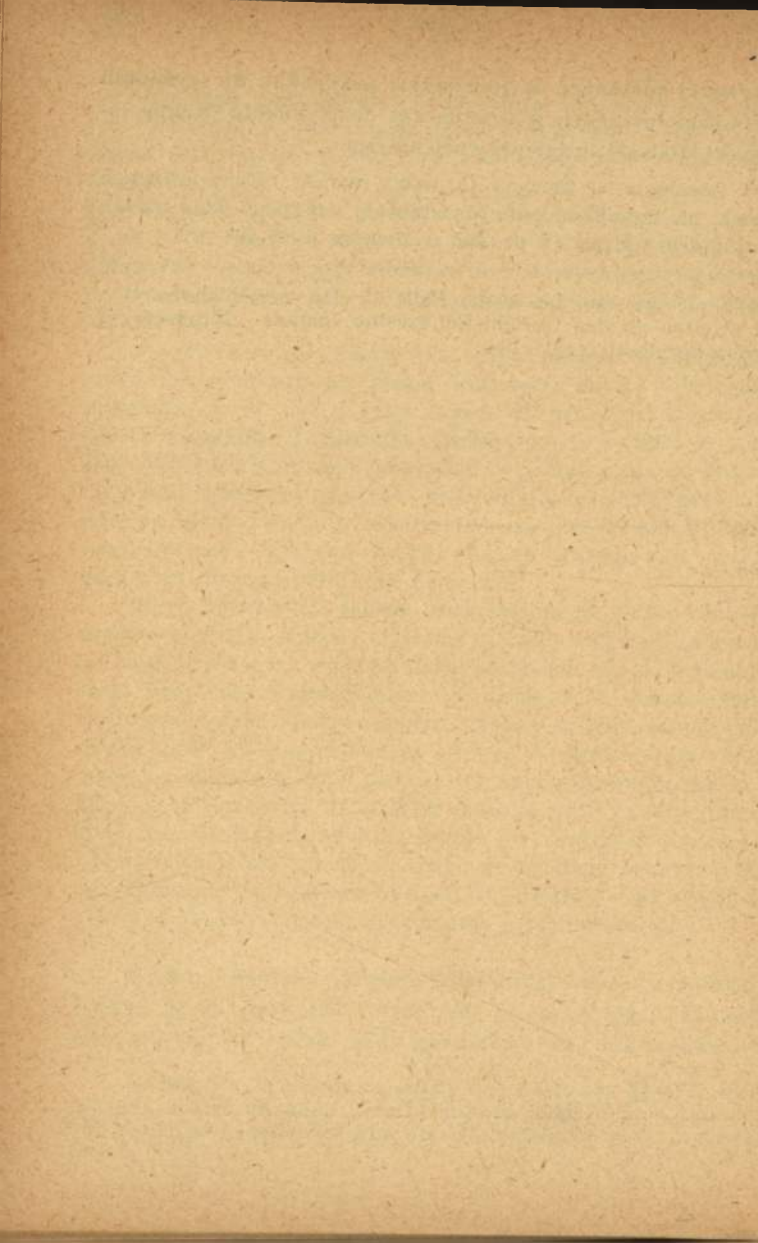
pierwszej instancji, w pierwszym przypadku do trybunału pierwszej instancji, w drugim zaś do trybunału drugiej instancji. Dalszej drogi prawnej nie ma.

Zażalenia, o których tu mowa, wnieść należy w dniach trzech po zawiadomieniu o odnośnej uchwale. Zob. uwagę przy § 489, tudzież O. nr. 153 w uwadze do § 493.

---

geschöpft wurden, im ersten Falle an den Gerichtshof erster, im zweiten an den Gerichtshof zweiter Instanz. Ein weiterer Rechtszug steht nicht offen.

DODATEK.

I. Tabela

**zawiadomień przesyłanych przez sądy karne,
na podstawie § 83.399 p. k. i specjalnych rozporządzeń.**

Liczba porz.	Nazwa oryentalna	Osoby, przeciw którym wdrożono postępowanie	Czyn karygodny	Wła- która należy
				a
				o
				wdrożeniu postępowa-
1.	Adwokaci.	Adwokaci i kandydaci adwokatury	Wszystkie.	Odnośna rada dyscyplinarna.
2.	Cygany (por. także włoczęgi).	Cygany.	Wszystkie.	Władza polityczna.
3.	Domokrażcy.	Domokrażcy.	§ 486 u. k.	
4.	Drukarze.	Osoby zajęte powielaniem literackich i artyst. wytworów na drodze mechanicznej lub chemicznej tudzież księgarze (antykwarze).	Wszystkie przestępstwa z chęci zysku i przeciwne obyczajności tudzież wyst. z § 486 ust. kar.	

dza zawiadomić	Ustawa lub rozporządzenie		U w a g a	
	b	a		b
	o	w razie		
	zakończeniu nia karnego	wdrożenia postępowania karnego		zakończenia
		§ 399 p. k.		
Oдносна rada dyscy- plinarna.	Rozp. min. spraw. spraw. wewn. i najw. władzy po- lic. z 8 listop. 1858, nr. 207 D. u. p. § 83 pk. i § 18 ust. z 1 kwiet. 1872, l. 40 D. u. p.		Dołączyć wierzy- telny odpis wyro- ku z powodami	
	Rozp. min. z 30/V 1889, l. 5737, nr. 34 D. r. min. i okólnik Są- du krajow. wyższego w Krakowie z 15 czerwca 1900 pr. 2448 i 27 lutego 1902 pr. 2224.		Zawiadomić celem zabrania z sądo- wego zamknięcia.	
Władza po- litycz. udzie- lająca kon- sensu na do- mokrąstwo.		Rozp. min. z 28/IX 1853, l. 187 D. u. p.	Zawiadomić o wy- niku śledztwa wrazie zaniechania.	
Władza przemysło- wa, w któ- rej okręgu znajduje się zakład prze- mysłowy skazanego.		Rozp. min. z 7 lut. 1885, l. 1476 (D. r. m. z 20 lut. 1885, l. 14, § 5 now. przem z 15 marca 1883, l. 39 D. u. p.).	Zawiadomić o ska- zaniu i prawomoc- ności wyroku.	

Liczba porz.	Nazwa orientacyjna	Osoby, przeciw którym wdrożono postępowanie	Czyn karygodny	Wła- którą należy
				a
				o
				wdrożeniu postępowa-
5.	Duchowni.	α) katolicy, β) ewangelicy, ζ) innych uznanych wyznań.	Wszystkie	Zawsze polityczna władza krajowa, nadto α) Przełożona dyscyplin. władza kościelna, β) Superintendatura.
6.	Dzieła sztuki patrz Drukarze.			
7.	Falszowanie monety	Podjejrzeni o zbrodnię z § 118 sq. uk.	Zbrodnia z § 118 sq. uk.	

dza zawiadomić	Ustawa lub rozporządzenie		U w a g a	
	b	a		b
	o	w razie		
	zakończeniu nia karnego	wdrożenia		zakończenia postępowania karnego
Zawsze polityczna władza krajowa, nadto α) Przełożona dyscyplin. władza kościelna, β) Superintendantura.	§ 399 p. k. § 29 ust. z 7/V 1874 l. 50 D. u. p. § 15, pat. z 8/IV 1861, l. 41, D. u. p. rozp. min. z 25/I 1880, l. 1091 i § 83 p. k.		Przesłać odpis wiarygodny wyroku z powodami. Wezwanie jako świadka por. § 158 p. k. aresztowanie por. § 176 p. k.	
Główny urząd mieniczny w Wiedniu	§ 136 p. k. rozp. min. z 27/VI 1894, l. 13540, nr. 25 D. r. m. z 24/XI 1877, l. 15170 z 18/XII 1881. l. 20070, i z 9/V 1885, l. 37 D. r. m. od. min. skarbu z 5/XI 1899, l. 23780 D. r. m. sprawiedl. z 17/XI 1899, ust. XXII.		Przesłać falsyfikat z narzędziami, materiałami przy podaniu nazwisk winnego i miejsca fałszerstwa wzgl. rozszerzania. Jeżeli zależy na tem, by szkartowanie nastąpiło później niż po 10 latach, zaznaczyć w odezwie.	

Liczba porz.	Nazwa orientacyjna	Osoby, przeciw którym wdrożono postępowanie	Czyn karygodny	Wła-
				którą należy
				a
				o
				wdrożeniu postępowania
8.	Falszowanie papierów kredytowych.	Podjeźrzani o zbrodnię z § 106 sq.	Zbrodnia z § 106 sq.	
9.	Funkcjonariusze.	a) Funkcjonariusze kolejowi, okrętów parowych, robotnicy górniczy, hutniczy, kuźni i walcowni w służbie państwa lub gminy, w ogóle osoby w publicznym urzędzie lub służbie, szczególnie funkcjonariusze zdrowotności osoby w służbie leśnej, prywatnej i publicznej, przy których ze względu na publ. bezpieczeństwo lub inne publ. interesa ma nastąpić zastępstwo w razie przeszkody.	Wszystkie.	Bezpośredni przełożony.

dza zawiadomić	Ustawa lub rozporządzenie		
b	a	b	U w a g a
o	w razie		
zakończeniu	wdrożenia	zakończenia	
nia karnego	postępowania karnego		
<p>α) ministerstwo skarbu, β) bank austro-węg. jeżeli wydał orzeczenie, γ) min. sprawiedl. przez Sąd wyższy w razie fałszerstwa przez fotografowanie.</p>		<p><i>ad α)</i> Rozp. min. sprawiedl. z 16 maja 1855. l. 89 D. u. p. z 24 paźdz. 1866, l. 10432. <i>ad β)</i> Rozp. min. sprawiedl. z 24 stycz. 1867, l. 931. <i>ad γ)</i> Rozp. min. sprawiedl. z 24 maja 1854, l. 8028.</p>	<p><i>ad α)</i> Uwiadomić o rezultacie śledztwa. <i>ad β)</i> Uwiadomić o rezultacie postępowania karnego. <i>ad γ)</i> Przedłożyć odpis wyroku z powodami i część aktów dotyczącą środków fałszerstwa.</p>
	<p>Tylko w razie przyaresztowania (§ 176 p. k.</p>		<p>Por. § 158 p. k. co do uwiadomiania o wezwaniu jako świadków.</p>

Liczba porz.	Nazwa orientacyjna	Osoby, przeciw którym wdrożono postępowanie	Czyn karygodny	Wła-
				którą należy
				a
				o
				wdrożeniu postępowania
10.	Funkcjonariusze lasowi.	Urzędnicy i służba leśna publiczna i prywatna.	Wszystkie.	
11.	Funkcjonariusze państwowi i gminni.	Urzędnicy lub służby (państwowi, gminni).	Wszystkie.	Bezpośredni przełożony.
12.	Funkcjonariusze cłowi i kolejowi obcego państwa.	Funkcjonariusze cłowi i kolejowi obcego państwa.	Wszystkie.	Bezpośrednia przełożona władza.

dza zawiadomić	Ustawa lub rozporządzenie		U w a g a
	b	b	
o	w razie		
zakończeniu nia karnego	wdrożenia	zakończenia postępowania karnego	
Przełożona władza.		§ 399 p. k. i rozp. min. z 24 sierp. 1859, l. 157 D. u. p.	Zawiadomienie o skazaniu, wezwa- nie jako świadków por. § 158 p. k. are- sztowanie § 176 p. k.
Bezpośredni przełożony.	Rozp. min. sprawiedl spraw. wewn. i najw. wła- dzy polic. z 8 listop. 1858, l. 207 D. u. p. § 83 p. k.	§ 399 p. k.	Dołączyć wierzy- telny odpis wy- roku z powodami por. § 158 p. k. co do zawiadomienia o wezwaniu jako świadków i o are- sztowaniu (§ 176).
Bezpośrednia prze- łożona władza.	<p>Oдноśnie do <i>Bawaryi i Szwajcaryi</i> traktaty z 21/VI 1851, l. 31 D. u. p. ex 1852, z 20/IX 1858, l. 236 D. u. p. 17/VI 1863, l. 71 D. u. p. z 5/VIII 1865, l. 138 D. u. p. z 4/VI 1867, l. 92 D. u. p. z 27/VIII 1870, l. 13 D. u. p. ex 1871 obwiesz. min. skarbu z 26/II 1873, l. 30 D. u. p. z 30/III 1873, l. 107 D. u. p. i z 16 V 1877, l. 82 D. u. p.</p> <p>Oдноśnie do <i>Prus, Saksonii i Państwa Niemieckiego</i>. Traktaty z 23/II 1861, l. 50 D. u. p. z 5/VIII 1867, l. 128 D. u. p. z 21/V 1872, l. 116 i 118 D. u. p. z 2 marca 1877, l. 22 D. u. p. i z 14 marca 1885, l. 95 D. u. p. rozp. min. spraw. zagr. i skarbu z 18 kwiet. 1862, l. 23 D. u. p.</p> <p>Oдноśnie do <i>Włoch</i> traktaty z 23 kwiet. 1867, l. 108, D. u. p. i 2 paźdz. 1879, l. 153 D. u. p.</p> <p>Oдноśnie do księstwa <i>Lichtenstein</i> trakt. z 3/XII 1876, l. 143 D. u. p. i 19/I 1884, l. 124 D. u. p.</p>		W szczególności w razie przyare- sztowania uwia- domić.

Liczba porz.	Nazwa orientacyjna	Osoby, przeciw którym wdrożono postępowanie	Czyn karygodny	Wła- którą należy
				a
				o
				wdrożeniu postępowa-
13.	Gmina.	Naczelnicy. i urzędnicy gminni.	Wszystkie.	Przełożona władza.
14.	Handel.	Osoby mające przedsiębior- stwo handlowe lub przemy- słowe, prowa- dzące je samo- dzielnie lub zawodowo.	Zbrodnie wszystkie występki i przekroczenia z chęci zysku i prze- ciw obyczaj- ności i prze- kroczenia w razie ska- zania na karę ście- śnienia wol- ności naj- mniej $\frac{1}{2}$ roczną.	
15.	Inwalidzi patentowi.	Inwalidzi patentowi.	Zbrodnie zagrożone ciężkim więzieniem.	

dza zawiadomić	Ustawa lub rozporządzenie		U w a g a.	
	b	a		b
	o	w razie		
	zakończeniu	wdrożenia		zakończenia
	nia karnego	postępowania karnego		
Przełożona władza.	§ 83 p. k. rozp. min. z 8 listop. 1858, l. 207 D. u. p.		Przesłać uwierzy- telniony odpis wy- roku z powodami; wezwanie jako świadka § 158 p. k. aresztowanie § 176 p. k.	
Izba handlowa i przemy- słowa.	Rozp. min. z 10/IX 1852, l. 179 D. u. p. i 9/V 1862, l. 552 i § 30 u. k. reskr. S. kr. wyższ. w Krako- wie z 21 sierp. 1894, l. 12101.		Przesłać wyrok.	
Komenda korpusu w której okręgu ob- winiony mieszka.	Rozp. min. z 14/XI 1854, l. 294 D. u. p. i rozp. min. z 26/I 1864, l. 678.		Przesłać odpis prawomocnego wyroku.	

Liczba porz.	Nazwa orientacyjna.	Osoby, przeciw którym wdrożono postępowanie.	Czyn karygodny	Wła-
				którą należy
				a
				o
				wdrożeniu
				postępowa-
16.	Inżynierowie górniczy, patrz technicy.			
17.	Kasy chorych.	Osoby, które sprowadziły cielesne uszkodzenie ubezpieczonego.	Przestępstwa dotyczące cielesnego uszkodzenia.	Oдноśna kasa chorych.
18.	Kolej patrz urzędnicy.			
19.	Konfiskata.	Podjejrzeni o przestępstwa z ust. o zarazie bydłowej (29/II 1880, l. 35 D. u. p.).	Z ustawy o zarazie bydłowej.	O każdej konfiskacie podejrzanej sztuki bydła należy donieść władzy politycznej w ciągu postępowania.
20.	Konsulaty austro-węgierskie.	Poddani austriaccy, których odstawił konsul austro-węg. w państwie ottomańskim, lub przeciw którym wniósł doniesienie.	Wszystkie.	

dza zawiadomić	Ustawa lub rozporządzenie		U w a g a	
	b	a		b
	o	w razie		
	zakończeniu nia karnego	wdrożenia		zakończenia postępowania karnego
	Rozp. min. z 3 VIII 1898, l. 14078 § 65 ust. z 30 III 1888, l. 33 D. u. p. §§ 47 i 365 p. k.		Celem umożliwie- nia zgłoszenia ro- szczeń prywatno- prawnych kasy do postępowania karnego.	
O każdej konfiskacie podejrzaney sztuki bydła należy do- nieść władzy politycznej w ciągu po- stępowania.	Rozp. min. z 31 grud. 1892, l. 20646 D. r. min. z 13 stycz. 1893, l. 2.			
Konsulat odnośny i władza po- lityczna.		Rozp. min. z 4 wrześ. 1863, l. 7741 z 23 stycz. 1872, l. 693 z 3 kwiet. 1872, l. 3632.	Przesłać odpis wierzytelny prawomocnego wyroku.	

Liczba porz.	Nazwa orientacyjna	Osoby, przeciw którym wdrożono postępowanie	Czyn karygodny	Wła-
				którą należy
				a
				o
				wdrożeniu
				postępowa-
21.	Księgarze patrz drukarze.			
22.	Kuratorowie patrz opiekunowie, wychowawcy.			
23.	Lichwa.	Podejrzani o wyst. z ust. z 28 maja 1881 l. 47.	Przestępstwa z tej ustawy.	Krajowa Dyrekcyja skarbu.
24.	Marki ochronne.	Podejrzani o wyst. z §§ 23—24 ust. o ochr. marek z 6/I 1890 l. 19 D. u. p.	Występki z tej ustawy.	
25.	Medale patrz ordery.			
26.	Mekler patrz senzal.			

dza zawiadomić	Ustawa lub rozporządzenie		U w a g a
b	a	b	
o	w razie		
zakończeniu	wdrożenia	zakończenia	
nia karnego	postępowania karnego		
Krajowa Dyrekcya skarbu.	Od Prez. Kraj. Dyr. skarbu we Lwowie z d. 29 czer. 1892 l. 2539 i uchw. Skr. Wyższ. w Krakowie z 12 lipca 1892 l. 15386.		Przesłać zawiado- mienie.
Ministryum handlu.		Rozp. min. z 20/III 1890 l. 3632 nr. 16 D. r. m. z 6/IX 1891 l. 16988 nr. 36 D. r. m. z 15/V 1894 l. 7062 nr. 18 D. r. m. i z 4/III 1898 l. 3460.	Przesłać odpis każ- dego wyroku z po- wodami ewent. ta- kże odpis decyzji Sądu Wyższ. w ra- zie zmiany wyroku skutkiem odwo- łania.

Liczba porz.	Nazwa oryentalcyjna	Osoby, przeciw którym wdrożono postępowanie	Czyn karygodny	Wła-
				którą należy
				a
				o
				wdrożeniu
				postępowa-
27.	Nauczyciele.	Publiczni nau- czyciele	Wszystkie.	Przełożona władza.
28.	Notaryusze.	Notaryusze i kandydaci no- taryalni.	Wszystkie.	Izba nota- ryalna i Sąd wyższy.
29.	Obywatele miasta Wiednia.	Przynależni do Wiednia.	Zbrodnie, wszystkie przekrocze- nia kradzie- ży, przenie- wierzenia i uczestnictwa z § 464, oszu- stwa; z 1 ust. z 25 V 1883 l. 78 D. u. p. i § 1 ust. z 28 V 1881 l. 47 D. u. p.	
30.	Opiekuno- wie.	Opiekunowie.	Przestę- stwa ważne dla § 254 u. cyw.	

dza zawiadomić	Ustawa lub rozporządzenie		U w a g a
b	a	b	
o	w razie		
zakończeniu nia karnego	wdrożenia	zakończenia	
Przełożona władza.	§ 398 p. k. § 83 i rozp. min. z 8/XI 1858 l. 207 D. u. p. Por. Od Rady szk. kraj. we Lwowie z 6 paźdz. 1885 l. 8992 i Reskr. S. kr. Wyż. w Krakowie z 21 paźdz. 1885. Zb. S. W.		Przesłać wierzytel- ny odpis wyroku z powodami; we- zwanie jako świad- ków por. § 158 p. k. aresztowanie § 176 p. k.
Izba nota- ryalna i Sąd wyższy.	§ 83 p. k., § 167 ust. z 25/VII 1871 l. 75 D. u. p.		Przesłać odpis orzeczenia kończą- cego postępowanie.
Magistrat m. Wiednia.	Rozp. min. z 16 list. 1891 l. 20862 (por. r. m. z 26 list. 1891 l. 40).		Przesłać odpis prawomocnego wyroku.
Władza nad- opiekuńcza.	§ 5 ust. z 16 list. 1867 l. 31 D. u. p. §§ 254, 281, 282 u. cyw.		Przesłać akta karne z podaniem stanu rzeczy.

Liczba porz.	Nazwa oryentalcyjna	Osoby, przeciw którym wdrożono postępowanie	Czyn karygodny	Wła- którą należy
				a
				o
				wdrożeniu postępowa-
31.	Ordery, medale itp.	Posiadacze orderów.	Przestępstwa wyliczone w noweli z 15 list. 1867 l. 131 D. u. p. § 6.	Oдносны urząd dworski lub kancelarya orderowa.
		Medale zasługi cywilne i wojskowe.	Przest. z § 6 ust. z 15 list. 1867 l. 131 D. u. p. Wyst. z § 1 ust. z 28/V 1881 l. 47 D. u. p. i § 1 ust. z 25/V 1883 l. 78 D. u. p.	Władza udzielająca odznaczenia.
		Medale pamiątkowe tyrolskich obrońców kraju.	jak wyżej.	Namiestnictwo Tyrolu.
		Wojskowe odznaki służbowe.	jak wyżej.	Urząd płatniczy odnośnego ministerjum.

dza zawiadomić	Ustawa lub rozporządzenie		U w a g a	
	b	a		b
	o	w razie		
	zakończeniu nia karnego	wdrożenia		zakończenia postępowania karnego
Odnośny urząd dwor- ski lub kan- celarya or- derowa.	§ 83 p. k. i 26 u. k. co do orderów zagran., dekret nadw. z 6/X 1835 l. 6524 i dekr. kan. nadw. z 8/XII 1835 Najw. post. z 18/VII 1835 l. 86 zb. u. s.		Por. orz. N. Tryb. z 16/XI 1878 l. 7561 zb. nr. 187.	
Władza udzielająca odznaczenia.	Rozp. ces. z 25/XII 1850 l. 25 D. u. p., dekr. nadw. z 24/I 1810 l. 1204 zb. u. s., dekr. nadw. z 24/VI 1815 l. 1156 zb. u. s., dekr. nadw. z 2/VIII 1817 l. 1355 zb. u. s., z 20/VI 1818 l. 1469 zb. u. s., z 20/VI 1827 l. 2274 zb. u. s. i rozp. min. z 24/X 1849 l. 18 D. u. p., rozp. min. z 19 maja 1890 l. 9021 nr. 21 D. r. m.			
Namiestni- ctwo Tyrolu.	rozp. min. z 1/V 1850 l. 185 D. u. p., z 8/III 1867 l. 2358, cyrkularz min. wojny z 17/III 1867 l. 470 nr. 47 Dz. r. armii.			
Urząd pła- tniczny odno- śnego mini- steryum.	Rozp. min. z 23/IX 1819 l. 17 D. u. p. z 19/V 1890 l. 9021 (Dz. r. m. z 27/V 1890 nr. 23).			

Liczba porz.	Nazwa orientacyjna	Osoby, przeciw którym wdrożono postępowanie	Czyn karygodny	Wła- która należy
				a
				o
				wdrożeniu postępowa-
31.	Ordery, medale itp.	Ordery I. tutejszego państwa a) Tutejsi poddani.	jak wyżej	Kancelarya orderowa.
		b) Obcokrajowcy.	jak wyżej	Władza udzielająca orderu.
		Ordery II. zagraniczne.	jak wyżej	Ministerjum spraw zewnętrznych.
		Byli wojskowi jako posiadacze orderów.	jak wyżej	Komenda jeneralna krajowa.
		Posiadacze medali jubileuszowych, orderów i medali Elżbiety.	jak wyżej	Oдноśne urzędy dworskie wzgl. kancelarya orderowa.
		Posiadacze medali za odwagę.	jak wyżej	Najbliższa komenda korpusu.

dza zawiadomić	Ustawa lub rozporządzenie		U w a g a	
	b	a		b
	o	w razie		
	zakończeniu nia karnego	wdrożenia		zakończenia postępowania karnego
Kancelarya orderowa	Rozp. min. z 21/II 1863 l. 195, § 16 pat. ces. z 25 grudnia 1850 l. 24 D. u. p. ex 1851			
Władza udzielająca orderu	Rozp. min. z 2/II 1851 l. 1343, cyrk. min. wojny z 6/II 1875 l. 26 Dz. r. armii			
Ministryum spraw ze- wnętrznych	Dekr. nadw. z 4/VIII 1815 l. 1165 zb. u. s.			
Komenda jeneralna krajowa	Rozp. min. z 12/V 1859 l. 85 D. u. p.			
Oдноśne urzędy dworskie wzgl. kance- larya orde- rowa	§ 83 p. k. i 26 u. k. art. VII dok. fund. med. jub. z 18/VIII 1898, § 6 stat. medalu zasł. z 18/VIII 1898 art. XIV stat. ord. z 17/IX 1898 i art. XI stat. med. dwor. z 21/X 1898.			
Najbliższa komenda korpusu		Rozp. min. z 11/VI 1899 l. 27 D. r. m. ust. XII.	Zawiadomić o każ- dem wdrożeniu śledztwa, areszcie śledczym i skazaniu	

Liczba porz.	Nazwa orientacyjna	Osoby, przeciw którym wdrożono postępowanie	Czyn karygodny	Wła-
				którą należy
				a
				o
				wdrożeniu
				postępowa-
32.	Parlament	Członkowie Rady państwa i Sejmu	wszystkie	Ministerst. sprawiedliw. Prezydium odnośnego ciała.
33.	Patent	Podejrzani o naruszenie patentu, jeżeli wynik procesu zależy od pytania	Ust. z 11 stycz. 1897 l. 30 D. u. p. (ust. patent.)	
34.	Podczaszy	C. i k. Podczaszy	wszystkie	Najw. urząd marszałkow.
85.	Poddani bawarscy	Poddani bawarscy	Zbrodnie i występki	

dza zawiadomić	Ustawa lub rozporządzenie		U w a g a
b	a	b	
o	w razie		
zakończeniu nia karnego	wdrożenia	zakończenia postępowania karnego	
Prezydyum odnośnego ciała	§ 88 p. k. rozp. minist. z 9/X 1861 l. 9361 § 16 ust. z 21/XII 1867 l. 141 D. u. p. § 23 ust. z 21/XII 1867 l. 146 D. u. p. § 2 ust. z 3/X 1861 l. 98 D. u. p.	§ 83 i 399 p. k.	Przesłać wierzy- telny odpis wyroku z powodami.
Urząd patentowy		§ 107 ust. pat.	Przesłać wierzy- telny odpis.
Najw. urząd marszałkow.	§ 83 p. k. rozp. minister. z 24/VI 1852 l. 8902, z 4/IV 1853 l. 202, z 2/II 1858 l. 2130 i 5/VIII 1876 l. 9253.		
Bawarska władza nad- zoru miejsca przynale- żności ska- zanego		Rozp. min. z 13 stycznia 1859 l. 165.	Przesłać wprost urzędowy odpis wyroku karnego.

Liczba porz.	Nazwa oryenta- cyjna	Osoby, przeciw którym wdrożono postępowanie	Czyn karygodny	Wła- którą należy
				<i>a</i>
				o
				wdrożeniu postępowa-
36.	Poddani francuscy	Poddani francuscy	Zbrodnie i występki	
87.	Poddani rosyjscy	Poddani rosyjscy	Zbrodnie i występki	
38.	Poddani serbscy	Poddani serbscy	Zbrodnie i występki	
39.	Poddani włoscy	Poddani włoscy	Zbrodnie i występki	

dza zawiadomić	Ustawa lub rozporządzenie		U w a g a	
	b	a		b
	o			w razie
	zakończeniu	wdrożenia		zakończenia
nia karnego	postępowania karnego			
Ministryum sprawiedliw. przez Sąd wyższy		Rozp. min. sprawiedliw. z 28 marca 1857 l. 6696 i 21 grud. 1867 l. 14088.	Przedłożyć urzę- dowy odpis tabeli wykazawczej (kar- ty karnej) z zazna- czeniem miejsca urodzenia (przy po- daniu powiatu lub departamentu)	
Państwo rosyjskie		Traktat z 15/X 1874 l. 128 D. u. p. ex 1875.	Przesłać wyrok prawomocny drogą dyplomatyczną przy dołączeniu tłumaczenia	
Państwo serbskie		Traktat z 26/V 1881 l. 90 D. u. p. ex 1882 art. XIX.	Przesłać odpis wyroku prawomo- cnego w drodze dyplom. przy do- łączeniu tłumacze- nia niem. lub franc.	
Ministryum sprawiedliw. przez Sąd wyższy		Rozp. minist. z 28/V 1872 l. 4850 i art. XVI trakt. z 27/II 1862 l. 100 D. u. p.	Przesłać kartę karną (nazwiska rodziców i małżon- ka podawać tylko, jeżeli z aktów wynikają)	

Liczba porz.	Nazwa orientacyjna	Osoby, przeciw którym wdrożono postępowanie	Czyn karygodny	Wła-
				którą należy
				a
				o
				wdrożeniu
				postępowa-
40.	Podkomorzy	C. i k. Podkomorzy	wszystkie	Najw. Urząd Marszałkow.
41.	Posłowie sejmowi patrz parlament			
42.	Praca przymusowa	Osoby, przeciw którym orzeczono dopuszczalność zatrzymania w zakładzie pracy przymusowej	Ust. z 24/V 1885 l. 89 D. u. p.	
43.	Prostytutki patrz włóczęgi			
44.	Przemysł patrz Handel			
45.	Rodzice patrz Wychowawcy			

dza zawiadomić	Ustawa lub rozporządzenie		
b	a	b	U w a g a
o	w razie		
zakończeniu	wdrożenia	zakończenia	
nia karnego	postępowania karnego		
Najw. Urząd Marszałków.	§ 399 p. k. § 83 p. k. i rozp. minist. z 24/VI 1852 l. 8902, z 4/IV 1853 l. 202, z 2/II 1858 l. 2130 i z 5/VIII 1878 l. 9253		Przesłać wierzytel- ny odpis wyroku z powodami
Władza poli- tyczna I in- stancyi w okręgu której znaj- duje się Sąd orzekający	Rozp. min. z 18/VII 1885 l. 13069 Dz. r. m. nr. 48.		Przesłać kartę karną

Liczba porz.	Nazwa orientacyjna.	Osoby, przeciw którym wdrożono postępowanie.	Czyn karygodny	Wła- którą należy
				<i>a</i>
				<i>o</i>
				wdrożeniu postępowa-
46.	Saliny	Robotnicy i nadzorcy salinarni	Zbrodnie wszystkie, przekroczenia z chęci zysku	
47.	Senzal	Meklerzy handlowi (senzale) <i>a</i>) na giełdzie <i>b</i>) poza giełdą	wszystkie	<i>ad a</i>) kierownictwo giełdy <i>ad b</i>) władza przemysłowa
48.	Służba patrz funkcyonaryusze i urzędnicy			
49.	Sprawy publiczne	Członkowie ciał powołanych do załatwiania spraw publicznych	wszystkie	Przełożony odnośnego ciała
50.	Sprzedaż prochu	Osoby sprzedające proch	wszystkie	

dza zawiadomić	Ustawa lub rozporządzenie		U w a g a	
	<i>b</i>	<i>a</i>		<i>b</i>
	<i>o</i>	w razie		
	zakończeniu nia karnego	wdrożenia postępowania karnego		zakończenia
Zarząd salin		Od. kraj. Dy- rekcyi skar- bu we Lwo- wie z 9/11 1898 l. 75637.	Zawiadomić o pra- womocnym wy- roku	
<i>ad a</i>) kiero- wnictwo gieldy <i>ad b</i>) władza przemy- słowa	§ 83 p. k. i § 84 ust. z 4/IV 1875 l. 68 D. u. p.		Uwiadomić o wyniku	
Przełożony odnośnego ciała	§ 83 p. k.	§ 399 p. k. § 83 p. k.	Przesłać wierzytel- ny odpis wyroku z powodami	
Odnośny skład mate- ryałów arty- leryi		§ 23 rozporz. min. spraw. wewn. i t. d. z 17/V 1891 l. 62 D. u. p.		

Liczba porz.	Nazwa orientacyjna	Osoby, przeciw którym wdrożono postępowanie	Czyn karygodny	Wła- którą należy
				a
				o
				wdrożeniu postępowa-
51.	Srodki spożywcze	Podejrzani o fałszowanie środków spożywczych	Przestępstwa z ust. o fałszow. środków spoż. z 16/I 1896 l. 89 D. u. p. ex 1897	
52.	Stowarzyszenie akademickie	Akademicy podejrzani o przekroczenie z ust. z 15/XI 1867 l. 134 D. u. p. o stowarzyszeniach	Ust. z 15/XI 1867 l. 134 D. u. p.	
53.	Stowarzyszenia zarobkowe i gospodarcze	Członkowie stow. zarobkow. i gospodarczych	Występek z § 88 ust. z 9 kwietnia 1873 l. 70 D. u. p.	
54.	Szupaśnicy	Osoby przytoczone w § 1 ust. z 27/VII 1871 l. 88 D. u. p.	wszystkie	
55.	Tajni radcy	Ck. wzgl. c. i k. tajni radcy	wszystkie	Najw. Urząd Marszałkow.

dza zawiadomić	Ustawa lub rozporządzenie		U w a g a	
	b	a		b
	o	w razie		
	zakończeniu nia karnego	wdrożenia		zakończenia postępowania karnego
Zakład dla badania		Rozp. min. z 19/V 1899 l. 24 D. r. m.	Przesłać wyrok z rozstrzygnięciem o kosztach	
Akademicka władza dy- scyplnarna		Rozp. min. z 1/VII 1871 l. 2209	Zawiadomić o wszelkich zarządzeniach	
Polityczna władza krajowa		§ 37 ust. z 9/IV 1873 l. 40 D. u. p.	Przesłać prawo- mocny wyrok	
Gmina po- wołana do wydania orzeczenia		Ust. z 27/VII 1871 l. 88 D. u. p. i rozp. min. z 15/VI 1888 l. 91 D. u. u.	Przesłać kartę karną	
Najw. Urząd Marszałkow.	§ 83 p. k. rozporz. minist. z 24/VI 1852 l. 8902 z 4/IV 1853 l. 202, z 2/II 1858 l. 2130 i z 5/VIII 1876 l. 9253	§ 399 p. k.	Zawiadomić przy dołączeniu wierzy- telnego odpisu wyroku	

Liczba porz.	Nazwa orientacyjna	Osoby, przeciw którym wdrożono postępowanie	Czyn karygodny	Wła-
				którą należy
				a
				o
				wdrożeniu
				postępowa-
56.	Technicy	Inżynierowie górniczy, cywilni, geometrzy i t. d.	Zbrodnie i wszystkie nadto występki i przekroczenia z chęci zysku i przeciw obyczajności i wyst. z § 486 u. k.	
57.	Terminatorowie	Pracodawcy	Przestępstwa przeciw obyczajności i bezpieczeństwu ciała popełnione na terminatorach	
58.	Ubezpieczenie od wypadków	Podejrzani o winę w nie-szczęśliwym wypadku	Występki i przekroczenia przeciw bezpieczeństwu ciała	Oдноśny zakład ubezpieczenia od wypadków

dza zawiadomić	Ustawa lub rozporządzenie		U w a g a.	
	b	a		b
	o			
	w razie			
zakończeniu nia karnego	wdrożenia	zakończenia postępowania karnego		
Starostwo górnictwa wzgl. na- miestnictwo	§ 20 rozporz. min. roln. z 23/V 1872 l. 70 D. u. p. (inżyniero- wie górni- czy)	§ 23 rozp. m. z 23/V 1872 l. 70 D. u. p. § 6 now. z 15/XI 1865 § 17 rozporz. min. z 3/II 1895 l. 23 D. u. p.		
Władza przemysłow.		§ 137 ust. z 23/II 1897 l. 63 D. u. p.	Przesłać wyrok.	
	Rozp. minist. z 30/IX 1890 l. 17625 nr. 47 D. r. m. z 28/X 1893 l. 20246 nr. 27 D. r. m. §§ 45 i 47 ust. z 28/XII 1887 l. 1 D. u. p. ex 1888			

Liczba porz.	Nazwa orientacyjna	Osoby, przeciw którym wdrożono postępowanie	Czyn karygodny	Wła-
				którą należy
				a
				o
				wdrożeniu
				postępowa-
59.	Uczniowie	Uczniowie publicznych zakładów naukowych	wszystkie	Zwierzchnik zakładu
60.	Urzednicy kolejowi	Urzednicy i służba kolei państwowych i prywatnych	wszystkie	
61.	Urzednicy sądowi	Urzednicy sędziowscy i sądowi, służba sądowa	wszystkie	Bezpośredni przełożony
62.	Ustawa wojskowa	Podjezrzani o przestępstwa z ustawy wojskowej	§ 45, 47, 48, 49, ust. wojs. z 11/IV 1889 l. 41 D. u. p.	

dza zawiadomić	Ustawa lub rozporządzenie		U w a g a	
	<i>b</i>	<i>a</i>		<i>b</i>
	<i>o</i>	w razie		
	zakończeniu nia karnego	wdrożenia		zakończenia postępowania karnego
Zwierzchnik zakładu	Rozp. min., z 27/II 1855 nr. 39 D. u. p. Przy akade- mikach nadto rozp. minist. z 19/XII 1878 l. 17159.	Rozp. min. z 27/II 1855 l. 39 D. u. p. z 19/XII 1878 l. 17159 i z 1/VII 1876 l. 2209.	Zawiadomić przy dołączeniu wierzy- telnego odpisu wy- roku z powodami	
Jeneralna inspekcya kolei państ., odnośna dy- rekcyja kolei		Rozp. min. z 31/V 1856 l. 10624	Przesłać prawo- mocny wyrok zawiadomić o we- zwaniu jako świadków (§ 158) i o aresztowaniu (§ 176 p. k.)	
Prezydyum przełożone wzgl. rada dyscyplinar.	§ 83 p. k. § 30 ust. z 21/V 1868 l. 46 D. u. p.	§ 83 p. k. § 399 p. k. § 75—76 pat. z 3/V 1853 l. 81 D. u. p. § 33 ust. z 21/V 1868 l. 46 D. u. p. § 65 ust. z 27/XI 1896 l. 217 D. u. p.	Przesłać akta prze- łożonemu sądu, przy którym za- trudniono obwi- nionego	
Odnośna (fo- rum delicti commissi) polityczna władza po- wiatowa		Rozp. min. z 27/IX 1889 l. 15749 nr. 49 D. r. m. i z 3 XI 1892 l. 21836, nr. 34, D. r. m.	Przesłać akta karne do dalszego urzędowania	

Liczba porz.	Nazwa orientacyjna	Osoby, przeciw którym wdrożono postępowanie	Czyn karygodny	Wła-
				którą należy
				a
				o
				wdrożeniu
				postępowa-
63.	Włóczęgi patrz Zebracy			
64.	Wolność osobista	Podejrzani o przekroczenia z ust. o ochronie wolności osobistej i ust. o ochronie prawa domowego	§ 6 ust. z 27/X 1862 l. 87 D. u. p. § 4 ust. z 27/X 1862 l. 88 D. u. p. (§§ 331 i 333 u. k.	Ministerium sprawiedliwości
65.	Wojskowi	Oficerowie, którzy wystąpili ze służby z zachowaniem charakteru wojskowego i oficerowie rezerwy nie będący w czynnej służbie	wszystkie	Komenda korpusu wzgl. wojskowa
		Członkowie stałej armii marynarki i obrony krajowej	Wszystkie.	Powiat. komenda uzupełniająca prowadząca ewidencję za pośrednictwem pow. władzy politycznej

dza zawiadomić o zakończeniu nia karnego	Ustawa lub rozporządzenie		U w a g a	
	b	a		b
	w razie			
	wdrożenia	zakończenia		
postępowania karnego				
	Rozp. min. z 5/II 1864 l. 210.			
Komenda korpusu wzgl. woj- skowa	§ 380 p. k. wojsk. rozp. min. z 12/I 1870 l. 215		Zawiadomić o re- zultacie	
Powiat. ko- menda uzu- pełniająca prowadząca ewidencję za pośredni- ctwem pow. władzy poli- tycznej	§ 378 p. k. wojsk., ust. V. rozp. min. z 5/V 1876 l. 5535.		Przesłać prawo- mocny wyrok. W razie kary ściśnienia wolno- ści podać dzień rozpoczęcia i rodzaj kary. Do nazwiska dodać charakter wojskowy i rodzaj broni	

Liczba porz.	Nazwa orientacyjna	Osoby, przeciw którym wdrożono postępowanie	Czyn karygodny	Wła-
				którą należy
				a
				o
				wdrożeniu
				postępowa-
65.	Wojskowi	Należący do rezerwy uzupełniającej i podlegający ewidencji obrony krajowej	wszystkie	jak wyżej
		Członkowie obrony krajowej nieczynni	wszystkie	Władza polityczna w obrębie której znajduje się Sąd wyrokujący
		Gażyści i żołnierze c. k. i król. węgierskiej obrony krajowej	wszystkie	jak wyżej
		Żołnierze nie będący w czynnej służbie	wszystkie	jak wyżej

dza zawiadomić	Ustawa lub rozporządzenie		U w a g a	
	b	a		b
	o	w razie		
	zakończeniu nia karnego	wdrożenia		zakończenia postępowania karnego
jak wyżej	Rozp. min. z 6/VIII 1880 l. 11357.		jak wyżej	
Władza polityczna w obrębie której znajduje się Sąd wyrokujący	Rozp. min. z 28/XII 1887 l. 20969 (nr. 2 D. r. m. ex 1888). § 15 ust. V przepi- sów ewidencyjnych dla obrony krajowej		Przesłać wyrok prawomocny, po- dać dzień rozpo- częcia i miejsce od- bywania kary	
jak wyżej	Rozp. min. z 26/III 1896 l. 5853 nr. 10 D. r. m. i § 10 ust. III przepisów ewiden. dla żołnierzy obrony kraj.		Zawiadomić o wdrożeniu śledztwa, prawo- mocności oskarże- nia, areszcie śled- czym, prawomo- cnym wyroku, miejscu i rozpoczę- ciu względnie skróceniu kary	
jak wyżej	§ 378 ust. I p. k. wojskow. rozp. min. z 2/XI 1899 nr. 44 D. r. m.		Zawiadomić o wdrożeniu śledztwa, prawo- mocnym wyroku w razie skazania na karę ścieśnienia wolności, o rodzaju kary i dniu rozpo- częcia jej	

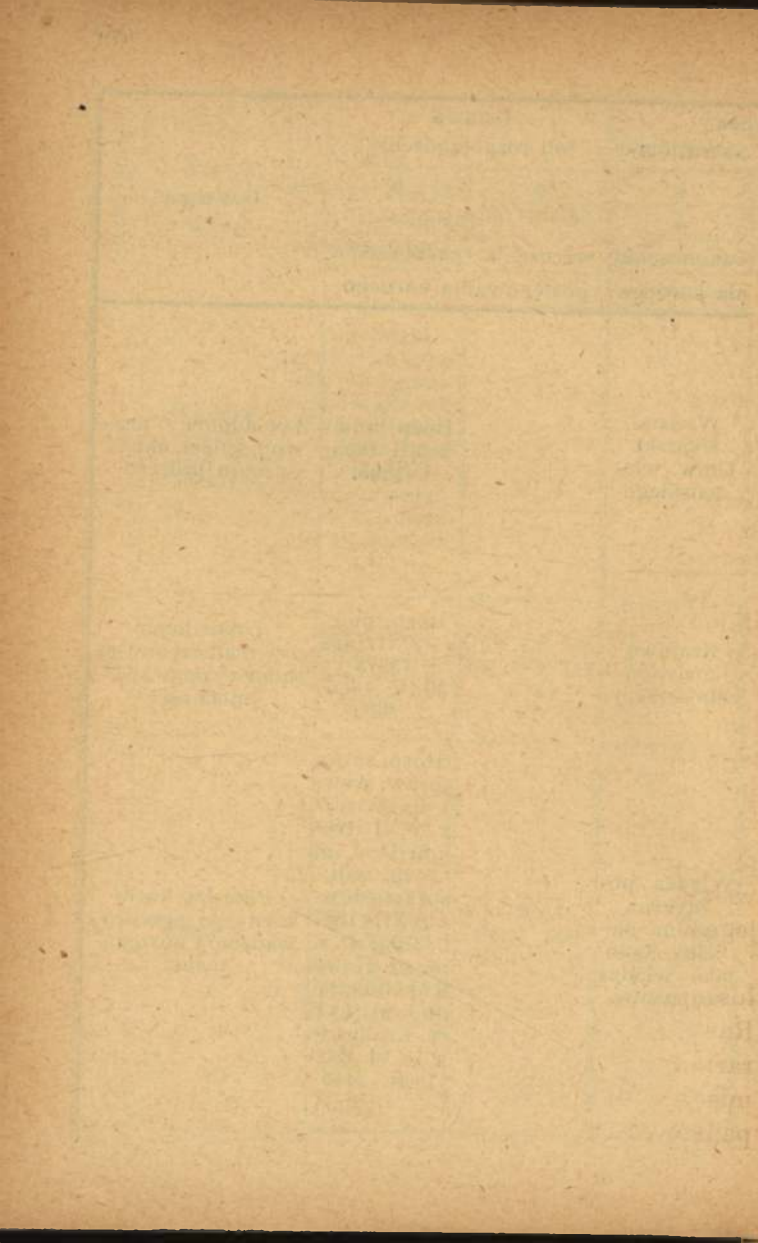
Liczba porz.	Nazwa orientacyjna	Osoby, przeciw którym wdrożono postępowanie	Czyn karygodny	Wła-
				którą należy
				a
				o
				wdrożeniu
				postępowa-
65.	Wojskowi	Obowiązani do służby wojskowej w 21, 22. 23 roku życia	wszystkie	
66.	Wycho- wawcy	Osoby mające na wychowaniu i w pieczy dzieci własne lub obce	§ 122 i 304 u. k.	

dza zawiadomić	Ustawa lub rozporządzenie		U w a g a	
	<i>b</i>	<i>a</i>		<i>b</i>
	o w razie			
	zakończeniu	wdrożenia		zakończenia
nia karnego	postępowania karnego			
Polityczna władza powiatowa		Rozp. min. z 27/IX 1889 l. 15749 nr. 49 D. r. m.	W sprawach o zbrodnie, występ- ki i przekroczenia, jeżeli winny w dniu wdrożenia śledztwa lub dorę- czenia bezpośre- dniego oskarżenia miał wiek poboro- wy (21, 22, 23 rok życia) przesłać kartę karną. Jeżeli nie skazano na karę ścieśnienia wolności zawiado- mić. Podać dokła- dne generalia	
Oдноśny sąd nadopie- kuńczy		Rozp. min. z 24/V 1859 l. 7058 rozp. min. z 10/XI 1893 l. 19462 nr. 31 D. r. m. i rozp. min. z 3/XII 1899 l. 49 D. r. m. § 5 ust. z 15/XI 1867 l. 131 D. u. p. § 191, 254, 281, 282 ust. cyw.	Przesłać akta karne ze sprawo- zdaniem	

Liczba porz.	Nazwa orientacyjna	Osoby, przeciw którym wdrożono postępowanie	Czyn karygodny	Wła-
				którą należy
				a
				o
				wdrożeniu
				postępowa-
67.	Wydział lekarski Uniw. wiedeńskiego	Podejrzani w których sprawie zasięmano opinii wydz. lek. Uniw. wiedeń. a wydział prosił o zawiadomienie o prawomocnem ukończeniu postępowania		
68.	Żandarmerya	Podejrzani o opór lub obrazę żandarmeryi	§ 68, 73, 81, 279, 312, 314 u. k.	
69.	Żebracy	Osoby spotkane na żebractwie lub włóczęstwie, prostytutki (wymienione w § 1 ust. z 27 lipca 1871 l. 88 D. u. p.)	§ 1—5 ust. z 24/V 1885 l. 89 D. u. p.	

dza zawiadomić	Ustawa lub rozporządzenie		U w a g a	
	b	a		b
	o			w razie
	zakończeniu nia karnego	wdrożenia postępowania karnego		zakończenia
Wydział lekarski Uniw. wie- deńskiego		Rozp. min. z 6/II 1855 l. 1595.	Zawiadomić o pra- womocnem ukoń- czeniu procesu	
Krajowa komenda żandarmerji		Rozp. min. z 12/XI 1854 l. 13373 i 30/IV 1856 l. 7650.	Zawiadomić o wyniku czynności sądowej po prawo- mocności	
Władza po- lityczna i gmina sie- dziby Sądu jako władza szupasowa		Rozp. min. spraw. wew. i sprawiedl. z 15/VI 1888 l. 91 D. u. p. rozp. min. sprawiedliw. z 8/XII 1897 l. 27904 D. r. m. nr. 47 ust. 6 okólnik Są- du kraj. wyż w Krakowie z 15/VI 1900 Prez. 2448 7N/00.	Przesłać kartę karną po przepro- wadzeniu postępo- wania	

II.

Ustawa

**z dnia 23 maja 1873 Nr. 120 D. u. p., o czasowem
zawieszeniu sądów przysięgłych.**

Za zgodą obu Izb Rady Państwa w uzupełnieniu art. 11 ustawy zasadniczej państwa z dnia 21 grudnia 1867 (D. u. p. Nr. 144) o władzy sędziowskiej, postanowiłem i stanowią co następuje:

§ 1. Działalność sądów przysięgłych co do wszystkich przekazanych im przestępstw lub szczególnych gatunków tychże może być czasowo zawieszona a to najdłużej na rok jeden w pewnym okręgu, jeżeli tamże pojawiły się fakty, które wskazują potrzebę tego kroku dla zapewnienia bezstronnego i niezawisłego wymiaru sprawiedliwości.

Zawieszenie następuje w każdym szczególnym przypadku po wysłuchaniu Trybunału Najwyższego wskutek rozporządzenia całego ministerstwa i pod jego odpowiedzialnością.

Rząd obowiązany jest rozporządzenie to z wyłączeniem powodów przedłożyć zaraz obu Izbom Rady państwa, jeżeli jest zebrana, w przeciwnym zaś razie bezpośrednio po jej zebraniu się, i ma natychmiast znieść, jak tylko tego zażąda jedna z Izb Rady państwa.

Jeżeli działalność sądów przysięgłych w jakim okręgu przez rozporządzenie takie zawieszono, zawieszenie to nie może być tamże w drodze rozporządzenia ani przedłożone, ani też ponowione przed najbliższem otwarciem na nowo posiedzeń Rady Państwa.

§ 2. Tak zawieszenie działalności sądów przysięgłych jak ustanie tegoż, ogłosić należy w dzienniku ustaw państwa.

§ 3. Zarządzenie w § 1 wspomniane ma ten skutek, że rozprawa główna co do przestępstw, przedmiot jej stanowiących jakoteż środki prawne przeciw wyrokom co do nich zapadłym, stosować się będą do przepisów obowiązujących co do tych zbrodni, które nie należą przed sądy przysięgłych. Jeżeli chodzi o zbrodnię, zagrożoną karą śmierci lub karą więcej niż pięcioletniego więzienia, rozprawa główna odbywać się ma przed sześciu sędziami z których jeden ma przewodniczyć; w razie równości głosów zdanie dla oskarżonego korzystniejsze rozstrzyga.

Do rozprawy przed takim trybunałem, złożonym z 6 członków należy oskarżonemu ustanowić obrońcę z urzędu, gdyby go sobie sam nie obrał (§ 41 ust. 1 i 2 pk. i uchw. z 28 maja 1889 l. 6380 zb. nr. 1280).

§ 4. Do spraw karnych, co do których w dniu ogłoszenia rozporządzenia w § 1 wspomnianego rozprawa główna przed sądem przysięgłych już się odbyła lub przynajmniej rozpoczęła przepis § 3 o tyle należy stosować, o ile nastąpi powtórzenie rozprawy głównej. Sprawy karne, w których w dniu uchylonego zawieszenia sądów przysięgłych, rozprawa głów-

wna w pierwszej instancyi już się odbyła lub przynajmniej rozpoczęła, należy zakończyć w sposób w § 3 podany.

Powtórzenie rozprawy może nastąpić w przypadkach §§ 332, 348, 350 ust. 2, 359 ust. 2 i 362. Do tych przypadków odnosi się postanowienie zdania pierwszego § 4. W przypadku odroczenia rozprawy (§ 276) postanowienie to zatem zastosowania by nie miało. Por. wywody prok. jen. przy orzecz. nr. 1892.

§ 5. Ustawa niniejsza wchodzi w wykonanie równocześnie z nową procedurą karną.

III.

Ustawa

z dnia 23 maja 1878 Nr. 121 D. u. p. o układaniu list przysięgłych.

(Por. § 302 p. k.).

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanowiłem i stanowią co następuje:

§ 1. Na urząd przysięgłego należy powoływać tylko mężów, którzy

1. skończyli 30 rok życia;
2. umieją czytać i pisać;
3. posiadają prawo swojszczyzny w gminie należącej do jednego z królestw lub krajów w Radzie państwa zastępowanych;
4. zamieszkują przynajmniej od roku w gminie gdzie przebywają;

5. albo

a) płacą roczne podatki bezpośrednio bez dodatku,

wyjawszy przypadki ustawą określone (§ 14), przynajmniej w ilości 10 zł., tam zaś, gdzie ludność przenosi 30.000 przynajmniej 20 zł., albo

b) bez względu na tę kwotę podatku należą do stanu adwokatów, notaryuszy, profesorów i nauczycieli szkół głównych i średnich, lub którzy na jednej z wszechnic krajowych otrzymali stopień doktora.

§ 2. Niezdatnym jest do urzędu przysięgłego;

1. Kto dla wad ciała lub umysłu nie jest w stanie pełnić obowiązków przysięgłego;

2. kto nie jest w zupełnem używaniu praw cywilnych, mianowicie zaś uznany sądownie za marnotrawcę i ten, względem czyjego majątku postępowanie upadkowe zarządzone, aż do ukończenia tegoż a jeśli jest kupcem, dopóki nie uzyska na nowo uzdolnienia do używania praw wymienionych w § 246 ustawy konkursowej z dnia 25 grudnia 1868;

3. kto jest pod śledztwem karno-sądowem, pod oskarżeniem lub odbywa karę;

4. kto wskutek skazania przez sąd karny wyłączony jest według ustaw od wybieralności do zastępstwa gminy, dopóki to wyłączenie trwa.

§ 3. Na urząd przysięgłego nie należy powoływać:

1. urzędników rządowych w czynnej służbie zostających, z wyjątkiem profesorów i nauczycieli szkół głównych i średnich,

2. osób do armii stałej, do marynarki wojennej lub do obrony krajowej należących, które zostają w czynnej służbie lub są na urlopie z tymczasową

pensją, ani też osób zarządu wojskowego, wyliczonych w § 1 l. 2, ustawy o zakresie działania sądów wojskowych z dnia 20 maja 1869 (Dz. u. p. nr. 78);

3. duchownych prawnie uznanych kościołów lub stowarzyszeń religijnych;

4. nauczycieli szkół ludowych;

5. osób zajętych służbą pocztową, służbą kolei żelaznej, telegrafu i żeglugi parowej.

§ 4. Uwolnieni są od urzędu przysięgłego:

1) ci, którzy 60 rok życia skończyli, na zawsze;

2) członkowie sejmów krajowych, Rady państwa i delegacyi, na czas trwania okresu posiedzeń;

3) osoby nie będące w służbie czynnej, wszelako obowiązane do służby wojskowej przez czas, na jaki są powołane do pełnienia tejże służby;

4) osoby zostające w służbie dworu cesarskiego, profesorowie i nauczyciele publiczni, lekarze i chirurgowie, tudzież aptekarze, o ile przełożony urzędu lub gminy poświadczy, że osoby te są niezbędne w swoich zawodach, na rok następny;

5) każdy, kto wygotowanemu do niego wezwaniu przez czas kadencyi sądu przysięgłych jako przysięgły główny lub uzupełniający zadość uczynił, aż do końca najbliższego roku kalendarzowego.

§ 5. Naczelnik gminy przybrawszy sobie dwu członków reprezentacyi gminnej sporządzi corocznie z początkiem września spis wszystkich osób, które według powyższych przepisów, na przysięgłych można powołać, a nie wystarczyły się już o uwolnienie stosownie do § 4 l. 1.

Spis zawierać będzie w porządku abecadłowym

i pod liczbami bieżącemi imiona i nazwiska osób wpisanych, ich stan lub zatrudnienie, miejsce zamieszkanie i ilość podatku, następnie wzmiankę, który z języków krajowych rozumieją i którego najczęściej używają. Obok nazwisk osób obowiązanych do służby wojskowej (§ 4 l. 3) należy nadmienić, ażali i w jakim czasie powołanie ich do służby wojskowej jest spodziewane. Spis ten stanowi listę pierwotną przysięgłych (*Urliste*).

§ 6. Lista pierwotna przysięgłych zostawać ma w siedzibie urzędowej naczelnika gminy przynajmniej przez ośm dni, aby ją każdy mógł przeglądać, co podać należy do powszechnej wiadomości w sposób w miejscu używany z pouczeniem o prawie reklamacyi.

Każdemu, komu na tem zależy, wolno w tym terminie wnieść u naczelnika gminy na piśmie lub protokolarnie reklamacyę z powodu pominięcia osób, które według ustawy w liście umieścić można lub z powodu zapisania na liście osób, które według ustawy są niezdatne i nie mogą być zamieszczone, albo też podać w takiż sposób przyczyny siebie uwalniające.

§ 7. Komisya gminna (§ 5) rozstrzyga wszystkie reklamacye i stanowi o rzetelności przytoczonych przyczyn uwalniających.

O tych rozstrzygnięciach jakoteż o wniesionych przeciw tymże zażaleniach uczyni się wzmiankę w odnośnych listach pierwotnych. Zażalenie takie należy wnieść w terminie dni trzech po urzędowem udzieleniu rozstrzygnięcia.

Jeżeli wskutek rozstrzygnięć komisji gminnej zaszły zmiany w ogłoszonej liście, należy to przez wywieszenie w siedzibie urzędu ogłosić i tych, których się to tyczy o nich zawiadomić. Reklamujących należy zawiadomić o tem, jak załatwiono ich reklamacye. W razie podania przyczyn uwalniających tak samo postępować należy.

§ 8. Sprostowaną listę pierwotną, załączając wszelkie pisma odnoszące się do wniesionych reklamacyi i próśb o uwolnienie, prześle naczelnik gminy bezzwłocznie a najpóźniej do końca września staroście powiatowemu. Starosta przystąpi natychmiast do sprawdzenia listy, a jeżeli dostrzeże, że w ułożeniu jej zaszły usterki przeciw ustawie lub znaczne niedokładności, zwróci ją naczelnikowi gminy do sprostowania.

Jeżeli wskutek sprostowania następuje wykluczenie osób poprzednio zamieszczonych lub zamieszczenie na liście osób poprzednio wykluczonych, z listą sprostowaną postąpić należy tak, jak z listą poprzednio ułożoną (§§ 6, 7).

Sprostowaną listę znów przesłać należy staroście powiatowemu, najpóźniej do końca października.

Gdyby naczelnik gminy ułożenie, sprostowanie lub przesłanie listy pierwotnej znacznie odwlekał, wolno staroście powiatowemu zarządzić wykonanie zalegającej czynności urzędowej na koszt gminy przez swoich urzędników.

§ 9. Starosta powiatowy przedłoży listy pierwotne swojego urzędowego okręgu razem ze wszystkimi do nich odnoszącymi się dokumentami przy-

dentowi trybunału pierwszej instancyi. Przytem powinien wskazać tych mężów zapisanych w listach pierwotnych, o których sądzi, że dla swego rozumu, uczciwości, prawości i stałości charakteru, a w krajach, gdzie kilkoma mówią językami, dla znajomości tychże, szczególnie są uzdatnieni na urząd przysięgłego.

§ 10. W miejscach, mających własne statuta gminne, naczelnik gminy listę pierwotną prześle bezpośrednio prezydentowi trybunału pierwszej instancyi, a przytem spełni zadanie gdzieindziej na starostę powiatowego w § 9 ułożone.

§ 11. Prezydent trybunału pierwszej instancyi, zwoła komisją, która na każdy okręg trybunału ułoży listę roczną najpóźniej w miesiącu listopadzie.

Komisya składa się, oprócz prezydenta lub jego zastępcy jako przewodniczącego, z trzech sędziów, wybranych z grona radców trybunału lub z sędziów powiatowych jego okręgu, tudzież z trzech mężów zaufania.

Członków wyznacza prezydent.

Na mężów zaufania powołać można tylko takie osoby, nie zostające w służbie rządowej, które w okręgu tegoż trybunału posiadają zdolność do urzędu przysięgłego.

Jeśli mężowie zaufania nie stawią się, lub w inny sposób uchylają się od wypełnienia swojego zadania, prezydent trybunału powoła na ich miejsce bezwzględnie innych mężów zaufania.

Komisya rozstrzyga większością głosów. Przeciw jej uchwałom nie ma żadnego zażalenia.

§ 12. O posiedzeniu, które ma się odbyć prezydent zawiadomi wcześniej naczelnika politycznej władzy krajowej, który wyśle na nie delegata.

Ten ma tylko głos doradczy.

§ 13. Komisya rozstrzygnie naprzód zażalenia w listach wzmiankowane (§ 7). Jeśli wbrew ustawie pewnych osób na liście nie zamieszczono, zarządzi ich wpisanie. Następnie przystąpi do ułożenia listy rocznej (*Jahresliste*) składającej się z listy głównej i z listy uzupełniającej (*Haupt- und Ergänzungsliste*).

§ 14. Układanie listy rocznej nastąpi w ten sposób, że komisya z list pierwotnych wybierze te osoby, które w myśl § 9 za najgodniejsze i najzdolniejsze do urzędu przysięgłego uważa i ułoży z nich listę jedną (listą główną), z której brać należy przysięgłych na przyszły rok kalendarzowy.

Taż komisya w taki sam sposób ułoży z osób, mieszkających w siedzibie trybunału sądu przysięgłych albo w najbliższej okolicy, listę drugą (listę uzupełniającą), z której brać należy przysięgłych uzupełniających czyli zastępców.

Obszerność obu tych list zastosować należy do liczby kadencyi zwyczajnych i nadzwyczajnych, które, o ile przewidzieć można, w roku kalendarzowym przypadną, a to w ten sposób, że na każdej liście zamieści się o połowę więcej osób, niżby potrzeba było ze względu na spodziewaną ilość kadencyj sądu przysięgłych.

Jeśli listy pierwotne w jakimś obrębie trybunału razem wzięte nie zawierają przynajmniej 800 osób, powołanych według § 1 na urząd przysięgłego, pre-

zydent Trybunału pierwszej instancji wezwie starostów powiatowych, jeszcze przed zwołaniem komisji do ułożenia listy rocznej, aby od naczelników gmin zażądali i nadesłali uzupełniające listy pierwotne (*Ergänzungs-urlisten*), na których zamieścić należy te osoby zresztą na urząd przysięgłego powołane, które opłacają podatki bezpośrednio bez dodatku rocznie przynajmniej w kwocie 5 złr. Takiej samej uzupełniającej listy pierwotnej zażądać należy od naczelników tych gmin w obrębie znajdować się mogących, które posiadają własne statuta gminne. Te uzupełniające listy pierwotne należy ułożyć i sprostować tak jak główne listy pierwotne, i równie jak te służyć mają za podstawę do ułożenia listy rocznej.

§ 15. Listę roczną należy wydrukować i udzielić prezydentowi trybunału drugiej instancji, prokuratorowi starszemu, naczelnikowi politycznej władzy krajowej, tudzież prokuratorom, starostom powiatowym, sędziom powiatowym i naczelnikom gmin w obrębie trybunału.

§ 16. Jeżeli naczelnicy gmin i władz dowiedzą się w ciągu roku o okolicznościach, które czynią przysięgłego zapisanego do listy rocznej niezdolnym (§ 2) do urzędowania w tymże charakterze, albo powołanie onegoż do tego urzędu czynią niedopuszczalnym (§ 3), albo jeśli powołanie osób, obowiązanych służyć wojskowo (§ 4 l. 3), do służby wojskowej nastąpiło, obowiązani są donieść o tem zaraz prezydentowi trybunału pierwszej instancji. Do prezydenta udać się winny także osoby w § 4 l. 2 i 4 wymie-

nione o wyłączenie ich, jeżeli ustawowa przyczyna uwolnienia zaszła dopiero po upływie terminu reklamacyjnego.

O tem, czy zachodzi potrzeba lub prawo wyłączenia z listy rocznej, rozstrzyga prezydent trybunału pierwszej instancji.

§ 17. Na czternaście dni przed rozpoczęciem każdej kadencji sądu przysięgłych ułożyć należy na posiedzeniu jawnem trybunału pierwszej instancji listę służbową (*Dienstliste*) przez losowanie, a to w obecności dwu sędziów i prokuratora. Izbę adwokacką wezwać należy, aby wysłała do tego aktu jednego członka z swego grona.

§ 18. Układając listę służbową, należy najprzód wyłączyć z listy rocznej obowiązanych służyć wojskowo, których do służby wojskowej na czas kadencji sądu przysięgłych powołano. Następnie wkłada się nazwiska osób pozostałych, do obu części listy rocznej wpisanych, jedno do jednej, drugie zaś do drugiej urny, a z tych prezydent trybunału wyciąga najprzód 36 przysięgłych głównych, a następnie 9 przysięgłych uzupełniających czyli zastępców.

Protokół tej czynności należy spisać.

§ 19. Jeżeli lista roczna zawiera tylko tak małą liczbę nazwisk, iż lista główna mniej niż 54, lista zaś uzupełniająca mniej niż 14 nazwisk obejmuje, komisya złożona podług § 11, uzupełni listę roczną z list pierwotnych, aż do wysokości liczb rzeczonych, zanim się przystąpi do ułożenia listy służbowej.

§ 20. Prezydent trybunału pierwszej instancji wezwie na piśmie 36 przysięgłych głównych i 9 za-

stępców, podając miejsce, dzień i godzinę rozpoczęcia posiedzenia sądu przysięgłych i przywołując zarazem skutki ustawowe niestawienia się, przyczem dopilnować należy, aby doręczenie wezwań nastąpiło do rąk własnych i na 8 dni przed rozpoczęciem kadencji.

§ 21. Jeżeli przed rozpoczęciem rozprawy głównej stawiło się mniej, niż 30 głównych przysięgłych należy tych, których do tej liczby brakuje zastąpić przez przysięgłych z pomiędzy 9 zastępców. W tym celu przewodniczący trybunału przysięgłych w obecności członków tegoż sądu, oskarżyciela i obrońców osób oskarżonych wkłada do urny nazwiska 9 przysięgłych zastępców, wyciąga z niej potrzebną ilość nawisk i odczytuje je.

Protokół tej czynności należy spisać.

§ 22. Jeżeli w sądzie przysięgłych odbyć się ma tego samego dnia rozprawa główna w kilku sprawach karnych, utworzenie ławy przysięgłych dla tych wszystkich spraw może nastąpić przed rozpoczęciem rozprawy co do pierwszego przypadku.

Ława przysięgłych, dla pierwszej sprawy utworzona, pozostaje czynną także w sprawach następnych, które tego samego dnia pod rozprawę przychodzą, jeżeli osoby, mające prawo wykluczania przysięgłych na to się zgadzają.

Jeżeli na żądanie osoby, mającej prawo wykluczania dla jednego z następnych przypadków karnych utworzono nową ławę przysięgłych, taż ława pozostanie w swej czynności także dla innych spraw

następnych, jeżeli osoby mające prawo wykluczania na to się zgadzają.

Jeżeli naznaczone rozpoczęcie rozprawy z powodu dłuższego trwania poprzednich rozpraw, lub z innych przypadkowych przyczyn, tak dalece się odwleka, iż rozprawa rozpoczyna się dopiero w czwartym lub jeszcze późniejszym dniu po tym, w którym ławę przysięgłych utworzono, wówczas należy przystąpić do utworzenia nowej ławy przysięgłych.

§ 23. Każdego przysięgłego, którego pomimo wezwania, nie wykazując nieuchronnej przeszkody, nie staje, albo przed ukończeniem posiedzenia sądu przysięgłych bez zezwolenia przewodniczącego trybunału przysięgłych się oddała, skazać ma trybunał sądu przysięgłych na grzywnę do 50 zł., a w razie powtórzenia do 100 zł. austr.

Przeciw temu orzeczeniu może skazany, atoli tylko w dniach ośmiu od doręczenia tegoż wnieść sprzeciw do trybunału sądu przysięgłych, lub gdyby ten nie był już zebrany, do trybunału pierwszej instancyi, a wykazując należycie, że mu wezwania należycie nie doręczono, lub, że nieprzewidziana i nieuchronna przeszkoda stanąć mu nie dozwoliła; albo iż kara naznaczona nie odpowiada jego zawinieniu, może prosić o zniesienie lub złagodzenie rozciągniętej na niego kary.

Przeciw rozstrzygnięciu w tej mierze zapadłemu nie ma żadnego środka prawnego.

Przepisy procedury karnej o użyciu kar pieniężnych w tejsze postanowionych, zastosować należy

także do kar w niniejszym paragrafie wspomnianych.

Por. § 7 pk., co do ściągania grzywny uwagi przy § 108 pk.

§ 24. Przy zamknięciu każdej kadencji sądu przysięgłych, przewodniczący tegoż sądu zapyta przysięgłych, czy chcą korzystać ze służącego im według § 4 l. 5 prawa uwolnienia się aż po koniec następnego roku kalendarzowego lub na czas krótszy. Uczynione oświadczenia udzielić należy prezydentowi trybunału pierwszej instancji w celu poczynienia stosownych zapisków w liście rocznej.

§ 25. Każdy przysięgły i mąż zaufania, który spełnił swój obowiązek, otrzyma na żądanie, jeżeli miejsce jego zamieszkania oddalone jest więcej niż o milę od miejsca sądu przysięgłych, umiarkowane wynagrodzenie kosztów podróży, których kwotę ustawi się w osobnem rozporządzeniu.

Zob. § 41 rozp. wykon.

Rozp. min. z 26 kwietnia 1874 l. 2951 wyjaśniono, że przysięgłym należy się po 1 złr. austr. za każdą godzinę drogi (*Weg-Geh-Stunde*) bez względu na to, czy istnieje połączenie koleją siedziby sądu z miejscem ich zamieszkania, lub nie; jednakowoż wynagrodzenie to należy się tylko raz jeden w kadencji (§ 297), bez względu na ilość rozpraw.

Po myśli rozp. min. z 28 czerwca 1876 l. 97 Dup. § 1, należy rozp. to tłumaczyć w tym kierunku, że wynagrodzenie należy się w razie, jeżeli odległość przenosi 75 km.

§ 26. Ustawa niniejsza zaczyna obowiązywać w dniu jej ogłoszenia (t. j. w dniu 30 czerwca 1873). Znosi się niniejszem ustawę z dnia 9 marca 1869 (Dz. u. p. Nr. 33) o układaniu list przysięgłych dla sądów drukowych.

O ile zajdzie potrzeba układania list służbowych, zanim będzie można korzystać z list rocznych ułożonych według przepisu niniejszej ustawy, ułożyć je należy na podstawie dotychczasowych list rocznych w drodze losowania, a to sposób przepisany w §§ 17 i 18.

O ile w pierwszym roku wykonania niniejszej ustawy listy pierwotne i roczne jeszcze przed terminami w §§ 5 i 11 oznaczonymi spisać należy, postanowi się w drodze rozporządzenia.

§ 27. Wykonanie niniejszej ustawy poruczone jest ministrom spraw wewnętrznych i sprawiedliwości.

IV.

Rozporządzenie

**ministra sprawiedliwości z dnia 19 listopada 1873
D. u. p. Nr 152 zawierające przepisy o wykonaniu
ustawy o postępowaniu karnem z dnia 23 maja 1873
a wydane za porozumieniem się z ministrem spraw
wewnętrznych.**

Na mocy artykuła IX ustawy z dnia 23 maja 1873 Dz. u. p. Nr. 119, wprowadzającej ustawę o postępowaniu karnem, porozumiawszy się z ministrem spraw wewnętrznych, uznają za rzecz stosowną rozporządzić, co następuje:

Artykuł I.

Zamieszczone poniżej przepisy o wykonaniu ustawy o postępowaniu karnem z dnia 23 maja 1873

wchodzą w zastosowanie równocześnie z tąż ustawą. a zatem w dniu 1 stycznia 1874, jako w dniu oznaczonym za porozumieniem się z Sądem Najwyższym i Trybunałem kasacyjnym.

Artykuł II.

Jednocześnie przestają obowiązywać wszystkie przepisy instrukcyi, wydanej rozporządzeniem ministerstwa sprawiedliwości z dnia 16 czerwca 1854 Nr. 165 D. u. p. a odnoszącej się do wewnętrznego działania urzędowego i porządku czynności władz sądowych w sprawach karnych, tudzież przepisy rozporządzenia ministerstwa sprawiedliwości z dnia 3 sierpnia 1854 Nr. 201 D. u. p. tyczące się wewnętrznego urządzenia i porządku czynności prokuratury państwa, o ile te przepisy odnoszą się do przedmiotów nową procedurą karną, lub poniżej zamieszczonymi przepisami urządzonych, nakoniec wszystkie w przytoczonych rozporządzeniach zawarte postanowienia, które odsyłają do procedury karnej z dnia z 29 lipca 1853.

Artykuł III.

Wszelkie inne w rozporządzeniach cesarskich, zarządzeniach i reskryptach ministeryalnych zawarte postanowienia i pouczenia, które obok instrukcyi dla sądów karnych i przepisów dla prokuratury państwa obowiązywały dotychczas w czynnościach urzędowych władze w postępowaniu karnem działające, o tyle pozostają w swej mocy, o ile ani przez ustanie warunków, od których zależą, nie stają się zby-

tecznemi, ani wskutek przepisów nowej procedury karnej i rozporządzeń wykonawczych nie ulegną zmianie.

Przepisy

o wykonaniu procedury karnej z d. 23 maju 1873.

CZĘŚĆ I.

Przepisy o urzędowaniu sądów w sprawach karnych.

1. Co do ustroju sądownictwa.

§ 1. Dopóki istnieje dotychczasowy urząd sądowictwa, nazwa »Trybunały pierwszej instancji« w myśl ustawy o postępowaniu karnem, oznacza sądy krajowe i obwodowe, nazwa zaś »Trybunały drugiej instancji« oznacza sądy krajowe wyższe.

W trybunałach, w których za zezwoleniem ministra sprawiedliwości dla spraw karnych osobne istnieją oddziały, a do przewodniczenia oddziałom osobnych naczelników ustanowiono, wykonywać mają czynności, jakie procedura karna wkłada na naczelnika (prezydenta) trybunału pierwszej instancji.

§ 2. Naczelnik trybunału składa corocznie senaty stałe (§ 18 pr. k.) a to w ten sposób, aby te zaraz z początkiem roku czynności swoje rozpocząć mogły. Wolno jest naczelnikowi wyznaczyć tych samych sędziów na członków i zastępców w kilku senatach.

Ustanowienie senatów w §§ 12 i 13 pr. k. wspomnianych, nazwiska członków pojedynczych senatów i zastępców jakoteż kolej zastępstwa, należy obwie-

ścić ogłoszeniem na domu sądowym przyklepionem i donieść o składzie senatów sądowi krajowemu wyższemu w dwóch egzemplarzach.

Prezydent sądu krajowego wyższego przedłoży Trybunałowi kasacyjnemu jeden egzemplarz tegoż doniesienia, tudzież doniesienie o senatach które sam w myśl § 15 pr. k. układa.

W takiż sam sposób donosić należy bezzwłocznie o zmianach w ciągu roku zachodzących.

Por. § 18 pk. §§ 32—41 ust. o org. s. i § 7, 9 i 21 instr. sądow.

§ 3. Gdyby na mocy ustawy z dnia 23 maja 1873 Nr. 120 D. u. p. nastąpiło czasowe zawieszenie działalności sądów przysięgłych, wówczas w tych przypadkach w których według § 3 tejże ustawy nastąpić powinno powiększenie grona wyrokującego, przydać należy ustanowionym podług § 13 l. 1 pr. k. senatom po dwu członków stałych i ich zastępców.

§ 4. Do przedsiębrania czynności urzędowych, przez procedurę karną sądom powiatowym przydzielonych, przedewszystkiem powołany jest sędzia powiatowy. Może on samodzielne przedsiębranie tych działań poruczyć sędziowskim urzędnikom pomocniczym, byleby ci posiadali do tego uzdolnienie, przez ustawę wymagane. Uchwały rozciągające lub uchylające areszt, sprawozdania i odezwy do innych władz, należy zawsze przedstawiać sędziemu powiatowemu do zatwierdzenia, wyjąwszy, gdyby zwłoka groziła niebezpieczeństwem.

Co do prowadzenia dochodzeń i śledztw wstępnych mocen jest sędzia powiatowy udzielać sędziow-

kiemu urzędnikowi pomocniczemu stanowczych wskazówek, i zobowiązać go, ażeby udawał się po jego zatwierdzenie co do ważniejszych aktów, które można odłożyć na później.

Przy sądach powiatowych ustanowieni sędziowie samoi-
stni są na mocy swego ustanowienia umocowani tak w spra-
wach o przekroczenia jak i w postępowaniu z powodu zbro-
dni i występków przysługujące sądowi powiatowemu sądo-
wnictwo wykonywać samoistnie. Jedyne uchwały zarządza-
jące zawieszenie lub uchylenie aresztu muszą być, o ile nie
zachodzi niebezpieczeństwo zwłoki, przedłożone naczelnikowi
sądu do zatwierdzenia. Pod względem prowadzenia dochodzeń
przygotowawczych, tudzież śledztw wstępnych może naczeln-
nik sądu udzielić także sędziemu samoistnemu pewnych wska-
zówek, tudzież zobowiązać go, by co do ważniejszych aktów,
które pozwalają na zwłokę, zasięgał jego zatwierdzenia.

Z wyjątkiem uchwały, dotyczącej zawieszenia lub uchy-
lenia aresztu podpisze pisemne wygotowanie wyroków, uchwał
i wezwań, wystosowane do innych władz sprawozdania
i wezwania, jak najmniej wszystkie inne pisma w sprawach
karnych, przydzielonych sędziemu samoistnemu przy sądzie
powiatowym tenże sędzia samoistny, a w szczególności także
sprawozdania i wezwania do innych władz wystosowane, nie
potrzebują poprzedniego zatwierdzenia naczelnika sądu powia-
towego. Wygotowania pisemne uchwał, zarządzających za-
wieszenie lub uchylenie aresztu, powinny być zawsze podpi-
sane przez naczelnika sądu. (§ 13 ust. II i III instr. sąd.).

II. Co do załatwiania czynności w Izbie Radnej.

§ 5. Przewodniczący Izby Radnej mocen jest
przydziałać do wypracowania jej członkom jako re-
ferentom podania wnoszone do tejże Izby.

Jeżeli ma zapaść uchwała co do zarządzenia wy-
danego przez członka trybunału, wysłuchanie tegoż
członka w Izbie Radnej może poprzedzać powzięcie

uchwały, chociażby nawet nie zachodził przypadek § 113 pr. k.

Pisemne znoszenie się Izby Radnej z Trybunałem i pojedynczymi jego członkami odbywa się przez udzielanie sobie referatów.

§ 6. Jeżeli przewodniczący Izby Radnej w sprawowaniu swego urzędu uzna potrzebę zarządzenia, które zakres jego działania przekracza, powinien o tem naczelnika trybunału bezzwłocznie zawiadomić.

Naczelnik trybunału może każdego czasu na posiedzeniu Izby Radnej, żądać wyjaśnień co do biegu czynności.

§ 7, Izba Radna czuwać będzie nad biegiem dochodzeń i śledztw wstępnych, w myśl § 12 ustęp 2 pr. k. sądom powiatowym poruczonych.

§ 8. Izba Radna może polecić sądom powiatowym, którym poruczono dochodzenie lub śledztwo wstępne, aby przedłożyły akta, mianowicie też w tym celu, aby ułatwić przejrzenie ich zastępcy oskarżyciela lub obwinionego w przypadkach, w których ci mają prawo przejrzenia aktów.

III. Co do szczególnych działań urzędowych w postępowaniu karnem.

1) *Doniesienia.*

§ 9. Jeżeli doniesienie do sędziego śledczego następuje ustnie, należy spisać w tej mierze protokół i przesłuchać donosiciela w ten sposób, aby uzyskać podstawę do dalszych działań urzędowych. Działania

urzędowe, nie cierpiące zwłoki, można przedsięwziąć nawet przed spisaniem protokołu.

Por. § 57 (zgłaszanie doniesień na rokach sądowych) i 90 instr. sąd.

§ 10. Jeżeli sędzia śledczy w toku czynności urzędowej dowie się o okolicznościach, wskazujących przestępstwo lub sprawcę, o których prokuratorowi jeszcze nie wiadomo, obowiązany jest bezzwłocznie go o tem zawiadomić.

2) *Wnioski oskarżyciela.*

§ 11. We wszystkich przypadkach, kiedy sędzia śledczy obowiązany jest przedstawić rzecz Izbie Radnej do rozstrzygnięcia, dlatego, że ma wątpliwość, czy do wniosku oskarżyciela należy się przychylić, powinien bezzwłocznie żądać rozstrzygnięcia Izby Radnej.

§ 12. Sąd powiatowy obowiązany jest udzielić prokuratorowi na żądanie wiadomości o stanie postępowania karnego w sprawach o zbrodnię i występki, odpowiedzieć na wystosowane do siebie w tym względzie zapytania i przesłać mu akta do przejrzania.

3) *Dziennik.*

§ 13. Jak tylko dochodzenie lub śledztwo wstępne względem zbrodni lub występku zawisnie w sądzie, sędzia śledczy powinien założyć dziennik.

W sprawach o przekroczenia tylko wtedy należy założyć dziennik, gdy oprócz doniesienia protokołu i wyroku więcej jeszcze aktów się uzbiera.

Jeżeli następuje wyłączenie sprawy karnej (§§ 57,

58 pr. k.) wówczas należy dla wyłączonej sprawy karnej założyć osobny dziennik, a w obu dziennikach zapisać, że zostają ze sobą w związku.

O dokonaniem wyłączeniu aktów należy uczynić wzmiankę w dzienniku tej sprawy karnej, która pierwszej zawisła.

Jeżeli akty te do obu spraw karnych są potrzebne, wówczas można w miarę potrzeby dołączyć odpisy pojedynczych aktów tam, gdzie oryginały nie są załączone.

Dla spraw karnych zakłada się dziennik (§ 13 rozporządzenia wykonawczego do procedury karnej) przy użyciu przeglądu aktów podług formularza Nr. 58. Do dziennika wpisywać można także krótkie wzmianki o rodzaju i treści załączników (n. p. przesłuchanie świadka A, protokół oględzin i t. d.). Zresztą należy przy prowadzeniu tego dziennika zachować przepisy § 270, ustęp ostatni instr. sąd. (§ 281 instr. sąd.).

W przekroczeniach zakłada się dziennik tylko wtedy, jeśli oprócz doniesienia, protokołu rozprawy i wyroku jeszcze inne akta się nabierają. Przepis § 13 rozporządzenia wykonawczego do procedury kar. pozostaje nienaruszonym. (Odp. m. spr. do § 281).

4) Terminy zawile.

§ 14. We wszystkich tych przypadkach, w których postanowienie sądowe zależy od upływu terminu, należy utrzymywać dokładne zapiski co do terminów. Jeżeli niedopilnowanie terminu pociąga za sobą wypuszczenie aresztowanego na wolność, a obliczenie terminu jest wątpliwe, należy bezzwłocznie rzecz tę przedstawić Izbie Radnej do rozstrzygnięcia.

Jeżeli wskutek niedopilnowanego przez prokuratorę terminu wypada zadość uczynić przepisowi

§ 27 pr. k., natenczas należy donieść o tem bezzwłocznie naczelnikowi trybunału.

§ 15. Jeżeli w razie wyłączenia sprawy karnej oskarżyciel zostaje wezwany do oświadczenia się w myśl § 57 ustęp 3 i 4 pr. k., należy mu wyznaczyć do tego jak najkrótszy termin.

5) *Protokoły.*

§ 16. W protokołach uczyni się wzmiankę o sądzie przedsiębiorczym działanie urzędowe, o przyczynie, która je wywołała i o godzinie rozpoczęcia tegoż. Jeżeli przesłuchanie obwinionego zabierze więcej czasu, należy wyrazić także chwilę zakończenia.

§ 17. Jeżeli protokolarnie przesłuchiwany podpisuje protokół znakiem swej ręki (§ 105 pr. k.). protokolant dopisze przy tym znaku jego nazwisko.

§ 18. W razie przybrania tłumacza do przesłuchań, na jednej stronie protokołu należy najprzód napisać pytanie w języku sądowym, a pod niem dosłowny jego przekład, następnie na drugiej stronie odpowiedź w języku słuchanego, a pod nią dosłowny przekład tejże.

6) *Świadkowie sądowi.*

§ 19. Naczelnik sądu postara się wczesnie o ogólne ustanowienie świadków sądowych w siedzibie sądowej, i w razie potrzeby, co do wyboru odpowiednich osób porozumie się z naczelnikiem gminy.

7) *Lista obrońców.*

§ 20. Jeżeli któremu z pomiędzy wpisanych do listy obrońców prawo zastępowania stron przed są-

dami w ciągu roku odjęto, sąd krajowy wyższy zawiadomi o tem sądy karne swojego okręgu, tudzież Trybunał kasacyjny.

Jeżeli kto odwołując się do zamieszczenia go w liście obrońców innego okręgu sądu krajowego wyższego, występuje w sądzie jako obrońca w sprawach karnych, sąd może zażądać, aby to swoje zamieszczenie udowodnił.

8) *Wezwania.*

§ 21. Wystosowanie do obwinionego wezwania należy zaznaczyć w aktach. Doręczenia skutecznicą będą zazwyczaj woźni lub naczelnicy gmin.

Z zastrzeżeniem przepisu § 34, ustępu 2 (instr. sąd.) o spełnianiu sądowych czynności zewnętrznych w sprawach cywilnych i karnych przez wyłącznie jeden organ, pozostają i nadal w mocy dotychczasowe przepisy o doręczeniach w sprawach karnych. Aktów pisemnych, które ma się doręczyć w sprawach karnych nie należy wciągać do przepisanych niniejszem rozporządzeniem (instr. sąd.) ksiąg kontrolnych dla doręczeń (§ 348 instr. sąd. por. § 211 sp. tejże).

9) *Przesłuchanie obwinionego.*

§ 22. Sędzia śledczy, słuchając obwinionego, dochodzić będzie zarazem, w jaki sposób możnaby dopomóc poszkodowanemu do wynagrodzenia szkody.

Jeżeli obwiniony podczas przesłuchania opowiada lub wyznaje takie przestępstwa, o których sąd nie wiedział, zeznanie obwinionego i co do tych okoliczności należy spisać.

10) *Aresztowani.*a) *Dostawienie obwinionych.*

§ 23. Naczelnicy sądów zarządzają, aby im bezwzględnie dawano znać o każdym aresztowaniu i o każdym dostawieniu aresztowanego, i aby aresztowanego tymczasowo zatrzymano.

O dostawieniu należy bez zwłoki oznajmić sędziemu który ma sobie poruczone prowadzenie tejże sprawy karnej, a to w tym celu, aby kroki poczynić się mające wcześniej, a jeżeli ustawa czynności urzędowej naznacza termin, w przeciągu ustawowego terminu nastąpić mogły.

O każdym przyjęciu do aresztu zawiadomić należy prokuratora, jeżeli nie chodzi o oskarżenia prywatne lub pomocnicze (subsdyarne).

Jeżeli na zasadzie § 181 pr. k. więcej osób przytrzymano, stosować należy przepis § 17 instrukcyi dla sądów karnych z dnia 16 czerwca 1854.

Powołany § 17 stanowi, że w przypadku wielkiej liczby aresztowanych Przełożony sądu zarządzić ma, o ile to być może, aby kilku urzędników sędziowskich przedsiębrało przesłuchanie obwinionych.

b) *Areszt obwinionego.*

§ 24. Za każdym przyjęciem do aresztu należy:

1) sporządzić dokładny opis osoby i odzieży aresztowanego;

2) przeszukać dokładnie osobę i odzież aresztowanego;

3) wszelkie znalezione pisma, pieniądze, broń lub inne przedmioty, za pomocą których aresztowany

mógłby się na wolność wydostać, siebie lub innych uszkodzić, tudzież wszelkie przedmioty lub znamiona przestępstwa aresztowanemu odebrać, dokładnie spisać i wziąć w przechowanie sądowe.

Stosując zawarte w § 58 instrukcyi dla sądów karnych z dnia 16 czerwca 1854 postanowienia o przeznaczeniu więzienia, w którym obwiniony ma być umieszczony, przestrzegać należy przepisów § 184 pr. k.

§ 25. Jeżeli na obwinionego rozciągnięto areszt śledczy i pouczono go o środku prawnym, jaki mu przeciw temu służy, należy uczynić w protokole wzmiankę, iż to nastąpiło.

§ 26. Sędzia śledczy powinien utrzymywać osobne zapiski co do osób, znajdujących się w areszcie z powodu obawy zwichnięcia śledztwa, a o każdym przypadku rozciągnięcia lub uchylenia takiego aresztu donosić naczelnikowi sądu.

Ten ostatni czuwać ma troskliwie nad tem, ażeby najdłuższego trwania aresztu zarządzonego z powodu obawy zwichnięcia śledztwa oznaczonego, nie przekroczone.

Por. § 407 instr. sąd.

§ 27. Jeżeli postanowienie co do aresztu nie nastąpi w właściwym czasie, sąd powiatowy w przypadku § 89 ustęp 3 pr. k. doniesie o tem prokuratorowi starszemu lub Izbie Radnej, w przypadkach zaś przekroczeń prokuratorowi.

c) Rejestr aresztowanych.

§ 28. Należy utrzymywać rejestr wszystkich aresztowanych.

Rubryki tego protokołu są:

1) Liczba bieżąca, pod którą aresztowanego wpisano. Ta liczba biegnie bez przerwy od początku aż do końca roku. W końcu roku należy przenieść pozostałych aresztowanych do rejestru na rok przyszły w tym porządku kolejnym w jakim ich w roku ubiegłym wpisano, zaczynając na nowo szereg liczb.

2) Dzień, kiedy nastąpiło przyjęcie do aresztu.

3) Wymienienie władzy lub organu publicznego który do aresztu dostawił.

4) Imię i nazwisko aresztowanego.

5) Liczba celi więziennej i szczególne ostrożności, jakichby użyć wypadało.

6) Sprawowanie się aresztowanego w areszcie.

Co do osób obowiązanych do służby wojskowej a pozostających w areszcie por. rozp. min. z 27 września 1889 l. 15749 Nr. 49 Dz. r. m.

d) Środki ostrożności względem aresztowanych.

§ 29. Nie wolno ani pozostawiać ani dawać aresztowanym gotówki.

Naczelnik sądu postanowi, ażali i przy zachowaniu jakich ostrożności odzież, pościel, żywność i inne rzeczy uwięzionym w ogóle z poza więzienia dostarczać można. W razie przyniesienia przedmioty te należy zbadać dokładnie przed oddaniem do użycia.

Aresztowanemu, który jest obwiniony o zbrodnię, zagrożoną karą śmierci lub najmniej pięcioletniego więzienia, podawać można tylko potrawy w zakładzie więziennym przyrządzone.

§ 30. W tych przypadkach, w których nie urzęduje sędzie śledczy, przepisy w §§ 186 i 187 pr. k. dla niego zakreślone, przestrzegać winien także sędzia, który ma sobie poruczone prowadzenie danej sprawy karnej.

Przepisy tych paragrafów służą także za prawo względem zastosowania postanowień w §§ 76 i 78 instrukcyi dla sądów karnych z d. 16 czerwca 1854 zawartych, a tyczących się obcowania aresztowanego z duchownym i innymi osobami.

Por. § 186 pr. k.

§§ 76 i 78 instr. sąd. karn. przepisują dla widzenia się z innymi osobami, jak kapelanem więziennym zezwolenie przełożonego sądu lub sędziego śledczego.

e) Zwiedzanie więzień.

§ 31. Po zwiedzeniu więzień przez naczelnika sądu w myśl § 189 pr. k. odbytego spisać należy protokół.

Por. § 407 instr. sąd.

11) Przedmioty będące w przechowaniu

§ 32. Jeżeli jakie przedmioty wzięto w przechowanie sądowe, wówczas oznaczenie, na okładce lub na kartkach pieczęcią sądową przypieczętowanych uskutecznione, wyrażać powinno dokładnie sprawę i protokół, do których należą, a to przez powołanie liczby protokołu podawczego i numeru dziennika.

Co się tyczy wziętych w przechowanie takich przedmiotów, które są poświęcone służbie Bożej, te należy oddać najbliższemu pasterzowi duchownemu

właściwej społeczności religijnej, jeżeli nie ma się ich zwrócić osobom mającym prawo do posiadania.

Do depozytów karno-sądowych nie odnosi się rozp. min. z 21 czerwca 1893 l. 103 D. u. p. o składaniu papierów wartościowych w Banku austro-węg.

12) *Tabela wykazawcza*

§ 33.

Uchylony rozp. min. z 8 grudnia 1897 l. 27904 Nr. 47 Dz. r. m. wprowadzającym w miejsce tabel wykazawczych karty karne por. rozp. min. z 23 kwietnia 1900 Nr. 20 Dz. r. m. z 21 listopada 1900 l. 42 Dz. r. m. i z 5 grudnia 1900 r. l. 44 Dz. r. m.

13) *Zawiadomienie prokuratora o rozpoczęciu kary.*

§ 34. O rozpoczęciu każdej przez trybunał rozciągniętej kary ścieśnienia wolności zawiadomić należy prokuratora; co się tyczy tych skazanych, których należy odesłać do zakładu karnego, należy mu nadto doręczyć tabelę wykazawczą (kartę karną) razem z odpisem wyroku i powodów.

Jeżeli skazany nie w trybunale wyrokującym, lecz w innym odbywa karę, o rozpoczęciu jej zawiadomić należy prokuratora przy trybunale wyrokującym.

14) *Zawiadomienie o skazaniach.*

§ 35. Doniesienia o wyrokach skazujących, które sąd stosownie do § 402 pr. k. skutecznie jest obowiązany, należy udzielać prokuratorowi.

15) *Zawiadomienie władzy bezpieczeństwa.*

§ 36. Oprócz przypadków w § 7 rozporządzenia z dnia 5 marca 1853 Nr. 44 Dz. u. p. przywiedzio.

nych, zawiadomienie władzy bezpieczeństwa o nastąpionych skazaniach i wtedy także ma nastąpić, jeżeli orzeczenie wydaje się na mocy ustawy z dnia 10 maja 1873 Nr. 108 D. u. p. tyczącej się rozporządzeń policyjno-karnych przeciw próżniakom i włóczęgom.

Zob. obecnie ustawy z 24 maja 1885 l. 89 i 90 Dz. u. p. tudzież rozp. min. z 15 czerwca 1888 l. 91 D. u. p.

16) Oskarżenie subsydjarne czyli pomocnicze.

§ 37. Przepisane w § 48 l. 2 i 3 pr. k. zawiadomienie strony cywilnej o odstąpieniu prokuratora od ścigania winien sąd uskutecznić.

§ 38. Do podań, które według § 154 instrukcyi dla sądów karnych z dnia 16 czerwca 1854 do dziennika podawczego zaciągać się powinno, należą także wnioski stron cywilnych o wytoczenie śledztwa wstępnego (§ 48 l. 1 pr. k.), ich oświadczenia, że obstają przy ściganiu (§ 48 l. 2 i 3 pr. k.) i wniesione przez nich akty oskarżenia.

W miejsce dziennika podawczego wstąpiło z nową instrukcją sąd. biuro podawcze.

§ 39. O każdym wniesionem oskarżeniu pomocniczem, o dniu rozprawy głównej w przedmiocie tegoż i o stanowczem załatwieniu sprawy karnej, sąd zawiadomi prokuratora przez udzielenie mu aktu.

17) Przechowanie aktów w registraturze.

§ 40. Akty należy podzielić na główne oddziały registratury, według § 167 instrukcyi dla sądów karnych z dnia 16 czerwca 1854 zaprowadzić się mające, podług następujących rozróżnień:

A) Akta spraw karnych innym władzom odstąpionych;

B) Akta spraw karnych bez odbycia rozprawy głównej ukończonych;

C) Akta spraw karnych, w których odbyła się rozprawa główna;

D) Udzielenia i korespondencye innych władz w sprawach karnych, które nie mają związku ze sprawami karnymi w sądzie wiszącemi;

E) Akta tyczące się więzień;

F) Akta trybunału jako sądu apelacyjnego (§ 13 l. 2 pr. k.)

Nowa instrukcja zmieniła ten system zupełnie:

Akta w registraturze należy przechowywać według oddziałów sądowych, a dla każdego oddziału według rejestrów i spisów, w których poszczególne sprawy są zaciągnięte, za porządkiem liczb tych rejestrów i spisów. Akta spraw tabularnych przechowywać należy za porządkiem wykazów hipotecznych, akta spraw firmowych według grup oznaczonych w § 26 rozporządzenia ministeryalnego z dnia 9 marca 1863, Dz. u. p. Nr. 27. Akta cywilne i karne należy osobno przechowywać; tak samo akta spraw pzezydjalnych, uporządkowane według przedmiotów i roczników, trzymać się powinno oddzielnie od aktów sądowych.

Jeśli pewne akta otrzymywały po kolei rozmaite sygnatury, przechować należy w miejscu, które odpowiada ostatniej sygnaturze. Jeśli pomiędzy aktami osobno przechowanymi istnieje związek, należy to przy oddawaniu aktów na zewnętrznej stronie tychże zaznaczyć, podając oznaczenie aktów w związku będących. (§ 291 instr.).

Przed oddaniem aktów w sprawach karnych (prawomocny wyrok, uchwała na zaniechanie, odstąpienie od oskarżenia) musi być przynajmniej także wykonanie kary wprowadzonym; dalej należy przed oddaniem uskutecznić przepisane w danym wypadku zawiadomienia i co do przedmiotów

w przechowanie sądowe wziętych (przedmioty, na których lub którymi czyn karygodny popełniono itd.) stosownie do istniejących przepisów wydać odpowiednie zarządzenia. (§ 289 instr.

18) Koszta i kary pieniężne.

a) Koszta podróży przysięgłych.

§ 41. Każdy przysięgły, któremu według § 25 ustawy z dnia 23 maja 1873 Nr. 121 D. u. p. o układaniu listy przysięgłych należy się wynagrodzenie, otrzyma 1 złr. a. w. za każdą godzinę drogi tam i napowrót.

Odległość oznaczać się będzie tak samo, jak w podróżach służbowych urzędników sądowych.

Uiszczenie nastąpi jako zaliczka z funduszu podręcznego na karno-sądowe koszta sądu.

Por. rozp. min. z 5 marca 1876 l. 1625 (za każdy kilometr przy odległości wyżej 7·5 km. — 52 halerze).

b) Koszta wykonania kar ścieśnienia wolności.

§ 42. O ile koszta wykonania kar ścieśnienia wolności według §§ 387 i 388 pr. kar. obejmują wydatki na żywienie, legowisko, opał, światło, dostarczenie i czyszczenie bielizny i odzieży, tudzież przypadający na każdego z osobna skazanego udział kosztów strzeżenia i zawiadywania miejsca karnego, oznaczać należy liczebnie dla wszystkich skazanych pewnego obrębu na każdą głowę i na każdy dzień w sposób jednostajny, jednakże oddzielnie dla każdej kategorii miejsc karnych, mianowicie dla sa-

moistnych zakładów karnych, dla więzień przy trybunałach pierwszej instancyi i dla aresztów przy sądach powiatowych.

Koszta zaś choroby i połogu obliczać należy osobno dla każdego skazanego, względem którego powstały, a zawsze podług wysokości rzeczywistych wydatków.

§ 43. Minister sprawiedliwości ustanawia dla każdego samoistnego zakładu karnego co trzy lata koszta wykonania kar na każdą głowę i za każdy dzień w sposób jednostajny liczebnie oznaczyć się mające; Prezydent sądu krajowego wyższego zaś w czasokresach oznaczonych w § 387 pk. dla domów więziennych przy trybunałach pierwszej instancyi w każdym okręgu sądu krajowego wyższego i dla aresztów przy sądach powiatowych w obrębie każdego trybunału pierwszej instancyi.

Tekst § 43 jak następujących 44 — 45 i 48 podajemy w brzmieniu zmienionem przez rozp. min. z d. 16 grudnia 1895 l. 199 D. u(p.

aa) Koszta wykonania kar dla zakładów karnych.

§ 44. Co się tyczy samoistnych zakładów karnych, należy pod tym względem postępować w sposób następujący:

Zlicza się narosłe podczas trzech zupełnie upłynionych lat kalendarzowych wydatki na utrzymanie osób skazanych (żywienie, legowisko, opał, światło, dostarczenie i czyszczenie bielizny i odzieży), na wynagrodzenie składu osobowego dozorców i urzędników, na utrzymanie w należyтым stanie budynków i sprzętów, oraz na opędzenie potrzeb domowych,

kancelaryjnych i wszelkich innych, jakich wymaga strzeżenie i zawiadywanie zakładu i popęd robót.

Od tego odciąga się łączną wartość pieniężną otrzymaną przez te trzy lata za robotę skazanych, a sumę stąd wynikłą dzieli się przez liczbę dni utrzymania, jaka się w tymże przeciągu czasu uzbierała.

Ilość w ten sposób obliczona przedstawia udział kosztów wykonania kary na każdego z osobna skazanego za każdy dzień na przyszłe trzy lata przypadający.

Wszelako ułamki centów przenoszące połowę centa biorą się za półcenta, niedochodzące zaś połowy pomija się zupełnie.

Por. rozp. min. z 22 sierpnia 1896 l. 9129 Nr. 28 Dz. r. m.

**bb) Koszta wykonania kary dla domów więziennych
i aresztów przy sądach.**

§ 45. Przy domach kary trybunalskich i aresztach sądów powiatowych należy do wyznaczonego po myśli § 387 p. k. wynagrodzenia kosztów utrzymania od głowy i dnia doliczyć ogólną sumę odszkodowania za strzeżenie i administrację miejsca kary, którą oblicza się co trzy lata za wszystkie więzienia i areszta w okręgu Sądu Wyższego.

Obliczenie to następuje przez zliczenie wszystkich w czasie ostatnich trzech lat kalendarzowych narosłe koszta przy wszystkich trybunałach wzgl. sądach powiatowych odnośnego okręgu wyżsosządowego, z tytułu wynagrodzenia personalu nadzoru, urzędników więziennych i administracyjnych, utrzymania więzień i innych potrzeb domowych, naby-

wania i naprawy inwentarza, popędu pracy, innych wydatków na cele więzienne, wreszcie przy trybunałach wydatki na potrzeby kancelaryjne. Od tej sumy należy odliczyć wszystkie dochody z pracy tego czasokresu a resztę należy podzielić przez ilość dni utrzymania tego czasokresu.

Ułamki centów należy traktować według § 44.

Tekst zmieniony rozp. z r. 1895 por. uw. przy § 43.

Por. rozp. z dnia 16 grudnia 1895 I. 8050 Nr. 1 Dz. r. m. z r. 1896.

cc) Ogłoszenie kosztów wykonania kary, ścieśnienia wolności.

§ 46. Cyfrę kosztów wykonania kary na każdego skazanego dziennie przypadających, za każdym razem dla samoistnego zakładu karnego ustanowioną, ogłaszać ma dziennik ustaw państwa.

Cyfry codziennych kosztów wykonania kary dla skazanych sądownie obwieszczać ma urzędowa gazeta krajowa a sądom dotyczącym należy na piśmie udzielać.

dd) Wymiar kosztów wykonania kar, ścieśnienia wolności na mocy dawniejszej procedury karnej.

§ 47. Koszta wykonania kary podług paragrafów poprzedzających oznaczone, tylko od tych skazanych ściągac należy, którzy skazani zostali na karę ścieśnienia wolności wyrokiem, na mocy procedury karnej z dnia 23 maja 1873 roku Dz. u. p. Nr. 119 zapadłym.

Od tych osób, do których karę ścieśnienia wolności wyrokiem wydanym na mocy dawniejszej

procedury karnej zastosowano, ściągać należy koszta utrzymania stosownie do dotychczasowych przepisów na rok 1873 oznaczone, o ile zwrot ich w ogóle powinien nastąpić.

c) Ściąganie kosztów postępowania
karnego i wykonania kary.

§ 48. Ściągając koszta postępowania karnego, sądy aż do dalszego rozporządzenia stosować się mają do istniejących przepisów.

Zaliczenie całego wydatku na postępowanie karne i wykonanie kary ma się stosować do wydanych osobnych rozporządzeń.

Text zmieniony por. uw. przy § 43 zresztą por. rozp. minist. z 16 grudnia 1895 l. 24311 Nr. 25 Dz. r. m. (instrukcja o pokrywaniu i zaliczaniu wydatków na uwięzionych i śledztwa karno-sądowe.

§ 49. Zatrzymanie rzeczy własność obwinionego stanowiącej, z powodu postępowania karnego w zachowaniu sądu wziętej, na pokrycie kosztów postępowania (§ 138 instrukcyi dla sądów karnych z dnia 16 czerwca 1854) zależy od warunków w § 391 pr. k. przewidzianych.

d) Kary pieniężne.

§ 50. Kary pieniężne ściągać mają sądy tak jak dotychczas. O dokonaniem uiszczeniu kar pieniężnych, wyrokami nałożonych, należy zawiadamiać prokuratora przez przesłanie aktu do przejrzania.

Zawiadomienie to jest rzeczą funkcyonaryusza prokuratorji (rozp. min. z 9 lipca 1898 l. 6796 Nr. 21 Dz. r. m.). Por. § 409 pk. §§ 104 ust. 2 i 111 instr. sąd.

§ 51. Kary pieniężne na mocy § 7 pr. k. przez trybunały w pierwszej lub wyższej instancji nakładane, a przez sądy powiatowe ściągane, należy za każdym razem odsyłać do trybunału pierwszej instancji za pokwitowaniem.

Por. § 407 instr. sąd.

§ 52. Zniesiony § 401 ust. ost. instr. sąd.

§ 53. Komisya złożona z naczelnika trybunału, z sędziego sprawującego nadzór więzienny i z prokuratora, ma zawiadywać w trybunałach wpływającymi grzywnami, tudzież obracać w myśl § 7 pr. k. na wsparcie wypuszczonych na wolność. Komisya rozstrzyga większością głosów.

Zarządzenia te w sądach powiatowych wydawać winien sędzia powiatowy po wysłuchaniu zastępcy prokuratury.

Pieniądze w każdym razie będzie miał w zachowaniu naczelnik sądu.

§ 54. Wsparcie należy się przed innymi takim osobom, które znikąd nie mają pomocy, a o których przypuszczać należy, że zechcą żyć z uczciwego zarobku.

Wśród jednakowych warunków uwzględniać należy wypuszczanych z aresztu śledczego przed tymi, którzy karę odbyli.

e) Wyrok śmierci.

§ 55. Za wykonanie wyroku śmierci należy się katowi 25 złr., a potrzebnym do tego pomocnikom jego po 5 złr. Oprócz tego, jeżeli wykonanie nastąpić ma gdzieindziej, a nie w miejscu jego zamieszkania, należy mu się obok wynagrodzenia za śro-

dek przewozowy, którego używać musi, przyczynek na wyżywne dla niego i jego pomocników dziennie w ilości łącznej 5 złr.

I. Ewidencya, kontrola i nadzór.

1. Zapiski i rejestry.

§ 56—61. zniosło rozp. z 5 maja 1897 l. 112 Dz. u. p. (Art. II. i § 217) w miejsce tych przepisów wstąpiły § 217 sq. instr. sąd.

2. Wykazy czynności.

a) Sądy powiatowe.

§ 62. uchylony art. II i § 394 sq. rozp. min. z 5 maja 1897 l. 112 D. u. p. (instr. sąd.).

§ 63. Sąd powiatowy składać winien sprawozdanie miesięczne o stanie wszystkich wiszących śledztw wstępnych w § 95 pr. kr. przewidziane, a to w wykazie podług wzoru XI sporządzonym.

W tym wykazie należy także zamieszczać dochodzenia przez Izbę Radną w myśl § 18 pr. k. poruczone.

Izba radna otrzymawszy taki wykaz, zaraz go sprawdzi, co z porządku rzeczy wypadnie, zarządzi i następnie najpóźniej w dniach ośmiu zwróci sądowi powiatowemu, który uzupełniwszy go przez dopisanie w niem szczegółów, odnoszących się do przypadków już w nim zamieszczonych, i wciągnąwszy później wytoczone sprawy karne, będzie mógł korzystać z niego przy układaniu dalszego sprawozdania.

Por, uwagi przy § 12 i 95 pk.

b) Trybunał pierwszej instancji.

§§ 64—65. uchylily §§ 395—396 rozp. min. z 5 maja 1897 l. 112 D. u. p. (instr. sąd.).

c) *Sąd krajowy wyższy.*

§ 66. Sądy krajowe wyższe sporządzać mają wykaz swych czynności w sprawach karnych podług wzoru XIV.

Por. § 397 rozp. min. z 5 maja 1897 l. 112 (instr. sąd.)

d) *Trybunał kasacyjny.*

§ 67. Sąd najwyższy jako trybunał kasacyjny utrzymywać winien według wzoru XV wykaz czynności swoich, który po skończonym roku należy udzielać ministrowi sprawiedliwości.

CZĘŚĆ II.

Przepisy o czynnościach urzędowych prokuratoryi.

Oddział I.

O czynnościach urzędowych prokuratoryi przy Trybunałach.

Doniesienia.

§ 68. Jeżeli prokurator mniema, że doniesienie ustne jest uzasadnione winien je spisać w krótkości. Jeżeli zaś uważa, że jest bezzasadne, objaśni w tej mierze donosiciela, a jeżeli ten pomimo to przy doniesieniu obstaje, przyjmie je na żądanie do protokołu.

§ 69. Jeżeli nie było dochodzeń sądowych, a prokurator otrzymane doniesienie odrzuca (§ 90 pr. k.), powinien udzielić sądowi potrzebnych wiadomości wtedy, jeżeli obwinionego dostawiono do sądu, jeżeli jakie przedmioty należy wziąć w zachowanie sądowe, albo jeżeli w ogóle sąd ma co zarządzić.

Dochodzenia przygotowawcze.

§ 70. Jeżeli prokurator odbycie dochodzeń za potrzebne uważa, powinien się w tej mierze udawać w powszechności do państwowych władz policyjnych tam, gdzie się one znajdują.

Wskazuje on tylko w ogóle kierunek, w jakim iść mają dochodzenia, może jednak udzielać nawet szczegółowych wskazówek co do poszczególnych czynności urzędowych, które należy przedsiębrać. Mianowicie zaś może domagać się spisania protokołów, a nawet zakreślać szczegółowe pytania, na które żąda przesłuchania.

Znoszenie się z innemi władzami powinno być, o ile możności, ustne; w przypadkach ważniejszych zapisywać winien o co wzywał, i informacye, jakich mu udzielono; ma także prawo żądać; aby władza zawezwana udzieliła mu swoich zapisków.

W razie nieprawidłowości, nieusprawiedliwionej odmowy przyjęcia w pomoc, jak i w razie zwłoki, prokurator uda się do władzy bezpośrednio nad zawezwaną władzą, przełożonej, lub też do prokuratora starszego.

Przepisy te stosować należy i wtenczas, jeżeli prokurator wzywa inne władze administracyjne, a nie monarchiczno-policyjne, o przedsięwzięciu dochodzeń.

Por. uwagi przy §§ 88—89 pk.

Śledztwo wstępne.

§ 71. Jeżeli prokurator wnosi, aby rozpoczęto śledztwo wstępne, wówczas powinien w myśl § 92 pr. k. podać szczegółowo i dokładnie osoby, prze-

ciw którym, i czyny, względem których wniosek stawia.

Ma on to i wtenczas także uczynić, jeżeli w ciągu śledztwa wstępnego stawia wniosek, ażeby je na inny czyn lub na inne osoby rozciągnąć.

§ 72. Nawet po rozpoczęciu śledztwa wstępnego prokurator powinien pamiętać o dostarczeniu potrzebnego do przeprowadzenia śledztwa materiału i wolno mu także w tym celu żądać (§ 34 pr. k.) poparcia od innych władz.

Akt oskarżenia.

§ 73. Jeżeli akt oskarżenia wniesiono przeciw kilku oskarżonym, wówczas można w egzemplarzach dla każdego z osobna oskarżonego przeznaczonych, opuścić te punkta oskarżenia, które nie tyczą się go ani pośrednio, ani bezpośrednio.

§ 74. Jeżeli obwiniony będący w areszcie oświadczy przed sądem, że zrzeka się doręczenia aktu oskarżenia (§ 209 pr. k.) i poprzestaje na jego odczytaniu, można mu go nie doręczać, a wtedy stwierdzone w protokole odczytanie zastępuje doręczenie aktu oskarżenia.

Uwidocznienie oskarżeń pomocniczych.

§ 75. Prokurator powinien starać się o to, aby mieć ciągle wiadomość o stanie spraw karnych prowadzonych na podstawie skarg pomocniczych; o zajęciu każdego takiego przypadku, a w razie nieskończenia się sprawy, w postępowaniu wstępnem, o wniesieniu aktu oskarżenia i o skutku ma donosić prokuratorowi starszemu.

Wykonanie kary.

§ 76. Ponieważ według § 405 pr. k. prokurator powinien zarządzić odstawienie skazanych, którzy mają odbyć karę w zakładzie karnym, przeto stanowi się w tej mierze, co następuje:

Jeżeli skazany zostaje na wolności, prokurator ze względu na zachodzące okoliczności postanowi, czy tenże ma się bezpośrednio stawić w zakładzie karnym, czy w sądzie. O wydanem zarządzeniu i o dniu, do którego zgłoszenie się celem rozpoczęcia kary ma nastąpić, należy zawiadomić tak skazanego jak i władzę, do przyjęcia go powołaną. Jeżeli skazany wezwaniu zadość nie uczyni, prokurator zawiadomienie sąd o przyaresztowanie tegoż.

Co się tyczy skazanych, którzy się znajdują w aresztach sądowych, prokurator oznajmi naczelnikowi trybunału, do którego zakładu karnego należy ich odstawić.

W tym przypadku baczyć należy na to, aby w razie jednakowych okoliczności odsyłać skazanych do zakładu karnego w tym samym porządku kolejnym, w jakim karę w sądzie rozpoczęli.

We wszystkich przypadkach prokurator przesyłać ma zakładowi karnemu tabelę wykazawczą łącznie z odpisem wyroku i powodów (§ 34).

W miejsce tabeli wykazawczej wstąpiły karty karne por. uw. przy § 33.

Po myśli rozp. min. z 4 lutego 1890 l. 2053 nr. 10 Dz. r. m. nie należy przyjmować do zakładów karnych dla kobiet ciężarnych i syfilitycznych.

Kwestyę odstawiania skazanych mających odbyć karę w zakładzie karnym reguluje szczegółowo cyrkularz starszego

prokuratora we Wiedniu do podwładnych prokuratorów i zakładów karnych (w Dzienniku rozp. min. sprawiedl. z r. 1903 str. 296).

Wygnanie z kraju, wydalenie.

§ 77. Jeżeli wyrok skazuje na wygnanie z kraju lub wydalenie, wówczas prokurator oprócz doniesienia w § 407 pr. k. przepisanego, udzieli wiadomości o tem Centralnemu Dziennikowi policyjnemu.

Pozbycie depozytów.

§ 78. Prokurator dopilnuje, aby sąd w myśl §§ 377 i 379 pr. k. zarządził sprzedaż przedmiotów pochodzących ze śledztw karnych i czuwać będzie nad wykonaniem tego zarządzenia.

Obwieszczenia.

§ 79. Stosownie do istniejących przepisów sądy obowiązane są udzielać Centralnemu Dziennikowi policyjnemu wiadomości o ważniejszych wypadkach; wszelako jeżeli zachodzi potrzeba jego uwiadomienia, a sprawy jeszcze nie ma w sądzie, wówczas uczyni to prokuratora.

Opracowanie spraw.

§ 80. Za zezwoleniem prokuratora starszego, może prokurator poruczyć niektórym ze swoich podprokuratorów samodzielne prowadzenie spraw im przydzielonych, jeżeli nawał czynności tego wymaga; wszelako i w tych przypadkach obwiązany jest sam dokładnie roztrząsać oświadczenia odrzucające doniesienia (§ 90 pr. k.), akty oskarżenia wnoszone w przypadkach podlegających sądowi przysięgłych i zażalenia nieważności.

Przeglądanie aktów.

§ 81. Prokurator starszy ma prawo przeglądać akta Sądu krajowego wyższego i sądów podwładnych temuż sądowi, nie wyłączając protokołów narady. Toż samo prawo służy prokuratorowi względem trybunału pierwszej instancyi i podwładnych temuż trybunałowi sądów powiatowych.

Sprawozdanie miesięczne.

§ 82. W sprawozdaniach miesięcznych, które stosownie do § 31 pr. k. prokuratorowi starszemu składać się winno, należy wyszczególnić ilość spraw karnych przez odłożenie doniesienia i ilość w inny sposób załatwionych. Co się tyczy spraw karnych jeszcze wiszących należy donieść o ich stanie, wymieniając osobno ilość spraw karnych w toku dochodzeń ilość spraw w toku śledztwa wstępnego, tudzież ilość w okresie oskarżenia będących, oraz ilość spraw, w których odbyła się już rozprawa główna. W ważniejszych przypadkach przedstawić należy osobno stan każdej takiej sprawy karnej.

Prokuratorowi starszemu zastrzega się wolność żądania od prokuratora, jeżeli uzna tego potrzebę, bliższych wyjaśnień co do spraw karnych załatwionych, lub co do stanu spraw wiszących.

Zapiski tyczące się rozpraw głównych.

§ 83. Prokurator utrzymywać będzie według wzoru XVI rejestr tyczący się zarządzonych rozpraw głównych i ich skutku, prowadzony w porządku bieżących dni w roku.

Por. § 7 instr. sąd.

Doniesienia sądów powiatowych.

§ 84. Prokurator utrzymywać będzie w ewidencji doniesienia sądów powiatowych o zarządzonych przez nie w myśl § 89 pr. k. dochodzeniach względem zbrodni i występków, a co do aresztowanych, czuwać ma nad wczesnem przesyłaniem aktów.

Wykaz czynności prokuratoryi.

§ 85. Roczny wykaz czynności, który prokuratorowie stosownie do § 22 rozporządzenia dla prokuratoryi z dnia 3 sierpnia 1854 składać powinni, ma być ułożony podług wzoru XVII, wykaz zaś statystyczny podług wzoru XVIII.

Por. rozp. min. z 5 grudnia 1889 l. 22450 nr. 62 Dz. r. m. z 29 grudnia 1889 l. 22492 nr. 1 Dz. r. m. ex 1889 i z 8 lutego 1893 l. 25886 nr. 10 Dz. r. m.

Wykaz czynności prokuratoryi wyższej.

§ 86. Prokurator starszy zaprowadzi według wzoru XIX wykaz własnych czynności, który ma przekładać ministrowi sprawiedliwości.

Oddział II.

O czynnościach urzędowych zastępców prokuratoryi przy sądach powiatowych.

Zastępcy prokuratoryi przy sądach powiatowych.

§ 87. Czynności prokuratoryi państwa przy sądach powiatowych spełniają następujący zastępcy prokuratoryi:

- 1) urzędnicy prokuratoryi państwa;

2) przeznaczeni do tego urzędnicy władz administracyjnych i policyjnych;

3) osobno mianowani zastępcy prokuratoryi i osoby w ich miejsce powołane.

W jaki z powyższych sposobów służbę prokuratorą w każdym sądzie powiatowym w szczególności należy pełnić, postanowi sam minister sprawiedliwości, a mianowicie tam gdzie współdziałanie władz administracyjnych i policyjnych jest potrzebne, w porozumieniu z ministrem spraw wewnętrznych.

Por. §§ 15, 34, 397, 401 i 406 pk. §§ 34, 50 i 112 rozp. wyk. i 21 roz. min. z 15 sierpnia 1897 l. 192 D. u. p.

O funkcjonaryuszach prokuratoryi w szczególności.

1) *Mianowanie.*

§ 88. Funkcjonaryuszem prokuratoryi lub tegoż zastępcą tylko ten może być mianowany, kto jest w pełnem używaniu praw obywatelskich, posiada potrzebne uzdolnienie i zasługuje na zaufanie. Powinien zwykle przebywać w siedzibie sądu powiatowego lub w bezpośredniem pobliżu tegoż i władć językami sądowemi.

Prawo mianowania służy prokuratorowi starszemu, który zniesie się w tej mierze z naczelnikiem kraju.

Jeżeli kandydat zostaje w służbie publicznej, potrzebnem jest przyzwolenie jego władzy przełożonej.

Prokurator starszy ma prawo funkcjonaryusza prokuratoryi każdego czasu bez wymienienia przyczyny uwolnić od urzędu; uwolnionemu nie służy prawo żalenia się z tego powodu.

Tak uwolnionego można każdego czasu znowu mianować.

2) *Rozpisanie konkursu.*

§ 89. W celu obsadzenia opróżnionych posad może prokurator starszy rozpisać konkurs, wszelako w wyborze swoim nie jest ograniczony do tych, którzy się w drodze konkursu zgłosili.

Podania wnosić należy do prokuratora, który je po upływie terminu, razem ze swoim zdaniem przedłoży prokuratorowi starszemu.

Uzdatnienie ubiegających się ocenia prokurator starszy, któremu wolno jest w drodze, jaką za stosowną uzna, zasięgnąć w miarę potrzeby bliższych w tej mierze wiadomości.

3) *Przysięga służbowa.*

§ 90. Przed objęciem obowiązków służby mianowany złoży przysięgę służbową w rotę zawartą we wzorze XX.

Przysięgę odbierze prokurator, ale wolno mu wezwać sędziego powiatowego o odebranie jej.

4) *Wynagrodzenie.*

§ 91. Minister sprawiedliwości stanowi, czy zastępca prokuratorowi ma pobierać wynagrodzenie za pełnienie obowiązków służby, i w jakiej wysokości.

Wynagrodzenie wypłacać ma urząd podatkowy na wezwanie prokuratora starszego za asygnacją prezydenta sądu krajowego wyższego, a to w ratach miesięcznych lub kwartalnych z dołu.

§ 92. Prawo do przyznanego wynagrodzenia zaczyna się z pierwszym dniem miesiąca, następującego po dniu objęcia służby. Jeżeli pełnienie obowiązków służbowych kończy się przed upływem miesiąca kalendarzowego, zastępca prokuratury ma prawo tylko do stosunkowej części raty miesięcznej.

§ 93. Usprawiedliwiona nieobecność w służbie, w ciągu roku najdłużej nad jeden miesiąc trwająca, nie pociąga za sobą wstrzymania wynagrodzenia.

Jeżeli nieobecność dłużej trwała, lub nie była usprawiedliwiona, wynagrodzenia za czas przerwy służbowej nie wypłaca się.

Jeżeli funkcjonariusza prokuratury uwalnia się od urzędu bez podania powodów, należy mu się wynagrodzenie za miesiąc, w ciągu którego uwolnionym został.

§ 94. Jeżeli należy wstrzymać wypłacanie wynagrodzenia, prokurator starszy udzieli bezzwłocznie wiadomość o tem prezydentowi sądu krajowego wyższego, wymieniając dzień, z którym wypłacanie należy wstrzymać.

§ 95. Prokurator może udzielić urlop funkcjonariuszowi prokuratury w ciągu jednego roku na dni 14, prokurator starszy zaś na 6 tygodni.

5) *Obowiązki urzędowe.*

§ 96. Zastępcy prokuratury powinni urząd poruczony sobie od rządu piastować z jak największą pracowitością i jak najsumienniej, do poleceń swoich przełożonych ściśle się stosować, a osobliwie zachować ściśle tajemnicę urzędową. Nie wolno im od

nikogo z powodu służby przyjmować datków ani pośrednio, ani bezpośrednio, ani innej przysparzać sobie korzyści.

O przystąpieniu do towarzystwa politycznego powinni donieść prokuratorowi.

Minist. sprawiedl. wydało zestawienie obowiązków funkcyonaryuszy prokuratorskich w rozp. z dnia 30 czerwca 1900 l. 30 Dz. r. m. wydanem w osobnej odbitce: »Der staatsanwaltschaftliche Dienst bei den Bezirksgerichten« (Manz 1900).

6) *Kara dyscyplinarna.*

§ 97. Prokurator może skazać zastępcę prokuratoryi za uchybienie przeciw obowiązkom na utratę wynagrodzenia aż do wysokości jednomiesięcznej raty.

Przeciw temu orzeczeniu można założyć zażalenie do prokuratora starszego w ciągu dni ośmiu. Zażalenie należy wnieść do prokuratora.

7) *Kary porządkowe.*

§ 98. Jeżeli zastępca prokuratoryi dopuszcza się opieszałości, prokurator może go przynaglać karami porządkowymi aż do ilości 5 złr.

Zażalenie przeciw temu nie jest dozwolone; wszelako po dostatecznem usprawiedliwieniu się karę porządkową należy uchylić. Oprócz tego prokurator może uwolnić od rozciągniętej kary, jeżeli są do tego powody, które zasługują na uwzględnienie.

8) *Usunięcie od służby.*

§ 99. Jeżeli wyjdą na jaw okoliczności, które zastępcę prokuratoryi byłyby wyłączyły od otrzymania

nia posady, albo jeżeli tenże dopuści się grubego naruszenia obowiązków, prokurator starszy natychmiast go usunie.

9) *Chwilowe pełnienie obowiązku zastępców.*

§ 100. Jeżeli obowiązków prokuratorowi przy sądzie powiatowym nie można pełnić normalnie dla tego, że chwilowo nie ma osoby, któraby do tego była powołaną, albo ją zaszła przeszkoda, wówczas sędzia powiatowy mocen jest w przypadkach nagłych ustanowić chwilowym zastępcą prokuratorowi podwładnego sobie urzędnika sądu, albo uzdolnionego do tego członka zwierzchności gminnej w siedzibie urzędowej, albo jeżeli ani jedno, ani drugie nie jest możliwe, innego męża godnego zaufania. W obu ostatnich przypadkach odebrać należy przysięgę od osoby powołanej, chyba, że ta zostaje już w służbie rządowej.

O wydanem zarządzeniu zawiadomić należy niezwłocznie prokuratora.

Postępowanie z doniesieniami.

§ 101. Zastępcy prokuratorowi przy sądach powiatowych przyjmować winni wszelkie do nich przychodzące doniesienia o przestępstwach nie należących do rzędu tych, które tylko na żądanie strony interesowanej ścigać należy, a jeżeli doniesienia ustnie podano, spiszą je w krótkości.

Doniesienia o przekroczeniach oddadzą (§ 451 pr. k.) natychmiast sądowi powiatowemu z wnioskiem, aby je ukarano. Jeżeli sprawca jest niewia-

domy, zawezwą, jeżeli potrzeba, sąd lub władzę bezpieczeństwa o przedsięwzięciu dochodzeń.

Jeżeli jednak sądzą, że nie ma prawnej przyczyny do ścigania sądowego, odłożą doniesienie podając w krótkości powody, które ich do tego skłoniły, akta zaś dołącza do wykazu miesięcznego, który się ma prokuratorowi przedłożyć.

Jeżeli czyn objęty doniesieniem, zdaniem ich, stanowi zbrodnię lub występki, który z urzędu ścigać należy, wówczas prześlą (§ 89 pr. k.) bezzwłocznie doniesienie sądowi powiatowemu.

Zawiadomienie strony cywilnej.

§ 102. Jeżeli zastępcy prokuratoryi odmawiają ścigania, zawiadomią o tem pisemnie stronę cywilną (§ 449 pr. k.).

Postępowanie w razie dostawienia przytrzymanych.

§ 103. Jak tylko zastępcy prokuratoryi otrzymają zawiadomienie o dostawieniu podejrzanego o przekroczenie, powinni zaraz uczynić wniosek ścigania lub oświadczyć, że nie żądają ścigania.

Rozporządzenie karne (*osąd*).

§ 104. Jeżeli zachodzą warunki z § 460 pr. k., uczynić należy wniosek, aby wydano rozporządzenie karne bez poprzedniego postępowania.

Odstąpienie od ścigania.

§ 105. Prokurator może polecić zastępcom prokuratoryi, aby w przypadkach bądź wyraźnie okre-

ślonych, bądź we wszystkich, nie odstępowali od swoich na zasadzie § 451 pr. k. uczynionych wniosków ścigania inaczej, jak tylko za otrzymanem od niego przyzwoleniem.

Znoszenie się z sądami.

§ 106. Znoszenie się z sądem, o ile możliwości odbywać się powinno ustnie. Wnioski należy podawać na piśmie, chyba, że sąd poświadcza ich osnowę.

W stosunkach ze sądem zastępcy prokuratoryi winni mu zawsze okazywać należne poważanie.

Na rozprawach głównych zasiadają po prawej stronie sędziego i do sądu przemawiają stojąc.

Korespondencya.

§ 107. Pisemna korespondencya zastępców prokuratoryi ze swemi władzami przełożonemi odbywa się przez sprawozdania, z innemi władzami przez odezwy.

W wygotowaniach do stron zachować mają formy zwykłe przez władze publiczne używane.

Przeoglądanie aktów.

§ 108. Zastępcy prokuratoryi mają prawo przeglądać znajdujące się w sądzie powiatowym akta tyczące się przekroczeń.

Registratura.

§ 109. Zastępcy prokuratoryi powinni akta, które zatrzymują, oznaczać bieżącemi liczbami i w tym

porządku ułożone, podług lat w pęki związane i w celu przeglądu spisane, starannie przechowywać.

Ustępując z urzędowania oddadzą akta swoim następcom.

Akta registry.

§ 111. Prokurator obowiązany jest polecić, aby mu akty registry w pewnych odstępach czasu zastępcy prokuratoryi przedkładali.

Zarządzi wyłączenie i zniszczenie aktów, które się stały niepotrzebnymi, oraz przechowanie w swojej własnej registry innych aktów, bez których zastępcy prokuratoryi obejść się nie mogą.

Czynności urzędowe komisyjne.

§ 112. Prokuratorowie udzielą zastępcom prokuratoryi przy sądach powiatowych stosownych wskazówek pod tym względem, czy i w których przypadkach mają brać osobiście udział w czynnościach urzędowych tyczących się przekroczeń, a poza miejscem siedziby sądu powiatowego odbywanych.

Jeżeli zastępcy prokuratoryi na podstawie takich wskazówek brali udział w czynnościach urzędowych poza siedzibą sądową, wówczas należy się im zwrot potrzebnych wydatków podróży, oraz stosowne wynagrodzenie kosztów strawnego i pobytu. Wymiar skuteczni prokurator, wypłata zaś nastąpi z funduszu podręcznego na koszt karno-sądowe sądu powiatowego.

Co się tyczy urzędników władzy administracyjnej, oraz władz policyjnych i sądowych, którym poruczono pełnienie czynności prokuratoryi przy są-

dach powiatowych, wysokość ich należności w takich przypadkach oznaczają przepisy dla nich istniejące.

Wykaz miesięczny.

§ 113. Zastępcy prokuratoryi przy sądach powiatowych przesyłać winni prokuratorowi z upływem każdego miesiąca wykaz wytoczonych spraw karnych i swych czynności według wzoru XXI.

Prokurator wykaz ten sprawdzi i odeśle niezwłocznie razem ze swemi uwagami i wskazówkami, jakieby za potrzebne uznał.

Por. rozp. min. z 27 lipca 1899 l. 32 Dz. r. m.

§ 114. Nadto donosić należy prokuratoryi osobno o każdym przekroczeniu ustawy drukowej, ustaw o prawie stowarzyszania i zgromadzania się tudzież w ogóle o każdym ważnym wypadku przekroczenia, a jeżeli nie chodzi o naglące zarządzenia, wskazówek jego oczekiwać.

Sprawozdania o czynnościach zastępców prokuratoryi.

§ 115. Z końcem każdego roku prokurator składać będzie prokuratorowi starszemu sprawozdanie o czynnościach organów prokuratoryi przy sądach powiatowych, o ważniejszych zaś wypadkach tychże zastępców się dotyczących, za każdym razem donosić mu jest obowiązany.

V.

Ustawa

z dnia 31 grudnia 1877 Nr. 3 Dz. u. p. z r. 1878, uzupełniająca i zmieniająca postanowienia procedury karnej o zażaleniach nieważności.

§ 1. Trybunał pierwszej instancji, w którym zapowiedziano zażalenie nieważności przeciw wyrokowi, winien je odrzucić:

1) Jeżeli zapowiedzenie nastąpiło za późno, lub jeżeli je wniosła osoba, której prawo zaskarżenia nieważności nie służy, lub która się zrzekła;

2) Jeżeli w zapowiedzeniu zażalenia nieważności lub w wywodzie nie podano dokładnie i szczegółowo jednej z przyczyn nieważności w § 281 l. 1—1^r, względnie w § 344 l. 1—12 przytoczonych, w szczególności jeżeli nie podano dokładnie, lub przynajmniej przez wyraźne wskazanie owej okoliczności faktycznej, która ma stanowić przyczynę nieważności;

3) Jeżeli wymagane pod l. 2 wskazanie nie nastąpiło do protokołu, lub też w podaniu podpisanem przez obrońcę (§ 39 proc.), o ile nie chodzi o zażalenie nieważności wniesione przez prokuraturę państwa.

Jeżeli zachodzi jedynie brak podpisu upoważnionego obrońcy, natenczas należy przedewszystkiem zwrócić podanie celem usunięcia tego braku i ponownego przedłużenia w dniach trzech.

(Ust. I.). Zrzeczenie się zażalenia nieważności nie potrzebuje być wyraźnem (uchw. z 13 czerwca 1889 l. 6669 zb. nr. 1288 por. jednak orz. z 20 maja 1887 l. 795 zb. nr.

1062). Zrzeczenia się nie można odwołać. (Uchw. z 10 września 1889 l. 10157 zb. nr. 1295).

(*Ust. II.*) Warunkowi dokładnego oznaczenia przyczyny nieważności nie uczyniono zadosyć, jeżeli powołano tylko liczbę paragrafu 281 lub 344, bez podania odnośnej okoliczności faktycznej, mającej stanowić nieważność. (O. z 4 lipca 1881 l. 4881 Nr. 359). Jeżeli w zarzucie złej obsady trybunału (§ 281 ust. 1 pk.) mieści się tylko zwalczanie jego niewłaściwości, należy zażalenie nieważności dla braku oznaczenia przyczyn nieważności odrzucić (orz. z 6 czerwca 1895 l. 6561 zb. nr. 1892). Taksamo należy postąpić z zażaleniem opierającym się wyłącznie na ust. IV § 281 (V § 344) pk., jeżeli z protokołu rozprawy nie wynika, by żalący się wniosek ów rzeczywiście postawił, którego odrzucenie, ma uzasadniać nieważność (uchw. z 28 czerwca 1893 l. 7657 zb. nr. 1663).

(*Ust. ost.*) Czy można zamiast podania zwróconego do uzupełnienia podpisem obrońcy, wnieść podanie całkiem nowe, podpisem obrońcy zaopatrzone, jest rzeczą wątpliwą. Trybunał kasacyjny w kilku orzeczeniach, urzędownie nie ogłoszonych, na pytanie powyższe odpowiedział twierdząco.

Reskr. min. sprawiedl. z dnia 15 lutego 1883 l. 1254 pouczono sądy, że przyjmując wywód nieważności do protokołu, nie należy nigdy używać pism przez oskarżonego w tym celu przyniesionych, gdyż celem ustawy jest zarządzenie, aby sąd miał przed sobą albo wywód zażalenia samego oskarżonego, albo też obrońcy odpowiedzialnego, nie zaś pismo osoby nieznaney, za swawolne wywody nieodpowiedzialnej.

Terminu trzechdniowego do uzupełnienia podpisem uprawnionego obrońcy nie można przedłużać. (Uch. z 19 października 1886 l. 12228 zb. nr. 972) nawet przez wniesienie zażalenia przeciw decyzji na uzupełnienie (orz. z 27 września 1892 l. 11159 zb. nr. 1607).

§ 2. Uchwała trybunału pierwszej instancji, o jakiej mowa w § 1, zapada w gronie trzech sędziów, a to w przypadkach wspomnianych w § 1 pod l. 2 i 3 dopiero po wniesieniu wywodu nieważ-

ności lub po upływie terminu do wywodu zakresłonego. Przeciw tej uchwale służy zażalenie do Trybunału kasacyjnego, które w dniach trzech po zawiadomieniu o uchwale należy wnieść w trybunale pierwszej instancji, a w dalszych dniach trzech przesać Trybunałowi kasacyjnemu.

Zażalenie to nie ma skutku zawieszającego.

Trybunał kasacyjny orzeka o zażaleniu na posiedzeniu niejawnem, po wysłuchaniu prokuratora jeneralnego.

Jeżeli trybunał kasacyjny zażalenie uwzględni, natenczas w przypadku § 1 l. 1 biegnie termin do wywodu nieważności, o ile go jeszcze nie wniesiono, od dnia zawiadomienia o orzeczeniu Trybunału kasacyjnego, w którym to razie należy żalącemu się równocześnie z tą uchwałą doręczyć także wygotowanie wyroku, jeżeli to dotąd nie nastąpiło; zresztą postąpić należy według § 285 proc. k.

Jeżeli zażalenie to odrzucono, a z zażaleniem nieważności połączono odwołanie, natenczas Trybunał kasacyjny, odrzuciwszy zażalenie nieważności, przesyła akta do Trybunału drugiej instancji właściwego do rozstrzygnięcia odwołania.

Do zażalenia przeciw decyzji z § 1 dołączyć należy odrzucone zażalenie nieważności (uchw. z 24 maja 1893 l. 6024 zb. nr. 1645).

§ 3. Trybunał kasacyjny wtedy tylko ma naradzić się poprzednio nad zażaleniem nieważności, które mu przedłożono w myśl § 285 ust. 2 pr. k. na posiedzeniu niejawnem, po wysłuchaniu prokuratora jeneralnego, jeżeli prokurator jeneralny lub sprawozdawca, przez prezydenta Trybunału kasacyj-

nego z tegoż grona wyznaczony, czynią wniosek, aby powzięto którą z uchwał określonych w §§ 4, 5 i 6.

Oprócz tego przypadku wyznacza się termin sądowy do rozprawy jawnej, przestrzegając postanowionego w tej mierze w § 286 pr. k. przepisu, bez potrzeby odnośnej uchwały Trybunału kasacyjnego.

§ 4. Zażalenie nieważności można odrzucić natychmiast na posiedzeniu niejawnem:

1) Jeżeli już Trybunał pierwszej instancji powinien był odrzucić je według § 1 niniejszej ustawy, albo jeżeli zarzuconą przyczynę nieważności już usunęło orzeczenia Trybunału kasacyjnego, w tejże samej sprawie zapadłe;

2) Jeżeli zażalenie nieważności opiera się na przyczynach przytoczonych w § 281, l. 1—8 lub w § 344 l. 1—4 a Trybunał kasacyjny, jednomyślnie mniema, że je bez potrzeby dalszego roztrząsania odrzucić należy jako oczywiście bezzasadne.

Powyższa uchwała może zapaść na posiedzeniu niejawnem także w tym przypadku, jeżeli należy wyznaczyć termin sądowy do rozprawy jawnej z powodu innych przyczyn nieważności lub dlatego, że Trybunał kasacyjny chce sobie zastrzedz wykonanie prawa służącego mu według § 290 ustępu 1 pr. k.

Ostatni ustęp § 4 ma takie znaczenie, że Trybunał kasacyjny może równocześnie odrzucić zażalenie nieważności, o ile wniesiono je dla przyczyn nieważności formalnych z § 281 l. 1—8, względnie z § 344 l. 1—4, wyznaczyć zaś dzień do rozprawy kasacyjnej, o ile wniesiono zażalenie dla przyczyn przytoczonych w § 281 l. 9—11 lub w § 344 l. 5—12. W takim przypadku wolno na rozprawie kasacyjnej roztrzą-

sać tylko te przyczyny nieważności, co do których rozprawę jawną wyznaczono.

Odnośnie do przypadku, podanego w ostatnim ustępie § 4 zarządzono, ażeby obrońców ustanowionych z urzędu zawiadamiano w dekrete o owych ustępach zażalenia nieważności, które już na posiedzeniu niejawnem Trybunału kasacyjnego odrzucono (Reskr. prezyd. Tryb. kasac. z dnia 10 lutego 1885 l. 40).

§ 5. Na niejawnej naradzie nad zażaleniem nieważności wniesionem na korzyść oskarżonego, można je o ile prokurator generalny na to się zgadza, natychmiast uwzględnić, jeżeli się okazuje, że bez zarządzenia nowej rozprawy głównej obejść się można, orzeczenie zaś Trybunału kasacyjnego w sprawie samej nastąpić jeszcze nie może.

§ 6. Na tej naradzie niejawnej można także zarządzić zasięgnięcie faktycznych wyjaśnień co do twierdzonych uchybień formalnych (§ 282, l. 1—4 pr. k., § 344, l. 1—5 pr. k.).

§ 7. Uchwałę w § 4 wspomnioną może Trybunał kasacyjny wydać także podczas narady nad zażaleniem wniesionem do niego na zasadzie § 2, jeżeli wywód zażalenia nieważności już wniesiono lub termin do tegoż minął.

§ 8. Podany w uwadze 1 do § 216.

§ 9. Trybunał kasacyjny mocen jest w każdym przypadku, w którym na zasadzie niniejszej ustawy odrzuca zażalenie lub zażalenie nieważności, oczywiście swawolnie lub tylko dla przewłoki sprawy wniesione, nałożyć na żalącego się lub według okoliczności na tegoż zastępcę karę pieniężną do 100 złr. austr.

§ 10. Ustawa niniejsza wchodzi w wykonanie w dniu jej ogłoszenia, jednakowoż zażalenia nieważności, które przy wejściu w wykonanie niniejszej ustawy już wniesiono lub będą wniesione w przeciągu następnych dni trzydziestu, można odrzucić lub karać karami za swawolę tylko dla takich przyczyn, dla którychby to także według obowiązujących ustaw nastąpić mogło.

Wykonanie ustawy porucza się ministrowi sprawiedliwości.

Reskryptem min. sprawiedl. z 9 lutego 1880 l. 1693 wezwano prezydya sądów wyższych o zarządzenie, ażeby trybunały pierwszej instancji, przesyłając Trybunałowi kasacyjnemu akta z powodu wniesionego zażalenia nieważności, dołączały do nich egzemplarz pytań i wyroku do użytku prokuratoryi jeneralnej; prokuratoryom zaś polecono, aby w tymże celu dołączały ze swej strony koncept aktu oskarżenia tudzież wywodu zażalenia nieważności lub wywodu wzajemnego.

VI.

Ustawa

z dnia 16 marca 1892, Dz. u. p. nr. 64 o wynagradzaniu szkody z powodu bezzasadnego zasądzenia.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam co następuje:

§ 1. Kto za czyn karygodny, dochodzeniu według ustawy o postępowaniu karnem ulegający, prawnomocnie skazany został, może żądać od państwa w takim przypadku, jeżeli skutek wznowienia postępowania karnego, nastąpiło zaniechanie tegoż postępowania, lub stanowcze oddalenie oskarżenia tu-

dzień we wszystkich takich przypadkach, w którychby następnie został uwolniony, stosownego wynagrodzenia za uszczerbek doznany w prawach majątkowych z przyczyny nieuzasadnionego zasądzenia.

Roszczenie jest niedopuszczalne, jeżeli skazany rozmyślnie ściągnął na siebie nieusprawiedliwione osądzenie, albo jeżeli w przypadku zaocznego wyroku zaniedbał wniesienia opozycji.

Nieuzasadnione zasądzenie. O tem, czy zasądzenie jest nieuzasadnionem rozstrzyga nie ocena prawna tegoż z punktu widzenia chwili, w której wydano wyrok, lecz fakt sam, że *a*) skutkiem wznowienia *a*) zaniechano postępowanie lub *β*) uwolniono oskarżonego od oskarżenia, albo *b*) że w ogóle uwolniono obwinionego (w wszystkich trzech wypadkach^a). Rozstrzyga zatem nie faktyczna niewinność oskarżonego, lecz formalny wzgląd na późniejsze uwolnienie.

Przez zaniechanie rozumie się 1) zaniechanie z § 109 pk. nie zaś wstrzymanie z § 412 i 452 ust. 2 pk. 2) odrzucenie aktu oskarżenia (§ 213 pk.).

Uwolnienie może nastąpić za pomocą wyroku (§ 259, 317, 334 pk.) wydanego na podstawie wznowienia (*α β*) lub w inny sposób (*b*). Należą tu (*b*) zażalenie nieważności w obrocie ustawy (§ 292 pk.), zażalenie nieważności lub odwołanei współoskarżonego (§§ 290 i 477 pk.) i rewizya nadzwyczajna (§ 362 pk.).

Do postawienia żądania o odszkodowanie trzeba nadto prócz zasądzenia nieuzasadnionego następujących warunków: 1) wyrok zasądający musi być już prawomocny (nie można żądać odszkodowania z powodu kosztów i przykrości wywołanych postępowaniem karnem zakończonem ostatecznie w drodze instancyi wyrokiem uwalniającym a więc z powodu wyroku I-szej instancyi zasądającego. 2) wyroku nie spowodował skazany rozmyślnie (przyznanie, ażeby uwolnić inną osobę itp.). 3) ażeby skazany nie zaniechał opozycji przeciw wyrokowi zaocznemu (względnie analogicznie osądowi § 460 pk.). Na równi z zaniechaniem sprzeciwu stoi

niestawiennictwo przy rozprawie skutkiem sprzeciwu wyznaczonej.

Stosowne jest to wynagrodzenie, które odpowiada faktycznym stosunkom (por. § 383 pk. 1325 u. cyw.).

Uszczerbek doznany w prawach majątkowych obejmuje rzeczywistą szkodę nie zaś ewentualny uszczerbek, i nie utracony zysk obejmuje zatem: stratę stanowiska lub zarobku i niemożność uzyskania go (o ile i tak bez wyroku skazującego nie byłoby to nastąpiło), zapłacone na rzecz państwa koszta postępowania i koszta ewent. zapłacone skarżycielowi prywatnemu, grzywny, przepadek rzeczy sprzedażnych i sprzętów) nie obejmuje zaś kosztów, które miał skazany z powodu postępowania karnego, (gdyż nie wywołał ich wyrok) ani kosztów wznowienia (gdyż są to koszta środka prawnego). Wątpliwe jest czy należy zwrócić roszczenia prywatne, których zapłatę stronie cywilnej obejmował wyrok skazujący. (Skazany ma drogę procesu cywilnego inaczej orz. Tryb. Państwa z 6/7 1899 l. 204).

Por. orzec. Trybunału Państwa z 16 stycznia 1896 l. 358 rozp. min. z r. 1896 str. 45—46 i 23 stycznia 1897 l. 336 Dz. r. m. z r. 1897 str. 62.

§ 2. Po śmierci skazanego, jeżeli zachodzą warunki § 1-go, roszczenie wnieść może tylko małżonek dzieci i rodzice lub też już wniesione przez nich dalej popierać, jednakże tylko o tyle, o ile krewni ci postradali wskutek nieusprawiedliwionego zasądzenia utrzymanie, które się im od skazanego należało.

Dla uzasadnienia roszczenia musi rodzina wykazać, że skutkiem wyroku zasądzającego utraciła należne utrzymanie.

W razie wyroku śmierci lub też śmierci wywołanej niewątpliwie wyrokiem skazującym, może rodzina wystąpić z roszczeniem o rentę.

W razie jeżeli skazany umarł zanim go skutkiem wznowienia uwolniono, postępowanie wznowione nie może zakończyć się wyrokiem uwalniającym (§ 224, 526, 527 uk.) lecz

tylko uchwałą zaniechania bądź to 1) dla braku podstawy do ścigania (§ 109 pk.) bądź 2) li tylko z powodu śmierci oskarżonego (§ 224, 527 uk.). Rodzina może wystąpić z roszczeniami tylko w pierwszym wypadku.

§ 3. Roszczenie gaśnie z upływem trzech miesięcy od czasu, w którym na zasadzie §§ 1-go i 2-go ustawy niniejszej można było z niem wystąpić.

Termin z § 3 ściśle biorąc liczyć się powinien od chwili wyroku uwalniającego wzgl. analogicznej uchwały. Interpretacja logiczna jednak każe liczyć przy uwzględnieniu § 6 pk. od chwili zawiadomienia interesowanych (skazanego, rodziny) o wyroku lub powzięcia wiadomości bez urzędowego zawiadomienia.

§ 4. Roszczenie należy wniesć i jak najdokładniej określić w podaniu pisemnem lub protokolarnem w tym sądzie, które w pierwszej instancji, wydał uchylony wyrok.

Podanie wnosić należy do Sądu który wydał wyrok skazujący, nie do tego, który wydał wyrok uwalniający (§§ 357, 362, 292 pk.).

§ 5. Sąd winien postępować z urzędu, konieczne dochodzenia przeprowadzać i zebrać potrzebne dowody dla stwierdzenia faktów, które roszczenie uzasadniają. Przy tem należy dochodzić z równą starannością wszystkich okoliczności za roszczeniem i przeciw niemu przemawiających. Świadców i biegłych można do zeznania zniewolić i w razie potrzeby odebrać od nich przysięgę.

Dochodzenia w każdym razie należy przeprowadzić, bez dochodzeń nie można akt przedkładać (§ 7 ust.) Ministrowi.

§ 6. Po ukończeniu dochodzeń należy wnoszącego roszczenie zawiadomić, że wolno mu podać na piśmie lub protokolarnie oświadczenie uzasadniające

jego roszczenie (§§ 1 i 2), do czego termin czternastodniowy nieodwłoczny należy mu wyznaczyć.

Wnoszącemu roszczenie, wolno przejrzeć akta.

Do terminu tego w razie zaniedbania nie ma zastosowania § 364 pk. ze względu, że § 6 nie traktuje o środku prawnym, lecz o roszczeniu.

§ 7. Akta ukończonego dochodzenia należy przedłożyć z opinią Sądu Ministrowi sprawiedliwości który zarządzić może uzupełnienie dochodzeń.

Minister sprawiedliwości orzeka co do wniesionego roszczenia i ustanawia kwotę wynagrodzenia szkody.

Akta przedkłada się Ministrowi bezpośrednio z pominięciem toku instancyi.

§ 8. Wnoszącemu roszczenie służy czas sześćdziesięciodniowy od doręczenia orzeczenia Ministra sprawiedliwości do wniesienia swego roszczenia przed Trybunał państwa na zasadzie artykułu 3go lit. a) u. z. p. z dnia 21 grudnia 1867 (Dz. u. p. Nr. 143) o ustanowieniu Trybunału państwa.

Termin jest nieodwłoczny a przywrócenie z powodu zaniedbanego terminu do pierwotnego stanu niedopuszczalne.

Podanie nie potrzebuje podpisu adwokata.

§ 364 pk. nie ma zatem zastosowania do terminu z § 8.

§ 9. W sprawie ustawą niniejszą urządzoną dochodzenia i wszelkie odnośne podania są wolne od należytości i portoryj.

§ 10. Ustawa niniejsza nie ma zastosowania do wyroków karnych, które wydane zostały zanim obowiązywać zaczęła.

§ 11. Wykonanie ustawy niniejszej poruczam Moim Ministrom sprawiedliwości, handlu i skarbu.

W związku z powyższą ustawą pozostaje...

Ustawa

z dnia 12 lipca 1872, Nr. 112 Dz. u. p. w wykonaniu artykułu 9 ustawy zasadniczej państwa z dnia 21 grudnia 1867 (Dz. u. p. Nr. 144) o władzy sędziowskiej, regulująca prawo powództwa stron z tytułu naruszenia prawa przez urzędników sądowych w wykonaniu czynności urzędowych, (której odnośne przepisy cytujemy):

§ 1. Jeżeli urzędnik sądowy, w wykonaniu czynności urzędowej, przekroczywszy swój obowiązek urzędowy, naruszył prawo strony i przez to wyrządził jej szkodę, której środki prawne w postępowaniu sądowym przepisane, nie zaradzają, natenczas na zasadzie ustawy niniejszej strona poszkodowana ma prawo poszukiwać wynagrodzenia szkody w drodze skargi albo tylko przeciw urzędnikowi sądowemu na którym wina ciąży, albo tylko przeciw państwu, lub przeciw obojgu.

Urzędnik sądowy, na którym ciąży wina, jest odpowiedzialny jako dłużnik główny, państwo zaś, na mocy ustawy niniejszej, jako ręczyciel i płatnik.

§ 2. Jeżeli skarga jest wymierzona przeciw pojedynczym urzędnikom sądowym, na których wina ciąży; natenczas do uzasadnienia tejże przeciw każdemu oskarżonemu potrzebny jest dowód, że naruszenie prawa zasada się na przekroczeniu obowiązku urzędowego przez pojedynczych oskarżonych.

Jeżeli skarga jest wymierzona tylko przeciw państwu, wystarcza dowód, że naruszenie prawa nastąpić mogło tylko wskutek przekroczenia obowiązku urzędowego ze strony urzę-

dników sądowych tego sądu, od którego czynność urzędowa wyszła.

§ 3. Jeżeli kto wywodzi roszczenie do wynagrodzenia z uchwały sądu kolegialnego, prawo strony naruszającej, natenczas przeciwko samym urzędnikom sądowym, na których wina ciąży, lub przeciwko nim i państwu, można wynieść skargę tylko wtedy, jeżeli się o nich powód w drodze postępowania sądowo-karnego dowie.

§ 4. W duchu ustawy niniejszej urzędnikami sądowymi są urzędnicy rządowi, ustanowieni przy trybunałach i sądach powiatowych do sprawowania urzędu sędziowskiego lub do innych czynności urzędowych sądowych, jakoteż komisarze sądowi (notaryusze) wydelegowani do przedsięwzięcia czynności urzędowych sądowych.

Na równi z nimi pod względem stosowania ustawy niniejszej uważać należy assessorów sądów handlowych, morskich i górniczych, ustanowionych do wykonywania urzędu sędziowskiego jako biegłych w zawodzie, tudzież sługi, przy sądach do uskuteczniania czynności urzędowych sądowych, ustanowionych, jak nie mniej urzędowych rządowych i sługi przy urządach podatkowych rządowych, pod względem czynności urzędowych z sądowniemi depozytami i pieniędzmi sierocińskimi.

Urzędników prokuratoryi państwa nie należy uważać za urzędników sądowych.

Co się tyczy zachowywaczy hipotecznych w Dalmacyi, ustawy istniejące pozostają w mocy obowiązującej.

§ 5. Podług jakiej miary, a jeżeli skarżono kilka osób, w jakim stosunku wynagrodzenie od tychże można żądać, o ile regres ma miejsce i kiedy gaśnie obowiązek wynagrodzenia i regresu, należy oceniać podług przepisów prawa powszechnego cywilnego, jeżeli w ustawie niniejszej co innego nie postanowiono.

§ 6. Za orzeczenie lub rozporządzenie uchwalone na posiedzeniu są odpowiedzialni wszyscy głos mający, którzy za niem głosowali.

Ale jeżeli uchwała opiera się na niedokładnem lub błędnem przedstawieniu rzeczy przez sprawozdawcę, głosujący

są wolni od wszelkiej odpowiedzialności, o ile na nich nie ciąży zaniedbanie staranności prawem przepisanej.

§ 7. Odpowiedzialność urzędnika sądowego za szkodę rozciąga się na jego przełożonego tylko wtedy, jeżeli i on jest winnym przekroczenia obowiązku urzędowego, albo jeżeli osobne przepisy prawne też odpowiedzialność na niego wkładają.

§ 27. Według przepisów ustawy uiniejszej należy postąpić i wtedy, jeżeli roszczenie do wynagrodzenia opiera się na artykule 8 ustawy zasadniczej z dnia 21 grudnia 1867 (Dz. u. p. Nr. 142), mianowicie, że urzędnik sądowy zarządził lub przedłużył bezprawnie areszt.

§§ 8—26 teje ustawy dotyczą postępowania. § 19 sq. pretensyi państwa o zwrot, por. jeszcze Art. VI i § 80 normy jurysdykcyjnej z 1 sierpnia 1895 l. 110 D. u. p. i §§ 600—602 nowej proc. cyw.

O ile w czynie sędziego mieszczą się znamiona przestępstwa, por. §§ 47 i 449 pk. (o przyłączeniu się jako strony cywilnej do post. karnego) §§ 365—366, 369, 372 pk.

W sprawach drukowych por. § 4 ust. z 9 lipca 1894 l. 161 Dz. u. p. i § 491 pk. (o zwrocie szkody z powodu bezzasadnej konfiskaty).

VII.

Rozporządzenie

min. sprawiedliwości z dnia 15 kwietnia 1902, D. u. p. nr. 74 dotyczące się doręczenia aktów sądowych w sprawach karnych przez pocztę.

W porozumieniu z c. k. Ministerstwem handlu rozporządza się na zasadzie §§ 97 i 99 ustawy z d. 27 listopada 1896, Dz. u. p. Nr. 217 (ustawa o organizacyi sądów), co następuje:

§ 1. Wezwanie wystosowane do obwinionego tudzież wszelkie inne zarządzenia, decyzje i uwiadomienia w sprawach karnych, które w myśl prze-

pisów procedury karnej wolno podawać do wiadomości interesowanych przez doręczenie im jakiegoś aktu w oryginale lub odpisie, można doręczać także przez pocztę.

§ 2. Stosownie do § 380 proc. karn., doręczenie aktów w sprawach karnych przez pocztę nawet w takim razie nie podlega opłacie, jeżeli ją uskutecznić, należy we własnym okręgu doręczeń poczty przyjmującej.

§ 3. Jeżeli stosownie do § 81 proc. karn. o doręczenie proszono sąd powiatowy miejsca przeznaczenia, a to z tej przyczyny, że strona, której jakiś akt ma być doręczony, bawi poza okręgiem tego sądu, od którego decyzja pochodzi, lub poza okręgiem sądu powiatowego, znajdującego się w miejscu, gdzie trybunał pierwszej instancji ma swą siedzibę, to także w takim razie sądy o doręczenie proszone mogą zarządzić doręczenie przez pocztę.

§ 4. Doręczenie przez pocztę może mieć miejsce tylko w takim razie, jeżeli w miejscu doręczenia istnieje poczta rządowa lub nierządowa, lub jeżeli sądowi wiadomo, że miejsce doręczenia posiada wiejską komunikację pocztową.

§ 5. Jeżeli doręczenie ma nastąpić z okazji odbywania rewizji domu (§ 140 proc. karn., lub z okazji dostawienia albo przytrzymania (§§ 174, 176 proc. karn.), w takim razie uskutecznienie doręczenia poruczyć należy temu organowi, który otrzymał nakaz wykonania rewizji domu, dostawienia lub aresztowania.

§ 6. Doręczenie zarządzić należy w obrębie miejscowości, w której sąd ma siedzibę, nie przez pocztę lecz przez woźnego, a poza obrębem tej miejscowości przez woźnego lub przez organa gminne (organa ustanowione do podobnych celów przez zawiadowców wyłączonych obszarów dworskich) w takich ramach (§ 213 patentu cesarskiego z dnia 3 maja 1853, Dz. u. p. Nr. 81), jeżeli

1. doręczenie przez woźnych bardziej odpowiadałoby celowi, jak to np. ma miejsce w małych miejscowościach;

2. zachodziłaby potrzeba natychmiastowego doręczenia, np. w przypadkach, gdzie chodzi o wezwanie do rozprawy ustnej już rozpoczętej lub do pilnego przesłuchania albo też w rozmaitych innych przypadkach, w których doręczenie przez pocztę nie mogłoby nastąpić w należywym czasie;

3. nieznanym jest dokładny adres osoby, której jakieś pismo należy doręczyć, szczególnie zaś, jeżeli dopiero organ doręczający ma zbadać, której osobie pismo to należy doręczyć;

4. doręczenie ma nastąpić o niezwykłej porze, w której poczta przesyłek nie doręcza, na przykład wcześniej rano albo późno wieczór.

W najbliższem sąsiedztwie miejsca, w którym sąd ma siedzibę, doręczenie skutecznić ma poczta, woźni lub słudzy gminni, stosownie do tego, który z tych rodzajów doręczenia odpowiada bardziej celowi lub jest szybszym.

§ 7. Do każdej posyłki pocztowej zawierającej jakiś akt w sprawach karnych, który ma być dorę-

czony stronie, dodać należy receptis zwrotny. Receptis ten wypełnić ma z wyjątkiem daty i podpisu sąd odsyłający i przyczepić go zewnątrz do posyłki w sposób dotychczasowy. Na tej stronie posyłki, na której znajduje się adres, umieścić należy dopisek »W sprawach karnych«.

Do doręczeń pocztowych w sprawach karnych należy używać receptisów zwrotnych według formularza instrukcyi sąd. l. 66a (na białym papierze) i instrukcyi sąd. l. 67a (na niebieskim papierze). Pierwsze przeznaczone są do posyłek, które nie muszą być doręczone do rąk własnych (§ 80 proc. karn.), drugie zaś do doręczeń do rąk własnych (§ 79 proc. karn.).

§ 8. Akta, do których dołączono niebieskie receptisy zwrotne, wolno oddawać tylko do rąk własnych adresata. Doręczenie pełnomocnika strony (§ 79, ust. 2 proc. karn.) jest dozwolone tylko w takim razie, jeżeli obok adresu strony podany jest tak na posyłce jak i na receptisie zwrotnym adres pełnomocnika.

Do rąk pełnomocnika, upoważnionego do odbierania poczty, aktów z niebieskimi receptisami zwrotnymi doręczać nie wolno.

§ 9. Jeżeli strona uchyla się od osobistego odebrania aktu i wskutek tego doręczenie tegoż musi nastąpić przez oddanie do rąk naczelnika gminy (§ 79, ust. 3 proc. karn.), to potrzeba do tego osobnego zarządzenia sądu. Oddanie aktu do rąk naczelnika gminy i uwiadomienie strony przez przybicie oznajmienia na jej pomieszkaniu i na urzędzie

gminnym polecić należy jakiemuś organowi gminnemu lub woźnemu.

§ 10. Jeżeli doręczenie nie koniecznie ma nastąpić do rąk własnych adresata, jak to przepisuje § 79 proc. karn., to akta sądowe w sprawach karnych, w razie gdyby osoba, której doręczyć je należy była nieobecną, w pomieszkaniu lub w lokalu przemysłowym, można oddać pełnomocnikowi upoważnionemu do odbierania poczty, dorosłemu domownikowi lub jakiejś osobie, zatrudnionej w sklepie lub przedsiębiorstwie przemysłowym adresata, a jeżeli tenże jest adwokatem lub notaryuszem, któremuś z funkcyjaryuszów w kancelaryi adwokackiej lub notaryalnej (§ 80 proc. karn.) zatrudnionych.

Jeżeli niema domowników (sług lub funkcyjaryuszów), którzyby zechcieli odebrać dotyczący dokument, to oddać go należy sąsiadowi, a gdyby i ten odebrać go nie chciał, przełożonemu gminy i zostawić w pomieszkaniu adresata na miejscu łatwo w oczy wpadającym uwiadomienie, gdyby zaś pomieszkanie było zamknięte, to uwiadomienie przybić do drzwi. Do takich uwiadomień organa pocztowe używać mają druków według formularza 69a instr. sąd.

§ 11. Jeżeli mieszkania osoby, której jakiś akt doręczyć wypada, nie można odszukać, i wskutek tego w myśl § 80 ust. 2 proc. karn. doręczenie należy uskutecznić przez przybicie uwiadomienia na domu gminnym a w danym razie także przez ogłoszenie w pismach publicznych, to na to potrzeba osobnego zarządzenia sądu.

§ 12. Jeżeli adresat wzbrania się przyjąć akt, który ma mu się doręczyć, to należy go u niego zostawić i zapisać to na recepisie zwrotnym.

§ 13. Aktów sądowych w sprawach karnych urzędy do miejsc poza obrębem miejsca doręczenia położonych nie przesyłają.

§ 14. Postanowienia §§ 343, ust. 2, 345, 349, ust. 1, 351, ust. 1, 355, 356 instrukcyi dla sądów pierwszej i drugiej instancyi stosują się do doręczania aktów w sprawach karnych przez pocztę.

Jeżeli akta sądowe w sprawach karnych ma się złożyć u naczelnika gminy, to powinno to nastąpić w jednym z tych miejsc, które stosownie po rozporządzenia Ministra sprawiedliwości z dnia 7 października 1897, Dz. u. p. Nr. 245, przeznaczone są do składania aktów w sprawach cywilnych.

§ 343 ust. 2 instr. sąd. brzmi:

Gdyby wskutek pomyłki zarządzono doręczenie przez pocztę w miejscu, które nie ma wiejskiego połączenia pocztowego i z tego powodu wymieniony w adresie urząd pocztowy doręczenia skutecznie nie mógł, natenczas odstąpi tenże urząd pocztowy przesyłkę sądowi powiatowemu, w którego okręgu doręczenie ma być skutecznionem, oznajmiając mu powód odstąpienia przyklepioną na kopercie kartką z napisem: »C. k. sądowi powiatowemu . . . . . do doręczenia, ponieważ wymienione w adresie miejsce nie ma wiejskiego połączenia pocztowego«. Sąd powiatowy zarządzi następnie doręczenie bądź przez organa gminy lub wyłączzonego obszaru dworskiego, bądź przez służbę sądowego, tudzież odeśle recepis zwrotny bezpośrednio wzywającemu sądowi. Na recepisie zwrotnym należy podać, iż doręczenie zamiast poczty skuteczniała gmina lub służba sądowy.

§ 345 opiewa:

Przy doręczeniach pocztą można zarządzić także doręczenie »express«, lub też doręczenie pocztą pneumatyczną pó-dówczas, gdyby inaczej doręczenie już w czas skutecznio-nem być nie mogło i zastąpienie doręczenia pocztą innym rodzajem doręczenia okazywałoby się nieodpowiedniem.

Za takie przesyłki musi być przy nadaniu uiszczoną cała należytość.

§ 349 ust. instr. sąd. brzmi:

Akta pisemne, które doręczyć ma poczta, należy oddać poczcie w kopercie zamkniętej pieczęcią sądową z do-kładnym adresem. Na kopercie należy także wymienić na-zwę sądu tudzież liczbę czynności aktu.

§ 352 ust. I:

Sądowe przesyłki pocztowe, które są przeznaczone do doręczenia, należy nadawać jako przesyłki polecane.

§ 355 instr. sąd. postanawia:

Sądowe posyłki pocztowe, które należy oddać jako rekomendowane, należy każdą oddzielnie z wymienieniem liczby czynności, nazwiska adresata i miejsca doręczenia zaciągnąć do pocztowej księgi nadawczej (formularz Nr. 70). Natomiast przesyłki, których nie należy rekomendować, należy do tejże księgi zaciągnąć sumarycznie wedle ilości tych przesyłek. Urzędnik pocztowy, odbierający przesyłki wpisze ilość reko-mendowanych i nierekomendowanych przesyłek, tudzież po-twierdzi ich odbiór swym podpisem lub wyciśnięciem pieczęci pocztowej.

Do czuwania nad nadejściem receptu zwrotnego służy 7 przedział pocztowej księgi nadawczej. Do tego przedziału należy wpisać na podstawie receptu zwrotnego dzień usku-tecznionego doręczenia a to w tym celu, by można zaraz na odnośne zapytania udzielić w tej mierze wyjaśnień.

Naczelnicy kilku sądów, pomieszczonych w tym samym budynku, mogą za porozumieniem się zarządzić, by przesyłki wszystkich tych sądów łącznie jeden i ten sam sługa sądowy na pocztę odnosił i nadawał. Na wniosek jednego z tych na-czelników, jeżeli porozumienie między nimi nie nastąpiło,

może zarządzenie takie wydać prezydent wyższego sądu krajowego. Mimo to wszakże pocztowe księgi nadawcze prowadzić należy dla każdego sądu oddzielnie.

§ 356 instr. sąd. przepisuje:

Recepisy zwrotne, które na czas do sądu nie nadejdą, należy w nadawczym urzędzie pocztowym reklamować.

Reklamacje z powodu wadliwych podpisów na receptach zwrotnych, jak niemniej z powodu nieprawidłowości, zaszytych przy skutecznianiu doręczenia, należy stosować do oddawczego urzędu pocztowego. Do takich reklamacyj należy używać formularza Nr. 71.

Gdy zajdą powody do innych zażaleń przeciw pocztowemu organowi, któremu doręczenie poruczono, należy o zaradzenie wezwać przełożoną dla oddawczego urzędu pocztowego Dyrekcyę poczt i telegrafów (§ 91 proc. cyw.); okoliczności, które stanowią powód zażalenia, powinny być dokładnie podane.

§ 15. Rozporządzenie niniejsze wejdzie w wykonanie dnia 15 maja 1902.

Te sądy, które już dotychczas zarządzały doręczenia w sprawach karnych przez pocztę i używały do tego osobnych druków, winny zapasu tych druków dopóty używać, dopóki się nie wyczerpie.

VIII.

Postępowanie karne w stosunku do nieletnich.

Polityka kryminalna czasów ostatnich pod wpływem głównie amerykańskich wzorów zwraca uwagę na nieletnich, wychodząc z trafnego założenia, że niedopuszczając do tego, by nieletni utrwalił się na drodze przestępstwa zapobiegamy recydywie i przestępstwu zawodowemu. Punkt ciężkości leży oczywiście w sposobie represyi w stosunku do nieletnich, a więc w owych domach kary, które są raczej zakładami wychowawczemi, we warunkowem niewykonywaniu wyroków połączonez oddaniem nieletniego pod opiekę itp. Drugorzędniemi środkami są: oddzielne postępowanie przeciw nieletnim w osobnych sądach itp.

Austria idzie skutkiem złego funkcjonowania maszyny parlamentarnej drogą — rozporządzeń ministeryalnych, rzecz oczywista na tej drodze zasadniczych reform przeprowadzić nie można. To też widać dobre chęci odnośnych czynników bez dotknięcia jądra rzeczy.

Reformy odnośne podzielić można na trzy grupy:

a) zapobieganie fałszywym zeznaniom nieletnich

- b) prowadzenie rozpraw w osobnych sądach dla nieletnich w asystencji zastępców ustawowych tychże
- c) ułaskawianie nieletnich przestępców w razie wyroku skazującego.

A. Przesłuchiwanie nieletnich jako świadków w postępowaniu karnem.

(Cyrkularz min. sprawiedli. z 1 lutego 1907 l. 2801 do prezydentów sądów krajowych wyższych).

Ministerstwo sprawiedliwości przy badaniu wniosków na ułaskawienie zrobiło spostrzeżenie, że nieletni dopuszczają się w znacznej ilości przypadków przestępstwa fałszywego zeznania w postępowaniu karnem. Rzadziej się zdarza, że nieletni potwierdzają nieprawdziwe okoliczności dla obciążenia obwinionego, natomiast wiele częstsze są przypadki, w których dopuszczają się fałszywego zeznania w zamiarze uchylenia winnego od kary lub upiększenia jego czynu. Prawie zawsze można stwierdzić, że krewni służbo- lub pracodawcy albo starsi koledzy wywierali wpływ na zeznania nieletnich w danym kierunku. Niedoświadczenie, brak świadomości znaczenia zeznań sądowych, źle zrozumiany wzgląd na innych, litość lub brak siły woli często pogłębiany przez stosunek zobowiązania lub zależności, oto najgłówniejsze przyczyny tych zbroczeń, które mogą mieć na przyszłość jak najgorsze następstwa.

Ministerstwo sprawiedliwości już w rozporządzeniu z 15 marca 1905 l. 5540 (do prokuratury państwa) zwróciło uwagę że w tych i podobnych przy-

padkach, szczególnie przy nieletnich, należy troskliwie rozważyć i zbadać kwestyę bezkarności z § 2 uk. i że w przypadku uwiedzenia nieletnich, sprawiedliwości bardzo często lepiej można się przysłużyć pociągając do surowej odpowiedzialności tych, którzy używają nieletnich za swe narzędzie.

Ministerstwo przypominając to rozporządzenie zwraca się do Sądów, ponieważ przy sposobności przeglądu aktów karnych nasuwa się przekonanie, że tego rodzaju zboczeniom możnaby zapobiedz przez odpowiednie poprowadzenie dochodzeń i przesłuchania.

Przedewszystkiem poleca się, środki dowodowe stojące do dyspozycji zbadać wcześniej, zanim przystąpi się do słuchania nieletnich świadków. Przesłuchanie ich (i tak mające małą siłę dowodową) może stać się zbędnem, w każdym razie zyska się przez pierwszeństwo innych środków dowodowych, przegląd, czy podania osób powołujących się na młodocianych świadków, zasługują na wiarę.

Przy przesłuchaniu młodocianego świadka nie może sędzia ograniczać się do prostego upomnienia w myśl § 165 pk., lecz musi zadać sobie trud zwrócenia uwagi świadka na doniosłość zeznania sądowego i odpowiedzialność, jaką uzasadnia fałszywe zeznanie ze stanowiska ustawy karnej; ponieważ także osoby dorosłe trudno pouczyć o prawie ewentualnego uchylecia się od zeznań po myśli § 152 pk. i często następuje zrzeczenie się prawa tego, to tem więcej wskazane jest przy nieletnich pouczenie co do tego punktu.

Przy przesłuchaniu co do rzeczy samej należy

rezultaty dotychczas osiągnięte starannie uwzględnić. Doprowadzenie przesłuchania przez sędziego dobrze obznajmionego z wszystkimi szczegółami danego faktu wstrzyma świadka w regule od podania nieprawdy, gdyż świadek szybko zda sobie sprawę z niebezpieczeństwa kłamstwa, natomiast świadek wobec sędziego okazującego niedokładną znajomość sprawy, czuć się będzie zachęconym do nieprawdziwych twierdzeń.

Zupełnie słusznie przepisuje § 167 pk., by świadka zapytać o źródło wiadomości, pytanie to jest jednym z najważniejszych punktów przesłuchania i często kamieniem probierczym prawdziwości lub nieprawdziwości zeznania. Jeżeli nastąpi zaraz i z uwzględnieniem okoliczności zbadanych, może świadek przyjść do przekonania, że twierdzenia jego nie dadzą się utrzymać, wobec czego jeszcze w czasie przesłuchania je sprostuje.

Fakt, że we wielu podobnych przypadkach nieletni przyznali przy drugim przesłuchaniu ze skruchością nieprawdziwość zeznań poprzednich, skoro im przedstawiono nieprawdopodobieństwo, jest dowodem na to, że sposób przesłuchania nieletnich ma bardzo wielkie znaczenie dla osiągnięcia zeznań prawdziwych, zwłaszcza, że chodzi zwykle o osoby niezspsute i w kłamstwie niewprawne.

B) Zmiany w postępowaniu.

1) Rozporządzenie z 10 lipca 1903 Dz. r. m. nr. 22.

Choć procedura karna, nie zawiera przepisu co do sposobu zawiadomienia ustawowych zastępców

nieletnich obwinionych i oskarżonych o wdrożonem przeciw nim postępowaniu karnem, to z drugiej strony jest tam szereg przepisów umożliwiających ustawowym zastępcom przyjście z pomocą nieletnim. Przysługuje im środek prawny zażalenia nieważności i odwołania nawet wbrew woli nieletnich (§§ 282 i 465 pk.) prawo postawienia wniosku na wznowienie (§§ 354 i 480 pk.) prawo wyznaczenia obrońcy nawet wbrew woli nieletniego (§ 39 pk.).

Wykonywanie tych praw jest zakwestyonowanem, jeżeli zastępca ustawowy nieletniego niema żadnej wiadomości o wdrożeniu postępowania karnego. Oczywiście jest też, że we wielu przypadkach nieletni obawiać się będą wzywać pomocy ustawowego zastępcy.

Z drugiej strony wskazanem jest w interesie wychowania i opieki nad nieletnimi, odpowiada też zasadom zawartym w 3 i 4 rozdziale ustawy powszechnej cywilnej, że zastępcy ustawowi nieletnich otrzymują wiadomość o postępowaniu karnem przeciw nim wdrożonem, gdyż tylko na tej drodze mogą przedsięwziąć kroki dla przyszłego ich powodzenia wskazane.

Koniecznem więc będzie we wszystkich przypadkach postępowania karnego przeciw nieletnim zaawiadomić o każdym rozstrzygającym kroku zastępców ustawowych. Za takie kroki należy uważać w szczególności wdrożenie postępowania wstępnego, doręczenie aktu oskarżenia i zarządzenie rozprawy głównej czy to przed trybunałami, czy też przed sądami powiatowemi.

Tego rodzaju uwiadomienie będzie mogło odpaść, jeżeli ustawowy zastępca niewątpliwie w inny sposób otrzymał wiadomość o fakcie odnośnym, albo też jeżeli jego miejsce pobytu jest nieznanem, jeżeli brał udział w przestępstwie nieletniego, lub jeżeli zawiadomienie nie może nastąpić bez znacznej przezwłoki w samym postępowaniu.

We wielu przypadkach (nieznane miejsce pobytu zastępcy ustawowego, jego udział w przestępstwie) okaże się konieczność, zawiadomienia władzy nadopiekuńczej o stanie rzeczy. Gdyby jej nie było, lub nie była znaną, należy zawiadomić ten sąd, do którego należy tymczasowe zarządzenie. O ile chodzi o zawiadomienie władzy nadopiekuńczej o skazaniu nieletniego por. rozp. z 3 grudnia 1899 Dz. r. m. nr. 43 i z 10 listopada 1893 Dz. r. m. nr. 31. Będzie rzeczą do rozważenia w poszczególnych warunkach, czy i o ile poza przypadkami w tych rozporządzeniach wymienionemi leży w interesie nieletniego zawiadamiać władzę nadopiekuńczą o skazaniu. Również należy rozważyć w danym przypadku, czy ustawowego zastępcę, który przy rozprawie nie stawiał się należy zawiadomić o dokonaniem skazaniu.

2) *Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 23 maja 1905 Dz. r. min. nr. 9.*

Zarządzenia objęte rozp. min. z dn. 10 lipca 1903 nr. 22 Dz. r. m. nie wystarczają stosownie do spostrzeżeń ministerstwa do osiągnięcia zupełnej ochrony prawnej nieletnich i młodocianych w postępowaniu karnem. Wobec tego ministerstwo zarządza:

Odpowiedzialność karna rozpoczyna się według prawa obowiązującego we wieku, w którym zawsze ustawodawstwa ją jeszcze wyłączają a z odpowiedzialnością rozpoczyna się zdolność procesowa. Tymczasem nie ulega wątpliwości, że nieletni między 10 a 14 rokiem życia prawie nigdy, nieletni między 14 a 18 rokiem nie zawsze ma należyte zrozumienie dla ważności wdrożonego przeciw niemu postępowania, dla doniosłości jego zeznań i zachowania się wobec sądu i dla znaczenia grożącego mu zasądzenia i kary. Faktycznie zwykle nie jest w możności zrobienia użytku z przysługujących środków obrony. Potrzebować więc będzie w regule pomocy i ochrony ojca, opiekuna lub kuratora. W braku przepisów regulujących prawne stanowisko ustawowego zastępcy w postępowaniu karnem musi praktyka trzymać się następujących reguł:

1) nieletni niżej lat 14 nie ma na rozprawie głównej lub apelacyjnej jako obwiniony pojawiać się bez ustawowego zastępcy. Dlatego należy w regule razem z nieletnim wzywać do rozprawy tegoż ustawowego zastępcę, którego należy już we wezwaniu powiadomić, że może dla nieletniego ustanowić obrońcę (§ 3 i 39 II pk.).

Obecność ustawowego zastępcy przy rozprawie jest ważną przedewszystkiem ze względu na jego uprawnienie wnoszenia nawet wbrew woli zastąpionego zażalenia nieważności i odwołania i stawiania wniosku na wznowienie postępowania (§§ 282, 283, 465, 354, 480 pk.). Obecny przy rozprawie ustawowy zastępca może udzielać sądowi informacji, przed-

stawiać fakta i dawać inicjatywę do podjęcia dowodów, których zbadanie z urzędu jest po myśli § 3 pk. obowiązkiem sądów. Sądy rozważą, czy zastępca ustawy będzie mógł stawiać wnioski samoistnie z mocą wiążącą obwinionego. Znajomość stanu faktycznego zaczerpnięta przy rozprawie będzie dla zastępcy pomocną przy wnoszeniu środków prawnych a ponadto ze względu na dalszy kierunek wychowania.

2) W razie niemożności wezwania ustawowego zastępcy (nieobecność, współwina) należy po myśli § 270 u. cyw. wezwać sąd nadopieczuńczy o ustanowienie kuratora dla zastępstwa w postępowaniu karnem (obrońcę lub w prawie biegłego lub doświadczonego męża).

3) W razie jeżeli sąd opiekuńczy nie jest znany lub nie da się na czas wyszukać, lub tenże nie może na czas ustanowić kuratora, należy zamianować obrońcę z urzędu ewent. z pomiędzy urzędników uzdolnionych do urzędu sędziowskiego (egzaminowanych auskultantów itp. § 43 II pk.). Pełnomocnictwo ze strony obwinionego należy zaznaczyć w protokole rozprawy.

Od wezwania ustawowego zastępcy do rozprawy, lub ustanowienia obrońcy należy odstąpić, jeżeli obwiniony lub jego rodzina obrońcę ustanowiła.

4) Przy młodocianych we wieku od 14 do 18 lat, którzy mają odpowiadać przed sądem, należy osądzić według fizycznej i psychicznej właściwości obwinionego, jego dojrzałości i rozwoju charakteru, istoty czynu i tłumaczenia się, czy zachodzi potrzeba

obrony w znaczeniu powyższem i przybrania zastępcy ustawowego] lub do rozprawy lub czy wystarczy, ustawowemu zastępcy donieść o najważniejszych stadyach postępowania. We wszystkich przypadkach ma młodociany i jego ustawowy zastępca otrzymać pouczenie o prawie przybrania obrońcy ewent. obrońcy ubogich (§ 3, 39 II 41—43 pk.).

5) Jeżeli w postępowaniu z powodu przekroczenia nieletni lub młodociany między 14 a 18 rokiem życia lub tegoż ustawowy zastępca życzy sobie dodania obrońcy, przestępca nie posiada majątku a zastępca nie chce łożyć na koszt obrony, należy albo uprosić którego z obrońców danego miejsca lub wyznaczyć urzędnika uzdolnionego do urzędu sędziowskiego (np. egzaminowanego auskultanta) do objęcia obrony. W postępowaniu trybunalskiem ma obwiniony prawo do obrony ubogich.

6. Sądy winny baczyć by areszt śledczy co do nieletnich i młodocianych we wieku powyższem stosowano tylko w przypadku bezwzględnej konieczności.

7) Ażeby obrońcom, którzy oświadczają gotowość zastępowania nieletnich i młodocianych ułatwić spełnienie zadania, poleca się sądom powiatowym wyznaczanie rozpraw o ile możliwości na pewne dni tygodnia i tak, by obrońca miał czas zapoznać się z aktami — przed rozprawą.

3) *Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dn. 30 września 1905 l. 15.*

Dz. r. min. traktuje obszernie o wykonaniu kary na nieletnich i młodocianych we więzieniach trybu-

nalskich, aresztach sądów powiatowych i zakładach karnych; w szczególności zaleca tworzenie tzw. grup młodocianych po 25 osób najwyżej, grupy te należy pod każdym względem, w szczególności w czasie pobytu na powietrzu, jak i w czasie służby Bożej starannie oddzielać od innych skazańców. W nocy o ile możliwości każdy młodociany powinien mieć odrębną sypialnię. Ruch młodocianych ma obejmować oprócz przechadzki gimnastykę, nauka ma obejmować najmniej ośm godzin tygodniowo.

Kary tzw. zamknięcia w odosobnionem miejscu należy odbywać w domach wychowawczych i humanitarnych przytułkach, lecz zawsze pod nadzorem sądu.

4) Rozporządzenie ministerstwa sprawiedl. z 21 października 1908 nr. 13 Dz. rozp. min.

Aż do wejścia w życie nowych postanowień ustawowych należy się trzymać odnośnie do młodocianych niżej lat 18 następujących zasad:

1) Przy trybunałach obejmujących więcej senatów karnych należy rozprawy tak w I-jej instancji jak i apelacyjne (w przekroczeniach) przeciw młodocianym przydzielać jednemu senatowi orzekającemu i jednemu senatowi apelacyjnemu.

2) W sądach powiatowych dla spraw karnych należy przekroczenia młodocianych oddać jednemu sędziemu.

3) W sądach powiatowych łączących agendę opiekuńczą i karną ma postępowanie karne w przekroczeniach młodocianych prowadzić sędzia opiekuńczy bez

względu na to, czy młodociany podlega jurysdykcji opiekuńczej tego, czy innego sądu.

Jeżeli przy sądzie jest więcej sędziów opiekuńczych należy sprawy karne młodocianych rozdzielać według zasad dla agendy opiekuńczej (§ 19 l. 6 instr. sąd.).

4) Powyższe przepisy mają zastosowanie tylko do przypadków karnych, w których występują wyłącznie młodociani w charakterze obwinionych. Jeżeli w jakiejś sprawie występują obok dorosłych młodociani, należy tak w sprawach o przekroczenia jak i w senacie orzekającym starać się o wydzielenie postępowania przeciw nieletnim (§ 57 pk.). Jeżeli jest to niemożliwem ze względu na jednolitość, bezpośredniość lub szybkie załatwienie postępowania, należy sprawę karną prowadzić przed powołanym według rozdziału agendy — senatem lub sędzią.

5) Senat lub sędzia, który rozpoczął rozprawę główną lub apelacyjną ma sprawę karną ukończyć, choćby odpadły lub zmieniły się warunki przydziału do senatu tego lub sędziego (np. później rozpoznano wiek obwinionego).

6) Sprawy młodocianych należy w spisie oskarżeń w trybunale (§ 405 instr. sąd.) i w rejestrze 4 sądów powiatowych (§ 223 instr. sąd.) utrzymywać w ewidencji przez dodatek »I« i wykazywać liczbę tych spraw w wykazie rocznym.

Sprawy o przekroczenia, których załatwienie należy do sędziego opiekuńczego należy jak dotąd wpisywać do rejestru. U sędziego karnego, nowych rejestrów nie należy zakładać. Oddział kancelaryjny

sędziego karnego ma załatwić wszelkie czynności kancelaryjne w tych przypadkach.

7) Dla senatów młodocianych i sędziów młodocianych należy wyznaczyć oddzielne sale rozpraw i ubikacje. Jeżeli nie ma takich ubikacji, należy rozprawy przeciw młodocianym wyznaczać o ile możliwości na inny czas, niż przeciw dorosłym.

C. Ułaskawianie młodocianych przestępców.

A.

Jako uzupełnienie § 411 pr. k. mają służyć przepisy zawarte w rozporządzeniu ministerstwa sprawiedliwości z dnia 25 listopada 1902 l. 25491 (l. 51 Dz. r. m.) w sprawie ułaskawiania młodocianych przestępców.

Do wszystkich Sądów i Prokuratori:

Wśród wielkiej liczby młodocianych przestępców, wykraczających w najrozmaitszy sposób przeciw obowiązującym ustawom karnym znajduje się wielu takich, którzy działają mniej skutkiem zepsutej natury, niż skutkiem lekkomyślności, uwiedzenia i niedojrzałości. Niektórzy z nich wprawdzie osiągnęli już tę granicę wieku, która według ustawy rozstrzyga o odpowiedzialności karnej, mimo to jednak pozostali w tyle w swym rozwoju duchowym, tak, że albo nie mogą pojąć doniosłości swego działania lub jeszcze nie doszli do koniecznej siły woli, by oprzeć się chwilowym porywom.

Wielu z pomiędzy tych młodocianych przestępców nie potrzebuje ani wychowania przymusowego, ani też wykonania kary, na którą zasłużyli, by ich powstrzymać od dalszego popełnienia czynów przeciwnych ustawom.

Samo postępowanie karne i wydanie wyroku wystarcza jako poważne i stanowcze wezwanie ich do poprawy.

Przy takich młodocianych przestępcach okazuje się często wykonanie kary ścieśnienia wolności jako surowość mogąca skutkiem plamy na czci ze skazaniem połączonej, skutkiem głębokiego i długotrwałego wrażenia na młodocianym umyśle pociągnąć za sobą skutek, którego uniknięcie należy do zadań pieczy prawa karnego owianej duchem ludzkości.

Jego c. i k. Apostolska Mość Najwyższem postanowieniem z d. 24 listopada 1902 w wykonaniu prawa łaski upoważniło Ministerstwo Sprawiedliwości do udzielenia sądom wskazówki, by w wszystkich zasługujących na uwzględnienie przypadkach zasądzenia młodocianych stawiać wnioski na zastosowanie łaski po myśli § 2 i 411 pr. k.

Należy przytem przestrzegać następujących zasad:

1. W pierwszej linii należy uwzględniać tych nieletnich przestępców w wieku od 10 do 14 lat, których mają sądy ukarać za czyny same w sobie zbrodnicze przy uwzględnieniu § 269 a. u. k., przy których jednak stosownie do stanu faktycznego nie wydaje się być dla celów prawa karnego wskazaniem: ani wykonanie zamknięcia, które orzec należy na

podstawie § 270 uk., ani oddanie do domu poprawy po myśli § 8 ustawy z 24 maja 1885 l. 89 Dup.

To ostatnie w Galicyi nieaktualne wobec braku rozporządzenia zapowiedzianego w § 19 ust. z 24 maja 1885 l. 90 Dup. (Por. Makarewicz. Ustawy karne dodatkowe 149).

Dostatecznych punktów zaczepienia do oceny, czy skazany zasługuje na darowanie mu kary w drodze łaski dostarczają: pozostały w tyle rozwój cielesny i umysłowy, pobudki do czynu tłumaczące się młodością wiekiem, żal, stwierdzenie, że kara domowa będzie dostateczną.

2. Jako następujący okres wieku należy wziąć pod uwagę okres od 14-go do ukończonego 16-go roku życia. W regule należy trzymać się tego, by skazany nie był jeszcze sądownie karany i żeby kara orzeczona, którą należy darować nie przekraczała trzech miesięcy ścieśnienia wolności lub pięciuset koron grzywny.

Tylko w wyjątkowych przypadkach, jeżeli poprzednie ukaranie było drobne, można odstąpić od wymogu nieskazitelności, wogóle natomiast należy uwzględnić, że rozchodzi się nie tylko o formalny fakt braku poprzedniego ukarania, lecz przede wszystkim o poprzednie prowadzenie życia moralne i uczciwe.

Sąd musi przyjść na podstawie stanu faktycznego do przekonania, że w danym przypadku nie zachodzi potrzeba wykonania kary. Starannie należy badać rodzaj i doniosłość czynu karygodnego, okoliczności towarzyszących, pobudki czynu, zachowanie się sprawcy po dokonaniu czynu.

3) Pod warunkami wymienionemi pod 2. można przedstawić do darowania kary w drodze łaski także młodocianych przestępców w wieku od 16 do 18 lat, jeżeli skutkiem niedostatecznego rozwoju należy ich co do rozsądku i siły woli uważać za stojących na równi z młodocianymi z poprzedniego okresu.

4. Postępowanie opiera się wogóle na przepisach zawartych w § 411 pr. k.

Nie należy jednak czekać na podanie o łaskę ze strony skazanego, sąd powinien raczej albo natychmiast przy sposobności wydania wyroku lub potem z urzędu powziąć postanowienie w razie zachodzących warunków co do kwestyi, czy należy postawić wniosek na darowanie w drodze łaski orzeczonej kary.

Ile to jest możliwem bez wstrzymania postępowania, należy przesłuchać ustawowych zastępców skazanych i wezwać do oświadczenia się. W każdym razie należy stwierdzić te okoliczności, które uzasadniają postawienie wniosku na łaskę.

Ponieważ rozchodzi się tu o uwzględnienie wskazówek wydanych w wykonaniu prawa łaski przewidzianego w art. XIII ustawy zasadniczej o władzy sędziowskiej z 21 grudnia 1867 l. 144 Dup. przeto w każdym przypadku postawienia wniosku na łaskę tego rodzaju należy wstrzymać się z wykonaniem kary.

Przypadki aresztu śledczego w czasie postępowania skutkiem wniosku na łaskę, trudno nawet pomyśleć ze względu na istotę rzeczy.

W żadnym razie nie powinien wzgląd na niepewność wykonania kary stać na przeszkodzie zmianie miejsca pobytu wskazanej z punktu widzenia dobra

młodocianych. W takim przypadku wystarczy w regule, jeżeli sąd wydający wyrok postara się o wiadomość co do każdorazowego miejsca pobytu skazanego.

5. Jeżeli sąd wydający wyrok uzna za stosowne postawienie wniosku na zastosowanie łaski po myśli powyższych przepisów, należy wstrzymać się z oddaniem przepisanej karty karnej do rejestru karnego aż do załatwienia wniosku na łaskę.

Jeżeli nastąpi darowanie kary w drodze łaski, to w ustępie 18-tym karty karnej należy tę okoliczność wyraźnie zaznaczyć i następnie kartę karną przesłać do rejestru.

Dokładne przestrzeganie tego przepisu jest istotnem, ponieważ tym sposobem sądy mają możliwość w przypadkach ponownego popełnienia przestępstwa przez ułaskawionego młodocianego przestępcę, otrzymać wiadomość o tej okoliczności ważnej dla wymiaru kary.

6. W przypadkach publiczno skargowych, zasługujących na szczególne uwzględnienie nie odbiera się sądom względnie prokuratorom możliwości przedkładania aktów postępowania karnego po myśli § 2 ust. IV prk. Przed każdym przedłożeniem przez sąd powinno nastąpić przesłuchanie prokuratoryi Państwa.

Przepisy o załatwianiu podań o łaskę w szczególności takich, które tylko częściowe darowanie lub zamianę kary mają za przedmiot, pozostają nienaruszone.

7. Rozporządzenie to wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i rozciąga się także na wyroki wydane przed tym dniem, lecz jeszcze nie wykonane.

W odezwie do prezydentów sądów wyższych krajowych z dn. 26 listopada 1902 l. 25491 przepisuje Ministerstwo sprawiedliwości:

1) Przedkładanie wniosków na łaskę ze strony sądów orzekających, winno nastąpić w każdym przypadku karnym za pomocą osobnych sprawozdań w czystopisie, podających krótko powody, dla których stawia się wnioski na łaskę. Przedłożenie ma nastąpić w sposób przewidziany w § 411 prk. i w rozp. min. z 24 lipca 1874 l. 9556.

2) Po nadejściu najwyższego Postanowienia opiewającego na zastosowanie łaski, winien sąd orzekający ułaskawionemu przestępcy ogłosić akt Najwyższej Łaski w odpowiedniej formie, celem połączenia z tem pouczenia o powodach i doniosłości aktu i zwrócenia uwagi ułaskawionego w sposób odpowiadający jego wiekowi i wykształceniu na skutki recydywy.

Celem bliższego wyjaśnienia przepisów powyższych i zaznaczenia ich intencji wydało Ministerstwo dwa rozporządzenia: a) z 28 grudnia 1902 l. 27054 i b) z 18 stycznia 1903 l. 132.

Pierwsze opiewa:

(B)

Ażeby zapobiedz niektórym błędnym zapatrywaniom odnośnie do rozporządzenia z 25 listopada 1902 nr. 51 Dz. r. m. w kwestyi ułaskawiania młodocianych przestępców, czuje się Ministerstwo sprawiedliwości zniewolonem do następujących uwag wyjaśniających:

1) Co się tyczy chwili, w której należy powziąć

uchwałę w kwestyi ewentualnego wniosku na ułaskawienie, to w każdym razie warunkiem definitywnego wniosku na łaskę w rozumieniu § 411 prk. jest prawomocność wyroku. Może być jednak wskazanem powziąć tymczasową uchwałę natychmiast po wydaniu wyroku pod świeżem wrażeniem rozprawy głównej, na której porusza się wszelkie dla kwestyi i kary ważne okoliczności. Jeżeli wyrok pozostaje niezaczeponym, staje się uchwałą bezpośrednio stanowczą. Jeżeli przeciw wyrokowi wniesiono środek prawny i jeżeli skutkiem rozstrzygnięcia instancyi ad quem nie odpadną same przez się wyczerpująco wyliczone warunki wniosku na łaskę, to dla stanowczej uchwały, którą teraz należy powziąć, winno się wziąć za podstawę tę formę wyroku, w której stał się prawomocnym. Należy przeto uwzględnić ten obraz czynu, który dostarcza rozprawa apelacyjna w sprawach o przekroczenie, tudzież okoliczności obciążające i łagodzące przyjęte przez sąd apelacyjny, co w szczególności może być ważnem dla oceny pobudek czynu.

2) Prokuratoryi Państwa zastrzega się tylko stanowisko przewidziane w § 411 prk. i ustępie VI-tym rozporządzenia; stawianie przez nią wniosku na rozprawie głównej jest bezwarunkowo niedopuszczalnem.

3) Co się tyczy tymczasowego wstrzymania wykonania kary, to w razie natychmiastowej uchwały co do postawienia wniosku na łaskę, lub jeżeli wniosek taki stosownie do rezultatu ewentualnych dochodzeń jest na razie w planie, jest rzeczą przewodniczącego (sędziego pojedynczego) w odpowiedniej

formie bez zawiadomienia o powziętej uchwale, dać do poznania oskarżonemu, że co do wykonania kary winien wyczekiwać dalszych wskazówek.

4) W ustępie IV-tym rozporządzenia zwrócono uwagę na to, że przypadki aresztu śledczego młodocianych przestępców nie dadzą się prawie pomyśleć. Przy tem wychodziło Ministerstwo z założenia, że sądy i prokuratorya mają na oku ustawowe przepisy o areszcie śledczym i wskazówki zawarte w rozporządzeniu z 12 grudnia 1900 l. 45 Dz. r. m. Rzeczą jest jasną, że intencyom Najwyższego postanowienia z 24 listopada 1902 tylko w takim razie można odpowiedzieć, jeżeli przy młodocianych przestępcach, których dotyczą warunki rozporządzenia, unikać się będzie według możliwości rozciągania aresztu śledczego.

Rozp. z 12 grudnia 1900 l. 45 zwraca uwagę na ograniczanie aresztu śledczego do przypadków bezwzględnej konieczności.

Przy takich młodocianych przestępcach nie będzie chyba nigdy zachodzić obawa ucieczki a ewentualnie uzasadniona obawa matactwa ustaje co najmniej z chwilą wydania wyroku.

Jeżeli obawa ta zachodzi tylko ze względu na niektórych obwinionych, to z natury rzeczy wypływa, że nie zawsze na wszystkich obwinionych musi się areszt rozciągnąć, że raczej środek ten należy ograniczać do bardziej zepsutych, z których strony wypada się spodziewać wywierania wpływu.

5) Do kart karnych, które w myśl § 7 rozp. z 5 marca 1853 l. 44 Dup. i § 2 rozp. z 15 czerwca 1888 l. 91 Dup. i ustępu VI rozp. z 8 grudnia 1897

l. 47 Dz. r. m. przesyłać się winno do władz politycznych przy rozpoczęciu kary, należy w razie ułaskawienia skutkiem odpadnięcia rozpoczęcia kary po nadejściu aktu Najwyższej Łaski w szpalcie 18 (przy ewentualnem zużytkowaniu szpalty 20) uwidocznic ułaskawienie.

Por. uwagi do § 33 rozp. wyk., brzmienie § 36 i uwagi do tegoż (wyżej str. 709—710).

Od okoliczności towarzyszących każdemu przypadkowi zależy, czy obok stosownego napomnienia młodocianego przestępcy przy ogłoszeniu Najwyższego aktu łaski ma nastąpić przyzwanie ustawowego zastępcy, osób, które mają sobie poruczoną opiekę nad młodocianymi przestępcami, zawiadomienie sądu opiekuńczego (w szczególności w przypadkach przewidzianych w rozporządzeniach z 10 listopada 1893 l. 31 Dz. r. m. i 3 grudnia 1899 l. 49 Dz. r. m.) lub inny jakiś środek dotyczący opieki.

Powołane rozporządzenia dotyczą stosunku sądów nadopiekuńczych do młodzieży zaniedbanej i uwiadomień ze strony sądów karnych o przypadkach zaniedbania.

Ułaskawienie należy z natury rzeczy zaznaczyć w rejestrach sądowych Z i U i zapisku Prokuratury Państwa dotyczącym oskarżenia, podczas gdy szpalty dotyczące rozpoczęcia kary mają pozostać puste.

W ustępie ostatnim zachodzi oczywista pomyłka, w miejsce Z należy wstawić Vr. gdyż rejestr Z oznacza postępowanie wstępne w Sądzie powiatowym (§ 223 instr. sąd.) a Vr obejmuje sprawy wszelkie o zbrodnię i występki, w których ewentualnie zapadają wyroki Sądu obwodowego.

6. Jeżeli chodzi o czyny karygodne, przy których skazanie pociąga za sobą skutki prawne w rozumieniu ustawy karnej, winien sąd orzekający przy sta-

wianiu wniosku na łaskę oświadczyć się także, czy i o ile stawia się wniosek na darowanie tych skutków prawnych w drodze łaski.

7. Na wstępie wspomniane rozporządzenie odnosi się co do swej treści tylko do skazanych, którzy kary jeszcze nie rozpoczęli. Jeżeli przy młodocianych, na których karę już się wykonuje, okazuje się, że warunki ułaskawienia w rozumieniu rozporządzenia zachodziły, to odsyła się do l. 6 drugi ustęp rozporządzenia. Ewentualne podania o łaskę, które tacy skazani lub ich ustawowi zastępcy wnoszą, należy załatwić w myśl § 411 prk. i w razie poparcia przedłożyć stosownie do dotychczasowych przepisów.

Drugie rozporządzenie (z 18 stycz. 1903 l. 132) opiewa:

(C).

1) *Do Nadprokuratorji:*

Myśl stanowiąca już podstawę rozporządzenia ministryalnego z 3 stycznia 1866 l. 8 praes., że niczem w tym stopniu nie sprowadza się poprawy skazańców, jak nadzieją nagrody w postaci Najwyższej Łaski w kierunku darowania części kary, za dłuższe zachowanie się nienaganne, zasługuje w szczególności przy wykonywaniu kary wymierzonej młodocianym przestępcom na trwałe uwzględnienie. Jestto tem konieczniejszym, że instytucje dotyczące wykonania kary, których naprawa i przekształcenie stanowi jedną z pierwszorzędných trosk administracji sprawiedliwości, obecnie jeszcze nie są wolne od błędów.

Wychodząc z tego stanowiska i w uzupełnieniu

motywów służących za podstawę rozporządzenia z 25 listopada 1902 l. 51 Dz. r. m. zarządzam, że w przyszłości w spisach peryodycznych wniosków na ułaskawienie, należy wciągać do osobnego ustępu, który ma nosić napis »młodociani skazańcy« młodocianych skazańców płci męskiej i żeńskiej tj. takich skazańców, którzy w czasie dostawienia ich do zakładu karnego jeszcze nie osiągnęli 20 roku życia a w chwili postawienia wniosku na łaskę jeszcze nie osiągnęli roku 24 życia, jeżeli — w rozumieniu Najwyższego Pisma z 21 kwietnia 1866 — już większą część kary odcierpieli i w czasie tejże dali dowody ich żalu i poprawy, równocześnie jednak z powodu poprzedniego życia, zdolności do zarobkowania i pracowitości, dają rękojmię, że po wypuszczeniu ich z kary nie będą zagrażać społeczeństwu nowymi zbrodniami.

Wyjątkowo można stawiać takie wnioski na łaskę bez względu na odcierpianą dotychczas karę w razie zachodzących szczególnie na uwzględnienie zasługujących oskoliczności. Zastosowania się do tych wskazówek oczekuję już przy przedłożeniu najbliższych peryodycznych wniosków na łaskę.

Ażeby możliwie jak najprędzej wzbudzić w młodocianych skazańcach postanowienia poprawy i wzmocnić dobre chęci w tym kierunku, należy zwracać ich uwagę już w czasie trzymania ich w celi przyjęcia, w czasie zaś dalszego przebiegu wykonania kary przy każdej nadarzającej się sposobności na

ważne dla nich skutki nienagannego zachowania się w zakładzie karnym.

Skazańców zatrzymanych w zakładach karnych a skazanych na karę niżej roku należy traktować w kwestyi stawiania wniosków na ułaskawienie stosownie do rozporządzenia ministeryalnego z dnia dzisiejszego wydanego do prezydyów Sądów krajowych wyższych.

2) *Do prezydyów Sądów krajowych wyższych.*

Nie ulega żadnej wątpliwości, że do osiągnięcia celu wykonania kary, mianowicie przy młodocianych przestępcach, do trwałej ich poprawy i do zapobieżenia recydywy najskuteczniej można się przyczynić przez to, że przedstawia się im widoki możliwości uzyskania przez zachowanie się w czasie kary aktu Najwyższej Łaski i darowania pozostałej części kary.

Oдноśnie do tych młodocianych przestępców, których wobec kary wyżej roku zatrzymuje się po myśli § 405 pk. w zakładach karnych, wydaje się Starszym Prokuratoryom, którym zakłady te podlegają w uzupełnieniu uwag objętych rozporządzeniem z 25 listopada 1902 l. 51 Dz. r. m. równocześnie dalsze polecenia co do peryodycznych wniosków na łaskę. Pozostaje obecnie tylko jeszcze uregulowanie wniosków na łaskę co do takich młodocianych przestępców, których

1) skazano na karę ścieśnienia wolności do dwunastu miesięcy włącznie

2) karę odbywają jako więźniowie trybunalscy w więzieniu przy trybunale lub w zakładzie karnym i

3) nie ukończyli w czasie rozpoczęcia kary dwudziestego roku życia.

Jeżeli pomiędzy młodocianymi przestępcami tego rodzaju zatrzymanymi w więzieniach trybunalskich lub w zakładach karnych znajdują się tacy, którzy już największą część kary odcierpieli i w czasie tejże złożyli przekonujące dowody ich skruchy i poprawy równocześnie jednak dają rękojmię swem życiem poprzedniem, swą zdolnością zarobkowania i pracowitością, że po uwolnieniu z kary nie będą zagrażać społeczeństwu nowemi przestępstwami i jeżeli proszą o darowanie reszty kary w drodze łaski, to prośby takie należy spisywać protokolarnie jako indywidualne prośby o łaskę i natychmiast przesyłać do trybunału, który wydał wyrok w pierwszej instancji.

Dalsze postępowanie ma się stosować wogóle do przepisów zawartych w § 411 pk.

Na przypadek poparcia, zarządza się jednak, że podania o łaskę młodocianych przestępców należy zawsze traktować jako pilny wpływ a to ze względu na bardzo krótki czas pozostałej kary i z powodu szczególnego rodzaju uzasadnienia prośby o łaskę (zasłabnięcie, znamiona choroby, której wstrzymanie lub usunięcie tamują stosunki więzienne, lub inne okoliczności wyjątkowe zasługujące na uwzględnienie).

W ten sam sposób postępować należy z podaniami o łaskę takich młodocianych skazańców, którzy skutkiem osobnego zarządzenia odbywają karę swą przekraczającą jeden rok w więzieniu trybunalskiem.

Jedną z głównych zasad polityki kryminalnej nowożytnej jest staranie się o to, by zastosowania kary unikać tam, gdzie można; główny cel prawa karnego: ochronę społeczeństwa przed przestępcami uzyskać na innej drodze. Szczególnie kara ścieśnienia wolności, która jest dziś najgłówniejszym środkiem karnym nie wydaje w praktyce tych dodatnich wyników, jakich od niej oczekiwano a więzienia okazują się szkołą zepsucia i gniazdem zakaźnych chorób. W wielu przypadkach leży w interesie społeczeństwa raczej kary nie wykonywać, niż narażać jednostki zdolne jeszcze do poprawy na zupełną demoralizację.

Tej przewodniej myśli hołduje instytucja tzw. warunkowego skazania rozwinięta za wzorem anglosaskim (Anglii i Stanu Massachusetts w Ameryce północnej) we Francji, Belgii, tudzież instytucja odroczenia wykonania kary na dłuższy czas i ulaskawienia w razie dobrego zachowania się w tym czasie wprowadzona w niektórych państwach niemieckich. Instytucje te biorą w opiekę przestępcę dotychczas niekaranego, na którym warunkowo nie wykonuje się kary. Warunkiem jest wstrzymanie się od popełnienia przestępstwa w pewnym okresie czasu.

Austria idzie innemi torami: zachowuje niemiecką formę łaski, wprowadza natomiast czynnik stanowczości, ulaskawienie nie zależy od warunku dobrego sprawowania się w czasie odroczenia wykonania kary, lecz jest *d e f i n i t y w n e m*, ogranicza wreszcie instytucję do przestępców młodocianych.

Wypada nam zwrócić uwagę: 1) na stadya postępowania karnego wzgl. wykonania kary, w których prawo to łaski stosuje się, 2) na pojęcie i kategorie za młodocianych przestępców (cytować będziemy rozp. z 25 listopada 1902 jako A) rozp. z 28 grudnia 1902 jako B) z 18 stycznia 1903 jako C).

ad 1. Już w trakcie postępowania wstępnego należy uwzględnić zasadę, że lepiej, by młodociany przestępca uszedł kary, niż miał przez jej odcierpienie uleść zupełnemu zepsuciu wskazane są przeto w przypadkach przestępstw publiczno-skargowych wnioski na abolicję śledztwa (A. 6, B. 2).

Areszt śledczy przy młodocianych powinien być wyjątkowym (B. 4).

Drugie ważne stadyum jest rozprawa główna i wydanie wyroku, po którym zaraz lub w jakiś czas potem powinien Sąd powziąć odnośną uchwałę. (A. 4 ust. II) jako tymczasową, jeżeli wniesiono przeciw wyrokowi środki prawne lub stanowczą w razie prawomocności (B. 1). Wykonanie kary wstrzymuje się tymczasowo (A. 4 ust. IV), oznajmiając o tem skazanemu (B. 3) areszt śledczy po wyroku w razie wniosku na łaskę nie da się niemal pomyśleć (A. 4 ustęp przedostatni i końcowy).

W razie, jeżeli w czasie odbywania kary okażą się warunki ułaskawienia młodocianego to w zasadzie mają znaleźć zastosowanie ogólne przepisy (B. 7, A. 6 II ust.) to jest czekać należy na podanie skazanego. Z urzędu jednak uwzględniać się winno młodocianych skazanych na karę wyżej roku przy sposobności układania przez Starszych Prokuratorów peryodycznych wniosków na ułaskawienie, w których znajdować się powinien osobny ustęp »młodociani przestępcy« (C. 1).

Podania o łaskę młodocianych w więzieniach trybunalskich lub pozostających w zakładach karnych pomimo kary niżej roku należy przyjmować protokolarnie i traktować jako wpływ pilny (C. 2 i C. 1 ust. ostatni).

ad 2. Młodocianych dzieli Ministerstwo na następujące kategorie:

a) od 10—14 lat życia (A. 1). Kwestya poprzedniego ukarania (za przekr. z § 269 a. u. k.) obojętna (arg. a contrario z A. 2).

b) od 14—16 roku życia. Wymagany brak ukarania, w regule nieskazitelne życie. Orzeczona kara nie może przekraczać trzech miesięcy lub 500 koron (A. 2),

c) od 16—18 roku życia. Tylko w razie niestosunkowego do wieku rozwoju woli i umysłu (A. 3),

d) niżej 20 lat w chwili rozpoczęcia kary, należy uwzględnić w czasie odbywania kary. [Przy karze wyżej roku odbywanej w zakładzie karnym warunkiem jest, by przestępca

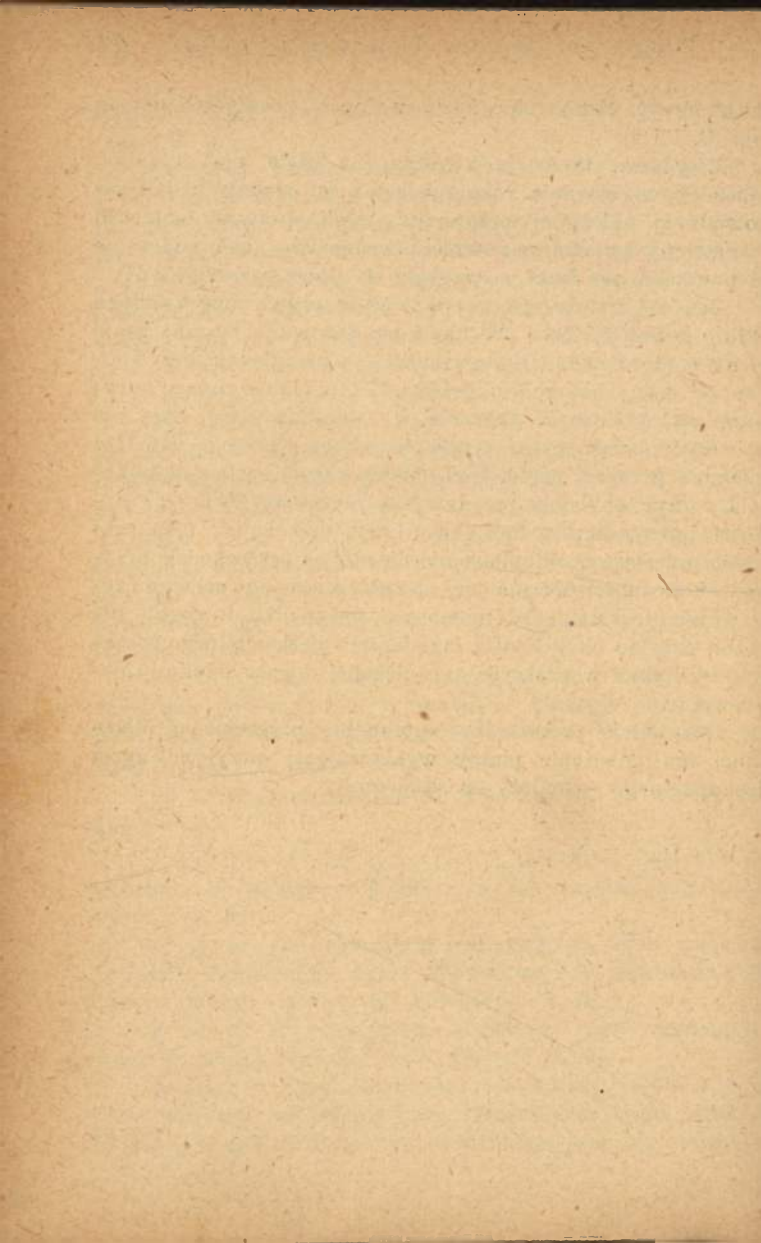
nie ukończył 24-go roku życia wolności przedstawienia do łaski (C. 1 i 2).

Recydywa. Powstaje kwestya (na razie nie aktualna, wobec obowiązywania rozporządzenia od niedawna) jak zachować się należy w przypadku, jeżeli sprawca małoletni ułaskawiony popełni ponownie przestępstwo, jakie znaczenie ma poprzedni akt łaski ze względu na nowe przestępstwo?

Zwrócić należy uwagę na zasadę prawa austriackiego według której (§§ 226 i 529 uk.) kara darowana ma znaczenie równe z odcierpianą. Dlatego można ją uwzględnić przy sposobności oceny nałogu (np. § 176 I. 179 uk.) lub wymiaru kary; natomiast okoliczność skazania w razie darowanej kary nie może być obciążającą z tytułu recydywy, (§ 43 c. 176 II a i niektóre przepisy części II-jej ustawy karnej i ustaw dodatkowych), gdyż do istoty recydywy należy rzeczywiste odcierpienie (przynajmniej częściowe) kary, wykazujące niepoprawność przestępcy, natomiast nic nie stoi na przeszkodzie przyjęciu okoliczności obciążającej »powtórzenia tego samego czynu« (§ 44 lit. b uk.). W podobnym przypadku w regule nie można przyjąć okoliczności łagodzącej »nieskazitelności życia« (§ 46 b) mylnie w praktyce ograniczonej do przypadku: »niekarany«.

Oczywiście ocena, czy poprzednie przestępstwo (darowane) ma znaczenie płamy wykluczającej przyjęcie życia nieskazitelności — należy do sędziego.

Abecadłowy spis rzeczy.

Liczby tłusto drukowane oznaczają paragraf.

A.

Str.

Abolicya 2.

Adhezyjne postępowanie 2, 365—379.

Adwokaci, zawiadomienie o przyaresztowaniu 176.

— zawiadomienie o rozpoczęciu postępowania karnego **83, 84** . . . . .

— władza dyscyplinarna **236.**

— uwolnienie od obowiązku świadków sądowych **103.**

— wpisanie na listę obrońców **39.**

— zachowanie tajemnicy . . . . .

Adwokacki wydział ob. Wydział adwokacki.

Ajent prowokacyjny . . . . .

Akta dozwoleń przeglądu **34, 45, 46, 47, 82, 85, 123, 224, 271, 325.**

— przedłożenie **48, 90, 112, 115, 210, 285, 294, 296, 341, 362. 364, 410, 411, 427, 443, 445.**

— odczytywanie **252, 472.**

Akt oskarżenia, wniesienie 207, 208 . . . . . 283—296,

— sprzeciw przeciw aktowi oskarżenia **208—216.**

— wniesienie nowego aktu oskarżenia **227.**

Akuszerki, obowiązek donoszenia 84, 86.

— należytości **384.**

— jako znawcy **133.**

	Str.
Alternatywne pytania	438
Anglia	115
Anonimowe doniesienie 87.	
Areszt przemiana grzywny na areszt 7, 266.	
— doniesienie 176, 402.	
— uchylenie 190—197.	
— przy żądaniu o wydanie 59.	
— zażalenie 114, 197.	
— przez sąd powiatowy zarządzony 89.	
— rozstrzygnięcie przy wniesieniu oskarżenia 207, 208, 210, 214, 220, 227.	
— zarządzony przez władzę bezpieczeństwa 24.	
— w przekroczeniach 452.	
— z powodu nieposłuszeństwa 182.	
— śledczy 179, 180.	
— przeciw osobom wojskowym 180.	
— wykonanie 183—189.	
— przy wznowieniu 361.	
— właściwość 52, 54, 58.	
— wykonanie	705—707
Asenterunek ob. komisya asenterunkowa.	
Auskultanci	31

B.

Bank austr.-węg. doniesienie o fałszywych banknotach 83.	
Banknoty państwowe zasiągnięcie orzeczenia 136.	
Bawarya doniesienie przeciw poddanym 82.	
— umowa	104, 115
Bezkarność czynu 259, 281, 317, 344.	
Bezstronność osób sądowych 72.	
Bis in idem 352.	
Błąd świadków 170.	
Bójka zarządzenie aresztu 181.	
Brytania	115
Bułgarya	92
Bunt odszkodowanie 370.	

C.

Cena kupna sprzedanych ruchomości 377—379.	
Centralizacya w prokuratoryi	60
Cesarz prawo abolicyi 2.	
— prawo ułaskawienia 411.	
Chemicy oględziny 122, 131.	
Chiny	92
Chirurg należytość 384.	
Choroba oskarżonego na rozprawie głównej 275.	
— umysłowa 134, 151, 170, 247, 398.	
— koszta 387.	
Ciała reprezentacyjne doniesienia przeciw członkom 83, 402.	
Ciąża (wzgląd) 437.	
Cofnięcie aktu oskarżenia 227.	
Corpora delicti 98, 201.	
Cygan	638—639
Cywilna strona ob. strona cywilna.	
Czas kary obliczenie 400.	
Czasokresy 6.	
Czasopisma ogłoszenie 127, 379, 417, 424, 431.	
Częściowy wyrok ob. Wyrok.	
Członkowie domu cesarskiego przesłuchanie jako świad- ków 155.	
— uwolnienie od przysięgi 169.	
Czynności kredytowe unieważnienie 371.	

D.

Darowanie kary 411.	
Delegacya aresztowanie członka	16
Delegowanie sądów 12, 62, 63, 74, 288, 292, 293, 297, 332, 348, 350, 357, 362, 475	171
Depozyta	723
Dobro cudze, zarządzenia 375—379.	
Docenci prywatni 39	63
Dochodzenia przygotowawcze 84—90	720
Dr. J. Makarewicz.	50

- Dochodzenia nowe** 224.
- w przekroczeniach 451, 452.
  - w wznowieniu postępowania 352, 357, 362.
- Dodatkowe pytania** 318—323.
- Dokumenta** 45, 100, 135, 143, 145, 201, 252, 353, 355.
- Dom cesarski ob. członkowie.**
- Domokrażcy** . . . . . 638—639
- Domownicy** 80, 142.
- Doniesienie bezimienne** 87.
- o czynach karygodnych 84—86.
  - prawo doniesienia 86.
  - spisanie 719
- Donosiciel** 306, 390, 461.
- Doradcy prawni** 45, 50, 108.
- Doręczenie sądowych rozporządzeń** 77, 81, 173, 291, 422, 427, 452, 459.
- przez pocztę 747
- Dostawienie obwinionego** 174, 175 705
- Dowód celem wydania** 59.
- przy wydaniu wyroku 258—260, 270, 288, 295, 313, 326.
  - środki niedozwolone 25.
ob. środki dowodowe.
- Droga dyplomatyczna** 49, 235
- prawa cywilnego odesłanie poszkodowanego** 366, 368, 371, 372, 373, 374.
- Drukarze** . . . . . 638—639
- Drukowe pisma ob pisma drukowe.**
- sprawy ob. sprawy drukowe.
- Duchowni zwolnienie od świadectwa** 151.
- doniesienie 83, 84, 452 . . . . . 640—641
  - odwiedzanie więźniów 186, 387, 403, 404.
  - wykonanie kary 399, 405.
  - przysięga 253
- Dyety wynagrodzenie** 381, 382.
- Dyktowanie protokołów** 104, 281.
- Dyscyplinarna władza ob. władza dyscyplinarna.**

Dzieci rodzeństwa

Dzieciobójstwo dochodzenie 130.

Dziedzice odwołanie 283, 392.

Dzieła sztuki . . . . . 640—641

Dziennik 107 . . . . . 701—702

E.

Edykt wydanie 376, 424, 431.

— termin 378.

— postępowanie edyktalne 422—428.

Egipt 91

Ekshumacja zwłok 127.

Eksplozya kotła parowego, oględziny 116.

Eksterytoryalność 61.

Ekstradycya por. wydanie.

Ekskorta wojskowa należytość 382.

Ewentualne pytania 319—323.

F.

Fakultet lekarski zawiadomienie 83 678

— zasięgnięcie orzeczenia 126 336

— profesorowie jako znawcy 119.

Falsyfikaty 84.

Falszowanie papierów kredytowych doniesienie 83 642—643

— stwierdzenie istoty czynu 136.

— monet 136 . . . . . 640—641

Falszywa przysięga skutki 170, 353, 355.

Familia ob. rodzina.

Familijne stosunki 166, 199.

Forma skargi prywatnej 18

Formalne przyczyny nieważności 281, 344.

Formalności przy przysiędze 171.

Formułowanie aktu oskarżenia 307.

Funkcjonaryusze prokuratoryi państwa. 726

„ publiczni . . . . . 642—643

„ lasowi . . . . . 644—645

G.

- Generalia** 166, 189, 247.
Generalny prokurator ob. prokuratorya.
 — jego zakres działania 33, 37, 54, 217, 286, 287, 296, 431, 362, 410, 411.
Glejt 419.
Głosowanie przysięgłych 325—331.
 — gron sędziowskich 19—22.
 — podczas rozprawy głównej 272.
Głosy stosunek 17, 20, 326, 329, 332, 362, 442.
Główna rozprawa ob. rozprawa główna.
Głusi przesłuchanie 164, 198.
Głuchota udana 203.
Głuchoniemi zaprzysiężenie 171.
 — przesłuchanie 164, 198.
Gmina doniesienie przeciw urzędnikowi 83 . . . . . 646—647
 — przeciw członkowi zastępstwa gminnego 83.
 — współdziałanie w postępowaniu 24, 26, 36, 79, 80, 404, 431 50
Godności utrata 402.
Gorący uczynek 141, 175, 177.
Granica właściwość w sprawach przestępstw popełnionych na granicy 51.
Grono sędziowskie liczba członków 9, 12, 13, 15, 16, 17, 216, 243, 281, 292, 344.
 — skład i głosowanie 17—22.
Grzywny ściąganie 409 . . . . . , ... 716
 — wyrok 266.
 — użycie 7.
Gwałt publiczny postępowanie doraźne 430.

H.

- Handel niewolnikami** 54 92
Handlowe przedsiębiorstwo . . . . . 646—647
Helweckie wyznanie 253
Huta robotnicy 158, 176, 402.

I.

Identyczność czynu	267.
Immunitet członków rady państwa, delegacyi i Sejmów	1.
Incydentalne przypadki ob. przypadki wpadkowe.	
Indywidualizowanie w wyroku	260, 318.
— w pytaniami	427
Instrukcyja nowa sądowa	698—699, 707
Inwalidzi patentowi	646—647
Izba radna w sprawach karnych w ogólności	12, 40,
43, 45, 48, 49, 59, 64, 74	94
— w śledztwie wstępnem	92, 94, 95, 97, 108, 109,
112, 113, 126, 145, 147, 192, 196	699
— orzecznictwo	10, 12, 18.
— w przygotowaniu do rozprawy	210, 225, 226, 227.
— w postępowaniu przeciw zaocznym	425.
— rozpisanie listów gończych	416.
— środki prawne przeciw orzeczeniom	114, 115.
— przy wznowieniu	352.
Istota czynu, stwierdzenie	45—47, 60, 64, 65, 66, 95,
182, 259, 260, 270, 357, 365, 412.	
Izba świadków	241.
Izraelici zaprzysiężenie	171.
— wzywianie	226

J.

Japonia	92
Jawność rozprawy głównej	228, 231.
— postępowania doraźnego	440.
— w przekroczeniach	456, 471, 472.
— rozprawy na zażalenie nieważności	286, 287.
Jezyk urzędowy.	29
Jurysdykcyja w sprawach karnych	8.
— wojskowa	60.
— sądów przysięgłych	4
— sądów wojskowych	117

K.

- Kadencya sądu przysięgłych** 297, 298, 299.
- Kajdany dla inkwizytów** 188, 198, 229.
- Kancelarya sądowa** 83, 158, 176, 399, 402.
- Kandydaci adwokacy rozpoczęcie postępowania karnego**
83, 84.
- doniesienie o przyaresztowaniu 176.
- Kara aresztu wykonanie w przekroczeniach** 482.
- Kara pieniężna ob. grzywna.**
- śmierci 353
- Kara więzienna odroczenie wykonania** 401.
- miejsce wykonania 405, 406.
- wymierzenie 338.
- wpływ na postępowanie VI., 175, 180, 192, 356,
- w postępowaniu doraźnem 442.
- Kara za nieposłuszeństwo** 159, 160.
- Kara za swawolę** 288.
- Kasa państwowa** 193, 379.
- Kasy chorych** . . . . . 648—649
- Kaucya (uchylenie aresztu śledczego)** 192—197.
- wydanie listu żelaznego 419.
- Kobieta obejrzenie** 133.
- Kolegia sędziowskie ob. grona sędziowskie.**
- Kolej żelazna aresztowanie urzędników** 176, 402.
- wzywanie 158.
- doniesienie przeciw urzędnikom 83.
- uwolnienie od obowiązku świadka sądowego 103.
- doniesienie z powodu przestępstw popełnionych
83, 84.
- Koluzya** 175—190, 241, 414, 452.
- areszt z powodu koluzyi 190.
- Komisya asenternnkowa obowiązek doniesienia** 84.
- Kompetencya ob. właściwość.**
- Konkurencya przestępstw ob. zbieg.**
- Konfrontacya z obwinionym** 205, 248 327
- świadków 168, 248.

	Str.
Konfidenci	161
Konfiskata pism drukowych 487—491.	
— bydła	648—649
Konkurencya przestępstw, właściwość 56—58.	
Konkurs 85	159
Konsulaty	648—649
Konsulowie, uwolnienie ich od świadczenia 59.	
— orzecznictwo nad konsulami 61.	
Kontumacyjne postępowanie ob. postępowanie zaoczne	
Koran	252
Korespondencya sądów karnych 26, 27.	
— prokuratorji państwa 36.	
Korsarze	92
Kościół rewizya 142.	
Koszta postępowania karnego 380—395.	712—717
— zwrot 389—392.	
— ściąganie 409.	
— podróży 381, 383, 386	712
— przewozu 381, 382, 406.	
Krewni oskarżonego ob. rodzina.	
Krydataryusz wdrożenie postępowania karnego 85.	
Ksiądz katolicki	147
Kuźnica robotnicy 158, 176, 402.	
Kwalifikacya błędna 281, 344.	
Kwity wolne od opłaty 360.	

L.

Legitymacya do rewizyi 141.	
Lekarze, ich odwiedziny 186, 404, 436.	
— należytości 384.	
— uwolnienie od obowiązku świadków sądowych 103.	
— ich stanowisko w postępowaniu karnem 126,—134.	
158, 178, 402.	
— wojskowi 119.	
Leśnik urzędnik lub sługa, aresztowanie 176, 402.	
Lichwa	650—651

Licytacja sądowa 377, 379.

Liczba sędziów 17.

— obrońców 400.

Liczba mężów zaufania 230.

List gończy wydanie 59, 414, 416—418, 421, 452.

List wierzytelny do pogoni 415.

List żelazny 419.

List przysięgłych, tworzenie 302 . . . . . 683—695

Lista obrońców 39, 43 . . . . . 703—704

Lista świadków 207, 222.

Lista główna 690

— pierwotna 686

— służbowa 691

— uzupełniająca 696

Listy zatrzymane i otwarcie 146—149, 452.

— więźniów 187.

Ł.

Ława przysięgłych obsadzenie 302.

— tworzenie 302, 304—310.

M.

Mahometanie, przysięga 171 252

Małoletność świadków 170, 247.

— oskarżyciela pryw. 19, 72

Małżeństwo orzeczenie ważności 5 . . . . . 25—26

— orzeczenie nieważności 371.

Małżonek obwinionego, uwolnienie od świadectwa 152,
205.

— środki prawne służące 282, 283, 354, 465.

— przyczyna wyłączenia 67, 69, 75, 120, 306.

Marki ochronne . . . . . 650—651

Marokko 92

Marszałkowski urząd najwyższy 61, 155.

Materyalne przyczyny nieważności 281, 344.

Menonici, uwolnienie od przysięgi 171.

Miejsce rozprawy głównej 221.

sądu doraźnego 435.

Miejsce wykonania kary 405, 482.

Miejsce czynu 51.

— w sprawach drukowych 485, 487.

Miejsce urodzenia, zawiadomienie 438.

— pytania 166; 199.

Mieszkanie 52, 54, 59, 79—81, 85, 156, 193, 413, 424.

— przesłuchanie 154.

Milowe 382.

Minister sprawiedliwości, zakres jego działania w postępowaniu 30, 33, 37, 39, 59, 136, 157, 187, 230, 341, 406, 411, 419, 421, 430, 448.

Moc dowodowa dochodzeń policyjnych 174.

Moc obowiązująca procedury, rozpoczęcie I, II.

— poprzedniej procedury III, IV, V.

Monety fałszywe, postępowanie 84, 136, 417.

Monitura 331.

Morderstwo postępowanie 430.

N.

Naczelnik gminy ob. gmina.

— sądu ob. przełożony.

Nadprokurator ob. prokurator starszy.

Nadzór sądu krajowego wyższego 15.

— prokuratury starszej 32.

— izby radnej 12.

— policyjny 260, 283, 345.

Nadzwyczajne złagodzenie kary 338.

Nadzwyczajna rewizja 362.

Nagana zastępcy 236.

Nakaz przedsięwzięcia rewizji domowej i osoby 140, 141.

— uwięzienia 45, 175, 176, 182.

— dostawienia 174, 175, 452.

— „ „ „ świadka 159, 242.

Należytości tłumaczy 385, 386.

— znawców 384, 386.

— zastępców stron 393—395

Należytości świadków 383.

— za doręczenia 382.

Narada przysięgłych 326—332.

— grom sędziowskich 19, 20, 22, 35, 92.

— na rozprawie głównej 273, 316, 341,

— w postępowaniu doraźnym 242.

Nauczyciele doniesienie przeciw 83 . . . . . 652—653

— wydziału prawa 39.

Nawizsko donosiciela 87.

— przysięgłych 303.

— członków sądu 215, 270, 291.

**Niebezpieczeństwo zwłoki 24, 64, 65, 71, 84, 88, 89,
97, 119, 120, 141, 147, 177, 429.**

Niedziela ob. święta.

**Niekorzyść obwinionego, zmienienie wyroku 281, 283,
346, 355, 356, 465.**

Niemcy korespondencya 45

Niemi 164, 171, 198.

Nieobecni postępowanie zaoczne 422—428.

— postępowanie w sprawach o przekroczenia 452.

— postępowanie przeciw nieobecnym w śledztwie
wstępnym 412—420.

— po zamknięciu śledztwa wstępnego 421.

**Nieobecność oskarżonego przy rozprawie głównej 231,
250.**

**Nieposłuszeństwo postępowanie przeciw nieobecnym
i zbiegłym 422—428.**

— w przekroczeniach 459, 478.

Nieprawdziwość zeznań 170.

Nieprzyjaźń świadka 170.

Niestawienie się oskarżonego 286, 287, 291, 420, 427.

— obwinionego 173, 174, 193.

— obwinionego w sprawach o przekroczenia 452,
455, 459, 471, 478.

— oskarżyciela prywatnego 46, 286.

— strony cywilnej 47.

— obrońcy 274.

Niestawienie się świadków i znawców 19, 159, 242, 243.	
— przysięgłego	693
Nietykalność członków rady państwa, delegacyj, sejmów	16
Nieważność ob. zażalenie nieważności.	
Nieważność małżeństwa 371.	
— czynności prawnych 371.	
Niewłaściwość sądu 65, 66.	
Niezależność prokuratoryi 30.	
Nieznani, postępowanie w śledztwie 87, 412.	
Noc pogrzebanie straconego 404.	
— podpalenie 137.	
Notaryusz. doniesienie przeciw 83, 176	652—653
Nowa instrukcja ob. instrukcja.	
Nowela z 31 grudnia 1877	295

O.

Obcy poddani	658—661
Obrona sprawdzenie obrony 3.	
Obronca obwinionego 39—45.	
— prawa i obowiązki 46, 67—69. 75, 97, 116, 123, 152, 209, 220, 221, 224, 226, 230, 236. 249, 255, 256, 270, 271, 274, 286, 287, 304, 306, 316, 324, 327, 335, 340, 344, 347, 381, 393—395, 404, 421, 441, 452, 455, 457, 471, 473.	
— ustanowienie 41—44, 220, 347, 440, 452.	
Obchodzenie się z aresztowanymi 183—189.	
Obdukcja zwłok 127—129.	
Oblęd udany 203.	
Obrona krajowa doniesienie 83.	
Obywatele m. Wiednia	652—653
Obyczajność wzgląd na 229.	
Obwieszczenie 77, 301, 359, 360, 376—379, 404, 417, 418, 421—427, 431—433, 436, 493.	138, 723
Obwiniony areszt śledczy 180, 452.	
— dostawienie 174, 175, 452.	
— oddanie pod oskarżenie 207—219.	

Obwiniony pojęcie 38.

- przesłuchanie 198—206.
- zawezwanie 173.
- tymczasowe przytrzymanie 175—179, 452.
- obrona 39—45.

Odczytanie aktów na rozprawie głównej 252, 472.**Odebranie sprawy karnej 62, 63.****Odmówienie odpowiedzi 203, 245.****Odosobnienie aresztowanych 184.****Odpisy z aktów 45, 77, 78, 82, 85, 115.****Odpowiedź odmówienie 203, 245.****Odroczenie wykonania kary 401.****Odstąpienie od oskarżenia 109, 112, 227, 324 . . . . 441**

- sprawy karnej 52, 56.
- od ścigania 46. 48, 57, 89, 90, 109, 112, 211, 227, 259, 261, 263. 320. 321, 324, 352.
- od zeznań 245. 252.

Odroczenie rozprawy 226, 242, 262, 263, 273—276, 427, 454.**Odszkodowanie ob. roszczenia.****Odwiedzanie aresztowanych 45, 186, 403.****Odwołanie przyznania 245.****Odwołanie postępowania 294—296, 469—480.**

- przeciw wyrokom sądów powiatowych 463—468.
- » » trybunałów 283.
- » » sądów przysięgłych 345.
- termin 294.

Oględziny pośmiertne 127—129.

- przy podpaleniach 137.
- przy zabójstwach i uszkodzeniach cielesnych 127—133
- przy fałszowaniu papierów kredytowych i monet 136.
- przy uszkodzeniach 138.
- przy sprawdzeniu pisma 135.
- przy zboczeniach umysłu 134.
- protokół 117, 252, 325.

- Oględziny przybranie znawców 118—122.
 — w przekroczeniach 452.
 — na rozprawie głównej 254.
- Ogłoszenie ob. obwieszczenie.
- Ogłoszenie wyroku 231, 234, 238. 268, 269, 291, 340,
 403, 427, 442, 458.
- Okoliczności obciążające pytania 322.
- Okręty 89
- Okucie ob. kajdany.
- Opieka 39, 67, 69, 75, 120, 152, 205, 282, 283, 306,
 354, 424, 465.
- Opiekunowie . . . . . 652—653
- Opieszalność, doniesienie 27, 34, 113, 364.
- Opis osoby 416—452.
 — rzeczy 375—376.
- Oplata pocztowa 511
- Opór przeciw przewodniczącemu 233.
- Opowiadanie przy zeznawaniu 167, 199, 245.
- Opozycja przeciw aktowi oskarżenia 208, 209.
 — w postępowaniu nakazowym 461, 462.
 — przeciw wyrokowi zaocznemu 427.
 — przeciw wyrokowi zaocznemu sądu powiatowego
 478.
 — rozstrzygnięcia 210—215
 — przeciw zakazowi rozszerzania pisma 493—494.
 — zażalenie nieważności 216, 217.
- Ordery utrata 402 . . . . . 654—657
- Organizacja sądów w sprawach karnych 8—15.
- Organy władzy bezpieczeństwa 141, 177.
- Orzecznictwo w sprawach karnych 8.
 — sądów przysięgłych 4
 — sądów wojskowych 60, 233, 161. 223.
- Orzeczenia znawców 124. 126, 129, 132. 134. 136.
 — sądów cywilnych 5.
 — sądów doraźnych 442.
 — sądów karnych 257—267, 336—342.
 — w sprawach małżeńskich 5.

- Orzeczenia wpadkowe** 281, 344.
- Osąd w przekroczeniach** 460,—462 731
- Oskarżenie** jaka podstawa postępowania 2.
- oddanie pod oskarżenie 9, 207—219, 359, 421, 422, 451.
  - przekroczenie 267.
- Oskarżenie prywatne** 2, 46, 52, 57, 67, 68, 72, 75, 91, 97, 100, 112, 114, 120, 162, 172, 207, 217, 221, 222, 224, 230, 235, 236, 241, 251, 252, 255, 263, 270, 282, 283, 286, 298, 299, 304, 306, 316, 324, 327, 335, 352, 355, 357, 361, 363, 364, 383, 390, 394, 427, 450, 451, 456, 457, 459, 465, 468, 371, 473, 478, 487 . . . . . 71—73
- Oskarżenie pomocnicze** 2, 48, 49, 57, 172, 390, 393, 449 . . . . . 76—78, 721
- Oskarżony odstawienie do rozprawy głównej** 220.
- pojęcie 38.
  - dopełnienie przestępstwa podczas rozprawy 279.
- Oskarżony postępowanie zaoczne** 422—428.
- przesłuchanie na rozprawie 240, 245.
  - wezwanie i przesłuchanie 220.
  - zachorowanie na rozprawie 220.
- Oskarżyciel prawa na rozprawie głównej** 220—279.
- przed sądem przysięgłych 297—351.
  - w ogólności 12, 52, 57, 63.
  - sprawach o przekroczenia 448—487.
  - w stadyum oddania pod oskarżenie 207, 211.
  - w śledztwie wstępnem 93, 109, 110, 113, 120, 123, 162, 206.
  - przy wznowieniu postępowania 360, 361, 363, 364.
  - wniosek ścigania sądowego 2.
  - środki przeciw wyrokom 280—296.
- Oskarżyciel prywatny** 46, 50 . . . 65, 317, 514, 533, 535, 626
- Osoby poboczne** 23.
- Osoby sądowe wykluczenie** 72—74.
- Osoby sądowe wyłączenie** 67—71.

Osoby zaufania 230.	
Oszacowania rzeczy 99, 369, 410	176
Otrucie dochodzenie 131.	
Otwarcie listów i przesyłek 167, 199, 245.	
Oznaczenie należytości zastępców 394—396.	
Oznajmienie sądowych rozporządzeń 77—83.	

P.

Panujący obcy 61.	
Papiery przetrząśnięcie 97, 145, 452.	
— wartościowe, złożenie kaucyi 193	658—659
Parlament	658—659
Patent	658—659
Pełnomocnik obwinionego 455.	
— oskarżyciela prywatnego i strony cywilnej 50.	
Pensya utrata 402.	
Pieczętka sądowa 98, 145.	
Pisma w przekroczeniach 245.	
— tłumaczenie 100.	
— zabranie 140—146.	
Pisma drukowe konfiskata 487—491.	
— zakaz rozszerzania 492—494.	
Poczet posłów 61.	
Poczytalność wątpliwość 134.	
Podchwytliwe pytania ob. pytania.	
Podanie ręki przysięgłym 313.	
— świadkom sądowym 102.	
— w przekroczeniach 453.	
Podczaszy	658—659
Podejrzenie 25, 38	61—62
Podejrzany o ucieczkę 175, 180, 195, 452.	
— o czyn karygodny.	
Podkomorzy	662—663
Podpalenie postępowanie doraźne 430.	
— stwierdzenie istoty 137.	
Podróżujący 452.	

- Pogłoska** sprawdzenie 87.
- Pogoń sądowa** ściganie 141, 175—178, 415.
- Pogrzebanie** straconego 404.
- Pokrewieństwo** 67, 69, 75. 120, 152, 205, 306.
- Policya** ob. władza bezpieczeństwa.
- Policya posiedzenia** 310
- Pomoc siły zbrojnej** 28, 36, 436.
- przy pogoni 415.
  - prawna . . . . . 49, 169—170
- Poręczenie** uchylenie aresztu śledczego 192—197.
- Porządek** przy głosowaniu 19.
- w sali sądowej 233.
- Posiedzenie** sądowe niejawne 113, 114, 210, 217, 229, 231, 257, 286, 287, 294, 304, 336, 357, 442, 469, 470.
- przestępstwo 233—237, 278.
- Posłowie** orzecznictwo 61.
- Postanowienia** kary 207, 255, 260, 263, 270, 281, 283, 292, 320, 321, 338, 344, 353, 356, 360.
- Postępowanie** w ogólności 5, 24, 33, 34, 41, 42, 57.
- przy oddaniu w stan oskarżenia 213.
  - w śledztwie wstępnem 84, 86, 87, 89, 93, 96, 108, 114, 144.
  - na rozprawie głównej 220, 227, 229, 235, 236, 254, 290, 295.
  - w szczególnych wypadkach 360, 362, 365, 440, 452, 477.
- Postępowanie** adhezyjne 4, 365—379.
- edyktalne 422—428.
  - dowodowe na rozprawie głównej 246—254, 457.
  - » przed przysięgłymi 314, 415.
  - sprostowawcze 331.
- Postępowanie** nakazowe 460—462.
- Postępowanie** przedmiotowe czyli objektywne 493.
- Postępowanie** w sprawach o przekroczenia 459, 478.
- Postępowanie** przeciw nieobecnym i zbiegłym 422—428.

	Str.
Postępowanie wywodowe	334, 440
Poświadczenie prawomocności 373.	
Poszkodowany orzeczenie i zarządzenia co do roszczeń 365—379.	
— prawa 47, 48, 56	76—77
— przyłączenie się do postępowania 4, 172.	
Pouczenie.	
— co do prawa 325.	
— oskarżyciela prywatnego 112, 397, 467.	
— obwinionego 3, 41, 208, 209, 245, 268, 340, 397, 403, 461, 467.	
— przysięgłych 311, 325—327.	
— świadków 152, 165.	
Powietrze morowe, postępowanie doraźne 430.	
Powinowactwo 67, 69, 75, 120, 152, 205, 306.	
Powody orzeczeń 238, 268, 270, 281, 292, 458.	
Powrót zbiegłego 418, 421, 426.	
Powtórzenie dochodzeń 88, 125.	
— postępowania 261, 288, 292, 293, 332, 348—351, 470, 475, 476.	94
Prasowe sprawy ob. sprawy drukowe.	
Prawa obywatelskie 402, 408, 425.	
Prawda materyalna	24, 374
— wykrycie 232.	
Prawo abolicji 2.	
Prawomocność uwidocznienie 373.	
Prejudycjalność sprawy cywilnej	24
Prekluzyjny czasokres 25.	
Profesorowie jako obrońcy 39.	
— jako znawcy 119, 384.	194
Prokuratorya, nadzór	194
— stosunek do sądów	53
— instrukcja funkcjonaryszów	53
Prokuratorowie, prawa 36.	
— obowiązki 34, 87.	
— przy trybunale pierwszej instancji 29.	
— współdziałanie w procesie 46, 48, 49, 52, 57, 59,	71
Dr. J. Makarewicz.	51

64, 67, 68, 72, 75, 76, 78, 86—97, 112—114, 147, 190, 196, 197, 221, 230, 235, 270, 271, 22, 283, 284, 341, 352, 357, 377—379, 390, 401—408, 312, 421, 427, 429, 437, 439. 441—448, 450, 457, 460, 466, 469, 475, 487—493.

Prokuratorowie, zakres działania 31.

— wnioski 35, 88, 90.

— wyłączenie 75, 76.

Prokuratorowie starsi 29, 31, 32, 33, 37, 59, 62, 217, 410, 411, 419, 427, 446.

Prośby o ułaskawienie 410, 411.

— w przekroczeniach 482.

Protokolant 23, 62, 68, 70, 72, 101, 142, 270, 327, 404, 435, 444, 452.

Protokół spisanie 703

— narady 23.

— na rozprawie głównej 271, 272.

— w postępowaniu doraźnym 444.

— w przekroczeniach 452.

— przed przysięgłymi 342.

— w śledztwie wstępnym 23, 101—107.

Prusy 104

Przechowanie rzeczy 98. 708

Przedawnienie ob. zadawnienie.

Przedmioty czynu karygodnego przechowanie 98.

— zarządzenia w toku postępowania 116, 122, 136, 139, 141, 143, 144, 168, 201, 239, 253, 325.

— zarządzenia po ukończeniu postępowania 367, 368, 377, 378, 379, 408, 314, 417, 428.

— znalezienie 175, 177, 178, 201, 206.

— zniszczenie 492.

Przekroczenia, oskarżenie 448, 449.

— postępowanie 447—482.

— » nakazowe 460—462.

— » zwyczajne 450—459.

— » w sprawach drukowych 484, 485.

— środki prawne 463—479.

- Przekroczenia, wykonanie kary 482.**
 — wznowienie 480.
 — zażalenie 481.
- Właściwość sądu. Art. VIII. u. wpr. 11**
- Przełożony doniesienie 70, 76, 83, 399.**
- Przełożony sądu 18, 43, 74, 155, 189, 220, 221, 397, 429, 446. . . . . 697**
- Przepadek orzeczenie 113, 259, 260, 408.**
- Przerwanie rozprawy głównej 273.**
 — kary 401.
- Przesłuchanie na rozprawie 223—275.**
 — obwinionego 38, 59, 88, 198—206 704
 — innych osób 88, 127, 139, 140, 150, 161, 166,—168.
 — w przekroczeniach 453, 456, 473.
- Przesłuchanie prezydyalne 220.**
- Przestępstwa z upoważnienia i na wniosek 18**
- Przeszkody przywrócenie do pierwotnego stanu 364.**
 — na rozprawie 226, 242, 243, 252, 276, 455.
 — wykonania wyroku 397, 403.
- Przetrząśnienie papierów 145.**
- Przewłoka doniesienie 27, 34, 113, 364.**
- Przewodniczący na rozprawie 232—238.**
 — sądu przysięgłych 311.
 — wywód 325.
- Przybicie, ogłoszenie 79, 80, 301, 424, 427, 431, 493.**
- Przybranie świadków sądowych 102, 116, 142, 198.**
 — znawców 118.
- Przyczyny nieważności 281, 341.**
- Przydybanie na gorącym uczynku 141, 175, 177, 437.**
- Przygotowania do rozprawy 220—227.**
 — do śmierci 404, 445.
 — do ucieczki 175, 195, 420.
- Przyjmowanie doniesień karnych 86.**
- Przykład odstraszący 442.**
- Przyłączenie się do postępowania 4, 172.**
- Przypadki wpadkowe 277—279.**

Przypomnienie przysięgi 121, 247, 453.

Przysięga fałszywa, skutki 170, 353, 355.

- formalności 171.
- przeszkoda 170.
- służbowa 453.

Przysięgli narada 326—329.

- pytania 316—323.
- werdykt 330—332.
- wykluczenie 306.
- wyłączenie 308, 309.
- zaprzysiężenie 313.

Przysięgły główny 303.

- zastępca por. zastępca przysięgły 691

Przysposobiciele i wychowawcy uwolnienie od świadectwa 152.

- wpływ tego stosunku 67, 69, 75, 120, 306.

Przytrzymanie tymczasowe 175—179, 452.

Przywrócenie do pierwotnego stanu 364.

Przyznanie 25, 202, 204, 206, 355, 451.

Przyzwoitość, względy 122, 133, 142, 229, 233.

Punkty oskarżenia, rozprawa co do nich 232.

Pupil obwinionego, uwolnienie od świadectwa 152.

Pytania podchwytliwe 167, 200.

- do obwinionego 199, 200.
- do poszkodowanego 176.
- do znawców 123.
- do świadków 166, 167.
- na rozprawie 249, 315.
- na naradzie sądu 22.
- co do winy, głosowanie 22.
- wstępne 5.

Pytania dodatkowe 318—323.

- ewentualne 319—323.
- co do okoliczności obciążających 322.
- kontrolne 438

Pytania ogólne ob. generalia.

R.

- Rabunek postępowanie doraźne 430.
- Rada państwa, aresztowanie członka 1, 83.
- Referent ob. sprawozdawca.
- Registratura 710, 732
- Reformatio in pejus 293 618
- Rekwizycye sądów karnych 26, 27.
- Reprezentacya, doniesienie przeciw członkom 83, 402.
- Restitutio ob terminum lapsum 36 .
- Resumé 441
- Rewizya domu i osoby 139--142.
- Rewizya nadzwyczajna 362.
- Robotnicy kopalń i hut 158, 176, 402.
- Rodzeństwo ob rodzina.
- Rodzice ob. rodzina.
- Rodzina, doręczenie 80, 424, 427.
- odwiedziny 186, 403.
- oskarżonego 7, 142, 148. 391, 404.
- Rosya, korespondencya . . . . . 47—48
- Roszczenia prywatne, odszkodowanie 365—379.
- uwzględnienie 4, 365, 379.
- Rota przysięgi dla świadka 251
- tłumacza 242
- znawcy 196
- Rozdzielenie spraw 57, 58, 114, 214, 263, 289, 321,
. 348.
- Rozgłos, unikanie 142.
- Rozpoczęcie kary 401.
- Rozpowszechnienie pism drukowych 486, 492, 493.
- Rozpoznawanie osób i rzeczy 98, 105, 116, 127, 136,
168, 201, 239, 253, 367, 375, 428.
- Rozprawa główna jawność 228—231.
- miejsce 221.
- narada 326—329.
- protokół 271, 272.

Rozprawa główna rozpoczęcie 239–244.

- postępowanie dowodowe 245–254.
- odroczenie 226, 273–276.
- przygotowania 220–227.
- czynności przewodniczącego 232–238.
- przed sądem przysięgłych 311–342.
- w przekroczeniach 451–459, 478.
- w postępowaniu doraźnym 439–441.
- postępowaniu kasacyjnym 287, 346, 347.
- pytania dla przysięgłych 316–323.
- wezwanie nowych świadków i znawców 222.
- wywody stron 324, 325.
- wyrok 330–342.
- w razie wznowienia 359–365.
- zaniechanie 227.
- niepokojenie 234–237.
- wyznaczenie terminu 221.
- zdarzenia wypadkowe 277–279.

Rozruch odszkodowanie 370.

- postępowanie doraźne 329.
- uczestnicy 181.

Rozwiązanie wyczekiwanie 398.**Rumunia**

92

Rzecz cudza zarządzenie 375–379

- obwinionego 367.
- oszacowanie 99, 369.
- zwracanie poszkodowanemu 367.

S.**Sądy w ogólności 8.**

- głosowanie 20–22.
- korespondencja 26–28.
- osoby poboczne 23.
- właściwość 1–66.
- wykluczenie 72–74.

Sądy apelacyjne 10, 13, 463.

Sądy apelacyjne w trybunałach drugiej instancji 15, 280, 294.

Sądy cywilne obowiązek donoszenia o przestępstwach 84.
— uwzględnienie orzeczeń 5.

Sądy doraźne 434, 435, 437—445.

Sądy karne 24—28. 54—56.

Sądy krajowe wyższe zakres działania 8, 15, 17—23, 27, 29, 32, 35, 39, 48, 49, 59, 62—64, 69, 74, 109, 114, 190, 194, 197, 208, 210—919, 236, 280, 283, 294—297, 301, 343, 345, 352, 357, 359, 360, 364, 384, 387, 392, 395, 401, 406, 410, 411, 417, 421, 427, 429, 450, 494.

Sądy orzekające 10, 13.

Sądy powiatowe miejskie delegowane 9, 485.

— orzecznictwo 8, 9, 12, 31, 32, 52, 74, 81, 484,

— oskarżenie 448, 449.

— postępowanie w przekroczeniach 447—482.

— postępowanie w razie doniesienia 84, 88, 89.

— postępowanie nakazowe 460—462.

— środki prawne przeciw wyrokom 463—479.

— współdziałanie w postępowaniu 93, 95, 156, 178, 220, 221, 288, 301, 356, 357, 415, 417.

— wykonanie kary 482.

— wznowienie 480.

— zaniechanie śledztwa 109.

— zaniechanie przeciw zarządzeniu 481.

Sądy przysięgłych, w ogólności 297—351.

— orzecznictwo 14 4

— rozprawa główna 311—342.

— środki prawne przeciw wyrokom 343—351.

— skład 300.

— w sprawach drukowych 484—486.

— tworzenie, 302, 304—310.

— trybunał 301.

— zawieszenie 11

Sądy śledcze 10, 11.

Sądy właściwe ob. właściwość.	
Sądy wojskowe	117, 238
Saksonia	101
Sala sądowa, władza dyscyplinarna w sali 2.33	
Saliny	664—665
Sąsiad, przybranie 142.	
Ściąganie kosztów i kar pieniężnych 391, 409.	
Ściganie 2, 34, 46, 48, 49, 57, 87, 89, 90, 91, 144, 207, 211, 261, 263, 317, 320, 213, 352, 359.	
— sądowe 2.	
— nieobecnych 412—416, 421.	
— pogonią 177, 415.	
Sędzia powiatowy	698—699
Sędzia śledczy urządowanie 88, 89.	
— postępowanie w śledztwie 137—203.	
— skarga pomocnicza 48.	
— środki prawne 113—115.	
— ustanowienie 11.	
— wyłączenie 68—69.	
— prawo sprzeciwiania się	162
— zaniechanie dochodzeń 90.	
— zarządzenia 357, 368, 375—379.	
Sędzia zastępca 18, 221, 301,	
Sędziowski urzędnik pomocniczy	42
Sejm krajowy 1, 83.	
Sekeya zwłok ob. obdukcya.	
Senaty, tworzenie 18.	
— większy i mniejszy	33—34
Senzal doniesienie przeciw	664—665
Serbia.	660—661
Sesya sądu przysięgłych 297, 298, 299.	
Siła zbrojna 28	60
Skarga prywatna ob. oskarżenie prywatne.	
Skazańcy	15—16
Skład grom sędziowskich 17. 18.	
Skutki prawne, orzeczenie 391.	

- Ślady przestępstwa dochodzenie 98.
- Śledzenie czynów karygodnych 84—90.
- Śledztwo wstępne środki prawne 112—115.
- stanowisko sędziego śledczego 93—96.
  - tok czynności 96—108 . . . . . 720—721
  - uzupełnienie 224, 225, 227.
  - warunek wdrożenia 92.
  - wdrożenie 91—95.
  - zaniechanie 109—121.
- Ślubowanie ob. przyrzeczenie.
- Sława 130, 142, 166. 175—178, 183, 252.
- Słudzy publiczni należytości 382.
- skutek doniesień 460.
  - wezwanie i przyaresztowanie 158, 176, 402.
  - władz bezpieczeństwa 36, 382.
- Służba Boża przechowanie przedmiotów 98.
- rewizya 142.
- Śmierć świadka 251.
- obwinionego 283, 354, 389, 465.
  - podejrzana 84, 127—131.
- Spadek zasądzony 389.
- Spór kompetencyjny 128
- Spostrzeganie osłabienie 170.
- Spowiedź ochrona tajemnicy 151.
- Sprawca niewiadomy nieobecny lub zbiegły 421—428.
- Sprawdzenie pisma 135.
- Sprawozdania 31, 37, 95, 448.
- Sprawozdawca, ustanowienie 69, 95, 287, 472.
- Sprawy drukowe postępowanie 483—494.
- właściwość 484—486 10
- Sprawy publiczne . . . . . 664—665
- Sprostowanie wyroku 270.
- Sprzeciw ob. opozycja.
- Sprzeciwianie się przewodniczącemu 233.
- Sprzeczności w orzeczeniu znawców 125.
- w werdykcie pryysięgłych 331, 344.
  - w zeznaniach 168, 204, 205, 245, 248, 252.

Sprzedaż depozytów 377—379.

— prochu . . . . . 664—665

Środki dowodowe na rozprawie głównej 207, 224, 239, 246, 252, 254, 257, 253, 273, 276.

— na roszczenia prywatne 373, 375.

— przed przysięgłymi 315, 325.

— spis 222.

— uwzględnienie 3.

— w postępowaniu doraźnym 437.

— w sprawach o przekroczenia 452, 457, 461, 467, 470.

— w śledztwie wstępnem 88, 92, 96, 98, 111, 199,

— w wznowieniu postępowania 352, 353, 355.

— niedozwolone przy dowodzeniu 25.

— prawne.

— przeciw rozstrzygnięciom w toku rozprawy 225, 229, 237, 238, 270, 278.

— przeciw wyrokom sądów powiatowych 463—479, 481.

— przeciw wyrokom sądów przysięgłych 343—351.

— przeciw wyrokom trybunałów 280—296.

— w postępowaniu drukowem 493, 494.

— w szczególnych wypadkach 225, 229, 237, 238, 243, 270, 278.

— przymusowe przeciw świadkom i znawcom 119, 159, 160, 242.

— spożywcze . . . . . 666—667

Statki parowe aresztowanie zajętych przy statkach 178, 402.

— wzywanie 158.

Stan oskarżenia 207—209.

Stan umysłowy 134, 151.

Stenografowanie protokołu 271.

Stolnik ob. Podkomorzy.

Stosunek głosów ob. głosy.

Stosunek sądów karnych do innych władz 26, 27, 28.

- Stosunki majątkowe 7. 41, 139, 185, 192.
- Stosunki prawne orzeczenie 371.
- Stowarzyszenie akademickie . . . . . 666—667
- zarobkowe . . . . . 666—667
- Straż 239, 383, 382.
- lasowa 158, 176, 402.
- skarbowa 177, 383, 417.
- Strona cywilna 47, 49. 731
- Strony przed sądem przysięgłych 324.
- wnioski 238.
- Stylizacja aktu oskarżenia 307.
- wyroku 270.
- Subsydjarne oskarżenie ob. oskarżenie pomocnicze.
- Suspensya sądów przysięgłych 681
- wyroku 332, 358, 425.
- Symulowanie choroby umysłowej 203.
- Świadectwo fałszywe 353, 355.
- urzędowe 110, 141, 142, 373. 415.
- Świadkowie fałszywe zaznania na rozprawie 277.
- konfrontacja 168.
- należytości 383.
- niestawienie się na rozprawie 242, 243.
- osoby wojskowe 161, 223.
- przesłuchanie 150—172.
- przesłuchanie na rozprawie 241. 247—251, 453.
- uwolnienie od świadectwa 152, 153.
- wzbronienie świadectwa lub przysięgi 160.
- zaprzysiężenie 169—171, 453.
- zawezwanie nowych świadków 222, 254.
- za granicą 157.
- sądowi przybranie 102, 103, 105, 108, 116, 142, 198 . . . . .
- w przekroczeniach 452.
- wykluczenie od urzędu przysięgłych 306.
- Święta względ 6, 273, 403.
- Szacowanie 99, 369, 410.
- Szambelani czyli podkomorzowie doniesienie 83.

Szkoda z czynu karygodnego dochodzenie	99.
Szlachectwo utrata	402.
Szupańnicy	666—667
Szwajcarya	45

T.

Tajemnica urzędowa zdradzenie jej	87, 151.
Tajni radcy doniesienie	83.
Technicy	666—667
Telegraficzne zgłaszanie środka prawnego	
Telegramy zawiadomienie o ułaskawienie	411.
— zatrzymanie	146—149.
Termin skargi prywatnej	19
Terminatorowie	668—669
Tłumacz wzywianie	100, 163, 164, 198.
— należytości	381, 85, 386.
Tłumaczenia	100.
Tożsamość czynu	267.
— Tracenie porządek	339.
— wykonanie	403, 404.
Trup odgrzebanie	127.
Trwanie aresztu	190.
— postępowania doraźnego	439.
— rozprawy	310.
Trybunał pierwszej instancji zakres	10—13 697
— jako władza apelacyjna	468—480.
— drugiej instancji orzecznictwo	15.
— rozstrzygnięcie opozycji	210—215, 218, 219.
— sądu przysięgłych	301.
— postępowanie i zawyrokowanie	333—342.
— wyrok na rozprawie głównej	257—267.
— kasacyjny, prokuratoria generalna	29, 33, 37.
— sąd najwyższy	16.
— prawo nadzwyczajnej rewizji	362, 480.
— złagodzenie kary	410, 411.
— postępowanie w wypadku zażalenia nieważności	286—293, 347—350, 479.

Trybunał kasacyjny, przedkładanie wyroków śmierci	341.
Tymczasowe przytrzymanie	175--179, 452.
Tunis	91
Turcja	92
Tytuły publiczne, doniesienie	83.
— utrata	402.

U.

Ubezpieczenie od wypadków	668—669
Ubogich obrona	41.
Uchylenie się od świadectwa i konfrontacyi	152, 205.
— aresztu	190—192.
— karygodności czynu	213, 259, 281, 317, 319, 344.
— postępowania	217, 288, 348, 349, 350, 358, 475.
Uchwała na wydanie	59.
— przysięgłych	328—332.
Uciezka aresztowanego w śledztwie	186, 416.
Uczestnik właściwość	93
Uczniowie, doniesienie	83 . . . . . 670—671
Udaremnienie śledztwa	175, 180, 452.
Ujęcie na gorącym uczynku	141, 175, 177, 437.
— obwinionego	52, 54.
Ukaranie świadków i znawców niestawających	119, 159, 242, 243.
Ukończenie postępowania, zawiadomienie	83.
Ułaskawienie, postępowanie	410, 411.
— w sprawach o przekroczenia	482.
— w wypadku wyroków na karę śmierci	341, 403.
Ułomność świadka	154, 233.
Upomnienie	165, 199, 203, 240, 247,
Uprowadzenie, właściwość	51, 52. 56, 58, 486.
Urodzenie ob. miejsce urodzenia.	
Urząd publiczny postępowanie w razie utraty	83, 399.
Urzednicy	670—671

Urzędnicy, zawiadomienie o przyaresztowaniu 176.

- zawezwanie jako świadków 158.
- zawiadomienie o postępowaniu przeciw nim wdrożeniem 83, 399, 402.
- uwolnienie od obowiązku świadka sądowego 103.
- ich należytości 382, 385.
- przesłuchanie i przyaresztowanie 158, 176, 402.

Urzędy publiczne, ich obowiązek donoszenia o czynach karygodnych 84.

Usprawiedliwienie niejawienia się 174, 243, 478.

Ustanowienie obrońcy 41–44, 220, 347, 440.

Ustanowienie o postępowaniu karnem I. II.

- stosowanie dawniejszej III. IV. V.

Ustawa o odszkodowaniu niewinnie zasądzonych . 740—745

Ustawa o ochronie znaków towarowych 33

- o organizacyi sądów 31, 34, 134, 156
- o obrocie środkami spożywczeimi. 12, 155, 194
- o ochronie prawa domowego 12, 148
- o ochronie tajemnicy listów 12, 17
- o bezpośrednich podatkach osobistych 12, 226
- o ochronie wolności osobistej 12, 148
- o ochronie wynalazków 12, 17, 155
- o prawie autorskiem 12, 17, 33, 194
- przeciw zarazie bydłowej 12
- o zawieszeniu sądów przysięgłych . . . . . 681—683
- wojskowa . . . . . 670—671
- wprowadcza 1
- o układaniu list przysięgłych . . . . . 683—695

Usunięcie się obrońcy 43.

Uszkodzenie cielesne dochodzenie 132.

Utrata należytości 383, 386.

- praw i upoważnień 408.

Utrudnienie śledztwa 175, 180, 452.

Uwięzienie ob. areszt.

Uwolnienie bez werdyktu 317.

Uwolnienie od obowiązku świadka sądowego 103.

Uwolnienie od obowiązku świadczenia 151—153.

- oskarżonego 259, 284, 317, 334, 337, 355, 360, 362, 363.
- w sprawach drukowych 492.
- w postępowaniu doraźnym 443.
- w przekroczeniach 466.
- wykonanie wyroku 396.
- od należytości w sprawach karnych 380.

Uzasadnienie ob. powody.**Uzupełnienie gron sędziowskich 18.**

- śledztwa 21, 88, 112, 224, 227, 359, 421, 476.

W.**Walcownie robotnicy 158, 176, 402.****Waluta koronowa . . . . . 27****Wdrożenie nowych dochodzeń 224, 225.**

- postępowania doraźnego 429—436.
- postępowania przeciw nieobecny 422.
- śledztwa wstępnego 91—95.
- wznowienie postępowania 347.

Węgry . . . . . 49, 90**Werdykt przysięgłych ogłoszenie 328—338.**

- ułożenie 328, 329.
- suspensya ob. suspensya.

Wezwanie nowych świadków i znawców 222, 225, 254.

- obwinionego 173. 452. 704
- świadków 150.
- ogólne przepisy 8, 38, 79, 150, 156, 160, 73, 220, 221, 223, 286, 381—383, 386, 43, 420, 422, 427, 452, 454, 459, 471.

Wgląd w akta 82.**Wiek odebranie przysięgi 107 l. 4.**

- uwzględnienie 170, 184, 250, 442.

Więzienia wojskowe 406.

- zwiedzanie 189.

Więżniowie w zakładach karnych	549
Wliczenie do terminu 6.	
— aresztu śledczego 400.	
Władza bezpieczeństwa 141. 477.	
— współdziałanie 24, 25, 36, 86—88, 140, 141, 177, 404, 415, 417.	
— w sprawach drukowych 487.	
— dyscyplinarna przewodniczącego 232—238, 242, 288 327.	
— sędziego śledczego 108, 113, 119, 143, 159, 160, 182.	
Właściwość sądu jako przyczyna nieważności 281, 288, 443, 468.	
— zasada	14
— przy wniesieniu oskarżenia 207, 208—212, 219.	
— sądów przysięgłych VI.	
— spory 64.	
— szczególna 60.	
— trwanie 53.	
— w szczególności 51—59.	
— w prawach drukowych 484—486.	
Własność zwrócenie 375—379.	
Włochy	48
Włóczęstwo 175, 180, 452, ...	672—673
Wnioski stron na rozprawie 238.	
Wpadkowe pytanie na rozprawie 238.	
Wojsko pomoc 28, 36, 382, 436.	
Wojskowe osoby areszt śledczy 180.	
— doniesienie 83	676—677
— należytość świadków 383.	
— postępowanie doraźne 431, 438.	
— przesłuchanie jako świadków 161, 223.	
— wykonanie kary 406.	
— sądy	1
Wolność osobista	672—673
Woźni sądowi należytości 382.	
Wspólny obrońca 42.	

- Współwinni przy wydawaniu wyroku śmierci 404.**
- przy wznowieniu 259.
  - uwzględnienie na rozprawie 247, 248, 250, 252, 320, 332.
  - właściwość sądu 55—58.
  - w postępowaniu doraźnym 434, 441.
  - postępowaniu przeciw nieobecny 428.
  - w śledztwie 170, 184, 213.
  - w wypadku odwołania 290, 395, 477.
- Wstępne pytania 5.**
- Wstrzymanie się od głosowania 22.**
- od urzędowania 186, 403.
- Wstydlivość względ 122.**
- Wybór duchownego 186, 403.**
- obrońcy 39.
- Wychowawcy . . . . . 676—677**
- Wydalenie się obwinionego 175, 195, 420.**
- oskarżonego 407.
- Wydanie przestępcy, postępowanie 59.**
- „ do Niemiec . . . . . 99—104
  - „ „ Rosyi . . . . . 104—113
  - przesylek 149.
- Wydrukowanie wyroku śmierci 404.**
- Wydział adwokacki ustanowienie obrońcy 42.**
- władza dyscyplinarna 236.
  - lekarski ob. fakultet.
  - prawa, nauczyciele 39.
- Wygaśnięcie oskarżenia 2.**
- Wygnanie skazanego 407 . . . . . 723**
- Wygotowanie wyroku 270, 340.**
- Wykazy czynności . . . . . 718—719**
- Wykluczenie osób sądowych 72—74, 216.**
- prokurator 76.
  - przysięgłych 309.
  - z listy obrońców 39, 236.
- Wykonanie wyroku 396—409, 482.**
- Wykrycie prawdy 232.**

Wyłączenie osób sądowych 67—71.

- prokuratorów 75, 76.
- przysięgłych 308.
- sprawy karnej 57, 58, 114, 214, 263, 289, 321, 348.

Wymiar kary 260, 335, 338.**Wymierzenie należytości 382—388.****Wynagrodzenie zastępcy 393—395.**

- z powodu bezzasadnego skazania 740

Wypuszczenie aresztowanego 190, 192, 396.**Wyrok na grzywnę 266.**

- podstawa 258.
- sądu przysięgłych 332—342.
- środki prawne 280--296.
- uwalniający 259, 317, 334.
- w wypadku niewłaściwości 409, 482.
- wykonanie 396—409, 482.
- częściowy 213, 263, 289, 332, 348.
- karny doniesienie 83, 399, 402.
- odroczenie wykonania 401.
- sądu powiatowego 482.
- treść 260.
- wykonanie 397—409.
- śmierci wydanie 339, 341.
- wydrukowanie 404.
- wykonanie 403, 404.
- w postępowaniu doraźnem 432—436.

Występki.

- prasowe 484.

Wywody końcowe na rozprawie 255, 256, 324, 325, 335.**Wywołanie sprawy 239, 312.**

- świadków 241, 314.

Wyżywienie aresztowanych 391.**Wznowienie postępowania 352—363.**

- na korzyść oskarżonego 353, 354.
- w przekroczeniach 481.

Wznowienie z urzędu 362, 363.	
— zwyczajne	480

Z.

Zachowanie się nieprzyzwoite na rozprawie 233—237.	
Zadawnienie 213, 259, 317, 352, 379.	
Zadowolnienia oznaki 233.	
Zagajenie rozprawy głównej 239—244.	
Zagranica, korespondencja 26, 59, 136, 157, 421.	
— właściwość sądu 54.	
— zwrot kosztów 380.	
Zakaz reformationis in pejus ob. reformatio.	
— rozszerzania pism drukowych 492, 493.	
— wykonywania praw obywatelskich 425.	
Zakłady kontumacyjne, postępowanie doraźne	574
Zakłady przymusowe 83, 260, 283.	
Zamiana kary pieniężnej 7.	
Zamieszkanie względ na 54, 59, 79—81, 85, 156, 193, 413, 424.	
Zamknięcie rozprawy głównej 255, 257, 325.	
— śledztwa wstępnego 109—112.	
Zaniechanie śledztwa 109—112.	
Zaniedbanie terminu 364.	
Zaoczne postępowanie 422—428.	
Zapewnienie w miejsce przysięgi 171.	
Zapowiedzenie środków prawnych 209, 217, 284, 294, 346, 357, 364, 392, 395, 427, 461, 466, 480.	
Zarobek uwzględnienie 7, 310 391.	
Zastaw uchylenie resztu śledczego 193.	
Zastępca prokuratora 29	723
— sprawach karnych 236.	
— koszta zastępcy 393—365.	
— ubogich 41, 393.	
— przysięgły 304, 310.	
— powołanie 302.	
— sędzia 18, 221, 301.	

- Zastosowanie mylne ustawy 33, 281, 344, 468, 477.
- Zastrzeżenie ścigania 263, 321.
- Zaszczyty utrata 402.
- Zatrzymanie listów i przesyłek 146—149, 452.
- papierów 145.
  - przedmiotów 143—144.
- Zaufanie osoby zaufania 230.
- Zawiadomienie o skazaniu 402,
- o rozpoczęciu i ukończeniu postępowania 221.
  - o zatrzymaniu przesyłek 148.
  - o wykonaniu kary 83, 399, 402.
  - o zawezwaniu nowych świadków 222.
- Zawiadomienie przez sądy czynić się mające 47. 83, 158, 176, 236, 399, 402, 407, 408, 417, 452.
- Zawieszenie sądów przysięgłych VII. . . . . 681—683
- wyroku 332, 358, 374, 452,
- Zażalenie przeciw sądowym zarządzeniom 39, 45, 49, 63, 64, 74, 76, 113, 114, 187, 189, 210, 352, 357, 392, 395, 411, 480, 481, 487, 489 491, 494.
- z powodu zwłoki 27.
  - nieważności legitymacya 282.
  - połączenie z odwołaniem 296.
  - postępowanie 347—351 . . . . . 735—740
  - przeciw wyrokom trybunałów 281.
  - — — sądów przysięgłych 344.
  - — — sądów powiatowych 479.
  - — aktowi oskarżenia 216—219.
  - termin do zapowiedzenia 284.
  - nieważności w obronie ustawy 33, 229, 479.
  - z tytułu nadzoru 15, ... 35
- Zbieg przestępstw 22, 213, 232, 265, 289, 332, 363, 389.
- przestępstw właściwość 56, 57, 58.
- Zbiegli postępowanie zaoczne 422—428.
- Zbiegowisko 432.
- Zbrojna siła 28, 35.
- Zdanie znawców 124, 126, 129, 132, 134, 136.
- Zdarzenia wypadkowe 366

- Zdjęcie kajdan 198, 239.**
Zdrada stanu, odszkodowanie 370.
Zeznania świadków, odmówienie 160.
 — — — — — uwolnienie 151—153.
Zgaśnięcie oskarżenia 2.
Złagodzenie kary 338, 410, 411.
Złożenie przysięgi chwila odebrania 169, 170, 171.
 — formalności 171.
 — na rozprawie 247.
 — niedopuszczalność 170.
 — przysięgłych 313.
 — świadków 171.
 — znawców 121.
 — uwolnienie 169, 171.
Złożenie orzeczenia przez znawców 124, 129, 132, 384.
Zmiana orzeczenia co do roszczeń prywatnych 374.
Zmowa przeszkodzenie 175.
Znak ręczny 105.
Znawcy należytości 384, 386 . . . . . 517—526
 — niestawienie się na rozprawie 242, 243.
 — obraza 121.
 — przybranie do oględzin 118.
 — postępowanie 122—126.
 — przesłuchanie na rozprawie 241, 247—251.
 — w przekroczeniach 452, 470, 471.
 — zawezwanie do rozprawy 222, 254.
 — zdolność 119, 120.
Zniszczenie rzeczy 377.
Zrzeczenie się środka prawnego 210.
 — wynagrodzenia 365.
 — zeznawania 152.
Związek spraw 56.
Zwiedzanie aresztów 189.
Zwierzchnik przysięgłych 326.
Zwłoka niebezpieczeństwo 24, 64, 65, 71, 84, 88, 89,
 97, 119, 120, 141, 147, 177, 429.
Zwrot kosztów postępowania karnego 389—392.

Ż.**Żandarmerya** wkroczenie 24, 28, 26, 176.

— eskortowanie 28.

— przesłuchanie jako świadków 161, 223, 383.

— stosunek do funkcjonaryuszów prokuratoryi 36.

— instrukcja . . . . . 557—558

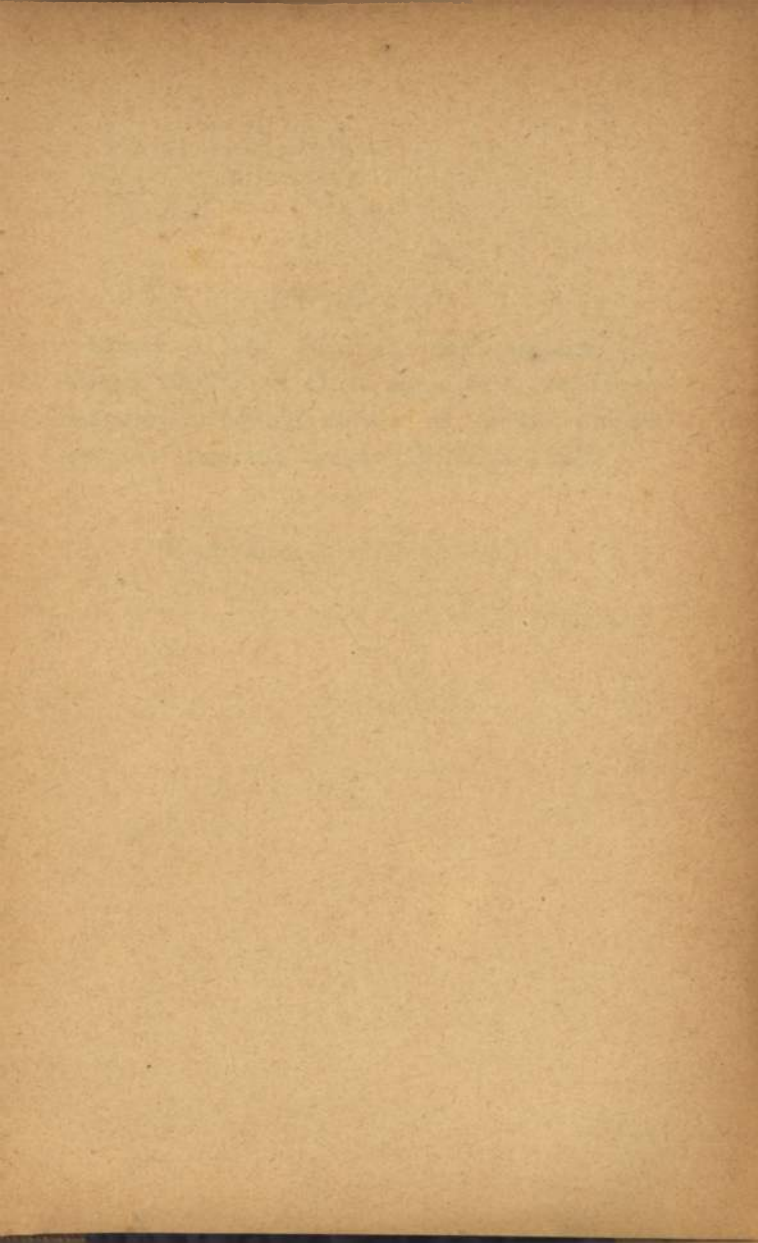
— zawiadomienie o oporze . . . . . 678—679

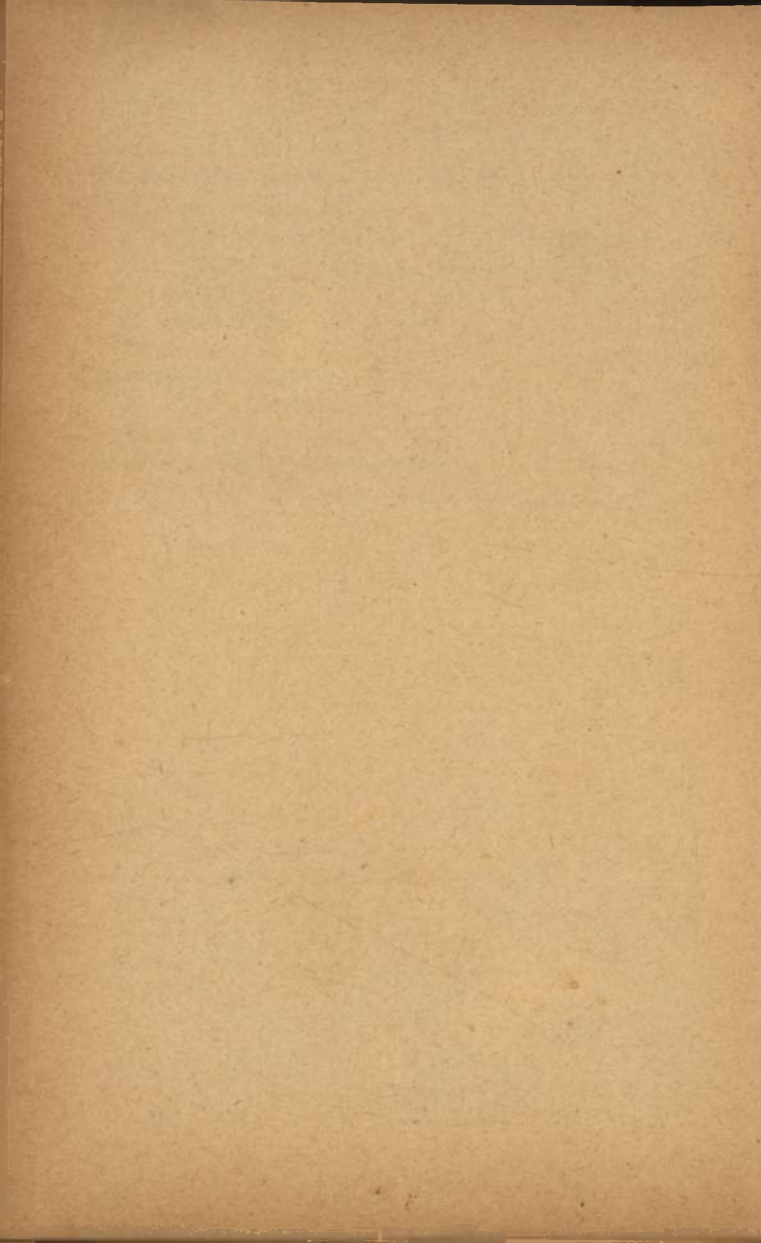
Żebracy . . . . . 678—679**Żołnierze** ob. osoby wojskowe.**Życie** niebezpieczeństwo 137, 138.**Żydzi** zaprzysiężenie 171.**Żywienie** rodziny skazanego 391.

— obwinionego, kosztą 387.

UWAGA.

Tekst ustawy o post. karnem uległ zmianie (ust. z 24 lutego 1907 l. 41 D. u. p.) o tyle, że Trybunał kasacyjny urządzuje zawsze w gronie pięciu sędziów (zmiana dotyczy §. 16. i 292).

Ważniejsze omyłki druku:

str. 65 u góry zamiast § 8—9, czytaj: § 40.

» 283 wiersz 18 od góry zamiast Rozdział IX czytaj: XVI.

» 308 » 11 » » » I. » II.

» 334 » 16 » » » IV. » VI.

» 191 » 8 » » » Rozdział IX » XI.

EVACA

... ..
... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..

HENENFELD Dr. Powszechna księga wzorów prawniczych.

Tom III. 1) egzekucyjne wzorów	157
2) konkursowe „	14
razem wzorów	171

Przy każdym rozdziale umieszczoną jest odnośna ustawa o należyłościach prawnych.

JAWORNICKI i Dr. LAUFBAHN. Ustawa z d. 18/12 1906 d. u. p. Nr. 5 z r. 1907 dotycząca unormowania ustroju aptekarstwa wraz z rozporz. ministerstwa spraw wewn. z d. 10/12 1910 Nr. 235 d. u. p. i rozporz. minist. spraw. wewnętrznych z d. 2/1 1907 d. u. p. N. 6. . . . . K. 3.

KRZYMUSKI EDMUND Prof. Dr. Wykład procesu karnego wydanie II-gie, przerobione i uzupełnione nowelą z 20 lipca 1912 l. 142 d. u. p. w eleg. oprawie . . . . . K. 14

W österr. Zeitschrift für Strafrecht I. 5/6 — znany kryminalista Dr. Storch prof. czeskiego uniwersytetu w Pradze — recenzuje **obszernie i nader pochlebnie** dzieło prof. Dra K. i kończy wywód swój następującymi słowy:

»Das schliessliche Urteil kann kein anderes sein, als daß das Buch Krzymuski's der Aufgabe, die es sich gestellt hat, in glänzender Weise gerecht wird und daß es Vorzüge aufweist, die es würdig machen, den besten anderssprachigen Werken dieser Art als vollkommen ebenbürtig und gleichwertig an die Seite gestellt zu werden«.

— Wykład prawa karnego wydanie 3-cie uzupełnione nowelą z dnia 7 czerwca 1912 l. 118 i 20 lipca 1912 l. 141 d. u. p. 2 tomy w eleg. oprawie . . . . . K 23—

(Patrz str. 10 tego katalogu)

MAKAREWICZ JULIUSZ Prof. Dr. Ustawa o postępowaniu karnem wydanie 3-cie, uzupełnione judykaturą trybunału najwyższego. tekstem polskim i niemieckim, licznymi objaśnieniami autora. oraz nowelą z d. 20 lipca 1912 l. 142 d. u. p. z objaśnieniami (1-sze wydanie tego dzieła opracował prof. Dr. Rosenblatt) w eleg. opr. patrz str. 18-ta tego katalogu K. 17—
Nowela do procedury karnej z dnja 20 lipca 1912 l. 141 d. u. p. zmieniająca ustawę karną z d. 27/5 1852 l. 117 d. u. p. i no-

wela z d. 20/7 1912 l. 142 w sprawie zmiany niektórych postanowień procedury karnej z objaśnieniami . . . . . K 1—

MAKAREWICZ JULIUSZ Prof. Dr. Demokratyzacja nowoczesnych społeczeństw w eleg. oprawie . . . . . K. 6—

Treść:

Wstęp. I. Niwelacja. II. Indywidualizacja. III. Decentralizacja majątków. IV. Funkcjonaryzacja. V. Demokratyzacja i proletaryzacja. VI. Demokratyzacja i sprawa żydowska.

PLAHNER ZYGMUNT. Sędzia powiatowy. Nowoczesne kwestye prawne z praktyki cyw. sądowej . . . . . K. 3

Treść:

- I. Personalny przywilej adwokatów i notaryuszy w sprawach procesowych z przymusem adwokackim, nie odnosi się do kandydatów adwokackich, ani notaryalnych do substytucyi uzdatnionych.
- II. Niejednostajne postępowanie sądów w braku dowodu doręczenia przy rozprawie.
- III. O spoczywaniu sporu w postępowaniu prowizoryalnemi
- IV. O zarzucie sprawy prawomocnie osądzonej (exceptio rejudicatae) z § 239 i 240 pr. cyw.
- V. O dowodzie przesłuchania stron (kwestye dwie).
- VI. Nadużywanie § 433 i 439 proced. cyw. in fraudem creditorum i projekt częściowej zmiany tych przepisów.
- VII. Różnoraka stylizacja skargi o własność nieruchomości i wyrzeczeniu odnośnego wyroku.
- VIII. Skarga o świadczenie przedmiotu zastępywalnego.
- IX. Krytyczna ocena sprzecznych orzeczeń najwyższego Trybunału Sprawiedliwości w dziedzinie spraw rzeczowych, stanowiących przedmiot ksiąg gruntowych.
- X. Rozbiór kwestyi, kto ponieść winien koszty intabulacyi prawa własności, wyrokiem sądowym wywalczonego.
- XI. Zaprowadzenie ustawy o postępowaniu upominawczem 29/4 1873 d. u. p. 168 w Galicyi.

- XII. Kilka uwag o przysiędze bezwyznaniowych.
- XIII. O właściwych przyczynach niezgodności naszych ksiąg gruntowych i o środkach zaradczych.
- XIV. O żegludze napowietrznej ze stanowiska prawnego.
- REINHOLD JÓZEF Dr.** Ustawy o zaraźliwych chorobach zwierzęcych z r. 1909 wraz z rozporządzeniami wykonawczymi, odnośnemi rozporządzeniami i reskryptami ministerjalnymi, odnośnemi rozprządzeniami władzy krajowej dla Galicyi, objaśnieniami na podstawie materyałów do ustawy, orzeczeniami trybunału najwyższego jako kasacyjnego, trybunału administracyjnego i trybunału państwa w eleg. opr. (z tekstem polskim i niemieckim) . . . . . K 8.
- ROSENBERG MARYAN Dr.** Zarys urzędzeń prawnych górnictwa w Polsce pod koniec XVI wieku . . . . . K 3:50
- Komentarz do kodeksu naftowego tom II-gi w druku.
- RYBARSKI ROMAN Dr.** Organizacya kredytu w Galicyi i w Królestwie Polskiem . . . . . K 3—
- WERHANOWSKI.** Zmiana skargi . . . . . K 3:50
- WRÓBLEWSKI STAN. Prof. Dr.** Ustawa z d. 16/1 1910 L. 20 d. u. p. o pomocnikach handlowych z komentarzem, tekstem polskim i niemieckim w oprawie. . . . . K. 2—
- ZOLL FRYD. jun. Prof. Dr.** Zarys prawa prywatnego, brosz. K. 7— w opr. płóciennnej . . . . . K. 8:50

Książka ta wypełnia dawno odczuwaną lukę w literaturze prawniczej; napisana zrozumiale i przystępnie — służyć może śmiało i snadnie jako doskonały przewodnik dla licznych rzesz naszego inteligentnego społeczeństwa, chcącego zapoznać się z zasadniczymi przepisami ustawodawstwa cywilnego we wszystkich przejawach życia dziennego.

Autor w ramach krótkiego podręcznika — nie pominął niemal żadnej kwestyi — obok postanowień prawa cywilnego — podaje również zasadnicze przepisy prawa handlowego i wekslowego — jeżeli jeszcze dodamy — że prof. Dr. Z. w gra-

nicach drobnych adnotacji czyni również wzmianki o odmiennych prawidłach obowiązujących w Królestwie polskiem — z którymi tyle nas łączy stosunków — sądzimy — że **pożyteczna** książka prof. Dra Z. (nawiasem powiedziawszy — **jedyna w literaturze prawniczej austriackiej**) znaleźć się powinna na stole kupca i przemysłowca — rolnika i kapłana — których prawo z bliska — czy z daleka obchodzi; **dzieło to służyć może również jako znakomite repetytoryum do egzaminu sądowego i sędziowskiego.**

O dziele tem były nader pochlebne recenzje w »Przełędzie prawa i administracji« z listopada 1910, w »N. Reformie« z dn. 10 list. 1910, w »Kuryerze lwowskim z dn. 9 list. 1910 i w innych czasopismach.

KSIĘGARNIA LEONA FROMMERA

w Krakowie, Floryańska 39

otrzymała na skład:

PIWOCKI JERZY. Zbiór ustaw i rozporządzeń administracyjnych wydanie II-gie zmienione i uzupełnione.

Tom I — ustawodawstwo gminne i ustawy konstytucyjne.
Cena K. 10, w eleg. opr. . . . . K. 13.—

Tom II. Organizacya władz, postępowanie administracyjne stosunki służbowe urzędników i sług państwowych. Cena K. 10, w eleg. oprawie . . . . . K. 13.—

Tom III. Admistracya osobistych stosunków prawnych i politycy w szerszem tego słowa znaczeniu w eleg. opr. K 18.—

Tom IV. Przepisy sanitarne i weterynaryjne w el. opr. K 15.—

Tom V. Przepisy wyznaniowe w eleg. oprawie . . . K 8.—

Tom VI. Przepisy szkolne (w druku).

Tom VII. Związki gospodarcze, ubezpieczenia robotnicze (dział socyalno-polityczny).

Księgarnia Leona Frommera w Krakowie.

Floryańska 39.

Tom VIII. Przepisy odnoszące się do kultury krajowej.

Tom IX. Prawo przemysłowe, patentowe, marki, cechowanie miar i wag.

Tom X. Przepisy o komunikacjach.

Tom XI. Prawo wojskowe.

Tom I—V już wyszedł; dalsze tomy w druku.

Nakłady prawnicze

KSIĘGARNI LEONA FROMMERA

w Krakowie, Floryańska 39.

BUJAK TADEUSZ Dr. radca dworu przy trybunale najwyższym i Prof. Dr. **JAWORSKI**. Komentarz do ustawy o sprostowaniu ksiąg gruntowych wraz z rozporz. wykonawczymi w eleg. opr. . . . . K 13.—

»Czas« dnia 30 maja 1908 o Komentarzu Bujaka i Jaworskiego:

Nakładem ruchliwej firmy Leona Frommera wyszła książka o najaktualniejszej obecnie kwestyi sądowej. Wydanie ustawy o sprostowaniu ksiąg gruntowych w opracowaniu dwóch wybitnych specjalistów prawa hipotecznego, odznacza się niepospolitą dokładnością i sumiennością. Wyzyskanym został cały materiał, mogący służyć do wyjaśnienia ustawy, a komentarz do niej stanie się niezbędną podstawą dla sił, zajętych przy wielkiem dziele uregulowania naszych ksiąg gruntowych. Już dzisiaj dochodzą ze sfer interesowanych wiadomości, że ustawa wykazuje pewne braki i usterki. Tem konieczniejszym staje się wskutek tego naukowy komentarz, on bowiem jedynie skierować może sprawę na pewną drogę. Autorom należy

się wdzięczność za żmudną pracę nad dziełem, które w poważnej treści i rozmiarach książka omawia ustawę, zdawałoby się, drobną, dla kraju naszego jednak niezmiernie doniosłą.

Okólnik Prezydium sądu kraj. wyższego we Lwowie
z dnia 12 czerwca 1908 $\frac{12109}{19 \text{ R}/8}$ w sprawie komentarza do ustawy o sprostowaniu ksiąg gruntowych w opracowaniu Bujaka i Jaworskiego, wystosowany do wszystkich Prezydów sądów obwodowych, Naczelnictw sądowych i komisarzy dla spostowań ksiąg guntowych.

W księgarni Leona Frommera w Krakowie pojawiło się dzieło Dra Tadeusza Bujaka, radcy sądu kraj. wyższego i Dra Jaworskiego, prof. Uniw. Jagiellońskiego p. t.: »Ustawa o sprostowaniu ksiąg gruntowych z materiałami i komentarzem«

Dzieło to niepośledniej praktycznej wartości obejmuje tekst polski i niemiecki ustawy z dnia 11 grudnia 1906 Nr. 246 d. p. p. i rozporządzenia wykonawczego do tej ustawy z dnia 11 grudnia 1907 Nr. 248 d. p. p. oraz z formularzami do rozporządzenia wykonawczego wydaniami, dalej motywy przedłożenia rządowego a strezczenia motywów przedłożenia komisyjnego.

Praca powyższa zawiera bardzo trafne i wyczerpujące objaśnienia przepisów ustawy przy uwzględnieniu postanowień rozporządzenia wykonawczego, dalej ustaw agrarnych i dotychczasowej literatury, dotyczącej przedmiotu sprostowania ksiąg gruntowych.

Wyjaśniając liczne nasuwające się w praktyce wątpliwości, oddać może znakomite usługi komisarzom dla sprostowania ksiąg gruntowych, sądom hipotecznym i senatom rekursowym i t. d.

DĘBICKI. Krótki wykład prawa austr. górniczego wraz z słowniczkiem niem.-polskim wyrazów górniczych . K. 2.—

— Hoschen Hamiszpot, czyli prawo żydowskie . . K. 1.—

JAWORSKI WŁ. L. Prof. Dr. Kodeks cywilny austriacki dwóch tomach w półsk. eleg. opr. wyczerpany.

(polecony przez dziennik rozporządzeń ministryum sprawiedliwości. — (Verordnungsblatt für das k. k. Justizministerium) Nr. 23 z r. 1905.

Nowego opracowania kodeksu cywilnego z tekstem polskim i niemieckim podjął się prof. Dr. Stan. Wróblewski — znane zaszczytne nazwisko autora w literaturze prawniczej daje dostateczną gwarancję, że nowe opracowanie kodeksu cywilnego odpowie wszelkim najbardziej wygórowanym wymaganiom; z chwilą ukazania się tego kodeksu, rozesłane będą katalogi z uwiadomieniem. Kodeks cywilny w opracowaniu prof. Dra Wróblewskiego jest w druku — pierwsza połowa dzieła — ukaże się za parę miesięcy.

JAWORSKI Dr. Prof. Nauka o służebnościach według ustawodawstwa austriackiego tom I-szy . . . . . K. 2.—
 — Prawo nadzastawu według ustawodawstwa austr. K. 3.—
 — Ustawy o księgach publicznych z uwzględnieniem nowej ordynacji egzekucyjnej 2 tomy, wyczerpane — nowe wydanie przygotowuje się do druku.

Reskryptem Prezyd. sądu kraj. wyższego we Lwowie z dnia 15 stycznia 1897 l. 456 pr. oraz reskr. sądu kraj. wyższego w Krakowie z dnia 8 lutego 1897 l. 11317 pr., polecono to dzieło wszystkim sądom i urzędnikom sądowym w całej Galicyi.

— i **WRÓBLEWSKI.** Komentarz do kodeksu cywilnego. Prawo spadkowe (§ 531—824 kodeksu cyw.) w opracowaniu prof. Dra Wróblewskiego, opr. w polskórek . . . . . K. 16.—

JENDL Dr. Kontrakt naftowy w teorii i praktyce (wyczerpane . . . . . K. 1.—

— Naruszenie czci a obraza wedle teorii i ustawodawstwa austriackiego (wyczerpane).

— Przyczynek do interpretacji międzynarodowego prawa karnego . . . . . K. 150

KALITOWSKI, nadradca sądowy. Nowa procedura cywilna, wierszem . . . . . K. 1.—

KALITOWSKI. Nowa norma jurydykcyjna cywilnej, wierszem
K. 1.—

Recenzje: »Głos Narodu« z dnia 25 marca 1896:

»Podziwiać można zręczność autora, który przedmiot bądź co bądź suchy, potrafił ubrać w formę tak przystępną — odejmując mu wszystkie cechy, mogące go czynić niepowabnym; że oryginalna ta myśl podobała się powszechnie, świadczy o tem wielkie zapotrzebowanie tej miłej i pożytecznej broszury«.

»Czas« z dnia 3 kwietnia 1896 r.:

»Kto pragnie w sposób przyjemny i nienużący poznać zasady nowej procedury cyw., temu bardzo zalecamy odczytanie tej książeczki, porównanie z jej treścią zacytowanych paragrafów ustawy, które autor wiernie wszędzie cytuje — przytem czytelnik niejednokrotnie się uśmieje ze znanego autorowi właściwego humorystycznego sposobu przedstawienia tak suchego zresztą przedmiotu«.

»Przegląd prawa i administracji« z maja 1897 r.:

»Dla prawnika praca ta stanowić może przyjemną lekturę i przypomnieć mu to, czego się z ustawy nauczył; nieprawnika — forma ponętna zachęci do czytania i ułatwi obeznsnie się dostateczne dla niego z przeplami nową ustawy w sposób przyjemny; piękna praca p. Kalitowskiego odpowiada w zupełności celowi, jaśi sobie założył — dlatego dziełko jego można szczerze polecić naszym prawnikom i szerszej publiczności«.

Kodeks karny. Część I-sza: zbrodnie, opracował Prof. Dr. ROSENBLATT; Część II-ga: występki i przekroczenia, z judykaturą, objaśnieniami, textem polssim i niemiecśim oraz wzorami wyroków w sprawach o przekroczenia, opracował JÓZEF SUŁKOWSKI, obecnie radca dworu przy najw. trybunale w Wiedniu; Część III-cia: ustawy yarne dodatkowe, opracował Prof. Dr. MAKAREWICZ; Część IV: SUŁKOWSKI. Wzory wyroków, objaśnienia, judykatura, oraz przepisy uzupełniające do

ustaw karnych dodatkowych. Wszystkie 4 części — razem w jednym eleg. opraw. tomie . . . . . K. 18.—

KRZYMUSKI Prof. Dr. Wykład prawa karnego ze stanowiska nauki i prawa austriackiego (wydanie III-ie przerobione) uzupełniony nowelą z dnia 7 czerwca l. 118 d. u. p. i 20 lipca l. 141 d. u. p. ex 1912 2 tomy w eleg. opr. . . . . K. 23.—

(Reskr. prezyd. sądu kraj. wyższego w Krakowie z dn. 6 marca 1903 Praes. 2443/21 B. 3., zalecono to dzieło wszystkim urzędnikom sądowym zach. Galicyi, reskr. sądu kraj. wyższego we Lwowie z d. 11/7 1903. Praes. 9162/212 P13 wszystkim urzędnikom i sądom wschodniej Galicyi).

Prof. Dra Krzymuskiego wykład prawa karnego jest pierwszym i jedynym dziełem w języku polskim, obejmującym cały system prawa karnego. O dziele tem wyraża się »Czas« z dnia 29 Października 1902 jak następuje:

»Notujemy prawdziwą i rzetelną zasługę: wykład prof. Krzymuskiego, ogłoszony obecnie w drugim przerobionem wydaniu, a obejmujący całość prawa karnego materialnego, stanie się z pewnością nie tylko podstawą nauki dla młodzieży uniwersyteckiej, bo to zadanie spełniało już z wypróbowanym skutkiem pierwsze wydanie — ale także podstawą dalszego kształcenia prawników, oddających się zawodom praktycznym, obecnie bowiem II-gie wydanie obejmuje także gruntownie opracowaną część szczególną prawa karnego.

Dzieło napisane jest z rzadką jasnością, a ścisłość przedstawienia materji sprawia, że przestudyowanie go jest prawdziwą szkołą myślenia prawniczego — wykład jest oparty na szerokiem tle filozoficznem, informującym krytycznie czytelnika o obecnym stanie teoryi karnych« i t. d. Recenzent kończy uwagi swoje w następujący sposób:

»Dzieło prof. Krzymuskiego znajdzie się z pewnością w rękach każdego prawnika, a spowodowane niem podniesienie wykształcenia prawniczego u ogółu naszych jurystów — do zasługi naukowej

autora, dołączy zasługę czynu obywatelskiego nie małej wagi«.

Prof. Dr. Finger, recenzując w Nrze 8 *Gerichtzeitung* z r. 1903. II-gie wydanie Lamascha — wyraża się o dziele prof. Dra Krzymuskiego jak następuje:

»Ueber die auch im Vorjahre veröffentlichte 2-te Auflage des besonders in der Darstellung der allgemeinen Lehren sehr gediegenen Handbuches des Krak. Universitäts Professors Dr. E. Krzymuski »Wykład prawa karnego« (2 Bde) hoffe ich demnächst in diesem Blatte berichten zu können«.

»Przegląd prawa i admin.« z Lutego 1905 o dziele prof. Dra Krzymuskiego (recenzent prof. Dr. Stebelski):

»Za publikację wprost wysokiego znaczenia, jaka w ostatnich czasach pojawiła się w zakresie literatury naszej kryminalistycznej, uważać musimy wykład prof. Dra Krzymuskiego obejmujący całokształt prawa karnego z szczególnem uwzględnieniem obowiązującego w Austrii ustawodawstwa karnego. Pracy tej przyznajemy tak doniosłe znaczenie, ponieważ jest to pierwsze systematyczne opracowanie w języku polskim prawa karnego«.

Prof. Dr. S., rozbierając obszernie dzieło prof. Krzymuskiego, zakończy wywód swój następującymi słowy:

»Zamiarem naszym było zaznajomić czytelnika z wytycznymi punktami pracy prof. Krzymuskiego i zwrócić uwagę na wydawnictwo, które przynosi naszej literaturze prawdziwą chlubę — szczerze więc witamy to pierwsze naukowe opracowanie prawa karnego, stojące na wysokości zadania — a z uznaniem podnosimy, że autor pokonał niejedne trudności i wyszedł zwycięsko — wszak już Finger w przedmowie do części szczególnej swego podręcznika wskazał na te trudności jakie przy systematycznym opracowaniu części zwłaszcza, szczególnej muszą się nasunąć — ileż w literaturze austr. brak w tym kierunku prac przygoto-

wawczych. — Podręcznik prof. Krzymuskiego polecamy w pierwszym rzędzie młodzieży akademickiej — polecamy go również i prawnikom praktycznych zawodów; przyczyni się on może do widnokręgu wiedzy i stać się winien przewodnikiem przy rozwiązaniu niejednej kwestyi w zakresie teoryi prawa karnego. Z drugiej strony exegeza prawa pozytywnego jest nader trafna, a stworzone przez autora konstrukcyje prawne i ich analiza ostać się mogą wobec najściślejszej krytyki. To też wyrażamy autorowi szczerą podziękę za dzieło niepośledniej wartości, stworzone z wielkim nakładem pracy i wiedzy.

KRZYMUSKI. Zasady nauki o usiłowaniu przestępstw K. 120

— Wyyład procesu karnego uzupełniony nowelą z d. 20/7 1912 l.

142 d. u. p. wyd. II-gie przerobione w eleg. opr. . . . K 14.—

KUMANIECKI Dr. Szkolnictwo ludowe w Galicyi wobec alfabetyzmu (O tej pracy nader pochlebne były recenzye w prasie galicyjskiej) . . . . . K 120

LANGROD R. Dr. Należytości skarbowe w postępowaniu sądowym, administracyjnem, wraz z taryfą adwokacką i notaryalną, z decyzjami ministeryalnemi oraz zasadniczymi orzeczeniami trybunału administracyj. w eleg. opr. K. 360

Zawiera:

I. **Należytości sądowe:** A) Rozporządzenie cesarskie z dnia 26 grudnia 1897, l. 305 Dz. p. p.

II. **Należytości od przeniesienia majątku nieruchomego:** A) Ustawa z dnia 18 czerwca 1901, l. 74 Dz. p. p.; B) Rozporządzenie ministrów skarbu i sprawiedliwości z dnia 21 czerwca 1901, l. 75 Dz. p. p.; C) Tabela do obliczenia należytości od przeniesienia nieruchomości wedle § 6 ustawy z dnia 18 czerwca 1901, l. 74 Dz. p. p.; D) Tabela do obliczania taksy intabulacyjnej.

III. **Należytości wekslowe:** A) Ustawa z dnia 8 marca 1876 Dz. p. p., l. 26; B) Skale stemplowe.

IV. **Należytości stemplowe od kontraktów i dokumentów pra-**

wnych. (Wyciąg z patentu cesarskiego z dnia 9 lutego 1850 Dz. p. p. Nr. 50 i ustawy z dnia 13 grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 89, oraz późniejszych ustaw i rozporządzeń ministerjalnych): *A)* Sprawy ogólnoadministracyjne; *B)* Sprawy wojskowe; *C)* Sprawy górnicze.

V. Taryfa należności adwokackich: *A)* Ustawa z dnia 26 marca 1890, Dz. p. p. l. 58; *B)* Rozporządzenie ministra sprawiedliwości z dnia 11 grudnia 1897, Dz. p. p. l. 293.

VI. Należności notaryalne: *A)* Wyciąg z ustawy notaryalnej z dnia 25 lipca 1871, Dz. p. p. l. 75; *B)* Taryfa notaryalna. Dodatek do ustawy z dnia 25 lipca 1871, Dz. p. p. l. 75; *C)* Należności notaryuszy, jako komisarzy sądowych. Wyciąg z taryfy, dołączonej do ustawy notaryalnej z dnia 12 maja 1855, Dz. p. p. Nr. 94, względnie do rozporządzenia ministra sprawiedliwości z dnia 7 lutego 1858, Dz. p. p. Nr. 2.

- LISZT. Prawo narodów.** Przekład Dra Witolda Olszewskiego. W oparciu eleg. . . . . K. 11·60
- ŁOBOS, radca sąd.** Kataster a reforma ksiąg gruntowych K. — 40
- MAKAREWICZ Dr., Prof. Uniw.** Ułaskawienie młodocianych przestępców. Rozporządzenie Ministeryum sprawiedliwości z d. 25 listopada 1902 l. 25491, z d. 28 grudnia 1902 l. 27054 i z d. 18 stycz. 1903 l. 132 D. u. p. z objaśnieniami K. — 72
- Ustawy karne dodatkowe, wyd. II-gie uzupełnione w opr. K. 7·—
- Zarys procesu karnego w eleg. oparciu . . . . . K. 6·—
- Podżeganie do zbrodni z § 143 u. k. wyczerpane . . . . . K. — 60
- MICHAŁSKI Jerzy Dr. Prof.** Projekt reformy podatków budynkowych . . . . . K. 1·—
- Austryacki powszechny podatek zarobkowy . . . . . K. 4·50
- Prawo ubogich . . . . . K. 4·—
- Galic. Spółki akc. i projekty reform opodatkow. tych asocjacji w Austrii . . . . . K. 1·—
- O austr. prawie skarbowem w ogóle . . . . . K. 1·—
- Nowa ustawa saska o podatku majątkowym . . . . . K. — 50

- MICHALSKI Jerzy Prof. Dr.** Rezerwy państwa w dziedzinie kopalnictwa węgla . . . . . K. 1.—
- **Rzecz o funduszach przedsiębiorstw obowiązanych do publ. składania rachunkow.** . . . . . K. —50
- **Spółki akcyjne ze stanowiska prawnopodatkowego** K. 1.—
- **W sprawie podniesienia poziomu zawodowego wykształcenia urzędników administracyjnych (29 stron)** . . . . . K. —40
- **Preussische Verwaltungsakademie** . . . . . K. —50
- **Zur Frage der Besteuerung der Gesellschaften mit beschr. Haftung** . . . . . K. —30
- **Das Budget Galziens 1904** . . . . . K. —20
- MUCZKOWSKI.** Ustawa notaryalna historycznie i porówn. objaśniona, w eleg. oprawie . . . . . K. 6.—
- NOWOTNY JULIUSZ Dr.** Odpowiedzialność redaktora wyczerpane . . . . . K. 1.—
- PAWLIKOWSKI, radca sądowy.** Ustawa o ewidencji katastru wraz z rozporządzeniami wykonawczemi . . . . . K. 1.—
- REINHOLD JOZEF Dr.** Ustawy o zaraźliwych chorobach zwierzęcych z r. 1909 (patrz stronnica 5 tego katalogu).
- ROSENBERG Dr.** Komentarz do kodeksu naftowego. Tom I, Kraków 1908 r, w eleg. oprawie . . . . . K. 9.—

»Przegląd prawa i administracji« z lipca 1908 — (recenzent prof. dr Till) wyraża się o pierwszym tomie komentarza do kodeksu naftowego w opracowaniu Dra Maryana Rosenberga, jak następuje:

»Zebraniem przepisów prawnych, odnoszących się do przemysłu naftowego, ułożeniem ich systematycznym i objaśnieniami, zastrzyżyl się wielce autor, znany już na tem polu z poprzednich swych prac, w części także i w naszym piśmie ogłaszanych.

Pierwszy tom, który się właśnie pojawił, obejmuje trzy części, z których pierwsza obejmuje nauki wstępne, druga ustawy i przepisy kopalniane, wydane od chwili wydania ustawy naftowej z r. 1884 aż do r. 1907, trzecia zaś reformę

ustawodawstwa naftowego, dokonaną ustawą najnowszą z 9 stycznia 1907. Podział ten czyni materyał w tej książce zawarty jasnym i przejrzystym.

W pierwszej części autor zapoznaje czytelnika z początkami przemysłu naftowego, które wiążą się z historią polską. Bituminy występują w Austrii, jedynie w tych krajach, które były dawniej dzielnicami Polski w Galicyi i Bukowinie, a że w Polsce były one znane od dawna, dowodzą nazwy miejscowości polskich: Ropa, Ropka, Ropienka, Ropna Góra i t. p. Podaje też autor źródła literackie z dawniejszych czasów i przedstawia przejścia ustawodawstwa w Polsce górniczego od pierwotnej królewskiej do zupełnego uznania własności zboża kopalń właściciela gruntu, które nastąpiło przywilejem Stefana Batorego z r. 1576 i utrzymując się przez wieki w Polsce, stanowczo oddziało na strukturę prawa naftowego w Austrii. Następnie autor kreśli obraz ustawodawstwa porozbiorowego austriackiego, które pierwotnie usiłowało poddać górnictwo naftowe regalowi górniczemu (1810), lecz natrafwszy na przeciwne przeświadczenie prawne w kraju, chwiało się między temi dwiema zasadami, a ostatecznie przechyliło się na stronę właścicieli gruntów (1862). W krótkim i jasnym wykładzie opowiada autor o przebiegu usiłowań sejmowych, które ostatecznie doprowadziły do wydania ustawy z r. 1884, wyłożonej przez autora w zasadniczych jej postanowieniach w związku z reformą z r. 1907. W dalszym ciągu przedstawia autor przepisy górniczo-policyjne w związku z przemysłem naftowym, kreśli postępowanie przed władzami górniczymi, jurysdykcję sądową w sprawach naftowych, rozbiera związek, jaki istnieje między eksploatacją bituminów a górnictwem poddanem regalowi, mimo to, że bituminy wyłączone są od regalu i jaki tej eksploatacyi nadaje cechę górnictwa; przedstawia dalej kwestyę kompetencyi sądów powiatowych i senatów górniczych, wreszcie podaje obszerny i bardzo dokładny wywód natury prawnej kontraktów i uprawnień naftowych, stresz-

czając i krytycznie oceniając wyczerpująco rozmaite zdania, jakie się o tem w naszej literaturze pojawiły w tej tak trudnej i wielce spornej kwestyi, tudzież ważniejsze zapadłe w tej materji orzeczenia najwyższego trybunału. W odniesieniu do dawniejszych kontraktów naftowych (za panowania ustawy z r. 1884) autor broni zdania, że jest to kontrakt dzierżawy (nie spółki), motywując to zdanie między innymi tem, że wymogowi t. zw. *merces certa* zadość uczynione jest tem, iż czynsz dzierżawny w pewnej sumie pieniężnej opłacany bywa, a udział w dochodzie brutto jest jedynie niejako uzupełnieniem czynszu.

Prof. Till zajmuje się następnie rozbiorem teoryi Dra Rosenberga o kontraktach naftowych i dalszą częścią »Kodeksu naftowego« i kończy wywód swój następującemi słowy:

W drugiej części podaje autor materiały prawodawcze do ustawy z 11 maja 1884, t. j. motywa rządowego projektu i sprawozdanie komisyjne. następnie ustawę samą w polskim przekładzie, odnoszące się do niej przepisy prawne, objaśniając je swojemi uwagami i dokładnem streszczeniem judykatury, następnie krajową ustawę naftową z 17 grudnia 1884 w ten sam sposób objaśnioną, z motywami komisji sejmowej, tudzież rozporządzenia wykonawcze dalej przepisy górniczo-policyjne z r. 1904 razem z rozporządzeniem o kierownikach kopalni, instrukcye o dozorcach, plan ruchu i regulamin służby, przepisy dla kopalń wosku z r. 1903 i inne rozporządzenia do tej materji się odnoszące. W części trzeciej traktowane jest najnowsze ustawodawstwo naftowe z r. 1907 z wszelkimi materjami prawodawczymi, zestawionym nader praktycznie i objaśnieniami.

Praca ta przedstawia się nader poważnie. Po raz pierwszy zebrane tu zostały wszelkie przepisy naftowe w sposób umiejętny, a zarazem i praktyczny. Książka ta nader pożyteczna zasługuje na to, aby się znalazła w ręku każdego, czyje zajęcie wiąże się z tą dla naszego kraju tak ważną gałęzią przemysłu.

ROSENBERG Dr. Ustawodawstwo naftowe wobec powszechnej ustawy górniczej . . . . . K. 1.—
 — Przepisy górniczo-policyjne dla kopalń oleju skalnego w Galicyi. . . . . K. 2.—
 — O wpływie prawa niemieckiego na ustawy naftowe K. 1.—

— Początki górnictwa w Polsce za Bolesława Chrobrego — wstęp do historii polskiego prawa górniczego . . . . . K. 1—

— Komentarz do kodeksu górniczego. (W druku).

ROSENBERG Dr. O reformie prawa naftowego . . . . . K. 2-50

ROSENBLATT Dr. Prof. Postępowanie karne, wydanie III-cie przerobione, z tekstem polskim i niemieckim uzupełnione nowelą z d. 20/7 1912 l. 142 d. u. p. z objaśnieniami przez Dra Juliusza Makarewicza prof. Uniw w eleg. opwie . . . . . K. 17—

Obok wszystkich niemal zasadniczych orzeczeń trybunału kasacyjnego i licznych objaśnień autora, uwzględniono w tem wydaniu nową instrukcyę i organizacyę sądową, nową instrukcyę dla żandarmeryi, ustawę o wynagrodzeniu niewinnie zasądzonych, postanowienia procesowe ustaw karnych dodatkowych — jak nie mniej procedury karnej wojskowej — zawierające niektóre przepisy obowiązujące również sądy stanu cywilnego — umieszczono wreszcie szereg rozporządzeń ministerjalnych — bądź na podstawie dziennika rozporządzeń minist. sprawiedl. — bądź ze zboru normalistów c. k. sądu kraj. wyższego w Krakowie — bądź t. zw. czerwonego zbioru, wyd. przez prezyd. sądu kraj. wyższego we Lwowie — obejmującego rozporządzenia od roku 1857—1900 (2 wydanie), nie pominięto w tem wydaniu tak ważnych dla praktyki umów ekstradycyjnych między Austryą, Rosyą a Niemcami, przy dodaniu potrzebnych objaśnień — przy § 384 umieszczono nową taryfę lekarzy jako znawców z r. 1901 i dawniejszy, nieogłoszony układ chemików sądowych, zawarty z prezyd. sądu kraj. wyższego w Krakowie — ze względu na nader wielką ilość rozporządzeń, dotyczących uwiadomienia władz na podstawie § 83 i 399 — podano synoptyczne zestawienie odnośnych przestępstw, władz i rozporządzeń; wreszcie umieszczono postępowanie karne w stosunku do nieletnich.

— Wykład procesu karnego część I. . . . . K. 4—

— Fałszywe wyroki karne i ich przyczyny. 1908. . . . . K. 1—

SMOLEN komisarz namiestn. Nowa ustawa o taksach wojskowych . . . . . K. 2-50

Od r. 1908 obowiązują nowe przepisy o taksach wojskowych, które nakładają na wszystkich uwolnionych od służby wojskowej obowiązek zgłaszania się celem wymiaru taksy wojskowej przez lat 12 — zaniedbanie tego przepisu pociąga za sobą karę; wymiar taksy od 6 koron do kwoty

kilku tysięcy, zależy od podatku osobisto-dochodowego a dotyczy nie tylko synów — ale także rodziców — w drodze rekursu może być wymiar zniżony. Książka ta — opracowana przez siłę fachową — zawiera wszystkie przepisy o taksach — a każdy niemal paragraf zaopatrzony jest komentarzem — sądzimy więc — że podręcznik ten odda znakomite usługi nie tylko starostwom, magistratom, urzędom gminnym, władzom podatkowym i adwokatom i t. d., ale także szerokim warstwom obywatelstwa naszego.

STEFKO KAMIL Prof. Dr. adw. O omieszkaniu w procesie cywilnym . . . . . K. 10—

— Faktyczne przytoczenia stron w procesie cywilnym K. 3—

SUESSER IGNACY Dr. adw. Ustawa przemysłowa wraz z wszystkimi uzupełniającymi ją ustawami i rozporządzeniami objaśniona zasadniczymi orzeczeniami trybunału administracyjnego, reskryptami ministeryalnymi i rozstrzygnięciami sądów przemysłowych z dodatkiem ustaw o inspektoracie przemysłowym i sądach przemysłowych uzupełniona nowelą przemysłową z 4 lutego 1907 r. L. 26 Dz. u p. w brzmieniu polskim i niemieckim oraz z motywami rządu i komisji Rady państwa, tudzież z wszystkimi, wydanymi do niej rozporządzeniami wykonawczymi przez Dra **Kazimierza Władysława Kumanieckiego** Naczelnika Okręgowego Urzędu pośrednictwa pracy w Krakowie. W eleg. oprawie w półskórek . . . . . K. 12—

»Nowa Reforma« z dnia 15 października 1907 wyraża się o ustawie przemysłowej w oprac. Dra Kumanieckiego:

Ustawa przemysłowa, objaśniona w swoim czasie przez bl. p. adwokata dra Suessera na podstawie orzeczeń trybunału administracyjnego i sądów przemysłowych, tudzież reskryptów ministeryalnych, z dodatkiem ustawy o inspektoracie przemysłowym i sądach przemysłowych, ukazała się obecnie nakładem znanej firmy wydawniczej Leona Frommera w Krakowie w zupełnie nowem wydaniu, uzupełnionem przez dra **Kazimierza Władysława Kumanieckiego**, naczelnika okręgowego urzędu pośrednictwa pracy w Krakowie; ostatnia nowela przemysłowa z 5 lutego 1907, l. 26 dz. u. p. w brzmieniu polskim

i niemieckiem, wraz z motywami rządu i komisyl Rady państwa, oraz z wszystkimi wydaniami do niej rozporządzeniami wykonawczemi.

Jest to obecnie jedynie polskie zupełne wydanie obowiązującego ustawodawstwa przemysłowego, zawierające nowe i dawne postanowienia, co zwłaszcza ma wielką wagę ze względu na sprawy, wiszące z przed czasu wejścia w życie nowych przepisów. To też powyższa książka powinna się znaleźć przede wszystkim w rękach praktycznych prawników i w stowarzyszeniach przemysłowych, gdyż znajdują w niej całokształt obowiązujących dziś w Austrii przepisów prawno-przemysłowych. Również pochlebne recenzje podał „Czas“, Gaz. lwowska i t. d.

- SUŁKOWSKI JÓZEF** obecnie radca dworu przy najw. trybunale w Wiedniu. Ustawa karna o występkach i przekroczeniach. Z objaśnieniami, judykaturą trybunału kasacyjnego, tekstem polskim i niemieckim, oraz wzorami wyroków w sprawach o przekroczenia w eleg. oprawie . . . . . K. 7.—
- Wzory wyroków, objaśnienia, judykatura oraz przepisy uzupełniające do ustaw karnych dodatkowych w eleg. opr. K. 3.—
- SZABLEWSKI i BAJDA**, komisarze skarbu. Ustawa o ulgach należyciowych przy konwersyi długów hipotecznych z 22/II 1907 d. u. p. Nr. 49, oraz rozporządzenie wykonawcze z 25/II 1907 d. u. p. Nr. 50 z komentarzem K. 1.—
- SZYMUSIK FRANCISZEK** c. k. radca skarbu. Podatki domowo-czynszowe . . . . . K. 3.—
- TAŁASIEWICZ**. Komentarz do postępowania w sprawach niespornych w zastosowaniu dla Galicyi, z uwzględnieniem nowych ustaw procesowych — judykaturą trybunału najwyższego i formularzami w oprawie płóciennej . . . . . K. 14-20
- w oprawie w półskórek . . . . . K. 15.—
- TAŁASIEWICZ**. Wskazówki co do sposobu utrzymania zgodności między księgami gruntowymi a katastrem K. —72
- TRAMMER JERZY** Dr. Komentarz do normy jurydykcyi cywilnej w eleg. oprawie, polecony przez Verordnungsblatt für das k. k. Justizministerium z dnia 5/10 1906 . . . . . K. 8.—
- z autentycznym tekstem ustawy)

TRAMMER JERZY Dr. Ustawa konkursowa wraz z ustawą o zaczęplaniu czynności prawniczych, w formie komentarza (opracowana z szczególnem uwzględnieniem nowych ustaw procesowych) w eleganckiej oprawie . . . . . K. 8—

Przegląd prawa i administr. z Lipca 1904 (rec. prof. Dr. Till) wyraża się o Ustawie konkursowej Dra Trammera jak następuje:

»Szczególny to objaw, że ustawa konkursowa austriacka z r. 1868, obowiązująca już z górą lat trzydzieści pięć, do czekała się dotąd w literaturze prawniczej tylko jednego naukowego opracowania (Pollak, Das Concursrecht 1897) a praktyczne opracowania jej w ogóle na palcach jednej ręki policzyć można (Zugschwerdt, Kaserer, Kissling, Schwartz). Wobec tego, że ustawa ta zawiera w sobie liczne i ważne zagadnienia naukowe, a praktyczna doniosłość jej jest natury pierwszorzędnej, objaw ten dla literatury austr. jest wielce ujemnym, tem bardziej że wartość publikowanych w tym przedmiocie dzieł jest przeważnie (z wyjątkiem Pollaka i Schwarza) bardzo mierna. — To też z prawdziwem zadowoleniem notujemy, że pojawiło się zacytowane na wstępie dzieło polskie, które — z góry zauważyć to należy — wartością swą tak praktyczną jak i naukową przewyższa znacznie dotychczasowe publikacje niemieckie. Opracowanie Dra Trammera jest komentarzem, czyniącym zadość wszelkim wymaganiom praktyki z powodu wyczerpującego użytkowania judykatury; — ponadto objaśnienia autora świadczą nie tylko o zupełnem opanowaniu przedmiotu i znajomości literatury (nie tylko austriackiej), lecz także o tem, że autor każdą z licznych kwestyj konstrukcyjnych badał dokładnie i samodzielnie ze stanowiska naukowego i rezultaty tego badania potrafił przedstawić w sposób jasny i przystępny. Po krótkim — może zbyt krótkim — wstępie autor podaje tekst dosłowny ustawy konkursowej w nowym polskim przekładzie, w uwagach zaś do paragrafów tejże ustawy wszystkie przepisy (cy-

wilne, handlowe, procesowe, karne i t. d.), do nich się odnoszące, ilustruje je uwagami swojemi tudzież streszczeniem zasad orzeczeń Najwyższego Trybunału, wszystko to w odpowiednim uporządkowaniu tak, że objaśnienia te stanowią razem z uwagami naukowemi przy każdym przepisie ustawy zaokrągloną całość. Literaturę austriacką uwzględnia — o ile to sprawdzić było można, wyczerpująco, przy kwestyach ważniejszych także i niemiecką. — Żałować wypada, że podając przy §. 24 ust. konk. ustawę o wzruszaniu interesów prawnych, dotyczących się majątku niewypłacalnego dłużnika, nie objaśnił tej ważnej ustawy tak samo, jak to uczynił z ustawą konkursową. — W dodatku pierwszym podaje autor przepisy o konkursie stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych, w dodatku II. rozporządzenia wykonawcze do ustawy konkursowej, w dodatku III. przepisy najnowszej instrukcyi sądowej z r. 1897, a w końcu spis chronologiczny powołanych ustaw i rozporządzeń i spis alfabetyczny bardzo dokładnie ułożony i t. d. i t. d.

«Czas» z dnia 26 listopada 1903 wyraża się o ustawie konkursowej Dra Trammera jak następuje:

Po raz pierwszy spotykamy się z nazwiskiem p. Trammera w literaturze prawniczej, a zapisuje się ono odrazu bardzo chlubnie. Z pozoru książka jest wydaniem ustawy konkursowej i wszystkich innych odnoszącej się do niej przepisów. Kto ją jednak przeczyta, kto zobaczy, z jak krytycznym zmysłem autor objaśnił przepisy ustawowe, judykaturę, kto się przekona, do jak drobnych szczegółów opionowaną tam została literatura prawa konkursowego i jak umiejętnie z niej korzystano, ten pracy p. Trammera nie odmówi wartości niecodziennego dzieła naukowego. Forma wydawnictwa najłatwiej trafi do szerokiego koła prawników. Poprzednie wydawnictwa tej samej firmy nakładowej, jak kodeksu handlowego i ustawy wekslowej prof.

Wróblewskiego, ustawy hipotecznej i kodeksu cywilnego prof. Jaworskiego, kodeksu karnego prof. Makarewicza i innych, mają tę przedewszystkiem zasługę, że wiedzę prawniczą u ogółu prawników pogłębiają, że w sposób najprzystępniejszy torują wśród nich drogę ostatnim zdobyczom nauki. Książka p. Trammera przyczyni się do spełnienia tego celu we wysokiej mierze.

Niezwykłe powodzenie, jakiego doznała »Ustawa konkursowa« w opracowaniu Dra Trammera, skłoniło podpisaną księgarnię do innego, ważniejszego wydawnictwa, mającego wypełnić dotkliwy brak w polskiej literaturze prawniczej.

W ciągu roku b. zacznie już wychodzić:

Procedura cywilna, ordynacya egzekucyjna, instrukcyja i organizacya sądowa i t. d., czyli komplet ustaw procesowych — w opracowaniu Dra Jerzego Trammera — norma jurydykcyi cywilnej co dopiero opuściła prasę; obok wyczerpującej judykatury trybunału najwyższego po czasy najnowsze, zestawionej systematycznie, i tekstu autentycznego — podaną będzie przy każdym paragrafie, względnie grupie paragrafów cała owita literatura — nie mniej liczne objaśnienia, oparte na najnowszym stanie nauki — objaśnienia te mają na względzie przedewszystkiem potrzeby prawników praktycznych.

Zdaniem najpoważniejszych prawników, tak teoretyków jak praktyków, »Ustawa konkursowa« w opracowaniu Dra Trammera czyni zadość wszelkim wymaganiom tak w klerunku teoryi, jak i praktyki — spodziewać się przeto należy, że ustawy procesowe w opracowaniu Dra Trammera przez ogół prawników polskich — z tą samą przychylnością przyjęte zostaną.

TRAMMER Jerzy Dr. Komentarz do procedury cywilnej w druku.

— Komentarz do ordynacyi egzekucyjnej w druku.

— Instrukcyja i organizacya sądowa w druku.

— Ordynacya adwokacka w druku.

Ustawa o wzruszaniu działań prawniczych z obfitą judykaturą tryb. najw. w Wiedniu i Lipsku, ust. o lichwie . K. 1 60

USTYANOWSKI STAN. Dr., c. k. radca dworu, szef depart. dla spraw wodnych i komunikacji w Namieśtnictwie we Lwowie. Ustawa wodna oraz ustawy i rozporządzenia ministeryalne o melioracyach, zabudowaniu potoków górskich, budowie dróg wodnych, regulacji rzek, o polityce rzecznej. żegludze i t. d. wraz z formularzami, objaśniona okólnikami, zasadniczymi decyzjami ministeryalnemi i orzeczeniami trybunału administracyjnego w eleg. oprawie (zawiera również ustawę z dnia 2-go marca 1904 Dz. u. k. N° 36) . . . . . K. 6 40

Reskr. prezydium namiestn. we Lwowie z dnia 23 stycznia 1904 l. 16258/03 polecono ustawę wodną Dra Ustyanowskiego wszystkim starostwom, gminom, magistratom, urzędnikom i t. d.
 »Czas« z dnia 26 listopada 1903 o ustawie wodnej Dra Ustyanowskiego:

Wydawnictwo Dra Ustyanowskiego jest nadzwyczaj starannem i sumiennem zebraniem wszystkich norm prawnych, dotyczących się austriackiego prawa wodnego. Ustawy objaśnione są nadto okólnikami ministeryalnemi i judykaturą trybunału administracyjnego. Wielkie doświadczenie wydawcy, znakomitego urzędnika w galic. namiestnictwie, sprawia, że książka odda nieocenione przysługi praktykom. Nie znamy tak wyczerpującego i z taką wytrawnością ułożonego wydawnictwa niemieckiego.

WERHANOWSKI WŁODZIMIERZ Dr. O interwencji ubocznej 1903 r. . . . . . K. 3—

— Znaczenie interesu prawnego w procesie cywilnym K. 2 50

WIERZBOWSKI Dr. Podręcznik w sprawach najmu mieszkań K. 2

WROBLEWSKI STAN. Prof. Dr. Powszechny Kodex handlowy wydanie 3-cie zupełnie zmienione i uzupełnione wraz ustawą o pomocnikach handlowych (z autentycznym textem ustawy) (opracowany w formie komentarza) polecony przez Verordnungsblatt

für das k. k. Justizministerium z dni 5/10/1906; 2 tomy w eleganck. oprawie . . . . . K. 22.—

WRÓBLEWSKI STAN. Prof. Dr. Komentarz do prawa spadkowego (§ 531—824 kodexu cywilnego w eleg. oprawie K. 16.—

Przegląd prawa i administracyi z Października 1904 r. (recenzent prof. Dr. Till) o »prawie materyalnym spadkowym w opracowaniu prof. Dra Wróblewskiego«:

Wyjątki z recenzji:

Po dłuższym wstępie omawiającym olbrzymie trudności, jakie się nasuwają przy opracowaniu naukowego komentarza do kodeksu cywilnego austriackiego, prof. Dr. Till wyraża się o dziele prof. Dra Wróblewskiego jak następuje:

»Z tem większem zadowoleniem podnieść należy, że autor wymienionej na wstępie książki trudności te pokonał, i dał nam obok komentarza, zadość czyniącego potrzebie praktycznej pracę naukową samodzielną, o szerokim zakresie w której, nie ulegając głosom choćby powszechnie uznanych powag, bez krytycznego ich rozbioru, z siłą przekonania wypowiada zdanie, często znacznie od nich odbiegające, i nie waha się wysnuć z niego choćby najdalej idących konsekwencji. Nie wymaga też autor, aby mu na słowo wierzono, zdanie swe uzasadnia obszernie i gruntownie ze znajomością rzeczy. W tej samodzielności tkwi wielka i rzeczywista zasługa. Wiele bowiem błędów uwieczniło się przez to, że w literaturze prawa austriackiego przyzwyczajono się »jurare in verba magistri« i przyjmowano jako dogmaty bezkrytycznie tezy i hipotezy, urosłe na żyznej glebie niemieckiej, a sztucznie przesadzone na grunt austriackiej ustawy cywilnej.

W objaśnieniach ustawy przestrzega autor porządku przyjętego już w 1-szym tomie komentarza. Na wstępie po-

daje zawsze literaturę do pewnego przepisu się odnoszącą, z której czytelnik poinformować się może o najnowszym stanie kwestyi naukowej, następnie podaje swój pogląd na rzecz, potem streszcza systematycznie judykaturę do najnowszych czasów, przeplatając ją niekiedy krytycznemi uwagami. Sposób ten uważam za odpowiedni, ponieważ czytelnik, przygotowany ze stanowiska naukowego, łatwiej ocenić potrafi wykonanie ustawy w praktycznym życiu».

Prof. Dr. Till rozblerając obszernie dzieło prof. Dra Wróblewskiego, zakończy wywód swój następującemi słowy :

»Zbyt wiele sprawozdaniem niniejszem musiałbym zająć miejsca, gdybym chciał **wszystko** przytaczać, co w dziele omówionem **na uwagę zasługuje**. Zauważyć muszę jedynie, że autor **żadnej** kwestyi w zakres pracy wchodzącej **nie pominął**, z każdą się rozprawił, że argumentacya jego nawet tam, gdzie przekonać nie zdoła, zawsze jest silną i poważną, tak, że zwalczać ją bynajmniej nie jest rzeczą łatwą i że w wielu kwestyach **opozycya jego przeciw panującym teoryom jest najzupełniej uzasadnioną i popartą argumentami, z którymi zwolennicy tych teoryi liczyć się będą musieli** — dodać mi jeszcze wypada, że metoda, jaką autor bada wszelkie kwestye, **odpowiada najlepszym zasadom nauki**, sposób przedstawienia jest umiejętny i jasny tak, że każdy przyznać musi, iż dzieło to jest bardzo cennym nabytkiem naszej literatury prawniczej».

- WRÓBLEWSKI STANISŁAW** Prof. Dr. Ustawy o stowarzyszeniach zarobkowych i gospodarczych (z komentarzem) w eleganc. oprawie . . . . . K. 2:80
- Ustawa o Stowarzyszeniach z ograniczoną poręką wraz z ustawą o czeku z komentarzem w eleg. oprawie . . . . . K. 4:50
- Powszechna ustawa wekslowa wraz z innemi ustawami i rozpo-

- rzędzeniami, odnoszącemi się do prawa wekslowego, orzeczeniami sądów najwyższych w Wiedniu i Lipsku i przeglądem ustawodawstwa zagranicznego (opracow. z uwzględnieniem nowych ustaw procesowych w eleg. oprawie . . . . . K. 6—
- WRÓBLEWSKI STAN.** Prof. Dr. Ustawa o pomocnikach handlowych z komentarzem w oprawie . . . . . K. 2—
- Zjazdu IV prawników i ekonomistów polskich referaty. K. 8—
- ZOLL Prof. Dr. jun.** Austriackie prawo prywatne: część ogólna — wydanie II-gie zmienione i znacznie powiększone w eleganc. opr. . . . . K. 12—

Część ogólna obejmuje: 0 prawie w znaczeniu przedmiotowym; 2) Charakterystyka praw w znaczeniu przedmiotowym; 3) 0 osobach fizycznych i prawniczych; 4) 0 przedmiotach praw podmiotowych; 5) 0 zdarzeniach prawnych; 6) 0 ochronie praw ze stanowiska prawa materialnego; 7) 0 posiadaniu.

B. prof. uniwersytetu czeskiego i b. minister, słynny prawnik Dr. **ANTONI RANDA** recenzuje w „Pravniku“ V. 1909 r., str. 196—198 część ogólną prawa prywatnego prof. Dra Fryd. Zolla jun. jak następuje :

Wyciągi z recenzji:

„Zdolny i świetnie w literaturze prawa cywilnego wypróbowany prof. uniw. Jagiellońskiego Dr. Fryd. Zoll jun. ogłosił już w r. 1899 część ogólną prawa cyw. — a wkrótce potem rozprawę o posiadaniu, następnie w r. 1907 prawo obligacyjne — wszystko to prace dokładne etc.

Literatura prawnicza polska — posiadająca już w dziele prof. Tilla cenne opracowanie systematyczne austr. prawa prywatnego, otrzymał w publikacji Fryderyka Zolla dorobek wzbogacający ją w sposób godny uwagi. Ciekawe, że autor, choć zwolennik wykładu systematycznego — nawołuje słusznie młodzież i to z naciskiem, żeby sobie przyswajała tekst ustawy, bez którego dokładnej znajomości prawnik wręcz obejść się nie może — zwłaszcza w życiu praktycznym — autor oddaje się zupełnie nowym prądom jursprudencji i ustawodawstwa — toczącym się z zachodu — jakto okazuje się

zwłaszcza w części traktującej o prawie przedmiotowem. Autor zwraca baczną uwagę na literaturę nowszą — w szczególności też niemiecką z Rzeszy — jako też na judykaturę sądową — lecz obok tego wydaje swój samodzielny a bystry sąd przy rozmaitych zagadnieniach.

Wstęp zawiera nader trafną charakterystykę literatury austr. do kodeksu cyw. aż do ostatnich czasów; okazuje się, jak znaczny udział w tej pracy naukowej mają uczeni polscy i czescy; szkoda, że dzieła spisane w ich języku ojczystym pozostają dla nieznamościci języka z reguły nieznanymi i niewzględnionymi w języku niemieckim.

Prof. Randa recenzując obszernie dzieło prof. Dra Zolla jak najpochlebniej — kończy wywód swój następującymi słowy:

„Zajmującym jest stwierdzić — że — wcześniej niż Ohlneyer w pracy. „Das Unternehmen als Rechtsobjekt (1906) prof. Zoll już w r. 1899 w pierwszym wydaniu swego dzieła bronił poglądu, że przedsiębiorstwo jest samodzielnym przedmiotem prawa subiektywnego — podobną konstrukcyę podał — jak wiadomo prof. Otawsky w pracy na cześć Randy (1904 r.); wszyscy ci autorowie nie wiedzieli widocznie o starszych oryginalnych konstrukcyach tamtych i doszli do identycznych wyników (podobnie jak „Pisko: „Das Unternehmen Gegenstand des Rechtsverkehrs“ (1907) — (por. też Randa handlowe prawo I. 1907)

Jasny i pouczający jest wykład o osobach prawnych; autor definiuje osobę prawną, jako wytwór społeczny, któremu prawo przyznaje osobowość celem spełnienia pewnego zadania.

Na końcu części ogólnej traktuje Zoll bardzo obszernie „o posiadaniu“; w złaście zgadza się autor z poglądem Randy, odrzucając próby niektórych nowszych autorów, żeby wykład kodeksu austriackiego urządzić na sposób niem. kodeksu cywilnego; przy posiadaniu praw przyjmuje autor w zgodzie z panującą teorią posiadanie przy wszelkich prawach, dopuszczających wykonywania powtarzającego się — idzie nawet o wiele dalej niż Randa — uznając możność posiadania i przy płaceniu procentów.

Polecamy książkę Zolla naszym czeskim pracownikom a bystremu autorowi życzymy sposobności do dalszej pracy nad zasłużonem dziełem.

ZOLL Prof. Dr. jun. Austriacyie prawo prywatne: zobowiązania, w eleg. opr. . . . . K. 740,

W „Gerichtszeitung z d. 6/7 1907 wyraża się prof. Dr. Ernest Till o „Zobowiązaniach“ Zolla“ — jak następuje; wyciąg z recenzji:

Eine Eigentümlichkeit fällt schon auf den ersten Blick auf, wiewohl der Rechtsstoff im allgemeinen in der, dem heutigen wissenschaftlichen System entsprechenden Reihenfolge dargelegt wird, enthalten viele Abschnitte, nebenher eine kommentarähnliche Exegese einzelner Paragraphen des bürgerl. Gesetzbuches.

In der Vereinigung von Knappheit, Vollständigkeit & Uebersichtlichkeit liegen die wünschenswerten Eigenschaften eines Leitfadens, aber auch die größte Schwierigkeit einer solchen Arbeit — diese Schwierigkeit hat der Verfasser im allgemeinen sehr geschickt zu bewältigen gewusst; bei aller Gedrängtheit der Darstellung versteht er es, durch eine geschickte Wendung ein gar zur rechten Zeit gegebenes Beispiel, den Kern der Frage aufzudecken & macht auf diese Weise langatmige Ausführungen entbehrlich. »Prof. dr. Till recenzuje obszernie pracę prof. Zolla — i kończy wywód swój następującemi słowy« Die durchwegs leicht verständliche, wiewohl vom wissenschaftlichen Geiste getragene Darstellungsweise des Verfassers, verleugnet sich auch in dem speziellen Teile nicht.

ZOLL Prof. Dr. jun. Konkurencya nielojalna i jej pokrewne objawy . . . . . K. 140

— O tak zwanych kontraktach naftowych; opinia prawna — 50

— Tradycya jako sposób nabycia własności na rzeczach nieruchomych. . . . . K. 150

BIBLIOTEKA
UMCS
LUBLIN

CZASOPISMO PRAWNICZE EKONOMICZNE

organ profesorów wydziału prawa i admin.
Uniwersytetu Jagiellońsk. oraz Towarzystwa
prawniczego i ekonomicznego w Krakowie.

Administracja i ekspedycja:

**W KSIĘGARNI LEONA FROMMERA
W KRAKOWIE, FLORYAŃSKA 39.**

Przebiegata roczna K 8—, z przesyłką pocztową K 8'55.

Trześć rocznika 1-go. Zeszyt 1—2.

Prof. Dr. **Fryderyk Zoll** (sen.). O naukowym stanowisku prawa rzymskiego po zaprowadzeniu powszechnego kodeksu cywilnego w Niemczech.

Prof. Dr. **Edmund Krzymuski**. Determinizm i poczucie przestępców w świetle najnowszych badań.

Prof. Dr. **Fryderyk Zoll** (jun.). O warantach rolniczych.

Prof. Dr. **Józef Rosenblatt**. Reforma prawa prasowego.

Prof. Dr. **Franciszek Ksawery Fierich**. O bezwzględnej niewłaściwości sądów zwyczajnych na podstawie austriackiego ustawodawstwa procesowego.

Doc. Dr. **Juliusz Makarewicz**. Studya z dziedziny postępowania karnego I. Postępowanie wstępne z powodu przestępców małoletnich, nie mających lat 14 wieku.

Józef Bocheński c. k. radca górniczy. Kilka uwag o potrzebie reformy ustawodawstwa naftowego w Galicyi.

Prof. Dr. **Włodzimierz Czerkawski**. Rezultaty podatku osobisto-dochodowego w Austrii 1898 r.

Zeszyt 3—4.

Prof. **Antoni Górski**. System podmiotowy w prawie handlowym.

Prof. Dr. **Józef Kleczyński**, Ludność świata.

Prof. Dr. **Franciszek Piękoskiński**. Zdobyte szlachty polskiej w dziedzinie prawa publicznego w wieku XV.

Księgarnia Leona Frommera w Krakowie.

Floryańska 39.

- Dr. **Edmund Udziela**. Podatek osobisto-dochodowy. Studya z postępowania przy wymiarze.
- Prof. Dr. **Balasitz**. O t. zw. materyalnym kierownictwie sędziowskim w procesie cywilnym.
- Dr. **Stanisław Wróblewski**. O wykładach prawa rzymskiego.
- Prof. Dr. **Oswald Balzer**. Reforma Seminarjów prawnych w Uniwersytetach austryackich.
- Dr. **Stanisław Wróblewski**. Austria a berneńska umowa o międzynarodowej ochronie praw twórców.
- Dr. **Stanisław Grabski**. Marksizm i krytycy jego najnowszej doby.
- Prof. Dr. **Franciszek Kasperek**. Pokojowa Konferencya w Hadze z r. 1899 i jej znaczenie dla prawa międzynarodowego. Krytyki i sprawozdania etc.

Treść rocznika II-go. Zesz. 1—2.

- Prof. Dr. **Stanisław Madevski**. Szkic teoryi o uznaniu władz administracyjnych w stosunku do orzecznictwa Trybunału Państwa.
- Prof. Dr. **Józef Rosenblatt**. O skutkach karno-sądowego za-sądzenia w prawie ustryackiem.
- Dr. **Leopold Caro**. Projekt reformy ustawodawstwa naftowego
- Dr. **Stanisław Grabski**. Historyczna szkoła ekonomistów niemieckich, a metoda badań historycznych w dziedzinie ekonomii politycznej.
- Doc. Dr. **Juliusz Makarewicz**. Studya z dziedziny postępowania karnego. II. Stosunek sędziego śledczego do wniosków prokuratora państwa w dochodzeniach przygotowawczych.
- Prof. Dr. **Antoni Górski**. Austryacka ankietta w sprawie handlu terminowego zbożem.
- Prof. Dr. **Fryderyk Zoll**. (junior). Studya z dziedziny prawa prywatnego na tle orzecznictwa sądowego I. Z dziedziny § 471. k c.

Zeszyt 3—4.

- Prof. Dr. **August Balasits**. Rzecz o swawoli i pieniactwie na tle procedury cywilnej.
- Dr. **Zygmunt Gargas**. Statystyka literatury jej cele i zadania.
- Adw. Dr. **Leopold Caro**. Dodatek do funduszu religijnego.

Dr. **Tadeusz Bresiewicz**. O kontraktach administracyjnych.
 Prof. Dr. **Włodzimierz Czerkawski**. Wysokość ludności miejskiej w Austrii. Krytyki i sprawozdania etc.

Treść rocznika III-go. Zeszyt 1—2.

Aleksander Jackowski adw. przys. Warszawa. Unormowanie czasu roboczego w fabrykach i zakładach przemysłowych w Królestwie Polskiem.

Tadeusz Bresiewicz c. k. radca sądowy. O kontraktach administracyjnych (dokończenie).

Prof. Dr. **Fryderyk Zoll**. (junior). Studya z zakresu prawa prywatnego na tle orzecznictwa sądowego. II. Z dziedziny §§ 454, 455 i 457 k. c.

Dr. **Julian Morelowski**. Z dziedziny statystyki kryminalnej.

Doc. Dr. **Juliusz Makarewicz**. Studya z dziedziny postępowania karnego III. Ewentualna zamiana grzywny na areszt. a odpowiedzialność przedmiotowa czasopisma.

Dr. **Zofia Daszyńska-Golińska**. Wywiady nad położeniem robotników wykwalifikowanych w Krakowie.

Doc. Dr. **Michał Rostworowski**. Ostatnia reforma prawa wyborczego w Belgii. Zasada reprezentacji proporcjonalnej.

Zeszyt 3—4.

Prof. Dr. **Stanisław Madeyski**. Polityczne prawo wolności narodowej.

Prof. Dr. **Józef Rosenblatt**. O sądach polubownych według nowej procedury cywilnej.

Dr. **Stanisław Grabski**. Budowa gospodarcza nowoczesnych społeczeństw.

Dr. **Julian Morelowski**. Z dziedziny statystyki kryminalnej (dokończenie). Krytyki i sprawozdania etc.

Treść rocznika IV-go. Zeszyt 1—4.

Prof. Dr. **Stanisław Madeyski**. Polityczne prawo wolności i mienia.

Prof. Dr. **Józef Milewski**. Stan kwestyi monetarnej na schyłku XIX wieku.

- Dr. **Jerzy Michalski**. Rzecz o funduszach rezerwowych przedsiębiorstw obowiązanych do publicznego składania rachunków ze stanowiska ustawy z d. 25 października 1896 l. 220 Dz. u. p.
- Dr. **Józef Buzek**. Wpływ polityki żydowskiej rządu austriackiego w latach 1772 do 1788 na wzrost zaludnienia żydowskiego Galicyi.
- Dr. **Edmund Udziela**. O wpływie ksiąg gruntowych na stosunki prawne.
- Prof. Dr. **Michał Bobrzyński**. Statut Rady szkolnej krajowej galicyjskiej. Studium prawno-polityczne.
- Doc. Dr. **Juliusz Makarewicz**. Geneza i kryminalno-polityczne znaczenie § 214 ustawy karnej.
- Witold Lassota**. W sprawie reformy administracji politycznej.
- Doc. Dr. **Michał Rostworowski**. Kodyfikacja prawa międzynarodowego prywatnego. I. Konwencya dla spraw małżeńskich podpis. w Hadze d. 12 czerwca 1902.
- Prof. Dr. **Józef Rosenblatt**. Środek prawny rewizyi w procesie karnym.
- Prof. Dr. **Franciszek Xawery Fierich**. Interwencya uboczna w świetle teoryi o stosunku procesowym. Studium procesowetna tle ustawodawstwa austriackiego.
- Dr. **Julian Morelowski**. O stylu urzędowym i terminologii prawniczej.
- Prof. Dr. **Stanisław Wróblewski**. Podstawienia powiernicze.
- Prof. Dr. **Fryderyk Zoll**. (junior). Prawa osobiste w zarysie ze stanowiska prawa pryw. austriackiego.
- Prof. Dr. **Włodzimierz Czerkawski**. Galicya w preliminarzu budżetowym na rok 1903.

Treść rocznika V-go. Zeszyt 1—3.

Rozprawy:

- Rosenblatt**. Środek prawny rewizyi w procesie karnym.
- Madeyski**. Z praktyki trybunału państwa.
- Michalski**. O austriackiem prawie skarbowem w ogólności.
- Jaworski**. Reforma notaryatu w Austrii.
- Starzyński**. Sprawa § 14 ustawy zasadniczej o reprezentacy państwa.
- Krytyki, sprawozdania etc.

Zeszyt IV.

- Michalski.** O austriackiem prawie skarbowem w ogólności (dokończenie).
Starzyński. Sprawa § 14 ustawy zasadniczej o reprezentacji państwa (dokończenie).
Hofmoki. O społeczno-politycznej tendencji opodatkowania. Krytyki i sprawozdania etc.

Treść rocznika VI-go. Zeszyt 1.

Rozprawy:

- Madeyski.** Z raktyki trybunału państwa.
Rosenblatt. Środek prawny rewizyi w procesie karnym (dokończenie).

Zeszyt 2—3.

Rozprawy:

- Madeyski.** Z praktyki trybunału państwa.
Jendl. Kontrakt naftowy w teoryi i w praktyce.
Michalski. Projekt reformy administracyi i skarbowości.
Spyra. Stosunki prawne naftowe a kodeks cyw. austriacki.
Estreicher. Kodeks Hamurabiego.
Wróblewski. O reformie prawa naftowego.

Zeszyt 4.

Rozprawy:

- Rostworowski.** Prawno-polityczna strona budżetów Królestwa kongresowego.
Madeyski. Z praktyki trybunału państwa.
Kumaniecki. Szkolnictwo ludowe wobec analfabetyzmu.
Zoll (jun.). O zadawnieniu z § 1489 k. c.
Krzymski. Profesorowie wydziału prawa a urzędnicy państwowi w rozumieniu § 39 in fine. ust. austr. o postęp. karnem z d. 23 maja 1873.

Treść rocznika VII-go. Zeszyt 1.

- Rostworowski.** Prawno-administracyjna strona budżetowa Król. kongresowego 1816—1830.
Krytyki, sprawozdania etc.

Zeszyt 2—4.

Bossowski. O pojęciu prawa zastawu jako prawa podmiotowego w prawie rzymskiem.

Brzeziński. O stosunku kościoła do państwa we Francyi w świetle dokumentów Białej księgi stolicy świętej.

Krytyki i sprawozdania.

Dodatek :

Małachowski. Czynniki ludowy w sądownictwie administracyjnem.

Szybalski i Garbas. Rady sieroce jako czynnik ludowy w postępowaniu sądowem w sprawach opiekuńczych.

Krókowski. Postępowanie sprostowawcze.

Nowotny. Odpowiedzialność redaktora.

Steinberg. Ochrona czci a kodeks cywilny w chwili reformy.

Jendl. Wzmocnienie ochrony czci.

Grabski. Parcelacya w Galicyi.

Kolischer. Wpływ parcelacyi na rynek pieniężny Galicyi.

Bujnowski. Odłożenie własności ziemskiej w Galicyi i próby zaradzenia złemu (w ramach parcelacyi).

Staniszewski. Parcelacya.

Beenis. Emigracya.

Wasiutyński. Ruch wychodźczy z Królestwa polskiego.

Rakowski. Wychodźcy polscy w Niemczech.

Treść rocznika VIII-go. Zeszyt 1—2.

Obrady IV zjazdu polskich prawników i ekonomistów w Krakowie.

Wstęp.

Posiedzenie inauguracyjne.

Biliński. Wyплаты międzynarodowe.

Obrady sekcji prawniczej :

I. Czynniki ludowy w sądownictwie i administracyi.

II. Ochrona czci.

III. Reforma prawa prasowego.

Obrady sekcji ekonomicznej :

I. Parcelacya.

II. Emigracya.

Zeszyt 3.

Rozprawy :

Bujak T. Czy i w jaki sposób dążyć należy do ograniczenia sporów prowizoryalnych.

Caro. Statystyka emigracji polskiej i austr. węg. do stanów zjednoczonych Ameryki północnej.

Madeyski. Czy przeczące spory kompetencyjne pomiędzy władzami autononicznymi a rządowymi należą do trybunału państwa czy nie?

Liebermann. Dzieci nieślubne według prawa austr. Krytyki i sprawozdania.

Zeszyt 4.

Kolischer. Waluta a ceny.

Spyra. Przekaz, studjum teoretyczno-krytyczne na tle prawa niemieckiego.

Krytyki, sprawozdania.

Treść rocznika IX-go. Zeszyt 1—2.

Rozprawy :

Rosenblatt. Falszywe wyroki i ich przyczyny.

Madeyski. Z praktyki trybunału państwa.

Taubenschlag. Sądy Laokrytów (odpowieź drowi Waszyńskiemu).

Bossowski. O zrealizowaniu prawa zastawu w prawie austriackiem.

Koniuszewski. O kontrakcie nauki wedle ustawy przemysłowej.

Starzyński. O zastępcach posłów.

Krzyżanowski. Teorya Malthusa z szczególnem uwzględnieniem jej stosunku do prawa zmniejszającego się przychodu z ziemi.

Krytyki, sprawozdania, etc.

Zeszyt 3—4.

Krzyżanowski. Teorya Malthusa (dokończenie).

Allerhand. Istota restytucyi i wznowienia.

Zaklika. O stowarzyszeniach konsumcyjnych.

Fierich. Magistratury pojednawcze (sądy pokoju — urzędy rozjemcze).

Zoll (jun.). Charakterystyka projektu noweli do kodeksu cywilnego.
Krytyki i sprawozdania.

Rocznik X.

Treść zeszytu $\frac{1}{3}$:

Bossowski Fr. O ochronie prawa zastawu w prawie austr.
Kumaniecki K. W. Dr. Studya z zakresu statystyki wędrowek.
Jaworski Wł L. Dr. Kierunki w nauce prawa administracyjnego.
Wachholz L. Prof. Dr. Psychologia zeznania.
Michalski Jerzy Prof. Dr. W sprawie uprawnień podmiotowych w dziedzinie odmian administracyjno-prawnej.
Gottlieb A. Położenie stróżów kamienicznych w Krakowie.
Krytyki i sprawozdania.

Treść zeszytu 4-go.

Kumaniecki Dr. Studya z zakresu statystyki wędrowek.
Gargas. Tkactwo domowe w Galicyi.
Grabowski. Ubezpieczenia społeczne w państwach współczesnych.
Krytyki i sprawozdania.

Rocznik XI.

Treść zeszytu 1 i 2.

Grabowski Edward. Ubezpieczenie społeczne w państwach współczesnych c. d.
Rosenblatt. Ostatnie projekty nowych kodeksów kryminalnych.
Dziurzyński. Nowości w odwołaniu, według austr. ustawy proces.
Rybarski. Sprawa włościańska na sejmie r. 1831.
Bossowski. O skardze do zrealizowania prawa zastawu.
Guttman. Kilka uwag o wadach istotnych jako przyczynie rozwiązania umowy w myśl § 932 i 1153 K. c.
Krytyki i sprawozdania.

Zeszyt 3—4.

Grabowski E. Ubezpieczenia społeczne w państwach współczesnych (dokończenie).

Dziurzyński Dr. Nowosci w odwołaniu wedle austr. ustawy procesowej.

Bossowski. O skardze do zrealizowania prawa zastawu (do-kończenie).

Rocznik XII.

Zeszyt 1—2.

Reinhold. W poszukiwaniu słusznego prawa.

Frejlich. Polskie wychodztwo zarobkowe w obwodzie przemysłowym westfalsko-nadreńskim.

Grodyński. Ustawodawstwo emigracyjne na tle porównawczym.

Korczyński. O kilku kwestyach wątpliwych z praktyki procesowej w sądzie powiatowym.

Krytyki i sprawozdania.

Zeszyt 3—4.

Rozprawy :

Spyra. Prawo czekowe w ustawie austr. z 3-go kwietnia 1906.

Marowski. Ochrona tajemnicy listowej ze szczególnem uwzględnieniem austr. prawa karnego.

Lisowski. Z papyrologii greckiej.

Krytyki i sprawozdania. Rocznik XIII.

Zeszyt 1—2.

Reinhold. Środki zabezpieczające przeciw przestępcom, polegające na przymusowem pozbawieniu wolności — ze szczególnem uwzględnieniem trzech nowych projektów nowych ustaw karnych.

Bossowski Jan. Znaczenie świadków ustnego testamentu w prawie austriackiem.

Krytyki i sprawozdania.

POPULARNA BIBLIOTEKA PRZYRODNICZA

pod redakcją

Prof. Dra L. Brunera.

- Tom I. **KIERNIK E. Dr.** Życie w głębiach Oceanu z rycinami . . . . . K. 3
 Tom II. **KUŹNIAR W.** Ż przyrody Tatr z 11 rycinami . . . . . K. 3
 Tom III. **NITSCH.** Mowa ludu polskiego . . . . . K. 3
 Każdy tom objętości 8—10 arkuszy, stanowi oddzielną całość
 Dalsze tomy przygotowują się do druku.

**Skład główny w księgarni Leona Frommera w Krakowie
 Floryńska 39.**

KSIĘGARNIA LEONA FROMMERA

w Krakowie, Floryńska 39

otrzymała na skład i poleca:

- A DLER.** System des österreichischen Markenrechtes 1908 w opr. . . . . K 13·46
 Anders. Grundriss des Erbrechtes 1910 . . . . . K 4·5r
BARTSCH. Das öst. allg. Grundbuchgesetz 1905 w opr. K 25·e 0
 — Die grundbücherlichen Eintragungen dargestellt für d —
 praktischen Gebrauch w opr. . . . . K 9·5n
BLOCH & FRANK. Internationale Rechtshilfe 1910 w opr 0
 K 25·—
 Festschrift zur Jahrhundertfeier des allgem. bürg. Gesetzbu-
 ches w eleg. opr. . . . . K 42·—
FIERICH Prof. Dr. Die Unzulässigkeit des Rechtsweges, ein-
 civilprozessuale Untersuchung a. d. Gebiete des österr. Reich
 tes . . . . . K 3·—
GELLER & JOLLES. Judikatenbuch und Spruchrepertorium
 des obersten Gerichtshofes. Sammlung sämtlicher in diesel-
 ben seit deren Anlegung bis Ende 1909 eingetragenen Ent-
 scheidungen w opr. . . . . K 2·40
 — Oberstgerichtliche Rechtsprechung a, d. Gebiete des Bürg

- Rechtes in dem Jahrzent 1909; system. geordnet. w opr. K 4·60
 Treść: Allgem. Rechtsgrundsetze; Sachenrecht; Immaterialle Güter (Urheberrecht) Schulverhältnisse; Familienrecht; Erbrecht.
- GOTTL.** Kommentar zur ung. Civilprozessordnung w opr. K 15—
- GRÜNHUT.** Grundriss der Wechselrechtes 1909 . . . K 1·44
 — Lehrbuch des Wechselrechtes w opr. . . . . K 12·72
- HABERER & ZECHNER.** Handbuch des österr. Bergrechtes 1905 w opr. . . . . K 13—
- HASENORL.** Das österr. Obligationenrecht in system. Darstellung mit Einschluss der Handels & wechselrechtlichen Lehren 1892 tom I w opr. . . . . K 19·60
 1899 » II » » . . . . . K 14·60
- HANKE.** Grundriss des Verfassungsrechtes 1905 . . . K 5·52
- HELLER & TRENKWALDER.** Die Exekutionsordnung in ihrer praktischen Anwendung wyd. II uzupełnione 1912 w eleg. oprawie . . . . . K 32—
- HELLER.** Das österr. Gewerberecht mit Berücksichtigung der Gewerbenovelle vom 5/2 1907 Rgbtt Nr. 26 1908 w opr. K 23—
 — Kommentar zur Gewerbeordnung & zu ihrer Nebengesetzen 1912 w opr. . . . . K 50—
- KRAINZ.** System des österr. allgem. Privatrechtes 2 tomy 1905, 1907 w opr. . . . . K 35·20
- KRASNOPOLSKI Prof. Dr.** Obligationenrecht 1910 w opr. K 19·20
 — Österr. Familienrecht 1911 w opr. . . . . K 14·40
- LAMMASCH.** Grundriss des Strafrechtes 4-te Aufl. 1911 K 5·76
- MAKAREWICZ JULJ. Prof. Dr.** Einführung in die Philosophie des Strafrechtes . . . . . K 12—
 — Juristische Abhandlungen . . . . . K 8—
- MAYER & GRÜNBERG.** Komentar zum Gesetz über den Dienstvertrag der Handlungsgehilfen & anderer Dienstnehmer in ähnlicher Stellung 1911 . . . . . K 13—
- MATAJA.** Grundriss des Gewerberechtes & der Arbeitsversicherung . . . . . K 4·32
- MAYERHOFER-PACE.** Handbuch für den politischen Verwaltungsdienst.
 Tom I Organisation u. Geschäftsbehandlung 1896 w opr. K 25·50

- Tom II Uebersichtliche Darstellung der Verfassung & Verwaltungsgesetzkunde 1896 w opr. . . . . K 27.—
- » III Das Sanitätswesen; Polizeiwesen 1897 w opr. K 22:50
- » IV Das Kulturwesen; Bildungswesen; Sittenwesen 1898 K 30.—
- » V Materieller Teil; Fortsetzung der Verwaltungsgesetzkunde. Das Familienwesen. Das Ständewesen. Das Stiftungswesen. Das Armen u. Unterstützungswesen. Das Vereinswesen. Die Arbeiterversicherung. Das Kommunikationswesen. Schiffahrtswesen Das Bergwesen. Des Wasserrecht 1901 w opr. K 34.—
- » VI Das Landeskulturwesen. Das Handels & Gewerbeswesen 1900 w opr. . . . . K 28:50
- » VII Das Militärwesen. Die direkten Steuern 1901 w opr. K 22:50
- » VIII Index 1903 w opr. . . . . K 22:50
- » Erster Ergänzungsband w opr. . . . . K 27.—
- MYRBACH.** Grundriss des Finanzrechtes 1906 . . . K 9:72
- NEMETHY.** Die Formularien des Verfahrens ausser Streitsachen wyd. 3-cie w druku.
- NEUMANN.** Kommentar zur Civillprozessordnung w opravie K 36:40
- » Exekutionsordnung w opr. K 31.—
- Bloch. Beispiele von Schriftsätzen im Civil & Exekutionsverfahren 1900 w opr. . . . . K 14:80
- NEUHOLD.** Formularienbuch für Grundbuchsachen I Beschlüsse 1900 w opr. . . . . K 4.—
- II Lustra, Bestätigungen & Eintragungen w opr. K 4:60
- Dwa tomy razem w opr. . . . . K 7:80
- OHMEYER.** Das Unternehmen als Rechtsobjekt 1906 K 5:50
- PETSCHKE.** Die Zwangsvollstreckung in Forderungen nach österr. Rechte erster Teil; Einleitung, Voraussetzungen der Zwangsvollstreckung, Pfändungsverfahren 1901 . K 6:60
- POLLAK Dr. RUDOLF.** System des österr. Civilprozessrechtes mit Einschluss des Exekutionsrechtes 1906 w opr. K 18:60
- PFERSCHKE.** Grundriss der allgem. Lehren des bürg. Rechts 1907 K 2:40
- Grundriss des Sachenrechtes 1911 . . . . . K 3:60
- QUANDT.** Formularien für die Gesellschaft mit beschränkter Haftung 2 Auflage 1911 w opr. . . . . K 5.—
- RANDA.** Das Handelsrecht (österr.) 2 Auflage I Hälfte 1911 K 6:30

- Die Schadenersatzpflicht nach österr. Rechte mit Beachtungnahme auf ausländische Gesetzgebungen mit einem Anhang über das österr. Automobilgesetz vom 9 August 1908 im Vergleich mit dem betreffenden reichsdeutschen Entwürfe 1908 w opr. . . . . K 750
- RINALDINI.** Eisenbahnbetriebsreglement mit Erläuterungen 1910 w opr. . . . . K 820
- RINTELEN.** Das österr. Konkursrecht 1910 w opr. . . . . K. 1080
- SCHAUER.** Die Civilprozessordnung und die Jurisdiktionsnorm vom 1. Aug. 1895 samt Einführungsgesetzen den sonstigen auf den gleichen Gegenstand sich beziehenden Gesetzen u. Verordnungen. Mit Erläuterungen a. d. Materialien und durch Verweisung auf die im Zusammenhange stehende Bestimmungen 1905 w opr. . . . . K 720
 — Die Exekutionsordnung vom 27. Mai 1896 samt dem Einführungsgesetze den in Geltung verbliebenen bezüglichen Gesetzen und Verordnungen. Mit Erläuterungen a. d. Materialien 1908 w opr. . . . . K 820.
 — Die Gerichtsorganisationsgesetze und die neue Geschäftsordnung samt allen Durchführungsverordnungen mit Erläuterungen a. d. Materialien 1909 w opr. . . . . K 1090
- SCHIFF.** Grundriss des Agrarrechtes 1903 . . . . . K 480
- SCHIMKOWSKY.** Formularien für Verträge und für Eingaben in nicht streitigen Verfahren 1902 w opr. . . . . K 12.40
- SCHRUTKA Prof. Dr.** Grundriß des Civilprozeßrechtes 1909
 K. 960
- SCHUSTER.** Grundriss des Obligationenrechtes 1899 K 360
 — „ „ Urheberrechtes 1899 K 192
- SIEBENSCHNEIN & LICHTENSTERN.** Das Strafrecht der direkten Personalsteuern system. dargestellt 1904 w opr. K 6—
- STAUB** Kommentar des Handelsrechtes 2 tomy w opr. K. 44
- STEINBACH** Kommentar zu den Gesetzen vom 16/3 1884 über die Anfechtung von Rechtshandlungen, welche das Vermögen eines zahlungsunfähigen Schuldners betreffen und über die Abänderung einiger Bestimmungen der Konkursordnung des Exekutionsverfahrens 1905 w opr. . . . . K 6—
- STUBENRAUCH.** Kommentar zum österr. bürgerl. Gesetzbuche 9 Auflage — ukaże się zeszytami.
- WALKER.** Grundriss des Exekutionsrechtes 1905 . . . . . K 480

Katalog dzieł prawniczych w języku niemieckim, przygotowuje się do druku.

Zamówienia — o ile to możliwe załatwia się odwrotną pocztą.

Oprócz tutaj wymienionych książek, księgarnia Leona Frommera w Krakowie dostarcza na tych samych warunkach co księgarnie wiedeńskie, wszelkich dzieł, gdziekolwiek ogłoszonych i w jakimkolwiek języku, również na raty miesięczne, specjalnością księgarni są dzieła naukowe wogóle, — dzieła z dziedziny prawa i administracyi w szczególe; zlecenia osób na prowincyi zamieszkałych, załatwia się z całą akuracnością i ścisłością (o ile to możliwe odwrotną pocztą); katalogi dzieł prawniczych w języku polskim i niemieckim wysyła się na żądanie darmo i opłatnie. Wydawnictwa kompl. Manza i Gellera zawsze na składzie.

Kodeks cywilny Jaworskiego wyczerpany; nowego opracowania kodeksu cywilnego z tekstem polskim i niemieckim podjął się Prof. Dr. Stan. Wróblewski; znane zaszczytne nazwisko autora w literaturze prawniczej daje dostateczną gwarancję, że nowe opracowanie kodeksu cywilnego odpowie wszelkim najbardziej wygórowanym wymaganiom; z chwilą ukazania się tego kodeksu, rozesłane będą katalogi z uwiadomieniem; kodeks cywilny prof. Dra Wróblewskiego jest w druku; pierwsza połowa dzieła ukaże się już za parę miesięcy.

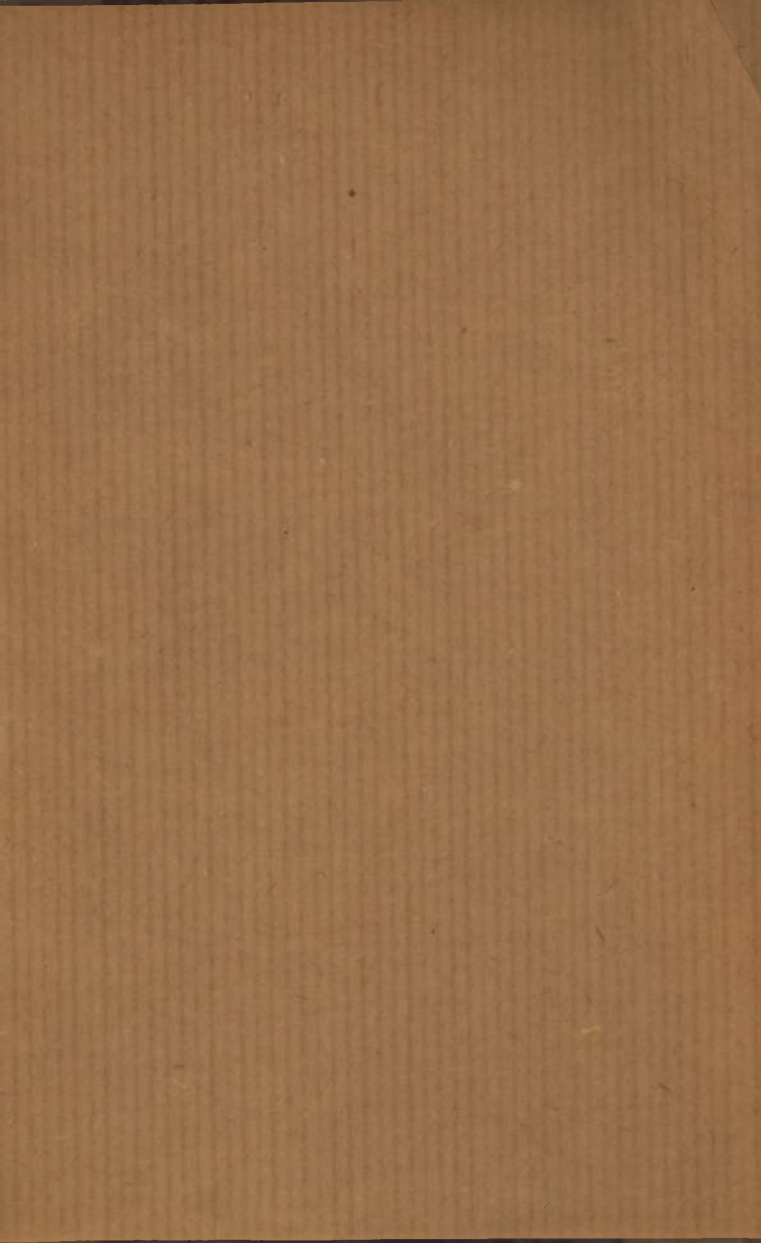
DOLIŃSKI A. Prof. Dr. Austryackie prawo spółek z ograniczoną poręką . . . . . K 9—

- KRZYMUSKI Prof. Dr.** Nowela do kodeksu karnego z dnia 7 czerwca l. 118 d. u. p. i 20 lipca l. 141 ex 1912 . . . h 30
— Nowela do procesu karnego z d. 20/7 1912 l. 142 d. u. p. h 60
- MAKAREWICZ Prof. Dr.** Nowela do procedury karnej z d. 20/7 1912 l. 141 d. u. p. zmieniająca ustawę karną z d. 25/7 1852 Nr. 117 d. u. p. i nowela z d. 20/7 1912 l. 142 d. u. p. w sprawie zmiany niektórych postanowień procedury karnej z objaśnieniami . . . . . K 1—

Ostatnie nowości:

- GELLER-JOLLES.** Das neue Wehrgesetz Landwergesetz samt Durchführungverordnungen 1913 w opr. . . . . K 8—
- WEISL. Dr.** Kommentar zu den Militärstrafprocesordnungen für die gemeinsame Wehrmacht für die österr-ungarische Landwehr 1913 w oprawie . . . . . K 14—

Tom I-szy kodeksu karnego obejmujący zbrodnie jest wyczerpany i ukaże się w nowem wydaniu za parę miesięcy.

Biblioteka Uniwersytetu
M. CURIE-SKŁODOWSKIEJ
w Lublinie

A | 19430 |

BIBLIOTEKA U. M. C. S.

Do użytku tylko w obrębie
Biblioteki

1000173369